THESAURUS
ANTIQUITATUM
SACRARUM.

THESAURUS
ANTIQUITATUM
SACRARUM

COMPLECTENS

SELECTISSIMA CLARISSIMORUM VIRORUM OPUSCULA,

IN QUIBUS

VETERUM HEBRÆORUM MORES

LEGES, INSTITUTA, RITUS SACRI, ET CIVILES ILLUSTRANTUR:

OPUS

Ad illuſtrationem utriuſque Teſtamenti, & ad Philologiam ſacram, & profanam utiliſſimum, maximeque neceſſarium.

VOLUMEN DECIMUMOCTAVUM.

AUTORE

BLASIO UGOLINO.



VENETIIS

MDCCLV.

Apud Joannem Gabrielem Herthz, et Sebastianum Coletti.

SUPERIORUM PERMISSU AC PRIVILEGIO.

EMINENTISSIMO PRINCIPI

FLAVIO CHISIO

CARDINALI.

BLASIUS UGOLINUS

FELICITATEM.

CUM *maxima, & immortalia tua ſint in me promerita,* EMINENTISSIME PRINCEPS, *maximæ & immortales a me Tibi agendæ, habendæque ſunt gratiæ, quod tantum ex tuis Auſpiciis* ANTIQUITATIBUS SACRIS,

quas

quas edendas illustrandasque suscepi, comparatum sit præsidii ac dignitatis, ut nihil sit, quod ab ea, qua jampridem sive temporum, sive hominum injuria conflagrarunt, invidia sibi pertimescant. Permagni mea intererat cum ad animi constantiam, tum ad operis dignitatem, hæc mea studia tuo judicio ac testimonio confirmari, qui summa polleas gratia atque autoritate. Nulla Tibi, ut tantam Tibi pareres existimationem ac dignitatem, cum a natura, tum a fortuna præsidia defuere. Genere natus es, vetustate, opibus, rerum gestarum gloria, pietate, doctrina, perpetua Conclavis præfectura, Pontificatu universo terrarum orbe clarissimo, nobilissimoque. Quamplurima a Majoribus tuis, omnia virtutum omnium exempla ab ALEXANDRO VII. *qui omnium hominum, atque omnium seculorum memoria celebrabitur, quibus ad gloriam & dignitatem excitareris, affuere: Tanta Cardinalis sapientiæ, ac prudentiæ fama floruit, ut in Monasteriensi Conventu, post vicennale bellum, diuturnitate, cladibus, victoriæ varietate, potentissimorum Regum odiis, ac dissidiis, Imperatorum fama, ac fortuna, copiarum numero ac virtute, post hominum memoriam maximum acerrimumque, pax, quæ in tanta animorum dissensione, ac perturbatione rerum desperata erat, ejus studio, consilio, atque*

auto-

autoritate conſtituta, & conciliata ſit: Cum tanta ſua eſſent in Rempublicam Chriſtianam promerita, factum eſt, ut poſt mortem INNOCENTII X. *cui tanta cum laude, & fide a ſecretis affuerat, in Comitiis Pontificiis ſui unius ratio haberetur: Pontifex ea una eſt aggreſſus, quæ ſumma, quam de ſe Cardinalis excitarat, expectatione digna haberentur. Chriſtianæ Reipublicæ nullæ unquam ab eo opes, & præſidia defuere. Veneti Cretico, Leopoldus Cæſar Pannonico, Sigiſmundus Poloniæ Rex Svecico bello ſæpe ab eo pecunia & milite adjuti ſunt: Extant adhuc, extabuntque ad omnium hominum, atque omnium ſeculorum memoriam, quibus Roma exculta atque exornata eſt, pietatis & magnificentiæ ſuæ monumenta: Celebratur in primis, & ſumma civium, & peregrinorum admiratione conſpicitur Vaticana Area, porticu undique circumſepta, quæ Pompejana illa, qua Roma olim tantopere ſuperbiit, amplitudine, ornatu, marmore, ſymmetria, ſtatuis, multiplici columnarum ſerie atque ordine nobilior habetur, & magnificentior: Tanto puer ſtudio tantarum rerum memoria excitabare, ut peradoleſcens dignus habitus ſis, ut utriuſque Siciliæ Reginam ex Germania venientem extra ordinem Legatus exciperes: Quanto abs Te ſplendore & magnificentia a Venetis finibus*

bus

bus per provincias Pontificias tota Italia comitante, atque admirante excepta ac deducta ſit, jam omnium literis, ac ſermone celebratum eſt: Cameræ Apoſtolicæ Præſes, Clericus, & Auditor ſumma cum laude, ac dignitate præfuiſti. Tantam Tibi in tanto munere decennium ſapientiæ, doctrinæ, prudentiæ, conſtantiæ, integritatis, fidei, ac vigilantiæ famam comparaſti, ut ea dignitate, quam ſumma omnium ordinum, præſertim bonorum gratulatione conſecutus es, jamdiu omnium judicio, ac teſtimonio dignus eſſes & haberere: Cardinalis pietatis, ſapientæ, & virtutum omnium fama commendaris: Celebratur in primis tua in omnes homines, præſertim eos, qui a pietate, & doctrina commendantur, liberalitas, & beneficentia: Tua, quæ ceteris literis quammaxima affuerunt, præſidia, ſperandum mihi eſt, ANTIQUITATIBUS SACRIS, *quas tuendas, ornandaſque ſuſcepiſti, non defutura. Vale*

IN-



BLASIUS UGOLINUS LECTORI.

DIes Festos Hebræorum cum hoc tum superiori volumine ex antiquissimis monumentis satis superque illustratos esse putamus: Ut plurimum iis lucis impertiretur, vetustissimos fontes, a quibus Nostrates rivulos suos derivarunt, sine illo duce, nemine præeunte & aperiente viam adeundos invisendosque curavimus. Non horruimus adire

Acherusia templa, alta Orci pallida
Lethes obnubila, obsita tenebris loca.

Gemaram ipsam *Hierosolymitanam*, quæ Judæos adhuc, ac Nostrates tantopere deterruit, non perhorruimus: Novem in hoc ipso volumine ex ea integros tractatus, sc. *Sekalim*, *Joma*, *Succah*, *Rosch-Hasanah*, *Taanioth*, *Megillah*, *Chagigah*, *Betza*, & *Moed Katon* cum nostra Latina versione tibi damus. Si aliquando in tantis salebris offendimus, iniquus profecto eris, si nobis non ignoscas: In tantis vetustatis tenebris, in tanta dialecti obscuritate, in tanta Codicum corruptione, cum nulla nobis ab Judæis interpretibus præsidia affuerint, qui uni *Gemaræ Babylonicæ*, licet nostra antiquitate, præstantia, autoritate, rerum veritate præferenda illi sit, omnem operam impenderunt, qui fieri potuit, ut aliquando non offenderimus? Reliquos Tractatus in iis, quæ consequentur, voluminibus, vel in supplementis a nobis Romana civitate donatos tibi dabimus: In sequenti volumine dabimus operam, ut duo præstantissimi tractatus *Gemaræ Babylonicæ*, *Zevachim*, & *Menachoth*, cum in *Hierosolymitana* desint, Latina versione illustrari prodeant: In Nostratibus nulla aut pauca, quibus dies Hebræorum festi illustrarentur, invenimus: Siqua in iis laude digna deprehendantur, omnia ex Judæorum monumentis se mutuatos esse profitentur. Quare desinant aliquando nonnulli nos arguere, si præteritis rivulis, fontes ipsos, unde isti derivati sunt, adeundos perscrutandosque censuimus.

INDEX
OPUSCULORUM,
Quæ in hoc volumine continentur.



TOSAPHTHA

Seu Additamenta ad Codicem de Siclis.

NUNC PRIMUM A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק א

א בחמשה עשר בו שלוחי בית דין יוצאין ומתקנין את הדרכים ואת הרחובות שהולחלו בימות הגשמים פירש למועד סמוך לעולי רגלים כדי שיהו מתוקנים בשלשה רגלים:

ב אלו בחמשה עשר בו שלוח, בית דין יוצאין וחופרין בורות שיחין ומערות ומתקנין את המקואות ואת אמת המים כל מקום שיש בו ארבעים סאה כשר להקוות עליו ושאין בו בארבעים סאה ממשיכין לו את אמרת המים ומשלימין לו ארבעים סאה כדי שיהא כשר להקוות עליו:

ג בחמשה עשר בו שלוחי בית דין יוצאין ומפקירין את הכלאים שהפקר בית דין הפקר ופטור מן המעשרות

CAPUT PRIMUM.

I. Quintadecima die ipsius (mensis Adar) legati Synhedrii egredientes reparabant vias & plateas, quæ dirutæ essent tempore pluviarum, sc. prope solennitates propter eos, qui adscendunt ad solennitates, ut reparatæ essent hisce tribus solennitatibus.

II. Quinta die ipsius (mensis) legati Synhedrii egredientes effodiebant puteos, cisternas, & specus, & separabant lavacra, & canalem aquarum; ubicumque essent quadraginta sata, erat legitimum ad lavandum; si ibi non essent quadraginta sata, deducebant illuc canalem aquæ, illudque implebant quadraginta satis, ut esset legitimum ad lavandum.

III. Quintadecima die ipsius (mensis) legati Synhedrii egredientes faciebant communia heterogenea; etenim quod faciebat commune Synhedrium, fiebat commune, & absolvebatur a decimis; si deprehendebat heterogenea in vi-

מצא כלאים בכרם מותר משום גזל ופטור מן המעשרות בשדה אסור משום גזל וחייב במעשרות:

ד בחמשה עשר בו שלוחי בית דין יוצאין ומציינין את מקום הטומאה כדי שלא יהו הרבים נתקלין בו אין מציינין לא על הסלע ולא על הנריר אלא על אבן קבועה אין מניחין את הציון במקום הטומאה אלא במקום טהרה סמוך לטומאה והמאהיל עליו טמא מצא אבן אחת מצויינת אף על פי שאין מקיימין המאהיל עליה טהור מצא שתים המאהיל ביניהן טמא על גביהן טהור אין מציינין לא על בשר המת ולא על עצמות המת שאין מטמאין באהל אין מציינין אלא על השדרה ועל הגלגלת שמטמאין באהל:

ה משישבו במקדש התחיל למשכן משכנו ישראל על שקליהן כדי שיהו קרבנות הצבור קריבין מהן משל לאחר שעלתה לו מכה ברגלו והיה הרופא כופתו ומחתך בבשרו בשביל לרפאתו כך אמר המקום משכנו את ישראל על שקליהן כדי שיהו קרבנות צבור קריבין מהן מפני שקרבנות צבור מרצין ומכפרין בין ישראל לאביהן שבשמים וכן מצינו בתרומת שקלים ששקלו בני ישראל במדבר שנאמר ולקחת את כסף הכפורים מאת בני ישראל וגו':

ו לוקחין מן הגוים קרבנות צבור בכסף ומקבלין מהן עולות ושלמים עופות ומנחות עצים ולבונה ומלח דברי רבי יוסי הגלילי אמר לו רבי עקיבא אפילו אתה יושב ודורש כל היום אין מקבלין מהן אלא עולה ושלמים בלבד: אין מקבלין מהן נדבה להקדיש בדק הבית ואם הקדישו הקדשן הקדש;

ז אפטרופים ששקלו על ידי יתומים הרי אלו חייבין בקולבון השוקל שקל חייב בקולבון דברי רבי מאיר וחכמים אומרים השוקל שקל פשור מן הקולבון השוקל שני דינרין חייב בקולבון הנוטל סלע ונוטל שקל חייב שני קולבנות דברי רבי מאיר וחכמים אומרים קולבון אחד במה הוא קולבון מעה כסף אחד

vinea, licita erant propter rapinam, & abſolvebantur a decimis; Si in agro, erant interdicta propter rapinam, & obligabantur ad decimas.

IV. Quintadecima die ipſius (menſis) legati Synhedrii egredientes ſignabant locum immunditiei, ne cœtus in illum impingeret: Non ſignabant ſuper ſaxo, neque ſuper diſſectione, ſed ſuper lapide ſtabili; Non ſignabant ex propoſito ſuper loco immundo, ſed ſuper loco mundo prope immunditiem; & quod ſuper eo faciebat tentorium, erat immundum; ſi inveniſſet lapidem ſignatum, licet ſuper eo non poſſet ſtatuere tentorium, quod facit ſuper eo tentorium, eſt mundum; Si duos (lapides) inveniant, quod inter eos tentorium facit, eſt immundum, ſi ſuper eos, erit mundum. Non ſignant ſuper carne mortui, neque ſuper oſſibus mortui, quia tentorio non polluunt; Non ſignant niſi ſuper ſpina dorſi, & ſuper cranio, quia tentorio polluunt.

V. Poſtquam conſederunt in Sanctuario, incipiunt oppignorare Iſraelitas pro ſuis ſiclis, ut ex eorum bonis offerantur oblationes cœtus: Parabola de quodam, in cujus pedem adſcenderit plaga, eique medicus alliget, & incidat plagam, ut ſanetur. Ita pariter dicit Deus: oppignorentur Iſraelitæ pro ſuis ſiclis, ut ex eorum bonis offerantur oblationes cœtus; quia oblationes cœtus conciliant, & expiant inter Iſrael & eorum patrem, qui eſt in cœlis; & ſic deprehendimus in ſeparatione ſiclorum, quam ſolverunt Iſraelitæ in deſerto: Dictum eſt enim: *Et accipies argentum expiationis a filiis Iſrael.*

VI. Emunt a gentilibus oblationes cœtus, & accipiunt holocauſta, & pacifica, volucres, & munera, ligna, & thus, & ſalem. Verba R. Joſe Galilæi. Dixit ei R. Akiba: Vel ſi ſedens exponeres integro die; Non accipiunt ab eis, niſi holocauſtum, & pacifica duntaxat: Non accipiunt ab eis oblationem ſpontaneam, ut ſanctificetur ad inſtaurationem domus; Si vero ſanctificaverint, eorum ſanctificatio erit ſanctificatio.

VII. Tutores ſi ſiclum ſolvant ſiclum per pupillos, obligantur ad Kollybum. Qui perſolvit ſiclum, obligatur ad Kollybum. Verba R. Meir: At ſapientes dicunt: Qui perſolvit ſiclum, abſolvitur a Kollybo: Qui perſolvit duos denarios, obligatur ad Kollybum. Qui dat ſiclum, & recipit dimidium ſiclum, obligatur ad duos Kollybos; Verba R. Meir; At ſapientes dicunt; Obligatur ad unum Kollybum: Quantus erat Kollybus? obolus argenteus, i. e. una ex quatuor & viginti

מעשרים וארבעה כסף לסלע דברי רבי מאיר וחכמים אומרים חצי מעה של ארבעה אסרות קולבנות הללו מה היו עושין להן נופלין לשקלים דברי רבי מאיר רבי אלעזר אומר לנדבה רבי שמעון שיזורי אומר רקוע זהב צפוי לבית קדש הקדשים בן עזאי אומר השלחנין באין ונוטלין אותו בשכרן:

ח המפריש שקלו ואבד והפריש אחר תחתיו ולא הספיק להקריבו עד שנמצא הראשון והרי שניהן עומרין זה וזה שקלים הראשון יפול לחרתין והשני יפול לעתיקין:

ט המפריש שקלו להוציאו הרי זה מעל המוציא שקלו של חברו הרי זה מעל לקח בו קיני זבין קיני זבות קיני יולדות המביא חטאתו אשמו מן ההקדש השוקל שקלי זוזין מן ההקדש כיון שלקח מעל דברי רבי שמעון וחכמים אומרים לא מעל עד שיזרקו הדמים:

י אין מביאין מנחות ונסכים ומנחות תורה ולחמה של תודה מן הטבל ומן התרומה ומן המעשר ראשון שלא ניטלה תרומתו והקדש שלא נפדו מן המדומע מן החדש ומפירות שביעית ואם הביא הרי אלו פסולין ואין צריך לומר מן הערלה ובלאי הכרם:

יא מותר יין ליין מותר מלח למלח מותר עצים לעצים מותר לבונה ללבונה מותר בזיכין לבזיכין מותר נזירין לנזירין מותר מצורעין למצורעין אם אמר לנזיר זה למצורע זה מותרו נדבה מותר עניים לעניים מותר שבויין לשבויין אם אמר לעני זה לשבוי זה מותרו שלו מותר מתים למתים מותר המת ליורשו רבי נתן אומר מותר המת יהא מונח עד שיבא אליהו רבי נתן אומר מותר המת בונין לו נפש על גבי קברו או יזלח לו זלח לפני מטתו אין נובין כסות בכסות ואין פורין שבוי בשבוי ואין ממחין ביד הפרנסים על כך:

ginti partibus ſicli argentei : Verba R. Meir : At ſapientes dicunt ; dimidium , quod æquivalebat quatuor aſſariis : De his Kollybis quid faciebant ? Cedebant ſiclis: Verba R. Meir : Rabi Elieſer dicit : Cedebant oblationi ſpontaneæ. R. Simeon Sezori dicit: Faciunt laminas aureas ad obducendum domum ſancti ſanctorum . Ben Azai dicit: Menſarii advenientes ſumebant in eorum mercedem .

VIII. Siquis ſeparaſſet ſiclum ſuum , & amiſiſſet , & ejus loco alium ſeparaſſet , neque fuiſſet tempus offerendi , priuſquam priorem invenerit ; & ecce ambo adſtant , ambo ſunt ſicli , prior cedet novis (ſiclis) & poſterior veteribus.

IX. Siquis ſeparet ſiclum ſuum ad expendendum , ecce iſte prævaricatur ; Siquis impendat ſiclum ſocii ſui, ecce iſte prævaricatur , ſiquis ex eo emat nidos ſeminifluorum , & ſeminifluarum , & nidos puerperarum ; Siquis afferat ſacrificium ſuum pro peccato , poſtquam emit, prævaricatur; verba R. Simeonis; At ſapientes dicunt; Non prævaricatur, niſi poſtquam adſperſi fuerunt ſanguines.

X. Non adducenda ſunt munera , & libamina , & munera ſacrificii Euchariſtici , & panis ſacrificii Euchariſtici ex indecimato , & ex ſeparatione , & ex decima prima , ex qua non fuerit ablata ſeparatio, & ex ſanctitate, quæ nondum fuerit redemta , & ex mixto cum ſuperatione , & ex tritico novo , & ex fructibus anni ſeptimi ; Si autem adduxerit , ecce ſunt profanata ; neque neceſſe eſt, ut dicatur ex præputio arborum , atque ex heterogeneis vineæ.

XI. Reſiduum vini cedit vino , reſiduum olei cedit oleo, reſiduum ſalis cedit ſali, reſiduum lignorum cedit lignis , reſiduum thuris cedit thuri , reſiduum acerrarum cedit acerris , reſiduum Nazyræorum cedit Nazyræis, reſiduum leproſorum cedit leproſis ; Si dicat pro hoc Nazyræo , pro hoc leproſo , reſiduum cedit in oblationem ſpontaneam ; reſiduum pauperum cedit pauperibus , reſiduum captivorum cedit captivis ; Si dicat pro hoc paupere , & pro hoc captivo , ejus reſiduum ipſius erit . Reſiduum mortuorum pro mortuis; reſiduum mortui pro ejus hæredibus . R. Nathan dicit : Reſiduum mortui reponet, donec veniat Elias. R. Nathan dicit: Ex reſiduo mortui ædificant ei monumentum ſuper ejus ſepulcro, aut diffundendo diffundet coram ejus lecto ; Non exigunt operimenta operimentis , neque captivo redimunt captivum ; at non impediunt in hoc poteſtatem gubernatorum .

פרק שני

א אי זהו פרס הפסח פרס העצרת פרס החג רבי יוסי בר רבי יהודה אומר אין פחות מחמשה עשר יום קודם לרגל:

ב למה כותבין על הקופות אלף בית גימל מפני שמתחילין ומוציאין מן הראשונה שלמה ראשונה מוציאין מן השנייה שלמה שנייה מוציאין מן השלישית שלמו שלשתן הגיע זמן תרומה לתרוס תורמין מן החרשה לאו תורמין מן הישנה:

ג נכנס לתרוס את הלשכה היו מפשפשין בו בכניסה וביציאה ומדברין עמו משעה שנכנס ועד שעה שיצא לקיים מה שנאמר והייתם נקיים מיהוה ומישראל ואומר ועשית הישר והטוב בעיני אדם דברי רבי עקיבה רבי ישמעאל אומר אף הישר בעיני שמים ואומר ומצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם הכריעו חכמים לקיים דברי רבי ישמעאל שנאמר כי תעשה הישר בעיני יהוה ואין כאן טוב ואומר אל אלהים יהוה אל אלהים יהוה הוא יודע וישראל הוא יודע:

ד תרם את הראשונה ואמר הרי זו מארץ ישראל על כל ישראל וחיפה בקטבליאות מפני שאנשי סוריא באין ושוקלין עליה תרם את השנייה ואמר הרי זו מעמון ומואב ומכרכין המוקפין לארץ ישראל וחיפה בקטבליאות מפני שאנשי בבל באין ושוקלין עליה תרם את השלישית ואמר הרי זו מבבל וממדי וממדינות הרחוקות מארץ ישראל על כל ישראל ולא היה מחפה זו היתה עשירה מכולם שהיו בה איסטראות של זהב ודריאבונית של זהב שמנו קטבליאות ונתערבו השיריים ולא היתה מערבו בשל אשתקד שמא יצטרכו לתרוס ונמצאו מן הישנה:

ה תורמין על המשכון ועל הנגבוי ועל העתיד לגבות דברי רבי מאיר רבי יוסי אומר תורמין על המשכון ועל הגבוי

CAPUT II.

I. Quodnam est dimidium tempus Paschatis, dimidium tempus Pentecostes, dimidium tempus festi Tabernaculorum? R. Jehuda dicit: Non est minus quindecim diebus ante solennitatem.

II. Cur inscribebant cistis אלף בית גימל? Quia incipiebant educere a prima cista: Quia postquam perfecta erat prima, educebant a secunda; perfecta secunda, educebant ex tertia; postquam absolutæ erant tres omnes, & advenerat tempus separationis, separabant ex nova, si minus, separabant ex veteri.

III. Quando ingrediebatur ad separandum conclave, eum perscrutabantur, tam in ejus ingressu, quam in exitu, & colloquebantur cum eo ab hora introitus usque ad ejus exitum, ad observandum quod dictum est: *Et sitis puri coram Domino, & Israel*. Pariterque dictum est: *Et facies rectum & bonum in oculis Domini*. *Bonum* in oculis Dei, & *rectum* in oculis hominum. Verba Rabi Akiba. R. Ismael dicit: Etiam rectum in oculis Dei. Dictum est enim: *Et inveni gratiam & intellectum bonum in oculis Domini, & hominum*. Inclinarunt sapientes ad confirmandum verba Rabi Ismael: Dictum est enim: *Ad faciendum rectum in oculis Domini;* Et hic non est bonum. Et similiter dictum est: *Deus Deorum, Dominus Deorum cognoscit, & Israel cognoscet*.

IV. Separabat primam & dicebat; Ecce hæc est ex terra Israel pro universo Israel; & operiebat linteo, quia venientes incolæ Syriæ immittebant siclos suos super illam. Postquam separaverat secundam, dicebat; Ista est ex Moab, & Ammon, & ex urbibus adjacentibus terræ Israel; & operiebat linteis, quia incolæ Babylonis venientes super eam immittebant siclos suos. Postquam separaverat tertiam, dicebat; Ecce hæc est ex Babylone & Media, & ex regionibus remotioribus ab terra Israel ex universo Israel; Et hanc non operiebat; ista erat omnium opulentissima; eo quod in ea essent laminæ aureæ, & Daraconot aurei; Detrahebant lintea, & miscebantur residua, non miscebantur cum nummis anni superioris: Etenim fortasse debebant separare, & deprehendentur, quod separent ex veteri.

V. Separabant pro pignore, exacto, & exigendo. Verba R. Meir. R. Jose dicit: Separabant pro pignore & pro exacto, at non pro exigendo. Rabi Simeon

אבל לא על העתיד לגבות רבי שמעון בן אלעזר אומר לא היו עושים אלא באחרונה שמא יצטרך אחד מבני ארץ ישראל ונמצא שקול עם בבל ומועלין בהן כל שנתן עברה שנתן אין מועלין בהן אלו ואלו נופלים ללשכת ברק הבית:

ו הנשים היו אורגות בפרכות בית גרמו היו עושין מעשה לחם הפנים בית אבטינס היו עושין מעשה הקטרת נוטלין שכרן מתרומות הלשכה הסירות היעים והמזמרות והמזרקות וכלים שהכהנים ניאותין בהן באין מתרומות הלשכה מזבח הזהב וכלי שרת בגרי כהנים ובגרי כהן גרול ועץ ארז ואזוב ושני תולעת באין משירי הלשכה כבש פרה אבא שאול אומר כהנים גרולים עושין אותו משל עצמן בנאו הראשון ולא שמש עליו ומת אף על פי שלא שמש עליו אין חברו משמש עליו אלא סותרו ובונה אחר תחתיו ויותר משמים ככרות של זהב יוצאות עליו:

ז פר הבא על כל המצות ושעיר עבודה זרה בתחלה היו מגבין להן דברי רבי יהודה רבי שמעון אומר מתרומת הלשכה היו קריבין:

ח כל קרבנות צבור קריבין באחד בניסן בא חרש בזמנו קריבין מן החדש ואם לאו קריבין מן הישן נתנדבו מעצמן בשרים ובלבד שימסרום לצבור מפרנסים שהותירו מעות לעניים לא יקחו בהן פירות לתחצית שכר מפני הפסר עניים אבל לוקחין בהן משער הזול לשער היוקר אי זה הוא קיץ המזבח שלוקחין את העולות ומקיצין בהן את המזבח:

ט המקריש נכסיו והיו בהן דברים ראויין לקרבנות צבור ינתנו לאומנין בשכרם דברי רבי עקיבא אמר לו בן עזאי אינה היא המדה הפועל שעושה מלאכה בהקדש בין במנה בין במאתים לא יאמר תנו לי פרה זו במנה וטלית זו בחמשים זוז שאין הקדש מתחלל על המלאכה אלא על המעות בלבד כיצד היו

meon ben Eleazar. Non faciebant nisi in fine, ne forte cogeretur aliquis de filiis Israel, & deprehenderetur, quod solveret siclum cum Babylonia; & prævaricabantur in iis integro suo anno, postquam præterierat eorum annus, in illis non prævaricabantur; Et tam isti quam illi projiciebantur in conclave instaurationis domus.

VI. Mulieres, quæ texebant vela, & familia Garmu quæ operabatur in opere panis facierum, & familia Abtines, quæ operabatur in opere suffitus, sumebant suam mercedem de separatione conclavis. Ollæ, scopæ, psalteria, crateres, & vasa, quibus utebantur sacerdotes, comparabantur de separatione conclavis. Altare aureum, & vasa ministerii, vestes sacerdotum, & vestes summi sacerdotis, & lignum cedrinum, & hyssopus, & coccineum comparabantur ex reliquiis conclavis: Pontem vaccæ rufæ, Aba Saul dicit, summi sacerdotes ædificabant de bonis suis: Si prior construxerit, eoque non fuerit usus, & moriatur, licet eo non fuerit usus, ejus socius illo non utitur: Sed illum destruet, aliumque ejus loco ædificabit; & plusquam sexaginta talenta in illum impendebant.

VII. Juvencus qui afferebatur pro cunctis præceptis, & hircus Idololatriæ in principio exigebatur ab illis. Verba R. Jehuda. R. Simeon dicit: Ex separatione conclavis offerebantur.

VIII. Cunctæ oblationes cœtus offerebantur primo die Nisan; Si advenisset proventus novus in tempore suo, offerebant ex novo, si minus offerebant ex veteri. Si sponte obtulissent de bonis suis, erant legitima, dummodo tradidissent cœtui; Præfecti, quibus superfuissent nummi pro pauperibus, non ement iis fructus dimidio utilitatis, at possunt ex iis emi a tempore, quo vili pretio venduntur, ad tempus, quo cariori comparantur. Quænam erat æstivatio altaris? Quando emebant holocausta, atque illis æstivabant altare.

IX. Siquis sanctificaret facultates, & in iis deprehendantur res convenientes oblationibus cœtus, dant artificibus in eorum mercedem; Verba R. Simeonis: Dixit ei ben Azai non esset conveniens: Operarius, qui faciebat opus in sanctuario, sive pro mina, sive pro ducentis, non dicet, date mihi hanc vaccam pro mina, & hoc pallium pro quinquaginta zuzim; quia sanctitas non profanatur in opere, sed in nummis duntaxat: Quomodo facient? Separabunt ex iis mercedem artificibus, eaque profanabant

in

עושין מפרישין מהן שכר האומנין ומחללין אותן על מעות האומנין ונותנין אותן לאומנין בשכרן וחוזרים ולוקחים אותן מתרומת הלשנה:

י המקדיש נכסיו והיתה בהן בהמה ראויה לגבי מזבח זכרים ונקבות רבי אלעזר אומר זכרים ימכרו לצרכי צבור זבחים עולות ונקבות ימכרו לצרכי זבחי שלמים ורמיהן יפלו עם שאר נכסים לבדק הבית רבי יהושע אומר זכרים עצמן יקרבו עולות ונקבות ימכרו לצרכי זבחי שלמים ויביא בדמיהן עולות רבי יוסי ורבי שמעון אומרים דברי רבי יהושע הן הן דברי רבי אליעזר:

יא אחר לשלשים יום משערין את הלשכה כל מי שמכר להם יינות שמנים וסלתות ואמר תנו לי מעותי מן המטבע היוצא במדינתו אין שומעין לו ואם נשפכו בעזרה נשפכו לו אם יש לו להביא מתוך ביתו הרי זה מביא שלא היו אלא למי שאין לו אחר לשלשים יום תורמין את הלשכה כל מי שמכר יינות שמנים וסלתות רצה לחזור בו בתוך שלשים אין שומעין אלא הולך אצל גזבר וגזבר מעמידו אצל שלחני רצה אומר לו תן לי מיד בפחות מעכשיו אין בו משום רבית ולא מפני שהוא קדש אלא אף המוכר חפץ לחברו על מנת ליתן לו מכאן ועד כל שני עשר חדש רצה אומר לו תן לי בפחות מעכשיו אין בו משום רבית:

יב אחת לשלשים יום פותחין את הלשכה כל שמכר לחם יינות שמנים וסלתות אומר להן תנו לי מן המטבע היוצא במדינתו אין שומעין אלא הולך אצל גזבר וגזבר נותן לו מן המטבע העולה בידו לפי חשבון רצה מעמידו אצל שולחני ושולחני נוטלן ממנו ונותן לו מן מטבע היוצא במדינתו לפי חשבון כל המטבעות היוצאין בירושלם:

יג אלו הן הממונין שהיו במקדש יוחנן בן גודגדא על נעילת שערים בן טוטפת על המפתחות בן דיפאי על הלולב בן ארזא על הרוכן בנימן על

in nummis artificum, eosque dabant artificibus in eorum mercedem, atque iterum comparabant ex separatione conclavis.

X. Siquis sanctificaret facultates suas, atque in iis deprehenderetur jumentum, quod esset conveniens ut offerretur super altare, sive essent mares sive fœminæ, R. Eliefer dicit, mares vendentur pro necessitate cœtus, in sacrificia holocausta, & fœminæ vendentur iis, qui opus habent sacrificiis pacificis, & eorum pretium cedet cum reliquis facultatibus instaurationi domus: R. Jehosua dicit: Mares ipsimet offerentur in holocausta, & fœminæ vendentur iis, qui opus haben sacrificiis pacificis, & adducet ex eorum pretio holocausta. R. Jose, & R. Simeon dicunt: Verba R. Jehosua sunt eadem ac verba R. Eliefer.

XI. Trigesimo quoque die æstimant conclave: Siquis venderet eis vina, olea, & similas, & diceret: Date mihi nummos ex moneta, quæ impenditur in mea provincia, ei non auscultant, & si spargebantur in atrio, spargebantur; Si adducere vellet de medio domus suæ, poterat adducere, quia hæc non inserviebant nisi illis, qui non habebant: Trigesimo quoque die faciebant separationem conclavis; Siquis venderet vina, olea, & similas, & vellet recuperare intra trigesimum diem, ei non auscultant; adibat thesaurarium, & thesaurarius deducebat ad mensarium; si vellet poterat dicere; da mihi statim minus; in eo non erat interdictum de fœnore; non eo quod ageretur de sacro; sed etiam ille, qui vendat aliquid socio suo cum conditione, ut ei solvat ab eo tempore ad duodecimum mensem, si velit, potest ei dicere; da mihi statim minus; In eo non est interdictam de fœnore.

XII. Trigesimo quoque die aperiebatur conclave: Siquis eis vendat vina, olea, & similas, & dicit: Da mihi de moneta, quæ impenditur in mea provincia, ei non auscultant, sed adibat thesaurarium, & thesaurarius ei dabat de moneta, quæ adscendebat in ejus manum juxta supputationem; si vellet, deducebat eum ad mensarium, & mensarius ab eo sumebat, & mensarius ei dabat de moneta, quæ impendebatur in ejus provincia juxta supputationem omnium monetarum, quæ Hierosolymæ impendebantur.

XIII. Isti erant præfecti in sanctuario: Jochanan ben Gudgoda præfectus erat claudendis portis: Ben Totaphet clavibus: Ben Diffai palmæ; Ben Arza pul-

התנורין שמואל על החביתין בן מקליט על המלח בן פלח על העצים:

יד שלשה נזברין מה הם עושים בהם היו פודים את הערכין ואת החרמים ואת ההקדשות ואת מעשר שני וכל מלאכת הקדש בהן:

טו היתה נעשית שבעה אמרכלים מה הן עושין שבעה מפתחות העזרה בידן רצה אחד מהם לפתוח אינו יכול עד שיתכנסו כולם נתכנסו כולם אמרכלים פותחין וגיזברין נכנסים ויוצאים ולפי כבוד היו נכנסים והיו יוצאים אמר רבי יהודה למה נקרא שמו אמרכל מפני שמר על הכל היו:

יו כשרים בכהנים בלוים ובישראלים מי שיש לו בן ואח בן קודם אח ובן אח קודם כל הקודם בנחלה קודם בשררה ובלבד שינהג כמנהג אבותיו:

יז ארבעה חותמות היו במקדש חוטא היה מביא לוגו עמו חוטא דל כדברי בן עזאי היה מביא לוגו עמו: כשם שהיתה לשכת חצאין במקדש כך היתה בכל עיר ועיר מפני שעניים בני טובים מתפרנסין מתוכה בחשאי:

יח שלש עשרה השתחואות היו במקדש רבי יהודה אומר כנגד שער השתחואה כנגד פרצה שחיה ושאר השתחואות שבמקדש שעל גבי קרבן חובה היו קבע הזו כאן וכאן לא היתה שהייה אלא בריעה ופשוטה:

יט רבי אליעזר אומר ארון גלה לבבל שנאמר לא יותר דבר אמר יהודה ואין דבר אלא דברות שבו: רבי שמעון אומר הרי הוא אומר ולתשובת השנה שלח המלך נבוכדנצר ויביאהו בבלה עם כלי חמדת בית יהוה אלו הן כלי חמדת בית יהוה זה ארון רבי יהודה בן לקיש ארון במקומו נגנז שנאמר ויאריכו הבדים ויראו ראשי הבדים מן הקדש אל פני הדביר ולא יראו החוצה ויהיו שם עד היום הזה:

pulpito; Benjamin furnis; Samuel sartaginibus: Ben Maklit sali: Ben Pelach lignis.

XIV. Tres thesaurarii quid faciebant? Redimebant æstimationes, & anathemata, & sanctitates, & decimam secundam, & omnia opera sacra per eos peragebantur.

XV. Septem camerarii quid faciebant? Septem claves atrii erant in eorum manibus, si unus ex illis aperire vellet, non poterat, nisi omnes ingrederentur; postquam omnes camerarii ingressi erant, aperiebant, & thesaurarii ingredientes educebant, & juxta dignitatem, qua insigniti erant, ingrediebantur, & egrediebantur. Dicit R. Jehuda. Cur ejus nomen vocatur אמרכל? Quia omnia custodiebat.

VI. Legitime poterant eligi de sacerdotibus, Levitis, & Israelitis: Sicui esset filius, & frater, filius præcedebat; frater, & filius fratris, frater præcedebat; Qui præcedebat in hæreditate, præcedebat quoque in præfectura, dummodo observet mores patrum suorum.

XVII. Quatuor sigilla erant in sanctuario: *Peccator* afferebat secum logum suum; *Peccator pauper* juxta verba ben Azai afferebat secum logum suum. Sicut erat Hierosolymæ conclave silentium, ita pariter erat in singulis civitatibus propterea quod pauperes filii bonorum ex eodem alerentur.

XVIII. Tredecim mensæ erant in sanctuario: R. Jehuda dicit e regione portæ erat adoratio, & contra fracturam erat incurvatio; & reliquæ adorationes, quæ peragebantur in sanctuario in sacrificio ex debito, erant stabiles, neutra erat incurvatio, sed genuflexio, & inclinatio duntaxat.

XIX. R. Elieser dicit: Arca ducta est in captivitatem Babylonem: Dictum est enim: *Non reliquetur quicquam; verbum Domini*. At דבר non designat nisi decalogum, qui in ea erat. Rabi Simeon dicit: Ecce dictum est: *Cumque anni circulus volveretur, misit Nabuchdnesar rex, asportatis simul pretiosissimis vasis domus Domini*. Hæc est arca. R. Jehuda ben Lakisch: Arca in loco suo abscondita fuit: Dictum est enim: *Cumque eminerent vectes, & apparerent summitates eorum foris sanctuarium ante oraculum, non apparebant ultra extrinsecus, qui & fuerunt ibi usque in præsentem diem*.

CA-

פרק שלישי

א שלשה עשר שופרות היו במקרש וכתוב עליהם תקלין חרתין תקלין עתיקין קיני וגוזלי עולה עצים ולבנה זהב לכפרת ששה ולנרבה תקלין וחרתין שבכל שנה ושנה ועתיקין שלא שקל אשתקר שוקל שנה הבאה אלו ואלו נופלין לשופר, לשכה:

ב קינים האומר הרי עלי קן מביא דמים קינו ונותן לשופר הביא בפחות אין מקבלין הימנו הביא מותר כהן נוטל דמי דינו ונותן לשופר והמותר אל יפול לשופר של נרבה כהנים מקלחין אותן ולוקחין בהם קינים ומקריבים אותן חציים חטאות וחציים עולות:

ג האשה שנתנה דמי קינה לשופר אוכלת בזבחים לערב רבי יהודה אומר לא היה שופר לקינים מפני התערובות אלא האומר הרי עלי תורין מביא ונותן לשופר של תורין בני יונה מביא ונותן לשופר של בני יונה:

ד עצים האומר הרי עלי עצים מביא דמי שני גזירי עצים ונותן לשופר כהנים מקלחין אותן ולוקחין בהם עצים ומקריבין אותן לגבי מזבח נאותין בהם ואין מועלין בהם ואם הקריבם בחוץ פטור אבל אם אמר הרי עלי שני גזירי עצים אלו לגבי מזבח מביא שני גזירי עצים ונותן לשופר כהנים מקבלין אותן ממנו ומקריבים אותם לגבי מזבח ואין נאותין בהם אבל מועלין בהם ואם הקריבם בחוץ חייב דברי רבי והכמים אומרים אם הקריבם בחוץ פטור אלו ואלו נופלים ללשכת דור העצים:

ה לבונה האומר הרי עלי לבונה מביא דמי מלא קומץ לבונה ונותן לשופר כהנים מקלחין אותן ולוקחין בהם לבונה ומקריבים אותה לגבי מזבח זהב האומר הרי עלי זהב מביא דמי דינר זהב ונותן לשופר מקלחין אותן כהנים ולוקחים בהם

CAPUT III.

I. Tredecim cornua erant in sanctuario, quibus inscriptum erat: Sicli novi, sicli veteres, nidi, & pulli avium in holocaustum, ligna, & thus, aurum pro propitiatorio, & sex in oblationem spontaneam; sicli novi pro singulis annis; & veteres; siquis non solvisset siclum suum anno præterito, solvebat anno futuro; Tam isti quam illi projiciebantur in cornua conclavis.

II. Nidi: Siquis diceret: Ecce super me nidus: Afferebat pretium sui nidi; & projiciebat in cornu; si minus adduxisset, ab eo non recipiebant: Si plus adduxisset, sacerdos accipiebat pretium sui nidi, & projiciebat in cornu, & residuum non projiciebatur in cornu oblationis spontaneæ: Sacerdotes ea colligebant, & ex iis emebant nidos, & partim offerebant in sacrificia pro peccato, & partim in holocausta.

III. Si mulier immisisset in cornu pretium sui nidi, poterat comedere in vespera de sacrificiis: R. Jehuda dicit: Non erat cornu pro nidis propter commistiones. Sed qui dixisset: Ecce super me turtures: Adducebat & immittebat in cornu turturum: Si dixisset: Ecce super me filii columbæ: Adducebat, & immittebat in cornu filiorum columbæ.

IV. Ligna: Siquis dixisset: Ecce super me ligna: Afferebat pretium duorum segmentorum ligni, & immittebat in cornu: Sacerdotes ea sumentes, emebant ex iis ligna, & offerebant super altare: Poterant ex iis utilitatem percipere, & in iis non prævaricabantur; Et si foris offerrent, licitum erat: At si diceret: Ecce super me duo segmenta ligni offerenda super altare: Adducet duo segmenta ligni, eaque immittet in cornu: Sacerdotes ab eo sumentes offerebant super altare; & non poterant ex iis utilitatem percipere, & in iis prævaricabantur; & si foris offerret, tenebatur. Verba Rabi: At sapientes dicunt; Si ea foris offerat, absolvitur; immittebantur in conclave lignilis.

V. Thus; Siquis diceret: Ecce super me thus: Adducebat pretium plenitudinis pugilli thuris, & immittebat in cornu: Sacerdotes colligentes, ex eo emebant thus, & offerebant super altare. Aurum: Siquis diceret; Ecce super me aurum: Afferebat pretium denarii aurei, & immittebat in cornu: Colligebant illos sacerdotes, atque ex iis emebant aurum, & faciebant laminas aureas

זהב ועושים אותו ריקועי זהב לבית קדשי הקדשים ששה לנדבה בנגד מותר חטאות ואשמות ומותר קיני זבות וקיני יולדות ומותר קרבן נזיר ומצורע:

ו האומר מנה זו לנדבה סלע זו לנדבה מביא ונותן לשופר של נדבה כהנים מקלחין אותם ולוקחין בהם עולות הבשר לשם והעורות של כהנים:

ז מעות שנמצאו לפני סוחרי בהמה לעולם מעשר ובהר הבית חולין ובירושלם בשאר ימות השנה חולין ובשעת הרגל הכל מעשר אמר רבי יוסי אלו דברי בית שמאי וביה הלל אומרים לעולם מעשר חוץ מן הנמצאים בהר הבית בשאר ימות השנה שהן חולין:

ח בשר שנמצא בעזרה מחרוזות מותר שאין עושין בשר הקדש מחרוזות שעל גבי אשפה בבל מקום אסור:

ט גוי שהביא שלמיו נתנם לישראל אוכלן נתנם לכהן הכהן אכלן גר שמת וביזבזו את נכסיו ואחר כך נודע שהם של הקדש מוציאים מידם אמר רבי יוסי שהאוכל קדש קדשים לאחר זריקת דמים משלם את הקרן ואין משלם את החומש רבי ישמעאל ברבי יוחנן בן ברוקה אומר משלם קרן וחומש לכהנים וכהנים לוקחין בהם שלמים ומקריבין אותן לגבי מזבח:

י פרוכת ארכה ארבעים אמה ורחבה עשרים אמה והיתה נארגת תכלת וארגמן תולעת שני ושש משזר מעשה חושב אחרת היתה שם ארכה עשרים אמה ורחבה עשר אמות והיתה נארגת תכלת וארגמן ותולעת שני ושש משזר מעשה רוקם והיתה פרוסה על פתחו של היכל מבחוץ רבי יהודה אומר זו שמוציאין אותה מבפנים היה מקופלת אחר לשנים ושנים לארבעה היתה פרוסה על פתחו של היכל מבחוץ אמרו לו מי ששמש בקרושה חמורה יחזור תשמש בקרושה קלה דבר אחר בזו כתוב מעשה חושב ובזו כתוב מעשה רוקם רבי נחמיה אומר מעשה

reas domui ſancti ſanctorum. Sex in oblationem ſpontaneam contra reſiduum ſacrificiorum pro peccato, & ſacrificiorum pro delicto, & reſiduum nidorum ſeminifluarum, & reſiduum nidorum puerperarum, & reſiduum ſacrificii Nazyræi, & leproſi.

VI. Siquis diceret: Mina hæc in oblationem ſpontaneam, ſiclus iſte in oblationem ſpontaneam: Afferet, & immittet in cornu oblationis ſpontaneæ: Sacerdotes colligentes emebant ex iis holocauſta; caro cedebat Deo, & pelles ſacerdotibus.

VII. Si nummi deprehenderentur coram iis, qui vendebant jumenta ſemper erant ex decima, ſi in monte domus, erant profani, ſi Hieroſolymæ, in ceteris anni diebus, erant profani, ſi tempore ſolennitatis, omnes erant ex decima. Dicit R. Joſe: Iſta ſunt verba ſcholæ Schammai; At ſchola Hillel dicil: Semper erunt ex decima, niſi quando deprehendantur in monte domus, in ceteris anni diebus, tum enim ſunt profani.

VIII. Si caro deprehendatur in atrio in ſeries collecta eſt permiſſa, quia non faciunt carnem ſanctam in ſeries. Si deprehendatur ſuper ſterquilinio, ſemper erit interdicta.

IX. Si Gentilis adduxiſſet pacifica, & dediſſet Iſraelitæ, Iſraelita ea comedet, ſi dediſſet ſacerdoti, ſacerdos ea comedet: Si proſelytus mortuus eſſet, & raptæ eſſent ejus facultates, & poſthæc innoteſceret fuiſſe conſecratas, ex eorum manibus educentur. Dicit Rabi Joſe: Siquis comedat de ſanctitate ſanctitatum poſt adſperſionem ſanguinum, rependet ſortem, non autem rependet quintam partem. R. Iſmael bar R. Jochanan ben Beroka dicit: Rependet ſortem, & quintam partem ſacerdotibus: Et ſacerdotes ex iis ementes pacifica offerebant ſuper altare.

X. Veli longitudo erat quadraginta cubitorum, & viginti latitudo; & texebatur hyacintho, purpura, & cocco dibapho, & byſſo contorto, & erat opus phrygionis; & extendebatur ſuper porta templi extrinſecus: R. Jehuda dicit: Quod ex loco interiori educebatur, duplicabatur unum in duo, & duo in quatuor & extendebatur ſuper porta templi extrinſecus: dicebant: Quod inſerviit in ſanctitate graviori, veniat ut inſerviat in ſanctitate leviori. Alia expoſitio: De altero ſcriptum eſt: *Opus artificis*. Et de altero ſcriptum eſt: *Opus phrygionis*: R. Nehemias dicit: *Opus artificis*: Ex una parte figuratum.

חושב שני פרצופות מעשה רוקם פרצוף אחד אלא שמוציאין אותה מבפנים היתה מקפלת אחד לשנים ושנים לארבעה והיתה נתונה בעלייה כנגד התחתונה שנאמר והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש וגומר רבי חנניה בן אנטיגנוס אומר שתי פרכות היו שם אחת פרוסה ואחת מקופלת נטמאה פרוסה פורסין את המקופלת בערב יום הכפורים מכניסין את החרשה ומוציאין את הישנה: בשר קדשי הקדשים שנטמא בין באב הטומאה בין בולד הטומאה בין מבפנים בין מבחוץ בית שמאי אומרים הכל ישרף בפנים חוץ משנטמא באב הטומאה בחוץ ובית הלל אומרים הכל ישרף בחוץ חוץ משניטמא בולד הטומאה בפנים רבי אליעזר אומר שנטמא באב הטומאה בין מבפנים בין בחוץ ישרף בחוץ ושנטמא בולד טומאה בין בחוץ בין בפנים ישרף בפנים רבי יהודה אומר כדברי בית שמאי ורבי עקיבא אומר כדברי בית הלל:

יא איברי תמיד משאמרו ניתנין למטה ניתנין מחצי כבש ולמטה במזרח ומוסיפין ושאמרו נותנין למעלה ניתנין מחצי כבש ולמעלה במערב רבי חנניא בן עקשיא אומר אלו ואלו ניתנין מחצי כבש ולמטה אלא שהתמידין במערב ומוספין במזרח ושל ראשי חרשים ניתנין תחת כרכב המזבח מלמטה איזה הוא כרכב המזבח בין קרן לקרן מקום:

יב הילוך רגלי הכהנים ואילך נר מעוכב לאכול בזבחים עד שיביא קינו הביא פרידה אחת אוכל בזבחים לערב כל חייבי קינין שבתורה חציין חטאות וחציים עולות חוץ מקינו של גר שאף על פי שהן חובה שתיהם עולות רצה להביא חובתו מן הבהמה יביא הביא עולות בהמה לכפוריו יצא מנחות ונסכים לא יצא לא אמרו קן אלא להקל עליו הביא לצרעתו יחזור ויביא לכפרתו קינו של נר אין

tum. *Opus phrygionis*. Ex utraque parte figuratum. At quando educebatur de loco interiori, unum duplicabatur in duo, & duo in quatuor, & imponebatur in loco superiori contra inferiorem: Dictum est enim: *Et separabit velum vobis inter sanctum &c.* R. Chanina ben Antigonos dicit: Duo ibi posita erant vela, alterum extensum, & alterum duplicatum; si pollueretur extensum, extendebant duplicatum: vespera diei expiationum inferebant novum, & educebant vetus: Si caro sanctissimorum pollueretur sive patre immunditiei, sive filio immunditiei, sive intus sive foris, schola Schammai dicit, omnis comburebatur intus, excepta illa, quæ foris pollueretur patre immunditiei; at schola Hillel dicit: Omnia comburentur foris, excepta illo, quod intus pollueretur filio immunditiei. R. Eliezer dicit: Si polluatur patre immunditiei sive intus sive foris, foris comburitur; si polluatur filio immunditiei sive intus sive foris, intus comburitur: R. Jehuda dicit juxta verba scholæ Schammai; & Rabi Akiba dicit juxta verba R. Hillel.

XI. Membra sacrificii jugis, de quibus dixerunt, quod infra reponerentur, reponebantur a dimidio colle, & inferius in oriente; & addititia de quibus dixerunt, quod supra reponerentur, reponebantur a dimidio colle & superius in occidente. R. Chananjah ben Akascia dicit: Tam hæc quam illa reponebantur a dimidio colle & inferius, nisi quod sacrificia jugia reponerentur in occidente, & addititia in oriente. Et membra sacrificiorum noviluniorum collocabantur sub circuitu altaris ad inferiorem partem: Quinam erat circuitus altaris? Spatium inter cornu, & cornu, sc. situs ambulacri sacerdotum, & ulterius.

XII. Proselytus impeditur, quominus comedat de sacrificiis, donec afferat nidum suum; si afferat unum volucrem, vespera comedit de sacrificiis. Qui obligantur ad nidos, qui memorantur in lege, dimidii offeruntur in sacrificia pro peccato, & dimidii in holocausta, excepto nido proselyti, licet sint ex debito, tamen ambo offeruntur in holocaustum; Si velit afferre debitum suum ex jumento, afferat; si afferat holocausta ex jumento ad expiationem suam, satisfaciebat debito, si afferat munera & libamina, non satisfacit debito: Non dixerunt nidum, nisi ad allevandum super eo: Si afferat pro lepra sua, iterum afferet pro expiatione sua, si afferat pro suo Nazyræatu, iterum afferet pro expiatione

נוהגת אלא בפני הבית וצריך להביא מעכשיו רבי שמעון אומר אין צריך להביא מעכשיו מפני תקלה:

יג מפני מה אמרו שקלים אין נוהגין אלא בפני הבית לפי שאין תורמין מן הישנה ומפני מה אמרו בכורים אין נותנין אלא בפני הבית משום שנאמר ראשית בכורי אדמתך תביא בית יהוה אלהיך כל זמן שיש לך בית יש לך בכורים אין לך בית אין לך בכורים:

יד כהן גדול אין נכנס לעזרה לעבודה אלא אם כן נמשח שבעה ונתרבה שבעה אף על פי שלא נמשח שבעה ונתרבה שבעה ועבד עבודתו כשרה כהן הדיוט אין נכנס לעזרה לעבודה אלא אם כן הביא עשירית האפה משלו ועובדה בידו ועבד עבודתו כשרה בן לוי אין נכנס לעזרה לעבודה אלא אם כן למד חמש שנים שנאמר זאת אשר ללוים מבן חמש ועשרים שנה ולהלן הוא אומר מבן שלשים שנה אם נאמר מבן חמש ועשרים למה נאמר מבן שלשים ואם נאמר מבן שלשים למה נאמר בן חמש ועשרים אלא כל אותן שנים שמבן חמש ועשרים ועד בן שלשים היה למד מכאן ואילך מקריבין אותו לעבודה מכאן אמרו כל שאינו מראה סימן טוב במשנתו בתוך חמש שנים שוב אינו מראה רבי יוסי אומר שלש שנים ולגדלם שנים שלש זקן אין מושיבין אותו בלישכת הגזית אלא אם כן נעשה דיין בעירו משנעשה דיין בעירו מעלין ומושיבין אותו בחיל משם מעלין ומושיבין אותו בלשכת הגזית:

ne sua. Nidus proselyti non observatur nisi stante domo, & nunc etiam est afferendus. R. Simeon dicit: Nunc non est afferendus; quia erit offendiculum.

XIII. Cur dixerunt, quod sicli non observentur nisi stante domo? Quia non poterat separari de veteri: Cur dixerunt, quod primitiva non observentur nisi stante domo? Quia dictum est: *Principium primitivorum terræ tuæ adduces ad domum Domini Dei tui*: Quandiu tibi erit domus, tibi erunt primitiva, si non fuerit tibi domus, tibi non erunt primitiva.

XIV. Summus sacerdos non ingrediebatur in atrium ad ministrandum, nisi postquam unctus fuisset septem diebus, & multiplicatus fuisset vestibus septem diebus; tamen si non fuisset unctus septem diebus, & non fuisset multiplicatus vestibus septem diebus, & ministrasset, ejus ministerium erat legitimum. Sacerdos vulgaris non ingrediebatur in atrium ad ministrandum, nisi postquam adduxisset decimam Ephæ de bonis suis, & obtulisset manu sua, tamen si ministrasset, ejus ministerium erat legitimum. Similiter Levita non ingrediebatur in atrium ad ministrandum, nisi postquam per quinquennium didicisset: Dictum est enim: *Hoc est quod spectat Levitas, ab ætate quinque & viginti annorum*. Et ibi dictum est: *Ab ætate triginta annorum*. Si dictum est: *Ab ætate triginta*. Cur dicendum erat: *Ab ætate quinque & viginti*? Nisi quod hisce annis a quinto & vigesimo usque ad trigesimum discebat, hinc & ulterius admovebant ipsum ad ministerium: Hinc dixerunt: Qui non videt signum bonum in suo studio intra quinquennium, amplius non videbit. R. Jose dicit triennium: *Et ad erudiendum eos tribus annis*. Non sinebant assidere senem in conclavi cæsi lapidis, nisi postquam creatus fuisset judex in sua civitate, postquam creatus fuerat judex in sua civitate, faciebant eum adscendere, & considere in monte domus: Inde faciebant eum adscendere, & considere in antemurali; inde faciebant eum adscendere, & considere in conclavi cæsi lapidis.

CODEX DE SICLIS

Gemara Hierosolymitana illustratus.

NUNC PRIMUM

A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק א

א כאחד באדר משמיעין על השקלים ועל הכלאים ובחמשה עשר בו קורין את המגילה בכרכים ומתקנים את הדרכים ואת חרחובות ואת מקוות המים . ועושין כל צורכי הרבים ומציינין על הקברות ויוצאין אף על הכלאים.

ב אמר רבי יהודה בראשונה היו עוקרין ומשליכים לפניהם משרבו עוברי עבירה היו משליכין לדרכים התקינו שיהו מבקירין את כל השדה.

ג בחמשה עשר בו שלחנות יושבין במרינה . בעשרים וחמשה בו ישבו במקרש . משישבו במקרש . התחילו למשכן. את מי ממשכנין לוים וישראלים וגרים ועברים משוחררין. אבל לא נשים ולא עברים ולא קטנים. וכל קטן שהתחיל אביו לשקול על ידו אינו פוסק . אין ממשכנין את הכהנים מפני דרכי שלום.

ד אמר רבי יהורה העיר בן בוכרי ביבנה שכל כהן שהוא שוקל אינו חוטא. אמר לו רבן יוחנן בן זכאי לא כי אלא כל כהן שאינו שוקל חוטא . אלא שהכהנים דורשין מקרא זה לעצמן וכל מנחת כהן בליל תהיה לא תאכל הואיל והעומר ושתי הלחם ולחם הפנים שלנו היאך הם נאכלין.

ה אף על פי שאמרו אין ממשכנין נשים ועבדים וקטנים אבל אם שקלו מקבלים מידם . הנכרי והכותי ששקלו אין מקבלים מידם . ואין מקבלים מידם קיני זבין וקיני זבות קיני יולדות. חטאות ואשמות. זה הכלל כל שהוא נידר

CAPUT PRIMUM.

I. PRimo die Adar proclamant propter siclos, & propter heterogenea. Die decimo quinto legunt Megillah in locis munitis, & reparant vias & plateas, & lavacra, & faciunt omnia necessaria publico. Signant sepulcra, & egrediuntur pro heterogeneis.

II. Dicit R. Jehuda: Ab initio evellebant heterogenea, & coram illis projiciebant, postquam multiplicati sunt transgressores, evellebant, eaque in vias projiciebant. Constituerunt, ut omnis ager fieret communis.

III. Die decimo quinto ejusdem (mensis) in provincia mensæ collocantur, & die decimo quinto sedent (ad mensas) in sanctuario. A quo inceperunt sedere in sanctuario, incipiunt. Ex quibus pignora sumuntur? A Levitis, Israelitis, proselytis, servis manumissis, sed non a mulieribus, neque servis, neque pueris. Omnis puer, per quem pater siclum solvit, amplius non desistet: At non oppignorant sacerdotes decoris causa.

IV. Dicit R. Jehuda: Testatus est ben Bucri in Jabne, quod sacerdos si pendat siclum, non peccet: Respondit ei Raban Jochanan ben Saccai; non solum ita; sed omnis sacerdos, qui siclum non solvit, peccat. At sacerdotes hunc textum de seipsis exponunt. *Omnis oblatio sacerdotis perfecta erit, non comedetur:* Quoniam Omer, & duo panes, & panis facierum (ex illo genere sunt) quomodo comedi possunt?

V. Vel si dicant: Non oppignorant mulieres, & servos, & pueros, tamen si siclum solvunt, ab eis accipiunt: Si Idololatra, & Cuthæus siclum solvant, non accipiunt ab eis, neque ab eis accipiunt nidos seminifluorum, & nidos seminifluarum, & nidos puerperarum, & sacrificia pro peccato, & sacrificia pro delicto; at vota & oblationes sponta-

ונידב מקבלים מידם. וכל שאינו לא נידר ולא נידב אין מקבלים מידן. וכן הוא מפורש על ידי עזרא לא לכם ולנו לבנות בית לאלהינו.

ו ואילו חייבין בקולבון לוים וישראלים וגרים ועבדים משוחררים. אבל לא כהנים ולא נשים ולא עבדים ולא קטנים השוקל על יד העבד על יד האשה על יד הכהן על יד הקטן פטור. על ידו ועל יד חבירו חייב בקולבון אחד. רבי מאיר אומר שני קולבנות. נתן סלע ליטול שקל חייב שני קולבנות.

ז השוקל על יד עני על יד שכינו על יד בן עירו פטור אם הלוים הלוים חייב. האחין השותפין שחייבין בקולבין פטורים ממעשר בהמה. ושחייבין במעשר בהמה פטורים מן הקילבון כמת הוא קולבון מעה כסף דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים חצי מעה.

סליק פירקא

הלכה א באחד באדר משמיעים כו'. ולמה באחד באדר כדי שיביאו ישרא׳ את שקליהם בעונתם. ותיתרם תרומת הלשכה מן החרשה בזמנה באחד בניסן. ימר רבי שמואל בר רב יצחק תרומת הלשכה בתחילתה דכתיב ויהי בחדש הראשון בשנה השנית באחד לחדש הוקם המשכן בו ביום נתרמה התרומה. רבי טבי רבי יאשיה בשם כהנא נאמר כאן חדשי ונאמר להלן חדשי. מה חדשי שנאמר להלן אין מונין אלא מניסן. אף חדשי שנאמר כאן אין מונין אלא מניסן. אמר רבי יונה שבק רבי טבי ראשה ואמר סופא דל כן כהדא דתני זאת עולת חדש בחדשו. יכול תהא תורם בכל חדש וחדש. תלמוד לומר בחדשו לחדשי. בחדש אחד הוא תורם לכל חדשי השנה. יכול באיזה חדש שירצה. נאמר כאן חדשי. ונאמר להלן חדשי. מה חדשי שנאמר להלן אין מונין אלא מניסן. אף חדשי שנאמר כאן

taneas accipiunt : Hæc eſt regula generalis : Si voveant, & ſponte offerant, ab eis accipiunt ; ſi vero non voveant, neque ſponte offerant, ab eis non accipiunt. Et ſic exponitur per *Eſram* ; dictum eſt enim ; *Non vobis, ſed nobis eſt ædificare domum Dei noſtri*.

VI. Et iſti ſunt, qui obligantur ad collybum ; Levitæ, & Iſraelitæ, proſelyti, & ſervi manumiſſi, non autem ſacerdotes & mulieres, & ſervi, & pueri ; Siquis ſolvat ſiclum per ſacerdotem, per mulierem, per ſervum, & per puerum, abſolvitur ; ſi vero ſolvat per ſe, aut per ſocium ſuum, obligatur ad collybum unum : R. Meir dicit : Ad duos collybos : Qui dat ſiclum, & recipit ſiclos dimidios, obligatur ad duos collybos.

VII. Qui ſolvit ſiclum per pauperem, per vicinum ſuum, per concivem ſuum, abſolvitur. Si vero ipſis mutuo det, obligatur. Si fratres ſocietatem ineant, obligantur ad collybum, & liberi ſunt a decima jumenti ; & ſi obligantur ad decimam jumenti, liberi ſunt a collybo. Quantus eſt collybus ? obolus argenteus ; Verba R. Meir ; At ſapientes dicunt : Dimidia ejus pars.

Finis capitis.

CONſtitutio I. Prima die Adar proclamant &c. Cur prima die Adar ? Ut adducerent Iſraelitæ ſiclos ſuos pro ſuis peccatis, & ſeparetur ſeparatio conclavis de novo in tempore ſuo prima die Niſan : Et dicit R. Samuel bar Rabi Iſaach ; Separatio conclavis ſicut in principio : Scriptum eſt enim : *Et fuit menſe primo anno ſecundo prima die menſis erectum eſt tabernaculum :* Et extat traditio : Die quo erectum fuit tabernaculum, ſeparata fuit ſeparatio. R. Tabi, R. Joſias nomine Channa : Memorantur hic menſes, & memorantur ibi menſes ; ſicut menſes ibi memorati non numerantur niſi a Niſan, ita pariter menſes hoc loco memorati non erunt numerandi niſi a Niſan. Dicit R. Jonas : Deſeruit R. Tabi principium, & dixit finem : Pauper ita eſt juxta illud quod traditur. *Hoc holocauſtum menſis in menſe ſuo :* Crederem licuiſſe ſeparare ſingulis menſibus ? Idcirco dictum eſt : *De menſe ſuo in menſes :* Uno menſe fiat ſeparatio pro cunctis menſibus anni. Crederem quo menſe libuerit ? Dictum eſt hic חדשי, & dictum eſt ibi חדשי, ſicut menſes ibi memorati non numerantur niſi a Niſan, ita pariter menſes hoc loco memorati non numе-

אין מונין אלא מניסן . מהו משמיעין . רב הונא אמר מכריזין . היך מה דאת אמר ויתנו קול ביהודה ובירושלם . תמן תנינן אין בין אדר הראשון לאדר השני אלא מקרא מגילה ומתנות לאביונים. רבי יהושע בן לוי אף שימוע שקלים וכלאים ביניהן . רבי חלבו ורב חונה רב בשם רבי חייה רבה הכל יוצאין בארבעה עשר שהוא זמן קרייתה. אמר רבי יוסי ויאות כלום אמרו משמעין על השקלים לא כדי שיביאו ישראל שקליהם בעונתם . אם אומר את באדר הראשון עד כדון אית בשתא שיתין יומין . כלום אמרו יוצאין אף על הכלאים לא כדי שיהו הצמחין ניכרין. אם אומר את באדר הראשון עד כדון אינון דקיקין. רבי חזקיה שאל מעתה בני בבל משמעין על שקליהם מראשו של חדש לא כדי שיביאו ישראל שקליהן בעונתם ותיתרם תרומת הלישכה מן החדשה בזמנה באחד בניסן. התיב רבי עולא קומי רבי מנא והא תנינן בשלשה פרקים בשנה תורמין את הלשכה בפרס הפסח. בפרס העצרת. בפרס החג . אמר ליה נימר אילין דקריבין בפרס הפסח. אילין דרחיקין בפרס העצרת . ואילין דרחיקין מינהון בפרס החג . אמר ליה כולה באחת היתה באה . ולמה אמרו בשלשה פרקים כדי לעשות פומפי לדבר. רבי יהודה בר פזי בשם רבי הן נקרא ולא נבהת . לטובה כל נדיב לב . לרעה ויתפרקו כל העם את נזמי הזהב אשר באזניהם . לטובה ויוצא משה את העם . לרעה ותקרבון אלי כולכם . לטובה אז ישיר משה ובני ישראל . לרעה וישא כל העדה ויתנו את קולם . אמר רבי חייא בר בא אכן השכימו השחיתו. כל השחתה שהיו עושין בהשכמה היו עושין אותה . אמר רבי בא בר אחא אין את יכול לעמוד על אופי של אומה הזאת נתבעין לעגל ונותנין . נתבעין למשכן ונותנין. תנא רבי יוסה בן חנינה הדא מתניתא ועשית

merandi erunt nisi a Nisan : Quid significat; משמיעין . R. Huna dicit : Proclamant . Quomodo tu dicis: *Et dederunt vocem in Juda , & Hierusalem* : Ibi legimus : Non est discrimen inter Adar primum , & Adar secundum nisi in lectione Megillah , & donis pauperum . R. Simon nomine R. Jehosua ben Levi : Etiam proclamatio siclorum , atque heterogeneorum inter illos intercedit : R. Chalbo , & R. Huna, Rab nomine R. Chijah Raba ; Omnes satisfaciebant debito suo die decima quarta , in qua erat tempus lectionis . Dicit R. Jose : Recte se habet : Fortasse dixerunt : Proclamant propter siclos , non eo quod adducerent Israelitæ siclos suos pro peccatis suis . Si dicas in Adar primo , hactenus in anno duobus diebus : Fortasse dicent : satisfaciunt debito suo etiam in heterogeneis , non eo quod germinassent extranea : Si dicas in Adar primo ; hactenus sumus accurati . R. Ezechias quæsivit ; Ab eo tempore filii Babel proclamabant propter siclos a principio mensis, non eo quod adducant Israelitæ siclos suos pro peccatis suis , & separetur separatio conclavis de novo in tempore suo prima die Nisan : Respondit R. Ela coram R. Mena : Atqui legimus : Tribus anni temporibus faciebant separationem conclavis , dimidio tempore ante Pascha , dimidio tempore ante Pentecosten , dimidio tempore ante festum tabernaculorum : Dixit ei : Dicemus. Qui proximi erant, in dimidio tempore ante Pascha , qui erant remoti , in dimidio tempore ante Pentecosten , qui his erant remotiores, in dimidio tempore ante festum Tabernaculorum. Respondit ei : Totum simul afferebatur . At cur dixerunt : Tribus temporibus ? Ut fieret rei solennitas . R. Jehuda ben Pazi nomine Rabi : Illi vocati sunt, & non sunt perterrefacti : In bonum ; *Omnis ex liberalitate cordis sui offeret* . In malum : *Separarunt igitur omnis populus inaures aureas , quæ in auribus eorum :* In bonum : *Et egressus est Mose ad populum :* In malum *: Et accessistis ad me vos omnis* . In bonum *: Tum cecinit Mose , & filii Israel :* In malum *: Et accessit omnes congregatio , & dederunt vocem suam* . Dicit R. Chijah bar Ba *: Veruntamen diluculo surgentes corruperunt :* Omnem corruptionem , quam faciebant , diluculo surgentes faciebant . Dicit R. Ba bar Acha . Tu non potes consistere contra iram gentis hujus : Quæsitum est pro vitulo, & dederunt; quæsitum est pro tabernaculo , & dederunt . Docet R. Jose ben Chanina : Hæc est traditio : *Et facies*

כפורת זהב טהור . יבוא זהב של כפרת
ויכפר על זהבו של עגל . רבי חגי בשם
רבי שמואל בר נחמן . שלש תרומות
נאמרו בפרשה הזאת . תרומת ארנים
ותרומת שקלים ותרומת המשכן. דבר אל
בני ישראל ויקחו לי תרומה זו תרומת
ארנים . מאת כל איש אשר ידבנו לבו
תקחו את תרומתי זו תרומת שקלים.
וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זו
תרומת המשכן. תרומת המשכן למשכן
מה שירצו יעשו . תרומת שקלים לקרבן
מה שירצו יעשו כדי שתהא יד כולן שוה.
תרומת ארנים לארנים העשיר לא ירבה
והדל לא ימעיט . אמר רבי אבון אף
בפרשה הזאת נאמר בה שלש תרומות .
בחמשה עשר בו קורין את המגילה
בכרכים. לא כן אמר רבי חלבו רב חונה
רב בשם רבי חייה רבה הכל יוצאין
בארבעה עשר שהוא זמן קריאתה . לא
בא אלא ללמדך שכל המצות הנוהגות
באדר השני נוהגות באדר הראשון רבי
יוסה ורבי אחא הוון יתיבין אמר רבי יוסה
לרבי אחא לא מסתברא לשעבר אלא
לבא. והא תני מקום שנהגו לקרותה שני
ימים קורין אותה שני ימים אמר ליה אוף
אנא סבר כן. אמר רבי מנא ויאות אילו
משקרייה בארבעה עשר חוזר וקרייא
בחמשה עשר שמא אין שומעין לו . אם
אומר את כן נמצאת עוקר זמן כרכים
בידיך . תני רבן שמעון בן גמליאל אומר
מצות נוהגות באדר שני אינן נוהגות
באדר הראשון חוץ מן הספר ומן
התענית שהן שוין בזה ובזה . רבי
בא רבי ירמיה בשם רב רבי סימון
בשם רבי יהושע בן לוי הלכה כרבן
שמעון בן גמליאל . רבי חונה רבה
רציפורין אמר הנהיג רבי חנינה בציפורין
כהדא דרבן שמעון בן גמליאל . לא אמר
אלא הנהיג הא להלכה לא . אבל לענין
שטרות כותבין אדר הראשון ואדר השני
אלא שכותבין אדר השני תיניין . רבי
יודה אומר אדר השני כותבין היו ודיו .
מתקנין את הדרכים ואת הרחובות ואת
מקוות המים ועושין כל צורכי הרבים .
אילו הן צורכי הרבים דנין דיני ממונות

cies propitiatorium ex auro puro. Veniat aurum propitiatorii, & expiet pro auro vituli. R. Haggi nomine R. Samuelis bar Nachman. Tres ſeparationes memorantur in hac ſectione; ſeparatio aurium; & ſeparatio ſiclorum, & ſeparatio tabernaculi: *Loquere ad filios Iſrael, & ſument mihi ſeparationem*: Hæc eſt ſeparatio aurium: *Ab omni viro, cujus cor ſponte offerat ſeparationem meam*; Hvc eſt ſeparatio ſiclorum: *Et hæc eſt ſeparatio, quam accipietis ab eis*; Hæc eſt ſeparatio conclavis. In ſeparatione conclavis pro conclavi, quod libuerit, fecerunt: In ſeparatione ſiclorum pro oblatione, quod libuit fecerunt, ut omnium poteſtas eſſet æqualis: In ſeparatione aurium: *Dives non augebit, & pauper non diminuet*. Dicit R. Abon: Vel in hac ſectione memorantur tres ſeparationes: Quinta decima die legebant Megillah in urbibus: Non ita dicit Rabi Cholbo, R. Huna, Rab nomine Rabi Chijah Raba: Omnes ſatisfaciunt debito ſuo die decima quarta, in qua erat tempus lectionis: Non venit niſi ad te docendum, quod omne præceptum, quod obſervatur in Adar primo, obſervetur in Adar ſecundo. R. Joſe, & R. Acha reſpondent. Dixit Joſe τῷ Rabi Acha; probabiliter non pro tempore præterito, ſed pro futuro: Atqui extat traditio: Ubi ſolent legere duobus diebus, legent duobus diebus: Reſpondit ei: Ego quoque ita ſentio. Dicit Rabi Mena; Recte ſe habet; ſi legerit die quarta decima, iterum leget quinta decima: Fortaſſe non auſcultarunt. Si ita dicas, deprehendetur eſſentiale temporis urbium in tua poteſtate. Traditio: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Præcepta, quæ obſervantur in Adar ſecundo, non obſervantur in Adar primo, excepto luctu, & jejunio, quæ ſunt in utroque æqualia. R. Ba, R. Hieremias nomine Rab, R. Simeon nomine R. Jehoſua ben Levi; Conſtitutio eſt juxta ſententiam Raban Simeonis ben Gamaliel. R. Huna Raba ex Tſippori dicit: Obſervabat R. Chanina in Tſippori juxta ſententiam Raban Simeonis ben Gamaliel: Non dicit, niſi quod obſervabat; at ex conſtitutione minime; at reſpectu ſcripturarum ſcribebant Adar primum, & Adar ſecundum; at ſcribebant Adar ſecundum bis. R. Jehuda dicit: Adar ſecundum ſcribebant; & ſatis erat. Reparabant vias, & plateas, & lavacra aquarum, & faciebant omnia, quæ cœtui erant neceſſaria; Hæc ſunt, quæ cœtui erant neceſſaria: Judicabant judicia pecuniaria, & judicia capitalia, & ju-

ודיני נפשות דיני מכות ופודין ערכים
וחרמי' והקדישו' ומשקין את הסוטה ושורפים
את הפרה ועורפין עגלה ערופה ורוצעים
עבד עברי ומטהרים את המצורע ומפרקים
את המנעל' מעל גבי האימוס ואין
מחזירין אותו . ומציינים על הקברות . לא
כבר ציינו מאדר. תיפתר שירד שטף של
גשמים ושטפו . ויוצאים אף על הכלאים.
לא כבר יצאו באדר . תיפתר שהיתה
השנה אפילה ואין הצמחים ניכרים . מנין
לציון רבי ברכיה רבי יעקב בר בת יעקב
בשם רבי חונייא דברת חוורן רבי יוסה
אמרי לה רבי יעקב בר אחא בשם רבי
חונייא דברת חוורן רבי חזקיה רבי עזיאל
בריה דרבי חונייה דבית חוורן בשם רבי
חונייא דבית חוורן טמא טמא יקרא בדי
שתהא הטומאה קוראה לך בפיה ואומרת
לך פרוש . רבי אילא בשם רבי שמואל
בר נחמן ועברו העוברים בארץ וראה
עצם אדם ובנה אצלו ציון. מיכן שמציינין
על העצמות . אדם מיכן שמציינין על
השדרה ועל הגולגולת. ובנה מיכן שמציינין
על גבי אבן קבועה . אם אומר את על
גבי אבן תלושה אף היא הולכת . ומטמא
במקום אחר . אצלו למקום טהרה . ציון .
מיכן לציון . ומצא אבן אחת מצויינת אף
על פי שאין מקיימים כן המאהיל עליה
טמא . אני אומר מת מצויין והית נתון
תחתיה . היו שתים המאהיל עליהם טהור
וביניהם טמא . אם היה חורש בנתים הרי
הם כיחידיות ביניהם טהור וסביבותיהם
טמא . תני אין מציינים על הבשר שמא
נתאכל הבשר . רבי יוסטא בר שונם בעא
קומי רבי מנא ולא נמצא מטמא טהרות
למפרע : אמר ליה מוטב שיתקלקלו בו'
לשעה ואל יתקלקלו בו לעולם.

הלכה ב רבי יהודה אומר . תני
אמר רבי יהודה בראשונה היו עוקרים
ומשליכים לפניהם והיו שמחים שתי
שמחות אחת שהיו מנכשין שדותיהן ואחת
שהיו נהנין מן הכלאים . משרבו עובי'

judicia flagellationis, & redimebant æstimationes, & anathemata, & sanctitates, & potabant mulierem adulterii suspectam, & comburebant vaccam, & decollabant vitulam decollandam, & perforabant aurem servi Hebræi, & purificabant leprosum, & exuebant calceum ex pede, & non restituebant & signabant sepulcra: Nonne jam signarunt ab Adar? Potest explicari, quod descenderit inundatio pluviarum, & abluerit: Et egrediebantur etiam propter heterogenea: Nonne jam egressi erant in Adar? Potest explicari, quod esset annus serotinus, & nondum germinarint heterogenea. Unde probatur ad signandum? R. Berachias, R. Jacob bar filiæ Jacob nomine R. Chunijah: Erat quid dealbatum. R. Jose dicit: R. Jacob bar Acha nomine Rabi Chunijah: Erat quid dealbatum Rabi Ezechias R. Uziel bar R. Chunijah: Erat quid dealbatum: nomine Rabi Chunijah erat quid dealbatum: *Immundus, immundus clamabit:* Ut ejus immundities significetur tibi ex ejus ore, & tibi dicat: Remove te: R. Ela nomine R. Samuel bar Nachman: *Et circumibunt peragrantes terram, & cum viderunt os hominis, statuent juxta illud titulum.* Hinc probatur, quod signare debeant super ossibus: *Hominis.* Hinc probatur, quod signare debeant super spina dorsi, & super cranio: *Et statuent*: Hinc probatur, quod signare debeant super lapide stabili: Si dicas super lapide evulso ipse quoque removebitur, & polluet in alio loco: *Juxta illud.* In loco mundo. *Titulum.* Hinc probatur signandum esse: Si inveniat lapidem unum signatum, licet non ita stabilitus si faciat tentorium super eo, erit immundus: Ego dico: Si mortuum inveniat & collocet sub eo. Si fuerint duo, sit si faciat tentorium super eos, est mundus, inter eos, est immundus: Si foret inter eos, ecce erit sicut solitudo inter eos, est mundus, in eorum circuitu est immundus: Traditio: Non signant super carne; fortasse absumetur caro. R. Josta bar Sunam quæsivit coram R. Mena: Nonne invenitur, quod polluat puritates præpostere? Respondet ei: Melius est, ut depraventur aliquo tempore, quam ut depraventur in perpetuum.

Constitutio II. R. Jehuda dicit: Traditio: Dicit Rabi Jehuda: A principio evellebant, & projiciebant in conspectu suo, & illi duabus lætitiis lætabuntur, una, quod runcarent eorum agros, & altera quod utilitatem perciperent ex Heterogeneis: Postquam multiplicati sunt trans-

עבירה היו משליכים על הדרכים אף על פי כן היו שמחים שהיו מכנשין שדותיהן. התקינו שיהו מבקירים את כל השדה. מנין שהבקר בית דין הבקר כתיב וכל אשר לא יבא לשלשת הימים בעצת השרים והזקנים יחרם כל רכושו והוא יבדל מקהל הגולה . מנין שהיא פטורה מן המעשרות. רבי יונתן בריה דרבי יצחק בר אחא שמע לה מן הדא אין מעברים את השנה לא בשביעית ולא במוצאי שביעית ואם עיברוה הרי זו מעוברת. וחדש אחד שהוא מוסיף לא פטור ממעשרות הוא. עד כדון שביעית. מוצאי שביעית מאי. אמר רבי אבון שלא לרבות באיסור חדש . רבי זעורה בשם רבי אבהו הדא דאת אמר עד שלא התיר רבי להביא ירק מחוצה לארץ לארץ . אבל משהתיר רבי להביא ירק מחוץ לארץ לארץ היא שביעית היא של שאר שני שבוע . תני אין מעברים את השנה בשביעית ולא במוצאי שביעית אלא בשאר שני שבוע ואם עיברוה הרי זה מעוברת. אמר רבי מנא הדא דאת אמר בראשונה כשהיו השנים כתיקנן היא שביעית היא שאר שני שבוע. תני של בית רבן גמליאל עיברוה במוצאי שביעית מיד . אמר רבי אבון אין מן הדא לית שמע מינה כלום. שמור את חדש האביב . שמריהו שיבוא כתידושו . והיידא אמרה דא גריש שלא לוקט תחתיו כל הנונעות בארץ הרי הן של עניים . ואמר רבי אמי בשם רבי שמעון בן לקיש דבית שמאי היא ואמר ליה רבי יוסי שמענו שהוא פטור ממעשרות דברי הכל משום קנס . ובבית הלל עניים מעשרים ואוכלים.

הלכה ג בחמשה עשר בו כו׳ . הא לתבוע תובעין . הדא דתימר בשהביא שתי שערות . אבל אם לא הביא שתי שערות לא ברא . ולמשכן אין ממשכנים עד שיביא שתי שערות. כיני מתניתא אין ממשכנים את הכהנים מפני דרך הכבוד .

הלכה ד אמר רבי יהודה העיד כו׳ . אמר רבי ברכיה טעמא דרבן יוחנן

transgressores, projiciebant in viis; licet ita sit, tamen gaudebant, eo quod runcarent eorum agros. Decreverunt, ut runcarent universum agrum: Unde probatur, quod Synhedrium inquirendo inquirere debeat? Ex eo quod dictum est: *Et omnis, qui non venerit in tribus diebus juxta consilium principum, & seniorum, auferetur universa substantia ejus, & ipse abjicietur de cœtu captivitatis.* Unde probatur, quod absolvatur a decimis? R. Jonathan bar R. Isaach bar Acha ex hoc probat. Non intercalant annum in anno septimo, neque in exitu anni septimi; Si vero facta fuerit intercalatio, erit intercalatio; Si unus mensis additus fuerit, non absolvit a decimis; Hactenus de anno septimo. De exitu anni septimi unde probatur? Dicit Rabi Abon; Ne includatur in interdicto mensis. Rabi Zeera nomine R. Abau; hoc est quod dicis; Priusquam permisit Rabi, ut adduceretur olus de loco extra terram in terram: At postquam permisit Rabi, ut adduceretur olus de loco extra terram in terram, tam in septimo, quam in ceteris annis hebdomadæ. Traditio: Non intercalant annum in anno septimo, neque in exitu septimi, sed in ceteris annis septimanæ; si vero facta fuerit intercalatio, erit intercalatio. Dicit Rabi Mena; Hoc quod dicis; In principio quando anni fuerunt juxta eorum institutum; At nunc, quando anni non sunt juxta eorum institutum tam in septimo, quam in ceteris annis septimanæ. Traditio familiæ Raban Gamaliel: Intercalatio fiet in exitu anni septimi statim. Dicit R. Abon; Ex hoc nihil eruitur. *Observa mensem Abib*; ejus observatio adducit in ejus novitate: hoc dicit: Qui cumulat, ut non colligat omnes accessiones in terra, ecce erunt pauperum. Et dicit R. Amme nomine R. Simeonis ben Lakisch, quod hæc sit schola Schammai; & dixit ei R. Jose; Audivimus, quod absolvatur a decimis; Omnium consensu propter mulctam: at juxta mentem scholæ Hillel; Pauperes decimant, & comedunt.

Constitutio III. Die quinta decima &c. Ecce ad exigendum exigent. Hoc est quod dicis. Quando eduxerit duos pilos: At si non eduxerit duos pilos, nihil interest: & oppignerabit; Non oppignorant, nisi quando eduxerit duos pilos: Ita se habet Misna. Non oppignorant sacerdotes decoris gratia.

Constitutio IV. Dicit Rabi Jehuda testatus est &c. Dicit R. Berachias: Ratio Raban Jochanan ben Zachai eruitur

בן זכאי זה יתנו. שנים עשר שבטים יתנו׳
רבי טבי בשם רב המנונא כן משיבין
חכמים לרבי יהודה חטאת יחיד מתה אין
חטאת הציבור מתה. מנחת היחיד קריבה
כליל ואין מנחת ציבור קריבה כליל.
וקשיא משיכין לאדם דבר שאינו מודה
בו שאין חטאת צבור מתה. רבי יהודה
אומר תמות. והוא מותיב לון תו לא
נרבת יחיד היא. ואינון מתיבין ליה מכיון
שנמסרה לציבור כמי שהיא נדבת ציבור.
כתיב כל העובר על הפקודים. רבי יודה
ורבי נחמיה חד אמר כל דעבר בימא יתן.
וחרנה אמר כל דעבר על פקודייא יתן.
מאן דאמר כל דעבר בימא יתן מסייע
לרבן יוחנן בן זכאי. מאן דאמר כל דעבר
על פקודייא יתן מסייע לבן בוכרי.

הלכה ה אף על פי שאמרו כו׳.

הא לתבוע אין תובעין. הכא את אמר
תובעין והכא את אמר אין תובעין. כאן
בשהביא שתי שערות. וכאן בשלא הביא
שתי שערות. הנכרי והכותי ששקלו אין
מקבלים מירן. אמר רבי בא תיפתר במאן
דאמר בותי בגוי. דאיתפלגון בותי בגוי
דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר
בותי בישראל לכל דבר. אמר רבי לעזר
מתניתא בגוים הא בבותים לא. ותני כן
אדם לרבות את הגרים. מכם להוציא את
המשומרים. מתניתא פלינא על רבי
אלעזר אין מקבלים מידם קיני זבים וקיני
זבות קיני יולדות. וכי יש קיני זבין וזבות
בגוים. אלא רישא בגוים וסיפא בכותים.
והא ביני רישא בגוים וסיפא בכותים.
אמר רבי יוחנן בתחילה אין מקבלין מהן
לא דבר מסויים ולא דבר שאינו מסויים.
ובסוף מקבלים מהם דבר מסויים ואין
מקבלים מהם דבר שאינו מסויים. רבי
שמעון בן לקיש אמר בין בתחילה בין
בסוף אין מקבלים מהם לא דבר מסויים
ולא דבר שאינו מסויים. מתניתא פלינא
על רבי יותנן אין מקבלים מהם הקדש

ex eo quod dictum est : *Dabunt* : Duodecim tribus dabunt. R. Tabi nomine R. R. Amenuna; sic responderunt sapientes R. Jehudæ; Sacrificium pro peccato privati moritur, at sacrificium pro peccato cœtus non moritur; Munus privati integrum offertur, at munus cœtus integrum non offertur; At est oppositio; Oppignorant hominem in re in qua non consentiat; quia sacrificium pro peccato cœtus non moritur; R. Jehuda dicit; Moriatur; Et ipse iis respondit; Nonne est oblatio spontanea privati? At illi ei responderunt; Postquam tradita est cœtui, consideraturur perinde ac sit oblatio spontanea cœtus. Scriptum est : *Omnis transiens ad numerum*. Rabi Jehuda, & R. Nehemias dicit : Omnis qui pertransit mare, dabit; Et alter dicit; Omnis, qui pertransit munerum dabit. Qui dicit; omnis, qui pertransit mare, dabit; favet Raban Jochanan ben Zachai; Qui dicit; Omnis, qui pertransit numerum dabit, favet filio Bucri.

Constitutio V. Licet dixerint &c. Ecce ad exigendum, non exigent; Hic tu dicis; exigent, & ibi dicis, non exigent. Hoc loco intelligitur, quando eduxerit duos pilos; Et ibi, quando non eduxerit duos pilos; Si alienigena, & Cuthæus persolverint siclos, non accipiunt ab eis; Dicit R. Ba; Potest explicari juxta sententiam illius, qui dicit; Cuthæus est sicut gentilis; Etenim dissentiunt; Cuthæus est sicut gentilis; Verba Rabi; Raban Simeon ben Gamaliel dicit; Cuthæus est omnino sicut Israelita. Dicit R. Elieser; Misna loquitur de gentilibus; at de Cuthæis minime; Atqui ita extat traditio; *Homo*. Ad includendum proselytos : *Ex vobis*. Ad excludendum apostatas; Misna contraria est R. Elieseri; Non accipiunt ab eis nidos seminifluorum, & nidos seminifluarum, & nidos puerperarum. Num sunt nidi seminifluorum, & seminifluarum in gentilibus? At principium intelligitur de gentilibus, & finis de Cutheis. Atqui ita se habet; Principium intelligitur de gentilibus, & finis de Cuthæis. Dicit R. Jochananis; In principio non accipiebant ab eis quicquam absolute, neque quicquam, quod non esset absolutum; Et in fine accipiebant ab eis quicquam absolutum, & non accipiebant ab eis, quod non esset absolutum. Rabi Simeon ben Lakisch dicit; Tam in principio quam in fine non accipiebant ab eis neque id quod esset absolutum neque id, quod non esset absolutum. Misna contraria est R. Jochanani : Non accipiunt ab eis sanctitatem spontaneam

pro

נרבה לברק הבית . פתר לה בין בתחילה בין בסוף ובלבד דבר שאינו מסויים . מתניתא פלינא על רבי שמעון בן לקיש הכל שוים שהם נודרים ונידרין . פתר לה עולה . ניחא נודרים עולה . נידרים עולה . לא כשאמר ישראל הרי עלי עולה ושמעו נוי ואמר מה שאמר זה עלי . ואינו מביא עמה נסכים ומותר נסכים לא לכלי שרת אינון נמצא דבר מסויים . התיב רבי יוסי בי רבי בון והא תנינן נערכין . וערכין לא לברק הבית אינון . היך מה דאת אמר תמן לשמים הא מתכוין ומאיליהן הן באין לכלי שרה לברק הבית . כן את אמר אף הכא לשמים הוא מתכוין ומאיליהן הם באין לכלי שרת. מה עבר לה רבי שמעון בן לקיש . פתר לה לא לכם ולנו לבנות בית לאלהינו. רבי חלקיה אמר רבי סימון שאל מעתה אין מקבלים מהן לאמת המים ולחומת העיר ומגרלותיה על שם ולכם אין חלק וצרקה וזכרון בירושלם.

הלכה ו אילו חייבין בקולבון כו׳. מתניתא דרבי מאיר דרבי מאיר אמר אף על פי שאין שקלו תורה קולבנו תורה. סבר רבי מאיר בנותן שקלו שלם שהוא פטור מן הקולבון. אמר רבי מאיר במין מטבע של אש הוציא הקרוש ברוך הוא מתחת כסא כבורו והראהו למשה אמר לו זה יתנו כזה יתנו . נתן סלע ליטול שקל חייב שני קולבנות . אמר רבי לעזר דרבי מאיר היא דרבי מאיר אמר אחר שקל שהוא נותן ואחר סלע שהוא נוטל. רב אמר דברי הכל היא אחר שקל שהוא נותן ואחר שקל שהוא נוטל ואחר לרבר תורה . על דעתיה דרב שלשה קולבנות אינון . אתא רבי ירמיה רבי שמואל בר רב יצחק בשם רב שלשה קולבנות אינון. אחר שקל שהוא נותן ואחר שקל שהוא נוטל ואחר לרבר תורה.

הלכה ז השוקל על יר עני כו׳. אמר רבי לעזר והן שחלקו גריים כנגר תיישים ותיישים כנגר גריים . אבל אם

pro instauratione domus; Interpretatur id; sive in principio sive in fine, dummodo res non esset absoluta. Misna contraria est R. Simeoni ben Lakisch; Omnes conveniunt, quod voveant, & voveantur; Interpretatur hoc de holocausto; Recte quod voveant holocaustum; Vovent holocaustum, non sicut dicit Israelita; Ecce super me holocaustum; & audierit gentilis, & dixerit; Quod iste dixit, sit super me; at non adducet cum eo libamina, neque residuum libaminum, neque in vasis ministerii, deprehendetur, quod adducat rem absolutam. Respondit R. Jose discipulus R. Bon; Ecce legimus; Æstimantur, atque æstimant non pro instauratione domus. Quomodo? Sicut tu ibi dicis: Quando ipse attendat ad Deum, & sponte illa cedent in vasa ministerii pro instauratione domus; Ita tu dicis; Ita pariter hoc loco, quando attendit ad Deum, ipsa sponte cedent in vasa ministerii. Quomodo explicat R. Simeon ben Lakisc? Interpretatur pro eo textum, in quo dictum est: *Non est vestrum, sed nostrum ædificare domum Deo nostro*. R. Chalkia dicit; R. Simon vult, quod hinc non accipiant ab eis pro fossa aquarum, neque pro muris civitatis, neque pro ejus turribus ex eo quod dictum est. *Et vobis non est pars, & justitia, & memoria in Hierusalem*.

Constitutio VI. Isti obligantur ad collybum &c. Misna R. Meir; R. Meir dicit; Licet non sit siclus ex lege, tamen ejus collybus est ex lege; Putat R. Meir, si quis dat siclum perfectum, quod obsolvatur a collybo; Etenim dicit R. Meir; Formam monetæ igneæ eduxit Deus S. B. desubter throno gloriæ, & ostendit Mosi dicens; Hanc dabunt, huic similem dabunt; Siquis det siclum ut accipiat dimidium siclum, tenetur duobus collybis. Dicit R. Elieser; Hic est R. Meir; Etenim R. Meir dicit; Unum pro siclo, quam dat, & alterum pro siclo, quem accipit; Rabi dicit ex omnium consensu unum pro siclo, quem dat, & alterum pro siclo, quem accipit, & alterum ex verbis legis. Ex mente Rab tres erant collybi. Venit R. Hieremias, R. Samuel bar R. Isaach nomine Rab. Tres erant collybi, unus pro siclo, quem dabat, alter pro siclo, quem accipiebat, & alter ex verbis legis.

Constitutio VII. Qui solvit siclum per manum pauperis &c. Dicit R. Eliesser; Et isti sunt, qui dividunt hœdos contra hircos, & hircos contra hœdos; At si dividant hœdos contra hœdos, & hir-

חלקו גדיים כנגד גדיים ותיישים כנגד
תיישים הוא חלקו משעה הראשונה. אמר
רבי יוחנן ואפילו חלקו גדיים כנגד גדיים
ותיישים כנגד תיישים מלקוחות הן. בהיא
דתנינן תמן הלקוח ושניתן לו. מתנה
פטור ממעשר בהמה. האחים והשותפין
שחייבים בקולבון ופטורים במעשר בהמה
כשחלקו וחזרו ונשתתפו שחייבין במעשר
בהמה ופטורים מן הקולבון בשלא חלקו.
רבי חזקיה אמר רבי ירמיה בעי ולמה לי
נן אמרין פעמים שחייבין בזה ובזה.
ופעמים שהן פטורים מזה ומזה. היך
עבידא חלקו את הנכסים ואחר כך חלקו
את הבהמה חייבין בזה ובזה. חלקו את
הבהמה ואחר כך חלקו את הנכסים פטורין
מזה ומזה: אמר רבי מנא הדא דאת אמר
בשלא היתה הבהמה רוב. אבל אם היתה
הבהמה רוב הן הן עיקר נכסיו. רבי
אבון אמר רבי שמי בעי מפני שעשיתן
כאדם אחד אצל מעשר בהמה את פוטרו
מן הקולבון. אמר ליה לא שניית היא
שהוא נותן סלע אחת שלימה. מעתה
אפילו חלקו וחזרו ונשתתפו חייבין במעשר
בהמה ופטורים מן הקולבון. ותנינן חייבין
בקולבון ופטורים ממעשר בהמה. רבי בא
בשם אבא בר רב הונא היא שני אחים
שירשו את אביהם. היא שני גיסין שירשו
את חמיהן. לאיכן היו הקולבנות נופלין.
רבי מאיר אומר לשקלים. רבי לעזר אומר
לנדבה. רבי שמעון השזורי אומר ריקועי
זהב וציפוי לבית קודש הקדשים. בן עזאי
אומר שולחנים היו נוטלים אותם בשכרן.
ויש אומרים להוצאת דרכים.

פרק שני

א מצרפין שקלים דרכונות מפני
משאוי הדרך. כשם שהיו שופרות במקדש
כך היו במדינה בני העיר ששילחו את
שקליהם ונגנבו או שאבדו אם נתרמה
התרומה נשבעים לגיזברים ואם לאו
נשבעים לבני העיר ובני העיר שוקלים
תחתיהם. נמצאו או שהחזירום הגנבים
אילו ואילו שקלים ואין עולים להם לשנה
הבאה.

cos contra hircos; Divisio est opus primum. Dicit R. Jochanan; Vel si dividant hœdos contra hœdos, & hircos contra hircos. Dissensio est in his. Sicut ibi legimus; Si vendiderit, & dederit ei. Misna; Absolvitur a decima jumenti. Fratres, & socii tenentur collybo, & absolvuntur a decima jumenti; Si diviserint, atque iterum societatem inierint, obligantur ad decimam jumenti, & absolvuntur a collybo in eo quod non diviserint. R. Ezechias dicit; R. Hieremias quæsivit. Et cur nos dicimus. Aliquando tenentur utroque, & aliquando ab utroque absolvuntur? Quomodo fiet? Si diviserint facultates, & postea diviserint jumenta, utroque tenentur; Si diviserint jumenta, & deinde diviserint facultates, ab utroque absolvuntur; Dicit R. Mena; Quod dicis, intelligitur, quando non fuerint jumenta multa; quando vero fuerint jumenta multa, ipsa sunt principale facultatum suarum. R. Abon dicit. R. Same vult, quod consideres sicut hominem unum separantem decimam jumenti, tu absolvis a collybo. Respondit ei; Minime: Diversum est; Quia dat siclum unum perfectum; Hinc vel si diviserint, atque iterum societatem inierint, tamen obligantur ad decimam jumenti, & absolvuntur a collybo. Atqui legimus; Obligantur ad collybum, & absolvuntur a decima jumenti. R. Isa nomine Aba bar R. Huna; Si duo fratres hæreditent ab eorum patre, & duo generi hæreditent ab eorum socero, quo cedent eorum collybi? R. Meir dicit; In siclos. R. Elieser dicit; In oblationem spontaneum. R. Simeon Scezori dicit; In laminas aureas ab obducendum domum sancti sanctorum. Ben Azai dicit; Collybistæ accipiebant in eorum mercedem; Et alii dicunt in exitum viarum.

CAPUT II.

I. Conflabant siclos in Daraconoth propter onus viæ. Sicut in sanctuario erant cornua, ita quoque erant in provincia; Si incolæ civitatis solvant siclos suos, & furto surripiantur, aut amittantur, si separata fuerit separatio, jurant legati quæstoribus, si minus, jurant concivibus suis, & urbs illa eorum loco mittit alios siclos; Si reperiantur, aut restituantur a furibus, tam hos quam illos solvunt, neque ipsis prosunt anno sequenti.

II.

ב הנותן שקלו לחבירו לשקול על ידי עצמו אם נתרמה התרומה מעל. השוקל שקלו מן ההקרש ונתרמה התרומה וקרבה הבהמה מעל. שמעשר שני ומדמי שביעית יאכל כנגדו.

ג המכנס מעות ואמר הרי אילו לשקלי בית שמאי אומרים מותרן נדבה ובית הלל אומרים מותרן חולים. שאביא מהן שקלי שוין שהמותר חולים. אילו לחטאתי שוים שהמותר נרבה. שאביא מהן חטאתי שוים שהמותר חולים.

ד אמר רבי שמעון מה בין שקלים לחטאת. אלא של שקלים יש להם קיקבה ולחטאת אין לה קיצבה. רבי יהודה אומר אף לשקלים אין להם קיצבה. שכשעלו ישראל מן הגולה היו שוקלים ררכונות חזרו לשקול סלעים חזרו לשקול טבעים ביקשו לשקול דינרים. אמר רבי שמעון אף על פי כן יד כולם שיוה אבל חטאת זה מביא בסלע וזה מביא בשתים. וזה מביא בשלש.

ה מותר שקלים חולין. מותר עשירית האיפה חולים מותר קיני זבים קיני זבות קיני יולדות חטאות ואשמות מותרן נרבה. זה הכלל כל שהוא בא לשם חטאת ומשם אשמה מותרן נרבה.

ו מותר עולה לעולה. מותר מנחה למנחה מותר שלמים לשלמים. מותר הפסח לשלמים. מותר נזירים לנזירים מותר נזיר לנרבה. מותר שבויים לשבויים. מותר שבוי לאותו שבוי. מותר עניים לעניים. מותר עני לאותו עני. מותר המתים למתים. מותר המת ליורשיו. רבי מאיר אומר מותר המת יהא מונח עד

II. Qui dat ſiclum ſocio ſuo, ut ſolvat per manum ejus, & ipſe pro ſemet ſolvat; ſi ſeparata fuerit ſeparatio, prævaricatur, ſiclus enim ejus ex pecuniis ſanctis eſt. Si ſeparatio ſeparata fuerit offeret ſacrificium prævaricationis; Si ſolvunt ſiclum ex nummis decimæ ſecundæ, & nummis anni ſeptimi, loco ipſorum edet.

III. Qui immittat nummos, & dicat; Ecce illi ſunt pro meo ſiclo, ſcola Schammai dicit; Eorum reſiduum erit oblatio ſpontanea; at ſchola Hillel dicit; Eorum reſiduum erit profanum. Conſentiunt; ſi ex iis afferam ad ſolvendum meum ſiclum, quod eorum reſiduum ſit profanum. Si dicat; Reſiduum ſit in ſacrificium pro peccato; conſentiunt, quod reſiduum ſit oblatio ſpontanea; Conſentiunt etiam, ſi adducat ex iis in ſacrificium pro peccato, quod eorum reſiduum ſit profanum.

IV. Dicit R. Simeon; Quænam eſt differentia inter ſiclos, & ſacrificium pro peccato? Siclis eſt definitio, at ſacrificio pro peccato non eſt definitio. R. Jehuda dicit; Vel ſiclis non eſt definitio; Etenim quando Iſraelitæ adſcenderunt ex captivitate ſolverunt Daraconoth, & iterum Selaim; & deinde iterum ſolverunt Tebhaim (ſc. *dimidium ſiclum*) & voluerunt ſolvere denarios. Reſpondit R. Simeon; Licet ita ſe res habeat, tamen omnium manus erat æqualis; At in ſacrificio pro peccato, iſte affert unum ſiclum, & ille duos ſiclos, & alter tres.

V. Reſiduum ſiclorum profanum eſt; reſiduum decimæ partis Ephæ, reſiduum columbarum profluvio laborantium, & columbarum puerperarum, & ſacrificiorum pro peccato, & ſacrificiorum pro delicto cedunt in oblationem ſpontaneam; Hæc eſt regula generalis: Quod offertur nomine ſacrificii pro peccato, & nomine ſacrificii pro delicto, eorum reſiduum cedit in oblationem ſpontaneam.

VI. Reſiduum holocauſti in holocauſtum, reſiduum muneris in munus, reſiduum pacificorum in pacifica, reſiduum Paſchatis in pacifica, reſiduum Nazyræorum in Nazyræos; Reſiduum Nazyræi in oblationem ſpontaneam; reſiduum pauperum in pauperes, reſiduum pauperis, ipſimet pauperi cedit, reſiduum captivorum in captivos, reſiduum captivi, ipſi captivo cedit. Reſiduum mortuorum in mortuos: Reſiduum mortui ad ejus hæredes. R. Meir dicit: Reſiduum mortui relinquatur uſque dum venerit Elias. Rabi Nathan dicit: Ex reſiduo mortui ædificant

cant

שיבוא אליהו. רבי נתן אומר מותר המת בונין לו נפש על קברו.

סליק פירקא

הלכה א מצרפין שקלים דרכונות כו׳. ויעשו אותם מרגלית. שמא תזיל המרגלית ונמצא ההקדש מפסיד. כהיא דתנינן תמן וכולם נפדים בכסף ובשוה כסף חוץ מן השקלים. ואין פודים בכלים אמר רבי שמואל בר רב יצחק שמא יזילו הכלים ונמצא ההקדש מפסיד. והכא שמא תזיר המרגלית ונמצא ההקדש מפסיד. מתניתא בתקלין חדתין. אבל בתקלין עתיקין לא ברא. ותני כן עתיקין במקדש אין עתיקין במדינה. מתניתא בשומר חנם אבל בשומר שכר לא ברא. אמר רב אבא ואפילו תימר בשומר שכר. נגנבו בליסטים מזויין אבדו כמי שטבעה ספינתו בים. אמר רבי יוסטא בי רבי סימון אתייא כמאן דאמר תורמין על הגבוי ועל העתיד להיגבות. ברם כמאן דאמר אין תורמין לא על הגבוי ולא על הממושכן לא ברא בני העיר ששילחו את שקליהם נגנבו או שאבדו. אמר רבי אלעזר דרבי שמעון היא דרבי שמעון אמר קדשים שהוא חייב באחריותן כנכסיו הן. אמר רבי יוחנן דברי הכל היא משום שבועת תקנה. על דעתיה דרבי יוחנן ניחא. נשבעין לגזברים ואם לאו נשבעין לבני העיר ובני העיר שוקלין תחתיהן. הדא היא דרבי שמעון. משום שבועת תקנה. אלא לרבי אלעזר גזברין מאי עבידתייהו נשבעין לבני העיר במעמד גזברין כי היכי דלא לחשדינהו אי נמי דלא נשוו להו פושעים אף על פי שקיבלו בני העיר לשלם אין ההקדש יוצא בלא שבועה. הפריש שקלו ואבד. רבי יוחנן אמר חייב באחריותו עד שימסור לגיזבר. רבי שמעון בן לקיש אמר הקדש ברשות הגבוה בכל מקום שהוא. מתניתא פליגא על רבי שמעון בן לקיש נשבעים

cant ei monumentum super sepulcrum ejus.

Finis capitis.

CONstitutio I. Conflabant siclos in Daraconoth &c. Et facient eos in margaritam; Fortasse vilescet margarita, & deprehendetur, quod sanctuarium detrimentum capiat; Sicuti ibi legimus; Et omnes redimuntur argento, & eo, quod æquivaleat argento, exceptis siclis; neque redimunt vasis; Dicit R. Samuel bar R. Isaach; Fortasse vilescent vasa, & deprehendetur, quod sanctuarium detrimentum capiat. Et hic dicitur. Fortasse vilescet margarita, & deprehendetur, quod sanctuarium detrimentum capiat; Misna; In siclis novis; At in siclis veteribus nihil interest. Atque ita traditur; Veteres in sanctuario, non veteres in provincia. Misna. In custode gratuito; at in custode mercenario, nihil interest. Dicit R. Aba; Vel si dicas in custode mercenario; Si surripuissent latrones armati, si amissi fuerint, existimatur, quasi demersa sit ejus navis in mare. Dicit R. Josta discipulus R. Simon. Adducitur juxta mentem illius qui dicit: Non faciunt separationem per exacto, & super exigendo; Profecto juxta mentem illius, qui dicit; Non faciunt separationem super exacto, & super oppignorato, nihil interest. Si filii civitates miserint siclos suos, & surrepti, aut amissi fuerint: Dicit Rabi Elieser; R. Simeon ille est; Etenim R. Simeon dicit; Sanctitates, pro quibus tenetur cautione de futuro damno, sunt sicut ejus facultates; Dicit R. Jochanan, ex omnium consensu propter juramentum confirmatur. Ex mente R. Jochanan recte: Adjurantur a thesaurariis, si minus, adjurantur a filiis civitatis, & filii civitatis pro iis persolvunt siclos; Hæc est sententia R. Simeonis; Propter juramentum confirmatur. At juxta mentem R. Elieser; Thesaurarii quid facient? Adjurabantur a filiis civitatis adstantibus thesaurariis, quod ita non sit ratio suspicandi de illis, aut etiam ne illis æquiparentur prævaricatores; Vel si filii civitatis in se susceperint, ut rependant, tamen sanctuarium non dimittebat sine juramento; Si separaverit siclum suum, & amiserit; R. Jochanan tenetur cautione de futuro damno, donec tradiderit thesaurario. R. Simeon ben Lakisch dicit; Sanctificabit in potestate Dei, in quocunque loco fuerit; Misna contraria est R. Simeoni ben Lakisch; Ad-

לבני העיר ובני העיר שוקלים תחתיהם. לא עוד היא משם שבועת תקנה . תני הראשונים נופלים לתקלין חדתין . והשניים נופלים לתקלין עתיקין . אילו הם הראשונים ואילו הם השניים . רבי פינחס בי רבי חנניה ורבי אבא מרי חד אמר אילו ששילח בני העיר תחילה . וחורנה אמרו אילו שהגיעו לדיי גיזברין תהילה.

הלכה ב השוקל כו' . אנן תנינן אם נתרמה התרומה. ותניי דבית רבי אם קרבה הבהמה . אמר רבי לעזר מאן תנא אם קרבה הבהמה רבי שמעון דרבי שמעון אומר מיד היה מקבל מעותיו . הכהנים זריזין הם · וקשיא אילו הגונב עולתו של חבירו ושחטה סתם כתמה לא לשם הבעלים הראשונים מכפרת. אמר רבי יודן תיפתר במסויים . משל בית רבן גמליאל שהיה מתכוין ודוחפו לקופה . וחש לומר שמא לשיריים הם נופלים. וכי יש מעילה בשיריים . אלא כרבי מאיר דרבי מאיר אמר מועלים בשיריים. עוד היא במסויים. משל בית רבן גמליאל שהיה מתכוין ותורמו לשמו מה נהנה . אמר רבי אבון בשם רבנן דתמן מכיון שבית דין ראויין למשכן ולא מישכנו במי שנהנה . כתיב אך בכור אשר יבוכר ליהוה בבהמה לא יקריש איש אותו . כל שהיא קודש אין קרושה חלה עליו. כיצד הוא עושה מביא סלע של חולין ואומר מעות מעשר שני בכל מקום שהם מחוללין על סלע זו ואותן נתפסים לשם שני והשאר נעשין שקלים.

הלכה ג המכנס מעות כו' . רבי יוסה בשם רבי לעזר מה פליגין במכנס פרוטרוט אבל באומר אילו לשקלי כל עמא מודיי שהמותר נרבה . רבי חזקיה רבי ביבי בשם רבי לעזר מה פליגין במכנס פרופרוט אבל באומר אילו בל עמא מודיי שהמותר חולין . אמר רבי חזקיה מתניתא מסייעא לרבי ביבי דתנן אמר רבי שמעון מה בין שקלים לחטאת אלא שהשקלים

Adjurabantur filiis civitatis, & filii civitatis pro iis persolvent siclos; Et præterea propter juramentum confirmatur. Traditio: Priores cadebant inter siclos novos, & secundi inter siclos veteres; Illi erant primi, & isti secundi. R. Pinchas discipulus R. Chananjah, & R. Aba Mari; Alter dicit; Isti sunt quos miserunt filii civitatis in principio; Et alter dicit; Isti sunt, qui pervenerunt in manus thesaurariorum in principio.

Constitutio II. Qui persolvit siclum &c. Nos legimus; Si jam oblatio facta est; Atqui extat traditio; Si oblatum sit jumentum. Dicit R. Eliеser; Qui docet; Si oblatum sit jumentum; Est R. Simeon; Etenim R. Simeon dicit; Statim accipiet nummos suos, sacerdotes sunt diligentes; At est oppositio; Si quis furetur holocaustum socii sui, & mactet absolute non nomine dominorum priorum, expiat. Dicit R. Jodan; Potest exponi de re absoluta. Sententia domus Raban Gamaliel si ipse intendat, & impellat in cistam. Et potest dici: Fortasse in reliquias cadent; Num est prævaricatio in reliquiis? *Est* juxta mentem R. Meir; Eten*im* R. Meir dicit; Prævaricantur in reliquiis. Hoc quoque in re absoluta. Sententia domus Raban Gamaliel; si intendat, & separet nomine suo, quid proderit? Dicit R. Abin nomine Sapientum, quod ibi postquam Synhedrium conveniens putavit, ut oppignoraret, & non oppignoravit, consideratur perinde ac utilitatem perceperit. Scriptum est: *Tantummodo primogenitum fiet Domino in jumentis, non sanctificabit vir ipsum*. Quod fuerit sanctum, non cadit in illud sanctificatio. Quomodo faciet? Afferet siclum ex profanis, & dicet: *Decima secunda* ubicunque fuerit, profanetur super hoc siclo, & ipsi apprehenduntur nomine secundæ decimæ, & reliqui fiunt sicli.

Constitutio III. Si introducat nummos &c. R. Jose nomine R. Eliеser; In quo dissentiunt? In eo, qui introduxerit nummulos; At in eo, qui dixerit; Isti sicli pro universo populo; Omnes fatentur, quod residuum sit oblatio spontanea. R. Ezechias, R. Bibi nomine R. Eliеser; In quo dissentiunt? In eo qui introduxerit nummulos; At qui dixerit; isti sint in siclum meum: Omnes fatentur, quod residuum sit profanum. Dicit R. Ezechias: Misna favet תו׳ R. Bibi; etenim legimus: Dicit R. Simeon: Quodnam est discrimen inter siclos & sacrificium pro peccato? Nisi

יש להם קצבה ולחטאת אין קיצבה . מה אנן קיימין אם באומר שאביא מהן שקלי כל עמא מודיי שהמותר חולין. אם באומר שאביא מהם חטאתי כל עמא מודיי שהמותר נדבה . לא כן אנן קיימין באומר אילו שקלים על ידי שקצבתן מן התורה מותרן חולין. חטאת על ידי שאין קצבתה מן התורה מותרה נדבה . מה עבד לה רבי שמעון בן לקיש פתר לה במכנס פרוטרוט כבית הלל . והא תנינן מותר שקלים חולין . פתר לה במכנס פרוטרוט. וכבית הלל . והא תנינן עשירית האיפה חולין. עוד הוא פתר לה במכנס פרוטרוט וכבית הלל . המפריש שקלו וסבור שהוא חייב ונמצא שאינו חייב לא קדש . המפריש המפריש שנים וסבור שהוא חייב שנים . ונמצא שאינו חייב אלא אחד אותו השני מה את עבד ליה . נישמעינה מן הרא הפריש חטאתו סבור שהוא חייב ונמצא שאינו חייב לא קדשה . הפריש שתים וסבור שהוא חייב שתים ונמצא שאינו חייב אלא אחת אותה השנייה מה את עבד לה אלא רועה הנ׳ אילו לנרבה היאך אתה אומר אילו.

הללה ד שכשעלו ישראל מן הגולה היו שוקלים דרכונות דינרים חזרו לשקול סלעים כשמוען. חזרו לשקול טיבעין פלגי סילעין. בקשו לשקול דינרין קרטין ולא קיבלו עליהן מן הרא והעמדנו עלינו מצות לתת שלישית השקל בשנה לעבודת בית אלהינו . רבי חזקיה בשם רבי אחא מיכן שאדם צריך לשלש שקלו שקלו שלשה פעמים בשנה. מיכן שאין מטריחין על הציבור יותר משלשה פעמים בשנה . אמר רבי אבין מיכן לשלש סאין . מיכן לשלש קופות. מיכן לשלש אפרשות. כתיב זה יתנו כל העובר על הפקודים וגו׳. רבי יודה ורבי נחמיה חד אמר לפי שחטאו במחצית היום יתנו מחצית השקל . והרגת

Nisi quod siclis sit definitio, at sacrificio pro peccato non est definitio. Quomodo nos explicabimus: Si dicat: Ut adducatur ex iis siclus meus? Omnes fatentur, quod residuum sit profanum: Si dicat: Ut adducatur ex iis sacrificium meum pro peccato, omnes fatentur, quod residuum sit oblatio spontanea? Ita explicamus: Si dicat: Isti sicli; quoniam definiuntur a lege, eorum residuum erit profanum. Sacrificium pro peccato, quoniam non definitur a lege, ejus residuum erat oblatio spontanea. Quomodo explicat Rabi Simeon ben Lakisch? Explicat de eo, qui introducat nummulos juxta mentem scholæ Hillel; Et ecce legimus; Residuum siclorum est profanum. Explicat de eo, qui introducat nummulos; Et juxta mentem scholæ Hillel: Atqui legimus; Decima Ephæ est profana. Præterea explicat de eo, qui introducat nummos; & juxta mentem scholæ Hillel. Siquis separet siclum suum, credens, quod teneatur, & deprehendatur, quod non teneatur, non sanctificatur. Siquis separet duos, credens quod duobus teneatur, & deprehendatur, quod non teneatur nisi uno; De secundo quid faciet? Explicatur ex hoc; Siquis separet sacrificium suum pro peccato, credens quod eo teneatur, & deprehendatur, quod non teneatur, non sanctificatur. Siquis separet duo, credens, quod duobus teneatur, & deprehendatur, quod non teneatur nisi uno, quid faciet de secundo? Pascet; Ita pariter isti cedent in oblationem spontaneam; Quomodo tu dicis istos?

Constitutio IV. Quando adscenderunt Israelitæ de captivitate, persolverunt pro siclis Darconoth, denarios iterum persolverunt siclos juxta sensum literalem; Rursus persolverunt effigiatos dimidios siclos; Voluerunt persolvere denarios, sc. quadrantes at super se non acceperunt ex eo quod dictum est: *Et statuemus super nos præcepta, ut demus tertiam partem sicli per annum ad opus domus Dei nostri*. R. Chalkia nomine R. Acha. Hinc probatur, quod homo debeat tripartiri siclum suum, ut persolvat tribus vicibus finngulis annis; Hinc probatur, quod non afficiant molestia cœtum plusquam tribus vicibus in anno. Dicit R. Abin: Hinc probatur de tribus satis: Hinc probatur de tribus cistis; Hinc probatur de tribus separationibus. Scriptum est: *Hunc dabunt omnes transeuntes in numeros*. R. Jehuda, & R. Nehemias; alter dicit; Quia peccarunt in medio die, dabunt dimidium

אמר לפי שהטאו בשש שעות יתנו מחצית השקל דעבד שיהא גרמסין . רבי יהושע בי רבי נחמיה בשם רבן יוחנן בן זכאי לפי שעיברו על עשרת הדיברות יהא נותן כל אחד ואחד עשרה גרה . רבי ברכיה רבי לוי בשם רבי שמעון בן לקיש לפי שמכרו בכורה של רחל בעשרים כסף יהא כל אחד ואחד פודה את בנו בכורו בעשרים כסף . רבי פינחס בשם רבי לוי לפי שמכרו בכורה של רחל בעשרים כסף ונפל לכל אחד ואחד מהן טבע לפיכך יהא כל אחד ואחד נותן שקלו טבע.

הלכה ה מותר שקלים כו' . אמר רבי יוסה עד דאנא תמן שמעית קל רב יהודה שאל לשמואל. הפריש שקלו ומת. אמר ליה יפלו לנדבה . מותר עשירית האיפה שלו . רבי יוחנן אמר יוליכם לים המלח . רבי לעזר אמר יפלו לנדבה . מתניתא פליגא על רבי יוחנן מותר שקלים חולין . מותר עשירית האיפה מותר קיני זבים קיני זבות מותר קיני יולדות חטאות ואשמות מותרן נדבה . מה עבד לה רבי יוחנן. פתר לה מותר עשירית האיפה של מנחת חוטא של כל ישראל . רבי יוחנן אמר על דעלי אבא בר בא דאינון אמרין מנין שהפסח משתנה לשם שלמים . תלמוד לומר אם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים כל שהוא מן הצאן בא שלמים. התיבון הרי עולה מן הצאן . דבר שאינו בא אלא מן הצאן יצאת עולה שהיא באה אפילו מן הבקר. התיבון הרי אשם . אמר רבי בון בר כהנא מן הצאן דבר שהוא בא מכל הצאן . יצא אשם שאינו בא אלא מן האלים בלבד . בכל אתר את אמר מן למעט . והכא את אמר מן לרבות. אמר רבי מנא הכא נמי מן למעט מיעוט שאינו בא מן שני שנים מיעוט שאינו בא נקבה וגבי אשם נמי מן למעט הוא שאינו בא אלא מן האלים בלבד. התיבון והכתיב ואם מן הצאן קרבנו מן הכבשים או מן העזים לעולה . מעתה

dium ficli. Et alter dicit; Quia peccarunt in fexta hora, dabunt dimidium ficli, qui facit fex Garmafin. R. Jehofua difcipulus R. Nehemias nomine R. Raban Jochanan ben Zachai, quia transgreffi funt decalogum, unufquifque dabit decem obolos. R. Berachias R. Levi nomine R. Simeonis ben Lakifch, quia vendiderunt primogenitum Rachelis viginti argenteis, unufquifque redimet filium fuum primogenitum viginti argenteis. R. Pinchas nomine R. Levi: Quia vendiderunt primogenitum Rachelis viginti argenteis, & ceffit unicuique moneta; idcirco unufquifque dabit pro ficlo monetam.

Conftitutio V. Refiduum ficlorum eft profanum &c. Dicit R. Jofe: Priufquam ibi audivit vocem R. Jehuda, qui interrogavit Samuelem: Si quis feparaverit ficlum fuum, & mortuus fuerit: Refpondit ei. Cedit in oblationem fpontaneam: Refiduum fuæ decimæ Epha: R. Jochanan dicit: Projiciatur in mare falfum: R. Eliefer dicit: Cedat in oblationem fpontaneam. Mifna contraria eft R. Jochanan: Refiduum ficlorum eft profanum. Refiduum decimæ Epha, refiduum nidorum feminifluorum, nidorum feminifluarum, refiduum nidorum puerperarum, facrificiorum pro peccato, & facrificiorum pro delicto, eorum refiduum cedit in oblationem fpontaneam. Quid facit R. Jochanan? Interpretatur: Refiduum decimæ Epha muneris peccatoris univerfi Ifrael: R. Jochan dicit: Priufquam adfcenderit Aba bar Ba, nos diximus; unde probatur, quod Pafcha mutetur in nomen pacificorum? Ex eo quod dictum eft: *Si ex ovibus & bobus fuerit oblatio ejus in facrificium pacificorum:* Quod eft ex ovibus offertur in pacifica: Refponderunt: Ecce holocauftum ex ovibus: Res quæ non adducatur, nifi ex ovibus, excluditur holocauftum, quod afferebatur vel ex bobus. Refponderunt: Ecce facrificium pro delicto. Dicit Rabi Bon bar Channa: *Ex ovibus*. Res, quæ adducatur ex cunctis ovibus: Excluditur facricium pro delicto, quod non affertur nifi ex arietibus duntaxat: Ubique tu dicis ad excludendum; & hoc loco tu dicis ad includendum. Dicit R. Mena: Hoc loco quoque ad excludendum; Excludit, quod non afferatur biennis, excludit, quod non afferatur fœmina; & in facrificio pro delicto quoque ad excludendum, quod non afferatur nifi ex arietibus duntaxat: Refponderunt: Atqui fcriptum eft: *Si autem de ovibus fuerit oblatio ejus, de agnis, aut de capris in*

מותר הפסח בא עולה . אמר רבי אבון
משנין דבר שהוא לאכילה . אמר רבי
יוסי בי רבי בון משנין קרשים קלים לשם
קרשים קלים . ואין משנין קרשים קלים
לשם קרשי קרשים . רבי יוחנן אמר על
ראעלי רבי חנינה ראינון אמרין אין הפסח
משתנה לשם שלמים אלא אם כן שחטו
לשם שלמים ואני אומר אפילו שחטו לשם
עולה. אמר רבי אילא טעמא דרבי יוחנן
אם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים . כל
שהוא זבח בא שלמים ומשתנה למחשבת
פסול . היך עבידה שחטו לשם עולה על
מנת לזרוק דמו למחר . מכל מקום פסול
הוא אין תימר משתנה למחשבת פסול
פיגול . אין תימר אינו משתנה למחשבת
פסול פסול . לשמו ושלא לשמו בשאר
ימות השנה רבי בון בר חייה בשם שמוא
בר אבא מכיון שאין לו שם נעשה
כשוחטו לשמו ושלא לשמו בשתיקה והוא
כשר. אמר ליה ואם כן הוא אפילו שחטו
לשמו לזרוק דמו שלא לשמו יעשה משעה
הראשונה בשוחטו לשמו ושלא לשמו
ויהא כשר . אמר רבי אבא מרי מאן
אמר בשתיקה כשר או נאמר בשתיקה
פסול .רב חסרא אמר והוא שקרבה חטאתו
בסוף. אבל אם קרבו שלמים בסוף מותרן
שלמים . אמר רבי זעורה ואפילו קרבו
שלמים בסוף הלכה אחת היא בנזיר
שתהא מותרה נרבה . מתניתא מסייעה
לרין ומתניתא מסייעא לרין . מתניתא
מסייעה לרבי זעורה אפילו הן מעות
סתומין כל שרמי חטאות מיתות מעורבות
כהן . ואפילו הפריש רמי חטאות מתות
מתוכה מעות סתומין הן. מתניתא מסייעא
לרב חסרא אילו לחטאתי והשאר לשאר
נזירותי ומת מועלין בכולם . ואין מועלים
במקצתם. ולא אמר אם מת יפלו לנרבה,

holocaustum : Hinc residuum Paschatis offertur in holocaustum. Dicit R. Abon: Commutant rem quæ sit in comestionem, in rem, quæ sit in comestionem, at non commutant rem, quæ sit in comestionem, in rem, quæ non sit in comestionem. Dicit R. Jose discipulus R. Bon: Mutantur sanctitates leves in sanctitates leves, at non mutantur sanctitates leves in sanctitates sanctitatum. R. Jochanan dicit: Priusquam adscenderet R. Chanina nos diximus; Pascha non commutatur in nomen pacificorum, nisi quando mactaverit nomine pacificorum; at ego dico: Vel si mactaverit nomine holocausti. Dicit R. Ela; Ratio R. Jochanan hæc est: *Si ex ovibus fuerit oblatio ejus in sacrificium pacificorum*: Omne sacrificium, quod offertur in pacifica, si mutetur cogitatione, erit profanatum: Quomodo faciet? Si offerat nomine holocausti, cum conditione, ut adspergat sanguinem postridie. Omnino erit profanatum: Si dicas; postquam cogitatione mutatum est profanatum erit abominandum; Si dicas, non commutatur cogitatione; Si suo nomine, & non suo nomine ceteris anni diebus; R. Bon bar Chijah nomine Samuel bar Aba, postquam non est ei nomen, considerabitur perinde ac mactaverit suo nomine, & non suo nomine cum silentio, & erit legitimum: Respondit ei: Si ita est; Vel si mactaverit suo nomine, cum conditione ut spargat ejus sanguinem non suo nomine, fiet ab hora prima, quasi mactaverit suo nomine, & non suo nomine, & erit legitimum. Dicit R. Aba Muri; Qui dicit cum silentio, erit legitimum, aut dicendum est; in silentio erit profanatum. R. Chasda dicit: Quando mactaverit sacrificium pro peccato in fine: Si vero obtulerit pacifica in fine eorum residuum cedet in pacifica. Dicit Rabi Zeera: Vel si obtulerit pacifica in fine: constitutio una est in Nazyræo, quod ejus residuum cedat in oblationem spontaneam: Misna favet huic, & Misna favet illi: Misna quæ favet רּ֫ R. Zeera hæc est: Vel ipsi nummi absoluti; Omnia pretia sacrificiorum pro peccato, quæ moriuntur miscentur cum illis: Vel si separaverit nummos sacrificiorum pro peccato, quæ moriuntur in eo nummi absoluti sunt: Misna quæ favet רּ֫ R. Chasda, hæc est: Hæc sint pro sacrificio meo pro peccato; & reliquum pro reliquis sacrificiis mei Nazyræatus, prævaricantur in omnibus, at in eorum parte non prævaricantur. Nonne dictum est: Si moriatur, cedet in oblationem spon-

רב חסדא אמר מותר לחמו של נזיר
יירקב אמר רבי יוסי ויאות להקריבו בפני
עצמו אין יכול שאין לך לחם קרב לעצמו
להקריבו עם נזירות אחרת אין את יכול
שאין לך נזירות באה בלא לחם לפוס כן
צריך מימר מותר לחמו של נזיר יירקב .
סברין מימר הוא לחמו הוא מותר נסכיו .
אמר רבי יוסה בי רבי בון שמואל ורב
חסדא ורבי אלעזר שלשתן אמרו דבר
אחד . רב חסדא אהן דהכא . שמואל
דאמר רבי יסא עד דאנא תמן שמעית
קל רב יהודה שאל לשמואל הפריש שקלו
ומת אמר ליה יפלו לנדבה . רבי לעזר
מותר עשירית האיפה שלו . רבי יוחנן
אמר יוליכם לים המלח . רבי לעזר אמר
יפלו לנדבה.

הלכה ו נבו לו בחזקת שאין לו
ונמצא שיש לו . רבי ירמיה סבר מימר
מותר המת ליורשיו . אמר ליה רב אידי
דחוטריה הנע עצמך דלא כוונן אלא ליה
אמר ליה אנא לא אמרית את מנן לך
תני בשם רבי נתן הותר המת יבנה לו
נפש על קברו ויעשה לו זלוף על גבי
מיטתו . תני אין פודין שבר בשבר ואין
גובין טלית בטלית . ואין ממחין ביד
פרנסין לכך . תני רבן שמעון בן גמליאל
אומר אין עושין נפשות לצדיקים דבריהם
הם זכרונם . רבי יוחנן הוה מסמיך דאזיל
על רבי חייה בר אבא והיה רבי אליעזר
חמי ליה ומטמר ליה מקמי ואמר הלין
תרתין מיליא הדין בבלאה עביד ביה
חדא דלא שאיל בשלומיה וחדה מיטמר.
אמר ליה רבי יעקב בר אידי כך נהגין
נבהון רזעירא לא שאיל בשלומיה דרבה
דאינון נהגין ומקיימין ראוני נערים ונחבאו
רשישים קמו עמדו . אמר ליה מהו
למיעבר קומי דארודא צלמא אמר ליה
מה את פלין ליה יקר עבור קמוהי וסמי
עיני . אמר ליה יאות רבי אליעזר עבור
דלא עבר קמך ועוד עבור הא בבלאה
דלא אמר שמעתא משמיה. נכנסו לפניו
רבי אמי ורבי אסי אמר לו רבי כך היה
מעשה בית הכנסת של טרסיים היה כננר

ſpontaneam ? Rabi Chaſda dicit : Reſiduum panis Nazyræi putreſcat . Dicit R. Joſe ; Recte ; Non poteſt offerri ſeorſim , quia non eſt tibi panis, qui offeratur ſeorſim; Non poteſt offerri cum ſacrificio alterius Nazyræatus , quia non eſt tibi ſacrificium Nazyræi , quod offeratur ſine pane : Quia ſic dicendum eſt : Reſiduum panis Nazyræi putreſcat. Putant dicendum . Ejus panis erit reſiduum ejus libaminum . Ex ſententia R. Joſe diſcipuli R. Bon ; Samuel, & Rabi Chaſda, & R. Elieſer, tres iſti unum idemque dicunt : R. Chaſda ita ſentit Samuel dicit Rabi Iſa ; Priuſquam ibi audivi vocem R. Jehuda ; quæſivi a Samuele ; Si quis ſeparaverit ſiclum ſuum, & moriatur ; Reſpondit ei ; Cedat in oblationem ſpontaneam ; Rabi Elieſer ; Reſiduum ſuæ decimæ Epha ; R. Jochanan dicit ; Projiciatur in mare ſalſum ; R. Elieſer dicit ; Cedat in oblationem ſpontaneam.

Conſtitutio VI. Si exigant ab eo cum præſumtione , quod non habeat , & deprehendatur quod habeat . Rabi Hieremias putat dicendum , quod reſiduum mortui cedat hæredibus ſuis . Dixit ei R. Idi de Cutharin ; conſidera quod non habuerint intentionem niſi ad ipſum ; Reſpondit ei ego non dixi ; unde hoc habeas; Traditio nomine Rabi Nathan ; Ex reſiduo mortui ædificabit monumentum ſuper ejus ſepulchro , & faciet ei infuſionem ſuper ejus lecto : Traditio ; Non redimunt captivum captivo, neque exigunt pallum pallio : At non coercent per gubernatores ut hoc fiat . Traditio ; Raban Simeon ben Gamaliel dicit ; Non faciunt monumenta juſtis; Etenim eorum verba ſunt eorum monimenta ; R. Jochanan innitebatur , ut ingrederetur , R. Chjiah bar Aba , & ipſe R. Elieſer eum vidit, & ſe abſcendit coram illo; Hæc duo dixit; Iſte Babylonius hoc facit , ut ſalutem non dicat , & gaudet quando ſe abſcondit . Dixit ei R. Jacob bar Idi ; Sic ſolent facere : Etenim Zehera; non dixit ſalutem Raba . Etenim illi ſic ſolent facere, & confirmant textum . *Videbant me juvenes & abſcondebantur , & ſenes aſſurgentes ſtabant* . Reſpondit ei : Quid ut aſſurgerent coram maledicto Idolo? Dixit ei ; Cur impendis illi honorem ; Tranſi coram eo, & claude oculos ; Dixit ei ; Recte fecit R. Elieſer, qui non tranſiit coram te; & præterea fecit iſte Babylonius, qui non dixit lectionem ſuo nomine ; Adierunt eum R. Amme , & R. Aſe; Dixit ei Rabi; Ita fuit factum; Domus congregationis erat fabrorum

שיש בראשה גלוסטרא שנחלקו רבי
לעזר ורבי יוסי עד שקרעו ספר תורה
בחמתן וקרעו ס״ד לא שני קרע ספר
תורה והיה שם זקן אחד ורבי יוסי בן
קיסמא אמר תמהוני אם לא הוה בית
הכנסת זה עבודה זרה וחזר ואמר הכרי
מחבריה נכנס לפניו רבי יעקב בר אידי
אמר לו כתיב כל אשר צוה יהוה את
משה עבדו כן צוה יהושע וגו׳ . וכי כל
דיבור ודיבור שהיה יהושע יושב ודורש
היה אומר כך אמר משה אלא יהושע
יושב ודורש ויודעין שהתורה של משה
היא אף אתה אלעזר יושב ודורש הכל
יודעין שתורה שלך היא אמר להן מפני
מה אי אתם יודעין לרצות כבן אידי
חבירינו ורבי יוחנן מאי כולי האי דבעי
דיימרון שמעתא משמיה דאף דוד בקש
עליה רחמים שנאמר אגורה באהלך
עולמים אחסה בסתר כנפיך סלה וכי
עלתה על דעתו של דוד שיהא חי וקיים
לעולמים אלא כך אמר דוד לפני הקדוש
ברוך הוא רבונו של עולם אזכה שיהו
דברי נאמרין בבתי כניסיות ובבתי
מדרשות . שמעון בן נזירא בשם רבי
יצחק אמר כל תלמיד חכם שאומרין דבר
הלכה מפיו בעולם הזה שפתיו רוחשות
עמו בקבר שנאמר דובב שפתי ישנים מה
כמר של ענבים זה כיון שמניח אדם
אצבעו עליו מיד דובב אף שפתותיהם של
צדיקים כיון שאומרים דבר הלכה מפיהם
של צדיקים שפתותיהן מרחשות עמהן
בקבר מה הנאה לו בר נזירא אמר כהדין
רשתי קונדיטון רבי יצחק אמר כהדין
רשתי חמר עתיק אף על גב דשתי ליה
טעמא בפומיה גדול אמר כאן שמועה
בשם אומרת יראה בעל שמועה כאילו
עומד לנגדו . שנאמר אך בצלם יתהלך
איש רוב אדם יקרא איש חסדו והשאר
כל אדם . ואיש אמונים מי ימצא זה רבי
זעירא דאמר רבי זעירא למה לי שאני
צריכין דחושין לשמעתיה דרב ששת דהוא
גברא מפתחא אמר ליה רבי זעירא לרבי
אסי חכים רבי לבר פתייא דאתא אמר
שמעתא משמיה אמר ליה רבי יוחנן
אמרה משמיה . אמר ליה רבי זעירא לרבי
אסי חכים רבי לרב דאת אמר שמעתא
משמיה . אמר ליה רבי אדא בר אהבה

ærariorum, in qua erat pessulus, in cujus capite erat globus crassus. Dissenserunt R. Eliéser, & R. Jose, ita ut lacerarent librum legis in eorum ira; Putasne quod lacerarint? At secundus laceravit librum legis; & ibi erat senex, & R. Jose ben Kisma, dicens: Miror si hæc domus congregationis non sit Idololatria: Atque iterum dixit: Quando ex ejus sociis ingressus est ad eum R. Jacob bar Idi: Respondit ei: Scriptum est: *Omnia quæ præcepit Dominus Mosi servo suo sic præcepit Josue &c.* Num in singulis allocutionibus, quas Josue sedens exponebat dicebat: Sic dixit Mose? At Josue sedens exponebat, & cognoscebant esse legem Mosis: Ita pariter tu Eliéser sedens exponis, & omnes cognoscunt, quo tua sit lex. Dixit illis: Cur vos non nostis explicare, sicut explicat ben Idi socius noster, & R. Jochanan? Cur omnes volunt, ut dicatur lectio suo nomine? Etiam David postulavit a Deo; Dictum est enim: *Inhabitabo in tabernaculo tuo in secula, protegar in velamento alarum tuarum.* Putasne, quod David vivat in æternum? Sed ita dixit David coram Deo S. B. Domine mundi, fiam dignus, ut mea verba recitentur in Synagogis, & Academiis Simeon ben Nasira nomine R Isaach dicit: Si discipulus sapientis ore suo verbum constitutionis dicant in hoc mundo, ejus labia cum eo moventur in sepulcro: Dictum est enim: *Loquela labiorum dormientium.* Sicut vas istum uvarum, quando quis illi imponat digitum suum loquitur, ita pariter labia justorum, quando ore suo dicant verbum constitutionis eorum labia moventur cum eis in sepulcro. Quid illi proderit? Bar Nasira dicit; Sicut ille qui bibit conditum. R. Isaach dicit: Sicut ille qui bibit vinum vetus. Licet ille bibat saporem ore vir magnus. Quod dicitur nomine ejus qui dixit, videtur qui narrat quasi adsit in ejus conspectu: Dictum est enim: *Veruntamen in imagine pertransit vir: Multi homines vocantur vir misericordiæ*; & reliqui omnes homo: *Virum autem fidelem quis inveniet?* Hic est R. Zeera: Etenim dicit R. Zehera: unde probatur, quod oporteat differere ad lectionem R. Sesath, qui est vir qui explicat? Dixit R. Zeera R. Ase: Sapientem fecit Rabi τὸν R. Patia; de quo tu dicis lectionem nomine suo. Dixit ei R. Jochanan: Dicit nomine suo: Dixit R. Zeera R. Jose: Sapientem fecit Rabi τὸν Rab. Quod tu dicis: Lectio suo nomine: Respondit ei R. Ada: Bar Aba dixit nomine suo: Non est generatio, in qua non sint de-

אמרה משמיה אין דור שאין בו ליצנין. ברורו של דוד מה היו פרוצי הדור עושין היו הולכים אצל חלונותיו של דוד אומרין לו דוד דוד אימתי יבנה בית המקרש אימתי בית יהוה נלך והיה דוד אומר אף על פי שמתכוונין להכעיסני יבא עלי אם לא הייתי שמח בדבריהם דכתיב שמחתי באומרים לי בית יהוה נלך. והיה כי ימלאו ושכבת עם אבותיך אמר לו הקדוש ברוך הוא לדוד ימים שלמים אני מונה לך ולא ימים חסרים כלום שלמה בנך יבנה בית המקרש אלא להקריב קרבנות צבור חביב עלי צדקה ומשפט שאתה עושה יותר מן הקרבן שנאמר עשה צדקה ומשפט נבחר ליהוה מזבח.

פרק שלישי

א בשלשה פרקים בשנה תורמין את הלשכה בפרס הפסח בפרס העצרת בפרס החג והן גרנות של מעשר בהמה דברי רבי עקיבה. בן עזאי אומר בעשרים ותשעה באדר. באחד בסיון. בעשרים ותשעה באב. רבי לעזר ורבי שמעון אומר באחד בניסן. באחד בסיון בעשרים ותשעה באלול. ולמה אמרו בעשרים ותשעה באלול ולא אמרו באחד בתשרי מפני שהוא יום טוב ואי אפשר לעשר ביום טוב לפיכך הקרימוהו בעשרים ותשעה באלול.

ב בשלש קופות של שלש שלש סאין תורמין את הלישכה וכתוב עליהן אלף בית גימל. רבי ישמעאל אומר יוונית כתוב עליהן אלפא ביטא גמא. אין התורם נכנס לא בפרגוד חפות ולא במנעל ולא בסנדל ולא בתפילה ולא בקמיע שמא יעני ויאמרו מעון הלישכה העני או שמא יעשיר ויאמרו מתרומת הלישכה העשיר שאדם צריך לצאת ידי הבריות כדרך שהוא צריך לצאת ידי המקום שנאמר והייתם נקיים מיהוה ומישראל. ואומר ומצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם.

ג של בית רבן גמליאל היה

derisores : In generatione David quid impudentes fecerunt ? Iverunt prope fenestras David , dicentes : David David quando ædificabitur domus sanctuarii ? *Quando domum Domini ibimus ?* Et David respondebat : Licet statuerunt mihi indignationem excitare , veniat super me , si non fuerim lætatus in eorum verbis; Scriptum est enim *: Lætatus sum in his quæ dicta sunt mihi : In domum Domini ibimus : Et erit , quando completi fuerint dies tui , & dormieris cum patribus tuis :* Dixit Deus S. B. Davidi: Dies perfectos non deficientes tibi numerabo : Salomon filius tuus ædificabit domum sanctuarii , ut ibi offerantur sacrificia cœtus: Amabilior mihi est justitia & judicium quam fecisti quam sacrificium . Dictum est enim *: Facere misericordiam , & judicium magis placet Domino quam victima .*

CAPUT III.

I. Tribus anni temporibus separant conclave , in spatio semestri ante Pascha , in spatio semestri ante Pentecosten , & in spatio semestri ante solennitatem tabernaculorum ; Et hæc sunt tempora arearum ad decimanda jumenta : Verba R. Akiba : Ben Azai dicit; nono & vigesimo die Adar, & primo die Sivan , & nono & vigesimo die Tebeth . R. Elieser , & R. Simeon dicunt ; Primo die Nisan , & primo Sivan, & nono & vigesimo Elul. Cur dicunt nono & vigesimo Tebeth ; & non dixerunt primo die Tisri ? Quia erat dies festus ; & non poterat decimari in die festo , ideoque anticiparunt in diem nonum & vigesimum Tebeth .

II. In tres cistas , quarum unaquæque continet novem sata separant conclave . Et illis inscriptum erat אלף בית גימל . R. Ismael dicit : Græce inscriptum erat Alpha , Betha , Gamla . Separans conclave non ingrediebatur cum veste complicata , neque cum calceis , neque cum sandaliis , neque cum Thephilin , neque cum amuletis; ne si forte pauper fieret , dicerent ; propter iniquitatem quam commisit in conclavi , pauper factus est : Aut si ditesceret , dicerent ; Ex pecunia conclavis dives factus est . Etenim homo debet satisfacere debito suo tam coram hominibus , quam coram Deo . Dictum est enim : *Et sitis puri coram Domino & Israel :* Pariterque dictum est *: Et invenit gratiam & intellectum bonum coram Deo , & hominibus .*

III. Traditio familiæ Rabban Gamaliel ;

נכנס ושקלו בין אצבעתיו זורקו לפני התורם . והתורם מתכוין ודוחפו לקופה. אין התורם תורם עד שהוא אומר להן אתרום והן אומרים לו תרום תרום תרום שלשה פעמים.

ר תרם את הראשונה וחיפה בקטבליות . השלישית לא היה מחפה . ולמה היה מחפה שמא ישכח ויתרום מן הדבר התרום . תרם את הראשונה לשם ארץ ישראל. השנייה לשם כרכים המוקפין לה. והשלישית לשם בבל ולשם מדי ולשם מדינות הרחוקית.

סליק פירקא

הלכה א בשלשה פרקים בשנה כו׳ . אמר רבי אבהו כל הן דתנינן פרס פלנא . פלנא בשלשים יום קודם למועד שדורשין בהלכותיו . אמר רבי יוחנן מפני שהן פירקי לידה . רבי אחא רבי תנחום בר חייה . בשם רבי יהושע בן לוי כדי שתהא בהמה מצויה לעולי רגלים . אמר רבי יודן שלא יבוא לידי בל תאחר . אמר רבי יוסה בל המשהא טיבלו עובר . תמן תנינן רבי מאיר אומר באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה : בן עזאי אומר האלוליים מתעשרין בפני עצמן. אמר רבי חונה טעמא דרבי מאיר עד כאן הן מתמצות לילד מן הישנות . מכן ואילך הן מתחילות לילד מן החרשות . רבי יוסה בי רבי בון בשם רב חונה טעמא דרבי אלעזר ורבי שמעון לבשו כרים הצאן אילו הבכירות. ועמקים יעטפו בר אילו האפילות. יתרועעו אף ישירו . אילו ואילו נכנסין לדיר להתעשר . אמר בן עזאי הואיל ואילו אומר כך ואילו אומרים כך יהו האלוליים מתעשרין בפני עצמן . הא כיצד נולד לו בחמשה באב וחמשה באלול וחמשה בתשרי אין מצטרפין . נולד לו חמשה באב וחמשה בתשרי הרי אילו מצטרפין . ובן עזאי מכריע על דברי תלמידיו . רבי ירמיה רבי מיישא בשם רבי שמואל בר רב יצחק שבן נחלקו עליה אבות העולם . מאן אינון אבות העולם . תנא רבי יונה קומי רבי ירמיה רבי ישמעאל ורבי עקיבה . זאת אומרת בן

liel; Ingrediebantur, & ſiclos digitis ejus imponebant, & ſpargebant coram ſeparante: Et ſeparans ad id attendebat, & ſiclos in ciſtam immittebat. Inſuper ſeparans non ſeparabat, niſi prius ad ipſos dixiſſet: Separemne? Et illi reſpondebant: Separa, ſepara, ſepara tribus vicibus.

IV. Separat ciſtam primam, & illam operit linteo ſuo: Secundam, & operit linteo ſuo; tertiam, non operit, ne forte oblivifcatur, & velit ſeparare de eo, quod jam ſeparatum ſit. Separat primam nomine terræ Iſrael, & ſecundam nomine civitatum terræ Iſrael adjacentium, & tertiam nomine Babel, & nomine Mediæ, & nomine provinciarum remotarum.

Finis capitis.

I. Conſtitutio X. Tribus anni temporibus &c. Dicit Rabi Abau: Ubicunque legimus פרס intelligitur dimidium; ſc. פלנא triginta diebus ante ſolennitatem exponunt in conſtitutionibus ſuis: Dicit R. Jochanan; quia ſunt tempora puerperæ. R. Acha R. Tanchum bar Chjiah nomine Rabi Jehoſua ben Levi, ut inveniretur jumentum adſcendentibus ad ſolennitatem. Dicit Rabi Jodan; Ne eo deveniret, ut tranſgrederetur præceptum. *Non tardabis*. Dicit R. Joſe: Qui retardat indecimatum, tranſgreditur. Ibi legimus: Rabi Meir dicit: Prima die Elul principium anni ad decimandum jumenta. Ben Azai dicit: Quæ nata fuerint in Elul, ſeorſim decimantur. Dicit R. Huna: Ratio R. Meir hæc eſt: Hactenus poſſunt naſci ex veteribus: Hinc & ulterius incipiunt naſci ex novis. R. Joſe diſcipulus R. Bon nomine R. Huna. Ratio R. Elieſer, & R. Simeonis: *Induti ſunt in arietes gregis*. Iſte ſunt primogenita: *Et valles abundabunt frumento*. Iſta ſunt ſerotini. *Clamabunt etenim hymnum dicent*: Tam hi quam illi introducuntur in ſeptum, ut decimentur. Dicit ben Azai; Iſte ita dicunt; & illi ita dicunt: Qui naſcuntur in Elul, ſeorſim decimantur. Quomodo? ſi ei naſcantur quinque in Ab, & quinque in Elul, & quinque in Tiſri, non conjunguntur. Et ben Azai præponderat ſuper verba diſcipulorum ſuorum. R. Hieremias, R. Miſſah nomine R. Samuelis bar R. Iſaachi; Ita in hoc diſſentiunt patres mundi: Quinam ſunt patres mundi? Docet R. Jonas coram Rabi Hieremia: Sunt R. Iſmael, & R. Akiba: Hoc dicis: Ben Azai ſocius, & diſci-

עזאי חבר ותלמיד היה דרבי עקיבה . אין תימר רביה אית בר נש אמר לרביה הואיל ואילו אמר כך ואילו אמר כך . רבי אבון בשם רבי שמואל בר רב יצחק שמע לה מן הרא אמר לו בן עזאי על חלוקין אנו מצטערין אלא שבאתה לחלוק עלינו את השוין . זאת אומרת בן עזאי חבר ותלמיד הוה לרבי עקיבה. אין תימר רביה אית בר נש אמר לרביה אלא שבאת לחלוק עלינו . תמן תנינן כל הנולדין באחר בתשרי עד עשרים ותשעה באלול הרי אילו מצטרפין . חמשה לפני ראש השנה וחמשה לאחר ראש השנה אין מצטרפין . חמשה לפני הגורן וחמשה לאחר הגורן הרי אילו מצטרפין . אמר רבי יוסה זאת אומרת מעשר בהמה לא עשו אותו לא בחנט ולא בשליש אין תימר כחנט ניתני כל המעוברין מעשרים ותשעה באלול . אין תימר כשליש ניתני כל הנולדין עד עשרים ושנים בו . רבי שמי בשם רבי בון בר חייה כשליש עשו אותו כרבי שמעון דרבי שמעון אמר מחוסר זמן נכנס לדיר להתעשר . קם רבי מנא עם רבי שמי . אמר ליה אתה אמרת הרא מילתא אמר ליה אין . אמר ליה והתנינן בן עזאי אומר האלוליים מתעשרין בפני עצמן. לא אפילו נולד עד עשרים ותשעה באלול. אית לך מימר בן עזאי כרבי שמעון לא ברבנן היא במה דאת אמר על דרבנן מניחן לשנה הבאה והן מתעשרין עם בני שנתן . כן את אמר על דבן עזאי מניחן לגורן הבא והן מתעשרין עם בני אלול . אמר רבי חונה זאת אומרת ימים שהבכור מחוסר זמן בהן עולין לו מתוך שנתו. אמר רבי מנא רבי יונה אבא שמע לה מן הרא כל הבכור אשר יולד בבקרך ובצאנך הזכר וגו׳ . הא כיצד משעת לידתו את מונה לו שנה.

הלכה ב רבי זעירא שאל לרבי אושעיא במה הוא שיעורן של שלש קופות אמר ליה נלמוד סתום מן המפורש תני בשלש קופות של שלש שלש סאין שהן תשעה סאין שהן עשרים ושבע סאין תורמין את הלשכה וכתוב עליהן אלף

discipulus erat R. Akiba : Si dicas, quod fuerit ejus magister. Estne aliquis, qui dicat magistro suo ; quoniam & iste ita dicit, & ille ita dicit? R. Abon nomine R. Samuelis bar R. Isaach ex hoc probat : Dixit ei ben Azai : De dissensionibus nos excruciamur ; At quando venis ad disceptandum contra nos, tu æquiparas : Hoc dicis : Ben Azai fuit socius, & discipulus R. Akiba. Si dicas, quod fuerit ejus magister ; Estne aliquis qui dicat magistro suo : Venisne ad disputandum contra nos ? Ibi legimus : Si nascantur prima die Tisri usque ad nonam & vigesimam Elul, conjunguntur ; Si quinque nascantur ante principium anni, & quinque post principium anni, non conjunguntur. Si quinque ante aream, & quinque post aream, conjunguntur : Dicit R. Jose : Hoc dicis : Decimum jumenti non considerantur sicut octavum, neque sicut tertium. Si dicas sicut octavum, tardentur omnes, quæ gravidæ factæ fuerint ab die nona & vigesima in Elul. Si Si dicas, tradantur omnes, qui nascuntur usque ad diem secundam & vigesimam. R. Same nomine Rabi Bon bar Chjiah in tertio considerant ipsum juxta sententiam R. Simeonis : Etenim R. Simeon dicit : Indigens temporis ingreditur in caulam, ut decimetur : Surrexit R. Mena contra R. Same, dicens illi : Tune hoc dicis ? Respondit ei. Maxime : Dixit ei : Atqui legimus : Ben Azai dicit : Quæ nascuntur in Elul, decimantur seorsim ; Nonne vel si nascatur nona & vigesima die Elul : Si dicas, quod ben Azai sentiat cum sapientibus : Non sentit cum sapientibus, sicut tu dicis : Ex sententia sapientum, relinquit eos in anno futuro, & illi decimantur cum natis anni tui : Sic tu dicis, quod ex sententia ben Azai relinquat eo pro area futura, & illi decimantur cum natis in Elul : Dicit Rabi Huna ; Hoc dicis ; Dies, qui deficiunt primogenito, annumerantur illi intra annum suum : Dicit R. Mena, R. Jonas Aba probat ex eo quod dictum est : *Quod nascetur in bobus tuis, & in ovibus tuis masculum &c.* Quomodo ? A tempore nativitatis suæ supputabis illi annum.

Constitutio II. R. Zeera quæsivit a R. Ussiah : Quanta erat mensura trium cistarum ? Respondit ei : Doceatur inexplicatum ab explicato ; Traditio : Tribus cistis, quarum singulæ contineant tria sata, quæ sunt novem sata, quæ sunt septem & viginti sata, faciunt separationem conclavis ; Atqui iis inscriptum

בית גימל . מפני מה כתוב עליהן אלף
בית גימל לומר אין מסתפק מן הראשונה
קודם לשנייה ולא משנייה קודם לשלישית.
תמן תנינן המוציא יין כדי מזינת הכוס
רבי זעירא שאיל את רבי יאשיהו כמה
הוא שעורן של כוס אמר ליה נלמר
סתום מן המפורש דתני רבי חייא ארבע
כוסות שאמרו ישנן רביעית יין האיטלקי
חכוס מזוג בכמה. אמר רבי יוסי בר ביבין
משום רבי יוחנן נישמעינן מן הדא מים
כדי נמיעה רבי יהודה אומר כדי מזינת
הכוס יין כדי נמיעה רבי יהודה אומר כדי
מזיגת הכוס. הדא אמרה מזוג כדי מזינת
הכוס כמה שיעורן של כוסות רבי אבין
אמר טטרטין ורביע . מהו לשתותן בברך
אחד מדאמר רבי מאיר אמר רבי יוחנן
הלל אם שמען בבית הכנסת יצא הדא
אמרה אם שתאן בברך אחד יצא . מהו
לשתותן בפיסקין כלום אמרו שישתו לא
כדי שישתנה ולא ישתכר אם שתה
בפיסקין אף הוא אינו משתכר : מהו
לצאת ביין של שביעית תאנא רב
אושעיה יוצאין ביין של שביעית . מהו
לצאת בקונדיטון מדתני בר קפרא קונדיטון
ביין הדא אמרה יוצאין ביין קונדיטון. מהו
לצאת ביין מזוגין מדתני רבי חייא ארבעה
כוסות שאמרו יוצאין בהן בין חיין בין
מזוגין ובלבד שיהא בהן טעם ומראה יין.
אמר רבי ירמיה מצוה לצאת ביין אדום
שנאמר אל תרא יין כי יתאדם כי יתן
בכוס עינו וגו'. תאני מבושל במטובל מהו
לצאת ביין מבושל אמר רבי יונה יוצאין
ביין מבושל רבי יונה לטעמיה דרבי יונה
כד הוה שתי ארבע כסי דפסחא הוה חזוק
רישיה עד חגא חמיתיה חדא מטרוניתא
אפוי נהירין אמרה סבא סבא חדא מהני
תלת מילין אית בך או דשתויי אמרא את
או דמלוי ברבית את או דמגדל חזירי את
אמר לה תיפח רוחא דההיא איתתא

ptum erat אלף בית גימל ; Cur iis inscriptum erat אלף בית גימל ? Ad dicendum, quod non cessabit a prima ante secundam, neque a secunda aute tertiam; Ibi legimus: Qui educit vinum, ut infundat calicem; R. Zeera quæsivit a R. Josia; Quanta erat mensura calicis? Respondit ei; Doceatur inexplicatum ab explicato. Etenim extat traditio R. Chjiah; Quatuor calices, de quibus dixerunt; Agitur de quartario vini Italici; Calix infusus quantus erat? Dicit R. Jose bar Bibin nomine R. Jochanan; Ex hoc eruitur; Aquæ quantum absorberi possint; R. Jehuda dicit; quantum satis sit ad temperandum calicem; vini, quantum possit absorberi; calix vini quantum absorberi possit. R. Jehuda dicit; Quantum satis sit ad temperandum calicem; Hoc dicit; Infusio, quantum satis sit ad infundendum poculum. Quanta est mensura poculorum? Rabi Abin dicit; Quadrantal & quartarium. Quid? Num licet bibere una vice? Ex eo quod dicit R. Meir. Dicit R. Jochanan: Si audiat Hallel in domo congregationis, satisfacit debito suo: Hoc dicit: Si bibat una vice, satisfacit debito suo: Quid ut bibat interrupte? Omnes dicunt, quod possit bibere, non ut bibat, ut ebrius fiat, si bibat interrupte, non fiat ebrius. Quid ut satisfaciat debito suo vino septimi anni? Probatur ex eo, quod docet R. Ussias: Satisfaciunt debito suo vino septimi anni. Quid ut satisfaciat debito suo vino condito? Probatur ex eo quod docet bar Kaphra. Conditum est sicut vinum: Hoc dicit, quod satisfaciant debito vino condito. Quid ut satisfaciant vino aqua diluto? Probatur ex eo, quod docet R. Chijah: Quatuor calicibus, de qui dixerunt, satisfaciunt debito suo tam mero, quam vino aqua diluto, dummodo in iis sit gustus & color vini: Dicit R. Hieremias: Præceptum est ut satisfaciat debito vino rubro: Dictum est enim: *Ne intuearis vinum, quando rubescit, cum splenduerit in calice color ejus &c.* Traditio: Vino decocto, & indecimato. Quid ut satisfaciat debito vino cocto? Dicit R. Jonas: Satisfaciunt debito vino cocto. Rabi Jonas juxta rationem suam: Etenim Rabi Jonas aliquando cum bibisset quatuor calices Paschatis, doluit ei caput usque ad festum tabernaculorum: Cum vidisset quædam matrona, quod ejus facies splenderet; Dixit ei: Senex senex: Unum ex his tribus in te est; Aut bibisti merum, aut fœneratus est, aut nutris porcos. Respondit ei: Intumescat

דחרא מאלין תלת מילייא לית בי אלא
אולפני שכיח לי דהכין כתיב חכמת אדם
תאיר פניו רבי אבהו אתי לטיבריא
חמוניה תלמידוי דרבי יוחנן אפוי נחירין
אמרון קומי רבי יוחנן אשכח רבי אבהו
סימא אתא לגביה אמר ליה מאיר מה
אורייא חדתא שמעת אמר ליה תוספתא
עתיקא קרא עליה חכמת אדם תאיר פניו
אמר רבי חנן לוגא דאוריתא תמונתא
עתיקא דמוריסא דציפורי. אמר רבי יונה
וחכמנא ליה דבית שמאי הוה מכילין בה
דבש תני חצי שמינית תברנית אמר רבי
יוחנן חרא דידן הוה ולמה קרי ליה עתיקה
מן בנין דהוה ביומא אית דאמרי דהות
זעירא ורבת ואית דאמרי דאזעירא כמה
דהות . כמה הוא שיעורן של כוס רבי
יוסי בשם רבי יוסי בן פזי ורבי יוסי ברבי
ביבין בשם רבי שמואל אצבעיים על
אצבעיים על רום אצבע ומחצה ושליש
אצבע רבנן דקיסרין ורבי יוסי בר ביבין
בשם שמואל אתיא דרבי נתן כרבי
שמעון כמה דרבי שמעון אמר ברביעא
כן אמר רבי נתן ברביעא לבשיקרש ויהא
בו כזית . רבי סימון בשם רבי יהושע בן
לוי מעשה בפירדת רבי שמתה וטהרו את
דמה משום נבילה ושאל רבי אלעזר את
רבי סימון עד כמה ולא אשגח ביה ושאל
ליה רבי יהושע בן לוי דאמר ליה עד
רביעית טהור יותר מכן טמא ובעט רבי
אלעזר עד דלא אחזר ליה רבי סימון
שמעתא . רבי ביבא הוה יתיב מתנו
הדין עובדא אמר ליה רבי יצחק בר
ביסנא עד רביעית טהור יותר מכן טמא
ובעט ביה אמר ליה רבי זריקא בגין דשאל
לך את בעט ביה אמר ליה בגין דלא הות
דעתי בי בעיטנא ביה דאמר רבי חנן
והיו חייך תלואים לך מנגד זה שלוקח
חיטים לשנה ופחדת לילה ויומם זה שלוקח
מן הציוקי ולא תאמין בחייך זה שלוקח
מן הפלטר ואנא סמיכנא אפלטר ומהו

scat spiritus hujus mulieris quod nullum ex his tribus in me est, sed tantum doctrina mea reperitur in me; Scriptum est enim: *Sapientia hominis illuminat faciem ejus*. R. Abau venit Tiberiadem, viderunt discipuli R. Jochanan, quod ejus facies splenderet: Dixerunt coram R. Jochanan: Invenit R. Abau argentum. Venit ad eum, dicens Meir quam legem novam audisti? Respondit ei; Addimentum vetus; legens de eo: *Sapientia hominis illuminat faciem ejus*. Dicit R. Chanan: Logus legis est octava pars mensuræ veteris furfuris Tsipporis. Dicit R. Jonas, & scire fecit eum quod schola Schammai metiebatur mel. Traditio: Dimidium octavæ partis furfuris. Dicit: Hæc est eorum opinio; Et cur vocavit veterem? Quia fuit in diebus suis; Sunt qui dicant fuisse parvam, & magnam; & sunt qui dicant, quod diminuendo diminuerit sicut erat. Quanta erat mensura calicis? R. Jose nomine R. Jose ben Pazi, & R. Jose bar R. Bibin nomine R. Samuelis. Duorum digitorum quaquaversum in altitudine digiti, & dimidii digiti, & tertiæ partis digiti. Sapientes Cæsarienses, & R. Jose bar Bibin nomine Samuelis; Consentit Rabi Nathan cum R. Simeone; Sicut R. Simeon dicit in quartario; ita pariter R. Nathan dicit in quartario, ut coagulari possit, dummodo in eo sit quantitas olivæ. R. Simon nomine R. Jehosua ben Levi; Narratur, quod pullus columbinus Rabi mortuus fuerit; & dixerunt purum fuisse ejus sanguinem respectu cadaveris: & quæsivit R. Simon a R. Eliesere: Quousque? At ad illud non attendit. Et quæsivit ab eo R. Jehosua ben Levi. Respondit ei: Usque ad quartarium erit mundus, si amplius, erit immundus. At recalcitravit R. Eliesér, donec non repetiit R. Simon lectionem. R. Biba stans explicabat hoc factum. Dixit ei R. Isaach bar Bisna; Usque ad quartarium, est mundus, si amplius, erit immundus; Et recalcitravit in eum: Dixit ei Rabi Serika; Propterea quod a te quæsivit, in eum recalcitrasti; Respondit ei: Quia non ita erat mea sententia, in eum recalcitravi; Etenim dicit R. Chanen; *Et erunt vitæ tuæ suspensæ tibi ex adverso:* Hic est qui emit triticum in annum: *Expavebis nocte ac die*. Hic est qui emit a pistore (qui sc. emit a pistore, & rursum vendit) *Nec tutus eris in vita tua:* Hic est qui emit a proxeneta; & ego confido in proxeneta, & nihil mea interest. Testatus est Rabi

כרי . העיד רבי יהושע בן פתורא על דם נבלה שהוא טהור מה לטהור לטהר מן הבשר הא לטמא אתה מטמא תמן תנינא דם השרץ כבשרו מטמא ואין מכשיר ואין לנו כיוצא בו ושיעור טומאתו שרמו מטמא כבשרו אמר רבי יוסי פליגין בה תרין אמוראין חד אמר טמא וחד אמר טהור מאן דאמר טמא כרבי יהודה ומאן דאמר טהור כרבי יהושע בן פתורא רב אבוה דאימן אחתיה דרבי יהודה מוריינא דנשיא הוה . שמא יעני ויאמרו וכו׳ . תני רבי ישמעאל קיווץ לא יתרום מפני החשד . תני הגזברין היו מפספסין בקילקין . תני מדברין היו עמו משעה שהוא נכנס עד שעה שהוא יוצא . וימלא פומיה מוי . אמר רבי תנחומא מפני הברכה . רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן בתורה ובנביאים ובכתובים מצאנו שאדם צריך לצאת ידי הבריות כדרך שהוא צריך לצאת ידי המקום . בתורה מנין דכתיב והייתם נקיים מיהוה ומישראל . בנביאים מנין דכתיב אל אלהים יהוה אל אלהים יהוה הוא יודע וישראל הוא ידע . בכתובים מנין שנאמר ומצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם . גמליאל זוגא שאל לרבי יוסי בי רבי בון אי זהו המחוור שבכולן אמר ליה והייתם נקיים מיהוה ומישראל .

הלכה ג של בית רבן גמליאל כו׳ . אילו שני כריים ותרם מאחד מהן על חבירו שמא לא פטר חבירו . הנחת רוח היא להם שלא יהא קרבן מתקרב אלא משלהן תחילה .

הלכה ד תרם את הראשונה כו׳ .

תני שמט את הקטבליות נעשו כולן שיריים . תני שלישית היא היתה עשירה שבכולן שהיו בה איצטלי של זהב ודרכונות של זהב . תני תרם את הראשונה לשם ארץ ישראל ולשם כל ישראל . שנייה לשם כרכין המוקפין ולשם כל ישראל . והשלישית לשם בבל ולשם מדי ולשם מדינות הרחוקות ולשם כל ישראל . תני נטל מן הראשונה אף על פי שיש בראשונה נוטל מן השנייה . נטל מן

bi Jehoſua ben Petora de ſanguine cadaveris, quod ſit purus: Quid purus? Ut ſit purus a carne; Ecce ad polluendum, tu polluis. Ibi legimus: Sanguis reptilis eſt ſicut ejus caro, polluit, & non facit purum. Et nihil eſt nobis huic ſimile, & menſura ſui immunditiei; & ejus ſanguis polluit ſicut ejus caro. Dicit R. Joſe; In eo diſſentiunt, duo dicunt; Alter dicit eſſe purum, & alter dicit immundum; Qui dicit immundum conſentit cum R. Jehuda: Et qui dicit purum, conſentit cum R. Jehoſua ben Petora Rab erat pater eorum matris, quæ erat ſoror R. Jehuda Moriana, qui erat princeps. Ne ſi forte pauper fiat, dicant &c. Traditio R. Iſraelis: Qui aſpernabilis eſt, non ſeparabit propter ſuſpicionem. Traditio: Theſaurarii ſui miniſtrabant cum prodigalitate. Traditio: Colloquebantur cum eo a tempore quo ingrediebatur uſque ad tempus, quo egrediebatur. Et implebit os ſuum aqua. Dicit R. Tanchuma propter benedictionem, R. Samuel bar Nachman nomine R. Jonathan; In lege, in Prophetis, & in Hagiographis invenimus, quod homo debeat ſatisfacere creaturis, ſicut debet ſatisfacere Deo. In lege unde probatur? Ex eo quod dictum eſt; *Et eritis puri coram Domino, & Iſrael.* In prophetis unde probatur? Ex eo quod dictum eſt: *Fortiſſimus Deus Dominus ipſe novit, & Iſrael ſimul intelget:* In Hagiographis unde probatur? Ex eo quod dictum eſt: *Et invenit gratiam, & intellectum bonum coram Deo & hominibus.* Gamaliel Zuga quæſivit a R. Joſe diſcipulo R. Bon; Quinam eſt omnium optimus? de quo dicatur: *Et eritis puri coram Domino & Iſrael.*

Conſtitutio III. Traditio familiæ Raban Gamalielis; Si fuerint duo cumuli, & ſeparet ex iis de altero, fortaſſe alterum non liberat. Et gratum erat illis, quod a principio non offerretur ſacrificium niſi de bonis ſuis.

Conſtitutio IV. Separat primam &c. Traditio; Si demittatur linteum, omnia fiunt reliquiæ; Traditio; Tertia ciſta erat ditiſſima, quia in ea omnia tegumenta erant aurea, & Draconoth aurei. Traditio; Separat primam nomine terræ Iſrael, & nomine omnium Iſraelitarum; & ſecundam nomine civitatum finitimarum, & nomine omnium Iſraelitarum; & tertiam nomine Babylonis, & nomine Mediæ, & nomine provinciarum remotarum, & nomine omnium Iſraelitarum. Traditio; Tollebat de prima, vel ſi eſſet adhuc in prima, tollebat de ſecunda; Tollebat de ſecunda, vel

השנייה אף על פי שיש בשנייה נוטל מן השלישית. שלמה שלישית חוזר לשנייה. שלמה שנייה חוזר לראשונה. שלמו שלשתן חוזר ושוקל. רבי מאיר אומר חוזר לשיריים שהיה רבי מאיר אומר מועלין בשיריים שמא יצרכו להן בסוף. וכן היה רבי פנחס בן יאיר אומר זריזות מביאה לידי נקיות נקיות מביאה לידי טהרה טהרה מביאה לידי קרושה קרושה מביאה לידי ענוה. ענוה מביאה לידי יראת חטא. יראת חטא מביאה לידי חסידות חסידות מביאה לידי רוח הקרש רוח הקרש מביאה לידי תחיית המתים תחיית המתים מביאה לידו נקיות דכתיב וכלה מכפר. נקיות מביאה לידי טהרה דכתיב וכפר עליה הכהן וטהרה. טהרה מביאה לידי קרושה דכתיב וטהרה וקרשה. קרושה מביאה לידי ענוה דכתיב כי כה אמר רם ונשא שוכן עד וקרוש שמו ואת רכא ושפל רוח. ענוה מביאה לידי יראת חטא דכתיב ענוה יראת יהוה. יראת חטא מביאה לידי חסידות דכתיב וחסד יהוה מעולם ועד עולם על יריאיו. חסידות מביאה לידי רוח הקרש דכתיב אז דברת בחזון לחסידיך. רוח הקרש מביאה לידי תחיית המתים דכתיב ונתתי רוחי בכם וחייתם. תחיית המתים מביאה לידי אליהו זכור לטוב דכתיב אז תבין יראת יהוה ודעת עליון תמצא. תאנא בשם רבי מאיר כל מי שקבוע בארץ ישראל ומדבר לשון הקדש. ואוכל פירותיו בטהרה וקורא קרית שמע בבקר ובערב יהא מבושר שכן העולם הבא הוא:

פרק רביעי

א התרומה מה היו עושין בה לוקחין בה תמידין ומוספין ונסכיהם. העומר ושתי הלחם ולחם הפנים וכל קרבנות הציבור. שומרי ספחין בשביעיה נוטלין שכרן מתרומת הלשכה. רבי יוסה

vel si adhuc esset in secunda, tollebat de tertia; absoluta tertia, redibit ad secundam, absoluta secunda, redibit ad primam, absoluta tertia, iterum solvet siclum. R. Meir dicit; Redibit ad reliquias. Etenim R. Meir dicit; Prævaricantur in reliquiis; fortasse opus habebant illis in fine; Et sic dicebat Rabi Pinchas ben Jair. Alacritas adducit munditiem, & mundities adducit puritatem, & puritas adducit sanctitatem, sanctitas adducit humilitatem, & humilitas adducit timorem peccati, & timor peccati adducit misericordiam, & misericordia adducit spiritum sanctum, & spiritus sanctus adducit resurrectionem mortuorum, & resurrectio mortuorum deducit ad Eliam, qui memoretur in bonum. Alacritus adducit ad munditiem; Scriptum est enim: *Et perficiet, & expiabit*. Mundities adducit ad puritatem: Scriptum est enim: *Et expiabit pro ea sacerdos, & purificabitur*. Puritas adducit ad sanctitatem; Scriptum est enim: *Et purificabitur, & sanctificabitur*. Sanctitas adducit ad humilitatem. Scriptum est enim: *Quia sic dicit excelsus & sublimis, habitans æternitatem, & sanctum nomen ejus in excelso, & in sancto habitans, & cum contrito, & humili spiritu*. Humilitas adducit timorem peccati: Scriptum est enim: *Humilitas timor Domini*. Timor peccati adducit misericordiam. Scriptum est enim: *Misericordia autem Domini ab æterno, & usque in æternum super timentes eum*: Misericordia adducit ad spiritum sanctum. Scriptum est enim: *Tunc locutus es in visione sanctis tuis*. Spiritus sanctus adducit ad resurrectionem mortuorum. Scriptum est enim: *Et dabo spiritum meum in vobis, & vivetis*. Resurrectio mortuorum deducit ad Eliam, qui memoretur in bonum; Scriptum est enim: *Tunc intelliges timorem Domini, & scientiam excelsi invenies*. Traditio nomine R. Meir: Qui statuit habitationem suam in terra Israel, & loquitur lingua sancta, & comedit fructus suos in puritate, & legit *Audi Israel* mane & vespera annunciatur, quod sit filius futuri seculi.

CAPUT IV.

I. DE separatione quid faciunt? Emunt sacrificia jugia, & eorum libamina, Omer, & duos panes, & panem facierum, & omnia sacrificia cœtus. Et custodes fructuum sponte nascentium in anno septimo accipiunt mercedem suam de separatione conclavis:

אומר אף הרוצה מתנדב שומר חנם. אמרו לו אף אתה אומר שאין באין אלא משל ציבור.

ב פרה ושעיר המשתלח ולשון של זהורית באין מתרומת הלשכה. כבש פרה וכבש שעיר המשתלח ולשון שבין קרניו ואמת המים וחומת העיר ומגדלותיה וכל צורכי העיר באין משירי הלשכה. אבא שאול אומר כבש פרה כהנים גדולים עושין אותו משל עצמן.

ג מותר שירי לשכה מה היו עושין בהן לוקחין בהן יינות שמנים וסלתות והשכר להקדש דברי רבי ישמעאל. רבי עקיבה אומר אין משתכרין בשל הקדש אף לא משל עניים.

ד מותר התרומה מה היו עושין בה רקועי זהב ציפוי לבית קודש הקדשים, רבי ישמעאל אומר מותר הפירות קייץ המזבח. מותר תרומה לכלי שרת. רבי עקיבה אומר מותר תרומה קייץ המזבח. מותר נסכים לכלי שרת. רבי חנניה סגן הכהנים אומר מותר נסכים קייץ המזבח. מותר תרומה לכלי שרת. זה וזה לא היו מורין בפירות.

ה מותר הקטורת מה היו עושין בה מפרישין ממנה שכר האומנין ומחללין אותה על מעות האומנין. ונותנין אותה לאומנין בשכרן וחוזרין ולוקחין אותה מתרומה חדשה ואם בא חדש בזמנו לוקחין אותו מתרומה חדשה ואם לאו מן הישנה.

ו המקדיש נכסיו והיו בהן דברים ראויין לקרבנות הציבור ינתנו לאומנין בשכרן דברי רבי עקיבה. אמר לו בן עזאי אינה היא המידה אלא מפרישין מהן שכר האומנין ומחללין אותן על מעות האומנין ונותנין אותן לאומנין בשכרן וחוזרין ולוקחין אותן מתרומה חדשה.

ז המקדיש נכסיו והיתה בהן בהמה ראויה על גבי המזבח זכרים ונקבות רבי אליעזר אומר זכרים ימכרו לצריכי עולות. ונקיבות ימכרו לצריכי זבחי שלמים

Rabi Jose dicit; Siquis ſponte ſe offerre velit, poteſt etiam eſſe cuſtos gratuitus. Reſponderunt ei: Tu quoque dicis, quod non veniant niſi ex bonis cœtus.

II. Vacca ruſa, & hircus emiſſarius, & lingua coccinea adducuntur de ſeparatione conclavis; Pons vero vaccæ ruſæ, & pons hirci emiſſarii, & lingua, quæ eſt inter ejus cornua, & canalis aquæ, & murus urbis, & turres, & omnia quæ ſunt urbi neceſſaria, adducuntur ex reliquiis conclavis; Aba Saul dicit; Pontem vaccæ rufæ ſummi ſacerdotes de bonis ſuis conſtruebant.

III. De reſiduo reliquiarum conclavis quid faciunt? Emunt vina, olea, & ſimilas, & lucrum cedit ſancto. Verba R. Iſmael: Rabi Akiba dicit: Non lucrantur ex bonis ſancti, neque ex bonis pauperum.

IV. De reſiduo ſeparationis quid faciunt? Conficiunt laminas aureas ad obducendum domum ſancti ſanctorum. Rabi Iſmael dicit; Reſiduum fructuum impenditur ad æſtivandum altare; & & reſiduum ſeparationis ad vaſa miniſterii. R. Akiba dicit; Reſiduum ſeparationis impenditur ad æſtivandum altare, & reſiduum libaminum ad vaſa miniſterii. R. Chananjah ſegen ſacerdotum dicit; Reſiduum libaminum impenditur ad æſtivandum altare, & reſiduum ſeparationis ad vaſa miniſterii; Tam hic quam ille non conſentiunt de fructibus.

V. De reſiduo ſuffitus quid faciunt? Separant ex eo mercedem pro artificibus; & illud profanant propter mercedem artificum (*exemplar aliud* nummos) & dant illud artificibus in mercedem ipſorum; Atque iterum illum comparant ex nova ſeparatione; ſi nova veniat in tempore ſuo, comparant illum ex nova ſeparatione, ſi minus, ex veteri.

VI. Siquis ſanctificet facultates ſuas, & in iis ſint res convenientes oblationibus cœtus dentur artificibus in eorum mercedem. Verba R. Akiba. Dixit ei ben Azai; Non ita proceditur; at ex illis ſeparant mercedem artificibus, eaſque profanat ſuper nummis artificum, eaſque dant artificibus in eorum mercedem, atque iterum comparat ex nova ſeparatione.

VII. Siquis ſanctificet facultates ſuas, & in iis ſint jumenta convenientia, ut offerantur ſuper altare, mares, & fœminæ; R. Elieſer dicit, mares vendentur iis, qui opus habent holocauſtis, & fœminæ vendentur iis, qui opus habent ſacrificiis pacificis, & eorum pretium

ויביא בדמיהן עולות ושאר נסכים יפלו-
לבדק הבית.

ח רבי יהושע אומר זכרים עצמן
יקרבו עולות ונקיבות ימכרו לצריכי זבחי
שלמים ויביא בדמיהן עולות ושאר נכסים
יפלו לבדק הבית.

ט אמר רבי עקיבה רואה אני
את דברי רבי אליעזר מדברי רבי יהושע
שרבי אליעזר השוה את מדותיו ורבי
יהושע חלק. אמר רבי פפייס שמעתי את
דברי שניהן המקדיש בפירוש כדברי רבי
אליעזר והמקדיש סתם כדברי רבי יהושע.

י המקדיש נכסיו והיו בהן דברים
ראויין לגבי מזבח יינות ושמנים ועופות
רבי לעזר אומר ימכרו לצריכי אותו המין
ויביא בדמיהן עולות ושאר נכסים יפלו
לבדק הבית.

יא אחת דשלשים יום משערין
את הלשכה כל המקבל עליו לספק סלתות
מארבע עמדו משלש יספק מארבע.
משלש ועמדו מארבע יספק מארבע שיד
הקדש על העליונה אם התליעה סולת
התליעה לו ואם החמיץ יין החמיץ לו
אינו מקבל מעותיו עד שיהא המזבח
מרצה.

סליק פירקא

הלכה א התרומה מה היו עושין
בה כו'. מה ראה זמן עצי כהנים והעם
להימנות אלא בשעה שעלו ישראל מן
הגולה ולא מצאו עצים בלישכה ועמדו
אילו ונתנדבו עצים משל עצמן ומסרום
לציבור וקרבו מהן קרבנות ציבור והתנו
עמהן הנביאים שביניהן שאפילו לשכה
מליאה עצים ועמדו אילו ונתנדבו עצים
משל עצמן שלא יהא קרבן מתקרב אלא
משלהן תחילה. אמר רבי אחא דרבי יוסה
היא דרבי יוסה אמר אף הרוצה מתנדב
שומר חנם. רבי יוסי בשם רבי אילא דברי
הכל היא. מה פליגין בגופו של קרבן אבל
במכשירי קרבן כל עמא מודיי שהוא
משתנה קרבן יחיד לקרבן ציבור. תני

tium cedet cum reliquis facultatibus instaurationi domus.

VIII. R. Jehosua dicit: Mares ipsimet offerantur in holocausto, & fœminæ vendantur iis, qui opus habent sacrificiis pacificis, & adducentur ex eorum pretio holocausta, & reliquæ facultates cedent instaurationi domus.

IX. R. Akiba dicit: Probabiliora mihi videntur verba R. Eliesér præ verbis R. Jehosua. Etenim R. Eliesér æquat negotium; at R. Jehosua distinguit: Dicit R. Papias; Intellexi juxta verba utriusque; siquis sanctificet absolute, juxta verba R. Eliesér, siquis sanctificet simpliciter, juxta verba R. Jehosua.

X. Siquis sanctificet facultates suas, & in iis sint res convenientes, ut offerantur super altare, sc. vina, olea, & volucres; R. Eliesér dicit: Vendentur iis, qui opus habent ea specie, & ex eorum pretio adducantur holocausta; & reliquæ facultatis cedent instaurationi domus.

IX. Trigesimo quoque die separent conclave; Qui in se recipit præbere similas mensura quadruplici; Si accidat ut ad triplicem veniat, tamen quadruplicem dare tenetur; Si vero tres mensuras promiserit, & deinde (*pretium*) ad quatuor mensuras adscendat, quatuor tamen mensuras exhibere tenetur; quia manus sancti superior est. Si simila vermibus corrumpatur, ipsi corrumpitur, si vinum acescat, ipsi acescit. Neque nummi ipsi traduntur, nisi postquam altare expiaverit.

Finis capitis.

I. Constitutio I. Quomodo faciunt separationem? &c. Quid vidit ut in tempus lignorum sacerdotibus, & populo assignaretur? Hac de causa; Etenim quando adscenderunt Israelitæ ex captivitate, non invenerunt ligna in conclavi, & surgentes sponte obtulerunt ligna de bonis suis, eaque tradiderunt cœtui, atque ex iis obtulerunt sacrificia cœtus, & cum eis pacti sunt prophetæ, qui erant inter eos, vel si conclave plenum esset lignis, ut illi surgentes sponte offerrent ligna de bonis suis, ne eorum sacrificium offerretur a principio nisi de bonis eorum. Dicit R. Acha, quod ita sentiat R. Jose; Etenim Rabi Jose dicit: Vel si velit sponte offerre custos gratuitus; Rabi Jose nomine R. Ela; Ex omnium consensu est. In quo dissentiunt? In corpore sacrificii; At in disponentibus sacrificium, omnes conveniunt, quod mutetur sacrificium privati in sacrificium cœtus. Traditio.

Si

אשה שעשה כתונת לבנה צריכה למסור לציבור . אמר רבי אחא דרבי יוסי היא דרבי יוסי אמר אף הרוצה מתנדב שומר חנם. רבי יוסה בשם רבי אילא דברי הכל היא . מה פליגין בנופו של קרבן . אבל במכשירי קרבן כל עמא מודיי שהוא משתנה קרבן יחיד לקרבן ציבור . מתניתא פלינא על רבי יוסי אותן הימים נוהגין בשעת קרבן ושלא בשעת קרבן, רבי יוסה אומר אין נוהגין אלא בשעת קרבן . ועוד מן הדא דתני אמר רבי אלעזר בי רבי צדוק אנו היינו מבני סנאה בן בנימן וחל תשעה באב להיות בשבת ודחינו אותו למוצאי שבת והיינו מתענין ולא משלימין. העומר ושתי הלחם ולחם הפנים. מתניתא דרבי ישמעאל דרבי ישמעאל אמר אין העומר בא מן הסוריא . תמן תנינן כל קרבנות היחיד והציבור באין מן הארץ ומחוצה לארץ מן החדש ומן הישן חוץ מן העומר ושתי הלחם שאין באין אלא מן החדש ומן הארץ. רבי חונה בשם רבי ירמיה דרבי ישמעאל היא דרבי ישמעאל אמר אין העומר בא מן הסוריא . תמן תנינן עשר קרושות הן ארץ ישראל מקורשת מכל הארצות ומה היא קרושתה שמביאין ממנה העמר והביכורים ושתי הלחם מה שאין מביאין מכל הארצות. רבי חונה בשם רבי ירמיה דרבי ישמעאל היא דרבי ישמעאל אמר אין העומר בא מן הסוריא. תמן תנינן רבי ישמעאל אמר מה חריש רשות אף קציר רשות יצא קציר העומר שהוא מצוה . מאן תנא שומרי ספחית בשביעית נוטלין שברן מתרומת הלשכה רבי ישמעאל. אמר רבי יוסה דברי הכל היא . לא מצאו בסוריא מביאין אותו מספחין שבארץ ישראל. ההן עומר מהו שיזרע לכן מתחילה. רבי חייא בר ארא בעא קומי דרי מנא לא נמצא בקומץ על השיריים שאינן נאכלין . אמר ליה נעשה בחמשה דברים שהן באין בטומאה ואינן נאכלין בטומאה. כיצד הוא עושה נוטל מעות מן השלחני ונותן לקוצרים ולשומרים עד שלא יקרב העומר

Si mulier fecerit tunicam filio suo, necesse est, ut tradat cœtui; Dicit Rabi Acha, quod ita sentiat R. Jose; Etenim dicit R. Jose; Vel si velit sponte offerre custos gratuitus. R. Jose nomine R. Ela; Ex omnium consensu est; In quo dissentiunt? In disponentibus sacrificium; Omnes conveniunt, quod mutetur sacrificium privati in sacrificium cœtus. Misna contraria est עד R. Jose: Ipsis diebus observabant tam tempore sacrificii quam extra tempus sacrificii: Rabi Jose dicit; Non observabant nisi tempore sacrificii; Et præterea probatur ex eo, quod traditur; Dicit Rabi Elieser discipulus R. Zadoch. Nos sumus de filiis Senaa filii Benjamin; & contigit, ut nonus dies Ab incideret in Sabbathum, & depulimus ipsum post exitum Sabbathi, & nos jejunavimus, & non compensavimus. Manipulus, & duo panes, & panis facierum. Traditio R. Ismael; Etenim R. Ismael dicit: Non adducitur manipulus ex Syria. Ibi legimus: Cuncta sacrificia privata, & publica adducuntur tam ex terra, quam ex locis extra terram, tam ex novo quam ex veteri, excepto manipulo, & duobus panibus, qui non adducuntur nisi ex novo, atque ex terra. R. Huna nomine R. Hieremias quod ita sentiat R. Ismael; Etenim R. Ismael dicit; Manipulus non adducitur ex Syria. Ibi legimus; Decem sunt sanctitates; Terra Israel sanctior erat cunctis terris; & quia erat sanctior, ideoque adducebant ex ea manipulum, & primitiva, & duos panes; qui non adducebantur ex ceteris terris. R. Huna dicit nomine R. Hieremias, quod ita sentiat R. Ismael, etenim dicit R. Ismael; Manipulus non adducitur nisi ex Syria. Ibi legimus. Rabi Ismael dicit; Sicut aratio ex arbitrio, ita pariter messio ex arbitrio; Excluditur messio manipuli, quæ erat ex præcepto. Qui docet, quod custodes sponte natorum in anno septimo accipiant mercedem de separatione conclavis; est R. Ismael; Dicit R. Jose; Ex omnium consensu est; Si non inveniant in Siria, adducunt sponte nata de locis extra terram; Num manipulus sic erat serendus a principio? R. Chijah bar Ada quæsivit coram R. Mena; Si non inveniatur quasi pugillabit de reliquiis, quæ non comeduntur; Respondit ei; Fiat in quique rebus, quæ adducuntur in immunditie, & non comeduntur in immunditie. Quomodo faciet? Sumet nummos ex mensariis, & dabit messoribus, & custodibus, priusquam offeratur manipulus, adducet nummos de separatione

מביא מעות מתרומת הלשכה ומחלל עליו וטבו כן . רבי אחא בשם רבי בא כל מה שיתן הן הן דמיו משעה הראשונה . תני אף בפתחי אבנים כן . כיצד הוא עושה נוטל מעות משולחני ונותן לחוצבין ולסתתין עד שלא תינתן על גבי הדימוס אחר כך מביא מעות מתרומת הלשכה ומחלל עליה . וטבא היא כן . רבי יוסה בי רבי בון בשם שמואל כל מה שיתן הן הן דמיה משעה הראשונה .

הלכה ב פרה ושעיר כו' . רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן שלשה לשונות הן של שעיר בסלע . של מצורע בשקל. של פרה בשתי סלעים. רבי חונייה דברת חוורן רבי בא בר זבדא בשם רבי שמעון בן חלופתא של פרה בשתי סלעים ומחצה . ואית דמפקין לישנא בעשרה זוז.

הלכה ג רב יהודה בשם שמואל תלמידי חכמים המלמדין את הכהנים הילכות שחיטה הילכות קבלה הילכות זריקה נוטלין שכרן מתרומת הלשכה . רבי יצחק בר רדיפה בשם אימי מבקרי מומי קדשים נוטלים שכרם מתרומת הלשכה . רבי אחא רבי תנחום בר חייה בשם רבי שמלאי מגיהי ספר העזרה נוטלין שכרן מתרומת הלשכה . גידול בר בנימן בשם אסי שני דייני גזילות נוטלים שכרם מתרומת הלשכה . שמואל אמר נשים האורגות בפרכות נוטלות שכרן מתרומת הלשכה . רב חונה מתרומת בדק הבית מה פליג . שמואל עבד לה כקרבן . רב חונה עבד לה כבניין . אמר רבי חזקיה תנא רבי יהודה גרוגרות הקטורת וכל קרבנות הציבור באין מתרומת הלשכה . מזבח הזהב וכל כלי שרת באים ממותרי נסכים. מזבח העולה וההיכל והעזרות באין משירי לשכה. חוץ לעזרות באים מלשכת בדק הבית . והא תני אבני המזבח ההיכל והעזרות מועלין בהן . וכי יש מעילה בשיריים אלא כרבי מאיר דרבי מאיר אמר

ne conclavis, & ſuper eo profanabuntur; Et res recte ita ſe habebat. Rabi Acha nomine R. Ba; Cuncta, quæ dabat, erant ejus pretium ab hora prima; Traditio; Vel in findentibus lapides ita ſe res habebat. Quomodo faciebat? Sumebat nummos a menſariis, & dabat ſculptoribus, & litotomis, priuſquam eos imponant muro. Poſthæc adducet nummos de ſeparatione conclavis, & ſuper eo profanabantur. Et recte ſe ita res habebat. R. Joſe diſcipulus Rabi Bon nomine Samuelis; Cuncta quæ dabat, erant ejus pretium ab hora prima.

Conſtitutio II. Vacca, & hircus &c. R. Samuel bar Nachman nomine Rabi Jochanan. Tres erant ligulæ, ſc. hirci valore ſicli, leproſi valore dimidii ſicli, vaccæ valore duorum ſiclorum. Rabi Chuniah; Res alia erat R. Ba bar Zebida nomine R. Simeonis ben Chalphta; Ligula vaccæ æquivalebat pretio duorum ſiclorum cum dimidio; Et nonnulli dicunt; Ligula æquivalebat pretio decem Zuſarum.

Conſtitutio III. R. Jehuda nomine Samuelis; Diſcipuli ſapientum docebant ſacerdotes conſtitutiones mactationis, conſtitutiones acceptionis ſanguinis, inceſſus, & adſperſionis, & ſumebant mercedem ſuam de ſeparatione conclavis. R. Iſaach bar Redipha nomine Amme: Qui perſcrutabantur vitia ſanctitatum, ſumebant mercedem ſuam de ſeparatione conclavis. R. Acha, R. Tanchum bar Chijah nomine R. Salmai; Correctores libri Ezræ ſumebant mercedem ſuam de ſeparatione conclavis; Ghidal bar Benjamin nomine Aſſe; Duo judices rapinarum ſumebant ſeparationem ſuam de ſeparatione conclavis; Samuel dicit: Mulieres, quæ texebant vela, ſumebant mercedem ſuam de ſeparatione conclavis; R. Huna; de ſeparatione inſtaurationis domus; In quo eſt diſſenſio? Samuel conſiderat ſicut oblationem R. Huna conſiderat ſicut ædificium; Dicit R. Ezechias; Docet R. Jehuda; Grana ſuffitus, & omnia ſacrificia cœtus adducebantur de ſeparatione conclavis; Altare aureum, & omnia vaſa miniſterii adducebantur de reſiduis libaminum. Altare holocauſti, & templum, & atria adducebantur de relquiis conclavis; Exceptis atriis, quæ adducebantur de conclavi inſtaurationis domus; Atqui extat traditio; In lapidibus altaris, & templi, & atriorum prævaricabantur. Num erat prævaricatio in reliquiis? Erat juxta mentem R. Meir; Etenim R. Meir dicit; Prævaricabantur

in

מועלין בשיריים . אמר רבי חיננא כלום אמר רבי מאיר אלא בתוך שנתו . והכא חוץ לשנתו אנן קיימין . אמר רבי חזקיה תנא רבי יהודה גרוגרות השלחן והמנורה והמזבחות והפרכות מעכבים את הקרבן דברי רבי מאיר . וחכמים אומרים אין לך מעכב את הקרבן אלא הכיור והכן בלבד. ולא א״כ כן רבי אלעזר ורבי יוסי בן חנינה תריהון אמרין כל הן דכתיב נכח מעכב. צלע אינו מעכב. ואמר רבי אילא בשם שמואל בר נחמן ואפילו שיטה מעכבת . אמר רבי חנניה כאן בעבודות שבפנים וכאן בעבודות שבחוץ . אמר רבי חנינה שחצית גדולה היתה בבני כהנים גדולים שיותר מששים ככרי זהב היו מוציאים בה היה כבשה של פרה עומד ולא היה אחד מהן מוציא פרתו בכבשו של חבירו אלא סותרו ובונה אותו משלו. התיב רבי עולא קומי רבי מנא והא תני שמעון הצדיק שתי פרות עשה . לא בכבש שהוציא את זו הוציא את זו . אית לך מימר שמעון הצדיק שיחץ היה . מאי כרוז על שם מעלה היא בפרה סילסול הוא בפרה . תני זיזין וכתלין היו יוצאים מיכן ומיכן כדי שלא יציצו הכהנים ויטמו.

הלכה ד אלא אם רצה יהא ההפסד שלו. והשכר להקדש מותר. כהדא בר זמינא אתפקיד גביה מדל דיתמין אתא ושאל לרבי מנא אמר ליה אין בעית די הפסדה דידך ואגרה דתרויכון שרי. רבי חייה בר אדא איתפקיד גביה מדל דיתמין ועבד כן.

הלכה ה כולה דרבי ישמעאל היא . רבי חייה בר יוסף פתר מתניתא מותר פירות שכר להקדש . מותר נסכים זו סאה רביעית. רבי יוחנן פתר מתניתא מותר פירות זו סאה רביעית מותר נסכים לבירוצים . ולית ליה לרבי חייה בר יוסף לבירוצים . אמר רבי חזקיה מה דנפל לסאה רביעית נפל לבירוצים . על דעתיה דרבי חייה בר יוסף ניחא אין משתכרין משל הקדש אף לא משל עניים . לפיכך

in reliquiis. Dicit R. Chinna; Hoc dicit Rabi Meir; Nonnisi intra annum suum. At hoc loco extra annum suum nos explicamus. Dicit R. Ezechias: Docet R. Jehuda Gerugroth: Mensa, & candelabrum, & altaria, & vela impediunt sacrificium; Verba R. Meir: At sapientes dicunt; Nihil est tibi, quod impediat sacrificium, nisi labrum, & basis duntaxat; Non ita dicit Rabi Eliefer, & R. Jose ben Chanina; ambo dicunt; omnia, de quibus scriptum *e regione*, impediunt. At latus non impedit; Et dicit R. Samuel bar Nachman nomine R. Jochanan; Vel latus impedit: Et dicit R. Ela nomine Samuelis bar Nachman; Vel spuma impedit: Dicit R. Chananjah; Hoc loco loquitur de ministeriis interioribus, & ibi de ministeriis exterioribus. Dicit Rabi Chanina, quod fuerit superbia magna in filiis summorum sacerdotum, quod plusquam sexaginta talenta aurea impenderint in ponte vaccæ; si consisteret, tamen nemo ex iis educebat vaccam suam per pontem socii sui, sed dissolvebat, ipsumque de suis bonis ædificabat; Respondit R. Ela coram Rabi Mena; Ecce extat traditio; Simeon justus duas vaccas immolavit, per pontem per quem alteram eduxit, non eduxit alteram. Potesne dicere, quod Simeon justus fuerit superbus? Quid igitur? Quia præstantia erat in vacca, & dignitas erat in vacca. Traditio: Prominentiæ, & parietes prominebant hinc inde, ne exilirent sacerdotes, & polluerentur.

Constitutio IV. Si vellet, perdebat de suo si lucratur sanctuario, permissum est: Juxta illud quod dicitur bar Zamina; Depositum fuit apud eum de bonis pupilli venit, & quæsivit a Rabi Mena? Respondit ei: Si vis damnum sit tuum: Et si præmium sit amborum, permittitur. R. Chjiah bar Ada: Depositum fuit apud eum de bonis pupilli; atque ita fecit.

Constitutio V. Integra sententia est R. Ismael. R. Chjiah bar Joseph exponit Misnam; Residuum fructuum mercrum sanctuario; Residuum libaminum; hoc est satum quartarii. R. Jochanan exponit Misnam; Residuum fructuum; hoc est satum quartarii; residuum libaminum cumulis: At non ita sentit Rabi Chjiah bar Joseph de cumulis. Dicit R. Ezechias; Quod cadit in satum quartarii, cedit in cumulos. Ex mente Rabi Chjiah bar Joseph; Recte; Non lucrantur de bonis sanctuarii, neque de bonis pauperum; Idcirco neque iste, Ne-

זה וזה לא היו מורין בפירות . על דעתיה דרבי יוחנן קשיא . תנינן עמדו משלש יספק מארבע . ותנינן וזה וזה לא היו מורין בפירות. לא היו מורין בפירות בקייץ למזבח . אבל מורין היה בכלי שרת . עד כדון בירוצי ציבור ואפילו בירוצי יחיד ולא נמצאו כלי שרת באין משל יחיד . כהדא דתני אשה שעשה כתונת לבנה צריכה למסור לציבור . עד כדון בירוצי לח. ואפילו בירוצי יבש כהיא דתנינן תמן הנסכים שקדשו בכלי ונמצא הזבח פסול אם יש שם זבח אחר יקרבו עמו ואם לאו ייפסלו בלינה. ולא נמצא ההקדש מתחלל על ההקדש . כיצד הוא עושה אמר רבי שמעון בר כרסנא מביא מעות ומחללן על הבניין ומביא קטורת ומחללן עליהן ונותנין אותן לאומנין בשכרן , אותן המעות מה יעשה בהן . רבי אומר אומר אני יינתנו לבית גרמו ולבית אבטינס שהיו בקיאין בפיטום הקטורת ובמעשה לחם הפנים . אמר רבי שמואל בר רב והן שיהו חייבין להן מעות משעה ראשונה . רבי חייה בר בא בעי לא היו חייבין להן מעות משעה הראשונה אתא רבי בא בשם רבי חייה בשם רבי יוחנן מקייצין בהן את המזבח . רבי בא בר כהן בעא קומי רבי יוסה מחלפא שיטתיה דרבי חייא בר בא תמן צריכה ליה. והכא פשיטא ליה. הן דצריכה ליה בכלי שרת הן דפשיטא ליה בקייץ למזבח . דאיתפלגון פיטמה בחולין רבי יוסה בי רבי חנינא אמר פסולה . רבי יהושע בן לוי אמר כשירה . מה טעמא דרבי יהושע בן לוי קודש היא שתהא באה מתרומת הלישכה. אמר רבי יוסה בי רבי בון . אתיא דרבי יוסי בן חנינה כשמואל. ודרבי יהושע בן לוי כרבי יוחנן דתנינן המקדיש נכסיו והיו בהן דברים ראויין לכל קרבנות ציבור . רבי יוחנן אמר קטורת . אמר רבי הושעיה תיפתר באומן משל בית אבטינס שהיה נוטל בשכרו קטורת. ודרבי יוסי בי רבי חנינא כשמואל

neque ille non assentiuntur in fructibus: Ex mente R. Jochanan est oppositio: Etenim legimus; Si tres mensuras promiserit, & ad quatuor adscenderet. At legimus; Neque iste neque ille non assentiuntur in fructibus; Non assentiuntur in fructibus ad æstiandum altare, at assentiuntur in vasis ministerii. Hactenus de cumulis cœtus, vel de cumulis privati; Neque deprehenditur, quod vasa ministerii afferantur de bonis privati. Sicut traditur; Si mulier fecerit tunicam filio suo, debet tradere cœtui: Hactenus de cumulis humidi, vel de cumulis aridi. Sicuti ibi legimus; Si libamina sanctificata fuerint in vasis, & deprehendatur sacrificium profanatum, si ibi fuerit alterum sacrificium, offerentur cum eo, si minus, noctu profanabuntur. Neque deprehenditur, quod sanctitas profanetur super sanctitate: Quomodo faciet? Dicit R. Simeon bar Charsina: Adducet nummos, & profanabit super ædificio, & adducet suffitum, & profanabit super illis, & dabit eos opificibus in eorum mercedem. De ipsis nummis quid faciet? Rabi dicit: Ego dico; Dabunt familiæ Garmu, & familiæ Abtines, qui periti erant in componendo suffitu, & in faciendis panibus facierum. Dicit R. Ismael bar Rab: Et debent illis nummos ab hora prima. R. Chjiah bar Ba sentit, quod non debeant illis nummos ab hora prima. Venit R. Ba nomine R. Chjiah nomine R. Jochanan. Æstivabant illis altare. R. Ba bar Choen quæsivit coram R. Jose; Diversa est sententia Rabi Chjiah bar ba; Ibi necesse est illi, & hoc loco perspicuum est illi. Necesse est in vasis ministerii; Perspicuum est illi in æstivando altari. Etenim dissentiunt; Si compositio facta fuerit in profanis; R. Jose discipulus R. Chanina dicit: Est illegitima; R. Jehosua ben Levi dicit: Est legitima; Quænam est ratio R. Jose discipuli R. Chanina? *Sanctus ille*; ut ejus essentia sit in sancto. Quænam est ratio R. Jehosua ben Levi? *Sanctus ille*; ut adducatur de separatione conclavis: Dicit R. Jose discipulus R. Bon; Sentit R. Jose ben Chanina cum Samuele, & R. Jehosua ben Levi cum R. Jochanan; Etenim legimus: Siquis sanctificet facultates suas, & in iis deprehendantur res convenientes cunctis sacrificiis cœtus; R. Jochanan dicit suffitum; Dicit R. Ussias: Exponitur de opifice de familia Abtines, qui sumit in mercedem suam suffitum: Et R. Jose discipulus R. Chanina sentit cum Samuele. Etenim dicit R. Huna no-

דאמר רב הונא בשם שמואל מכתשת
עשו אותה בכלי שרת לקרש . אמר רבי
יוסי בי רבי בון אמרה רב חונה קומי רבי
יוסי דבר שקרש בכלי שרת נפדה . אמר
ליה ולא דשמואל היא דשמואל אמר קל
הוא כמותר . דאיתפלגון הותירו תמימים
שמואל אמר נפרים כתמימים . ורבי יוחנן
אמר נפרין כפסולי המוקרשין . הותירו
שעירים על דעתיה דשמואל אם עולה
נפרית לא כל שכן חטאת . על רעתיה
דרבי יוחנן אמר רבי זעורא ירעו . אמר
רבי שמואל בר רב יצחק מקייצין בהן את
המזבח . וקשיא יש חטאת קריבה עולה ,
אמר רבי יוסה שנייא היא שאין ציבור
נקבעין אלא בשחיטה . אמר רבי חנניה
תניי בית דין הוא על המותרות שיקרבו
עולות .

הלכה ו המקדיש נכסיו והיו בהן
דברים ראויין לכל קרבנות ציבור . רבי
יוחנן אמר קטורת . אמר רב הושעיה
תיפתר באומן משל בית אבטינס שהיה
נוטל בשכרו קטורת . מה טעמא דבן עזאי
שאין ההקדש מתחלל על המלאכה אלא
על המעות .

הלכה ז . תמן תנינן יש בקרשי
ברק הבית שסתם הקרישות לברק הבית .
הקרש ברק הבית חל על הכל ומועלין
בגידוליהן ואין בהן הנייה לכהנים . אמר
רבי חנניה דרבי ליעזר היא דתנינן
המקדיש נכסיו והיתה בהן בהמה ראויה
על גבי המזבח זכרים ונקיבות רבי ליעזר
אומר זכרים ייסכרו לצריכי עולות . ונקיבות
יימכרו לצריכי זבחי שלמים ודמיהן יפלו
עם שאר נכסים לברק הבית . אמר רבי
יוחנן טעמא דרבי לעזר ואיש כי יקריש
את ביתו קודש ליהוה . מה אנן קייכין אם
בבית דירה כבר כתיב אם המקדיש ינאל
את ביתו . אלא כן אנן קיימין במקריש
נכסיו מיכן שסתם הקרישות לברק הבית .
רבי זעירה רב חונה בשם רב פליגי;

nomine Samuelis: Conſiderant mortuum ſicut vaſis miniſterii ad ſanctificandum. Dicit R. Joſe diſcipulus R. Bon; Dixit R. Huna coram R. Joſe: Res quæ ſanctificata ſit in vaſis miniſterii, redimitur. Reſpondit ei: Nonne iſte erat Samuel? Etenim Samuel dicit: Leve eſt in reſiduo. Diſſentiunt; Si reliqua fiant perfecta, redimentur ſicut perfecta. Samuel dicit: Redimuntur ſicut perfecta. At R. Jochanan dicit: Redimuntur ſicut profanata, quæ fuerint ſanctificata: Si reliqui fiant hirci: Ex mente Samuelis: Si holocauſtum redimitur, nonne multo magis ſacrificium pro peccato? Ex mente R. Jochanan dicit R. Zeera: Paſcent. Dicit R. Samuel bar R. Iſaach; Æſtivabant illis altare. At eſt oppoſitio: Eſtne ſacrificium pro peccato, quod offeratur in holocauſtum? Dicit R. Joſe: Diverſum eſt; Etenim ſacrificia cœtus non definiuntur niſi mactatione. Dicit R. Chananjah: Traditio Synhedrii eſt de reſiduis, quod offerantur in holocauſtum.

Conſtitutio VI. Siquis ſanctificet facultates ſuas, in quibus fuerint res convenientes omnibus ſacrificiis cœtus. Rabi Jochanan dicit ſuffitum. Dicit Rabi Uſſias: Exponitur de opifice familiæ Abtines, quod ſumat in mercedem ſuam ſuffitum. Quænam eſt ratio ben Azai? Quod ſanctitas non profanetur ſuper opere, ſed ſuper nummis.

Conſtitutio VII. Ibi legimus: Sunt in ſanctitatibus inſtaurationis domus, quæ abſolute ſanctificata ſunt inſtaurationi domus: Sanctitas inſtaurationis domus cadit ſuper omnia, & prævaricantur in iis, quæ creſcunt ab eis, & non eſt in iis facultas ſacerdotibus percipiendi utilitatem; Dicit R. Chananjah: At R. Elieſer ipſe erat: Etenim legimus: Siquis ſanctificet facultates ſuas, in quibus fuerit jumenta convenientia, ut offerantur ſuper altare, mares, & fœminæ. R. Elieſer dicit: Mares vendentur indigentibus holocauſtis, & fœminæ vendentur indigentibus ſacrificiis pacificis, & eorum pretia cedent cum reliquis facultatibus inſtaurationi domus: Dicit R. Jochanan: Ratio R. Elieſer eruitur ex eo quod dictum eſt: *Et vir qui ſanctificaverit domum ſuam; ſancta erit Domino*. Quomodo nos explicabimus? Si de domo habitationis, jam dictum eſt: *Si ſanctificaverit, redimet domum ſuam*: At ſic nos explicabimus de ſanctificante facultates ſuas: Hinc probatur, quod ſimpliciter ſanctificata cedant inſtaurationi domus; R. Zeera R. Huna nomine Rab: Diſſentiunt de ſancti-

במקריש נכסיו . אבל במקריש עררו וכל
עמא מודיי שהוא למזבח . רבי בא רב
חונא בשם רב מה פליגין במקריש עררו
אבל במקריש נכסיו כל עמא מודיי שהוא
לברק הבית. על רעתיה דרבי זעורא ניחא.
וקשיא על דרבי בא בהמה לא למזבח
היא. בהמה למזבח היא ולמה סתם האיש
הזה שהוא באומר לא יהו אלא לברק
הבית . רבי יוחנן אמר לא שנייא היא
המקריש נכסיו היא המקריש עררו . היא
המחלוקת רב חונה בשם רב רבי אבהו
בשם רבי יוחנן קרשי ברק הבית שפורין
תמימין יצאו לחולין . מתניתא אמרה כן
וולרן וחלבן מותר לאחר פריונם . רבי
חזקיה בשם רב חסרא תיפתר שפורין
תמימין ורוממו. רבי יוסה בשם רב חסרא
מתניתא כן וולרן וחלבן אסור לאחר
פריונן . רבי חזקיה בשם רבי יוסה
קרשי ברק הבית שפריין תמימית
יצאו לחולין . אין תימר לא יצאו
לחולין היאך קרשי המזבח חלין על קרשי
ברק הבית . בעלי מומין קרושת המזבח
חלה עליהן. ליירא מילה לגיזה ולעבורה .
הפריש נקיבה לעולתו ולפסחו ולאשמו
עושה תמורה . רבי שמעון אומר לעולתו
עושה תמורה. רבי שמעון בן יהורה אומר
משום רבי שמעון לעולתו ולפסחו ולאשמו
אינו עושה תמורה. אמר רבי יוחנן טעמא
ררבי שמעון שכן מצאנו נקיבה בעוף
כשירה לבוא עולה . ואמר רבי יוחנן
טעמא דרבי שמעון אם מין במינו הוא
חלוק עליו לא כל שכן מין בשאינו מינו .
אי זהו מין במינו שהוא חלוק עליו כהרא
רתני אשם בן שנה הביא בן שתים יצא.
בן שתים והביא בן שלש לא יצא . אמר
רבי יוחנן רבי שמעון ורבי יהושע שניהן
אמרו רבר אחר . כמה דרבי יהושע אמר
נקיבה לעולה לא קרשה אלא הקרש
רמים. כן רבי שמעון אמר נקיבה לעולה

ctificante facultates suas; At qui sanctificat gregem suum, omnes conveniunt, quod cedat altari. R. Ba bar Huna nomine Rab; De quo dissentiunt? De sanctificante gregem suum; At si sanctificet facultates suas, omnes conveniunt, quod cedant instaurationi domus: Ex mente R. Zeera recte. At est oppositio contra sententiam R. Ba: Jumentum non cedebat altari: Jumentum cedebat altari. Et cur absolute? Si vir iste dicat; Non cedunt nisi instaurationi domus. R. Jochanan dicit: Diversum est: Ille sanctificat facultates suas; Et hic sanctificat gregem suum: Contendunt R. Huna nomine Rab. R. Abau nomine R. Jochanan: Sanctitates instaurationis domus, si redimantur perfectæ, cedunt in profana: Misna ita dicit; Earum fœtus, & lac permittuntur post earum redemtionem. R. Ezechias nomine R. Chasda; Potest exponi, quod redemerint perfecta, & inciderint. R. Jose nomine R. Chasda; Misna ita dicit: Earum fœtus, & lac est interdictum post earum redemtionem. R. Ezechias nomine R. Jose. Sanctitates instaurationis domus si redimantur perfectæ, cedunt in profana; *Si dicas*; Non cedunt in profana, quomodo sanctitates altaris cadent super sanctitates instaurationis domus? In vitiatis sanctitas altaris cadit super ea. Nondum loquitur de tonsura & de ministerio. Siquis separet fœminam in holocaustum, & in Pascha, & in sacrificium suum pro delicto, faciet commutationem: R. Simeon dicit; In holocaustum, facit commutationem, in Pascha, & in sacrificium pro delicto, non facit commutationem. R. Simeon ben Jehuda dicit nomine R. Simeonis: In holocaustum, in Pascha, & in sacrificium pro delicto, non facit commutationem. Dicit R. Jochanan; Ratio R. Simeonis hæc est; quod inveniamus in fœmina volucris quod legitima sit, ut offeratur in holocaustum. At dicit Rabi Jochanan; Ratio R. Simeonis hæc est; Si in specie quando in specie sua discrimen facit, nonne multo magis in specie, quando non sit ex sua specie? Quænam est species in sua specie, ut in ea discrimen faciat? Juxta illud quod traditur: Sacrificium pro delicto anniculum si adducat bienne, satisfacit debito suo; Si bienne, & adducat anniculum, non satisfacit debito suo. Dicit R. Jochanan; R. Simeon, & R. Jehosua ambo unum dicunt; Sicuti dicit R. Jehosua; Si separet fœminam in holocaustum, non sanctificatur, sed sanctificavit nummos; Ita pariter R. Simeon dicit: Fœmi-

לא קרשה אלא הקדש דמים . אין תימר קרשה הקדש גוף ירעו . אמר רבי אני רואה את דברי רבי שמעון בפסח שמא הקדש פסח בא שלמים . ולא אראה את דברי רבי שמעון באשם שמא הקדש אשם בא עולה . אמר רבי אבין אם הקדיש פסח בא שלמים גופו קרב שלמים . אם הקדש אשם בא עולה אין גופו קרב עולה. מאי כדון ההין אמר הקדש דמים קדש . וההין אמר הקדש גוף קדש.

הלכה ח רבי זעורה בשם רבי שמעון בן לקיש טעמא דרבי יהושע דבר אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל ואמרת אליהם איש איש מבית ישראל וגו׳. אשר יקריב ליהוה לעולה. הכל קרב לעולה . לרצונכם תמים זכר . מנין אפילו נקיבות תלמוד לומר בבקר לרבות את הנקבות . רבי יצחק בי רבי אלעזר כתיב זכר ואת אמרת בבקר לרבות את הנקבות. ודכוותה כתיב תמים . ואת אמרת בבקר לרבות בעלי מומין.

הלכה ט מה בניסון . רב אמר שיבטא דכרכרא ביניהון.

הלכה י . רבי אבהו בשם רבי שמעון בן לקיש טעמא דרבי אלעזר דבר אל אהרן ואל בניו וגו׳. אשר יקריב ליהוה לעולה . הכל קרב עולה . לרצונכם תמים זכר . יכול אפילו עופות תלמוד לומר בבקר לא עופות. רבי ורמיה ורבי בון בר חייה הוון יתבין ואמרין תמן אמר רבי יוחנן טעמא דרבי שמעון שכן נקיבה שבעוף בשירה לבוא עולה . והכא הוא אמר הכן. אמר רבי יוסה קיימתיה כהיא דאמר רבי שמואל בשם רבי זעורה כל שאינה יכולה לקרב. לא היא ולא דמיה . לא קרשה אלא הקדש דמים ואמרת יאות להקריבו אין את יכול דכתיב בבקר לא עופות . לפרותן אין את יכול שאין לעוף פריון . לפום כן צריך מימר לא קרשה

mina in holocaustum non sanctificatur, sed sanctificantur nummi. Si dicas: Sanctificavit sanctificatione corporis, pascent. At non sunt probanda verba R. Simeonis in Paschate; Fortasse dum sanctificat Pascha offeretur in pacifica; neque sunt probanda verba R. Simeonis in sacrificio pro delicto; fortasse dum sanctificat sacrificium pro delicto offeretur in holocaustum. Dicit R. Abin: Si sanctificat Pascha, ejus corpus offertur in pacifica. Si sanctificet sacrificium pro delicto, ut offeratur in holocaustum ejus corpus non offertur in holocaustum; Quid usque nunc? Qui dicit: Sanctificat, nummos sanctificat; & qui dicat sanctificat, corpus sanctificat.

Constitutio VIII. R. Zeera nomine R. Simeonis ben Lakisch; Ratio Rabi Jehosua eruitur ex eo quod dictum est: *Loquere ad Aharon, & ad filios ejus, & ad universos filios Israel, & dices eis: Vir vir de domo Israel &c. qui obtulerit Domino holocaustum:* Omne offertur in holocaustum*: Juxta beneplacitum vestrum, perfectum masculum:* Unde probatur vel de fœminis? Ex eo quod dictum est*: De bobus*. Ad includendum fœminas. R. Isaach discipulus R. Eliesér; Scriptum est; *Masculum:* Et tu dicis*: De bobus* ad includendum fœminas? Et similiter; Scriptum est*: Perfectum:* Et tu dicis *de bobus*; & tu dicis ad includendum vitiata?

Constitutio IX. Quid discriminis est inter eos? Rab dicit: Virga excitat discrimen inter eos.

Constitutio X. R. Abau nomine R. Simeonis ben Lakisch; Ratio R. Eliesér eruitur ex eo, quod dictum est: *Loquere ad Aharon, & ad filios ejus &c. Qui obtulerit Domino holocaustum:* Omne offertur in holocaustum*: Juxta beneplacitum vestrum perfectum, masculum:* Crederem vel volucres? Idcirco dictum est*: De bobus:* Non volucres: R. Hieremias, & R. Bon bar Chjiah: Illi responderunt, & dixerunt; Ibi dicit R. Jochanan; Ratio R. Simeonis hæc est; Quod fœmina, quæ est in volucri, legitima sit, ut offeratur in holocaustum; Et hoc loco iste ita dicit? Dicit R. Jose Kimetia juxta illud, quod dicit R. Samuel nomine R. Zeera; Omne, quod non potest offerri, neque ipsum, neque ejus pretium; Si non sanctificet, sed sanctificet nummos, si dicas; Conveniens erit ut offeratur, tu non potes; Etenim scriptum est; *De bobus:* Non volucres. Si ad redimendum tu non potes, quia non est volucri redemtio. Idcirco dicendum est;

Non

אלא קדושת דמים . חברייא בשם רבי יוחנן רבי אייבו בר נגרי אמר קומי רבי אילא בשם רבי יוחנן טעמא דהין תנייא ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה קרבן ליהוה . מה תלמוד לומר טמאה אלא אפילו טמאה באותו השם . וקשיא . ברא כתיב והעמיד והעריך . רבי זעורא בשם רבי אלעזר לא אמר כן אלא ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקרבו ממנה קרבן ליהוה . כל שאינה ראויה ליקרב לא כאן ולא במקום אחר . רבי אבון ורבי בון בעון קומי רבי זעורה הרי הרובע והנרבע הרי אינן ראויין ליקרב לא כאן ולא במקום אחר והרי הן עושין תמורה . אמר לון אף אני לא אמרתי אלא טמאה ממש . וקשיא . ברא כתיב והעמיד והעריך.

הלכה יא תני בשם רבי שמעון מיד היו מקבלין את מעותיו והכהנים זריזין הן.

פרק חמישי

א אילו הן הממונין שהיו במקדש יוחנן בן פינחס על החותמות . אחייה על הנסכים . מתיה בן שמואל על הפייסות : פתחיה על הקינים פתחיה זהו מרדכי ולמה נקרא שמו פתחיה שהוא פותח דברים ודורשן ויודע בשבעים לשון.

ב בן אחייה על חולי מעים . נחונייה חופר שיחין . נביני ברוז בן גבר על נעילת שערים . בן בבי ממונה על הפקיע בן ארזא על הצלצל . הנדס בן לוי על השיר . בית גרמו על מעשה לחם הפנים . בית אבטינס על מעשה הקטורת . אלעזר על הפרכות ופינחס המלביש .

ג אין פוחתין משבעה מרכולין ושלשה גיזברין ואין עושין שררה על הציבור פחות משנים חוץ מבן אחיה שעל חולי מעים ואלעזר שעל הפרכות שאותן קיבלו הציבור עליהן.

ד ארבעה חותמות היו במקדש

Non sanctificavit nisi sanctificatione nummorum. Socii nomine Rabi Jochanan, R. Aibu bar Negri dixit coram R. Ela nomine R. Jochanan. Ratio hujus doctoris eruitur ex eo, quod dictum est: *Sin autem omne jumentum immundum de quo non offerant oblationem Domino*. Cur dictum est: *Immundum*? Vel si fuerit immundum ipso nomine: Atqui extat oppositio: De hoc scriptum est: *Statuet*, *& æstimabit*. R. Zeera nomine R. Eliesér non ita dicit, sed: *Sin autem omne jumentum immundum, de quo non offerant oblatione Domino*. Omne, quod non sit aptum ut offeratur neque hoc neque alio loco non facit commutationem; Excluditur fœmina, quæ est in volucri, quæ licet non sit apta ut offeratur hoc loco, tamen apta est, ut alio loco offeratur. R. Abon, & R. Bon quæsierunt coram R. Zeera: Ecce iniens, & quod initum est, ecce non sunt apta, ut offerantur neque hoc neque alio loco, tamen faciunt commutationem. Respondit eis: Ego quoque non dixi nisi de immundo absolute. Atqui extat oppositio: De hoc scriptum est: *Et statuet*, *& æstimabit*.

Constitutio XI. Traditio nomine Rabi Simeonis: Statim accipiebant nummos suos, & sacerdotes erant diligentes.

CAPUT V.

I. Hi præfecti fuerunt in sanctuario: Jochanan ben Pinchas sigillorum fuit, Achias libaminum: Matthias ben Samuelis sortium; Petachias turturum; Petachias ille est Mardochai. Quare autem autem vocatur Petachias? Quia ille res aperiebat, & ipsas explicabat, septuaginta deinde linguarum callens erat.

II. Ben Achias fuit super ægrotos; Nechonias curam habuit fontium, & canalium: Gebhina præco erat: Ben Gebher constitutus erat ad portas occludendas. Ben Levi flagellationi præerat: Ben Arsa cymbalo; Hogrus ben Levi cantoribus: Familia Garmu pisturæ panum facierum; Familia Abthines præparationi suffitus: Eleasar curam habuit veli, & Pinchas vestimentorum.

III. Non pauciores quam tres thesaurarios constituunt, & non pauciores quam septem camerarios; Non committunt præfecturam in Ecclesia supra pecuniam paucioribus, quam duobus, excepto ben Achias, qui curat ægrotos, & Eliesere, qui præerat velis, quia hos ipsa Ecclesia constituit.

IV. Quatuor species sigillorum erant in san-

וכתוב עליהן ענל זכר גרי וחוטא . בן עזאי אומר חמשה היו וא"רמית כתוב עליהן ענל דבר גדי חוטא דל וחוטא ענל עשיר משמש עם נסכי בקר גדולים וקטנים זכרים ונקבות. גדי משמש עם ניסכי הצאן גדולים וקטנים זכרים ונקיבות חוץ משל אלים . איל משמש עם ניסכי אלים בלבד חוטא משמש עם ניסכי שלש בהמות של מצורע.

ה מי שהוא מבקש נסכים הולך לו אצל יוחנן שהוא ממונה על החותמות ונותן לו מעות ומקבל ממנו חותם . בא לו אצל אחייה שהוא ממונה על הנסכים ונותן לו חותם ומקבל ממנו נסכים . לערב באין זה אצל זה ואחייה מוציא את החותמות ומקבל כנגדן מעות אם פחתו פחתו לו וישלם יוחנן מביתו . ואם הותירו הותירו להקדש שיר הקדש לעליונה.

ו מי שאבד חותמו ממתינין לו עד הערב ואם מצאו לו כדי חותמו נותנין לו ואם לאו לא היו נותנין לו . ושם היום כתוב עליהן מפני הרמאין:

ז שתי לשכות היו במקדש אחת לשכת חשאין ואחת לשכת הכלים לשכת חשאין יראי חטא נותנין לתוכה בחשאי ועניים בני טובים מתפרנסין מתוכה בחשאי . לשכת הכלים כל מי שהוא מתנדב כלי וזורקו לתוכה ואחת לשלשים יום הגזברין פותחין אותה כלי שמצאו בו צורך לבדק הבית מניחין אותו והשאר נמכרין ודמיהן נופלין ללשכת בדק הבית.

סליק פירקא

הלכה א אילו הן הממונין שהיו במקדש כו' . רבי חזקיה אמר רבי סימון ורבנן חד אמר בשירי דור ודור בא למנות עליהן. וחרנה אמר מי שהיה באותו הדור מנה מה שבדורו . מאן דאמר בשירי כל דור ודור בא למנות על כולן הוא אומר זיכר צדיק לברכה . מאן דאמר מי שהיה באותו הדור מנה מה שבדורו על כולן

sanctuario, & illis inscriptum erat: *Vitulus*, *Masculus*, *Hircus*, *Peccatoris*. Ben Azai dicit: Quinque fuerunt, & Syriace illis inscriptum erat: *Vitulus*, *Masculus*, *Hircus*, *sacrificium pro peccato pauperis*, *sacrificium pro peccato divitis*. Vitulus offerebatur cum libaminibus bovis, sive fuerint majores sive minores, sive mares, sive fœminæ, exceptis libaminibus arietum; Masculo adhibebantur libamina arietum duntaxat. Sacrificium pro peccato offerebatur cum libaminibus trium animantium leprosorum.

V. Qui sibi libamina comparare vult, adit Jochanan præfectum sigillorum, & ipsi pecunias numerat; sumit deinde ab ipso sigillum, & illud fert ad Achian præfectum libaminum, porrigit ipsi sigillum, & ab ipso libamina sumit; sub vesperam alter alterum convenit: Achias profert sua sigilla, & loco ipsorum pecuniam sumit: Si aliquid in his redundat, confertur id ad sanctum; si vero deficit, id restituit Jochanan ex domo sua, quia manus sancti superior est.

VI. Si aliquis sigillum suum perdit, expectant usque ad vesperam, si aliquid reperient, quod sit ut sigillum ejus, dant ipsi: si minus, nihil dant: Nomen deinde diei illis inscriptum erat propter deceptores.

VII. Duo conclavia erant in templo, unum vocabatur conclave silentium, alterum vero conclave vasorum. Conclave silentium erat, in quod homines pii occulte aliquid projiciebant, ex quo decinde pauperes filii bonorum occulte alebantur: Conclave vasorum vero est, in quod aliquis projicit, quod ex vasis sponte offerre vult: Trigesimo quoque die Thesaurarii illud aperiunt, & omnia vasa, quæ cogitant necessaria esse templo, reservant; reliqua vero divenduntur, & pretia ipsorum veniunt in conclave necessitatum templi.

Finis capitis.

CONstitutio I. Isti sunt præfecti, qui erant in sanctuario &c. Rabi Ezechias dicit: Rabi Simon, & sapientes: Alter dicit de reliquiis singularum generationum venit ad numerandum eos; & alter dicit; Qui fuit in ea generatione, numeravit eum, qui fuit in sua generatione: Qui dicit: In reliquiis omnes generationes venerunt ad numerandum, de omnibus ipse dicit: *Memoria justi in benedictionem*. Qui dicit: Qui erat in generatione numeravit eum, qui fuit in sua generatione, de omnibus

di-

הוא אומר ושם רשעים ירקב . ועל מי נאמר זיכר צדיק לברכה על בן קטין וחביריו . אמר רבי יונה כתיב לכן אחלק לו ברבים ואת עצומים יחלק שלל זה רבי עקיבה שהתקין מדרש הלכות והגדות. ויש אומרים אלו אנשי כנסת הגדולה מה שהתקין זה כללין ופרטין . אמר רבי אבהו כתיב משפחות סופרים יושבי יעבץ מה תלמוד לומר סופרים אלא שעשו את התורה ספורות ספורות . חמשה לא יתרומו . חמשה דברים חייבין בחלה . חמש עשרה נשים פוטרות צרותיהן . שלשים ושש כריתות בתורה . שלשה עשר דבר בנבלת העוף הטהור . ארבע אבות נזיקין. אבות מלאכות ארבעים חסר אחת. אמר רבי אחא כתיב לעזרא הכהן הסופר. מה תלמוד לומר סופר אלא כשם שהיה סופר בדברי תורה כך היה סופר בדברי חכמים . רבי חגי בשם רבי שמואל בר נחמן הראשונים חרשו וזרעו ניכשו כיסחו עידרו קצרו עימירו דשו זרו בררו טחנו הרקידו לשו קיטפו ואפו ואנו אין לנו פה לוכל. רבי אבא בר זמינא בשם רבי זעורא אין הוון קדמאיי מלאכין אנן בני אינש. ואין הוון בני אנש אנן חמרין . אמר רבי מנא בההיא שעתא אמרין אפילו לחמרתיה דרבי פינחס בן יאיר לא אידמינן. חמרתיה דרבי פינחס בן יאיר גנבתה ליסטאי בליליא עבדת טמירא גבון תלתא יומין ולא טעמין כלום . בתר תלתא יומין אימלכון מתזרתה אמרון אפקינה מן הכא דלא תימות גבן . אפקונה אזלת וקמת לה על תרעא דמרה שריית מנהקה אמר לון פתחון להדא עליבתא דאית לה תלת יומין דלא טעמה כלום . פתחון לה ועלת לה. אמר לון יהבו לה תיכול. יהבון קומה שערין ולא בעת מיכול . אמרון ליה רבי לא בעת מיכול . אמר לון מתקנין אינון אמרו ליה אין . אמר לון ואריםיתון דמיין אמרון ליה לא כן אלפן רבי הלוקח זרע לבהמה קמח לערות שמן לאור פטור מן הדמאי . אמר לון מה נעביד לחדא עליבתא דהיא מחמרה על נרמה סגין . ואריםון דמיין ואכלת. פתחיה על הקינים.

dicit: *Et nomen impiorum putrescet*. At de quo dictum est: *Memoria justi in benedictionem*? De filio Katin, & sociis ejus. Dicit R. Jonas: Scriptum est: *Ideo dispertiam ei plurimos, & fortium dividet spolia*. Hic est R. Akiba, qui composuit expositionem, constitutionem, & allegoriam: Et alii dicunt: Isti sunt viri congregationis magnæ: Quid constituit illa? Generalia, & particularia. Dicit R. Abau: Scriptum est: *Cognationes quoque scribarum habitantium in Jabes*. Quid scriptum est סופרים? Nisi quod fecerint legem in numeros: Quinque non separantur: Quinque obligantur ad placentam. Quindecim mulieres liberant æmulas suas: Sex & triginta fœdera sunt in lege: Tredecim res sunt in cadavere volucris mundi: Quatuor sunt patres damnorum; Patres operum sunt quadraginta minus uno; Dicit Rabi Acha: Scriptum est: *Esdræ sacerdoti scribæ*. Cur dictum est סופר? Quia sicut fuit scriba in verbis legis, ita pariter fuit scriba in verbis sapientum. Rabi Haggæus nomine R. Samuel bar Nachman: Priores ararunt, & seminarunt, runcarunt, amputarunt, sarrierunt, messuerunt, in manipulos collegerunt, contriscarunt, ventilarunt, expurgarunt, moluerunt, vitrarunt, depserunt, disciderunt & coxerunt, & nobis non est panis ad manducandum. Rabi Aba bar Zemina nomine R. Zeera: Si illi fuerunt similes Angelis, nos sumus filii hominum; si illi erant filii hominum, nos sumus asini: Dicit R. Mena: Eo tempore dixerunt: Ne asinæ quidem R. Pinchas ben Jair sumus similes. Asina R. Pinchas ben Jair surrepta fuit a latronibus, in nocte, & occultata fuit apud eos tribus diebus & nihil gustavit: Post tres dies cogitarunt eam reducere; dicentes; educamus hinc ne apud nos moriatur; Eduxerunt; & abiens stetit ad portam domini sui, & incepit clamare: Dixit eis: Aperite huic miseræ; quæ triduo nihil gustavit. Aperuerunt ei, & adscendit ad eum: Dixit eis, ut darent ei, ut comederet. Dederunt coram ea hordea, & noluit comedere: Dixerunt ei: Rabi non vult comedere. Dixit eis: Præparatane illa sunt? Responderunt: Maxime: Dixit eis: Separastisne decimam dubiam? Responderunt: Minime: Sic nos docuit Rabi; Siquis emat semen pro jumento, farinam ad conjungendum oleum pro igne, absolvitur a decima dubia. Dixit eis: Quid faciemus isti miseræ, quæ valde sibi vult aggravare? Et separarunt decimam dubiam, & comedit:

Pe-

בוא וראה מה גדול הוא כוחו של אותו האיש שהוא פותח דברים ודורשן וודע בשבעים לשון. תני סנהדרין שיש בה שנים שיודעין לדבר וכולן ראויין לשמוע הרי זו ראויה לסנהדרין. שלשה הרי זו בינונית. ארבעה הרי זו חכמה ובינה היו בה ארבעה בן עזאי ובן זומא בן חכינאי. ורבי אלעזר בן מתיה. אמר רב חסדא פעם אחת יבשה ארץ ישראל ולא ידעו מהיכן להביא והוה תמן חד אילם דהוה יתיב חד ידיה על גנות וחרא ידיה על צריפין איתוניה קמיה דפיתחא אמר להו אית אתר דמיתקרי גנות צריפין או צריפין גנות אזלין לתמן ואשכחון. אמר רבי יוסי בי רבי בון פעם אחת נשרף כל העולם כולו ולא הוו יודעין מאיכן להביא והוה יהיב ידיה על עיניה וידיה על סוכרא. אייתוניה גבי פתחיה אמר לון אית אתר דמיתקרי עין סוכר. או סוכר עין. ואזלון תמן ואשכחון שלש נשים הביאו קיניהן אחת אומרת לעינתי. ואחת אומרת לימתי. ואחת אומרת לזיבתי. זו שאמרה לעינתי סברין מימר שופעת כמעיין. אמר לון בעיינה סכנת. זו שאמרה לעינתי סברין מימר שופעת בים. אמר לון בימה סכנת. זו שאמרה לזיבתי סברין מימר זבה ממש. אמר לון זאב בא ליטול את בנה.

הלכה ב בן אחייה על חולי מיעים. על ידי שהיו הכהנים מהלכין יחיפים על הרצפה והיו אוכלין בשר ושותין מים היו באין לידי חולי מיעים. והוה ידע אהיי דין חמר טב למעייא. והיי דין חמר סמם למעייא. נחונייה חופר שיחין. שהיה חופר שיחין ומערות והוה ידע היי דין כיף מקורר מיא. והיי דין כיף אית ביה שרברובי ועד מטי הן שרברוביתיה מטייה. אמר רבי אחא ומת בנו בצמא. אמר רבי חנינה מאן דאמר דרחמנא וותרן יתוותרון בני מעוי אלא מאריך רוחיה וגבי דיריה. אמר רבי אחא כתיב וסביביו נשערה מאד מדקדק עמהן כחוט השערה. אמר רבי

Petachias super nidis: Veni, & vide, quam magna erat hujus viri virtus: Etenim declarabat res, & exponebat, & sciebat septuaginta linguas: Traditio: Si in Synhedrio sint duo, qui sciant disserere, & omnes idonei ad audiendum, hoc est dignum ut fiat Synhedrium: Si tres, erit mediocre, si quatuor, erit consessus sapientæ. Et in Jabne erant quatuor, sc. ben Azai, & ben Zuma, ben Hachinai, & Rabi Eliesar ben Mathias. Dicit R. Chasda: Aliquando aruit terra Israel; & nesciebant unde adducerent: Ibi erat mutus qui extendebat alteram manum in tecta, & alteram in tuguria: Deduxerunt eum ad Petachiam, qui dixit eis: Estne locus, qui vocetur גנות צריפין, aut צריפין גנות? Illuc se contulerunt, & invenerunt. Dicit R. Jose discipulus R. Bon: Aliquando combustus est universus mundus, & nesciebant unde adducerent, & ibi erat mutus qui extendit manum suam super oculum suum, & alteram manum super repagulum. Deduxerunt eum ad Petachiam; qui dixit eis: Estne locus, qui vocatur עין סוכר, aut סוכר עין? Et illuc se contulerunt, & invenerunt tres mulieres adducentes nidos suos; Altera dixit: Pro meo fonte. Et altera dixit: Pro meo mari: Et altera dixit; Pro meo fluxu: Quæ dixit: Pro meo fonte: Putarunt dicendum: Quod affluat sicut fons. Dixit eis: In suo fonte periclitatur: Quæ dixit pro meo mari: Putarunt dicendum: Affluit sicut mare: Dixit eis: In mari periclitatur. Quæ dixit pro meo fluxu: Putarunt dicendum fluxum simpliciter. Respondit eis: Lupus venit ad rapiendum suum filium.

Constitutio II. Ben Achia super morbis viscerum. Quia sacerdotes incedebant nudis pedibus, & comedebant carnem, & bibebant aquam, & eo deveniebant, ut laborarent morbis viscerum. Ipse sciebat, quod merum estet optimum pro visceribus, & quod merum esset balsamum pro visceribus: Et Nechunia effodiens fossas; sc. quod effoderet fossas, & puteos, & sciebat quænam esset ripa, ubi frigidæ essent, & quænam esset ripa, ubi crescerent aquæ & quonam crescentes pervenirent. Dicit Rabi Acha: Atqui mortuus est ejus filius siti. Dicit R. Chanina: Qui dicit, quod Deus condonat, quando condonentur viscera, tantum producit spiritum suum, & exigit ab eo: Dicit R. Acha: Scriptum est: *Et in circuitu ejus tempestas valida*. Excutiet eos, sicut filum comæ. Dicit R. Jose: Non hac de causa, sed ex

יוסה לא מטעם הזה אלא מן מה דכתיב ונורא הוא על כל סביביו . מוראו על הקרובים יותר מן הרחוקים . רבי חגיי בשם רבי שמואל בר נחמן מעשה בחסיד אחד שהיה חופר בורות שיחין ומערות לעוברים ולשבים . פעם אחת היתה בתו עוברת להינשא ושטפה נהר והוון כל עמא עללין לגביה בעיין מנחמתיה ולא קבל עלוי מתנחמה . עאל רבי פינחס בן יאיר לגבי בעי מנחמתיה ולא קבל עלוי מתנחמה . אמר לון דין הינו חסידיכון . אמרין ליה רבי כך וכך היה עושה כך וכך אירע . אמר איפשר שהיה מכבד ארת בוראו במים והוא מקפחו במים מיד נפלה הברה בעיר באת בתו של אותו האיש . אית דאמרין בסוכתא איתעריית . ואית דאמרין מלאך ירד כדמות רבי פינחס בן יאיר והצילה . גביני כרוה. שהיה מכריז בבית המקרש . מה היה אומר הכהנים לעבודה והלוים לדוכן וישראל למעמד . אגריפס המלך שמע קולו עד שמונה פרסאות ונתן לו מתנות הרבה . בן גבר על נעילת שערים . תירגם רב קומי דבית רבי שילה קרא גברא אכריז כרוזא . אמרון ליה קרא תרנגולא . אמר לון והתנינן בן גבר . אית לך מימר בר תרנגולא . בן בבי על הפקיע. שהיה מזויג את הפתילות . רבי יוסה עאל לכופרה בעא ממנייא עליהון פרנסין ולא קבלון מיניה . עאל ואמר קומיהון בן בבי על הפקיע . ומה אם זה שנתמנה על הפתילות זכה להימנות עם גדולי הדור אתם שאתם מתמנין על חיי נפשות לא כל שכן . בן ארזא על הצלצל. כהיא דתנינן תמן הניף הסגן בסודרין והקיש בן ארזא בצלצל הוגרס בן לוי על השיר . אמר רבי אחא נעימה יתירה היה יודע . ואמרו עליו על הוגרס בן לוי שהיה מנעים את קולו בזמר וכשהיה נועץ גודלו לתוך פיו היה מוציא כמה מיני זמר והיו אחיו הכהנים נזקרין לו בת ראש . בית גרמו על מעשה לחם הפנים . בית גרמו היו בקיאין במעשה לחם הפנים וברדייתו ולא רצו ללמד . שלחו והביאו אומנים מאלכסנדריאה והיו בקיאין במעשה לחם הפנים וברדייתו לא לא היו בקיאין . בית גרמו היו מסיקין

ex eo quod ſcriptum eſt : *Et terribilis ſuper omnes qui in circuitu ejus ſunt* . Ejus timor major erit contra proximos, quam contra remotos. R. Haggæus nomine R. Samuel bar Nachman : Narratur de quodam pio viro, qui effodiebat puteos, foſſas, & ciſternas pro itinerantibus : Aliquando ejus filia nuptura erat & inundavia flumen ; & univerſus populus ingreſſus ad eum voluit conſolari , & noluit accipere conſolationem . Ingreſſus eſt ad eum R. Pinchas ben Jair, & noluit eum conſolari , & non accepit conſolationem : Dixit eis : Hoc ita contigit huic veſtro viro pio : Reſponderunt ei : Rabi ita, atque ita fecit, ita, atque ita contigit: Fieri poteſt, ut honoraverit creatorem aquis, & ipſe exciderit aquis : Statim fama pervaſit in civitatem, & venit filia hujus viri . Alii dicunt : Ramo appenſa erat: Et alii dicunt : Angelus deſcendit in ſimilitudine R. Pinchas ben Jair, & ſalvavit . Gabini præco ; ſc. quod proclamaret in domo ſanctuarii : Quid dicebat ? Sacerdotes ad miniſterium , & Levitæ ad pulpitum, & Iſraelitæ ad ſtationem . Agrippas rex audivit ejus vocem uſque ad octo milliaria eique dedit multa dona. Ben Gabar claudendis portis : Interpretatus eſt Rab coram familia R. Sela: קרא עברא proclamavit præco : Dixerunt ei : Cecinit gallus : Atqui legimus : Ben Gabar : Et tu dicis : Filius galli ? Ben Babi præfectus erat flagellationi, ſc. quod infunderet ellychnia. R. Joſe ingreſſus pagum , voluit præficere ſuper eos præfectos, & noluerunt ab eo recipere : Ingreſſus dixit coram eis: Ben Babi flagellationi. Si iſte, qui præfectus fuit ellychniis , dignus habitus eſt, ut præficeretur cum præſtantiſſimis ſuæ generationis , vos qui præfecti eſtis vitæ animarum , quanto magis ? Ben Arza cymbalo ; ibi legimus : Ventilabat Segen ſudario, & Achis ben Arza cymbalum pulſabat . Hogrus ben Levi cantico . Dicit Rabi Acha : Suavitatem præ ceteris ſciebat : Et dixerunt de Hogro ben Levi , quod ſuavem faceret vocem ſuam in canendo, & quando infigebat pollicem in os ſuum proferebat multas ſpecies cantici , ut fratres ejus ſacerdotes reſultarent occipite . Familia Garmu conficiendis panibus facierum : Familia Garmu perita erat in faciendis panibus facierum, & in iis ſubigendis, at noluit docere : Miſerunt , & adduxerunt opifices Alexandria , qui periti etant in faciendis panibus facierum , at in ſubigendis non erant periti : Familia Garmu accedebant intriſe-

מבפנים ורודין מבחוץ ולא חיתה מתעפשת. ואילו היו מסיקין מבפנים ורודין מבפנים והיתה מתעפשת כיון שידעו חכמים בדבר הזה. אמרו כל מה שברא הקדוש ברוך הוא לכבודו ברא שנאמר כל פעל יהוה למענהו. שלחו אחריהם ולא רצו לבוא עד שכפלו להן שכרן. שנים עשר מנה היו נוטלין ונתנו להן עשרים וארבע. רבי יהודה אומר עשרים וארבעה היו נוטלין ונתנו להן ארבעים ושמונה. אמרו להן מפני מה אין אתם רוצין ללמד אמרו להן מסורה היא בידינו מאבותינו שהבית היה עתיד ליחרב שלא ילמדו אחרים ויהיו עושין כן לפני עבודה זרה שלהן. בדברים הללו מזכירין אותן לשבח שלא יצא ביד בניהם פת נקייה מעולם שלא יהו אומרים ממעשה לחם הפנים הן אוכלין. בית אבטינס על מעשה הקטורת. של בית אבטינס היו בקיאין בפיטום הקטורת ובמעלה העשן ולא רצו ללמד. שלחו והביאו אומנים מאלכסנדריאה והיו בקיאין בפיטום הקטרת. ובמעלה העשן לא היו בקיאין. של בית אבטינס היתה מתמרת ועולה ופוסה ויורדת. ושל אילו היתה פוסה מיד. כיון שידעו חכמים בדבר אמרו כל מה שברא הקדוש ברוך הוא לכבודו ברא שנאמר כל הנקרא בשמי לכבודי בראתיו וגו'. שלחו אחריהם ולא רצו לבוא עד שכפלו להן שכרן. שנים עשר מנה חיו נוטלין ונתנו להן עשרים וארבעה רבי יהודה אומר עשרים וארבעה היו נוטלין ונתנו להן ארבעים ושמונה. אמרו להן מפני מה אין אתם רוצין ללמד. אמרו להן מסורת בידינו מאבותינו שהבית הזה עתיד ליחרב שלא ילמדו אחרים ויהיו עושין כן בפני עבודה זרה שלהן. בדברים הללו מזכירין אותן לשבח שלא יצאת אשה משל אחד מהן מבושמת מעולם. ולא עוד אלא כשהיה אחד מהן נושא אשה ממקום אחר היה פוסק עמה על מנת שלא תתבשם. שלא יהו אומרים ממעשה פטום קטורת הן מתבשמות לקיים מה שנאמר והייתם נקיים מיהוה ומישראל אמר רבי יוסה מצאתי תינוק אחד משל בית אבטינס אמרתי לו בני מאיזו משפחה את אמר לי ממשפחת פלוני. אמרתי לו

cus & subigebunt intrinsecus, & non mucescebat: At isti accedebant intrinsecus, & subigebant intrinsecus, & panis mucescebat. Postquam hoc cognoverunt sapientes, dixerunt: Omnia quæ creavit Deus S. B. in gloriam suam creavit: Dictum est enim: *Omnia operatus est Dominus propter seipsum:* Miserunt post eos, & noluerunt redire, nisi quando duplicaverunt eis mercedem: Duodecim minas accipiebant, & dederunt eis quatuor, & viginti. R. Jehuda dicit: Quatuor & viginti accipiebant, & dederunt eis octo & quadraginta: Dixerunt eis: Cur noluistis docere? Responderunt eis: Traditio extat in manibus nostris a patribus nostris, quod domus sit diruenda; ne alii addiscant, atque ita operentur coram sua Idololatria: Propter hæc memorant eos in laudem, quod nunquam ex eorum filiis exierit panis mundus, ne dicerent: De opere panis facierum isti comedunt: Familia Abthines faciendo suffitui. Viri familiæ Abthines periti erant in componendo suffitu, & in herba fumum adscendere faciente, & noluerunt docere. Miserunt, & adduxerunt opifices de Alexandria, qui periti erant in componendo suffitu; at in herba fumum adscendere faciente non erant periti: Suffitus familiæ Abthines adscendebat instar columnæ, & adscendebat, & diffundebatur, & descendebat: At istorum suffitus diffundebatur statim: Postquam hoc cognoverunt sapientes, dixerunt: Omnia quæ creavit Deus S. B. in gloriam suam creavit: Dictum est enim: *Et omnem, qui invocat nomen meum in gloriam meam creavi eum.* Miserunt post eos, & noluerunt redire, nisi quando duplicarunt eis mercedem: Duodecim minas accipiebant, & dederunt eis quatuor & viginti: R. Jehuda dicit: Quatuor & viginti accipiebant; & dederunt eis octo & quadraginta. Dixerunt eis: Cur noluistis docere? Responderunt eis: Traditio extat in manibus nostris a patribus nostris, quod diruenda sit ista domus; ne alii addiscant, atque ita operentur coram sua Idololatria. Propter hæc memorarunt eos in laudem, quod nunquam ex iis exierit mulier, quæ oleret. Et præterea, quando aliquis ex iis nubebat mulieri ex alio loco, paciscebatur cum ea, ne oleret: Ne dicerent: Ex opere compositionis suffitus olent, ad observandum quod dictum est: *Et fitis mundi coram Domino & Israel.* Dicit R. Jose: Inveni puerum de domo Abthines, eique dixi: De qua familia es tu? Respondit mihi: De familia N. N. Fili mi,

בני אבותיך לפי שנתכוונו לרבות כבודן ולמעט כבוד שמים לפיכך כבודם נתמעט וכבוד שמים נתרבה . אמר רבי עקיבה שח לי שמעון בן לונה מלקט הייתי עשבים אני ותינוק אחד משל בית אבטינס וראיתי אותו שבכה וראיתי אותו ששחק אמרתי לו בני למה בכיתה . אמר לי על כבוד בית אבא שנתמעט . ולמה שחקתה אמר לי על הכבוד המתוקן לצדיקים לעתיד לבוא . ומה ראית מעלה עשן לנגדי. נומתי לו בני הראהו לי . אמר לי רבי מסורת בידי מאבותי שלא להראותו לברייה . אמר רבי יוחנן בן נורי פגע בי זקן אחד משל בית אבטינס ומגילת סמנין בידו . אמר לי רבי לשעבר היו בית אבא צנועין והיו מוסרין את המגילה הזאת אילו לאילו ועכשיו שאינן נאמנין הילך את המגילה והיזהר בה . וכשבאתי והרציתי הדברים לפני רבי עקיבה זלגו עיניו דמעות ואמר מעתה אין אנו צריכין להזכירן לגנאי. אלעזר על הפרכות . שהיה ממונה על אורגי פרכות. פינחס המלביש . שהיה מלביש בגדי כהונה גדולה . מעשה בכהן אחד שהלביש לאיסטראות אחד ונתן לו שמנה זהובין . ואית דאמרין תרי עשר יהב ליה.

הלכה ג אין פוחתין משלשה גיזברין ומשבעה מרכולין . תני משני בתליקין . הדא הוא דכתיב ויחיאל ועזיהו ונחת נזברין ועשאל וירימות ויוזבד ואליאל וסמכיהו ומחת ובניהו מרכולין פקידים מיד כונניהו ושמעי אחיו קתליקין במפקד יחזקיהו המלך ועזריהו נגיד בית האלהים. המלך וכהן גדול כשהוא חותם הגיזבר חותם ונותנו לאמרכל. מרכל חותם ונותנו לקתיליקום קתיליקון חותם ונותנו לכהן גדול . כהן גדול חותם ונותנו למלך. וכשהוא מתיר המלך רוא.ה חותמו ומתיר. כהן גדול רואה חותמו ומתיר . קתליקים רואה חותמו ומתיר . מרכל רואה חותמו ומתיר . גיזבר רואה חותמו ומתיר . אין עושין שררה על הציבור בממון פחות משנים . רבי נחמן בשם רבי מנא על שם

mi, quoniam patres tui cogitarunt multiplicare gloriam suam, & diminuere gloriam Dei, idcirco eorum gloria diminuta est, & gloria Dei multiplicata est. Dicit R. Akiba: Dixit mihi Simeon ben Luga: Colligebam herbas ego, & puer de familia Abthines, eumque vidi flentem, & ridentem; ei dixi: Fili mi cur luxisti? Respondit mihi; propter gloriam patris mei, quæ diminuta est. Et cur risisti? Respondit mihi: Propter gloriam præparatam justis in seculo futuro. Quid vidisti? Herba fumum adscendere facientem coram me: ei dixi: Fili mi ostende mihi. Respondit mihi; Rabi: Traditio extat in manu mea a patribus meis, ut nemini ostendam. Dicit R. Jochanan ben Nuri: Occurrit mihi senex de familia Abthines, habens in manu sua volumen; dixit mihi: Rabi olim familia patris mei occulte tradebant volumen istud alter alteri, nunc quoniam non sunt fideles; Sume hoc volumen, & in eo præmonere. Quando veni, & hæc significavi coram R. Akiba, stillarunt ejus oculi lachrymas, & dixit: Hinc nos non debemus eos memorare in dedecus. Eleazar velis. Præfectus erat texendis velis. Pinchas vestiario: Quod indueret vestes magni sacerdotii: Narratur de quodam sacerdote, qui induit quendam militem, eique dedit octo nummos aureos; & nonnulli dicunt: tredecim illi dedit.

Constitutio III. Non erant pauciores tribus quæstoribus, & septem camerariis. Traditio: Duobus Catholicis. Hoc scriptum est: *Jahiel, & Azarias, & Nahath, & Asael, & Jerimoth, & Jezabad quoque & Eliel, & Jesmachias, & Mahath, & Banajas præpositi sub manibus Choneniæ, & Semei fratris ejus ex imperio Ezechiæ regis, & Azariæ pontificis domus Dei:* Rex & summus sacerdos, quando obsignat, quæstor obsignat, & dat camerario, Camerarius obsignat, & dat Catholico, Catholicus obsignat, & dat summo sacerdoti; summus sacerdos obsignat, & dat regi: Et quando permittebat rex, considerat sigillum suum, & permittit: Summus sacerdos considerat sigillum suum, & permittit; Catholicus considerat sigillum suum, & permittit: Camerarius considerat sigillum suum, & permittit: Camerarius considerat sigillum suum, & permittit. Quæstor considerat sigillum suum, & permittit: Non faciunt præfecturam super cœtu in facultatibus, quæ sit minor duobus. R. Nachman nomine R. Mena ex eo quod dictum

והם יקחו את הזהב ואת התכלת ואת הארגמן . אמר רבי חמא בי רבי חנינה מפסולת הלוחות העשיר משה הדא הוא דכתיב פסול לך שני לוחות אבנים . פסל לך שתהא הפסולת שלך . אמר רבי חנין מחצב של אבנים טובות ומרגליות ברא לו הקדוש ברוך הוא מתוך אהלו ומםנו העשיר משה . כתיב והביטו אחרי משה עד בואו האהלה . תרין אמורין חד אמר לגנאי וחד אמר לשבח. מאן דאמר לגנאי חמון שקין חמון כרעין חמון קופדן אכיל הן דיהודאי ושתי מן דיהודאי . כל מדליה מן דיהודאי . ומאן דאמר לשבח מחמי צדיקיא ומזכי טוביא דזכת למחמי יתיה.

הלכה ד וכבן עזאי חוטא דל למה היה מביא לונו עמו . ברם כרבנן מביא גדי. ניסכי רחל מה . מן מה דתנינן גדי משמש ניסכי צאן גדולים וקטנים זכרים ונקבות הדא אמרה ניסכי רחל בניסכי גדי. כתיב ככה יעשה לשור האחד או לאיל האחד או לשה בכשבים או בעזים . מגיד שלא חלק בין ניסכי עגל לניסכי שור שהיה בדין בן הצאן טעון נסכים ובן הבקר טעון נסכים . אם מצאנו שחלק בין ניסכי כבש לניסכי איל לכך נחלוק בין ניסכי עגל לניסכי שור . תלמוד לומר ככה יעשה לשור האחד . מגיד שלא חלק בין ניסכי עגל לניסכי שור . או לאיל למה נאמר שהיה בדין אם מצאנו שחלק בין ניסכי בן שנה . לניסכי בן שנתים לכך נחלוק בין ניסכי שתים לניסכי שלש תלמוד לומר או לאיל האחד . או לשה בכשבים למה נאמר שהיה בדין אם מצאנו שחלק בין ניסכי כבש לניסכי איל לכך נחלוק בין ניסכי כשבה לניסכי רחל תלמוד לומר או לשה בכשבים . או בעזים למה נאמר שהיה בדין אם מצאנו שחלק בין ניסכי כבש לניסכי איל לכך נחלוק בין ניסכי גדי לניסכי תיש תלמוד לומר

est: *Sument aurum, & hyacinthum, & purpuram*. Dicit R. Chana discipulus R. Chanina: Ex sculptura lapidum dives factus est Mose: Hoc scriptum est: *Sculpe tibi duas tabulas lapideas. Sculpe tibi;* Ut sculptura sit tua. Dicit R. Chanen: Lapidicinam lapidum pretiosorum, & margaritarum creavit Deus S. B. de medio tentorii sui; atque ex ea dives factus est Mose: Scriptum est: *Et aspicient post Mose usque ad ingressum ejus in tentorium*. Duo dicunt, alter dicit in dedecus, & alter in laudem: Qui dicit in dedecus. Videbant potatores, videbant epulones, videbat iracundus: comedebat de bonis Judæorum, & bibebat de bonis Judæorum; & omnes ejus opes de bonis Judæorum, & qui dicit in laudem; Vibebant eum justi, & faciebat mereri bonos, qui digni erant ut eum intuerentur.

Constitutio IV. Et juxta mentem ben Azai: Peccator pauper, cur secum afferebat logum. Profecto ex mente sapientum afferebat hœdum. Libamina ovis quid? Ex eo quod legimus: Hœdus simpliciter: libamina ovium, sive sint magnæ sive parvæ, sive sint mares, sive fœminæ, libamina agni sicut libamina hœdi; Scriptum est: *Sic facies bovi uni, aut arieti uni, aut ovi in agnis, aut in capris*. Ostendit, quod non discriminet inter libamina vituli, & libamina bovis: At erat argumentum: Filius ovis requirit libamina, & filius bovis requirit libamina. Si deprehendimus, quod sit discrimen inter libamina agni, & libamina arietis, discrimen erit quoque inter libamina vituli & libamina bovis. Idcirco dictum est: *Sic facies bovi uni*. Ostendit, quod non discriminet inter libamina vituli, & libamina bovis: *Aut arieti*: Cur dictum est? Quia erat argumentum: Si deprendimus, quod sit discrimen inter libamina anniculi, & libamina biennis, discriminabimus quoque inter libamina biennis, & libamina triennis. Idcirco dictum est: *Aut arieti uni. Aut ovi in agnis*: Cur dictum est? Quia erat argumentum: Si deprehendimus, quod discriminet inter libamina agni & libamina arietis, discriminabimus quoque inter libamina agnæ, & libamina ovis. Idcirco dictum est: *Aut ovi in agnis: Aut in capris*: Cur dictum est? Quia erat argumentum: Si deprehendimus, quod discriminet inter libamina agni, & libamina arietum, discriminabimus quoque inter libamina hœdi & libamina agni: Idcirco dictum est: *Aut in capris*: Æquiparat minimum

או בעזים . הקיש קטן שבעזים לגדול שבתיישים מה זה בשלשת לוגין . אף זה בשלשת לוגין.

הלכה ה הנע עצמך שזיווג אותו היום . שם משמר היה כתוב עליו . הנע עצמך שזיווג אותו המשמר . שם היום . שם שבת . שם חדש היה כתוב עליהן . אפילו לזווג אינו מצוי לזווג .

הלכה ו רבי יעקב בר אידי ורבי יצחק בר נחמן הוון פרנסין והוה יהבין לרבי חמא אבוי דרבי יהושעיה דינר והוא יהיב ליה לחורנין. רבי זכריה חתניה דרבי לוי היו הכל מליזין עליו אמרין דלא צריך והוא נסב. מן דמסך בדקון ואשכחון דהוה מפליג ליה לחורנין . רבי חיננא בר פפא הוה מפליג מצוה בליליא חד זמן פגע ביה דבהון דרוחייא אמר ליה לא כן אלפן רבי לא תשיג גבול רעך . אמר ליה ולא כן כתיב מתן בסתר יכפה אף . והוה מיסתפי מיניה וערק מן קומוי . אמר רבי יונה אשרי נותן לדל אין כתוב כאן אלא אשרי משכיל אל דל . זהו מסתכל במצוה היאך לעשותה . כיצד היה רבי יונה עושה כשהיה רואה בן טובים שירד מנכסיו היה אומר לו בני בשביל ששמעתי שנפלה לך ירושה ממקום אחר טול ואת פורע . מן דהוה נסיב הוה אמר ליה מתנה . אמר רבי חייא בר אדא אית הוה סבין ביומינן מאן דהוה יהיב לון מבין ריש שתא לצומא רבא הוון נסבין . מן בתר כן לא הוון נסבין אמרין דשהן גבן . נחמיה איש שיחין פגע בו ירושלמי אחד אל׳ זכה עימי חדא תרנגולא . אמר ליה הא לך טימיתה קופר וזבן קופר ואכל ומית . והוה צווח ואמר בואו וספדו להרוגו של נחמיה. נחום איש גם זו היה מוליך דורון לבית חמיו פגע בו מוכי שחין אחד אמר לו זכה עמי ממה דאית גבך . אמר ליה מיחזר . חזר ואשכחיה ומית והוה אמר לקיבליה עייניה דחמינך ולא יהבון לך יסתמיין . ידייא דלא פשטן מיתן לך יתקטען . רגלייא דלא רהטן למיתן לך יתברן . ומטתיה כן . סליק לגביה רבי עקיבה אמר ליה אי לי שאני רואה אותך כן. אמר אי לי שאין אני רואה אותך כן. אמר ליה מה את מקללני. אמר ליה ומה

mum in hœdis maximo in capris: Sicut in isto erant tres logi, ita pariter in illo erant tres logi.

Constitutio V. Scito, quod addebatur ipse dies, scito quod addebatur ipsa custodia nomen diei, nomen hebdomadæ mensis illis inscriptum erat; vel ad conjungendum, tamen non poterat conjungi.

Constitutio VI. R. Jacob bar Idi, & R. Jacob bar Nachman erant gubernatores & dabant שׂדּ Rabi Chama patri Rabi Osajah denarium & ipsi dabat aliis. Rabi Zacharias gener Rabi Levi: Omnes de eo loquebantur dicentes: Non est necesse, ut ipse accipiat; Ex tua suspicione inquisierunt & deprehenderunt, quod divideret aliis. R. Chinna bar Papa dividebat præceptum in nocte; Occurrit ei princeps spirituum, dicens ei: Nonne ita nos docuisti Rabi: *Ne transgrediaris terminos antiquos*? Respondit ei: Nonne ita scriptum est: *Munus abscondentium extinguit iras*? Et timuit ab eo, & fugit ab ejus conspectu. Dicit R. Jonas: Beatus qui dat pauperi: Non est scriptum hoc loco, sed: *Beatus qui intendit super egenum*: Hic est qui considerat super præcepto, quomodo illud faciat: Quomodo faciebat R. Jonas? Quando videbat filium bonorum, quod declinasset ab opibus suis, dicebat ei: Fili mi, quia audivi, quod tibi cesserit hæreditas in loco alio, tolle & repende: Postquam acceperat; Dicebat ei: Sit in donum. Dicit R. Chijah bar Ada: Accipiebant in diebus suis, qui dabat illis intra principium anni & jejunium magnum accipiebant; Posthæc non erant, qui acciperent: Dicebant: Relinquatur apud eos: Nehemia vir Sichin deprehendit quendam Hierosolymitanum, eique dixit: Fias dignus mecum hac gallina: Respondit ei: Abi, & accipe carnem; & emens comedit, & mortuus est: Et ille exclamavit, venite, & lugete pro occisore Nehemia. Nahum vir Gam-zo afferebat donum in domum soceri sui, occurrit ei quidam percussus ulcere, dixit ei: Fias dignus mecum de his, quæ sunt apud te. Respondit ei: In reditu: Rediens invenit mortuum; Dixit: Oculi, qui te viderunt, & non dederunt, excæcentur, manus, quæ se non inclinarunt, ut tibi darent, excidantur, pedes, qui non cucurrerunt ad dandum tibi, frangantur: Et sic accidit; Se contulit apud R. Akiba, dicens ei: Væ mihi, quod te ita viderim: Dixit ei: Væ mihi quod te non ita viderim: Dixit ei: Cur mihi maledicis? Respondit

את מבעט בייסורין. רבי הושעיה רבה הוה רביה דבריה חד דסני נהורא והוה יליף אכיל עימיה בכל יום חד זמן הוה ליה אורחין ולא מטא מיכול עימיה. ברומשא סליק לגביה אמר ליה לא יכעס מרי עליי בגין דהוה לי אורחין יומא דין דאמרית דלא ליבזי ביקרא דמרי יומא דין בגין לא אכלית עם מרי יומא דין אמר ליה אתה פייסתה למאן דמיתחמי ולא חמי דין דחמי ולא מיתחמי יקבל פויסך. אמר ליה הדא מנא לך אמר ליה מרבי אליעזר בן יעקב. דרבי אליעזר בן יעקב עאל חד דסני נהורא לקרתיה יתב ליה רבי ליעזר בן יעקב לרע מינייה דיימרון דאילולי דהוא בר נשא רבא לא יתב ליה רבי ליעזר בן יעקב לרע מיניה עבדון ליה פרנסה דאיקר. אמר לון מהו הכין. אמרון ליה רבי אליעזר בן יעקב יתיב לרע מינך וצלוי עלוי הדא צלותא אתה גמלתה חסד למאן דמיתחמי ולא חמי דין דחמי ולא מיתחמי יגמול יתך חסד. דלמא רבי חמא בר חנינה ורבי הושעיה הוון מטיילין באילין בנישתא דלוד אמר רבי חנינה לרבי הושעיה כמה ממון שיקעו אבותיי כאן. אמר ליה כמה נפשות שיקעו אבותיך כאן. לא הווה אית בני נש דילעין באוריתא רבי אבון עבד אילין תרעייה דסדרא רבא אתא רבי מאנא לגביה אמר ליה חמי מה עבדית. אמר ליה וישכח ישראל את עושהו ויבן היכלות. לא הוה בני נש דילעון באוריתא. תני קדשי המזבח מוציאין את הראוי להן מקדשי בדק הבית אין קדשי בדק הבית מוציאין את הראוי להן מקדשי המזבח. והא תנינן כלי שמצאו בו צורך לבדק הבית מניחין אותו והשאר נמכרין ודמיהן נופלין ללשכת בדק הבית אמר רבי חזקיה כיני מתניתא לצורך לשכת בדק הבית:

פרק ששי

א. שלשה עשר שופרות שלשה עשר שלחנות. שלש עשרה השתחויות היו במקדש של בית רבן גמליאל ושל בית רבי חנניה סגן הכהנים היו משתחוים בארבע עשרה. והיכן היתה יתירה כנגד

dit ei : Cur calcitras contra caſtigationes? R. Uſſias Raba nutriebat cœcum, & eum docebat ipſe ſolebat quotidie cum eo comedere; aliquando cum ei eſſent hoſpites, non venit ut comederet cum eo: Veſpera venit ad eum dicens : Ne iraſcatur dominus meus mihi, eo quod fuerint mihi hoſpites eo die; dixi : ne ſpernatur decor domini mei eo die, quia non comedi cum domino meo eo die: Dixit ei : Tu deprecatus eſt illum, qui viſus eſt, & non vidit, qui vidit & non viſus eſt, accipiat ſatisfactionem. Dixit ei: Hoc unde tibi? Reſpondit : A Rabi Elieſere ben Jacob : Etenim R. Elieſer bar Jacob adiit cœcum in ejus civitatem; Aſſedit Rabi Elieſer ben Jacob illi, qui præ ſe erat minor; Etenim dixerunt, ſi non fuiſſet vir præſtantiſſimus, non permiſiſſet R. Elieſer ben Jacob illi, qui præ ſe eſſet minor, ut faceret ei convivium honorificum: Dixit eis: Quid præparavit? Dixerunt ei: R. Elieſer ben Jacob aſſedit illi, qui te eſt minor; & oravit pro eo; Iſta oratione tu rependiſti beneficentiam illi, qui viſus eſt, & non vidit, ille, qui vidit, & non viſus eſt, rependet tibi beneficentiam: Fortaſſe R. Chama bar Chanina, & R. Uſſias deambulabant in Synagogis Lud. Dixit Rabi Channa bar Chanina R. Uſſiæ: Quot opes in his profuderunt patres tui? Dixit ei: Quot animas profuderunt in his patres tui? Et non erat vir qui ſtuderet in lege. R. Abun fecit oſtia Academiæ magnæ. Venit R. Mena ad eum, dicens: Vide quid feciſti: Reſpondit ei: Et laudavit Iſrael ejus opera, & ædificavit templa; Non erat, qui ſtuderet in lege. Traditio: Sanctitates altaris domus educunt, quæ ſibi ſunt convenientia, de ſanctitatibus inſtaurationis domus; At ſanctitates inſtaurationis domus non educunt, quæ ſibi ſunt convenientia, de ſanctitatibus altaris. Atqui legimus: Si inveniant vas neceſſarium inſtaurationi domus, relinquunt & reliqua venduntur, & eorum pretia cedunt conclavi inſtaurationis domus. Dicit R. Ezechias. Ita ſe habet Miſna in neceſſitatem conclavis inſtaurationis domus.

CAPUT VI.

I. TRedecim cornua, tredecim menſæ, tredecim adorationes erant in ſanctuario: Traditio domus Raban Gamaliel, & domus R. Chananjah Segen ſacerdotum; Adorabant in quatuordecim locis. At ubi erat reliqua? Contra lignile, quia extat traditio in ma-

דיר העצים שכן מסורת בירן מאבותיהם ששם הארון נגנז.

ב מעשה בכהן אחד שהיה מתעסק וראה את הריצפה שהיא משונה מחברותיה בא ואמר לחבירו לא הספיק לגמור את הדבר עד שיצתה נשמתו וידעו בייחוד ששם הארון נגנז.

ג היכן היו השתחויות האילו ארבע בצפון וארבע בדרום שלש במזרח ושתים במערב כנגד שלש עשרה שערים.

ד שערים דרומיים סמוכין למערב שער העליון שער הדלק שער הבכורות שער המים ולמה יקרא שמו שער המים. שבו מכניסין צלוחית של ניסוך המים בחג. רבי אליעזר בן יעקב אומר בו המים מפכים עתידין להיות יוצאין מתחת מפתן הבית.

ה לעומתן בצפון סמוכין במערב שער יכניה שער הקרבן שער הנשים שער השיר. ולמה נקרא שמו שער יכניה שבו יצא יכניה בגלותו. שבמזרח שער ניקנור ושני פשיפשין היו לו אחד מימינו ואחד משמאלו ושנים במערב ולא היה להם שם.

ו שלשה עשר שולחנות היו במקדש שמונה של שייש בבית המטבחים שעליהן מריחין את הקרביים. ושנים במערב הכבש אחד של שייש ואחד של כסף. על של שייש נותנין את האיברין. ועל של כסף כלי שרת. ושנים באולם מבפנים על פתח הבית אחד של שייש ואחד של זהב. על של שייש נותנים לחם הפנים בכניסתו ועל של זהב ביציאתו שמעלין בקודש ולא מורידין. אחד של זהב מבפנים שעליו לחם הפנים תמיד.

ז שלשה עשר שופרות היו בקדש וכתוב עליהן תקלין חדתין ותקלין עתיקין קינין וגוזלי עולה עצים לבונה זהב לכפורת ששה לנדבה תקלין חדתין שבכל שנה ושנה. ועתיקין מי שלא הביא אשתקד שוקל לשנה הבאה.

ח קינין הן תורין וגוזלי עולה הן בני יונה כולן עולות דברי רבי יהודה. וחכמים אומרים קינין אחד חטאת ואחד עולה. גוזלי עולה כולן עולות. האומר הרי

manibus nostris ab eorum patribus quod ibi arca fuerit abscondita.

II. Narratur de quodam sacerdotes, quod cum esset occupatus, viderit pavimentum ab alio diversum, & veniens dixerit socio suo, & nondum sermonem absolverit, quod ejus anima abierit, & certo cognoverint, quod ibi arca fuerit abscondita.

III. Ubi erant adorationes? Quatuor ad aquilonem, quatuor ad austrum, tres ad orientem, & duæ ad occidentem contra tredecim portas.

IV. Portæ australes proximæ erant occidenti, porta superior, porta incendii, porta primogeniti, porta aquarum; & cur vocabatur porta aquarum? Quod per eam inferrent lenticulam aquæ libaminis in solemnitate tabernaculorum: R. Elieser ben Jacob dicit quia in illa aquæ mutabuntur egressuræ sub limine ædis.

V. E regione harum in aquilone proximæ erant occidenti, porta Jechonia, porta oblationis, porta mulierum, porta cantici: Et cur vocabatur porta Jechonia? Quia per eam abiit Jechonia in captivitatem suam: Quæ in oriente, porta Nikanoris, ubi erant duo ostiola, alterum ad ejus dextram, & alterum ad ejus sinistram, & duæ in occidente, quibus non erat nomen.

VI. Tredecim mensæ erant in sanctuario, octo marmoreæ in domo laniorum, super quibus lavabant intestina, & duæ in occidente collis, altera marmorea, & altera argentea, marmoreæ imponebant membra, & argenteæ vasa sanctuarii, & duæ in vestibulo intrinsecus ad portam domus, altera marmorea, & altera aurea; marmoreæ imponebant panem facierum, quando inferebatur, & aureæ, quando educebant; Quia adscendunt non descendunt in sanctitate: Altera aurea intrinsecus, cui imponebant panem facierum jugiter.

VII. Tredecim cornua erant in sanctuario, quibus inscriptum erat: Sicli novi, & sicli veteres, nidi, & pulli holocausti, ligna, thus, aurum pro propitiatorio, sex in oblationem spontaneam; sicli novi, qui singulis annis persolvuntur; At veteres, quos non attulit anno præterito, persolvet anno futuro.

VIII. Nidi sunt turtures, & pulli holocausti, filii columbæ, omnes offeruntur in holocaustum; Verba Rabi Jehuda; At sapientes dicunt: Nidi, alter offertur in sacrificium pro peccato, & alter in holocaustum. Pulli holocausti, omnes offeruntur in holocaustum: Si dicat: Ecce super me ligna, non di-

עלי עצים לא יפחות מדינר זהב . לבונה לא יפחות מקומץ . זהב לא יפחות מדינר זהב . ששה לנדבה . נדבה מה היו עושין בה לוקחין בה עולות הבשר לשם והעורות לכהנים . זה מדרש דרש יהוידע כהן גדול אשם הוא ליהוה אשם אשם ליהוה . זה הכלל כל שהוא בא משם חטא ומשם אשמה ילקח בו עורות הבשר לשם והעורות לכהנים . נמצאו שני כתובין קיימין אשם לשם ליהוה ואשם לכהן. ואומר כסף אשם וכסף חטאות לא יובא בית יהוה לכהנים יהיו.

סליק פירקא.

הלכה א שלשה עשר שופרות כו׳. תני השופרות הללו עקומות היו צרות מלמעלן ורחבות מלמטן מפני הרמאין. תני בשם רבי אליעזר הארון גלה עמהן לבבל . מה טעמא לא יוותר דבר אמר יהוה . אין דבר . אלא שהדיברות לתוכו . וכן הוא אומר ולתשובת השנה שלח המלך נבוכדנצר ויביאהו בבלה עם כלי חמדת בית יהוה . איזהו חמדת בית יהוה זה הארון . רבי שמעון בן לקיש אמר במקומו היה הארון גנוז. הדא הוא דכתיב ויאריכו הבדים ויראו ראשי הבדים אל הקדש אל פני הדביר ולא יראו החוצה . כתיב ויראו ואת אמר ולא יראו . אלא נראין ולא נראין בולטין ויוצאין כשני דדי האשה . ורבנן אמרין בלישכת דיר העצים היה הארון גנוז . מעשה בכהן אחד בעל מום שהיה עומד ומפציע עצים בלישכת דיר העצים וראה את הרצפה שהיא משונה מחברותיה בא ואמר לחבירו בוא וראה את הרצפה הזאת שהיא משונה מחברותיה לא הספיקו לגמור את הדבר עד שיצתה נשמתו וידעו בייחוד ששם הארון גנוז. תני רבי הושעיה הקיש עליה בקורנס ויצאת אש ושרפתו. תני רבי יודה בן לקיש אמר שני ארונות היו מהלכין

diminuet de duobus segmentis : Si thus, non diminuet de pugillo ; Si aurum , non diminuet de denario aureo : Sex in oblationem spontaneam : De oblatione spontanea quid faciunt ? Emunt holocausta, caro cedit Deo, & pelles sacerdotibus : Hoc exponendo exposuit Jojada sacerdos magnus : *Sacrificium pro delicto erit Domino , sacrificium pro delicto Domino* . Hæc est regula generalis : Quod affertur nomine sacrificii pro peccato & nomine sacrificii pro delicto, accipiet ex eo pelles, caro cedit Deo, & pelles sacerdotibus : Deprehenduntur duo textus confirmati ; sacrificium pro delicto Deo, & sacrificium pro delicto sacerdoti : Et dictum est : *Argentum sacrificii pro delicto , & argentum sacrificii pro peccato non adducetur in domum Domini , sacerdotibus erunt* .

Finis capitis.

CONstitutio I. Tredecim cornua &c. Traditio : Hæc cornua erant profunda , & supra angusta , & infra lata propter fraudolentes : Traditio nomine R. Eliezer : Arca transmigravit cum eis Babylonem : Qua ratione ? Quia dictum est : *Non remanebit quicquam : ait Dominus* . Non designat דבר nisi decalogum , qui in ea erat . Et similiter dictum est : *Cumque anni circulus volueretur misit rex Nebuchdnezar, qui adduxerunt eum Babylonem cum vasis pretiosissimis domus Domini* . Quænam sunt vasa pretiosissima domus Domini ? Hæc est arca . R. Simeon ben Lakisch dicit : In loco suo fuit recondita : Scriptum est enim : *Cumque eminerent vectes , & apparerent summitates eorum foris sanctuarium ante oraculum , non apparebant ultra extrinsecus :* Scriptum est: *Et apparebant :* Et tu dicis : *Et non apparebant* ? Sed apparebant , & non apparebant, & egredientes prominebant quasi duo ubera mulieris . At sapientes dicunt : In conclavi lignorum arca recondita fuit . Narratur de quodam sacerdote vitiato , qui stans findebat linga in conclavi lignorum, & vidit pavimentum diversum ab alio, veniens dixit socio suo : Veni & vide , quod pavimentum hoc sit ab alio diversum : Nondum cessaverat loqui, ejus anima egressa est, & cognoverunt , quod ibi peculiariter arca absconderetur: Traditio R. Hosajah : Percussit super eo malleo, & egressus ignis eum combussit. Traditio: R. Jehuda ben Lakisch dicit : Duæ erant arcæ, quæ incedebant cum Israel in deserto, altera, in qua reposita erat lex , & al-

עם ישראל במרבר . אחר שהיתה התורה נתונה בתוכו . ואחר שהיו שברי הלוחות נתונין בתוכו . זה שהיתה התורה נתונה בתוכו היה מונח באהל מועד . הרא היא דכתיב וארון ברית יהוה ומשה לא משו מקרב המחנה . זה שהיו שברי הלוחות בתוכו היה נכנס ויוצא עמהן ופעמים הוא מתרה עמהן . ורבנן אמרי ארון אחד היה ופעם אחת יצא בימי עלי ונשבה . קרייה מסייע להון לרבנן אוי לנו מי יצילנו מיד האלהים האדירים האלה. מילה דלא חמון מן יומיהון . קרייה מסייע לרבי יודה בן לקיש ויאמר שאול לאחיה הנישה ארון האלהים . והלא ארון בקרית יערים היה · מה עבדון ליה רבנן הנישה אלי הציץ. קרייא מסייע לרבי יודה בן לקיש הארון וישראל ויהורה יושבים בסוכות . והלא ארון בציון היה. מה עבדון ליה רבנן סכך שהוא בקירוי שאריין לא יבנה בית הבחירה . משנגנז וארון נגנז עמו צנצנת המן וצלוחית שמן המשחה ומקלו של אהרן ופרחיו ושקידיו . וארגז שהשיבו פלשתים אשם לאלהי ישראל מי גנזו . יאשיהו גנזו . כיון שראה שכתוב יולך יהוה אותך ואת מלכך אשר תקים עליך אל גוי אשר לא ידעת אתה ואבותיך. עמד ונגנזו . הרא הוא דכתיב ויאמר ללוים המבינים ולכל ישראל הקרושים ליהוה תנו את ארון הקודש בבית אשר בנה שלמה בן דוד מלך ישראל אין לכם משא בכתף . אמר להן אם גולה הוא עמכם לבבל עוד אין אתם מחזירין אותו למקומו אלא עתה עבדו את יהוה אלהיכם ואת עמו ישראל . פיטום שמן המשחה ואתה קח לך בשמים ראש וגו' . וקרה חמש מאות וגו' שהם אלף וחמש מנים. שמן זית הין . שהם שנים עשר לוג שבו שולקין את העיקרין דברי רבי מאיר . רבי יהודה אומר שולקן היה במים ונותן שמן על גביהן . משהיה קולט את הריח היה מעבירו כדרך שהפטמין עושין. הרא הוא רכתיב שמן משחת קודש . תני רבי יודה בי רבי אלעאי שמן המשחה שעשה משה במדבר כמה ניסים נעשו בו מתחילה ועד סוף . שמתחילה לא היה בו אלא שנים

& altera, in qua repositæ erant tabulæ fractæ. Altera, in qua reposita erat lex, collocata erat in tentorio conventus: Scriptum est enim: *Et arca fœderis Domini, & Mose non recesserunt de medio castrorum:* Altera, in qua repositæ erant tabulæ fractæ, ingrediebatur, & egrediebatur cum eis, & aliquando præmonebat eos. At sapientes dicunt: Una erat arca, & aliquando egressa in diebus Eli capta est: Textus qui favet istis sapientibus, hæc est: *Quis nos salvabit de manu Deorum sublimium istorum?* Hæc erat res, quam nondum viderant a diebus suis. Textus, qui favet R. Jehuda ben Lakisch, hic est: *Et ait Saul ad Achiam: Applica arcam Dei:* Atqui arca erat in Cariath jarim: Quomodo explicant sapientes? Applica mihi laminam. Textus qui favet Rabi Jehuda ben Lakisch, hic est: *Arca & Israel, & Juda habitant in papilionibus.* Atqui arca erat in Sion: Quomodo explicant sapientes: Tegumentum quid erat sicut paries, etenim nondum erat ædificata domus electa: Postquam abscondita fuit arca, absconderunt cum ea vasculum mannæ, & ampullam olei unctionis, & baculum Aharon cum suis floribus, & amygdalis, & scrinium, quod miserunt Philistiim reatus causa Deo Israel: Quis abscondit? Josias abscondit. Quando vidit, quod scriptum esset: *Ducet te Dominus, & regem tuum, quem constitueris super te, in gentem, quam ignoras tu, & patres tui:* Surgens abscondit: Hinc scriptum est: *Levitis quoque, ad quorum eruditionem omnis Israel sanctificabatur Domino, locutus est: Ponite arcam in sanctuario templi, quod ædificavit Salomon filius David rex Israel, nequaquam eam ultra humeris portabitis:* Dixit eis: Si transmigrabit illa vobiscum Babylonem, non eam amplius reducetis in locum suum: *Nunc autem ministrate Domino Deo vestro, & populo ejus Israel.* Compositio olei unctionis: *Et tu sume tibi aromata capitalia &c. Myrrham electam ponderis quingentarum minarum.* Quæ sunt mille & quingentæ minæ. *Oleum olivæ hin:* Qui continet duodecim logos in quibus elixabat radices: Verba R. Meir. R. Jehuda dicit: Elixabat eas in aquis, & super eas indebant oleum: Posteaquam receperat odorem, commiscebat sicut aromatarii faciunt: Hinc scriptum est: *Oleum unctionis sanctum &c.* Docet R. Jehuda discipulus R. Elai: In oleo, quod fecit Mose in deserto, quam multa miracula facta sunt a principio usque ad finem! Etenim in eo a principio non fuerunt nisi duo-

עשר לוג שנאמר שמן זית הין . אם לסוך
בו את העיקרים לא היו בו ספק על אחת
כמה וכמה שהאור בולע והעצים בולעין
והיורה בולעת . וממנו נמשחו המשכן וכל
כליו . השלחן וכל כליו . המנורה וכל כליה .
וממנו נמשחו אהרן כהן גדול ובניו כל
שבעת ימי המילואים . ממנו נמשחו כהנים
גדולים ומלכים . מלך בתחילה טעון
משיחה . מלך בן מלך אינו טעון משיחה
מאי טעמא קום משחהו כי זה הוא . זה
טעון משיחה ואין בנו טעון משיחה . אבל
כהן גדול בן כהן גדול אפילו עד עשרה
דורות טעונין משיחה . וכולו קיים לעתיד
לבוא . הדא הוא דכתיב שמן משחת
קודש יהיה זה לי לדורותיכם . אין מושחין
מלכים אלא על גבי המעיין הדא הוא
דכתיב והרכבתם את שלמה בני על
הפרדה אשר לי והורדתם אותו אל גיחון .
ומשח אותו שם צדוק הכהן ונתן הנביא
למלך על ישראל . אין מושחין מלך בן
מלך אלא מפני המחלוקת . מפני מה
נמשח שלמה מפני מחלוקתו של אדוניהו ,
יואש מפני עתליה . יהוא מפני יורם . לא
כן כתיב קום משחהו כי זה הוא . זה טעון
משיחה ואין מלכי ישראל טעונין משיחה .
אלא יהואחז מפני יהויקים אחיו שהיה
גדול ממנו שתי שנים . ולא יאשיהו גנזו .
הדא אמרה באפירסמון משחו . אין
מושחין מלכים אלא מן הקרן . שאול
ויהוא נמשחו מן הפך שהיתה מלכותן
מלכות עוברת . דוד ושלמה נמשחו מן
הקרן שהיתה מלכותן מלכות קיימת . אין
מושחין כהנים מלכים . אמר רבי יודן
ענתונדרייא על שם לא יסור שבט מיהודה
אמר רבי חייה בר' ארא למען יאריך
ימים על ממלכתו הוא ובניו בקרב ישראל .
מה כתיב בתריה לא יהיה לכהנים הלוים .
אמר רבי יוחנן הוא יוחנן הוא יהואחז .
והא כתיב הבכור יוחנן . בכור למלכות .
אמר רבי יוחנן הוא שלום הוא צדקיהו .
והכתיב השלישי צדקיהו והרביעי שלום .
שלישי לתולדות רביעי למלכות . צדקיהו
שצידק עליו מידת הדין שלום שבימיו
שלמה מלכות בית דוד . לא שלום הזה

duodecim logi: Dictum est enim: *Oleum olivæ hin*. Si ad ungendum cum eo radices, non erat in eo satis pro singulis: Quantum ignis absorpsit, quantum ligna absorpserunt, quantum ahenum absorpsit: præterea ex eo unxerunt tabernaculum, & omnia vasa ejus, & mensam & omnia vasa ejus, & candelabrum & omnia vasa ejus; atque ex eo unctus est Aharon summus sacerdos, & filii ejus toto septiduo impletionum; Ex eo uncti fuerunt summi sacerdotes, & reges: Rex a principio requirit unctionem: Rex filius regis non requirit unctionem: Qua de causa? Quia dictum est: *Surge, unge eum; ipse est enim*. Iste requirit unctionem, at filius ejus non requirit unctionem: At summus sacerdos, filius summi sacerdotis vel usque ud decem generationes requirit unctionem; & totum conservatur in seculo futuro. Hinc scriptum est: *Oleum unctionis sanctum erit hoc mihi in generationibus vestris*. Non ungunt reges nisi ad fontem: Hinc scriptum est: *Et imponite Salomonem filium meum super mulam meam, & ducite eum in Gihon, & ungat eum ibi Sadoch sacerdos, & Nathan propheta in regem super Israel*. Non ungunt regem filium regis nisi propter dissensionem: Cur unctus est Salomon? Propter dissensionem Adoniæ. Joas propter Ataliam; Jehu propter Joram: Nonne ita scriptum est: *Surge, unge eum; ipse est enim?* Iste requirit unctionem, at reges Israel non requirunt unctionem. At Johachaz propter Joachim fratrem suum, qui erat natu major biennio. Nonne abscondit Josias? Hoc dicit: Balsamo unxit: Non ungunt reges nisi cornu. Saul & Jehu uncti fuerunt ex lenticula, eo quod eorum regum erat regnum instabile; David & Salomon uncti fuerunt cornu, quia eorum regnum erat regnum stabile. Non ungunt sacerdotes in reges: Dicit Rabi Jodan Antandria ex eo quod dictum est: *Non auferetur sceptrum de Juda*. Dicit R. Chijah bar Ada: *Ut producat dies super regnum suum ipse, & filii ejus in medio Israel:* Quid postea scriptum est? *Non erit sacerdotibus Levitis*. Dicit Rabi Jochanan: Jochanan erat Joachaz. Atqui scriptum est: *Primogenitus Jochanan*. Primogenitus regno. Dicit R. Jochanan: Sellum erat Sedekias: Atqui scriptum est: *Tertius Sedekias, & quartus Sellum*. Tertius ratione nativitatis, & quartus ratione regni: Sedekias, quia justificavit in se proprietatem judicii: Sellum, quod in diebus suis perfectum fuerit regnum domus David: Non erat Sel-

שמיה ולא צדקיהו הוה שמיה אלא מתניה הדא הוא דכתיב וימלך מלך בבל את מתניה דודו תחתיו ויסב את שמו צדקיהו. אמר רבי יוחנן באמה של ששה טפחים היה הארון עשוי. מאן תנא באמה של ששה טפחים רבי מאיר היא דתנן רבי מאיר אומר כל האומות הוא כבינונות. רבי יהודה אומר אמת הבניין ששה של כלים חמשה על דעתיה דרבי מאיר דו אמר באמה של ששה טפחים היה הארון עשוי. אורכו של ארון חמשה עשר טפח דכתיב אמתים וחצי ארכו. אמתא אשיתא ואמתא אשיתא ופלגות אמתא תלתא. וארבעה לוחות היו בו שנים שלימים ושנים שבורים דכתיב אשר שברת ושמתם בארון. הלוחות היו כל אחד ואחד ארכו ששה טפחים ורחבו ששה ותן אורכן של לוחות לאורכו של ארון נשתייר שם שלשה טפחים תן מהם חצי טפח לכל כותל נשתייר שני טפחים לספר תורה. רחבו של ארון תשעה טפחים דכתיב אמה וחצי רחבו. אמתא אשיתא ופלגות אמתא תלתא. וארבעה לוחות היו בו שנים שלימים ושנים שבורים דכתיב אשר שברת ושמתם בארון. הלוחות היו כל אחת ואחת ארכן ששה טפחים ורחבן ששה. תן ארכן של לוחות לרחבו של ארון נשתייר שם שלשה טפחים חצי טפח מיכן וחצי טפח מיכן לשילוט. ומקום שמניחין בו ספר תורה טפחיים. רבי שמעון בן לקיש אמר באמה של חמשה טפחים היה הארון עשוי. מאן תנא באמה של חמשה טפחים רבי יהודה דתנינן תמן רבי יהודה אומר אמת הבניין ששה טפחים ושל כלים חמשה. והכן ארון כלי הוא. על דעתיה דרבי יודה דו אמר באמה של חמשה טפחים היה ארכו של ארון עשוי שנים עשר טפח ומחצה דכתיב אמתים וחצי ארכו אמתא חמשה ואמתא חמשה ופלגות אמתא תריי ופליג. וארבעה לוחות היו בו שנים שלימים ושנים שבורים דכתיב אשר שברת ושמתם בארון. והלוחות היו כל אחד ואחד ארכן ששה טפחים ורחבן

Sellum nomen ejus, neque Sedekias erat nomen ejus, ſed Mathanias: Hinc ſcriptum eſt: *Et conſtituit regem rex Babylonis Mathaniam patruum ejus pro eo, impoſuitque nomen ei Sedekiam*. Dicit R. Jochanan: Cubito ſex palmorum facta fuit arca. Qui dicit cubito ſex palmorum, eſt R. Meir: Etenim legimus: R. Meir dicit: Cubiti erant mediocres: R. Jehuda dicit: Cubitus ædificii erat ſex palmorum, cubitus vaſorum erat quinque palmorum. Ex mente Rabi Meir hoc dicit: Cubito ſex palmorum facta fuit arca. Longitudo arcæ erat quindecim palmorum. Scriptum eſt enim: *Duorum cubitorum, & dimidiii longitudo ejus*. Cubitus ſex palmorum, & cubitus ſex palmorum, & dimidius cubitus trium palmorum; & quatuor tabulæ ibi erant, duæ integræ, & duæ fractæ: Scriptum eſt enim: *Quas fregiſti, & pones eas in arca*. Singularum tabularum longitudo erat ſex palmorum, & latitudo ſex palmorum; ſi ſtatues longitudinem tabularum ad latitudinem arcæ, relinquetur ibi ſpatium trium palmorum; Diſtribue ex his dimidium palmi ſingulis lateribus, reliquum erit ſpatium duorum palmorum pro libro legis: Latitudo arcæ novem palmorum. Scriptum eſt enim: *Cubiti & dimidii latitudo ejus:* Cubitus ſex palmorum, & dimidius cubitus trium palmorum, & quatuor tabulæ ibi erant, duæ integræ, & duæ fractæ; Scriptum eſt enim: *Quas fregiſti, & pones eas in arca*. Singularum tabularum longitudo erat ſex palmorum, totidemque latitudo: Si ſtatuas longitudinem tabularum ad latitudinem arcæ, reliquum erit ibi ſpatium trium palmorum, dimidium palmi hinc inde ad complendum, & ſpatium, ubi collocabant librum legis, erat duorum palmorum. R. Simeon ben Lakiſch dicit: Cubito quinque palmorum facta fuit arca: Qui docet, cubito quinque palmorum, eſt Rabi Jehuda: Etenim ibi legimus: R. Jehuda dicit: Cubitus ædificii erat ſex palmorum, & cubitus vaſorum erat quinque palmorum: Num arca erat vas? Ex mente R. Jehuda, dicit: Cubito quinque palmorum: Erit longitudo arcæ duodecim cubitorum cum dimidio: Scriptum eſt enim: *Duorum cubitorum, & dimidii longitudo ejus:* Cubitus quinque palmorum, & cubitus quinque palmorum, & dimidius cubitus duorum palmorum cum dimidio. Et quatuor tabulæ ibi erant, duæ integræ, & duæ fractæ: Scriptum eſt enim: *Quas fregiſti, & pones eas in arca*. Et ſingularum tabularum longitudo erat ſex palmorum, totidemque latitu-

ששה . תן רחבן של לוחות לאורכו של ארון ונשתייר טפחים ומחצה דכתיב אמה וחצי רחבו . אמתא חמשה ופלגות אמתא תריי ופליג . וארבעה לוחות היו בו שנים שלימים ושנים שבורים דכתיב אשר שברת ושמתם בארון . הלוחות היו כל אחד ואחד ארכן ששה טפחים ורחבן ששה . תן ארכן של לוחות לרחבו של ארון ונשתייר שם טפח ומחצה אצבע לכתלים מיכן ואצבע לכתלים מיכן . חצי טפח מיכן וחצי טפח מיכן לשילוט . כיצד עשה בצלאל את הארון . רבי חנינה אמר שלש תיבות עשאו שתים של זהב ואחת של עץ . נתן של זהב בשל עץ ושל עץ בשל זהב וציפהו דכתיב וצפית אותו זהב טהור מבית ומחוץ . מה תלמוד לומר תצפנו להביא שפתו העליונה . רבי שמעון בן לקיש אומר תיבה אחת עשאו וציפהו דכתיב וצפית אותו זהב טהור מבית ומחוץ מה תלמוד לומר תצפנו אמר רבי פינחס להביא בין נסר לנסר . ביצד היו הלוחות כתובים . רבי חנניה בן גמליאל אומר חמשה על לוח זה וחמשה על לוח זה . הדא הוא דכתיב ויכתבם על שני לוחות אבנים . חמשה על לוח זה וחמשה על לוח זה . ורבנן אמרין עשרה על לוח זה ועשרה על לוח זה . הדא הוא דכתיב ויגד לכם את בריתו אשר צוה אתכם לעשות עשרת הדברים . עשרה על לוח זה ועשרה על לוח זה . רבי שמעון בן יוחאי אמר עשרים על לוח זה ועשרים על לוח זה דכתיב ויכתבם על שני לוחות אבנים . עשרים על לוח זה ועשרים על לוח זה . רבי סימאי אמר ארבעים על לוח זה וארבעים על לוח זה . מזה ומזה הם כתובים . טטרגונה . חנניה בן אחי רבי יהושע אומר בין כל דיבור ודיבור דיקדוקיה ואותותיה של תורה מטולאים כתרשיש . כימא רבא . רבי שמעון בן לקיש כד הוה מטי הדין קרייא הוה אמר יפה לימדני חנניה בן אחי רבי יהושע . מה הים הזה

do: Si statuas latitudinem tabularum ad longitudinem arcæ, reliquum erit ibi spatium dimidii palmi cum digito hinc inde ad singula latera: Latitudo arcæ erat septem palmorum cum dimidio: Scriptum est enim. *Cubiti & dimidii latitudo ejus*. Cubitus quinque palmorum, & dimidius cubitus duorum palmorum cum dimidio: Et quatuor tabulæ ibi repositæ erant, duæ integræ, & duæ fractæ: Scriptum est enim: *Quas fregisti, & pones eas in arca*. Singularum tabularum longitudo erat sex palmorum, totidemque latitudo. Si statuas longitudinem tabularum ad latitudinem arcæ, reliquum erit ibi spatium palmi & dimidii digiti hinc inde ad singula latera; & dimidium palmi hinc inde ad complendum; Quomodo fecit Bezaleel arcam? R. Chanina dicit: Tres arcas fecit duas aureas, & unam ligneam; Indidit auream in ligneam, & ligneam in auream, & obduxit. Scriptum est enim: *Et obduces eam auro puro, intus & foris*: Cur dictum est: *Et obduces eam*? Ad includendam oram superiorem: R. Simeon ben Lakisch dicit: Arcam unam fecit, & eam obduxit: Scriptum est enim: *Et obduces eam auro puro intus & foris*: Cur dictum est: *Et obduces eam*? Dicit Rabi Pinchas: Ad includendum spatium inter asserem, & asserem. Quomodo scriptæ erant tabulæ? Rabi Chananjah ben Gamaliel dicit: Decem super altera, & decem super altera tabula: Hoc est quod scriptum est: *Et scribes ea super duabus tabulis lapideis*; Quinque super altera, & quinque super altera tabula. At sapientes dicunt: Decem super altera totidemque super altera tabula: Hinc scriptum est: *Et notum fecit vobis pactum suum, quod præcepit vobis ad faciendum decem verba*. Decem super altera, totidemque super altera tabula. R. Simeon ben Jochai dicit: Viginti super altera, totidemque super altera tabula: Scriptum est enim: *Et scribes ea super duabus tabulis lapideis*. Viginti super altera, totidemque super altera tabula. R. Simai dicit. Quadraginta super altera, totidemque super altera tabula. Hinc inde scripta erant instar tetragoni. Chananjah filius fratris R. Jehosua dicit: Inter singulas allocutiones ponderationes, & literæ legis implebant instar hyacinthi; Sicut mare magnum; Rabi Simeon ben Lakisch quando perveniebat ad hunc textum, dicens: Recte docuit me Chananjah filius fratris Rabi Jehosua: Sicut in hoc mari inter fluctum ma-

בין גל גדול לגל גדול גלים קטנים כך
בין כל דיבר ודיבר דיקדוקיה ואותותיה
של תורה . אמר רבי תנחומא אותקשיית
קומי רבי פינחס אתיא כרבי יהודה ולא
אתיא כרבי מאיר . מה טעמא דרבי יודה
לקוח את ספר התורה הזאת ושמתם אותו
מצד ארון ברית יהוה וגו׳ . על דעתיה
דרבי יודה דו אמר היכן היה ספר תורה
נתון כמין גלוסקום עשה לו מבחוץ והיה
ספר תורה נתון לתוכו . מה טעמא דרבי
מאיר ונתתה את הכפרת על הארון
מלמעלה וגו׳ . על דעתיה דרבי מאיר דו
אמר אין מוקדם ומאוחר בתורה אלא ואל
הארון תתן את העדות אשר אתן אליך .
ואחר כך ונתתה את הכפורת על הארון
מלמעלה . רבי פינחס בשם רבי שמעון בן
לקיש התורה שנתן לו הקדוש ברוך הוא
למשה נתנה לו אש לבנה חרותה באש
שחורה היא אש מובללת באש . חצובה
מאש ונתונה מאש . הדא הוא דכתיב
מימינו אש דת למו .

הלכה ב מתניתין דאבא יוסה בן
חנין אמר כנגד שלשה עשר שערים ברם
כרבנן שבעה שערים היו בעזרה . על
דעתון דרבנן היכן היו השתחויות הללו
כהיא דתנינן תמן שלשה עשר פרצות היו
בו שפרצום מלכי יון חזרו וגדרום וגזרו
כנגדן שלש עשרה השתחויות . כתיב והיה
ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלם וגו׳ .
תני בית קודש הקדשים עד הפרכות בקרני
סיליי וביליי . מן הפרכות עד מזבח הזהב
כקרני חגבים . ממזבח הזהב ועד העזרות
כחוט של שתי . מן העזרות ועד מפתח
הבית כחוט של ערב . מיכן ואילך כמפי
הפך . והנה מים מפכים מן הכתף הימנית .
כתיב בצאת האיש קדים וקו בידו וימד
אלף ויעבירני במים מי אפסים . עד
קרסולה . וימד אלף ויעבירני במים מי
ברכיים . עד ברכייא . וימד אלף ויעבירני
במים מי מתנים . עד מתנייא . מיכן ואילך
וימד אלף נחל אשר לא אוכל לעבור .
אפילו ליברנין גדולה אינה יכולה לעבור
בו . מה טעמא וצי אדיר לא יעברנו .
מפני מה כי גאו המים מי שחו . מהו מי
שחו מלשוט . אמר רבי חונה באתרין

magnum & fluctum magnum sunt fluctus parvi; ita pariter inter singulas allocutiones sunt ponderationes & literæ legis. Dicit R. Tanchuma: Fuit oppositio coram R. Pinchas; Adducitur juxta mentem R. Jehuda, at non adducitur juxta mentem R. Meir. Quænam est ratio R. Jehuda? *Cape librum legis hujus, & ponite eum e latere arcæ fœderis Domini*. Ex mente R. Jehuda hoc dicit: Ubi erat positus liber legis? Instar loculi fecit ei foris, & in eo positus fuit liber legis. Quænam est ratio R. Meir? *Et dabis propitiatorium super arcam superne &c.* Ex mente R. Meir, hoc dicit: Non est præpositum, & postpositum in lege sed hoc dicit: *Et in arcam dabis testimonium, quod dabo tibi*. Et posthæc: *Et dabis propitiatorium super arcam superne*. R. Pinchas nomine R. Simeonis ben Lakisch: Legem quando dedit Deus S. B. Mosi, dedit ei ignem album insculptum in igne nigro, & ignis involutus erat igne. Exsculpta igne, & data in igne. Hinc scriptum est: *A dextra sua de medio ignis legem dedit eis*.

Constitutio II. Misna: Aba Jose ben Chanen dicit: Contra tredecim portas. Profecto juxta mentem sapientum septem erant portæ in atrio: Ex mente sapientum ubi adorabant? Sicuti ibi legimus. Tredecim rupturæ erant ibi, quas perfregerunt reges Græciæ, quas iterum obduxerunt & decreverunt contra illas tredecim adorationes: Scriptum est: *Et erit in die illo egredientur aquæ vivæ de Hierusalem &c.* Traditio: A Domo sancti sanctorum usque ad vela, sicut cornua cochlearum a velis usque ad altare aureum sicut cornua locustarum; ab altari aureo usque ad atria sicut filum staminis, ab atriis usque ad portam domus sicut filum subtegminis, Hinc & ulterius, sicut os lenticulæ. *Et ecce aquæ redundantes a latere dextro:* Scriptum est: *Cum egrederetur vir ad orientem, qui habebat funiculum in manu sua, & mensus est mille cubitos, & traduxit me per aquam usque ad talum:* Usque ad talos. *Et mensus est mille: Et traduxit me per aquam usque ad genua:* Usque ad genua: *Et mensus est mille, & traduxit me per aquam usque ad renes*. Usque ad renes: Hinc & ulterius: *Et mensus est mille torrentem, quem non potui pertransire*. Vel navi magna non poterit pertransire. Qua de causa? *Neque trieris magna transgredietur eum*. Qua de causa? *Quia intumuerunt aquæ, in quibus natari possit;* Quid מי שחו? Ubi natari possit: Dicit Rabi Hu-

צווחין לשייטא שחונא . ופרש ידיו בקרבו כאשר יפרש השוחה לשחות . מהו לשחות אמר רבי יוסה בי רבי בון מיין דמתמללין בעלמא . כתיב ביום ההוא יהיה מקור נפתח לבית דוד וליושבי ירושלם לחטאת ולנידה . רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן מבית דוד ועד יושבי ירושלם כשרים לנדה ולחטאת . מיכן ואילך מי תערובות הם כשרים לנידה ופסולים למי חטאת . אמר רבי לעזר מבית דוד ועד יושבי ירושלם כשרים לנדה ולחטאת. מיכן ואילך מי קטיפריסות הן פסולים לנדה ולחטאת. כתיב ויאמר אלי המים האלה יוצאים אל הגלילה הקדמונה. זה ים של סמכו. וירדו אל הערבה זה ים של טיבריא . ובאו הימה זה ים המלח . אל הימה המוצאים זה הים הגדול. ולמה נקרא שמו מוצאים כנגד שני פעמים שיצא אחד בדור אנוש ואחד בדור פלגה רבי לעזר בשם רבי חנינה בראשונה יצא עד קלבריאה . ובשנייה יצא עד קפי ברבריאה. רבי אחא בשם רבי חנינה בראשונה יצא עד קפי ברבריאה. בשנייה יצא עד עכו ועד יפו . עד פה תבוא ולא תוסיף . עד עכו תבוא ולא תוסיף . ופה ישית בגאון גליך . עד יפו אשית גאון גליך. ניחא ימא רבא ימא דמילחא בשביל למיתקן ימה דטיבריא . ימה דסמכו לרבות דגתם . למינה תהיה דגתם . למיני מינים תהיה דגתם . תני אמר רבן שמעון בן גמליאל מעשה שהלכתי לציידן והביאו לפני יותר משלש מאות מיני דגים בתמחוי אחד . ונרפאו המים . ואת אמרת ולא ירפאו המים . מקום הוא ששמו ולא ירפאו . כתיב ועל הנחל יעלה על שפתו מזה ומזה כל עץ מאכל לא יבל עלהו ולא יתם פריו לחדשיו יבכר . תני אמר רבי יהודה לפי שבעולם הזה תבואה עושה לששה חדשים. ואילן עושה לשנים עשר חדש . אבל

Hu-

Huna : In locis שייטא vocant natationem . *Et extendit manus suas* in ejus medio , sicut extendit natator ad natationem. Quid ad natandum ? Dicit Rabi Jose discipulus Rabi Bon : Aquæ quæ implebunt mundum : Scriptum est : *In die illo erit fons patens domui Davit , & habitatoribus Hierusalem adspersioni , & menstruatæ* . Rabi Samuel bar Nachman nomine R. Jonathan : A domo David & usque ad habitatores Hierusalem aptæ erunt menstruatæ , & adspersioni. Hinc & ulterius aquæ commixtæ legitimæ erunt menstruatæ , & illegitimæ aquis adspersionis. Dicit R. Eliesér: A domo David usque ad habitatores Hierusalem erunt legitimæ menstruatæ, & adspersioni; Hinc & ulterios aquæ declives erunt illegitimæ menstruatæ ; & adspersioni . Scriptum est : *Et ait ad me : Aquæ istæ egredientur ad Galilæam orientalem :* Hoc est mare Samco . *Et descendent ad planitiem* . Hoc est mare Tiberiadis : *Intrabunt mare :* Hoc est mare salsum: *Ad mare egredientur:* Hoc est mare magnum: Et cur vocatur ejus nomen מוצאים ? Quia duabus vicibus exiit, semel in generatione Enos, atque iterum in generatione Pilga . R. Eliesér nomine R. Chanina : Prima vice exiit usque ad Calabriam , & secunda vice exiit usque ad oras Barbariæ . R. Acha nomine R. Chanina : Prima vice exiit usque ad oras Barbariæ , & secunda vice exiit usque ad Acho , & Jope . *Hucusque venies , & non addes* . Usque ad Acho venies , & non addes : *Et hic pones in elatione fluctuum tuorum* : Usque ad Jope elationem fluctuum tuorum : Recte mare mare magnum , mare salsum , ut dulcescat mare Tiberiadis, mare Samco ad includendum eorum piscem . *Plurimæ species erunt piscium ejus* . In species specierum erit piscis eorum . Traditio : Dicit Raban Simeon ben Gamaliel: Contigit , ut irem Sidonem , & adduxerunt coram me plusquam trecentas species piscium in uno catino . *Et sanabunaur aquæ : In litoribus ejus , & in palustribus non sanabuntur , quia in salinas dabuntur:* Scriptum est*: Et sanabuntur aquæ :* Et tu dicis : *Et non sanabuntur aquæ* ? Locus iste erat , cujus nomen erat , ולא ירפאו . *Scriptum est : Et super torrentem orietur in ripis ejus ex utraque parte omne lignum pomiferum , non defluet folium ex eo , & non deficiet fructus ejus , per singulos menses afferet primitiva* . Traditio : Dicit R. Jehuda : Quia in hoc - seculo proventus producit sex mensibus, & arbor producit duodecim mensibus ; At

in

לעתיד לבוא התבואה עושה לחרש אחד ואילן עושה לשני חרשים . מה טעמא לחרשיו יבכר. אמר רבי יוסי לפי שבעולם הזה התבואה עושה לששה חרשים. והאילן עושה לשנים עשר חרש . אבל לעתיד לבוא . התבואה עושה לחמשה עשר יום ואילן עושה לחרש אחד . שכן מצאנו שעשת התבואה בימי יואל לחמשה עשר יום וקרב ממנה העומר . מה טעמא ובני ציון גילו שמחו ביהוה אלהיכם כי נתן לכם את המורה לצדקה ויורד לכם גשם יורה ומלקוש בראשון. מה מקיים רבי יוסי לחרשיו יבכר. בכל חדש וחדש יהא מבכר ועלהו לתרופה . רבי יוחנן אמר תרפיה מצץ עליה ותרף מזונה . רב ושמואל. חד אמר להתיר פה שלמעלן . וחורנה אמר להתיר פה שלמטן. רבי חנינה ורבי יהושע בן לוי חד אמר להתיר פה עקרות. וחורנה אמר להתיר פה אילמים.

הלכה ג את מוצא בשעה שעלה נבוכרנצר לכאן בא וישב לו בריפני של אנטוכיה ויצאה סנהדרין גדולה לקראתו ואמרה לו הגיע זמן הבית הזה ליחרב . אמר להן אותו שהמלכתי אותו עליכם תנוהו לי ואני הולך לי . באו ואמרו ליהויכין מלך יהודה נבוכדנצר בעי לך . כיון ששמע מהן בן נטל מפתיחות של בית המקדש עלה לגגו של היכל אמר לפניו רבונו של עולם לכשעבר היינו נאמנין לך והיו מפתיחותיך מסורין לנו . עכשיו שאין אנו נאמנין הרי מפתחותיך מסורין לך . תרין אמורין חד אמר זרקן ועוד לא ירדו . וחורנה אמר ראה במין יד נוטלתן מידו . ביון שראו בל חורי יהודה בן עלו לראש גגותיהן ונפלו ומתו . הדא הוא דכתיב משא גיא חיזיון מה לך איפוא כי עלית בולך לגגות . תשואות מליאה עיר הומיה וגו׳.

הלכה ד תני על של בסף . רבי יוסי בשם רבי שמואל בר רב יצחק רבי חנניה מטי כה משמיה דרבי יוחנן לית באן של בסף. מפני שהוא מרתיח. לא כן

in feculo futuro proventus producet uno menfe, & arbor producet duobus menfibus: Qua de caufa? *Per fingulos menfes afferet primitiva?* Dicit Rabi Jofe: Quia in hoc feculo proventus producit fex menfibus, & arbor producit duodecimo menfe; at in feculo futuro proventus producet quinto decimo die, & arbor producet uno menfe; Quia fic invenimus, quod tempore Joel proventus produxerit quinto decimo die, atque ex eo oblatus fuerit manipulus: Qua de caufa? Quia dictum eft: *Et filii Sion exultate, & lætamini in Domino Deo veftro, quia dedit vobis doctorem juftitiæ, & defcendere faciet ad vos imbrem matutinum, & ferotinum ficut in principio:* Quomodo explicat R. Jofe: *Per fingulos menfes afferent primitiva?* Singulis menfibus erunt primitiva: *Et folia ejus ad medicinam*. R. Jochanan dicit: Ejus medicina, ejus folia erunt medicina, & alimentum. R. Samuel; Alter dicit ad permittendum os fuperius, & alter didit ad permittendum os inferius: Rabi Chanina & R. Jehofua ben Levi; Alter dicit ad permittendum os radicum, & alter dicit ad permittendum os mutorum.

Conftitutio III. Tu deprehendis, quod eo tempore, quo adfcendit Nebuchdnezar in hunc locum, venit, & fedit in partibus Antiochiæ, & egreffum eft Synhedrium magnum in occurfum ejus; eique dixit: Advenit tempus in quo deftruenda fit hæc domus: Dixit eis: Illum, quem conftitui regem fuper vos, date mihi, & ego vadam: Abeuntes dixerunt Joachim regi Juda; Nebuchdnezar te quærit. Quando hæc ab iis audiit, fumtis clavibus domus fanctuarii, adfcendit in tectum templi dicens coram Domino mundi; Olim fuimus tibi fideles, & claves tuæ traditæ funt nobis; nunc quoniam non fumus fideles, ecce claves tuæ tibi tradantur. Duo dicunt: Alter dicit, quod eas projecerit, & amplius non defcenderint: Et alter dicit: Vidit quafi manum eas accipientem de manu fua: Quando hoc viderunt omnes nobiles Juda, adfcenderunt in fummitatem tectorum fuorum, & cadentes mortui funt: Hoc eft quod fcriptum eft: *Onus vallis vifionis; quidnam quoque tibi eft, quia adfcendifti, & tu omnis in tecta? Clamoris plena urbs frequens*.

Conftitutio IV. Super argentea. Rabi Jofe nomine Rabi Samuel bar Rabi Ifaach: R. Chananjah venit nomine R. Jochanan: *Non erat ibi menfa argentea*, quia fervefaciebat: Nonne ita ex-

תני זה אחד מן הניסים שנעשו בבית המקדש שכשם שהיו מניחין אותו חום כך היו מוציאין אותו חום שנאמר לשום לחם חום כיום הלקחו . רבי יהושע בן לוי אמר אין מזכירין מעשה ניסים. בעון קומי רבי אילא לא היה שם לחם מהו להניחו לשבת הבאה . אמר לון כתיב ונתתה על השלחן לחם פנים לפניי תמיד. לחם פנים אפילו פסול. עשרה שולחנות עשה שלמה. ויעש שולחנות עשרה וינח בהיכל חמשה מימין וחמשה משמאל. אין תימר חמשה בדרום וחמשה בצפון . והלא אין השלחן כשר אלא בצפון שנאמר ואת השלחן תתן על צלע צפון . מה תלמוד לומר חמשה מימין וחמשה משמאל . אלא חמשה מימין שלחנו של משה וחמשה משמאלו אף על פי כן לא היה מסדר אלא של משה בלבד. שנאמר את השלחן אשר עליו לחם הפנים . רבי יוסי בי רבי יהודה אומר על כולם היה מסדר שנאמר את השלחנות ועליהם לחם הפנים . תני מזרח ומערב היו נותנין דברי רבי . רבי אלעזר בי רבי שמעון אומר צפון ודרום היו נתונין. מאן דאמר מזרח ומערב ניחא כולהן ראויין לשירות . מאן דאמר צפון ודרום נמצא שולחן בדרום ומנורה בצפון. והא תני השלחן היה נתון מחצי הבית ולפנים משוך מן הכותל כשתי אמות כלפי הצפון ומנורה כנגדו בדרום . מזבח הזהב היה נתון באמצע הבית חולק את הבית מחציו ולפנים משוך קימעא כלפי הצפון וכולהם היו נותנין משליש הבית ולפנים . עשר מנורות עשה שלמה שנאמר ויעש את מנורות הזהב עשר כמשפטו . אין תימר חמש בצפון וחמש בדרום והלא אין המנורה כשירה אלא בדרום שנאמר ואת המנורה נכח השלחן על ירך המשכן תימנה . מה תלמוד לומר חמש מימין וחמש משמאל . אלא חמש מימין מנורתו של משה וחמש משמאלה אף על פי כן לא היה מבעיר אלא של משה בלבד

extat traditio: Fuit unum ex miraculis, quæ facta sunt in domo sanctuarii; Etenim sicut reponebant calidum, ita pariter ipsum calidum educebant. Dictum est enim: *Ut ponerentur panes calidi, in die quo sublati sunt*. R. Jehosua ben Levi dicit: Non memorant factum miraculorum. Quæsierunt coram R. Ela: Non erat ibi panis; quid ut reponerent pro Sabbatho futuro? Dixit eis: Scriptum est: *Et pones super mensam panes facierum coram me semper*. Panes facierum vel profanatos. Decem mensas fecit Salomon: *Et fecit mensas decem, & posuit in templo, quinque ad dextram, & quinque ad sinistram*. Si dicas quinque in austro, & quinque in aquilone; Atqui mensa non erat legitima nisi in aquilone: Dictum est enim: *Et posuit mensam ad plagam aquilonarem*. Cur dictum est: *Quinque ad dextram, & quinque ad sinistram*? Sc. quinque ad dextram mensæ Mosis, & quinque ad ejus sinistram, licet non ordinaretur panis nisi super mensa Mosis duntaxat. Dictum est enim: *Mensam, super qua panes facierum*. R. Jose discipulus R. Jehuda dicit: Super omnibus ordinabatur. Dictum est enim: *Mensas, super quibus panes facierum*. Traditio in oriente atque in occidente collocatæ erant. Verba Rabi. R. Elieser discipulus R. Simeonis dicit: In aquilone, & in austro collocatæ erant: Qui dicit in oriente, atque in occidente, recte, omnes aptæ erant, in quibus ministraretur. Qui dicit in aquilone, atque in austro, deprehenditur mensa in austro, & candelabrum in aquilone: Atqui extat traditio: Mensa collocata erat a media domo & interius, protracta a muro quasi duos cubitos versus aquilonem, & candelabrum e regione illius in austro, & altare aureum positum erat in medio domus, dividens domum in duas partes & interius paulo protractum ad aquilonem, & omnia posita erant ab tertia parte domus & interius. Decem candelabra fecit Salomon: Dictum est enim: *Et fecit candelabra aurea decem juxta institutum suum*: Si dicas quinque in aquilone, & quinque in austro, atqui candelabrum non erat legitimum nisi in austro; dictum est enim: *Et candelabrum e regione mensæ ad latus tabernaculi aquilonare*. Cur dictum est: *Quinque ad dextram, & quinque ad sinistram*? Sc. quinque ad dextram candelabri Mosis, & quinque ad ejus sinistram: Licet ita sit tamen non accendebat nisi super Mosaico duntaxat: Dictum est enim: *Et candelabrum, & lucer-*

שנאמר ומנורת הזהב וגירותיה לבער
כערב בערב. רבי יוסי בי רבי יהודה אומר
על כולם היה מבעיר שנאמר ואת
המנורות ונרותיהם לבערם כמשפט לפני
הרביר זהב סגור והפרח והנרות והמלקחים
זהב הוא מכלות זהב . הן כילו זהבו של
שלמה . רבי יהודה בשם אסי היה שלמה
נוטל אלף כברי זהב ומכניסן לכור ומוציאן
עד שהוא מעמידן על אחד לקיים מה
שנאמר ככר זהב טהור עשה אותה וגו׳ .
תני אמר רבי יוסי בי רבי יהודה מעשה
במנורת זהב שעשה משה במדבר והיתה
יתירה דינר זהב והכניסוה לכור שמנים
פעם ולא חסרה כלום . ויאות עד דלא
יקום על ברריה הוה חסר סגין . מן דו
קיים על ברריה לא חסר כלום.

הלכה ה   תני אמר רבי יהודה
ולא היה שופר של קינים בירושלם מפני
התערובת . שמא תמות אחת מהן ונמצאו
דמי חטאות מיתות מעורבות בהן . והתני
האשה שאמרה הרי עלי קן מביאה דמי
קן ונותנתו בשופר ואוכלת בקרשים ואינה
חוששת שמא נתעצל בהן . ואין הכהן
חושש שמא דמי חטאות מיתות מעורבות
בהן בי קאמרינן בחטאת שמתו בעליהן
ודאי ואי אמרינן נברור ארבע זוזי ונשדי
בנהרא ואידך לישתרו הא אמרינן בעלמא
רבי יהודה לית ליה ברירה.

הלכה ו   רבי יוסה בי רבי בון
אמר רבי בא בר ממל בעי אמר הרי עלי
עץ מביא גיזר אחד . אמר רבי לעזר
מתניתא אמרה כן שזה קרבן בפני עצמו
וזה קרבן בפני עצמו . כהיא דתנינן תמן
שנים בידם שני גיזרי עצים . לרבות את
העצים . רבי יהושע בן לוי אמר עוביין
באמה כמה שוחקות וארכן באמה גרומה.
רבי חוני בשם רבי אמי כמין טורטני.
אמר רבי שמואל בר רב יצחק לפי שלא
היה מקום המערכה אלא אמה על אמה
לפיכך לא היה בו אלא אמה גרומה.
ותני כן אמה היסוד . אמה סובב אמה
כרכוב ואמה קרנות ואמה מערכה. לבונה
לא יפחות מקומץ . נאמר כאן אזכרה .

cernas ejus ad accendendum vespera. Rabi Jose discipulus Rabi Jehuda dicit: Super omnibus accendebat: Dictum est enim: *Et candelabra, & lucernas eorum ad accendendum juxta institutum coram oraculo ex auro puro, & flores, & lucernas, & forcipes aureæ;* Omnia aurea, erantque ex auro Salomonis. R. Jehuda nomine Asi: Salomono accepit mille talenta aurea, & indidit in fornacem, & non eduxit, nisi postquam statuit ad unum; ad observandum quod dictum est: *Ex talento auri puri facies illud*. Traditio: Dicit R. Isi discipulus R. Jehuda: Narratur de candelabro aureo, quod fecit Mose in deserto, ex quo superfuit denarius aureus, eumque indidit in fornacem octogies, & nihil defuit; & conveniebat, priusquam poneretur in purificatione ut esset defæcatum, postquam positum fuit in purificatione nihil defuit.

Constitutio V. Traditio: Dicit Rabi Jehuda: Et non fuit cornu nidorum in Hierusalem commixtum, ne forte quis moreretur, & deprehenderentur nummi sacrificiorum pro peccato mortuorum commixti cum illis. Atqui extat traditio: Si mulier dicat: Ecce super me nidus adducet pretium nidi, & indet in cornu, & comedet de sanctitatibus, & non erit solicita, ne forte sacerdos pigrescat & sacerdos non erit solicitus, ne forte nummi sacrificiorum pro peccato mortuorum commixti sint cum illis: Quia diximus de sacrificio pro peccato, cujus domini certo mortui fuerint, dicimus, quod secernendæ sint quatuor zusæ, & projiciendæ in flumen, & juxta alterius opinionem, quod relinquantur ecce dicimus vulgo R. Jehuda, non est juxta ejus opinionem electio.

Constitutio VI. R. Jose discipulus R. Bon dicit: R. Ba bar Mimal vult, si dicat: Ecce me super lignum; Adducet segmentum unum. Dicit R. Eliezer: Misna ita dicit; quod hæc sit oblatio seorsim, & illa oblatio seorsim; Sicut ibi dicimus: Duo in eorum duo segmenta lignorum: Ad includendum ligna. Rabi Jehosua ben Levi dicit: Crassities cubito redundanti, & eorum longitudo in cubito perfecto. R. Huni nomine Rabi Amme instar trutinæ. Dicit R. Samuel bar R. Isaach, quia spatium struis non erat nisi unius cubiti quaquaversum, ideoque non erat in eo nisi cubitus perfectus: Atque ita traditur: Cubitum patebat fundamentum, cubitum ambitus, cubitum circuitus, & cubitum cornua, & cubitum strues: Si offerat thus, non diminuet de pugillo; Ita pariter hoc

ונאמר להלן אזכרה . מה אזכרה האמורה להלן מלא קומץ אף כאן מלא קומץ . אי מה אזכרה האמורה להלן שני קמצים. אף כאן שני קמצים. אמר רבי לא כלום למדו לקומץ אלא מלחם הפנים . מה להלן קומץ החסר פסול . אף כאן קומץ החסר פסול . אמר רבי יוסה מילתיה דרבי אילא אמרה המתנדב מנחה מביאה בקמצו של כהן גדול . רבי חזקיה בשם רבי ירמיה ואפילו בקומץ הבעלים . זהב לא יפחות מדינר זהב . אמר רבי לעזר והוא שהזכיר צורה . אבל אם לא הזכיר צורה מביא אפילו צינורה. ששה לנדבה . חזקיה אמר כנגד ששה בתי אבות . בר פדיה אמר כנגד שש בהמות . פר ועגל ושעיר איל וגדי וטלה. שמואל אמר כנגד שש קרבנות קיני זבים קיני זבות קיני יולדות חטאות ואשמות המנחות ועשירית האיפה . אמר רבי יוחנן על ידי שהנדבה מרובה ריבו לה שופרות הרבה . שנאמר וכבלותם הביאו לפני המלך ויהוידע וגו' . רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן אמר שתי נדבות עשה. תני רבי ישמעאל נדבה אחת. והא כתיב ויאמר המלך ויעשו ארון אחד ויתנהו בשער בית יהוה חוצה . אמר רב הונא מפני הטמאים . רבי הונא בשם רב יוסף על שם אך לא יעשה בית יהוה ספות כסף מין ספות כסף לא יעשה בית יהוה.

פרק שביעי

א מעות שנמצאו בין שקלים לנדבה קרוב לשקלים יפלו לשקלים. לנדבה יפלו לנדבה . מחצה למחצה יפלו לנדבה. בין עצים ללבונה קרוב לעצים יפלו לעצים ללבונה יפלו ללבונה . מחצה למחצה יפלו ללבונה . בין קינים לגוזלי עולה קרוב לקינים יפלו לקינים . לגוזלי עולה יפלו לגוזלי עולה מחצה למחצה יפלו לגוזלי

hoc loco afferet plenum pugillum: Memoratur hic *memoria*, & memoratur ibi memoria, ſicut memoria ibi dicta deſignat plenitudinem pugilli, ita pariter hoc loco plenitudinem pugilli: Aut ſicut *memoria* ibi dicta deſignat duos pugillos, ita pariter hoc loco duos pugillos: Dicit Rabi: Non docemur a pugillo, ſed a pane facierum; ſicut ibi ſi pugillus ſit deficiens profanatur, ita pariter hoc loco pugillus ſi fuerit deficiens, profanatur: Dicit R. Joſe: Sententia R. Ela hoc dicit; Siquis ſponte offerat munus, adducet pugillo ſummi ſacerdotis. R. Ezechias dicit nomine R. Hieremia; vel pugillo dominorum. Si voveat aurum, non diminuet de denario aureo. Dicit R. Elieſer; dummodo memoretur figura: At ſi non memoretur figura, adducet vel fiſtulam. Sex in oblationem ſpontaneam. Ezechias dicit contra ſex domos patrum. Bar Pediah dicit contra ſex jumenta, ſc. juvencum, & vitulum, & hircum, arietem, hœdum, & agnum. Samuel dicit contra ſex ſacrificia, ſc. nidos ſeminifluorum, nidos ſeminifluarum, nidos puerperarum, ſacrificia pro peccato, & ſacrificia pro delicto, munera, & decimam Ephæ; Dicit R. Jochanan; quia multiplex fuit ejus oblatio ſpontanea, ideoque multiplicarunt ei multa cornua: Dictum eſt enim: *Cumque compleſſent, detulerunt coram rege & Jojada &c.* Rabi Samuel bar Nachman nomine Rabi Jonathan: Duas oblationes ſpontaneas fecit: Docet R. Iſmael: Unam oblationem ſpontanea: Atqui ſcriptum eſt: *Præcepit ergo rex, & fecerunt arcam, poſueruntque eam juxta portam domus Domini forinſecus*. Dicit R. Huna propter immundos. R. Huna nomine R. Joſeph ex eo quod dictum eſt: *Veruntamen non fiebant templo Domini hidriæ argenteæ*; ſpecies hydriarum argentearum non fiebant templo Domini.

CAPUT VII.

I. SI nummi deprehenduntur inter ſiclos, & oblationem ſpontaneam, ſi fuerint propiores ſiclis, cedent ſiclis, at ſi fuerint propiores oblationi ſpontaneæ cedent oblationi ſpontaneæ; ſi in medio cedent oblationi ſpontaneæ: Si inter ligna & thus, ſi fuerint propiores lignis, cedent lignis, ſi thuri, cedent thuri, ſi in medio, cedent thuri: ſi inter nidos & pullos holocauſti, ſi fuerint propiores nidis, cedent nidis, ſi pullis holocauſti, cedent pullis holocauſti; Si in medio, ce-

dent

עולה. בין חולין למעשר שני קרוב לחולין יפלו לחולין למעשר שני יפלו למעשר שני . מחצה למחצה יפלו למעשר שני . זה הכלל הולכין אחר הקרוב מחצה למחצה להחמיר.

ב מעות שנמצאו לפני סוחרי בהמה לעולם מעשר ובהר הבית חולין , ובירושלם בשאר כל ימות השנה חולין ובשעת הרגל הכל מעשר.

ג בשר שנמצא בעזרה איברין עולות וחתיכות חטאות ובירושלם זבחי שלמים זה וזה תעובר צורתו ויצא לבית השריפה.

ד נמצא בגבולין איברים נבילות וחתיכות מותרות . ובשעת הרגל שהבשר מרובה אף איברין מותרות . בהמה שנמצאת מירושלם עד מגדל עדר וכמידתה לכל רוח זכרים עולות . נקיבות זבחי שלמים . רבי יהודה אומר הראוי לפסחים לפסחים קודם לרגל שלשים יום. בראשונה היו ממשכנין את מוצאיה עד שהוא מביא נסכיה חזרו להיות מניחין אותה ובורחין התקינו בית דין שיהו נסכיה באין משל ציבור.

ה אמר רבי שמעון שבעה דברים התקינו בית דין וזה אחד מהן גוי ששילח עולתו ממדינת הים ושילח עמה נסכיה קריבין משלו ואם לאו קריבין משל ציבור וכן גר שמת והניח זבחים אם יש לו נסכים קריבין משלו ואם לאו קריבין משל ציבור . תניי בית דין הוא על כהן גדול שמת שתהא מנחתו קריבה משל ציבור . רבי יהודה אומר משל יורשין . ושלימה היתה קריבה.

ו על המלח ועל העצים שיהו הכהנים ניאותין בהן ועל הפרה שלא יהו מועלין באפרה . על הקינין הפסולות שיהו באות משל ציבור רבי יוסי אומר המספק את הקינין הוא מספק את הפסולות.

סליק פירקא

dent pullis holocausti: Si inter profana & decimam secundam, si fuerint propiores profanis, cedent profanis; si decimæ secundæ, cedent decimæ secundæ; Si in medio, cedent decimæ secundæ. Hæc est regula generalis: Incedunt post proximum, in medio ad aggravandum.

II. Si nummi inveniantur coram mercatoribus jumentorum, semper erunt ex decima secunda, si in monte domus, erunt profani; si Hierosolymæ, reliquis anni diebus, erunt profani, tempore solennitatis, omnes erunt ex decima.

III. Si caro inveniatur in atrio, membra erunt holocausti, segmenta erunt sacrificii pro peccato, si Hierosolymæ, erunt sacrificia pacifica; Utriusque mutetur figura, & educatur in domum combustionis.

IV. Si inveniatur in terminis, membra sunt cadavera, & segmenta sunt permissa; & tempore solennitatis, in quo multiplicatur caro, vel membra sunt permissa. Si jumentum inveniatur ab Hierosolyma usque ad turrim Eder in æquali spatio versus singula latera, mares erunt holocausta, & fœminæ sacrificia pacifica: R. Jehuda dicit: Quod est conveniens sacrificiis Paschalibus, offeratur in sacrificia Paschalia, triginta diebus ante festivitatem. In principio oppignorabant eum, qui pecus reperierat donec adduceret ejus libamina. Inceperunt relinquere, & fugere, decrevit Synhedrium, ut ejus libamina adducerentur de bonis cœtus.

V. Dicit R. Simeon; Septem constituit Synhedrium, & hoc est unum ex illis; Si gentilis mittat holocaustum suum de provincia maritima, & cum eo mittat ejus libamina, de bonis suis offeruntur, si minus offeruntur de bonis cœtus; Et similiter si proselytus moriatur, & relinquat sacrificia, si fuerint libamina, offeruntur de bonis suis, si minus offeruntur de bonis cœtus; Decrevit Synhedrium de summo sacerdote, si moriatur, quod ejus munus offeratur de bonis cœtus. R. Jehuda dicit: De bonis suorum hæredum; & integrum offerebatur.

VI. Ex sale, & lignis sacerdotes possunt utilitatem percipere, & ex cinere, quia in cinere non prævaricantur. De nidis profanatis, ut alii afferantur de bonis cœtus: R. Jose dicit; quod qui prospicit de nidis, etiam de profanatis prospiciat.

Finis capitis.

הלכה א מעות שנמצאו בין שקלים לנדבה כו׳ . לא צורכה דלא בין שקלים לקינים . רבי אבון בשם רבי פינחס במין בובליים היו עשויין . לא צורכה דלא מחצה למחצה יפלו לשקלים . אית דבעי מימר שמא יפלו לשירי הלשכה . אית דבעי מימר מחצה למחצה במי שמת . אמר רבי יסא עד דאנא תמן שמעית קל רב יהודה שאל לשמואל הפריש שקלו ומת אמר ליה יפלו לנדבה. עשירית האיפה שלו . רבי יוחנן אמר יוליכם לים המלח . רבי לעזר אמר יפלו לנדבה . וקשיא ויש חטאת קריבה עולה . רבי חזקיה אחי בשם רבי שמעון בן לקיש תניי בית דין הוא על המותרות שיקרבו עולות. האשה הזאת במה היא מתכפרת . אמר רבי יצחק תניי בית דין הוא המספק את הקינים הוא מספק את הפסולות . לא צורכא דלא בין קטורת לעצים ללבונה לזהב לכפורת ותניתה בסופה הולכין אחר הקרוב מחצה למחצה להחמיר.

הלכה ב לא צורכה דלא בהר הבית קודש . רבי בא רבי חייה בשם רבי יוחנן חזקה שאין הכהן מוציא מן הלישכה מעות עד שהוא מחללן על הבהמה.

הלכה ג רבי לעזר בשם רבי הושעיה הסיע דעת טעון צורה . אמר רבי הושעיה מתניתה אמרה בן תעובר צורתו ויצא לבית השריפה. אמר רבי יוסי ויאות לאוכלו אין את יכול שמא נתקלקלה צורתו . לפום בן צרך מימר תעובר צורתו ויצא לבית השריפה.

הלכה ד רבי קריספא בשם רבי יוסי ברבי חנינה איברים נבילות לוקין עליהן משום נבילה . מתניתא אמרה כן איברים נבילות וחתיכות מותרות . חתיכות מותרות לא ממש. ורכוותה איברים נבילות לוקין עליהן משום נבילה.

הלכה ה רבי קריספא בשם רבי יוסי בן חנינה אם היו מחרוזות מותרות . תשע חנויות מוכרות בשר נבילה ואחת בשר שחוטה . נתחלפו לו חושש. ולנמצאת הולכין אחר הרוב . תשע חנויות מוכרות

Constitutio I. Si deprehendantur nummi inter ficlos, cedent in oblationem fpontaneam &c. Non eft neceffe; Non enim cadere poterant inter ficlos & nidos. R. Abon nomine Rabi Pinchas: Ad fimilitudinem palliorum faciebant: Non eft neceffe; Si in medio cedent in ficlos: Si velis dicam. Fortaffe cedent in reliquias conclavis: Si velis dicam in medio quafi ille, qui mortuus fit. Dicit R. Ifa, donec ego ibi audivi vocem R. Jehuda interrogantem Samuelem: Siquis feparet ficlum fuum, & moriatur? Refpondit ei: Cedet in oblationem fpontaneam: De refiduo decimæ fuæ Ephæ quid faciet? R. Jochanan dicit: Projiciet in mare falfum. R. Eliefer dicit: Cedet in oblationem fpontaneam. Atqui eft oppofitio: Eftne facrificium pro peccato, quod offeratur in holocauftum? R. Ezechias frater meus nomine R. Simeonis ben Lakifch: Pactum Synhedrii ut reliquiæ afferantur in holocauftum: Hæc mulier quonam expiabitur? Dicit Rabi Ifaach: Pactum Synhedrii eft: Qui profpicit de nidis, profpiciet quoque de profanatis: non eft neceffe, quod fit inter fuffitum, & ligna, & thus, & aurum, & velum, & traditur in fine, incedunt poft proximum: In medio ad aggravandum.

Conftitutio II. Non eft neceffe, fi inveniatur in monte domus, non erit fancta. R. Ba R. Chijah nomine Rabi Jochanan; Præfumtio eft quod facerdos non educat nummos de conclavi, nifi prius profanaverit fuper jumento.

Conftitutio III. R. Eliefer nomine R. Ofajah; quando removebat mentem, requirit formam. Dicit Rabi Ofajah: Mifna ita dicit: Immutetur ejus forma, & educatur in domum combuftionis: Dicit R. Jofe: Recte; comedere tu non potes; fortaffe corrumpatur ejus forma. Idcirco dicendum eft: Immutetur ejus forma, atque educatur in domum combuftionis.

Conftitutio IV. R. Karfapha nomine R. Jofe bar Chanina. In membris cadaverum vapulant caufa cadaveris: Mifna, ita dicit: Membra cadaverum, & frufta funt licita. Frufta licita funt; non eft fundamentum; & fimiliter in membris cadaverum vapulant caufa cadaveris.

Conftitutio V. R. Karfapha nomine R. Jofe ben Chanina; fi ibi fint feries, funt licitæ, fi novem officinæ vendant carnem cadaveris, & una vendat carnem mactatam, fi fuerint ei commutationes, folicitus erit: atque in inventa, incedunt poft majorem partem: Si novem officinæ vendant carnem mactatam,

בשר שחוטה ואחת מוכרות בשר נבילה . נתחלפו לו חושש . ולנמצאת הולכין אחר הרוב . אמר רבי יוחנן הנמצא ביד גוי כנמצא בפלטיא רבי לעזר בי רבי חגיי הוה מסמך לרבי מנא חמא לחד ארמאי מקטע מן סוסיה ומפיק לברא . אמר ליה הדא היא דאמר רבי יוחנן הנמצא ביד גוי כנמצא בפלטיא . אמר ליה כן אמר רבי יוסי רבי והן שראו אותו יוצא ממקילין של ישראל . חד בר נש בציפורין אזל בעי מיזבון קופד מן טבחא ולא יהב ליה . אמר ליה לחד רומיי ואייתי ליה . אמר ליה לא נסבית על ברחיה אמר ולאו בשר דנבילה יהבית ליה . רבי ירמיה בשם רבי חנינה מעשה בא לפני רבי ואמר לא כולא מינית מיסור מקילין דציפורין . רב נחת לתמן חמתון מקילון וחמר עליהון . חד בר נש אזל בעי משינה אסקופתיה בנו נהרא ואינשתא ואזל ליה חזר בעי מיסבינה . אמר ליה רב אסור לך דנא . אמר ההיא שטף נהרא ואייתי חורי דנבילה תחתוי . חד בר נש הוה מהלך בשוקא טעין קופד אתא דייתא וחטפתיה מיניה וטלקתיה חזר בעי מיסבינה . אמר ליה רב אסור לך דנא . אמר בשר דנבילה הוות טעינא וטלקתיה ונסבא ההוא אוחרנא . נינאי שטף זיקין אתא עובדא קומי רבי יצחק בר אלעזר ואמר יחכמון שפייא קיטריהון . נוקניקה אישתכח בכנישתא דבולי אתא עובדא קומי רבי ירמיה אמר יחכמון סיקיירא עבירתהון . גדי צלי אישתכח באיסרטא דצופתא והתירוהו משם שני דברים . משם מציאה ומשם רוב מהלכי דרכים . משם מציאה דתני המציל מיד הארי מיד הגייס משונת הים ומשונת הנהר ומאיסרטיא גדולה ומפלטיא גדולה הרי אילו שלו מפני שהבעלים מתייאשין מהן . משם רוב מהלכי הרבים . משם שחיטת הגוי . ואישתכח סן דבית רבי עיגול דגובנא אישתכח בפונדקא דלוי והתירוהו משם שני דברים משם מציאה ומשם רוב מהלכי דרכים . משם מציאה

tam, & una vendat carnem cadaveris; Si fuerit ei commutationes, solicitus erit: At in inventa, incedunt post majorem partem. Dicit R. Jochanan; Si inveniatur in manu gentilis, existimatur perinde ac inventa fuerit in platea; R. Eliеser discipulus R. Haggæi innixus R. Mena, vidit quendam Aramæum præcidentem de equo suo; & afferebat filio. Dixit ei: Hoc dicit R. Jochanan; Si inveniatur in manu gentilis, existimatur perinde ac inventa fuerit in platea. Respondit ei: Sic dicit Rabi Jose, Rabi & illi, qui viderant ipsum egredientem de macello Israelitæ. Quidam de Tsippori veniens voluit emere carnem a lanione, & noluit ei dare: Dixit cuidam Romano, & sibi attulit; dixit ei: Non accepisti per vim; dixit ei: Nonne carnem cadaveris dedisti illi? R. Hieremias nomine R. Chanina: Allatum fuit factum coram Rabi; Nonne omnia ab eo tradita sunt in macel-Tsipporis? Rab descendit illuc ad videndum macellum, & super illis aggravavit: Quidam attulit sportam carnis ad flumen, & oblitus est, & rediit, & voluit referre. Dixit illi Rab: Est hoc tibi interdictum: Dixit: Inundavit flumen, & adduxit cadavera ejus loco: Quidam incedebat per forum onustus carne, venit milvas, eamque rapuit, eamque projecit, & voluit eam recipere. Dixit ei Rab: Interdictum est hoc tibi. Dixit: Carne cadaveris erat onustus, eamque projecit, & accepit alius. Olitor immergebat utres: Allatum fuit factum coram R. Isaach bar Eliеser, qui dixit: Cognoscunt arbores suos nodos. Cantharus inventus fuit in Synagoga Buli: Allatum fuit factum coram R. Hieremia, qui dixit: Cognoscunt præpotentes opera sua: hœdus assatus inventus fuit in via Zuphta, & permiserunt duarum rerum causa, propter inventionem, & propter multitudinem incedentium per viam; propter inventionem; Etenim extat traditio: Qui liberat de manu leonis, de manu gentilium, & de inundatione maris, & de inundatione fluminis, & de via magna, & de platea magna, ecce ipsius est, quia domini non curant: Propter multitudinem incedentium per viam; propter mactationem gentilis. Inventa fuit massa orbicularis casei a familia Rabi, & inventa fuit in hospitio Levi, & permiserunt duarum rerum causa, propter inventionem, & propter multitudinem incedentium per viam: Propter inventionem; Etenim extat traditio: Qui liberat de ma-

דתני המציל מיד הגייס מיד הארי משונת הים משונת הנהר מאיסטרטיה גדולה ומפלטיא גדולה הרי אילו שלו מפני שהבעלים מתייאשין מהן. משום רוב מהלכי דרכים. משום נבינת גוי. ואישתכח מן דרבי אלעזר בי רבי יוסי אמר רבי מנא קומי רבי יוסי ואנן חמיין רבנן מכריזין. אמר ליה אין הוויתה משכח לא נסבת. רבי יונה אבוך לא אמר כן אלא אמר הלואי כר נשכח נשכח מן פיוכרוס רלגיו אפילו כן אשכח ולא נסב.

הלכה ו רבי הושעיה רבה אמר רבא כרמיהן שנו. אמר ליה רבי יוחנן אומרים לו לאדם צא ומעול בקרשים. אלא הילכו בהן אחר הרוב. אם רוב זכרים עולות. אם רוב נקיבות זבחי שלמים. ואין השלמים באין מן הזכרים ומן הנקבות. כיצד הוא עושה מוציאן לחולין וחוזר ועושה אותן עולות. אמר רבי זעורה כמה דאת אמר תמן תניי בית דין הוא על המותרות שיקרבו עולות כן את אמר אוף הכא תניי בית דין הוא על האובדות שיקרבו עולות. אמר רבי יוסה לרבי יעקב בר אחא אין זה מזיד. אמר ליה מכיון שהוא תניי בית דין אין זה מזיד.

הלכה ז אמר רבי יסא עד דאנא תמן שמעית קל רב יהודה שאל שמואל הפריש שקלו ומת. אמר ליה יפלו לנרבה. מותר עשירית האיפה שלו. רבי יוחנן אמר יוליכם לים המלח. רבי לעזר אמר יפלו לנרבה. עשירית האיפה של כהן גדול רבי יוחנן אומר חוצה אותה ואחר כך מקרשה. רבי שמעון בן לקיש אמר מקרשה ואחר כך חוצה אותה. מתניתא פלינא על רבי יוחנן מקריב מחצה ומחצה אבד. פתר לה שכן אפילו מעות ילכו לים המלח. מתניתא פליגא על רבי שמעון בן לקיש נמצאו שני חציין קריבין ושני חציין אבידין. ותני עלה מחצה זה ראשון מחצה שני תעובר צורתו ויצא לבית השריפה פתר לה כרבי ישמעאל דרבי ישמעאל אמר עשרון מקדש. כשהכהן מתקרב

manu gentilium de manu leonis, de inundatione maris, & de inundatione fluminis, de via magna, de platea magna, ecce ipsius est, quia domini de iis non curant: Propter multitudinem incedentium per viam, propter caseum gentilis: inventum fuit a R. Eliesere discipulo R. Jose: Dixit R. Mena coram R. Jose; Et nos vidimus sapientes proclamantes. Dixit ei: Si aliquid invenisses, non accepisses: R. Jona pater tuus non ita dicit: Sed dicit: Utinam! Quod invenitur, invenitur; Quæ spectant ad usum publicum, vel si quis inveniat, non accipit.

Constitutio VI. R. Josias Raba, dicit Raba: In eorum nummis differunt: Dixit ei R. Jochanan: Dicunt homini: Egredere, & prævaricare in sanctitatibus: At incedunt in illis post majorem partem: Si major pars fuerit masculorum, erunt holocausta; si major pars fuerit fœminarum, erunt sacrificia pacifica: At sacrificia pacifica non adducuntur ex masculis, atque ex fœminis: Quomodo faciet? Educat in profana, atque iterum faciet holocausta: Dicit R. Zeera: Sicut ibi tu dicis: Pactum Synhedrii est, quod residua offerantur in holocausta; ita pariter tu dicis: Similiter hoc loco; Pactum Synhedrii est, ut amissa offerantur in holocausta. Dixit R. Jose τῷ R. Jacob bar Acha: Nonne hoc ex industria fit? Respondit ei: Postquam hoc est pactum Synhedrii, hoc non fit ex industria.

Constitutio VII. Dicit R. Isa, donec ego audivi vocem R. Jehuda interrogantem Samuelem: Siquis separet siclum suum, & moriatur? Respondit ei: Cedat in oblationem spontaneam. De residuo decimæ suæ Epha quid faciet? R. Jochanan dicit: Projiciet in mare salsum: R. Elieser dicit: cedet in oblationem spontaneam: De decima Epha summi sacerdoti R. Jochanan dicit; dividet eam, & postea sanctificabit. Rabi Simeon ben Lakisch dicit: Sanctificabit, & postea eam dividet: Misna contraria est τῷ R. Jochanan; dimidium offertur, & dimidium perditur. Exponit de ea, quod ita vel nummi projiciantur mare salsum: Misna contraria est R. Simeoni ben Lakisch: deprehenduntur, quod duo dimidia offerantur, & duo dimidia perdantur: Atqui extat traditio: Ascendit dimidium, hoc est primum, de secundo dimidio immutetur ejus forma, atque educatur in domum combustionis: Exponit de eo juxta mentem R. Ismael; Etenim R. Ismael dicit; Decima sanctificatur; Quando facer-

תחילה לעבודה מביא עשירית שלו ועובדה
בידו . אחד כהן גדול ואחד כהן הדיוט
שעבדו עד שלא הביאו עשירית האיפה
שלהם עבודתם בשירה . רבי מנא בעי
מימר בו ביום נתקרב בתחילה לעבודה בו
ביום נתמנה להיות כהן גדול . מביא שתים
אחת לחינוכו ואחת לחפת היום . תופיני .
בשעת הבאה תופיני ואין בשחרית תופיני .
והא תנינן העמידו עושה חביתין לעשות
חביתין . אמר רבי חייה בר ארא לעשות
חמין לרככם . תופיני רבי יסא בשם רבי
חנינה מטגנה ואחר כך אופה אותה . רבי
אחא בשם רבי חנינה אופה אותה ואחר
כך מטגנה . תופיני תואפינה נא . רבי
אומר תופנה רכה . רבי דוסא אמר תופנה
נויי . אתיין אילין פלגוותה כהיגין פלגוותה .
מאן דאמר תופנה נוי כמאן דאמר
מטגנה ואחר כך אופה . מאן דאמר
תופנה רכה כמאן דאמר אופה
אותה ואחר כך מטגנה . לא סוף דבר
שמת אלא אפילו ניטמא ואפילו נדחה
ממום . תנה רבי יודה בן פזי דבר דליה
ואפילו נדחה ממום . מנין לכהן גדול שמת
ולא מינו כהן אחר תחתיו תהא מנחתו
קריבה משל יורשין . תלמוד לומר מבניו
יעשה . יכול יביאנה לחציים תלמוד לומר
אותה כולה אמרתי דברי רבי יודה . רבי
שמעון אומר אינה באה אלא משל ציבור .
שנאמר חוק עולם ממי שהבריות שלו .
כליל תקטר כליל להקטרה . רבי בא בר
ממל בעי מחלפא שיטתיה דרבי שמעון
תמן הוא אמר משל יורשין והכא הוא
אמר משל ציבור . אמר רבי חייה בר בא
ולא יאות הוא מקשי . אתא רבי יעקב בר
אחא רבי אבהו בשם רבי יוחנן דבר תורה
הוא שתהא באה מן הציבור . הייתי אומר
יגבו לה . התקינו שתהא באה מתרומת
הלשכה . רבי יוסה אמר רבי יוחנן בעי מה
שלימה בשחרית . ושלימה בין הערבים .
או מחצה בשחרית ומחצה בין הערבים
או שלימה שחרית ובטילה בין הערבים .
כר תהא פשיטא ליה שלשת לוגין מה הן
שלשת לוגין בשחרית ושלשת לוגין בין
הערבים . או לוג ומחצה בשחרית . ולוג
ומחצה בין הערבים . אמר רבי חזקיה אף

cerdos accedit a principio ad ministerium, adducit decimam de suis bonis, & ministerium ejus est in ejus potestate; Tam summus sacerdos, quam sacerdos idiota si ministraverint, priusquam adduxerint decimam de suis bonis, eorum ministerium est legitimum: R. Mena; Si vis dicam: Si eo die, quo accedit ad ministrandum a principio, fuerit electus summus sacerdos, adducet duas, alteram pro sua consecratione, & alteram pro debito diei. תופיני Quando adducitur cocta, at non mane cocta: Atqui legimus: Surrexerunt, qui faciebant sartagines, ut faceret sartagines. Dicit Rabi Chijah bar Ada: Ut faceret calidas, ut fierent teneræ. תופיני. R. Isa nomine R. Chanina friget, & postea coquet. R. Acha nomine R. Chanina: Coquet illam, & postea friget: תופיני Coquatur cruda Rabi dicit: Coquatur tenera. R. Dosa dicit: optime coquatur: Adducuntur istæ disputationes juxta istas disputationes: Qui dicit: Coquatur optime, sentit cum eo, qui dicit; friget & postea coquet: Qui dicit: Coquatur tenera, sentit cum eo, qui dicit: Coquet, & postea friget: Non est rei finis; Si moriatur, vel si polluatur, vel si vitio pellatur: Docet R. Jehuda ben Pazi juxta suam opinionem, vel si vitio pellatur: Unde probatur, si moriatur summus sacerdos, & non præfecerint sacerdotem alium ejus loco, quod ejus munus offeratur de bonis hæredum? Ex eo quod dictum est: *De filijs ejus faciet:* Crederem, quod dimidiata afferretur? Idcirco dictum est: *Ipsam:* Integram dixi: Verba R. Jehuda: R. Simeon dicit: Non adducitur nisi de bonis cœtus; Dictum est enim: *Statutum perpetuum*. Ex eo, cujus sunt creaturæ: *Integra adolebitur*; Integra adoleatur. Rabi Ba bar Mimal vult, quod varia sit sententia R. Simeon; Ibi dicit de bonis hæredum, & hoc loco dicit de bonis cœtus. Dicit R. Chijah bar Ba: Non recte argumentatur. Venit R. Jacob bar Acha, R. Abau nomine R. Jochanan: Ex lege est, quod afferatur de bonis cœtus: Dicerem, quod eam exigerent. Statuerunt ut adduceretur de separatione conclavis: R. Jose dicit: R. Jochanan quæsivit; Num afferetur integra mane, & integra inter vesperas, an dimidia mane, & dimidia inter vesperas, aut integra mane, & cessaret inter vesperas: Tres logi quid? Num tres logi mane, & tres logi vesperi, an logus cum dimidio mane, & logus cum dimidio vespera? Dicit Rabi Ezechias: Hoc quoque necesse est. Duo pugil-

הדא צריכה ליה שני קמצין מה הן שני קמצין בשחרית ושני קמצין בין הערבים . או קומץ אחד בשחרית וקומץ אחד בין הערבים . אמר רבי יוסה כלום למדו לקומץ לא ממנחת חוטא . מה להלן שני קמצין אף כאן שני קמצין . מה תמן צריכה ליה . אף הכא צריכה ליה . אמר רבי חזקיה כלום למדו שלשת לוגין לא מתמיד של בין הערבים. מה להלן שלשת לוגין . אף כאן שלשת לוגין . ומה תמן צריכה ליה. אף כאן צריכה ליה.

הלכה ח רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן בדין היה שימעלו בה והן נזרו שלא ימעלו בה . והא תני חטאת . מלמד שמועלין בה בה מועלין ואין מועלין באפרה . אמר רבי אבהו בראשונה היו משתקשקין בה ונותנין אותה גבי מכותיהן ונזרו שימעלו בה כיון ,שנגררו נזרו שלא ימעלו בה . האשה הזאת במה היא מתכפרת . אמר רבי יצחק תניי בית דין הוא המספק את הקינים הוא מספק את הפסולות ואת האובדות.

פרק שמיני

א כל הרוקין הנמצאין בירושלם טהורין חוץ משל שוק העליון דברי רבי מאיר . רבי יוסי אומר בשאר כל ימות השנה שבאמצע טמאין שבצדדין טהורין . ובשעת הרגל שבאמצע טהורין שבצדדין טמאין מפני שהמועטין מסתלקין לצדדין.

ב כל הכלים הנמצאין בירושלם דרך ירידה לבית הטבילה טמאין ודרך עלייה טהורין שלא כירידתן עלייתן דברי רבי מאיר רבי יוסי אומר כולן טהורין חוץ מן הסל והמגריפה המיוחדין לקברות.

ג סכין שנמצאת בארבעה עשר שוחט בה מיד . בשלשה עשר שונה ומטביל . קופיץ בזה ובזה שונה ומטביל . חל ארבעה עשר להיות בשבת שוחט בה מיד בחמשה עשר שוחט בה מיד. נמצאת קשורה לסכין. הרי זו כסכין.

ד פרוכת שניטמאת בולד הטומאה מטבילין אותה בפנים ומכניסין אותה מיד.

gilli quid sunt? Num duo pugilli mane, & duo pugilli inter vesperas, an pugillus unus mane, & pugillus unus inter vesperas? Dicit R. Jose: Nonne omnia explicantur ex munere peccatoris? Sicut ibi duo pugilli, ita pariter hoc loco duo pugilli; Sicut ibi necesse est, ita pariter hoc loco: Dicit R. Ezechias: Nonne omnia explicantur ex tribus logis sacrificii jugis inter vesperas? Sicut ibi tres logi, ita pariter hoc loco tres logi. Sicut ibi necesse est, ita pariter hoc loco.

Constitutio VIII. Rabi Samuel bar Nachman nomine R. Jonathan: Prævaricantur in eo, & decreverunt, ut in eo non prævaricarentur: Atqui extat traditio: Sacrificium pro peccato: Docemur, quod in eo prævaricentur; In eo prævaricantur, at in ejus cinere non prævaricantur. Dicit Rabi Abau; In principio quæsierunt, & dederunt ipsum super eorum plagas; & decreverunt, quod in eo prævaricarentur, postea decreverunt, quod in eo non prævaricarentur: Mulier ista quonam expiabitur? Dicit R. Isaach: Pactum est Synhedrii, quod qui prospicit de nidis, prospiciat quoque die illegitimis, & de amissis.

CAPUT VIII.

I. Omnia sputa, quæ inveniuntur Hierosolymæ, sunt pura, excepto sputo fori superioris; Verba Rabi Meir. Rabi Jose dicit: In ceteris anni diebus, si fuerint in medio, sunt immunda, si in lateribus, sunt pura. Et in tempore solennitatis, si fuerint in medio sunt pura, si in lateribus, sunt immunda.

II. Omnia vasa, quæ inveniuntur Hierosolymæ in via descensas ad lavatorium, in via ascensus, sunt munda, Quoniam descensus eorum non est sicut sicut ascensus eorum. Verba R. Meir. R. Jose dicit: Omnia sunt pura excepto canistro, pala, & malleo, quæ instrumenta sunt propria sepulturæ.

III. Si cultrum inveniatur die decima quarta, poterit cum eo statim mactare; & die decima tertia, denuo abluet: securis vero, sive hoc sive illo die, denuo abluitur. Si dies decima quarta incidat in Sabbathum, statim mactabit; si in dies decimam quintam, statim mactabit. Si reperiatur alligatum cultris erit sicut cultra.

IV. Si velum polluatur filio immunditiei intrinsecus illud immergunt, & statim inferunt; Si polluatur patre immun-

ושניטמאת באב הטומאה מטבילין אותה בחוץ ושוטחין אותה בחיל מפני שהיא צריכה הערב שמש . אם היתה חדשה שוטחין אותה על גג האיצטבא כדי שיראו העם את מלאכתה שהיא נאה.

ה רבן שמעון בן גמליאל אומר משם שמעון בן הסגן פרוכת עוביה טפח על שבעים ושנים נימים נארגת על כל נימה ונימה עשרים וארבעה חוטין ארכה ארבעים אמה ורחבה עשרים ומשמונים ושתי ריבוא היתה נעשית ושתים עושין בכל שנה ושלש מאות כהנים מטבילין אותה:

ו בשר קדשי קדשים שניטמא בין באב הטומאה בין בולד הטומאה בין בפנים בין בחוץ בית שמאי אומרים הכל ישרף בפנים חוץ משניטמא באב הטומאה בחוץ. בית הלל אומרים הכל ישרף בחוץ חוץ משניטמא בולד הטומאה בפנים.

ז רבי אליעזר אומר שניטמא באב הטומאה בין בפנים בין בחוץ ישרף בחוץ . שניטמא בולד הטומאה בין בחוץ בין בפנים ישרף בפנים . רבי עקיבה אומר מקום טומאתו שם שריפתו.

ח איברי התמיד ניתנין מחצי כבש ולמטה במערב של מוספין ניתנין מתצי כבש ולמטה במזבח של ראשי חדשים ניתנין על כרכוב המזבח מלמעלן השקלים והביכורים אינן נוהגין אלא בפני הבית . אבל מעשר דגן ומעשר בהמה ובכורות נוהגין בין בפני הבית ובין שלא בפני הבית. המקדיש שקלים וביכורים הרי זה קודש . רבי שמעון אומר האומך ביכורים קודש אינן קודש.

סליק פירקא

הלכה א כל הרוקין כו׳ . רבי אבין בשם רבי יהושע בן לוי קצרן של נוים היה שם אמר רבי חנינה ערודות היו נוחרין בירושלם והיו עולי רגלים משתקעין בדם עד ארכובותיהן ובאו לפני חכמים ולא אמרו להם דבר . רבי שמעון בר אבא בשם רבי חנינה קצרן של גוים היה שם . רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי מעשה בפרדה משל בית רבי שמתה וטיהרו את דמיה משם נבילה. רבי אלעזר

munditiei, foris immergunt, & expandebant in antemurali, quia requirebat occasum solis; Si esset novum, expandebant super tecto porticus ut adspiceret populus opus, quod esset elegans.

V. Raban Simeon ben Gamaliel nomine Simeonis ben Segen: Veli crassities erat palmaris; texebatur duobus & septuaginta funiculis, & singuli funiculi constabant quatuor & viginti filis; Longitudo erat quadraginta cubitorum, & viginti latitudo; & ex 82. myriadibus conficiebatur, & duo singulis annis perficiebantur, & trecenti sacerdotes illud immergebant.

VI. Si caro sanctissimorum pollueretur sive patre, sive filio immunditiei, sive intus, sive foris, schola Schammai dicit, omnia intus comburentur, excepto illo, quod pollueretur foris patre immunditiei; Schola Hillel dicit: Omnia foris comburentur, excepto illo, quod intus pollueretur filio immunditiei.

VII. Rabi Eliefer dicit: Si polluatur patre immunditiei sive intus, sive foris, foris comburetur: Si polluatur filio immunditiei sive foris sive intus, intus comburetur: R. Akiba dicit: Ubi erit ejus pollutio, ibi erit ejus combustio.

VIII. Membra sacrificii jugis imponuntur a medio colle & inferius in occidente, membra sacrificiorum additiorum imponuntur a medio colle, & inferius in oriente; membra sacrificiorum noviluniorum imponuntur in ambitu altaris in superiori parte: Sicli & primitiva non observantur nisi stante domo: At decima tritici, & decima jumenti, & primogenita observantur tam stante, quam non stante domo: Si quis sanctificet siclos, & primitiva, ecce sanctificantur. R. Simeon dicit: Si primitiva sanctificet, non sanctificantur.

Finis capitis.

Constitutio I. Omnia sputa &c. R. Abin nomine R. Jehosua ben Levi præsidium gentilium ibi erat: Dicit R. Chanina: Asinas sylvestres occidebant in Hierusalem, & adscendentes ad festum immergebantur in sanguine usque ad genua; & venerunt coram sapientibus, & nihil eis dixerunt. Rabi Simeon bar Aba nomine R. Chanina: præsidium gentilium ibi erat R. Simon nomine R. Jehosua ben Levi: Narratur de mula familiæ R. Schamata, & purificarunt ejus sanguinem respectu cadaveris: R. Eliefer quæsivit a R. Simone;

שאיל לרבי סימון עד כמה ולא אגיביה ·
שאיל לרבי יהושע בן לוי אמר ליה עד
רביעית טהור יותר מטמא · ובאש לרבי
לעזר דלא חזר ליה רבי שמעון שמועתא.
רבי ביבי הוה יתיב מתני הדין עובדא
אמר ליה רבי יצחק בר ביסנא עד רביעית
טהור יותר מיכן טמא · ובעט ביה . אמר
ליה רבי זריקן בנין דהוא שאיל לך את
בעט ביה. אמר ליה בנין דלא הוות דעתי
בי דאמר רבי חנין והיו חייך תלואים לך
מנגד זה שהוא לוקח לו חטים לשנה .
ופחדת לילה ויומם זה שהוא לוקח מן
הסידקי. ולא תאמין בחייך זה הוא שלוקח
מן הפלטר · ואנא סמיך לפלטירא . מאי
כרוז העיד רבי יהושע בן פתירא על דם
נבילות שהוא טהור . מהו טהור טהור
מלהכשיר. הא לטמות מטמא. תמן תנינן
דם השרץ מטמא ואינו מכשיר ואין לנו
כיוצא בו אין לנו כיוצא בו . שיעור
טומאתו · אבל דמו מטמא כבשרו · אמר
רב יוסף מאן דאמר טמא כרבי יהודה ·
ומאן דאמר טהור כרבי יהושע בן בתירה.
אמר ליה רב אבורמא נחותא ויאות רבי
יורה מורייניה דנשייא הוה · לא כן אמר
רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינה לא
גזרו על הרוקים שבירושלם הא איתמר
עליה רבי אבין בשם רבי יהושע בן לוי
קצרן של גוים היה שם בשאר ימות
השנה הטמאים מהלכין שיבולת והטהורין
מהלכין מן הצד והטהורין מהלכין סתם
והטמאים אומרים להם פירושו · בשעת
הרגל הטהורין מהלכין שיבולת והטמאין
מהלכין מן הצד והטמאין מהלכין כתם
והטהורין אומר להן פרושו ·

הלכה ב לא כן אמר רבי אבהו
בשם רבי יוחנן לא גזרו על הכלים
שבירושלם · מכיון שנמצאו דרך ירידה
לבית טבילה נעשו הוכחה · אבא שאול
היה קורא אותן צפורן . מאן דאמר צפורן
שהוא דומה לצופורן . מאן דאמר מריצה
שהיא מריצה את האבן לבית הקברות.

הלכה ג הסכין קשורה לו הרי
זו כמותה.

הלכה ד אילו אמר חוט אחד
כפול לשנים שזור לשלשה משזר לששה .

quantum? & non respondit? Quæsivit a R. Jehosua ben Levi: Respondit ei: Usque ad quartarium est purus, plus hoc, immundus: Et displicuit Rabi Elieseri, quod non repetierit ibi Rabi Simeon lectionem; Rabi Bibi assidens docuit hoc factum: Dixit ei Rabi Isaach bar Bisna: Usque ad quartarium est purus, plus hoc, est immundus: Et in eum recalcitravit: Dixit ei R. Zeriphan; quia a te quæsivit, in eum recalcitrasti. Dixit ei: quia non erat mens tua in me; Etenim dicit R. Chanen: *Et erunt vitæ tuæ suspensæ tibi ex adverso:* Iste est qui emit triticum in annum: *Et pavebis nocte & die*: Iste est qui emit a foro frumentario: *Nec tutus eris in vita tua:* Iste est qui emit a proxeneta panis: Testificatus est R. Jehosua ben Pathira de sanguine cadaveris, quod sit purus: Quid purus? purus, ut rectificari possit, at ad polluendum polluit: Ibi legimus: Sanguis reptilis est immundus, sicut ejus caro polluit, neque rectificatur, & non est nobis illi similis, & non est nobis illi similis mensura suæ immunditiei. At ejus sanguis polluit, sicut ejus caro: Dicit R. Joseph: Qui dicit, quod sit immundus, sentit cum Rabi Jehuda; Qui dicit, quod sit immundus, sentit cum R. Jehosua ben Bethera: Dixit ei R. Abudama Nachuta; conveniens erat, ut R. Jehuda judicaret, qui princeps erat. Non ita dicit R. Abau nomine R. Jose ben Chanina: Non decreverunt de sputis quæ erant Hierosolymæ: Hoc est quod dicit Rabi Abin nomine Rabi Jehosua ben Levi: Præsidium gentilium ibi erat: Ceteris anni diebus immundi incedebant per vias & mundi incedebant ab latere, & mundi incedebant simpliciter: Et immundi clamabant: Recedite. Tempore solennitatis mundi incedebant per vias, & immundi incedebant ab latere, & immundi incedebant simpliciter & mundi dicebant illis: Recedite.

Constitutio II. Non ita dicit Rabi Abau nomine R. Jochanan: Non decreverunt de vasis, quæ erant Hierosolymæ; postquam deprehendebantur in via descensus ad domum lotionis; & de his disceptatur: Aba Saul vocabat ea unguem. Qui dicit unguem, quia erant similia ungui; Qui dicit malleum, quia adducit lapidem ad domum sepulturæ.

Constitutio III. Cultrum illi alligatum, est simile ipsi.

Constitutio IV. Si dixisset: Filum unum duplicatur in duo, contorquetur in tria, contortuplicatur in sex quatuor hinc;

ארבע מיכן הא עשרים וארבעה . תני
שלשים ושנים. אילו אמר חוט אחד כפול
לשנים שזור לארבע משזר לשמונה ארבעה
מיכן הא תלתין ותריי . תניא ארבעים
ושמונה אילו אמר חוט אחד כפול לשנים
קליעה לשלשה שזור לששה. משזר לשנים
עשר. ארבעה מיכן הא ארבעים ותמניא .
כתוב אחד אומר מעשה רוקם . וכתוב
אחר אומר מעשה חושב . מעשה רוקם
פרצוף אחד. מעשה חושב שני פרצופות .
רבי יודה ורבי נחמיה חד אמר מעשה
רוקם ארי מיכן וארי מיכן . מעשה חושב
ארי מיכן וחלק מיכן. וחורנה אמר מעשה
רוקם ארי מיכן וחלק מיכן . מעשה חושב
ארי מיכן ונשר מיכן . בשמונים ושתים
ריבוא היתה נעשית . רבי יצחק בר ביסנא
בשם שמואל נזומא . תמן תנינן פעמים
עליו כשלש מאות כור . רבי יוסי בי רבי
בון בשם שמואל גזומא.

הלכה ה בר קפרא אמר אב
הטומאה דבר תורה . וולד הטומאה
מדבריהן. רבי יוחנן אמר בין זה ובין זה
דבר תורה . וקשיא דרבי יוחנן על דבית
שמאי דבית שמאי אומרים הכל ישרף
בפנים . חוץ משניטמא באב הטומאה
בחוץ מה בין אב הטומאה בחוץ מה בין
וולד הטומאה בחוץ . זה וזה לא דבר
תורה הוא . ואפילו על דבית הלל לא
מקשייא דבית הלל אמר הכל ישרף בחוץ
חוץ משניטמא בוולד הטומאה בפנים. מה
בין וולד הטומאה בפנים מה בין אב
הטומאה בפנים זה וזה לא דבר תורה
הוא . לא הוי בה רבנן אלא על דבר
קפרא. וקשיא דבר קפרא על דבית שמאי
דבית שמאי אמרין הכל ישרף בפנים חוץ
משניטמא באב הטומאה בחוץ . מה בין
אב הטומאה בין בחוץ בין בפנים זה וזה
לא דבר תורה הוא . בגין דרבי עקיבה
אמרו מקום טומאתו שם תהא שריפתו .
ואפילו על דבית הלל לית היא מקשייא .
דבית הלל אמר הכל ישרף בחוץ חוץ
משניטמא בולד הטומאה בפנים . מה בין

hinc; Ecce quatuor & viginti: Traditio: Duo & triginta: Si dixissem: Filum unum contortuplicatur in duo, contortuetur in quatuor, duplicatur in octo, quatuor hinc: Ecce duo & triginta: Traditio: Octo & quadraginta; Si dixisset: Filum unum duplicatur in duo, complicatur in tria, & contorquetur in sex, & contortuplicatur in duodecim; quatuor hinc; Ecce octo & quadraginta: Alter textus dicit: *Opus phrygionis:* Et alter dicit: *Opus artificis: Opus phrygionis*: Figuratum ab una parte: *Opus artificis:* Figuratum ab utraque parte. R. Jehuda, & R. Nehemias: Alter dicit: *Opus phrygionis:* Leo hinc, & leo illinc: *Opus artificis:* Leo hinc, & illinc lævitas; & alter dicit: *Opus phrygionis:* Leo hinc, & illinc lævitas: *Opus artificis*. Leo hinc, & illinc aquila: Ex duabus atque octoginta myriadibus perficiebatur. Rabi Isaach bar Bisna nomine Samuelis: Est hyperbolica locutio. Ibi legimus: Aliquando super eo erant quasi trecenti cori: R. Jose discipulus R. Bon nomine Samuelis: Est hyperbolica locutio.

Constitutio V. Bar Kaphra dicit: Pater immunditiei ex lege, & proles immunditiei ex verbis scribarum: R. Jochanan dicit: Uterque ex lege: Est oppositio R. Jochanan contra scholam Schammai; Etenim schola Schammai dicit: Omnia comburet intus excepto illo, quod polluatur foris patre immunditiei: Quodnam est discrimen inter patrem immunditiei, qui foris polluatur, & prolem immunditiei, qui foris polluatur? Nonne uterque est ex verbis legis? Vel contra scholam Hillel nonne est oppositio? Etenim schola Hillel dicit: Omnia foris comburet, excepto illo, quod polluitur intus filio immunditiei. Quodnam est discrimen inter prolem immunditiei intus, & inter patrem immunditiei intus? Uterque est ex lege. Et hæc non est sententia sapientum sed contra sententiam R. Kaphra: Et est oppositio bar Kaphra contra scholam Schammai, etenim schola Schammai dicit: Omnia comburet intus, excepto illo, quod polluitur foris patre immunditiei: Quodnam est discrimen in patre immunditiei sive polluatur foris sive intus? Utrumque non est ex lege: Idcirco ex mente R. Akiba dixerunt: Ubi erat locus suæ immunditiei, ibi erat locus suæ combustionis: Vel contra scholam Hillel non est oppositio: Etenim schola Hillel dicit: Omnia comburet *foris*, excepto illo; quod polluitur intus prole immunditiei.

וולד הטומאה בין בפנים בין בחוץ זה וזה לא מדבריהם הוא . בנין רבי שמעון דרבי שמעון אמר מאכלו ומשקו של מצורע משתלחין . חוץ לשלש מחנות.

הלכה ו איזהו כרכוב המזבח אמה בין קרן לקרן מקום הילוך רגלי הכהנים . מוספי שבת מוספי ראש חדש מי קודם . רבי ירמיה סבר מימר מוספי שבת ומוספי ראש חדש מוספי ראש חדש קודמין. חייליה דרבי ירמיה מן הדא שירו של שבת ושירו של ראש חדש שירו של ראש חדש קודם . אמר רבי יוסה שנייא היא תמן דאמר רבי חייה בשם רבי יוחנן כדי לפרסמו ולהודיע שהוא ראש חדש . כיצד היה עושה שוחט מוספי שבת ואומר עליהן שירו של ראש חדש ברם הכא מוספי שבת ומוספי ראש חדש מוספי שבת קודמין על שם כל התדיר מחבירו קודם את חבירו . הא שקלים קדשו . רבי שמעון בן יהודה אמר משם רבי שמעון בין אילו ובין אילו לא קדשו . תני הגר בזמן הזה צריך להביא קינו ריבעת כסף . אמר רבי שמעון ביטלה רבן יוחנן בן זכאי מפני התקלה . מהו מפני התקלה כהדא דתני אין מקדישין ולא מעריכין ולא מחרימין ולא מגביהין תרומות ומעשרות בזמן הזה אם הקדיש או העריך או החרים או הגביה הכסות תישרף הבהמה תיעקר כיצד נועל בפניה הדלת והיא מתה מאיליה והמעות ילכו לים המלח . עבר והקדיש מן מה דאמר רבי שמעון ביטלה רבן יוחנן בן זכאי מפני התקלה הדא אמרה עבר והקדיש קדשו . רבי יודה ענתודרייא בעא קומי רבי יוסה הכא את אמר קדשו והכא את אמר לא קדשו . אמר ליה תמן לכן אין מקדישין לכתחילה לפי שמצוה להקריב מתרומה חדשה והיאך הויה לה ישנה והכא מאי אית לך למימר האי ישנה היא אבל לגבי

Quodnam est discrimen in filio immunditiei sive intus polluatur, sive foris? Uterque non est ex verbis scribarum juxta mentem R. Simeonis. Etenim R. Simeon dicit: Cibus & potus leprosi emittebantur extra tria castra.

Constitutio VI. Quinam erat ambitus altaris? Cubitus inter singula cornua, spatium ambulacri sacerdotum: Si affuerint sacrificia additita Sabbathi, & sacrificia additita principii anni, quænam præcedent? R. Hieremias putat dicendum, si affuerint sacrificia additita Sabbathi, & sacrificia additita novilunii, quod sacrificia additita novilunii præcedant: Argumentum R. Hieremia hinc eruitur: Canticum Sabbathi, & canticum novilunii, canticum novilunii præcedit. Dicit R. Jose: Diversum est; Etenim ibi dicit R. Chijah nomine R. Jochanan, ut fieret solennitas, & ad significandum, quod sit novilunium. Quomodo faciebat? Mactabat sacrificia additita Sabbathi, & super illis recitabat canticum novilunii; Profecto hoc loco, si adessent sacrificia additita Sabbathi, & sacrificia additita novilunii, sacrificia additita Sabbathi præcedebat, quia quod est altero frequentius, alterum præcedit. Ecce sicli sanctificantur. R. Simeon ben Jehuda dicit nomine R. Simeonis; Tam illi, quam isti non sanctificantur. Traditio: Proselytus hoc tempore debet afferre nidum suum, quartarium argenti. Dicit R. Simeon: Abolevit illum Raban Jochanan ben Zachai propter offendiculum. Quid propter offendiculum? Juxta id, quod traditur. Non sanctificentur, neque æstimantur, neque separantur ablationes, neque exiguntur separationes, & decimæ hoc tempore. Si quis sanctificet, aut æstimet, aut separet, aut exigat, facultates comburuntur, & jumentum enervatur: quomodo? Occluditur coram eo janua, & ipsum sponte morietur; & nummi projicientur in mare salsum. Si transgrediens sanctificet, ex eo quod dicit R. Simeon; Abolevit Raban Jochanan ben Zachai propter offendiculum: hoc dicit: Si transgrediens sanctificet, sanctificantur. R. Jehuda ben Antadri quæsivit coram R. Jose: Hic tu dicis; sanctificantur, & ibi tu dicis: Non sanctificantur? Respondit ei: Ibi idcirco non sanctificantur sicut in principio, quia præceptum est, ut offeratur de separatione nova; quomodo erit ei vetus? Et hic quid dicis; quod sit vetus? De aliis sanctitatibus: Nidus proselyti non est necesse ut sit novus;

הקדשות אחרים קנו של נר אינו צריך חרשה ואם הקריש קרוש ויניח עד שיבנה בית המקרש שמא יבנה הבית כבראשונה. ותתירם תרומת הלשכה מן החרשה בזמנה באחר בניסן . והכא מה אית לך רב ארא ורב המנונא . רב ארא בר אחוה בשם רב הלכה כרבי שמעון.

vus ; Et si sanctificet , erit sanctus , & reponet , donec ædificetur domus sanctuarii ; fortasse ædificabitur domus sicut in principio , & separabitur separatio conclavis de novo in tempore suo prima die Nisan : At hoc loco quid dicis ? Rabi Ada , & Rabi Menuna : Rabi Ada bar Achua nomine Rab : Constitutio juxta mentem Rabi Simeonis.



TO.



ADDITAMENTA AD CODICEM

De die Expiationum.

NUNC PRIMUM

A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א למה מפרישין כהן גדול מביתו ללשכת פרהדרין פירש רבי יהודה בן בתירה שאם תמצא אשתו ספק נדה ויבא עליה ונמצא טמא שבעת ימים רבי יהודה היה קורא אותה לשכת בילווטין. כל הלשכות שבמקדש פטורות מן המזוזות חוץ מלשכת פרהדרין מפני שהוא בית דירה לכהן גדול שבעת ימים בשנה אמר רבי יהודה וכי לא היה שם בית דירה אלא זו בלבד אלא כל שהיא בית דירה חייב כל שאינה בית דירה פטורה.

ב כל הלשכות שבמקדש רשות היחיד לשבת רשות הרבים לטומאה חוץ מלשכת יין ושמן שיש להם שנים פתחים זו כנגד זו אבא שאול היה קורא אותה

CAPUT PRIMUM.

I. CUR separabant summum sacerdotem de domo sua in conclave Parhedrin? Exponit R. Jehuda ben Bethera; Si enim deprehenderetur ejus uxor dubio menstruata, & cum ea congrederetur, deprehenderetur immundus septem diebus. R. Jehuda illud vocabat conclave Bulevtin. Omnia conclavia, quæ erant in sanctuario libera erant a Mesusa, excepto conclavi Parhedrin, quia erat domus habitationis summo sacerdoti septem diebus in anno. Dicit R. Jehuda: Num ibi non erat nisi hæc domus habitationis duntaxat? Sed omnis, quæ erat domus habitationis, tenebatur Mesusa, si non erat domus habitationis, libera erat.

II. Omnia conclavia, quæ erant in sanctuario, erant locus privatus ratione Sabbathi, locus publicus ratione immunditiei, excepto conclavi vini & olei, cui erant duæ portæ altera e regione alterius; Aba Saul illud vocabat domum

לשכת בית שמניא רבי יהודה אומר כל לשכת שבמקדש שיש לה שני פתחים זה כנגד זה כנגד שערי עזרה רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לטומאה.

ג למה מפרישין כהן אחר תחתיו שמא יארע בו פסול ישמש תחתיו וכהן גדול חוזר לכהונה גדולה וזה ששימש תחתיו כל מצות כהונה גדולה עליו דברי רבי מאיר רבי יוסי אומר אף על פי שאמרו כל מצות כהונה גדולה עליו אינו כשר לא לכהן גדול ולא לכהן הדיוט אמר רבי יוסי מעשה ביוסף בן אילים מצפורי ששמש כהן גדול שעה אחת ולא היה כשר לא לכהן גדול ולא לכהן הדיוט כשיצא אמר למלך פר ושעיר שקרבו היום משל מי היו משלי או משל כהן גדול ידע המלך על מה אמר לו אמר לו מה זה בן אילים לא דייך ששימשתה תחת כהן גדול שעה אחת לפני מי שאמר והיה העולם אלא שאתה מבקש ליטול לך כהונה גדולה באותה שעה ידע בן אילים שהוסע מן הכהונה גדולה.

ד כיצר כהן גדול נוטל חלק מראש אומר זו חטאת שלי זה אשם שלי חלה אחת משתי חלות ארבע וחמש חלות מלחם הפנים רבי אומר אומר אני שיהא זה נוטל מחצה שנאמר והנותרת מן המנחה לאהרן ולבניו שיהא אהרן שקול כנגד בניו במה דברים אמורים בקדשי מקדש אבל בקדשי הגבול אחר כהן גדול ואחר כהן הדיוט חולקין בשוה.

ה מצות כהן גדול להיות גדול מאחיו בנוי בכח בעושר בחכמה ובמראה אין לו מנין שיגדלוהו אחיו שנאמר והכהן הגדול מאחיו שיגדלוהו אחיו אמרו עליו על פנחס איש חבתה שעלה גורלו להיות כהן גדול והלכו אחריו גיזברין ואמרכלין מצאוהו כשהוא חוצב ומלאו אחריו את

mum oleorum. R. Jehuda dicit: Omnia conclavia, quæ erant in ſanctuario, quibus eſſent duæ portæ, altera e regione alterius, uti portæ atrii, erant locus privatus ratione Sabbathi, & locus publicus ratione immunditiei.

III. Cur ſeparabant alium ſacerdotem ejus loco? Ut ſi forte ei contingeret profanatio, ejus loco miniſtraret; At ſummus ſacerdos reſtituebatur ad ſummum ſacerdotium, & qui ejus loco miniſtrabat, cuncta præcepta ſummi ſacerdotii erant ſuper eo: Verba R. Meir: Rabi Joſe dicit: Vel ſi dicant, quod cuncta præcepta ſummi ſacerdotii eſſent ſuper eo, tamen non erat idoneus, ut eſſet ſummus ſacerdos, neque ut eſſet ſacerdos vulgaris: Dicit R. Joſe: Narratur de Joſeph ben Elim de Tſippori, qui miniſtravit una hora loco ſummi ſacerdotis, & non fuit idoneus ut eſſet ſummus ſacerdos, neque ſacerdos vulgaris; Quando egreſſus eſt, dixit regi: Juvencus, & hircus, qui hodie oblati ſunt, cujus fuerunt, meine, an ſummi ſacerdotis? Cognovit rex, qua de cauſa hoc ſibi diceret: Reſpondit ei: Quid eſt hoc ben Elim? non ſatis eſt tibi, quod hora una miniſtraveris loco ſummi ſacerdotis coram eo, qui dixit: Et fuit mundus? At tu quæris tibi ſumere ſummum ſacerdotium: Tum cognovit ben Elim, quod remotus eſſet a ſummo ſacerdotio.

IV. Quomodo ſummus ſacerdos ſumebat partem in principio? Dicebat: Hoc ſacrificium pro peccato erit mihi, hoc ſacrificium pro delicto erit mihi, placenta una ex duabus placentis, quatuor & quinque placentæ de pane facierum: Rabi dicit: Ego dico, quod acciperet dimidium: Dictum eſt enim: *Et reſiduum ex munere erit Aharon, & filiis ejus:* Quod Aharon æquipararetur filiis ejus: De quo hæc dicta ſunt? De ſanctitatibus ſanctuarii, at de ſanctitatibus termini tam ſacerdos ſummus, quam ſacerdos vulgaris æqualiter partiebantur.

V. Præceptum eſt, ut ſummus ſacerdos ſit maximus præ fratribus ſuis, forma, virtute, opibus, ſapientia, & adſpectu: Si ei non fuerint opes, unde probatur, quod eum magnificent ejus fratres? Ex eo quod dictum eſt: *Et ſacerdos maximus præ fratribus ſuis.* Quod eum magnificent fratres ſui: Dixerunt de Pinchas viro Abtha; cum adſcendiſſet ſuper eum ſors, ut eſſet ſummus ſacerdos, profecti poſt eum theſaurarii & camerarii, invenerunt eum cædentem lapides, & impleverunt poſt eum lapidi-

המחצב דינרי זהב · אמר רבי חנניא בן
גמליאל לא סתת היה והלא חתנינו היה
ומצאוהו כשהוא חורש כמה שנאמר
באלישע שנים עשר צמדים הוא בשנים
העשר משרבו מלכים התקינו להיות
מעמידין כהנים והיו מפרישין אותן בכל
שנה ושנה·

ו למה פירש ובוכה מפני
שצריכין להשביעו ולמה צרכו להשביעו
שכבר היה מעשה בביתוס אחד שהקטיר
עד שהוא בחוץ ויצאתה ענן הקטורת
והרתיח את כל הבית שהיו בייתוסין
אומרים יקטיר עד שהוא בחוץ שנאמר
וכסה ענן הקטרת מלמוד שנותן בה מעלה
עשן הא אם לא נתן בה מעלה עשן חייב
מיתה כשיצא אמר לאביו כל ימיכם
הייתם דורשין ואין אתם עושין עד
שעמדתי ועשיתי אני אמר לו אף על פי
שאנו דורשין אין אנו עושין ושומעין אנו
לדברי חכמים תמיהני עליך אם תארך
ימים לא שהה שלשה ימים עד שנתנוהו
בקברו·

ז איזו היא אצבע צרדא
זו אצבע גדולה של ימין בפה לא
בנבל ולא בכנור מה היו אומרים שיר
המעלות לשלמה אם יהוה לא יבנה בית
וגו׳· לא היו ישנין כל הלילה אלא שוקדין
כנגד כהן גדול כדי לעסקו בתורה כך היו
נוהגין בגבולין אחר חרבן הבית זכר
למקדש אבל חוטאין היו·

ח כיצד מפיסין נכנסין ללשכת
הגזית מקיפין ועומדין ככוליר הממונה
בא ונוטל מצנפתו של אחר מהן ויודעין
שממנו פייס מתחיל לא היו מוציאין
שתים אלא אחת אחת היחידים שבהן
מוציאין שתים ולא היו מונין את היתירה
רבי יהודה אומר לא היה פייס למחתה
אלא מי שזכה בקטרת אומר לזה שעמו
אף אתה על המחתה · רבי אליעזר בן
יעקב אומר לא היה פייס לחלבי שעיר
אלא מי שהיה מעלה איברים לכבש מעלה
אותן לגבי מזבח·

ט מעשה בשני כהנים שהיו
רצים ועולים בכבש דחף אחד מהן את
חברו לתוך ארבע אמות נטל סכין ותקע

dicinam denariis aureis. Dicit R. Chananjah ben Gamaliel: Non ita erat: Atqui erat noster socer: Et invenerunt eum arantem, sicut dicitur de Elisæo: Dictum est enim: *Arantem in duodecim jugis boum, & ipse erat in duodecim*: Postquam prævaluerunt reges, constituerunt, & præfecerunt sacerdotes, & singulis annis eos separarunt.

VI. Cur separabatur & flebat? Quia debebant eum adjurare; Et cur debebant eum adjurare? Quia narratur de quodam Baithusæo, qui adolevit foris, & egressa est nubes suffitus, & fumo implevit totam domum; quia Baithusæi dicebant; adolebit quum erit foris: Dictum est enim: *Et operiet nubes suffitus*: Responderunt illis sapientes: Atqui dictum est: *Et operiet nubes suffitus*: Docemur, quod in illum indenda sit herba fumum adscendere faciens; Si enim in illum non indiderit herbam fumum adscendere facientem, reus est mortis: Postquam egressus est, dixit patri suo: Cunctis diebus vestris vos dissertitis, at non operamini; At ego surgens operatus sum. Respondit ei: Licet nos disseramus, tamen non operamur, sed auscultamus verbis sapientum; Mirabor de te, si producas dias: Non expectavit triduum, quod eum posuerint in sepulcro.

VII. Quinam erat digitus צרדא? Hic erat maximus dextræ: Ore, non nablio, neque cythara. Quid dicebant? Canticum graduum Salomonis: *Nisi Dominus ædificaverit domum &c.* Non dormiebant tota nocte, sed vigilabant coram summo sacerdote, ut occupatus esset in lege: Aliquando hoc observabant in terminis post excidium domus in memoriam sanctuarii, sed peccabant.

VIII. Quomodo sortiebantur? Ingrediebantur in conclave cæsi lapidis, consistebant in ordine circulari, præfectus veniens, sumebat cydarim ex eorum aliquo, & cognoscebant, quod ex eo inciperet sortitio; Non educebant duos digitos, sed singulos; at singulares inter eos duos educebant, at non numerabant superfluum: R. Jehuda dicit: Non erat sortitio pro thuribulo; at qui sortiebatur suffitum, dicebat illi, qui secum erat; tu quoque super thuribulo. R. Eliesér ben Jacob dicit: Non erat sortitio pro adipibus hirci; sed qui afferebat membra ad collem, extollebat pariter super altare.

IX. Narratur de duobus sacerdotibus, qui currebant ut adscenderent collem, depulit unus ex iis socium suum intra quatuor cubitos, sumens cultrum infixit

לו בלבו בא רבי צדוק ועמד על מעלות האולם ואמר שמעוני אחינו בית ישראל הרי הוא אומר כי ימצא חלל וגו׳ · ויצאו זקניך ושוטריך ומדדו באו ונמדוד על מי ראוי להביא עגלה על ההיכל או על העזרות געו כל העם אחריו בבכיה ואחר כך בא אביו של תינוק אמר להם אחינו אני כפרתכם עדין בני מפרפר וסכין לא נטמאת ללמדך שטומאת סכין קשה להם לישראל יותר משפיכות דמים וכן הוא אומר וגם דם נקי שפך מנש׳ הרבה מאד עד אשר מלא את ירושלם פה לפה מכאן אמרו בעון שפיכות דמים שכינה נעלית ומקדש נטמא.

י אמר להם הממונה בואו והפיסו מי שוחט מי זורק מי מדשן את המזבח הפנימי מי מדשן את המנורה מי מעלה איברין לכבש הראש והרגל ושתי ידים העוקץ והרגל החזה והגרה ושתי דפנות הקריבים הסולת והחביתים והיין אלו דברי רבי שמעון איש המצפה רבי יוסי אומר הראש והרגל ושתי ידים החזה והגרה ושתי דפנות העוקץ והרגל אמר בן עזאי לרבי עקיבא משם רבי יהושע דרך הלוכו היה קרב הראש והרגל החזה והגרה שתי ידים ושתי דפנות העוקץ והרגל שלש עשר זכין בו פעמים ארבעה עשר פעמים חמשה עשר איל קרב באחד עשר כבשי צבור בשמונה שאין עמהן חביתין פר קרב בעשרים וארבעה הראש והרגל שנים אוחזין ברגל ומעלין אותה לגבי כבש שלשה אוחזין ומקריבין אותה לגבי מזבח במה דברים אמורים בקרבנות הצבור אבל קרבנות יחיד כל הרוצה להקריב מקריב מעשה בבניה של מרתא בת בייתוס שהיה אחד מהן נוטל שתי ירכות בשתי אצבעותיו משור לקוח באלף דינרין והיה מהלך עקב בצד גודל ומעלה אותן לגבי מזבח.

יא מהו אומר על פני המזרח עד שבחברון פעמים שתימור חמה עולה כדרכו תימור לבנה פושה על פני כל המזרח אבא יוסי בן חנן אומר ברק בורקי׳.

xit in ejus cor; Veniens R. Sadoch, & insistens gradibus vestibili dixit: Audite me fratres nostri, domus Israel, ecce dictum est: *Cum inventum fuerit cadaver &c. Et egredientur seniores tui & ministri tui, & metientur*. Venite, & metiamur pro quo conveniat adducere vitulam, pro templone, aut pro atriis; & vociferatus est universus populus post eum flens; & posthæc adveniens pater pueri dixit illis; fratres mei; ego ero expiatio vestra; palpitat adhuc meus filius, & cultrum non est pollutum; ut doceare, quod fuerit molestior Israelitis cultrorum pollutio, quam effusio sanguinum; Et sic dictum est: *Atque etiam sanguinem innocentem effudit Manasse multum valde; ut impleret, Hierusalem os ad os*. Hinc dixerunt; Propter effusionem sanguinum Divinitas abiit, & sanctuarium pollutum est.

X. Dicebat illis præfectus: Venite & sortimini, quis sit mactaturus, quis sit adspersurus sanguinem, quis sit decineraturus altare interius, quis sit decineraturus candelabrum, quis sit allaturus membra ad collem; caput & pedem, & duas manus, spinam dorsi, & pedem, pectus, & guttur, & duo femora, intestina, & similam, & frixa, & vinum; Hæc sunt verba R. Simeonis viri Mitspha. R. Jose dicit: Caput & pedem, & duas manus, pectus, & guttur, & duo femora, spinam dorsi, & pedem: Dixit ben Azai R. Akibæ nomine R. Jehosua: Juxta modum incessus sui offerebatur; caput, & pedem, pectus, & guttur, duos pedes, & duo femora, spinam dorsi, & pedem: Tredecim in eo designabantur, aliquando quatuordecim, aliquando quindecim; Aries offerebatur ab undecim; agni cœtus ab octo, quia cum iis non erant frixa; juvencus offerebatur a quatuor & viginti; Caput & pedem, duo apprehendebant pedem, & elevabant super collem; tres apprehendebant, & offerebant super altare. De quo hæc dicta sunt? De sacrificiis cœtus: At in sacrificiis privati siquis vellet offerre, poterat offerre: Narratur de filiis Marthæ filiæ Biithus, quod unus ex iis sumens duo femora duobus digitis de bove, qui emtus fuit mille denariis, & ipse incedens calcaneo juxta pollicem ea elevaverit super altare.

XI. Quid dicebat super faciem orientis usque ad Hebron? Quando columna solis adscendebat juxta consuetudinem suam, columna lunæ crescebat super facies totius orientis Aba Jose ben Chanen dicit: Coruscat coruscatio.

יב כהן גדול שיוצא מן העזרה לדבר עם חברו ומפליג טעון טבילה שאלו את בן זומא מה טעם לטבילה זו אמר להן אם הנכנס מקדש לקדש מקום שאין ענוש כרת טעון טבילה הנכנס מחול לקדש מקום שענוש כרת אינו דין שיטען טבילה רבי יהודה אומר לא היתה טבילה זו לא מפני הצורך פעמים שטומאה ישנה בידו מתוך שהולך לטבול נזכר שהוא טמא וחוזר ובא לו.

יג כהנים שלא טבלו ולא קדשו ידיהם ורגליהם וכן כהן גדול שלא טבל ולא קדש ידיו ורגליו בין עבודה לעבודה ובין בגדים לבגדים ועבדו עבודתן כשרה אבל כהנים שלא טבלו ולא קדשו ידיהם ורגליהם וכן כהן גדול שלא טבל ולא קדש ידיו ורגליו מן הכיור ועבד עבודתו פסולה אחד כהן גדול ואחד כהן הדיוט ששמשו שחרית שלא רחצו ידיהם ורגליהם חייבין מיתה שנאמר בבואם אל אהל מועד וגו׳. היה עומד ומקריב כל הלילה טעון קדוש ידים ורגלים רבי אומר הלינה פוסלת קדוש ידים ורגלים רבי אלעזר ברבי שמעון אומר אפילו עוסק בעבודה כל שבעת הימים אין הלינה פוסלת בקידוש ידים ורגלים.

יד חמש טבילות היו שם באותו היום כולם בקדש בבית הפרוה חוץ מן הראשונה שהיתה בחול על גב שער המים ובצד לשכתו היתה רבי יהודה אומר עששית של ברזל היו מרתיחין מערב יום הכפורים ומטילין לתוך הצונן בשביל שתפיג צינתן.

טו הכל שלשים מנה אלו נוטל מן המקדש אם רצה להוסיף מוסיף משלו, מעשה בישמעאל בן פאבי שעשתה לו אמו כתונת ממאה מנה והיה עומד ומקריב על גבי המזבח שוב מעשה ברבי אלעזר בן חרסום שעשתה לו אמו כתונת משתי רבוא והיה עומד ומקריב על גבי המזבח והורידוהו אחיו הכהנים מפני שנראה מתוכה ערום. האשה שעשתה כתונת

XII. Si summus sacerdos egrediatur ex atrio ad colloquendum cum socio suo, & disceptet, obligatur ad lotionem: Quæsierunt a ben Zoma; quænam est ratio hujus lotionis? Respondit eis: Si ingrediens de sancto in sanctum, ubi non est pœna excidii, obligatur ad lotionem, ingrediens de loco profano in sanctum, ubi est pœna excidii, non erit æquum, ut obligetur ad lotionem? R. Jehuda dicit: Non erat hæc lotio nisi ea de causa, quod aliquando si esset in ejus manu vetus immundities, quo tempore incedit ad lavandum, recordaretur quod esset immundus, & abiret.

XIII. Sacerdotes si non lavissent, neque sanctificassent manus & pedes, & similiter summus sacerdos si non lavisset, neque sanctificasset manus & pedes inter ministerium, & ministerium, & inter vestes & vestes, & ministrassent, eorum ministerium erat legitimum: At sacerdotes si non lavissent, neque sanctificassent manus, & pedes, & similiter summus sacerdos si non lavisset, neque sanctificasset manus & pedes ex labro, ejus ministerium erat illegitimum; Tam summus sacerdos, quam sacerdos vulgaris, si mane ministrassent, & non lavissent manus & pedes, rei erant mortis: Dictum est enim: *Quando ingredientur in tentorium conventus &c.* Si stans ministret tota nocte, debet sanctificare manus & pedes: Rabi dicit: Pernoctatio profanat sanctificationem manuum & pedum. R. Eliesér bar R. Simeonis dicit: Vel si fuerit occupatus in ministerio toto septiduo, pernoctatio non profanat manus & pedes.

XIV. Quinque lotiones peragebantur eo die, omnes in loco sancto, in domo Happarvæ, excepta prima, quæ peragebatur in loco profano super porta aquarum & prope conclave suum erat: R. Jehuda dicit: R. Jehuda dicit: Laminam ferream fervefaciebant a vespera diei expiationum, & immergebant in aquas frigidas, ut frigus remitteretur.

XV. Omnes sexaginta istas minas sumebat de sancto, si vellet addere, addebat de suis bonis. Narratur de Ismael ben Phabi, quod ei confecerit ejus mater tunicam ex pretio centum minarum, & ipse stans sacrificaverit super altare: Præterea narratur de R. Eliesér ben Charsum, quod ei confecerit ejus mater tunicam ex pretio duarum myriadum, & ipse stans sacrificaverit super altare; at fecerunt eum descendere fratres ejus, quod intra eam videretur nudus! Si mulier faciat tunicam filio suo,

לבנה כשרה ובלבד שתמסרנה לצבור אחד בגדי כהן גדול ואחד בגדי כהן הדיוט באין מתרומת הלשכה.

פרק שני

א כיצד הוא מתודה אנא השם עויתי פשעתי חטאתי לפניך אני וביתי אנא השם כפר נא על העונות ועל הפשעים ועל החטאים שעויתי ושפשעתי ושחטאתי לפניך אני וביתי ככתוב בתורת משה עבדך כי ביום הזה יכפר עליכם וגו׳ ואומר והתודה עליו את כל עונת בני ישראל ואת כל פשעיהם לכל חטאתם דברי רבי מאיר וחכמים אומרים עונות אלו הזדונות פשעים אלו המרדים חטאים אלו השגגות מאחר שמתודה על הזדונות ועל המרדים חוזר ומתודה על השגגות אלא כיצד מתודה אנא השם חטאתי עויתי פשעתי לפניך אנא השם כפר נא לחטאים ולעונות ולפשעים שחטאתי ושעויתי ושפשעתי לפניך אני וביתי ככתוב בתורת משה עבדך כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם וגו׳ והן עונין אחריו ברוך שם כבוד וגו׳. שכן מצינו דרך כל המתודין מתודין דוד אמר חטאנו עם אבתינו העוינו והרשענו שלמה אמר חטאנו ועוינו ופשענו דניאל אמר חטא והרשענו ומרדנו אלא מהו שמשה אומר נושא עון ופשע וחטאה ונקה אלא כך היה מתודה חטאתי ועויתי ופשעתי לפניך.

ב בא לו למזרח העזרה ולצפון המזבח הסגן בימינו וראש בית אב בשמאלו שני שעירים היו שם פניהם כלפי העם ואחוריהם כלפי הקדש כהן גדול פניו כלפי הקדש עשרה פעמים מזכיר את השם בו ביום ששה לפר שלשה לשעיר ואחד לגורלות וקלפי היתה שם ובה שני

suo, est legitima, dummodo eam tradat cœtui. Tam vestes summi sacerdotis, quam vestes sacerdotis vulgaris comparantur de separatione conclavis.

CAPUT II.

I. Quomodo confitebatur? Obsecro Domine, deliqui, rebellis fui, & peccavi coram te ego, & domus mea; Obsecro Domine, remitte nunc delicta, & rebelliones, & peccata, quæ deliqui, & in quibus rebellis fui, & quæ peccavi coram te ego, & domus mea, sicut scriptum est in lege Mosis servi tui: *Quoniam in die hoc expiabit pro vobis &c.* Pariterque dictum est: *Et confitebitur super eo omnia delicta filiorum Israel, & omnes rebelliones eorum juxta peccata eorum.* Verba Rabi Meir: At sapientes dicunt: עונות sunt peccata commissa per contumaciam: פשעים sunt rebelliones: חטאים sunt peccata per errorem commissa. Postquam confessus erat peccata per contumaciam commissa, & rebelliones, iterum confitebatur peccata ex errore commissa? At quomodo confitebatur? Obsecro Domine; peccavi, deliqui, rebellis fui coram te, obsecro Domine remitte nunc peccata, & delicta, & rebelliones, quæ peccavi, & deliqui, & in quibus rebellis fui coram te ego & domus mea, sicut scriptum est in lege Mosis servi tui: *Quoniam in die hoc expiabit pro vobis &c.* Et ipsi respondebant post eum: Benedictum sit nomen gloriosum &c. Etenim sic invenimus morem confitentium, quod ita confiterentur: David dicit: *Peccavimus cum patribus nostris, deliquimus, & rebellavimus.* Salomon dicit: *Peccavimus, & deliquimus, & rebellavimus.* Daniel dicit: *Peccavimus, & impie egimus, & rebellavimus.* At quid Mose dicit? *Portans delictum, & rebellionem, & peccatum, & purificans.* Nisi quod ita confiteretur: Peccavi, & deliqui, & rebellis fui coram te.

II. Veniebat ad orientem atrii, & ad aquilonem altaris, & Segen ad ejus dextram, & præfectus domus patrum ei adstabat ad sinistram: Duo hirci ibi adstabant, quorum facies conversæ erant ad populum, & dorsa ad sanctuarium, & facies summi sacerdotis conversa erat ad sanctuarium: Decies memorabat nomen ineffabile eo die, sexies in juvenco, ter in hirco, & semel in sortibus; & urna ibi erat, in qua duæ sortes buxinæ recondebantur: Et fecit eas ben

נירלות של אשכרוע היו ועשאן בן גמלא של זהב ומזכירין אותו לשבח.

ג בן קטין עשה שנים עשר דד לכיור שנים עשר כהנים מקדשין ממנו שהתחלה לא היו לו אלא שנים ושנים כהנים מקדשין הימנו ומזכירין אותו לשבח מונבז המלך עשה כל ידות הסכינין של יום הכפורים זהב ומזכירין אותו לשבח הילני אמו עשתה נברשת של זהב שעל פתח ההיכל אף היא עשתה טבלה של זהב שפרשת סוטה בתוכה עליה שבשעה שחמה זורחת היו ניצוצות יוצאין הימנה ויודעין שחמה זורחת כל השערים שהיו שם נשתנו להיות של זהב חוץ משערי ניקנור מפני שנעשה בהן נס ויש אומרים מפני שנחושתן מצהיב רבי אליעזר בן יעקב אומר נחושתא קלנתיא והיתה יפה כזהב מהו נס שנעשה בהן אמרו כשהיה ניקנור מביא מאלכסנדריא שבמצרים עמד עליהן נחשול שבים לטבעם ונטלו אחד מהן והטילוהו לים ובקשו להטיל את השני ולא הניחן ניקנור אמר להם אם אתם מטילין את השני הטילוני עמו היה מצטער ובא עד שהגיע לנמל של יפו כיון שהגיעו לנמילה של יפו היה מבעבע ועולה מתחת הספינה ויש אומרים אחת מהן חיה שבים בלעה אותו וכן שהגיע ניקנור לנמילה של יפו פלטתו והטילתו ליבשה ועליהן מפורש בקבלה קורות בתינו ארזים וגו׳.

ד של בית גרמו היו פקיעין במעשה לחם הפנים ולא רצו ללמד שלחו חכמים והביא אומנים מאלכסנדריאה שבמצרים שהיו אופין כיוצא בהן אלא שאין פקיעין לרדותה של בית גרמו היו מסיקין את התנור מבחוץ והיא נירדית מבפנים של אלכסנדרין לא היו עושין כן ויש אומרת זו היתה מעפשות וכשידעו חכמים בדבר אמרו לא ברא המקום את העולם אלא לכבודו שנאמר כל הנקרא בשמי וגו׳. שלחו להן ולא באו עד שכפלו להן שכרן שנים עשר מנה היו נוטלין בכל יום חזרו להיות נוטלין עשרים וארבעה דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר

Gamla aureas, ipsumque in laudem memorant.

III. Ben Katin fecit duodecim epistomia labro; Ex eo duodecim sacerdotes sanctificabantur; Etenim in principio ex eo non sanctificabantur nisi duo sacerdotes: ipsumque memorant in laudem: Mombaz rex fecit omnia manubria secespitarum diei expiationum aurea, ipsumque memorant in laudem: Helena ejus mater fecit candelabrum aureum super porta templi; ipsa quoque fecit tabulam auream, in qua scripta erat sectio mulieris adulterii suspectæ; quo tempore sol oriebatur, coruscationes ex ea egrediebantur, & cognoscebant exortum esse solem: Omnes portæ quæ ibi erant, mutandæ erant ut essent aureæ, exceptis portis Nikanoris, quia in illis factum est miraculum; Et alii dicunt, quod earum æs coruscaret sicut aurum; R. Elieser ben Jacob dicit; quod æs esset tersum, & elegans sicut aurum. Quodnam miraculum factum est in illis? Dixerunt; quando Nikanor eas adducebat Alexandria Ægypti, exorta est contra illos tempestas, itaut submergerentur, sumserunt unam ex iis & projecerunt in mare; & voluerunt projicere secundam; at non permisit Nikanor dicens; Si vos projicitis secundam, projicite me quoque cum ea: Ipse mœrens venit, donec pervenit ad portum Acho, postquam pervenit ad portum Acho, ipsa exsiliebat, & adscendebat desubter navi; & alii dicunt, quod unam ex iis bellua quæ erat in mari, absorpserit, & quando Nikanor pervenit ad portum Acho, eam evomuerit, & projecerit in aridam; & de iis exponitur in traditione: *Tigna domus nostræ cedrina &c.*

IV. Familia domus Garmo perita erat in faciendis panibus facierum, & noluerunt docere; Miserunt sapientes, & conduxerunt opifices Alexandria Ægypti, qui coquebant sicut ipsi, at non erant periti in subigendis; Etenim familia Garmu accedebant furnum extrinsecus, & panis intus subigebatur; at opifices Alexandriæ non ita faciebant; & nonnulli dicunt quod macesceret. Quando hoc cognoverunt sapientes dixerunt; Non creavit Deus mundum nisi propter gloriam suam: Dictum est enim: *Omnem qui invocat nomen meum &c.* Miserunt ad eos, & noluerunt venire, nisi postquam duplicarunt eorum mercedem: Duodecim minas accipiebant quotidie, postea statuerunt, ut acciperent quatuor & viginti: Verba R. Meir: Rabi Jehuda dicit: Quatuor & viginti accipie-

עשרים וארבעה היו נוטלין בכל יום חזרו
להיות נוטלין ארבעים ושמונה אמרו להם
חכמים מה ראיתם שלא ללמד אמרו
יודעין היו בית אבא שבית המקדש עתיד
לחרוב ולא רצו ללמד שלא יהו עושין
לפני עבודה זרה כדרך שעושין לפני
המקום ובדבר הזה היו מזכירין אותן
לשבח שלא נמצאת פת נקייה ביד בניהן
וביד בנותיהן מעולם שלא יאמרו מלחם
הפנים הן נזונין לקיים מה שנאמר והייתם
נקיים מיהוה ומישראל:

ה של בית אבטינס היו פקיעין
בפטום הקטורת במעלה עשן ולא רצו
ללמד שלחו חכמים והביאו אומנין
מאלכסנדריא של מצרים שהיו מפטמין
כיוצא בהן אלא שאין פקיעין במעלה עשן
של בית אבטינס היתה מתמרת ועולה עד
הקורות ואחר כך פושה ויורדת למטה של
אלכסנדרין היתה פושה מיד וכשידעו
חכמים בדבר אמרו לא ברא המקום את
העולם אלא לכבודו שנאמר כל פעל יהוה
למענהו שלחו עליהן חכמים ולא באו עד
שכפלו להם שכרם שנים עשר מנה היו
נוטלין בכל יום חזרו להיות נוטלין עשרים
וארבעה דרבי מאיר רבי יהודה אומר
עשרים וארבעה היו נוטלין בכל יום חזרו
להיות נוטלין ארבעים ושמנה מנה אמרו
להם חכמים מה ראיתם שלא ללמד אמרו
להן יודעין היו בית אבא שבית המקדש
עתיד לחרוב ולא רצו ללמד שלא היו
מפטמין לפני עבודה זרה כדרך שמפטמין
לפני המקום ובדבר הזה היו מזכירין אותן
לשבח שלא יצאה מהן אשה מבושמת
מעולם ולא עוד אלא כשהיו נושאים אשה
ממקום אחר היו פוסקין על מה שלא
תתבשמי כדי שלא יהו ישראל אומרים
מפטום הקטורת מתבשמות לקיים מה
שנאמר והיותם נקיים מיהוה ומישראל.
אמר רבי עקיבא סח לי שמעון בן לינא
אני ותינוק אחד מבני בניהם והיינו
מלקטים עשבים בשדה ראיתיו ששחק
ובכה אמרתי לו על מה בכית אמר לי על
כבוד בית אבא שגלה אמרתי לו על מה
שחקת אמר לסוף שעתיד הקדוש ברוך

piebant singulis diebus, postquam redierunt, octo & quadraginta acceperunt: Dixerunt illis sapientes, quid vidistis, ut docere volueritis? Responderunt: Sciebat domus patris nostri, quod hæc domus foret diruenda, idcirco noluerunt docere, ne illi facerent coram Idololatria, sicut faciunt coram Deo; & hac de causa ipsos memorant in laudem, quod non fuerit unquam inventus panis purus in manu filiorum, & filiarum suarum ne dicerent: Pane facierum illi aluntur: Ad confirmandum quod dictum est: *Et sitis puri coram Deo, & Israel.*

V. Familia domus Abthines perita erat in compositione suffitus & in herba fumum adscendere faciente, & noluerunt docere; Miserunt sapientes & conduxerunt opifices Alexandria Ægypti, qui componebant sicut ipsi, at non erant periti in herba fumum adscendere faciente; Suffitus domus Abtines instar columnæ adscendebat usque ad contignationem, & diffindebatur, & infra descendebat: At suffitus Alexandrinorum statim dispergebatur: Quando hoc cognoverunt sapientes, dixerunt: non creavit Deus mundum nisi in gloriam suam: Dictum est enim: *Omnia operatus est Dominus propter seipsum:* Miserunt ad eos sapientes, at non venerunt nisi postquam duplicarunt eorum mercedem; Duodecim minas singulis diebus accipiebant, & postquam redierunt, quatuor & viginti acceperunt; verba R. Meir: R. Jehuda dicit: Quatuor & viginti singulis diebus accipiebant, & postquam redierunt, octo & quadraginta acceperunt: Dixerunt eis sapientes: Quid vidistis, ut nolueritis docere? Responderunt eis: Sciebat domus patris nostri, quod domus sanctuarii foret diruenda, idcirco noluerunt docere, ne componerent suffitum coram Idololatria, sicut componunt coram Deo: Et hac de causa memorarunt ipsos in laudem, quod nunquam ex iis egressa sit mulier quæ oleret; Et præterea, quando despondebant mulieres ex alio loco, paciscebantur cum iis, ne olerent, ne Israelitæ dicerent: Ex compositione suffitus olent: Ad confirmandum quod dictum est: *Et sitis puri coram Deo & Israel.* Dicit R. Akiba: Dixit mihi Simeon ben Luga: Ego & puer quidam de posteris domus Abthines colligebamus herbas in agro: eumque vidi ridentem, & flentem: Illi dixi: Cur flevisti, quia gloria domus patris nostri transmigravit: Illi dixi: Cur risisti? Respondit: Quia tandem Deus S. B. lætificaturus est filios suos: Illi dixi: Quid

הוא לשמח את בניו אמרתי לו מה ראית
אמר מעלה עשן כנגדו אמרתי לו הראו
לי אמר לי שבועה היא בידינו שאין
מראין אותו לכל אדם.

ו אמר רבי יוחנן בן נורי פעם
אחת הייתי מהלך בדרך מצאני זקן אחד
אחד ואמר לי משל בית אבטינס אני
בתחלה כשהיו בית אבא צנועין היו
מוסרין מגילותיהן זה לזה עכשיו הילך
מגילה זו והזהר בה שהיא מגלת סמנים
וכשבאתי והרצתי דברים לפני רבי עקיבא
אמר לי מעתה אסור לספר בגנותן של
אלו מכאן אמר בן עזאי משלך יתנו לך
בשמך יקראוך ובמקומך יושיבוך אין שכחה
לפני המקום אין אדם נוגע במוכן לחברו.

ז אגריס בן לוי היה יודע פרק
בשי׳ ולא רצה ללמד אמרו לו חכמים מה
ראית שלא ללמד אמר להן יודעין היו
בית אבא שבית המקדש עתיד לחרוב ולא
רצו ללמד שלא יהו אומרים לפני עבודה
זרה כדרך שעושין לפני המקום בן קמצר
היה יודע את הכתב ולא רצה ללמד
אמרו לו מה ראית שלא ללמד דמם אלו
מצאו תשובה לדבריהם בן קמצר לא מצא
תשובה לדבריו הם בקשו להרבות כבודם
ולמעט כבוד שמים לפיכך כבודם נתמעט
וכבוד שמים נתרבה ולא נמצא להם שם
ט״ב וזכר טוב על הראשונים נאמר זכר
צדיק לברכה ועל אלו נאמר ושם רשעים
ירקב.

ח טרף בקלפי והעלה שני גורלות
אחד בימינו ואחד בשמאלו אם בימינו
עלה היו כל ישראל שמחים ואם בשמאלו
עלה לא היו כל ישראל שמחים שאלו את
רבי עקיבא מהו לשנותו משמאל לימין
אמר להם אל תתנו מקום למינין לרדות
אחריהם רבי יהודה אמר משם רבי אליעזר
הסגן וכהן גדול מושיטין שנים ימיניהן
כאחד אם בימינו של כהן גדול עלה הסגן
אומר אישי כהן גדול הגבה ימינך אם
בימינו של סגן עלה ראש בית אב אומר
לו סגן דבר מאילך ונתנן על שנים
השעירים הוא אומר לה׳ והסגן אומר
לחטאת. רבי ישמעאל אומר לא היה

Quid vidiſti? Reſpondit: Herbam adſcendere fumum facientem in meo conſpectu: Ei dixi: Oſtende mihi: Reſpondit mihi: Juramentum eſt in manibus noſtris, ut nemini oſtendamus.

VI. Dicit Rabi Jochanan ben Nuri: Aliquando incedens per viam, offendi ſenem quendam, qui mihi dixit: De familia Abtines ego ſum; In principio quando domus patris mei erat modeſta, tradebant volumina ſua alter alteri; Nunc ecce tibi volumen hoc, & præmonearis, quod ſit volumen aromatum: Et quando veni, & expoſui verba coram R. Akiba, dixit mihi: Nunc interdictum eſt loqui in eorum ignominiam: Hinc dixit ben Azai: De bonis tuis dabunt tibi, nomine tuo vocabunt te, in loco tuo facient te conſiſtere: Non eſt oblivio coram Deo in eo quod paratum eſt ſocio ſuo.

VII. Agdim ben Levi canendi peritus erat, at noluit docere: Dixerunt ei ſapientes: Quid vidiſti, ut nolles docere? Reſpondit illis: Sciebat domus patris mei, quod domus ſanctuarii foret diruenda, & noluerent docere, ne dicerent coram Idololatria, ſicut faciunt coram Deo. Ben Kamzar faciebat artem ſcribendi, at noluit docere: Dixerunt ei: Quid vidiſti, ut nolles docere? Iſti invenerunt reſponſum verbis ſuis, at ben Kamzar non invenit reſponſum verbis ſuis; illi voluerunt multiplicare gloriam ſuam, & diminuere gloriam Dei, ideoque eorum gloria diminuta eſt, & gloria Dei aucta eſt, & non eſt illis inventum nomen bonum, at memoria bona inventa eſt in prioribus: Dictum eſt enim: *Memoria juſti in benedictionem:* At de iſtis dictum eſt: *Et nomen impiorum putreſcet.*

VIII. Succuſſabat urnam, & duas ſortes inde educebat, alteram dextra, & alteram ſiniſtra, ſi dextra educebat, omnes Iſraelitæ lætabantur, ſi ſiniſtra educebat, Iſraelitæ non lætabantur: Quæſierunt a R. Akiba, quid? ut mutetur a ſiniſtra ad dextram? Reſpondit illis: Ne daretur facultas hæreticis obloquendi poſt eos. R. Jehuda dicit nomine R. Elieſer: Segen & ſummus ſacerdos immittebant ſimul duas dextras ſuas; ſi in manum ſummi ſacerdotis adſcenderet, Segen dicebat; Domine ſacerdos magne extolle dextram tuam: Si in dextram Segen adſcenderet; præfectus domus patrum illi dicebat: loquere per teipſum: Et imponebat eas duobus hircis; ipſe dicebat *Domino*; & Segen dicebat: *In ſacrificium pro peccato*. Rabi Iſmael dicit: Non erat neceſſe ut diceret:

צריך לומר חטאת אמרו לו והלא כבר נאמר ועשהו חטאת.

ט בכל יום שנים כהנים נכנסין אחד בכסף ואחד במחתה היום נוטל את המחתה בימינו ואת הכף בשמאלו במה דברים אמורים בקטורת של לפני לפנים אבל בקטורת של מזבח הזהב הרי הוא כקטורת של שאר ימות השנה; בכל יום היתה כבירה והיום קלה בכל יום היתה צרה והיום ארוכה כדי שתהא זרועו מסייעת בכל יום לא היה לה נשתיק והיום היה לה ניאשתיק דברי בן הסגן בכל יום היו שם שתים מערכות והיום שלש אחת למערכה גדולה ואחת למערכה קטנה ואחת שמוסיפין לקטורת שלפני לפנים דברי רבי יהודה רבי יוסי מוסיף אחת לקיום האש רבי מוסיף אחת לאברים ופדרים שלא נתעכלו מבערב.

י נכנס ומהלך בהיכל עד שנמצא עומד בין מזבח הזהב ולמנורה והמזבח לפנים ממנו שלחן נתון בצפון משליש הבית ולפנים משוכה מן הכותל שתי אמות ומחצה מזבח הזהב ממוצע בנתים כנגד שתי בדי ארון ומשוך כלפי מזרח וכולם היו נתונין מחצי הבית ולפנים מהלך בהיכל עד שמגיע לבין שתי הפרכות המבדילות בין הקדש ובין קודש הקדשים וביניהן אמה זה מקום הדבור שעשה שלמה רבי יוסי אומר לא היה שם אלא פרכת אחת שנאמר והבדילה הפרוכת לכם אמרו לו מה תלמוד לומר בין הקדש ובין קודש הקדשים אמר להם בין קדש העליון לקדש התחתון דבר אחר בין נוב לגבעון לשילה לבית עולמים. החיצונה פרופה מן הדרום והפנימית מן הצפון מהלך ביניהן עד שהגיע לצפון הגיע לצפון הפך פניו לדרום מהלך לשמאלו עם הפרוכת עד שמגיע לארון ודחף את הפרוכת במתניו ונתן המחתה בין שני הבדים וצבר את הקטורת על גבי גחלים ונתמלא הבית עשן יוצא ובא לו דרך כניסתו ומתפלל תפלה קצרה בבית החיצון ולא היה מאריך שלא להבעית את ישראל. מעשה בכהן

ceret: *Sacrificium pro peccato*. Responderunt illi: Atqui jam dictum est: *Et faciet illum in sacrificium pro peccato*.

IX. Quotidie duo sacerdotes ingrediebantur, alter cum acerra, & alter cum thuribulo, at hodie sumebat thuribulum dextra, & acerram sinistra: De quo hæc dicta sunt? De suffitu adyti, at in suffitu altaris aurei observabatur idem ritus ac in suffitu reliquorum anni dierum; Quotidie thuribulum erat grave, & hodie leve; quotidie erat breve, & hodie longum, ut brachio suo sibi posset auxiliari: Quotidie non habebat annulum, & hodie habebat annulum. Verba ben Segen: Quotidie erant duæ pyræ, & hodie tres, una propter struem magnam, & altera propter struem parvam, & alteram addebant pro suffitu adyti: Verba R. Jehuda: R. Jose addit aliam ad conservandum ignem. Rabi addit aliam pro membris & adipibus, qui nondum a vespera absumti essent.

X. Ingrediens incedebat per templum, donec deprehenderetur inter altare aureum, & candelabrum, & altare erat illo interius: Mensa posita erat in aquilone ab tertia parte domus & interius, protracta a muro duos cubitos cum dimidio; & altare aureum erat intermedium inter ea contra duos vectes, arcæ, & protractum versus orientem, & cuncta collocata erant ab dimidia domo & interius. Incedebat per templum, donec perveniret inter duo vela, quæ separabant inter sanctum & sanctum sanctorum, & inter ea erat cubitus; hic erat locus oraculi, quod fecerat Salomon: R. Jose dicit: Non erat ibi nisi velum unum: Dictum est enim: *Et separabit velum vobis*: Responderunt ei: Cur dictum est: *Inter sanctum, & sanctum sanctorum*? Respondit illis: Inter sanctum superius, & sanctum inferius: Alia expositio: Inter Nob & Gabahon, inter Silo & domum seculorum: Exterius ansula annexum erat ab austro, & interius ab aquilone, incedebat inter ea donec perveniret ad aquilonem, postquam pervenierat aquilonem convertebat faciem suam ad austrum, sinistrorsum incedebat prope velum, donec perveniret ad arcam, impellebat velum lumbis suis, & ponebat thuribulum inter duos vectes, & congerebat suffitum super prunas, & implebatur domus fumo, egrediens incedebat per viam qua ingressus erat, & recitabat brevem orationem in domo exteriori, at non producebat, ne Israeli metum incuteret: Narratur de quodam sacer-

אחר שהאריך אמרו לו מה ראית להאריך אמר להם מתפלל אני עליכם ועל מקדש אבותיכם שלא יחרב אמרו אף על פי כן אין אתה רשאי לשנות.

יא אבן היתה מימות הנביאים הראשונים ושתייה נקראת גבוהה מן הארץ שלש אצבעות שמתחלה היה עליה ארון נתון משניטל הארון עליה היו מקטירין קטרת שלפני לפנים רבי יוסי אומר ממנה נשתה העולם שנאמר מציון מכלל יופי אלהים הופיע צנצנת המן וצלוחית של שמן המשחה ומקלו של אהרן שקדיה ופרחיה וארגז שהשיבו פלשתים כבוד לאלהי ישראל היו כולם בבית קדש הקדשים משנגנז ארון נגנזו עמו.

יב שתי בדי ארון היו יוצאין מן הארון עד שמגיעין לפרוכת שנאמר ויאריכו הבדים יכול לא יהו נראין מתוכה תלמוד לומר ויראו ראשי הבדים וגו׳ יכול שקרעו את הפרוכת תלמוד לומר ולא יראו החוצה אמור מעתה האריכו הבדים והגיעו לפרוכת ודחקו את הפרוכת והיו נראין מתוכה ועליהם מפורש בקבלה צרור המור דודי לי בין שדי ילין.

יג נטל את הדם ממי שממרים בו נכנס למקום שנכנס ועמד במקום שעמד והזה ממנו על הפרוכת כנגד שתי בדי ארון אחת למעלה ושבע למטה ולא מתכוין להזות לא למעלה ולא למטה אלא כמצליף רבי יהודה אומר משם רבי אליעזר כך היה מונה אחת אחת ואחת אחת ושתים אחת ושלש אחת וארבע אחת וחמש אחת ושש אחת ושבע ואחר כך היה מהלך לשמאלו עד הפרוכת ולא היה מגיע לפרוכת אם הגיע הגיע אמר רבי אלעזר ברבי יוסי אני ראיתיה ברומי שהיו עליה טיפי דמים ואמרו לי אלו מדמים של יום הכפורים.

dote, qui produxit orationem, dixerunt ei: Quid vidisti ut produceres? Respondit: oravi ego pro vobis, & pro sanctuario patrum vestrorum, ne diruatur: Dixerunt: Licet ita sit, tamen tibi non licet immutare.

XI. Lapis erat a diebus priorum prophetarum, & lapis fundationis vocatus fuit, altus a terra tribus digitis, cui a principio arca imposita fuit; postquam remota est arca, super illo adolebant suffitum adyti: R. Jose: Ex eo fundatus est mundus: Dictum est enim: *Ex Sion species decoris Dei*: Vasculum mannæ, & lecythus olei unctionis, & virga Aharon, & ejus amygdalæ, & flores, & arca, quam posuerunt Philistiim in honorem Dei Israel, hæc omnia erant in sancto sanctorum, postquam abscondita fuit arca, cum ea fuerunt abscondita.

XII. Duo vectes arcæ prominebant ab arca, ut attingerent velum: Dictum est enim: *Et cum eminerent vectes*: Crederem, quod non viderentur de medio illius? Idcirco dictum est: *Et apparebant capita extrinsecus*. Crederem, quod rumperent velum? Idcirco dictum est: *Et non apparebant extrinsecus*. Dic igitur quod producerentur vectes, & attingerent velum, & impellerent velum, atque ex ejus medio conspicerentur: Et de his exponitur in traditione: *Fasciculus myrrhæ dilectus meus, inter ubera mea pernoctabit*.

XIII. Sanguinem a miscente sumebat, ingrediebatur in locum, in quem ingrediebatur, stabatque in loco, quo stabat, atque ex eo spargebat super velarum contra duos vectes arcæ, semel sursum, & septies deorsum: Neque attendebat ad spargendum neque sursum neque deorsum, sed tanquam flagellator: R. Jose dicit nomine R. Eliefer; Sic ille numerabat: semel, semel, & semel, semel & bis, semel & ter, semel & quater, semel & quinquies, semel & sexies, semel & septies: Et posthæc incedebat sinistrorsum usque ad velum, postquam pervenerat ad velum, si attingeret, attingeret (*sc. si attingeret spargens sanguinem velum, nihil interest*) Dicit R. Eliefer bar R. Jose: Ego vidi (*velum*) Romæ, in quo erant guttæ sanguinum; & mihi dixerunt: Istæ sunt de sanguinibus diei expiationum.

CA-

פרק שלישי

א בא לו להקיף את המזבח מהיכן הוא מתחיל מקרן מזרחית צפונית צפונית מערבית מערבית דרומית דרומית מזרחית מקום שמתחיל בחטאת על מזבח החיצון שם הוא נומר על מזבח הפנימי על כולן הוא נותן ממטה למעלה חוץ מזו שהיתה לפניו שהיה נותן מלמעלה למטה רבי יהודה אמר משם רבי אליעזר במקומו היה עומד ומחטא ועל כולן הוא נותן ממטה למעלה חוץ מזו שהיתה לפניו שבננר אלכסון שהיה נותן מלמעלה למטה.

ב הזה על טהרו של מזבח שבע פעמים לא היה מזה לא על האפר ולא על הגחלים אלא על גגו של מזבח והיא נבפפת על הקיר על כל הזייה טבילה נתן על הקרן מכן ומכן כשר מן הקרן ולפנים פסול שינה מתן קרנות פסול אם חסר אפילו אחת מן המתנות פסול הקרים מתן שבע למתן ארבע יחזור ויתן מרם מתן שבע על מתן ארבע.

נ עד שגמר את המתנות שבפנים יצא ושפך שירי הדם ליסוד מערבי של מזבח החיצון ושל מזבח החיצון היה שופך אל יסוד דרומי רבי שמעון אומר אלו ואלו ליסוד מערבי ואלו ואלו מתערבין באמה ויוצאין לנחל קדרון ונמכרין לגננין לזבל ומועלין בהן דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אין מעילה בדמים.

ד כל מעשה יום כיפורים האמורים על הסדר הקדים מעשה לחברו לא עשה כלום חוץ מן הוצאת כף ומחתה שאם הקדים מעשה לחברו מה שעשה עשוי אמר רבי יהודה במה דברים אמורים בדברים הנעשים בפנים בבגדי לבן אבל בדברים הנעשים בחוץ בבגדי זהב אף על פי שהקדים מעשה לחברו מכל הנעשים מה שעשה עשוי.

ה נתן מקצת המתנות בפנים ונשפך הדם יביא אחר ויתחיל בתחלה

CAPUT III.

I. VEniebat ad circumeundum altare: Unde incipiebat? Ab cornu orientali aquilonari, aquilonari occidentali, occidentali australi, australi orientali: Ubi incipiebat in sacrificio pro peccato altaris exterioris, ibi perficiebat super altari interiori: Et dabat super singula ab inferna parte ad supernam, excepto eo solo, quod in ejus conspectu erat, in quo dabat a superna parte ad infernam. R. Jehuda dicit nomine R. Elieser; In loco suo stabat, & spargebat super omnia ab inferna parte ad supernam, excepto eo solo, quod erat in ejus conspectu transversim, ubi spargebat a superna parte ad infernam.

II. Spargebat super puritatem altaris septies; non spargebat super cinerem, neque super prunas, sed super tectum altaris, & declinabat super parietem, & in singulis adspersionibus immergebat; si adspergeret hinc inde super cornu, erat legitimum, si ab cornu & interius, erat illegitimum; si immutaverit adspersionem cornuum, erit illegitimum; si deficiat vel una ex adspersionibus, erit illegitimum; Si anteverterint septem quatuor adspersiones, iterum dabit de sanguine septem adspersionum in sanguinem quatuor adspersionum.

III. Postquam perfecerat adspersiones interiores, egrediebatur, & effundebat reliquias sanguinis in basim occidentalem altaris exterioris, & reliquias sanguinis altaris exterioris effundebat in basim australem: R. Simeon dicit: Tam illæ, quam istæ effundebantur in basim occidentalem, & ambæ miscebantur in fossa, & defluebant in torrentem Kedron, & stercorandis hortis olitoribus vendebantur, & in iis prævaricabantur: Verba R. Meir: At sapientes dicunt: Non erat prævaricatio in sanguinibus.

IV. Cuncta opera, diei expiationum, quæ ex ordine dicta sunt, si alterum alterum præcedat, nihil fecit, excepta eductione acerræ, & thuribuli; in quo si alterum alterum præcedat, quod factum est, factum est: Dicit R. Jehuda: De quo hæc dicta sunt? De iis, quæ peragantur intus in vestibus albis, at in iis, quæ peraguntur foris in vestibus aureis, vel si alteram, alteram præcedat ex omnibus operationibus, quod factum est.

V. Si adsperserit partem adspersionum interiorum, & effundatur sanguis, adducet alium sanguinem, & incipiet ab

מבפנים רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים ממקום שפסק גמר את המתנות שעל הפרכות שבפנים ונתן מקצת מתנות שבחוץ ונשפך הדם יביא אחר ויתחיל כתחלה מבחוץ רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים ממקום שפסק גמר את המתנות שבחוץ ונתן מקצת מתנות על המזבח רבי אלעזר ורבי שמעון אמרו למקום שפסק גמר את המתנות שעל גבי המזבח ונשפך הדם אין מתן היסוד מעכב.

ו בולן מטמאין בגדים ונשרפין בבית הרשן דברי רבי אליעזר ורבי שמעון וחכמים אומרים אין מטמאין בגדים ואין נשרפין בבית הרשן אלא האחרון הגומר את המלאכה בלבד׃

ז אמר רבי יוסי זה סימן בל היוצא מבפנים להינתן בחוץ נוטל מן הסמוך לפנים וכל הנוטל מבפנים להינתן בחוץ נותן על הסמוך לפנים,

ח נתן מדם הפר בפנים חוץ מדם השעיר בפנים בחוץ הפנימים עלו לו והחיצונים לא עלו לו נתן מקצת המתנות שבפנים ונשפך הדם יביא אחר ויתחיל בתחלה על הפרוכת נתן מקצת המתנות על המזבח ונשפך הדם אף על פי שלא נתן בנגד היסוד יצא שנאמר וכלה מכפר אם כפר כלה דברי רבי עקיבא רבי יהודה אומר אם כלה כפר אין מתן היסוד מעכב וכולן כנגד היסוד יצאו שנאמר וכלה מכפר.

ט פר ושעיר של יום הכפורים שאברו והפריש אחרים תחתיהן ולא הספיק להקריבן עד שימצאו הראשונים ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויפלו דמיהן לנדבה שאין חטאת הצבור מתה רבי יהודה אומר תמות ועוד אמר רבי יהודה נשפך הדם ימות המשתלח מת המשתלח ישפך הדם.

י שני שעירי יום הכפורים מצותן בהגרל אף על פי שלא הגריל עליהן

loco interiori: R. Eliesєr & R. Simeon dicunt: A loco quo cessavit: Si perfecerit adspersiones interiores super vela, & adsperserit partem adspersionem exteriorum super altare, & effundatur sanguis, adducet alium sanguinem, & incipiet a loco exteriori. R. Eliesєr & R. Simeon dicunt: Ab loco quo cessaverit. Si perfecerit adspersiones exteriores, & adsperserit partem adspersionum super altare, & effundatur sanguis, adducet alium sanguinem, & incipiet adspergere super altare; R. Eliesєr, & R. Simeon dicunt: A loco quo cessavit; Si perfecerit adspersiones super altare, & effundatur sanguis, adspersio super basim non impedit.

VI. Et omnes polluunt vestes, & comburuntur in domo cineris. Verba R. Eliesєr; At R. Simeon, & sapientes dicunt; Non polluit vestes, neque comburitur in domo cineris nisi novissimus duntaxat, qui perfecit operationem.

VII. Dicit R. Jose: Hoc est signum: Omne quod educitur a loco interiori, ut ponatur in loco exteriori, sumitur ex loco proximo interiori, & omne quod sumitur a loco interiori, ut ponatur in exteriori, ponitur in spatio proximo interiori.

VIII. Siquis adspergat sanguinem interiorem juvenci foris, & sanguinem hirci interiorem foris, adspersiones interiores inserviunt, at exteriores non inserviunt. Si adsperserit partem adspersionum interiorum, & effundatur sanguis, adducendus erit alius sanguis, incipiet adspergere super velo; Si adsperserit partem adspersionum super altare, & effundatur sanguis, vel si non effundat contra basim, satisfacit debito suo: Dictum est enim: *Et perficiet expiare:* Si expiavit, perfecit; Verba R. Akiba: R. Jehuda dicit: Si perfecit, expiavit; Etenim adspersio super basim non impedit; Et omnes e regione basis satisfaciunt debito: Dictum est enim: *Et perfecerit expiare*.

IX. Si juvencus, & hircus diei expiationum amittantur, & alios eorum loco separaverit, & priusquam eorum oblationem absolverit, inventi fuerint, priores pascant donec vitientur, & vendantur, & eorum pretia cedant in oblationem spontaneam; quia sacrificium pro peccato cœtus non moritur: Rabi Jehuda dicit: Moriatur: Et præterea dicit R. Jehuda. Si effundatur sanguis? moriatur emissarius? Si moritur emissarius effundatur sanguis.

X. Præceptum est, ut fiat sortitio in duobus hircis diei expiationum; Si nondum

רשאי לשנותן בדבר אחר משהגריל עליהן אין רשאי לשנותן בדבר אחר.

יא פסח שלא קרב בראשון יקרב בשני לא קרב בשלישי מעות שלא קרבו בראשון יקרבו בשני לא קרבו בשני יקרבו בשלישי חנינה שלא קרבה בראשונה תקרב בשניה לא קרבה בשני תקרב בשלישי לא קרב בשלישי תקרב להבא. שעירי הרגל שלא קרבו ברגל יקרבו בראש חדש לא קרבו בראש חדש יקרבו ביום הכפורים לא קרבו ביום הכיפורים יקרבו לרגל שבא שמתחילה לא הוקרשו לקרבנות צבור אלא על מנת לקרב על מזבח החיצון.

יב מת שעיר המשתלח עד שלא זרק הדם של ראשון אף על פי שלא התודה עליו יצא שנאמר יעמד חי עד מתי יהא זקוק להיות חי עד וכלה מכפר את הקדש דברי רבי יהודה רבי שמעון אומר עד שעת וידוי רבי יוסי אומר כך הוא אומר חטאו עוו ופשעו לפניך עמך בית ישראל.

יג כבש עושין מפני אלכסנדרין שהיו מתלשין בשערו ואומרין לו טול וצא טול וצא יקירי ירושלם מלוין אותו עד סכה ראשונה מפני שעשר סוכות בתוך שנים עשר מילין היו דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר תשע סוכות בתוך עשרה מילין היו רבי יוסי אומר חמש סוכות בתוך עשרה מילין היו ומערבין מזו לזו אמר רבי יוסי בן רבי יהודה יכולני אני לעשותן שתי סוכות.

יד שאלו את רבי אליעזר הרי שחלה שעיר המשתלח מהו להרכיבו אמר להם יכול הוא להרכיב את אחרים חלה משלחו מהו לשלחו ביד אחר אמר להם כך תהיו בשלום ואני דחאו ולא מת מהו שירה אחריו וימיתנו אמר להן כך יהיו אויבי מקום וחכמים אומרים חלה מרכיבו חלה משלחו ביד אחר דחאו ולא מת ירד אחריו וימיתנו.

טו שעיר המשתלח אף על פי שאין מטמא בגדים מטמא אוכלין ומשקין

dum facta fuerit sortitio super eos, licet eos commutare in rem aliam; postquam fuerit facta sortitio, non licet eos commutare in rem aliam.

XI. Si Pascha non fuerit oblatum in primo die, offeratur in secundo, si non fuerit oblatum in secundo, offeratur in tertio. Nummi qui non fuerint oblati in primo, offerantur in secundo, si non fuerint oblati in secundo, offerantur in tertio, si non fuerint oblati in tertio, offerantur tempore futuro: Hirci diei festi, si non fuerint oblati in festo, offerantur in novilunio: Si non fuerint oblati in novilunio offerantur in die expiationum, si non fuerint oblati in die expiationum, offerantur in festo futuro, quia a principio non fuerunt sanctificati in oblationibus cœtus, nisi cum conditione, ut offerantur super altare exterius.

XII. Si moriatur hircus emissarius, priusquam spargatur sanguis prioris, licet non fuerit confessus super eo, satisfacit debito; Dictum est enim: *Statuet vivum*. Quandiu necesse erit, ut sit vivus? Donec: *Et perfecerit expiare sanctuarium*. Verba R. Jehuda. R. Simeon dicit: usque ad tempus confessionis. R. Jose dicit: Sic dicebat: Peccarunt, deliquerunt, & rebelles fuerunt coram te populus tuus domus Israel.

XIII. Pontem fecerunt propter Alexandrinos, qui pilos ei evellebant, eique dicebant: Vade & exi, vade & exi. Nobiles Hierosolymæ comitabantur eum usque ad primum tabernaculum; decem erant tabernacula intra duodecim milliaria. Verba R. Meir: R. Jehuda dicit: Decem erant tabernacula intra decem milliaria. R. Jose dicit: Quinque tabernacula erant intra decem milliaria; Et fiebat commixtio ex hoc in illud. Dicit R. Jose ben R. Jehuda: Possem ego ea facere duo tabernacula.

XIV. Quæsierunt a R. Eliezer: Si ægrotet hiscus emissarius, quid? Num humeris erat imponendus? Respondit eis: Poterit imponere aliis: Si ægrotet, qui eum emittit; quid? Num emittet per manum alterius? Respondit eis: Sic possitis esse in pace vos, & ego. Si eum impulerit, & non moriatur, quid? Num descendet post eum, & interficiet? Respondit eis: Ita sint inimici Dei: Et sapientes dicunt: Si ægrotet imponet suis humeris, si ipse ægrotet, emittet per manum alterius; Si impulerit, & non moriatur, descendet post eum, & interficiet.

XV. Hircus emissarius vel si non polluat vestes, tamen polluit cibos, & liquores; verba R. Meir: At sapientes di-

דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אין מטמא אוכלין ומשקין מפני שהוא חי ואין חי מטמא אוכלין ומשקין מאימתי מטמא בגדים מי שיצא מחומת ירושלם דברי רבי מאיר ורבי יהודה אומר משעה שיגיע לצוק רבי שמעון אומר משעת דחייתו לצוק. פרים הנשרפים אף על פי שאין מטמאין בגדים מטמאין אוכלין ומשקין דברי רבי מאיר ושעיר המשתלח אין מטמא אוכלין ומשקין מפני שהוא חי ואין חי מטמא אוכלין ומשקין מאימתי מטמאין בגדים משיצאו מחומת העזרה דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר לאור רבי שמעון אומר משיצית האור ברובן.

יו היכן שורפין אותן בבית הדשן הגדול חוץ לירושלם לצפונה של ירושלם חוץ לשלש מחנות וזקיפין של כהנים היו מעמידין סביבות המערכה מפני רוחק העם כדי שלא יהו קופצים לראות ונופלין לתוך הסדורה אחד השורף ואחד המסייע בשעת שריפה מטמאין בגדים אבל המסדר את המערכה ומצית את האור ואילחן אין מטמא בגדים.

יז שמנה ברכות מברך עליהן באותו היום על התורה כדרך שמברכין על התורה בבית הכנסת על העבודה ועל הודאה ועל מחילת העון בסדרן ועל המקדש ברכה בפני עצמו ועל ישראל ברכה בפני עצמן ועל הכהנים ברכה בפני עצמן ושאר תפלה תחנה ובקשה שעמך ישראל צריכין להושע מלפניך וחותם בשומע תפלה כל העם קורין שלהן כדי להראות חזיתן לרבים.

יח רבי אליעזר אומר כך סדר קרבנות היו מקריבין פר העולה ושעיר הנעשה בחוץ היו קריבין עם תמיד של שחר ואחר כך פר ושעיר הנעשה בפנים ואחר כך אילו איל העם ואחר כך שבעת כבשים תמימים רבי עקיבא אומר פרה עולה ושבעת כבשים תמימים היו קריבין עם תמיד של שחר שנאמר מלבד עולת הבקר אשר לעולת התמיד ונוטר ואחר כך פר ושעיר הנעשה בפנים ואחר שעיר הנעשה בחוץ שנאמר מלבד חטאת הכיפורים ועולת התמיד ומנחתה ונסכה ואחר כך אילו ואיל העם רבי יהודה אומר

dicunt: Non polluit cibos, & liquores, quia erat vivus, & vivus non polluit cibos, & liquores. Quando polluebat vestes? Quando exierat ex muris Hierusalem: Verba R. Meir. R. Jehuda dicit: Postquam pervenerat ad Zuck. R. Simeon dicit, postquam impulerat in Zuck. Juvenci comburendi licet non polluerent vestes, tamen polluebant cibos, & liquores; Verba R. Meir; Et hircus emissarius non polluebat cibos & liquores, quia erat vivus, & vivus non polluebat cibos & liquores: At quando polluebant vestes? Postquam exierant de nuris atrii: Verba R. Meir: R. Jehuda dicit: Quando pervenerant ad ignem: R. Simeon dicit: Quando ignis in maxima eorum parte accendebatur.

XVI. Ubi eos comburebant? In domo magna cineris extra Hierusalem, ad aquilonem Hierusalem, extra tria castra, & hastæ sacerdotum statuebantur in cicuitu pyræ, ad depellendum populum, ne exsilirent ad videndum, & caderent in medium pyræ: Tam ille qui comburebat, quam ille qui opitulabatur tempore combustionis, polluebant vestes; At qui ordinabat pyram, & accendebat ignem non polluebat vestes.

XVII. Octo benedictiones benedicebat illis eo die, super lege, sicut solebant benedicere super lege in domo congregationis; super ministerio, & super confessione, & super remissione peccatorum juxta eorum institutum, & super sanctuario recitabat benedictionem seorsim, & super sacerdotibus recitabat benedictionem seorsim, & super oratione reliqua. Supplicatio, clamor, & petitio coram te, quod populus tuus Israel salvari opus habet: Et concludet: Qui audis orationem: Et universus populus legebant suas, ut ostenderent aliis pietatem suam.

XVIII. R. Elieser dicit: Sic erat ordo sacrificiorum; Offerebatur juvencus in holocaustum, & hircus, qui foris immolabatur, offerebantur cum sacrificio jugi matutino, & deinde juvencus, & hircus, qui intus offerebatur, & posthæc ejus aries, & aries populi, & postea septem agni perfecti: R. Akiba dicit; juvencus in holocaustum, & septem agni perfecti offerebantur cum sacrificio jugi matutino: Dictum est enim: *Præter holocaustum matutinum, quod offertur jugiter*. Et postea juvencus & hircus, qui intus offerebatur, & deinde hircus, qui foris offerebatur: Dictum est enim: *Præter sacrificium pro peccato expiationum, & holocaustum juge, & munus ejus, & libamina ejus:* Et posthæc ejus aries

משום רבי אליעזר אחד קרב עם תמיד של שחר וששה קריבין עם תמיד של בין הערבים.

יט יום טוב עשה לאוהביו ומעשה בשמעון בן קהחית שיצא לדבר עם המלך ערבית ונתזה צינורה מפיו ונפלה על בגדיו נכנס אחיו ושמש תחתיו בכהונה גדולה: ראתה אמן של אלו שני כהנים גדולים בו ביום.

פרק רביעי

א יום הכיפורים אסור באכילה ברחיצה ובשתייה ובסיכה בנעילת סנדל בתשמיש המטה אפילו באנפיליא של בגד קטנים מותרים בכולן ואסורין בנעילת הסנדל מפני מראית העין תינוקות סמוך לפירקן מחנכין אותן בפני שנה ובפני שתים בשביל שהיו רגילין במצות רבי עקיבא היה מפטיר מבית המדרש בשביל תינוקות שיאכילים אבותיהם מעשה בשמאי הזקן שלא רצה להאכיל את בנו וגזרו עליו חכמים והאכילוהו בידו.

ב האוכל ביום הכפורים ככותבת הגסה כמוה וכגרעינתה שבארץ ישראל חייב רבי שמעון בן אלעזר אומר אפילו ככותבת הגמרין אבל עלה קנים עלה גפנים עלה תאנים ועלה חרובין וכל דבר שאין ראוי לאכילה פטור עלה חזרים עלי כרשים עלי בצלים עלי ירקות וכל דבר שראוי לאכילה חייב.

ג אכל חזר ואכל חזר ואכל אם יש מתחלת אכילה ראשונה ועד סוף אכילה אחרונה כדי אכילת פרס מצטרפין ואם לאו אין מצטרפין שתה חזר ושתה אם יש מתחלת שתייה ראשונה ועד סוף שתייה אחרונה כדי שתייה רביעית מצטרפין ואם לאו אין מצטרפין.

ד כשם שאכילה בבזית כך שתייה בבזית אכילה ושתייה אין מצטרפין השותה ציר ומורייס פטור רבי אליעזר אומר השותה מלא לוגמיו חייב.

ה מי שאחזו בולמוס מאכילין אותו הקל הקל ביצד היו לפניו טבל ושביעית מאכילין אותו שביעית טבל

aries, & aries populi. R. Jehuda dicit nomine Rabi Eliefer: Unus offertur cum facrificio jugi matutino, & fex offerebantur cum facrificio jugi vefpertino.

XIX. Et diem feftum (fc. *convivium*) faciebat amicis fuis: Et narratur de Simeone ben Kachit, qui cum effet egreffus ad colloquendum tuum rege vefpera, adfperfum fuit fputum ex ejus ore, & cecidit fuper ejus veftes, ingreffus eft frater ejus, & miniftravit ejus loco in fummo facerdotio, & vidit eorum mater ambos fummos facerdotes eodem die.

CAPUT IV.

I. IN die expiationum interdictum eft in cibo, lotione, potu, unctione, & inductione calcei, & ufu lecti: Vel empilia ex vefte facta: Pueris funt omnia permiffa, at interdicta eft inductio calcei propter adfpectum oculi: Pueros prope tempus fuum erudiunt anno uno, aut duobus annis, ut affuefcant in præceptis: R. Akiba dimittebat ab Academia, ut pueri comederent: Narratur de Schammai feniore, qui cum nollet cibare filium fuum, decreverunt fapientes, ut eum manu fua cibaret.

II. Qui edit menfuram dactyli craffi cum grano fuo, qui eft in terra Ifrael, tenetur: R. Simeon ben Eliefer dicit vel quantitatem dactyli: Edens folia cannarum, folia vitium, & folia ficuum, & folia filiquarum, & ea omnia, quæ non folent comedi, abfolvitur: Si comedat folia lactucarum, folia porrorum, & folia cæparum, & folia olerum, & ea omnia, quæ idonea funt, ut comedantur, tenetur.

III. Si comedat, atque iterum, ac tertio comedat, fi fuerit a prima ad ultimam comeftionem, comeftio dimidii, coalefcunt, fi minus non coalefcunt; fi bibat, atque iterum bibat, fi fuerit a prima ufque ad ultimam potationem tantum, ut bibat quartarium, coalefcunt, fi minus non coalefcunt.

IV. Sicut comeftio erat in quantitate olivæ, ita pariter potatio erat in quantitate olivæ; comeftio & potatio non coalefcunt: fi bibat falfuginem pifcium, & muriam, abfolvitur. R. Eliefer dicit. Si bibat plenitudinem buccarum fuarum, tenetur.

V. Appetitu canino laborantem cibant cibo leviori ex leviffimis. Quomodo? Si fuerint coram eo indecimatum, & fructus anni feptimi, cibant eum fructibus anni feptimi, fi indecimatum & ca-

ונבלה מאכילין אותו נבלה נבלה ותרומה מאכילין אותו תרומה תרומה ושביעית מאכילין אותו שביעית עד שיאורו עיניו מנין היו יודעין שיאורו עיניו כדי שיכיר בין יפה לרע.

ו רבי יהודה אומר עוברת שהריחה שביעית תוחבין לה בבוש הריחה תרומה תוחבין לה בכוש.

ז לא ינעול אדם מנעל מסומר ויטייל בתוך הבית אפילו ממטה למטה דרבן שמעון בן גמליאל מתיר וכן היה רבן שמעון בן גמליאל אומר אם היו ידיו מלובלבות בטיט ובצואה מדיחן במים כדי שלא יטנפו כליו.

ח היה הולך להקביל פני אביו פני רבו פני תלמידו עובר כדרכו אפילו עד צוארו ואינו חושש.

ט הזבין והזבות טובלין בלילי יום הכפורים הנדות והיולדות טובלין כדרכן ביום הכפורים בעלי קירויין טובלין כדרכן בלילי יום הכפורים רבי יוסי בר רבי יהודה אומר מן המנחה ולמעלה לא יטבול אלא עד שתחשך רבי יוסי אומר כהנים טובלין כדרכן עד חשכה כדי שיאכלו בתרומה לערב.

י חטאת ואשם ודאי מכפרין על מה שכתוב להם מיתה ויום הכפורים מכפרין עם התשובה תשובה מכפרת על עברות קלות על עשה ועל לא תעשה חוץ מלא תשא ואלו הן עברות חמורות כריתות ומיתות בית דין ולא תשא עמהן רבי יהודה אומר כל שהוא מלא תשא ולמטה תשובה מכפרת וכל שהוא מלא תשא ולמעלה ולא תשא עמהן תשובה תולה ויום הכפורים מכפר.

יא רבי ישמעאל אומר ארבעה חלוקי כפרה הן עבר על מצות עשה ועשה תשובה אינו זז ממקומו עד שמוחלין לו שנאמר שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם עבר על מצות לא תעשה ועשה תשובה תשובה תולה ויום הכפורים

cadaver, cibant cadavere, si cadaver, & ablatio, cibant eum ablatione; si ablatio & fructus anni septimi, cibant eum fructibus anni septimi, donec illuminentur ejus oculi; & quomodo cognoscunt quod illuminentur ejus oculi? ut cognoscunt inter bonum & malum.

VI. R. Jehuda dicit: Prægnanti, si odorem percipiat fructum anni septimi, infigunt (*sc. immergunt*) ei in calicem, si odorem percipiat ablationis, infigunt ei in calicem:

VII. Nemo inducet calceum clavatum ut deambulet intra domum suam, vel de lecto ad lectum; Raban Simeon ben Gamaliel permisit; & sic dicit Raban Simeon ben Gamaliel; si fuerint ejus manus inquinatæ luto, & sordibus, poterit lavare aquis, ne maculentur ejus vestes.

VIII. Si eat ad visitandum patrem suum, magistrum suum, & discipulum suum, transibit (*flumen*) juxta consuetudinem suam, vel si aquæ attingant usque ad collum, non curabit.

IX. Seminiflui, & seminifluæ lavant in noctibus diei expiationum; Menstruatæ & puerperæ lavant in noctibus diei expiationum. Qui semen nocturnum patiuntur juxta morem suum lavant in die expiationum. R. Jose bar R. Jehuda dicit: A tempore pomeridiano & ultra non lavabit nisi post obortas tenebras. R. Jose dicit: Sacerdotes lavant juxta consuetudinem suam prope tenebras, ut vespera possint comedere ablationem.

X. Sacrificium pro peccato, & sacrificium pro delicto certo expiant ea, de quibus scriptum est; mors & dies expiationum expiant cum pœnitentia; pœnitentia expiat transgressiones leves contra præcepta affirmativa, & negativa, excepta profanatione nominis Divini; & ista sunt peccata gravia, quæ puniuntur excidio, & suppliciis a Synhedrio infligendis, & profanatio nominis Divini in his includitur. R. Jehuda dicit: Quæ sunt leviora profanatione nominis Divini, pœnitentia expiat, & quæ sunt graviora profanatione nominis Divini, & in his non includitur profanatio nominis Divini pœnitentiam suspendit, & dies expiationum expiat.

XI. R. Ismael dicit: Quatuor sunt partes expiationis; si transgrediatur præcepta affirmativa, & faciat pœnitentiam, non movetur a loco suo, priusquam condonetur: Dictum est enim: *Convertimini filii rebelles, ego sanabo rebelliones vestras:* Si transgrediatur præcepta negativa, & faciat pœnitentiam, pœnitentia suspendit, & dies expiatio-

num

מכפר שנאמר כי ביום הזה יכפר עליכם. וגומר עבר על כריתות ומיתות בית דין מזיד ועשה תשובה תשובה ויום הכפורים תולין וייסורין שבשאר ימות השנה ממרקין שנאמר ופקדתי בשבט פשעם וגומר אבל מי שנתחלל בו שם שמים מזיד יעשה תשובה אין כח בתשובה לתלות ולא ביום הכפורים אלא תשובה ויום הכיפורים מכפרין שליש וייסורין מכפרין שליש ומיתה מטרקת עם הייסורין ועל זה נאמר ואם יכופר העון הזה לכם עד תמותון מלמד שיום מיתה ממרקת. חטאת אשם ומיתה ויום הכפורים כולן אין מכפרין אלא עם התשובה שנאמר אך בעשור וגומר אם שב מתכפר לו ואם לאו אין מתכפר לו רבי אלעזר אומר ינקה המכה הוא לשבים ואין מנקה לשאין שבים רבי יהודה אומר מיתה ויום הכפורים מכפרין עם התשובה תשובה מכפרת עם המיתה ויום המיתה הרי הוא כתשובה.

יב כל המזכה את הרבים אין מספיקין בידו לעבור עבירה שלא יהו תלמידיו נוחלין את העולם והוא יורד לשאול שנאמר כי לא תעזוב נפשי לשאול וכל המחטיא את הרבים אין מספיקין לעשות תשובה שלא יהו תלמידיו יורדין לשאול והוא נוחל את העולם שנאמר אדם עשוק ברם נפש ונומר.

יג מגלגלין זכות על ידי זכאי לעמוד היסנו פרשיות של זכות הרבות הראויות לעמוד המנו וחובה על ידי חייב לעמור פרשיות של חובה הראויות לעמור המינו. מפרסמין את החניפין מפני חלול השם שנאמר ובשוב צדיק מצדקתו ועשה עול ונתתי מכשול לפניו הוא ימות לפרסמו.

יד רבי יוסי אומר חוטא אדם פעם שתים ושלש מוחלין לו ארבע אין מוחלין לו שנאמר נושא עון ופשע וחטאה ונקה עד כאן מנקה מכאן ואילך אין מנקה שנאמר כה אמר יהוה על שלשה

num expiat: Dictum est enim: *Quia in die hoc ipse expiabit pro vobis &c.* Si transgrediatur per contumaciam præcepta, quorum causa puniendus est excidiis & suppliciis a Synhedrio infligendis, pœnitentia, & dies expiationum suspendunt, & castigationes in ceteris anni diebus perficiunt: Dictum est enim: *Visitabo iniquitates eorum, & in verberibus peccata eorum.* At si quis profanaverit nomen Dei per contumaciam, & fecerit pœnitentiam, non erit ea virtus in pœnitentia, ut suspenderet neque in die expiationum, ut expiet, at pœnitentia, & dies expiationum expiant tertiam partem, & castigationes expiant tertiam partem, & mors perficit cum castigationibus: Idcirco dictum est: *Si dimittetur iniquitas hæc vobis, donec moriamini.* Docemur, quod dies mortis perficiat: Sacrificium pro peccato, & sacrificium pro delicto, & mors & dies expiationum non expiant nisi cum pœnitentia: Dictum est enim: *Tantummodo in decimo &c.* Si pœniteat, condonatur illi, si minus, illi non condonatur. R. Eliеser dicit: *Et absolvens:* Absolvit pœnitentes, at non absolvit non pœnitentes: R. Jehuda dicit: Mors, & dies expiationum expiant cum pœnitentia, pœnitentia expiat cum morte, & dies mortis ecce erit sicut pœnitentia.

XII. Qui facit mereri multos, non datur ei facultas peccandi, ne ejus discipuli hæreditent seculum futurum, & ipse descendat in infernum. Dictum est enim: *Quoniam non derelinques animam meam in inferno.* Et qui facit peccare multos, non datur facultas faciendi pœnitentiam, ut discipuli ejus descendant in infernum, & ipse hæreditet vitam futuram: Dictum est enim: *Hominem, qui calumniatur animæ sanguinem &c.*

XIII. Colligitur meritum per merentem, ut ex eo egrediantur merita, qui dignus est, & demeritum per demerentem, ut ex eo egrediantur ea demerita, quæ ipsi conveniunt: Proclamandi sunt hypocritæ propter profanationem nominis Divini: Dictum est enim: *Si averterit se justus a justitia sua, & fecerit iniquitatem, & moriatur in iis, & in peccato suo quod peccavit, in ipsis morietur:* Ut aliis innotescat.

XIV. R. Jose dicit: Siquis peccat semel, bis, ter, ignoscitur, quater non ignoscitur: Dictum est enim: *Remittens crimen, delictum, & peccatum, & absolvens.* Usque huc absolvit, hinc & ulterius non absolvit: Dictum est enim: *Hæc dicit Dominus, super tribus sceleribus Israel, & super quatuor non convertam*

פשעי ישראל וגומר ואמר הן כל אלה יפעל אל פעמים שלשה וגומר ואומר הוקר רגלך מבית רעך ונומר·

טו מצות וידוי ערב יום הכפורים עם חשכה אבל אמרו חכמים מתודה אדם קודם שיאכל וישתה שמא תטרף דעתו בתוך אכילה ושתייה ואף על פי שהתודה קודם שיאכל וישתה צריך שיתודה לאחר אכילה ושתייה שמא אירע דבר קלקלה בסעודה ואף על פי שהתודה לאחר שאכל ושתה צריך שיתודה ערבית ואף על פי שהתודה ערבית צריך שיתודה שחרית שמא אירע דבר קלקלה בסעודה ואף על פי שהתודה שחרית צריך שיתודה במוסף ואף על פי שהתודה במוסף צריך שיתודה במנחה ואף על פי שהתודה במנחה צריך שיתודה בנעילה שמא אירע בו דבר קלקלה כל היום כולו.

יו היכן הוא אומרו אחר תפלה והעובר לפני התיבה אומרה ברביעית רבי מאיר אומר מתפלל שבע וחותם בוידוי וחכמים אומרים מתפלל שבע ואם רצה לחתום בוידוי חותם.

יז צריך לפרוט את החטא דברי רבי יהודה בן בתירה אומר אנא חטא העם הזה חטאה גדולה רבי עקיבא אומר אין צריך אם כן למה נאמר ויעשו להם אלהי זהב אלא כך אמר המקום מי גרם להם שיעשו להם אלהי זהב אני הוא שהרמותי להם זהב.

יח דברים שהתודה עליהן ביום הכפורים שעבר אין צריך להתודות עליהן ליום הכפורים הבא אלא אם כן עשה כנגדן עבר. עליהן צריך שיתודה עליהן לא עבר עליהן והתודה עליהן על זה נאמר ככלב שב על קיאו רבי אליעזר בן יעקב אומר הרי זה משובח שנאמר כי פשעי אני אגיד ונומר רבי אליעזר ברבי שמעון אומר חומ' בשעיר שאין ביום הכיפורים וביום הכיפורים שאין בשעיר שיום הכפורים מכפר בלא שעיר ושעיר אין מכפר אלא עד יום הכיפורים חומר בשעיר שהשעיר מכפר מיד ויום הכיפורים עם חשיכה.

tam eum &c. Pariterque dictum est: *Ecce hæc omnia operatur Deus tribus vicibus per singulos:* Et similiter dictum est: *Subtrahe pedem tuum de domo proximi tui, nequando satiatus oderit te.*

XV. Præceptum est, ut confiteatur vespera diei expiationum prope tenebras: At dixerunt sapientes: Debet homo confiteri ante cibum, & potum, fortasse alienatur ejus mens inter cibum & potum; licet fuerit confessus ante cibum & potum, tamen necesse est, ut confiteatur post cibum & potum, fortasse ei potuit contingere aliqua depravatio in convivio: Et licet confessus fuerit postquam comedit, & bibit, tamen necesse est, ut vespera confiteatur, licet vespera confessus fuerit, tamen necesse est, ut confiteatur mane, fortasse ei contingere potuit aliqua depravatio in convivio; & licet confessus fuerit mane, tamen necesse est, ut confiteatur tempore sacrificii addititii, & licet confessus fuerit tempore sacrificii addititii, tamen necesse est ut confiteatur tempore oblationis muneris, & licet confessus fuerit tempore oblationis muneris, tamen necesse est ut confiteatur in clausula, fortasse contingere ei potuit aliqua depravatio toto die.

XVI. Ubi dicebant? Post orationem: Et qui transit coram arca, dicebat in quarta R. Meir dicit: Recitabit septem, & absolvet in confessione: At sapientes dicunt: Recitabit septem, & si velit absolvere in confessione, absolvat.

XVII. Et explicandum est peccatum: Verba R. Jehuda ben Bethera: Dictum est enim: *Ecce peccavit populus iste peccatum magnum:* R. Akiba dicit: Non est necesse; si ita est, cur dictum est: *Et fecerunt sibi deos aureos?* At sic dixit Deus: Quis causam illis præbuit, ut sibi facerent deos aureos? Ego, qui illis dedi aurum.

XVIII. Quæ confessus est die expiationum præterito, non est necesse, ut die expiationum venturo confiteatur; at si iterum commiserit, iterum debet confiteri, si vero iterum non commiserit, & confiteatur, de hoc dictum est: *Sicut canis, qui revertitur ad vomitum suum.* R. Elieser ben Jacob dicit: Hoc est laudabilius: Dictum est enim: *Quia iniquitates meas ego narrabo &c.* R. Eliesер bar R. Simeonis dicit: Præstantior conditio est in hirco, quam in die expiationum, & in die expiationum, quam in hirco, quia dies expiationum expiat sine hirco, & hircus non expiat nisi usque ad diem expiationum: Præstantior est conditio in hirco, quia hircus statim expiat, at dies expiationum post obortas tenebras.

CO-

CODEX DE DIE EXPIATIONUM

Gemara Hierosolymitana illustratus.

NUNC PRIMUM

A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א שבעת ימים קודם ליום הכיפורים מפרישין כהן גדול מביתו ללשכת פרהדרין מתקינין לו כהן אחר תחתיו שמא יארע בו פסול . רבי יהודה אומר אף אשה אחרת מתקינין לו שמא תמות אשתו שנאמר וכפר בעדו ובעד ביתו , ביתו זו אשתו אמרו לו חכמים אם כן אין לדבר סוף.

ב כל שבעת הימים הוא זורק את הדם ומקטיר את הקטורת ומטיב את הנרות ומקריב את הראש ואת הרגלים ושאר כל הימים אם רצה להקריב מקריב שכהן גדול מקריב חלק בראש ונוטל חלק בראש.

ג מסרו לו זקנים מזקני בית דין קורין לפניו בסדר היום ואומרים לו אישי כהן גדול קרא אתה בפיך שמא שכחת או שמא לא למדת . ערב יום הכפורים שחרית מעמידין אותו בשער המזרח ומעבירין לפניו פרים ואילים וכבשים כדי שיהא מכיר ורגיל בעבודה.

ד כל שבעת ימים לא היו מונעין ממנו מאכל ומשתה . ערב יום הכיפורים עם חשיכה לא היו מניחין אותו לוכל הרבה שהמאכל מביא את השינה.

ה מסרוהו זקני בית דין לזקני כהונה הוליכוהו לעליית בית אבטינס השביעוהו ונפטרו והלכו להם . אמלו לו אישי כהן גדול אנו שלוחי בית דין ואתה שלוחינו ושליח בית דין משביעין אנו עליך במי ששיכן את שמו בבית הזה שלא תשנה דבר מכל מה שאמרנו לך והוא פורש ובוכה והן פורשין ובוכין.

ו אם היה חכם דורש ואם לאו

CAPUT PRIMUM.

I. Septem diebus ante diem expiationum separant summum sacerdotem a domo sua in conclave Parhedrim, substituuntque ei alium sacerdotem, si quod vitium ei contingat. R. Jehuda dicit: Substituunt etiam aliam uxorem, si ejus uxor moriatur. Dictum est enim: *Et expiabit pro se, & pro domo sua. Pro domo sua:* Hæc est ejus uxor: Dixerunt ei: si ita est, non erit rei finis.

II. Omnibus istis septem diebus sanguinem spargebat, suffitum adolebat, lucernas aptabat, caput pedem offerebat, ceteris diebus si offerre voluerit, offerebat. Quia sacerdos magnus primusque partem offerebat, & primusque partem capiebat.

III. Tradebant ei seniores ex senioribus Synhedrii, & legebant coram eo juxta ordinem diei; Dicebantque ei; Domine summe sacerdos, tute lege ore tuo, forte oblitus es, aut forte non didicisti: Vigilia diei expiationum sistebant eum mane in porta orientali, & traducebant coram eo juvencos, & arietes, & agnos, ut esset expeditus, & exercitatus in ministerio.

IV. Non arcebant eum a cibo, & potu toto hoc septiduo; at vespera diei expiationum prope tenebras non permittebant eum multum edere, quia cibus somnum inducit.

V. Tradebant eum seniores Synhedrii senioribus sacerdotii, qui eum faciebant adscendere in conclave domus Abtines: Adjurabant eum, & dimittebant, & ibant, & dicebant: Domine summe sacerdos, nos legati sumus Synhedrii magni, & tu legatus noster, & legatus Synhedrii, adjuramus te per eum, cujus nomen habitat in hoc templo, ne immuntes quicquam ex omnibus, quæ tibi diximus. Ipse discedebat & flebat, illique discedebant, & flebant.

VI. Si sapiens erat, exponebat, si mi-

תלמד חכמים דורשין לפניו · אם רגיל לקרות קורא ואם לאו קורין לפניו · ובמה קורין לפניו באיוב ובעזרא ובדברי הימים. זכריה בן קבוטל אומר פעמים הרבה קריתי לפניו בדניאל.

ז בקש להתנמנם פרחי כהונה מכין לפניו באצבע צרדה ואומרים לו אישי כהן גדול עמוד והפג אחת על הרצפה ומעסיקין אותו עד שמגיע זמן השחיטה.

ח בכל יום תורמין את המזבח מקרות הגבר או בסמוך לו מלפניו או מלאחריו · וביום הכיפורים מחצות, וברגלים מאשמורת הראשונה לא היתה קרות הגבר מעתה עד שהיתה עזרה מליאה מישראל.

סליק פירקא

הלכה א שבעת ימים קודם ליום הכיפורים כו׳ · רבי בא בשם רבי יוחנן שמע לה מן הדא באשר עשה ביום הזה. אילו שבעת ימי המילואים · צוה יהוה לדורות · לעשות זה שעיר של יום הכיפורים · או אינו אלא שעיר של ראש חדש · אמר רבי בא לכפר עליכם כפרה שהיא בזו מה זו בפרת אהרן עצמו. כפרת בנים עצמן · אף זו בפרת אהרן עצמו כפרת בנים עצמן · רבי יונה בשם בר קפרא שמע לה מן הדא באשר עשה ביום הזה אילו שבעת ימי המילואים. צוה יהוה זו שריפת הפרה נאמר כאן צוה יהוה ונאמר להלן זאת חוקת התורה אשר צוה יהוה לאמר · לעשות זה שעיר של יום הכיפורים או אינו אלא שעיר של ראש חדש כהיא דאמר רבי בא לכפר עליכם כפרה שהיא כזו מה זו כפרה שאינה כשירה אלא בכהן גדול · אף זו כפרה שאינה אלא בכהן גדול · מה בין כהן השורף את הפרה לכהן גדול ביום הכיפורים · שזה אפרשתו בטהרה ואין אחיו הכהנים נוגעין בו · וזה אפרשתו בקדושה ואחיו הכהנים נוגעין בו · על דעתיה דרבי יוחנן דו יליף לה מן הדין קרייא שמעלה היא כפרה סילסול היא כפרה ניחא על דעתיה דבר קפרא דלא

minus, discipuli sapientum exponebant coram eo; si legendi peritus erat, legebat, si minus, legebant coram eo: Et in quo legebant coram eo? In Job, & in Ezra, & in Paralipomenis: Zacharias filius Kebutali dixit: Sæpe legi coram eo in Daniele.

VII. Si dormire gestiebat, juniores sacerdotii percutiebant coram eo digito indice, dicebantque ei: Domine summe sacerdos, sta & remitte semel super pavimentum, eumque occupatum tenebant, donec mactationis tempus instaret.

VIII. Singulis diebus decinerabant altare ad galli cantum, aut non multo: citius, aut tardius, & in die expiationum a media nocte, & in solennitatibus a vigilia prima, nec instabat galli cantus, quin atrium repletum esset Israelitis.

Finis capitis.

CONstitutio I. Septem diebus ante diem expiationum &c. R. Ba nomine Jochanan probat ex hoc quod dictum est: *Sicut fecit in die isto*. Isti sunt septem dies impletionum: *Præcepit Dominus generationibus ad faciendum:* Hic est hircus diei expiationum; aut non est nisi hircus principii anni. Dicit R. Ba: *Ad expiandum pro vobis*. Expiatione, quæ sit huic similis; Sicut ista expiat Aharon seorsim, expiat filios seorsim, ita pariter illa expiat Aharon seorsim, expiat filios seorsim. R. Jonas nomine bar Kaphra probat ex eo quod dictum est: *Sicut fecit in die isto:* Isti sunt septem dies impletionum: *Præcepit Dominus:* Hæc est combustio vaccæ; Dictum est hic: *Præcepit Dominus*. Et dictum est ibi: *Hoc est statutum legis, quod præcepit Dominus dicendo ad faciendum*. Hic est hircus diei expiationum; aut non est nisi hircus principii anni. Quando vero dicit: *Veniet ad expiandum pro vobis:* Expiatione, quæ sit huic similis, sc. expiatio, quæ non sit legitima nisi per summum sacerdotem, ita pariter ista expiatio, quæ non sit legitima nisi per summum sacerdotem. Quodnam est discrimen inter sacerdotem comburentem vaccam, & sacerdotem in die expiationum? Quod istius separatio sit in puritate; & ejus fratres sacerdotes eum non tangant, & illius separatio sit in sanctitate, & ejus fratres sacerdotes possint eum tangere: Ex mente R. Jochanan docetur ex hoc textu, quod sit gradus præstantior in vacca, & dignitas in vacca: recte ex mente bar Kaphra, qui non docet ex textu: Cur hic tangunt,

ילף לה מן קרייא למה כאן נונעין וכאן אין נונעין. אמר רבי חייה בר אדא שלא יטמאו אותו אחיו הכהנים. ולא כך אינו מטמא מחמת הזייתו. אמר רבי בון אף בר קפרא אית ליה משום מעלה הוא בפרה. סילסול הוא בפרה. רבי שמעון בן לקיש בעא קומי רבי יוחנן אי מה איל המילואים מעכב אף שעיר של יום הכיפורים מעכב והוא מקבל מיניה. מן מה דמר רבי מנא ותמיה אני היך רבי שמעון בן לקיש מתיב ק׳ רבי יוחנן והוא מקבל מיניה. ויתיבינה לא מצאנו דבר מעכב למד מדבר שאינו מעכב ודבר שאינו מעכב למד מדבר שהוא מעכב. מלק והקטיר מה מליקה בראש המזבח אף הקטרה בראש המזבח. מליקה מעכבת אין הקטרה מעכבת. תמיד תמיד נאמר תמיד בחביתין ונאמר תמיד בלחם הפנים מה תמיד האמור בחביתין שנים עשר אף תמיד האמור בלחם הפנים שנים עשר. לחם הפנים מעכב. אין חביתין מעכבת. לקיחה לקיחה. נאמר לקיחה במצרים. ונאמר לקיחה בלולב מה לקיחה האמור במצרים אגודה אף לקיחה האמור בלולב אגודה. לולב מעכב. מצרים אינה מעכבת. הרי מצאנו דבר מעכב למד מדבר שאינו מעכב. ודבר שאינו מעכב למד מדבר מעכב. הא רבי שמעון בן לקיש מקשי לה מן הן מייתי לה רבי שמעון בן לקיש כהדא דתני רבי ישמעאל בזאת יבא אהרן אל הקדש. באמור בעניין. מה אמור בעניין מפרישין אותו כל שבעה ועובד כל שבעה ומחנכין אותו כל שבעה. אף זה מפרישין אותו כל שבעה ועובד כל שבעה ומחנכין אותו כל שבעה. וכי אמור הוא בעניין. אלא מכיון שמיתת בני אהרן אמורה בענין ולא מתו אלא במילואין כמי שהוא אמור בענין. ולית סופיה דרבי שמעון בן לקיש מישמעינה מן הדין קריא. אלא כאינש דשמע מילה ומקשי עלה. אמר רבי יוסי בי רבי בון טעמא דרבי שמעון בן לקיש וישכן כבוד יהוה על הר סיני. מה משה לא נכנס לפני לפנים עד

gunt, & ibi non tangunt? Dicit R. Chijah bar Ada; ne eum polluant fratres ejus sacerdotes: Et cur ita non polluitur? Propter ejus adspersiones. Dicit R. Bon; Etiam bar Kaphra sentit, quod sit gradus præstatior in vacca, & dignitas in vacca. R. Simeon ben Lakisch quæsivit coram R. Jochanan; Si hircus impletionum impedit, etiam hircus diei expiationum impedit. Et ipse ab eo accepit: Ex eo, quod dicit R. Mena; Et ego miror, quomodo R. Simeon ben Lakisch contradixerit coram R. Jochanan, cum ab ipso acceperit: At respondemus. Non deprehendimus, quod res quæ impediat explicetur ex re, quæ non impediat; & res quæ non impedit non est explicanda ex re, quæ impedit: Unguesectio & adolitio: Sicut unguesectio peragebatur in summitate altaris, ita pariter adolitio peragenda erat in summitate altaris: Unguesectio impediebat, at adolitio non impediebat: *Jugiter, jugiter*. Dictum est *jugiter* in sartaginibus, & dictum est *jugiter* in pane facierum; Sicut *jugiter* dictum in sartaginibus designat duodecim, ita pariter *jugiter* dictum in pane facierum designat duodecim: Panis facierum impediebat, at sartagines non impediebant: Acceptio, acceptio: Memoratur acceptio in Ægypto, & memoratur acceptio in Lulab; Sicut acceptio memorata in Ægypto designat fasciculum, ita pariter acceptio memorata in Lulab designat fasciculum: Lulab impediebat; at Ægyptus non impediebat: Ecce deprehendimus, quod res, quæ impedit, explicetur ex re quæ non impedit, & res quæ non impedit, explicetur ex re quæ impedit. Ecce R. Simeon ben Lakisch argumentatur ex iis, quæ dicta sunt. Rabi Simeon ben Lakisch, juxta illud, quod docet Rabi Ismael: *Cum hoc ingredietur Aharon in sanctuarium*: Dictum est in subjecto. Quid dictum est in subjecto? Separabant ipsum toto septiduo, & ministrabit toto septiduo, & consecrabant toto septiduo: Quid? hoc dictum est in subjecto? Sed quoniam mors filiorum Aharon memoratur in subjecto; at non mortui sunt nisi in impletionibus, quasi dictum esset in subjecto: & non est finis Simeoni ben Lakisch, ut probet ex hoc textu; sed sicut vir, qui rem intelligat, & in eam argumentetur. Dicit R. Jose discipulus R. Bon: Ratio R. Simeonis ben Lakisch, hæc est: *Et habitavit gloria Domini super monte Sinai*: Sicut Mose non est ingressus in adytum, nisi postquam toto septiduo nu-

שנתקדש בענן כל שבעה . אף אהרן לא נכנס לפני לפנים עד שנתרבה בשמן המשחה כל שבעה . על דעתיה דרבי יוחנן למה מיתת בני אהרן אמורה בענין ולא מתו אלא במילואים . אמר רבי חייה בר בא בני אהרן באחד בניסן מתו ולמה הוא מזכיר מיתתן ביום הכיפורים ללמדך שכשם שיום הכיפורים מכפר על ישראל, כך מיתתן של צדיקים מכפרת על ישראל. אמר רבי בא בר בינה למה סמך הכתוב מיתת מרים לפרשת פרה . ללמדך שכשם שאפר פרה מכפרת על ישראל כך מיתתן של צדיקים מכפרת על ישראל. אמר רבי יודן בי רבי שלום למה סמך הכתוב מיתת אהרן לשיבור הלוחות . ללמדך שמיתתן של צדיקים קשה לפני הקדוש ברוך הוא כשיבור לוחות . כתיב ובני ישראל נסעו מבארות בני יעקן מוסרה שם מת אהרן . וכי במוסירה מת אהרן והלא בהר ההר מת . הדא הוא דכתיב ויעל אהרן הכהן הר ההר על פי יהוה וימת שם . אלא מכיון שמת אהרן נסתלקו ענני כבוד ובקשו הכנענים להתגרות בם . הדא הוא דכתיב וישמע הכנעני מלך ערד יושב הנגב כי בא ישראל דרך האתרים וילחם בישראל . מהו דרך האתרים כי מת התייר הגדול שהיה תר להם את הדרך ובאו ונתגרו בהם ובקשו ישראל לחזור למצרים ונסעו לאחוריהן שמנה מסעות ורץ אחריו שבטו של לוי והרג ממנו שמנה משפחות. אף הם הרגו ממנו ארבע . לעמרמי . ליצהרי . לחברוני . לעוזיאלי . אימתי חזרו בימי דוד הדא הוא דכתיב יפרח בימיו צדיק ורב שלום עד בלי ירח . אמרו מי גרם לנו לדמים הללו אמרו עד שלא עשינו חסד עם אותו הצדיק וישבו וקשרו הספידו ונגמלו לצדיק חסד והעלה עליהן המקום כאילו מת שם ונקבר שם . ונגמלו לצדיק חסד . רבי יוסי בן חנינה אמר עשירית האיפה ומכנסיים מעכבין מה טעמא זה וזה עשייה . אמר רבי חנינה ועשית לאהרן ולבניו ככה . כל האמור בפרשה מעכב , ואתייא כיי דמר רבי

nube sanctificatus fuerit, ita pariter non est ingressus in adytum, nisi postquam toto septiduo oleo unctionis unctus fuit: Ex sententia Rabi Jochanan cur mors filiorum Aharon memoratur in subjecto? Nonne mortui sunt in impletionibus? Dicit R. Chijah bar Ba: Filii Aharon prima die Nisan mortui sunt: Et cur memoratur eorum mors in die expiationum? Ut doceare; Sicut dies expiationum expiat pro Israel, ita pariter mors justorum expiat pro Israel. Dicit R. Ba bar Bina: Cur admovet textus mortem Mirjam sectioni vaccæ? Ut doceare: Sicut cinis vaccæ expiat pro Israel, ita pariter mors justorum expiat pro Israel: Dicit R. Jodan discipulus R. Sellum: Cur admovet textus mortem Aharon fracturæ tabularum? Ut doceare, quod mors justorum sit æque molesta coram Deo S. B. ac fractura lapidum: Scriptum est: *Et filii Israel profecti sunt de Beeroth filiorum Jaacan in Maseroth ibi mortuus est Aharon*. Num in Maseroth mortuus est Aharon? Nonne in monte Hor mortuus est? Hoc scriptum est: *Et adscendit Aharon sacerdos montem Hor ex dicto Domini, & mortuus est ibi*. Sed postquam mortuus est Aharon, recesserunt nubes gloriæ, & quæsierunt Chananæi eos interficere. Hoc scriptum est: *Et audiit Chananæus rex Arad sedens in meridie, quod veniret Israel per viam exploratorum, & pugnavit contra Israel*: Quid דרך האתרים? Quia mortuus erat explorator magnus, qui explorabat eis viam, & venerunt, atque interfecerunt ex illis, & quæsierunt Israelitæ reverti in Ægyptum, & profecti sunt retrorsum octo itinera, & cucurrit post eum tribus Levi, atque ex eo interfecit quatuor familias, ipsi quoque ex eis interfecerunt quatuor, sc. Amrami, Isari, Chebroni, & Uzieli. Quando reversi sunt? Tempore David: Hinc scriptum est: *Florebit in diebus ejus justus, & multitudo pacis, donec auferatur luna*: Dixerunt: Quis causam dedit nobis horum sanguinum? Dixerunt: Quia non fecimus misericordiam cum isto justo; Et steterunt, & luxerunt, & rependerunt justo misericordiam, & attribuit illis Deus perinde ac ibi fuerit mortuus, ac sepultus: Et rependerunt justo misericordiam. R. Jose ben Chanina dicit: decima Ephæ, & femoralia impediunt: Qua de causa? Quia dictum est: *Hoc & hoc* est factum. Dicit R. Chanina: *Et facies Aharon, & filiis ejus sic*. Omne quod memoratur in sectione, impedit. Et adducitur juxta id quod di-

שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן זה הדבר
וזה הדבר. אפילו קריית הפרשה מעכבת.
אמר רבי יוחנן כל המעכב לדורות מעכב
כאן. וכל שאין מעכב לדורות אינו מעכב
כאן. מה אית לך סמיכה ושירי דמים
שאינן מעכבין לדורות מעכבין כאן. אמר
אמר רבי חנינה ציץ ומצנפתו של אהרן
קודם לאבניטן של בנים. יהודה ברבי
אומר וחגרת אותם אבנט אהרן ובניו.
אמר רבי אידי הדא דאת אמר למצוה.
אבל לציווי ויקרב משה את אהרן ואת
בניו וירחץ אותם במים. ואחר כך ויתן
עליו את הכתנת ואחר כך ויקרב משה
את אהרן ואת בניו וילבישם כתנות. אמר
רבי לעזר בי רבי יוסי פשט הוא לן
שבחלוק לבן שימש משה בכהונה גדולה.
אמר רבי תנחום בר יודן ותני לה כל
שבעת ימי המילואים היה משה משמש
בכהונה גדולה ולא שרת שכינה על ידיו
וכיון שלבש אהרן בגדי כהונה גדולה
ושימש שרת שכינה על ידיו מה טעמא
כי היום יהוה נראה אליכם. רבי יוסי בר
חנינה בעי עשירית האיפה היאך קרבה
חצייה קריבה או שלימה קרבה. מן מה
דכתיב ויבא משה ואהרן אל אהל מועד·
מלמד שלא בא עמו אלא ללמדו על
מעשה הקטרת הדא אמרה חציים קרבה.
אין תימר שלימה קרבה ניתני על מעשה
קטורת ועל עשירית האיפה. אמר רב'
תנחום בר יודן ולא בעבודות שבפנין אנן
קיימין. כבר לימדו עבודות שבחוץ.
מילואים מה היו קרבן יחיד או קרבן
ציבור. מן מה דכתיב ויסמכו אהרן ובניו
את ידיהם על ראש האיל הדא אמרה
קרבן יחיד. והתני קרבן ציבור. אמר רבי
אידי נתנדבו ציבור ומסרום להם. מילואים
מהיכן למדו מן הקרבנות או ממעשה
בראשית. אין תימר מן הקרבנות הלילה
הולך אחר היום. אין תימר ממעשה
בראשית היום הולך אחר הלילה. אין
תימר מן הקרבנות לילה אחרון אין לו
יום. אין תימר ממעשה בראשית יום
ראשון אין לו לילה. תמן תנינן אילו
מושכין ואילו מניחין וטפחו של זה בצד
טפחו של זה שנאמר לפני תמיד.
מתניתא דרבי מאיר מדרבי יוחנן מודה
רבי מאיר שאם פירקו את הישנה

dicit R. Samuel bar Nachman nomine R. Jochanan: *Hoc eſt verbum, & hoc eſt verbum*: Vel lectio ſectionis impedit. Dicit R. Jochanan; Omne, quod impedit in generationibus, impedit: Omne quod non impedit in generationibus, non impedit: Quid dices? Impoſitio manus, & reliquiæ, & ſanguines, qui non impediunt in generationibus, hoc loco impedient? Dicit R. Chanina: Lamina, & cingulum Aharon præceſſit balteum filiorum: Jehuda bar Rabi dicit: *Et præcinges balteo Aharon & filios ejus*: Dicit R. Idi: Quod tu dicis, reſpicit præceptum, at reſpectu præcipiendi dictum eſt: *Et admovit Moſe Aharon, & filios ejus; & induit eos tunicis*. Dicit R. Elieſer diſcipulus R. Joſe; Manifeſtum eſt nobis, quod ſubucula alba miniſtraverit Moſe in ſummo ſacerdotio: Dicit R. Tanchum bar Jodan: Atqui extat traditio: Toto ſeptiduo impletionum miniſtravit Moſe in ſummo ſacerdotio, at per eum non habitavit Divinitas, at poſtquam induit Aharon veſtes ſummi ſacerdotii, & miniſtravit, per eum Divinitas habitavit: Qua de cauſa? Quia dictum eſt? *Quia in die iſto Dominus apparebit vobis*: Rabi Joſe bar Chanina quæſivit: Decima Ephæ quomodo offerebatur? Dimidiane an integra offerebatur? Ex eo quod ſcriptum eſt: *Et ingreſſus eſt Moſe, & Aharon in tentorium conventus*. Docemur, quod cum eo non venerit, niſi ad diſcendum opus ſuffitus: Hoc dicit: Dimidia offerebatur: Si dicas: Integra offerebatur: Explicetur de opere ſuffitus, & de decima Ephæ. Dicit R. Tanchum bar Jodan: Nonne de miniſterio interiori nos explicamus? Jam percepimus miniſterium exterius: Impletiones quid erant? Sacrificiumne privati, an cœtus? Ex eo quod ſcriptum eſt: *Et impoſuerunt Aharon, & filii ejus manus capiti arietis*. Hoc dicit: Sacrificium privati erat: Atqui extat traditio, quod fuerit ſacrificium cœtus. Dicit R. Idi: Sponte obtulit cœtus, eaque illis tradidit. Impletiones unde percipimus? Ex ſacrificiiſne, an ab opere creationis? Si dicas a ſacrificiis; Nox ſequitur diem: Si dicas ab opere creationis. Dies ſequitur noctem: Si dicas a ſacrificiis, nocti ultimæ non erit dies; Si dicas ab opere creationis, diei primo non erit nox: Ibi legimus: Iſti trahebant, & illi deponebant, & palmus hujus in latere palmi illius; Dictum eſt enim: *Coram me ſemper*: Miſna R. Meir ex ſententia Rabi Jochanan: Conſentit R. Meir; Si removeant veterem mane, & diſponant

no-

כשחרית וסידרו את החדשה בין הערבים אף זו היתה תמיד . רבי יוסי אומר אף אילו נוטלין ואילו מניחין אף זו היתה תמיד . אמר רבי יוחנן מישיבת אהרן ובניו למד רבי יוסי . כמה דתימר בישיבת אהרן ובניו צריך שיססור יום ללילה ולילה ליום . והכא צריך שימסור יום ללילה ולילה ליום . רבי חייה בר יוסה אמר מכיון שמסר יום ללילה דיו . מה אמר רבי חייה בר יוסף בישיבת אהרן ובניו מה אין תמן שכתוב בו תמיד את אמר מכיון שמסר יום ללילה דיו . כאן שאין כתוב בו תמיד לא כל שכן . אשכחת אמר על דעתיה דרבי יוחנן היה שם שבע עמידות וששה פירוקין . על דעתיה דרבי חייה בר יוסף היה שם ארבע עשרה אמידות ושלש עשרה פירוקין . תני כל שבעת ימי המילואים היה משה מושח את המשכן ומעמידו ומפרקו וסודר עליו את העבודות וביום השמיני העמידו ולא פירקו . רבי יוסה בי רבי יודה אמר אף ביום השמיני העמידו ומשחו ופירקו . אמר רבי זעורה זאת אומרת שהקמת הלילה פסולה לעבודת היום . אשכחת אמר על דעתיה דרבי יוחנן כרבי יוסי בר רבי יודה היה שם ארבע עשרה עמידות ושלשה עשר פירוקין . על דעתיה דרבי חייה בר יוסף כרבי יוסי בי רבי יודה היה שם עשרים ואחת עמידות ועשרים פירוקין . מנין לפירוקין . אמר רבי זעורה ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן . ביום שכלו הקמותיו . רבי שמעון בן לקיש אמר כאשר עשה ביום הזה צוה יהוה וגו׳ . ולא כבר תניתה חדא בשם רבי יוחנן וחדא בשם רבי שמעון בן לקיש בשמיני אית תניי תני נמשח . ואית תניי תני לא נמשח . אית תניי תני נתפרק . אית תניי תני לא נתפרק . אמר רבי חנין פשט הוא לן מאן דאמר נמשח נתפרק . ומאן דאמר לא נמשח לא נתפרק . מאן דאמר נמשח ניחא דכתיב וימשחם . ומאן דאמר לא נמשח מה מקיים וימשחם מעלה אני עליכם כאילו שהוא מחוסר משיחה ומשחתם אותו . מאן דאמר נתפרק ניחא דכתיב שבעת ימים יכפרו את המזבח . מאן דאמר לא נתפרק מה מקיים שבעת ימים יכפרו על המזבח . כפרה שהיא כדם

novum inter vesperas, hoc quoque erit *jugiter*: R. Jose dicit; Vel si illi removeant, & isti imponant, hoc quoque erit *jugiter*. Dicit R. Jochanan: A statione Aharon & filiorum ejus docuit R. Jose. Quod dicis de statione Aharon, & filiorum ejus, necesse est, ut sequatur dies noctem, & nox diem; Et hoc loco quoque necesse erit, ut sequatur dies noctem, & non diei: Rabi Chijah bar Jose dicit; Postquam sequitur dies noctem, satis est; Quod dicit Rabi, quod si sequatur dies noctem, satis sit; Hoc loco, ubi non scriptum est *jugiter*, nonne multo magis? Deprehenderis, quod dicas ex sententia R. Jochanan, quod ibi fuerint septem erectiones tabernaculi, & sex dissolutiones: Ex sententia R. Chijah, ibi fuerunt quatuordecim erectiones, & tredecim dissolutiones. Traditio: Toto septiduo impletionum Mose unxit tabernaculum, illudque erexit, & dissolvit, & disposuit in eo ministeria, at die octavo erexit, at non dissolvit. R. Jose discipulus R. Jehuda dicit: Etiam die octavo erexit, & unxit, & dissolvit. Dicit R. Zeera; quod erectio noctu facta sit illegitima ministerio diei. Deprehenderis quod dicas ex mente R. Jochanan bar R. Jose bar R. Jehuda, quod ibi fuerint quatuordecim erectiones, & tredecim dissolutiones; ex mente R. Chijah bar Joseph bar R. Jose discipuli R. Jehuda ibi fuerunt una & viginti erectiones, & viginti dissolutiones: Unde probatur de dissolutionibus? Dicit R. Zeera: *Et fuit in die, quo absolvit Mose erigere tabernaculum &c.* Quando absolvit ejus erectionem. R. Simeon ben Lakisch dicit: *Sicut fecit in die isto, præcepit Dominus &c.* Nonne jam traditum est nomine R. Jochanan, & istud nomine R. Simeonis ben Lakisch? In octavo est qui docet, unctum fuit; & est qui docet: Non fuit unctum: Est qui docet: Dissolutum fuit. Et est qui docet: Non fuit dissolutum: Dicit R. Chanen: Manifestum est nobis; qui dicit; unctum fuit, dissolutum fuit; & qui dicit; Non fuit unctum, non fuit dissolutum. Qui dicit: Unctum fuit: Recte; scriptum est enim: *Et unxit ea*. Et qui dicit: Non unctum fuit, quomodo explicat quod dictum est: *Et unxit ea?* Ego vobis imputabo perinde ac deficiens fuerit unctione, & unxeritis illud. Qui dicit: Dissolutum fuit: Recte: Scriptum est enim: *Septem diebus expiarunt altare*. Qui dicit: Non fuit dissolutum, quomodo explicat: *Septem diebus expiarunt altare?* Expiatione, quæ fuit in sanguine, sicut traditur:

כהרא דתני על זה ועל זה היו מזין עליו מכל החטאות שהיו שם כדי שיכנסו המים תחת הדם . דברי רבי יהודה . רבי יוסה אומר תחת הדם ותחת שמן המשחה פירש בן בתירה שמא יבא על אשתו נדה וירחה כל שבעה . וישראל חשודין על הנירות . כיי דתנינן תמן היה משמש עם הטהורה אמרה לו נטמאתי פירש מיד וחייב שיציאתו הנייה לו כביאתו . אשכחת אמר מאן דאמר רבי יוחנן צריכה לבן בתירה . מאן דאמר בן בתירה צריכה לרבי יוחנן . אילו אמר רבי יוחנן ולא אמרה בן בתירה הוינן אמרין ישמש מטתו ויישן לו בלשכת פלהדרין הוי צורכה להיא דאמר בן בתירה אילו אמר בן בתירה ולא אמר רבי יוחנן הוינן אמרין יפרוש ממיטתו ויישן לו בתוך ביתו הוי צורכה להיא דאמר רבי יוחנן וצורכה להיא דאמר בן בתירה. תני כל הלשכות שהיו במקדש היו פטורות מן המזוזה חוץ מלשכת פלהדרין שהיא דירה לכהן גדול שבעת ימים בשנה . אמר רבי יהודה אף היא גזירה גזרו עליה . בשעריך . אית תניי תני פרט לשערי הר הבית והעזרות . אית תניי תני לרבות . מאן דאמר רבי יהודה . מאן דאמר לרבות רבנן . יאות אמר רבי יהודה מה טעמא דרבנן . בשעריך . וכי בית דירה הן . התיב רבי יוסי בי רבי בון והתני בשעריך לרבות שערי המדינה . וכי בית דירה הן . לא שבהן הן נכנסין לבית דירה . והכא שבהן היו נכנסין לבית דירה . חולדת המולים חייבת במזוזה . חלון שהוא ארבע על ארבע שעבדים יושבין שם ומניפין לרבונ הם חייבין במזוזה . לולים אילו על גב אילו חייבין במזוזה הן דו דרס אסקופתא ארעייתא . רבי יוסה הוה מצטער דלא חמא לולא דרבי אילייי דהוה עביד מן דעתון דכל רבנן . ללישכת פלהדרין . אבא שאול היה קורא אותה לשכת בולווטין . בראשונה היו קורין אותה לשכת בולווטין . ועכשיו הן קוראין אותה לשכת פלהדרין פראירתין מילה עבידה בראשון שהיו משמשין הוא ובנו ובן בנו שימשו בו

tur : Super utrumque adſpergebant de cunctis ſacrificiis pro peccato , quæ ibi erant , ut aquæ adducerentur pro ſanguine : Verba R. Jehuda. R. Joſe dicit pro ſanguine , & pro oleo unctionis : Exponit ben Bethera : Fortaſſe congredietur cum uxore ſua menſtruata , & pellatur toto ſeptiduo , & Iſraelitæ ſuſpecti ſunt de menſtruatis ; juxta illud quod ibi legimus ; Si concumbat cum ea in puritate , eaque dixerit : Polluta ſum ; ſtatim ſeparabitur , & tenetur ; quia ſuus exitus eſt ei jucundus æque ac ſuus ingreſſus : Deprehenderis, quod dicas ; quod dicit R. Jochanan , ſit neceſſarium τῷ ben Bethera, & quod dicit ben Bethera ſit neceſſarium R. Jochanani : Si dixiſſet R. Jochanan , & non dixiſſet ben Bethera , nos diceremus ; concumbet, & dormiet in conclavi Palhedrin; Ecce neceſſarium eſt illi , quod dicit ben Bethera ; Si dixiſſet ben Bethera , & non dixiſſet R. Jochanan, nos diceremus ; Se ſeparabit a lecto ſuo, & dormiet in domo ſua; Ecce neceſſarium eſt illi, quod dicit R. Jochanan : Cuncta conclavia quæ ſunt in ſanctuario , libera ſunt a Meſuſa , excepto conclavi Palhedrin, quia erat habitatio ſummo ſacerdoti ſeptem diebus in anno: Dicit R. Jehuda: Vel de eo decretum decreverunt. Dictum eſt : *In portis tuis:* Eſt qui docet; Excludit portas montis domus , & atriorum . Eſt qui docet ad includendum . Qui dicit : Excludit ; eſt R. Jehuda : Qui dicit ad includendum , ſunt ſapientes . Recte dicit R. Jehuda ; quænam eſt ratio ſapientum ? Quia dictum eſt : *In portis tuis*. Num domus habitationis erant ? Reſpondit R. Joſe diſcipulus R. Bon : Dictum eſt : *In portis tuis* . Ad includendum portas civitatis ; Nonne per eas ingrediebantur in domum habitationis ? Et hoc loco per eas ingrediebantur in domum habitationis . Chulda circumcidendorum obligatur ad Meſuſam . Feneſtra , quæ pateat quaquaverſum quatuor cubitos, ubi ſervi ſtant ad ventilandum dominis ſuis , obligatur ad Meſuſam . Cochleæ ſi altera ſit alteri impoſita obligantur ad Meſuſam, quando ſuperliminare conculcat terram. Rabi Joſe dolebat eo quod non vidiſſet columbarium R. Ela, quod conſtructum erat ex mente omnium ſapientum. In conclave Palhedrim . Aba Saul appellabat conclave Bulevtin , ſc. conſiliariorum . In principio illud appellarunt conclave Bulevtin , at nunc illud vocant conclave Palhedrin . Conclave dominorum : vox compoſita : In primo templo ubi miniſtrarunt , ipſe & filius ejus , & filius filii

שמונה עשר כהנים . אבל בשני על ידי
שהיו נוטלין בדמים . ויש אומרים שהיו
הורגין זה את זה בכשפים שימשו בו
שמונים כהנים. ויש אומרים שמנים ואחד
ויש אומרים שמנים ושנים . ויש אומרים
שמנים ושלש. ויש אומרים שמונים וארבע
ויש אומרים שמנים וחמש . ומהן שימשו
שמעון הצדיק ארבעים שנה . אמר רבי
אחא כתיב יראת יהוה תוסיף ימים אילו
כהנים ששימשו בבית הראשון . ושנות
רשעים תקצורנה אילו ששימשו בבנ"ה
השני. מעשה באחד ששילח ביד בנו שתי
מידות של כסף מליאות כסף ומחוקיהן
כסף. ובא אחר ושילח ביד בנו שתי מידות
של זהב מליאות זהב ומחוקיהן זהב.
אמרו כפה הסיח את המנורה . מצאנו
שלא חרב הבית בראשונה אלא שהיו
עובדים עבודה זרה ומגלים עריות ושופכי
דמים . וכן בשני . רבי יוחנן בר תורתא
אמר מצאנו שלא חרבה שילה אלא שהיו
מבזים את המועדות ומחללין את הקדשים
מצאנו שלא חרב הבית בראשונה אלא
שהיו עובדי עבודה זרה ומגלי עריות
ושופכין דמים . אבל בשני מכירין אנו
אותם שהיו יגיעין בתורה וזהירין במצות
ובמעשרות וכל ווסת טובה היתת בהן אלא
שהיו אוהבין את הממון ושונאין אילו
לאילו שנאת חנם. וקשה היא שנאת חנם
שהיא שקולה כנגד עבודה זרה וגילוי
עריות ושפיכות דמים . דלמא רבי זעורה
ורבי יעקב בר אחא ורבי אבונא הוו יתבין
אמרין שבראשון נבנה ובשני לא נבנה .
אמר רבי זעורה הראשונים עשו תשובה .
והשניים לא עשו תשובה . אמר רבי אלעזר
הראשונים נתגלה עוונם ונתגלה קיצם .
השניים נתגלה עוונם ולא נתגלה קיצם .
שאלו את רבי אליעזר דורות האחרונים
כשרים מן הראשונים . אמר להן עידיכם
בית הבחירה יוכיח . אבותינו העבירו את
התקרה ויקל את מסך יהודה אבל אנו
פעפענו את הכתלים . האומרים ערו ערו
עד היסוד בה. אמרו כל דור שאינו נבנה
בימיו מעלין עליו כאילו הוא החריבו.
מתקינין לו כהן אחר תחתיו שמא יארע
בו פסול . מה מייחדין ליה עימיה . אמר
רב חניי חניי משם דאין מייחדין ליה
עימיה דו קטל ליה . אותו אחר מושחין
ואין מושחין שנים . אמר רבי יוחנן מפני

filii ejus, miniſtrarunt octodecim ſacerdotes; At in ſecundo, eo quod emebant ſacerdotium nummis; & alii dicunt, quod alter alterum interficeret præſtigiis, miniſtrarunt octoginta ſacerdotes, & alii dicunt, unus & octoginta, & alii dicunt, duo & octoginta; & alii dicunt, tres & octoginta; & alii dicunt, quatuor & octoginta; & alii dicunt, quinque & octoginta: Atque ex iis miniſtravit Simeon juſtus quadraginta annis. Dicit R. Acha: *Timor Domini addet dies*. Iſti ſunt ſacerdotes, qui miniſtrarunt in prima domo: *Et anni impiorum abbreviabuntur*: Iſti ſunt ſacerdotes, qui miniſtrarunt in ædificio ſecundo. Narratur de quodam, qui miſit per ſuum filium duas menſuras argenteas plenas argento, & earum cumuli erant argentei. Et venit alius, qui miſit per filium ſuum duas menſuras aureas plenas auro, & earum cumuli erant aurei. Dixerunt: Depreſſit aſellus candelabrum. Deprehendimus, quod prima domus non fuerit diruta, niſi quod ſervirent Idololatriæ, & ſcortarentur, & effunderent ſanguinem; At in ſecunda nos ſcimus, quod operam darent legi, & cauti eſſent in præceptis, & decimis, & omnis conſuetudo bona erat in eis; At amabant nummos, & ſe oderant odio gratuito, & moleſtum eſt odium gratuitum; Etenim æquiparatur Idololatriæ, & ſcortationibus, & effuſioni ſanguinum: Hac de cauſa Rabi Zeera, & R. Jacob bar Acha, & R. Abuna reſpondebant dicentes: Præterea primum reædificatum fuit, at ſecundum non fuit reædificatum: Dicit R. Zeera; Primi fecerunt pœnitentiam, at ſecundi non fecerunt pœnitentiam. Dicit R. Elieſer: In primis publicata eſt eorum iniquitas, & detectus eſt eorum finis, at in ſecundis manifeſtata eſt eorum iniquitas, at non detectus eſt eorum finis. Interrogarunt R. Elieſerem: Num generatio poſtrema priori eſt melior? Reſpondit eis: Teſtificor vos: domus electa probet. Patres noſtri removerunt contignationem: *Et revelabitur operimentum Juda*. At nos quaſſavimus muros: *Dixerunt: Exinanite, exinanite uſque ad fundamentum in ea*. Dixerunt: Omnis generatio, in cujus tempore non ædificetur domus, prævaricatur in ea, perinde ac ipſam everterit. Conſtituunt ei alium ſacerdotem ejus loco, ne forte ei contingat profanatio: Num ſeparant illum cum eo? Dicit R. Haggæus: Hac de cauſa ipſum cum eo non ſeparant; Iſte illum occidet. Unum ungunt; at duos non ungunt: Dicit R. Jochanan propter ini-

איבה . עבר זה ושימש זה הראשון כל קרושת כהונה עליו . השני אינו כשר לא לכהן גדול ולא לכהן חדיוט . אמר רבי יוחנן עבר ועבד עבודתו כשירה . עבודתו משל מי . נישמעינה מן הרא מעשה בבן אילם מציפורין שאירע קרי לכהן גדול ביום הכיפורים ונכנס בן אילם ושימש תחתיו בכהונה גדולה. וכשיצא אמר למלך ארוני המלך פר ושעיר של יום הכיפורים משלי הן קריבין או משל כהן גדול. וירע המלך מה הוא שואלו . אמר לו בן אילם אילו לא דייך אלא ששימשתה שעה אחת לפני מי שאמר והיה העולם וירע בן אילם שהוסע מכהונה גרולה. מעשה בשמעון בן קמחית שיצא לרבר עם המלך ערב יום הכיפורים ונתזה צינורה של רוק מפיו על בגריו וטימאתו ונכנס יהורה אחיו ושימש תחתיו בכהונה גדולה וראת אימן שני בניה כהנים גרולים ביום אחר. שבעה בנים היו לה לקמחית וכולן שימשו בכהונה גרולה . שלחו חכמים ואמרו לה כיה מעשים טובים יש בירך . אמרה להן יבא עלי אם ראו קורות ביתי שערות ראשי ואימרת חלוקי מימיי . אמרון כל קימחיא קמח וקמחא רקמחית סולת . וקרון עלה כל כבורה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה . יכול יהא משוח מלחמה מביא עשירית האיפה. יצא משוח מלחמה שאין בנו עובר תחתיו . ומנין למשוח מלחמה שאין בנו עובר תחתיו תלמוד לומר שבעת ימים ילבשם הכהן תחתיו מבניו וגו׳. את שהוא בא אל אוהל מוער לשרת בקרש בנו עומר תחתיו . יצא משוח מלחמה שאינו בא אל אוהל מוער לשרת בקידש. ומנין שהוא מתמנה להיות כהן גרול שנאמר ופינחס בן אלעזר נגיר היה עליהם לפנים יהוה עמו . רבי יוסי כר הוה בעי מקנטרה לרבי לעזר בי רבי יוסי הוה אמר ליה לפנים עמו לפנים עמו . בימי

inimicitiam. Si iſte tranſgrediatur, & ille miniſtret, in primo eſt omnis ſanctitas ſacerdotii. Secundus non eſt idoneus, ut miniſtret loco ſacerdotis ſummi, neque loco ſacerdotis privati. Dicit R. Jochanan: Si tranſgrediens miniſtret, ejus miniſterium eſt legitimum: Miniſterium cujus erit? Ex hoc eruitur: Narratur de filio Elam de Tſippori; Cum accidiſſet pollutio nocturna ſummo ſacerdoti, ingreſſus filius Elam miniſtravit ejus loco in ſummo ſacerdotio; quando egreſſus eſt dixit regi: Domine rex; Juvencus, & hircus diei expiationum de meis bonis oblati ſunt, aut de bonis ſummi ſacerdotis? Cognovit rex, qua de cauſa eum interrogaret: Dixit ei: Fili Elam nonne tibi ſatis eſt, quod miniſtraveris una hora coram eo, qui dixit: Et fuit mundus? Et cognovit filius Elam, quod eſſet remotus a ſummo ſacerdotio. Narratur de Simeone ben Kamitha, qui cum exiſſet ad colloquendum cum rege veſpera diei expiationum, diſtillavit ſputum ex illius ore ſuper ejus veſtes, & pollutus eſt, & ingreſſus pro eo Judas frater ejus, miniſtravit ejus loco in ſummo ſacerdotio; Eorum mater vidit uno die duos ſuos filios ſummos ſacerdotes: Septem filios habuit Kamitha, & omnes miniſtrarunt in ſummo ſacerdotio. Adierunt eum ſapientes dicentes: Quænam opera bona feciſti? Reſpondit eis: Veniat ſuper me, ſi viderint tigna domus meæ comas capitis mei, & oram ſubuculæ meæ in diebus meis. Dixerunt: Omnis farina eſt farina, at farina Kamitha eſt ſimila: Et legerunt de ea: *Omnis gloria ejus filiæ regis ab intus in fimbriis aureis circumamicta varietatibus*. Crederem, quod unctus belli adduceret decimam Ephæ? Idcirco dictum eſt: *Ejus vice de filiis ejus*: Cujus filius ejus vice miniſtrat, adducit decimam Ephæ; Excluditur unctus belli, cujus filius ejus vice non miniſtrat: Et unde probatur, quod filius ſacerdotis uncti ejus vice non miniſtret? Ex eo quod dictum eſt: *Septem diebus induet ea ſacerdos ejus vice, de filiis ejus &c. Qui venerit in tentorium conventus ad miniſtrandum*; filius ejus loco ejus miniſtrabit; Excluditur unctus belli, qui non venit in tentorium conventus ad miniſtrandum in ſanctuario: Et unde probatur, quod præficiatur, ut ſit ſummus ſacerdos? Ex eo quod dictum eſt: *Et Pinchas filius Eleazaris erat dux eorum coram Domino cum eo*. R. Joſe quæſivit irriſorie a R. Elieſer diſcipulo R. Joſe: Ipſe reſpondit: לפנים עמו לפנים עמו

זמרי מיחה . בימי פילגש בגבעה לא מיחה , מנין שהוא נשאל בשמנה . רבי חייה בשם רבי יוחנן ובגדי הקדש אשר לאהרן יהיו לבניו אחריו . מה תלמוד לומר אחריו אלא לגדולה של אחריו . ומניך שהוא עובר בשמנה רבי ירמיה בשם רבי יוחנן ובגדי הקדש אשר לאהרן מה תלמוד לומר אחריו לקדושה של אחריו . אמר ליה רבי יונה עמך הייתי לא אמר עובר אלא נשאל ובמה נשאל אייתי רב הושעיה מתניתא דבר קפרא מן דרומא ותנא וחכמים אומרים אינו עובר לא בשמנה של כהן גדול ולא בארבעה של כהן הדיוט . אמר רבי בא בדין היה שיהא עובר בארבעה ולמה אינו עובר שלא יהו אומרים ראינו כהן גדול פעמים עובר בארבעה . פעמים בשמנה . אמר רבי יונה ולא מבפנים הוא עובר . ולא מבחוץ נשאל . וטועין מבפנים לבחוץ . וכי רבי טרפון אביהן של כל ישראל לא טעה בין תקיעת הקהל לתקיעת קרבן . דתני ובני אהרן יתקעו בחצוצרות תמימים ולא בעלי מומין דברי רבי עקיבא . אמר לו רבי טרפון אקפח את בני אם לא ראיתי אחי אמי חיגר באחת מרגליו עומד בעזרה חצוצרתו בידו ותוקע . אמר לו רבי עקיבה רבי שמא לא ראיתה אלא בשעת הקהל ואני אומר בשעת קרבן . אמר לו רבי טרפון אקפח את בני שלא היטיתה ימין ושמאל אני הוא שראיתי את המעשה ושכחתי ולא היה לי לפרש ואתה דורש ומסכים לשמועה הא כל הפורש ממך כפורש מחייו . וכפר הכהן אשר ימשח אותו מה תלמוד לומר . לפי שכל הפרשה אמורה באהרן אין לי אלא אהרן עצמו . ומנין לרבות כהן אחר תלמוד לומר אשר ימשח אותו משוח בשמן המשחה . ומרובה בבגדים מנין תלמוד לומר ואשר ימלא את ידו . ומנין לרבות כהן אחר המתמנה . תלמוד לומר וכפר הכהן . במה הוא מתכפר . רבנין דקיסרין בשם רבי חייה בר

In diebus Zimri percussit, at in diebus concubinæ in Gabaa non percussit: Unde probatur quod interroget octo vestibus? R. Chijah nomine Rabi Jochanan: *Et vestimenta sancta, quæ sunt Aharon, erunt filiis ejus post eum*. Cur dictum est: *Post eum?* Ad magnificentiam illius, qui fuerit post eum. Et unde probatur, quod ministret octo vestibus? R. Hieremias nomine R. Jochanan: *Et vestimenta sancta, quæ sunt Aharon;* Cur dictum est: *Post eum?* Ad sanctificationem illius, qui fuerit post eum. Respondit ei R. Jonas: Tecum eram: Non dixit: Ministrat, sed interrogatur: In quot vestibus interrogatur? Adducit R. Osajah traditionem bar Kaphra ex austro: Et sapientes dicunt: Non ministrat neque octo vestibus summi sacerdotis, neque quatuor sacerdotis idiotæ, Dicit R. Ba: Æquum est, ut ministret quatuor; Et cur non ministrat? Ne dicant: Vidimus summum sacerdotem aliquando quatuor, & aliquando octo vestibus ministrantem. Dicit Rabi Jonas: Neque in adyto ministrat, neque foris interrogatur. Et errant ab loco interiori ad exterius: R. Tarphon pater omnium Israelitarum nonne erravit inter clangorem congregationis, & clangorem sacrificii? Etenim legitur: *Et filii Aharon sacerdotes clangent tubis*. Perfecti, non vitiati. Verba R. Akiba: Dixit ei R. Tarphon: Præcidam meum filium, si ego non vidi fratrem matris meæ uno pede claudum ministrantem in atrio, & tuba erat in ejus manu, & clangebat: Respondit ei R. Akiba: Rabi fortasse eum non vidisti nisi tempore congregationis; at ego dico tempore sacrificii. Dixit ei R. Tarphon: Præcidam meum filium, quod non declinasti ad dextram, & sinistram: Ego vidi factum, & oblitus sunt, & non fuit mihi suis ingenii, ut explicarem; At tu exponis, & confirmas traditionem. Ecce qui abs te se separat existimatur, perinde ac se separet a vita sua: *Et expiabit sacerdos quem unxerit*. Cur dictum est? Quia tota sectio loquitur de Aharon: Non probo nisi de ipso Aharon, unde probatur ad includendum sacerdotem alium? Ex eo quod dictum est: *Quem unxerit:* unctum oleo unctionis: Unde probatur de vestibus multiplicato? Ex eo quod dictum est: *Et qui impleverit manus suas:* Et unde probatur ad includendum sacerdotem alium, qui sit substitutus? Ex eo quod dictum est: *Et expiabit sacerdos*. Quonam expiabat? Sapientes Cæsarienses nomine R. Chijah bar Joseph: ore. Di-

יוסף בפה . אמר רבי זעורה הדא אמרה שממנין זקנים בפה . אמר רבי חייה בר ארא מתניתא אמרה כן חזור בך בארבעה דברים שהיית אומר ונעשך אב בית דין על ישראל . מנין כשם שמתקינין לו כהן אחר תחתיו שמא יארע בו פסול . כך מקדשין לו אשה אחרת על תנאי שמא יארע דבר באשתו שנאמר וכפר בעדו ובעד ביתו. ביתו זו אשתו דברי רבי יהודה . אמר לו רבי יוסה אם כן אין לדבר סוף . מהו אין לדבר סוף שמא תמות אשה זו ותמות אשה אחרת . אמר רבי מנא עד דאת מקשי לה על דרבי יהודה קשייתה על דרבנן שמא יארע קרי לכהן זה ויארע קרי לכהן אחר. קרי מצוי מיתה אינה מצויה . גזרו על דבר שהוא מצוי. ולא גזרו על דבר שאינו מצוי. והא אשכחנן דרבי יהודה אמר מיתה מצויה הדא ההיא דתנינן תמן רבי יהודה אומר אף אשה אחרת מתקינין לו שמא תמות אשתו. תמן תנינן המביא גט והניחו זקן או חולה נותנו לה בחזקת שהוא קיים . תמן את אמר אין מיתה מצויה . והכא את אמר מיתה מצויה. תמן ביחיד . וכאן בציבור . חומר הוא בציבור . והא אשכחנן דרבי יהודה מחמיר ביחיד דתני אמר רבי יהודה לא היה שופר של קינים בירושלם מפני התערובות שמא תמות אחד מהן ונמצא דמי חטאות מיתות מעורבות בקרבן. ויקדש מאתמול . וכפר בעדו ובעד ביתו . ולא בעד שתי בתים . רבי גמליאל ברבי אינייני בעא קומי רבי מנא לא נמצא בקונה קיניין בשבת . אמר ליה משום שבות שהתירו במקדש . אמר רבי מנא הדא אמרה אילין דכנסין ארמלן צריך לכונסן מבעוד יום שלא יהא בקונה קיניין בשבת.

הלכה ב ואינו טמא משום הזייתו.

אמר רבי יוסי בי רבי בון משהיה מקריב קרבנותיו היו מזין עליו שכהן גדול מקריב בראש ונוטל חלק בראש . היך עבידה עוד

Dicit R. Zeera: Hoc dicit: quod præficiant senes ore. Dicit R. Chijah bar Ada: Misna dicit: Converte te quatuor res, quas dixisti, & faciemus te patrem Synhedrii super Israel: Unde probatur, sicut ei constituunt sacerdotem alium ejus loco, ne forte illi accidat profanatio, ita pariter despondent ei aliam uxorem cum hac conditione; fortasse accidet aliquid in ejus uxore? Ex eo quod dictum est: *Et expiabit pro se & pro domo sua. Pro domo sua;* Hæc est ejus uxor: Verba R. Jehuda: Dixit ei R. Jose; si ita est, non erit rei finis: Quid non erit rei finis? Fortasse morietur hæc uxor, & morietur altera uxor. Dicit R. Mena. Quod opponis contra sententiam R. Jehuda, opponis etiam contra sententiam sapientum; Fortasse accidet pollutio nocturna huic sacerdoti, & accidet pollutio nocturna alteri sacerdoti: Pollutio nocturna facile accidere potest, mors vero facile accidere non potest: Decreverunt de re, quæ est facilis; at non decreverunt de re, quæ non est facilis: Ecce deprehendimus, quod Rabi Jehuda dicat; Mors est facilis: Hoc est quod ibi legimus. R. Jehuda dicit: Etiam uxorem aliam constituunt illi; fortasse morietur ejus uxor. Ibi legimus: Si adducat libellum repudii, & relinquat eum senem, aut ægrotum, dabit ei cum præsumtione, quod sit vivus. Ibi tu dicis: Mors non est facilis; & hoc loco tu dicis, quod mors sit facilis? Ibi in privato, & hoc loco in cœtu. Gravius est in cœtu: At ecce deprehendimus quod R. Jehuda aggravet in privato. Etenim extat traditio: Dicit R. Jehuda: Non erat cornu nidorum Hierosolymæ propter commixtiones: Fortasse aliquis ex iis morietur, & deprehendentur nummi sacrificiorum pro peccato mortuorum commixti in oblatione. Et sanctificabit die hesterna. *Et expiabit pro se, & pro domo sua:* Non autem pro duabus domibus. Rabi Gamaliel bar Aninai quæsivit coram R. Mena: Non deprehenditur quod quis comparet nidos in Sabbatho: Respondit ei: Propter Sabbathizationem, quam permiserunt in sanctuario. Dicit R. Mena: Hoc dicit: Si introducant viduam necesse est, ut introducant stante jam die, ne sit quasi comprans nidos in Sabbatho.

Constitutio II. Et non polluitur propter adspersionem; Dicit R. Jose discipulus R. Bon: Quando offerebat oblationem suam, adspergebant super eum. Etenim summus sacerdos offerebat in principio, & sumebat partem suam in principio: Quomodo faciebat? Hæc pel-

זה שלי . חלה אחת משתי הלחם . שש חלות מלחם הפנים . הכא הוא נסב כולה . והכא הוא נסיב פלגא . אמר רבי זעורה כאן לקרבן יחיד . וכאן לקרבן ציבור . תני רבי אומר אומר אני שלא יטול אלא מחצה אית תניי תני רבי אומר אומר אני שיטול מחצה . היך עבירה היה שם עור אחד רבנן אמרי נוטל את כולו . רבי אומר אומר אני שלא יטול אלא מחצה . היו שם ארבעה חמשה עורות רבנן אמרי נוטל אחד . רבי אומר אומר אני נוטל מחצה . מה טעמא דרבי והנותרת מן המנחה לאהרן ולבניו . וכי אין אנו יודעין שאהרן בכלל בניו . ומה תלמוד לומר לאהרן ולבניו . אלא אמר אהרן יסב פלגא ובניו יסבון פלגא . כהדא בולי ואסרטני הוה לון קריבו . אתא עובדא קומי רבי ואמר אין בולי בכלל אסרטני . ולייגא מילה אמר בולי ואסרטני . אלא אמר אילין יתנון פלגא ואילין יתנון פלגא . אמר רבי יוסה בי רבי בון רבי בדעתיה דרבי אמר והיתה לאהרן ולבניו . לאהרן מחצה ולבניו מחצה . מתיב רבי בא בר ממל והא מתניתא פליגא האומר הרי עלי מאה עשרונות להביאן בשני כלים מביא חמשים בכלי אחר וחמשים בכלי אחד . ואם הביא ששים בכלי אחר וארבעים בכלי אחד יצא אילו מי שאמר הרי עלי מאה עשרונות סתם ולא אמר בכמה כלים . הוא מביאן ולייגא מילא אמר להביאן בשני כלים יביא חמשים בכלי אחד וחמשים בכלי אחד . ותני עלה אם הביא ששים בכלי אחר וארבעים בכלי יצא . אמר רבי יוסי בי רבי בון מכיון שעד ששים יכולין ליבלל כמי שקבע לו ששים משעה ראשונה . לא צורכא דלא אמר הרי עלי ששים עשרונות להביאן בשני כלים מביא שלשים בכלי אחד ושלשים בכלי אחד . ואם הביא ארבעים בכלי אחד ועשרים בכלי אחד יצא . אשכח תני כן רבי חנניה חברון דרבנין בעי למידין מידת הדין מעשרון אשכח תני והוא למד מידת הדין ממדת עשרון אמר רבי אבון בלבד שלא יביאם

lis erit mea: Una placenta de duobus panibus, sex placentæ de pane facierum: Hoc loco sumebat totam, & ibi sumebat dimidiam. Dicit Rabi Zeera: Hoc loco in sacrificio privati, & ibi in sacrificio cœtus. Traditio: Rabi dicit: Ego dico, quod non sumat nisi dimidium: Traditio: Rabi dicit: Ego dico, quod sumat dimidium: Quomodo faciebat: Si ibi erat una pellis? Sapientes dicunt: Sumebat integram. Rabi dicit: Ego dico, quod non sumeret nisi dimidium: Si ibi essent quatuor, quinque pelles; Sapientes dicunt: Sumebat unam. Rabi dicit: Ego dico, quod sumeret dimidiam. Quænam est ratio Rabi? *Et residuum de munere erit Aharon, & filiis ejus:* Num ignoramus, quod Aharon comprehendat filios suos? Cur igitur dictum est: *Aharon, & filiis ejus*? Hoc dicit: Aharon accipiet dimidium, & filii ejus accipient dimidium. Huic simile dictum est: Imperator, & legatus, est illis propinquitas. Allatum est factum coram Rabi, qui dixit: Imperator non comprehendit legatum. Et hac de causa dixit: Imperator, & legatus: At dixit: Illi dabunt dimidiam, & isti dabunt dimidiam. Dicit R. Jose discipulus R. Bon juxta opinionem Rabi, qui dicit: *Et erit Aharon, & filiis ejus*. Aharon dimidium, & filiis ejus dimidium. Respondit R. Ba bar Mimal; Atqui Misna contraria est: Si dicat: Ecce super me centum decimæ, ut eos afferam duobus vasis. Afferet quinquaginta in altero, totidemque in altero vase: Si afferat sexaginta in altero, & quadraginta in altero vase, satisfacit debito suo: Si dicat: Ecce super me centum decimæ absolute; & non dicat quot vasis eas afferat; & hac de causa si dicat, quod afferat duobus vasis, afferet quinquaginta in altero, totidemque in altero vase: At extat traditio: Si afferat sexaginta in altero, & quadraginta in altero vase, satisfacit debito suo. Dicit R. Jose discipulus R. Bon: Si sexaginta possunt commisceri, existimatur perinde ac statuerit sexaginta a primo tempore. Non est necesse: Si dicat: Ecce super me sexaginta decimæ, ut afferam duobus vasis; afferet triginta in altero, totidemque in altero vase. Si vero afferat quadraginta in altero, & viginti in altero vase, satisfacit debito suo. Deprehenditur, quod ita sit traditio: Rabi Chananjah socius sapientum vult, ut explicetur hæc mensura a decima: Deprehenditur traditio, & docet hanc mensuram a mensura decimæ: Dicit Rabi Abun; dummodo ne eas

בשלשה כלים . רבי בא בר ממל אמר אפילו בכמה כלים . רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי יהושע בן לוי בכל יום כהן גדול מתלבש בכליו ובא ומקריב תמיד של שחר אם יש שם נדרים ונדבות הוא מקריבן והולך בתוך ביתו ובא ומקריב תמיד של בין הערבים ובא ולן בלישכת פלהדרין . רבי עוקבה בשם רבי יהושע בן לוי לא היה עושה כן אלא בשבתות ובימים טובים. אית תניי תני הציץ מרצה על מצחו . אית תניי תני אפילו בזוית . מאן דאמר הציץ מרצה על מצחו והיה על מצחו תמיד . ומאן דאמר אפילו בזויות מן הדא ריום הכיפורים . מאן דאמר הציץ מרצה על מצחו מסייע לרבי יוסי בי רבי בון . מאן דאמר אפילו בזויות מסייע לרבי עוקבה.

הלכה ג שמא שכחת או שמא לא למדת . לא כן תני והכהן הגדול מאחיו שתהא גדולתו מאחיו אשר יוצק על ראשו שמן המשחה . רבי אומר בנוי בכח בעושר בחכמה ובמראה . אמר רבי יוסי בי רבי בון כאן בראשון וכאן בשני . מעמידין אותו בשערי מזרח . היכן היו מעמידין אותו מבפנים או מבחוץ . אין תימר מבפנים כיי דתנינן תמן חמש טבילות היה שם באותו היום . אחת שלא היה אדם נכנס לעזרה לעבודה אפילו טהור עד שיהא טובל . וארבע מחמת יום הכיפורים. אין תימר מבחוץ כולהן מחמת יום הכיפורים . מעבירין לפניו פרים ואלים וכבשים . ולמה לא אמר שעיר . אמר רבי בא קרטיגנא בלא כך אינו זקוק להערות . אשכח תני ושעיר.

הלכה ד תני לא היו מניחין אותו לוכל לא חלב ולא בצים ולא גבינה ולא בשר שמן ולא יין ישן ולא קונריטון ולא גריסין של פול ולא ערשים . שמואל אמר ולא אתרוג ולא כל דבר שהוא מרגיל לזיבה . אף על פי כן היו קורין עליו את הפסוק הזה אם יהוה לא יבנה בית וגו'. ולא מן הניסים שהיו נעשין בבית המקדש הן . אמר רבי אבון על שם לא תנסו . אמר רבי יוסי בי רבי בון כאן בראשון וכאן בשני.

הלכה ה על גבי שער המים הייתה וסמוך ללישכתו היתה . הוא פורש

eas adducat tribus vasis. Rabi Ba bar Mimal dicit vel multis vasis. Rabi Jose discipulus R. Bon nomine R. Jehosua ben Levi: Singulis diebus summus sacerdos induebat vestes suas, & offerebat sacrificium juge matutinum, si ibi adessent sacrificia votiva, & spontanea, ea offerebat, & adibat domum suam, & veniebat, & offerebat sacrificium juge inter vesperas, & veniebat, & dormiebat in conclavi Palhedrin. R. Akiba nomine R. Jehosua ben Levi; Non ita faciebat nisi Sabbathis & diebus festis: Est qui docet: Lamina expiabat super fronte sua: Est qui docet vel in angulo. Qui dicit: Lamina expiabat super fronte sua; probat ex eo quod dictum est: *Et erit super frontem ejus jugiter*. Qui dicit: Vel in angulis probat ex die expiationum: Qui dicit: Lamina expiat super fronte sua, favet R. Jose discipulo R. Bon. Qui dicit vel in angulis favet τῷ R. Akiba.

Constitutio III. Fortasse oblitus es, fortasse non didicisti? Nonne ita traditum est: *Et sacerdos magnus prae fratribus suis*: Ut sit ejus excellentia ex fratribus suis. *Super cujus caput effusum est oleum unctionis*. Rabi dicit, forma, robore, opibus, sapientia, & aspectu. Dicit R. Jose discipulus R. Bon: Hic loquitur de templo primo, & ibi de secundo: Sistunt eum in porta orientali: Ubinam eum sistunt? Intusne an foris? Si dicas intus; erit juxta id quod ibi legimus. Quinque lotiones ibi peragebat eo die, unam, quia nemo ingrediebatur in atrium ad ministrandum, vel mundus, nisi prius laverit: Et quatuor propter diem expiationum: Si dicas foris: Omnes erunt propter diem expiationum: Traducebant coram eo juvencos, & arietes, & agnos: Et cur non memorat hircum? Dicit R. Ba Carthaginensis: Excepto hoc, non oportebat effundere. Deprehenditur, quod doceat vel de hirco.

Constitutio IV. Non sinebant, ut comederet lac, neque ova, neque caseum, neque carnem pinguem, neque vinum vetus, neque condita, neque fabas fresas, neque lentes. Samuel dicit; Neque citrum, neque ea omnia, quae excitant fluxum seminis. Licet ita sit, tamen legebant de eo hunc textum: *Nisi Dominus aedificaverit domum &c.* Non autem ex miraculis quae facta sunt in domo sanctuarii. Dicit R. Abun: Ne fieret periculum. Dicit Rabi Jose discipulus R. Jose: Ibi loquitur de templo primo, & hic de secundo.

Constitutio V. Super porta aquarum erat, & proxima ejus conclavi: Ipse abi-

ובוכה שנחשד · והן פורשין ובוכין שצרכו
לכך. ולמה משביעין אותו מפני הבייתוסין:
שהיו אומר יקטיר מבחוץ ויכניס מבפנים.
מעשה באחד שהקטיר מבחוץ והכניס
מבפנים ובשיצא אמר לאביו אף על פי
שהייתם דורשין כל ימיכם לא עשיתם עד
שעמד אותו האיש ועשה. אמר לו אף
על פי שהיינו דורשין כל ימינו אבל ברצון
חכמים היינו עושין. תמיה אני אם יאריך
אותו האיש ימים בעולם. אמרו לא באו
ימים קלין עד שמת. ויש אומרים יצא
חוטמו מזנק תולעים. וכמין פרסת עגל
עלת בתוך מצחו: אית דבעי מימר היא
דפרה. היא דסוכה. היא דיום הכיפורים.
רבי סימון לא אמר כן אלא או דפרה
ודסוכה חד ודכיפורים חד. או דפרה
ודכיפורים חד. ודסוכה חד. מאן דאמר
לא באו ימים קלים עד שמת תלתיהון
עבד. מאן דאמר יצא חוטמו מזנק תולעים
וכמין פרסת עגל יצאת בתוך מצחו כמאן
דאמר או דפרה והסוכה חד ודכיפורים
חד. או דפרה ודכיפורים חד ודסוכה חד.
צווחה עליהן העזרה צאו מיכן בני עלי
טימאתם בית אלהינו. בו ביום נפגמה קרן
המזבח ונתנו עליו גוש של מלח שלא
יהא נראה כפגום שכל מזבח שאין לו
קרן וכובב ויסוד פסול הוא. בעון קומי רבי
אבהו והא כתיב וכל אדם לא יהיה
באהל מועד בבואו לכפר בקודש עד צאתו
אפילו אותן שכתב בהן ודמות פניהם פני
אדם לא יהיו באהל מועד. אמר לו בשעה
שהוא נכנס כדרכו. כתיב והביא מבית
לפרכת ונתן את הקטרת על האש לפני
יהוה. שלא יתקן מבחוץ ויכניס מבפנים.
שהרי הצדוקין אומרים יתקן מבחוץ ויכניס
אם לפני בשר ודם עושין כן קל וחומר
לפני המקום. ואומר כי בענן אראה על
הכפורת. אמרו להן חכמים והלא כבר
נאמר ונתן את הקטרת על האש לפני
יהוה. אינו נותן אלא מבפנים אם כן למה

abibat, & flebat, eo quod de eo suspicio haberetur, & illi abibant & flebant, eo quod ita facere cogerentur. Et cur eum adjurabant? Propter Baithusæos, qui dicebant; Foris adolebit, & inferet. Narratur de quodam, qui foris adolevit, atque intulit, & quando egressus est dixit patri suo; quamvis vos exponatis quotidie, non facitis; donec tandem hic vir surrexit, & fecit. Respondit ei: Licet nos quotidie exponamus, tamen ex beneplacito sapientum facimus: Miror, si dies istius viri in mundo producantur. Pauci dies præteriere, & mortuus est. Et alii dicunt; quod ejecerit ejus nasus fluxum vermium, & quasi ungula vituli adscenderit de medio suæ frontis: Si vis tibi dicam; Hoc contigit in vacca, & illud in festo Tabernaculorum, & illud in die expiationum. R. Simon non ita dicit; Aut alterum in vacca, & in festo Tabernaculorum, & alterum in die expiationum, aut alterum in vacca & in die expiationum, & alterum in festo Tabernaculorum: Qui dicit: Pauci dies præteriere, & mortuus est, hæc tria omnia considerat: Qui dicit; quod eiecerit ejus nasus fluxum vermium, & quasi ungula vituli adscenderit de medio suæ frontis, sentit cum eo qui dicit; Aut alterum contigit in vacca, & in festo Tabernaculorum, & alterum in die expiationum, aut alterum in vacca, & in die expiationum, & alterum in festo Tabernaculorum. Exclamavit contra eos atrium: Egredimini, hinc filii Eli, qui polluistis domum Dei nostri: Eo die fractum est cornu altaris, eique imposuerunt massam salis, ne appareret quasi fractum. Etenim si altari defuerit cornu, & ambitus, & fundamentum, est illegitimum: Quæsierunt coram R. Abau: Scriptum est: *Et omnis homo non erit in tentorio conventus, quando ingredietur ad expiandum in sanctuario, donec egrediatur:* Vel illi, de quibus scriptum est: *Similitudo autem vultus eorum facies hominis.* Non erunt in tentorio conventus. Respondit ei: Quando ingreditur juxta institutum suum: Scriptum est: *Et adducet intra velum, & dabit suffitum super ignem coram Domino:* Ne foris præparet & inferat; Etenim Sadducæi dicebant: Præparabit foris, & inferet: Si coram carne & sanguine ita faciunt, quanto magis coram Deo? Pariterque dictum est: *Quia in nube apparebo super propitiatorio.* Dixerunt illis sapientes; Atqui jam dictum est; *Et dabit suffitum super ignem coram Domino:* Non dabit nisi intus: Si

נאמר כי בענן אראה על הכפורת מלמד שהוא נותן בה מעלה עשן ומנין שהוא נותן בה מעלה עשן תלמוד לומר וכסה ענן הקטורת את הכפורת אשר על הארון ולא ימות . הא אם לא נתן בה מעלה עשן או שחיסר אחת מסממניה חייב מיתה . ולא ימות הרי זה עונש . כי בענן אראה על הכפורת הרי זה אזהרה . אמר רבי לעזר בי רבי שמעון יכול עונש ואזהרה נאמרו קודם למיתת בני אהרן תלמוד לומר אחרי מות שני בני אהרן . אי אחרי מות שני בני אהרן יכול שניהן נאמרו אחר מיתת שני בני אהרן תלמוד לומר כי בענן אראה על הכפורת . הא כיצד אזהרה נאמרה קודם מיתת שני בני אהרן . ועונש נאמר לאחר מיתת שני בני אהרן . אמר רבי זעורה כי בענן נראתי אין כתיב כאן לא אראה . מיכן שאין הקדוש ברוך הוא עונש לא אם כן הזהיר .

Si ita est, cur dictum est. *Quia in nube apparebo super propitiatorio*? Docemur, quod in illum inderet herbam fumum adscendere facientem; Et unde probatur, quod in illum indere debeat herbam fumum adscendere facientem? Ex eo quod dictum est: *Et operiet nubes suffitus propitiatorium, quod est super arca, ne moriatur*: Ecce si in illum non indiderit herbam fumum adscendere facientem, aut unum ex aromatibus defuerit, reus erit mortis: *Ne moriatur*: Ecce pœna. *Quia in nube apparebo super propitiatorio*: Ecce præmonitio. Dicit R. Eliezer discipulus R. Simeonis, crederem pœnam & præmonitionem memoratas fuisse ante mortem filiorum Aharon? Idcirco dictum est: *Post mortem duorum filiorum Aharon*: Si post mortem duorum filiorum Aharon, crederem ambas memoratas fuisse post mortem duorum filiorum Aharon? Idcirco dictum est: *Quia in nube apparebo super propitiatorio*: Quomodo? Præmonitio memorata est ante mortem duorum filiorum Aharon, & pœna post mortem duorum filiorum Aharon: Dicit R. Zeera: Quia in nube apparui; Non scriptum est hoc loco; sed *apparebo*. Hinc probatur, quod Deus S. B. neminem puniat, nisi prius præmonuerit.

הלכה ו תני במשלי ובתילים מפני שטעמן מפיג את השינה . כהנא שא לרב מה ניתני קבוטר קבוטל והוה קאים מצלי וחוי ליה באצבעתיה צפר קבוטר .

Constitutio VI. Traditio: In proverbiis, & in Psalmis; quia eorum sensus removet somnum. Channa quæsivit a Rab: Quomodo legitur קבוטר קבוטל, & ipse stabat ad orandum: Ostendebat digito tempus matutinum esse.

הלכה ז רב חונה אמר באצבע צרדה בפה . ורבי יוחנן אמר באצבע צרדה ביד . מתניתא פליגא על רבי יוחנן בפה לא בנבל ולא בכינור . פתר לה נעימה הנאמרת באצבע צרדה אומר בפה לא בנבל ולא בכנור .

Constitutio VII. R. Huna dicit: Digito indice, ore: R. Jochanan dicit: Digito indice, manu: Misna contraria est R. Jochanan; Ore, non nablio, neque cithara: Exponit quod suavitas dicta de digito indice intelligatur ore, non nablio, neque cithara.

הלכה ח אמר רבי מנא לא מסתברא דאי לא יום הכיפורים מאשמורת הראשונה וברגלים מחצות שלא יבואו לידי צמאון . אמר רבי יוחנן תרומת הדשן תחילה עבודה של מחר היא וצריך לקדש ידיו ורגליו מן הכיור המשוקע במים .

Constitutio VIII. Dicit Rabi Mena: Non est probabile, quod in die expiationum a prima vigilia, & in festis a media nocte, ne eo devenirent, ut sitiat: Dicit R. Jochanan; Decineratio erat principium ministerii matutini; & debebat sanctificare manus & pedes suos ex labro immerso in aquas.

פרק שני

CAPUT II.

א בראשונה כל מי שהוא רוצה לתרום את המזבח תורם בזמן שהן מרובין רצין ועולין בכבש וכל הקודם את חבירו לתוך ארבע אמות זכה . ואם היו שנים

I. IN principio siquis altare decinerare vellet, decinerabat. Quando plures erant, currebant, & adscendebant per pontem; qui autem socium suum quatuor cubitis anteverterat, is huic muneri designabatur; Si duo pares erant,

שוים השמונה אומר להן הצביעו. ומה הן מוציאין אחת או שתים ואין מוציאין אגודל במקדש.

ב מעשה שהיו שנים שוין ורצין ועולין בכבש ודחף אחד מהן את חבירו ונשברה רגלו וכשראו בית דין שהן באין לידי סכנה התקינו שלא יהו תורמין את המזבח אלא בפייס · ארבעת פייסות היו שם זה הפייס הראשון.

ג הפייס השני מי שוחט מי זורק מי מדשן מזבח הפנימי מי מדשן את המנורה · מי מעלה איברים לכבש הראש והרגל ושתי הידים העוקץ והרגל החזה והגרה ושתי הדפנות והקרביים והסולת והחביתין והיין ושלשה עשר כהנים זוכין בו · אמר בן עזאי לפני רבי עקיבה משם רבי יהושע כדרך הילוכו היה קרב.

ד הפייס השלישי חדשים לקטורת בואו והפיסו · רביעי הדשים עם ישנים מי מעלה איברים מן הכבש למזבח.

ה תמיד קרב בתשעה בעשרה באחד עשר בשנים עשר לא פחות ולא יתר · כיצד עצמו בתשעה בחג ביד אחד צלוחית של מים הרי עשרה בין הערבים באחד עשר עצמו בתשעה ושנים בידם שני גיזרי עצים בשבת באחד עשר עצמו בתשעה ושנים בידם שני בזיכי לבונה של לחם הפנים ובשבת שבתוך החג ביד אחד צלוחית של מים.

ו איל קרב לאחד עשר הבשר בחמשה הקרביים והסולת והיין שנים שנים.

ז פר קרב בעשרים וארבעה הראש והרגלים · הראש באחד והרגל בשנים · העוקץ והרגלים העוקץ בשנים והרגלים בשנים · החזה והגרה · החזה באחד. והגרה בשלשה. שתי ידות בשנים ושתי דפנות בשנים · הקרביים והסולת והיין בשלשה שלשה במה דברים אמורים בקרבנות ציבור אבל בקרבנות היחיד אם רצה להקריב מקריב הפשיטן וניתוחן של אילו ואילו שוה.

סליק פירקא

erant, dicebat illis præfectus: Micate digitis: Et quot educebant? Unum aut duos; at non educebant pollicem in ſanctuario.

II. Accidit aliquando cum duo pares currerent, & adſcenderent per pontem, ut alter alterum deturbaret, ita ut caderet, & pes ejus frangeretur: Et quando vidit Synhedrium, eos in periculo verſari, ſtatuerunt, ut ſortito deinceps altare decineraretur.

III. Sors ſecunda, quis mactaret, quis ſpargeret, quis decineraret altare interius, quis decineraret candelabrum, quis portaret membra ad pontem, caput & pedem, & duas manus ſpinam dorſi; & pedem, pectus & guttur; duo femora, & interiora, & ſimilam: & frixa, & vinum: Tredecim ſacerdotes hac ſorte fungebantur: Dicit ben Azai coram R. Akiba nomine R. Jehoſua; Juxta modum inceſſus ejus offerebatur.

IV. Tertia ſors: Novi ad ſuffitum veniant, & ſortiantur: Quarta; novi & etiam veteres, quis portabit membra a ponte ad altare.

V. Novem, decem, undecim, & duodecim non pauciores, nec plures deſignabantur ad ſacrificium juge. Quomodo? Ipſe eum novem aliis, in ſolennitate præterea unus adjungebatur manu habens ſitulam aquæ; ecce decem; ad ſacrificium inter duas veſperas undecim deſignabantur, ipſe cum novem aliis, & duo manibus habentes duo lignorum ſegmenta: In Sabbatho ab undecim offerebatur, ipſe cum novem aliis, & præterea duo manibus habentes duas acerras thuris panis facierum: Et in Sabbatho, quod erat intra ſolennitatem, unus addebatur ſitulam aquæ manu tenens.

VI. Aries offerebatur ab undecim, caro a quinque, & inteſtina & ſimila, & vinum, ſingula a duobus.

VII. Juvencus offerebatur a quatuor & viginti, caput, & pes, caput ab uno, & pes a duobus, ſpina dorſi & pes, ſpina dorſi a duobus, & pes a duobus; pectus, & guttur, pectus ab uno, & guttur a tribus, duæ manus a duobus, & duo femora a duobus; inteſtina, & ſimila, & vinum, ſingula a tribus. De quo hæc dicta ſunt? De ſacrificiis cœtus; at in ſacrificiis privati, ſi velit offerre, offerat: Excoriatio, & diſſectio utrorumque eſt æqualis.

Finis capitis.

Con-

הלכה א בראשונה כל מי שהוא רוצה לתרום את המזבח כו׳ . רבי מנא בעי ולמה לא קבעו פייס לתרומת הרשן. איתא חמי שחיטה כשירה בזר. ואת אמר יש לה פייס . תרומת הרשן אסורה בזר ואת אמר אין לה פייס . חזר רבי מנא ואמר שחיטה אינה כשירה אלא ביום. אבל תרומת הרשן כשירה כל הלילה. אם אומר את יפיס אף הוא אינו מסכים על הספק . מאי חמית מימור כן כל הלילה והרים . מיכן לתרומת הרשן שהיא כל הלילה . זר שתרם רבי יוחנן אמר חייב . רבי שמעון בן לקיש אמר פטור . מה טעמא דרבי שמעון בן לקיש עבודת מתנה יצא זה שהוא בהרמה . מה טעמא דרבי יוחנן לכל דבר המזבח . רבי יוסי בי רבי בון בשם רב ארבע עבודות שהכהן מחייב עליהן מבחוץ זר מותחייב עליהן מבפנים . ואיזו זו זו הקטרה וזריקה וניסוך המים והיין . ואתיא כרבי שמעון בן לקיש . לוי אמר אפילו לתרומת הרשן ואתיא כרבי יוחנן חתה גחלים תפלוגתא דרבי יוחנן ודרבי שמעון בן לקיש. הוציא שאר הרשן תפלוגתא דרבי יוחנן ודרבי שמעון בן לקיש אתיא כמאן דאמר אחרים פחותים מהן . ברם כמאן דאמר אחרים לרבות בעלי מומין. היא זר היא בעל מום . הכל מודין בזר שסידר מערכה של עצים שהוא חייב . אמר רבי זעורא ובלבד שני גזירי עצים שהכתוב מזהיר עליהן לעבודת כהונה ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח וערכו עצים . תני אמר רבי יהודה מנין להצתת האליתא שלא תהא אלא בכהן כשר ובכלי שרת תלמוד לומר ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח. אמר רבי שמעון וכי עלת על לב שהזר קרב על גבי המזבח . אם כן למה נאמר ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח . לימד על הצתת האש שלא תהא אלא בראשו של מזבח. התיבון והא כתיב והאש על המזבח תוקד בו לא תכבה . מיכן להצתת האש שלא תהא אלא בראשו של מזבח דברי רבי יהודה . מחלפא שיטתיה דרבי יהודה תמן היא צריכה כהן כשר . והכא הוא

Constitutio I. In principio, qui volebat decinerare altare &c. Rabi Mena quæsivit: Cur non statuerunt sortem decinerationi? Veni & vide: Mactatio erat legitima per alienum, & tu dicis in ea fuisse sortitionem? Decineratio erat interdicta alieno, & tu dicis in ea non fuisse sortitionem? Iterum dixit R. Mena: Mactatio non erat legitima nisi interdiu, at decineratio erat legitima tota nocte: Si dicas, quod de eo quoque sortirentur? Quid vidisti ut ita diceres: Tota nocte & decinerabit? Hinc probatur, quod decineratio sit legitima tota nocte: Si alienus decineret, R. Jochanan obligat, R. Simeon ben Lakisch absolvit. Quænam est ratio R. Simeonis ben Lakisch? *Ministerium doni*; Excluditur hoc, quod erat ablatione. Quænam est ratio R. Jochanan? *Omne quod spectat altare*. R. Jose discipulus R. Bon nomine Rab: In quatuor ministeriis, quorum causa sacerdos intus tenetur, alienus foris tenetur: Et quænam sunt? Suffitus, & adspersio, & libatio aquarum & vini. Et adducitur juxta opinionem R. Simeonis ben Lakisch: Levi dicit: Vel propter decinerationem: Et adducitur juxta opinionem R. Jochanan: Si accipiat prunas: Dissensio R. Jochanan, & R. Simeonis ben Lakisch: Si educat reliquum cinerem: Dissensio R. Jochanan, & R. Simeonis ben Lakisch: Et adducitur juxta opinionem ejus qui dicit: *Alias*: His deteriores: Profecto juxta opinionem ejus qui dicit: *Alias*. Ad includendum vitiatos. Sive sit alienus, sive vitiatus. Omnes fatentur, si alienus disponat ligna, quod teneatur. Dicit R. Zeera. Dummodo ne disponat segmenta lignorum, de quibus textus præmonet fuisse ministerium sacerdotii. *Et dabunt filii Aharon sacerdotis ignem super altare, & disponent ligna*. Traditio: Dicit R. Jehuda: Unde probatur non fuisse accendendum ignem nisi per sacerdotem in vestibus ministerii? Ex eo quod dictum est: *Et dabunt filii Aharon sacerdotis ignem super altare*; Dicit R. Simeon: Num putas, quod alienus accenderet ad altare? Si ita est, cur dictum est: *Et dabunt filii Aharon sacerdotis ignem super altare*? Docet non fuisse accendendum ignem nisi in summitate altaris. Responderunt: Atqui scriptum est: *Et ignis super altare ardebit in eo, non extinguetur*: Hinc probatur non fuisse accendendum ignem nisi in summitate altaris: Verba R. Jehuda. Diversa est sententia R. Jehuda: Ibi requirit sacerdotem legitimum, at hoc loco non requirit sacerdotem legitimum:

אינה צריכה כהן כשר . אמר רבי תנחום בר יודן מה את שמע מינה נאמר בראש המזבח . וזר תרם והפריחתו הרוח תפלוגתא דרבי יוחנן ודרבי חנינה דאמר רבי חנינה קומץ שנתנו על גבי האישים והפריחתו הרוח בפריחה האחרונה נתכפרו הבעלים ויצאו השיריים ידי מעילה . רבי יוחנן אמר משיאחוז האור ברובו . מהו ברובו ברובו של קומץ או ברוב כל פרידה ופרידה את אמרת . אתא רבי חזקיה רבי יונה רבי בא רבי חייה בשם רבי יוחנן ברוב כל פרידה ופרידה איתאמרת . תרם חצייה תפלוגתא דרבי יוחנן ודרבי יהושע בן לוי דאמר רבי יוחנן קומץ שקרש בכלי והקטירו אפילו שומשמין יצא . רבי יהושע בן לוי אמר מתניתא לא אמרה כן אלא הקטיר בקומצו פעמים בשירה . רבי חמא בר עוקבה בשם רבי יהושע בן לוי אין קמיצה פחות משני זתים . ואין הקטרה פחותה מכזית . רבי יצחק בי רבי אלעזר שאל מעתה כהן שאין ידו מחזקת בשני זיתים פסול מן העבודה . תרם בשמאל תפלוגתא דרבי יוחנן ורבי יהודה בי רבי דאמר רבי יוחנן קומץ שקרש בכלי והקטירו בין ביד בין בכלי בין בימין בין בשמאל . יהודה בי רבי אומר או כחטאת ביד או כאשם בכלי ובלבד בימין . התיבון והא תני קיבל בימינו ונתן בשמאלו יחזיר לימינו אם בשמאל הוא מחזיר למזבח לא כל שכן לביך . אמר רבי לא אם שנייא ארם רבי לעזר בר רבי שמעון שנייה . דתני רבי אלעזר בי רבי שמעון אומר אינה צריכה קידוש בכך . אתיא דרבי לעזר בי רבי שמעון בשיטת רבי שמעון אביו דתנינן תמן שלא בכלי שרת פסולה ורבי שמעון מכשיר . מאי כרון רבנן דאית לון כלי שרת צריכה לון לימין . רבי שמעון דלית ליה כלי שרת לא צריכה ליה לימין . אמר רבי מנא ותמיה אנא היך רבנן מדמיי תרומת הדשן להקטרה . ולא דמיא אלא לקמיצה שזו בהרמה וזו בהרמה . והרים ואין והרים אלא בששייר . אשר

mum : Dicit R. Tanchum bar Jodan : Quid inde eruis? Dictum est in summitate altaris. Si alienus decineret & abigat ventus : Dissensio R. Jochanan, & R. Chanina; Etenim dicit R. Chanina: Si pugillus imponatur super ignem, & abigat ventus postrema abactione expiabantur domini, & educentur reliquiæ in periculum prævaricationis : Rabi Jochanan dicit : Postquam ignis apprehenderit majorem ejus partem : Quid majorem ejus partem? Majorem partem pugilli? An majorem partem singularum abactionum? tu dicis. Si decineret dimidium : Dissensio Rabi Jochanan, & Rabi Jehosua ben Levi; Etenim dicit R. Jochanan : Si pugillus sanctificatus fuerit in vase, eumque adoleverit, vel si utilitatem percipiant satisfacit debito suo. R. Jehosua ben Levi dicit : Misna non ita dicit; Sed si adoleat duabus vicibus est legitimus. R. Chama bar Akaba nomine ben Levi : Pugillus non est minor duabus olivis, & adolitio non est minor quantitate olivæ : R. Isaach discipulus R. Elieser quæsivit; Hinc sacerdos, cujus manus non comprehendat quantitatem duarum olivam, est illegitimus ad ministerium. Si decineret sinistra : Dissensio R. Jochanan, & R. Jehuda discipuli Rabi. Etenim dicit R. Jochanan : Pugillum sanctificatum in vase si adoleat sive manu, sive vase, sive dextra, sive sinistra. Jehuda discipulus Rabi dicit : Aut sicut sacrificium pro peccato manu, aut sicut sacrificium pro delicto vase, dummodo peragatur dextra. Responderunt : Atqui extat traditio : Si acceperit dextra, & dederit in sinistram, restituet in dextram, si in sinistra restituit in altari, quanto magis in acerram? Dicit Rabi : Non si variat homo; Rabi Eliefer bar R. Simeonis variat. Etenim extat traditio : R. Eliefer discipulus Rabi Simeonis dicit : Non est necessaria sanctificatio in acerra : Sententia Rabi Eliefer discipulus R. Bon consentit cum sententia R. Simeonis patris sui : Etenim ibi legimus : Si non fuerit in vasis ministerii, reprobatur, at R. Simeon probat : Quid hinc? Juxta mentem sapientum qui requirunt vas ministerii requirunt etiam dextram; Juxta mentem R. Simeonis qui non requirit vas, non requirit dextram : Dicit R. Mena : Miror, quomodo sapientes comparaverint decinerationem adolitioni : At non est similis nisi pugillationi quod ista fiat ablatione, & illa fiat ablatione : *Et decinerabit :* Non decinerabit nisi fuerint reliquiæ : *Quod absumserit ignis :* Non

est

תאכל אין אכילה אלא בכזית . היה בכולו כזית ליטול מקצתו אין את יכול שאין בו כזית . ליטול את כולו אין את יכול שאין כאן שייור . והרים אשר תאכל האש יכול עצים תלמוד לומר עולה . אי עולה יכול איברי עולה . תלמוד לומר אשר תאכל האש . הא כיצד חותה מן המאוכלות הפנימיות ויורד . מצוה להקדים אש לעצים שנאמר וערכו עצים על האש . קודם עצים לאש . סידר עד שלא תרם מתחיל ותורם מפרק ותורם . רבי יעקב בר אחא אמר חילפיי של קומץ שנתיו על גבי מערכת לילה מה הן רבי ירמיה אמר חילפיי שאל איפרין שנתנן על גבי מערכת לילה מה הן ולאו מתניתא היא אין לך קודם לתמיד של שחר אלא קטורת בלבד . מתניתא למצוה . מה צריכה ליה לעיכוב . ציץ מהו שירצה על טומאת ידים . ידים מהו שיפסלו משם יוצא . ולאו מתניתא היא קידש ידיו ורגליו ונטמו מטבילן יהן טהורות . יצא לא נפסלו משם יוצא . ואתיא כמאן דאמר אין הלינה פוסלת בידים . מה צריכה ליה ברם הכא כמאן דאמר לינה פוסלת בידים . ידים מהו שיפסלו משם מחוסר זמן . ולאו מתניתא היא קידש ידיו ורגליו היום לעבודת של מחר . אמר רבי יוחנן תרומות הדשן תחילת עבודה של מחר היא וצריך לקדש ידיו ורגליו מן הכיור המשוקע במים . רבי חייה בר יוסף אמר מכיון שמסר יום ללילה דיו . חברייא בשם רבי יוחנן משהוא מגביהו הוא משקיעו . מתניתא פליגא על רבי חייה בר יוסף קידש ידיו ורגליו ביום אינו צריך לקדשן בלילה . בלילה צריך לקדשן ביום דברי רבי . רבי לעזר בי רבי שמעון אומר אפילו עסוק בעבודה כל שלשה אינו צריך לקדש ידיו ורגליו שאין הלינה פוסלת בידים בשירי עבודות . אבל בתחילת עבודות צריך . רבי חייא בר יוסף פתרי מתניתא קדש ידיו ורגליו ביום אינו צריך לקדשן בלילה בשירי עבודות אבל

est absumtio nisi in quantitate olivæ: Si fuerit in toto in quantitate olivæ ad auferendum pugillum, tu non potes, quia non est in eo quantum est oliva: Ad auferendum totum, tu non potes, quia non sunt hoc loco reliquiæ: *Et decinerabit quod absumserit ignis*. Crederem ligna? Idcirco dictum est: *Holocaustum*. Si holocaustum: Crederem membra holocausti? Idcirco dictum est: *Quod absumserit ignis*. Quomodo? Accipiebat ex consumtis interioribus, & descendebat: Præceptum est ut ignis antecedat ligna. Dictum est enim: *Et disponent ligna super igne*. Si disponat ligna ante ignem, si disponat, priusquam decineret, postquam incepit, decinerabit, separabit & decinerabit. R. Jacob bar Acha dicit: Chilphai quæsivit: Si pugillus imponatur strui noctu, quid erit? R. Hieremias dicit: Chilphai quæsivit: Si adipes imponantur strui, noctu, quid erunt? Nonne extat Misna? Non est tibi, quod antecedat sacrificium juge nisi suffitus duntaxat. Misna propter præceptum: cur necesse est? Ad impediendum. Lamina quid expiat? Pollutionem manuum. Manus quid? polluunturne propter exitum? Nonne extat Misna? Si sanctificaverit manus & pedes suos, & polluantur, si laventur, purificantur. Si egrediatur, non polluuntur propter exitum. Et adducitur juxta sententiam illius, qui dicit; Nox non polluit manus: Quid necesse est? Profecto hoc loco juxta mentem illius, qui dicit: Nox polluit manus: Manus quid? Polluunturne per indigentem temporis? Nonne extat Misna? Sanctificabit manus & pedes suos die ad ministerium temporis matutini: Dicit R. Jochanan: Decineratio erat principium ministerii temporis matutini, & debebat sanctificare manus & pedes ex labro, quod immersum esset in aquas. R. Chijah bar Joseph; postquam sequitur dies noctem, satis est: Socii nomine R. Jochanan; Postquam extulerint, deprimunt: Misna contraria est על R. Chijah bar Joseph: Si sanctificet pedes & manus suas die, non erit necesse, ut sanctificet noctu, si noctu, necesse erit, ut sanctificet interdiu; Verba Rabi: R. Elieser discipulus R. Simeonis dicit: Vel si fuerit occupatus in ministerio toto triduo, non erit necesse ut sanctificet manus & pedes suos, quia nox non polluit manus in reliquiis ministerii, at in principio ministerii necesse erit. Rabi Chijah bar Joseph exponit Misnam; si interdiu sanctificet manus & pedes, non est necesse, at sanctificet noctu in reliquiis

בתחילת עבודות צריך לקרשן ביום דברי רבי אלעזר בר שמעון אומר אפילו עסוק בעבודה כל שלשת אינו צריך לקרש ידיו ורגליו שאין הלינה פוסלת בידים בשירי עבודות אבל בתחילת עבודות צריך רבי יוחנן פתר מתניתא קידש ידיו ורגליו ביום צריך לקרשן ביום דברי רבי . רבי לעזר בי רבי שמעון אומר אפילו אסור בעבודה כל שלשה אינו צריך לקרש ידיו ורגליו שאין הלינה פוסלת בידים בין בתחילת עבודות בין בשירי עבודות . חילפיי אמר כשם שאין הלינה פוסלת בירים כך אין הלינה פוסלת בביור . מתניתא פליגא על רבי חילפיי קידש ידיו ורגליו ביום אינו צריך לקרש בלילה . בלילה צריך לקרש ביום דברי רבי . רבי לעזר בי רבי שמעון אומר אפילו עוסק בעבודה כל שלשה אינו צריך לקרש ידיו ורגליו שאין הלינה פוסלת בידים . הא בביור פוסלת . תלמידוי דרבי יוחנן בשם חילפיי הביני קידש ידיו ורגליו כו' שאין הלינה פוסלת בידים . הא בביור פוסלת ובלבר מיום ללילה.

הלכה ב מה בין בתוך ארבע אמות לכבש בתוך ארבע אמות למזבח . מן מה דתנינן מעשה שהיו שנים שוין רצין ועולין בכבש . הדא אמרה בתוך ארבע אמות למזבח . אמר רבי יוסי בי רבי בון בפירוש תני לה רבי חייה כל הקודם את חבירו לתוך ארבע אמות למזבח זכה. מהו הצביעו . הוציאו אצבע . תוציאו אחת מונין לו שתים מונין לו . שלש אין לו. מהו אין מונין כל עיקר אין מונין לו את היתירה ארבע הממונה מכה אותו בפקיע ובטל הפייס . אין מוציאין אנודל במקדש מפני הרמאין . אין אומר ממי במקדש אלא הממונה היה מגביה מצנפתו של אחר מהן והן יודעין שממנו היה הפייס מתחיל וחש לומר שמא לאוהבו או לקרובו . כמין קובלייס היו עושין . כיצד היה הפייס מהלך לימין לשמאל . אמר רבי בון בר חייה מן מה

quiis ministerii. At in principio ministerii, necesse erit, ut sanctificet manus & pedes: Verba Rabi. R. Eliefer bar Simeonis dicit: Vel si fuerit occupatus in ministerio toto triduo, non erit necesse, ut sanctificet manus & pedes, quia nox non polluit manus in reliquiis ministerii; at in principio ministerii necesse erit: R. Jochanan exponit Misnam: Si sanctificet manus & pedes interdiu, necesse erit, ut sanctificet noctu in reliquiis ministerii, si noctu, necesse erit, ut sanctificet interdiu: Verba Rabi: R. Eliefer discipulus R. Simeonis dicit: Licet sit interdictum ministerium toto triduo, non erit necesse, ut sanctificet manus & pedes, quia nox non polluit manus sive in principio ministerii, sive in reliquiis ministerii. Chilphai dicit: Sicut nox non polluit manus, ita pariter nox non polluit labrum. Misna contraria est τῷ R. Chilphai: Si sanctificet manus & pedes interdiu, non erit necesse ut sanctificet noctu; si noctu, necesse erit, ut sanctificet interdiu: Verba Rabi. R. Eliefer discipulus R. Simeonis dicit: Vel si fuerit occupatus toto triduo in ministerio, non erit necesse, ut sanctificet manus & pedes, quia nox non polluit manus: Ecce labrum polluit. Discipuli Rabi Jochanan nomine Chilphai sic sanctificet manus & pedes &c. nox non polluit manus: Ecce labrum polluit, dummodo de die in noctem.

Constitutio II. Quid intra quatuor cubitos pontis? Sc. intra quatuor cubitos altaris: Probatur ex eo quod legimus: Narratur de duobus, qui æqualiter currentes adscenderunt pontem. Hoc dicit. Intra quatuor cubitos altaris: Dicit R. Jose discipulus R. Bon: Manifestum est: Tradit de hoc R. Chijah; Qui antecedit socium intra quatuor cubitos altaris, dignus habetur. Quid digitum suum? Producebat digitum. Si produceret unum, numerabat, si duos, non numerabat, si tres, non numerabat: Quid non numerabant? Omnino non numerabant; superfluum, qui erat quartus, præfectus percutiebat flagello, & abolebat sortitionem: Non producebant pollicem in sanctuario propter fraudolentos: non dicebat; Ex me in sanctuario; sed præfectus elevabat mitram alicujus ex iis, & illi sciebant, quod ab eo inciperet sortitio; & potest dici; Fortasse pro amico, & propinquo suo. Instar circuli faciebant. Quomodo sortiebatur? Incedebat a dextra ad sinistram. Dicit R. Bon discipulus bar Chijah: probatur ex eo quod traditur; Qui dignus ha-

דתני מי שזכה בקטורת אמר לזה שעל
ימינו אוף את למחתה הדא אמרה לימין
הפייס מהלך . תלמידוי דרבי יונה בשם
רבי חילפיי הכיני לשמאל הפייס מהלך .
הזוכה זכה לימין מוטב שיזכה למי שעבר
עליו הפייס שני פעמים מזה שלא עבר
עליו הפייס אלא פעם אחת בלבד . מעשה
באחד שקדם את חבירו בתוך ארבע
אמות של מזבח נטל חבירו את הסכין
ותקעה בלבו . עמד לו רבי צדוק על מעלת
האולם אמר להן שמעוני אחי בית ישראל
כתיב כי ימצא חלל וגו׳ . ויצאו זקיניך
ושופטיך . אנו מהיכן לנו למוד מן ההיכל
מן העזרות . שרון כל עמא בכיין . עד
דאינון עסיקין בבכייה נכנס אביו של אותו
התינוק אמר להן אני כפרתכם אדיין
התינוק מפרפר ולא ניטמאת הסכין .
מלמד שהיתה טומאה קשה להן משפיכות
דמים לגנאי.

הלכה ג אמר רבי יוחנן כדי
לעשות פומפי לדבר . אמר רבי והלא כהן
המדשן את המזבח הפנימי יכול הוא
לדשן את המנורה אלא לעשות פומפי
לדבר . תמן תנינן הניח הכוז על מעלה
שנייה ויצא ונטל את הכוז ממעלה שנייה
ויצא . אמר רבי יוחנן ולמה היה נכנס
לקטרת שני פעמים אלא כדי לעשות
פומפי לדבר . רבי שמעון בן לקיש אמר
דבר תורה הוא בבוקר בבוקר בהטיבו את
הנירות יקטירנה . מה עבד לה רבי יוחנן
עובר להטיב ומקטיר . מניין לדישון מזבח
הפנימי . רבי פדת בשם רבי לעזר והשליך
אותה אצל המזבח קדמה אל מקום הדשן .
אינו צריך אם לקבע לו מקום כבר כתיב
אצל המזבח . אם ללמדך שינתן במזרחו
של כבש כבר כתיב קדמה . אף היא דרש
אצל המזבח . אצל המזבח . מה כאן
מזרחו של כבש . אף כאן מזרחו של כבש
מניין שהוא אסור בהנייה . רבי בשם רבי
לעזר אל מקום טהור שיהא מקומו טהור .
רבי זעורה בשם רבי לעזר לא אמר כן
אלא מניין לדישון מזבח החיצון שהוא
אסור בהנייה תלמוד לומר אל מקום
הדשן שיהא מקומו לעולם . מניין לדישון

di-

habitus est ad adolendum suffitum, dicebat ei qui erat ad ejus dextram; Tu quoque fias dignus thuribulo. Hoc dicit: Ad dextram sortiens incedebat. Discipuli R. Jona nomine R. Chilphai. Ad sinistram sortiens incedebat; Qui acquirit, ad dextram acquirit; Melius est ut acquirat ille, super quem sors bis traducta fuerit, quam ille, super quem semel fuerit traducta duntaxat: Narratur de quodam, qui prævertit socium suum intra quatuor cubitos altaris, arreptum cultrum infixit in ejus cor. Stans R. Zadoch super gradibus Ulam dixit illis: Audite me fratres mei domus Israel, scriptum est: *Quando inventum fuerit cadaver &c. Et egredientur seniores tui, & judices tui*. Nos unde metiemur, a templone, an ab atriis? Incepit universus populus lugere; Dum occupati erant in luctu, ingressus pater hujus pueri dixit illis: Ego sim expiatio vestra; puer adhuc palpitat, neque culter pollutus est: Docemur, quod iis fuerit molestior pollutio cultrorum, quam effusio sanguinum: Hoc dicitur in dedecus.

Constitutio III. Dicit R. Jochanan, ut fieret rei pompa. Dicit Rabi: Atqui sacerdos qui decinerat altare interius, poterit etiam decinerare candelabrum: Ut fieret rei solennitas. Ibi legimus: Deponebat urceum super gradu secundo, & egrediebatur & sumebat urceum de gradu secundo, & egrediebatur. Dicit R. Jochanan: Cur ingrediebatur bis ad adolendum suffitum? Ut fieret rei pompa. R. Simeon ben Lakisch dicit: Ex lege est: *Mane mane quandò concinnaverit lucernas, adolebit illum*. Quomodo explicat R. Elieser: Transgredietur ad concinnationem lucernas, & ad adolendum suffitum. Unde probatur decinerandum fuisse altare interius? R. Pedath nomine R. Elieser? *Et projiciet illum prope altare ad orientem in locum cineris:* Non erat necesse: Si ad statuendum ei locum, jam scriptum est: *Prope altare*. Si ad te docendum reponendum fuisse in oriente pontis, jam scriptum est: *Ad orientem*. Ipse quoque exponit: *Prope altare, prope altare:* Sicut hoc loco in oriente pontis, ita pariter ibi in oriente pontis: Unde probatur ejus usum fuisse interdictum? Rabi nomine R. Elieser: *In locum mundum*; Ut ejus locus sit mundus. R. Zeera nomine R. Elieser non ita dicit, sed hoc dicit: Unde probatur cineris altaris exterioris usum fuisse interdictum? Ex eo quod dictum est: *Ad locum mundum:* Ut ejus locus sit mundus. Unde probatur fuisse deci-

ne-

מזבח הפנימי והזה עליו והקטיר מה הזייה בגופו אף הקטרה בגופו . מנין למזבח הפנימי שהוא אסור בהנייה קל וחומר אם מזבח החיצון אסור בהנייה פנימי לא כל שכן . רבי זעורה בשם רבי חנינה קטורת שכבת הוממה אפילו בקרטין שאין כתיב איכול אלא על מזבח החיצון . פתילה שכבת צריכה דישון מה מיד תלמידוי דרבי חייה בר לולייני אמר מעתה צריך שיהא מיצן שמן . מהו שיהא צריך רישון. מילתיה דרבי שמואל בר רב יצחק אמר שמן צריך דישון . רבי שמואל בר רב יצחק בעי מעתה כאחר בתקופת טבת מחצי לוג לכל נר באחד בתקופת תמוז מחצי לוג לכל נר. אמר רבי יוסה אין מן הדא לית שמע מינה כלום דתנינן תמן בן בבי על הפקיע שהיה מזוין את הפתילות . הכא את אמר מטיב ואחר כן מקטיר . והכא את אמר מקטיר ואחר כן מיטב . אמר רבי יוחנן תמיד דרבי שמעון איש המצפה היא . אמר רבי יעקב בר אחא ולא כולה לא מילין צריכין לרבנן. רבי חזקיה רבי אחא בשם רבי אבהו מדות דרבי אליעזר בן יעקב היא . אמר רבי יוסי בי רבי בון ולא כולה לא מילין דצריכין לרבנן . מה טעמא דרבי שמעון איש המצפה בבוקר בבוקר בהטיבו את הנרות יקטירנה . רבי אחא רבי חיננא בשם רבי שמעון בר רבי טעמון דרבנן מחוץ לפרוכת הערות באוהל מועד יערך אותו אהרן ובניו מערב ועד בקר שלא יהא שם אלא הטבת נרות בלבד . אמר רבי יוחנן לא קבעו פייס לתמיד של בין הערבים אלא אברין משיזכה בשחרית יזכה בין הערבים . והא תני בפייס של שחרית כן פייס של בין הערבים הזכה זכה לעצמו . רבי חזקיה בשם רבי בון בר כהנא תיפתר שהיתה השבת אחד משמר הבא ואחד משמר היוצא . אמר רבי יוחנן לא גזרו על שני נזירין בשחרית . אמר רבי יוסה מתניתא אמרה כן בכל יום איל קרב בין הערבים באחד עשר ולא אמר בשחרית

nerandum altare interius? Ex eo quod dictum est: *Et sparget super eo, & adolebit:* Sicut adspersio erat in ejus corpore, ita pariter adolitio in ejus corpore: Unde probatur cinerem altaris interioris fuisse usu interdictum? Argumento a minori ad majus: Si cinis altaris exterioris est usu interdictus, quanto magis cinis altaris interioris? R. Zeera nomine R. Chanina: Si adolitio fuerit extincta, removebit, vel ansa: non est memorata absumtio nisi super altare exterius: Si ellychnium fuerit extinctum, statim decinerandum est: Discipuli R. Chijah bar Lulini dicunt: Hinc probatur, ut in eo frigescere debeat oleum. Unde probatur fuisse decinerandum? Sententia R. Samuel bar R. Isaach dicit: Oleum decinerandum est. R. Samuel bar R. Isaach hinc vult quod prima die solstitii Tebeth insumatur dimidium logi in singulas lucernas, & prima die solstitii Tamutz insumatur dimidium logi in singulas lucernas. Dicit R. Jose: Hinc nihil eruitur; Etenim ibi legimus; Ben Babi præfectus erat loro, quia infundebat ellychnia. Hoc loco tu dicis; concinnabit lucernas, & posthæc adolebit: Et ibi tu dicis: Adolebit, & postea concinnabit. Dicit R. Jochanan: In tractatu Tamid Rabi Simeon vir rex Mitzpha. Dicit R. Jacob bar Acha; nonne hæc omnia necessaria sunt sapientibus? R. Ezechias, R. Acha nomine R. Abau; Opinio R. Eliefer ben Jacob hæc est. Dicit R. Jose discipulus Rabi Bon, nonne tota hæc omnia necessaria sunt sapientibus? Quænam est ratio R. Simeonis viri de Mitzpha? *Mane mane, quando concinnaverit lucernas, adolebit illum.* R. Acha R. Kinna nomine R. Simeonis bar Rabi: Ratio sapientum hæc est: *Extra velum testimonii in tentorio conventus ordinabit illud Aharon, & filii ejus a vespera usque ad mane:* Ne ibi sit nisi concinnatio lucernarum duntaxat. Dicit R. Jochanan: Non statuerunt sortitionem sacrificio jugi inter vesperas; sed dixerunt; Postquam dignus habitus est mane, dignus habeatur inter vesperas: Atqui extat traditio: Sicut erat sortitio mane, ita pariter erat sortitio inter vesperas; qui acquirit, sibimet acquirit. R. Ezechias nomine R. Bon bar Channa; Potest explicari, quod sit Sabbathum, in quo altera classis ingrediebatur, & altera egrediebatur. Dicit R. Jochanan: Non decreverunt sortitionem de duobus segmentis mane. Dicit R. Jose: Misna ita dicit: Singulis diebus aries offerebatur inter vesperas ab undecim; at nihil di-

כלום . רבי שמי בעי ולמה לא גזרו על
שני נזירין בשחרית אמר רבי מנא ולא
שמיע רבי שמי דמר רבי יוחנן לא גזרו
על שני נזירין בשחרית . ואמר רבי יוסי
מתניתא אמרה כן וחזר ואמר אין דו
שמיע אלא כאינש דשמע מילא . ומקשי
עלה רבי שמי בעי למה גזרו על שני
נזירין בין הערבים ולא גזרו על שני
נזירין בשחרית שלשה עשר זכין בו . ותני
עלה פעמים בארבעה עשר פעמים בחמשה
עשר פעמים בששה עשר לא פחות ולא
יתר . כדרכו בתשעה ובחג ביד אחד
צלוחית של מים הרי עשרה בין הערבים
באחד עשר שנים בידם שני גזירי עצים .
ובשבת באחד עשר . שנים בידם שני
בזיכי לבונה של לחם הפנים הרי ארבע
עשר ובשבת שבתוך החג ביד אחד
צלוחית של מים הרי ששה עשר. תביאינה
לפני המוספין . וכשהוא אומר תקריב אף
לאחר הנסכים . אית תניי תני קודם
לנסכים מאן דאמר קודם לניסכים קודם
לניסכי יין . מאן דאמר לאחר נסכים.
לאחר ניסכי סולת . סולת קודמת לחביתין
אף על פי שזה לאישים וזה לאישים . זה
קרבן יחיד וזה קרבן ציבור . חביתין
קודמין לבזיכין אף על פי שזה קרבן יחיד
וזה קרבן צבור. זה תדיר וזה אינו תדיר.
חביתין קודמין ליין שזה לאישים וזה
לספלים . בזיכין ויין מי קודם . ולא
מתניתא היא לבונה ליין . כאן לקרבן
יחיד כאן לקרבן ציבור . ביני מתניתא
הראש והרגל 'החזה והגרה ושתי ידים
ושתי דפנות העוקץ והרגל. אמר רבי
יוחנן טעמא דבן עזאי והקטרת את כל
האיל המזבחה . כדי שיהא נראה כמהלך
יעל גבי המזבח הראש והרגל ואת אמר
הכין . אמר רבי מנא פשט ראשה עקר
רגלה.

הלכה ד אמר רבי חנינה מימיו
לא הפיס אדם בקטורת ושנה . אמר רבי
יוסה מתניתא אמרה כן חרשים לקטורת
בואו והפיסו. אמר רבי חנינה וכן למחתה
אמר רבי יוסה מתניתא אמרה כן מי

na-

dicit de tempore matutino. R. Same quæsivit: Cur non decreverunt de duobus segmentis mane? Dicit R. Mena; At non intellexit Same; quod dicit R. Jochanan: Non decreverunt de duobus segmentis mane. Et dicit Rabi Jose: Misna ita dicit; Atque iterum dicit: Non intellexit: Sed quasi vir, qui rem intelligat: Et argumentantur de hoc: Rabi Same quæsivit: Cur decreverunt de duobus segmentis inter vesperas, & non decreverunt de duobus segmentis mane? Tredecim in eo digni habebantur: Atqui de eo extat traditio: Aliquando per quatuordecim sacrificium juge offerebatur, aliquando per quindecim, aliquando per sedecim; Non erant his pauciores, neque plures. Juxta ejus institutum per novem, & in solemnitate per manum unius adducebatur ampulla aquarum, ecce decem, inter vesperas per undecim, duo in manibus ferebant duo segmenta ligni; & in Sabbatho per undecim: Duo in manibus suis afferebant duas acerras thuris panis facierum, ecce quatuordecim; & in Sabbatho in medio solennitatis unus manu afferebat ampullam aquarum: Ecce sedecim: afferantur ante sacrificia addititia: & quando dicit: Offerantur vel post libamina, est qui docet ante libamina; Qui dicit ante libamina; sc. ante libamina vini. Qui dicit post libamina; sc. post libamina similæ. Simila antecedeba sartagines, licet istæ adducerentur in ignita, & illa non offerrentur in ignita: Hæc erat oblatio privati, & illa oblatio cœtus: Sartagines præcedebant acerras; licet ista sit oblatio privati, & illa oblatio cœtus; Hoc erat juge, at illud non erat juge: Sartagines præcedebant vinum; quia hoc offerebatur in ignita, & illud in simpulum. Acerræ, & vinum, quid præcedet? Nonne extat traditio? Thus præcedit vinum. Hic in oblatione privati, & ibi in oblatione cœtus: Ita se habet Misna; Caput, & pedem, pectus, & guttur, & duas manus, & duo femora, & spinam dorsi, & pedem: Dicit R. Jochanan: Ratio ben Azai hæc est: *Et adolebit totum arietem ad altare*; ut appareat quasi incedens super altare: Caput & pedem. Et tu ita dicis? Dicit R. Mena: Excoriat caput, succidit pedem.

Constitutio IV. Dicit R. Chanina: A diebus suis nemo sortitus est adolitionem suffitus atque iteravit. Dicit R. Jose: Misna ita dicit: Novi ad suffitum, veniant, & sortiantur. Dicit Rabi Chanina: Et similiter ad thuribulum. Dicit R. Jose: Misna ita dicit: Qui

di-

שזכה בקטורת אומר להו שעל ימינו אף את למחתה . נמצאתה אומר שני כהנים היו מתברכין בכל פעם : רב אמר ברך יהוה חילו ופועל ידיו תרצה . מעשה באחר שיבשה זרועו ולא הניחה לקיים מה שנאמר ברך יהוה חילו ופועל ידיו תרצה.

הלכה ה וערכו יכול מאה יכול מאתים . אמר רבי עקיבה כל ששמועו מרובה ושמועו ממועט תפשתה המרובה לא תפשת. תפשת את הממועט תפשתה. תני רבי יהודה בן בתירה אומר שתי מדות אחת כלה ואחת שאינה כלה. הכל מודין במידה בלה ואין מודין במדה שאינה כלה. אמר רבי נחמיה וכי מה בא הכתוב לפתוח או לנעול לא בא לנעול אלא לפתוח אם אומר ימים עשרה אינן אלא מאה אלא מאתים אלא אלף אלא ריבוא. וכשאתה אומר ימים שנים פתחת . רבי מנא אמר משום רבי יהודה ימים שנים יכול ימים הרבה . אם מרובין הן והלא כבר נאמר רבים הא לא דיבר לא בימים מועטים וכמה הן הוי אומר שנים . רבים שלשה . יכול רבים עשרה . אמר ימים ואמר רבים מה ימים מיעוט ימים שנים . אף רבים מיעוט רבים שלשה . יכול שנים ושלשה הרי חמשה וכי נאמר ימים ורבים והלא לא נאמר אלא ימים רבים . הא כיצד הרבים הללו יהו מרובין על שנים . וכמה הן הוי אומר שלשה . וערכו בני אהרן . יכול מאה תלמוד לומר וערך הכהן אותם . אי וערך הכהן אותם יכול יהא כהן אחד עורך את כל האיברים תלמוד לומר וערכו . הא כיצד כהן אחד עורך שני איברים . וכמה הן איברים עשרה ואחד בקרביים נמצא הטלה עולה בששה דברי רבי ישמעאל . רבי עקיבא אומר וערכו שנים . בני אהרן שנים . הכהנים שנים מלמד שהטלה עולה בששה הכהנים לרבות הקרחים דברי רבי יודה והלא בבן הבקר הכתוב מדבר מה תלמוד לומר בתמיד של שחר הכתיב מדבר . שמעון בר בא רבי יוחנן בשם רבי ינאי נאמר כאן עריכה . ונאמר להלן וערך

dignus habitus est suffitu, dicebat illi, qui erat ad ejus dextram; Tu quoque ad thuribulum: Deprehenderis, quod dicas: Duo sacerdotes singulis vicibus benedicebantur. Rab dicit: *Benedic Domine fortitudini ejus, & in opere manuum ejus tibi complaceat*. Narratur de quodam, cujus brachium aruit, & non permisit ut observaret, quod dictum est: *Benedic Domine fortitudini ejus, & in opere manuum ejus tibi complaceat*.

Constitutio V. *Et ordinabunt*. Crederem centum? Crederem ducentos? Dicit R. Akiba: Est quod designat multum, & est quod designat parum, si apprehendat multum, non apprehendit. Si apprehendit parum, apprehendit. Traditio: R. Jehuda ben Bethera dicit: Duæ mensuræ, altera perfecta & altera non perfecta, omnes consentiunt de mensura perfecta, at non consentiunt de mensura quæ non est perfecta. Dicit R. Nehemia: Ad quid venit textus? Ad aperiendumne an ad claudendum? Si dicat quod dies sint decem; at centum, at ducenti, mille, at myriades anno sunt. Et quando dicis dies; duos declaras. Rabi Mena dicit nomine Rabi Jehuda: Dies: Duos: Crederem dies multos: Si multi sunt: Atqui jam dictum est: *Multos*: Ecce non loquitur nisi de diebus paucis: Et quot erant? Dicit, *duos*: *Multos*. Tres: Crederem multos esse decem? Dicit: *Dies*; & dicit: *Multos*: Sicut dies ad minimum sunt duo dies; Ita pariter multi, ad minimum multi sunt tres. Crederem duos & tres? Ecce quinque num dictum est; *Dies*, & *multos*? Atqui non dictum est; Nisi *dies multos*: Quomodo: Isti multi sunt plures duobus: Et quot erant? Dicit: tres: *Et ordinabunt filii Aharon*. Crederem centum? Idcirco dictum est: *Et ordinabit sacerdos illa: Si ordinabit sacerdos illa*. Crederem unum sacerdotem ordinasse omnia membra? Idcirco dictum est: *Et ordinabunt*. Quomodo? Unus sacerdos ordinabat duo membra. Et quot erant membra? Decem: Et unus afferebat intestina; Deprehenditur, quod agnus a sex offerretur: Verba R. Ismael: R. Akiba dicit: *Et ordinabunt*: Duo: *Filii Aharon*. Duo: *Sacerdotes*. Duo. Docemur, quod agnus a sex offerretur. *Sacerdotes*. Ad includendum clavos. Verba R. Jehuda: Atqui de filio bovis textus loquitur: Cur dictum est quod de sacrificio jugi matutino textus loquatur? Simeon bar Ba, R. Jochanan nomine R. Inai. Memoratur hic ordinatio, & dictum est ibi: *Et ordinabit sacerdos illa*. Sicut in ordina-

הכהן אותם . מה עריכה שנאמר להלן בתמיד של שחר הכתוב מדבר . אף עריכה שנאמר כאן בתמיד של שחר הכתוב מדבר . עולא בר ישמעאל בשם רבי לעזר אינו צריך ממשמע שנאמר וערכו אין אנו יודעין שהן שנים . ואת דרש וערכו שני בני אהרן שנים הכהנים שנים . ותני כן אין לך קודם לתמיד של שחר אלא קטורת בלבד יכולין הם שלשה להעלותו . ולמה איל קרב באחד עשר אלא כדי לעשות פומפי . רבנן דקיסרין אמרי מפני מה פר קרב בעשרים וארבעה כדי לעשות פומפי לדבר על שם בבית אלהינו נהלך ברגש . ואת דרש וערכו שנים . בני אהרן שנים . הכהנים שנים . מיכן לפרו של יחיד שיהא קרב בששה.

פרק שלישי

א אמר להן הממונה צאו וראו אם הגיע זמן השחיטה . אם הגיע הרואה אומר בורקי . מתיה בן שמואל אומר האיר פני כל המזרח עד שבחברון והוא אומר הין.

ב ולמה הוצרכו לכך שפעם אחת עלה מאור הלבנה ודימו שהאיר המזרח ושחטו את התמיד והוציאוהו לבית השריפה והורידו הכהן לבית הטבילה . זה הכלל היה במקדש כל המיסך את רגליו טעון טבילה. וכל המיטיל מים טעון קידוש ידים ורגלים.

ג אין אדם נכנס לעזרה לעבודה אפילו טהור עד שיטבול . חמש טבילות ועשרה קדושין טובל כהן גדול ומקדש בו ביום וכלם בקודש בית הפרוה חוץ מזו בלבד.

ד פרשו סדין של בוץ בינו לבין העם פשט ירד וטבל עלה ונסתפג הביאו לו בגדי זהב ולבש וקידש ידיו ורגליו.

ה הביאו לו את התמיד קרצו ומירק אחר שחיטה על ידו וקבל את דמו וזרקו נכנס להקטיר את הקטורת ולהטיב את הנרות להקריב את הראש ואת האיברים ואת החביתים ואת היין.

ו קטורת של שחר היתה קריבה

natione ibi dicta de sacrificio jugi matutino textus loquitur, ita pariter in ordinatione hoc loco memorata de sacrificio jugi matutino textus loquitur: Ela bar Ismael nomine Rabi Elieser; Ex sensu literali dictum est: *Et ordinabunt*: Ignorabamus esse duos. Et tu exponis; *Et ordinabunt*: duo; *Filii Aharon*: Duo: *Sacerdotes*. Duo: Atqui ita extat traditio: Non est tibi, quod præcedat sacrificium juge matutinum nisi suffitus duntaxat: Poterant esse tres ad ejus oblationem. Et cur aries per undecim offerebatur? Ut fieret rei pompa. Sapientes Cæsarienses dicebant: Cur juvencus offerebatur a quatuor & viginti? Ut fieret rei pompa: Eo quo dictum est: *In domo Dei ambulavimus cum consensu*. Et tu exponis: *Et ordinabunt*. Duo: *Filii Aharon*: Duo: *Sacerdotes*: Duo: Hinc probatur juvencum privati per sex fuisse oblatum.

CAPUT III.

I. Dicebat illis præfectus: Exite, & videte, si instet tempus mactationis: Si instaret: Clamabat speculator: Coruscationes: Mathia ben Samuel dicit: Illuminavit facies orientis usque ad Hebron? Respondebat: ita.

II. Cur hoc ipsis necesse erat? Quia aliquando fulgente luna, diem illuxisse existimarunt, & sacrificium juge mactarunt, ipsumque ad domum combustionis adduxerunt: Summum sacerdotem ad locum lotionis adduxerunt: Hæc est regula generalis in sanctuario: Siquis tegat pedes suos, lavare debebat; Qui vero aquas ejecerat, debebat sanctificare manus, & pedes.

III. Nemo ingrediebatur atrium ad ministerium, vel mundus, antequam lavaret: Quinquies lavabat, & decies sanctificabat manus & pedes sacerdos summus & in sanctuario eo die; & omnes peragendæ erant in sanctuario super domo Happarvæ, ista sola excepta.

IV. Extenderunt velum byssinum inter illum & populum; Exuebat, descendebat, & lavabat; adscendebat, & abstergebat; Adducebant ei vestes aureas, & induebat, & manus, & pedes sanctificabat;

V. Adducebant ei sacrificium juge, mactabat, & alius perficiebat mactationem per manum ejus, accipiebat sanguinem, & spargebat; intrabat ad adolendum suffitum matutinum, & ad aptandum lucernas, & ad offerendum caput, & membra, & frixa, & vinum.

VI. Suffitus matutinus offerebatur in-

בין דם לאיברים של בין הערבים היתה קריבה בין איברים לנסכים אם היה כהן גרול זקן או איסטניס מחמין לו חמין ומטילין לתוך הצונין כדי שתפוג צינתן.

ז הביאוהו לבית הפרוה ובקודש היתה פרשו סרין של בוץ בינו לבין העם. קירש ידיו ורגליו ופשט. רבי מאיר אומר פשט קירש ידיו ורגליו ירד וטבל עלה ונסתפג הביאו לו בגדי לבן ולבש וקידש ידיו ורגליו.

ח בשחר היה לובש פילוסין של שנים עשר מנה. ובין הערבים הנידות של שמונה מאות זוז דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים בשחר היה לבוש פילוסים של שמונה עשר מנה. ובין הערבים של שנים עשר מנה הכל שלשים מנה אילו גוטל מן ההקרש ואם רצה להוסיף מוסיף משלו.

ט בא לו אצל פרו ופר היה עומד בין האולם ולמזבח ראשו לדרום ופניו למערב הכהן עומד במזרח ופניו למערב. סמך שתי ידיו עליו ונתורה וכך היה אומר אנא השם עויתי פשעתי חטאתי לפניך אני וביתי אנא השם כפר נא לעונות ולפשעים ולחטאים שעויתי ושפשעתי ושחטאתי לפניך אני וביתי ככתוב בתורת משה עבדך כי ביום הזה יכפר עליכם וגו׳. והן עונין אחריו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. בא לו למזרח העזרה ולצפון המזבח הסגן בימינו וראש בית אב משמאלו ושם שני שעירים וקלפי היתה שם ובה שני גורלות של אשכרוע היו ועשאן בן גמלא של זהב והיו מזכירין אותו לשבח.

י בן קטין עשה שנים עשר דד לכיור שלא היו בו אלא שנים. אף הוא עשה מוכני לכיור שלא יהו מימיו נפסלין בלינה. מונבז המלך עשה כל ידות הכלים של יום הכיפורים של זהב. הילני אמו עשתה נברשת של זהב על פתחו של היכל. אף היא עשתה טבלה של זהב שפרשת סוטה כתובה עליה. ניקנור נעשו ניסים לדלתותיו ומזכירין אותו לשבח.

יא ואילו לגנאי בית גרמו לא רצו ללמד על מעשה לחם הפנים. בית

ter sanguinem, & membra, & vespertinus inter membra, & libamina: Si summus sacerdos senex esset, aut infirmus, calefaciebant ei calida, & frigidis immittebant, ut ipsis frigus remitteretur.

VII. Adducebant eum ad domum Happarvæ, & in sancto erat; velum byssium inter illum & populum extendebant; sanctificabat manus & pedes, & exuebat: R. Meir dicit: Sanctificabat manus & pedes, descendebat, & lavabat, adscendebat, & abstergebat; adducebant ei vestes albas, induebat, & sanctificabat manus & pedes.

VIII. Mane induebat Pelusiacas vestes, quæ duodecim minas, & vesperi Indicas, quæ octingentas Zusas valebant; Verba R. Meir; At sapientes dicunt: Mane induebat vestes, quæ octodecim, & vespera, quæ duodecim minas valebant: Omnes istæ minæ erant de bonis cœtus; si ipse vellet addere, addebat de suis bonis.

IX. Ibat ad jumentum suum, & juvencus stabat inter vestibulum, & altare, capite posito ad austrum, & facie ad occidentem versa, & sacerdos stabat in oriente, facie ad occidentem versa; & duas manus ei imponebat, confitebatur, & sic dicebat: Obsecro Domine, deliqui, & rebellis fui, & peccavi coram te ego & domus mea, obsecro Domine, remitte nunc & delicta, & rebelliones, & peccata, quæ deliqui, & in quibus rebellis fui, & quæ peccavi, coram te ego & domus mea, sicut scriptum est in lege Mosis servi tui: *Quoniam in die hac expiabit &c.* Et ipsi respondebant post eum: Benedictum sit nomen gloriosum regni ejus in secula seculorum. Ibat ad orientem atrii & septentrionem altaris, Segen ad dextram, & præfectus domus patrum stabant adsinistram; duo hirci ibi erant, & urna ibi erat, & in ea duæ sortes buxinæ; & fecit eas ben Gamla aureas; ipsumque in laudem memorant.

X. Ben Katin fecit duodecim epistomia labro, cui antea non erant nisi duo; fecit etiam machinam labro, ne ejus aquæ noctu profanarentur: Monbaz rex fecit ex auro omnia manubria vasorum diei expiationum: Helena ejus mater fecit candelabrum aureum super porta templi, & præterea fecit tabulam auream, in qua scripta erat sectio mulieris adulterii suspectæ. Portis Nikanoris facta sunt miracula, ipsumque in laudem memorant.

XI. Et istos in ignominiam: Familia Garmu noluit docere modum conficien-

di-

אבטינס לא רצו ללמד על מעשה הקטרת הוגדס בן לוי היה יודע פר' בשיר ולא רצה ללמד׃. בן קמצר לא רצה ללמד על מעשה הכתב. על הראשונים נאמר זכר צדיק לברכה. ועל אילו נאמר ושם רשעים ירקב.

סלוק פירקא

הלכה א אמר להן הממונה כו'. מהו בורקי בורקת. תמן אמרין ברוק בורקה אנהר מנהרא. ועד אחד נאמן. שנייא היא הכא שאין את יכול לעמוד עליו. חש לומר על דו עליל ונפק היא מנהרה חבימא היא מילתא. אמר עד אחד נולד איש פלוני בשבת מליך אותו על פיו. רבי אימי מטלטל על פום למויתא. רבי מתניה מטלטל על פום פיביריתא דזהרא. רבי אמי מטלטל על אום נשייא דאמרן שמשא הוות על סוסיתה. ולמה עד שהוא בחברון והוא אומר הין בא להזכיר זכות אבות.

הלכה ב מאור הלבנה מתמר ועולה. מאור החמה פוסה על פני כל המזרח. עד כרון דהוה סופיה דירחא. רישיה אמר רבי חנינא מאילת השחר עד שיאיר המזרח אדם מהלך ארבעת מיל. ומשיאיר המזרח עד שתנץ החמה אדם מהלך ארבעת מיל. ומנין שמאילת השחר עד שיאיר המזרח אדם מהלך ארבעת מילין. שנאמר וכמו השחר עלה ויאיצו המלאכים בלוט לאמר. מן סדום לזוער ארבעה מילין. יתיר הוון. אמר רבי זעורא המלאך היה מקרר לפניהן את הדרך. ומנין משיאיר המזרח עד הנץ החמה אדם מהלך ארבעת מיל כמו וכמו מילה דמיא לחבירתה. אמר רבי יוסי בי רבי בון הדא אילתא דשחרא מאן דאמר כוכבתא היא טעי זימנין דהיא מקדמה וזימנין דהיא מאחרה. מאי כרון כמין תרין דקרנין דנהור דסלקין מן מדינתא ומנהרין. דלמא רבי חייא רובא ורבי שמעון בן חלפתא הוו מהלכין בהדא בקעת ארבל בקריצתה ראו אילת השחר

di panem facierum: Familia Abtines noluit docere rationem componendi suffitum: Hogrus Levita cantandi peritus erat, & noluit docere: Ben Kamzar noluit docere rationem scribendi: De prioribus dictum est: *Memoria justi in benedictionem*. At de istis dictum est: *Nomen impiorum putrescet*.

Finis capitis.

CONstitutio I. Dicebat illis præfectus &c. Quid significat בורקי ברקת? Ibi dixerunt: Quando coruscatio coruscat, illuminando illuminat. Et testis unus est fide dignus: Diversum est hoc loco, ubi tu non potes in eo consistere potest dici, donec ingrediatur, & egrediatur; quod illuminet, manifesta res est. Dicit: Quando nascitur vir N. N. in Sabbatho circumcidunt ex ejus dicto. In vespera in exitu Sabbathi transferunt ex ejus dicto: Rabi Hame transferebat ex dicto comitantium: R. Mathania transferebat ex claritate lucis. Rabi Amme transferebat ex dicto mulierum, qui dicebant, quod sol esset super equo suo. Et cur dictum est: Usque ad Hebron? Dicit: Sic venit ad memorandum merita patrum.

Constitutio II. Lux lunæ instar palmæ assurgit, & adscendit: Lux solis diffunditur super facies totius orientes: Hactenus quando erat finis lunæ. Quando erat principium, dicit R. Chanina: Cerva auroræ priusquam illuminaret orientem, homo incedere poterat quatuor milliaria; & postquam illuminavit orientem, priusquam illucescat sol, homo poterat incedere quatuor milliaria. Et unde probatur, quod cerva auroræ priusquam illuminet orientem, homo possit incedere quatuor milliaria? Ex eo quod dictum est: *Cum autem aurora adscendisset, instabat Angelus Lot dicendo*. A Sodoma usque ad Segor est spatium quatuor milliarium: Amplius est spatium. Dicit R. Zeera: Angelus perforabat coram eis viam. Et unde probatur, postquam illuminavit orientem, priusquam illucescat sol, quod homo possit incedere quatuor milliaria? Quam multa sunt inter se similia: Dicit Rabi Jose discipulus R. Bon: Hæc est cerva auroræ. Qui dicit, quod sit stella, fallitur: Aliquando antecedit, & aliquando retardat. Quid nunc sicut duo radii lucis, qui adscendunt ex oriente & illuminant? Forte R. Chijah magnus & R. Simeon ben Chalphta incedebant in valle Arbal & viderunt mane quod cer-

שבקע אורה אמר רבי חייא רובה לרבי
שמעון בן חלפתא בר רבי כך היא
נאולתן של ישראל בתחילה קימעא
קימעא כל שהיא הולכת היא הולכת
ומאיר . מאי טעמא כי אשב בחושך יהוה
אור לי כך בתחילה ומרדכי יושב בשער
המלך ואחר כך וישב מרדכי אל שער
המלך ואחר כך ויקח המן את הלבוש
ואת הסוס וגו' ואחר כך ומרדכי יצא
מלפני המלך בלבוש מלכות ואחר כך
ליהודים אורה ושמחה . תני כהן שיצא
לדבר עם חבירו אם להפליג טעון טבילה.
אם לשעה טעון קדוש ידים ורגלים
וסמיכה . לא שעה קלה היא . שנייא היא
סמיכה שעשו אותה בהפלג . תני ישן
טעון טבילה נתנמנם טעון קידוש ידים
ורגלים . וישן טעון טבילה . לא כן תני
רבי חייה לא היתה ישיבה בעזרה אלא
למלכי בית דוד בלבד . ואמר רבי אמי
בשם רבי שמעון בן לקיש אף למלכי בית
דוד לא היתה ישיבה בעזרה . תיפתר
שסמך עצמו לכותל וישן לו . והא כתיב
ויבא המלך דוד וישב לפני יהוה . אמר
רבי איבו בר נגרי יישב עצמו בתפילה.

הלכה ג ביני מתניתא לא היה
ארם נכנס לעזרה ולעבודה אפילו טהור
עד שהוא טובל לא סוף דבר לעבודה
אלא אפילו שלא לעבודה . שאלו את בן
זומא מה מקום לטבילה זו . אמר להם
מה אם בשעה שהוא נכנס מקודש לקודש
טעון טבילה מחול לקדש לא כל שכן לא
צורכא דלא מקודש לקודש לא יהא טעון
טבילה מחול לקדש יהא טעון טבילה.
אמר רבי שמי וכיני מה אם מקודש
לקודש ,שאינו ענוש כרת טעון טבילה
מחול לקודש שהוא ענש כרת לא כל
שכן יהא טעון טבילה ואפילו מקודש
לקודש יהא ענוש כרת כיי דתנינן תמן
השתחוה או ששהא כדי השתחויה . עד
כמה היא שיעור השתחויה . רבי סימון
בשם רבי יהושע בן לוי עד כדי ויכרעו
אפים ארצה על הרצפה וישתחוו . רבי
אבהו מוסיף עד והודו ליהוה כי טוב . רבי
מנא מוסיף עד כי לעולם חסדו.

הלכה ד תני אמר רבי יהודה
כל עצמן לא התקינו טבילה אלא מפני

va auroræ findere lucem. Dixit Rabi Chijah Simeoni ben Ghalphta bar Rabi: Erit redemtio Israel in principio paulatim: quando procedit, procedit & illuminat. Qua de causa? Quia dictum est: *Cum sedero in tenebris Dominus lux mea*. Sic in principio: *Mardochæus stabat in porta regis:* Et postea: *Et manebat Mardochæus ad portam regis*. Et posthæc: *Tulit itaque Aman stolam & equum &c.* Et postea. *Mardochæus autem de conspectu regis egrediens cum vestimentis regis*. Et demum: *Judæis fuit lux & gaudium*. Traditio: Si sacerdos egrediatur ad colloquendum cum socio suo: si excedat debet lavare; Si per horam tenetur ad sanctificationem manuum & pedum, & impositionem manuum: hora non est levis; Diversa est impositio manuum, quæ consideratur quasi excessus: Traditio: Si dormierit, debet lavare; Si obdormierit debet sanctificare manus & pedes; Si dormierit, debet lavare: Non ita docet R. Chijah: Non erat sessio in atrio nisi regibus domus David duntaxat. At dicit R. Amme nomine R. Simeonis ben Lakisch; vel regibus domus David non erat sessio in atrio: Potest exponi, quod innixus parieti obdormierit. Atqui scriptum est: *Et venit David rex & sedit coram Domino*. Dicit R. Abo bar Nigri: Composuit se ad orandum.

Constitutio III. Ita extat Misna. Nemo ingrediebatur atrium ad ministerium, vel mundus, priusquam laverit. Non erit rei finis; Propter ministerium, vel præter ministerium: Quæsierunt a fillo Zama: Quænam est ratio hujus lotionis? Respondit eis: Si quando ingreditur de sancto in sanctum, requiritur lotio, de profano in sanctum, nonne multo magis? Non est necesse: De sancto in sanctum, non requiritur lotio, de profano in sanctum, requiritur lotio. Dicit R. Same: Ita se res habet: Si de sancto in sanctum, ubi non est pœna excidii, requiritur lotio, de profano in sanctum, ubi est pœna excidii, nonne multo magis requiretur lotio? Vel de sancto in sanctum est pœna excidii. Juxta id quod ibi legimus: Adorabit, aut morabitur, quandiu orare possit. Quantum erat tempus adorationis? Rabi Simon nomine R. Jehosua ben Levi: *Et corruentes proni in terram super pavimentum stratum lapide adoraverunt*. R. Abau addit: *Et confitemini Domino, quoniam bonus*. R. Mena addit: *Quia in æternum misericordia ejus*.

Constitutio IV. Traditio: Dicit Rabi Jehuda: Isti omnes non constituerunt hanc

טבילת סרך שפעמים שארם הולך לרחוץ
והוא נזכר קרי ישן שיש בידו וחוזר ובא
לו . תמן תנינן המשמשת שראת נרה
צריכין טבילה . רבי יורה פטור . מה חלק
רבי יורה על טבילת סרך או משם אפילו
טובל מהו מועיל . מה נפק מינה ראה
קרי אין תימר חלוק רבי יורה על טבילת
סרך דבר תורה הוא . אין תימר אפילו
טובל מהו מועיל? מועיל הוא שהוא טובל
כהרא דתני אמר רבי יהורה כל עצמן
לא התקינו טבילה זו אלא מפני טבילת
סרך שפעמים שארם הולך לרחוץ והוא
נזכר קרי ישן שבידו וחוזר ובא לו . הרא
אמרה לא חלק רבי יהורה על טבילת
סרך אלא משם אפילו טובל מה הוא
מועיל . רבי לעזר בשם רבי הושעיה עד
שישחוט בו שנים או רוב שנים. אמר רבי
יוסה מתניתא אמרה כן הביאו לו את
התמיד קרצו . כתב קרץ מצפון בא בא .
רבי חנינה ורבי יהושע בן לוי חד אמר
נכוסה . וחורנה אמר נסוחה . מאן ראמר
נכוסא מן הרא הביאו לו את התמיד
קרצו . מאן ראמר נסוחה מגליינא. מחומר
קורצתי גם אני .

הלכה ה כתיב בתמיד בבוקר
בבוקר וכתיב בעצים בבוקר . יקרום רבר
שנאמר בו בבוקר בבוקר לרבר שלא
נאמר בו אלא בבוקר אחר מעתה אפילו
לרמו . אמר רבי הילא תעשה הקרים בו
מעשה . כתיב בבוקר בתמיר . וכתיב
בקטורת בבוקר בבוקר. יקרום רבר שנאמר
בו בבוקר בבוקר לרבר שלא נאמר בו
אלא בבוקר . מה נן קיימין אם לאיברין
והלא כעצים הן. אלא כי נן קיימין אפילו
לרמו . כתיב בעצים בבוקר בבוקר . ואיני
יורע איזה מהן יקרום . מי מכשיר את מי
עצים מכשירין את הקטורת אף הם יקרמו
את הקטורת . איתא חמי עצים קורמין
את הרם והרם קורם לקטורת ותימן הכין
אמר רבי הילא לא על שלא זכיתי בו מן
הרין שהעצים מכשירין את הקטורת
ואצרכת הרא מתניתא הוון בעיי מימר

hanc lotionem, nisi propter lotionem adhærentem. Etenim homo aliquando proficiscens ad balneum, recordatur, quod in se sit pollutio nocturna, & revertens abit. Ibi legimus: Si quis concumbens videat menstruatam, requirit lotionem. R. Jehuda absolvit. Ecce contendit R. Jehuda de lotione, aut si vel laverit, quid proderit? Quid inde eruitur? Si viderit pollutionem nocturnam: Si dicas quod dissentiat R. Jehuda de lotione adhærente: Ex lege est. Si dicas; vel si laverit, quid proderit? Proderit, quia se lavat: Juxta illud, quod traditur: Dicit R. Jehuda: Ipsimet non constituerunt hanc lotionem, nisi propter lotionem adhærentem: etenim aliquando homo proficiscens ad balneum recordatur, quod in se sit pollutio nocturna, revertens abit. Hoc dicit: Non dissentit R. Jehuda de lotione adhærente: sed hac de causa, vel si laverit, quid proderit? R. Elieser nomine R. Osajah; Donec in eo mactaverit duo signa, aut majorem partem duorum signorum: Dicit R. Jose: Misna ita dicit: Adduxerunt ad eum sacrificium juge: mactavit illud: Dictum est: *Mactatio ab aquilone veniet ei*. R. Chanina, & R. Jehosua ben Levi: Alter dicit: Mactavit illud: & alter dicit: Incidit illud: Qui dicit: Mactavit illud: probat ex eo quod dictum est: Et adduxerunt ad eum sacrificium juge, & mactavit illud. Qui dicit: Incidet illud incisione manifesta: *De luto formatus sum etiam ego*.

Constitutio V. Scriptum est in sacrificio jugi: *Mane:* Et scriptum est in lignis: *Mane*. Præcedat res, in qua dictum est *mane mane*, rem, in qua non dictum est nisi semel mane: Vel sanguinem. Dicit Rabi Ela: Facies præcedit factum: Scriptum est *mane* in sacrificio jugi, pariterque scriptum est *mane mane* in suffitu: Præcedat res, in qua dictum est *mane mane*, rem, in qua non dictum est nisi mane. Quomodo nos explicabimus? Si membra, nonne sicut ligna illa sunt? Sed ita nos explicabimus. Vel sanguinem præcedet. Scriptum est in lignis *mane mane*, & scriptum est in suffitu *mane:* At ignoro, quidnam ex iis præcedat. Quid disponit? Ligna disponunt suffitum, ita pariter illa præcedent suffitum: Veni & vide: Ligna præcedunt sanguinem, & sanguis præcedit suffitum; Et tu ita dicis? Dicit R. Ela; Non ea de causa, quod argumento probatum sit quod ligna præcedant suffitum: Et necessaria est hæc Misna dicendum

est:

מי מכשיר את הקטורת גחלים. אמר רבי אלעזר מעלה עשן. נאמר תמיד בין הערבים. ונאמר בקטורת בין הערבים סמך לנרות ונאמר בנרות מערב ועד בוקר. יואחר דבר שנאמר בו בין הערבים סמך לנירות לדבר שלא נאמר בו אלא בין הערבים מעתה אפילו לנסכין. אמר רבי הילא תעשה איחר בו מעשה. רבי בון בר חייה בעא קומי רבי הילא הכא את אמר תעשה הקדים בו מעשה. והכא את אמר תעשה איחר בו מעשה. אמר רבי הילא כל מדרש ומדרש כעניינו. תמיד של שחר בכלל מאוחר היה. מה תלמוד לומר תעשה הקדים בו מעשה. תמיד של בין הערבים בכלל מוקדם היה מה תלמוד לומר תעשה איחר בו מעשה. והוה רבי זעורה מקלס ליה וצווח ליה בניה דאוריתא. תני אמר רבי יהודה עשתות של ברזל היו מרתיחין אותן מערב יום הכיפורים ומטילין לתוך הצונין כדי שתפוג צינתן. ולא נמצא כמכבה ביום הכיפורים. אלא מסבור סבר רבי יודה שאין אבות מלאכות ביום הכיפורים. אלא רבי יודה ורבי שמעון אמרו דבר אחד. לא כן סבר מימור רבי יוסי ורבי שמעון שניהם אמרו דבר אחד. ניםר רבי יוסי ורבי יודה ורבי שמעון שלשתן אמרו דבר אחד. אלא מי סבור סבר רבי יודה שאין תולדת האש כאש. אלא כיני רבי יודה סבר מימר שאין תולדת אש כאש. ורבנן סברין מימר תולדת אש כאש. ויחם לו חמין. רבי יהושע בר אבין רבי סימון בשם רבי אנייני בן סוסיי טעם דהדין תניא שלא יהו אומר ראינו כהן גדול טובל במים שאובין ביום הכיפורים.

הלכה ו מה טעמא דרבי מאיר פשט וקידש ורחץ וקידש. מה טעמא דרבנן ופשט ולבש הקיש פשיטה ללבישה. מה לבישה מקדש אף פשיטה מקדש. אמר רבי מנא קומי רב יודן על דעתיה דרבי מאיר רחיצה חוצצת. אמר ליה מסבור את סבור על דרבי מאיר ופשט וקידש ורחץ וקידש. אינה כן אלא ופשט

est: Quid disponit suffitum? Prunæ: Dicit R. Eliefer: Herba fumum adſcendere faciens. Dictum eſt in ſacrificio jugi: *Inter veſperas;* Pariterque dictum eſt in ſuffitu: *Inter veſperas prope lucernas:* Et ſimiliter dictum eſt de lucernis: *A veſpera uſque ad mane*. Poſtponatur res, in qua dictum eſt: *Inter veſperas prope lucernas*, rei, in qua non dictum eſt niſi: Inter veſperas: Hinc probatur poſtponendum fuiſſe vel libaminibus. Dicit R. Ela: Facies moratur. R. Bon bar Chijah quæſivit coram R. Ela: Ibi tu dicis: Facies præcedit factum; & hoc loco dicis: Facies moriatur factum? Reſpondit Rabi Ela: Cuncta exponuntur juxta ſubjectum ſuum; Sacrificium juge matutinum per conſequentiam erat poſtponendum: Cur dictum eſt: Facies præcedit factum? Sacrificium juge veſpertinum per conſequentiam erat anteponendum: Cur dictum eſt: Facies moriatur factum? Et Rabi Zeera laudavit & vocavit eum filium legis: Traditio: Dicit Rabi Jehuda; Laminas ferreas calefaciebant veſpera diei expiationum, & immergebant in aquas frigidas, ut remitteretur frigus; Atqui non deprehenditur, quod extinguant in die expiationum: At putat R. Jehuda non fuiſſe obſervatos patres operum in die expiationum: At R. Jehuda, & R. Simeon unum idemque dixerunt: non ita putat dicendum eſſe: R. Joſe & R. Simeon ambo unum idemque dicunt: Dicemus: Rabi Joſe, & Rabi Jehuda, & R. Simeon, tres omnes unum idemque dicunt? At quid putat? Putat R. Jehuda; quod proles ignis non ſit ſicut ignis. Sed ita Rabi Jehuda putat dicendum eſſe, quod proles ignis non ſit ſicut ignis. At ſapientes putant dicendum eſſe, quod proles ignis ſit ſicut ignis: Et calefaciet ei aquas calidas; R. Jehoſua ben Abiun, R. Simon nomine Rabi Aninai ben Suſai: Ratio hujus doctoris hæc eſt: Ne dicant: Vidimus ſummum ſacerdotem ſe lavantem in aquis hauſtis in die expiationum.

Conſtitutio VI. Quænam eſt ratio Rabi Meir: *Exuet:* Et ſanctificabit; *Et lavabit*: Et ſanctificabit: Quænam eſt ratio ſapientum? *Et exuet & induet:* Comparat ſpoliationem veſtitioni: Sicut in veſtitione ſanctificabat, ita pariter in ſpoliatione ſanctificabat: Dixit R. Mena coram R. Jodan: Ex mente Rabi Meir lotio diſcriminabat. Reſpondit ei: Quod putas de ſententia R. Meir: *Et exuet*, & ſanctificabit; *& lavabit* & ſanctificabit: Non ita ſe res ha-

וקידש ורחץ ולבש וקידש . שמואל אמר אחת פשוט ואחת לבוש שתיהן לבא . בר קפרא אמר אחת לבא ואחת לשעבר שתיהן לבוש . אמר רבי יוחנן הכל מודין בקידוש הראשון שהוא לבא . אמר רבי יוחנן הכל מודין בקידוש הראשון שהוא מעכב מה טעמא חוקת עולם לדורותיכם. אמר רבי יוחנן הכל מודין בקידוש האחרון שהוא לשעבר . אמר רבי יוסה מתניתא אמרה כן הביאו לו בגדי עצמו ולבש . ויש אדם מקדש ידיו ורגליו ללבוש בגדי חול . רבי יוחנן אמר ולבשם לבישה מעכבת ואין קידוש ידים ורגלים מעכב : ורכוותה לבישה מעכבת ואין קדוש ידים ורגלים מעכב בד כדי שיהו כפולים וקיימינה דלא כרבי יוסה. רבי שמואל בר רב יצחק לא נחת לבית ווערא . קם עם רבי זעורא אמר ליה מה חדתון הוה לכון בבי מדרשא יומא דין. אמר ליה בד שיהו כפולים וקיימינה דלא כרבי יוסי דתני ולבני אהרן תעשה כתנות · רבנן אמרי שתי כתנות לכל אחד ואחד . רבי יוסי אומר אפילו כתונת אחת לכל אחד ואחד. מה טעמא דרבנן ולבני אהרן תעשה כתנות . מה טעמא דרבי יוסי למאה בני אהרן תעשה כתונת בד . שיהו חדשים אם אומר את שלא ילבש שחקים והא ולבשם אפילו שחקים . רבי חנניה בשם רבי יסא במחלוקת עור שעיבדו לשם קמיע מותר לכתוב עליו מזוזה . רבן שמעון בן גמליאל אוסר. אמר רבי יוסה היינן סברין מימר מה פליגין להדיוט. הא לגבוה לא. מן מה דתני אבני קודש צריך שתהא חציבתן בקודש ובקודש יתצבו בגדי קדש צריך שתהא אריגתן בקודש ובקודש יארגו . ואמר רבי חנינא בשם רבי יסא במחלוקת היא . הדא אמרה אף לגבוה פליגין דתני העושה כלי לגבוה עד שלא נשתמש בו גבוה מותר להשתמש בו הדיוט . משנשתמש בו גבוה אסור להשתמש בו הדיוט. והא תני העושה כלי

habet : Sed ita erat : *Et exuet* & sanctificabit; *& lavabit*, *& induet*, & sanctificabit . Samuel dicit: Una in spoliatione, & altera in vestitione, ambæ erant pro tempore futuro. Bar Kaphra dicit: Una pro tempore futuro, & altera pro præterito, ambæ in vestitione. Dicit R. Jochanan: Omnes conveniunt, quod prima sanctificatio quod illud pro tempore futuro erat. Dicit Rabi Jochanan: Omnes conveniunt, quod prima sanctificatio impediret : Qua de causa? Quia dictum est : *Statutum perpetuum generationibus vestris.* Dicit R. Jochanan: Omnes conveniunt, quod prima sanctificatio esset pro tempore præterito. Dicit R. Jose: Misna ita dicit; Adduxerunt ei suas ipsius vestes, & induebat: Estne, qui sanctificet manus & pedes suos in induendis vestibus profanis? R. Jochanan dicit : *Et induet eas* : Vestitio impediebat at sanctificatio manuum & pedum non impediebat : Et similiter vestitio impediebat, at sanctificatio manuum & pedum non impediebat : בד ut sint duplices ; Et statuimus non juxta mentem R. Jose. R. Samuel bar R. Isaach non descendit in domum congregationis: Surgens cum R. Zeera dixit ei : Quid novi fuit vobis in Academia hodie? Respondit ei : בד : Ut sint duplices: Et statuimus non juxta mentem R. Jose : Etenim traditur: *Et filiis Aharon facies tunicas*. Sapientes dicunt: Duas tunicas pro singulis : R. Jose dicit : Vel tunicam unam pro omnibus: Quænam est ratio sapientum? *Et filiis Aharon facies tunicas*. Quænam est ratio R. Jose? Centum *filiis Aharon facies tunicam* : בד ut sint novæ : Si dicas, quod non induat detritas : Atqui extat traditio : *Et induet eas* : Vel detritas. R. Chananjah nomine R. Isa: Est dissensio: Si pellem præparaverint pro pittacio, licet in ea scribere Mezusam. Raban Simeon ben Gamaliel prohibet . Dicit Rabi Jose : Putant dicendum esse: In quo dissentiunt? Si fuerit pro homine, si pro Deo, minime. Probatur ex eo quod dictum est : *Lapides sanctitatis* : Exsculpendi erant in sanctitate, & in sanctitate exsculpentur : *Vestes sanctitatis* : Texendæ erant in sanctitate; & in sancto texebantur: Et dicit R. Chanina nomine R. Isa : Est dissensio : Quod dicis, vel pro Deo dissentiunt : Etenim extat traditio : Siquis faciat vasa pro Deo, priusquam inservierint Deo, poterunt homini inservire, postquam inservierint Deo, interdictum est ut homini inserviant: Atqui extat traditio : Si faciat

לגבוה אל ישתמש בו הדיוט . רבי חנניה
בשם רבי יסא כמחלוקת דתני העושה כלי
להדיוט עד שלא נשתמש בו הדיוט מותר
להשתמש בו גבוה . משנשתמש בו הדיוט
אסור להשתמש בו גבוה. והא תני העושה
כלי להדיוט אל ישתמש בו גבוה . רבי
חונה בשם רבנן דתמן תיפתר שבא
מתרומת הלישכה ולית שמע מינה כלום .
כלי שרת מאימתי הן קדישין מיד או
בשעת התשמיש . אין תימר מיד ניחא :
אין תימר בשעת התשמיש כאחת הן
קדושין . ניחא של משה שנתקדשו בשמן
המשחה . ברם של שלמה כאחת הן
קדישין ומתקדשין . בכניסתן לארץ היו
מפנין מתוך של משה לתוך של שלמה
לא היה שם של משה כאחת הן קדישין
ומתקדשין . ובעלייתן מן הגולה היו מפנין
מתוך של שלמה לתוך שלהם . לא היה
שם של שלמה כאחת הן קדישין
ומתקדשין . אבנים שחצבן לשם מת
אסורין בהנייה . לשם חי ולשם מת
מותרין בהנייה . הזורק כלי לפני מיטתו
של מת לתוך ארבע אמות אסור בהנייה.
כל חוץ לארבע אמות מותר בהנייה.
נמצאת אומר חמש טבילות ועשרה
קידושין טובל ומקדש בו ביום. מנין ששני
קידושי ידים ורגלים על כל טבילה
וטבילה. תלמוד לומר ופשט ורחץ ורחץ
ולבש . אמר רבי אלעזר ברבי שמעון ודין
הוא מה אם במקום שאינו טעון טבילה
טעון קידוש ידים ורגלים . כאן שהוא
טעון טבילה לא כל שכן יהא טעון קידוש
ידים ורגלים . טול לך מה שהבאת . אי
מה להלן אחת כל היום אף כאן אחת
כל היום תלמוד לומר ופשט את בגדי
הבד . שאין תלמוד לומר אשר לבש .
וכי עלתה על דעתינו כלום הוא פושט
אלא מה שהוא לובש. אם כן למה נאמר
אשר לבש הקיש פשיטה ללבישה מה
לבישה בקידוש ידים ורגלים אף פשיטה
בקידוש ידים ורגלים . אמר רבי מנא לא
מסתברא אלא חילופין הקיש לבישה
לפשיטה מה פשיטה בקידוש ידים ורגלים

ciat vasa pro Deo; homo iis uti non poterit: R. Chananjah nomine R. Isa: Est dissensio: Etenim extat traditio: Si faciat vasa homini, priusquam homo illis utatur, possunt Deo inservire: postquam homo usus fuerit, interdictum est, ut Deo inserviant: Atqui extat traditio: Si faciat vasa pro homine, non inservient Deo. R. Huna nomine sapientum: Ibi potest exponi, quod adduceretur de separatione conclavis: At hinc nihil eruitur. Vasa ministerii quando sanctificabantur? Statimne, an tempore usus? Si dicas statim; recte. Si dicas tempore usus, eodem tempore illa sanctificabantur: Recte, quod vasa Mosis fuerint sanctificata oleo unctionis; Profecto vasa Salomonis eodem tempore fuerunt sanctificata & sanctificarunt: In eorum ingressu in terram effundebant ex vasis Mosis in vasa Salomonis; Si ibi non adessent vasa Mosis, eodem tempore sanctificabantur, & sanctificabant: Et in eorum adscensu ex captivitate effundebant ex vasis Salomonis in sua; Si non adessent ibi vasa Salomonis, eodem tempore sanctificabantur & sanctificabant: Lapides quos exsculpsit nomine mortui, usu erant interdicti; nomine vivi, & nomine mortui, usu permissi erant: Si spargat vestimenta super lectum mortui intra quatuor cubitos, usu interdicta sunt; extra quatuor cubitos, usu sunt permissa: Deprehenditur, quod dicas quinque lotiones, & decem sanctificationes eo die peregisse: Unde probatur factas fuisse duas sanctificationes manuum & pedum in singulis lotionibus? Ex eo quod dictum est: *Et exuet, & lavabit, & lavabit, & induet*. Dicit R. Elieser bar R. Simeonis: Probatur argumento: Si ubi non requirit lotionem, requirit sanctificationem manuum & pedum, hic ubi requirit lotionem, nonne multo magis requiret sanctificationem manuum & pedum? Tolle tibi, quod adduxisti. Sicut ibi una erat toto die, ita pariter hoc loco una toto die: Idcirco dictum est: *Et exuet vestes lineas*. Neque erat necesse, ut diceret: *Quas induerat*: Num putas omnes exuisse? Sed eas tantum, quas induerat: Si ita est; cur dictum est: *Quas induerat*. Comparat spoliationem cum vestitione, sicut vestitio peragebatur sanctificatione manuum, & pedum, ita pariter spoliatio sanctificatione manuum & pedum: Dicit R. Mena non ex hac opinione sed vice versa: Comparat vestitionem cum spoliatione; Sicut spoliatio peragebatur sanctificatione manuum & pedum, ita pariter vestitio

אף לבישה בקידוש ידים ורגלים . ואין שני של פילוסין יפה מן הראשון של הנדוין משם מילה דשמעה פרוטי . תמן תנינן הראשון שבראשון אין למעלה ממנו השני שבראשון והראשון שבשני שוין ואין שני שבראשון יפה מן הראשון שבשני משם מילה דשמעה פרוטי . מאי כרון רבי נחמן בשם רבי מנא בשחר כתיב בד בד ארבעה פעמים . ובמנחה כתיב בד . מעשה בי רבי ישמעאל בן פיאבי שלבש כתנות במאה מנה ועלה והקריב על גבי המזבח . מעשה ברבי אלעזר בן חרסום שלבש כותנות בשתי ריבוא ועלה והקריב על גבי המזבח והורידו אותו אחיו הכהנים שהיה נראה מתוכה ערום . מה עשה מילא אותה מים וסבב את המזבח שבע פעמים.

הלכה ז ׳ איזהו צפונו של מזבח שהוא כשר בשחיטת קדשי קדשים מקירו של מזבח צפוני ועד כותל העזרה צפוני עד כנגד כל המזבח כשלשים ושתים אמה דברי רבי . רבי אלעזר בי רבי שמעון אומר מכנגד בית החליפות עד כנגד בין האולם ולמזבח ועד כותל העזרה המזרחי. רבי מוסיף מקום דריסת רגלי ישראל אחת עשרה אמה מקום דריסת רגלי הכהנים . אחת עשרה אמה מקירו של מזבח הצפוני ועד כותל העזרה המזרחי . אמר רבי יוחנן לא מצאנו שחיטה כשירה בזר . רב מפקד לתלמידוי בכל אתר הוון תניי שוחט חוץ מפרה הוון תניי זורק . ואמר רבי יוחנן לא מצאנו שחיטה פסולה בזר . התיב רבי חייה בר בא והא כתיב ושחט והזה . מה הזייה לא הוכשרה באשה כאיש אף שחיטה לא הוכשרה באשה כאיש . אמר ליה הרי הזייה מימיה הרי היא כשירה בזר ופסולה באשה . אמר ליה תמן לית כתב כהן . ולייררא מילתה כתב איש להכשיר את הזר היא איש היא אשה . ברם הכא כתיב

ſtitio ſanctificatione manuum & pedum. Et ſecunda tunica, quæ erat Peluſiaca non erat elegantior prima, quæ erat Indica, quæ erat melota peculiaris. Ibi legimus: Prima ſpecie olei, quæ erat in prima, nihil erat præſtantius: Secunda, quæ erat in prima, & prima, quæ erat in ſecunda, erant æquales, neque ſecunda quæ erat in prima erat præſtantior prima, quæ erat in ſecunda; quia erat res peculiaris: Hinc Rabi Nachman nomine R. Mena: De tunica matutina ſcriptum eſt בד בד quater, at de tunica veſpertina ſcriptum eſt בד. Narratur de Iſmaele ben Phabi, quod induerit tunicam, ex pretio centum minarum, & adſcendens obtulerit ſuper altare. Narratur de R. Elieſere ben Charſum, quod induerit tunicam ex pretio duarum myriadum, & adſcendens obtulerit ſuper altare; & fecerunt eum deſcendere fratres ejus ſacerdotes, quod intra tunicam appareret nudus. Quid fecit? Implevit eam aqua, & circumivit altare ſeptem vicibus.

Conſtitutio VII. Quænam erat plaga aquilonaris altaris, in qua legitime mactabantur ſanctitates ſanctitatum? A pariete altaris aquilonari uſque ad murum atrii aquilonarem uſque ad ſpatium, quod erat e regione totius altaris quaſi ſpatium duorum & triginta cubitorum: Verba Rabi. R. Elieſer diſcipulus R. Simeonis dicebat: A ſpatio quod erat e regione domus ſeceſpitarum uſque ad ſpatium quod erat contra locum inter Ulam & altare, & uſque ad murum atrii orientalem. Rabi addebat locum ambulacri Iſraelitarum, ſc. undecim cubitos, & locum ambulacri ſacerdotum, totidem cubitos a pariete altaris aquilonari uſque ad murum atrii orientalem. Dicit R. Jochanan; non invenimus, quod mactatio legitima ſit per alienum. Rab præcipiebat diſcipulis ſuis; Ubique extat traditio: Legendum eſt: mactabit, excepta vacca, in qua legendum eſt: Sparget. Dicit R. Jochanan: Non invenimus, quod mactatio ſit illegitima per alienum. Reſpondit R. Chijah bar Ba: Atqui ſcriptum eſt: *Et mactabit, & ſparget:* Sicut adſperſio non erat legitima per mulierem ſicut per virum, ita pariter mactatio non erit legitima per mulierem ſicut per virum: Reſpondit ei: At illa ſpargebat ſuas aquas: Ecce erat legitima per alienum, & illegitima per mulierem: Reſpondit ei: Ibi non ſcriptum eſt: Sacerdos; Et hac de cauſa ſcriptum eſt; *Vir:* Ut fiat legitimus alienus. Tam vir quam fœmina. Profecto hoc loco ſcri-

כהן היא זר היא אשה. אין תימר שהיא
כשירה בזר תוכשר באשה. רבי ישמעאל
בר רב יצחק רבי יוחנן בשם רבי שמעון
בן יוחי פר של יום הכיפורים צריך כהן.
ולמה לא אמר ושעיר דו קרייא ושחט
והביא מה הבאה בכהן אף שחיטה בכהן.
רבי יעקב בר אחא רבי יסא רבי יוחנן
בשם רבי שמעון בן יוחי פר ושעיר של
יום הכיפורים צריכין כהן. אמר רבי חגיי
בראשונה הוא אומר אנא השם. ובשנייה
הוא אומר אנא בשם. תני כיצד מתוודה
עויתי פשעתי חטאתי ואומר נושא עון
ופשע וחטאה ואומר והתודה עליו את כל
עונות בני ישראל דברי רבי מאיר.
וחכמים אומרים עונות אילו הזדונות
פשעיהם אילו המרדים. חטאתם אילו
השגגות. מאחר שהוא מתודה על הזדונות
ועל המרדים הוא חוזר ומתודה על
השגגות. אלא כך היה מתודה אנא השם
חטאתי עויתי פשעתי לפניך אני וביתי
ובני אהרן בכתוב בתורת משה עבדך
לאמר כי ביום הזה וגו׳ והן עונין אחריו
ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. וכן
מצינו דרך כל המתודים מתודים. דוד
אמר חטאנו עם אבותינו העוינו והרשענו.
שלמה בנו אמר חטאנו העוינו רשענו.
דניאל אמר חטאנו עוינו הרשענו ומרדנו.
אף הוא כך היה מתודה חטאתי עויתי
פשעתי לפניך. מהו שמשה אמר נושא
עון ופשע וחטאה. ואומר והתודה עליו
את כל עונות בני ישראל וגו׳. אלא מכיון
שהוא מתודה על הזדונות ועל המרדים
כאילו הן שגגות לפניו. עשרה פעמים
היה כהן גדול מזכיר את השם ביום
הכיפורים ששה בפר ושלשה בשעיר
ואחד בגורלות. הקרובים היו נופלין על
פניהן. הרחוקים היו אומרים ברוך שם
כבוד מלכותו לעולם ועד. אילו ואילו לא

scriptum est: *Sacerdos*: Tam vir quam fœmina. Profecto hoc loco scriptum est: *Sacerdos*. Tam alienus quam fœmina: Si dicas, quod sit legitima per alienum, facis legitimam per fœminam. R. Ismael bar R. Isaach, R. Jochanan nomine R. Simeonis ben Jochai: Juvencus diei expiationum requirit sacerdotem; Cur non memorat hircum? Hic est textus: *Et mactabit*, *&* *adducet*; Sicut adductio per sacerdotem, ita pariter mactatio per sacerdotem. Rabi Jacob bar Acha, R. Isa, R. Jochanan nomine R. Simeonis ben Jochai. Juvencus & hircus diei expiationum requirunt sacerdotem. Dicit Rabi Haggæus: In prima confessione dicebat. Ah Domine. Et in secunda dicebat: Ah Domine. Traditio: Quomodo confitebatur? Deliqui, inique egi, peccavi. Et dicebat: *Portans iniquitatem*, *delictum*, *&* *peccatum*: Et dictum est: *Et confitebitur super eo omnes iniquitates filiorum Israel*. Verba R. Meir. Et sapientes dicunt: *Iniquitates* sunt peccata de industria commissa: Et delicta eorum; istæ sunt rebelliones: *Et peccata eorum*: Ista sunt peccata per errorem commissa: Postquam confessus erat peccata de industria commissa, & rebelliones, iterum confitebatur peccata per errorem commissa. Sed ita confitebatur. Ah Domine, peccavi, deliqui, inique egi coram te ego & domus mea, & filii Aharon, *sicuti scriptum est in lege Mosis servi tui*, *dicendo*, *quia in die isto &c.* Et ipsi respondebant post eum: Benedictum sit nomen gloriosum regni ejus in seculum, & ultra. Et hinc deprehendimus institutum omnium qui confitebantur. David dicit: *Peccavimus cum patribus nostris*, *&* *deliquimus*, *&* *impie egimus*. Salomon ejus filius dicit: *Peccavimus*, *&* *deliquimus*, *&* *impie egimus*. Daniel dicit: *Peccavimus*, *deliquimus*, *impie egimus*, *&* *rebellavimus*: Ita pariter ille confitebatur: Peccavi, deliqui, inique egi coram te: Sicut Mose dicit: *Portans iniquitatem*, *delictum*, *&* *peccatum*. Pariterque dictum est: *Et confitebitur super eo omnes iniquitates filiorum Israel &c.* Nisi quod postquam confessus erat peccata de industria commissa, & rebelliones, reputabantur coram eo quasi peccata per errorem commissa: Decies summus sacerdos memorabat nomen ineffabile in die expiationum, sexies in juvenco, & ter in hirco, & semel in sortibus: Proximi se projiciebant in facies suas, & remoti dicebant: Benedictum nomen gloriosum regni ejus in seculum & ultra: Tam illi, quam isti in-

היו זזים משם עד שהוא מתעלם מהן זה
שמי לעולם . זה שמי לעולם . בראשונה
היה אומרו בקול גבוה . משרבו הפרוצין
היה אומרו בקול נמוך . אמר רבי טרפון
עומד הייתי בין אחי הכהנים בשורה
והטיתי אזני כלפי כהן גדול ושמעתיו
מבליעו בנעימת הכהנים . בראשונה היה
נמסר לכל אדם משרבו הפרוצים לא היה
נמסר אלא לכשירים . שמואל הוה עבר
שמע פרסייא מקלל לבריה ביה ומית .
אמר אזל נוברא ומאן דשמע שמע רבי
אינייני בר סוסיי סלק גבי רבי חנינה
לציפורין אמר איתא ואנא מסר יתי לך
עאל ליה בריה תחתוי ערסא עטש ושמע
קליה אמר מה אתון נהינין גביכון בדמיו
אזל לא לך ולא ליה . חד אסי בציפורין
אמר לרבי פינחס בר חמא איתא ואנא
מסר ליה לך אמר ליה לית אנא יכיל .
אמר למה . אמר ליה אנא אכיל מעשר
ומאן דרגיל ליה לא יכיל מיכול מבר
נש כלום .

הלכה ח איזהו צפונו של מזבח
שהוא כשר בשחיטת קדשי קדשים מקירו
של מזבח צפוני נר״ש כהילכתא עיליתא
ע״ד מקירו של מזבח הצפוני ועד כותל
העזרה המזרחי . חמשה דברים היה הסגן
משמש . הסגן אומר לו אישי כהן גדול
הגבה ימינך . סגן בימינו וראש בית אב
משמאלו . הניף הסגן בסודרין . אחז הסגן
בימינו והעלהו . לא היה כהן גדול
מתמנה להיות כהן גדול עד שהוא נעשה
סגן . וקלפי היה שם ובה שני גורלות
ושל אשכרוע היו . מהו אשכרוע פסקינון .
רבי שמואל אחוי בעי אבדו מהו לעשות
תחתיהן של זהב . ייבא כהרא שמעלין
בקודש ולא מורידין . ויעשו דרין זה על
גבי זה . אמר רבי יונה כיום מרובה של
תמיד העליון משם כלי פחות ברובו .
והתחתון אין בו משם אוירו של כלי .
אמר רבי יהושע בן לוי אמת המים היתה
מושכת לו מעיטם והיו רגלי שבדרום
פחותין ברימונים . רבי שמעון בר כרסנא
בשם רבי אחא הים בית טבילה לכהנים

inde non recedebant, nisi prius ab eis occultaretur. Hoc est nomen meum in æternum; Hoc est nomen meum in æternum: In principio pronuntiabant voce elata; Quando multiplicati sunt impudentes pronuntiarunt voce demissa. Dicit R. Tarphon: Stabam inter fratres meos sacerdotes in serie, & inclinavi aures meas versus summum sacerdotem, & ejus auditus absorbebatur a melodia sacerdotum: In principio tradebatur singulis hominibus; postquam multiplicati sunt impudentes non tradebatur nisi hominibus rectis. Samuel pertransiens audivit Persam maledicentem filio suo, & mortuus est: Dixit: Venit vir, & qui audiit, audivit: R. Aninai bar Susai, venit ad R. Chanina in Tsipporim, dicens; Veni, & ego tradam tibi: Abiit ejus filius sub lectum, sternutavit, & audiit ejus vocem, dicens: Quid observatis apud vos circa ejus pretium? Ivit non ad te, neque ad illum. Quidam medicus in Tsippori dixit עד R. Pinchas bar Zuma; Veni, & ego tradam tibi. Respondit ei: Ego non possum. Dixit qua de causa? Respondit ei: Ego comedi decimam, & qui in ea est assuetus, nihil potest ex homine comedere.

Constitutio VIII. Quænam erat plaga aquilonaris altaris, quæ erat legitima, ubi mactarentur sanctitates sanctitatum? A pariete altaris aquilonari: Docet R. Simeon a pariete altaris aquilonari usque ad murum atrii orientalem. In quinque rebus Segen inserviebat: Segen dicebat ei: Domine sacerdos summe, eleva dextram tuam: Segen ad ejus dextram, & præfectus domus patris ad ejus sinistram. Ventilabat Segen sudarium: Apprehendebat eum Segen per ejus dextram, & faciebat adscendere: Sacerdos summus non præficiebatur, ut esset summus sacerdos nisi prius fuisset creatus Segen: Et urna ibi erat, in qua erant duæ sortes, & erant buxeæ: Quid אשכרוע? Buxeæ R. Samuel frater Rabi quæsivit: Si amittantur, quid? Faciendæne erant aureæ? Adducitur juxta id, quod dicitur: Adscendunt in sanctuario non descendunt: & fecit epistomia alterum super alteram. Dicit R. Jonas: Quo die multa emat sacrificia jugia, superius respectu vasis fuisset minus in majori sua parte, & in inferiori non fuisset interdictum aeris vasis. Dicit R. Jehosua ben Levi: Canalis aquarum deducebatur in illud de Ethan, & pedes, qui erant in austro, erant aperti in malogranatis. R. Simeon ben Carsana nomine R. Acha: Mare erat domus lotionis pro sacerdotibus: Et mare

הוא . והים לרחצה לכהנים בו . ולא כלי
הוא. אמת המים מושכת לו מעיטם והיו
רגלי שבדרום פחותים ברימונים . כתיב
ואלה מספרם אגרטלי זהב שלשים . רבי
שמואל בר נחמן אמר מקום שאוגרין
בו דמו של טלה . אגרטלי כסף אלף רבי
שמעון בן לקיש אמר מקום שאוגרין דמו
של פר . מחלפים תשעה ועשרים . אמר
רבי סימון אילו הסכינין כיי דתנינן תמן
הוא היה נקרא בית החליפות ששם היו
נונזין את הסכינין . הילני אמו עשתה
נברשת של זהב על פתחו של היכל.
תרין אמורין חד אמר מנרתא . וחרנה
אמר קונביתא . תרגם עקילס לקבל
נברשתא לקבל למפרס . אף היא עשתה
טבלה של זהב שפרשת סוטה כתובה
עליה שבשעה שהיתה החמה זורחת היו
הניצוצות מנתזין ממנה והיו יודעין שזרחה
החמה . ומה היה כתוב עליה רבי שמעון
בן לקיש בשם רבי ינאי אלף בית היה
כתוב עליה . והא תני בכתב שכאן כן
כתב שכאן לא מעובה ולא מידק אלא
בינוני . פתר לה כאלף שכאן בן אלף
שכאן . כבית שכאן כן בית שכאן . תני
רבי הושעיה כל פרשת סוטה היה כתוב
עליה שממנה היה קורא ומתרגם כל
דקדוקי הפרשה . ניקנור נעשו ניסים
לדלתותיו ומזכירין אותו לשבח . תני
מעשה שהיו באין בספינה ועמד עליהן
סער גדול בים ונטלו אחד מהן והטילוהו
בים וביקשו להטיל עוד שני ועמד ויגפפו.
אמר להן אם מטילין אתם אותו לים
הטילוני עמו והיה בוכה ומתאבל ובא עד
שהגיע ללמינה של יפו . כיון שהגיע
ללמינה של יפו התחיל מבעבע מתחת
הספינה . כיי דתנינן תמן כל השערים
שהיו שם נשתנו להיות של זהב חוץ
משערי ניקנור מפני שנעשה בהן נס. ויש
אומרים מפני שנחושתן מצהיב. תני בשם
רבי ליעזר נחושתן היה מצהיב ויותר יפה
משל זהב.

הלכה ט ואילו לגנאי בית גרמו.

בית גרמו היו בקיאין במעשה לחם הפנים
ובדרדיתו ולא רצו ללמד . שלחו והביאו

erat balneum pro sacerdotibus; Nonne erat vas? Canalis aquarum deducebatur in illud de Ethan, & pedes, qui erant in austro, aperti in malogranatis. Scriptum est: *Et hic est numerus eorum: Phialæ aureæ triginta*. R. Samuel bar Nachman dicit: Erat locus, ubi colligebatur sanguis agni. *Phialæ argenteæ mille*. R. Simeon ben Lakisch dicit: Erat locus, ubi colligebatur sanguis juvenci *Cultri novem & viginti*. Dicit R. Simon: Isti sunt cultri, juxta id, quod ibi legimus: Vocabatur domus secespitarum, ubi abscondebant cultros. Helena ejus mater fecit candelabrum aureum super porta templi: Duo dicunt, alter dicit candelabrum & alter dicit lucernam: Interpretatur Onkelos e regione candelabri e regione lampadis. Fecit etiam tabulam auream, cui inscripta erat sectio mulieris adulterii suspectæ, etenim quando sol oriebatur, ex ea scintillationes diffluebant & ipsi sciebant ortum esse solem: Et quid in ea scriptum erat? R. Simeon ben Lakisch nomine R. Inai: *Aleph Beth*, in ea scriptum erat: Atqui extat traditio: Sicut ibi scriptum erat, ita pariter hoc loco scriptum erat: Scriptura non erat crassa, neque tenuis, sed mediocris. Exponit: Sicut ibi *Aleph*; ita pariter hoc loco *Aleph*: Docet R. Osajah: Integra sectio mulieris adulterii suspectæ ibi scripta erat, atque ex ea legebat, & interpretabatur omnes subtilitates sectionis: Propter Nikanorem facta sunt miracula in ejus portis, eumque memorabant in laudem. Traditio: Narratur, quod cum navigarent, orta sit in eos magna procella in mari, & acceperunt unam valvam & projecerunt in mare, & quæsierunt etiam alteram projicere. At surgens eam amplexus, dixit eis: Si hanc projicitis in mare, projicite me quoque cum ea; Et flevit, & luxit, & venit, donec pervenit ad portum Acho: Quando pervenit ad portum Acho, incepit accelerare sub navi. Juxta illud, quod ibi legimus: Omnes portæ quæ ibi erant mutandæ erant, ut essent aureæ, exceptis portis Nikanoris, quia in iis factum est miraculum. Et alii dicunt; eo quod earum æs fulgeret. Traditio nomine R. Eliesser; Earum æs fulgebat, eratque auro elegantius.

Constitutio IX. Et hoc in dedecus familiæ Garmu. Familia Garmu perita erat in faciendis panibus facierum, & in subigendis, & noluerunt docere. Miserunt, & conduxerunt opifices Alexandria, qui periti erant in faciendis pa-

אומנים מאלכסנדריאה והיו בקיאין במעשה לחם הפנים וברדייתו לא היו בקיאין . בית גרמו היו מסיקין מבפנים ורודין מבחוץ ולא היתה מעפשת . ואילו היו מסיקין מבפנים ורודין מבפנים והיתה מעפשת . וכיון שידעו חכמים בדבר אמרו כל מה שברא הקדוש ברוך הוא לכבודו ברא כל פעל יהוה למענהו . שלחו אחריהם ולא רצו לבוא עד שכפלו להן שכרן שנים עשר מנה היו נוטלין ונתנו להן עשרים וארבע . רבי יהודה אומר עשרים וארבע היו נוטלין ונתנו להן ארבעים ושמונה . אמרו להן מפני מה אין אתם רוצין ללמד . אמרו להן מסורת היא בידינו מאבותינו שהבית הזה עתיד ליחרב שלא ילמדו אחרים ויהיו עושין כן לפני עבודה זרה שלהן . בדברים הללו מזכירין אותן לשבח שלא יצא ביד בניהם פת נקייה מעולם שלא יהו אומרים ממעשה לחם הפנים הן אוכלין . של בית אבטינס היו בקיאין במעשה הקטורת ובמעלה עשן ולא רצו ללמד שלחו והביאו אומנים מאלכסנדריאה והיו בקיאין במעשה הקטורת . ובמעלה עשן לא היו בקיאין . של בית אבטינס היתה מתמרת ועולה ופוסה ויורדת . ושל אילו היתה פוסה מיד . וכיון שידעו חכמים בדבר אמרו כל מה שברא הקדוש ברוך הוא לכבודו ברא שנאמר כל הנקרא בשמי וגו׳ . שלחו אחריהן ולא רצו לבוא כו׳ . ע׳ד לפני עבודה זרה שלהן . בדברים הללו מזכירין אותן לשבח שלא יצאת אשה של אחת מהן מבושמת מעולם . ולא עוד אלא כשהיה אחד מהן נושא אשה ממקום אחר היה פוסק עמה שלא תתבשם . אמר רבי יוסי מצאתי תינוק אחד מבית אבטינס אמרתי לו בני מאיזו משפחה אתה אמר לי ממשפחת פלוני . אמרתי לו בני אבותיך לפי שנתכוונו לרבות כבודם ולמעט כבוד שמים לפיכך נתמעט כבודם . וכבוד שמים נתרבה . אמר רבי עקיבא שח לי שמעון בן לגס מלקט הייתי עשבים אני ותינוק אחד של בית אבטינס וראיתי אותו שבכה וראיתי אותו ששחק . אמרתי לו בני למה בכיתה אמר לי על כבוד בית אבא שנתמעט . ולמה שחקתה אמר לי על הכבוד המתוקן לצדיקים

panibus facierum, at non erant periti in subigendis: Familia Garmu accendebant intus, & subigebant foris, & non mucescebat, & isti accendebant intus, & subigebant intus, & mucescebat: Et quando hoc noverunt sapientes, dixerunt; Quæ creavit Deus S. B. in gloriam suam creavit: Dictum est enim: *Omnia operatus est Dominus propter seipsum*. Miserunt post eos, & noluerunt venire, nisi postquam duplicarunt eorum mercedem: Duodecim minas accipiebant, & dederunt eis quatuor & viginti: R. Jehuda dicit: Quatuor & viginti accipiebant, & dederunt octo & quadraginta: Dixerunt eis: Cur noluistis docere? Responderunt: Traditio est in manibus nostris a patribus nostris, quod hæc domus diruenda sit; ne alios doceremus, & illi ita facerent coram sua Idololatria. In his isti memorantur in laudem, quod nunquam exierit per manum filiorum suorum panis mundus: ne dicerent; de opere panis facierum isti comedunt. Familia Abthines perita erat in opere suffitus, & in herba fumum adscendere faciente; & noluerunt docere: Miserunt & conduxerunt opifices Alexandriæ, qui periti erant in opere suffitus, at non erant periti in herba fumum adscendere faciente: Suffitus familiæ Abthines assurgebat sicut palma, & adscendebat, & diffundebatur, & descendebat; At istorum suffitus statim diffundebatur: Postquam hoc noverunt sapientes, dixerunt: Omnia quæ creavit Deus S. B. in gloriam suam creavit. Dictum est enim: *Omnis qui vocabitur in nomine meo &c.* Miserunt post eos, & noluerunt venire &c. usque ad locum: Coram sua Idololatria: In his memorantur in laudem, quod nunquam egressa sit ulla mulier ex iis, quæ oleret. Et præterea, quando aliquis ex iis nubebat mulieri ex alio loco, cum ea paciscebatur, ne oleret. Dicit R. Jose: Inveni puerum de domo Abthines; eique dixi: Ex qua familia tu es? Respondit mihi: Ex familia N. N. ei dixi: Fili mi, patres tui quoniam cogitarunt augere gloriam suam, & imminuere gloriam Dei, idcirco imminuta est eorum gloria, & aucta est gloria Dei: Dicit R. Akiba: Narravit mihi Simeon ben Legas. Colligebam herbas ego, & puer familiæ Abthines, eumque vidi flentem, & ridentem: Ei dixi: Fili mihi, cur luxisti? Respondit mihi, quia gloria domus patris mei imminuta est: Et cur risisti? Respondit mihi: Propter gloriam, quæ præparata est justis in seculo futuro: Ecce herba fu:

לעתיד לבוא הרי מעלה עשן לנגדי.
גומיתי לו בני הראהו לי. אמר לי מסורת
בירי מאבותי שלא להראותו לברייה.
אמר רבי יוחנן בן נורי פגע בי זקן אחד
משל בית אבטינס אמר לי רבי לשעבר
היו בית אבא צנועין והיו מוסרין את
המגילה הזאת אילו לאילו ועכשיו שאינן
נאמנין הילך את המגילה והיזהר בה.
וכשבאתי ורציתי את הדברים לפני רבי
עקיבה זלגו דמעיו ואמר מעתה אין אנו
צריכין להזכירן לגנאי. וכולהן מצאו
מתלא לדבריהן חוץ מבן קמצר. כיי
דתנינן תמן אילו הן הממונין שהיו
במקדש. רבי חזקיה אמר רבי סימון.
ורבנן. חד אמר בשירי כל דור ודור בא
למנות. וחרנה אמר מי שהיה באותו
הדור מנה מה שבדורו. מאן דאמר
בשירי כל דור ודור בא למנות על כולם
הוא אומר זכר צדיק לברכה. מאן דאמר
שהיה באותו הדור מנה מה שבדורו על
כולם הוא אומר ושם רשעים ירקב. על
מי נאמר זכר צדיק לברכה על בן קטין
וחיבריו. ועל כולן היה בן זומא אומר
משלך יתנו לך ובשמך קורין אותך ובשבחך
מושיבין אותך ואין שכחה לפני המקום
ואין אדם נוגע במוכן לך.

פרק רביעי

א טרף בקלפי והעלה שני
גורלות אחד כתוב עליו לשם ואחד כתוב
עליו לעזאזל הסגן בימינו וראש בית אב
משמאלו אם של שם עלה במינו הסגן
אומר לו אישי כהן גדול הגבה את ימינך.
ואם בשמאלו עלה ראש בית אב אומר
לו אישי כהן גדול הגבה את שמאלך
נתנם על שני שעירים ואומר ליהוה
חטאת. רבי ישמעאל אומר לא היה צריך
לומר חטאת אלא ליהוה והן עונין אחריו
ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

ב קשר לשון של זהורית בראש
שעיר המשתלח העמידו כנגד בית
שילוחו. ולנשחט כנגד בית שחיטתו. בא

fumum adſcendere faciens coram me. Ei dixi: Fili mi oſtende mihi. Reſpondit mihi. Traditio eſt in manu mea a patribus meis, ne ulli oſtenderem. Dicit R. Jochanan ben Nuri: Occurrit mihi ſenex de domo Abthines; dicens mihi: Olim familia patris mei abſcondebant & tradebant volumen hoc, alter alteri; nunc quoniam non ſumus fideles: Ecce tibi volumen, & præmoneris in eo. Et quando veni, & ſignificavi hæc coram R. Akiba, effluxerunt ejus lachrymæ, & dixit: Hinc nos non debemus eos memorare in dedecus. Et omnes invenerunt defenſionem verbis ſuis excepto ben Kamſar. Juxta illud quod ibi legimus: Iſti erant præfecti in Sanctuario. R. Ezechias dicit: R. Simon & ſapientes: Alter dicit: Viros rectos ſingularum generationum venit ad numerandum. Et alter dicit; Qui erat in ea generatione numerabat eum, qui erat in ſua generatione: Qui dicit viros rectos ſingularum generationum venit ad numerandum, de omnibus dicit: *Memoria juſti in benedictionem*. Qui dicit: Qui erat in ſua generatione numerabat eum, qui erat in ſua generatione; de omnibus dicit: *Et nomen impiorum putreſcet*: De quo dictum eſt: *Memoria juſti in benedictionem*? De ben Katin, & ejus ſociis: Et de cunctis dicebat filius Zoma: De tuo dabunt tibi, & nomine tuo vocabunt te, & in laude tua facient te conſiſtere; Quia non eſt oblivio coram Deo, & nemo attingit illud, quod præparatum eſt tibi.

CAPUT IV.

I. Succuſſabat urnam, & duas ſortes inde educebat: Alteri *Domino*, & alteri *Azazel* inſcriptum erat: Segen ad dextram, & princeps domus patrum ei adſtabat ad ſiniſtram; Si ſors Domini ad ejus dextram adſcenderet, Segen dicebat; Domine ſumme ſacerdos, extolle dextram tuam; Si vero ſors Domini adſcenderet ad ejus ſiniſtram, princeps domus patrum dicebat: Domine ſumme ſacerdos extolle ſiniſtram tuam. Imponebat eas duobus hircis, & dicebat: *Domino ſacrificium pro peccato*. R. Iſmael dicit: Non erat neceſſe; ut diceret: *Sacrificium pro peccato*, ſed *Domino*. Et ipſi reſpondebant poſt eum: Benedictum ſit nomen glorioſum regni ejus in ſecula ſeculorum.

II. Alligabat linguam coccineam ad caput hirci emiſſarii, & ſiſtebat eum contra locum unde erat emittendus, & mactando e regione loci in quo mactan-

לו אצל פרו שנייה וסמך שתי ידיו עליו ונתודה וכך היה אומר אנא השם עויתי פשעתי חטאתי לפניך אני וביתי ובני אהרן עם קדושיך אנא השם כפר נא לעוונות וגו'.

ג שחטו וקיבל במזרק את דמו נתנו למי שהוא ממרס בו על הרובד הרביעי שבהיכל כדי שלא יקרש. נטל את המחתה ועלה לראש המזבח ופנה גחלים אילך ואילך וחתה מן המעוכלות הפנימיות וירד והניחה על הרובד הרביעי שבעזרה.

ד בכל יום חותה בשל כסף ומערה לתוך של זהב. והיום חותה בשל זהב ובה היה מכניס.

ה בכל יום חותה בשל ארבעת קבין ומערה לתוך של שלשת קבין. והיום חותה בשל שלשת קבין ובה היה מכניס. רבי יוסי אומר בכל יום חותה בשל סאה ומערה בתוך שלשת קבין והיום חותה בשלשת קבין ובה היה מכניס.

ו בכל יום היתה כבידה והיום קלה. בכל יום היתה קצרה והיום ארוכה. בכל יום היה זהבה ירוק והיום אדום דברי רבי מנחם. בכל יום מקריב פרס בשחרית ופרס בין הערבים. והיום מוסיף מלא חופניו. בכל יום היתה דקה והיום דקה מן הדקה.

ז בכל יום הכהנים עולין במזרחו ויורדין במערבו והיום עולין באמצע ויורדין באמצע. רבי יהודה אומר לעולם כהן גדול עולה באמצע ויורד באמצע.

ח בכל יום כהן גדול מקדש ידיו ורגליו מן הכיור והיום מן הקיתון של זהב. רבי יהודה אומר לעולם כהן גדול מקדש ידיו ורגליו מן הקיתון של זהב.

ט בכל יום היו שם ארבע מערכות והיום חמש דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר בכל יום שלש והיום ארבע. רבי יהודה אומר בכל יום שתים והיום שלש.

סליק פירקא

ctandus erat (*sc. cervicis*) Ibat ad juvencum suum secunda vice, eique duas manus imponebat, & confitebatur, & sic dicebat: Obsecro Domine: Deliqui, rebellis fuit, peccavi coram te ego, & domus mea, & filii Aharon populus sanctitatis tuæ; obsecro Domine, remitte nunc delicta &c.

III. Mactabat ipsum, & patera excipiebat ejus sanguinem, & dabat ei, qui miscebat eum super scamnum quartum, quod erat in sanctuario, ne concresceret; arripuit thuribulum, atque adscendebat in verticem altaris, & scalpebat prunas hinc inde, & sumebat de interioribus consumtis, & descendebat, & deponebat super scamnum quartum quod erat in atrio.

IV. In omni die depromsit thuribulo argenteo, & infundebat in aureum, hodie depromsit aureo, & cum eo intrabat.

V. In omni die depromsit thuribulo, quod quatuor cabos continebat, & infundebat in alterum, quod tres cabos continebat. Hodie depromsit thuribulo quod tres cabos continebat, & intrabat cum eo. R. Jose dicit: In omni die depromsit thuribulo, quod satum continebat, & infundebat in alterum, quod tres cabos continebat; hodie depromsit thuribulo, quod tres cabos continebat, & intrabat cum eo.

VI. In omni die erat grave, hodie leve, in omni die manubrium ejus erat breve, & hodie longum; In omni die aurum ejus erat viride, & hodie rufum; Verba R. Menachem: In omni die offerebat dimidium manæ inter vesperas: At hodie addebat plenitudinem pugilli sui; In omni die erat tenue, & hodie tenue ex tenui.

VII. In omni die sacerdotes adscendebant per orientem pontis, & descendebant per ejus plagam occidentalem; & hodie summus sacerdos adscendebat in medio, & per medium descendebat; R. Jehuda dicit: Semper summus sacerdos adscendebat in medio, & per medium descendebat.

VIII. In omni die summus sacerdos sanctificabat manus & pedes suos ex labro, & hodie ex pollubro aureo: R. Jehuda dicit: Semper summus sacerdos sanctificabat manus & pedes suos ex pollubro aureo.

VI. In omni die quatuor erant strues, & hodie quinque: Verba R. Meir: Rabi Jose dicit: In omni die tres, & hodie quatuor: R. Jehuda dicit: In omni die duæ, & hodie tres.

Finis capitis.

Con-

הלכה א טרף בקלפי כו׳ . לא סוף דבר קלפי . אלא אפילו קלתות ולמה אמרו קלפי כדי לעשות פומבי לדבר . ויביא שני חוטין ,אחד שחור ואחד לבן ויקשור עליהם ויאמר זה לשם וזה לעזאזל תלמוד לומר גורל אחד ליהוה שיהא ניכר שהוא ליהוה . וגורל אחד לעזאזל . שיהא ניכר שהוא של עזאזל . ויביא שני צרורת אחד שחור ואחד לב ויתן עליהם ויאמר זה לשם וזה לעזאזל . תלמוד לומר גורל אחד ליהוה שיהא ניכר שהוא ליהוה וגורל אחד לעזאזל שיהא ניכר שהוא לעזאזל ויכתוב עליהם ויאמר זה ליהוה וזה לעזאזל תלמוד לומר גורל אחד ליהוה שיהא מוכיח על עצמו שהוא ליהוה לעולם . וגורל אחד לעזאזל שיהא מוכיח על עצמו שהוא לעזאזל לעולם. הדא אמרה חקוקים היו . ותני כן בשתי קלפיות נתחלקה ארץ ישראל אחת שהגורלות נתונין בתוכה ואחת ששמות השבטים בתוכה ושני פירחי כהונה עומדים מה שזה מעלה וזה מעלה זכה . בשלשה דברים נתחלקה ארץ ישראל בגורלות . באורים ותומים ובכספים . הדא הוא דכתיב וישלך להם יהושע גורל לפני יהוה במצפה גורל אילו הגורלות . לפני יהוה אורים ותומים . בין רב למעט אילו הכספים . אמר רבי אבין אילמלא שנתן הקדוש ברוך הוא חן כל מקום בעיני יושביו . לא היתה ארץ ישראל מתחלקת לעולם . ותני כן שלשה חינין הן . חן אשה בעיני בעלה. חן מקום בעיני יושביו. חן מקח בעיני לוקחיו . רבי אבא בריה דרבי פפי רבי יהושע דסיכנין בשם לוי אף לעתיד לבוא הקדוש ברוך הוא עושה כן הדא היא דכתיב ונתתי לכם לב חדש וגו׳ . ונתתי לכם לב בשר וגו׳ . שהוא בושר בחלקו של חבירו . נגע בהן כשהן למטה ונתערבו אין השעירים כמצותן . ומשהעלה אותן נגע בהן ונתערבו השעירים כמצותן . ובעלייתו נגע בהן ונתערבו אמר אם של שם יעלה בימיני יקדש זה שעל ימיני קדש . אם של שם יעלה בשמאלי

Constitutio I. Succussabat urnam &c. Non erit rei finis: Urna; vel calathi: Et cur memorarunt urnam? Ut fieret rei pompa: Et adducet duo fila alterum nigrum, & alterum album, illisque alligabit dicens: Hoc Domino, & illud Azazel: Idcirco dictum est: *Sortem unam Domino*. Ut innotescat, quod sit Domino: *Et sortem alteram Azazel*. Ut innotescat quod sit Azazel: Et adducet duos lapillos alterum nigrum, & alterum album, & illis imponet dicens: Hic Domino, & ille Azazel. Idcirco dictum est: *Sortem unam Domino*. Ut innotescat, quod sit Domino: *Et sortem alteram Azazel*. Ut innotescat quod sit Azazel: Et ponebat super illis dicens: Hæc Domino, & illa Azazel: Idcirco dictum est: *Sortem unam Domino*: Ut per se probet quod sit in perpetuum Domino: *Et sortem alteram Azazel*. Ut per se probet quod sit in perpetuum Azazel. Hoc dicit: Ut sint expressæ. Atque ita extat traditio: Duabus urnis divisa fuit terra Israel, altera, in qua repositæ erant sortes, & altera, in qua erant nomina tribuum, & duo juvenes sacerdotes adstabant; Quæ adscendebat, adscendebat, & acquirebat: Tribus rebus divisa fuit terra Israel, sc. sortibus, Urim & Thummim, & desideriis. Hoc est quod scriptum est: *Et misit illis Josue sortem coram Domino in Mispha: Sortem*: Istæ sunt sortes: *Coram Domino*. Isti sunt Urim, & Thummim: *Inter multum & paucum*: Ista sunt desideria: Dicit R. Abin: Si non dedisset Deus S. B. gratiam omnis loci in oculis habitantium, nunquam divisa fuisset terra Israel: Atque ita extat traditio: Tres sunt gratiæ; gratia uxoris in oculis mariti sui, gratia loci in oculis habitantium; gratia emtionis in oculis ementis: R. Aba bar R. Papi, R. Jehosua Sicaniensis nomine Levi; vel in seculo futuro Deus S. B. ita faciet: Hinc scriptum est: *Et dabo vobis cor novum &c. Et dabo vobis cor carneum &c.* Quod despiceret partem socii sui: Si eas attigisset, quando infra sunt, & commiscerentur, hirci non erant juxta eorum præceptum; Si postquam elevaverit, eas attigerit, & commisceantur, hirci erant juxta eorum præceptum: Si in elevando eas attigerit, & commisceantur, dicens: Si sors Domini adscendat in meam dextram, sanctificetur; hæc quæ adscendit in manum meam dextra, sit sancta: Si sors Domini adscendat in meam sinistram, sanctificetur, hæc quæ adscendit in meam sinistram sit

יקרש זה שעל שמאלי קדש . ואפילו אמר אם של שם יעלה בימיני יקרש זה שעל שמאלי קדש . אם של שם יעלה בשמאלי יקרש זה שעל ימיני קדש . אבל אם אמר בין של שם יעלה בימיני בין של שם יעלה בשמאלי לא יקרש אלא זה שעל ימיני . לא יקרש אלא זה שעל שמאלי לא קדש מפני מה קובעז בפה . אמרה התורה נורלות . נורלות של כל דבר . יכול יתן שני נורלות על זה ושני נורלות על זה תלמוד לומר נורלות נורל אחד ליהוה ונורל אחד לעזאזל . יכול יתן של שם ושל עזאזל על זה ושל שם ושל עזאזל על זה תלמוד לומר נורל . ולא דא קדמייתא . כיני יכול משהוא נותן של שם על של שם ושל עזאזל על שם עזאזל יחזור ויחליף תלמוד לומר נורל אחד ליהוה . אין כאן לשם אלא אחד . ונורל אחד לעזאזל . ואין כאן לעזאזל אלא אחד . ציץ היה כתוב עליו קורש ליהוה . קודש מלמטן ושם מלמעלן כמלך שהוא יושב על קתדרין שלו . ודכוותה אחר מלמטן ושם מלמעלן . אמר רבי אלעזר בי רבי יוסי אני ראיתיו ברומי ולא היה כתוב עליו אלא שיטה אחת קודש ליהוה . ונתן אהרן . אם נתן זר כשר . ודכוותה אם העלה זר פסול . קל וחומר מה אם נתינה שכתוב בה בני אהרן אם נתן זר כשר . העלייה שאין כתוב בה בני אהרן לא כל שכן . לא צורכה דלא נתינה שהיא מעכבת אם נתן זר כשר . העלייה שאינה מעכבת אם העלה זר פסול . ואמר רבי יצחק בר חקולא בשם רבי ינאי העלייה מתוך קילפי מעכבת אין נתינה מעכבת . אמר רבי יוחנן קובעז אפילו בפה . סברין מימר אפילו אחד היום ואחד למחר . על דעתיה דרבי יוחנן דו אמר אפילו אחד היום ואחד למחר ניחא . על דעתיה דרבי ינאי לאיזה דבר נאמר נורלות למצוה . מתניתא פלינא על רבי יוחנן הנורל עושהו חטאת ואין השם עושהו חטאת .

ſit ſancta : Vel ſi dicat : Si ſors Domini adſcendat in meam dextram, ſanctificetur, hæc quæ adſcendit in meam ſiniſtram ſi ſors Domini adſcendat in meam ſiniſtram ſanctificetur, hæc quæ adſcendit ſuper meam dextram, ſit ſancta. Si vero dicat; Si ſors Domini ſive adſcendat in meam dextram, ſive in ſiniſtram, non ſanctificetur niſi, quæ adſcendit in meam dextram ; non ſanctificetur niſi illa, quæ adſcendat ſuper meam ſiniſtram, non ſanctificatur, quia eas conſtituit ore. Dicit lex : *Sortes*. Sortes ex quacunque materia : Crederem quod alteri imponeret duas ſortes, totidemque alteri ? Idcirco dictum eſt : *Sortes, ſortem unam Domino, & ſortem alteram Azazel :* Crederem, quod alteri imponeret ſortem Domini, & ſortem Azazel, alterique ſortem Domini, & ſortem Azazel imponeret ? Idcirco dictum eſt: *Sortem:* Non quod prævertat; ita ſe habet : Crederem, poſtquam impoſuerit ſortem Domini hirco Domini, & ſortem Azazel hirco Azazel, quod iterum poſſet commutare ? Idcirco dictum eſt: *Sortem unam Domino* : Non eſt hoc loco Domino niſi una : *Et ſortem alteram Azazel*. Non eſt hoc loco Azazel niſi una : In lamina ſcriptum erat: *Sanctitas Domino: Sanctitas Domino* in linea inferiori; Et *Domino* in ſuperiori; Sicut rex, qui ſedet in ſuo ſolio; Et ſimiliter *Sanctitas* in linea inferiori, & *Domino* in ſuperiori. Dicit R. Elieſer diſcipulus R. Bon: Ego eam vidi Romæ, & in ea non erat ſcripta niſi una linea : *Sanctitas Domino*. *Et dabit Aharon*. Si det alienus, erit legitimum: Et ſimiliter : Si elevet alienus, erit illegitimum, probatur argumento a minori ad majus; Si impoſitio, ubi ſcriptum erat: *Filii Aharon* ; Si imponat alienus, erat legitima: Elevatio, in qua non erat ſcriptum: Filii Aharon : Nonne multo magis? Non eſt neceſſe ; Impoſitio, quæ impedit, ſi imponat alienus eſt legitima, & elevatio, quæ non impedit, ſi elevet alienus, erit illegitima: Et dicit R. Iſaach bar Chalka nomine R. Inai : Elevatio intra urnam impedit, at impoſitio non impedit: Dicit Rabi Jochanan : Conſtituet eas vel ore ; Putant dicendum, vel unam hodie, & alteram mane. Ex mente Rabi Jochanan hoc dicit: Vel unam hodie, & alteram mane ; recte. Ex mente R. Inai : Non hoc dicit ; at dictum eſt : *Sortes :* Ad præceptum. Miſna contraria eſt R. Jochanani : Sors facit ſacrificium pro peccato, at nomen Dei non facit ſacrificium pro peccato : Exponit quan-

פתר לה במצליח בגורל . מתניתא פליגא
על רבי ינאי לא הגריל ולא נתוודה כשר.
אלא שחיסר מצוה אחת . ליהוה לרבות
שעיר המשתלח שיהא פסול משום מחוסר
זמן . ואתיא כיי דמר רבי יוחנן קובעץ
אפילו בפה סברין מימר אפילו אחד היום
ואחד למחר . על דעתיה דרבי יוחנן דו
אמר אפילו אחד היום ואחד למחר ניחא.
על דעתיה דרבי ינאי לאיזה דבר נאמר
גורלות וחש לומר שמא יעלה לשם. פתר
לה ברוצה להגריל . שני שעירי יום
הכיפורים ששחטן בחוץ . אית תניי תני
חייב . אית תניי תני פטור . אמר רב
חסרא מאן דאמר חייב בשקרב השעיר
הנעשה בפנים . מאן דאמר פטור בשלא
קרב השעיר הנעשה בחוץ . אמר רבי
יוסה רב חסרא בעי מדמתה לפסח ולא
דמיא . אמר רבי מנא בר תנחום רבי
לעזר ורבי יוחנן תריהון אמרין פסח
שעיבר זמנו מאיליו היה משתנה . ברם
הכא בשחיטה הוא משתנה . מאי כדון
מאן דאמר חייב סברין מימר הגרלה
מעכבת . מאן דאמר פטור סברין מימר
אין הגרלה מעכבת . כלום יש כאן לשם
אלא אחד . אמר רבי שמואל אחוי דרבי
ברכיה או זה או זה משהגריל חייב על
של שם ופטור על של עזאל . אמר רבי
בא והוא שנתן מתנת הפר . אבל אם לא
נתן מתנת הפר פטור ששחיטתו של
שעיר מעכבת מתן דמו של פר . רבי בון
בר חייה בעא קומי רבי זעורה שחט את
הפר עד שלא יגריל מהו שיהא חייב.
אמר ליה נישמעינה מן הדא פר מעכב
את השעיר . השעיר מעכב את הפר .
הדא אמרה שחט את הפר עד שלא
הגריל חייב . אין תימר פטור ניתני אין
השעיר מעכב את הפר . אמר רבי שמואל
בר אבדימי הדא דתימר אין השעיר
מעכב את הפר במתנות הבדים . אבל
במתנות הפרוכת שעיר מעכב את הפר .
היך עבידא שאינו יכול ליתן מדם הפר
על הפרוכת עד שיתן מדם השעיר על בין
הבדים.

הלכה ב רבי שמואל בר נחמן

quando sorte prosperatur. Misna contraria est τῷ Rabi Inai: Si non fuerit sortitus, neque fuerit confessus, est legitimum: At deficiens est præcepto: *Unam Domino:* Ad includendum hircum emissarium, quod sit illegitimus, si deficiat tempore: Et adducitur juxta id, quod dicit R. Jochanan: Constituet eas vel ore: Putant dicendum vel unam hodie, & alteram mane: Ex mente R. Jochanan hoc dicit: Vel unam hodie, & alteram mane, recte. Ex mente R. Inai, non hoc dicit; Dictum est: *Sortes:* Et potest dicit: Fortasse adscendet Domino. Exponit hoc, quando voluerit sortiri: Si duos hircos diei expiationum foris mactaverit; Est qui docet, quod teneatur; Est qui docet, quod absolvatur: Dicit R. Chasda: Qui dicit quod teneatur, intelligit, quando obtulerit hircum, qui intus offerebatur; Qui dicit, quod absolvatur, quando non obtulerit hircum, qui foris erat offerendus. Dicit R. Jose: R. Chasda vult ut assimiletur Paschati, at non est similis. Dicit R. Mena bar Tanchum; R. Eliefer, & R. Jochanan, ambo dicunt, si Paschatis præterierit tempus, per se commutatur; Profecto hoc loco mactatione commutatur: Quid nunc? Qui dicit quod teneatur, putat dicendum, quod sors impediat; Qui dicit quod absolvatur, putat dicendum, quod sors non impediat, num forte non erat Domino nisi unus? Dicit R. Samuel frater R. Berachia; aut iste, aut ille; Postquam sortitus est, tenetur pro hirco Domino, & absolvitur pro hirco Azazel. Dicit R. Ba: Quando adsperserit sanguinem juvenci; si vero non adsperserit sanguinem juvenci, absolvitur, quia mactatio hirci impediebat adspersionem sanguinis juvenci. R. Bon bar Chijah quæsivit coram R. Zeera; Si mactasset juvencum, priusquam fuisset sortitus, quid? Num tenebatur? Respondit ei: Hinc intelligimus: Juvencus impedit hircum; & hircus impedit juvencum: Hoc dicit: Si mactat juvencum, priusquam sortiatur, tenetur: Si dicas, quod absolvatur; explicandum erit, quod hircus non impediat juvencum. Dicit Rabi Samuel bar Abdami: Quod dicis, quod hircus non impediat juvencum est, intelligendum est de adspersionibus inter vectes; at in adspersionibus veli hircus impediebat juvencum: Quomodo faciet? Sc. non potest adspergere sanguinem juvenci super velo, nisi postquam adsperserit de sanguine hirci inter vectes.

Constitutio II. R. Samuel bar Nachman

בשם רבי יונתן שלשה לשונות הן של שעיר בסלע . ושל מצורע בשקל . ושל פרה בשתי סלעים . אמר רבי בא בר זברא בשם רבי שמעון בן חלפתא של פרה בשתי סלעים ומחצה . אית דמפקין לישנא בעשרת זין .

הלכה ג כיני מתניתא על הרובד הרביעי שבעזרה . תני שחט בחוץ חייב . חפן בפנים פטור . חתה והקטיר ונשפך הדם יביא פר אחר ונכנס בדמו עד שלא הקטיר נשפך הדם חתייה פסולה היא והוא צריך לחות בתחילה . ספק עד שלא הקטיר נשפך הדם וספק משהקטיר נשפך הדם להביא פר אחר ולהיכנס בדמו אין את יכול שאני אומר עד שלא הקטיר נשפך הדם והיא חתייה פסולה והוא צריך לחות בתחילה אין את יכול שאני אומר משהקטיר נשפך הדם והיא חתייה כשירה והוא עובר משום הכנסה יתירה ובטלו העבודות . אשכחת אמר בטלו עבודות של אותו היום . שחט ומת אחד מהם מהו שיכנס בדמו רבי שמעון בן לקיש אמר בפר אבל לא בדם . רבי חנינה ורבי יונתן תריהון אמרין אפילו בדם . מילתיה דרבי יהושע בן לוי אמר אפילו בדם . דאמר רבי חנינה רבי בא בשם רבי יוחנן אפילו בדם . רבי יהושע בן לוי שאל חפן ומת מהו שיכנס בחפניו מה צריכה ליה בחפניו דכתיב ומלא חפניו ברם הכא לית כתיב בדמו . פשיטא ליה אפילו בדם . כיי דתנינן תמן נתפזר ממנה כקב גחלים היה מכבדן לאמה : ובשבת בופין עליו פסכתר .

הלכה ד בכל יום כבידה והיום קלה . שלא לייגעו . בכל יום היתה ידה קצרה והיום ארוכה . שלא לייגעו . בכל יום לא היה בה אמה גמורה והיום היה בה אמה ומחצה כדי שתהא הזרוע מסייעת . בכל יום לא היה בה נרתיק

man nomine R. Jonathan: Tres erant ligulæ; una hirci ex pretio sicli & altera leprosi ex pretio dimidii sicli, & tertia vaccæ ex pretio duorum siclorum: Dicit R. Ba bar Zebedæi nomine Rabi Simeonis ben Chalphta: Ligula vaccæ ex pretio duorum siclorum cum dimidio: Alii producebant ligulam ex pretio decem susarum.

Constitutio III. Ita se habet Misna: Super scamno quarto, quod erat in atrio: Traditio: Si mactet foris, tenetur; Si pugillet intus, absolvitur: Si accipiat, & adoleat, & effundatur sanguis, adducet alium juvencum, & ingredietur cum ejus sanguine: Si priusquam adoleverit, effundatur sanguis, acceptio erit illegitima, & debet accipere sicut in principio: Si fuerit dubium priusquam adoleverit, utrum effusus fuerit sanguis, necne & fuerit dubium, postquam adoleverit, utrum effusus fuerit sanguis necne, tu non poteris adducere alium juvencum, & ingredi cum ejus sanguine; quia ego dico; Si priusquam adoleverit, effundatur sanguis, acceptio erit illegitima, & debet accipere sicut in principio tu non potes, quia ego dico, si postquam adoleverit, effundatur sanguis, erit acceptio legitima; & ipse transgredietur præceptum, quo interdicitur ingressus superfluus, & abolitio ministeriorum. Deprehenditur, quod dicas, quod aboleat ministeria ipsius diei. Si mactaverit, & unus moriatur; quid? Num ingredietur cum ejus sanguine? R. Simeon ben Lakisch dicit, cum juvenco, non autem cum sanguine. Rabi Chanina, & R. Jonathan, ambo dicunt vel cum sanguine. Sententia R. Jehosua ben Levi dicit: Vel cum sanguine. Etenim dicit R. Chanina, R. Ba nomine R. Jochanan, vel cum sanguine: R. Jehosua ben Levi quæsivit: Si pugillaverit, & moriatur, quid? Num ingredietur cum ejus pugillo? Quid ei proderit ejus pugillus? Scriptum est enim: *Et plenitudinem pugillorum suorum*. Profecto hoc loco scriptum est: *cum sanguine ejus*: Manifestum est vel cum sanguine. Juxta illud, quod ibi legimus: Dispergebat ex eo, quasi cabum prunarum, & everrebat in fossam, & in Sabbatho operiebant ei Pesachtar.

Constitutio IV. Singulis diebus erat grave, & hodie leve, ne defatigaretur: Singulis diebus, ejus manubrium erat breve & hodie longum, ne defatigaretur: Singulis diebus non erat ei cubitus brevis, at hodie erat ei cubitus cum dimidio ut sibi brachio opitulari posset. Singulis diebus non erat ei the-

והיום היה בה נרתיק כרי שלא תכבה ׃
ואינו חוצץ . אמר רבי יוסי בי רבי בון
קובעו במסמר . שבעה זהבים הן . זהב
טוב . זהב טהור . זהב סגור . זהב מופז.
זהב מזוקק. זהב שחוט. זהב פרויים . זהב
כמשמעו . וזהב הארץ ההיא טוב אמר
רבי יצחק טובוי די בבייתיה . טובוי דו
בלווייתיה . זהב טהור שמכניסין אותו
לאור ואינו חסר כלום . ואתייא כך תני
מעשה במנורת זהב שעשה משה במדבר
והיתה יתירה דינר זהב והכניסוה לכור
שמונים פעם ולא חסרה כלום . ויאות עד
דלא יקום על ברריה הוא חסר סגין . מן
דו קיים על ברריה לא חסר כלום . זהב
סגור שהוה מכסיף בער כל הזהבים שהיו
שם . אמר רבי שמואל בר רב יצחק כתיב
ושבעת אלפים ככר כסף מזוקק לטוח
קירות הבית ואת כל הבית צפה זהב .
ואת אמר אבן . אלא שהיה מכסיף בער
כל הזהבים שהיו שם . זהב מופז . רבי
פטרוקי אחוה דרבי דרוסא בשם רבי בא
בר בינה דומה לאיש מצתת כנפרית ׃
אמר רבי אבין לשם מקומו הוא נקרא
וזהב מאופז . זהב מזוקק שהיו מחתכין
אותו בזתים וטחים אותו בצק ומאכילין
אותו לנעמיות . והן מסננות אותו . ויש
אומרים שהיו טומנין אותו בזבל שבע
שנים . זהב שחוט שהיה נמשך בשעיה .
אדריינוס היה לו משקל ביצה . דוקלטינוס
היה לו משקל דינר גורדיגון. זהב פרויים.
רבי שמעון בן לקיש אמר אדום דומה
לדמו של פר . ויש אומרים זהב שהוא
עושה פירות כיי דתנינן תמן וגפן של זהב
היתה עומדת על פתחו של היכל . אמר
רבי אחא בר יצחק בשעה שבנה שלמה
את בית המקדש צר כל מיני אילנות
לתוכו . ובשעה שהיו אילו שבחוץ עושין
פירות היו אילו שבפנים עושין פירות הדא
היא דכתיב פרח תפרח ותגל אף גילת
ורנן וגו׳ . אימתי יבשו אמר רבי יצחק
חיננא בר יצחק בשעה שהעמיד מנשה
צלם בהיכל יבשו דכתיב ופרח לבנון
אומלל׃

הלכה ה . פיטוס הקטורת הצרי
והצפורן החלבנה והלבונה משקל שבעים

ca, & hodie erat ei theca ne extingueretur. Et non divieebat. Dicit R. Jose discipulus R. Bon: Clavo infigebatur. Septem erant aura: Aurum bonum, aurum purum, aurum Segur, aurum Mupaz, aurum purgatum, aurum ductile, & aurum Parvaim: Aurum bonum juxta sensum literalem: *Et aurum terræ illius erat bonum*. Dicit R. Isaach: Optimum quod sit in domo sua, & optimum in mutuo. Aurum purum, quod indebant in ignem, & nihil deficiebat; & adducitur traditio. Narratur de candelabro aureo, quod fecit Mose in deserto, superfuit denarius aureus, quo immisso octuagies in fornacem nihil defecit: Et decebat, priusquam elevaretur de fornace ut esset defæcatum: Postquam elevabatur de fornace, nihil deficiebat: Aurum סגור, quod pallescere faceret tanquam testis cuncta aura, quæ ibi erant. Dicit Rabi Samuel bar R. Isaach: Scriptum est: *Et septem millia talentorum argenti purgati ad obducendum tigna domus, & tota domus erat obducta auro*. Et tu ita dicis? At illud pallescere faciebat tanquam testis cuncta aura, quæ ibi erant: Aurum מופז. R. Patrochi frater R. Derosa nomine R. Ba bar Bina: Simile erat igni, qui coruscat in sulphure. Dicit R. Abin: Ex nomine loci sui vocabatur aurum מאופז. Aurum מזוקק; quod illud inciderent tanquam oleas, & oblineret cera, & voluptatis gratia illud comederent. Et ipsum percolabatur; & alii dicunt, quod septies recondebant in fimo: Aurum שחוט quod traheretur quasi cera: Hadrianus habebat siclum hujusmodi. Diocletianus habebat pondus denarii Gordiani: Aurum פרוים. R. Simeon ben Lakisch dicit: Ejus rubedo similis erat sanguini juvenci: Et alii dicunt: Aurum quod produceret fructus juxta illud, quod ibi legimus: Et vitis aurea erecta erat super porta templi. Dicit R. Acha bar Isaach: Quando Salomon ædificavit domum sanctuarii, efformavit omnes species arborum in ejus medio; & quando istæ foris producebant fructus, illæ pariter, quæ intus sitæ erant, producebant fructus: Scriptum est enim: *Germinando germinabit, & exultabit lætabunda & laudant &c.* Quando aruerunt? Dicit R. Isaach Chinna bar Isaach; Quando Manasse erexit simulacrum in templo, aruerunt: Scriptum est enim: *Et flos libani elanguit*.

Constitutio V. Compositio suffitus: Balsami, & onychis, & chalbani, & thuris pondus septuaginta septuaginta mi-

שבעים מנה מור וקציעה שיבולת נרד
וכרכום משקל ששה עשר ששה עשר
מנה קושט שנים עשר קילופה שלשה.
קינמון תשעה. נמצאת אומר שלש מאות
וששים וחמש מנים היו כננד ימות השנה
ושלשה של אותו היום. הרא היא דתנינן
והיום מוסיף מלא חופניו. כרשינה תשעת
קבין. יין קפריסין שלש סאין ושלש קבין.
אם אין לו יין קפריסין מביא חמר חיורין
עתיק מלח סרומית רובע מעלה עשן כל
שהוא. רבי נתן אומר אף כיפת הירדן
כל שהוא נתן בה דבש פסלה חסר בה
אחת מסממניה חייב מיתה. תני רבן
שמעון בן גמליאל אומר הצרי אינו אלא
שרף של עצי קטף. בורית כרשינה למה
היתה באה שבה שפין את הצפורן מפני
שהיא נאה. יין קפריסין למה היא באה
שבה שורין את הצפורן מפני שהיא עזה.
והלא מי רגלים יפין לה אלא שאין
מכניסין ריח רע לעזרה מפני הכבוד.
וכשהיה מירק היה אומר הדק היטב הדק
היטב שהקול יפה לבשמים. חיסר בה
אחת מסממניה או שנתן בה מעט דבש
היתה פסולה. לא נתן לתוכה מלח או
שנתן לתוכה מעלה עשן נתחייב מיתה.
אמר רבי זעורה ועובר משום הכנסה
יתירה. תני בר קפרא הפטמין שבירושלם
היו אומרים אילו היה נותן לתוכה מעט
דבש לא היה כל העולם כולו יכול לעמוד
בריחה. תני פיטמה חציים כשירה.
שילשים ורבעים לא שמענו. רבי אומר
כמידתה היתה בשירה. ורא דאת מר
פיטמה חציים בשירה חצי כל סממן
וסממן. אחת לששים לשבעים שנה היא
היתה באה חציים מן השיריים הרא היא
מותר הקטורת מה היו עושין בה. תני
הקטיר בזית בחוץ חייב. פחות מכזית
בפנים פטור. רבי זעורה בשם רב ירמיה
נפטרו הציבור ידי חובתן. רבי יוסי בי
רבי בון בשם רבי ירמיה מן מה דתני
הקטיר בזית בחוץ חייב. מינה את שמע
פחות מכזית בפנים פטור. דקה מה
תלמוד לומר לפי שנאמר ושחקת ממנה
הדק אם כן למה נאמר דקה שתהא דקה

minarum, myrrhæ, & casiæ, & spicæ nardi pondus sedecim, sedecim minarum, costi duodecim, corticis odorata trium, cinnamomi novem; Deprehenderis, quod dicas minas 365. fuisse contra anni dies, & tres pro ipso die expiationum: Hoc est quod legimus: Et hodie addebat plenitudinem pugilli sui: De Cherscina novem cabi: De vino capparino tria sata, & tres cabi. Si non adesset vinum capparinum, adducet vinum vetus: De sale Sodomæo quartarius, de herba fumum adscendere faciente quantuluncunque. R. Nathan dicit: Vel de ambra Jordanis quantuluncunque: Si in illud indiderit mel, profanatur, si defuerit unum de suis aromatibus, reus est mortis. Traditio: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: הצרי non erat nisi resina arboris balsami. Sapo Chersina cur adducebatur? quod eo attererent onychem, ut fieret elegantior: Vinum capparinum cur adducebatur? Eo macerabant onychum ut fieret elegantior. Atqui urinæ erant convenientiores. At non introducebant odorem malum in atrium decoris gratia: Et quando comminuit; dicebat: Comminue bene, comminue bene, quia vox conveniebat aromatibus: Si unum defuierit de ejus aromatibus, aut in illum indiderit parum mellis, profanabatur. Si in illum non indiderit salem, aut herbam fumum adscendere facientem, mortis erat reus: Dicit R. Zeera; & transgredietur præceptum, quod introducat superfluum. Traditio bar Kaphra: Et aromatarii Hierosolymitani dicebant; si in illum indiderit parum mellis, universus mundus non potuisset consistere in ejus odore. Traditio: Si componatur dimidium, est legitimum: Si triginta, & quadraginta partes, non audivimus: Rabi dicit: Juxta hanc mensuram est legitimum: Quod dicis: Si componatur dimidium, est legitimum; sc. dimidium singulorum aromatum: Sexagesimo, & septuagesimo quoque anno adducebatur dimidium ex reliquiis: Hoc erat residuum suffitus: Quid de eo faciebant? Traditio: Si foris adoleat in quantitate olivæ, tenetur; Si intus minus quantitate olivæ, absolvitur. R. Zeera nomine R. Hieremia; Cœtus absolvebatur debito suo: R. Jose discipulus R. Bon nomine R. Hieremia: Ex eo quod docetur, quod adolens in quantitatæ olivæ foris teneatur: Hinc tu eruis; Minus quantitate olivæ intus, absolvitur: *Commitum*: Cur dictum est? Quia dictum est: *Et conteres ex eo comminutum*. Si ita est: Cur dictum est: *Comminutum*?

Ut

מן הדקה. כיצד הוא עושה מפריש שלשת
מנים מערב יום הכיפורים ומחזירן
למכתשת כדי לםלאות ממנה חפניו כדי
לקיים בה דקה מן הדקה. אמר רבי יונה
חוץ מקידוש הראשון. אמר רבי יוסה
ואפילו מקידוש הראשון. מתניתא פליגא
על רבי יונה כל הכלים שהיו במקדש היו
ראויין לקידוש ידים ורגלים פתר לה חוץ
מקידוש הראשון. מתניתא פליגא על רבי
יוסה הכיור והכן מעכבין. פתר לה מקומן
מעכב.

הלכה ו מה טעמא דרבי מאיר
והאש על המזבח תוקד בו לא תכבה. זו
מערכת קיומי אש. ובער עליה הכהן זו
מערכת איכול איברין ופדרים. וערך
עליה העולה זו מערכה גדולה. והקטיר
עליה חלבי השלמים זו קטורת. ולית לרבי
יוסה מערכת איכול איברין. ולית לרבי
יהודה מערכת קיומי אש. מה מקיים רבי
יהודה אש תמיד. אש שאמרתי לך תהא
תמיד לא תהא אלא על מזבח החיצון.
אמר רבי אלעזר האיברין והפדרין שלא
נתאכלו מבערב עושה אותן מדורה ושורפן
בפני עצמן ודוחין עליהן את השבת. רבי
יעקב בר אחא בשם רבי שמואל בר אבא
מתניתא אמרה כן בכל יום היו שם ארבע
מערכות. מה את שמע מינה. אמר רבי
מנא והיום חמש. רבי בון בר חייה בעא
קומי רבי זעורה דבר שאינו מעכב דוחה.
אמר ליה הרי עידי החדש הרי אינן
מעכבין ודוחין דתנינן תמן שעל מהלך
לילה ויום מחללין את השבת ויוצאים
לעידות החדש. מנין למערכת יום
הכיפורים. רבי ירמיה בשם רבי פדת גחלי
מה תלמוד לומר אש שהיא בטילה על
גבי גחליה. גחלי יכול עוממות. תלמוד
לומר אש. אי אש יכול שלהבת תלמוד
לומר גחלי אש. הא כיצד מן הלוחשות
הללו. ומנין שתהא האש בטילה על גבי
גחלים תלמוד לומר גחלי אש. רבי יהושע
בן לוי אמר אין לחם הפנים נפסל בשעת
מסעות. רבי יוחנן אמר לחם הפנים נפסל
בשעת מסעות. רבי חייה בשם רבי
יהושע בן לוי כאשר יחנו כן יסעו. מה

Ut sit minutum ex minuto. Quomodo faciebat? Separabat tres minas a vespera diei expiationum, easque restituebat in mortarium, ut impleret ex iis pugillum suum, ut observaret minutum ex minuto. Dicit R. Jonas: Excepto sanctuario primo. Dicit R. Jose: Vel in primo sanctuario. Misna contraria est R. Jonæ. Omnia vasa, quæ erant in sanctuario, erant idonea sanctificationi manuum & pedum: Exponit excepto primo sanctuario: Misna contraria est τῷ R. Jose: Labrum & basis impediunt: Exponit: Eorum locus impediebat.

Constitutio VI. Quænam est ratio R. Meir: *Et ignis super altare ardebit in eo, non extinguetur*: Hæc est strues ad conservandum ignem: *Et accendat in eo sacerdos:* Hæc est strues, quæ absumebat membra, & adipes: *Et ordinabit super eo holocaustum*. Hæc est strues magna: *Et adolebit super eo adipes pacificorum*: Hæc est adolitio. At juxta mentem R. Jose non erat strues pro absumendis membris: Et juxta mentem R. Jehuda non erat strues pro conservando igne: Quomodo explicat R. Jehuda: *Ignis perpetuus?* Ignis, de quo dixi, sit perpetuus, & non sit nisi super altari exteriori. Dicit R. Elieser: Pro membris, & adipibus, quæ nondum a vespera absumta essent, faciebat pyram, & seorsim comburebat, & pro iis pellebant Sabbathum. R. Jacob bar Acha nomine R. Samuelis bar Aba: Misna ita dicit: Singulis diebus ibi erant quatuor strues: Quid inde? Dicit R. Mena: Et hodie quinque. Rabi Bon bar Chijah quæsivit coram R. Zeera; res quæ non impedit, pellit? Respondit ei: Ecce testes novilunii, licet non impedirent, tamen pellebant. Etenim ibi legimus: Quia incedendum erat diu noctuque, profanabant Sabbathum, & egrediebantur ad testificandum de novilunio: Unde probatur de strue diei expiationum? R. Hieremias nomine Rabi Pedath: Cur dictum est: *ignis?* Quod cessaret super prunis. Crederem extinctas? Idcirco dictum est: *Ignis*. Si ignis: Crederem flammam ignis? Idcirco dictum est: *prunis ignis*. Quomodo? Ex candentibus. Et unde probatur, quod ignis cessaret super prunas? Ex eo quod dictum est: *Prunis ignis*. R. Simeon ben Levi dicit: Panis facierum non profanabatur tempore itinerum. R. Jochanan dicit: Panis facierum profanabatur tempore itinerum. Rabi Chijah nomine R. Jehosua ben Levi; Sicut proficiscebantur, ita castrametabantur: Sicut in eorum castrametationi-

בחנייתם אינו נפסל אף בנסיעתם אינו נפסל . רבי אמי בשם רבי יהושע בן לוי ונסע אוהל מועד מחנה הלוים בתוך המחנות . כבתוך המחנות . רבי יעקב בר אחא רבי אמי בשם רבי אלעזר השורף קדשים בחוץ בשעת מסעות לוקה . אמר רבי יוחנן קדשים נדחין בשעת מסעות טמאים פרושים כל אחד ואחד במחיצתו . אמר רבי יוסה תדירא הא מילתא בפומהון דרבנן נסתלקו הפרכות הותרו המחיצות לזבין ולמצורעין . מתניתא מסייעא לדין ומתניתא מסייעא לדין . מתניתא מסייעא לרבי יהושע בן לוי תמיד . תמיד אפילו בשבת . תמיד אף בטומאה . מתניתא מסייעא לרבי יוחנן לא תכבה אף במסעות . בשעת מסעות מה היו עושין לה היו כופין עליה פסכתר דברי רבי יהודה . רבי שמעון אומר אף בשעת מסעות היו מדשנין אותה שנאמר ודשנו את המזבח ופרשו עליו בגד ארגמן׃ הא אילו היה המזבח דליק לא היה בגד ארגמן נשרף . מה עבד לה רבי יודה פסכתר היו כופין עליה מלמעלה . מה מקיים רבי יודה ודשנו את המזבח . וירוון. כיי דאמר רבי יודה בן פזי ואכל ושבע ודשן.

nibus non profanabatur, ita pariter in eorum itineribus non profanabatur. R. Amme nomine R. Jehosua ben Levi: Et proficiscebatur tentorium conventus, castra Levitarum erant in medio castrorum: Quasi in medio castrorum. Rabi Jacob bar Acha, R. Amme nomine R. Eliefer: Siquis combureret sanctitates foris tempore itinerum, vapulabat. Dicit R. Jochanan: Sanctitates pellebant tempore itinerum, immundi singuli separabantur in suis septis. Dicit R. Jose: Hæc res est in ore sapientum: Postquam sublata essent vela, permissa erant septa seminifluis, & leprosis: Misna favet isti, & Misna favet illi: Misna favet R. Jose ben Levi. Etenim dictum est: *Semper*; semper vel in Sabbatho; *Semper* vel in immunditie: Misna favet R. Jochanani: *Non extinguetur*. Vel in itineribus. Tempore itinerum quid faciebant? Operiebant illud Pesathar; Verba R. Jehuda. R. Simeon dicit: Vel tempore itinerum: Decinerabant illud: Dictum est enim: *Et decinerabunt altare*; Et extendebant super illo operimentum purpureum; Ecce si accensum erat altare, nonne operimentum purpureum comburebatur? Quomodo explicat R. Jehuda? Pesathar in superiori parte operiebant: Quomodo explicat R. Jehuda: *Et decinerabunt altare*? Et docet juxta id, quod dicit R. Jehuda ben Pazi: Et comedet, & saturabitur, & impinguabitur.

פרק חמישי

א הוציאו לו את הכף ואת המחתה וחפן מלא חפניו ונתן לתוך הכף הגדול לפי גדלו והקטן לפי קוטנו וכך היה מידתן . נטל את המחתה בימינו ואת הכף בשמאלו מהלך בהיכל עד שמגיע לבין שני הפרכות המבדילות בין הקודש ובין קודש הקודשים וביניהן אמה רבי יוסי אומר לא היה שם אלא פרוכת אחת בלבד שנאמר והבילה הפרוכת לכם בין הקודש ובין קדש הקדשים.

ב החיצונה פרופה מן הדרום והפנימית מן הצפון ומהלך ביניהן עד שמגיע לצפון הגיע לצפון והפך פניו לדרום הלך לשמאלו עם הפרכת עד שמגיע לארון הגיע לארון נתן את המחתה בין שני הבדים צבר את הקטורת

CAPUT V.

I. EDuxerunt ei acerram, & thuribulum, & pugillabat plenitudinem pugilli sui, & indebat in acerram, magnus juxta magnitudinem suam, & parvus juxta parvitatem suam, & sic erat mensura: Accepit thuribulum dextra, & acerram sinistra, incedebat in templo, donec perveniret inter duo vela, quæ separabant inter sanctum, & sanctum sanctorum, & inter ea erat cubitus: R. Jose dicit: Non erat ibi nisi velum unum duntaxat; Dictum est enim: *Et separabit velum vobis inter sanctum & sanctum sanctorum*.

II. Exterius erat ansula annexum a meridie ab austro, & interius ab aquilone, incedebat inter ea, donec perveniret ad aquilonem, quando pervenerat ad aquilonem, convertebat faciem suam ad austrum, ibat sinistrorsum prope velum, donec perveniret ad arcam, postquam pervenerat ad arcam, ponebat thuribulum inter duos vectes, coacervabat suffitum super prunas, & implebatur

על נבי נהלים ונתמלא הבית עשן יצא ובא לו דרך כניסתו מתפלל תפילה קצרה ולא היה מאריך שלא להבעית את ישראל.

ג משניטל הארון אבן היתה שם מימות הנביאים הראשונים ושתייה היתה נקראת גבוה מן הארץ שלשה אצבעות ועליה היה נותן.

ד נטל את הדם ממי שהוא ממרס בו נכנס למקום שנכנס ועמד למקום שעמד והזה כמנו אחת למעלן ושבע למטן ולא היה מתכוין להזות לא למעלן ולא למטן אלא במצליף. וכך היה מונה אחת אחת ואחת. אחת ושתים. אחת ושלש. אחת וארבע. אחת וחמש. אחת ושש. אחת ושבע. יצא והניחו על כן הזהב שהיה בהיכל.

ה הביאו לו את השעיר שחטו וקיבל במזרק את דמו נכנס במקום שנכנס ועמד במקום שעמד והזה ממנו אחת למעלן ושבע למטן ולא היה מתכוין להזות לא למטן ולא למעלן אלא כמצליף וכך היה מונה וכו'. יצא והניחו על כן השני שהיה בהיכל. רבי יהודה אומר לא היה שם אלא כן אחד בלבד.

ו נטל דם הפר והניח דם השעיר והזה ממנו על הפרכת שכנגד הארון מבחוץ אחת למעלן ושבע למטן ולא היה מתכוין להזות לא למעלן ולא למטן אלא כמצליף וכך היה מונה. נטל דם השעיר והניח דם הפר והזה ממנו על הפרוכת שכנגד הארון מבחוץ אחת למעלן ושבע למטן ולא היה מתכוין להזות לא למעלן ולא למטן אלא כמצליף וכך היה מונה. עירה דם הפר לתוך דם השעיר ונתן את המלא לתוך הריקן ויצא אל המזבח אשר לפני יהוה וכפר עליו זה מזבח הזהב.

ז התחיל מחטא ווירד מהיכן הוא מתחיל מקרן מזרחית צפונית. צפונית מערבית מערבית דרומית. דרומית מזרחית. מקום שהוא מתחיל בחטאת על מזבח החיצון שם גומר על מזבח הפנימי. רבי אליעזר אומר במקומו היה עומד ומחטא.

tur tota domus fumo; Egrediebatur & incedebat per viam qua ingressus erat; & recitabat orationem brevem in domo exteriori; at non producebat orationem suam, ne Israeli metum incuteret.

III. Ex quo abducta est arca, lapis ibi erat a diebus priorum prophetarum, & lapis fundationis fuit vocatus, eminens a terra tribus digitis, & super ipsum (thuribulum) collocabat.

IV. Sanguinem a miscente sumebat; Intrabat in locum, in quem intraverat, stabatque in loco, in quo steterat, spargebat ex illo semel sursum, & septies deorsum, nec attendebat ad spargendum, neque sursum, neque deorsum, sed quasi flagellator; & sic numerabat, semel, semel, & semel, semel & bis, semel & ter, semel & quater, semel & quinquies, semel & sexies, semel & septies; egrediebatur, & collocabat super basi aurea, quæ erat in templo.

V. Adducebant ei hircum, & mactabat eum, & excipiebat sanguinem patera, intrabat in locum, in quem ingressus erat, & stabat in loco, in quo steterat, & spargebat ex illa semel sursum, & septies deorsum, & non attendebat ad spargendum neque sursum neque deorsum, sed quasi flagellator; & sic numerabat &c. Egrediebatur, & collocabat super basi secunda, quæ erat in templo. R. Jehuda dicit: Non erat ibi, nisi una tantum basis.

VI. Sumebat sanguinem juvenci, & deponebat sanguinem hirci, & spargebat ex illo super velum, quod erat e regione arcæ, extrinsecus, semel sursum, & septies deorsum, & non attendebat ad spargendum neque sursum neque deorsum, sed quasi flagellator; & sic numerabat. Sumebat sanguinem hirci, & deponebat sanguinem juvenci, & spargebat ex illo super velum, quod erat e regione arcæ extrinsecus, semel sursum, & septies deorsum: neque attendebat ad spargendum neque sursum neque deorsum, sed quasi flagellator; & sic numerabat, effundebat sanguinem juvenci in sanguinem hirci, & remittebat pateram plenam in vacuam. Et exibat ad altare, quod erat coram Domino; hoc erat altare aureum.

VII. Incipiebat, mundabat, & descendebat: Unde incipiebat? Ab cornu orientali aquilonari, aquilonari occidentali, occidentali australi, australi orientali, ab loco, quo incipiebat in sacrificio pro peccato in altari exteriori, ibi perficiebat super altare aureum: R. Elieser dicit: In loco suo stabat, & mundabat.

VIII.

ח על כולן הוא נותן מלמטה למעלן חוץ מזו שהיתה לפניו שהיה נותן מלמעלן למטן . הזה על טיהרו של מזבח שבע פעמים שירי הדם היה שופך על יסוד מערבי של מזבח החיצון ושל מזבח החיצון היה שופך על יסוד דרומי אילו ואילו מתערבין באמה ויוצאין לנחל קדרון ונמכרין לגננין לזבל ומועלין בו.

ט כל מעשה יום הכיפורים האמור על הסדר הקדים מעשה לחבירו לא עשה כלום . הקדים דם השעיר לדם הפר יחזור ויזה מדם השעיר לאחר דם הפר אם עד שלא גמר את המתנות שמבפנים נשפך הדם יביא דם אחר ויחזור ויזה בתחילה מבפנים וכן בהיכל וכן במזבח הזהב שכולן כפרה וכפרה בפני עצמן . רבי אלעזר ורבי שמעון אומר ממקום שפסק משם הוא מתחיל.

סליק פירקא

הלכה א הוציאו לו את הכף כו׳ . ולא כבר תנינתה נטל את המחתה ועלה לראש המזבח . כיני מתניתא את הכף ואת הבזך . מהו כף מניס . אמר רבי יוסה הדא אמרה כלי חול הוא . אין היסר כלי קודש דבר שקדש בכלי כפרה דאיתפלגון פיטמה בחולין רבי יוסה בן חנינה אמר פסולה . רבי יהושע בן לוי אמר כשירה . מה טעמא דרבי יוסי בר חנינה קודש היא . שתהא הבאתה בקודש מה טעמא דרבי יהושע בן לוי קודש היא שתהא באה מתרומת הלישכה . אמר רבי יוסי בי רבי בון אתיא דרבי יוסי בן חנינה כשמואל ודרבי יהושע בן לוי כרבי יוחנן דתנינן המקריש נכסיו והיו בהן דברים ראויין לקרבנות ציבור רבי יוחנן אמר קטורת . אמר רבי הושעיה תיפתר באומן של בית אבטינס שהיה נוטל בשכרו קטורת ודרבי יוסי בן חנינה כשמואל דאמר רבי הונה בשם שמואל מכתשת עשו אותה כלי שרת לקודש . אמר רבי יוסה בי רבי בון אמרה רבי הונה קומי

VIII. Et super omnia spargebat ab inferiori parte ad superiorem, excepto eo solo, quod erat in ejus conspectu, quia super illud spargebat ab superiori parte ab inferiorem. Spargebat super puritatem altaris septies, & reliquias sanguinis effundebat ad basim occidentalem altaris exterioris, & reliquias altaris exterioris effundebat ad basim australem: Tam illæ, quam istæ miscebantur in fossa, & defluebant in torrentem Kedron, & vendebantur olitoribus stercorandis hortis, & in iis prævaricabantur.

IX. Ista omnia opera diei expiationum dicta ex ordine, si alterum sunt alterum anteverteret, nihil fecit; Si sanguis hirci sanguinem juvenci anteverterit, iterum sparget de sanguine hirci post sanguinem juvenci; & si priusquam perfecerit adspersiones interiores, effundatur sanguis, afferet alterum sanguinem, atque iterum spargat in principio interius, & similiter in templo, atque in altari aureo, quia omnibus expiatio seorsim erat facienda: R. Elieser, & R. Simeon dicunt: Ab loco ubi cessabit, inde incipiet.

Finis capitis.

Constitutio I. Educebant illi acerram. Nonne legimus: Et accipiebat thuribulum, & adscendebat in summitatem altaris? Ita se habet Misna: Cupam, & acerram: Quid כף? Est scutella. Dicit R. Jose: Hoc dicit: Vas profanum erat: Si dicas fuisse vas sanctum; Res, quæ sanctificatur in vase expiationis: Dissentiunt: Si fiat compositio suffitus in profano, Rabi Jose ben Chanina dicit: Erat profanus; R. Jose ben Levi dicit: Erat legitimus. Quænam est ratio Rabi Jose ben Chanina? *Sanctus ille*. Ut adducatur in sancto: Quænam est ratio R. Jehosua ben Levi? *Sanctus ille*: Ut adducatur de separatione conclavis. Dicit R. Jose bar R. Bon: Sentit R. Jose ben Chanina cum Samuele, & R. Jehosua ben Levi cum R. Jochanan; Etenim legimus: Siquis sanctificet facultates suas, in quibus sint res convenientes pro oblationibus cœtus, Rabi Jochanan dicit suffitum: Dicit R. Osajah: Potest exponi de opifice familiæ Abthines, qui sumebat pro mercede sua suffitum: Et R. Jose ben Chanina sentit cum Samuele; Etenim dicit R. Huna nomine Samuelis: Mortarium fecerunt vas ministerii ad sanctificandum. Dicit R. Jose discipulus R. Bon. Dixit R. Huna coram R. Jose: Res, quæ san-

רבי יוסה דבר שקרש בכלי בפרה . אמר ליה ולאו שמואל הוא . ושמואל אמר קל הוא במותר דאיפלגון הותירו תמידין שמואל אמר נפרין כתמימין . רבי יוחנן אמר נפרין כפסולי המוקדשין . הותירו שעירים על דעתיה דשמואל אם עולה נפרית לא כל שכן חטאת . על דעתיה דרבי יוחנן רבי זעורא אמר ירעו . אמר רבי שמואל בר רב יצחק מקייצים בה את המזבח . וקשיא יש חטאת קריבה עולה . אמר רבי יוסה שנייא היא שאין קרבנות ציבור נבקעין אלא בשחיטה . אמר רבי חנניה בן תרדיון תניי בית דין הוא על המותרות שיקרבו עולות.

הלכה ב מלא קומצו . יכול מלא קומצו מבורץ תלמוד לומר בקמצו . אי בקמצו יכול יקמוץ בראשי אצבעתיו תלמוד לומר מלא קומצו. הא ביצר חופה את פס ידו במחבת ובמרחשת ומוחק באצבעו מלמעלן למטן . תמן את אמר מלא קמצו בקמצו . והכא את אמר מלא קומצו . רבי יעקב בר אחא רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי מה להלן קומץ החסר פסול והכא קומץ החסר פסול . חפנים מהו שייעשה בכלי שרת לקרש . אחר מהו שיחפון ויתן לתוך חפניו מהו שיעשה מידה לחפניו. בכל חפנים משערין או אין משערין אלא בחפניו . רבי יהושע בן לוי שאל חפן ומת אחר מהו שכנסיו בחפניו . אין תימר חפנים עשו אותן בכלי שרת לקודש הרא אסרה חפן ומת אין אחר נכנס בחפניו . אין אחר חופן ונותן לתוך חפניו . ועושין מידה לחפניו ואין משערין בכל חפנים . אין תימר חפנים לא עשו אותן בכלי שרת לקודש הרא אסרה חפן ומת אחר נכנס בחפניו . אחר חופן ונותן לתוך חפניו . ואין עשין מידה לחפניו . ומשערין בכל חפנים . הגדול לפי גודלו . אפילו כבן קמחית שהיתה יד חזקתו בארבעת קבין . והקטן לפי קוטנו

sanctificatur in vase, redimitur: Respondit ei: Nonne iste erat Samuel? Et Samuel dicit: Leve hoc erat in residuo. Etenim dissentiunt: Si fiat residuum de sacrificiis jugibus, redimentur tanquam perfecta: R. Jochanan dicit. Redimentur tanquam profanata sanctificatorum: Si residuum fiat de hircis; Ex mente Samuelis si holocaustum redimitur, nonne multo magis sacrificium pro peccato? Ex mente R. Jochanan, R. Zeera: pascent: Dicit R. Samuel bar Rabi Isaach, iis æstivabant altare. Atqui est oppositio: Estne sacrificium pro peccato, quod offeratur in holocaustum? Dicit R. Jose: Diversum est; quia sacrificia cœtus non definiuntur nisi mactatione. Dicit R. Chananjah ben Tardion: Pactum Synhedrii, ut residua offerrentur in holocausta.

Constitutio II. *Plenitudinem pugilli sui*: Crederem plenitudinem pugilli sui accumulati? Idcirco dictum est: *Pugillo suo*: Si pugillo suo, crederem, quod pugillaret summis digitis? Idcirco dictum est: *Plenitudinem pugilli sui*: Quomodo? Incurvabat volam manus suæ in sartaginem, & in patellam, & abradebat digito suo a superiori ad inferiorem partem: Ibi tu dicis: *Plenitudinem pugilli sui pugillo suo*: Et hoc loco tu dicis: *Plenitudinem pugilli sui*. R. Jacob bar Acha, R. Simon nomine R. Jehosua ben Levi; Sicut ibi si pugillus fuerit deficiens, est profanus, ita pariter hoc loco si pugillus fuerit deficiens, erit profanus. Pugillos num faciunt in vase ministerii ad sanctificandum? Postquam pugillavit, & indiderit intra pugillum suum, num faciet mensuram pugillo suo? Num cunctis pugillis metiuntur, aut non metiuntur nisi pugillo suo? R. Jehosua ben Levi quæsivit; Si pugillet & moriatur, num alius ingredietur cum pugillo suo? Si dicas; pugillos faciunt in vasis ministerii ad sanctificandum; Hoc dicit; Si pugillet & moriatur, alius non ingredietur cum pugillo suo; neque alius pugillabit, & indet in pugillum suum: Faciunt mensuram pugillo suo, at non metiuntur omnibus pugillis. Si dicas: pugillos non faciunt in vasis ministerii ad sanctificandum; hoc dicit; Si pugillet & moriatur, alius ingredietur cum pugillo suo; alius pugillabit, & indet in pugillum suum; at non faciunt mensuram pugillo suo; Et metiuntur omnibus pugillis; Magnus juxta magnitudinem suam; Vel sicut filius Kamitha, cujus manus comprehendebat quasi quatuor cabos; & parvus juxta parvitatem suam; Vel sicut filius

אפילו כבן גמלא שלא היתה ידו מחזקת
אלא כשני זתים . הילוך בזר מהו .
חזקיה אמר הילוך בזר כשר . רבי ינאי
אמר הילוך בזר פסול . מתניתא פלינא
על רבי ינאי קיבל בימינו ונתן בשמאלו
יחזיר לימינו . ושמאלו לא כזר היא .
תיפתר שהיתה שמאלו כלפי לפנים . אמר
רבי בא ואפילו תימר כלפי לחוץ שנייא
היא הילוך בזר ושנייא היא מאיליו . אמר
רבי זעורה פשוטא יד לא עשו אותה
כהילוך . מתניתא פלינא על רבי ינאי
נשפך מן הכלי על הרצפה ואספו כשר .
אמר רבי ביבי תיפתר שהיה מתגלגל
כלפי לפנים . אמר רבי בא ואפילו תימר
כלפי לחוץ שנייה היא הילוך בזר שנייא
היא הילוך מאיליו . אמר רבי זעורה
פשיטת יד עשו אותה כהילוך . מתניתא
פלינא על רבי ינאי נטל את המחתה
בימינו ואת הכף בשמאלו . שנייא היא
שאינו יכול לעשותו . יתלה אותו בזרועו
אינה דרך כבוד . ויחליף . סברין מימר אם
החליף פסול . ויחתי אם החתי מימינו
לשמאלו כשר . ואמר אוף תמן ויחתי תמן
אם החתי פסול אם החליף פסול ברם
הכא אם החתי כשר . אם החליף פסול
הכל מודין שאם הכניסן אחת אחת כיפר
אלא שהוא עובר משם הכנסה יתירה . על
איזה מהן הוא עובר חברייא אמרי על
האחרונה . אמר לו רבי יוסי אומר לו
היכנס ואת אמר הכין . אלא על הראשונה
תמן תנינן השתחוה או ששהא כדי
השתחויה על איזו מהן הוא עובר . חברייא
אמרי על הראשונה אמר לו רבי יוסי
אומר לו צא ואת אמר הכין אלא על
האחרונה . ובניהן אמה . אמר רבי הילא
זכר לדבר בהיא דתנינן תמן אמה טרקסין
עשרים אמה לבית קודש הקדשים . מהו
אמה טרקסין רבי יונה בוצריא אמר
טירקסון . מה מבפנים . מבחוץ . אמר רבי
יוסי מן מה דכתיב וארבעים באמה היה
הבית הוא ההיכל לפניי הדא אמרה
מבפנים . אמר ליה רבי מנא והכתיב ויעש
את בית קודש הקדשים עשרים אמה . הוי
מבחוץ . מה טעמא דרבנן והבדילה הפרכת

filius Gamla, cujus manus non comprehendebat nisi quantitatem duarum olivarum: Incessus per alienum quid? Ezechias dicit: Incessus per alienum est legitimus: R. Inai dicit: Incessus per alienum est illegitimus. Misna contraria est R. Inai; Si accipiat dextra, & indat in sinistram, & restituat in dextram; at sinistra non erat in alieno. Potest exponi, quod sinistra respexit partem interiorum: Dicit R. Ba; Vel si dicas versus exteriorem partem: Diversus erat incessus per alienum, & diversum erat, si sponte fieret. Dicit R. Zeera: Extensionem manus non considerant sicut incessum: Misna contraria est R. Inai. Si effundatur de vase in pavimentum, eumque collegat, est legitimus. Dicit R. Bibi: Potest exponi; quod devoluatur versus interiorem partem; Dicit R. Ba: Vel si dicas versus exteriorem partem, diversus erat incessus per alienum, & diversus erat incessus spontaneus. Dicit R. Zeera; Extensionem manus considerant sicut incessum: Misna contraria est R. Inai: Si accipiat thuribulum dextra, & acerram sinistra: Diversum est; quia non poterat fieri: Si appendat illam brachio suo; Non erat juxta institutum decoris: Et mutabit: Putant dicendum: Si mutaverit; At sic accipiat a dextra ad sinistram, erit legitimum: Et dicit: Ibi quoque accipiet, si ibi accipiet profanabitur, & si immutarit, profanabitur; Profecto hoc loco si accipiat erit legitimum; & si immutarit, erit illegitimum: Omnes fatentur; Si introducat sigillatim, quod expiet; at transgreditur præceptum propter ingressum superfluum: In quo transgreditur? Socii dicunt: In postremo: Respondit R. Jose: Dicebat illi: Ingredere; & tu ita dicis? Non transgreditur nisi in primo: Ibi legimus: Adorabat, aut morabatur, quamdiu posset adorare: In quo transgreditur? Socii dicunt: In primo: Respondit R. Jose: Dicebat illi: Egredere: Et tu ita dicis non nisi primo? Et inter ea cubitus: Dicit R. Ela: Est rei monimentum juxta id quod ibi legimus: Cubitus Tarkesin viginti cubiti erant dodomui sancti sanctorum: Quid cubitus טירקסין? R. Jonas Bossaria dicit: Quid intus, foris? Dicit R. Jose: Ex eo quod scriptum est: *Et quadraginta cubitorum erat domus:* Erat templum. Ante illud dicitur intus: Respondit ei R. Mena: Atqui scriptum est: *Et fecit domum sancti sanctorum viginti cubitorum:* Hoc erat foris. Quænam est ratio sapientum? *Et separabit velum vobis &c.* Quo-

לכם וגו׳ . מה עבד לה רבי יוסי בין קורש
קרשים שלמעלן לקרש קרשים שלמטן .
ולית לרבנן כן . אית לן בהיא דתנינן
וראשי פסיפסין מבדיל בעלייה בין קודש
לבין קודש הקרשים .

הלכה ג תני מן המנורה ולדרום
היה נכנס דברי רבי מאיר . רבי יוסי אומר
מן השולחן ולצפון היה נכנס . אית תניי
תני ממזבח הזהב ולמנורה היה נכנס
מהלך ביניהן עד שהוא מגיע לצפון דוחק
היה באצילי ידיו ברי שלא ישרפו הפרכות
הגיע לצפון והפך פניו לדרום חוזר היה
לאחוריו ברי שלא יהא נראה במפסיע בין
הברים . ביצר הוא עושה אמר רבי חנינה
מניח את הכף בארץ וזורקה באויר וקולטה
במחתה . שמואל אמר בורדה ברגלו . אמר
רבי יוחנן מערה מתוך הכף והיא מתמרת
ועולה ואחר כך היא פוסה ויורדת . יצא
ובא לו כדרך כניסתו כרבי יוסה ברם כרבי
מאיר אפילו בעי לא יכיל . למה שלא יתן
אחוריו לקודש . כתיב ויבא שלמה לבמה
אשר בגבעון ירושלם . מה נן קיימין אם
מירושלם היה בא נימר מירושלם לבמה .
אם מבמה היה בא נימר מבמה לירושלם
היה בא . אמר רבי שמואל בר אבודמא
לבמה היה בה שלא ליתן אחוריו לקודש .
ומתפלל תפילה קצרה בבית החיצון . וכך
היתה תפילתו של כהן גדול ביום הכיפורים
בצאתו בשלום מן הקודש יהי רצון מלפניך
יהוה אלהינו ואלהי אבותינו שלא תצא
עלינו גלות לא ביום הזה ולא בשנה
הזאת ואם יצאה עלינו גלות ביום הזה
או בשנה הזאת תהא גלותינו למקום של
תורה . יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו
ואלהי אבותינו שלא יצא עלינו חסרון לא
ביום הזה ולא בשנה הזאת . ואם יצא
עלינו חסרון ביום הזה או בשנה הזאת
יהא חסרונינו בחסרון של מצוות . יהי
רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו
שתהא השנה הזאת שנת זול שנת שובע
שנת משא ומתן שנת גשומה ושחונה

modo explicat R. Jose? Inter sanctum sanctorum superius, & sanctum sanctorum inferius: At hoc non est juxta sententiam sapientum: At hoc est juxta eorum opinionem juxta id quod legimus; & capita tignorum separabant in cœnaculo inter sanctum, & sanctum sanctorum.

Constitutio III. Traditio: A candelabro & ad austrum ingrediebatur: Verba R. Meir. R. Jose dicit: A mensa & ad aquilonem ingrediebatur: Est qui docet ab altari aureo & ad candelabrum ingrediebatur incedens inter ea donec perveniret ad aquilonem impellebat axillis manuum suarum ne vela comburerentur. Quando pervenerat ad aquilonem, convertebat faciem suam ad austrum, & revertebatur, ne videretur incedere inter vectes: Quomodo faciebat? Dicit R. Chanina: Deponebat cupam in terra, & spargebat in aerem, & colligebat in thuribulum. Samuel dicit: Pede dispergebat: Dicit R. Jochanan: Evacuabat in cupam, & ille assurgebat sicut palma, & adscendebat, & postea diffundebatur, & descendebat: Egrediebatur, & incedebat per viam ingressus sui; juxta mentem Rabi Jose: Profecto juxta mentem R. Meir; Vel si vellet, non poterat. Qua de causa? Ne converteret dorsum sanctuario: Scriptum est: *Et venit Salomon ad excelsum, quod erat in Gabaon Hierusalem*. Quomodo nos explicamus? Si de Hierusalem venit, dicendum est de Hierusalem ad excelsum; Si venit de excelso, dicendum est, quod de excelso venerit Hierusalem. Dicit R. Samuel bar Abdama: Ad excelsum venit, ne obverteret dorsum sanctuario: Et precabatur precationem brevem in domo exteriori: Et hujusmodi erat oratio summi sacerdotis in die expiationum, quando in pace egrediebatur de sanctuario: Sit beneplacitum coram te Domine Deus noster, Deus patrum nostrorum, ne egrediatur super nos captivitas non die isto, neque anno isto, si vero egrediatur super nos captivitas die isto, & anno isto, sit captivitas nostra in loco legis: Sit beneplacitum coram te Domine Deus noster, Deus patrum nostrorum, ne egrediatur super nos indigentia neque die isto, neque anno isto; si vero egrediatur super nos indigentia die isto, & anno isto, sit indigentia nostra in indigentia præceptorum: Sit beneplacitum coram te Domine Deus noster; Deus patrum nostrorum, ut sit annus iste annus vilis pretii, annus saturitatis, annus doni, annus pluviosus, & calidus, & opa-

וטלולה ושלא יצטרכו עמך ישראל אל לאלו ואל תפנה לתפילת יוצאי דרכים . רבנן דקסרין אומרים ועל עמך ישראל שלא ינבהו שררה זו על גב זו . ועל אנשי השרון היה אומר יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו שלא יעשו בתיהן קבריהן . ולא היה מאריך שלא להבעית את ישראל . מעשה באחד שהאריך ונמרו להיכנס אחריו . אמרו לו למה הארכתה . אמר להן מתפלל הייתי על מקדש אלהיכם שלא ייחרב . אמרו לו אף על פי כן לא היית צריך להאריך . ארבעים שנה שימש שמעון הצדיק את ישראל בכהונה גדולה . ובשנה האחרונה אמר להן בשנה הזאת אני מת . אמרו לו מהיכן אתה יודע . אמר להן כל שנה שנה ושנה שהייתי נכנס לבית קודש הקדשים היה זקן אחד לבוש לבנים ועטוף לבנים נכנס עמי ויוצא עמי ובשנה הזו נכנס עמי ולא יצא עמי . בעון קומי רבי אבהו והכתיב וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבואו לכפר בקודש עד צאתו : אפילו אותן שכתוב בהן ודמות פניהם פני אדם לא יהיו באהל מועד . אמר לון מה אמר לי דהוה בר נש אני אומר הקדוש ברוך הוא היה .

הלכה ד תני עד שלא ניטל הארון היה נכנס ויוצא לאורו של ארון . משניטל הארון היה מנשש ונכנס מנשש ויוצא . אמר רבי יוחנן למה נקרא שמה אבן שהייה שממנה הושתה העולם . תני רבי חייה ולמה נקרא שמה אבן שתייה שממנה הושתה העולם . כתיב מזמור לאסף אל אלהים יהוה דיבר ויקרא ארץ וגו' . מציון מכלל יופי אלהים הופיע . ואומר לכן הנני יסד בציון אבן וגו' . מהו כמציליף . רבי שמואל בר חנניה בשם רבי לעזר כמטוורד . אמר רבי יוחנן כדי שלא יטעה . אמר רבי זעורא כדי שינמור הזיותיו מתוך שבע . והא קתני שבע ואחת אמר רבי בון כתיב אל פני הכפורת שבע . מה תלמוד לומר יזה כדי שתהא הזייה ראשונה נמנית עמהן .

חלכה ה כתיב והזה אותו על הכפורת יכול על גגה תלמוד לומר לפני

opacus, neque indigeat populus tuus Israel, alter altero, neque te convertas ad orationem itinerantium: Sapientes Cæsarienses dicebant, & super populum tuum Israel ne elevetur principatus alterius super alterum; & super viros habitationis dicebat: Sit beneplacitum coram te Domine Deus Israel, Deus patrum nostrorum, ne fiant domus eorum sepulcra eorum: Neque produxit orationem, ne timore incutiat Israeli. Narratur de quodam, qui producet, & statuerunt ingredi post eum. Dixerunt: Simeon justus ille erat: Dixerunt ei: Cur produxisti orationem? Respondit: Oravi pro sanctuario Dei vestri ne diruatur. Dixerunt; licet ita sit, tamen non debebas producere: Quadraginta annis ministravit Simeon Justus Israelitis in summo sacerdotio; & anno novissimo dixit eis: Anno isto ego moriar. Dixerunt ei: Unde nosti? Respondit: Singulis annis quando ingrediebar in sanctum sanctorum, senex quidam indutus vestibus albis, & velatus vestibus albis, ingrediebatur mecum, & mecum egrediebatur; at hoc anno mecum ingressus est, at mecum non est egressus: Quæsierunt coram R. Abau: Atqui scriptum est: *Et nullus homo non erit in tentorio conventus, quando ingredietur in sanctuarium ad expiandum donec egrediatur*. Vel ipsi illi, de quibus scriptum est: *Et similitudo vultus eorum facies hominis*: Non erunt in tentorio conventus. Respondit eis: Quod dicit mihi fuisse hominem; Ego dico fuisse Deum S. B.

Constitutio IV. Priusquam ablata esset arca, ingrediebatur, & egrediebatur ad lucem arcæ: Postquam ablata est arca; palpando ingrediebatur, & palpando egrediebatur: Docet R. Chijah: Cur appellatus est lapis fundationis? Quia ex eo fundatus est mundus: Scriptum est: *Psalmus Asaph: Deus Deorum locutus est, & vocavit terram &c. Ex Sion species decoris Dei &c.* Et dictum est: *Ecce ego mittam in fundamentis Sion lapidem*: Sicut flagellans. R. Ismael bar Chananjah nomine Rabi Eliesер; Sicut defatigatus. Dicit R. Jochanan: Ne erraret: Dicit R. Zehera: Ut perficeret ejus adspersiones intra septem. Atqui extat traditio: Septies, & semel. Dicit R. Bon: Scriptum est: *Ad faciem veli septies*. Cur dictum est: *Sparget*? Ut prima adspersio cum iis numeretur.

Constitutio V. *Et sparget illum super propitiatorium*. Crederem super ejus tectum? Idcirco dictum est: *Coram propitia-*

הכפורת . יכול על מצחה תלמוד לומר על ולפני . רבי זעורה אמ״ר צריך שיהא נוגע. רבי שמואל בר רב יצחק אמר אינו צריך שיהא נוגע . אמר רבי בון בר חייה טעמא דרבי שמואל בר רב יצחק והזה אותו על הכפורת ולפני הכפורת מה כפורת שנאמר להלן על מצחה לא על גגה ואינו צריך שיהא נוגע אף כפורת שנאמר כאן על מצחה לא על גגה ואינו צריך שיהא נוגע. אמר רבי יוסה מיסבור סבר רבי בון בר חייה הזיות שעיר של מעלה למידות מהזיות פר שלמעלן. ואינה כן אלא הזיות שעיר שלמעלן למידות מהזיות פר שלמטן : והזה אותו לפני הכפורת מלמד שהוא נותן אחת למעלן ולפני הכפורת איני יודע כמה . הרי אני דן נאמר מתן דמים בפר למטן . ונאמ״ר מתן דמים בשעיר למטן . מה מתן דמים אמורים בפר למטן שבע אף מתן דמים אמורים בשעיר למטן שבע . או כלך לדרך זו נאמרו דמים למעלן ונאמרו דמים למטן. מה דמים אמורים בו למעלן אחת . אף דמים אמורים בו למטן אחת . נראה למי דומה דנין שלמטן משלמטן ואין דנין שלמטן משלמעלן . או כלך לדרך זו דנין דם השעיר מדם השעיר . ואין דנין דם השעיר מדם הפר . תלמוד לומר ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר . מה דם הפר למטן שבע אף דם השעיר למטה שבע ואיני יודע כמה ליתן מדם הפר למעלן . נאמר מתן דמים בשעיר למעלן ונאמר מתן דמים בפר למעלן. מה דמים האמורים בשעיר למעלן אחת . אף מתן דמים האמורים בפר למעלה אחת . או כלך לדרך זו . נאמרו דמים למטן נאמרו דמים למעלן . מה דמים אמורים בו למטה שבע ,אף דמים

tiatorio : Crederem ſuper frontem ? Idcirco dictum eſt : על ולפני ſc. *ſuper*, *&* *coram*. R. Zehera dicit : Neceſſe erat, ut attingeret. R. Samuel bar R. Iſaach dicit : Non erat neceſſe ut attingeret. Dicit R. Bon bar Chijah : Ratio Rabi Samuelis bar R. Iſaach hæc eſt : *Et ſparget illum ſuper propitiatorium*, *&* *coram propitiatorio :* Sicut in propitiatorio ibi dicto ſpargebat ſuper ejus fronte non ſuper ejus tecto, neque erat neceſſe, ut attingeret, ita pariter in propitiatorio hoc loco dicto, ſpargebat ſuper ejus frontem non ſuper ejus tectum, neque erat neceſſe, ut attingeret. Dicit R. Joſe veroſimiliter putat R. Bon bar Chijah : Adſperſiones hirci ſurſum explicandæ ſunt ex adſperſionibus juvenci ſurſum : At non ita erat : At adſperſiones hirci ſuperiores explicandæ ſunt ex adſperſionibus juvenci inferioribus : *Et ſparget illum coram propitiatorio :* Docemur, quod adſpergeret ſemel ſurſum. At coram propitiatorio ignoro quoties adſpergeret : Ecce ego argumentor : Memorantur adſperſiones ſanguinum in juvenco deorſum, pariterque memorantur adſperſiones ſanguinum in hirco deorſum : Sicut adſperſiones ſanguinum in juvenco memoratæ deorſum erant ſeptem, ita pariter adſperſiones ſanguinum in hirco memoratæ deorſum erunt ſeptem : Aut hoc modo : Memorantur ſanguines ſuperiores, & memorantur ſanguines inferiores : Sicut in ſanguinibus in eo memoratis ſemel ſurſum ſpargebat, ita pariter in ſanguinibus in eo memoratis ſemel deorſum ſparget. Videamus cuinam ſit ſimilius : Explicentur inferiores ab inferioribus, at non explicentur inferiores a ſuperioribus. Aut hoc modo : Explicetur ſanguis hirci a ſanguine hirci, at non explicetur ſanguis hirci a ſanguine juvenci : Idcirco dictum eſt : *Et faciet ſanguinem ejus, ſicut fecit in ſanguine juvenci*. Sicut ſanguis juvenci ſepties adſpergebatur deorſum, ita pariter ſanguis hirci ſepties deorſum erat adſpergendus : At ignoro, quoties ſanguis juvenci ſurſum eſſet adſpergendus : Memorantur adſperſiones ſanguinum in hirco ſuperiores, pariterque memorantur adſperſiones ſanguinum in juvenco ſuperiores ; Sicut in ſanguinibus in hirco memoratis ſemel ſurſum ſpargebat, ita pariter in ſanguinibus memoratis in juvenco ſemel ſurſum ſparget. Aut hoc modo : Memorantur ſanguines inferiores, pariterque memorantur ſanguines ſuperiores ; Sicut in ſanguinibus in eo memoratis ſepties deorſum ſpargebat, ita

אמורים בו למעלן שבע . נראה למי דומה
דנין שלמעלן משלמעלן ואין דנין שלמעלן
משלמטן . או כלך לדרך זו דנין דם הפר
מדם הפר ואין דנין דם הפר מדם השעיר
תלמוד לומר ועשה את דמו עאשר עשה
לדם הפר . שיהו כל מעשיו שוין מה דם
הפר למטן שבע . אף דם השעיר למטן
שבע . מה דם השעיר למעלן אחת אף
דם הפר למעלן אחת. הקודש. צריך לבוין
כנגד הקודש . אמר רבי נחמיה לפי
שמצאנו בפר הבא על כל המצות שהוא
עומד חוץ למזבח ומזה על הפרוכת בשעה
שהוא מזה . יכול אף זה כן תלמוד לומר
אשר לפני יהוה . והיכן היה לפנים מן
המזבח או אינו, מדבר אלא על מזבח
החיצון תלמוד לומר אשר לפני יהוה. הא
אינו מדבר אלא על מזבח הפנימי . הכל
מודין בפר משיח ועדה שאינו צריך שיהא
נוגע . מה פלינין בפר ושעיר של יום
הכיפורים . אית תניי תני צריך שיהא
נוגע . אית תניי תני אינו צריך שיהא
נוגע . אמר רבי לעזר בי רבי יוסי אני
ראיתיה ברומי מליאה טיפין של דם .
אמרתי אילו מן הדמים שהיו מזין עליה
ביום הכיפורים . הדא אמרה צריך שיהא
נוגע ואפילו תימר אין צריך שיהא נוגע
ואם נגע נגע . נתן מכלי קודש לתוך כלי
חול פסל. הא מכלי קודש לתוך כלי קודש
לא פסל . אמר רבי חגיי קומי רבי יוסה
מתניתא אמרה בן עירה דם הפר לתוך
דם השעיר . מה את שמע מינה . אמר
רבי מנא נימר מדם הפר שהוא מלא
לתוך דם השעיר שהוא ריקם . אמר רבי
יוסה בי רבי בון עירה דם הפר לתוך דם
השעיר מלא מיכן ואילך חוזר ובוללן לתוך
כלי אחר כדי שיבללו כל צרכן . מניין
שהוא זקוק להערות תלמוד לומר ונתן
מדם הפר ומדם השעיר בזמן שהן מעולבין
יכול מזה בפני עצמו ומזה בפני עצמו

ita pariter in ſanguinibus in eo memoratis ſepties deorſum ſparget. Videamus cuinam ſit ſimilius: Explicentur ſuperiores a ſuperioribus, at non explicentur ſuperiores ab inferioribus: Aut hoc modo. Explicetur ſanguis juvenci a ſanguine juvenci, at non explicetur ſanguis juvenci a ſanguine hirci: Idcirco dictum eſt: *Et faciet ſanguinem ejus, ſicut facit in ſanguine juvenci*. Ut ejus operationes ſint æquales; ſicut ſanguis juvenci ſepties deorſum adſpergebatur, ita pariter ſanguis hirci ſepties deorſum erat adſpergendus; Sicut ſanguis hirci ſemel ſurſum adſpergebatur, ita pariter ſanguis juvenci ſemel ſurſum erat adſpergendus. *Sanctuarium:* Neceſſe erat, ut dirigeret contra ſanctuarium. Dicit R. Nehemias, quia invenimus, in juvenco, qui afferebatur pro omnibus præceptis, quod conſiſteret in ſpatio exteriori altaris, & ſpargeret ſuper vela, quando ſpargebat; Crederem vel in hoc quoque? Idcirco dictum eſt: *Coram Domino:* Et ubi ſtabat? In ſpatio, quod erat interius altari: Aut non loquitur niſi de altari exteriori? Idcirco dictum eſt: *Quod eſt coram Domino:* Ecce non loquitur niſi de altari interiori. Omnes fatentur in juvenco ſacerdotis uncti, & cœtus, quod non eſſet neceſſe, ut attingeret. In quo diſſentiunt? In juvenco, & hirco diei expiationum. Eſt qui docet, quod eſſet neceſſe, ut attingeret. Eſt qui docet, quod non eſſet neceſſe, ut attingeret. Dicit R. Elieſer diſcipulus R. Joſe: Ego vidi velum Romæ plenum guttis ſanguinis: Dixi: Iſti ſunt ſanguines, qui adſperſi fuerunt ſuper illud in die expiationum: Hoc dicit, quod neceſſe eſſet, ut attingeret; Vel ſi dicas; non erat neceſſe ut attingeret, tamen ſi attingeret, attingeret: Si indat de vaſe ſancto in vas profanum, profanatur: Si de vaſe profano in ſanctum, non profanabitur. Dixit R. Haggæus coram R. Joſe: Ita dicit Miſna. Evacuabat ſanguinem juvenci in ſanguinem hirci. Quid inde eruis? Dicit Rabi Mena. Dicemus de ſanguine juvenci, qui erat plenus, in ſanguinem hirci, qui erat vacuus. Dicit R. Joſe diſcipulus R. Bon: Evacuabat ſanguinem juvenci in ſanguinem hirci plenum; Hinc & ulterius iterum eos miſcebat in uno vaſe, ut miſcerentur quantum eſſet neceſſe: Unde probatur miſcendos fuiſſe ſanguines? Ex eo quod dictum eſt: *Et dabit de ſanguine juvenci, & de ſanguine hirci*; Quando fuerint commixti: Crederem de hoc ſeorſim, & de illo ſeorſim? Idcirco dictum eſt: *Et expiabit*

Aba-

תלמוד לומר וכפר אהרן על קרנתיו אחת
בשנה . אחת בשנה הוא מכפר ואינו
מכפר שתים בשנה או נימר דם הפר
אחת בשנה לא שתי בשנה . תני רבי
ישמעאל מדם חטאת הכיפורים אחת
בשנה יכפר עליו לדרתיכם . אחת בשנה
הוא מכפר ואינו מכפר שתים בשנה. הכל
מודין בשבע הזאות שלמטן שהוא צריך
להערות דכתיב שבע ולא ארבע עשרה .
קיבל מדם הפר בשלשה כוסות ומדם
השעיר בשלשה כוסות ליתן מאחד על
הבדים . מאחד על הפרכות מאחד על
מזבח הזהב איזה מהן זקוק להערות . ויש
אדם מחשב חצי כפרה . אלא כיני קיבל
מדם הפר בשלשה כוסות ומדם השעיר
בשלשה כוסות ליתן מאחד על הבדים .
ומאחד על הפרכות . ומאחד על מזבח
הזהב איזה מהן הוא זקוק להערות .
תפלוגתא דרבי זעורה ודרבי הילא
דאיתפלגון הגריל שלשה זוגות ליתן
מאחד על הבדים מאחד על הפרכות
מאחד על מזבח הזהב איזה מהן משתלח
רבי זעורה אמר לכפר עליו . את שהוא
מכפר בו חבירו משתלח . את שאינו
מכפר אין חבירו משתלח. רבי הילא אמר
לכפר עליו את שהוא נגמר בו כל הכפרה
חבירו משתלח . את שאינו נגמר בו כל
הכפרה אין חבירו משתלח . על דעתיה
דרבי זעורה שלשתן משתלחין. על דעתיה
דרבי הילא אינו משתלח אלא אחרון
בלבד . והכא על דעתיה דרבי זעורה
שלשתן הוא זקוק להערות . על דעתיה
דרבי הילא אינו זקוק להערות אלא אותו
שהזה ממנו . קיבל דם הפר בשלשה
כוסות ומדם השעיר בשלשה כוסות ליתן
מאחד על הבדים . ומאחד על הפרכות .
ומאחד על מזבח הזהב איזה מהן ישפך
על היסוד . תפלוגתא דרבי ודרבי אלעזר
בי רבי שמעון . דאיפלגין חטאת שקיבל
דמה בארבעה כוסות נתן מזה אחד ומזה
אחד ומזה אחד מנין שכולן נשפכין על
היסוד תלמוד לומר את דמה ישפך יכול
אפילו לא נתן מאחד מהן מתן אלא

Aharon super cornibus semel in anno: Semel in anno expiabat, at non expiabat bis in anno: Aut dicemus de sanguine juvenci semel, non bis in anno: Docet Rabi R. Ismael: *De sanguine sacrificii pro peccato expiationum semel in anno expiabit super eo in generationibus vestris:* Semel in anno expiabat, at bis in anno non expiabat. Omnes fatentur in septem adspersionibus, quæ deorum adspergebantur, fuisse evacuandum. Scriptum est enim: *Septies:* Non quater & decies: Si accipiat de sanguine juvenci tribus calicibus, & de sanguine hirci tribus calicibus, ut spargat de uno super vectes, & de altero super vela, & de altero super altare aureum, quinam ex iis erat commiscendus? Estne aliquis, qui putet fuisse dimidiam expiationem? Sed ita: Si accipiat de sanguine juvenci tribus, pariterque de sanguine hirci tribus calicibus, ut spargat de uno super vectes, & de altero super vela, & de altero super altare aureum, quinam ex iis erat commiscendus? Est dissensio R. Zehera, & R. Ela; qui dissentiunt: Si sortiatur tria paria hircorum, ut spargat de uno super vectes, & de altero super vela, & de altero super altare aureum, quinam ex iis erat emittendus? R. Zehera dicit: *Ad expiandum super eo:* Socius illius, qui expiat, erit emittendus; At socius illius, qui non expiat, non erat emittendus. R. Ela dicit: *Ad expiandum super eo:* Socius illius, in quo perficiebatur integra expiatio, erat emittendus, at socius illius, in quo integra expiatio non perficiebatur, non erat emittendus: Ex mente R. Zeera tres omnes erant emittendi: At ex mente R. Ela non erat emittendus nisi novissimus duntaxat. At hoc loco ex mente R. Zeera tres omnes erunt commiscendi. Ex mente R. Ela non erat evacuandus nisi ille, ex quo adsperserit: Si accipiat de sanguine juvenci tribus calicibus, & de sanguine hirci tribus calicibus, ut spargat de uno super vectes, & de altero super vela, & de altero super altare aureum; quinam ex iis erat effundendus super fundamentum? Dissensio est Rabi, & R. Elieser discipulus Rabi Simeon, qui dissentiunt: Si de sanguine sacrificii pro peccato accipiat quatuor calicibus, ut de hoc semel spargat, & de altero semel spargat, & de altero semel spargat, unde probatur fuisse omnes effundendos super fundamentum? Ex eo quod dictum est: *Sanguinem ejus effundet.* Crederem, vel si non adsperserit de aliquo ex iis, nisi quatuor

ארבע יהו כולם נשפכין תלמוד לומר ואת כל דמה ישפך . הא כיצד הוא נשפך עד היסוד והן נשפכין לאמה דברי רבי . רבי אלעזר בי רבי שמעון מנין אפילו לא נתן מאחד מהן אלא מתן ארבע יהו כולן נשפכין על היסוד תלמוד לומר ואת דמה ישפך . על דעתיה דרבי אלעזר בי רבי שמעון כולהן נשפכין על היסוד. על דעתיה דרבי אין לך נשפך על היסוד אלא אותו שהיזה ממנו . חבריא אמרי נתפגל זה ונתפגל זה אבדו אימוריו של זה מזין על אימוריו של זה . הכל מודין בפר משיח ועדה שיהא שם מתנה אחת משל שניהן. חברייא אמרי אימורין כשרים שנתערבו בפסולין עד שיהא מתנה אחת משל כשירים . מה פליגין בדם שני חטאות שנתערבו רבי אומר אומר אני רואין את הדם אם יש בו כדי מתנה אחת מזה וכדי מתנה אחת מזה כשר . ואם לאו פסול . וחכמים אומרים אפילו אין בו אלא מתנה אחת משל שניהן כשר. על דעתיה דרבי יש שיעור למתנות . על דעתיה דרבנן אין שיעור למתנות . הרא אמרה נתפגל זה נתפגל זה . אבדו אימוריו של זה מזין על אימוריו של זה.

הלכה ו ויתחיל בקרן מזרחית דרומית . אמר רבי הילא ימנית אין זו ימנית . ויתחיל מקרן צפונית מערבית . אמר רבי אלעזר ויצא אל המזבח . ויתחיל מקרן מערבית דרומית . שלא יתן אחוריו לקודש . ואין סופו ליתן אחוריו לקודש . חוזר היה לאחוריו . ויעמד בדרום ויתחיל מקרן מזרחית צפונית . כיי דאמר רבי הילא ימנית אין זו ימנית. תני רבי ליעזר אומר במקומו היה עומד ומחטא . ועל כולן הוא נותן מלמעלן למטן חוץ מזו שהיתה לפניו לוכסן שהיה נותן מלמטן למעלן . רבי אבהו בשם רבי יוחנן שניהן מקרא אחד דורשין סביב רבנן אמרין סביב להילוך ורבי ליעזר אומר סביב לקרנות . שני כהנים ברחו בפולמוסיות אחד אומר עומד הייתי ומחטא . ואחד אומר מהלך הייתי ומחטא. אמר רבי יודן

tuor adſperſiones, omnes fuiſſe effundendos? Idcirco dictum eſt: *Et totum ſanguinem ejus effundet*. Quomodo? Effundet ſuper fundamentum, & ipſi effundentur in foſſam: Verba Rabi. Rabi Elieſer diſcipulus R. Simeonis; Unde probatur, vel ſi non adſperſerit de aliquo ex iis niſi quatuor adſperſiones, omnes fuiſſe effundendos ſuper fundamentum? Ex eo quod dictum eſt: *Et ſanguinem ejus effundet*. Ex mente Rabi Elieſer diſcipuli R. Simeonis omnes effundebantur in fundamentum: Ex mente Rabi tibi non erat effundendus niſi ille, ex quo adſperſerit: Abominandus ſit hic, & abominandus ſit ille; ſi amittantur alterius adipes, ſuper alterius adipibus adſpergunt. Omnes fatentur in juvenco ſacerdotis uncti & cœtus, donec ibi fuerit una adſperſio ex utroque. Socii dixerunt: Si ſanguines legitimi miſceantur cum profanatis, donec ſit una adſperſio ex legitimis: In quo diſſentiunt? In ſanguine duorum ſacrificiorum pro peccato, qui commiſceantur, Rabi dicit: Ego dico: Conſiderabunt ſi in ſanguine fuerit ſatis, ut fiat una adſperſio ex hoc, & una adſperſio ex illo, erit legitimum, ſi minus, erit profanum: Ex mente Rabi erat menſura in adſperſione, ex mente ſapientum non erat menſura in adſperſione: Hoc dicit: Fit abominandus hic, & fit abominandus ille. Si alterius adipes amittantur, ſuper alterius adipibus adſpergunt.

Conſtitutio VI. Et incipiet a cornu orientali auſtrali. Dicit R. Ela: Ab dextra: Hæc non erat dextra: Et incipiet a cornu aquilonari occidentali: Dicit R. Elieſer: *Et egredietur ad altare:* Et incipiet a cornu occidentali auſtrali, ne vertat tergum & non erit finis vertendi tergum altari: Revertetur retrorſum, & ſtabit in auſtro, & incipiet, & incipiet a cornu orientali aquilonari: Et ſtabit in auſtro, & incipiet a cornu orientali aquilonari juxta illud quod dicit R. Ela: Dextra; Hæc non erat dextra. Traditio: R. Elieſer dicit: In loco ſuo ſtabat, & adſpergebat; Et in omnibus ſpargebat a ſuperiori parte ad inferiorem, excepto cornu, quod erat in ejus conſpectu tranſverſum; ubi ſpargebat ab inferiori ad ſuperiorem. R. Abau nomine R. Jochanan: Ambo eundem textum exponunt: *In circuitu:* Sapientes dicunt סביב reſpectu inceſſus; At R. Elieſer dicit: סביב reſpectu cornuum. Duo ſacerdotes fugerunt in bellis, alter dicit: Stans ego ſpargebam; & alter dicit: Incedens ego ſpargebam.

הדא אמרה מאן דעבד הכין לא חשש
ומאן דעבד הכין לא חשש.

הלכה ז והזה עליו לא על אפריו
עליו לא על גחליו . אית תניי תני צד
צפוני . אית תניי תני צד דרומי . מאן
דאמר צד צפוני רבי ליעזר . ומאן דאמר
צד דרומי רבנן . אמר רבי יוסה זה סימן
כל הניטל מבחוץ להינתן בפנים ניטל מן
הסמוך לפנים וכל היוצא מבפנים להינתן
בחוץ ניטל מן הסמוך לפנים . רבי ירמיה
בשם רבי פרת נחלים שבכל יום ונר
המערבי למירין מנחלים של יום הכיפורים
ושני ביכי לבונה למירין משירי דמים .
ואת כל דם הפר ישפך לרבות דם פר יום
הכיפורים לשפיכה . ולמה לא אמר ושעיר
אמר רבי מנא בלא כך אינו זקוק להערות
אשכחת אמר ואת כל דם הפר ישפך
לרבות דם פר יום הכיפורים ושעיר
לשפיכה . וכלה מכפר את הקודש . אית
תניי תני אם כילה כיפר . ואית תניי תני
אם כיפר כלה . רבי אבהו בשם רבי יוחנן
מחלוקת ביניהון מאן דאמר אם כיפר
כילה השיריים מעכבין . מאן דאמר אם
כילה כפר אין השיריים מעכבין . רבי
יהושע בן לוי אמר משמעות ביניהון מן
השיריים אין השיריים מעכבין . רבי סימון
בשם רבי יהושע בן לוי אין השיריים
מעכבין . מאי כדון מאן דאמר אם כלה
כיפר . עושה אותן ארבע מתנות . מאן
דאמר אם כיפר כלה אינו עושה אותן
אלא מתנה אחת. תני אמר רבי ישמעאל
מה אם שירי חטאת שאינן מכפרין ניתנין
על היסוד . תחילת עולה שהיא מכפרת
אינו דין שתינתן על היסוד . אמר לו רבי
עקיבה לא אם אמרת בשירי חטאת שאינן
מכפרין ואינן ראויין לכפר נותנין על
היסוד תחילת עולה שהיא מכפרת וראויה
לכפר אינו דין שתינתן על היסוד . מאן
דאמר אין מכפרין אין מכפרין בשאר
ימות השנה הא ביום הכיפורים מכפרין .
מאן דאמר אינן מכפרין ואינן ראויים

dicit R. Jodan: Hoc dicit: Qui ita ministravit, non fuit solicitus, & qui ita ministravit, non fuit solicitus.

Constitutio VII. *Et adsperget super illo:* Non super ejus cinerem; *Super illo:* Non super ejus prunas: Est qui dicit latus aquilonare; & est qui dicit latus australe: Qui dicit latus aquilonare, est R. Eliesér; qui dicunt latus australe, sunt sapientes: Dicit R. Jose: Hoc erat signum; Qui sumebat ex loco exteriori, ut poneret in interiori, sumebat ex spatio, quod erat proximum interiori; & qui educebat de loco interiori, ut poneret in exteriori, sumebat ex spatio, quod erat propinquius interiori. R. Hieremias nomine R. Pedath: Prunæ quotidianæ, & lucerna occidentalis explicentur ex prunis diei expiationum, & duæ acerræ thuris explicentur ex reliquiis sanguinum: *Et omnem sanguinem juvenci effundet:* Ad includendum sanguinem juvenci diei expiationum in effusione. Et cur non dicit: Et hirci? Dicit Rabi Mena; Sine hac causa non erat effundendus. Deprehenderis quod dicas: *Et omnem sanguinem effundet:* Ad includendum sanguinem juvenci diei expiationum, & hirci in effusione: *Et perficiet expiare sanctuarium.* Est qui docet; Si perficiat, expiabit; est qui docet; Si expiet, perficiet. R. Abau nomine R. Jochanan: Dissensio est inter eos: Qui dicit, si expiet, perficiet; reliquiæ impediunt. Qui dicit: Si perficiat, expiabit; reliquiæ non impediunt: R. Jehosua ben Levi: Quod eruitur ex eorum dissensione de reliquiis; reliquiæ non impediunt. R. Simon nomine R. Jehosua ben Levi: Reliquiæ non impediunt: Quid hoc erat? Qui dicit: Si perficiat, expiabat: Considerat in iis quatuor adspersiones: Qui dicit: Si expiat, perficit: Non considerat in iis nisi unam adspersionem. Traditio: Dicit R. Samuel: Si reliquiæ sacrificii pro peccato, quæ non expiant, effunduntur in fundamentum; Principium holocausti quod expiat, non erit æquum, ut effundatur in fundamentum? Respondit ei R. Akiba: Minime; si dixisti de reliquiis sacrificii pro peccato, quæ non expiant, neque sunt convenientes ad expiandum, tamen erant effundendæ in fundamentum, in principio holocaustum, quod expiabat, & erat idoneum ad expiandum, non erit æquum, ut effundatur in fundamentum? Qui dicit: Non expiant, non expiant reliquis anni diebus, at in die expiationum expiant. Qui dicit: Non expiabant, neque erant aptæ ad expiandum, non ex-

לכפר אין מכפרין לא בראש השנה ולא
ביום הכיפורים . מה נן קיימין אם למצוה
מצוה ליתן על היסוד . אלא אם אינו ענין
למצוה תניהו ענין לעיכוב . אמר רבי שמי
מתניתא אמרה שהשיריים מעכבין דתנינן
מה לתחתונים אם נתנן למעלן לא הורצו
שאין מהן קרב למעלן תאמר בעליונים
אם נתנן למטן הורצו שיש מהן קרב
למטן . הפנימיים יוכיחו שיש מהם קרב
בחוץ ואם נתנן בחוץ לא הורצו . מה
לפנימיים אם נתנן בחוץ לא הורצו שאין
מזבח ממרקן . תאמר בעליונים אם נתנן
למטן הורצו שהרי הקרנות ממרקות אותן
הואיל והקרנות ממרקות אותן אם נתנן
למטן תהא בשירה . תלמוד לזמר אותה
שיתן דמיה למעלן. לא שיתן דמיה למטן.
מהו אין המזבח הפנימי ממרקן אמר רבי
יוסי בי רבי בון שאינו ממרקן לעשותן
שיריים שעל ידי הבדים ועל ידי הפרכות
הן נעשות שיריים . אמר רבי יוסה
מתניתא אמרה שאין השיריים מעכבין
דתנינן אם לא נתן לא עיכב . רבי בורקיי
בשם רבי יוחנן מתניתא אמרה שהשיריים
מעכבין דתנינן וכפר את מקדש הקודש
זה לפני לפנים . ואת אוהל מועד זה
ההיכל . ואת המזבח זה מזבח הזהב.
יכפר אף על העזרות מה אית לך בפרה
בעזרות . לא השיריים רבי בון בר חייא
בעי כמאן דמר השיריים מעכבין מקומן
מעכב נותנן בלילה שוחט עליהן כתחילה.
חברייא בעי מחשב להן . רבי יודן בעי
אבדו מה הן . צריכה ליה כשהתחיל ליתן
וחסרו. אבל אם לא התחיל ליתן כל עמא
מודיי משהוא משייר שהן שיריים . תני
מועלין היו בדמים דברי רבי מאיר ורבי
שמעון וחכמים אומרים אין מעילה בדמים.
רבי אבהו בשם רבי יוחנן כי הדם הוא
בנפש יכפר . אין לך בו אלא כפרת נפש
בלבד . רבי חייה בשם רבי יוחנן כל
אוכליו יכרת . אין לך בו אלא כרת נפש
בלבד . אמר רבי זעורה הקריש דם

expiabant neque in principio anni, neque in die expiationum. Quomodo explicabimus? Si ratione præcepti, præceptum est, ut effunduntur in fundamentum: Si non explicetur respectu præcepti, explicetur respectu impedimenti. Dicit R. Same: Misna dicit, quod reliquiæ impediant; Etenim legimus: Si sanguines inferiores infra adspergantur non expiant, quia pars eorum supra offerebatur, dices de superioribus, si infra adspergantur, quod expient, eo quod eorum pars infra offerebatur? Interiores probent, quorum pars foris offerebatur, si foris adspergeret, non expiabant; Si interiores foris adspergeret, non expiabant, quia altare interius non perficiebat adspersiones, dices de superioribus, si infra adspergeret, quod expiarent, quia cornua eorum adspersiones perficiebant? Quoniam cornua eorum adspersiones perficiebant, si infra adspergeret, erat legitimum. Idcirco dictum est: *Ipsum*: Ut ejus sanguinem supra adspergat, non quod ejus sanguinem infra adspergat. Quid significat: Altare interius eas non perficiebat? Dicit R. Jose discipulus R. Bon: Quod eas non perficeret, ut fierent reliquiæ; inter vectes, & vela fiebant reliquiæ. Dicit R. Jose: Misna dicit, quod reliquiæ non impediant: Etenim legimus: Si non spargat, non impedit. R. Barkai nomine R. Jochanan: Misna dicit; quod reliquiæ impediant: Etenim legimus: *Et expiabit sanctuarium*. Hoc sanctuarium erat adytum. *Et tentorium conventus:* Hoc erat templum: *Et altare:* Hoc erat altare aureum. *Et expiabit etiam atria*. Quænam tibi erat expiatio pro atriis, si non essent reliquiæ? R. Bon bar Chijah vult juxta mentem illius qui dicit, quod reliquiæ impediunt, quod earum locus impediat. Si spargat noctu, mactabit super eo sicut in principio. Socii quæsierunt: Si cogitet de illis? R. Jodan quæsivit; Si amittantur, quid erunt? Necesse est, quando inceperit spargere, & deficiant. Si vero non inceperit spargere, omnes fatentur, quando fiat reliquum quod essent reliquiæ. Traditio: Prævaricantur in sanguinibus: Verba Rabi Meir; At R. Simeon, & sapientes dicunt: Non erat prævaricatio in sanguinibus. R. Abau nomine R. Jochanan: *Quia sanguis ipse in anima expiabit*. Non est tibi in eo, nisi expiatio animæ duntaxat. R. Chijah nomine R. Jochanan: *Omnis comedens illum excidetur:* Non est tibi in eo nisi excidium animæ duntaxat: Dicit R. Zehera: De eo, qui sanctificaverit sanguinem, est dissensio in-

ביניהון . מאן דאמר אין לך בו אלא כפרת נפש בלבד וזה הואיל ואין בו כפרה אין בו מעילה . מאן דאמר אין לך בו אלא כרת נפש בלבד וזה הואיל ויש בו כרת יש בו מעילה . אתא רבי בא רבי חייה בשם רבי יוחנן הקריש דם ובדק הבית ביניהון והיה רבי זעורה חדי בה סבר על דרבנן איתאמרת . אמר ליה ומה בידך ועל דרבי שמעון אתמרת . רבי בא בריה דרבי חייה בר בא כך משיבין חכמים לרבי שמעון אילו מכרן שמא אינו תופס דמיהן . מה ביניהן ומה בין דמיהן ופליג על ההיא דאמר רבי לעזר יש מה שאמרו לא נהנין ולא מועלים לפיכך אם מכרן אינו תופש את דמיהן . ויש מהם שאמרו לא נהנין ולא מועלים לפיכך אם מכרם תופש את דמיהם . דישון המזבח הפנימי והמנורה לא נהנין ולא מועלים לפיכך אם מכרן אינו תופש את דמיהן . הדמים לא נהנין ולא מועלים בהם לפיכך אם מכרם תופש את דמיהם .

הלכה ח תני אמר רבי יהודה במה דברים אמורים בעבודות הנעשות בפנים בבגדי לבן . אבל בעבודות הנעשות בחוץ בבגדי זהב אם הקדים מעשה לחבירו מה שעשה עשוי . וחכמים אומרים אף הנעשות בחוץ בבגדי זהב אם הקדים מעשה לחבירו לא עשה כלום . רבי אבהו בשם רבי יוחנן שניהם מקרא אחד הם דורשים מדם חטאת הכיפורים אחת . רבנן אמרי עבודות שהוא נכנס פעם אחת בשנה . רבי יהודה אומר מקום שהוא נכנס בו פעם אחת בשנה . רבי הושעיה בשם רבי פס במתנות הבדים אבל במתנות הפרכות שעיר מעכב את הפר . אמר רבי לעזר ונתן מדם הפר על בין הבדים ועל בין הפרכות ואחר כך שחט את השעיר הנעשה בתחילה כשר . אמר רבי יוסה אילו נשפך מדם הפר ומדם השעיר המונח בכוס שמא אינו מביא פר אחר וכשר . מה בין שחט עד שלא נתן . מה בין שחט משנתן . אילו אמר ונתן

inter eos: Qui dicit: Non est tibi in eo nisi expiatio animæ duntaxat; In isto quoniam non est expiatio, non erit prævaricatio: Qui dicit: In eo non est tibi nisi excidium animæ duntaxat; in isto quoniam est excidium, non erit prævaricatio. Venit R. Ba, R. Chijah nomine R. Jochanan: De sanctificante sanguinem instaurationi domus dissensio est inter eos; At R. Zehera lætabatur, putans de sapientibus esse dictum. Respondit ei: Quid est in potestate tua? At de R. Simeone dictum est. R. Ba bar R. Chijah bar Ba: Responderunt sapientes R. Simeoni; Si vendidisset, fortasse non apprehenderet eorum pretium. Quod discrimen est inter ea, & inter eorum pretia? Et dissentit in eo, quod dicit R. Eliezer; Sunt qui dicant, quod his non utantur, neque prævaricentur, ideoque si vendat, non apprehendet eorum pretia: Et sunt qui dicant, his non utuntur, neque prævaricantur, ideoque si vendat non apprehendet eorum pretia. Cinere altaris interioris, & candelabri non utuntur, neque in eo prævaricantur, ideoque si vendat, non apprehendet eorum pretia. Sanguinibus non utuntur, neque in iis prævaricantur, ideoque si vendat, apprehendet eorum pretia.

Constitutio VIII. Traditio: Dicit R. Jehuda: De quo hæc dicta sunt? De ministeriis interioribus, quæ peragebantur vestibus albis, at in ministeriis exterioribus quæ peragebantur vestibus aureis, si alterum ministerium alterum præcedat, quod factum est, factum est. At sapientes dicunt: Vel in ministeriis exterioribus, quæ fiebant vestibus aureis, si alterum ministerium alterum præcedat, nihil fecit. R. Aba nomine R. Jochanan: Ambo eundem textum exponunt: *De sanguine sacrificii pro peccato expiationum semel*. Sapientes dicunt: Ministeria, in quibus ingrediebatur semel in anno: R. Jehuda dicit locum, quo ingrediebatur semel in anno. Rabi Osajah nomine Rabi polluit in adspersionibus inter vectes, at in adspersionibus velorum hircus impediebat juvencum. Dicit R. Eliezer: *Et dabit de sanguine juvenci inter vectes, & super vela*; Et postea: *Mactabit hircum*. Si immolaretur in principio, erat legitimus. Dicit R. Jose: Si effunderetur sanguis juvenci, & sanguis hirci positus in poculo, fortasse non adducet alium juvencum, & erit legitimus. Quod est discrimen inter mactationem, & priusquam adspergat, & inter mactationem, postquam adsperserit? Si dictum est: *Et*

da-

יאות רבנן אמרי שלש לכושר ושלש
לפסול . רבי לעזר ורבי שמעון אומר
ארבעים ושלש לכושר וארבעים ושלש
לפסול . ורבנן אמרי כל שבע ושבע כפרה
בפני עצמה רבי אלעזר ורבי שמעון אמרי
כל אחד ואחד כפרה בפני עצמו . רבי
זעירה בשם רבי לעזר טעמא דרבי לעזר
בי רבי שמעון וכלה מכפר את הקודש
אפילו אין שם אלא מתנה אחת אמרה
התורה כלה . אמר רבי לעזר נתן מקצת
מתנות ונשפך הדם מביא אחרים תחתיהן
אילו ואילו נשפכין במצותן . לכן צריכה
בשנקרא עליהן לשם פסול . אמר רבי יוסה
ויאות אילו נתן מקצת מתנות ונשפך הדם
שמא אינו מביא אחרים תחתיהן ומועלין
בראשונים רבי חגיי בעא קומי רבי יוסי
עד כדון כששחט את הראשונים לשם
כושר והשניים לשם פסול . שחט את
הראשונים לשם פסול ואת השניים לשם
כושר . אמר רבי יוסה מצינו פסול מוציא
מיד פיגול מצינו פסול מוציא מיד כושר.

פרק ששי

א שני שעירי יום הכיפורים
מצותן שהיו שוין במראה ובקומה ובדמים
ולקיחתן כאחת אף על פי שאינן שוין
כשרים . לקח אחד היום ואחר למחר
כשרים . מת אחד מהם אם עד שלא
הגריל מת אחד מהם יקח זוג לשני . ואם
משהגריל מת יביא שנים ויגריל עליהם
בתחילה.

ב ויאמר אם של שם מת זה
שעלה עליו הגורל לשם יתקיים תחתיו .
ואם של עזאזל מת זה שעלה עליו הגורל
לעזאזל יתקיים תחתיו והשני ירעה עד
שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה שאין
חטאת ציבור מתה . רבי יהודה אומר
תמות . ועוד אמר רבי יהודה נשפך הדם
ימות המשתלח. מת המשתלח ישפך הדם.

ג בא לו אצל שעיר המשתלח
וסמך שתי ידיו עליו ומתודה וכך היה

dabit: Recte Sapientes dicunt, tres ad probandum, & tres ad reprobandum: R. Eliesér & R. Simeon dicit: Tres & quadraginta ad probandum, & tres & quadraginta ad reprobandum: Et sapientes dicunt; septem & septem; erat expiatio seorsim. R. Eliesér, & R. Simeon dicunt; Singulæ erant expiatio seorsim: R. Zehera nomine R. Eliesér: Ratio R. Eliesèris discipuli R. Simeonis hæc est: *Et perficiet expiare sanctuarium:* Vel si ibi non fuerit nisi una adspersio: Dicit enim lex: *Perficiet.* Dicit R. Eliesér: Si adspergat partem adspersionum, & effundatur sanguis, adducet alios eorum vice; tam illæ quam istæ effundentur juxta eorum præceptum: Idcirco necesse erat, quando appellabantur nomine profanati: Dicit R. Jose: Rectum erat: Si adspersisset partem adspersionum, & effunderetur sanguis, adducet alios eorum vice, & in prioribus prævaricantur. R. Haggæus quæsivit coram R. Jose: Hactenus, quando mactaverit priores nomine legitimi, & posteriores nomine profanati: Si mactet priores nomine profani, & posteriores nomine legitimi. Dicit Rabi Jose: Deprehendimus, quod profanatum educat de potestate abominandi, & deprehendimus, quod profanatum educat de potestate legitimi.

CAPUT VI.

I. DE duobus hircis diei expiationum præceptum erat, ut essent ambo pares aspectu, statura, & pretio, atque ut simul emantur; vel si non sint pares, sunt legitimi; Si alter ematur hodie, & alter cras, sunt legitimi: Moritur alter, sit ante sortitionem, comparem substituet alteri, si autem post sortitionem moriatur, adducet comparem alterum, & sortietur super illis in principio.

II. Et dicet; si hircus Domini mortuus est, iste super quem sors Domino adscenderit, stabit pro eo, si autem hircus Azael mortuus fuerit, iste, super quem adscenderit sors τῷ Azazel, stabit pro eo; & secundus pascet, donec vitietur; & vendetur, & ejus pretium cedet in oblationem spontaneam, quia sacrificium pro peccato cœtus non moritur; R. Jehuda dicit: Moriatur; & præterea dicit R. Jehuda; Effunditur sanguis? morietur emissarius: moritur emissarius? Effundetur sanguis.

III. Ibat ad hircum emissarium, eique imponebat ambas manus, confitebatur, & sic dicebat: Ah Domine, deli-

אומר אנא השם עוו פשעו חטאו לפניך עמך בית ישראל אנא השם כפר נא וגו'. מסרו למי שהוא מוליכו הכל כשרים להוליכו אלא שעשו כהנים גדולים קבע ולא היו מניחין ישראל להוליכו. אמר רבי יוסי מעשה והוליכו ערשלא מציפורין וישראל היה.

ד וכבש עושין לו מפני הבבליים שהיו מתלשין בשערו ואומרים לו טול וצא טול וצא. יקירי ירושלם היו מלוין אותו עד סוכה הראשונה עשר סוכות מירושלם עד צוק תשעים ריס. שבעה ומחצה לכל מיל.

ה על כל סוכה וסוכה אומרים לו הרי מזון והרי מים ומלוין אותו מסוכה לסוכה חוץ מן האחרון שבהן שאינו מגיע עמו לצוק אלא עומד מרחוק ורואה את מעשיו.

ו ומה היה עושה חלק לשון של זהורית חציו קשר בסלע וחציו קשר בין קרניו ודחפו לאחוריו מתגלגל ויורד לא היה מגיע למחצית ההר עד שהוא נעשה איברים איברים. בא וישב לו תחת הסוכה האחרונה עד שתחשך. מאימתי מטמא בגדים משיצא חומת ירושלם. רבי שמעון אומר משעת דחייתו לצוק.

ז בא לו אצל הפר ואצל השעיר הנשרפין קרען והוציא את אימוריהן נתנם במגס והקטירן על גבי המזבח קלען במקלות והוציאן לבית השריפה. מאימתי מטמאין בגדים משיצאו חומת העזרה רבי שמעון אומר משיצת האור ברובן.

ח אמרו לו לכהן גדול הגיע שעיר למדבר. ומנין היו יודעין שהגיע שעיר למדבר הידכאות היו עושין ומניפין בסודרין ויודעין שהגיע שעיר למדבר.

ט אמר רבי יהודה והלא סימן גדול היה להם שלשת מילין מירושלם ועד בית חורון הולכין מיל וחוזרין מיל ושוהין כדי מיל ויודעין שהגיע שעיר למדבר. רבי ישמעאל אומר והלא סימן אחר היה להם לשון של זהורית היה קשור על פתחו של היכל וכשהגיע שעיר למדבר היה הלשון

liquerunt, rebelles fuerunt, & peccarunt coram te populus tuus domus Israel; Ah Domine, expia quæso &c. Tradebat illum ei, qui ducturus erat: Omnes legitimi erant ad ducendum; at quod faciebant summi sacerdotes, ratum erat, nec permittebant, ut Israelita duceret: Dicit R. Jose: Narratur, quod Arzela Tsipporiensis duceret, & Israelita erat.

IV. Et pontem ei fecerunt propter Babylonios, qui pilos ei evellebant, ei dicentes: Vade & exi, vade & exi. Præstantissimi Hierosolymæ comitabatur eum ad tabernaculum primum; decem erant tabernacula inter Hierosolymam & Zuck, & nonaginta stadia, septem stadia cum dimidio in singula milliaria.

V. Singulis tabernaculis dicebant ei: Ecce cibus, ecce aqua; & comitabantur eum a tabernaculo ad tabernaculum, excepto ultimo, quia non perveniebat cum eo usque ad Zuck, sed stabat e longinquo, & observabat, quod facturus erat.

VI. Quid faciebat? Linguam coccineam dividebat; dimidium ad rupem dimidium inter cornua ejus alligabat, & impellebat eum retrorsum, & ipse volvebatur, & descendebat, nec ad medium montem pervenit, nisi prius membratim discerperetur; Ibat & sedebat sub tabernaculo ultimo donec oborirentur tenebræ: At quando polluebat vectes? Postquam exierat a muris Hierosolymæ: R. Simeon dicit: a tempore impulsionis ejus ad Zuck.

VII. Ibat ad juvencum & hircum, qui erant comburendi; findebat eos, & eorum adipes educebat, ponebat in scutella, eosque super altare offerebat: incidebat eos incisionibus, & portari curabat ad domum combustionis: Et quando polluebant vectes? Postquam exierant muris atrii: R. Simeon dicit: Postquam ignis in majori eorum parte accendebatur.

VIII. Dicebant summo sacerdoti, quod hircus pervenerit ad desertum: Et unde sciebant hircum ad desertum pervenisse? Speculas in via fecerunt, & ventilabant sudaria, & sciebant hircum ad desertum pervenisse.

IX. Dicit R. Jehuda: An non illis signum magnum erat hoc? Ab Hierusalem usque ad aditum deserti tria erant milliaria, incedebant milliare, & redibant, & æstimabant quasi milliare, & sciebant hircum ad desertum pervenisse. R. Ismael dicit: An non signum alterum illis erat? Lingua coccinea alligata erat ad portam templi, & quando pervenerat hircus ad desertum, lingua albe-

מלבין שנאמר אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו.

סליק פירקא

הלכה א שני שעירי יום הכיפורים. כו'. שעירים. מיעוט שעירים שנים. אם כן למה אמר שני שיהו שוין. כבשים. מיעוט כבשים שנים אם כן למה נאמר שתי שיהו שוות. חצוצרות. מיעוט חצוצרות שתים. אם כן למה נאמר שתי שיהו שוות. התיב רבי חגיי קומי רבי יוסה והא כתיב ועמדו שני האנשים אשר להם הריב לפני יהוה. מעתה אנשים מיעוט אנשים שנים. אם כן למה נאמר שני שיהו שוין. והא כתיב לא תטה משפט גר יתום. והרי מצאנו גר דן עם מי שאינו גר יתום דן עם מי שאינו יתום אלמנה דנה עם מי שאינה אלמנה. מה תלמוד לומר שני אלא מפנייא להקיש לגזירה שוה נאמר כאן שני ונאמר להלן שני. מה שני שנאמר להלן אנשים ולא נשים ולא קטנים. אף שני שנאמר כאן אנשים ולא נשים ולא קטנים. הרי למדנו שאין האשה מעידה מעתה אין האשה דנה. רבי יוסה בי רבי בון רבי חונה בשם רב יוסף נאמר כאן שני על פי שנים עדים ונאמר להלן שני וישארו שני אנשים במחנה. מה שני שנאמר להלן אנשים ולא נשים ולא קטנים אף שני שנאמר כאן אנשים ולא נשים ולא קטנים אם כן למה נאמר ועמדו שני האנשים שלא יהא אחד עומד ואחד יושב אחד שותק ואחד מדבר אחד מדבר כל צורכו ואחד את אומר לו קצר בדבריך שלא יהא הדיין מסביר פנים כנגד אחד ומעיז פנים כנגד האחד מעמיד לזה ומושיב לזה משום רבי ישמעאל אמרו לו לבוש כשם שהוא לובש או הלבישו כשם שאתה לבוש. אמר רבי יהודה שמעתי שאם רצה הדיין להושיב את שניהם מושיב. ואיזה האסור שלא יהא אחד עומד ואחד יושב אחד מדבר כל צורכו וכו'. רבי בא בשם רב הונא צריכין העדים להיות עומדים כשהן מעידין עדותן. רבי ירמיה בשם רבי אבהו אף הנידונין צריכין להיות עומדין בשעה שהן מקבלים עדותן. שוין בדמים ואין שוין בשבח הדמים אין

bescebat: Dictum est enim: *Si fuerint peccata vestra sicut coccinum, sicut nix dealbabuntur*.

Finis capitis.

Constitutio I. Duo hirci diei expiationum &c. *Hircos*. Ad minimum hirci sunt duo. Si ita est: Cur dixit: *duos?* Ut sint æquales: *Agnos:* Ad minimum agni sunt duo: Si ita est: Cur dixit: *duos?* Ut sint æquales: *Tubas:* Ad minimum tubæ sunt duæ: Si ita est, cur dixit *duas?* Ut sint æquales. Respondit R. Haggæus coram R. Jose: Atqui scriptum est: *Et stabunt duo viri, quibus fuerit lis, coram Domino &c.* Hinc viri: Ad minimum viri sunt duo. Si ita est, cur dixit: *Duo?* Ut sint æquales: Atqui scriptnm est: *Non inclinabis judicium peregrini, & pupilli*. Deprehendimus, quod peregrinus judiceretur cum eo, qui non erat peregrinus, & pupillus cum eo, qui non erat pupillus, & vidua judicaretur cum ea quæ non erat vidua. Cur dictum est: *Duo?* Nisi quod se convertat ad differendum a pari: Memorantur hic duo, & memorantur ibi duo, sicut duo ibi memorati, erant viri non fœminæ, ita pariter viri hoc loco memorati erunt viri non fœminæ: Ecce docemur, quod fœmina non posset testificari; hinc probatur, quod fœmina non posset judicare. R. Jose discipulus R. Bon, R. Huna nomine R. Joseph; Memorantur hic duo, & memorantur ibi duo; *Et remanserunt duo viri in castris:* Sicut duo ibi memorati erant viri, non fœminæ, neque pueri, ita pariter duo hoc loco memorati erant viri, non fœminæ, neque pueri: Si ita est, cur dictum est: *Et stabunt duo viri?* Ne alter stet, & alter sedeat, ne alter taceat, & alter loquatur, ne alter loquatur, quantum sit necesse, & alteri dicas: Sis brevis in tuis verbis: Ne judex alteri occludat faciem, & alterum aspiciat. Quod alterum stare jubeat, & alterum sedere: Nomine R. Ismaelis dixerunt: Si dicat: Indue te, sicut ille indutus est; aut indue illum, sicut tu indutus es. Dicit R. Jehuda: Audivi; si velit judex ut assideant ambo, poterit, & quodnam erat interdictum? Ne alter stet, & alter sedeat, alter loquatur, quantum sit necesse &c. R. Ba nomine R. Huna: Necesse est, ut testes stent, quando testantur testimonia sua. R. Hieremias nomine R. Abau; Vel judices necesse est, ut stent, quando recipiant testimonia: Si fuerint æquales pretio, at non æquales

השעירים כמצוותן . שווין בשבח הדמים ואין שווין בדמים השעירים כמצותן . משובח בגופו משובח במראיו מי קודם . רבי ירמיה סבר מימר נישמעינה מן הדא אביב קצור יבש לקצור אביב קצור קודם . הדא אמרה משובח בגופו משובח במראיו משובח בגופו קודם . כיני מתניתא יביא שנים ויגריל עליהם בתחילה ויאמר זה שעלה עליו הגורל לשם יתקיים תחתיו . איזה מהן קרב תחילה רב אמר שני שבין זוג שני . רבי יוחנן אמר שני שבין זוג ראשון . אמר רבי זעורה טעמא דרבי יוחנן ועשהו חטאת כראשון . אמר רבי לא טעמא דרבי יוחנן ועשהו חטאת קבעו בתלייה שלא יידחה ואתיא כהיא דאמר רבי יונה בשם רבי זעורה ועשהו חטאת קבעו בתלייה שיזדווג לו חבירו . על דעתיה דרבי יוחנן מת שני שבין זוג שני שבין זוג ראשון מהו שיידחה אתא רבי בא רבי חייה בשם רבי יוחנן מת שני שבין זוג שני שני שבין זוג ראשון כבר נדחה . כל שכן מחלפיה שיטתיה דרב מת שני בזוג ראשון שני שבזוג שני כבר נדחה הגריל שלשה ליתן מאחד על הבדים . מאחד על הפרכות מאחד על מזבח הזהב איזה מהן המשתלח . רבי זעורה אמר לכפר עליו את שהוא מכפר בו חבירו משתלח את שאינו מכפר בו אין חבירו משתלח . רבי הילא אמר לכפר עליו את שהוא נומר בו את כל הכפרה חבירו משתלח . את שאינו נומר בו את כל הכפרה אין חבירו משתלח . על דעתיה דרבי זעורה שלשתן משתלחין . על דעתיה דרבי הילא אינו משתלח אלא אחרון בלבד שאין חטאת ציבור מתה . רבי יהודה אומר תמות . וקשיא על דרבי יהודה . ויש אדם מגריל למיתה משעה ראשונה . אמר

les in incremento pretii, hirci non erunt juxta eorum præceptum. Si fuerint æquales in incremento pretii, at non fuerint æquales in pretio, hirci erunt juxta eorum præceptum. Si fuerit præstans in suo corpore, & præstans in ejus aspectu, quis præcedet? R. Hieremias putat dicendum: Hinc eruitur; Spica demessa, arida ad metendum, spica demessa præcedit: Hoc dicit; Si fuerit præstans in corpore suo, & præstans adspectu, qui sit adspectu præstans, antecedit. Ita se habet Misna: Adducet duos, & sortietur super illis in principio, ille super quem adscenderit sors Domino, ejus loco statuetur: Quisnam ex iis offeretur in principio? Rabi dicit: Secundus qui sit in pari secundo. R. Jochanan dicit: Secundus, qui sit in pari priori. Dicit R. Zehera: Ratio R. Jochanan hæc est: *Et faciet illum in sacrificium pro peccato sicut primum*. Dicit Rabi: Non hæc est ratio R. Jochanan: *Et faciet illum sacrificium pro peccato:* Statuerunt in principio ne pellatur. Et adducitur juxta id quod dicit R. Jonas nomine R. Zeera: *Et faciet illum in sacrificium pro peccato:* Statuerunt per dependentiam, ut ei associetur ejus socius: Ex mente Rabi Jochanan: Si moriatur secundus; qui sit inter par secundum, secundus, qui sit in ter par primum, num erit pellendus? Venit R. Ba, R. Chijah nomine R. Jochanan: Si moriatur secundus, qui sit inter par secundum, secundus, qui sit inter par primum, jam pelletur; Multo magis diversa est sententia Rab: Si moriatur secundus in pari primo, secundus, qui sit in pari secundo, secundus jam pelletur; Si sortiatur tres, ut adspergat de uno inter vectes, de altero ad vela, de altero super altare aureum, quinam ex iis erit emittendus? R. Zehera dicit: *Ad expiandum super eo:* Emittetur socius illius, in quo facta fuerit expiatio; at in quo non fuerit facta expiatio, ejus socius non emittetur. R. Ela dicit: *Ad expiandum super eo:* Socius illius, in quo perfecta fuerit integra expiatio, emittetur, at socius illius, in quo non fuerit perfecta integra expiatio, non emittetur. Ex mente R. Zehera: Tres omnes emittebantur: Ex mente R. Ela: Non emittebatur nisi novissimus duntaxat, quia sacrificium pro peccato cœtus non moriebatur: R. Jehuda dicit: Morietur: At oppositio est contra sententiam Rabi Jehuda: Estne aliquis, qui dicit quod moriatur a tempore primo? Dicit Rabi Abon: Nonne ita deprehendimus contra sententiam R. Elieser? Etenim Rabi

רבי אבון ולא אשכחנן כן על דרבי אליעזר דרבי אליעזר אמר ימותו . אמר רבי מנא הן דאת מקשי לה על דרבי יהודה קשיתה על דמתניתא דתנינן תמן וולד חטאת ותמורת חטאת וחטאת שמתו בעליה ימותו . ויש אדם מימר למיתה משעה הראשונה.

הלכה ב תני בר קפרא עון פשעו חטאו שלא להזכיר גנויין של ישראל . יעמד חי . מלמד שהוא עתיד למות . עד מתי הוא חייה עד וכלה מכפר את הקודש דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר עד שעת הוידוי . על דעתיה דרבי יהודה הוידוי מעכב. על דעתיה דרבי שמעון אין הוידוי מעכב . מה נפק מן ביניהון שלחו בלא ווידוי . על דעתיה דרבי יהודה צריך להביא שעיר אחר . על דעתיה דרבי שמעון אינו צריך להביא שעיר אחר . אף בפר כן שחטו בלא וידוי על דעתיה דרבי יהודה צריך להביא פר אחר . על דעתיה דרבי שמעון אינו צריך להביא פר אחר . נתודה ושחטו ונשפך הדם ואת אמר צריך להביא פר אחר. צריך להתודות עליו פעם שנייה או כבר יצא בווידויו של ראשון. אף בשעיר המשתלח כן צריך להגריל עליו פעם שנייה או כבר יצא בהגרילו של ראשון.

הלכה ג ושלח ביד איש. להכשיר את הזר . עתי שיהא עתיד . עתי שיהא מזומן. עתי אף בשבת . עתי אף בטומאה. לא הוא עתיד הוא מזומן . אלא שלא ישלחנו ביד שנים . שילחו ביד שנים מהו שיטמא בגדים . נישמעינה מן הדא והמשלח לא המשלח את המשתלח. הדא אמרה שילחו ביד שנים אינו מטמא בגדים . ברח דרך הליכה מטמא בגדים. דרך חזורה אינו מטמא בגדים. שאלו את רבי אליעזר חלה השליח . אמר להם כך תהו בשלום . ואם חלה המשתלח . אמר להם יכול הוא לטעון אתכם ולי . דחיין ולא מת אמר להם כן יהו אויבי השמים. לא שהיה רבי אליעזר מפליגן אלא שלא היה אומר להם דברים שלא שמען מימיו וחכמים אומרים חלה השליח משלחו ביד אחר . חלה המשתלח מרכיבו על החמור . דחיין ולא מת יורד אחריו וממיתו . כל ימים שהיה שמעון הצדיק קיים לא היה

bi Eliefer dicit: Moriantur: Dicit Rabi Mena: Quod opponis contra fententiam R. Jehuda, opponitur contra Mifnam. Etenim ibi legimus: Proles facrificii pro peccato, & commutatio facrificii pro peccato, & facrificium pro peccato, cujus domini mortui fuerint, morientur: Eftne aliquis qui dicat quod moriatur ab hora prima?

Conftitutio II. Traditio bar Kaphra: Deliquerunt, inique egerunt, peccarunt; Ne memoraret ignominiam Ifrael. Statuetur vivus: Docemur, quod effet moriturus: Quandiu neceffe erat, ut effet vivus? Ufque ad: *Et perficiet expiare fanctuarium:* Verba R. Jehuda. R. Simeon dicit: Ufque ad tempus confeffionis: Ex mente R. Jehuda: Confeffio impediebat: Ex mente R. Simeonis; Confeffio non impediebat: Quid eruitur ex eorum diffenfu? Dimittebat fine confeffione: Ex mente R. Jehuda: Adducendus erat alius hircus: Ex mente R. Simeonis: Non erat adducendus alius hircus: Ita pariter fi juvencum mactaret fine confeffione, ex mente R. Jehuda adducendus erat alius juvencus; Ex mente R. Simeonis non erat adducendus alius juvencus: Si confeffus effet, & mactaffet, & effufus effet fanguis, tu dicis, fuiffe adducendum alium juvencum; confitendum erat fuper eo fecunda vice, aut jam fatisfacit confeffione prioris? Ita pariter in hirco emiffario fortiendum erat fuper eo fecunda vice, aut jam fatisfecit fortitione prioris?

Conftitutio III. *Et emittet per manum viri:* Ut fiat legitimus peregrinus: עתי, ut fit paratus: עתי ut fit præparatus: עתי vel in Sabbatho. עתי vel in immunditie. Sit non fit paratus, fit præparatus, at non emittat per duos: Si emittat per duos: Num polluebat veftes? Hinc eruitur: *Et emittet*; non emittens emiffum. Hoc dicit: Si emittat per duos, non polluit veftes: Si fugiat per viam? Deductio polluit veftes, non polluit veftes: Quæfierunt a R. Eliefere; fi ægrotet emittens? Refpondit: Sic vos fitis in pace: Si ægrotet emiffarius? Refpondit: Poteft ille geftari a vobis & a me: Si vivat, & non moriatur. Refpondit: Ita fint inimici Dei. Non erat R. Eliefer, qui diffentiret; at quod non diceret eis verba, quæ nunquam audierat a diebus fuis: At fapientes dicunt; Si ægrotet emittens, per alium emittet: Si ægrotet emiffarius imponunt afino: Si vivat, & non moriatur, defcendet poft eum, & interficiet: Quo tempore vixit Simeon juftus, nondum pervenerat ad medium montem, ut in mem-

מגיע למחצית ההר עד שנעשה איברים
איברים . משמת שמעון הצדיק היה בורח
למדבר והסרקיין אוכלים אותו . כל ימים
שהיה שמעון הצדיק קיים היה גורל של
שם עולה בימין . משמת שמעון הצדיק
פעמים בימין פעמים בשמאל . כל ימים
שהיה שמעון הצדיק קיים היה נר מערבי
דולק . משמת שמעון הצדיק פעמים כבה
פעמים דלק . כל ימים שהיה שמעון
הצדיק קיים היה לשון של זהורית מלבין.
משמת שמעון הצדיק פעמים מלבין
פעמים מאדים . כל ימים שהיה שמעון
הצדיק קיים היה אור המערכה מתגבר
ועולה משהיו נותנין שני גזירי עצים
בשחרית לא היו נותנין כל היום . משמת
שמעון הצדיק תשש כוחה של מערכה
ולא היו נמנעין להיות נותנין עצים כל
היום . כל ימים שהיה שמעון הצדיק קיים
היתה ברכה משולחת בשתי הלחם ובלחם
הפנים והיה נופל לכל אחד ואחד עד
כזית ויש מהן שהיו אוכלים ושביעין. ויש
מהן שהיו אוכלין ומותירין. משמת שמעון
הצדיק ניטלה ברכה משתי הלחם ומלחם
הפנים והיה נופל לכל אחד ואחד מהם
עד כאפון הצנועים היו מושכין את ידיהן.
והגרגרנים היו פושטין את ידיהן . מעשה
בכהן אחד בציפורין שנטל חלקו וחלק
חבירו והוא היה נקרא בן האפון עד היום
הוא שדוד אמר אלהי פלטיני מיד רשע
מכף מעול וחומץ . תני ארבעים שנה עד
שלא חרב בית המקדש היה נר מערבי
כבה ולשון של זהורית מאדים וגורל של
שם עולה בשמאל . והיו נועלין דלתות
ההיכל מבערב משכימין ומוצאין אותן
פתוחין . אמר לו רבן יוחנן בן זכאי היכל
למה אתה מבהלינו יודעין אנו שסופך
ליחרב שנאמר פתח לבנון דלתיך ותאכל
אש בארזיך . ארבעים שנה שימש שמעון
הצדיק את ישראל בכהונה גדולה ובשנה
האחרונה אמר להן בשנה זו אני מת .
אמרו לו למי נמנה אחריך אמר להן הרי
נחוניון בני לפניכם . הלכו ומינו את
נחוניון וקינא בו שמעון אחיו והלך
והלבישו אונקלה וחגרו צלצל . אמר להן
ראו מה נדר לאהובתו אמר ליה
לכשאשמש בכהונה גדולה אלבש נקלה

membra discerperetur: Post mortem Simeonis justi, fugiebat in desertum, & Saracæni eum comedebant: Quo tempore vixit Simeon justus, sors Domini adscendit ad dextram: Post mortem Simeonis justi aliquando adscendit ad dextram, & aliquando ad sinistram. Quo tempore vixit Simeon justus lucerna occidentalis ardebat; post mortem Simeonis justi, aliquando extinguebatur, & aliquando ardebat. Quo tempore vixit Simeon justus, ligula coccinea albescebat; Post mortem Simeonis justi, aliquando albescebat, & aliquando rubescebat. Quo tempore vixit Simeon justus ignis struis validus erat, & postquam imposuissent duo segmenta ligni mane, toto die amplius non imponebant. Post mortem Simeonis justi, elanguit struis, & non cessabant imponere ligna toto die: Quo tempore vixit Simeon justus immittebatur benedictio in duos panes, & in panem facierum, & cedebat singulis in quantitate olivæ; & nonnulli ex iis comedebant & saturabantur, & nonnulli ex iis comedebant, & supererat. Post mortem Simonis justi, ablata est benedictio ex duobus panibus, & ex pane facierum, & singulis cedebat quantitas pisi: Et nonnulli retrahebant manus suas, & epulones porrigebant manus suas: Narratur de quodam Tsipporiensi, qui sumsit partem suam, & partem socii sui, & appellatus est filius pisi usque ad diem nunc: Hic est de quo David dixit: *Deus meus eripe me de manu peccatoris, & de manu contra legem agentis, & iniqui*: Traditio: Quadraginta annis ante excidium domus sanctuarii lucerna occidentalis extincta est, & ligula coccinea erubuit, & sors Domini adscendit ad sinistram, & clausæ sunt portæ templi, & mane surgentes invenerunt eas apertas. Dixit Raban Jochanan ben Zachai; Templum cur nos perturbas? Scimus, quod finis tuus sit, ut diruaris; Dictum est enim: *Aperi Lebanon portas tuas, & absumat ignis cedros tuos*. Quadraginta annis ministravit Simeon justus Israelitis in summo sacerdotio; & anno novissimo dixit illis. Hoc anno ego moriar: Dixerunt ei: Quem præficiemus post te? Respondit eis: Ecce Nechonion filius meus in conspectu vestro. Abierunt, & præfecerunt Nechonion; & invidit ei Simeon ejus frater, qui abiens induit eum pallio, & cingulo præcinxit: Dixit eis: Videte, quid voverit amicæ suæ illi dicens: Quando ministrabo in summo sacerdotio, induam me pallio tuo, & cingulo tuo me præcingam? In-

שליך ואחנור בצלצל שליך · בדקו את הדברים ולא מצאו אותו אמרו משם ברח להר המלך . משם ברח לאלכסנדריאה ועמד יבנה שם מזבח וקרא עליו את הפסוק הזה ביום ההוא יהיה מזבח ליהוה בתוך ארץ מצרים . והרי הדברים קל וחומר ומה אם זה שברח מן השררה ראו היאך נחזר עליה בסוף מי שהוא נכנס ויוצא על אחת כמה וכמה . תני זו דברי רבי מאיר . רבי יהודה אומר לא כי אלא מינו את שמעון וקינא בו נחוניון אחיו והלך והלבישו נקלה וחזרו צלצל . אמר להן ראו מה נדר לאהובתו . כו׳ . הי׳ך קרמייא. והרי הדברים קל וחומר ומה אם מי שלא נכנס לשררה ראו היאך העשיא את ישראל לעבודה זרה . מי שהוא נכנס ויוצא על אחת כמה וכמה.

הלכה ד אית תניי תני כבש נופו. אית תניי ותני כבש ממש. אמר רבי חייה בר יוסף אלכסנדריין היו אומרים עד מתי אתם תולין את הקלקלה . בנו יקירי ירושלם היו מלון אותו עד סוכה הראשונה . תני עשר סוכות בתוך שנים עשר מיל דברי רבי מאיר . רבי יהודה אומר עשר סוכות בתוך עשרה מיל . רבי יוסי אומר חמש ובולן על ידי עירוב וכן אמר לי אליעזר בני יכול אני לעשותן שתים על ידי עירוב . על כל סוכה וסוכה אומר לו הרי מזון והרי מים לייפות את כוחו . למה שאין יצר הרע תעב אלא דבר שהוא אסור לו. בהדא רבי מנא סלק למבקרה לרבי חניי דהוה תשיש אמר ליה צהינא . אמר ליה שתה . שבקיה ונחת ליה . בתר שעה סלק לגביה . אמר ליה מה עברת ההוא צהיותך אמר ליה כד שרית לי אזלת לה . רבי חייה בר בא הוה משתעי הדין עובדא חד בר נש הוה מהלך בשוקא וברתיה עימיה אמרה ליה ברתיה אבא צהייא אנא. אמר לה אורכין ציבחר . אמר ליה אבא צהייא אנא אמר ליה אורכין ציבחר ומיתת . רבי אחא כד מפני מוספא הוה אמר קומיהון אחינן מאן דאית ליה מיינוק ייזיל בניניה.

הלכה ה בראשונה היו קושרין אותו בחלונותיהן ויש מהן שהיה מלבין ויש מהן שהיה מאדים והיו מתביישין אלו מאלו חזרו וקושרו אותו בפתחו של

Inquisierunt, & illum non invenerunt; dixerunt: Hinc fugit in montem regium, & inde fugit Alexandriam, ubi statuit, & ædificavit altare, & de eo hunc textum legit: *In die illo erit altare Domino in medio terræ Ægypti*. Ecce argumentum a minori ad majus. Si iste qui fugit a principatu, videte, quomodo sit restitutum in fine, qui ingrediebatur & egrediebatur quanto magis? Traditio: Hæc sunt verba R. Meir. R. Jehuda dicit: Non ita erat: Sed præfecerunt Simeonem, eique invidit Nachnion ejus frater, & abiens eum induit pallio & cingulo præcinxit: Dixit eis: Videte quid voverit amicæ suæ &c. Sicut antea: Ecce argumentum a minori ad majus: Videte; Si ille, qui non est ingressus in principatum videte quomodo fecerit Israeli Idololatriam; qui ingressus & egressus est, quanto magis?

Constitutio IV. Est qui docet כבש ejus substantiam: Est qui docet כבש simpliciter. Dicit R. Chijah bar Joseph: Alexandrini dicebant: Quandiu vos suspenditis offendiculum? Ædificarunt: Præstantissimi Hierosolymæ comitabantur eum usque ad tabernaculum primum. Traditio: Decem erant tabernacula intra duodecim milliaria: Verba R. Meir: R. Jehuda dicit: Decem tabernacula intra decem milliaria. R. Jose dicit: Quinque & cuncta per commixtionem: Et sic dixit mihi Elieser: Fili mi possum ego ea facere duo per commixtionem: In singulis tabernaculis dicebat illi: Ecce alimentum, & ecce aquæ, ad roborandum ejus vires: Qua de causa? Ne figmentum malum non desideraret nisi quod sibi erat interdictum: Huic simile narratur: R. Mena adscendit ad visitandum R. Haggæum, qui erat infirmus; dixit ei: Sitio: Respondit ei: Bibe: Deseruiet eum & descendit: Post horam adscendit ad eum: Dixit illi. Quid fecit tua sitis? Postquam me dimisisti, abiit. R. Chijah bar Ba narrabat hoc factum: Aliquando quidam incedebat post forum, & ejus filia erat cum eo: Dixit ei: Pater ego sitio: Respondit ei: Expecta parum. Dixit ei: Pater ego sitio: Respondit ei: Expecta parum; & mortua est. R. Acha, priusquam absolveretur lectio, dicebat coram illis: Fratres nostri: Qui habet pueros lactantes, celeriter abeat.

Constitutio V. In templo primo alligabant fenestris suis: Et aliquando ex his albescebat, & aliquando ex his erubescebat; Et ipsi inter se pudore suffundebantur, atque iterum alligarunt ipsam portæ templi; Et aliquot annis al-

היכל ויש שנים שהיה מלבין ושנים שהיה
מאדים חזרו וקשרו אותו בסלע . כתיב
לכו נא ונווכחה וגו׳ . תני רבי אלעזר אומר
אם יהיו חטאיכם כשנים שבין שמים
וארץ כשלג ילבינו יותר מכאן כצמר יהיו
רבי יהושע אומר אם יהיו חטאיכם בשנים
כשני אבות הראשונים בשלג ילבינו ואם
יאדימו כתולע בצמר יהיו . אמר רבי יודא
בר פזי אם יהיו חטאיכם כשני בשלג
ילבינו בראשונה אם יאדימו כתולע בצמר
היו בשני . ורבנין אמרין בזמן שעוונותיו
של אדם כפי שניו כצמר יהיו . בא לו
אצל פרו וכו׳ אנן תנינן בא לו אצל הפר
ואצל שעיר הנשרפין . אית תניי תני בא
לו כהן גדול לקרות . אמר רבי חנניה
קרא מסייע למתניתן והמשלח את השעיר
לעזאזל יכבס בגדיו . מה כתיב בתריה
ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת אמר
רבי מנא ואפילו כהן כאהן דתנינן תנייא
ברייא אתיא היא כאנש דסלק מטבריא
לציפורין עד דהוא בטבריא אמרין
בציפורין הוא יתיב . רבי זריקן אמר רבי
זעורה שאל פרים הנשרפין ושעירים
הנשרפין שניטמאו כהו שישרפו במצוותן
מה צריכה ליה בשניטמאו לפני זריקה .
אבל אם ניטמו אחר זריקה קורא אני
עליו במועדו אף בשבת . במועדו אף
בטומאה . אמר רבי יוסי ועדה שכתב בו
במועדו לית שמע מינה כלום . אמר רבי
מנא לא מיתמנע רבי יוסי רבי קיים הכא
ואמר ליה קיים בפר משיח ועדה אמר
ליה רבי בון בר חייה אמר רבי לעזר שאל
פרים הנשרפין ושעירים הנשרפין שיצא
רוב האבר המשלים לרוב מילתיה אמרה
ברובו הדבר תלוי . פשיטה הדא מילתא
יצא רובו ואחר כך יצא רוב האבר
המשלים לרוב . לא צורכא דלא יצא אבר
אבר ואחר כך יצא רובה אבר המשלים
לרוב . רבי חייה בר בא אמר רבי לעזר
שאל פרים הנשרפין ושעירים הנשרפין
שיצאו וחזרו פשיטה דרך חזירה אינו

albescebat, & aliquot annis rubescebat; Iterum alligarunt ad rupem: Scriptum est: *Venite quaeso, & arguite &c.* Traditio: R. Eliesér dicit: *Si fuerint peccata vestra sicut coccinum*, quod est inter cœlum & terram; *sicut nix dealbabuntur:* Hinc amplius erunt sicut lana. R. Jehosua dicit: *Si fuerint peccata vestra* כשנים sicut anni priorum patrum; *sicut nix dealbabuntur: Si autem rubuerint, sicut vermiculus sicut lana erunt.* Dicit R. Jehuda bar Pazi: *Si fuerint peccata vestra sicut coccinum, sicut nix dealbabuntur:* In primo: *Si rubuerint, sicut vermiculis sicut lana erunt;* sicut coccinum: Et sapientes dicunt: Quando iniquitates hominis fuerint secundum annos ejus, *sicut lana erunt: Veniebat ad juvencum suum &c.* Nos legimus: Veniebat ad juvencum suum, & ad hircum qui erant comburendi: Est qui docet: Veniebat summus sacerdos ad legendum: Dicit R. Chananjah: Textus favet Misnæ: *Et qui emiserit hircum ad Azazel, lavabit vestimenta sua:* Quid postea scriptum est? *Et juvencum sacrificii pro peccato, & hircum sacrificii pro peccato.* Dicit R. Mena. Vel sacerdos sicut ille: Etenim legimus: Traditio extranea adducitur: sicut vir, qui proficiscatur de Tiberiade in Tsipporim, priusquam sit in Tiberiade, dicunt: In Tsippori ipse consedit: Rabi Zerichan dicit; R. Zehera quæsivit; Juvenci comburendi, & hirci comburendi, si polluantur, num juxta eorum præceptum erunt comburendi? Quid necesse est? si polluantur ante adspersionem. At si polluantur post adspersionem, ego de hoc legam *in tempore suo*, vel in Sabbatho; *in tempore suo* vel in immunditie. Dicit R. Jose de cœtu, quod de eo scriptum est *in tempore suo*; nihil potest erui. Dicit R. Mena: Non impedit R. Jose; Rabi confirmat & ei dicit: Observatur in juvenco sacerdotis uncti & cœtus. Rabi Bon bar Chijah dicit: Rabi Eliesér quæsivit; Si de juvencis & hircis comburendis egrediatur major pars membri, perficitur juxta majorem partem: Traditio dicit: A majori parte res pendet: Certum est: Si egrediatur major pars, & posthæc egrediatur major pars membri, perficitur juxta majorem partem: Non est necesse, Si egrediatur membratim, & posthæc egrediatur major pars membri, perficitur juxta majorem partem: R. Chijah bar Ba dicit: Rabi Eliesér quæsivit: Si juvenci, & hirci comburendi egrediantur, & reducantur, certum est, quod per reditum non pol-

מטמא בגדים לא צורכא דלא מכיון
שהתחילו לצאת מהו שיטמו בגדים. התיב
רבי בא והא תנינן היו סובלין אותן
במוטות יצאו הראשונים חוץ לחומת עזרה
האחרונים לא יצאו . הראשונים מטמין
בגדים . האחרונים אינן מטמין בגדים עד
שיצאו יצאו אילו ואילו מטמין בגדים.
אמר רבי יודן אבוי דרבי מתניה שנייא
היא דכתיב והוציא עד שיוציא רשות כל
המוציא . רבי ירמיה אמר רבי לעזר שאל
פרים הנשרפין ושעירין הנשרפין שניטמו
מהו שייפסלו משם יוצא . מה צריכה ליה
כרבי שמעון בן לקיש ברם כרבי יוחנן
פשיטא לית . דאיתפלגון השוחט תודה
בפנים ולחמה חוץ לחומה לא קדש הלחם
רבי יוחנן אמר חוץ לחומת ירושלם . רבי
שמעון בן לקיש אמר חוץ לחומת העזרה.
רבי שמעון בן לקיש כרעתיה דאמר רבי
אמי בשם רבי שמעון בן לקיש בשר
שלמים שיצא ואחר כך נכנס ונזרק עליו
מן הדם כבר נפסל משם יוצא . אמר רבי
יוסה ואפילו כרבי יוחנן צריכה ליה
ירושלם אף על פי שאינה מחיצה לקדשי
קדשים מחיצה היא לקדשים קלים . חוץ
לחומת ירושלם אינה מחיצה לא לקדשי
קדשים ולא לקדשים קלים . אמר רבי
מנא אינה מחיצה להן . רבי לעזר שאל
פרים הנשרפין ושעירין הנשרפים מהו
שיטמו בגדים; בלא הכשר בלא טומאה
מפני שסופן לטמות טומאה חמורה. התיב
שמואל קפודקיא מעתה יטמו את אימוריהן
אלא בשפירשו ואפילו תימר לא פירשו
כהדא אין מי חטאת מטמין דבר לחזור
וליטמות ממנו . התיב רבי ירמיה הרי
נבלת עוף הטהור הרי הוא מטמא טומאת
אוכלין בלא הכשר בלא טומאה מפני
שסופן ליטמות טומאה חמורה . אמר רבי
יוסה נבלת עוף הטהור אין לה מחיצה .
אילו יש להן מחיצה . אמר רבי מנא
נבלת העוף הטהור יש לה מחיצה . ארם
הוא מחיצתה דאי לא כן אילו הביא כלב
והלבישו בגדים והאכילו נבלת עוף הטהור
שמא אינו מטמא בגדים בבית הבליעה .

polluet vestes; Non est necesse: Postquam inceperunt egredi, num polluunt vestes? Respondit R. Ba: Atqui legimus: Portabant eos vectibus: Si priores egrediantur extra murum atrii, & posteriores nondum fuerint egressi; priores polluunt vestes, at posteriores non polluunt vestes, donec egrediantur, si egrediantur isti & illi, tum polluunt vestes. Dicit R. Jodan pater R. Mathania: Diversum est: Scriptum est enim: *Et educet*: Donec egrediatur cuique est potestas educendi: R. Hieremias dicit: R. Eliefer quæsivit: Juvenci comburendi, & hirci comburendi si polluantur, num profanantur propter exitum? Quid necesse est juxta mentem R. Simeonis ben Lakisch? etenim juxta mentem R. Simeonis ben Lakisch manifestum est: Etenim dissentiunt: Si mactet sacrificium Eucharisticum intus, & panem extra murum, non sanctificatur panis. R. Jochanan dicit: Extra murum Hierusalem. R. Simeon ben Lakisch dicit extra murum atrii. R. Simeon ben Lakisch juxta suam opinionem; Etenim dicit R. Ame nomine R. Simeonis ben Lakisch; Si caro pacificorum egrediatur, & postea ingrediatur, & super ea adspergatur de sanguine, profecto profanabitur propter exitum. Dicit R. Jose: Vel juxta mentem R. Jochanan necessaria erat Hierusalem; licet non sit septum sanctitatibus sanctitatum, tamen erat septum sanctitatibus levibus: Extra murum Hierusalem non erat septum neque sanctitatibus sanctitatum, neque sanctitatibus levibus: Dicit R. Mena: Non erat illis septum: R. Eliefer quæsivit: Juvenci comburendi, & hirci comburendi num polluunt vestes sine carne, sine immunditie, quia finis eorum est, ut polluant immunditie gravi? Respondit Samuel Cappadox: Hinc polluent eorum adipes sed cum fuerint separati: Vel si dicas; Non separantur; sicut dicitur: Aquæ purificationis non polluunt rem, ut ab ea iterum polluantur: Respondit R. Hieremias; Ecce cadaver volucris mundi, ecce polluit immunditie ciborum sine carne sine immunditie, quia finis ejus est, ut polluat immunditie gravi. Dicit R. Jose; Cadaveri volucris mundi non erat ei septum; At his erat septum. Dicit Rabi Mena; Cadaveri volucris mundi erat septum: Homini erat ejus septum; si non ita esset, adduceret canem, & indueret eum vestibus, eique comedendum præberet cadaver volucris mundi, fortasse non polluet vestes in loco absorptionis. Dicit R. Eliefer Australis: Cada-

אמר רבי לעזר דרומיא נבלת העוף הטהור מחיצתה בכל מקום . אילו מחיצתן חוץ לירושלם . אמר רבי לעזר פרים הנשרפין ושעירין הנשרפין ששחטן לזרוק את דמן למחר פיגל . להקטיר אימורין למחר פיגל. לשרוף את בשרו למחר לא פיגל . שלא חישב לא לאכילת אדם ולא לאכילת מזבח. רבי שמי בעי. אברו האימורין מהו לזרוק את הדם על הבשר . ולא שמיע דאמר רבי לעזר שלא חישב לא לאכילת אדם ולא לאכילת מזבח. תני רבי זכאי זר ששרף מטמא בגדים לא צורכה דלא מהו שיהו כשרים בלילה . קל וחומר מה אם הקטר אימורין שאינן כשרים בזר כשרים בלילה . אילו שהן כשרים בזר אינו דין שיהו כשרים בלילה. והשורף . לא המצית את האור ולא המסדר את המערכה. איזהו השורף זהו המסייע בשעת שריפה אמר רבי יוסי הדא אמרה מסייע בשעת שריפה מטמא בגדים . רבי אמי בשם רבי אלעזר המהפך בכזית מטמא בגדים . לא צורכה אלא היה עומד בפנים ובידו קורה ומהפך בכזית מהו נישמעינה מן הדא והוציא ושרף . מה המוציא עד שיוציא לחוץ. אף השורף עד שישרוף בחוץ. תמן אמר חזקיה וטמא עד הערב לרבות השורף . אוף הכא כן . מהו דירכיות . קבלן .

פרק שביעי

א בא לו כהן גדול לקרות אם רוצה בבגדי בוץ קורא . ואם לאו באיסטלית לבן משלו . חזן הכנסת נוטל ספר תורה ונותנו לראש הכנסת וראש הכנסת נותנו לסגן והסגן נותנו לכהן גדול וכהן גדול עומד ומקבל וקורא ועומד וקורא אחרי מות ואך בעשור וגולל את התורה ומניחה בחיקו ואומר יותר ממה שקריתי לפניכם כתוב כאן ובעשור שבחומש הפיקודים קורא על פה ומברך עליה שמונה ברכות על התורה ועל העבודה ועל ההודייה ועל מחילת העון

daveri volucris mundi erat omnimode ſeptum . Erat eorum ſeptum extra Hieruſalem . Dicit Rabi Elieſer : Juvencos comburendos , & hircos comburendos ſi mactaverit cum conditione , ut adſpergat eorum ſanguinem die craſtino , erit abominandum : Ut adoleat adipes die craſtino , erit abominandum ; ut comburat carnem die craſtino , non erit abominandum; Si non cogitet de comeſtione hominis , & de comeſtione altaris . R. Same quæſivit : Si amittantur adipes , num adſpergetur ſanguis ſuper carne ? Et non auſcultavit , quod dicit R. Elieſer ; ſi non cogitet neque de comeſtione hominis , & de comeſtione altaris . Docet R. Zachai : Si alienus comburat , polluit veſtes ; non eſt neceſſe : Num noctu ſunt legitimi ? Probatur argumento a minori ad majus : Siquis adoleat adipes , qui non ſunt legitimi per alienum , noctu ſunt legitimi , iſti qui ſunt legitimi per alienum , non erit æquum , ut noctu ſint legitimi ? *Et comburens :* Non qui accendit ignem , neque ille , qui diſponit pyram : Quinam eſt comburens ? Qui opem præſtat tempore combuſtionis . Dicit R. Joſe : Hoc dicit : Qui opem præſtat tempore combuſtionis , polluit veſtes . R. Ame nomine R. Elieſer : Qui invertit in quantitate olivæ , polluit veſtes : Non eſt neceſſe ; ſi intus conſiſtat , habeatque in manu ſua tignum , & invertat in quantitate olivæ , quid ? Hinc eruitur : *Et educet , & comburet .* Sicut educens , donec foris educat ; ita pariter comburens , donec foris comburat . Ibi dicit Ezechias : *Et pollutus erit uſque ad veſperam :* Ad includendum comburentem : Ita pariter hoc loco : Quid דרכיות ? Colles .

CAPUT VII.

I. Summus ſacerdos ibat ad legendum ; ſi volebat legere , legebat veſtibus byſſinis , ſi minus legebat ſtola alba propria : Miniſter depromſit librum legis , eunque dabat principi congregationis , & princeps congregationis dabat τῷ ſegen , & ſegen dabat ſummo ſacerdoti ; & ſummus ſacerdos ſtans accipiebat , & legebat ſtans : & legebat : *Poſt mortem : Et tantummodo in decimo :* Et voluebat librum legis , & in ſinu ſuo reponebat , dicens : Pluſquam id quod legi coram vobis , hic ſcriptum eſt : *Et in decimo* , quod in Pentateucho Numerorum legebat oretenus , & ſuper eo benedicebat octo benedictionibus , ſuper lege , & ſuper miniſterio , & ſuper confeſſione , & ſu-

ועל המקדש ועל ישראל ועל הכהנים ועל שאר התפילה.

ב הרואה כהן גדול שהוא קורא אינו רואה פר ושעיר הנשרפים הרואה פר ושעיר הנשרפים אינו רואה כהן גדול כשהוא קורא לא מפני שאינו רשאי אלא שהיתה דרך רחוקה ומלאכת שניהן היתה נעשית באחד.

ג ואם בבגדי בוץ קרא קידש ידיו ורגליו ופשט ירד וטבל עלה ונסתפג. הביאו לו בגדי זהב ולבש וקידש ידיו ורגליו.

ד יצא ועשה את אילו ואת איל העם ואת שבעת כבשים תמימים דברי רבי אליעזר רבי עקיבה אומר עם תמיד של שחר היו קריבין ופר העולה ושעיר הנעשה בחוץ היו קריבין עם תמיד של בין הערבים קידש ידיו ורגליו ופשט ירד וטבל עלה ונסתפג. הביאו לו בגדי לבן ולבש וקידש ידיו ורגליו.

ה נכנס להוציא את הכף ואת המחתה קידש ידיו ורגליו ופשט ירד וטבל עלה ונסתפג. הביאו לו בגדי זהב ולבש קידש ידיו ורגליו.

ו נכנס והקטיר את הקטורת והטיב את הנרות קידש ידיו ורגליו ופשט ירד וטבל עלה ונסתפג. הביאו לו בגדי עצמו ולבש מלווין אותו עד ביתו ויום טוב היה עושה לכל אוהביו שיצא בשלום.

ז כהן גדול משמש בשמונה כלים. וההדיוט בארבעה. בכתנת ומכנסיים במצנפת ואבנט. מוסיף עליו כהן גדול חושן ואפוד ומעיל וציץ. באילו נשאלין באורים ותומים ואין נשאלין בהן להדיוט אלא למלך ולבית דין ולמי שצורך הציבור בו.

סליק פירקא

הלכה א בא לו כהן גדול כו'. מניין לקריאת הפרשה. רבי אידי בשם רבי יצחק ויעש מה תלמוד לומר כאשר צוה יהוה את משה. מיכן לקריאת הפרשה.

ſuper remiſſione peccatorum, & ſuper ſanctuario, & ſuper Iſrael, & ſuper ſacerdotibus, & ſuper reliqua oratione.

II. Qui videbat ſummum ſacerdotem, cum legebat, non videbat juvencum, & hircum, quando comburebantur. Qui videbat juvencum, & hircum, cum cremabantur, non videbat ſacerdotem magnum, cum legebat, non quia fas non erat, ſed quia via erat longinqua & opus utrumque ſimul peragebatur.

III. Si in veſtibus byſſinis legebat, ſanctificabat manus & pedes, exuebat, deſcendebat, & lavabat, adſcendebat, & abſtergebat; adducebant ei veſtes aureas, & induebat, & manus & pedes ſanctificabat.

IV. Et exibat, & offerebat arietem ſuum, & arietem populi, & ſeptem agnos perfectos: Verba R. Elieſer; R. Akiba dicit: Offerebatur cum ſacrificio jugi matutino; & juvencum in holocauſtum, & hircum, qui offerebatur foris, offerebant cum ſacrificio jugi veſpertino. Sanctificabat manus & pedes, & exuebat, & deſcendebat, & lavabat, & adſcendebat, & abſtergebat. Adducebant ei veſtes albas, & induebat, & manus & pedes ſanctificabat.

V. Intrabat ut depromeret acerram, & thuribulum. Sanctificabat manus & pedes, & exuebat, & deſcendebat, & lavabat, & adſcendebat, & abſtergebat. Adducebant ei veſtes aureas, & induebat, & ſanctificabat manus & pedes.

VI. Et intrabat ad adolendum ſuffitum, & ad concinnandum lucernas, & ſanctificabat manus & pedes, & exuebat, & deſcendebat, & lavabat, & adſcendebat, & abſtergebat. Adducebant ei veſtimenta ſua, & induebat, & comitabantur eum uſque ad domum ſuam; Et diem feſtum celebrabat amicis ſuis, quando in pace exierat de ſanctuario.

VII. Summus ſacerdos miniſtrabat in octo veſtibus, & vulgaris in quatuor, ſc. tunica, & femoralibus, & tiara, & balteo, addebat his ſummus ſacerdos pectorale, & ephod, & pallium, & laminam: Et in iſtis inquirebant in Urim, & Thummim, & non inquirebant de privato, ſed de rege, & de Synhedrio, & de rebus cœtui neceſſariis.

Finis capitis.

CONſtitutio I. Veniebat ſummus ſacerdos &c. Unde probatur de lectione ſectionis? R. Idi nomine Rabi Iſaach: *Et faciet*. Cur dictum eſt: *Sicut præcepit Dominus Moſi*? Hinc probatur

רבי אמי בשם רבי יוחנן שירי עבודות עוברן בבגדי לבן . אמר רבי מתנא מתניתא אמרה כן ואם לאו באיסטלית לבן משלו. רבי יוסה בעי למה שהן בחוץ. הרי שחיטה הרי אינה אלא בחוץ והוא עוברה בבגדי זהב . רבי יסא בשם רבי יוחנן רצה עוברה בבגדי זהב. רצה עוברה בבגדי לבן . מצינו שחיטה רצה עוברה בבגדי זהב רצה עוברה בבגדי לבן . בכל אתר את אמר הולכין אחר התורה. והבא את אמר מוליכין את התורה אצלן . אלא על ידי שהן בני אדם גדולים התורה מתעלה בהן . והא תמן מייבלין אוריתא גבי ריש גלותא . אמר רבי יוסה בי רבי בון תמן על ידי שזרעו של דוד משוקע שם אינון עבדין לו כמנהג אבהתהון. תמן תנינן מדלגין בנביא ואין מדלגין בתורה מדלגין בנביא ואין מדלגין מנביא לנביא ובנביא של שנים עשר מותר. אין מדלגין בתורה רבי ירמיה בשם רבי שמעון בן לקיש שאין גלין ספר תורה ברבים . רבי יוסה בעי הנע עצמך שהיתה פרשה קטנה אלא כדי שישמעו ישראל תורה על סדר . והא תנינן קורא אחרי מות ואך בעשור. שנייא היא שהיא סדרו של יום. תדע לך דאמר רבי שמעון בן לקיש בכל מקום אינו קורא על פה והבא קורא. רבי יוסה מפקד לבר עולא חזנא דכנישתא דבבלאי כד דהיא חדא אוריא תהא נייל לה להדי פרוכתא . כד אינון תרתיי תי מייכל חדא ומייתי חדא . ומברך עליה שמונה ברכות על התורה. הבוחר בתורה. על העבודה שאותך נירא ונעבוד. על ההודייה הטוב לך להודות . על מחילת העון מוחל עונות עמו ישראל ברחמים . על המקדש . הבוחר במקדש . ואמר רב אידי השוכן בציון . על ישראל הבוחר בישראל . על הכהנים . הבוחר בכהנים . על שאר תפילה ותחינה ובקשה שעסך ישראל צריכין להיושע לפניך . ברוך אתה יהוה שומע תפילה.

הלכה ב אמר רבי יוחנן זו דברי רבי אליעזר ורבי עקיבה . אבל דברי חכמים כולהן היו קריבין עם תמיד של בין הערבים . רבי חונה בשם רב יוסף

tur lectio sectionis. R. Ame nomine R. Jochanan: Reliquiæ ministeriorum peragebantur vestibus albis. Dicit Rabi Mathana: Misna ita dicit: Si minus stola albo de bonis suis. Rabi Jose quæsivit: Cur foris? Ecce mactatio non erat nisi foris, & peragebatur vestibus aureis: R. Isa nomine Rabi Jochanan; Si vellet, poterat ministrare vestibus aureis, & si vellet, poterat ministrare vestibus albis. Deprehendimus, quod mactationem si vellet, peragere poterat vestibus aureis, & si vellet, peragere poterat vestibus albis: Ubique tu dicis: incedunt post legem; & hoc loco tu dicis, adducunt legem apud se: verum quia erant præstantissimi, lex in iis exaltatur. At ecce ibi adducunt legem apud principem captivitatis. Dicit R. Jose discipulus Rabi Bon; Ibi quia brachium David deprimitur, non operantur juxta consuetudinem patrum suorum: Ibi legimus transiliunt in propheta, at non transiliunt in lege: transiliunt in propheta, at non transiliunt a propheta ad prophetam, at in propheta ex duodecim licet. Non transiliunt in lege. R. Hieremias nomine R. Simeonis ben Lakisch; quia non detegunt librum legis coram multis: R. Jose quæsivit; considera, quando fuerit sectio parvo sed ut Israelitæ audiant legem ex ordine. At ecce legimus: Leget *post mortem*, *& tantummodo in decimo*. Diversum est; quia erat ordo diei. Scito, quod dicat R. Simeon ben Lakisch; Nunquam legebat oretenus, at hoc loco legebat. R. Jose præcepit bar Ula ministro Synagogi Babylonis quando unus erat liber legis, ut detegeret juxta velum. Quando erant duo, adducebat & afferebat unam. Et benedicebat octo benedictionibus, super lege; Qui elegit legem; Super ministerio: Quia te timebimus, & serviemus: super confessione: *Bonum est confiteri tibi*: Super condonatione iniquitatis, qui condonat iniquitates populi sui Israel cum misericordia: Super sanctuario, qui elegit sanctuarium; Et dicit R. Idi: Qui habitat in Sion; super Israel, qui elegit Israel: Super sacerdotibus, qui elegit sacerdotes. Super reliqua oratione supplicatione, & petitione, quia populus tuus Israel opus habent salvari coram te. Benedictus tu Domine exaudiens orationem.

Constitutio II. Dicit R. Jochanan: Hæc sunt verba R. Elieser, & Rabi Akiba; Ex verbis sapientum, hæc omnia offerebantur cum sacrificio jugi vespertino: R. Huna nomine R. Joseph; Sen-

אתיא דרבי ליעזר כבית שמאי. כמה דבית
שמאי אמרי תריר מקודש מקודש קודם :
כן רבי ליעזר אומר תדיר מקודש מקודש
קודם . היך עבידה עבודת היום מקודשת
ומוספי היום תדירין עבודת היום קודמת
למוספי היום . פר ואיל ושבעת כבשים
תמימים היו קרבין עם תמיד של שחר
והשאר היו קריבין עם תמיד של בין
הערבים. רבי שמעון בן לקיש אמר טעמא
דהן תנייא כדי לסמוך חטאת לחטאת
ועולה לעולה . ואית רבעי מימר הפר
והאיל ואילו ואיל העם ושבעת כבשים
תמימים היו קריבין עם תמיד של שחר
והשאר היו קריבין עם תמיד של בין
הערבים . והדין תנייא תולה עבודות מה
טעמא ויצא ועשה את עולתו ואת עולת
העם. כאמור בענין. מה אמור בענין אילו
ואיל העם . אמר רבי בון בר חייה ושעיר
מה טעמא מדם חטאת הכיפורים . כבר
קדמה חטאת הכפורים . ובא אהרן אל
אהל מועד . מהיכן בא מקריית הפרשה .
ולהיכן הוא הולך להוציא כף ומחתה.
כתיב ויצא ועשה את עולת העם . ואת
אמר הכין . ולא כן אמר רבי יוחנן הכל
מודין בהוצאת כף ומחתה שהוא לאחר
תמיד של בין הערבים. אמר רבי יוסה בן
חנינה כל הפרשה כתובה על סדר חוץ
מזו . אמר רבי יוסה עוד היא אמורה על
סדר. ובא אהרן אל אהל מועד מהיכן בא
מקידוש הראשון שהיה בידו . ולאין הוא
הולך לקידוש האחרון. אמר רבי מנא קומי
רבי יוסה למה לי נן אמרין חוץ מקידוש
האחרון. אמר ליה שנייא היא דכתיב ובא
ויצא ופשט את בגדי הבד . שאין תלמוד
לומר אשר לבש . וכי עלת על דעתינו
כלום הוא פושט אלא מה שהוא לובש.
אם כן למה נאמר אשר לבש הקיש
פשיטה ללבישה. מה לבישה בקידוש ידים
ורגלים. אף פשיטה בקידוש ידים ורגלים.
אמר רבי אלעזר יש לך עבודה אחרת

Sentit R. Eliefer cum fchola Schammai; Sicut fchola Schammai dicit; Juge, & fanctius, fanctius præcedit; Ita pariter R. Eliefer dicit; Juge, & fanctius, fanctius præcedit: Quomodo faciebat? Minifterium diei erat fanctius, & facrificia addititia diei erant jugia, minifterium diei præcedebat facrificia addititia diei: Juvencus, & aries, & feptem agni perfecti offerebantur cum facrificio jugi matutino, & reliqua offerebantur cum facrificio jugi vefpertino: Rabi Simeon ben Lakifch dicit: Ratio horum doctorum hæc eft, ut admoveatur facrificium pro peccato facrificio pro peccato, & holocauftum holocaufto: Et fi velis, dicam; juvencus, & aries, & ejus aries, & aries populi, & feptem agni perfecti offerebantur cum facrificio jugi matutino, & reliqua offerebantur cum facrificio jugi vefpertino: At ifte doctor fufpendebat minifteria. Qua de caufa? *Et egredietur, & faciet holocauftum fuum, & holocauftum populi:* Sicuti dictum eft in fubjecto. Quid dictum eft in fubjecto? *Arietem ejus, & arietem populi.* Dicit R. Bon bar Chijah: *Et hircum.* Qua de caufa? Quia dictum eft: *De fanguine facrificii pro peccato expiationum.* Profecto præcedit facrificium pro peccato expiationum: *Et ingredietur Aharon in tentorium conventus:* Unde veniebat? Ab legenda fectione: Et quo ibat? Ad educendum cupam, & thuribulum: Scriptum eft: *Et egredietur, & faciet holocauftum fuum, & holocauftum populi:* Et tu ita dicis? Nonne ita dicit Rabi Jochanan? Omnes fatentur, quod educeret cupam & thuribulum poft facrificium juge vefpertinum. Dicit R. Jofe ben Chanina: Tota fectio ex ordine fcripta eft, excepto hoc loco. Dicit R. Jofe: Præterea dictum eft de ordine: *Et ingredietur Aharon in tentorium conventus.* Unde veniebat? A prima fanctificatione, quæ erat in fua poteftate, & quo ibat? Ad fanctificationem noviffimam. Dicit R. Mena coram R. Jofe cur dicimus, excepto ad fanctificationem noviffimam? Dixit illi. Diverfum eft: Scriptum eft enim: *Et ingredietur, & egredietur, & exuet veftes lineas:* Neque dicendum erat: *Quas induerat:* Num putas omnes exuiffe? Sed eas quas induerat. Si ita eft cur dictum eft: *Quas induerat?* Comparat fpoliationem cum veftitione; ficut veftitio peragenda erat fanctificatione manuum & pedum, ita pariter fpoliatio peragenda erat fanctificatione manuum & pedum. Dicit R. Eliefer: Eft tibi alterum minifterium, quod erat peragen-

שהוא עוברה בבנדי לבן . ואיזו זו הוצאת כף ומחתה . אמר רבי יוחנן הכל מודין להוצאת כף ומחתה שהיא לאחר תמיד בין הערבים.

הלכה ג ולמה בבנדי לבן . אמר רבי חייה בר בא בשירות של מעלן כך שירות של מטן . מה למעלה איש אחד בתוכם לבוש ברים . אף למטן בתונת בד קורש ילבש . מפני מה בהן נדול משמש כלים . רבי חנניה חברון דרבנן אמר בננד המילה שהיא לשמונה ימים . על שם בריתי היתה אתו . מפני מה אינו משמש בבנדי זהב מפני הנאוה . אמר רבי סימון על שם אל תתהדר לפני מלך . אמר רבי לוי שאין קטינור נעשה סניניר . אתמול כתיב בהם ויעשו להם אלהי זהב . ועכשיו הוא עומר ומשמש בבנדי זהב . תני רבי חייה ולבשם . ובלו שם . שם היו בנוזין . שם היו מרקיבין ולא היו בשרים ליום הביפורים הבא . תני רבי דוסא אומר כשרים הם לכהן הדיוט . תני רבי אומר שתי תשובות ברבר . אחת בבנדי כהן נרול . ואחת בבנדי כהן הדיוט . תני לא נחלקו רבי אלעזר בי רבי שמעון על אבניטו של כהן נרול ביום הכיפורים שהוא של בוץ ועל שאר ימות השנה שיש בו כלאים. ועל מה נחלקו על אבניטו של כהן הדיוט שרבי אומר יש בו כלאים. ורבי אלעזר בי רבי שמעון אומר אין בו כלאים . רבי יעקב בר אחא רבי אבהו בשם רבי יוחנן טעמא דרבי ועשית לאהרן ולבניו ככה ככל אשר ציויתי אותכה . מה בנדי אהרן יש בו כלאים . אף בנדי בניו יש בהן כלאים . מה עבד לה רבי אלעזר בי רבי שמעון מה אהרן בראוי לו . אף בניו בראוי להן.

הלכה ד אמר רבי סימון כשם שהקרבנות מכפרין כך הבנרים מכפרין . בכתונת ומכנסיים מצנפת ואבנט . כתונת היתה מכפרת לובשי כלאים אית דבעי מימר על שופכי דמים . כמה דאת אמר ויטבלו את הכתונת ברם . מכנסיים היה

egndum vestibus albis: Et quodnam erat? Eductio cupæ & thuribuli: Dicit R. Jochanan: Omnes fatentur, quod eductio cupæ & thuribuli fieret post sacrificium juge vespertinum.

Constitutio III. *Cur vestibus albis?* Dicit R. Chijah bar Ba: Sicut erat ministerium superius, ita pariter erat ministerium inferius; Sicut in superiori: *Vir unus in medio eorum indutus vestibus lineis:* Ita pariter in inferiori: *Tunicam lineam sanctitatis induet:* Qua de causa summus sacerdos ministrabat octo vestibus? R. Chananjah socius sapientum dicit respectu circumcisionis, quæ fiebat octavo die, ex eo quod dictum est: *Pactum meum fuit cum eo:* Qua de causa non ministrabat vestibus aureis? Propter superbiam. Dicit R. Simon: Ex eo quod dictum est: *Ne se glorificet coram rege*. Dicit R. Levi: Ne accusator fiat ad vocatus: Nudiustertius scriptum est de illis: *Et fecerunt sibi deos aureos:* Et nunc ipse stans ministrabit vestibus aureis? Traditio R. Chijah: *Et induet eas:* Ibi vetustate terantur: Ibi abscondantur, ibi putrescant, neque erant legitimæ pro die expiationum futuro. Traditio: R. Dosa dicit; Convenientes erant sacerdoti vulgari. Traditio: Rabi dicit: Duæ oppositiones in hac re; altera in vestibus summi sacerdotis, & altera in vestibus sacerdotis vulgaris. Traditio: Non dissentiunt Rabi, & R. Elieser discipulus R. Simeonis de balteo summi sacerdotis in die expiationum, quod esset byssinus, & de balteo ceterorum dierum annorum, quod constaret heterogeneis; De quo dissentiunt? De balteo sacerdotis vulgaris: Etenim Rabi dicit, quod constaret heterogeneis; At R. Elieser discipulus R. Simeonis dicit: In eo non erant heterogenea. R. Jacob bar Acha, R. Abau nomine R. Jochanan: Ratio Rabi hæc est: *Et facies Aharon & filiis ejus sic juxta omne, quod præcepi tibi*. Sicut in vestimentis Aharon erant heterogenea, ita pariter in vestimentis filiorum ejus erunt heterogenea. Quomodo illud explicat R. Elieser discipulus R. Simeonis? Sicut in Aharon quod illi erat conveniens, ita pariter in filiis ejus, quod illis erat conveniens.

Constitutio IV. R. Simon; Sicut sacrificia expiabant, ita pariter vestes expiabant; tunica, & femoralia, tiara, & balteus: Tunica expiabat pro iis, qui induebant heterogenea: Si vis, dicam pro effusione sanguinum; sicut tu dicis: *Et intinxerunt tunicam in sanguine*. Femoralia expiabant pro scortationibus: Si-

מכפר על גילוי עריות . כמה דאת אמר ועשה להם מכנסי בד לכסות בשר ערוה. מצנפת היתה מכפרת על גסי הרוח כמה דאת אמר וישם את המצנפת על ראשו . אבנט היה מכפר על הגנבים ואית דבעי מימר על העיקמנים . אמר רבי לוי שלשים ושתים אמה היה בו והיה מעקמו לכאן ולכאן . חושן היה מכפר על מטי הדין . כמה דאת אמר ועשית חושן משפט . אפוד היה מכפר על עובדי עבודה זרה כמה דאת אמר אין אפוד ותרפים . מעיל רבי סימון בשם רבי יונתן דבית גוברין שני דברים לא היתה בהן כפרה וקבעה להן התורה כפרה . ואילו הן האומר לשון הרע . וההורג נפש בשגגה . האומר לשון הרע לא היתה לו כפרה וקבעה לו התורה כפרה זוני המעיל . והיה על אהרן לשרת ונשמע קולו . יבא קול ויכפר על קול . ההורג נפש לא היתה לו כפרה וקבעה לו התורה כפרה מיתת כהן גדול . וישב בה עד מות הכהן הגדול. תני רבי אליעזר בן יעקב אומר נאמרה כפרה בפנים ונאמר כפרה בחוץ. מה כפרה האמורה בפנים בן הבקר מכפר על שופכי דמים . אף כפרה אמורה בחוץ בן הבקר מכפר על שופכי דמים . כאן בשוגג . כאן במזיד . שנייא היא עגלה ערופה בין שוגג בין מזיד . אמר רבי יוסה כאן על חט ידוע . וכאן על חט שאינו ידוע . ציץ . אית דבעי מימר על הנודפנים . אית דבעי מימר על עזי פנים . מאן דאמר על הנודפנים ניחא דכתיב ותטבע האבן במצחו . וכתיב והיה על מצחו תמיד . מאן דאמר על עזי פנים ומצח אשה זונה היה לך . ולמה נקרא שמם אורים שהן מאירין לישראל . ותומים שהן מתימין לפניהם את הדרך . שבשעה שהיו ישראל תמימין היו מכוונין להן את הדרך. שכן מצאנו שבידו להן בגבע בנימן אמר רבי יהודה חס ושלום לא בידו להם בגבע בנימן שבראשונה אמר עלה ולא אמר נתתיו . ובשנייה אמר עלה ואמר נתתיו. ואין נשאלין שתי שאילות כאחת.

Sicut tu dicis : *Et facies illis femoralia linea ad tegendam nuditatem carnis* . Tiara expiabat pro ſuperbia ; ſicut tu dicis : *Et impoſuit tiaram ſuper caput ejus* . Balteus expiabat pro furtis ; & ſi velis, dicam pro perverſitatibus. Dicit R. Levi : Duorum & triginta cubitorum erat ejus longitudo , & erat ejus obliquitas hinc inde: Pectorale expiabat pro inclinatione judicii; ſicut tu dicis : *Et facies pectorale judicii* . Ephod expiabat pro iis, qui colebant Idololatriam ; ſicut tu dicis: *Et non erit Ephod , & Teraphim* . Pallium : R. Simon nomine R. Jonathan familiæ Gubrin : Duobus non erat expiatio , & conſtituit in iis lex expiationem; & hæc erant ; Qui loquitur lingua mala , & qui occidit animam per errorem . Qui loquitur lingua mala , non eſt illi expiatio, at lex conſtituit illi expiationem in tintinnabulis pallii : *Et erit ſuper Aharon, ad miniſtrandum & audietur vox ejus* : Veniat vox , & expiet pro voce. Qui occidit animam non eſt illi expiatio , at lex conſtituit illi expiationem in morte ſummi ſacerdotis : *Et habitabit ibi uſque ad mortem ſacerdotis ſummi :* Traditio : R. Elieſer ben Jacob dicit : Memoratur expiatio intus , & memoratur foris expiatio : Sicut in expiatione intus memorata filius bovis expiabat pro effuſione ſanguinum , ita pariter in expiatione foris memorata filius bovis expiabat pro effuſione ſanguinum. Ibi agitur de occidente per errorem, & hic de occidente ex induſtria : Diverſum eſt : Vitula decollanda tam in occidente per errorem , quam de induſtria . Dicit R. Joſe : Hic de peccato cognito , & ibi de peccato incognito : Lamina ; Si vis, dicam expiat pro blaſphemis , ſi vis, dicam pro impudentia : Qui dicit pro blaſphemis , recte : Scriptum eſt enim : *Et infixit lapidem in frontem ejus :* Et ſcriptum eſt : *Et erit ſuper frontem ejus jugiter* . Qui dicit pro impudentia : *Et frons mulieris meretricis eſt tibi :* Et cur appellatur eorum nomen אורים? Quia illuminabant Iſrael; & תומים , quia perficiebant coram illis viam . Etenim quando Iſraelitæ erant perfecti, præparabant eis viam: Etenim ſic invenimus , quod in manu ejus ſcutella Benjamin : Dicit Rabi Jehuda : Abſit: non in manus ejus ſcutella Benjamin : Etenim in primo reſponſo dixit : *Adſcende*. At non dixit : Dedi illum. Et in ſecundo dixit : *Adſcende* . Et dixit : *Dedi illum* . Et non conſulunt de duobus poſtulatis uno eodemque tempore : Si poſtulent; Eſt qui do-

איות תניי תני משיבו על הראשונה ואין משיבו על השנייה. ואית תניי תני משיבו על הראשונה ואין משיבו על השנייה. ואית תניי תני משיבו לא על הראשונה ולא על השנייה. מאן דאמר משיבו על הראשונה ואינו משיבו על השנייה מן הדא ויאמר דוד יהוה אלהי ישראל וגו׳ היסגירוני בעלי קעילה בידו וגו׳ הירד שאול. דוד לא שאל כהוגן לא צורכא הירד שאול ואם ירד יסגרוני בעלי קעילה בידו. מאן דאמר משיבו על השנייה ואינו משיבו על הראשונה מן הדא ויאמר דוד היסגירוני בעלי קעילה אותי וגו׳. מאן דאמר אינו משיבו לא על הראשונה ולא על האחרונה וישאל דוד ביהוה לאמר ארדף אחרי הגדוד הזה האשיגנו. דוד ביקש עליה רחמים יהוה אלהי ישראל הגד נא לעבדך. תדע לך שהרי שתים שאל והשיבו שלש ויאמר רדוף כי השג תשיג והצל תציל. אית תניי תני הקול היה שומע. אית תניי תני הכתב בולט. מאן דאמר הקול היה שומע ניחא דכתיב וישמע את הקול. מאן דאמר הכתב היה בולט והא לית חי״ת בשבטים ולא צדי ולא קו״ף בשבטים. אברהם יצחק יעקב כתוב עליהן. והא לית טי״ת בשבטים. כל אלה שבטי ישראל היה חקוק עליהן.

פרק שמיני

א יום הכיפורים אסור באכילה ובשתייה וברחיצה ובסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המיטה. המלך והכלה ירחצו את פניהם והחיה תנעול את הסנדל דברי רבי אליעזר. וחכמים אוסרין.

ב האוכל ביום הכיפורים ככותבת הגסה כמוה וכגרעינתה והשותה כמלא לוגמיו חייב. כל האוכלין מצטרפין לככותבת וכל המשקין מצטרפין כמלוא לוגמיו אכל ושתה אין מצטרפין.

ג אכל ושתה בהעלם אחד אינו חייב אלא חטאת אחת. אכל ושתה ועשה מלאכה חייב שתי חטאות. אכל אוכלין שאינן ראויין לאכילה שתה משקין שאינן

docet: Reſpondent ad primum, at non reſpondent ad ſecundum. Et eſt qui docet: Reſpondent ad ſecundum, at non reſpondent ad primum. Et eſt qui docent: Non reſpondent neque ad primum, neque ad ſecundum: Qui dicit: Reſpondent ad primum, at non reſpondunt ad ſecundum, probat ex eo quod dictum eſt: *Et dixit David; Domine Deus Iſrael &c. Si tradent me viri Ceila in manus ejus &c. Et ſi deſcendet Saul &c.* David non interrogavit juxta iſtitutum: Non erat dicendum: *Si deſcendat Saul, & ſi deſcendat tradet me viri Ceila in manus ejus.* Qui dicit: Reſpondent ad ſecundum, at non reſpondent ad primum; probat ex eo, quod dictum eſt: Et dicit David: *Tradent me viri Ceila &c.* Qui dicit: Non reſpondent neque ad primum neque ad ſecundum probat ex eo quod dictum eſt: *Et conſuluit David Dominum: Perſequar latrunculos hos, & comprehendam eos?* David petiit miſericordiam: *Domine Deus Iſraël narra quæſo ad ſervo tuo.* Scito, quod duo quæſierit, & ad tria fuerit reſponſum: *Et dixit: Perſequere; Abſque dubio enim comprehendes eos, & excuties prædam.* Eſt qui docet, quod vocem audierit; Et eſt qui docet: Scriptura prominebat: Qui dicit: Vocem audiebat; recte. Scriptum eſt enim: *Et audiet vocem:* Qui dicit: ſcriptura prominebat; Atqui non erat litera חית in tribubus, neque צדי in tribubus: אברהם יצחק יעקב ſcriptum erat in illis. Atqui non erat טית in tribubus: כל אלה שבטי ישראל inſculptum erat in illis.

CAPUT VIII.

I. IN die expiationum interdictum eſt in cibo, & in potu, & in lotione, & in unctione, & in inductione calcei, & in miniſterio lecti. Rex vero Et ſponſa lavabunt facies ſuas, & puerpera calceos induet. Verba R. Elieſer, at ſapientes prohibent.

II. Qui edit in die expiationum menſuram dactyli craſſi cum grano ſuo, & qui bibit plenitudinem buccarum ſuarum, reus eſt; Omnes cibi conjunguntur ad ſtatuendam menſuram dactyli craſſi, & potus omnes conjunguntur ad ſtatuendam plenitudinem buccarum ſuarum; cibus & potus non conjunguntur.

III. Qui edit, & bibit in una ignorantia, non tenetur niſi uno ſacrificio pro peccato; qui edit & bibit, & facit opus, tenetur duobus ſacrificiis pro peccato; qui edit cibos, qui non ſunt apti

ראויין לשתייה שתה ציר או מורייס פטור תינוקות אין מענין אותן ביום הכיפורים אבל מחנכין אותן קודם שנה וקודם שתים בשביל שיהו רגילין למצות.

ד עוברה שהריחה מאכילים אותה עד שתשוב נפשה. חולה מאכילין אותו על פי בקיאין. אם אין שם בקיאין מאכילין אותו על פי עצמו עד שיאמר דיי.

ה מי שאחזו בולמוס מאכילין אותו אפילו דברים טמאים עד שיאורו עיניו. מי שנשכו כלב שוטה אין מאכילין אותו מחצר הכבד שלו. רבי מתיה בן חרש מתיר. ועוד אמר רבי מתיה בן חרש החושש בגרונו מטילין בתוכו סם בשבת מפני שהוא ספק נפשות שכל ספק נפשות דוחה את השבת.

ו מי שנפלה עליו מפולת ספק הוא שם ספק אינו שם. ספק חי ספק מת ספק נכרי ספק ישראל מפקחין עליו. מצאוהו חי מפקחין עליו ואם מת יניחוהו.

ז חטאת ואשם ודאי מכפרין. מיתה ויום הכיפורים מכפרין עם התשובה. התשובה מכפרת על עבירות הקלות על עשה ועל לא תעשה ועל החמורות היא תולה עד שיבוא יום הכיפורים מכפר.

ח האומר אחטא ואשוב אחטא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה. אחטא ויום הכיפורים מכפר אין יום הכיפורים מכפר. עבירות שבין אדם למקום יום הכיפורים מכפר. ושבינו לבין חבירו אין יום הכיפורים מכפר עד שירצה את חבירו.

ט את זו דרש רבי אלעזר בן עזריה מכל חטאתיכם לפני יהוה תטהרו. עבירות שבין אדם למקום יום הכיפורים מכפר ושבינו לבין חבירו אין יום הכיפורים מכפר עד שירצה את חבירו.

י אמר רבי עקיבה אשריכם ישראל לפני מי אתם מיטהרין ומי מטהר אתכם אביכם שבשמים שנאמר וזרקתי עליכם מים טהורים וגו'. ואומר מקוה ישראל יהוה. מה מקוה מטהר את

ad comedendum, & qui bibit potus, qui non sunt apti ad bibendum, & qui bibit liquorem salsum, aut muriam liber est: Non affligunt pueros in die expiationum, sed erudiunt eos anno uno, aut duobus, antequam ad maturitatem perveniant, ut sint assueti in præceptis.

IV. Prægnanti mulieri si odorem percipiat, cibos administrant, donec redierit anima ejus. Ægroto cibos præbent ex ore peritorum, & si non sint ibi periti, ex ore sui ipsius, donec dicat: satis est.

V. Appetitu canino laboranti cibos præbent etiam de rebus pollutis, donec illuminentur oculi ejus: Si quem mordet canis furiosus, non administrant de reticulo jecoris ejus: R. Mathia ben Charas permittit. Et præterea dicit R. Mathia ben Charas; Siquis gutture dolet, præbent ei pharmacum in ejus os in Sabbatho, quia est dubium animarum, & omne dubium animarum pellit Sabbathum.

VI. Si super aliquem ceciderit ruina, sive fuerit sive non fuerit dubium utrum vivat, an mortuus sit, sive fuerit dubium utrum sit alienus an Israelita, aperiunt ei cumulum; si vivum invenerint aperiunt ei, si mortuum, eum relinquunt.

VII. Sacrificium pro peccato, & sacrificium pro delicto dubio expiant; mors & dies expiationum expiant cum pœnitentia; & pœnitentia expiat peccata levia tam contra præcepta affirmativa, quam negativa, & gravia suspendit, donec veniat dies expiationum, & expiet.

VIII. Qui dicit: peccabo, & recipiscam, peccabo & resipiscam, non suppeditant in manum ejus ut resipiscat; peccabo, & dies expiationum expiabit, dies expiationum non expiat: Delicta inter hominem & Deum, dies expiationum expiat: peccata inter hominem & socium suum, dies expiationum nox expiat, nisi prius placaverit socium suum.

IX. Hoc sic exponit R. Eliеser ben Azaria. *Ab omnibus peccatis vestris coram Domino mundabimini:* Peccata inter hominem & Deum dies expiationum expiat; peccata inter hominem & socium suum, dies expiationum non expiat nisi prius placaverit socium suum.

X. Dicit R. Akiba: Beati vos Israelitæ coram quo vos mundamini! Quis vos mundat? Pater vester, qui est in cœlis: Dictum est enim: *Spargam super vos aquas mundas, &c.* Et similiter dictum

הטמאים אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל.

סליק פירקא

הלכה א יום הכיפורים אסור באכילה ובשתייה כו׳. ענוש כרת ואת אמר הכין. אמר רבי הילא לפחות מכשיעורין נצרכה. תענו את נפשותיכם. יכול ישב לו בחמה ובצינה כדי שיצטער תלמוד לומר כל מלאכה לא תעשו מלאכה אסרתי לך במקום אחר. ועינוי אסרתי לך במקום אחר מה מלאכה שאסרתי לך במקום אחר מלאכה שחייבין עליה כרת אף עינוי שאסרתי לך במקום אחר עינוי שחייבין עליו כרת. ואילו הן אילו הפיגולין והנותרין מנין לרבות את הטבלין תלמוד לומר תענו את נפשותיכם ריבה. מרבה אני את הטבלים שהן במיתה ולא ארבה את הנבלה שאינה במיתה תלמוד לומר תענו את נפשותיכם ריבה. ארבה את הנבילות שהן בלא תעשה ולא ארבה את החולין שאינן בלא תעשה תלמוד לומר תענו את נפשותיכם ריבה. ארבה את החולין שאינן בעמוד ואכול. ולא ארבה את התרומה ומעשר שני שהן בעמור אכול. תלמור לומר תענו את נפשותיכם ריבה. ארבה את התרומה והמעשר שאינן בבל תותיר. ולא ארבה את הקרשים שהן בבל תותיר. תלמור לומר תענו את נפשותיכם ריבה. דבר אחר תענו את נפשותיכם. דבר שהוא עינוי אב בית נפש ואיזו זו אכילה ושתייה. משם רבי ישמעט אמרו נאמר כאן תענו את נפשותיכם ונאמר להלן ויענך וירעיבך. מה עינוי שנאמר להלן עינוי רעבון. אף עינוי שנאמר כאן עינו רעבון. ולמה ששה דברים כנגר ששה עינויין האמורין בפרשה והא ליתנון אלא חמשה. אמר רבי תנחומא ואחר מוסף ברחיצה. רבי זעורה בר חמא רבי יוסי בי רבי חנינא בשם רבי יהושע בן לוי בתענית ציבור מרחיץ פניו

ctum est. *Lavacrum Israel Dominus*. Sicut lavacrum mundat immundos, ita pariter Deus S. B. mundat Israel.

Finis capitis.

CONstitutio I. In die expiationum interdictus erat cibus & potus &c. Pœna erat excidium, & tu ita dicis? Dicit R. Ela: Necesse est, si fuerit minus quantitate: *Affligetis animas vestras:* Crederem, quod sederet in sole, & in frigore, ut affligeretur? Idcirco dictum est: *Omne opus non facietis:* Opus prohibui tibi in altero loco, & afflictionem in altero tibi prohibui; Sicut opus quod in altero loco tibi prohibui, est opus, cujus causa tenentur excidio, ita pariter; afflictio, quam tibi prohibui, est afflictio, cujus causa tenentur excidio: Ista sunt abominanda, & residua. Unde probatur ad includendum indecimata? Ex eo quod dictum est: *Affligetis animas vestras*. Includit: Includam ego indecimata, quæ interdicuntur pœna mortis; & non includam cadaver, quod non prohibetur pœna mortis? Idcirco dictum est: *Affligetis animas vestras*. Includit: Includam ego cadavera, quæ interdicuntur præcepto negativo, & non includam profana, quæ non prohibentur præcepto negativo? Idcirco dictum est: *Affligetis animas vestras*. Includit: Includam ego profana, in quibus non est præceptum: Surge & comede: Et non includam separationem, & decimam secundam, in quibus est præceptum: Surge & comede? Idcirco dictum est: *Affligetis animas vestras:* Includit: Includam ego separationem, & decimam secundam, in quibus non est præceptum: *Non tardabis:* Et non includam sanctitates, in quibus est præceptum: *Non tardabis?* Idcirco dictum est: *Non affligetis animas vestras:* Includit. Alia expositio: *Affligetis animas vestras:* Res, quæ sit afflictio principalis animæ: Et quænam erat? Cibus & potus: Nomine R. Ismaelis dixerunt: Dictum est hic: *Affligetis animas vestras:* Et dictum est ibi. *Et te afflixit, & esurire fecit te:* Sicut afflictio ibi dicta erat afflictio famis, ita pariter afflictio hoc loco dicta, erat afflictio famis: Cur sex? Contra sex afflictiones memoratas in sectione. Atqui non legimus nisi quinque. Dicit R. Tanchuma; Et alter addit lotionem: R. Zehera bar Chama, R. Jose discipulus R. Chanina nomine R. Jehosua ben Levi; In jejunio cœtus poterit lavare faciem, manus & pedes suos juxta

ta

ידיו ורגליו כדרכו . בתשעה באב מרחיץ ידיו ומעבירן על פניו . ביום הכיפורים מרחיץ ידיו ומקנחן במפה ומעביר את המפה על פניו . רבי יונה תרי מרטוטה ויהב לה תותי בדה . והא תני אין בין תשעה באב לתענית ציבור אלא איסור מלאכה במקום שנהגו . היה הולך אצל רבו אצל בתו ועבר בים או בנהר אינו חושש ניטנפו רגליו מטבילן במים ואינו חושש. הורי רבי בא כהן תנייא. הורי רבי אחא בבא מן הדרך והיו רגליו קיהות עליו שמותר להרחיצם במים . תני אבל ומנורה שהיו מהלכין בדרך מותרין בנעילת הסנדל לכשיבואו בעיר יחלוצו. וכן בתשעה באב וכן בתענית ציבור . בסיכה . כהדא דתני בשבת בין סיכה שהיא של תענוג בין סיכה שאינה של תענוג אסור. בתשעה באב ובתענית ציבור סיכה שהיא של תענוג אסור שאינה של תענוג מותר . והא תני שוות סיכה לשתייה לאיסור ולתשלומין אבל לא לעונש . ביום הכיפורים לאיסור אבל לא לעונש . והא תני ולא יחללו להביא את הסך ואת השותה . אמר רבי יוחנן לית כאן סך . אמר רבי אבמרי לית כאן סך לית כאן שותה . דל כן דבר שהוא בא משני לווין מצטרף. מנין שהוא מחוור בעשה אמר רבי אלעזר בשם רבי סימיי לא נתתי ממנו למת. מה נן קיימין אם להביא לו ארון ותכריכין לחי הוא אסור כל שכן למת . ואיזה דבר שמותר לחי ואסור למת הוי אומר זו סיכה . ובנעילת הסנדל . תני כל אילו שאמרו אסורין בנעילת הסנדל יצא לדרך נועל הגיע לכרך חולץ וכן באבל וכן במנורה . אית תניי תני אין יוצאין באמפליא ביום הכיפורים . ואית תניי תני אין יוצאין .

ta suum institutum. Die nona Ab poterat lavare manus suas, & traducere super faciem suam: In die expiationum poterit lavare manus suas, easque abstergere mappa, & traducere mappam super faciem suam. R. Jonas: Duo pallia, & posuit sub situla. Atqui ecce traditio: Nihil intercedit inter diem nonam Ab & jejunium cœtus, nisi interdictum operis in loco, ubi observatur: Si proficiscatur ad magistrum suum, ad filium suum, & pertranseat mare, aut flumen, non erit solicitus, si pedes inquinati immergantur in aquis, nihil erit solicitus: Docet R. Ba sacerdos: Traditio: Docet R. Acha de eo, qui veniat ex itinere, si fuerint ejus pedes inquinati, quod liceat eos aquis lavare. Traditio: Lugens, & excommunicatus, si iter faciant, poterunt induere calceum, & postquam ingressi fuerint urbem, se discalceabunt. Et similiter die nona Ab, & in jejunio cœtus. Unctio: Juxta id quod traditur: In Sabbatho sive fuerit unctio, quæ sit voluptuosa sive fuerit unctio, quæ non sit voluptuosa permissa est: In die expiationum sive unctio, quæ sit voluptuosa sive unctio, quæ non sit voluptuosa est interdicta: Nona die Ab, & in jejunio cœtus unctio quæ sit voluptuosa est interdicta, unctio, quæ non sit voluptuosa est permissa. Atqui extat traditio: Comparatur unctio cum potu ad interdicendum, & ad rependendum, at non ad puniendum; in die expiationum ad interdicendum, at non ad puniendum. Atqui extat traditio: *Et non profanabunt:* Ad includendum unctionem, & potum. Dicit Rabi Jochanan. Non est hoc loco unctio: Dicit R. Abmari; Non est hic unctio, non est hic potus. Sin minus, res, quæ venit ex duobus præceptis negativis, conjungatur, & unde probatur quod perspicuum sit pro affirmativo? Dicit R. Eliesser nomine Rabi Simai: *Non dedi ex ea pro mortuo:* Quomodo nos explicabimus? Si ad afferendum arcam, & involucra pro vivo est interdictum, nonne multo magis pro mortuo? Et quænam erat res, quæ permissa erat vivo, & interdicta mortuo? Dicendum erit: Hæc erat unctio. Inductio calcei. Traditio: His omnibus, de quibus dixerunt, quod esset interdicta inductio calcei, si egrediatur in viam, induet, quando perveniet ad civitatem, se discalceabit, & idem dicendum est de lugente, & de excommunicato. Est qui docet: Possunt egredi cum empiliis in die expiationum: Et est qui docet: Non possunt egredi.

Di-

אמר רב חסדא מאן דמר יוצאין באמפליא
של בגד ומאן דמר אין יוצאין באמפליא
של עור . רבי יצחק בר נחמן סלק לגבי
רבי יהושע בן לוי בלילי צומא רבא נפק
לגבי לבוש סוליסה . אמר ליה מה הוא
דין אמר ליה איסתניס אנא . רבי שמואל
בר נחמן סלק לגביה רבי יהושע בן לוי
בלילי תעניתא נפק לגביה לבוש סוליסה
אמר ליה מה הוא דין אמר ליה איסתניס
אני. רבי סמיי חמונה נפיק בלילי תעניתא
לבוש סוליסה . חד תלמיד מן דרבי מנא
הורי לחד מן קריבויי דנשיא מלבש סוליסה
אמר ליה אן מן הדה. אמר ליה מן דרבי
יהושע בן לוי הוא . אמר ליה רבי יהושע
בן לוי איסתניס הוה . ובתשמיש המיטה
אתי חמי ברחיצה הוא אסור בתשמיש
המיטה לא כל שכן . תפתר במקום שאין
טובלין או קודם שהתקין עזרא טבילה
לבעלי קריין. רבי יעקב בר אחא רבי ייסה
בשם רבי יהושע בן לוי אין קרי אלא
מתשמיש המטה רב הונא אמר אפילו
ראה עצמו ניאות תוך חלום . הוו בעיין
מימר ובלבד מאשה . רבי יונה ורבי יוסא
תרוויהון אמרין אפילו מדבר אחר והא
תנינן יום הכיפורים אסור באכילה ובשתייה
וברחיצה ובסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש
המיטה ותני עלה בעלי קריין טובלין
כדרכן בצנעה ביום הכיפורים לית הדא
פלינא אדרבי יהושע בן לוי דרבי יהושע
בן לוי אמר אין קרי אלא מתשמיש
המטה פתר לה בששימש מטתו מבעוד
יום ושכח ולא טבל. והא תני מעשה ברבי
יוסי בר חלפתא שראו אותו טובל בצנעה
ביום הכיפורים . אית לך למימר באותו
הגוף הקדוש בשוכח. המלך. על שם מלך
ביופיו תחזינה עיניך. הכלה. מפני איבה.
והחיה תנעול את הסנדל דברי רבי
אליעזר . הוינן סברין מימר על סופה.
אשכח תני על כולהון.

הלכה ב אמר רבי יוסה זאת
אומרת שצריך למעך את חללו דל בן
ניתני כמוה וכנלעינתה ומחללה . תני רבי
שמעון בן אלעזר כבותכת נמרית. תני
מלא לוגמיו מה ופליג מלא לוגמיו שהוא
ניתן ללוגמא אחת. תני משם בית שמאי

Dicit R. Chasda: Qui dicit: Possunt egredi cum empiliis, poterunt egredi cum empiliis ex veste confectis, & qui dicit: non possunt egredi cum empiliis, non poterunt egredi cum empiliis pelliceis. R. Isaach bar Nachman se contulit ad R. Jehosua ben Levi in nocte jejunii magni, ingressus est ad eum calceatus solea; Dixit ei: Quid est hoc? Respondit ei: Infirmus sum ego sum: R. Simai Camsua ingressus est noctibus jejunii calceatus solea: Quidam discipulus R. Mena docuit quendam ex propinquis quod possit princeps incedere solea. Dixit ei: Unde hoc habes? Respondit ei: Ex R. Jehosua ben Levi: Dixit ei R. Jehosua ben Levi: Infirmus erat. Et officium lecti: Veni & vide; Lotio erat interdicta, officium lecti nonne multo magis? Potest exponi de loco, ubi non solent lavare, aut priusquam constituit Ezra lotionem iis, qui patiuntur pollutionem nocturnam. R. Jacob bar Acha, R. Isa nomine R. Jehosua ben Levi; Non est casus nocturnus nisi officium lecti; R. Huna dicit: Vel si videat semetipsum pulchrum in somnio: Debet se custodire saltem a muliere: R. Jonas, & R. Jose ambo dicunt, vel ab alia re: Atqui legimus: In die expiationum interdictus est cibus, & potus, & lotio, & unctio, & inductio calcei, & officium lecti: Atqui ibi traditur. Qui patiuntur casum nocturnum, immergant se in aquis frigidis in die expiationum; Non est hæc oppositio contra R. Jehosua ben Levi; Etenim R. Jehosua ben Levi dicit: Non est casus nocturnus nisi officium lecti: Exponit de ministerio lecti stante jam die, & oblitus se non immerserit: At ecce traditio: Narratur de R. Jose bar Chalphta, quod eum viderint se immergentem in aquis frigidis in die expiationum: Tibi dicendum est: In ipso corpore laudatur Rex: Ex eo quod dictum est: *Regem in pulchritudine sua videbunt oculi tui*. Sponsa; propter inimicitiam; & induet sandalium: Verba R. Eliezer: Nos dicendum putamus in finem: Deprehenderis, quod doceas de omnibus.

Constitutio II. Dicit R. Jose: Hoc dicis; quod oporteat fricare vacuitatem dactyli crassi; sicuti legitur: Sicut dactylus & ejus vacuum: Traditio R. Simeonis ben Eliezer: De dactylo dictum est: Traditio: Plenitudinem buccæ suæ: In quo extat dissensio? Plenitudinem buccæ, quod indat in buccam unam: Traditio nomine scholæ Schammai: Plenitudinem buccæ in quartario.

R. Chi-

מלוא לוגמיו כרביעית. רבי חייה בר אדא
בעא קומי רבי מנא ולמה לא תנינתה
מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל. אמר
ליה מפני לוגמו של בן אבטיח שהיה
מחזיק יותר מרביעית.

הלכה ג למה שתיה בכלל אכילה.
אין אכילה בכלל שתייה . מנין שהשתייה
בכלל אכילה. רבי יונה שמע לה מן הדא
על כן אמרתי לבני ישראל כל נפש מכם
לא תאכל דם. מה נן קיימין בדם שקרש
הא תני דם שקרש אינו לא אוכל ולא
משקה . אלא כי נן קיימין כמות שהוא
והתורה קראת אותו אכילה. והתני המחה
את החלב ונמייו הקפה את הדם ואכלו
אם יש בו כזית חייב . מה עבד לה לרבי
יונה אינו אוכל לטמא טומאת אוכלין .
ולא משקה לטמאו טומאת משקה . חזר
רבי יונה שמע לה מן הדא ונתת הכסף
בכל אשר תאוה נפשך . מה נן קיימין אם
בטועם טעם יין לתוך התבשיל והלא טעם
יין לפגם הוא . אלא כי נן קיימין כמות
שהוא והתורה קראת אותו אכילה . רבנן
דקיסרין אמרי תיפתר באילין אורזגייא
וגומנייא כל הטפל לאכילה כאכילה היא·
רבי יוסה שמע לה מן הדא שבועה שלא
אוכל ואכל ושתה אינו חייב אלא אחת .
אמרון חברייא קומי רבי יוסה אמור
דבתרה שבועה שלא אוכל ושלא אשתה
ואכל ושתה חייב שתים . אמר לון רבי
יוסי אילו מי שהיו לפניו שני ככרים ואמר
שבועה שלא אוכל ככר זה וחזר ואכלן
כאחת שמא אינו חייב שתים . רבי חנניה
בשם רבי פינחס שמע לה מן הדא שבועה
שלא אוכל ואכל אוכלין שאינן ראויין
לאכילה ושתה משקין שאינן ראויין לשתייה
אבל אם אכל אוכלין שהן ראויין לאכילה
שתה משקין שהן ראויין לשתייה חייב .
לא שבועה שלא אוכל אמר ניחא במתניתן
דאנן אמרין שבועה שלא אוכל כרבי דו
אמר שבועה שלא אוכל ושלא אשתה .

R. Chijah bar Ada quæsivit coram R. Mena; Et cur non legimus ex allevationibus scholæ Schammai, & aggravationibus scholæ Hillel? Respondit ei: Propter buccam filii ben Abatiach quæ comprehendebat plusquam quartarium.

Constitutio III. Cur potus comprehendit cibum, & cibus non comprehendit potum? Unde probatur, quod potus comprehendat cibum? Rabi Jonas probat ex eo quod dictum est: *Idcirco dixi filiis Israel; Omnis anima ex vobis non comedet sanguinem*. Quomodo nos explicabimus? In sanguine, qui coagulatur. Ecce extat traditio: In sanguine, qui coagulatur, non est neque cibus neque potus: At hoc modo explicamus; sicuti est, lex vocat ipsum cibum: Atqui extat traditio: Siquis liquefaciat adipem, & absorbeat, & coagulet sanguinem, & comedat, si in eo fuerit quantitas olivæ, tenetur: Quomodo explicat R. Jonas? Cibus non polluit pollutione ciborum, neque potus polluit pollutione potus: Iterum Rabi Jonas probat ex eo quod dictum est: *Et dabis argentum pro cunctis, quæ desideraverit anima tua*. Quomodo nos explicabimus? de gustante gustum vini in decocto? Atqui gustus vini fit deterior. At hoc modo nos explicamus; sicuti est; & lex ipsum appellat cibum. Sapientes Cæsarienses dixerunt: Potest exponi de Oryzis, & salsuginibus: quod connectitur cum cibo, sicut cibus reputatur: R. Jose hinc probat. Juramentum, quod non comedam; si comedat & bibat, non tenetur nisi semel. Dixerunt socii coram Rabi Jose: Si dicat postea: juramentum, quod non comedam, & non bibam: Si comedat, & bibat, bis tenetur: Dixit eis R. Jose: Si in ejus conspectu fuerint duo frusta, & dicat: Juramentum, quod non comedam de frusto hoc; & repetat, & comedat de ambobus uno eodemque tempore, fortasse non tenetur nisi bis. R. Chananjah, nomine Rabi Pinchas, hinc probat: Juramentum, quod non comedam; & comedat de cibis, qui non solent comedi, & bibat de potibus, qui potari non solent, absolvitur, quia comedit de cibis, qui non solent comedi bibit de potibus, quæ potari non solent: At si comedat de cibis, qui solent comedi, & bibat de potibus, qui solent potari, tenetur: Juramentum, quod non comedam: Dicit, recte in Misna; Etenim nos dicimus. Juramentum; quod non comedam; juxta mentem Rabi: dicit: Juramentum, quod non comedam, & non bi-

רבי חיננה שמע לה מן הדא האוכל ושותה בהעלם אחת אינו חייב אלא אחת רבי אבא מרי שמע לה מן הדא לא אכלתי באוני אלא שתיתי ניחא כמאן דאמר שבועה שלא אכל ושתה . ברם כמאן דאמר שבועה שלא אשתה ואכל שתייה בכלל אכילה . אין אכילה בכלל שתייה . ואית דבעי מישמעינה מן הדא לא תוכל לאכול בשעריך וגו' . תירושך זה היין . יצהריך זו סיכה והתורה קראת אותו אכילה . ואינו מחוור . אין תימר מחוור הוא ילקו עליו חוץ לחומה . אמר רבי יוסה בן חנינה אין לוקין חוץ לחומה אלא על מעשר שני טהור שנכנס לירושלם ויצא . ומנין שאינו מחוור כהדא דתני בשבת בין סיכה שהיא של תענוג . גר"ש כה"ל קרמיתא. מנין שהיא מחוור בעשה רבי לעזר בשם רבי סימיי לא נתתי ממנו למת . מה נן קיימין אם להביא לו ארון ותכריכין דבר שהוא אסור לחי . לחי הוא אסור כל שכן למת . איזהו דבר שהוא מותר לחי ואסור למת הוי אומר זה סיכה אזהרה למלאכת היום כל מלאכה לא תעשו . עונש והאבדתי את הנפש ההיא. אזהרה לעינוי היום כי כל הנפש אשר לא תעונה . עונש ונכרתה הנפש ההיא . אזהרה למלאכת הלילה לית כאן עונש לית כאן אזהרה. ועונש לעינוי הלילה לית כתיב . רבי שמעון בן לקיש בעי, מה הוה ליה למימר ביה לא תעונה אלא לא תאכל כל אכילות שבתורה כזית. וכאן ככותבת . אמר רב הושעיה השמר פן ולא תעונה הא תלת אזהרן . אמר רבי חונה השמר באותה האמירה שאמרתי לך השמר בנגע הצרעת לשמור מאד ולעשות וגו' . תני רבי חייה לא יאמר עונש במלאכה שאינו צריך הייתי למד מן העינוי מה אם העינוי הקל חייבין כרת . מלאכה החמורה אינו

bibam. R. Chinna hinc probat: Si comedat & bibat in una ignorantia, non tenetur nisi semel. R. Aba Meri probat ex eo quod dictum est: *Non comedi in luctu meo*; sed bibi: Recte juxta mentem illius, qui dicit: Juramentum, quod non comedam, & bibat: Profecto juxta mentem illius qui dicit: Juramentum: quod non bibam, & comedat; potus comprehendit cibum. At cibus non comprehendit potum. Si vis, tibi dicam, probatur ex eo quod dictum est: *Non poteris comedere in portis tuis &c. Mustum tuum*: Hoc est vinum: *Oleum tuum*. Hæc est unctio: Et lex ipsum appellat cibum; at non est perspicuum: Si dicas esse perspicuum, ejus causa vapulabunt, si comedant extra murum. Dicit R. Jose ben Chanina: Non vapulant, si comedant extra murum, nisi propter decimam secundam puram, quæ ingrediatur Hierusalem, & egrediatur: Et unde probatur, quod non sit perspicuum? juxta id quod traditur: In Sabbatho sive fuerit unctio voluptuosa: Intelligitur de his prioribus: Et unde probatur, quod perspicue sit interdictum præcepto affirmativo? R. Eliezer nomine R. Simai: *Non dedi ex ea pro mortuo*. Quomodo nos explicabimus? Si ad afferendum pro eo arcam & involucra, quæ sunt interdicta vivo; si vivo sunt interdicta, nonne multo magis mortuo? Quidnam est, quod sit permissum vivo, & interdictum mortuo? Dicendum est, quod sit unctio: Præmonitio respectu operis diurni probatur ex eo quod dictum est: *Omne opus non facietis*: Pœna: *Et perdam animam illam*. Præmonitio respectu afflictionis diurnæ probatur ex eo, quod dictum est: *Quia omnis anima, quæ non fuerit afflicta*: Pœna: *Et excidetur anima illa*: Præmonitio respectu operis nocturni: Non est hic pœna, non est ibi præmonitio. Et pœna respectu afflictionis nocturnæ non scripta est. Rabi Simeon ben Lakisch quæsivit quid est illi de ea dicendum; *Non fuerit afflicta*? At non comedet omnem cibum in lege memoratum in quantitate olivæ; at hoc loco in quantitate dactyli. Dicit R. Osajah: *Cave ne*; *& non fuerit afflicta*: Ecce suspendit eorum præmonitionem: Dicit R. Huna: Cave in ipsa allocutione quam tibi dixi: *Cave in plaga lepræ ad præcavendum valde, & ad faciendum &c.* Traditio Rabi Chijah: non memoratur pœna in opere, quia non est necesse, ut probem ex afflictione; Si propter afflictionem, quæ est levis, tenetur excidio; propter opus, quod

דין שיהו חייבין עליה כרת. הא לא נאמר
עונש במלאכה אלא ליתן אזהרה לפניו.
מה עונש שנאמר במלאכה אזהרה לפניו.
אף עונש שנאמר בעינוי אזהרה לפניו.
אמר רבי זעורה הרא אמרה למידין גזירה
שוה אפילו מופנה מצד אחד. אמר רבי
יודן לא דרבי עקיבה היא דרבי עקיבה
אמר לםדין מגזרה שוה אף על פי שאינה
מופנה. תני רבי אליעזר בן יעקב אומר
נאמר בעצם היום הזה במלאכה ונאמר
בעצם היום הזה בעינוי. מה בעצם היום
הזה שנאמר במלאכה לא חלקתה בו בין
יום ללילה בין עונש לאזהרה. אף בעצם
היום הזה שנאמר בעינוי לא נחלוק בו בין
יום ללילה בין עונש לאזהרה. עד כדון
כרבי עקיבה. כרבי ישמעאל תני רבי
ישמעאל והיתה לכם לחוקת עולם בחדש
השביעי הקיש מלאכה לעינוי מה מלאכה
שאסרתי לך מלאכה שחייבין עליה כרת.
אף עינוי שאסרתי לך עינוי שחייבין עליו
כרת. רבי אבהו בשם רבי יוחנן האוכל
כלאי הכרם לוקה. רבי אבהו בשם רבי
יוחנן הכוסס חיטי תרומה לוקה. רבי
אבהו בשם רבי יוחנן המגמא חומץ של
תרומה לוקה. המגמע חומץ של תרומה
משלם את הקרן ואינו משלם את החומש.
הכוסס חיטי תרומה משלם את הקרן
ואינו משלם את החומש. רבי אומר אומר
אני שהוא משלם קרן וחומש. רבי ירמיה
בשם רבי אמי מודין חכמים לרבי במגמע
חומץ של תרומה לאחר טיבלו משלם
קרן וחומש שהחומץ משיב את הנפש.
תינוקות אין מענין אותן ביום הכיפורים.
רב חונה פתר מתניתא תינוקות אין מענין
אותן ביום הכיפורים. ולא מחנכין אותן
קודם לשנה. קודם לשנתים מחנכין. רבי
יוחנן פתר מתניתא תינוקות אין מענין
אותן ביום הכיפורים. אבל מחנכין קודם
לשנה. קודם לשתים משלימין. עד היכן
רבי אחא רבי חיננה רבי יעקב בר אידי
בשם רבי שמעון בן חלפתא כבן תשע
ובבן עשר.

הלכה ד כתחילה תוחבה ברוטב
אם שבה נפשה הרי יפה. ואם לאו נותנין

quod est grave, non erit æquum, ut teneatur excidio? Ecce non memoratur pœna in opere, nisi ut ei præmittatur præmonitio; Sicut pœnæ, quæ memoratur in opere, præmittitur præmonitio, ita pariter pœnæ, quæ memoratur in afflictione, præmittetur præmonitio; Hoc dicit, ut doceamus a pari: Vel si declinet ab uno latere: Dicit R. Jodan; at non est sententia R. Akiba; Etenim R. Akiba dicit; Docemus a pari, vel si non declinet. Traditio: R. Eliefer ben Jacob dicit: Dictum est: *In ipso die isto* de opere; Pariterque dictum est: *In ipso die isto* in afflictione: Sicut *in ipso die isto* qui memoratur in opere, non distinguitur inter diem & noctem, inter pœnam, & præmonitionem; ita pariter *in ipso die isto*, qui memoratur in afflictione, non distinguitur inter diem & noctem, & inter pœnam, & præmonitionem. Hactenus juxta mentem R. Akiba: Juxta mentem R. Ismael: Traditio R. Ismaelis. *Et erit vobis in statutum perpetuum in mense septimo*: Comparat opus cum afflictione; Sicut opus, quod tibi prohibui, est opus, cujus causa tenentur excidio; ita pariter afflictio, quam tibi prohibui, est afflictio, cujus causa tenentur excidio. R. Abau nomine R. Jochanan; Siquis comedat heterogenea vineæ, vapulat. R. Abau nomine R. Jochanan masticat triticum separationis, vapulat: qui R. Abau nomine R. Jochanan: Si absorbeat acetum separationis vapulat. Si absorbeat acetum separationis, rependet sortem, at non rependet quintam partem; Si masticet triticum separationis, rependet sortem, at non rependet quintam partem: Rabi dicit: Ego dico: Rependet sortem, & quintam partem. R. Hieremias nomine R. Ame: Assentiuntur sapientes Rabi de absorbente acetum separationis post ejus decimationem, quod rependat sortem, & quintam partem, quia acetum restaurat animam. Pueros non affligunt in die expiationum: R. Huna exponit Misnam: Pueros non affligunt in die expiationum, neque erudiunt ante annum: Ante duos annos erudiunt: R. Jochanan exponit Misnam: Pueros non affligunt in die expiationum: At erudiunt ante annum; ante duos annos perfectos. Hactenus R. Acha; R. Chanina, Rabi Jacob bar Ibi nomine R. Simeonis ben Chalphta; sicut filius novem, & sicut filius decem annorum.

Constitutio IV. In principio: Intingit in jusculo, si quiescat ejus anima, rectum est, si minus, dabunt ei de ipso

לה מנופו של איסור . שתי עוברות באו לפני רבי טרפון שלח לגבון תרין תלמידים אמר לון אזלון ואמרון לון צומא רבה הוא . אמרין לקרמייא ושרך . וקרוי עלוי מבטן אמי אלי אתה . אמרין לתינייגא ולא שרך . וקרון עלוי זורו רשעים מרחם תעו מבטן דוברי כזב . חולה אומר יכול אנו ורופא אומר אינו יכול שומעין לרופא . רופא אומר יכול הוא וחולה אומר אינו יכול שומעין לחולה . לא צורכא אלא . חולה אומר יכול אני ורופא אומר איני יודע . רבי אבהו בשם רבי יוחנן נעשה כספק נפשות וכל ספק נפשות רוחה את השבת . מנין שמאבילין אותו רבילה וציטוקין של תרומה מן הדא ויתנו לו פלח רבילה ושני צימוקים . רבי חונה אמר עשרים וארבעה עשרונות שאכל דוד ברעבון אכלן . רבי יוחנן מטתיה כן ואבל מה דאשכח קרמוי וקרון עלוי החכמה תחיה בעליה . תני מאבילין אותו את הכל בקל . נבילה ותרומה מאבילין אותו מתרומה . טבל ושביעית מאבילין אותו שביעית . חלה וערלה צריכה . אמר רבי יוסה קשיתה קומי רבי בא תרומה בעון מיתה ונבילה בלא תעשה ואת אמר הכין . כמאן דאמר מאיליהן קיבלו עליהן את המעשרות.

הלכה ה סימני כלב שוטה פיו פתוחה רירו יורד אזניו סרוחות זנבו נתון בין שתי יריכותיו מהלך לצדדין והכלבים נובחין בו . ויש אומרים אף הוא נובח ואין קולו נשמע . מה עיסקיה דהדין כלב שוטה . רב ושמואל חד אמר רוח חזזית עולה עליו . וחורנה אמר אשה עושה כשפים ובורקה בו . גרמני עבדיה דרבי יודן נשייא נשכו כלב שוטה והאבילו מחצר כבר שלו . ולא נתרפא מימיו . אל יאמר לך אדם שנשכו כלב שוטה וחיה שעקצו חוורבר וחיה . שבעטתו פרדה וחיה . ובלבד

ipſo interdicto ; Duo interdicta adducta fuerunt coram R. Tarphon ; miſit ad duos diſcipulos, dicens illis : Venite & dicite nobis : Jejunium magnum eſt: Reſponderunt ad primum : Et quievit : Et de eo legerunt : *A ventre matris meæ Deus meus tu*. Reſponderunt ad ſecundum : Et non quievit ; Et de eo legimus : *Alienati ſunt impii a vulva, erraverunt, ab utero locuti ſint falſa*. Si ægrotus dicat : Poſſum ego: Et medicus dicat ; Non poteſt; Auſcultant medico. Si medicus dicat: Poteſt ; & ægrotus dicat : Non poſſum : Auſcultant ægroto : Non eſt neceſſe. Si ægrotus dicat : Poſſum ego ; & medicus dicat: Ignoro. R. Abau nomine R. Jochanan ; Conſideratur ſicut dubium animarum ; & omne dubium animarum pellit Sabbathum ; unde probatur, quod ipſum cibant palatha ficuum, & uvis paſſis ſeparationis? Ex eo quod dictum eſt: *Et dederunt ei fragmen maſſæ caricarum & duas ligaturas uvæ paſſæ*. R. Huna dicit : Quatuor & viginti decimis, quas David comedit eſuriens, cibant eos : Rabi Jochanan Matathia ita dicit : Et comedet, quod prius inveniat ; & legunt de eo : *Sapientia vivificat poſſeſſores ſuos*. Traditio : Dant ei comedendum, quod ſit omnium leviſſimum: Si adſint cadaver, & ſeparatio, dant ei comedendam ſeparationem, ſi indecimatum, & fructus anni ſeptimi, dant ei comedendos fructus anni ſeptimi ; Si placenta, & fructus arboris præputiatæ; neceſſe eſt: Dicit R. Joſe : Quæſtio fuit coram R. Ba : In ſeparatione eſt pœna mortis ; & cadaver interdicitur præcepto negativo ; & tu ita dicis ? Juxta ſententiam illius, qui dicit : Sponte accipiunt ſuper ſe decimas.

Conſtitutio V. Signa canis rabidi ; os ejus eſt apertum, ejus ſaliva deſcendit, ejus aures ſunt fœtidæ, & ejus cauda inter ejus femora, & incedit ad latera, & canes in eum latrant ; & nonnulli dicunt, quod ipſe quoque latret, & ejus vox non audiatur: Qua de cauſa hic canis fit rabidus? Rab & Samuel: Alter dicit, quod ſpiritus malignus adſcendat ſuper eum: Et alter dicit, quod mulier præſtigias faciens in eo perveſtiget : Perſpicuum eſt factum R. Jodan principis, qui morſus fuit a cane rabido eique dederunt comedendum de reticulo ſui jecoris, & nunquam fuit ſanatus : Ne dicat tibi homo ; Si quis morſus fuerit ab cane rabido quod vivat ; ſi eum pungat baſiliſcus & vivat ; ſi calcibus a mula petatur, & vivat ; dum-

פרדה לבנה . מנין שספק נפשות דוחה את השבת. רבי אבהו בשם רבי יוחנן אך את שבתותי תשמרו מיעוט . אית דבעי מימר אמרה תורה חלל עליו שבת והוא יושב ומשמר שבתות הרבה . רבי זעורה רבי חייה בשם רבי יוחנן מבוי שכולו גוים וישראל אחד דר בתוכו ונפלה בו מפולת מפקחין עליו בשביל ישראל שלשם . עד היכן תרין אמורין חד אמר עד חוטמו . וחורנה אמר עד טיבורו . מאן דאמר עד חוטמו בהוא דהוה קיים . ומאן דאמר עד טיבורו בהוא דהוה רכין. תני הזריז משובח והנשאל מגונה . והשואל הרי זה שופך דמים . תני כל דבר שהוא של סכנה אין אומר יעשו דברים בגוים ובקטנים אלא אפילו בגדולים בישראל . מעשה שנפלה דליקה בחצירו של יוסי בן סמאי בשיחין וירדו בני קצרה של ציפורין לכבותו ולא הניח להן . אמר הניחו לגנאי שיגבה את חובו . מיד קשר עליו את הענן וכיבהו ובמוצאי שבת שלח לכל אחד ואחד מהן סלע ולאיפרכוס שלהן חמשים דינר . אמרו חכמים לא היה צריך לעשות כן . חד נפתיי הוה מגיריה דרבי יונה נפלת דליקתא במנירותיה דרבי יונה. אזל ההוא נפתייא בעי מטפתה ולא שבקיה רבי יונה . אמר ליה כנדך מדלי . אמר ליה אין ואישתזיב כולה . רבי יודן דכפר אמי פרס גולתיה על גרישא דנורא ערקה מיניה.

הלכה ו תמן תנינן ועל זדון מקדש וקדשיו . שעיר הנעשה בפנים יום הכיפורים מכפר . ועל שאר עבירות שבתורה קלות וחמורות זדונות ושגגות . הודע ולא הודע עשה ולא תעשה כריתות ומיתות בית דין שעיר המשתלח מכפר לא היא קלות עשה ולא תעשה . לא היא חמורות כריתות ומיתות בית דין . רבי יודה אומר כיני מתניתא הקלות והחמורות

dummodo sit mula alba: Unde probatur, quod periculum animarum pellat Sabbathum? R. Abau nomine R. Jochanan: *Veruntamen Sabbatha mea observabitis:* Excludit: Si velis, dicam; lex dicit; Siquis profanet pro eo Sabbathum, & ipse sedens observet multa Sabbatha. R. Zehera, R. Chijah, nomine R. Jochanan; Si totus introitus habitetur a gentilibus, & in eo unus Israelita habitet, & ceciderit ruina, aperiunt propter Israelitam, qui ibi habitat: Quousque? Duo dicunt: Alter dicit usque ad ejus nasum, & alter dicit usque ad ejus umbelicum: Qui dicit usque ad ejus nasum, dicit, quando sit vivus: Qui dicit usque ad ejus umbelicum, dicit, quando sit inclinatus: Traditio: Diligentior magis laudatur; & qui consulitur, vituperatur; & qui consulit, ecce iste effudit sanguinem. Traditio: Ubicunque fuerit periculum; non dicent; fiant hæc per gentiles & per pueros sed per præstantissimos in Israel: Narratur, quod ceciderit incendium in atrium Jose ben Simai in Sichin; & descenderunt incolæ atrii Tsipporin ad illud extinguendum; at illis non permisit, dicens: Sinite, ut exactor exigat creditum suum; Statim suspensa est nubes super illud, atque extinxit; Et in exitu Sabbathi, misit ad singulos siclum, & eorum præfecto quinquaginta denarios. Dixerunt sapientes, non oportebat ita facere: Quidam ex Niphtii erat coquus R. Jona, & cecidit incendium in calinam R. Jona: Veniens ille Niphtiensis voluit illud extinguere, at ei non permisit Rabi Jona: Dixit ei: Vestes tuas extraxisti? Respondit illi: Maxime. Et eruta sunt omnia: R. Jodan ex pago Amme extendit pallium suum super cumulum ignis, & aufugit ab eo.

Constitutio VI. Ibi legimus: Pro superbia, quæ committitur in sanctuario & in ejus sanctitatibus hircus, qui intus offertur, dies expiationum expiat: At pro reliquis transgressionibus, quæ memorantur in lege levibus, & pro peccatis per contumaciam & per errorem commissis, & pro delictis cognitis, & non cognitis, & pro peccatis contra præcepta affirmativa, & negativa, & pro excidiis, & reatibus, qui a Synhedrio morte puniuntur, hircus emissarius expiat; Non erant peccata levia peccata commissa contra præcepta affirmativa, & negativa, non erant peccata gravia excidia, & supplicia a Synhedrio infligenda; R. Jehuda dicit: Ita se habet Misna; Peccata levia & gravia hæc sunt;

אותן הקלות בין שעשאן בזדון בין שלא עשאן בזדון אותן החמורות בין שנתוודע לו בהן בין שלא נתוודע לו בהן. אילו הן הקלות עשה ולא תעשה. אילו הן החמורות כריתות ומיתות בית דין. כשם שהשעיר הנעשה בפנים מכפר על הזדונות ותולה על השגגות בדבר שיש בו חיוב קרבן. אף שעיר המשתלח מכפר. ניחא לא הודע. הודע לא כן תנינן חייבי חטאות ואשמות וודאין שעבר עליהן יום הכיפורים חייבין וחייבי אשמות תלויין פטורים. אמר רבי בון בר חייה בין שנתודע לו בהן בין שלא נתודע לו בהן. ולמה לא אמר בשלא נתוודע לו בהן. מילתיה אמרה ואפילו לא נתודע לו בהן יום הכיפורים מכפר. תמן תנינן על אילו חייבין על זדונן כרת ועל שגגתן חטאת ועל לא הודע שלהם אשם תלוי. ולא כבר כיפר יום הכיפורים. רבי שמעון בשם רבי לוי סוכייה במורד יום הכיפורים היא מתניתה. עשה. אף על פי שלא עשה תשובה. לא תעשה רבי שמואל בשם רבי זעירא והוא שעשה תשובה. האומר אין עולה מכפרת אין עולה מכפרת עלי מכפרת היא. אי אפשי שתכפר לי אונה מכפרת לו על כרחו אין יום הכיפורים מכפר. מכפרת היא אי אפשי שיכפר לי מכפר הוא לו על כורחו. אמר רבי חנניה בריה דרבי הלל לא כולא מן הדין בר נשא מימור למלכא לית את מלך. והעולה מכפרת על הירהור הלב מה טעמא והעולה על רוחכם היו לא תהיה. אמר רבי לוי והעולה על רוחכם היו לא תהיה. וכן איוב אומר והשכים בבוקר והעלה עולות מספר כולם וגו׳. הדא אומר שהעולה מכפרת על הרהור הלב. רבי אומר על כל עבירות שבתורה יום הכיפורים מכפר חוץ מן הפורק עול והמיפר ברית והמגלה פנים בתורה אם עשה תשובה מתכפר לו ואם לאו אינו מתכפר לו. רבי זבידא אמר רבי יסא

sunt; peccata levia, quæ sive per contumaciam, sive præter contumaciam fecerit; peccata gravia, sive sibi innotuerint, sive non innotuerint; ista sunt peccata levia quæ comittuntur contra præcepta affirmativa, & negativa, ista sunt peccata gravia excidia, & supplicia a Synhedrio infligenda; Sicut hircus, qui intus offerebatur, expiabat peccata per contumaciam commissa, & suspendebat peccata per errorem commissa, in quibus esset obligatio sacrificii, ita pariter hircus emissarius expiabat. Recte, si non innotuerit; at non ita se habet, si innotuerit: Etenim legibus. Qui debebant sacrificia pro peccato, & sacrificia pro delicto certo, si præterierit super eos dies expiationum, tenebantur; at qui debebant sacrificia pro delicto dubio, absolvebantur. Dicit R. Bon bar Chijah: Sive innotuerint, sive non innotuerint: Et cur non dixit: Quando non innotuerint? Traditio dicit: Vel si non innotuerint, dies expiationum expiat: Ibi legimus: Propter peccata ex contumacia commissa tenentur excidio, propter peccata ex errore commissa, sacrificio pro peccato, & si non innotuerint, sacrificio pro delicto dubio: Nonne jam expiavit dies expiationum? R. Simeon nomine R. Levi Suchia: De rebelli in die expiationum Misna loquitur: Si transgrediatur præceptum affirmativum, vel si non faciat pœnitentiam; Si præceptum negativum; R. Samuel nomine R. Zehera; dummodo faciat pœnitentiam: Si dicat: Holocaustum non expiat: me non expiat: illud expiat; Non est possibile, ut me expiet, invitum non expiat: Dies expiationum non expiat; tamen expiat; non est possibile ut me expiet: vel invitum expiat. Dicit R. Chananjah bar R. Hillel; Nonne omnia ex isto, qui dicat regi; tu non es rex? Et holocaustum expiat pro cogitatione cordis: Qua de causa? Quia dictum est: *Et holocaustum pro spiritu vestro non erit*. Dicit R. Levi: *Et holocaustum pro spiritu vestro non erit*: Et similiter Job dicit: *Consurgentes diluculo, offerebat holocausta pro singulis &c.* Hoc dicit, quod holocaustum expiet pro cogitatione cordis. Rabi dicit: Omnes transgressiones in lege memoratas dies expiationum expiat, excepto illo, qui abrumpat jugum, & qui violat pactum, & qui detegit vultum in legem, si faciat pœnitentiam, expiabat, si minus non expiatur. R. Zabida dicit: R. Jose argumentatur ex eo, quod probabiliter putat Rabi, quod dies expiatio-

מקשי מסבור סבר רבי שיום הכיפורים מכפר אלא בתשובה . הא מיתה מכפרת בלא תשובה. תני יום מיתה כיום תשובה. מאן תנינתה רבי הוי הרא היא דתנינן מיתה ויום הכיפורים מכפרין עם התשובה דלא כרבי.

הלכה ז׳ שאל רבי מתיה בן חרש את רבי אלעזר בן עזריה בישיבה . אמר לו שמעת ארבעה חלוקי כפרה שהיה רבי ישמעאל דורש אמר לו שלשה הם חוץ מן התשובה . כתוב אחד אומר שובו בנים שובבים . וכתוב אחר אומר כי ביום הזה יכפר עליכם . וכתוב אחר אומר ופקדתי בשבט פשעם וגו׳ . וכתוב אחר אומר אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון . הא כיצד עבר על מצות עשה ושב מיד אינו זז ממקומו עד שימחול לו עליו הכתוב אומר שובו בנים שובבים. ועובר על מצוה בלא תעשה ושב מיד התשובה תולה ויום הכיפורים מכפר . עליו הכתוב אומר כי ביום הזה יכפר עליכם. העובר על כריתות ומיתות בית דין במזיד התשובה ויום הכיפורים מכפרין מחצה . והייסורין בשאר ימות השנה מכפרין מחצה . עליו הכתוב אומר ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם . אבל מי שנתחלל בו שם שמים אין כח לא בתשובה לתלות ולא ביום הכיפורים לכפר ולא בייסורין למרק. אלא תשובה ויום הכיפורים מכפרין שליש . והייסורין מכפרין שליש והמיתה ממרקת בייסורין עליו הכתוב אומר אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון . הא למדנו שהמיתה ממרקת . אמר רבי יוחנן זו דברי רבי לעזר בן עזריה ורבי ישמעאל ורבי עקיבה . אבל דברי חכמים שעיר המשתלח מכפר . אם אין שעיר היום מכפר . כיצד הוא מכפר . רבי זעורה אמר כל שהוא . רבי חנניה אומר בסוף . מה מפקא מביניהון מת מרד . על דעתיה דרבי זעורה כבר כיפר . על דעתיה דרבי חנניה לא כיפר. אמר רבי זעורה מתניתא מסייעא לרבי חנניה חומר בשעיר מה

tionum expiet sine pœnitentia. R. Assin, R. Jona, R. Ba, R. Chijah nomine R. Jochanan; assentitur Rabi, quod dies expiationum non expiet nisi cum pœnitentia; Ecce mors expiat sine pœnitentia: Traditio: Dies mortis sicut dies pœnitentiæ. Qui hoc docet, est Rabi: Hoc est, quod legimus: Mors & dies expiationum expiant cum pœnitentia: At hoc non est juxta sententiam Rabi.

Constitutio VII. Quæsivit Rabi Mathias ben Charas a Rabi Eliesere ben Azaria in Academia, dicens; Audivi quatuor esse partes expiationis, de quibus disserebat R. Samuel: Respondit ei: Tres sunt excepta pœnitentia: Alter textus dicit: *Convertimini filii rebelles:* Et alter dicit: *Quoniam in die hoc expiabit pro vobis*. Et alter dicit: *Visitabo in virga iniquitates eorum &c.* Et alter dicit: *Si dimittetur iniquitas hæc vobis donec moriamini:* Quomodo? Si transgrediatur præcepta affirmativa, & statim pœniteat, non movetur a loco suo, nisi prius illi ignoscatur: De eo textus dicit: *Convertimini filii rebelles*: Si transgrediatur præcepta negativa, & statium pœniteat, pœnitentia suspendit, & dies expiationum expiat: De eo scriptum est: *Quoniam in die hoc expiabit pro vobis:* Si transgrediatur præcepta, quæ puniuntur excidiis, & suppliciis a Synhedrio infligendis per contumaciam, pœnitentia & dies expiationum dimidium expiant, & castigationes in reliquis anni diebus dimidium expiant: De eo scriptum est: *Visitabo in virga iniquitates eorum, & in verberibus peccata eorum:* At qui profanaverit nomen Divinum, non est virtus in pœnitentia, ut suspendat, neque in die expiationum ut expiet, neque in castigationibus, ut perficiant; at pœnitentia & dies expiationum expiant tertiam partem, & tertiam partem castigationes, & mors cum castigationibus perficit: De eo textus dicit: *Si dimittetur iniquitas hæc vobis, donec moriamini*. Ecce docemur, quod mors perficiat. Respondit R. Jochanan: Hæc sunt verba R. Elieseris ben Azarias, & R. Samuelis, & R. Akiba; At ex verbis sapientum, hircus emissarius expiat, si hircus hujus diei non expiet: Quomodo expiabat? R. Zehera dicit, quantuluncunque; R. Chananjah dicit: in fine: Quid eruitur ex inter eos? Si moriatur rebellis: Ex mente R. Zeera: Jam expiavit: Ex mente R. Chananjah: Non expiavit: Dicit R. Zehera: Misna favet τῷ R. Chananjah: Major est præstantia in hirco, quam in die ex-

שאין ביום הכיפורים . וביום הכיפורים מה שאין בשעיר. שיום הכיפורים מכפר בלא שעיר . והשעיר אינו מכפר אלא ביום הכיפורים . חומר בשעיר שהשעיר מכפר מיד . ויום הכיפורים מכפר משתחשך . אמר רבי חונה איתתבת קומי רבי ירמיה ואמר תיפתר שהיה ברעתן להביא שעיר אחר ולא הביאו . רבי יוסי בי רבי בון ואין הקדוש ברוך הוא רואה את הנולד ויכפר מיד.

חלכה ח שמואל אמר ההן רחטא על חבריה צריך מימר ליה סרחית עלך ואין קבליה הא טבאות . ואין לא מייתי בני נש ומפייס ליה קומיהון הדא הוא דכתיב ישר על אנשים. יעשה שורה של אנשים ויאמר חטאתי וישר העויתי ולא שוה לי . אם עשה כן עליו הכתוב אומר פרה נפשו מעבר בשחת וחיתו באור תראה . מית צריך מפייסתיה על קיבריה ומימר סרחית עלך . תני עבירות שנתורה עליהן ביום הכיפורים שעבר אינו צריך להתודות עליהן יום הכיפורים הבא אם עשה כן עליו הכתוב אומר ככלב שב על קיאו כסיל שונה באיוולתו . תני רבי ליעזר אומר הרי זה זריז ונשכר . מה טעמא דרבי ליעזר וחטאתי נגדי תמיד . מה מקיים רבי אליעזר טעמא דרבנן ככלב שב על קיאו כסיל שונה באיוולתו . בשונה באותה העבירה . מה מקיימין רבנן טעמא דרבי אליעזר וחטאתי נגדי תמיד. שלא יהו בעיניו כאילו לא עשאן. אלא כשעשאן ונמחל לו. מצות הוידוי ערב יום הכיפורים עם חשיכה עד שלא נשתקע במאכל ובמשתה . אף על פי שנתורה בערבית צריך להתודות בשחרית . אף על פי שנתורה בשחרית צריך להתודות במוסף . אף על פי שנתורה במוסף צריך להתודות במנחה . אף על פי שנתורה במנחה צריך להתודות בנעילה הכל היום כשר לווידוי . כיצד הוא מתודה רבי ברכיה בשם רבי בא בר בינה רבוני חטאתי ומורע עשיתי וברעת רעה הייתי עומד ובדרך רחוקה הייתי מהלך וכשם שעשיתי איני עושה יהי רצון מלפניך יהוה אלהי שתכפר לי על כל פשעי

expiationum, & major est præstantia in die expiationum, quam in hirco; quia dies expiationum expiat sine hirco; at hircus non expiat nisi in die expiationum: Major est præstantia in hirco, quia hircus statim expiat, at dies expiationum non expiat nisi post obortas tenebras: Dicit R. Huna; Responsum fuit coram R. Hieremia, & dixit; potest exponi, quod cogitaverint afferre alium hircum, & non adduxerint: Rabi Jose discipulus Rabi Bon: Si Deus S. B. videat, accidere debeat, statim.

Constitutio VIII. Samuel dicit: Si peccaverit contra socium suum, necesse est ut ei dicat: Impie egi contra te: Si accipiat, bene est: Si minus, adducet homines, ut eum placet coram illis: Hinc scriptum est: *Respiciet homines*. Faciet seriem hominum, & dicet: Peccavi, & inique egi; & convenit mihi: Si ita faciat, de eo textus dicit: *Liberavit animam suam ne pergeret in infernum, sed vivens lucem videret*. Si mortuus fuerit, necesse est ut eum placet super suo sepulcro, & dicat: Impie egs adversum te: Traditio: Peccata quæ confessus fuerit die expiationum præterito, non est necesse ut ea confiteatur die expiationum futuro; si ita faciat, de eo textus dicit: *Sicut canis, qui revertitur ad vomitum suum, sic imprudens qui iterat stultitiam suam:* R. Elieser dicit: Hic est diligens, & lucratur: Quænam est ratio R. Elieser? *Et peccatum meum contra me est semper*. Quomodo explicat Rabi Eliefer rationem sapientum: *Sicut canis, qui revertitur ad vomitum suum, sic imprudens, qui iterat stultitiam suam?* De eo, qui iterat idem peccatum. Quomodo explicant sapientes rationem Rabi Eliefer: *Et peccatum meum contra me est semper*? Ne sint in ejus oculis, quasi illa non fecerit; sed quasi ea fecerit, & sibi condonata sint. Præceptum est ut confiteatur in vespera diei expiationum prope tenebras; ne submergatur in cibo, & potu: vel si confessus fuerit mane, necesse est ut confiteatur tempore sacrificii addititii, vel si confessus fuerit tempore sacrificii addititii, necesse est ut confiteatur tempore oblationis muneris, vel si confessus fuerit tempore oblationis muneris, necesse est ut confiteatur in clausula; quia totus dies legitimus est ad confitendum: Quomodo confitebatur? R. Berachias nomine R. Ba bar Bina: Domine mi peccavi, & sciens feci, & in scientia mala perstiti, & in via longinqua incessi, & sicut feci, non facies: Sit beneplacitum coram te Domine Deus meus, ut expies me ab om-

ותמחול לי על כל עונותי ותסלח לי על
כל חטאתי . תני צריך לפרוט את מעשיו
דברי רבי יהודה בן בתירה . רבי עקיבה
אומר אינו צריך לפרוט את מעשיו . מה
טעמא דרבי יהודה אנא חטא העם הזה
חטאה גדולה ויעשו להם אלהי זהב . מה
עבד לה רבי עקיבה מי גרם להם אני
שהרביתי להם כסף וזהב . למה שאין
חמור נוהק אלא מתוך כפיפה של חרובין
כתיב מקוה ישראל יהוה וגו' . מה המקוה
מטהר את הטמאים . אף הקדוש ברוך
הוא מטהר את ישראל . וכן הוא אומר
וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל
טומאותיכם ומכל גילוליכם אטהר אתכם.

omnibus iniquitatibus meis, & condones mihi omnia delicta mea, & ignoscas mihi omnia peccata mea: Traditio: Necesse est, ut explicet opera sua: Verba R. Jehuda ben Bethera. Rabi Akiba dicit: Non est necesse ut explicet opera sua. Quænam est ratio Rabi Jehuda? *Ecce peccavit populus iste peccatum magnum, & fecerunt sibi deos aureos*. Quomodo explicat R. Akiba? Quis occasionem præbuit? Ego, qui illis multiplicavi argentum & aurum; Etenim asinus non vociferatur nisi propter corbem siliquarum: Scriptum est: *Lavacrum Israel Dominus &c.* Sicut lavacrum purificat immundos, ita pariter Deus S. B. purificat Israel: Et sic dictum est: *Et effundam super vos aquam mundam & mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris, & ab omnibus idolis vestis mundabo vos*.





ADDITAMENTA AD CODICEM

De Tabernaculis.

NUNC PRIMUM

A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה ורבי יהודה מכשיר אמר רבי יהודה מעשה בסוכה הילני בלוד שהיתה גבוהה יתר מעשרים אמה והיו זקנים נכנסין ויוצאין אצלה ולא אמר אחד מהן דבר אמרו לו מפני שהיא אשה ואין אשה חייבת בסוכה אמר להם והלא שבעה בני תלמידי חכמים היו לה וכולן שרויין בתוכה.

ב סוכה שחמתה מרובה מצלתה פסולה במה דברים אמורים מלמעלה אבל מן הצדדין אפילו כולה מלאה חמה כשרה סיכך על גבי מטה ועל גבי אילן שהן גבוהין עשרה טפחים אם היתה צלתה מרובה מחמתה כשרה ואם לאו פסולה.

ג סוכת הרועים סוכת הקייצין וסוכה גזולה פסולה סיככה בחבלים ובפקיעי עמיר כשרה סיככה בהוצני

CAPUT PRIMUM.

I. Si tabernaculum fuerit altum ſupra viginti cubitos eſt illegitimum; & Rabi Jehuda probat: Dicit Rabi Jehuda: Narratur de tabernaculo Helenæ in Lud, quod erat altum ſupra viginti cubitos, & ſeniores illuc ingrediebantur; & nemo aliquid dixit: Dixerunt illi; quia erat mulier, & mulier non obligatur ad tabernaculum; atqui illi erant ſeptem filii diſcipuli ſapientum, & omnes in eodem tabernaculo habitabant.

II. Tabernaculum, in quo ſol ſit major umbra, eſt illegitimum. De quo hæc dicta ſunt? A parte ſuperiori; at ex lateribus, vel ſi totum fuerit ſole plenum, eſt legitimum. Si contexerit ſuper lecto, aut ſuper arbore, qui fuerint alti decem palmos, ſi umbra fuerit major ſole, eſt legitimum, ſi minus erit illegitimum.

III. Tabernaculum paſtorum, tabernaculum cædentium ligna & tabernaculum raptum eſt illegitimum; Si tegat funiculis, & faſciculis manipulorum, eſt legitimum; ſi tegat faſciculis lini, eſt

le-

פשתן כשרה בעציצי פשתן פסולה בקוצים ובדוקרנים אף על פי שבדקן זה בוה כשרה סיככה בשבולין אם היה הקש מרובה על הרגן כשרה ואם לאו פסולה רבי יוסי ברבי יהודה אומר סככה בבלאי כלים כשרה.

ד מסככין בנסרים דברי רבי יהודה וחכמים אוסרין עד שיהא בינו לחברו במלואו אמר רבי יהודה מעשה בשעת סכנה שהיינו זוקפין סולמות ומסככין על גביהן נסרים וישינים תחתיהן אמרו לו אין שעת הסכנה ראייה אבל הכל מודין שאם יש בנסר ארבעה טפחים שיהא בינו לבין חברו כמלואו.

ה תלה בה אגוזים אפרסקאות ורמונים ונלוסקאות פרכלי ענבים ועטרות של שבלין כשרה לא יאכל מהם אפילו ביום טוב האחרון של חג ואם התנה עליהן שיאכל מהן בחג מותר.

ו חצר גדולה שמוקפת עמודים הרי עמודים כדפנות עושה אדם את חברו דופן כדי שיאכל וישתה ויישן ולא עוד אלא שאדם זוקף את המטה ופורש עליהן סדין כדי שלא תכנס חמה לא על האוכלים ולא על המת מודים חכמים לרבי אליעזר אשין עושים אהלים ביום טוב ואין צריך לומר בשבת על מה נחלקו על המוסיפין שרבי אליעזר אומר אין מוסיפין ביום טוב ואין צריך לומר בשבת וחכמים אומרים מוסיפין בשבת ואין צריך לומר ביום טוב. מעשה ברבי אליעזר שהיה מיסב בסוכתו של יוחנן בן אליעזר בקוסריון והגיעה חמה אמר לו מהו לפרוס עליה סדין אמר לו אין לך כל שבט ושבט שלא העמיד נביא הגיע חמה לחצי סוכה אמר לו מהו לפרוס עליה סדין אמר לו אין לך כל שבט ושבט שלא העמיד שופט שבט יהודה ובנימין העמידו מלכים על פי נביאים הגיע חמה לרגליו של רבי אליעזר נטל את הסדין ופרשו על גבי סוכה והפסיל את רגליו רבי אליעזר והלך לו.

ז העושה סוכתו כמין צריף או שסמכה אל הכותל מודה רבי אליעזר

legitimum, si manipulis lini pectinati, est illegitimum; si spinis, & arbustis, vel si alterum cum altero connectat, est legitimum; si tegat spicis, in quibus palea superet frumentum, erit legitimum, si minus erit illegitimum; R. Jose bar R. Jehuda dicit; Si tegat veteramentis vestium, est legitimum.

IV. Licet tegere tabulis: Verba Rabi Jehuda; at sapientes dicunt, donec sit inter alteram, & alteram juxta ejus plenitudinem. Dicit R. Jehuda: Narratur, quod tempore periculi elevarent scalas, & super illis tegerent tabulis, & sub illis dormirent. Responderunt ei: Tempus periculi non est argumentum; at omnes fatentur de tabula quatuor palmorum, ut sit inter ipsam & alteram spatium suæ plenitudinis.

V. Si illi appendisset nuces, persica, & malogranata, & placentas, & palmites uvarum, & coronas spicarum, erit legitimum; at non comedet ex illis, ne die quidem novissimo solennitatis; si vero paciscatur de iis comedere in solennitate, licebit.

VI. Si atrium magnum fuerit circumdatum columnis, columnæ erunt sicut latera: Potest homo socium suum facere latus, quandiu comedit, bibit, & dormit; & præterea poterit elevare lectum, & super illum extendere syndonem, ne sol ingrediatur, non autem super cibos, & super mortuum: Fatentur sapientes R. Elieseri, quod non liceat facere tabernacula a principio in die festo; & non est necesse ut dicatur in Sabbatho. In quo dissentiunt? In additamentis: Etenim R. Elieser dicit: Non est addendum in die festo; & non est necesse ut dicatur in Sabbatho; at sapientes dicunt: Licet addere in Sabbatho; Et non est necesse ut dicatur in die festo. Narratur de R. Eliesere, quod sedebat in tabernaculo Jochanan ben Eliesera in Cæsarea, in quod pervenit sol; dixit ei: quid? Num extendere licet super illo syndonem? Respondit: Tibi nulla est tribus, quæ non constituerit prophetam: Si perveniat sol usque ad medium tabernaculum: Quid? Num licet super eo extendere syndonem? Respondit: Tibi nulla est tribus, quæ non constituerit judicem: Tribus Juda & Benjamin constituerunt reges ex dicto prophetarum: Pervenit sol ad pedes Rabi Elieser; accepit syndonem, & expandit super tabernaculo, & sustulit pedem R. Elieser, & abiit.

VII. Si faciat tabernaculum suum instar tugurii aucupum, aut admoverit ad parietem; fatetur R. Elieser; si fuerit

שאם יש בנבחן טפח או שהיתה נבוהה מן הארץ טפח שהיא כשרה מחצלת של חשיפה ושל נמי גרולה מסככין בה קנה אין מסככין בה של קנים ושל חלף גרולה מסככין בה ארוכה אין מסככין בה רבי ישמעאל ברבי יוסי אמר משם אבו אף ארוכה מסככין בה וכן היה רבי דוסא אומר כרבריו.

ח סיכך על גבי ענלה שהיא נבוהה עשרה רבי יוסי ברבי יהודה אמר משם רבי יוסי הישן תחת הענלה כישן תחת המטה העמיר ארבעה קורות וסיכך על נביהן רבי יעקב אומר רואין אותן שאם יחקקו ויש בהן טפח על טפח על רום טפט כשרה ואם לאו פסולה. וחכמים אומרים שתים כהלכתן ושלישית אפילו טפח רבי שמעון אומר שלישית כהלכתן ורביעית אפילו טפח רבי שמעון בן אלעזר אמר משם רבי מאיר שתים בידי ארם ואחת באילן כשרה ועלין לה ביום טוב.

פרק שני

א שלוחי מצוה פטורין מן הסוכה אף על פי שאמרו אין שבחו של ארם להניח את ביתו ברגל מעשה ברבי אלעאי שהלך אצל רבי אליעזר ללור אמר לו מה זה אלעאי אי אתה משובתי הרגל לא אמרו אין שבחו של ארם להניח ביתו ברגל משום שנאמר ושמחת בחגיך.

ב חולין ומשמשיהן פטורים מן הסוכה ולא חולה מסוכן אלא אפילו חש בראשו אפילו חש בעינו ואמר רבי שמעון בן נמליאל מעשה וחשתי בעיני בקיסריון והתיר לי רבי יוסי בר רבי לישן אני ושמשי חוץ לסוכה אמר רבי כשהיינו באין אני ורבי אליעזר ברבי צדוק אצל רבי יוחנן בן נורי לבית שערים והיינו אוכלים תאנים וענבים חוץ לסוכה וכן היה רבי אומר על כל סוכה שאין בה ארבע אמות על ארבע אמות פסולה וחכמים אומרים אין מחזקת אלא ראשו ורובו בלבד כשרה.

ג מעשה באנשי ירושלם שהיו משלשלין מטותיהן בחלונות שנבוהים

rit in eorum altitudine palmus, aut emineat a terra palmum, quod ſit legitimum. Matta viminea & junci magna tegunt; ſi fuerit parva, non tegunt; matta cannarum, & junci magna tegunt, ſi fuerit longa, non tegunt. Iſmael bar R. Joſe dicit nomine matris ſuæ; Vel longa tegunt; & ſic R. Doſa dicebat juxta ejus verba.

VIII. Si tegat ſuper curru alto decem palmos; R. Joſe bar R. Jehuda dicit nomine R. Joſe; Si dormiat ſub curru, reputatur perinde ac dormiat ſub lecto: Si ſtatuat quatuor tigna, & ſuper illis tegat; R. Jacob dicit; conſiderabunt, quod ſi exſculperent, & in iis eſſet palmus quaquaverſum in altitudine palmi, erit legitimum; ſi minus erit illegitimum. At ſapientes dicunt; Duo erunt juxta eorum conſtitutionem; & tertium vel ſi fuerit palmare; Rabi Simeon dicit: Tertium juxta eorum conſtitutionem, & tertium vel palmare. R. Simeon ben Elieſer dicit nomine R. Meir; Duo per manum hominis, & unum in arbore, erit legitimum, & illud licet adſcendere in die feſto.

CAPUT II.

I. Legati præcepti liberi ſunt a tabernaculo; licet dicant; Non eſt laudabile, ut homo deſerat domum ſuam in ſolennitate: Narratur de Rabi Elai, quod ſe contulerit ad R. Elieſerem in Lud: Dixit ei: Quid eſt hoc Elai? Non es ex illis, qui quieſcunt in ſolennitate? Nonne dixerunt: Non eſt laudabile, ut homo deſerat domum ſuam in ſolennitate? Dictum eſt enim: *Et lætaberis in ſolennitate tua.*

II. Ægroti, & eorum miniſtri liberi ſunt a tabernaculo; non ſolum ægrotus, qui ſit in periculo, ſed etiam vel ſi doleat ei caput, vel ſi doleant ei oculi; & dicit Raban Simeon ben Gamaliel: Contigit ut mihi dolerent oculi in Cæſarea; & permiſit mihi R. Joſe bar Rabi, ut dormirem ego, & mei ſervi extra tabernaculum: Dicit Rabi: Quando nos adiimus ego & R. Elieſer bar R. Zadoch R. Jochananem ben Nuri in Bet-Senharim, comedimus ficus & uvas extra tabernaculum: Et ſic dicebat Rabi. Tabernaculum, quod non pateat quaquaverſum quatuor cubitos, eſt illegitimum; & ſapientes dicunt: Si non comprehendat, niſi caput ſuum, & majorem ſui partem, erit legitimum.

III. Narratur de viris Hieroſolymitanus, quod demitterent lectos ſuos in feneſtris, quarum altitudo erat decem palmo-

עשרה ומסככין על גביהן וישנים תחתיהן כל היוצא חוץ לסוכה נידון כסוכה שומרי העיר ביום פטורין מן הסוכה ביום וחייבין בלילה שומרי העיר בלילה פטורין בלילה וחייבין ביום שומרי העיר בין ביום ובין בלילה פטורין בין ביום ובין בלילה הולכי דרכים פטורין ביום וחייבין בלילה . שומרי גנות ופרדסות פטורים בלילה וחייבים ביום.

ד אמר רבי אלעזר בר רבי צדוק כשהייתי למד אצל יוחנן בן החרבית ראיתיו שהוא אוכל פת הרבה שהיו שני בצרות באתי ואמרתי לאבא ואמר לי הולך זתים הולכתי לו זתים ונטלן והסתכל בהם וראה שהן לחים אמר איני אוכל זתים לחים באתי ואמרתי לאבא אמר לי לך אמור לו מנוקבת היתה כדברי בית הלל אלא שסתמוה שמרים להודיעך שהיה אוכל חולין בטהרה שאף על פי שהוא מתלמידי בית שמאי לא היה נוהג אלא כדברי בית הלל לעולם הלכה כדברי בית הלל הרוצה להחמיר על עצמו לנהוג כדברי בית שמאי וכדברי בית הלל עליו נאמר הכסיל כחשך ילך התופש קולי בית הלל וקולי בית שמאי הרי זה רשע אלא כדברי בית שמאי בקוליהן ובחומריהן או כדברי בית הלל בקוליהן ובחומריהן.

ה היה אוכל בסוכה וירדו עליו גשמים והלך לו אף על פי שפסקו גשמים אין מחייבין אותו לחזור עד שיגמור היה ישן בסוכה וירדו עליו גשמים והלך אף על פי שפסקו גשמים אין מחייבין אותו לחזור עד שיעור.

ו מפני ארבעה דברים מאורות לוקין מפני כותבי פלסתר ומפני מעידי עדות שקר ומפני מגדלי בהמה דקה ומפני קוצצי אילנות טובות . מפני ארבעה דברים בעלי בתי ישראל נמסרין למלכות מפני כובשין שטרות ומפני מלוי בריבית ומפני שפוסקין צדקה ואין נותנין ושספק בידם למחות ואין ממחין . בזמן שהמאורות

morum, & super illis tegebant, & sub illis dormiebant; quod egreditur extra tabernaculum, consideratur sicut tabernaculum. Custodes civitatis diurni liberi sunt a tabernaculo interdiu, & noctu tenentur; custodes nocturni civitatis, noctu liberi sunt, & interdiu teneatur; Custodes civitatis tam nocturni, quam diurni, liberi sunt tam die quam nocte. Itinerantes interdiu liberi sunt, at noctu tenentur: Custodes hortorum, & viridariorum, noctu liberi sunt, & interdiu tenentur.

IV. Dicit R. Eliesér bar R. Zadoch; quando ego studebam apud R. Jochanan ben Chosanith, vidi quod is comederet panem siccum, quia erant anni caritatis; veni & dixi patri meo, qui mihi dixit: Affer olivas; eique attuli olivas; easque accepit, & consideravit, & vidit, quod erant virides; dixit: Non comedam olivas virides; veni & dixi patri meo; qui mihi dixit: vade, & ei dic, quod oliva erat perforata juxta verba scholæ Hillel; sed claudebatur in fæcibus; ut tibi significetur, quod comederet profana in puritate. Licet esset ex discipulus scholæ Schammai, tamen non solebat operari nisi juxta verba scholæ Hillel. Constitutio semper juxta verba scholæ Hillel; si velit aggravare, ut operetur juxta verba scholæ Schammai, & juxta verba scholæ Hillel, de eo dictum est: *Stultus in tenebris incedit*. Si conjungat allevamenta scholæ Hillel, & allevamenta scholæ Schammai, iste est impius; at juxta verba scholæ Schammai in allevando, & aggravando, aut juxta verba scholæ Hillel in allevando, & aggravando.

V. Si comedat in suo tabernaculo, & descendant pluviæ, & abeat; vel si cessent pluviæ, non eum obligant ut revertatur, donec perficiat; Si dormiat in tabernaculo, & descendant pluviæ, & abeat, vel si cessent pluviæ, non eum obligant ut revertatur, nisi postquam excitetur.

VI. Quatuor rerum causa luminaria eclipsim patiuntur; sc. propter scriptores falsorum contractuum, & propter testantes testimonia falsa, & propter alentes pecus mundum, & propter incidentes arbores frugiferas. Quatuor rerum causa patresfamilias Israel traduntur imperio sc. propter negantes instrumenta contractuum, & propter mutuantes cum fœnore, & propter pollicentes eleemosynam, & non dant, & propter eos, qui potestatem habent impediendi malum, & non impediunt. Quando luminaria eclipsim patiuntur, malum signum est

לוקין סימן רע לעולם משל למלך בשר ודם שבנה פלטרין ושכללם והתקין בה את הסעודה ואחר כך הכניס את האורחים כעס עליהן אמר לשמש נטול את הנר מלפניהם ונמצאו כולן יושבים בחשכה.

ז היה רבי מאיר אומר בזמן שהמאורות לוקין סימן רע לשונאיהן של ישראל משל לסופר שנכנס לבית הספר אמר הביאו לי רצועה מי הוא דואג מי שלמוד להיות לוקה בזמן שחמה לוקה סימן רע לאומות העולם לבנה לוקה סימן רע לשונאיהן של ישראל מפני שהגוים מונין לחמה וישראל מונין ללבנה בזמן שלוקה במזרח סימן רע ליושבי מזרח במערב סימן רע ליושבי מערב באמצע סימן רע לכל העולם בזמן שנהפכו זיויה כמין דם פורענות של חרב בא לעולם פורענות של דבר ושל רעב בא לעולם בזמן שלקו בכניסתן פורענות שוהא לבא ביציאתן פורענות ממהרת לבא ויש אומרים חלוף הדברים אין לך כל אומה ואומה שלוקה שאין אלהות שלה לוקין עמה שנאמר ובכל אלהי מצרים וגו׳ בזמן שישראל עסוקין בתורה אין דואגין מכל שנאמר כה אמר יהוה אל דרך הגוים אל תלמדו ונומר.

ח לולב העשוי כמן חרות או שנפרצו רוב עליו פסול ערבה של בעל ושל הרים כשרה אם כן למה נאמר ערבי נחל פרט לצפצפה איזהו צפצפה העשוי כמן מסר. איזו היא ערבה כשרה קנה שלה אדום ועלה ארוך איזו היא ערבה פסולה קנה שלה לבן ועלה שלה עגול הדס וערבה שלשה טפחים ולולב ארבעה טפחים רבי טרפון אומר באמה של חמשה טפחים.

ט ארבעת מינין הללו כשם שאין פוחתין מהן כך אין מוסיפין עליהם אם אין לו אתרוג לא יטול עמו רימון פרוש ולא דבר אחר היו כמושין כשרים יבשין פסולין רבי יהודה אומר אם היו יבשין

est mundo. Parabola de rege terrestri, qui ædificat palatium, & postquam perfecit, præparat convivium; & posthæc introducit hospites; Irascens contra illos dicit servo: Remove lucernam ex eorum conspectu; & omnes deprehenduntur sedentes in tenebris.

VII. R. Meir dicebat: Quando luminaria eclipsim patiuntur, malum est signum osoribus Israel: Parabola de scriba, qui ingrediens in bibliothecam dicit; Afferte mihi lorum: Quis est anxius? Qui solet vapulare. Quando sol eclipsim patitur, malum signum est nationibus mundi: Si luna eclipsim patiatur, malum signum est osoribus Israel, quia gentiles numerant a sole, & Israelitæ numerant a luna; quando eclipsim patitur in oriente, est signum malum habitantibus in oriente, si in occidente, malum est signum habitantibus in occidente, si in medio, malum est signum universo mundo; quando convertitur ejus splendor in sanguinem; supplicium gladii venit in mundum, supplicium pestilentiæ, & supplicium famis venit in mundum; Quando eclipsim patiuntur in eorum ingressu, supplicium cunctatur ad veniendum in mundum, quando eclipsim patiuntur in eorum exitu, supplicium cunctatur ad veniendum in mundum, & alii dicunt: Immuta verba: Nulla tibi est natio, quæ percutitur, cum qua ejus dii non percutiantur: Dictum est enim: *Et in cunctis diis Ægypti &c.* Quando Israelitæ occupantur in lege, nullo modo erunt anxii: Dictum est enim: *Sic dicit Dominus Deus; viam gentium non addiscetis.*

VIII. Palma si fuerit quasi præcisa, aut si major pars foliorum fracta fuerit, est illegitima; Salix vallis, & montium est legitima; si ita est, cur dictum est; *Salices fluviatiles*? Excludit Zaphzepha; Quænam erat Zaphzepha? Quæ facta sit instar serræ. Quænam est salix legitima? Cujus canna fuerit rubra, & folium longum: Quænam est salix illegitima? Cujus canna fuerit alba, & folium rotundum. Si myrtus, & salix fuerint amputatæ, palmæ quæ adscendunt ex earum medio, erunt legitimæ; mensura myrti & salicis erit trium palmorum: R. Tarphta dicit in cubito quinque palmorum.

IX. Has quatuor species sicut non diminuunt, ita pariter non addunt; Si non affuerit malum citreum, non accipiet malogranata, aut persicum, neque rem aliam; Si flaccida essent, erant legitima, si sicca, erunt illegitima; Rabi Jehuda dicit; vel si essent sicca, erunt legi-

כשרין אמר רבי יהודה מעשה באנשי ברכין שהיו מורישים לולביהם לבניהם בשעת הרחק אמרו לו אין שעת הרחק ראיה.

י לולב בין אגוד בין שאינו אגוד כשר רבי יהודה אומר אגוד כשר ושאינו אגוד פסול לא יאגרנו ביום טוב אבל נוטל הימנו שרביט ואוגדו אין אונדין את הלולב אלא במינו דברי רבי יהודה רבי מאיר אומר אפילו במשיחה אמר רבי מאיר מעשה באנשי ירושלם שהיו אונדין לולביהן בגימונות של זהב אמרו לו משם ראייה אף הם היו אוגדין אותו במינו שלמטה.

יא אמר רבי אלעזר בר צדוק כך היו אנשי ירושלם נוהגין נכנס לבית הכנסת לולבו בידו עמד לתרגם ולעבור לפני התיבה לולבו בידו עמד ליקרות בתורה ולישא את כפיו מניחו בארץ יצא מבית הכנסת לולבו בידו נכנס לבקר את החולים ולנחם אבלים לולבו בידו נכנס לבית המדרש נותנו לבנו או לשלוחו ומחזירו לתוך ביתו.

יב יום טוב הראשון של חג אין יוצא ידי חובתו בלולבו של חברו אלא אם כן נותנו לו במתנה גמורה מעשה ברבן גמליאל וזקנים שהיו באין בספינה ולא היה עמהן לולב. לקח רבן גמליאל לולב בדינר כיון שיצא בו ידי חובתו נתנו לחברו במתנה וחברו לחברו עד שיצאו כולן ידי חובתן והחזירוהו לו רבי יוסי אומר יום טוב הראשון של חג כיון שיצא בו ידי חובתו אסור לטלטלו.

פרק שלישי

א לולב דוחה את השבת בתחלתו וערבה בסופו מעשה וכבשו עליה ביתוסין אבנים גדולות מערב שבת הכירו בהם במי הארץ ובאו וגררום והוציאום מתחת אבנים בשבת לפי שאין ביתוסין מודים שחבוט ערבה דוחה את השבת.

ב ערבה הלכה למשה מסיני אבא שאול אומר מן התורה שנאמר

gitima. Dicit R. Jehuda: Narratur de incolis civitatum, quod in hæreditatem relinquerent filiis suis palmas suas; De tempore necessitatis dixerunt; at tempus necessitatis non est argumentum.

X. Palma sive fuerit, sive non fuerit alligata, erit legitima. R. Jehuda dicit: Si erat alligata, erat legitima, si non erat alligata, erat illegitima. Non licet colligare in die festo, at poterit ex ea extrahere virgam, & ligare: Non ligant palmam nisi cum specie sua. Verba R. Jehuda: R. Meir dicit vel funiculo. Dicit R. Meir: Narratur de civibus Hierosolymæ quod alligarent palmas suas funiculis aureis; Dixerunt ei; Hinc est argumentum, quod ipsi quoque eam ligarent cum sua specie in parte inferiori.

XI. Dicit R. Elieser bar Zadoch; Sic facere consueverant cives Hierosolymæ; ingrediebatur in domum congregationis, & manu tenebat palmam suam: Si surgeret ad interpretandum, si ad transiliendum coram arca, manu tenebat palmam suam; si surgeret ad legendum in lege, & ad elevandum manus suas, deponebat in terra; Si egrediebatur ex domo congregationus, manu tenebat palmam suam; si ingrediebatur ad visitandum ægrotos, & ad consolandum lugentes, manu tenebat palmam suam; si ingrediebatur in Academiam, tradebat eam filio suo, aut legato suo, & reportabat domum suam.

XII. In die primo festo solennitatis nemo satisfaciebat officio suo cum palma socii sui, nisi prius ei dederit dono absoluto: Narratur de Raban Gamaliel, & de senioribus, quibus navigantibus non erat nisi una palma; Emit Raban Gamaliel denario; postquam satisfecit officio suo, dono dedit socio suo, & socius socio suo, donec omnes satisfecerint officio suo; atque illi restituerunt. R. Jose dicit: Die primo festo solennitatis postquam satisfecit officio suo, interdictum est eam transferre.

CAPUT III.

I. PAlma pellit Sabbathum in suo principio, & salix in suo fine: Narratur, quod Baithusæi ei subjecerint lapides magnos a vespera Sabbathi; quod cum innotuisset populo terræ, venientes retraxerunt, & eduxerunt ex desubter lapidibus in Sabbatho; quia Baithusæi non fatentur, quod percussio salicis pellat Sabbathum.

II. Salix constitntio Mosis ex monte Sinai: Aba Saul dicit: Ex lege:

וערבי נחל שתים ערבה ללולב וערבה למזבח רבי אליעזר בן יעקב אומר כך היו אומרים ליה ולך המזבח ליה ולך המזבח.

ג שמנה עשר יום בשנה ולילה אחת קורין בהן את ההלל ואלו הן שמנת ימי החג ושמונת ימי חנוכה ויום טוב הראשון של פסח ולילו ויום טוב של עצרת.

ד למה נקרא שמו שער המים שבו חכניסין צלוחית של מים של ניסוך בח רבי אליעזר בן יעקב אומר בו מים מפכים מלמד שמפכפכין ויוצאין כמו הפך הזה ועתידין להיות יוצאין מתחת טפתן הבית וכן הוא אומר בצאת האיש קדים וקו בידו וימד אלף ויעבירני במים מי אפסים מלמד שאדם עובר במים עד קרסוליו וימד אלף זיעבירני במים מי ברכים. מלמד שאדם עובר במים עד ברכיו דבר אחר מי ברכים שמתברכין והולכין וימד אלף ויעבירני במים מי מתנים. מלמד שאדם עובר בו עד מתנוו וימד אלף נחל אשר לא אוכל לעבור יכול לא יעברנו בסחו אבל יעברנו בספינה קטנה תלמוד לומר כי גאו המים מי סחו מלשוט יכול לא יעברנו בספינה קטנה אבל יעברנו בספינה גדולה. תלמוד לומר כל תלך בו אני שיט יכול לא יעברנו בספינה גדולה אבל יעברנו בברני גדולה תלמוד לומר וצי אדיר לא יעברנו ואומר ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלם יכול יתערבו בם מעיינות אחרות תלמוד לומר ביום ההוא יהיה מקור נפתח ונומר מקור אחד הוא לחטאת ולנדה.

ה לאן הולכין לים הגדול לימה של טבריא ולימה של סדום כדי לרפאת את מימן שנאמר ויאמר אלי המים האלה יוצאין אל הגלילה הקדמונה וירדו אל הערבה ובאו הימה אל הימה ונומר המים האלה יוצאין אל הגלילה הקדמונה זה

ge: *Et ſalices fluviatiles*: Duos, ſalicem pro palma, & ſalicem pro altari. Rabi Elieſer ben Jacob dicit: Sic illi dicebant: Illi, & tibi altare; illi, & tibi altare.

III. Octodecim diebus, & una nocte legunt Hallel, & iſti ſunt, octo dies ſolennitatis tabernaculorum, & octo dies Canucah, & dies primus Paſchatis, & ejus nox, & dies feſtus Pentecoſtes.

IV. Cur vocabatur ejus nomen porta aquarum? quia per eam introducebant ampullam aquæ libationis ſolennitatis tabernaculorum. R. Elieſer bar Jacob de eo dicit: *Aquæ ſcaturiebant*. Docemur, quod ſcaturirent; & effluebant inſtar lenticulæ; & effluent deſubter liminare domus tempore futuro; & ſic ipſe dicit; *Cum egrederetur vir ad orientem, & funiculus in manu ejus, & menſus eſt mille cubitos, & me traduxit per aquas uſque ad talos*. Docemur quod homo tranſiret per aquas uſque ad talos: *Et menſus eſt mille, & me traduxit per aquas uſque ad genua*; Docemur quod homo tranſiret per aquas uſque ad genua. Alia expoſitio: *Aquas uſque ad genua*. Docemur quod poſtquam eſſent benedictæ, effluerent: *Et menſus eſt mille, & me traduxit per aquas uſque ad renes*; Docemus, quod homo per eas tranſiret uſque ad renes; *Et menſus eſt mille torrentem, qui tranſiri non poterat*. Crederem quod pedibus tranſiri non poſſet, ſed natando tranſiri poſſet? Idcirco dictum eſt: *Et intumuerant aquæ, aquæ natationis*. Crederem quod natando tranſiri non poſſet, ſed navi parva tranſiri poſſet? Idcirco dictum eſt: *Et intumuerant aquæ, ut poſſet pervadari remis*. Crederem quod navi parva tranſiri non poſſet, ſed navi magna tranſiri poſſet? Idcirco dictum eſt: *Et navis remigum non tranſibit illud*. Crederem quod navi magna tranſiri non poſſet, ſed navi maxima tranſiri poſſet? Idcirco dictum eſt: *Et navis fortis non tranſibit illud*. Et dictum eſt: *Et erit in die illo, exibunt aquæ vivæ de Hieruſalem*; Crederem quod cum iis alii fontes miſcerentur? Idcirco dictum eſt: *Die illo erit fons patens pro purificatione, & menſtruata*.

V. Quo profluent? In mare magnum, in mare Tiberiadis, & in mare Sodomæ, ut eorum aquæ ſanentur: Dictum eſt enim: *Et dixit mihi: aquæ iſtæ egredientur in regionem orientalem, & deſcendent in planitiem, & venient ad occidentem ad mare. Aquæ iſtæ egredientur in regionem orientalem*: Hoc eſt mare Sodomæ: *Et deſcendent in planitiem:*

ימה של סדום וירדו אל הערבה זה ימה של טבריא ובאו הימה אל הימה המוצאים ונרפאו המים זה הים הגדול . ואומר כל נפש חיה אשר ישרוץ אל כל אשר יבא שם נחלים יחיה והיה הדגה רבה מאד כי באו שמה המים האלה וירפאו וחי כל אשר יביא שמה והיה ועמדו עליו דיגים ואומר בנותיו ונבאיו ואומר ועל הנחל יעלה על שפתו וגו׳ . מלמד שכל מימי בראשית עתידין להיות יוצאין כמפי הפך הזה.

ו וכך היתה הבאר שהיתה עם ישראל במדבר דומה לסלע מלא ככרה מפרפרת ועולה כמפי הפך הזה עולה עמהן להרים ויורדת עמהן לגאיות מקום שישראל שורין הוא שורה כנגדן במקום גבוהה כנגד פתחו אהל מועד נשיאי באין וסובבין אותה במקלותיהן ואומרים עליה את השירה עלי באר ענו לה עלי באר המים מבעבעין ועולין כעמוד למעלה וכל אחד ואחד מושך במקלו איש לשבטו ואיש למשפחתו שנאמר באר חפרוה שרים וגם היא סובבת את כל מחנה ישראל ומשקה את כל הישימון שנאמר ונשקפה על פני הישימון והיא נעשת נחלים שנאמר ונחלים ישטפו הן יושבין באיספקאות ובאין זה אצל זה שנאמר הלכו בציות נהר העולה דרך ימין עולה דרך ימין והעולה דרך שמאל עולה דרך שמאל כן מים מתמצין המנה היא נעשת נחל גדול והולכין לים הגדול ומביאין משם כל חמדת העולם שנאמר זה ארבעים שנה יהוה אלהיך עמך לא חסרת דבר.

ז שני ספלים של כסף היו בראשו של מזבח אחד של מים ואחד של יין מערבי של מים הרי דרך הרגילה למזרחי של יין עירה של מים בתוך של יין או של יין בתוך של מים יצא רבי יהודה אומר של סיד היו אלא שהיו משחירין מפני היין ומנוקבין כמין שני חוטמין דקין שבהן יורדין לסיון שבנאו משכנה שלמה את ההיכל הן יורדין לשית ומבקעין אותו ונבלעין בתוכו

tiem: Hoc est mare Tiberiadis: *Et venient ad occidentem ad mare, egredientes, & sanabuntur aquæ:* Hoc est mare magnum. Pariterque dictum est: *Et omnis anima vivens, quæ serpit, quocunque venerit torrens, vivet, & erunt pisces multi satis, postquam venerint illuc aquæ istæ, & sanabuntur, & vivent omnia, ad quæ venerit torrens; Et stabunt super illas piscatores.* Pariterque dictum est: *In littoribus ejus, & in palustribus ejus &c.* Docemur quod universæ aquæ mundi exibunt quasi ab ore hujus vasis.

VI. Et hujusmodi fuit fons, qui erat cum Israel in deserto similis petræ plenæ favo delicato, qui adscendit quasi ex ore hujus vasis; adscendebat cum illis in montes, & descendebat cum illis in valles; Ubi Israelitæ habitabant, ipse habitabat e regione illorum, in loco alto contra ostium tentorii conventus; Principes advenientes circundabant illum baculis suis, dicentes super illo canticum: *Adscende putee, responsum date ei, adscende putee.* Aquæ stillabant, & adscendebant instar columnæ sursum, & singuli attrahebant baculo suo, unusquisque ad tribum suam, & unusquisque ad familiam suam; Dictum est enim: *Putee, quem foderunt principes.* Pariterque circumibat universa castra Israel, & potabat universum Jeshimon. Dictum est enim: *Et in verticem jugi, qui respicit Jeshimon:* Et ipse fiebat in torrentes: *Et torrentes inundaverunt.* Ipsi stabant in liminibus, & veniebant alter ad alterum; Dictum est enim: *Abierunt in sicco flumina:* Si adscenderet ad dextram, adscendebat ad dextram, si adscenderet ad sinistram, adscendebat ad sinistram: Sic aquæ, quando ex eo egrediebantur, fiebant flumen magnum, & effluebant in mare magnum, & inde afferebant omnia pretiosa mundi. Dictum est enim: *Quadraginta annis Dominus Deus tuus fuit tecum, nihil tibi defuit.*

VII. Duo simpula argentea erant in summitate altaris, alterum aquarum, & alterum vini, occidentale aquarum, & orientale vini; si effudisset simpulum aquarum in simpulum vini, aut simpulum vini in simpulum aquarum, satisfaciebat officio suo; Rabi Jehuda dicit: Ex gypso erant, at nigra facta erant propter vinum; & erant perforata instar duorum nasorum tenuium, unde descendebant in Scitin, quæ fuerant ædificatæ, quando ædificavit Salomon templum; Descendebant in Scit, & findebant illud, & intra illud ab-

שנאמר בקרש הסך שעשה לו המקום שיבלע בקרושה רבי יוסי אומר שית היה נקוב לתהום שנאמר אשירה נא לידידי שירת דורי לכרמו וגומר ויעזקהו ויסקלהו ויסעהו שורק ויבן מגרל בתוכו זה היכל יקב חצב בו זה מזבח וגם יקב חצב בו זה השית רבי אלעזר ברבי צרוק אומר ליל קטן היה בין האולם ולמזבח למערבו של כבש ואחת לששים שבעים שנה פרחי כהונה יורדין לשם ומלקטין משם יין קרוש בעיגולי דבלה מעלין ושורפין אותו בקרושה שנאמר בקרש הסך נסך כשם שניסוכו בקרושה כך שריפתו בקרושה.

ח מאימתי מנסכין אותן עם איברי תמיד שכבש היה מעשה בביתוסין אחר שניסך על רגליו ורגמוהו כל העם באתרוגיהן ונפגמה קרנו של מזבח ובטלה עבודה עד שהביא גוש אחר של מלח ונתנו עליו כדי שלא יראה מזבח פגום שכל מזבח שאין לו קרן ולא יסור פסול רבי יוסי ברבי יהודה אומר אף הסובב. ניסוך המים כל שבעה רבי יהודה אומר כל שמנה אלא שרבי יהודה אומר בלוג היה מנסך כל שמנה וחכמים אומרים שלשת לוגין נמצאת אומרים המרבה במים ממעיט בימים והמרבה בימים ממעט במים.

ט מי החג חייבין עליהן משום פגול נותר וטמא לפיכך אם לנו או שנטמאו יצאו לבית השרפה אבל חבית וצלוחית עצמן מועלין בהן מפני שהן גופן הקרש.

י אמר רבי עקיבא אמרה תורה הבא עומר שעורים בפסח שהיא פרק שעורים כדי שתתברך עליה תבואה הבא חטים בכורים בעצרת שהוא פרק אילן כדי שיתברכו עליך פירות אילן הבא ניסוך המים בחג כדי שיתברכו עליך גשמים ואומר והיה אשר לא יעלה מאת משפחות הארץ לירושלם להשתחוות למלך יהוה צבאות ולא עליהם יהיה הגשם ואם

absorbebantur. Dictum est enim: *In sanctitate libando libationem*. Quod ei fecerit locum, ut absorberetur in sanctitate: R. Meir dicit: Scit erat aperta in abyssum: Dictum est enim: *Cantabo dilecto meo, canticum dilecti mei, pro vinea mea &c. Et sepivit eam, & lapides removit ab ea, & plantavit illam electam, & ædificavit turrim in medio ejus:* Hoc est templum: *Et torculare extruxit in ea:* Hoc est altare: *Atque etiam torcular extruxit in ea*. Hæc est Scith. Rabi Eliefer ben Zadoch dicit: Foramen parvum erat inter vestibulum & altare ad occidentem pontis, & sexagesimo, & septuagesimo quoque anno juvenes sacerdotii illuc descendebant, & inde colligebant vinum coagulatum quasi massas rotundas ficuum, & faciebant adscendere, & comburebant in sanctitate: Dictum est enim: *In sanctitate libando libationem*. Sicut ejus libatio erat in sanctitate, ita pariter ejus combustio in sanctitate.

VIII. Quomodo libabant? Cum membris sacrificii jugis libabatur. Narratur de quodam Baithusæo, qui libavit super pedes suos, eumque lapidavit universus populus suis malis citreis, & fractum fuit cornu altaris, & cessavit ministerium, donec adducta fuit massa salis, eique imposuerunt, ne appareret fractum altare, etenim si altari non affuerit cornu, & basis est illegitimum. Rabi Jose bar R. Jehuda dicit: Vel ambitus: Libatio aquarum septem diebus: R. Jehuda dicit: Octo diebus. At Rabi Jehuda dicit: Logo libabat cunctis septem diebus: At sapientes dicunt tres logos: Deprehenditur, quod dicant, quod multiplicet in aquis, & diminuat in diebus, & quod multiplicet in diebus, & diminuat in aquis.

IX. In aquis solennitatis tabernaculorum tenentur abominando, residuo, & immundo, etenim si pernoctent, & polluantur, educuntur in domum combustionis; Et in vasculo & ampulla ipsa prævaricantur, quia ipsamet erant sancta.

X. Dicit R. Akiba: Dicit lex: Affer manipulum hordei in Paschate, quod est tempus hordei ut benedicatur proventus: Affer triticum primitivorum in Pentecoste, in qua est tempus arboris, ut super te benedicantur fructus arboris. Affer libamen aquarum in tabernaculo, ut super te benedicantur aquæ. Et dictum est: *Et erit, qui non advenerit de familiis terræ ad Hierusalem ut adoret regem Dominum excercituum, non erit super eos imber: Quod si familia*

lia

משפחת מצרים לא תעלה לא באה ולא עליהם.

פרק רביעי

א בראשונה כשהיה שמחת בית השואבה אנשים רואים מבפנים ונשים רואות מבחוץ וכשראו בית דין שהן באין לידי קלות ראש עשו שלש גזוטראות בעזרה כנגד שלש רוחות ששה נשים יושבות ורואות בשמחת בית השואבה ולא היו מעורבין.

ב חסידים ואנשי מעשה היו מרקדין לפניהם באבוקות ואומרים לפניהן דברי תושבחות מה היו אומרים אשרי מי שלא חטא וכל מי שחטא ימחל לו ויש מהן שהיו אומרים אשרי ילדותי שלא ביישה את זקנותי אלו אנשי מעשה ויש מהן שהיו אומרים אשרי זקנותי שתכפרי על ילדותי אלו בעלי תשובה הלל הזקן אומר למקום שלבי אוהב לשם רגלי מוליכות אותי אם אתה תבא לביתי אני אבא לביתי אם אתה לא תבא לביתי אני לא אבא לביתך שנאמר בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך וברכתיך.

ג מעשה ברבן שמעון בן גמליאל שהיה מרקד בשמנה אבוקות של אור ולא היה אחד מהן נוגע בארץ וכשהוא משתחוות מניח אצבעו בארץ על גבי הרצפה שוחה ונושק וזוקף מיד.

ד אמר רבי יהושע בן חנניה כל ימי שמחת בית השואבה לא היינו רואין שינה משכימין לנו לתמיד של שחר משם לבית הכנסת משם לבית המדרש משם למוספין משם לאכילה ושתייה ומשם לבית המדרש משם לתמיד של בין הערבים משם לשמחת בית השואבה.

ה אמר רבי יהודה כל שלא ראה ברפלסין של אלכסנדריאה של מצרים לא ראה כבוד לישראל מימין כמין בסלקי גדולה היתה סטיו לפנים מסטיו פעמים היו שם כפלים ביוצאי מצרים ושבעים ואחת קתדראות של זהב היו שם כנגד שבעים ואחד זקן כל אחת מעשרים וחמש רבוא ובימה של עץ

lia Ægypti non adſcenderit, & non venerit, nec ſuper eos erit.

CAPUT IV.

I. IN principio quando erat lætitia domus hauſtionis, viri intus inſpiciebant, & mulieres extrinſecus; at quando vidit Synhedrium, quod illi procederent ad impudentiam, fecerunt tria tabulata in atrio contra ſingula latera, ut mulieres ſedentes inſpicerent lætitiam domus hauſtionis, & non miſcerentur.

II. Pii, & viri operibus præſtantes ſaltabant coram illis cum facibus, & dicebant coram illis verba laudum: Quid dicebant? Beatus, qui non peccavit, & qui peccavit, Deus illi ignoſcat: Et nonnulli ex iis dicebant: Beata ſit juventus mea, quæ pudore non ſuffundit ſenectutem meam: Iſti ſunt viri operibus præſtantes: Et nonnulli ex iis dicebant: Beata ſit ſenectus mea, quæ expiat ſuper mea juventute: Iſti ſunt pœnitentes: Hillel ſenior dicebat: Ubi cor meum amat, illuc me pedes mei deducunt: Si tu veneris in domum meam, ego veniam in domum tuam, ſi tu non veneris in domum meam, ego non veniam in domum tuam. Dictum eſt enim: *In omni loco, ubi memorare faciam nomen meum, veniam ad te, & benedicam tibi.*

III. Narratur de Raban Simeon ben Gamaliel, qui ſalabat cum octo facibus accenſis, & nulla ex iis tangebat terram, & quando adorabat, ponebat digitum ſuum in terra ſuper pavimento, ſe incurvabat, oſculabatur, & ſurgebat ſtatim.

IV. R. Jehoſua ben Chananjah dicit: Cunctis diebus lætitiæ domus hauſtionis, non videbamus ſomnum; diluculo ſurgebamus ad offerendum ſacrificium juge matutinum, inde ibamus ad domum congregationis, inde in Academiam, inde ad offerendum ſacrificia addititia, inde ad comedendum & bibendum, inde ad Academiam, inde ad offerendum ſacrificium juge veſpertinum, inde ad lætitiam domus hauſtionis.

V. Dicit R. Jehuda: Qui non vidit duplicem porticum Alexandriæ Ægypti, non vidit gloriam Iſrael a diebus ſuis; Inſtar baſilicæ magnæ erat, ſcamna e regione ſcamnorum: Aliquando erant duplo plures iis qui egreſſi ſunt de Ægypto; & una & ſeptuaginta cathedræ aureæ ibi erant contra unum & ſeptuaginta ſeniores, & unaquæque valebat quinque & viginti myriadas; & pulpitum

באמצע וחזן הכנסת עומד והסודרין בידו החל לקרות והלה מניף בסודרין והין עונין אמן על כל ברכה וברכה ולא היו יוצאין מעורבבין אלא זהבים בפני עצמן כספים בפני עצמן ונחדיון בפני עצמן טרסיים בפני עצמן ונפחים בפני עצמן וכל כך למה כדי שיהא אכסניי בא ונטפל לאומנותו ומשם פרנסה יוצאה.

ו ולוים בכנורות ובנבלים וכל כלי שיר מהן אומרת שיר המעלות הנה ברכו וגומר יש מהן שהיו אומרים שאו ידיכם קדש וגומר וכשנפטרין זה מזה היו אומרים יברכך יהוה מציון וגומר וראה בנים וגומר שתי חצוצרות בידם קרא הגבר תקעו והריעו ותקעו הגיעו לשער המים תקעו והריעו ותקעו רבי יהודה אומר אין פחות משבע ולא יתר על עשרה שלש לפתיחת שערים האומר על פתיחתן אינו אומר על נעילתן האומר על נעילתן אינו אומר על פתיחתן שלש לפני מזבח האומר לפני הזבח אינו אומר למעלה העשירי . האומר למעלה העשירי אינו אומר לפני מזבח.

ז כיצד שלא להבטיל את העם מן המלאכה חזן הכנסת נוטל חצוצרות ועולה לראש הגג גבוה שבעיר נטל לקרות הסמוכין לעיר בטלין הסמוכין לתחום בטלין ונכנסין לתוך התחום לא היו נכנסין מיד אלא ממתינין עד שיבאו כולן ויתכנסו כולן בבת אחת מאימתי הוא נכנס משימלא לו חבית ויצלה לו דגה וידליק לו את הנר כיצד שלש להבדיל בין קדש לחול חזן הכנסת נוטל חצוצרות ועולה לגג גבוה שבעיר נטל לקרות מעבירין ממנו תבשיל מגבי כירה וטומנין לו מיחם ומדליקין לו את הנר נמר מלקרות אפילו מיחם בידו אין טומנין אלא מניחו בארץ אפילו נר בידו אין ניתנו על גבי מנורה אלא מניחו על גבי הארץ חזן הכנסת מניח חצוצרות בתוך הגג ויורד ובא לו רבי יוסי אומר רצה להדליק אחר כן מדליק אמרו לו נתת דבריך לשיעורין אלא מקום היה בראש הגג ששם חזן הכנסת מניח חצוצרת.

ח יום טוב שחל להיות ערב

tum ligneum erat in medio, & minister congregationis stabat, & sudarium in ejus manu, incipiebat legere, & ventilabat sudarium, & ipsi respondebant amen ad singulas benedictiones; & commixti non sedebant; at aurifabri seorsim, argenti fabri seorsim, & textores seorsim, thesaurarii seorsim, fabri ferrarii seorsim; & hæc omnia qua de causa? Ut hospes adveniens adhæreret cum artificio suo, & inde alimentum suum emanaret.

VI. Et Levitæ in citharis, & nabliis, & cunctis instrumentis musicis: Quid dicebant? Canticum graduum: Benedicite &c. Nonnulli ex iis dicebant: *Attollite manus vestras in Sancta &c.* Quando alter ab altero digrediebatur, & quando dimittebantur dicebant: *Benedicat tibi Dominus ex Sion &c. Et videas filios &c.* Duæ tubæ in eorum manibus: Cantabat gallus, clangebant buccinabant, & clangebant; Quando perveniebant ad portam aquarum, tres clangores ad aperturam portarum; si dicat ad earum aperturam, non dicet ad earum clausuram, si dicat ad clausuram non dicet ad aperturam; tres coram altari, si dicat coram altari, non dicet supra portas, si dicat supra portas, non dicet coram altari.

VII. Quomodo tres, ad removendum populum ab opere? Minister congregationis sumebat tubas, adscendebat tectum editissimum civitatis; ibat ad vocandum proximi urbi cessabant, proximi termino cessabant, & veniebant intra terminum, non statim ingrediebantur, sed expectabant, donec omnes advenirent, ut omnes una vice ingrederentur: Quando ipse ingrediebatur? quando sibi impleverit sartaginem, & assaverit sibi piscem, & accenderit lucernam. Quomodo ad separandum inter sanctum & profanum: Minister congregationis sumebat tubas, & adscendebat tectum editissimum civitates, ibat ad vocandum removebant ab eo decoctum ex chia, & recondebant calida, & accendebant lucernam, postquam cessaverat legem, vel si essent calida in manu sua, non recondebant, sed deponunt in terra, vel si fuerit lucerna in manu sua, non imponet candelabro, sed deponet in terra: Minister congregationis deponebat tubas in tecto, & descendebat, & abibat: R. Jose dicit; Si vellet posthæc accendere, poterat accendere: Dixerunt illi: Da verba tua ad mensuram. At erat locus in summitate tecti, ubi minister congregationis deponebat tubas.

VIII. In die festo, qui incideret in ve-

שבת תוקעין ולא מבדילין אחר שבת מבדילין ולא תוקעין כיצד תוקעין תוקע פשוטה ואין מריע החליל דוחה את השבת בתחלתו דברי רבי יוסי בר רבי יהודה וחכמים אומרים אינו דוחה אפילו את יום טוב.

ט כל המשמרות שונות ומשלשות בפרים חוץ משתים האחרונות ששונות ולא משלשות רבי אלעזר בן פרטא ורבי אלעזר בן יעקב אומר לא היה פייס לחלבי שעיר אלא מי שמעלה איברים לכבש הוא מעלה את חלבי שעיר אבא יוסי בן חנן אומר לא היה פייס לראשי משמרות ושאר כל המשמרות חוזרות חלילה רבי חנניה בן אנטיגנוס אומר לא היה פייס אלא ליום טוב הראשון של חג בלבד ושאר כל ימי החג חוזרות חלילה כיצד מפייסין נכנסין ללשכת הגזית ומקיפין ועומדין כבולייר הממונה בא ונוטל מצנפתו של אחד מהן ויודעין שממנו פייס מתחיל לא היו מוציאין שתים שתים אלא אחד אחד היחידים שבהן מוציאין שתים ולא היו מונין להם את היתירה רבי יהודה אומר לא היה פייס למחתה אלא מי שזכה בקטורת אומר שעמו אף אתה למחתה יום טוב האחרון של חג פייס לעצמו זמן לעצמו רגל לעצמו שיר לעצמו ברכה לעצמו שנאמר ביום השמיני שלח את העם יברכו את המלך יכול לא היו טעונין לינה תלמוד לומר ביום עשרים ושלשה לחדש השביעי שלח את העם וילכו לאהליהם הא כיצד נפטרו מבעוד יום והשכימו והלכו להם.

י התמידין והנדרים והנדבות והבכורות והמעשרות ומוספי שבת חטאות צבור ועולותיהם ועולות חובה של יחיד עבודתן ואכילתן במשמר הקבוע שתי הלחם עבודתן ואכילתן בכל המשמרות מפני שהן באות חובת הרגל לחם הפנים עבודתן במשמר הקבוע ואכילתן בכל המשמרות כיצד הוא עושה נותן חצי חלה לכל משמר ומשמר והן מתחלקין ביניהן רבי יהודה אומר זה היה מחלק

vesperam Sabbathi, clangebat, at non separabant; Si post Sabbathum, separabant, at non clangebant: Quomodo? Buccinabat sono extenso, at non clangebat. Tibia pellebat Sabbathum in suo principio: Verba R. Jose bar Rabi Jehuda. At sapientes dicunt: Non pellebat ne diem quidem festum.

IX. Omnes classes erant æquales, & triplicabant in juvencis, exceptis duabus novissimis, quæ iterabant, at non triplicabant: R. Elieser ben Partha, & R. Elieser ben Jacob dicit; Non erat sors pro adipibus hirci. At qui attollebat membra ad pontem, attollebat etiam adipes hirci: Aba Jose ben Chanen dicit; Non erat sortitio pro principibus classium; & reliquæ omnes classes redeunt per circuitum in orbem. R. Chananjah ben Antigoni dicit: Non erat sortitio nisi in die primo festo tabernaculorum duntaxat; & ceteris omnibus diebus redeunt per circuitum in orbem. Quomodo sortiebantur? Ingrediebantur in conclave cæsi lapidis, & circuibant, & stabant in forma circulari, præfectus veniens sumebat ex capite alicujus tiaram, & sciebant, quod ab eo inciperet sortitio; non educebant binos binos, sed singulos singulos; singulares inter eos, educebant duos, at non numerabant superfluum. R. Jehuda dicit: Non erat sortitio pro acerra; at qui destinabatur ad suffitum, dicebat illi, qui secum erat; tu quoque designeris in acerra. Die festo novissimo tabernaculorum, sors erat seorsim, tempus seorsim, festum seorsim, canticum seorsim, benedictio seorsim; Dictum est enim; *Die octavo dimisit populum, & benedixit regem*; Crederem, quod non obligarentur ad pernoctationem? Idcirco dictum est: *Die tertio & vigesimo mensis septimi dimisit populum, & profecti sunt ad tabernacula sua*. Quomodo? Dimissi sunt stante jam die, & diluculo surgentes abierunt.

X. Si aderent sacrificia jugia, & votiva, & spontanea, & primogenita, & decima, & addititia Sabbathi, sacrificia pro peccato, & eorum holocausta, & holocausta privati ex debito, eorum ministerium, & comestio erat per classem stabilem; Duo panes; eorum ministerium & comestio per omnes classes, quia afferebantur ex debito festi; panes facierum; eorum ministerium per classem stabilem, & eorum comestio per omnes classes: Quomodo faciebat? Dabat dimidiam placentam singulis classibus, & ipsæ inter se dividebant. R. Jehuda dicit: Quæ dividebat panem facie-

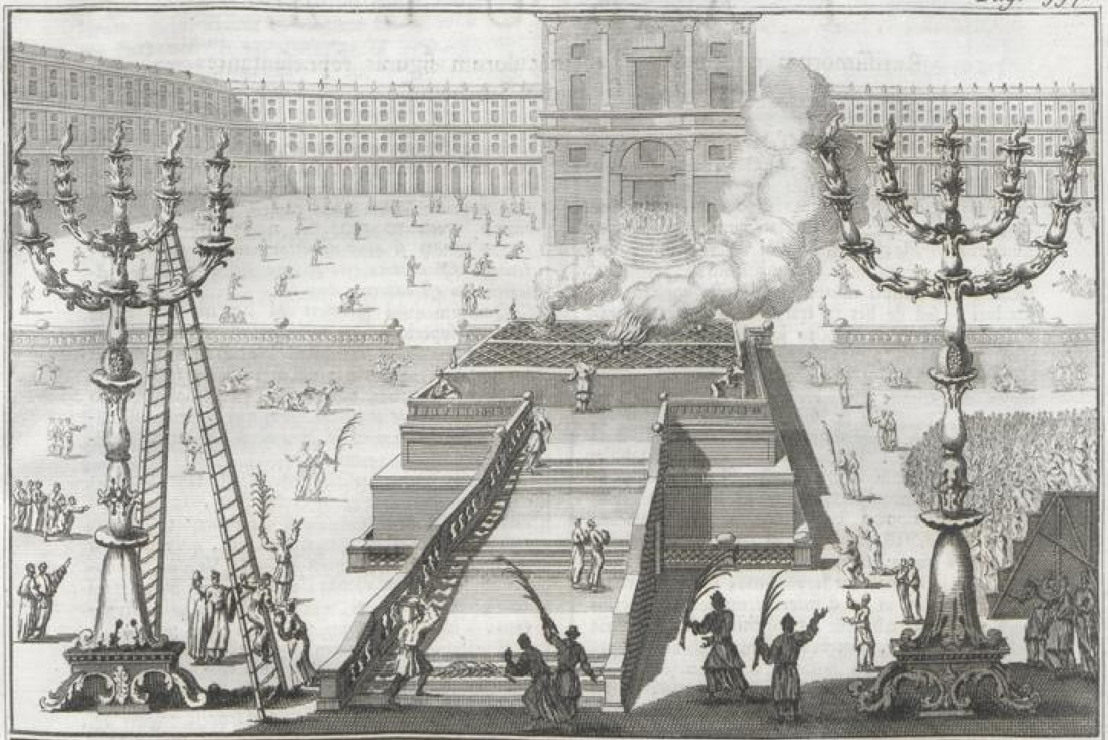
לחם הפנים יוצא ועומד על הרובד שבאולם מפריס ומנית מפריס ומניח וכל אחד ואחד בא ונוטל חלקו ולבעלי מומין שבכהונה מוציאין להם חלקם לחוץ מפני שאין יכולין להכנס בין האולם ולמזבח.

יא משמר היוצא מקריב תמיד של שחר ומוספין הנכנס מקריב תמיד של בין הערבים ולחם הפנים מפני מה משמר הנכנס חולק בצפון מפני שקרוב לעבודה עשרים וארבע טבעות היו שם כנגד עשרים וארבע משמרות עשרים וארבע חלונות היו שם כנגד עשרים וארבע משמרות בלגה לעולם חולקת בדרום וטבעתה קבועה וחלונה סתומה מפני מרים בת בלגה שנשתמדה ונשאת לסרדיוט אחד ממלכי יון וכשנכנסו גוים להיכל באתה וטפחה על גגו של מזבח אמרה לו לוקיס לוקיס אתה החרבתה ממונם של ישראל ולא עמדת להם בעת צרתם ויש אומרים מפני עיכוב משמרות נכנס ישבב תחתיה לפיכך בלגה נראית יוצא לעולם וישבב נראית נכנסת לעולם כל השכנים הרעים לא קיבלו שכר חוץ מישבב שהוא שכנה של בלגה וקבל שכר.

cierum, egrediens stabat super pavimento quod erat in vestibulo, dividebat, & deponebat, dividebat, & deponebat, & singuli venientes sumebant partem suam; & vitiatis sacerdotii educebant partes suas foris, quia ipsi non poterant ingredi inter vestibulum, & altare.

XI. Classis egrediens offerebat sacrificium juge matutinum, & addititia; & ingrediens offerebat sacrificium juge vespertinum, & panem facierum: Qua de causa classis ingrediens dividebat in aquilone? Quia erat proximus ministerio. Quatuor & viginti annuli ibi erant contra quatuor, & viginti classes sacerdotii; Quatuor & viginti arcæ ibi erant contra quatuor & viginti classes. Bilga semper dividebat in austro; & ejus annulus erat fixus, & ejus arca clausa propter Mirjam filiam Bilga. Apostatam quæ nupsit præfecto cuidam ex regibus Græciæ, & ingressi sunt gentiles in templum, & percussit super tectum altaris, dicens: Lupe, lupe tu absumis facultates Israel, & non opitularis tempore tribulationis; Et alii dicunt, quod ex classibus tardavit, & ingressus est Isbab stetit ejus loco; ideoque Bilga semper videtur egrediens; & Isbab semper videtur ingrediens; omnes qui sunt proximi malis, non recipiunt mercedem, excepto Isbab, qui licet esse vicinus שֶׁל Bilga, accepit mercedem.






F
I
G
B
H
M
K
A
L
O
N
Q
D
C
E
P
X
W
V
T
S
Y
Z
R

TABULÆ

Rarissimorum quorundam Tabernaculorum figuras repræsentantes ex Celeb. Gulielmo Surrhenusio.

Antequam ipsorum Tabernaculorum figuras exponere aggrediar, lector, requiritur ut te certiorem faciam me ea quæ superius de Templo & Altari holocaustico cum loricatione & gradu suo depicta sunt, non eum in finem depingenda curasse, ut eorum tibi descriptionem juxta mentem meam darem, quantumvis artificiose facta fuerint, nihil minus; hoc enim non est hujus loci, sed de his in tractatu Middoth accuratius agendum erit. Nostro judicio juxta Rabbinorum sententiam altaris exterioris figuram nemo clarius repræsentavit nec doctius explicavit, quam nuper doctissimus Cramerus olim Tiguri & jam Herbonæ Theologiæ & Philologiæ professionem sustinens, qui & huncce tractatum Succa doctissimis notis illustravit. Verum nos superiorem tabulæ partem eo tantum fine addendam curavimus, ut hujus festi omnium lætissimam ac honorificentissimam celebrationem eo elegantius conspiciendam daremus, idcirco ad utrumque latus posuimus duo candelabra aurea quinquaginta ulnas alta, quorum luce tota illuminabatur Jerosolyma, una cum theatro illo magno in quod inferius mulieres, superius vero viri admittebantur ad ingentes illas flammas vesperi excitatas, cæterasque ardui laboris præparationes, & spectacula miranda eo commodius contemplanda. Quisquis enim hujus festi lætitiam non vidisset, is per totam suam ætatem nunquam lætitiam vidisse censebatur, cujus rei testimonium nobis exhibet auctor Misnicus in hoc tractatu capite quinto, & deinceps.

Præterea quoque in antecessum scias volo, quod non ordinariæ sunt quas tibi hic conspiciendas damus Tabernaculorum figuræ, sed ejusmodi de quibus inter Misnæ & Gemaræ doctores controvertitur, an illæ pro quorundam hominum, temporum ac locorum conditione legitimæ haberi queant, necessitate tale quid postulante. Excepta tamen unica illa figura litera (A) signata, quæ ordinaria est & tribus constat parietibus perfectis, intra decem palmos & viginti cubitos alta, & septem palmos lata in quadrum; ordinaria enim tabernaculi structura ad has tenetur conditiones, (1) Ne sit altius viginti cubitis, nec inferius decem palmis. (2) Ut ei sint tres parietes quilibet septem palmorum in quadrum. (3) Ne lumen solis in eo sit majus umbra ipsius. (4) Ut vitibus, cucurbitis, hedera, vel fasciculis straminis, ligni, vel ramorum dissolutis contegatur. (5) Ut construatur in nomine festi tabernaculorum. Quæcunque ab hisce quinque conditionibus retrocedunt, extra ordinem & communes doctorum constitutiones facta esse censentur.

Horum primum ordine alphabetico conspicitur in litera (B) quod superius circa tectum quidem coarctatur, attamen a R. Eliesere ad Misnam undecimam capitis primi legitimum pronunciatur, quia ei est tectum unum palmum latum.

Secundum ad (C) refert tabernaculum duorum exteriorum parietum integrorum, septem palmorum in quadrum, sed tertius sive medius paries quatuor tantum palmorum est, & paulo plus, ideoque ab utraque parte unius & dimidii palmi interstitium est; hoc vult Bartenora cum ad Misnam primam capitis primi dicit, *si duo parietes sint unus e regione alterius, & inter eos locus apertus, adduci potest tabula quatuor palmorum, quæ censetur esse septem palmorum, quæ est ordinaria parietis mensura.*

Tertium ad (D) refert tabernaculum intra lectum, cujus tectum constat velo super duos postes extenso, sicuti dicitur in fine Misnæ tertiæ capitis primi, פורס על גבי נקליטי המטה Hoc autem tali forma parari poterat pro iis qui nondum sanitati redditi erant, attamen quodam pio zelo hanc festivitatem negligere nolebant.

Quartum ad (E) refert tabernaculum cujus parietes e sepibus cratitiis contexti sunt, & infra non attingunt terram, sed tres palmos ab illa distant, cujusmodi illegitimum habetur, sicuti auctor exponit Misna nona capitis primi. המשלשל דפנות מלמעלה למטה אם גבוה מן הארץ שלשה טפחים פסולה *si quis dimittat parietes superius inferius, & a terra tres palmos distent parietes, illegitimum est tabernaculum.*

Quintum quod se offert ad literam (F) habet quidem superius figuram tugurioli aucupatorii in acumen quoddam desinentis, quæ illegitima est forma, sed ope parietis unum palmum terra altioris, cui sinistrum tabernaculi latus superstructum est, acquirit aptitudinem suam qua legitima declaretur; ita Bartenora & Jomtobus ad Misnam undecimam capitis primi.

Sextum litera (G) signatum est tabernaculum cujus bacilli ad parietem erecti sunt, & deorsum instar declivitatis cujusdam descendunt; & hoc juxta R. Elieserem illegitimum est, quia illi non est tectum unum palmum latum. Verum Sapientes id legitimum dicunt; at decisio est juxta Rabi Elieserem, quia ei non est tectum palmum latum. Vide Misnam undecimam capitis primi.

Septimum ad literam (H) vocatur צריף, & Arabice מכנס, habetque formam tugurii aucupum, cui omnino nihil tecti est, quia superius acuminatim ascendit, ita Bartenora ad Misnam undecimam capitis primi commentatur. וראשי הדפנות נוגעות זו בזו מלמעלה ומתרחבים והולכים מלמטה.

Octavum ad literam (I) repræsentat tabernaculum duorum parietum perfectorum, tertius vero paries ad dextram habet latitudinem palmi, & quantulumcunque; hæc figura juxta Maimonidem & Bartenoram secunda est de qua hoc sensu loquuntur; si tabernaculo duo fuerint parietes contigui, tertius paries unius palmi & paulo plus fieri potest, & constitui in spatio tribus palmis minori, conjuncto cum uno e tribus parietibus, nam spatium quod tribus palmis minus est, accessorium habetur, & censetur ut paries quatuor palmorum, quo fit ut maxima parietis pars confecta sit, & hoc tabernaculum tres habeat parietes, & legitimum sit.

Nonum quod conspicitur ad literam (K) duos habet parietes integros, & ad duo latera duo bacilli dimidii palmi, cum bacillo superiori; hæc figura depicta est juxta mentem Raschi, qui in Gemara folio septimo hoc sensu exponit verba Rabbæ קנה מכאן וקנה מכאן וקנה על גביהן וה"ק רבא דטפח ששנינו בבריתא שמתיר בדופן שלישי אינו מתיר אלא אם כן עשאו לאותו טפח צורת הפתח על פני כל הדופן כולו כיצד קנה של חצי טפח אצל היוצא וקנה של חצי פתח במקצוע שכנגדו וקנה על גביהן מזה לזה היה ליה כאילו כל הדופן סתום ופתח שיש לו צורת פתח סתימא היא בפ"ק דערובין וזהו טפח שאמרו חכמים id est, *bacillus ab utroque latere & bacillus superius ab uno ad alterum, nam docemus in Baraita (vide pagina antecedenti) id quod palmus licitum reddit pro pariete tertio, non reddere licitum nisi quis faciat istum palmum in figuram portæ super totum parietem; quo sensu? sit bacillus medii palmi ad parietem exteriorem sinistrum plenum, & medii palmi bacillus ad exteriorem dexterum deficientem, & bacillus superius ab uno ad alterum, & tum totus iste paries deficiens censetur occlusus, nam apertura cui est forma portæ, censetur omnimoda occlusio, sicuti dictum est in tractatu Erubin, & hic est palmus de quo disputarunt Sapientes.*

Decimum quod signatur litera (L) refert tabernaculum in medio atrii extructum pro omnibus illius habitatoribus; nam si inter unum atque aliud domicilium non sit tantum spatii, quantum sufficit pro quolibet domicilio, omnes atrii totius incolæ, postquam inter se mixturam sive communionem terminorum fecerint, unum tabernaculum ma-

magnum totum conficiens atrii ſpatium conſtruere poſſunt, & in illa celebrare feſtum tabernaculorum, ſicuti dicitur in Gemara fol. 7. linea ultima אמר רבא סיכך על גבי מבוי שיש לו לחי כשר De hoc atrio quoque Jarchi loquitur in Gemara fol. 2. cum dicit, *introitus a tribus lateribus clauſus, & anterius verſus locum publicum apertus, & atria aperta, & egredientia verſus locum publicum, his locus privatus eſt pro atrii incolis, & Sapientes vetuerunt illic ex una ditione deferre in aliam ſine atriorum mixtura. Nam quælibet atrii domus eſt ſpecialis ditio, at introitus atrii omnibus communis eſt, idcirco requiritur ut omnium domuum incolæ ope panis aut vini ſocietatem ineant, & id deponant in quodam domus atrio. Quia autem atrii introitus verſus locum publicum apertus eſt, ideo inferius erigitur aſſer, & ſuperius ab uno muro ad alterum extenditur tignum, ut fiat ditio privata, & illic ex uno loco in alium deferre liceat.*

Undecimum in litera (M) conſtructum eſt ſuper arbore, & ita quidem ut duo parietes erecti ſint ſuper ramum arboris, non deſcendentes in terram, tertius vero erectus a terra aſcendat in arborem, qui propterea aliis longior eſt, de quo Bartenora ad Miſnam tertiam capitis ſecundi שתים באילן סמך קרקע הסוכה רובה באילן ועשה סביבה בראש האילן שני דפנות ואחר עשה בידי אדם בארץ וסמך קרקעית הסוכה באמצע הדופן שעשה בארץ והגביה הדופן ממנה ומעלה עשרה confer interpretationem noſtram.

Duodecimum litera (N) notatum habet duos parietes integros, at de tertio ad ſiniſtram tantum latitudo palmi erecta eſt, a medio pariete fere tres palmos diſtans. De hoc ita in Gemara fol. 7. linea quarta רבי יהושע בן לוי אמר עושה לו טפח ומעמידו בפחות מג׳ טפחים סמוך לדופן וכל פחות מג׳ סמוך לדופן כלבוד *R. Jehoſua filius Levi dixit, poteſt ei ſcil. parieti facere palmum paulo majorem & erigere illum in ſpatio tribus palmis minori prope parietem medium; at quicquid tribus palmis minus eſt, id habetur acceſſorium.* Et tum res ſe habet perinde ac ſi paries eſſet contiguus; ideoque tentorium eſt legitimum.

Decimum tertium litera (O) ſignatum duos quoque integros habet parietes, verum de tertio ad dextram tantum latitudo palmi reſtat, de quo in Gemara fol. 6. col. 2. linea ultima, אמר רב מעמידו כנגד היוצא *dixit Rabh, eriget illum ſcil. palmum e regione exeuntis*, ſive deſinentis parietis, ſive ab una ſive ab altera parte; hoc enim ſenſu exponit ibi Jarchi voces כנגד היוצא.

Decimum quartum litera (P) ſignatum refert figuram introitus, hoc ſenſu, ab anteriori parte ubi janua collocanda erat, ſpatium plane vacuum eſt, eodemque modo etiam a parte poſteriori, & in medio iſtius ſpatii vacui collocatus eſt baculus latitudinis palmi, & quia perinde eſt ſive ab anteriori ſive a poſteriori parte collocetur, ideo duos bacillos depingi curavimus, & hæc eſt ſententia R. Jehudæ in Gemara fol. 7. linea ſexta, cum dicitur, אמר רבי יהודה סוכה העשויה כמבוי כשרה ואותו טפח מעמידו לכל רוח שירצה *dicit R. Jehuda, tabernaculum quod factum eſt inſtar introitus, legitimum eſt, & palmus ille collocari poteſt quocunque in latere quis voluerit.*

Decimum quintum in litera (Q) etiam inſtar introitus conſtructum eſt ſicut antecedens, niſi quod hic aſſer conſtitutus ſit quatuor palmorum & quantulumcunque in pariete medio vacuo, juxta ſententiam R. Jehoſuæ fil. Levi, qui in Gemara folio ſeptimo dicit עושה לו פס ארבעה ומשהו ומעמידו בפחות משלשה סמוך לדופן כלבוד דמי *facere quis poteſt aſſerem quatuor palmorum & quantulumcunque, eumque erigere in ſpatio tribus palmis minori prope parietem, quod habetur ei acceſſorium eſſe.*

Decimum ſextum in (R) refert tabernaculum rotundum inſtar fornacis, & quod tanti eſt ſpatii ut in eo viginti quatuor homines ſedere poſſint, juxta ſententiam R. Jochananis, qui in Gemara folio ſeptimo col. 2. סוכה עשויה ככבשן אם יש בהקיפה כדי לישב בה כ״ד בני אדם כשרה ואם לאו פסולה *tabernaculum quod factum eſt inſtar fornacis, ſi per circuitum in eo ſedere poſſint viginti quatuor homines, legitimum eſt, ſin minus, illegitimum eſt:* ſicuti illic dicit Rabbi, nam tum juſta tabernaculi menſura inveniri poteſt, quæ eſt quatuor ulnarum in quadrum; ſi vero tot homines in eo non poſſint ſedere, tum menſura illa nequit inveniri ſecundum ſententiam Rabbi. Sed ei contrariantur alii doctores Gemarici, quorum controverſiam hic enarrare non eſt loci. Parietes undique aperti ſunt, & e ſudibus terræ infixis extructi.

Decimum ſeptimum in (S) repræſentat tabernaculum in quatuor ſudibus excavatis erectum, cui ſuperius impoſitum eſt umbraculum, de quo in Gemara fol. 4. col. 2. *Tradiderunt magiſtri; ſi quis infixerit quatuor ſudes, & contexerit ſuper illis, R. Jacob dicit, conſideramus illas ſudes perinde ac ſi eſſent* Dijumedin ſive duplices columnæ poſtquam excavatæ ſunt, & diviſæ, ab utroque latere ipſis eſt latitudo palmi; ſin minus, non cenſentur Dijumedin, nam R. Jacob ſtatuit Dijumedin in tabernaculis eſſe menſuræ palmi &c. inſpice locum.

Decimum octavum quod in (T) conſpicitur eſt tabernaculum ultra viginti ulnas altum, in medio poſita eſt menſa ſeptem palmorum in quadrum, ita ut inter menſam & utrumque parietem quatuor ulnarum diſtantia ſit; parietes vero cenſentur ſuperius paullum collidere vel auguſtius deſinere, ita in Gemara folio quarto היתה גבוהה מכ׳ אמה ובנה ציצבא באמצעיתה אם יש משפת איצטבא ולדופן ד׳ אמות לכל רוח ורוח פסולה פחות מארבע אמות כשרה.

Decimum nonum in litera (V) quoque eſt tabernaculum ultra viginti ulnas altum, ſed juxta totum illius medium parietem ſcamnum poſitum eſt ſeptem palmos altum; & hoc nihilominus legitimum eſt, quia altitudo ipſius dimetienda ſit a ſuperficie ſcamni uſque ad acumen tabernaculi. Nam ſi exempli gratia tabernaculum ſit viginti unamque ulnam altum, & ſcamnum duas, cenſetur id undeviginti tantum ulnas habere. Huc pertinent verba Gemara fol. 4. היתה גבוהה מכ׳ אמה ובנה בה איצטבא כנגד דופן האמצעי על פני כולה ויש בה הכשר סוכה כשרה.

Vigeſimum in litera (VV) itidem ultra viginti palmos altum eſt, & illegitimum, eo quod ſcamnum juxta unum parietem poſitum a duobus aliis parietibus diſtat quatuor ulnas, & non conjunguntur cum tertio; hoc innuunt verba Gemaræ fol. 4. ומן הצד אם יש משפת איצטבא לכותל ד׳ אמות פסולה פחות מארבע אמות כשרה *ſi juxta latus a margine ſcamni uſque ad parietem quatuor ſint ulnæ, illegitimum eſt, ſin minus, legitimum.*

Vigeſimum primum in (X) erectum eſt ſuper quatuor aſſeribus, quibus fontes & putei circumdari ſolent, ut ex illis die Sabbathi & feſtis aqua beſtiis bibenda porrigi poſſit, ſicuti a nobis expoſitum eſt ad tabulam primam in tractatu Erubin. Et hi aſſeres ſuum latus abſolvere & contegere cenſentur, perinde ac ſi contigui eſſent, & dividunt inter locum privatum & publicum, ideoque tabernaculum fit legitimum, ſicuti a Rabba affirmatur in Gemara fol. 7. col. 2. ואמר רבא סיכך על גבי פסי ביראות כשרה *& dixit Rabba, ſi umbraculum fecerit ſuper aſſeribus fontium, legitimum eſt.*

Vigeſimum ſecundum in (Y) eſt tabernaculum quod duos habet parietes integros, at de tertio tantum latitudo palmi erecta eſt, quæ ſuperius ope ſudis in longitudinem extenſæ cum pariete medio conjungitur, & ſic legitimum fit in forma januæ, de quo in Gemara folio ſeptimo, אמר רבא וניתרת נמי בצורת הפתח *dixit Rabba, & legitimum fit etiam in forma oſtii.* Nam illa palmi latitudo juxta R. Simon totum occludit latus; at juxta Rabba quantumvis apertum ſit inſtar januæ, legitimum eſt cum duabus ſudibus inferius & una ſuperius ad duas illas conjungendas, vide Raſchi ad citatum locum.

Vigeſimum tertium in (Z) eſt tabernaculum in curru extructum pro iis qui feſtum in itinere celebrare velint, & in hoc in diebus feſtis aſcendere licet, quamvis non uni loco ſit contiguum, ſed ab uno moveatur in aliud, nihilominus legitimum eſt, quemadmodum dicit auctor Miſna tertia capi-

tis

tis secundi העושה סוכתו בראש העגלה כשרה ועולין לה ביום טוב *si quis fecerit tabernaculum suum in summitate currus, legitimum est, & ascendunt in illud die festo.*

Vigesimum quartum in numero (4) repræsentat tabernaculum super camelo fabrefactum, etiam in commodum peregrinantium, & legitimum quidem, at die festo in illud ascendere non licet, uti dicitur Misna tertia capitis secundi. Et ratio est, quia animantibus die festo uti non licet.

Vigesimum quintum in litera (א) est tabernaculum quod duobus gaudet parietibus perfectis, sed in angulo inter tertium & quartum parietem sive spatium in quo janua constituenda est, posita est latitudo palmi, quæ ad utrumque latus se extendere censetur, ut quasi quatuor esse videantur parietes. Et hicce palmus in isto angulo erectus vocatur טפח כנגד ראש תור *palmus e regione capitis Tori* sive diametri; qui eo in loco ponitur juxta sententiam R. Cahana & R. Asse contra Rab in Gemara folio septimo. Videsis illic commentarios Raschi de triangulari figura ראש תור, unde nos ea quæ diximus, transtulimus.

Sequuntur tria genera ramorum לולבים dictorum, qui in Lege Levit. 23. 40. כפות תמרים vocantur. Et quorum usus in festo tabernaculorum commendatur, sicuti notum est. Horum vero ramorum forma talis esset debet ut folia illius oblonga sibi invicem inhæreant sursumque ascendant instar sceptri, quemadmodum id pluribus ostendit Maimonides in Hilchot Succa capite septimo. Sed tria hæc depicta juxta numeros ramorum genera omnia illegitima improbantur capite tertio Misna prima hujus tractatus. Primum genus in numero (1) dicitur לולב שעליו הפוכין *ramus cujus foliæ inversa sunt*, nimirum quæ descendunt cum ascendere debebant. Secundum in numero (2) dicitur לולב שנפרדו עליו *ramus cujus folia separata sunt*, ita ut unum folium non inhæreat neque innitatur alteri. Tertium in numero (3) dicitur לולב שכאשו עלה זה בצר עקרו של זה ramus cujus foliorum capita attingunt radicem aliorum superiorum, cum in capitibus sive extremitatibus suis se attingere debebant. Tandem hic famosissimi istius Rabban Simeon fil. Gamalielis artificium spectandum curavi, qui octo faces in aerem emissas unam post alteram in descensu recipere poterat cum omnium spectatorum admiratione.



CODEX DE TABERNACULIS

Gemara Hierosolymitana illustratus.

NUNC PRIMUM A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה. ורבי יהודה מכשיר. ושאינה גבוהה עשרה טפחים ושאין לה שלש דפנות ושחמתה מרובה מצילתה פסולה.

ב סוכה הישנה בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין. איזו היא הישנה כל שעשאה קודם לחג שלשים יום. אבל אם עשאה לשם החג אפילו מתחילת השנה כשירה.

ג העושה סוכתו תחת האילן כאילו עשאה בתוך הבית. סוכה על גבי סוכה העליונה כשירה והתחתונה פסולה. רבי יהודה אומר אם אין דיורין בעליונה התחתונה כשירה.

ד פירס עליה סדין מפני החמה או תחתיה מפני הנשר או שפירס על גבי הקינוף פסולה אבל פורס הוא על נקליטי המיטה.

ה הדלה עליה את הגפן ואת הדלעת ואת הקיסוס וסיכך על גבי פסולה אם היה הסיכוך הרבה מהן או שקצצן כשירה. וזה הכלל דבר שהוא מקבל טומאה אם אין גידוליו מן הארץ אין מסככין בו. וכל דבר שאינו מקבל טומאה וגידולו מן הארץ מסככין בו.

ו חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדים אין מסככין בהן אם התירן כשירות וכולן כשירות לדפנות.

ז מסככין בנסרין דברי רבי יהודה. ורבי מאיר אוסר. נתן עליה נסר שהוא רחב ארבעה טפחים כשירה ובלבד שלא יישן תחתיו.

CAPUT PRIMUM.

I. Tabernaculum, quod fuerit altum supra viginti cubitos, est illegitimum. R. Jehuda probat: Si fuerit altum decem palmos, eique non fuerint tria latera, & ejus sol fuerit major umbra, est illegitimum.

II. Tabernaculum vetus schola Schammai reprobat, & schola Hillel probat, & quodnam est tabernaculum vetus? Si fuerit extructum ante solennitatem tabernaculorum triginta dies; at si extruxerit nomine solennitatis tabernaculorum, vel a principio anni, est legitimum.

III. Qui fecerit tabernaculum suum sub arbore, quasi fecerit in domo sua; Si tabernaculum impositum fuerit tabernaculo, superius est legitimum, & inferius erit illegitimum: R. Jehuda dicit: Si in superiori non fuerit habitatio, inferius est legitimum.

IV. Si super illud extendat syndonem propter solem, aut sub illo propter decidua, aut si extendat super illud conopeum, erit illegitimum. Sed extendere potest super postes lecti.

V. Si traxerit super illud vitem, & cucurbitam, & hederam, & contexerit super illud, est illegitimum. Aut si tectum his majus fuerit, aut eas amputaverit, erit legitimum: Hæc est regula generalis: Quicquid recipit immunditiem, & non crescit e terra, eo non tegunt; & quicquid non recipit immunditiem, & crescit e terra, eo tegunt.

VI. Fasciculis straminis, & fasciculis lini, & fasciculis ramorum non tegunt; Et hæc omnia si dissolverit, legitima sunt, & omnia legitima sunt pro lateribus.

VII. Contegunt tabulis: Verba Rabi Jehuda: At R. Meir prohibet: Si illi imposuerit tabulam, quæ sit lata quatuor palmos, est legitimum, dummodo non dormiat sub ea.

VIII.

ח תקרה שאין עליה מעזיבה· רבי יהודה אומר משום בית הלל או מפקפק או נוטל אחת מבנתיים. ובית שמאי אומרים מפקפק ונוטל מבנתיים· רבי מאיר אומר נוטל· אחת מבנתיים ואינו צריך לפקפק.

ט המקרה סוכתו בשפודין או בארוכות המיטה. אם יש ריוח ביניהן כמותן כשירה. החוטט בגריש לעשות לו סוכה אינה סוכה.

י המשלשל דפנות מלמעלן למטן אם גבוה מן הארץ שלשה טפחים פסולה. מלמטן למעלן אם גבוה מן הארץ עשרה טפחים כשירה. רבי יוסי אומר כשם שמלמטן למעלן עשרה טפחים כך מלמעלן למטן עשרה טפחים. הרחיק את הסיכוך מן הדפנות שלשה טפחים פסולה.

יא בית שנפחת וסיכך על גביו אם יש בין הכותל לסיכוך ארבע אמות פסולה. וכן בחצר שהיא מוקפת אכסדרא. סוכה גדולה שהקיפוה דבר שאין מסככין בו אם יש תחתיו ארבע אמות פסולה.

יב העושה סוכתו כמין צריף או שסמכה לכותל רבי אליעזר פוסל מפני שאין לה גג. וחכמים מכשירין. מחצלת קנים מחצלת גדולה עשאה לשכיבה מקבלת טומאה ואין מסככין בה ולסיכוך מסככין בה ואינה מקבלת טומאה. רבי אליעזר אומר אחת גדולה ואחת קטנה עשאה לשכיבה מקבלת טומאה ואין מסככין בה. ולסיכוך מסככין בה ואינה מקבלת טומאה.

סליק פרקא

הלכה א סוכה שהיא גבוהה כו'. רבי יוסי אמר לה סתם. רבי אחא בשם רב ורבנן ילפין לה מפתחו של היכל. ורבי יודה יליף לה מפתחו של אולם. אם מפתחו של אולם דיו ארבעים אמה דתנינן תמן פתחו של אולם גובהו ארבעים אמה ורחבו עשרים אמה. תני רבי חייה אפילו ארבעים חמשים אמה. תני בר קפרא אפילו מאה אמה. אמר

VIII. Tectum, super quod non fuerit pavimentum; R. Jehuda dicit nomine scholæ Hillel; aut dissolvet, aut removebit unam (tabulam) e modiis. Schola Schammai dicit: Dissolvet, & removebit unam e mediis: R. Meir dicit: Removebit unam e mediis, & non dissolvet.

IX. Siquis tegat tabernaculum suum veru, aut tabulis lecti, si fuerit spatium inter ea, ut quantitas eorum, legitimum est: Siquis effoderit e meta frumenti ad faciendum tabernaculum, non erit tabernaculum.

X. Si dimittat latera a superiori ad inferiorem partem, si altum fuerit latus a terra tres palmos, est illegitimum; si ab inferiori ad superiorem partem, si fuerit altum a terra decem palmos, est legitimum; R. Jose dicit: Sicut ab inferiori ad superiorem partem decem palmos, ita pariter a superiori ad inferiorem partem decem palmos: Siquis extenderit tegumentum a lateribus tres palmos, est illegitimum.

XI. Si domus aperta fuerit, & super ea contexerit, si a latere usque ad tegumentum fuerint quatuor cubiti, est illegitimum; Sic etiam atrium, quod circundatum fuerit exedra: Tabernaculum magnum circundatum re, qua non tegunt, si sub ea sint quatuor palmi, est illegitimum.

XII. Si faciat tabernaculum suum instar tugurii aucupum, aut admoveat parieti: R. Elieser reprobat, quia illi non est tectum; Et sapientes probant. Si faciat mattam e calamis, si faciat magnam ad cubandum in ea, recipit immunditiem, & ea non tegunt: Si ad tegendum, tegunt ea, & non recipit immunditiem. R. Elieser dicit: Si fuerit, sive parva sive magna, si faciat illam ad cubandum, recipit immunditiem, & non tegunt ea: Si ad tegendum, tegunt ea, & non recipit immunditiem.

Finis capitis.

Constitutio I. Tabernaculum, quod fuerit altum &c. R. Jose dicit absolute. R. Acha nomine Rab, & sapientum; Explicetur a porta templi; & R. Jehuda explicetur a porta Ulam: Si a porta Ulam, satis erunt quadraginta cubiti: Etenim ibi legimus: Portæ Ulam altitudo erat quadraginta cubitorum, & latitudo viginti cubitorum: Traditio R. Chijah; vel quadraginta, quinquaginta cubitorum. Traditio bar Kaphra vel centum cubitorum. Di-

רבי אבין רבי יורה כרעותיה ורבנן כרעתהון דתנינן תמן וכן גשרים המפולשין מטלטלין תחתיהן בשבת דברי רבי יהודה . וחכמים אוסרין . היך מה דאת אמר תמן את רואה את התקרה כאילו היא יורדת וסותמת . כך את אמר הכא את רואה את המלתירה כאילו היא יורדת וסותמת . היא דעתיה דרבי יהודה בסוכה . היא דעתיה במבוי. היא דעתהון דרבנן בסוכה . היא דעתהון במבוי. ולא דמייא יש דברים כשרים בסוכה ופסולים במבוי כשרים במבוי ופסולים בסוכה . דוקרנין כשרים בסוכה ופסולין במבוי . ותני כן הביא ארבעה דוקרנין וסיכך על גביהן בסוכה כשר ובמבוי פסול . הדא דאת אמר בגבוהין שלשה למעלה מכותלי המבוי . אבל אם אינן גבוהין שלשה למעלה מכותלי המבוי כשר . בשאין בהן רוחב ארבעה . אבל אם יש בהן רוחב ארבעה אפילו גבוהין כמה כשר . דפנות כשירות בסוכה ופסולות במבוי . ותני כן שתים כהילכתן והשלישית אפילו טפח . רבי חייה בשם רבי יוחנן שתים של ארבעה ארבעה טפחים . והשלישית אפילו טפח כשר . ובמבוי עד שיהא מנופף מארבעה רוחותיו . רחב מעשר אמות בסוכה כשר ובמבוי פסול . הדלה עליה את הגפן את הדלעת ואת הקיסוס וסיכך על גבין פסולה . הדא דאת אמר על בית סאתים אבל יותר מבית סאתים נעשית כמחיצה שהוקפה זרעים שאין מותר לטלטל בה אלא בארבע אמות . חמתה מרובה מצילתה בסוכה פסולה במבוי כשר . סוכה מקורה פסולה . מבוי מקורה כשר . רבי אחא בשם רבי הושעיה לא סוף דבר מקורה . אלא אפילו נתן מלתרה ויש בה רוחב ארבעה טפחים מתרת את המבוי . אילו בית שהוא גבוה מבמה שמא אינו חייב במעקה . אינו חייב במזוזה . אלא בית מקורה אין סוכה מקורה. מצינו סיכוך שהוא בקירוי דתנינן תמן הרחיק את הסיכוך מן הדפנות שלשה טפחים פסולה. אלא בית מנופף ואין סוכה מנופפת . והרי אכסדרה שנפרצה במלואה לרשות

Dicit R. Abin: R. Jehuda juxta opinionem ſuam, & ſapientes juxta eorum opinionem: Etenim ibi legimus: Et ſimiliter ſi pontes fuerint aperti transferunt ſub illis in Sabbatho; Verba R. Jehuda; & ſapientes interdicunt. Quomodo tu ibi dicis; conſiderabis contignationem, quaſi demittatur, & claudat. Hæc eſt opinio R. Jehuda in tabernaculo, hæc eſt ejus opinio in introitu: Hæc eſt opinio ſapientum in tabernaculo, hæc eſt eorum opinio in introitu: At non eſt ſimile: Sunt quædam quæ ſunt legitima in tabernaculo, & illegitima in introitu, legitima in introitu, & illegitima in tabernaculo: Paxilli ſunt legitimi in tabernaculo, & illegitimi in introitu. Atqui ita extat traditio: Siquis adducat quatuor paxillos, & tegat ſuper illis in tabernaculo, legitimum eſt, & in introitu eſt illegitimum. Hoc eſt quod dicis: Quando emineant tres palmos ſuper parietes introitus; At ſi non promineant quatuor palmos, vel ſi promineant quantuluncunque, eſt legitimum. Latera ſunt legitima in tabernaculo, & illegitima in introitu: Atque ita traditur; Duo juxta eorum inſtitutum & tertium vel ſi pateat palmum. R. Chijah nomine R. Jochanan; Duo quæ pateant quaquaverſum quatuor palmos; & tertium vel palmum, erit legitimum; at in introitu, donec latus occludat ab quatuor ejus lateribus: Si fuerit latitudo pluſquam decem cubitorum in tabernaculo, eſt legitimum, at in introitu eſt illegitimum; Si elevet ſuper eo vitem, & cucurbitam, & hederam, erit illegitimum. Hoc eſt quod dicis ſuper ſpatio duorum ſatorum, at ſi ſpatium fuerit amplius duobus ſatis, conſideratur ſicut ſeptum, quod ſi tegat ſeminibus, in eo non licet transferre in Sabbatho niſi intra quatuor cubitos: Si ſol fuerit major umbra, in tabernaculo eſt legitimum, at in introitu eſt illegitimum. Tabernaculum contignatum erit illegitimum; Introitus contignatus erit legitimus. R. Acha nomine R. Oſajah non eſt finis rei contignatæ; Vel ſi dederit trabem & in ea fuerit latitudo quatuor cubitorum, permittit introitum: Si domus fuerit altiſſima, fortaſſe non requiret loricam, neque meſuſam: At domus erit contignata, at tabernaculum non erit contignatum: Invenimus tegumentim quod ſit contignatum. Etenim ibi legimus; Si removeat tegumentum a lateribus tres palmos, erit illegitimum. Domus occluditur, at tabernaculum non occluditur: At ecce exedra quæ perru-

הרבים . רבי אילא בשם רב ורבי יוחנן
תריהון אמרין מטלטלין בכולה . מאי
כדון . רבי אבהו בשם רבי יוחנן התורה
אמרה בסוכות תשבו עד עשרים אמה את
יושב בצילה של סוכה . מעשרים אמה
ולמעלן את יושב בצילן של דפנות . ואמר
רבי יונה הדא דאת אמר בנתונה למעלה
מעשרים אמה לדפנות פסולה . אבל אם
היתה נתונה למטה מעשרים אמה לדפנות
כשירה . אמר ליה רבי יוסה על דעתך
דאת אמר בדפנות הדבר תלוי ניתני
סוכה שהיא נתונה למעלה מעשרים אמה
לדפנות פסולה. רבי בא בשם רב בשאינה
מחזקת אלא כדי ראשו ורובו ושולחנו
אבל אם היתה מחזקת יותר כשירה . רבי
יעקב בר אחא בשם רבי יאשיה בשאין
דפנותיה עולות עמה . אבל אם היו
דפנותיה עולות עמה כשירה . והא
מתניתא פליגא אמר רבי יהודה מעשה
בסוכתה של הילני המלכה בלוד שהיתה
גבוהה יותר מעשרים אמה והיה חכמים
נכנסין ויוצאין בה ולא אמר אדם דבר .
אמרו לו מפני שהיא אשה אם אשה
מצוה על המצות . אמר להן אם משם
ראייה והלא שבעה בנים תלמידי חכמים
היו לה . אית לך מימר בסוכתה של
הילני בשאינה מחזקת אלא ראשו ורובו
ושולחנו אלא כשאין דפנותיה עולות עמה .
מסתברא מה דאמר רבי יאשיה לית היא
פליגא דכן ארחיהון דעתירייא מיעבד
דפנתא קלילן די ייא קרורה עליל . רב
הושעיה בעי הביא נסר ונתנו על גבי
חולייה של עמוד פשיטא אם ימוד מן
הנסר יש כאן עשרים אמה . מה את
עביד ליה באויר פסול כסכך פסול . אין
תעבדינה כאויר פסול פוסל בשלשה
טפחים . אין תעבדיניה כסכך פסול אינו
פוסל אלא בארבע אמות . רבי יוסה בי
רבי בון בשם חזקיה מפני מה אמרו סכך
פסול אינו פוסל אלא בארבע אמות שלא
בא אלא להיתירה של סוכה . אמר רבי
מיישא ותמיה אנא היך רב הושעיה
צריכה ליה ולמה לא יליף לה מן הדא
דרבי בא בר ממל דתנינן תמן המשלשל

pta fuerit in plenitudine sua in locum publicum. R. Ela nomine Rab, & R. Jochanan, ambo dicunt; in toto transferunt: Hinc R. Abau nomine R. Jochanan; lex dicit: *In tabernaculis habitabitis*: Usque ad decem cubitos tu habitabis in umbra tabernaculi: Ab viginti cubitis & supra tu habitabis in umbra laterum. Dicit R. Jonas; Hoc quod dicis; quando imponatur supra viginti cubitos ad latera. At si fuerit positum infra viginti cubitos ad latera, erit legitimum. Dicit R. Jose: Ex tua opinione, quod dicis: Ex lateribus res pendet: Etenim extat Traditio: Si imponatur supra viginti cubitos laterum, erit illegitimum. R. Ba nomine Rab; quando non comprehendat, nisi quod satis sit capiti suo, & majori sui parti, & ejus mensæ. At si comprehendat majus spatium, erit legitimum. R. Jacob bar Acha nomine R. Josias, quando latera cum eo non assurgunt. At si latera cum eo assurgunt, erit legitimum: Atqui contraria est Misna. Dicit R. Jehuda: Narratur de tabernaculo Helenæ reginæ in Lud, quod esset altius viginti cubitis, & sapientes in illud ingressi, & egressi sunt, & nemo ullum verbum dixit: Dixerunt ei; Quia erat tabernaculum fœminæ; at fœminæ non incumbit observare præcepta. Respondit ei: Si propter probationem, nonne illi erant septem filii discipuli sapientum? Si dicas de tabernaculo Helenæ, quando non comprehendat nisi caput, & majorem sui partem, & ejus mensam, sed quando ejus latera cum eo non assurgunt: Probabile est quod dicit R. Josias: Non est dissensio; Etenim hæc est consuetudo divitum, ut statuant latera ex vasculis elegantibus; frigescet manifesto. Rabi Osajah quæsivit: Si adducat tabulam & imposuerit parti columnæ, perspicuum est si metiatur a tabula erit ibi spatium viginti cubitorum; si metiatur a solo non erit ibi spatium viginti cubitorum: Quomodo facies? In aere erit illegitimum, in tegumento erit illegitimum: Si fiat in aere illegitimo, reprobabit in tribus palmis; Si fiat in tegumento illegitimo, non reprobabit nisi in quatuor cubitis. R. Jose discipulus R. Bon nomine Ezechia; Cur dixerunt: tegumentum illegitimum non reprobat nisi in quatuor palmis? Quod non veniat nisi ad permittendum tabernaculum. Dicit R. Miscia: At ego miror, quomodo R. Osajah hoc requirat: Et cur non docet ex eo quod dicit Rabi Ba bar Mimal? Etenim ibi legimus; Si demittat latera a superiori ad inferio-

דפנות מלמעלן למטן אם גבוהה מן הארץ שלשה טפחים פסולה . ואמר רבי בא בר ממל כשאינו יושב ואוכל בצילן של דפנות . אבל אם היה יושב ואוכל בצילן של דפנות כשירה . אמר רבי יוסה לית הדא דרבי בא בר ממל אולפן מן מתניתן יליף לה רבי בא בר ממל דתנינן תמן בצוצטרא שהוא למעלה מן הים אין ממלין הימנה בשבת אלא אם כן עשו לה מחיצה גבוה עשרה טפחים בין מלמעלן בין מלמטן . ואמר רבי זעורה רב יהודה בשם רב והיא שתהא מחיצה משוקעת במים כמלואו של דלי ולא דמייא ים כרמלית היא אינה לא רשות היחיד ולא רשות הרבים . ברם הכא התורה אמרה בסוכות תשבו מקרקע סוכה את מודד עשרים אמה . היתה למטה מעשרה ותולה בה עיטורין שהן ראויין לסכך בהן ממעטין בה לפסול . ואם לאו ממעטין בה לכושר . היתה למעלה מעשרים אמה ותולה בה עיטורין שהן ראויין לסכך בה ממעטין בה לכושר ואם לאו ממעטין בה לפסול . אמר רבי שמי בשם שאמרו למעלן כך אמרו למטן . קש ותבן אין ממעטין בה . עפר וצרורות ממעטין בה . אמר רבי יוסה בי רבי בון עלו בו עשבים אין ממעטין בה . מניין למעלה מעשרה שהיא רשות אחרת . רבי אבהו בשם רבי שמעון בן לקיש ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפרת וכתיב אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם . מה דיבור שנאמר להלן רשות אחרת . אף דיבור שנאמר כאן רשות אחרת . וארון לא תשעה טפחים הוא . דבית רבי ינאי אמרין וכפרת טפח . רבי זעורה בעי מנין לכפרת שהוא טפח תנה רבי חנינה בן שמואל כל הכלים שהיו במקדש נתנה התורה מידה אורכן ורחבן ושיעור קומתן חוץ מן הכפורת שנתנה התורה מידת ארכה ורחבה ולא נתנה שיעור קומתה . ונלמדינה מכלי קטן שבמקדש ועשית לו מסגרת טופח סביב . מה כאן טפח אף כאן טפח . או אינו אלא ועשית זר זהב למסגרתו סביב . מה כאן

riorem partem, si fuerit altitudo ab terra trium palmorum, erit illegitimum; At dicit Rabi Ba bar Mimal; quando non sedeat & comedat in umbra laterum; at si sedeat, & comedat in umbra laterum, erit legitimum: Dicit R. Jose: Non ita sentit R. Ba bar Mimal, qui docet ex Misna hoc docet R. Ba bar Mimal; Etenim ibi legimus: In tabulato quod emineat super mare, ex eo non implent in Sabbatho; nisi quando illi fecerint septum decem palmorum sive supra sive infra. Et dicit R. Zeera, R. Jehuda nomine Rab; dummodo septum fuerit demersum in aquas, juxta plenitudinem situlæ. At non est simile; Mare est Karmelith, non est potestas privata, neque potestas publica: Profecto hoc loco lex dicit: *In tabernaculis habitabitis;* Ab solo tabernaculi metieris viginti cubitos: Si fuerit infra viginti cubitos, eique appenderit coronas quæ sunt aptæ ad tegendum, his diminuunt ad faciendum illegitimum; si minus diminuunt ad faciendum legitimum. Si fuerit supra viginti cubitos, eique appendat coronas, quæ sint aptæ ad tegendum, his diminuunt ad faciendum legitimum, si minus, diminuunt ad faciendum illegitimum: Dicit R. Same; Sicut dixerunt supra, ita pariter dixerunt infra; palea & stramine diminuunt, pulvere & lapillis non diminuunt. Dicit R. Jose discipulus R. Bon; Si in illud assurgant herbæ, his non diminuunt; Unde probatur, quod supra viginti cubitos sit alia potestas? R. Abau nomine Rabi Simeonis ben Lakisch: *Et conveniam te illic, & loquar tecum ex desuper propitiatorio:* Pariterque scriptum est: *Vos vidistis, quod de cœlo locutus sim vobiscum:* Sicut allocutio ibi dicta erat alia potestas, ita pariter allocutio hoc loco dicta erat alia potestas: Arca nonne erat novem palmorum? Etenim schola R. Inai dicit: *Et propitiatorium unius palmi*. R. Zeera quæsivit: Unde probatur propitiatorium fuisse unius palmi? Docet R. Chanina ben Samuel: Omnium vasorum, quæ erant in sanctuario dedit lex mensuram eorum longitudinis, & latitudinis, & mensuram eorum altitudinis, excepto propitiatorio, de quo dedit mensuram longitudinis, & latitudinis, at non dedit mensuram altitudinis: At explicemus ex vase minimo, quod erat in sanctuario; *Et facies illis clausuram palmorum in circuitu:* Sicut ibi mensura palmi, ita pariter hic mensura palmi: Aut non dixit nisi hoc: *Et facies limbum aureum clausuræ in circuitu*. Sicut hic quantuluncunque, ita

כל שהוא . אף כל שהוא . מאי כרוך. רב
אחא בר יעקב אמר פני. אין פני פחותים
מטפח . רבי יוסה בעי אילו מגדל שהוא
עומד בתוך הבית גבוה כמה שמא אינו
מותר להשתמש מתוכו לבית ומן בית
לתוכו . אלא בשעה שהיה מרבע להן את
הרוחות אנן קיימין . ניחא כמאן דאמר
באמת ששה ברם כמאן דאמר באמת
חמשה וארון לא שבעה טפחים ומחצה
הוא . רבי יעקב בר אחא אמר דבית רבי
ינאי ורבי שמעון בן יוצדק . חד יליף לה
מן הארון . וחורנה יליף לה מן העגלות .
ולא ידעינן מאן דיליף לה מן הארון ומאן
דיליף לה מן העגלות. מסתברא דבית רבי
ינאי ילפין לה מן הארון דבית רבי ינאי
אמרי ארון תשעה וכפורת טפח. ורבי
שמעון בן יוצדק יליף לה מן העגלות .
רבי זעירה בעי מניין לעגלות שהן גבוהות
עשרה . אמר רבי יוסה ואפילו תימר
גבוהות עשרה . לא כן תני בשם רב
נחמיה צב כמין קטרסטה היו . אילו חור
ברשות הרבים גבוה עשרה ורחב ארבעה
שמא אינו אסור להשתמש מתוכו לרשות
הרבים ומרשות הרבים לתוכו . אלא
בשעה שהיו מושיטין את הקרשים מזו
לזו תרוטות היו . תני רבי אומר ארבע
אמות אף על פי שאין שם ארבעה
דפנות . רבי שמעון אומר ארבעה דפונת
אף על פי שאין שם ארבע אמות . רבי
יהודה אומר ארבע אמות וארבע דפנות .
ובן היה רבי יהודה מחיב במזוזה. אף על
פי שאין שם ארבע אמות וארבע דפנות
מסתברא דרבי יהודה יודה לאילין רבנן .
ואילין רבנן לא יודון לרבי יהודה שאף על
פי שיש שם ארבע אמות וארבע דפנות
שהיא פטורה מן המזוזה ואינה טובלת
במעשרות . רבי שמעון אמר ארבע. ורבנן
אמרי שלש. מה טעמון דרבנן סכות סכות
סכות הרי שלש אחת למעלה ושתים למטן
והשלישית מדבריהן . מה טעמא דרבי
שמעון סכת סכת סוכות מלא. הרי ארבע.
אחת למעלה ושלש למטן והרביעית
מדבריהן . רבי חייה בר ארא אמר תרין
אמורין חד אמר טעמון דרבנן וחורנה
אמר טעמא דרבי שמעון . מה טעמון
דרבנן וסוכה תהיה לצל יומם מחורב הרי
אחת למעלן . סוכות סוכות סוכות הרי
שלש . מה טעמא דרבי שמעון וסיכה
תהיה לצל יומם מחורב הרי אחת למעלן.

pariter ibi quantuluncunque: Hinc Rabi Acha bar Jacob dixit: Facies: At facies non erant minores palmo. R. Jose quæsivit; Si arca fuerit intra domum altissima, fortasse non licebit uti ab ejus medio in domum, neque ex domo in ejus medium. At quando fuerit quadrata in lateribus, nos explicamus. Recte juxta sententiam illius, qui dicit cubito sex palmorum: Profecto juxta sententiam illius qui dicit cubito quinque palmorum; nonne erat arca septem palmorum cum dimidio? Rabi Jacob bar Acha dicit: schola R. Inai, & R. Simeon ben Josadech: Alter docet ex arca, & alter docet ex curribus: & ignoscimus, qui docet ex arca, & qui docet ex curribus: Probabiliter schola R. Inai docet ex arca; Etenim schola R. Inai dicit: Arca erat novem palmorum, & propitiatorium erat unius palmi. Et R. Simeon ben Josadech docet ex curribus. R. Zehera quæsivit; Unde probatur currus fuisse altos decem palmos? Dicit R. Jose: Vel si dicas fuisse altos decem palmos: Non ita traditur nomine R. Nehemiæ: si fuerit in loco publico altus decem palmos, & quatuor latus, fortasse non erit interdictum uti ex ejus medio in locum publicum, & ex loco publico in ejus medium: At quando porrigebant asseres hinc inde, inclinabant. Traditio: Rabi dicit quatuor cubitos, vel si ibi non fuerint quatuor latera. R. Simeon dicit: Quatuor latera, vel si ibi non fuerint quatuor cubiti. R. Jehuda dicit quatuor cubitos, & quatuor latera; Et similiter R. Jehuda obligat ad mesusam, vel si ibi non fuerint quatuor cubiti, & quatuor latera. Probabiliter R. Jehuda assentitur istis sapientibus, & isti sapientes non assentiuntur Rabi Jehudæ, vel si ibi fuerint quatuor cubiti, & quatuor latera, quod absolvatur a mesusa, at non absolvitur a decimis. Rabi Simeon dicit quatuor, & sapientes dicunt tria: Quænam est ratio sapientum? סכות סכות סכות: Ecce tria, alterum supra, & duo infra, & tertium ex verbis scribarum. Quænam est ratio R. Simeonis? סכת סכת סוכות plene scriptum est: Ecce quatuor: Alterum supra, & tria infra, & quartum ex verbis scribarum. R. Chijah bar Ada dicit: Duo dicunt, alter dicit rationem sapientum, & alter dicit rationem Rabi Simeonis: Quænam est ratio sapientum: *Et tabernaculum erit in umbraculum diei ab æstu*. Ecce unum supra: סוכות סוכות סוכות: Ecce tria: Quænam est ratio Rabi Simeonis: *Et tabernaculum erit in umbraculum diei ab æstu*: Ecce unum su-

סכת סכת סוכות מלא הרי ארבע · רבנן דקיסרין שמעין טעמא דרבי שמעון וטעמון דרבנן מן הדין קרייא · וסוכה תהיה לצל יומם מחורב הרי אחת · ולמחסה ולמסתור הרי שתים מזרם וממטר · רבנן עבדין מזרם וממטר אחת · רבי שמעון עבד מזרם וממטר שתים. ותני' בן שתים כהילכתן והשלישית אפילו טפח. רבי חייה בשם רבי יוחנן שתים של ארבעה ארבעה טפחים והשלישית אפילו טפח כשר · רב הושעיה בעי אותן של טפח שנתנן באמצע מהו · חזר ואמר אותן של ארבעה טפחים שנתנן באמצע מה הן · רבי יעקב בר אחא בהדין עובדא אתא קומי רבי יסא ואכשר · ותני כן חצר שהעמודין מקיפין אותה הרי העמודים כדפנות · והא מתניתא פליגא עשויות כהילכתן כשירות שלא כהילכתן פסולות · סברין מימר באמצע · אמר רבי שמואל בר רב יצחק אילו שלא כנגד אילו · רב אמר אותה של טפח צריכה שתהא משוכה מן הכותל טפח · שמואל אמר אפילו כנוסה כמה רואין אותה כאילו היא יוצא · רבי בא חיננה בר שלמיה רב ירמיה בשם רב אפילו בנוסה כמה רואין אותה כאילו היא יוצא · רבי יעקב בר אחא אמר רבי יוחנן ורבי שמעון בן חד כהדין וחד כהדין · כהנא ואסא עלון והוון קומי רב כהדא דשמואל · רבי יודה בר פזי בשם רבי יהושע בן לוי והיא שתהא נתונה בתוך שלשה טפחים כלחיים. רבי שמעון בן לקיש בשם רבי יוסי בן חנינה נעץ ארבע קנים בארבע זויות של כרם וקשר גמי מלמעלן מציל משם פיאה אמר רבי יוחנן כמחיצת שבת כן מחיצת כלאים · אמר רבי יוחנן מעשה שהלך רבי יהושע בן קרחה אצל רבי יוחנן בן נורי לנינר והראהו שדה אחת וביתרתה היתה נקראת והיו שם פרצות יותר מעשר והיה נוטל אעים וסותם ודוקרנים וסותם עד שמיעטן פחות מעשר · אמר כזה בן

ſupra : סכת סכת סוכות : Plene ſcriptum eſt : Ecce quatuor : Sapientes Cæſarienſes probant opinionem R. Simeonis , & opinionem ſapientum ex hoc textu : *Et tabernaculum erit in umbraculum diei ab æſtu :* Ecce unum : *Et in ſecuritatem , & abſconſionem :* Ecce duo : *A turbine , & pluvia :* Sapientes turbinem & pluviam faciunt unum : R. Simeon turbinem & pluviam facit duo . Atqui extat traditio : Duo juxta eorum inſtitutum , & tertium vel ſi fuerit palmare . Rabi Chijah nomine Rabi Jochanan : Duo quæ ſingula pateant quatuor palmos , & tertium vel ſi fuerit palmare erit legitimum , R. Oſajah quæſivit ab eis : Si latus palmare collocetur in medio quid ? Iterum illis dixit : Si latera quatuor palmorum ſtatuantur in medio , quid erunt ? R. Jacob bar Acha juxta hoc factum adduxit coram R. Iſa , & legitimum fecit : Atqui ita traditur : Atrium ſi circumdent columnæ , columnæ conſiderantur ſicut latera : Atqui Miſna contraria eſt ; Si fiant juxta eorum inſtitutum , ſunt legitima , ſi non fiant juxta eorum inſtitutum , ſunt illegitima : Putant dicendum eſſe in medio . Dicit R. Samuel bar R. Iſaach ; quando alterum non fuerit e regione alterius . Rabi dicit : Latus palmare neceſſe eſt , ut protrahatur a pariete in ſpatio palmi ; Samuel dicit ; vel ſi plurimum inferat , ipſum conſiderant , perinde ac promineat . R. Ba , R. Chinna bar Salmajah , R. Hieremias nomine Rab ; Vel ſi plurimum inferat , conſiderant ipſum , quaſi promineat . R. Jacob bar Acha dicit : R. Jochanan , & R. Simeon ben Lakiſch , alter hoc , & alter juxta illud . Channa , & Aſa adſcendentes ſteterunt coram Rab ; & deciſum fuit juxta mentem Samuelis . R. Jehuda bar Pazi nomine R. Jehoſua ben Levi ; dummodo ſtatuatur intra tres palmos in aſſeribus . Rabi Simeon ben Lakiſch nomine R. Joſe ben Chanina : infiget quatuor cannas in quatuor angulis vineæ , & ſuper alligabit juncum , & liberabit ab angulo : Dicit R. Jochanan ; Sicut erat ſeptum Sabbathi , ita pariter erat ſeptum heterogeneorum . Dicit R. Jochanan : Narratur , quod Rabi Jehoſua ben Karcha adierit Rabi Jochananem ben Nuri in Neghinat , & viderit agrum , qui Bitartha vocabatur , in quo erant fracturæ , quæ pluſquam decem palmos patebant ; Ipſe accepit ligna , & occluſit , & paxillos , & occluſit , donec diminuerit ſpatium decem palmorum . Dixit : hujuſmodi erit ſeptum Sabbathi . Dicit

מהיצת שבת . אמר רבי זעורה מודה רבי
שמעון בן לקיש לענין שבת שאין הפיאה
מצלת יותר מעשר . אמר רבי חניי
מתניתא אמרה כן מקיפין שלשה חבלים
זה למעלה מזה . אם אומר את שהפיאה
מצלת יותר מעשה דיין חבל אחד רבי
יונה אמר רב הושעיה בעי הדא פיאה מה
את אמרת מלמעלן מן הצד . אין תימר
מן הצד הא מלמעלן לא . אין תימר
מלמעלן יאות אמר רבי חניי . אין תימר
מן הצד לא אמר רבי חניי כלום . רבנן
דקיסרין בשם רבי ירמיה תיפתר בעשויין
כמין דקרים . רבי זעורא בר אבודמא
דחיפא בשם רבי שמעון בן לקיש לגביה
אפילו עד מאה אמה . אמר רבי יודן הדא
דאת אמר לעניין כלאים אבל לעניין
פיאה לא תהא פיאה גבוהה מן הקורה .
אמר רבי יוסי היא כלאים היא שבת .
על דעתיה דרבי יוסה מה בין פיאה מה
בין קורה . קורה מצלת מרוח אחת . פיאה
אינה מצלת עד שתהא מנופפת מארבע
רוחותיה . ואתיא כהיא דאמר רבי זעורה
בשם רב המנונא פיאה אינה מצלת עד
שתהא מנופפת מארבע רוחותיה . אמר
רבי בא בר ממל טוטרפליות שבכרכים
אסור לטלטל תחתיהן מפני שהן סוף
תקרה . ואין סוף תקרה מציל משם פיאה
אמר רבי פינחס אתא עובדא קומי רבי
ירמיה בארבע עמודים ועליהם ארבעה
פיסטליות והתיר לטלטל תחתיהן משם
פיאה . רבי בון ורבי בון בעון קומי רבי
זעירא פיאה מהו שתציל בסוכה . אמר
לון פיאה מצלת בסוכה . סוף סכך מהו
שיציל בסוכה . אמר לון אין סוף סכך
מציל בסוכה . מה בין זה לזה . זה נעשה
לכך וזה אינו נעשה לכך . אמר רבי אבהו
כל אילין מילייא לעניין משא ומתן הא
להורות אסור . להורות מה אם סוכה קלה
את אמר אסור . החמורה לא כל שכן .
רבי בון בר חייה בעא קומי רבי זעורה
מאן תנא פיאה מצלת לא רבי יוחנן בן
נורי אמר ליה אדחי תנא נמצאת אומר
לעניין כלאים כל הפחות משלשה כסתום .

cit Rabi Zeera : Fatetur Rabi Simeon ben Lakisch respectu Sabbathi, quod angulus non liberat quando spatium sit amplius decem palmis; Dicit Rabi Haggæus : Ita dicit Misna : Circundant tribus funiculis altero super altero : Si dicas, quod angulus liberet, quando spatium sit amplius decem palmus, unus funiculus satis erit. Rabi Jehuda dicit : Rabi Osajah quæsivit : Angulus de quo dicis, eritne supra an latere? Si dicas supra, multo magis ab latere : Si dicas ab latere, ecce supra, minime : Si dicas supra; recte dicit Rabi Haggæus : Si dicas ab latere; Nihil dicit R. Haggæus : Sapientes Cæsarienses nomine R. Hieremia; Potest exponi, quando fecerint quasi paxillos. Rabi Zeera, R. Abdama ex Chipha nomine R. Simeonis ben Lakisch, in altitudine vel usque ad centum cubitos. Dicit R. Jodan : Quod dicis, intelligitur respectu heterogeneorum, at respectu anguli, angulus non eminebit supra tignum. Dicit R. Jose : Tam in heterogeneis, quam in Sabbatho. Ex mente R. Jose : Quod est discrimen, inter angulum, & tignum? Tignum liberat ab uno latere, angulus non liberat, nisi quando occludatur a quatuor lateribus : Et adducitur juxta id quod dicit R. Zehera nomine R. Amnuma; Angulus non liberat, nisi quando occludatur a quatuor lateribus. Dicit R. Ba bar Mimal : Sub tectis quadratis quæ erat in civitatibus, interdictum est transferre, quia sunt finis contignationis; neque finis contignationis liberat respectu anguli. Dicit R. Pinchas; Allatum est factum coram R. Hieremia de quatuor columnis, quibus imposita erant quatuor epistylia : Et permisit sub iis transferre respectu anguli. R. Bon, & R. Bon quæsierunt coram R. Zeera; Num angulus liberat in tabernaculo? Respondit eis : Angulus liberat in tabernaculo. Finis tegumenti liberatne in tabernaculo? Dixit eis : Finis tegumento liberat in tabernaculo. Quodnam est discrimen inter hoc & illud? Hoc ita factum est, & illud ita ita factum est. Dicit R. Abau : Hæc omnia respectu negotiationis : Ecce ad docendum est interdictum : Ad docendum : Si tabernaculum, quod est leve, tu dicis esse interdictum; Sabbathum, quod est grave, nonne multo magis? R. Bon bar Chijah quæsivit coram R. Zeera; Qui docet, quod angulus liberet, non est R. Jochanan ben Nuri; Dixit ei : Iste doctor deprehenditur, quod dicat respectu heterogeneorum; Omnia quæ sunt aperta

משלשה ועד ארבעה אם העומד רבה על הפרוץ מותר. ואם הפרוץ רבה על העומד אסור. מארבעה ועד עשר אם העומד רבה על הפרוץ מותר . ואם הפרוץ רבה על העומד כנגד העומד מותר כנגד הפרוץ אסור . יותר מעשה אף על פי שהעומד רבה על הפרוץ כנגד העומד מותר . כנגד הפרוץ אסור . לעניין שבת כל הפחות משלשה כסתום . משלשה ועד ארבעה . מארבעה ועד עשר אם העומד רבה על הפרוץ מותר. ואם הפרוץ רבה על העומד אסור . יותר מעשר אף על פי שהעומד רבה על הפרוץ אסור . רבי חנניה רבי יודה בר פזי בשם רבי יוחנן לית כאן משלשה ועד ארבעה יש כאן פירצה שלשה אין כאן מקום ארבעה . מתיב רבי מנא והתנינן מקיפין בקנים . וקנה יש לו מקום . אמר ליה לא התיביני פחות משלשה שכל הפחות משלשה כסתום הוא . רבי יוסי בי רבי בון בשם רב מכל מקום מכיון שהעומד רבה על הפרוץ מותר . ראשי פסל היוצאין מן הסוכה נידונין כסוכה . רבי חונה בשם רבנן דתמן ובלבד על פני כולה . רבי יעקב בר אחא רבי חייא רבי יוחנן בשם רבי הושעיה ואפילו שלא כנגד הדופן. על דעתיה דרבי יסא ניחא . על דעתיה דרבי חייה בר בא מה היקלתה בה חמתה מרובה מצילתה . וכשחמתה מרובה מצילתה פסולה . הא מחצה למחצה כשירה . סוכה מדובללת שצילתה מרובה מחמתה כשירה . הכא את אמר כשירה . והכא את אמר פסולה. רבנן דקיסרין רבי יצחק בר נחמן בשם רבי הושעיה שנייא היא כאילן שדרכו לפסע . סוכה הישנה בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין . תני צריך לחרש בה דבר . חברייא אמרי טפח . רבי יוסה אומר כל שהוא . מאן דאמר כל שהוא ובלבד

ta ab tribus, conſiderantur ſicut clauſa. Ab tribus uſque ad quatuor ſi columna ſuperet foramen eſt permiſſum; Si vero foramen ſuperet columnam, eſt interdictum. A quatuor uſque ad decem, ſi columna ſuperet foramen permiſſum eſt; Si autem foramen ſuperet columnam, e regione columnæ, permiſſum eſt, e regione foraminis eſt interdictum. Si fuerit amplius decem, licet columna ſuperet foramen e regione columnæ, eſt permiſſum, e regione foraminis eſt interdictum: Reſpectu Sabbathi, omnia quæ fuerint aperta ab tribus, conſiderantur ſicut clauſa; A tribus uſque ad quatuor; A quatuor uſque ad decem, ſi columna ſuperet foramen eſt permiſſum; ſi autem foramen ſuperet columnam, eſt interdictum; ſi fuerit amplius decem, ſi columna ſuperet foramen eſt permiſſum, ſi foramen ſuperet columnam, eſt interdictum. R. Chananjah, R. Jehuda bar Pazi nomine R. Jochanan: Non eſt hoc loco ſpatium a tribus uſque ad quatuor; Eſt hoc loco foramen trium, at hic non eſt locus quatuor. Reſpondit R. Mena; Atqui legimus: Circumdant cannis; & cannæ eſt locus. Dixit ei: Nonne mihi reſpondiſti; quando fuerit apertum ab tribus? Etenim ſi fuerit apertum in tribus, conſideratur ſicut clauſum. Rabi Joſe diſcipulus Rabi Bon nomine Rab; Omnimode quoniam columna ſuperat foramen, erit permiſſum: capita ſi promineant de tabernaculo, conſiderantur ſicut tabernaculum: Rabi Huna nomine ſapientum, dummodo ſuper univerſam faciem Rabi Jacob bar Acha, R. Iſa, R. Jochanan nomine R. Oſajah vel e regione lateris. R. Jacob bar Acha, R. Chijah, R. Jochanan nomine R. Oſajah vel ſi non fuerit e regione lateris. Ex mente R. Iſa, recte; Ex mente R. Chijah bar Ba: Quid allevaſti in eo? Quia lux eſt major umbra, & quando lux eſt major umbra, eſt illegitimum: Si dimidium ad dimidium, erit legitimum. Tabernaculum tenue, cujus umbra ſit major quam lux, eſt legitimum; Hic tu dicis eſſe legitimum; & ibi tu dicis eſſe illegitimum? Sapientes Cæſarienſes: Rabi Iſaach bar Nachman nomine Rabi Oſajah. Diverſum eſt ſicut arbor, quæ ſolet findi in iſto, quod ſolet Cabi: Tabernaculum vetus ſchola Schammai reprobat, & ſchola Hillel probat; Traditio: Aliquid in eo eſt innovandum: Socii dicunt: ſpatium palmi. R. Joſe dicit quantuluncunque; qui dicit quantuluncunque, dum-

על פני כולה. אף במצה כן. מצה הישנה תפלוגתא דבית שמאי ודבית הלל . אמר רבי יוסה דברי הכל היא . מכיון שלא עשאה לשם פסח דבר בריא שלא דיקדק בה. סוכת הרועים סוכת היוצרים כשירה . סוכת הכותים עשויה כהילכתה כשרה שלא כהילכתה פסולה . העושה סוכה לעצמו מהו אומר ברוך אשר קדשנו במצותיו וציונו לעשות סוכה . לאחר לעשות סוכה לשמו . נכנס לישב בה אומר ברוך אשר קדשנו במצותיו וציונו לישב בסוכה . משהוא מברך עליה בלילי יום טוב הראשון אינו צריך לברך עליה עוד מעתה . חנין בר בא בשם רב וזמן מכיון שחשיכה מהו שיהא צריך להזכיר זמן. רב הושעיה אמר צריך להזכיר זמן . רבי אילא אמר צריך להזכיר זמן . רבי זבידה אמר צריך להזכיר זמן . רבי חייה בר ארא עביד לה שמועה . רבי זעורה רבי יצחק בר נחמן בשם רבי הושעיה רבי יודה בר פזי בשם רבי חמה אבוי דרבי אושעיה מכיון שחשיכה צריך להזכיר זמן:

הלכה ב שני סככין זה על גבי זה העליון חמתו מרובה מצילתו . התחתון אין חמתו מרובה מצילתו על ידי זה ועל ידי זה צילתן מרובה מחמתן . כמה יהא ביניהן ויצטרפו . תרין אמורין חד אמר עשרה . וחורנה אמר ארבעה . מתיב מאן דאמר עשרה למאן דאמר ארבעה משם אהל. מצאנו אהל שהוא טפח. רבי יהודה אומר אם אין דיורין בעליונה התחתונה כשירה. מה דיורין ממש או אפילו ראויה לדיורין . מן מה דתנא חד סב קומי רבי זעורה ואפילו התחתונה כשירה לית בר נש אמר אפילו אלא דהוא מודה על קרמייתא הדא אמרה דיורין ממש.

הלכה ג תני תילה בה קיטיות כשירה . אמר רבי חנניה הדא דאת אמר מן הצד. הא מלמעלן פסולה. או תחתיה מפני הנשר . אמר רבי יוסה לא אמרו אלא מפני הנשר . הא שלא מפני הנשר כשירה . אבל פורש הוא על ניקליטי

dummodo ſuper univerſam faciem . Et ſimiliter in azymo. De azymo veteri diſſentiunt ſchola Schammai, & ſchola Hillel: Dicit R. Joſe: omnium conſenſu poſtquam non fecit nomine Paſchatis, manifeſtum eſt, quod in illud non adverterit: Tabernaculum paſtorum, tabernaculum figulorum eſt legitimum. Tabernaculum Cuthæorum ſi fiat juxta inſtitutum eſt legitimum, ſi non fiat juxta inſtitutum, erit illegitimum: Si ſibimet faciat tabernaculum, quid dicet? Benedictus ſit Dominus, qui ſanctificavit nos præceptis ſuis, & præcepit nobis facere tabernaculum. Poſtquam fecit tabernaculum ſuo nomine, ingrediens ut in eo habitet, dicet: Benedictus Dominus, qui ſanctificavit nos præceptis ſuis, & præcepit nobis habitare in tabernaculo. Poſtquam benedixit in nocte diei primi feſti, non eſt neceſſe ut amplius benedicat. Chanen bar Ba nomine Rab: Quando fuerint obortæ tenebræ num erit tempus memorandum? Rabi Uſſias dicit: Memorandum eſt tempus: Rabi Ela dicit: Memorandum eſt tempus; R. Zebedæus dicit: Memorandum eſt tempus. R. Chijah bar Ada: confirmat rem Rabi Zeera Rabi Iſaach bar Nachman nomine R. Uſſia, R. Jehuda bar Pazi nomine R. Chama patris Rabi Uſſia; Quando obortæ fuerint tenebræ memorandum eſt tempus.

Conſtitutio II. Si fuerint duo tegumenta, alterum ſuperius altero; Si ſuperioris lux fuerit major ſua umbra, & inferioris non fuerit lux major ſua umbra, opera hujus, & opera illius eorum umbra erit major ſua luce: Quantum erit inter ea ſpatii, ut conjungi poſſint? Duo dicunt; Alter dicit ſpatium decem, & alter dicit quatuor; Reſpondit, qui dicit decem, illi, qui dicit quatuor propter tentorium; Deprehendimus, quod tentorium ſit ſpatium palmare. R. Jehuda dicit: Si non ſit habitatio in ſuperiori, inferius erit legitimum; Sicut habitatio abſolute, aut vel quando fuerit conveniens habitationi: Probatur ex eo quod docuit quidam ſenex coram R. Zeera; Vel ſi inferius fuerit legitimum; nemo poteſt dicere: Vel ſi conſentiat de priori, hoc dicit: Habitatio abſolute.

Conſtitutio III. Traditio: Si illi appendat aulæa, erit legitimum. Dicit R. Chananjah: Hoc quod dicis: Ex latere. Si ſuper illo, erit illegitimum: Aut ſub eo, propter decidua. Dicit R. Joſe; Non dicunt niſi propter decidua. Ecce ſi non ſit propter decidua erit legitimum: Si vero expandat ſuper poſtes

המיטה . רבי ביבי בשם רבי יוחנן שכן הוא עושה חלל באצילי ידיו.

הלכה ד רבי בא בשם רב והוא שידלה אותן לכך . רבי יעקב בר אחא בשם רבי זעורה צריך לנענע . אמר רבי יוסה תרתיהון לקולא הדלה אותן לכך אף על פי שלא נענע. נענע אף על פי שלא הדלה אותן לכך . רבי בא חיננא בר שלמיה רב ירמיה בשם רב סיככה בשלביות פסולה. בזכרים כשירה . בנקיבות פסולה . סיככה באניצי פשתן פסולה בהוצני פשתן בשירה. סיככה בחבלים אית תנייה תני כשירה . ואית תניי תני פסולה . מאן דמר כשירה בחבלים של סיב . ומאן דמר פסולה בחבלים של פשתן.

הלכה ה אמר רבי יוחנן כתיב באספך מגרנך ומיקבך . מפסולת שבגורן ושביקב את עושה לך סכך . רבי שמעון בן לקיש אמר ואיד יעלה מן הארץ. אמר רבי תנחומה דין ברעתיה ודין ברעתיה . רבי יוחנן דו אמר עננים מלמעלה היו דו יליף לה מאספך . רבי שמעון בן לקיש אמר עננים מלמטן היו דו יליף לה מעננים . אמר רבי אבין דין ברעתיה ודין ברעתיה רבי יוחנן דו מרמי לה במשלח לחבירו חבית וקנקנה . רבי שמעון בן לקיש דו מרמי לה כהן דאמר לחבריה שלח קופתך וסב לך חטין.

הלכה ו רבי חייה בשם רבי יוחנן ספני שהיא נראית כאוצר. רבי יעקב בר אבייא רב ששת בשם רבי חייה רבה אין חבילה פחותה מעשרים וחמשה . חיננא בר שלמיה בשם רב קצר לסכך וחישב עליהן למאכל בא במחשבה . קצר למאכל וחישב עליהן לסכך אחרים אומר עד שיהא הקש רבה על האוכל ועל היר. רב כהדא דאחרים . מה אנן קיימין קצר לסכך והוכשרו ואמר לכשיעשו מצוותן אחזירם לגורן צריכין הכשר פעם שנייה או כבר הכשירן בידן. רבי יוסא בשם רבי חמא בר חנינה וסכות על הארוז את

stes lecti: R. Bibi nomine R. Jochanan; quando faciat foramen axillis manuum suarum.

Constitutio IV. R. Ba nomine Rab; dummodo hoc modo elevet: Rabi Jacob bar Acha nomine R. Zeera; oportet commovere. Dicit R. Jose: Ambo ad allevandum; si ita elevet, vel si non moveat, si moveat, vel si non elevet: R. Ba bar Schelamia, R. Hieremias nomine Rab: Si circumdet sagittis, erit illegitimum; si masculis, erit legitimum; si fœminis, erit illegitimum: Si circumdet manipulis lini, erit illegitimum; si stupis lini erit legitimum: Si circumdet funibus; Est qui docet, quod sit legitimum: est qui docet quod sit illegitimum: Qui dicit esse legitimum, intelligit de funibus musci palmæ. Qui dicit esse illegitimum, intelligit de funibus lini.

Constitutio V. Scriptum est: *Postquam collegeris ex area tua, & ex torculari tuo*. Ex rejectantis, quæ sunt in area, & in torculari facies tibi tabernaculum tuum. R. Simeon ben Lakisch dicit: *Et nubes adscendit de terra:* Dicit R. Tanchma: Iste juxta sententiam suam, & ille juxta sententiam suam. R. Jodan: Qui dicit nubes superiores, docet ex eo quod dictum est: *Postquam collegeris*. R. Simeon ben Lakisch dicit; nubes inferiores, iste docet ex nubibus. Dicit R. Abin: Iste juxta sententiam suam, & ille juxta sententiam suam. R. Jochanan: Hic assimilat illi, qui mittit socio suo dolium, & urceum; R. Simeon ben Lakisch assimilat illi, qui dicit socio suo: Mitte sportam tuam, & dabo tibi triticum.

Constitutio VI. Rabi Chijah nomine R. Jochanan: Quia videtur simile repositorio: R. Jacob bar Abijah, R. Sesath nomine R. Chijah Raba. Fasciculus non erit minor quinque & viginti cubitis. Chinna bar Salmajah nomine Rab; Si metat ad tegendum, & cogitet super iis ad comedendum, procedit juxta cogitationem suam: Si metat ad comedendum, & cogitet ad protegendum, alii dicunt, donec palea superet cibum, & manum: Rab consentit cum aliis: Quomodo nos explicamus? Si metat ad tegendum & aptet & dicat; postquam fecerunt præcepta sua, si redeant ad aream debent aptare secunda vice, aut jam manibus suis aptaverunt. R. Jose nomine R. Chama bar Chanina: *Et teget super arcam propitiatorium*: Hinc probatur, quod latus vocetur tegumentum. Hinc probatur, quod

הכפורת . מיכן שהרופן קרוי סכך . מיכן שעושין דפנות בדבר שהוא מקבל טומאה.

הלכה ז רבי ירמיה בשם רב בשיש בהן רוחב ארבע נחלקו . רבי יסא בשם רבי יוחנן בשיש בהן רוחב ארבע נחלקו הא במשופין לכלים דברי הכל מותר . מן מה דאמר רבי ירמיה בשם רב סיכבה בשלביות פסולה . ואמרין כרבי מאיר הורי . הדא אמרה היא הדא היא הדא . הא רבי יוסה הא רבי יוסה בשם רבי יוחנן במשופין לכלים נחלקו הא בשיש בהם רוחב ארבעה דברי הכל אסור . מן מה דהורי רבי יוסא בסדרא רבא מלתרה מסככין בה ואמרין כרבי יודה הורי הדא אמרה היא הדא היא הדא . שמואל אמר הדא דאת אמר לאורך אבל לרוחב בשר . רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש תריהון אמרין בין לאורך בין לרוחב בשר . רבי זריקן בשם רב המנונא בדברי מי שהוא פוסל באן פוסל באן . רבין ורבי בון בעון קומי רבי זעורה מה רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש תריהון אמרין . אמר לון משם שאין סכך פסול פוסל אלא בארבע אמות. מתניתא פליגא על רב המנונא סוכה שאינה מחזקת אלא ראשו ורובו ושולחנו. והביא נסר ויצרף ממנו שלשה טפחים . אין תימר לרוחב לית יכיל דאמר רבי זריקן בשם רב המנונא בדברי מי שהוא פוסל באן פוסל באן . אלא כן אנן קיימים לאורך . ואיפשר שלא יישן תחתיו . ואם פיקפק אינו צריך ליטול אחת מבנתיים .

הלכה ח תני יותר מכמותן . חברייא אמרין שאין טפח נכנס לתוך טפח . התיב רבי בא בר ממל הרי כלי זכוכית הרי טפח נכנס לתוך טפח . אמר רבי יוסה תמן נכנס ויוצא . ברם הכא נכנס ואינו יוצא . רבי אבהו בשם רבי יוחנן מפני שהיא נראית כאוצר . תני רבי חייה תעשה לך לא מן העשוי לך . מה נפק מביניהון ויש בה על דעתיה דרבי

quod liceat facere latera ex iis quæ recipiunt immunditiem.

Constitutio VII. R. Hieremias nomine Rab. De iis, in quibus sit latitudo quatuor cubitorum, contendunt. R. Isa nomine R. Jochanan; de abrasionibus quæ sunt in vasis, contendunt. Et ecce R. Hieremias nomine Rab; de iis, in quibus sit latitudo quatuor cubitorum, contendunt: Ecce abrasiones vasis ex omnium consensu permiserunt. Ex eo quod dicit R. Hieremias nomine Rab: Si tegat sagittis, erit illegitimum. Et dicunt: Juxta mentem R. Meir docet: Ecce hoc ille dicit, & illud iste dicit. Ecce R. Jose nomine R. Jochanan; de abrasionibus vasorum contendunt; De iis, in quibus sit latitudo quatuor cubitorum, omnium consensu erit interdictum: Ex eo quod docuit R. Jose in Academia magna: trabe figurata tegunt: & dixerunt; juxta mentem R. Jehuda docuit; Hoc ille dicit, & illud iste dicit: Samuel dicit: Quod dicis, spectat longitudinem, at respectu latitudinis est legitimum: R. Jochanan, & R. Simeon ben Lakisch, ambo dicunt, tam respectu longitudinis, quam respectu latitudinis est legitimum. Rabi Serichan nomine Rabi Amenuna juxta verba illius, qui ibi reprobat, hic quoque reprobat: Rabin & R. Bon quæsierunt coram Rabi Zeera; quid Rabi Jochanan, & R. Simeon ben Lakisch ambo dicunt? Respondit eis; Ex eo quod tegumentum illegitimum non reprobet nisi in spatio quatuor cubitorum: Misna contraria est τῷ R. Amenuna: Si tabernaculum non comprehendat nisi ejus caput, & majorem sui partem, & ejus mensam, tum adducet tabulam, & adjunget ex ea tres palmos; Si dicas respectu latitudinis, non potes dicere; Etenim dicit R. Zerichan; Sicut Rabi Amenuna sentit juxta verba illius, qui ibi reprobat, hic quoque reprobat; At nos ita explicamus respectu longitudinis & potest fieri, quod sub eo non dormiat. Si vero dissolvat, non est necesse ut removeat unam inter eas.

Constitutio VIII. Traditio: Spatium majus, quam sit eorum quantitas: Socii dicunt: Palmus non ingreditur intra palmum. Respondit Rabi Ba bar Mimal. Ecce vas vitreum, ecce palmus ingreditur intra palmum. Dixit R. Jose. Ibi ingreditur & egreditur: Profecto in hoc loco ingreditur, at non egreditur. Rabi Abau nomine Rabi Jochanan: Quia videtur simile repositorio: Traditio Rabi Chijah: *Facies tibi:* Non ex iis quæ facta sunt tibi. Quod in eo est illegitimum

חייה פסולה . על דעתיה דרבי יוחנן כשירה.

הלכה ט אמר רבי יוחנן לא אמר רבי יוסה אלא לענין סוכה אבל לענין שבת אף רבי יוסי מודה . מילתיה דרבי חנינה אמרה אף לענין שבת. דאמר רבי חנינה שלטון בא לציפורין ותילו בו קיטיות . והתיר רבי ישמעאל בי רבי יוסי לטלטל תחתיהן . בשיטת אביו . רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי שמואל בר רב יצחק אתייא דרבי יוסי בן חנינה כרבי חנינה ותריהון פליגין על שיטתיה דרבי יוחנן דאמר רבי יוחנן רבי יודה ורבי יוסה ורבי חנניה בן עקביה שלשתן אמרו דבר אחד. רבי יהודה דנשרים המפולשין . רבי יוסי ההן דהכא . רבי חנניה בן עקביה דתני שלשה דברים התיר רבי חנניה התיר עצה שבים והתיר בצוצרה . והתיר הבאת לונטיות.

הלכה י תני רבי חייה אויר פסול פוסל בשלשה טפחים . סכך פסול אינו פוסל אלא בארבע אמות . אמר רבי יוסה אף אנן תנינן תרתיהון אויר פסול פוסל בשלשה טפחים דתנינן הרחיק את הסיכוך מן הדפנות שלשה טפחים פסולה. סכך פסול אינו פוסל אלא בארבע אמות דתנינן בית שנפחת וסיכך על גביו אם יש בין כותל לסיכוך ארבע אמות פסולה הא פחות מיכן כשירה . מהו לישן תחתיו . התיב רבי יצחק בן אלישיב הרי טיט הנרוק משלים במקוה ואין מטבילין בו . והכא משלים בסוכה ואסור לישן תחתיו . חזקיה אמר מפני שהיא נראין כדופן עקומה . תני רבי הושעיה מפני שהיא נראית כדופן עקומה . רבי בא רבי חייה בשם רבי יוחנן מפני שהיא נראית כדופן עקומה . רבי זעורה רבי יסה בשם כהנא מפני שהיא נראית כדופן עקומה . אמר רבי יונה ולמה לי נן אמרין משום שאין סכך פסול פוסל אלא בארבע אמות.

הלכה יא מודה רבי ליעזר לחכמים שאם היתה נתונה על ארבעה אבנים או שהיתה גבוהה מן הארץ פותח טפח שהיא כשירה . תני העושה סוכתו בבית יער הלבנון כשירה . למי נצרכה לרבי ליעזר . אבא בר בר חנה בשם רבי

mum ex mente R. Chijah, ex mente R. Jochanan eſt legitimum.

Conſtitutio IX. Dicit R. Jochanan: Non dicit R. Joſe niſi reſpectu tabernaculi, at reſpectu Sabbathi, etiam R. Joſe conſentit. Sententia R. Chanina dicit, etiam reſpectu Sabbathi. Etenim dicit R. Chanina: Princeps venit in Tſipporin, & in eo appenderunt aulæa: & permittit R. Samuel diſcipulus R. Joſe, ut ſub illis liceat deambulare, ex ſententia patris ſuis. R. Joſe diſcipulus Rabi Bon nomine R. Samuel bar R. Iſaach: Couſentit Rabi Joſe ben Chanina cum R. Chanina, & ambo diſputant contra ſententiam R. Jochanan; Etenim dicit R. Jochanan, R. Jehuda, & R. Joſe, & R. Chananjah ben Akabia, tres omnes unum dicunt: R. Jehuda; Si pontes ſint aperti: Rabi Joſe hic quoque conſentit R. Chananjah ben Akabia; Etenim extat traditio: Tria permiſit R. Chananjah, permiſit ſtramen quod eſt in mari, & permiſit tabulam, & permiſit, ut poſſet afferre linteum.

Conſtitutio X. Docet R. Chijah: Aer illegitimus reprobat in ſpatio trium palmorum; Tabernaculum illegitimum non reprobat niſi in ſpatio quatuor cubitorum. Dicit R. Joſe; nos quoque ambo legimus: Aer illegitimus reprobat in ſpatio trium palmorum; Etenim legimus: Si removeat tegumentum ab lateribus tres palmos, erit illegitimum; Tegumentum illegitimum non reprobat niſi in ſpatio quatuor cubitorum. Etenim legimus; ſi domus ſit aperta, & tegat ſuper ea, ſi fuerit inter murum & tegumentum ſpatium quatuor cubitorum, erit illegitimum, ſi minus, erit legitimum: Quid ut dormiat ſub eo? Reſpondit R. Iſaach bar Eliaſib: Ecce lutum tenerum perficit in lavacro, at in eo non lavant; & hic perficiet tabernaculo, at interdictum eſt dormire ſub eo: Ezechias dicit; Quia apparet ſicut latus obliquum. Docet R. Oſajah, quia apparet ſicut latus obliquum Rabi Ba R. Chijah nomine R. Jochanan; quia apparet ſicut latus obliquum Rabi Zehera, R. Iſa nomine Channa, quia apparet ſicut latus obliquum. Dixit R. Jonas תנו R. Iſa: Unde probatur? Nos diximus, quod tabernaculum illegitimum non reprobet niſi in ſpatio quatuor cubitorum.

Conſtitutio XI. Aſſentitur R. Elieſer; ſi fuerit impoſitum quatuor lapidibus, aut ſi fuerit altum a terra minus palmo, quod ſit legitimum. Cui hoc neceſſe eſt? תנו R. Elieſer. Aba bar bar Channa nomine R. Jochanan: De ſtoreis

יוחנן במחצלות אושא שנו . אמר רבי ליעזר סתם מחצלות אושא טמאות עד שיעשם אוהלים . סתם מחצלות טיבריא טהורות עד שיעשם לשכיבה . רבי יצחק בר חקולה רבי שמעון ברבי הורון באילין על פתח החנויות שהן טהורות . הורי רבי אימי ארונה טמיאה מהו לסכך בה . מחלוקת רבי ליעזר וחכמים . רבי יצחק ברבי לעזר הורי מדוחק להתיר ראשי מערנים ולסכך בהן . תנינן וכן המתיר ראשי מערנים טהורה ואת אמר הכן.

פרק שני

חישן תחת המיטה לא יצא ידי חובתו . אמר רבי יהודה נוהגין היינו ישינים תחת המיטות בפני הזקנים ולא אמרו לנו דבר . אמר רבי שמעון מעשה בטבי עכרו של רבן גמליאל שהיה ישן תחת המיטה אמר רבן גמליאל לזקנים ראיתם טבי עברי שהוא תלמיד חכם יודע שעבדים פטורין מן הסוכה וישן לו תחת המיטה . ולפי דרכינו למדנו שהישן תחת המיטה לא יצא ידי חובתו.

ב הסומך סוכתו לברעי המיטה כשירה . רבי יהודה אומר אם אינה יכולה לעמוד בפני עצמה פסולה.

ג סוכה המדובללת שצילתה מרובה מחמתה כשירה . המעובה כמין בית אף על פי שאין הכוכבים נראין מתוכה כשירה.

ד העושה סוכתו בראש העגלה או בראש הספינה כשירה ועולין לה ביום טוב בראש האילן או על גבי הגמל כשירה ואין עולין לה ביום טוב . שתים בידי אדם ואחת באילן או שתים באילן ואחת בידי אדם כשירה ואין עולין לה ביום טוב . שלש בידי אדם ואחת באילן כשירה ועולין לה ביום טוב . זה הכלל כל שיינטל האילן והיא יכולה לעמוד בפני עצמה כשירה עולין לה ביום טוב.

ה העושה סוכתו בין האילנות והאילנות דפנות כשירה . שלוחי מצוה פטורין מן הסוכה חולין ומשמשיהן פטורין

reis Usa agitur: Dicit R. Eliefer; Absolute storeæ Hussa sunt immundæ, priusquam eas faciat tentoria: Absolute storeæ Tiberiadis sunt mundæ. priusquam eas faciat ad dormiendum, R. Isaach bar bar Akila bar Rab docent, quod ille super porta officinarum sint mundæ. Docet R. Amme: Si fasciculus sit immundus quomodo cum eo teget? Dissentiunt Rabi Eliefer & sapientes. R. Isaach bar R. Eliefer festinavit ad permittendum summitates fasciculorum ut cum iis contegi possit: Legimus: Et sic permittit; summitates fasciculorum sunt mundæ: Et tu ita dicis?

CAPUT II.

I. Siquis dormierit sub lecto in tabernaculo, non satisfacit debito suo: Dicit R. Jehuda: Solebamus nos dormire sub lecto in conspectu seniorum, & nihil nobis dixerunt. Dicit R. Simeon: Narratur de Tabi servo Raban Gamalielis, quod dormierit sub lecto: Et dixit Raban Gamaliel senioribus; Videtis, quod Tabi servus meus est discipulus sapiens, & novit, quod servi liberi sint a tabernaculo; ideoque dormit sub lecto: Ex instituto nostro discimus, quod dormiens sub lecto non satisfaciat debito suo.

II. Siquis erexerit tabernaculum suum in cruribus lecti, est legitimum. R. Jehuda dicit: Si per se subsistere non possit, est legitimum.

III. Tabernaculum tenue, & cujus umbra est major sole suo est legitimum: Densum ut domus, licet in ejus medio non videantur stellæ, est legitimum.

IV. Si faciat tabernaculum suum in summitate currus, aut in summitate navis, est legitimum: Et adscendunt in illud die festo. Si in summitate arboris, aut super camelo, est legitimum; at non adscendunt in illud in die festo: Si duo latera in arbore, & unum per manus hominis, aut duo per manum hominis, & unum in arbore est legitimum, at non adscendunt in illud in die festo; Si tria per manum hominis, & unum in arbore, est legitimum, & adscendunt in illud in die festo: Hæc est regula generalis: Quodcunque, si removeatur arbor, per se consistere potest, legitimum est, & adscendunt in illud in die festo.

V. Si fecerit tabernaculum suum inter arbores, eique arbores sint latera, est legitimum: Legati præcepti liberi sunt a tabernaculo: Ægroti, & eorum mi-

מן הסוכה . אוכלין ושותין עראי חוץ לסוכה.

ו מעשה שהביאו לרבן יוחנן בן זכאי לטעום את התבשיל ולרבן גמליאל שתי כותבות ודלי של מים ואמרו העלום לסוכה . וכשנתנו לו לרבי צדוק אוכל פחות מכביצה ונטלו במפה ואכלו חוץ לסוכה ולא בירך אחריו.

ז רבי אליעזר אומר ארבע עשרה סעודות חייב אדם לוכל בסוכה אחת ביום ואחת בלילה . וחכמים אומרים אין לדבר קיצבה חוץ מלילי יום טוב הראשון בלבד . ועוד אמר רבי אליעזר מי שלא אכל בלילי יום טוב הראשון משלים בלילי יום טוב האחרון . וחכמים אומרים אין לדבר תשלומין ועל זה נאמר מעוות לא יוכל לתקון וחסרון לא יוכל להימנות.

ח מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושולחנו בתוך הבית בית שמאי פוסלין . ובית הלל מכשירין׃ אמרו בית הלל לבית שמאי מעשה שהלכו זקני בית שמאי וזקני בית הלל לבקר את יוחנן בן החורוני ומצאוהו ראשו ורובו בסוכה ושלחנו בתוך הבית . אמרו להן בית שמאי משם ראייה אף הן אמרו לו אם כך היית נוהג לא קיימת מצוה סוכה מימיך.

ט נשים ועבדים וקטנים פטורים מן הסוכה . כל קטן שאינו צריך לאמו חייב בסוכה. מעשה שילדה כלתו של שמי הזקן ופיחת את המחזיבה וסיכך על גבי המיטה בשביל הקטן.

י כל שבעת ימים עושה אדם את סוכתו קבע ואת ביתו עראי . ירדו גשמים מאימתי מותר לפנות משתסרח המקפה . מושלין אותו משל למה הדבר דומה לעבד שבא למזוג כוס לקונו ושפך הקיתון על פניו.

סליק פירקא

הלכה א הישן תחת המיטה כו'. תמן תנינן אבל פורס הוא על גבי נקליטי המיטה . והכא הוא אומר הכין אמר רבי ליעזר תמן הוא וטליתו תחת הסוכה.

ministri liberi sunt a tabernaculo; Comedunt & bibunt accidentaliter extra tabernaculum.

VI. Narratur: Adduxerunt Raban Jochanani ben Zachai ad gustandum decoctum, & Raban Gamalieli duos dactylos, & situlam aquæ; & dixerunt: Deportate in tabernaculum: Quando dabant R. Zadoch cibum minorem ovo, accipiebat in mantili, & comedebat extra tabernaculum, at post illum non benedicebat.

VII. R. Elieser dicit: Quatuordecim convivia tenetur homo celebrare in tabernaculo, unum die, & alterum nocte. Sapientes dicunt: res non est definita, exceptis noctibus diei primi tabernaculorum duntaxat. Præterea dicit R. Elieser: Siquis non comedat noctem primi diei festi, perficiat nocte ultimi diei festi. At sapientes dicunt non sunt rei compensationes; Idcirco dictum est: *Contortum non potest fieri rectum, & quod deficit, non potest numerari.*

VIII. Si ejus caput & maxima pars corporis fuerit in tabernaculo, & ejus mensa in domo, schola Schammai reprobat, & schola Hillel probat. Dixeruns Hilleliani Schammeanis: Non ita contigit: Nam iverunt seniores scholæ Schammai, & seniores scholæ Hillel visitatum R. Jochanan ben Choroni, & invenerunt, quod sedebat cum capite suo, & maxima parte corporis in tabernaculo, & mensa in domo: Dixit illis schola Schammai: hinc probatur: Etiam illi ipsi dixerunt; si ita solebas, non confirmasti præceptum tabernaculorum in diebus tuis.

IX. Mulieres, servi, & parvuli liberi sunt a tabernaculo. Parvulus, qui non indiget matre sua, tenetur ad tabernactlum: Contigit, ut nurus Schammai senioris pepererit, & aperuerit tabulatum, & contexerit lectum propter puerum.

IX. Omnes septem dies homo facit tabernaculum suum statutum, & domum suam accidentalem: Si descendant pluviæ, quando licet exire? Quando juscalum corruptum est: Cuinam hoc est simile? Servo, qui veniat ad infundendum poculum domino suo, & effundat calicem super ejus faciem.

Finis capitis.

Constitutio I. Si dormiat sub lecto &c. Ibi legimus: At poterit extendere super postes lecti: Et hoc loco tu ita dicis? Dicit R. Eliesr: Ibi ejus pallium est sub tabernaculo: profecto hoc

ברם הכא הוא וטליתו תחת המיטה. מחלפה שיטתיה דרבי יודה תמן הוא אמר המעשה קודם לתלמוד. והכא הוא אומר הכין. סבר רבי יודה הישן תחת המיטה כישן תחת הסוכה. כל שכן מחלפה שיטתיה דרבי יודה דתנינן תמן רבי יודא אומר אם אין דיורין בעליונה התחתונה כשירה. הא אם יש דיורין בעליונה התחתונה פסולה. אמר רבי יוסה תמן יש שם חלל אחר. ברם הכא אין כאן חלל אחר. מחלפה שיטתיה דרבן גמליאל. דתני טבי עבדו של רבן גמליאל היה נותן תפילין ולא מיחו בידו חכמים והכא מיחו בידו. שלא לרחוק את החכמים. אם שלא לרחוק את החכמים ישב לו חוץ לסוכה. רוצה היה טבי עבדו של רבן גמליאל לשמוע דברי חכמים.

הלכה ב אמר רבי אימי משם שאין ממעי המיטה לסכך עשרה טפחים. אמר רבי בא משם שאין מעמידין על גבי דבר טמא. והא תני מעשה באנשי ירושלם שהיו משלשלין מיטותיהן לפני חלונותיהן והיו מסככין על גביהן. אין תימר משם שאין מעמידין על גבי דבר טמא הרי מעמידין על גבי דבר טמא. הוי לית טעמא אלא משם שאין ממעי המיטה לסכך עשרה טפחים.

הלכה ג רב ושמואל חד אמר מדוללת. וחורנה אמר מדובללת. מאן דאמר מדוללת בשצילתה מרובה. ומאן דאמר מדובללת בשאין צילתה מרובה. הדא אמרה צריכין הכוכבים שיהו נראין מתוכה. רבי לוי בשם רבי חמא בר חנינה בכוכבי המה שנו.

הלכה ד מה אנן קיימין אם בנתונה בארץ דברי הכל מותר. אם במפרשה מחלוקת רבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבה. אלא כן אנן קיימין בנתונה באלמין. רבי שמעון בר כרסנא בשם רבי אחא רבי מאיר ורבי יוסה ורבי אלעזר בן עזריה שלשתן אמרו דבר אחד. רבי מאיר דלחיים דתנינן מטמא משם גולל רבי מאיר מטהר. ורבי יוסה דאהילות. דרבי יוסי אומר הבית שבספינה אינו מביא את הטומאה. רבי לעזר בן עזריה דתני מעשה ברבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבה שהיו באין בספינה ועשה לו רבי עקיבה סוכה בראש הספינה ובאת הרוח

hoc loco ejus pallium est sub lecto. Diversa est sententia Rabi Jehuda: Ibi dicit: Opus præcedit doctrinam; & tu hoc loco ita dicis? Putat R. Jehuda; quod dormiens sub lecto reputetur perinde ac dormiat sub tabernaculo: Multo magis diversa est sententia R. Jehuda; Etenim ibi legimus: R. Jehuda dicit: Si non fuerit habitatio in superiori, inferius erit legitimum, si fuerit habitatio in superiori, inferius erit illegitimum. Dicit Rabi Jose: Ibi est aliud vacuum, profecto hoc loco non est aliud vacuum. Diversa est sententia Rabban Gamaliel: Etenim extat traditio: Tabi servus Rabban Gamaliel induebat phylacteria, & non impedierunt sapientes, at hoc loco impedierunt, ne coercerentur sapientes, si ne coecerentur sapientes, sedebit extra tabernaculum; Desiderabat Tabi servus Raban Gamaliel audire verba sapientum.

Constitutio II. Dicit R. Ame; Quia ex partes interiores lecti non sunt apti ad tegendum decem palmos. Dicit R. Ba; Quia non consistunt super re immunda. Et ecce traditur: Narratur de viris Hierosolymitanis, quod demitterent lectos suos coram fenestris suis, & illis tegerentur: Si dicas, quod non consistant super re immunda; Ecce consistunt super re immunda: Ecce hæc non est ratio, sed quia partes interiores lecti non tegunt in spatio decem palmorum.

Constitutio III. R. Ismael; Alter dicit מדוללת & alter dicit מדובללת. Qui dicit מדוללת quando umbra est major; qui dicit מדובללת quando umbra non fuerit major: Hoc dicit, quod intra illud conspiciendæ sint stellæ. R. Levi nomine Rabi Chama bar Chanina: De stellis cœli agitur.

Constitutio IV. Quomodo nos explicamus? quando terræ impositum fuerit, omnium consensu est legitimum; Si fuerit separatum; Contendunt R. Eliesér ben Azaria, & R. Akiba; At ita nos explicamus; quando fuerit impositum in aere. R. Simeon ben Charsena nomine R. Acha, R. Meir, & R. Jose, & R. Eliesér ben Azaria, isti tres unum dicunt: R. Meir: asseres, de quibus legimus, quod polluant propter operculum, R. Meir purificat: Et R. Jose ex Ahaloth. Etenim R. Jose dicit; Si domus fuerit in navi, non adducit immunditiem. R. Eliesér ben Azaria, qui narrat, de R. Eliesér ben Azaria, & R. Akiba, navigantibus in navi quod construxerit ei R. Akiba tabernaculum in summitate navis, & ventus adveniens illud avolare fecerit: Dixit ei R. Eliesér ben

והפריחתה. אמר לו רבי אלעזר בן עזריה עקיבה איה סוכתך . נתנו באילן למעלה מעשרה טפחים אינו עירוב . למטה מעשרה טפחים עירובו עירוב ואסור לטלטלו . למטה משלשה מותר . וקשיא אם עירובו ערוב יהא מותר לטלטלו . ואם אסור לטלטלו לא יהא עירובו עירוב . ראוי הוא לעבור על השבות ולוכל. מעתה אפילו למעלה מעשרה . רב יהודה בשם שמואל תיפתר שהיתה כברתו ארבעה . אמר רבי מנא זהיא שתהא רשות הרבים מקפתו מכל צד . באומר שביתתי תחתיו. תני נתנו בכלכלה ותלייו באילן למעלה מעשרה טפחים אינו עירוב. למטה מעשרה טפחים עירובו עירוב ואסור לטלטלו. למטה משלשה מותר . וקשיא אם עירובו עירוב יהא מותר לטלטלו . ואם אסור לטלטלו לא יהא עירובו עירוב . רבי אחא בשם רבי חיננא ראוי הוא להפכה ולבטל רשות היחיד שבה . אמר רבי יוסה הדא אמרה ספסל שהוא נתון ברשות הרבים גבוה עשרה ורחב ארבעה מכיון שהוא ראוי להפכו ולבטל רשות הרבים שבו. הדא אמרה שעירובו עירוב ומותר לטלטלו . תמן תנינן שתים בידי אדם ואחת באילן או שתים באילן ואחת בידי אדם כשירה ואין עולין לה ביום טוב . הכא את אמר כשירה ואין עולין לה ביום טוב . והכא את אמר עירובו עירוב ומותר לטלטלו . אמר רבי ירמיה באן מלמעלן באן מלמטן. הדא ילפה מן ההיא . וההיא ילפה מן הדא . הדא ילפה מן ההיא שאם היה נתון בצידו של אילן שעירובו עירוב ומותר לטלטלו . וההיא ילפה מן הדא שאם היו שתי יתידות יוצאות וסיכך על גביהן שהיא כשירה ועולין לה ביום טוב . אמר רבי יוסה בין הכא בין תמן מן הצד היא. מאי כרון כההיא דאמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי זעורה דרבי שמעון בן אלעזר היא . דתני רבי שמעון בן אלעזר אומר מותר להשתמש על צידדי בהמה בשבת . היא צידדי בהמה היא צידדי אילן.

הלכה ה רב חונה אזל לעיינטב

ben Azaria: Akiba hoc eſt tuum tabernaculum: Si arbori impoſuerint ſupra decem palmos, non ſit mixtura; infra decem palmos, ejus mixtura eſt mixtura, & interdictum eſt transferre; infra tres, licet: Atqui extat oppoſitio: Ejus mixtura eſt mixtura, & licet transferre; & ſi interdictum ſit transferre, ejus mixtura non erit mixtura; Conveniens eſt, ut prævaricetur ex mente ſapientum, & adducat: Hinc probatur vel ſupra decem palmos. R. Jehuda nomine Samuelis exponit, quod in ejus inciſione pateat quatuor palmos. Dicit R. Mena; Quando fuerit locus publicus, ab omni latere circumdatus. De eo qui dicit: Sabbathizatio mea ſit ſub ea: Traditio: Si ſtatuatur in menſura, & ſuſpendatur arbori ſupra decem palmos, non ſit mixtura: Infra decem palmos, ejus mixtura, erit mixtura, & interdictum eſt transferre; infra tres, licet: Atqui extat oppoſitio: Si ejus mixtura erit mixtura, licebit transferre: Si ſit interdictum transferre, ejus mixtura, non erit mixtura: R. Acha nomine Rabi Chinna; conveniens eſt invertere, & abolere poteſtatem privatam, quæ eſt in eo. Dicit R. Joſe: Hoc dicit: Si ſella collocetur in loco publico, quæ ſit alta decem, & lata quatuor palmos, conveniens erit invertere, & abolere poteſtatem publicam, quæ in ea eſt: Hoc dicit, quod ejus mixtura ſit mixtura, & liceat transferre: Ibi legimus; Si duo fuerint per manus hominis, & unum in arbore, aut duo in arbore, & unum per manus hominis, erit legitimum, & non licet in illud adſcendere in die feſto: Hic tu dicis, quod ſit legitimum, & non liceat in illud adſcendere in die feſto; & ibi tu dicis; ejus mixtura erit mixtura, & licebit transferre: Dicit R. Hieremias; Hic ſupra, & ibi infra. Hoc ex illo explicatur, & illud ex hoc explicatur; Hoc ex illo explicatur; Si collocet in latere arboris, ejus mixtura erit mixtura, & licebit transferre: Illud ex hoc explicatur; Si fuerint duo paxilli prominentes, & tegat ſuper eos, erit legitimum, & licebit in illud adſcendere in die feſto. Dicit R. Joſe; Tam hic quam ibi ab latere erat. Quid hinc? Juxta illud, quod dicit R. Jacob bar Acha nomine R. Zehera; R. Simeon ben Elieſer ille erat: Etenim extat traditio: R. Simeon ben Elieſer dicit: Licet uti lateribus animantis in Sabbatho; Sive fuerit latus animantis, ſive latus arboris.

Conſtitutio V. R. Huna ivit ad obſer-

לסימנה . מי אתי צהא גו איסרטא ולא
קביל עלוי מיטעום כלום עד דעל ליה
למטללתיה דרבי יוחנן ספרה דנופתא .
אמר רבי מנא לא סוף דבר חולין של
סכנה אלא אפילו חולין שאינן של סכנה .
תני אמר רבן שמעון בן גמליאל מעשה
שהייתי חושש עיניי בקיסרין והתיר לי
רבי יוסי ברבי לי ולכל משמשי לישן חוץ
לסוכה . רבי בא בר זברא אמר שושבינין
וכל בני חופה פטורין מן הסוכה . תני
שומרי העיר ביום פטורים מן הסוכה ביום
וחייבים בלילה. שומרי העיר בלילה פטורין
מן הסוכה בלילה וחייבין ביום . שומרי
העיר ביום ובלילה פטורין מן הסוכה בין
ביום ובין בלילה. הדא דאת אמר בשומרי
גייסות . אבל בשומרי ממון עשו אותן
בשומרי גנות ופרדסים . אבודמא מלחא
הוה דמך קומי חנותיה. עבר רבי חייה בר
בא אמר ליה איזיל דמוך גו מטללתך .
רבי מנא הוה שושביניה דרבי יעקב בר
יפליטי אתא שאיל לרבי יוסי אמר ליה
איזיל דמוך גו מטללתך . רבי יצחק בר
מריון הוה שושביניה דחד בר נש שאיל
לרבי לעזר אמר ליה איזיל דמוך גו
מטללתך . מעשה שהלך רבי אילעאי אצל
רבי אליעזר בלוד אמר ליה אף את
משובתי הרגל . והלא אמרו שאין שבחו
של תלמידי חכמים להיות מניח את ביתו
ברגל והולך לו . בהדא רבי זעורה סליק
לנזורה דרבי אילא ולא קביל עלוי מיטעום
כלום . אין משום דלא הוה עיסקיה טעם
כלום עד יפני מוסף . ולא ידעין אין משם
שאין שבחו של תלמידי חכמים להיות
מניח את ביתו ברגל והולך לו בהדין לא
ידעין . אמר רבי לעזר אבילה עראי . אין
שינה עראי . חברייא אמרין שכן אדם
משתקע בתוך שנתו . אמר רבי אילא שכן
אדם ישן קימאה ודייו . מה נפק מן
ביניהון מסר שנתו לאחר . על דעתהון
דחברייא מותר . על דעתיה דרבי אילא
אסור .

הלכה ו הוינן סברין מימר שלא
בירך אחריו שלש ברכות. הא ברכה אחת
בירך . אשכח תני לא ברכה אחת ולא
שלש ברכות . תני כל שאומרין עליו שלש

servandum oculis suis, ubi esset signum, & quando venit, sitiit in via & noluit quicquam gustare, nisi postquam ingressus est in tabernaculum. R. Jochanan scriba calami. Dicit R. Mena: Non erit rei finis: Ægroti quibus fuerit periculum; vel ægroti, quibus non fuerit periculum. Traditio: Dicit Raban Simeon ben Gamaliel; Contigit, ut oculis dolerem, & permisit mihi R. Jose bar Rabi, mihi, & meis servis omnibus, ut dormiremus extra tabernaculum. R. Ba bar Zebada dicit: Socii, & omnes filii thalami liberi sunt a tabernaculo. Traditio: Custodes urbis diurni liberi sunt interdiu a tabernaculo, & noctu tenentur: Custodes urbis nocturni, liberi sunt noctu a tabernaculo, & interdiu tenentur: Custodes urbis diurni, & nocturni liberi sunt a tabernaculo, tam interdiu quam noctu: Quod dicis intelligitur de custodibus exercituum, custodes nummorum considerantur quasi custodes hortorum, & viridariorum. Abudama Maltha dormiebat coram officina: Pertransiens R. Chijah bar Ba dixit: Abi, & dormi sub tuo tabernaculo. R. Mena erat amicus R. Jacob bar Iphilti, venit ad consulendum Rabi Jose; Respondit: Vade, & dormi sub tuo tabernaculo. Rabi Isaach bar Marion erat amicus viri cujusdam; consuluit Rabi Elieserem; Respondit ei: Abi, & dormi sub tuo tabernaculo. Narratur, quod R. Elai adierit R. Elieserem in Lud; dixit illi: Tune quoque es ex iis qui revertuntur a solennitate? Atqui dixerunt, quod non sit laudabile, ut discipulus sapientum relinquat domum suam in solennitate, & abeat: Sicut R. Zehera adscendit juxta constitutionem R. Ela; & non permisit, ut quicquam gustaret; non ea de causa, quod aliquid gustaret usque ad tempus Musaph: Nonne norant, quod non sit laudabile, ut discipulus sapientum deserat domum suam, & abeat? In hoc non norant: Dicit Rabi Ela: Comestio accidentalis; at non dormitio accidentalis: Socii dicunt: Sic homo immergitur intra somnum suum; Dicit Rabi Ela: Sic homo dormit somnum stabilem; & satis erit: Quid eruitur ex inter eos? Tradet alteri somnum suum. Ex mente sociorum est permissum: Ex mente R. Ela, est interdictum.

Constitutio VI. Illi putant dicendum, quod post illum non debeat benedicere tres benedictiones; Ecce unam benedictionem benedicet; Deprehenditur quod doceat, quod non benedicat neque unam, neque tres benedictiones.

ברכות אומרים לפניו המוציא לחם מן הארץ . כל שאין אומר אחריו שלש ברכות אין אומר לפניו המוציא לחם מן הארץ . התיבון הרי פחות מכזית אין אומר עליו שלש ברכות . מעתה לא יאמרו לפניו המוציא לחם מן הארץ . רבי יעקב בר אחא אמר לשאר המינין נצרכה.

הלכה ז מה טעמא דרבי ליעזר נאמר כאן תשבו . ונאמר להלן ופתח אוהל מועד ישבו יומם ולילה . מה ישיבה שנאמר להלן עשה בה את הלילות כימים. אף ישיבה שנאמר כאן נעשה בה את הלילות בימים . רבי יוחנן בשם רבי ישמעאל נאמר חמשה עשר בפסח. ונאמר חמשה עשר בחג . מה חמשה עשר שנאמר בפסח לילה הראשון חובה . ושאר כל הימים רשות. אף חמשה עשר שנאמר בחג לילה הראשון חובה ושאר כל הימים רשות. חברייא בעיי אומרים מה להלן עד שיכנסו למצה בתאוה . והכא עד שייכנסו לסוכה בתאוה . רבי זעורה בעי אי מה להלן עד שיאכל כזית מצה . והכא עד שיאכל כזית דגן . בסוכה רבי הושעיה אמר כל שבעת חובה . רבי ברכיה אמר פליגין . רב אבונא אמר לא פליגין . מה דאמר רבי יוחנן בשנתן דעתו . מה דאמר רבי הושעיה בשלא נתן דעתו . תני בשם רבי ליעזר מי שלא עשה סוכתו בערב הרגל אל יעשנה ברגל . והתני בר קפרא נפלה סוכתו ברגל יקימנה ברגל. רבי אחא בשם רבי חיננא קנס קנסו רבי ליעזר שלא עשה סוכתו מערב הרגל . מחלפה שיטתיה דרבי ליעזר תמן הוא אמר ארבע עשרה סעודות חייב אדם לוכל בסוכה . והכא אמר הכין . אמר רבי אחא למצוה הושווה.

הלכה ח לא סוף דבר שולחנו . אלא אפילו כרי שולחנו טפח . רבי יודה בר פזי ורבי איבו בר נגרי הוון יתיבין אמרין תנינן אחר שהורו . מי הורה למי .

nes. Traditio: Omnes qui recitant super eo tres benedictiones, ante illum recitant: Producens panem de terra. Qui non recitant post illum tres benedictiones, non recitant ante illum. Producens panem de terra: At respondent. Si fuerit minus quantitate olivæ, non recitant super eo tres benedictiones: Hinc non dicunt ante illum: Producens panem de terra. R. Jacob bar Acha dicit: Pro reliquis speciebus necesse est.

Constitutio VII. Quænam est ratio R. Eliezer? Dictum est hic: *Habitabitis:* Et dictum est ibi: *Et ad ostium tentorii conventus stabunt die & nocte*. Sicut in statione ibi dicta considerantur noctes sicut dies, ita pariter in statione hoc loco memorata considerandæ erunt noctes sicut dies. R. Jochanan nomine R. Ismael: Dictum est *quintadecima* in Paschate; pariterque dictum est *quintadecima* in solennitate tabernaculorum: Sicut in quintadecima memorata in Paschate nox prima est ex debito, & reliqui dies ex arbitrio; ita pariter in quintadecima memorata in solennitate tabernaculorum, nox prima erit ex debito, & reliqui dies ex arbitrio: Socii putant dicendum: Sicut ibi, donec ingrediantur ad præceptum cum desiderio, ita pariter hoc loco donec ingrediantur cum desiderio in tabernaculum: R. Zehera vult: Sicut ibi, donec comedat azymum in quantitate olivæ; ita pariter hoc loco donec comedat frumentum in tabernaculo: R. Osajah dicit: Totum septiduum est ex debito: Rabi Berachia dicit: dissentiunt: Rabi Abuna dicit: Non dissentiunt. Quid est quod dicit R. Jochanan? Quando attenderit? Quid est quod dicit R. Osajah? Quando non attenderit. Traditio nomine R. Eliezer: Siquis non construxerit tabernaculum suum in vespera festi, non faciet illud in festo; Atqui est traditio bar Kaphra; etenim cecidit ejus tabernaculum in festo, & illud in festo erexit: R. Acha nomine R. Chinna. Mulctando mulctant. R. Eliezer; qui non fecerit tabernaculum suum a vespera festi. Diversa est sententia Rabi Eliezer: Ibi ipse dicit: Quatuordecim convivia debet homo comedere in tabernaculo; Et hic tu ita dicis? Dicit R. Acha: Præcepto æquiparant.

Constitutio VIII. Non erit rei finis respectu mensæ suæ: Vel quantum est spatium mensæ. Quantum erit spatium mensæ? palmus. R. Jehuda bar Pazi, & R. Abo bar Negri, ipsi assidentes dixerunt: Postquam assensus est: Quis cui assensus est? Schola Schammai scho-

בית שמאי לבית הלל. או בית הלל לבית שמאי. אמרין נצא לחוץ ונלמור ונפקין ושמעון רבי חזקיה רבי אחא בשם רבי יודה בן לוי לא מצאנו שהודו בית שמאי לבית הלל אלא בדבר זה בלבד. רבי חונה רב אבייא מתניתא אמרה כן המערה מכלי לכלי ונגע טבול יום בקילוח אם יש בו יעלה באחד ומאה. אין תימר בית הלל הודו לבית שמאי שלא תעלה מאן תנא הכא תעלה לא בית הלל ולא בית שמאי. אמר רבי יוסה מתניתא אמרה כן אחר שהודו. רבי ליעזר אומר תירום ותישרף. ורבי אליעזר לא שמותי הוא. אמר רבי חיננה מתניתא אמרה כן אחר שהודו אילו לאילו תעלה. בית שמאי מסלקין לון. ואינון מודיי לון. אמר רבי אבון תשובה אחרת יש כאן כהדא דתני רבי הושעיה מה היא טהורה שהיא בעון מיתה אצל זרים הרי היא עולה. טמאה שהיא בעשה אצל כהנים לא כל שכן. מה זכו בית הלל שתיקבע הלכה כדבריהן. אמר רבי יודה בר פזי שהיו מקדימין דברי בית שמאי לדבריהן. ולא עוד אלא שהיו רואים דברי בית שמאי וחוזרין בהן. התיב רבי סימון בר זבדי קומי רבי אילא או נאמר תנייה חמתון סבין מינון ואקדמון. והא תני מעשה שהלכו זקני בית שמאי וזקני בית הלל לבקר את יוחנן בן החורוני. נאמר זקינינו וזקניכם. אמר רבי זעורה רב חונה בשם רב הלכה כבית שמאי: רבי ירמיה רבי שמואל בר רב יצחק בשם רב ממה שסילקו בית שמאי לבית הלל הדא אמרה הלכה כדבריהן:

הלכה ט איזהו קטן דבית רבי ינאי אמרי כל שהוא צריך לאמו שתקנחנו. רבי יוחנן אמר כל שהוא ניעור משנתו וקורא אימא: תני רבי הושעיה קטן שאינו צריך לאמו חייב בסוכה: ויוצא בעירובה של אמו.

הלכה י כתיב בסוכות תשבו ואין תשבו אלא תדורו: כמה דאת אמר וירשתם אותה וישבתם בה: שיהא אוכל

scholæ Hillel; an schola Hillel scholæ Schammai? Dixerunt: Egrediamur, & docebimur, & egressi audierunt: R. Ezechia, R. Acha nomine R. Jehuda ben Levi: Non invenimus, quod schola Schammai assensa fuerit scholæ Hillel nisi in hoc uno duntaxat. R. Huna nomine R. Abin: Misna ita dicit: Si effundat de vase in vas, & tangat lotus diei in effluxione, si in eo sit quantitas, ut adscendat in una parte & centum: Si dicas, quod schola Hillel assensa sit scholæ Schammai, quod non adscendat; qui hic docet, quod adscendat, non est schola Hillel, neque schola Schammai; Dicit R. Idi; Dicitur, quod schola Hillel hoc docuerit, priusquam sibi fuerit assensa schola Hillel. Rabi Eliesér dicit: Separabitur, & comburetur: Et R. Eliesér: Hoc non est meo nomine. Dicit R. Chinna: Misna ita dicit: Postquam illi istis assensi sunt, adscendet: Schola Schammai recessit ab eis, & non est illis assensa. Dicit Rabi Abun: Alia responsio: est hoc loco juxta illud, quod docet R. Osajah: Si ablatio pura, quæ est sub pœna mortis respectu alienorum, adscendit, immunda, quæ jubetur præcepto affirmativo, respectu sacerdotum, nonne multo magis? Quid merita est schola Hillel, ut statueretur constitutio juxta ejus verba? Dicit R. Jehuda bar Pazi; quod præverterint verba scholæ Schammai verbis suis: Et præterea consideraruntverba scholæ Schammai, & resipuerunt: Respondit R. Simon bar Zebad coram R. Ela; aut memoratur traditio; Viderunt illos se seniores, & anteverterunt: Atqui extat traditio: Narratur, quod iverint seniores scholæ Schammai, & seniores scholæ Hillel visitatum Jochanan ben Choroni; memorantur seniores nostri, & seniores vestri. Dicit R. Zeera R. Huna nomine Rab: Constitutio juxta scholam Schammai. R. Hieremias, R. Samuel bar R. Isaach nomine Rab: Ex eo quod ascendit schola Schammai ad scholam Hillel hoc dicit; constitutio juxta eorum verba.

Constitutio IX. Quinam est puer? Schola R. Inai dicit: Omnis, qui opus habeat matre sua, ut extergatur. Rabi Jochanan dicit: Omnis puer qui excitatus a somno suo vocet matrem. Traditio. Puer, qui non indiget matre sua, obligatur ad tabernaculum; & satisfacit debito suo mixtura matris suæ.

Constitutio X. Scriptum est: *In tabernaculis habitabitis*: Non significat תשבו nisi habitabitis; Quomodo tu dicis: *Et hæreditabitis eam, & habitabitis*

בסוכה ומטייל בסוכה ומעלה כליו לסוכה׃ ירדו גשמים מאימתי מותר לפנות וכו׳.

לא סוף דבר מקפת גריסין אלא אפילו מקפה של כל דבר. תני כשם שמפנין מפני הגשמים כך מפנין מפני השרב ומפני היתושין. רבן גמליאל נכנס ויוצא כל הלילה. רבי ליעזר נכנס ויוצא כל הלילה. חד תלמיד מן דרבי מנא הורי לחד מן קריבוי דנשייא יצא אין מטריחין עליו שיחזור. ולא שמיע רבן גמליאל נכנס ויוצא כל הלילה׃ רבי ליעזר נכנס ויוצא כל הלילה.

פרק שלישי

א לולב הגזול והיבש פסול של אשירה ושל עיר והנרחת פסול. נקטם ראשו נפרצו עליו פסול. נפרדו עליו כשר. רבי יהודה אומר יאגדנו מלמעלה. ציני הר הברזל כשירות. כל לולב שיש בו שלשה טפחים כדי לנענע בו כשר.

ב הדס הגזול והיבש פסול של אשירה ושל עיר הנרחת פסול. נקטם ראשו נפרצו עליו או שהיו ענביו מרובות מעליו פסול ואם מיעטן כשר ואין ממעטין ביום טוב.

ג ערבה גזולה ויבישה פסולה של אשירה ושל עיר הנרחת פסולה. נקטם ראשו נפרצו עליה והצפצפה פסולה. כמושה ושנשרו מקצת עליה ושל בעל כשירה.

ד רבי ישמעאל אומר שלשה הדסים ושתי ערבות לולב אחד ואתרוג אחד ואפילו שנים קטומים ואחד שאינו קטום. רבי טרפון אומר אפילו שלשתן קטומין. רבי עקיבה אומר כשם שלולב אחד ואתרוג אחד כך הדס אחד וערבה אחת.

ה אתרוג הגזול והיבש פסול של אשירה ושל עיר הנרחת פסול. של ערלה פסול של תרומה טמאה פסול ושל טהורה

bitis in ea. Ut comedat in tabernaculo, & deambulet in tabernaculo, & appendat vasa tabernaculo: Si descendant pluviæ, quando licet exire? &c. Non erit rei finis; postquam fœtuerit; sed etiam quantum satis sit, ut fœtere possit. Non erit rei finis; jusculum fabarum, sed etiam jusculum cujusque rei. Traditio: Sicut exeunt propter pluvias, ita pariter exeunt propter æstum, & propter muscas. Raban Gamaliel ingrediebatur, & egrediebatur tota nocte: R. Elieser ingrediebatur, & egrediebatur tota nocte: Quidam ex discipulis Rabi Mena docuit quendam de propinquis principis, si egrediatur, non cogunt, ut redeat; At non auscultavit: Raban Gamaliel ingrediebatur, & egrediebatur tota nocte; R. Elieser ingrediebatur, & egrediebatur tota nocte.

CAPUT III.

I. Palma rapta & sicca illegitima est, e luco, & civitate impulsa, illegitima est; si ejus caput amputatum fuerit, si folia ejus fracta fuerint, illegitima est: Si folia divisa fuerint, legitima est: R. Jehuda dicit: Colligabit eam superius: Palmæ montis ferrei legitimæ sunt. Palma trium palmorum, ut motitari possit, legitima est.

II. Myrtus rapta & sicca illegitima est, de luco, & de civitate impulsa, illegitima est: Si caput ejus amputatum fuerit, & si folia ejus fracta fuerint, aut si grana ejus plura fuerint, quam folia ejus, illegitima est; Si diminuerit ea, legitima est; at non diminuunt die festo.

III. Salix rapta & sicca illegitima est: Salix de luco, & de civitate impulsa, illegitima est: Si caput ejus amputatum fuerit, si folia ejus fracta fuerint, & Zaphzepha illegitima est: Flaccida, & cujus folia ex parte ceciderunt, & ea quæ in agro crescit, legitima est.

IV. R. Ismael dicit: Tres sunt rami myrtorum, & duo rami salicum, una palma, & unum malum citreum, & si duo sint amputati, & unus non sit amputatus. R. Tarphon dicit: Et si tres amputati sint. Rabi Akiba dicit: Sicut sufficit palma una, & malum citreum unum, ita pariter sufficit una myrtus, & una salix.

V. Malum citreum raptum & siccum illegitimum est: De luco, & de civitate impulsa, illegitimum est; quod venit de arbore præputiata illegitimum est:

לא יטול ואם נטל כשר . ושל דמאי בית שמאי פוסלין . ובית הלל מכשירין : ושל מעשר שני בירושלם לא יטול ואם נטל כשר .

ו עלתה חזזית על רובו ניטלה פיטמתו ניקב נקלף נסדק חסר כל שהוא פסול . עלתה חזזית על מיעוטו ניטל עוקצו ניקב ולא חסר כל שהוא כשר . אתרוג הכושי פסול . הירוק ככרתן רבי מאיר מכשיר ורבי יהודה פוסל.

ז שיעור אתרוג קטן רבי מאיר אומר כאגוז רבי יהודה אומר כביצה . והגדול כדי שיאחוז את שניהם בידו אחת דברי רבי יהודה . רבי יוסי אומר אפילו אחד בשתי ידיו.

ח אין אוגדין את הלולב אלא במינו דברי רבי יהודה . רבי מאיר אומר אפילו במשיחה . אמר רבי מאיר מעשה באנשי ירושלם שהיו אוגדין את לולביהן בגימונות של זהב . אמרו לו במינו היו אוגדין אותו מלמטה . והיכן היו מנענעין בהודו ליהוה תחילה וסוף ואף באנא יהוה הושיעה נא כדברי בית הלל . בית שמאי אומרים אף באנא יהוה הצליחה נא . אמר רבי עקיבה צופה הייתי כרבן גמליאל וכרבי יהושע שכל העם מטרפין בלולביהן הם לא ניענעו אלא באנא יהוה הושיעה נא בלבד.

ט מי שבא בדרך ולא היה בידו לולב כשיכנס לביתו יטול על שולחנו . אם לא נטל בשחרית יטול בין הערבים שכל היום כשר לולב.

י מי שהיה עבד או אשה או קטן מקרין אותו עונה אחריהן מה שהן אומרין ותהא לו מאירה : אם היה גדול מקרא אותו עונה אחריו הללויה.

יא מקום שנהגו לכפול יכפול לפשוט יפשוט לברך אחריו יברך הכל כמנהג המדינה . הלוקח לולב מחבירו

Quod venit de separatione prima immunda illegitimum est: Quod venit de separatione prima munda, non sumet; si sumat, est legitimum: Quod venit de decima dubia, Schola Schammai reprobat; & schola Hillel probat: Quod venit de decima secunda Hierosolymis, non sumet, si sumserit, legitimum est.

VI. Si impetigo maximam ejus partem invaserit, si caput ejus amputatum fuerit, si decorticatum fuerit, si perforatum fuerit, & defecerit quantuluncunque, illegitimum est. Si impetigo minimam partem invaserit, si ejus petiolus ablatus fuerit, si perforatum fuerit, & nihil defecerit quantuluncunque, legitimum est: Malum citreum nigrum illegitimum est: Et viride ut hyacinthinum R. Meir probat, & Rabi Jehuda reprobat.

VII. Quantitas citrei parvi; R. Meir dicit: Est ut quantitas nucis. R. Jehuda dicit: ut ovi: Magni vero quantitas est, quando duo tenere potest manu sua; verba R. Jehuda: R. Jose dicit: Et si duabus manibus unum tenere possit.

VIII. Non ligant palmam nisi cum specie sua; Verba R. Jehuda: R. Meir dicit; vel filo. Dicit R. Meir; factum est, ut viri Hierosolymitani ligaverint palmas suas filis aureis; Dixerunt ei: Cum specie sua ligaverunt ipsam inferius. Ubi movebant? *Ad confitemini Domino* in principio & in fine, & ad *quæso Domine salva nunc*; verba scholæ Hillel; & schola Schammai dicit; etiam ad *quæso Domine fac prosperare nunc*. Dicit Rabi Akiba: Observavi in Raban Gamaliele, & R. Jehosua, quod totus populus movebat palmas suas, at illi non movebant nisi ad *quæso Domine salva nunc* duntaxat.

IX. Qui veniebat ab itinere, & secum non habebat palmam, quando domum intrabat, sumebat eam super suam mensam; Si non sumsisset mane, sumebat vespera, quia totus dies est legitimus ad palmam.

X. Si servus, aut mulier, aut puer legeret illum (hymnum sc.) respondebit post eos id quod illi dicerent; at erat ipsi in maledictionem: Si erat adultus, legebat eum, respondebat post eum: *Laudate Dominum*.

XI. Ubi solent repetere, repetent, ubi solent legere simpliciter, simpliciter legat; ubi solent dicere benedictionem post eum, dicat benedictionem post eum: Omnia juxta consuetudinem provinciæ: Qui emerit palmam a proximo suo anno septimo, dabit ipsi malum citreum do-

בשביעית נותן לו אתרוג במתנה שאינו רשאי ליקחו בשביעית.

יב בראשונה היה הלולב ניטל במקרש שבעה ובמדינה יום אחר. משחרב בית המקרש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא הלולב ניטל במרינה שבעה זכר למקרש. ושיהא יום הנף כולו אסור.

יג יום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת כל העם מוליכין את לולביהן לבית הכנסת למחרת משכימין ובאין כל אחד ואחד מכיר את שלו ונוטל מפני שאמרו אין אדם יוצא ידי חובתו בלולבו של חבירו ביום טוב הראשון של חג. ושאר כל ימות החג אדם יוצא ידי חובתו בלולבו של חבירו.

יד רבי יוסי אומר יום טוב הראשון של חג להיות בשבת שכח והוציא את הלולב לרשות הרבים פטור מפני שהוציאו ברשות. מקבלת אשה מיד בנה ומיד בעלה ומחזרת למים בשבת. רבי יהודה אומר בשבת מחזירין וביום טוב מוסיפין ובמועד מחליפין. כל קטן שיש בו דעת לנענע חייב בלולב.

סליק פירקא.

הלכה א לולב הגזול והיבש פסול כו'. תני רבי חייה ולקחתם לכם משלכם ולא הגזול. אמר רבי לוי זה שהוא נוטל לולב גזול למה הוא דומה לאחד שכיבר את השלטון תמחוי אחד ונמצא משלו. אמרו אילו לזה שנעשה סניגורו קטיגורו. שופר של עבודה זרה ושל עיר הנידחת רבי לעזר כשר. תני רבי חייה כשר. תני רבי הושעיה פסול. הכל מודין בלולב שהוא פסול. מה בין שופר ומה בין לולב. אמר רבי יוסי בלולב כתיב ולקחתם לכם משלכם לא משל איסורי הנייה ברם הכא יום תרועה יהיה לכם מכל מקום. אמר רבי לעזר תמן בגופו הוא יוצא ברם הכא בקולו הוא יוצא. ויש קול אסור בהנייה. מה פליגין

dono, quia anno ſeptimo illam emere non poteſt.

XII. In principio ſumebat palmam ſecum in ſanctuario ſeptem dies, & in provincia unum diem: Poſt excidium domus, conſtituit Raban Jochanan ben Zachai, ut acciperent palmam in provincia ſeptem dies in memoriam Sanctuarii, & dies totus agitationis eſſet interdictas.

XIII. Primo dii feſti tabernaculorum, qui incidit in Sabbathum, univerſus populus palmas ſuas deferebant in domum congregationis; altero vero die mane ſurgebant, & adveniebant, & ſinguli cognoſcebant ſuas, & capiebat, nam ſapientes dixerunt: Nemo ſatisfacit debito ſuo palma ſocii ſui primo die feſto tabernaculorum; ceteris vero diebus feſtis homo ſatisfacit debito ſuo palma ſocii ſui.

XIV. R. Joſe dicit: Si primus dies feſtus tabernaculorum inciderit in Sabbathum, & oblitus quis fuerit, & eduxerit palmam in locum publicum, liber eſt, quia eam eduxit cum permiſſione. Accipit mulier a manu filii ſui, & a manu mariti ſui, & reddit eam aquis die Sabbathi: R. Jehuda dicit: Die Sabbathi reddunt, die feſto addunt; & diebus intermediis feſti mutant: Puer, qui ſciat movere palmam, obligatur ad palmam.

Finis capitis.

Conſtitutio I. Palma rapta, & ſicca eſt illegitima &c. Docet R. Chijah: *Et ſumetis vobis*. De bonis veſtris, non autem de rapto: Dicit R. Levi: Qui ſumit palmam raptam, cuinam ſimilis eſt? illi, qui honorat dominum aliqua paropſide; & deprehendatur eſſe de ejus facultatibus: Dixerunt: Væ illi, cui advocatus fit accuſator. Cornu Idololatriæ, & urbis impulſæ, R. Elieſer dicit, eſt legitimum; Docet Rabi Chijah: eſt legitimum: Docet R. Oſajah: Eſt illegitimum. Omnes conveniunt de palma, quod ſit illegitima. Quodnam eſt diſcrimen inter cornu, & palmam? Dicit R. Joſe: De palma ſcriptum eſt: *Et ſumetis vobis:* De bonis veſtris, non autem de iis, quæ ſunt uſu interdicta: Profecto hoc loco dictum eſt: *Dies clangoris erit vobis*. Omnimode: Dicit R. Elieſer: Ibi ſatisfacit officio ſuo ejus corpore, profecto hoc loco ſatisfacit officio ſuo ejus ſonitu: Eſtne ſonitus, qui ſit uſu interdictus? De quo diſſentiunt? Quando rapuerit, & contera-

בשנזלו משופה אבל אם גזלו ושיפהו דמים הוא חייב לו . גזל לולב מיכן והדס מיכן וערבה מיכן ואגדן . נישמעינה מן הדא סוכה גזולה אית תניי תני כשירה . אית תניי תני פסולה. רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי מאן דאמר כשירה בשנזל קרקע . מאן דאמר פסולה בשנזל פסל . ואיפשר שלא ייקשר . במיישב מלמעלן . רבנן דקיסרין בשם רבי יוחנן בין זה ובין זה פסולה . איזו היא גזולה פסולה כל שהוא נכנס בתוך סוכתו של חבירו שלא מרעתו . כהדא גמליאל זוגא עבד ליה מטלא גו שוקא עבר רבי שמעון בן לקיש אמר ליה מאן שרא לך. יבש פסול . רבי אבין בשם רבי יודה בר פזי היבש פסול על שם לא המתים יהללו יה . תני בשם רבי יודה היבש עצמו כשר. אשר להן רבי יהודה והלא בכרכי הים מורישין לולביהן לבניהן . אמרו לו אין למידין משעת הדוחק . בעון קומי רבי אבינא יבשה ציציתו מהו . מה בינו לקטום . אמר לון זה הדור וזה אינו הדור . רבי מלוך בשם רבי יהושע בן לוי נחלק המתאים כמי שנפרדו העלין. כפות תמרים . רבי טרפון אומר כפות תמרים . רבי עקיבה אומר כפות תמרים בשמן . רבי יודה אומר אם נפרד יאגדנו . אילו הן ציני הר הברזל שהן כשירות כל שראשה של זה מגיע לצד עיקרה של זו . תני חרות פסולה . דומה לחרות כשר . רבי שמעון בר אבא בשם רבי יוחנן כיני מתניתא כדי לנענע בו כשר . תני הדס וערבה שלשה ולולב ארבעה . תני באמת חמשה דברי רבי טרפון . וחכמים אומרים באמת ששה . על דרבי טרפון פושכין רברבין . על דעתיה דרבנן פושכין דקיקין . רבי יונה ורבי שמעון בן לקיש בשם רבי יהודה נשייא לולב טפח . רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי אזוב טפח . רבי זעירה בעי לולב

ratur, at si rapuerit, & diminuatur ejus pretium tenetur: Si fuerit hinc palma rapta, & illinc myrtus, & hinc salix, eosque colligaverit. Hinc eruitur: Tabernaculum raptum, est qui docet, quod sit legitimum, & est qui docet, quod sit illegitimum. R. Simon nomine R. Jehosua ben Levi; Qui dicit esse legitimum, intelligit quando rapuerit fundum; Qui dicit esse illegitimum, intelligit, quando rapuerit profanum, & fieri potest, quod non alligaverit, quando in superiore parte statuat. Sapientes Cæsarienses nomine Rabi Jochanan: Tam hoc quam illud est illegitimum: Quodnam est raptum illegitimum? Quando quis ingreditur in tabernaculum socii sui præter ejus scientiam: Sicut Gamaliel Zugha fecit tibi tabernaculum in foro; pertransiens Rabi Simeon ben Lakisch dixit illi: Quis tibi permisit? Sicca est illegitima. R. Abin nomine R. Jehuda bar Pazi: Sicca est illegitima: Quia dictum est: *Non mortui laudabunt Dominum*. Traditio nomine R. Jehuda: Sicca ipsa est legitima: Dixit illis R. Jehuda: Atqui in urbibus maritimis in hæreditatem relinquunt palmas suas filiis suis. Responderunt ei: Non docemur ex tempore angustiæ, & necessitatis. Quæsierunt coram R. Abina, si arescat ejus cincinnus, quid? Quodnam est discrimen inter illum, & amputatum? Respondit illis: Hoc est decorum, & illud non est deorum. R. Meloch nomine R. Jehosua ben Levi: Si divisa fuerint media folia gemella reputatur perinde a si fuerint separata folia: *Ramum palmarum*. R. Taphon dicit: *Ramum palmarum*. R. Akiba dicit: Ramum palmarum juxta nomen suum: R. Jehuda dicit: Si separentur: colligentur: Istæ sunt palmæ montis ferrei, quæ sunt legitimæ, quando caput alterius attingat latus alterius: Traditio: Arefactum est illegitimus; Si fuerit arefacto similis erit legitimus: R. Simeon bar Aba nomine R. Jochanan; ita se habet Misna; si in eo satis fuerit, ut motitari possit, erit legitimus: Myrtus, & salix erit trium cubitorum, & palma quatuor: Traditio: In cubito quinque palmorum: verba R. Tarphon: At sapientes dicunt in cubito sex palmorum. Ex mente R. Tarphon: Palmi erant magni. Ex mente sapientum palmi erant parvi: R. Jonas, & R. Simeon ben Lakisch nomine R. Jehuda principis. Palma erat palmaris; R. Simon nomine R. Jehosua ben Levi; hyssopus erat palmaris; R. Zeera vult, quod palma sit palmaris, hyssopus palma-

טפח . איזוב טפח . אמר רבי יוסי קיימה
רבי סימון . רבי חיננא רבי סימון בשם
רבי יהושע בן לוי לולב טפח . אזוב טפח
שופר טפח . שילייא טפח . ויש אומרים
אף דופן שלישית טפח . רבי זעורא בעי
לולב טפח מלבד שיזרה . אזוב טפח חוץ
מגבעוליו . רבי יוסה רבי טבי בשם רבי
חיננא רבי פרנך רב מתנה יוסי בר
מנישא בשם רב לולב טפח מלבד שזרה .
אזוב טפח חוץ מגבעוליו.

הלכה ב כתיב וענף עץ עבות .
עץ שענפיו חופין את רובו ועולה כמין
קליעה ואיזה זה זה הדס . אין תימר
זיתא עולה כמין קליעה ואין ענפיו חופין
את רובו . אין תימר זרגונה ענפיו חופות
את רובו ואינו עולה כמין קליעה ואיזה
זה זה הדס . חייה בר אדא בשם רבי
שמעון בן לקיש במשחירות שנו . למה
משם שאינן דומות לעצו או משם שנגמר
פריו . מה נפק מן ביניהון היה דרכן
לגדל ירוקים . אין תימר משם שאינן
דומות לעצו הרי אינן דומות לעצו . הוי
לא טעמא די לא משם שנגמר פריו .

הלכה ג כתיב וערבי נחל . אין
לי אלא של נחל של בעל של הרים מנין
תלמוד לומר וערבי . אבא שאול אומר
ערבי נחל שתים . ערבה ללולב וערבה
למקדש . אם כן למה נאמר וערבי נחל .
פרט לצפצפת איזו היא של צפצפת
העשויה כמין מגל. תני כמין מגל פסולה.
כמין מסר כשירה. איזו היא ערבה פסולה
עלי ענול וקנה לבן . איזו היא ערבה
כשירה עלה ארום וקנה ארום.

הלכה ד רבי ישמעאל דרש פרי
עץ הדר אחד . כפות תמרים אחד . וענף
עץ עבות שלשה. וערבי נחל שתים. ושתי
דליות אחת שאינה קטומה . רבי טרפון
אומר אפילו שלשתן קטומין . רבי בא בר
ממל בעא קומי רבי אימי כמה דרבי
ישמעאל מרבה בהדס ירבה בשאר כל

maris: Dicit R. Jose: Confirmat Rabi Simon. R. Chinna, R. Simon nomine R. Jehosua ben Levi; Palma est palmaris, hyssopus palmaris, cornu palmare, secundina palmaris; & nonnulli dicunt vel latus tertium palmare. Rabi Zeera vult, quod palma sit palmaris, præter culmum. R. Jose, Rabi Thabi nomine Rab R. Chinna, R. Parrach, R. Mathna, R. Jose Menifcia nomine Rab; palma erat palmaris, modo sit contorta; hyssopus palmaris præter culmum.

Constitutio II. Scriptum est: *Et ramum arboris densæ*: Arboris, cujus frondes tegant majorem ejus partem, & adscendat instar operis implexi: Et quænam est? Myrtus: Si dicas, quod olea adscendat instar operis implexi, at ejus frondes non tegunt majorem sui partem: Si dicas esse propaginem vitis; ejus frondes tegunt majorem sui partem, at non adscendit instar operis implexi: Et quænam illa est? Myrtus. Chijah bar Ada nomine R. Simeonis ben Lakisch: Quando nigra facta fuerit, agitur: Quid? Eo quod frondes non sint similes ejus arbori, aut quod absolutus sit ejus fructus. Quid eruitur ex inter eos? Quæ soleant crescere virides: Si dicas; eo quod non sint similes ejus arbori; Ecce non sunt similes ejus ligno: Si minus hac de causa, satis sit, quod non sit absolutus ejus fructus.

Constitutio III. Scriptum est: *Et salices fluviatiles:* Non probo nisi de fluviatilibus, de vallensibus, & de montanis, unde probatur? Ex eo quod dictum est: *Et salices:* Aba Saul dicit: *Salices fluviatiles*. Duos, salicem pro palma & salicem pro sanctuario; Si ita est, cur dictum est: *Salices fluviatiles*? Excludit Zaphzepha (*sc. salicem vilissimam*) Quænam est Zaphzepha? Quæ facta est instar falcis messoriæ? Traditio: Si fuerit similis falci messoriæ, est illegitima, si similis serræ, erit legitima: Quænam est salix illegitima? Cujus folia sint rotunda, & canna alba: Quænam est salix legitima? Cujus folia sint rubra, & canna rubra.

Constitutio IV. R. Ismael exponit: *Fructum arboris decoræ* unum. *Ramum palmarum* unum; *Et ramum arboris densæ* tres; *Et salices fluviatiles* duos; & duas propagines, unam, quæ non sit amputata. R. Tarphon dicit: Vel si tres omnes fuerint amputati. R. Ba bar Mimal quæsivit coram Rabi Ame: Sicut Rabi Ismael auget in salice, ita pariter auget in ceteris omnibus specie-

המינין . אמר ליה מסבור את סבר על
דרבי ישמעאל קטום הדר. והא תנינן רבי
טרפון אומר אפילו שלשתן קטומין . לית
בר נש אמר אפילו אלא דהוא מורה על
קדמיתא רבי חגיי בעא קומי רבי יוסי מה
בא רבי טרפון להוסיף על דברי רבי
ישמעאל . אמר ליה רבי ישמעאל לא
סבר קטום הדור . ורבי טרפון סבר קטום
הדור . רבי יסא כד סלק להכא חמתין
מבחרין הדסה . אמר למה בני מערבא
מבחרין הדסה ולא שמיע דאמר רבי
סימון בשם רבי יהושע בן לוי ואשר
ישמיעו ויעבירו קול בכל עריהם וגו' . לא
היא הדס ולא היא עץ עבות . אלא הדס
לסכה. ועץ עבות ללולב . רבי זעורה הוה
תקע לה. העשה לולב לעצמו אומר ברוך
אשר קידשנו במצותיו וציונו לעשות לולב.
לאחר לעשות לולב לשמו . כשהוא נוטלו
מהו אומר ברוך אשר קידשנו במצותיו
וציונו על נטילת לולב . נתפלל בו אומר
ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה .
ומברך עליו כל שעה שהוא נוטלו . כיצד
מברכין על נר חנוכה . רב אמר ברוך
אשר קידשנו במצותיו וציונו על מצות
הדלקת נר חנוכה . הכל מודין ביום טוב
הראשון שהוא אומר על נטילת לולב. מה
פליגין בשאר כל הימים . רבי יוחנן אמר
על נטילת לולב . רבי יהושע בן לוי אמר
על מצות זקנים מה אמר רב בלולב . מה
אם חנוכה שהיא מדבריהן הוא אומר על
מצות נר חנוכה . לולב שהוא דבר תורה
לא כל שכן . מה אמר רבי יהושע בן לוי
בחנוכה . מה אם לולב שהוא דבר תורה
אומר על מצות זקנים . חנוכה שהיא
מדבריהן לא כל שכן . לא צורכא דילא .
מה אמר רבי יוחנן בחנוכה . חייה בריה
דרב מברך על כל פעם ופעם רב חונה
לא מברך אלא פעם אחת בלבד . רבי
חונה בשם רב יוסף טעמיה דרב חונה
דמאי מדבריהן ושאר כל הימים מדבריהן .
מה דמאי אין מברכין עליו אף שאר כל
הימים אין מברכין עליו.

ciebus. Respondit ei: Probabiliter tu putas ex mente R. Ismael, quod amputatum sit decorum ei. Atqui legimus. R. Tarphon dicit: Vel si tres omnes fuerint amputati. Nemo potest dicere: Vel si consenserit de priori. R. Haggæus quæsivit coram R. Jose: Quid venit R. Tarphon ad addendum verbis R. Ismaelis? Respondit ei R. Ismael: Non putat, quod amputatum sit decorum. At R. Tarphon putat, quod amputatum sit decorum: R. Issa, quando illuc adscendit, vidit, quod seligerent myrtum; dixit illis: Cur incolæ occidentis seligunt myrtum? Et non intellexit, quod dixit R. Simon nomine R. Jehosua ben Levi: *Et audient, & facient transire sonitum in cunctas urbes eorum &c.* Non erat myrtus, neque arbor densa: At myrtus pro tabernaculo, & arbor densa pro palma. R. Zehera hoc ratum habebat. Si quis sibimet faciat palmam dicet: Benedictus, qui sanctificavit nos præceptis suis, & præcepit nobis facere palmam: Postquam fecerit suo nomine; Quando eam accipit, quid dicet? Benedictus, qui sanctificavit nos præceptis suis, & præcepit nobis accipere palmam: Si oret super ea, dicet: Benedictus, qui fecit vivere nos, & conservavit nos, & fecit nos pervenire usque ad hoc tempus; Et super eo benedicet quoties accipiet: Quomodo benedicunt in lucerna Chanucah? Rab dicit: Benedictus, qui sanctificavit nos præceptis suis, & præcepit nobis præceptum accensionis lucernæ Chanuchah: Omnes conveniunt in primo die festo, quod benedicat in accipienda palma: In quo dissentiunt? In reliquis diebus.: R. Jonathan dicit: in accipienda palma: R. Jehosua ben Levi in præceptis seniorum: Quid dicit Rab in palma? Si in Chanuchah, quæ est ex instituto scribarum, recitat in præcepto lucernæ Chanucah, palma, quæ est ex lege, nonne multo magis? Quid dicit R. Jehosua ben Levi in Chanucah? Si in palma, quæ est ex lege, recitat in præceptis seniorum, Chanucah, quæ est ex verbis scribarum, nonne multo magis? Non est necesse: Quid dicit Rabi Jochanan in Chanucah? Chijah bar Rab benedicebat singulis vicibus; R. Huna non benedicebat nisi una vice duntaxat. R. Huna nomine R. Joseph: Ratio Rabi Huna hæc est; Decenna dubia est ex verbis scribarum, & reliquis etiam diebus ex verbis scribarum, sicut in decima dubia non benedicunt, ita pariter in cunctis reliquis diebus non benedicunt.

Con-

הלכה ה כתיב פרי עץ הדר. עץ שפריו הדר ועצו הדר . איזה זה זה אתרוג . אין תימר רימונא פריו הדר ואין עצו הדר . אין תימר חרובה עצו הדר ואין פריו הדר . איזה זה זה אתרוג. הדר אמר רבי לוי שהוא דר באילנו משנה לחבירתה . אמר רבי תנחומא תירגם עקילס הדר הידור . אילן שהוא גדל על פני המים . תני רבי שמעון בן יוחי ולקחתם לכם פרי עץ הדר עץ שפריו הדר ועצו הדר . טעם פריו מטעם עצו . טעם עצו מטעם פריו . פריו דומה לעצו עצו דומה לפריו ואיזה זה זה אתרוג . רבי יעקב דרומייא בעי מתניתא דלא כבית שמאי דתנינן ושל דמאי בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין . ושל מעשר שני בירושלם לא יטול ואם נטל כשר.

הלכה ו רבי יצחק בר נחמן בשם שמואל כל הפסולין אינן פוסלין לא ביום טוב הראשון בלבד. תמן אמרין רובו מצד אחד וחוטמו כרובו לפסול . ניטלה פיטמתו . תמן אמרין שושנתו . רב יצחק בר חקולא אמר פיקא . ניקב ולא פילש מבפנים כשר . כהיא דתנינן תמן ניטל עוקצו ניקב ולא חסר כל שהוא כשר . אתרוג הכושי פסול. הכא מן הכושי בשר. הירוק כברתן . רבי זעורה בעא קומי רבי אימי כהן כרתינון או דדמי להן כרתינון. אמר ליה כהן כרותינון . איזהו ירקרק שבירוקים . רבי לעזר אומר כשעוה ובשושנת קרמל . סומכוס אמר בכנפי טווס. איזהו אדמדם שבאדומים זה זהורית עקומה. והכא הוא אמר הכין . אמר רבי פינחס שנייא היא תמן דכתיב ירקרק.

הלכה ז אתרוג הבוסר רבי עקיבה אומר אינו פרי . וחכמים אומרים פרי . רבי אילא רבי יסא בשם רבי לעזר אתייא דרבי שמעון כשיטת רבי עקיבה רבו. כמה דרבי עקיבה אמר אתרוג בוסר

Constitutio V. Scriptum est: *Fructum arboris decoræ:* Hæc est arbor, cujus fructus est decorus, & lignum est decorum: Quænam est? Malum citreum. Si dicas esse malogranata; Ejus fructus est decorus, at ejus lignum non est decorum: Si dicas esse siliquam: Ejus lignum est decorum, at ejus fructus non est decorus: Quænam est? Malum citreum. הדר Dicit R. Levi; ut habitet in suo arbore de anno in annum. Dicit R. Tanchuma: Interpretatur Onkelos הידור הדר *decor decorus*. Arbor quæ crescit super faciem aquarum. Docet R. Simeon ben Jochai: *Et sumetis vobis fructum arboris decoræ; arboris*, cujus fructus est decorus, & lignum decorum; gustus sui fructus juxta gustum sui ligni; gustus sui ligni juxta gustum sui fructus; Ejus fructus similis ejus ligno, & ejus lignum simile ejus fructui: Quænam est? Malogranatum. R. Jacob Australis putat: Misna non est juxta mentem scholæ Schammai; Etenim legimus: Si fuerit ex decima dubia, schola Schammai reprobat, & schola Hillel probat: Si fuerit ex decima secunda in Hierusalem, non sumet, at si sumat, erit legitimum.

Constitutio VI. R. Isaach bar Nachman nomine Samuelis: Omnia profanata non reprobant, nisi in primo die festo duntaxat; Et ibi dicunt: Major pars ab uno latere, si amputatum fuerit in majori parte venit ad reprobandum: Si accipiat amputatum; Ibi dicunt, quod mutare debeat. R. Isaach bar Chacula dicit, uvam: Si fuerit perforatum, at non apertum in inferiori parte, est legitimum: Sicut ibi legimus; si ejus petiolus ablatus fuerit, si perforatum fuerit, & nihil defecerit, est legitimum; Malum citreum siccum, est illegitimum; quod venit ex sicco, est legitimum; & viride est ut hyacinthinum; R. Zehera quæsivit coram Rabi Ame; si fuerint ut hyacinthinum, aut similia hyacinthino? Respondit ei: ut hyacinthinum: Quodnam est? Maxime subviride in viridibus? R. Eliezer dicit; ut cera, ut cera Karmal. Somcas dicit; ut alæ pavonis. Quodnam est maxime rubrum in rubris? Est purpura prava: Et hoc loco tu ita dicis? Dicit R. Pinchas: Diversum est; Etenim ibi scriptum est: ירקרק *sc. subviride*.

Constitutio VII. Malum citreum spretum: R. Akiba dicit, non est fructus: R. Ela, R. Issa nomine R. Eliezer: Sententia consentit cum sententia Rabi Akiba magistri sui. Sicut R. Akiba dicit: Malum citreum spretum non est fru-

אינו פרי כן רבי שמעון אמר אתרוג
בוסר אינו פרי . אמר רבי יוסי וכי כל
שהוא כשר בלולב חייב במעשרות וכל
שאינו כשר בלולב אינו חייב במעשרות .
התיבון הרי מנומר . הרי הוא גדל בדפוס .
הרי הוא עשוי ככדור . הרי הוא פסול
בלולב וחייב במעשרות . מסתברא רבי
שמעון יודה לרבי עקיבה . רבי עקיבה לא
יורה לרבי שמעון . רבי שמעון יודי לרבי
עקיבה דכתיב פרי ואינו פרי . רבי עקיבה
לא יודה לרבי שמעון הרי מנומר . הרי
גדל בדפוס . הרי הוא עשוי ככדור הרי
הוא פסול בלולב וחייב במעשרות.

הלכה ח אנן תנינן כאגוז . אית
תניי תני עד כאגוז . מאן דאמר כאגוז .
מאן דאמר כאגוז . כאגוז עצמו כשר .
מאן דאמר עד כאגוז כאגוז עצמו פסול .
אמר רבי יוסה אילו הוה כתיב וכפות
תמרים יאות . לית כתיב אלא כפות
תמרים . אפילו זה בידו אחת וזה בידו
אחת . אמרו עליו על רבי עקיבה שנכנס
לבית הכנסת ואתרוג על כתיפיו.

הלכה ט הא בהודו לא . להוציא
אף באנא יהוה הצליחה נא.

הלכה י רב חייה בר אשי בשם
רב זה שהוא משכים לצאת לדרך נוטל
לולב ומנענע . שופר ותוקע . לכשהגיע
עונת קרית שמע הרי זה קורא את שמע
ומתפלל . תני צריך לנענע שלשה פעמים.
רבי זעורה בעי הכין חד והכין חד . או
הכין והכין חד . תמן תנינן צריך לכסכס
שלשה פעמים בין כל דבר ודבר . רבי
זעורה בעי הכין חד . והכין חד . או הכין
חד והכין חד.

הלכה יא תני אבל אמרו אשה
מברכת לבעלה ועבד לרבו וקטן לאביו .
ניחא אשה מברכת לבעלה עבד לרבו .
קטן לאביו . לא כן אמר רבי אחא בשם
רבי יוסי בן נהוראי כל שאמרו בקטן כדי
לחנכו : תיפתר בעונה אחריהן אמן . כהיא
דתנינן תמן מי שהיה עבד או אשה או
קטן מקרין אותו ועונה אחריהן מה שהן

fructus; ita pariter R. Simeon dicit: Malum citreum ſpretum non eſt fructus; Dicit R. Jehuda: Num quod eſt legitimum in palma, obligatur ad decimas, & quod non eſt legitimum in palma, non obligatur ad decimas: Opponunt: Ecce variegatum, ecce quod creſcit in forma, ecce illud efformatur ut globus; Ecce illud eſt illegitimum in palma, & obligatur ad decimas: Probabiliter R. Simeon conſentit cum R. Akiba, at R. Akiba non conſentit cum R. Simeone. R. Simeon conſentit cum R. Akiba; Scriptum eſt: *Fructum*; At non eſt fructus: R. Akiba conſentit cum R. Simeone; ecce eſt variegatum, ecce creſcit in forma, ecce efformatur ut globus, ecce eſt illegitimum in palma, & obligatur ad decimas.

Conſtitutio VIII. Nos legimus: Quantitas nucis: Eſt qui docet; donec fiat ſicut nux; Qui dicit: Quantitas nucis; Sicut nux ipſa erit legitimum; Qui dicit; donec fiat ſicut nux, ſicut nux ipſa eſt illegitimum. Dicit Rabi Joſe; Hoc ſcriptum eſt: *Ramum palmarum*. Recte: Non ſcriptum eſt niſi *ramum palmarum*: Vel ſi iſte manu ſua teneat unum, & ille manu ſua teneat unum; Dixerunt ex ſententia R. Akiba; ſi ingrediatur in domum congregationis, & fuerit malum citreum in humeris ſuis.

Conſtitutio IX. At in *confitemini* minime: Ad excludendum etiam in *quæſo Domine ſalva nunc*.

Conſtitutio X. Rabi Chijah bar Aſſe nomine Rab: Qui diluculo ſurgebat, ut egrederetur ad iter, ſumebat palmam, & movebat; cornu, & clangebat; Quando advenerat tempus lectionis *Audi*, ecce legebat *Audi*, & orabat: Traditio: Debebat movere tribus vicibus. R. Akiba vult; ſic ſemel, & ſic ſemel; aut ita atque ita ſemel: Ibi legimus: Oportet fricare tribus vicibus inter ſingula. R. Zehera vult; ſic ſemel, & ſic ſemel; aut ita, atque ita ſemel.

Conſtitutio XI. Traditio: At dixerunt; Uxor benedicet marito ſuo, & ſervus domino ſuo, & puer patri ſuo. Recte, uxor benedicet marito ſuo, & ſervus domino ſuo, puer patri ſuo. Non ita dicit R. Aka nomine R. Joſe ben Nurai; Quæ dicta ſunt de puero, pertinent ad eum inſtruendum: Poteſt exponi: Quando reſpondeat poſt eos amen; Sicut ibi legimus: Si ſervus, aut mulier, aut puer legant, & reſpondeat poſt eos, quid dicunt? Sit illi maledictio: Et præterea dixerunt: Veniat maledictio filio viginti annorum, qui

אומרין ותהא לו מאירה ועוד אמרו תבוא מאירה לבן עשרים שהוא צריך לבן עשר.

הלכה יב רב ושמואל חד אמר הללויה. וחורנה אמר הללויה. מאן דאמר הללויה נחלק ואינו נמחק . מאן דאמר הללויה נמחק ואינו נחלק . ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא . מן מה דאמר רב שמעית מן חביבי אם יתן לי אדם ספר תהילים של רבי מאיר מוחק אני את כל הללויה שבו . שלא נתכוון לקרשן . הוי דו אמר הללויה מיליהון דרבנן פליגין דאמר רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי בעשרה לשונות של שבח נאמר ספר תהילים באישור בניצוח בניגון בשיר במזמור בהשכל ברינה בתודה בתפילה בברכה . המאושר שבכולן הללויה שהשם והשבח כלולין בו . רבי זעורה בעי קומי רבי אבהו מה נעני . אמר ליה רבי אבא כיפה קומי . רבי יונה עני הכין והכין . רבי ליעזר לא עני הכין והכין . רב בשם רב אבא בר חנה בשם רב והוא שענה ראשי פרקים . רבי זעורא בעי והיילין אינון ראשי פרקים . הללויה הללו עברי יהוה הללו את שם יהוה. בעון קומי רבי חייא בר בא מנין אם שמע ולא ענה יצא . אמר לון מן מה דאנן חמיין רבנין רברבייא קיימין בציבורא ואילין אמרין ברוך הבא ואילין אמרין בשם יהוה ואילו ואילו יוצאין ידי חובתן . תני רבי הושעיה עונה הוא אדם אמן אף על פי שלא אכל אינו אומר ברוך שאכלנו אם לא אכל . תני אין עונין אמן יתומה ולא אמן קטופה איזו היא אמן יתומה אמר רבי הונא ההן דחייב למברכה והוא עני ולא ידע מהו . תני גוי שבירך את השם עונין אחריו אמן . בשם אין עונין אחריו אמן . אמר רבי תנחומא אם בירכך גוי ענה אחריו אמן דכתיב ברוך תהיה מכל העמים . גוי אחד פגע ברבי ישמעאל ובירכו . אמר ליה כבר מילתך אמירה . אחר פגע בו וקיללו . אמר ליה כבר מילתך אמירה . אמרו ליה תלמידוי רבי היך מה דאמרת לדין אמרת לדין . אמר לון ולא כן כתיב

qui opus habeat filio decem annorum.

Constitutio XII. Rab & Samuel; alter dicit: הללויה & alter dicit הללו יה: Qui dicit הללו יה dividit, at non delet: Qui dicit הללויה delet at non dividit: At ignoramus, qui sit, qui hoc dicat, & qui illud dicat: Ex eo quo dicit Rab; Audivi ex meo amico: Siquis mihi daret librum Psalmorum Rabi Meir, ego delerem omnia הללויה quæ in eo continentur: Quia non intendunt ad eorum sanctitatem. Hoc est quod dicit: הללויה. Verba sapientum contraria sunt, quia dicit R. Simeon nomine R. Jehosua ben Levi. Decem modis laudis memoratur liber Psalmorum, sc. beatitudinis, victoris, consensus, cantici psalmi, intellectus, exultationis, legis, orationis, benedictionis. Et omnium præstantissimus est הללויה, quia ibi comprehenditur nomen Divinum & laus. R. Zeera quæsivit coram R. Abau; quid responsum fuit? Dixit ei Rabi Aba Chipha coram Rabi Jonas: respondit sic & sic: R. Eliefer: Non respondit sic, & sic. R. Zeera quæsivit, quænam sunt principia capitum? *Laudate Dominum, laudate servi Dominum, laudate nomen Domini*. Quæsierunt coram R. Chijah bar Ba; unde probatur; si audiat & non respondeat, quod satisfaciat debito suo? Respondit illis. Ex eo quod nos vidimus sapientes maximos stantes in cœtu; & isti dicebant: *Benedictus, qui venit*: Et illi respondebant: *In nomine Domini*; Et tam illi, quam isti satisfaciebant officio suo. Docet R. Osajah. Respondebit amen, vel si non comedat; At non dicet: Benedictus, qui cibavit nos; si non comedat: Traditio: Non respondet amen amputatum, neque amen acceleratum: Quodnam est amen amputatum? Dicit R. Huna; quando obligatur ad benedictionem, & ipse respondeat, & nesciat, quid respondeat. Traditio: Si gentilis benedicat Deo, respondent post eum, amen; Si in nomine Divino, non respondent post eum amen: Dicit R. Tanchuma; Si tibi benedicat gentilis, responde post eum amen: Scriptum est enim: *Benedictus eris ex omnibus populis*: Quidam gentilis occurrit R. Ismaeli, eique benedixit. Dixit illi: Jam verbum tuum dictum est. Posthæc iterum ei occurrit, eique maledixit; Dixit illi: Jam verbum tuum dictum est: Dixerunt illi sui discipuli; Rabi; sicut huic dixisti, illi dixisti? Respondit illis: Nonne scriptum est: *Qui te maledixerit, maledictus est, & qui te be-*

אורדך אלור ומברכך ברוך . רבי היה כופל בה רברים . רבי לעזר בן פרטא פושט בה רברים . אמר רבי לעזר רזקני הגליל היא רזקני הגליל אומר אסור למסור למי שהוא חשור על השביעית מזון שתי סעודות . אמר רבי מתנייה תיפתר הכל דברי הכל כשהיו אתרוגים נמכרין ביוקר . כהרא תרונגייא הוון מצפצפין תמן והוה רב נחמן בר יעקב יהב אתרוגא מתנה לבריה אמר ליה לכשתזכה בו ובמצותו החזירוהו ליהוה .

הלכה יג כתיב ושמחתם לפני יהוה אלהיכם שבעת ימים . אית תניי תני בשמחת לולב הכתוב מרבר . אית תניי תני בשמחת שלמים הכתוב מרבר . מאן דאמר בשמחת שלמים הכתוב מרבר ביום הראשון רבר תורה ושאר כל הימים דבר תורה . ורבן יוחנן בן זכאי מתקין על דבר תורה . מאן דאמר בשמחת לולב הכתוב מרבר ביום הראשון רבר תורה . ושאר כל הימים מדבריהן . ורבי יוחנן בן זכאי מתקין על דבריהן . ויש התקנה אחר התקנה . חברייא בעון קומי רבי יונה היך מה ראת אמר והקרבתם אשה ליהוה שבעת ימים . אין שבעה בלא שבת . ורכוותה ושמחתם לפני יהוה אלהיכם שבעת ימים . אין שבעה בלא שבת . אמר לון שנייא היא דכתיב ולקחתם לכם ביום הראשון . חלק הראשון מהן . מעתה במקרש ירחה בגבולין לא ירחה . אמר רבי יונה אילו הוה כתיב ולקחתם לפני יהוה אלהיכם . הייתי אומר כאן מיעט ובמקום אחר ריבה . אלא ולקחתם לכם מכל מקום . ושמחתם לפני יהוה אלהיכם שבעת ימים בירושלם .

הלכה יד חברייא אמרין דברי רבי יוסי שמצות עשה רוחה למצוה בלא תעשה . אמר לון רבי יוסי לא מן הרא . אלא מן הרא ראמר רבי אילא ותניי תמן כך היה המנהג בירושלם ארם הולך לבית הכנסת ולולבו בידו קורא את שמע ומתפלל ולולבו בידו . נכנס לבקר את החולה ולולבו בידו . לשאת את כפיו ולקרות בתורה נותנו לחבירו . הניחו בארץ אסור לטלטלו . אמר רבי אבון זאת

nedixerit, *benedictus*? R. Chijah duplicabat in eo verba; R. Eliefer ben Parta extendebat in eo verba. Dicit R. Eliefer; De fenioribus Galilææ erat; etenim feniores Galilææ dicunt: Interdictum eft tradere illi, qui fit fufpectus de fructibus anni feptimi, alimentum duorum conviviorum: Dicit R. Mathaniah: Exponitur omnium confenfu, quando mala citrea venduntur maximo pretio: Sic gallinæ ibi pipiunt: R. Nachman bar Jacob dono dedit malum citreum filio fuo, ei dicens; Poftquam meritus fueris in eo, & in ejus præcepto, reftitues mihi.

Conftitutio XIII. Scriptum eft: *Et lætabimini coram Domino Deo veftro feptem diebus*: Eft qui docet: De lætitia palmæ textus loquitur: Eft qui docet; de lætitia pacificorum textus loquitur: Qui dicit: De lætitia pacificorum textus loquitur; in die primo ex lege, pariterque in reliquis diebus ex lege. Et Raban Jochanan ben Zachai conftituit ex lege. Qui dicit: De lætitia palmæ textus loquitur; in die primo ex lege; & reliquis diebus ex verbis fcribarum: Et Raban Jochanan ben Zachai conftituit ex verbis fcribarum. Eftne conftitutio poft conftitutionem? Socii quæfierunt coram Rabi Jona: Quomodo tu dicis: *Et offeretis ignitum Domino feptem diebus*: At non feptem dies non funt fine Sabbatho. Et fimiliter: *Et lætabimini coram Domino Deo veftro feptem diebus*: Non funt feptem fine Sabbatho: Refpondit illis: Diverfum eft: Scriptum eft enim: *Et fumetis vobis in die primo*: Extrahe primum ab illis. Hinc in fanctuario pellet, at in terminis non pellet: Dicit R. Jonas: Si non fcriptum effet: *Et fumetis coram Domino Deo veftro*: Ego dixiffem: Hic excludit, & in alio loco includit: At dictum eft: *Et fumetis vobis*: Domino: *Et lætabimini coram Domino Deo veftro feptem diebus*. Hierofolymæ.

Conftitutio XIV. Socii dicunt: Verba R. Jofe, quod præceptum affirmativum pellat præceptum negativum. Refpondit eis: R. Jofe non hinc probat, fed ex eo; quod dicit R. Ela: Atqui extat ibi traditio: Hæc erat confuetudo in Hierofolyma: Homo ibat in domum congregationis; & palma erat in ejus manu, legebat audi; & orabat; & palma erat in ejus manu; ingrediebatur ad vifitandum ægrotum; & palma erat in ejus manu; fi ad benedicendum; & ad legendum in lege; dabat eam focio fuo; fi deponat in terra interdictum eft transferre. Dicit R. Abon: Hoc dicis, quod

אומרת שהוא אסור בהנייה. תני מטלטלין עצי בשמים להריח בהן לחולה בשבת. רבנן דקיסרין אמרין ערבה מותר להניף בה לחולה בשבת. אף בסכין של מילה כן. אף במצה כן. מן מה דאמר רבי יוחנן דברי רבי יוסה אפילו פירש חוזר אפילו על הציצין שאינן מעכבין את המילה הדא אמרה אף בסכין של מילה כן אף במצה כן.

הלכה טו יודע לנענע חייב בלולב. יודע להתעטף חייב בציצית. יודע לדבר אביו מלמדו לשון תורה. יודע לשמור את ידיו אוכלין על ידיו תרומה. את גופו אוכלין על גופו טהרות. אבל אינו עובר לפני התיבה ואינו נושא את כפיו ואינו עומד על הדוכן עד שיתמלא זקנו. רבי אומר וכולהם מבן עשרים שנה ומעלה שנאמר ויעמידו את הלוים מבן עשרים שנה ומעלה לנצח על מלאכת בית יהוה.

פרק שלישי

א לולב וערבה ששה ושבעה ההלל והשמחה שמונה. סוכה וניסוך המים שבעה. והחליל חמשה וששה. לולב שבעה כיצד יום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת לולב שבעה ושאר כל הימים ששה.

ב ערבה שבעה כיצד יום השביעי של ערבה שחל להיות בשבת שבעה ושאר כל הימים ששה.

ג מצות לולב כיצד כל העם מוליכין את לולביהן להר הבית והחזנין מקבלים מידם וסודרין אותם על גג האיצטבה והזקנים מניחין את שלהן בלשכה ומלמדין אותן לומר כל מי שהגיע לולבי בידו הרי הוא לו מתנה. דמחרת משכימין ובאין החזנין מרקין לפניהן והן מחטפין ומכין איש את חבירו. וכשראו בית דין שהיו באין לידי סכנה התקינו שיהא כל אחד ואחד נוטל בביתו.

ד מצות ערבה כיצד מקום היה למטה מירושלם ונקרא מוצא ויורדין לשם ומלקטין משם מורביות של ערבה ובאין וזוקפין אותן בצידי המזבח וראשיהן כפופין

quod sit usu interdicta. Traditio: Transferunt ligna aromatica, ut ea olfaciat ægrotus in Sabbatho. Sapientes Cæsarienses dixerunt. Licet ventilare salicem ægroto in Sabbatho, pariterque cultros circumcisionis, & similiter azyma: Ex eo quod dicit R. Jochanan: verba Rabi Jose, vel si separaverit, poterit iterum dividere fila, quæ non impediunt circumcisionem: Hoc dicit; vel cultros circumcisionis, vel azyma.

Constitutio XV. Si sciat movere, obligatur ad palmam; si sciat se velare, obligatur ad fimbrias; si sciat loqui, pater eum docebit linguam sanctam; si sciat custodire manus suas, eum cibant separatione, si corpus suum, cibant ipsa puritate. At non transibit coram arca, neque elevabit manus suas, neque consistet super suggesto, priusquam impleatur ejus barba. Rabi dicit: Et omnia a vigesimo anno & ultra; Dictum est enim: *Et constituent Levitas ab ætate viginti annorum & ultra ad prævalendum super opera domus Domini.*

CAPUT IV.

I. Palma & salix observatur sex & septem dies, Hallel & lætitia octo dies, tabernaculum & libatio aquarum septem dies, & tibia quinque & sex dies. Palma septem dies, quomodo? Si dies festi primus inciderit in Sabbathum, palma septem dies, quomodo? Si dies festi primus inciderit in Sabbathum, palma septem dies, & ceteris omnibus diebus sex.

II. Salix septem dies, quomodo? Dies septimus salicis quando incidit in Sabbathum, salix septem dies, & reliquis omnibus diebus sex.

III. Præceptum palmæ, quomodo? omnis populus ferebant palmas suas ad montem domus, & ministri eas recipiebant & ordinabant eas in scamno, & seniores suos deponebant in conclavi, & docebant eos dicendo; quisquis attigerit palmam meam manibus suis, ipsi erit in donum: Sequenti die mane surgebant, & veniebant, & ministri spargebant eas coram illis, & illi capiebant eas, & alius alium percutiebat; cum autem Synhedrium vidisset, quod periclitarentur; ordinarunt, ut quilibet secum ferret domum.

IV. Præceptum salicis quomodo? Locus erat prope Hierosolymas, qui vocabatur Moza; eo descendebant, & inde colligebant ramos & salicis veniebant, & elevabant eos in latera altaris, & extremitates inclinatæ erant super altare: Buc-

על גבי המזבח ותקעו והריעו ותקעו בכל יום מקיפין את המזבח פעם אחת ואומר אנא יהוה הושיעה נא אנא יהוה הצליחה נא . רבי יהודה אומר אני והוא הושיעה נא . אני והוא הושיעה נא . אותו היום מקיפין את המזבח שבע פעמים . בשעת פטירתן מה הן אומרין יופי לך מזבח יופי לך מזבח רבי אליעזר אומר ליה ולך מזבח ליה ולך מזבח.

ה כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת אלא שהיו מלקטין אותה מערב שבת ומניחין אותן בגיניות של זהב כדי שלא יכמושו . רבי יוחנן בן ברוקה אומר חריות של דקל היו מלקטין וחובטין על גבי המזבח ואותו היום היה נקרא יום חיבוט חריות . מיד התינוקות שומטין את לולביהן ואוכלין אתרוניהן.

ו ההלל והשמחה שמונה כיצד מלמד שאדם חייב בכבוד יום טוב האחרון של חג כשאר כל ימות החג. סוכה שבעה כיצד גמר מלאכול לא יתיר את סוכתו אבל מוריד הוא את הכלים מן המנחה ולמעלן בשביל כבוד יום טוב האחרון.

ז ניסוך המים שבעה כיצד צלוחית של זהב מחזקת שלשת לוגין היה ממלא מן השילוח הגיעו לשער המים תקעו והריעו ותקעו עלה בכבש ופנה לשמאלו ושני ספלים של כסף היו שם. רבי יהודה אומר של סיד היו אלא שהיו מושחרין מפני היין ומנוקבין כמין שני חוטמין דקין אחד מעובה ואחד מידק כדי שיהו כלים כבת אחת.

ח מערבי של מים ומזרחי של יין עירה של מים בתוך של יין . או של יין לתוך של מים יצא . רבי יהודה אומר מלוג היה מנסך כל שמונה . ולמנסך אומרים לו הגבה את ידך שפעם אחת ניסך על רגליו ורגמוהו כל העם באתרוגיהם.

ט כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת אלא שהיה ממלא מערב שבת חבית של זהב שאינה מקודשת מן השילוח ומניחה בלשכה נשפכה או נתגלתה

Buccinabant, clangebant, & buccinabant; Quolibet die circumdabat altare semel, & dicebant: *Quæso Domine salva nunc, quæso Domine fac prosperare nunc*. R. Jehuda dicit: *Ego & ille salva nunc, ego & ille salva nunc*. Et eo die circumdabant altare septies. Tempore dimissionis eorum, quid dicebant? *Pulchritudo tibi altare, pulchritudo tibi altare*. R. Eliesert dicit: *Domino & tibi altari, Domino & tibi altari*.

V. Quemadmodum opus ejus erat die profano, ita pariter opus ejus erat in Sabbatho, sed colligebant salices vespera Sabbathi, & imponebant eas vasis aureis, ne marcescerent: R. Jochanan ben Beroka dicit: Ramos dactylorum adducebant, & percutiebant in solo ad latera altaris, & hic dies vocatur dies percussionis ramorum; statim pueri demittebant palmas eorum, & comedebant mala citrea eorum.

VI. Hallel & lætitia octo dies quomodo? Docet quod homo tenetur ad honorem diei ultimi festi, quemadmodum ad ceteros dies festi. Tabernaculum septem quomodo? Quando finem imposuerit comestioni, non destruet tabernaculum suum, sed vasa demittet a tempore oblationis muneris & infra propter honorem ultimi diei festi.

VII. Libatio aquarum septem, quomodo? Amphoram auream quæ continebat tres logos, implebat e Siloah, quando perveniebant ad portam aquarum, buccinabant, clangebant, & buccinabant, adscendebat gradus & veniebat ad sinistram; duo simpula argentea ibi erant, R. Jehuda dicit; ex calce erant; sed eorum ora erant nigra propter vinum, & perforata instar duarum narium tenuium, unum erat latum, & alterum angustum, ut ambo eodem tempore consumerent.

VIII. Quod erat ad occidentem, erat aquarum, quod ad orientem vini; Si aquam effundat in illud, quod vinum excipiebat aut vinum in illud, quod aquas excipiebat, satisfaciebat debito suo: R. Jehuda dicit: Logum libabat cunctis octo diebus; & libanti dicebant: *Extolle manum tuam*. Nam aliquando libavit super pedes suos, & universus populus lapidavit suis malis citreis.

IX. Quemadmodum opus illius erat die profano, ita pariter opus illius erat in Sabbatho, nisi quod implebant inde a vespera Sabbathi vas aureum, quod erat sanctificatum (aquis) e Siloah, quod ponebatur in conclavi: Si effusum esset, aut detectum implebat illud aqua labri, quia vinum & aqua detecta illegi-

היה ממלא מן הכיור שהמים והיין המגולים פסולין מעל גבי המזבח.

סליק פירקא

הלכה א לולב וערבה ששה ושבעה כו׳ . רבי זעורה רבי אילא רבי יסא בשם רבי יוחנן ערבה הלכה למשה מסיני . ודלא כאבא שאול דאבא שאול אומר ערבה דבר תורה. וערבי נחל שתים ערבה ללולב וערבה למקדש . רבי בא רבי חייה בשם רבי יוחנן ערבה וניסוך המים הלכה למשה מסיני . ודלא כרבי עקיבה דרבי עקיבה אמר ניסוך המים דבר תורה בשני ונסכיהם . בששי ונסכיה . בשביעי כמשפטם מ׳ם יו׳ד מ׳ם מים. רבי חייה בר בא בעא קומי רבי יוחנן ועכשיו למה הם חורשין בזקינות . אמר ליה בשעה שניתנה הלכה לכך ניתנה שאם ביקשו לחרוש יחרוש . רבי בא בר זבדא בשם רבי חונייא דברת חורן ערבה וניסוך המים ועשר תקיעות מיסוד הנביאים הם . מה ופליג . רבי יוסי בי רבי בון בשם לוי כך היתה הלכה בידם ושכחוה ועמדו השניים והסכימו על דעת הראשונים ללמדך שכל דבר שנותנין נפשם בית דין עליו סופו להתקיים בידן כמה שנאמר למשה בסיני. ואתיא כהיא דאמר רבי מנא כי לא דבר רק הוא . ואם רק הוא מכם . למה שאין אתם יגיעין בו . כי הוא חייכם . אימתי הוא חייכם בשעשה שאתם יגיעים בו. רבי יוחנן אמר לרבי חייה בר בא בבלייא הרין מילין סלקון בידיכון מפשיטותא דתעניתא וערובתא דיומא שביעייא . רבנן דקיסרין אמרין אף הדא סקזתה. רבי סימון מפקד לאילין דמחשבין יהבון דעתכון דלא תעברון לא תקיעתה בשבתא ולא ערבתא בשבתא . ואין ארחקתון עברון תקיעתא ולא תעבדון ערבתא.

הלכה ב רבי יעקב דרומייא בעי מתניתא דלא כרבי דוסא דרבי דוסא אמר בשחרית צריך אתם לומר כל מה שילקטו העניים היום מבין העמרים הבקר הרי הוא הבקר . רבי יודה אומר לעיתותי

legitima sunt, ut offeruntur super altare.

Finis capitis.

Constitutio I. Palma, & salix sex, & septem &c. R. Zeera, R. Ela, R. Issa nomine R. Jochanan; Salix est constitutio Mosis ex monte Sinai: At non est juxta sententiam Aba Saul; Etenim Aba Saul dicit; Salix ex lege: *Et salices fluviatiles*; duos, salicem pro palma, & salicem pro sanctuario; Rabi Ba, R. Chijah nomine R. Jochanan; salix & libatio aquarum est constitutio Mosis ex monte Sinai: At non est juxta sententiam R. Akiba; Etenim Rabi Akiba dicit: Libatio aquarum ex lege: In secundo: *Et libamina eorum*. In sexto: *Et libamina ejus*. In sexto: *Juxta institutum eorum*. מ׳ם יו׳ד מ׳ם sc. aquas. R. Chijah bar Ba quæsivit coram R. Jochanan; Nunc qua de causa sunt surdi in senectute? Respondit ei: Quando data fuit constitutio, sic data fuit; si velint esse surdi sint surdi: R. Ba bar Zebada nomine R. Chuniah: Manifestum est, quod salix, ex libatio aquarum, & decem clangores sint ex fundamento prophetarum: Quænam est dissensio? R. Jose discipulus R. Bon nomine Levi; Ita erat constitutio in eorum manibus, & obliti sunt, & constituerunt secundi, & consenserunt in sententia priorum: Ut doceare; quod omnia, in quæ dederint animas suas Synhedrium, finis erit, ut confirmentur in suis manibus; Sicut dictum est Mosi in monte Sinai. Et concluditur juxta id, quod dicit R. Mena: *Quia non verbum vanum illud*: Si vanum illud, erit ex vobis. Qua de causa? Quia vos in illo non laboratis: *Quia erit vita vestra*. Quando erit vita vestra? Quando vos in illo laborabitis. Rabi Jochanan dixit R. Chijah bar Ba Babylonici: Duo adscenderunt in manus vestras ex doctrina jejunii, atque ex mixtura diei septimi: At sapientes Cæsarienses dicunt; Vel venæ sectio. R. Simon præcepit illis, qui supputabant: Attendite, ne faciatis clangorem in Sabbatho, neque mixturam in Sabbatho, neque festinate facere jejunium, neque facite mixturam.

Constitutio II. R. Jacob australis vult, quod Misna non sit juxta sententiam R. Dosa: Etenim R. Dosa dicit: Mane homo dicere debet: Quod colligent pauperes hodie inter manipulos, erit liberum; Ecce hoc est liberum. Rabi Jehuda dicit: Usque ad tempus vespertinum.

ערב . וחכמים אומרים אין הבקר אנסים הבקר שאין אנו אחראין לרמאין . תמן את אמר אין הבקר אנסים הבקר . והכא את אמר הבקר אנסים הבקר . אמר רבי לעזר תמן על דעתו הוא מבקר . ברם הכא על כרחו הוא מבקר . אמר רבי חנניה בריה דרבי הלל ויאות תרע לך שהוא כן שכבר חילופיו בירו . רב מפקד לרבית רב אתי . רב המנונא מפקד לחברייא כר תהוון יהבין מתנה ביומא טבא לא תהוון יהבין מתנה ביומא טבא לא תהוון יהבין לה אלא לדעת גמורה . כהדא רב הונא יהב אתרונא מתנה לבריה אמר ליה אין יומא טבא יומא דין הרי הוא לך מתנה . ואין למחר הרי הוא לך מתנה.

הלכה ג מהו מוצא ממצייא . אמר רבי תנחומא קלוגייא הוה שמה . בר קפרה אמר וגבהן אחת עשרה אמה . אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן וראשיהן כפופין לצדדי המזבח . רבי זעורא שלח שאיל לרבי דניאל בריה דרב קטינא שמעת מאביך טעונה ברכה וניטלת בפני עצמה ויש לה שיעור . אתא רבי אייבו בר נגרי בשם רב חונה ואמר טעמא טעונה ברכה וניטלת בפני עצמה . ויש לה שיעור לא שמעתי . תמן אמרין רב ששת ורב נחמן בר יעקב חד אמר שלשה בדי עלין. וחורנא אפילו בד אחד. תני ובעלי מומין. רבי שמעון בן לקיש בעא קומי רבי יוחנן בעלי מומין נכנסין בין האולם ולמזבח. אמר ליה כשרים היו. רבי אבהו בשם רבי יוחנן כיני מתניתא אני והו הושיעה נא . אני והוא הושיעה נא. אמר רבי אבהו לך לישועתה לנו . לך יודייה . דרש רבי בא סרונגיה והושיע יהוה את אהלי יהודה בראשונה . והושע כתיב . דרש רבי זכיי כי עתה תצאי מקיריה ושכנת בשדה . ושכינתי בשדה . חנניה בן אחי רבי יהושע אומר אנכי יהוה אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים. הוצאתיך כתיב. רבי ברכיה רבי ירמיה בשם רבי חייה בר בא דרש לוי בר סיסי בנהרדעא ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטוהר . זו עד שלא נגאלו . אצל משנגאלו היכן דרכה של לבנה

tinum. At sapientes dicunt: Liberum violentorum non est liberum, quia non incedimus post deceptores: Ibi tu dicis, quod liberum violentorum non sit liberum; & hoc loco dicis, quod liberum violentorum sit liberum? Dicit R. Eliefer: Ibi ex sua sententia liberum facit; profecto hoc loco vel invitus liberum facit. Dicit R. Chananjah bar R. Hillel: recte; scito quod jam sit commutatio in manu sua. Rab visitavit scholam: Rab venit: Rab Menona præcepit sociis: Quando vos dono datis in die festo; si non dono datis in die festo, non date nisi ex sententia absoluta: Sicut R. Huna dono dedit malum citreum filio suo, dicens; si non est dies festus dies iste, ecce hoc tibi in donum; at mane non erit tibi in donum.

Constitutio III. Quid מוצא? Ex inventione. Dicit R. Tanchuma: Kalunia erat nomen ejus: Bar Kaphra dicit: Et eorum altitudo erat unius & viginti cubitorum. Dicit R. Jose: Misna dicit; & eorum extremitates inclinatæ erant ad latera altaris. R. Zeera misit ad consulendum R. Daniel bar R. Katina; Audivi a patre tuo, quod requirat benedictionem, & quod seorsim sumatur, & quod sit illi mensura; Venit R. Abo bar Nigri nomine R. Huna dicens: rationem, qua requirat benedictionem, & sumatur seorsim, & sit illi mensura, non audivi. Ibi dicunt R. Sesath, & R. Nachman bar Jacob; Alter dicit tres ramos cum foliis, & alter dicit vel ramum unum. Traditio: Et immundi: R. Simeon ben Lakisch quæsivit coram R. Jochanan: Immundi ingrediunturne inter vestibulum & altare? Dixit illi: Legitimi sunt. R. Abau nomine R. Jochanan: Sic se habet Misna: *Ego, & ille salva nunc: Ego, & ille, salva nunc:* Dicit R. Abau: Tibi, ut salves nos: tibi confessio. Exponit R. Ba Serganjah: *Et salvabit Dominus Tabernacula Juda in principio:* והושע scriptum est: Exponit R. Zichai: *Quia nunc egredieris de civitate, & habitabis in agro.* Et Divinitas mea in agro. Chananjah filius fratris R. Jehosua dicit: *Ego Dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Ægypti.* הוצאתיך scriptum est: R. Berachias R. Jeremias nomine R. Chijah bar Ba: Exponit Levi bar Sisai in Nardea: *Et viderunt Deum Israel: Et sub pedibus ejus erat sicut opus coloris smaragdini, & sicut corpus cœli in puritate:* Hoc fuit antequam redemti sunt: At postquam redemti sunt; Sic est ratio lateris, ut

להינתן שם היא נתונה . אמר רבי ברכיה מעשה אין כתיב כאן אלא כמעשה . היא וכל ארגלייה שלה . היא וכל פרקמטיא שלה . אמר רבי מיישה בבבל כתיב כמראה אבן ספיר ובמצרים כתיב כמעשה לבנת הספיר . ללמדך שכשם שהאבן קשה מן הלבינה כך שיעבודה של בבל היה קשה משעבודה של מצרים . תני בר קפרא עד שלא נגאלו ישראל ממצרים היתה רשומה ברקיע . משנגאלו עוד לא נראית ברקיע . מה טעמא וכעצם השמים לטוהר . שמייא כד אינון נקיין מן ענגין . תני בשם רבי ליעזר עבודה זרה עברה עם ישראל בים . מה טעמא מפני עמך אשר פרית לך ממצרים גוים ואלהיו . אמר לו רבי עקיבה חס ושלום אם אומר את כן נמצאת עושה את הקודש חול . מה תלמוד לומר אשר פרית לך ממצרים . כביכול באילו עצמך פרית . אותו היום מקיפין את המזבח שבע פעמים . אמר רבי אחא זכר ליריחו .

הלכה ד לא אמר אלא קטן הוא גדול לא . לא כן אמר רבי אבינא בשם רב אתרוג שנפסל ביום טוב הראשון מותר לאוכלו . אמר רבי יוסה תמן הוא אינו ראוי לצאת בו אחרים ראויין לצאת בו . ברם הכא לא הוא ולא אחרים יוצאין בו .

הלכה ה תני שמונה עשר יום ולילה אחד קורין בהן את ההלל בכל שנה . שמונת ימי החג ושמנת ימי החנוכה ויום טוב של עצרת ויום טוב הראשון של פסח ולילו . רבי זעורא עולא בר ישמעאל בשם רבי לעזר שלמי חגיגה ששחטן מערב הרגל אינו יוצא בהן ידי חובתו ברגל . התיב רבי בא והתני חגיגת ארבעה עשר יוצאין בה משם שמחה ואין יוצאין בה משם שלמים . אמר רבי זעורה תיפתר בששחטה ברגל . אמר רבי רבי בא אם בששחטה ברגל אין זו חגינת ארבעה עשר . מאי כדון . אמר רבי זעורה עד דאנן תמן שמעתנה . עולא בר ישמעאל בשם רבי לעזר בר סלקינן הבא שמעתנה .

ut collocetur, ubi sit collocandus. Dicit R. Berachia: Opus non scriptum est hoc loco, sed *sicut opus:* Ipse, & omnia sua instrumenta; ipse, & omnis sua mercatura. Dicit R. Miscia. In Babylone scriptum est: *Sicut coloris smaragdini;* at in Ægypto. Scriptum est: *Sicut opus albedinis Saphiri:* Ut doceare; sicut lapis est durior latere, ita pariter servitus Babylonis fuit durior servitute Ægypti. Traditio Bar Kaphra. Priusquam redemti sunt ex Ægypto, fuit signum in firmamento, postquam redemti sunt, amplius non apparuit in firmamento. Qua de causa? Quia dictum est: *Et sicut corpus cœli in puritate*. Cœli quando sunt puri a nubibus. Traditio nomine R. Eliefer: Idololatria pertransiit cum Israel mare: Qua de causa? Quia dictum est: *Propter populum tuum quem redemisti tibi ex Ægypto*, gentem & ejus deos. Respondit ei R. Akiba; Absit: Si ita dicas, deprehenderis, quod facias sanctum profanum: Cur dictum est: *Quem redemisti tibi ex Ægypto?* Si fas est dicere; quasi teipsum redemisti: Eo die circumibant altare septem vicibus: Dicit Rabi Acha propter memoriam Jericho.

Constitutio IV. Non dicit nisi puerum; Ecce majorennis minime: Non ita dicit R. Abina nomine Rab: Si malum citreum fiat illegitimum in primo die festo, licet illud comedere. Dicit R. Jose; Ibi ipse non est idoneus, ut cum eo satisfaciat debito suo, at alii sunt idonei, ut cum eo satisfaciant debito suo: Profecto hoc loco, neque ipse, neque alii possunt satisfacere debito suo.

Constitutio V. Octodecimo diebus totidemque noctibus singulis annis legunt Hallel: octo diebus solennitatis tabernaculorum, & octo diebus Chanucah, & die festo Pentecostes, & die primo festo Paschatis, & ejus nocte. R. Zeera, Ela bar Ismael, nomine R. Eliefer: Pacificis Chagigah, quæ mactaverit a vespera diei festi, non satisfacit debito suo in festo. Respondit R. Ba. Atqui extat traditio: Sacrificio solenni diei decimi quarti satisfaciunt debito nomine lætitiæ, at non satisfaciunt debito nomine pacificorum; Dicit R. Zehera; Potest exponi, quando mactaverit in festo; Dicit R. Ba; Si mactaverit in festo, hoc non erit sacrificium solenne diei decimi quarti; Hinc dicit Rabi Zeera; Donec ibi audiamus: Ela bar Ismael nomine R. Eliefer; quando illuc adscendemus, audiemus. R. Chijah no-

רבי חייה בשם רבי לעזר והיית אך שמח
לרבות לילי יום טוב הראשון לשמחה. אי
יכול אף לילי יום טוב האחרון תלמוד
לומר אך . אך חלק . רבי חייה בשם רבי
לעזר ושמחת בחנך . משארת מתחייב
בחגיגה את מתחייב בשמחה . התיבון
והתנינן ההלל והשמחה שמונה . הגע
עצמך שחל יום הראשון להיות בשבת .
לשוחטן מערב הרגל אין את יכול דאמר
רבי זעורא עולא בר ישמעאל בשם רבי
לעזר שלמי חגיגה ששחטן מערב הרגל
אינו יוצא בהן ידי חובתו ברגל . לשוחטן
ברגל אין את יכול שכבר למדנו שאין
חגיגה דוחה את השבת . אימתי אמרו
החלל והשמחה שמונה . אמר רבי יוסה
קיימה רב אבורמי נחותה בכהנים ובשעיר.
סוכה שבעה כיצד גמר מלאכול לא יתיר
את סוכתו אבל מוריד הוא את הכלים מן
המנחה ולמעלן בשביל כבור יום טוב
האחרון. רבי אבא בר כהנא רבי חייה בר
אשי בשם רב צריך ארם לפסול סוכתו
מבעור יום . רבי יהושע בן לוי אמר צריך
לקרש בתוך ביתו . רבי יעקב בר אחא
בשם שמואל קירש בבית זה ונמלך לאכול
בבית אחר מקדש . רבי אחא רבי חיננא
בשם רב מי שסוכתו ערבה עליו מקרש
בלילי יום טוב האחרון בתוך ביתו ועולה
ואוכל בתוך סוכתו . אמר רבי אבון ולא
פליגין מה דאמר רב בשלא היה ברעתו
לאכול בבית אחר מה דאמר שמואל
בשהיה ברעתו לאכול בבית אחר . אמר
רבי מנא אתיא רשמואל כרבי חייה ורבי
הושעיה כרבי יהושע בן לוי . אמר רבי
אימי זאת אומרת שהן נחלקין בפירות.

הלכה ו אמר רבי יוסי בן חנינה
כרי לעשות פומפי לרבר . יוסי בן חנינה
בשם מנחם יותפייה דרבי עקיבה היא
דרבי עקיבה אמר ניסוך המים דבר תורה.
תמן תנינן רבי לעזר אומר אף המנסך
מים בחג בחוץ חייב . אמר רבי יוחנן כל
שיטת רבי אלעזר כשיטת רבי עקיבה רבו.
כמה דרבי עקיבה אמר ניסוך המים דבר
תורה . כן רבי לעזר אומר ניסוך המים
דבר תורה. מה נפק מן ביניהון אית תניי

nomine R. Eliefer: *Et eris tantummodo lætus*. Ad includendum noctem diei primi festi ad lætitiam. Crederem vel noctem diei festi noviffimi? Idcirco dictum eft: *Tantummodo: tantummodo*. Dividit. R. Chijah nomine R. Eliefer: *Et lætaberis in folennitate tua*. Poftquam obligatur ad facrificium folenne, obligatur etiam ad lætitiam: Opponunt: Nonne legimus: Hallel, & lætitia octo diebus? Confidera; Si incidat dies primus in Sabbathum, a vefpera diei festi mactare non potes; Etenim dicit R. Zeera, Ela bar Ifmael nomine R. Eliefer; Si mactet pacifica Chagigah a vefpera diei festi, iis non fatisfacit debito fuo in festo; & in festo tu non potes mactare; quia jam percepimus, quod facrificium folenne non pellat Sabbathum: Quando dixerunt: Hallel, & lætitia octo diebus. Dicit R. Jose coram R. Adomi: Conceditur in facerdotibus & in hirco: Tabernaculum feptem diebus, quomodo? Si perficiat comedere, non diffolvet tabernaculum fuum, fed demittet vafa ab tempore oblationis muneris & ultra propter honorem festi noviffimi. R. Aba bar Channa, R. Chijah bar Affe nomine Rab. Debet homo profanare tabernaculum fuum, quandiu eft dies. Rabi Jehofua ben Levi dicit: Debet fanctificare intra domum fuam. R. Jacob bar Acha nomine Samuelis: Si fanctificet in hac domo, & cogitet comedere in domo altera, erit fanctificatum. R. Acha, R. Chinna nomine Rab: Si ejus tabernaculum fibi fuerit jucundum, fanctificabit in noctibus diei festi noviffimi intra domum fuam, adfcendet, & comedet intra tabernaculum fuum. Dicit R. Abon: Nonne diffentiunt? Quod dicit Rab, intelligitur, quando non cogitet comedere in alia domo, quod dicit Samuel intelligitur, quando cogitet comedere in alia domo. Dicit R. Mena; Samuel confentit cum R. Chijah, & R. Ofajah cum R. Jehofua ben Levi. Dicit R. Ame, quod dicis; diffentiunt in fructibus.

Conftitutio VI. Dicit Rabi Jofe ben Chanina; ut fieret rei pompa; Jofe ben Chanina nomine Menachem Jutpiah. R. Akiba; Etenim R. Akiba dicit: Libatio aquarum ex lege. Ibi legimus: R. Eliefer dicebat: Vel fi libet aquas in folennitate tabernaculorum foris, tenetur; Dicit R. Jochanan: Omnis opinio Rabi Eliefer juxta opinionem Rabi Akiba magiftri fui; Sicut R. Akiba dicit: Libatio aquarum ex lege; ita pariter R. Eliefer dicit: Libatio aquarum ex lege: Quid eruitur ex inter eos? Eft qui docet nomine R. Eliefer; necef-

תני בשם רבי לעזר צריך שיהא מילויין לשם החג . אית תניי תני בשם רבי לעזר אינו צריך שיהא מילויין לשם החג . מאן דאמר צריך שיהא מילויין לשם החג רבי לעזר כרבי עקיבה. ומאן דאמר אינו צריך שיהא מילויין לשם החג רבי לעזר כרבנן . לית יכיל דאמר רבי יוחנן כל שיטת רבי לעזר כשיטת רבי עקיבה רבו כמה דרבי עקיבה אמר ניסוך המים דבר תורה . כן רבי לעזר אמר ניסוך המים דבר תורה : מה נפק מן ביניהון . אמר רבי זעורא והוא שניסך שלשת לוגין בפנים ושלשת לוגין בחוץ . אית תניי תני יש להן שיעור ואית תניי תני אין להן שיעור . מאן דאמר יש להן שיעור פטור . ומאן דאמר אין להן שיעור חייב . יוסי בר אשיין בשם רבי שמעון בן לקיש צריכין הספלים להיות פקוקין בשעת הניסוך . מה טעמא בקדש הסך נסך שכר ליהוה.

הלכה ז תני רבי יוסי אומר השית היה נקוב עד התהום . מה טעמא ויעזקהו ויסקלהו ויטעהו שורק ויבן מגדל בתוכו זה ההיכל . ויקב חצב בו זה המזבח וגם יקב זה השית . רבי שמעון אומר מעשה שמים היו. לפי שהיו מעשה שמים יכול לא יהו נאים במעשה ידי אומן תלמוד לומר חמוקי ירכים כמו חלאים מעשה ידי אומן . נאים היו יותר ממעשה ידי אומן . תני אמר רבי לעזר בי רבי צדוק לול קטן היה בין האולם ולמזבח אחת לשבעים שנה היו פרחי כהונה יורדין ומעלין אותו בקדושה שהיה קרוש בעיגולי דבילה ובאין ושורפין אותו בקדושה כשם שהיה ניסוכו בקדושה . כך היתה שריפתו בקדושה . אמר רבי ראה שהתפיסתך התורה לשון חיבה לשון שיבעה לשון שיכרות . רבי יודה בר לקרה בשם רבי שמואל בר נחמן משחרב בית המקדש פסק יין קרוש ופסקה זכוכית לבנה. מהו זכוכית לבנה שהיתה מתקפלת.

הלכה ח הוון בעיין מימר המעונה של מים והמידק של יין דאמר רבי יונה בשם רבי אימי . נקב שאינו מוציא מים

cesse est ut impleant nomine solennitatis; est qui docet, quod non sit necesse, ut impleant nomine solennitatis; qui dicit quod sit necesse ut impleant nomine solennitatis, est R. Elieser juxta mentem R. Akiba: Et qui dicit, quod non sit necesse, ut impleant nomine solennitatis, est R. Elieser juxta mentem sapientum; Non potest esse, quod dicit R. Jochanan, quod omnis opinio R. Elieser sit juxta opinionem R. Akiba magistri sui; Sicut R. Akiba dicit: Libatio aquarum ex lege, ita pariter R. Elieser dicit: Libatio aquarum ex lege. Quid eruitur ex inter eos? Dicit R. Zeera? Quando libet tres logos intus, totidemque foris; est qui docet, quod sit illis mensura; & est qui docet, quod non sit illis mensura: Qui dicit quod sit illis mensura, absolvitur; & qui dicit, quod non sit illis mensura, tenetur. Jose bar Asiin nomine Rabi Simeonis ben Lakisch; necesse est, ut simpula sint clausa tempore libationis. Qua de causa? *In sanctitate libando libationem inebriamenti Domino.*

Constitutio VII. Traditio: Rabi Jose dicit: Scith erat perforata usque ad abyssum. Qua de causa? Quia dictum est: *Et sepivit eam, & lapides removit ab ea, & plantavit eam electam, & ædificavit turrim in medio ejus:* Hoc est templum: *Et torcular excidit in ea:* Hoc est altare. *Atque etiam torcular.* Hæc est Scith. R. Simeon dicit: Opus cœleste erat: Quia opus cœleste erat, crederem, quod non essent pulchra sicut opus manus artificis? Idcirco dictum est: *Juncturæ femorum tuorum, sicut monilia, quæ fabricata sunt manu artificis.* Erant pulchriores opere manuum artificis. Traditio: Dicit R. Elieser discipulus R. Zadoch. Foramen parvum erat inter vestibulum & altare; septuagesimo quoque anno juvenes sacerdotii descendebant, & faciebant adscendere in sanctitate, quia erat sanctum, quasi massas rotundas ficuum, & venientes comburebant in sanctitate; sicut ejus libatio erat in sanctitate, ita pariter ejus combustio erat in sanctitate. Dicit Rabi: Vide, quod comprehendat te lex significatu amoris, saturitatis, & ebrietatis: R. Jehuda bar Lakra nomine R. Samuelis bar Nachman; postquam diruta fuit domus sancta, cessavit vinum sanctum, & cessavit vitrum album. Quid vitrum album? Quod sit mutatum.

Constitutio VIII. Illi dicendum putant: Amplum erat foramen aquarum, & vini tenue. Etenim dicit R. Jonas nomine R. Amme; Foramen, quod projicit

מוציא יין ושאינו מוציא יין מוציא שמן ושאינו מוציא שמן מוציא דבש . ואפילו תימר חילופין דרבי יהודה היא דרבי יהודה אמר מלוג היה מנסך כל שמונה . רבי שמעון בן לקיש בעא קומי רבי יוחנן הקדימן לזבח מה הן . ניסכן בלילה מה הן לא ניסך היום מהו שינסך למחר. אמר ליה נישמעינה מן הדא דאמר רבי אילא בשם רבי יסי ונסכיה אחד ניסכי מים ואחד ניסכי יין . הדא אמרה הקדימן לזבח כשר . ניסכן בלילה כשר . לא ינסך היום לא ינסך למחר . על שם עבר יום עבר קרבנו . רבנן מרבים במים וממעטים בימים . רבי יהודה ממעט במים ומרבה בימים . אית דבעי מימר היא דפרה היא דסוכה היא דכיפורים . רבי סימון לא אמר כן אלא או דפרה ודסוכה חד . ודכיפורים חד . או דפרה ודכיפורים חד . ודסוכה חד . מאן דאמר לא באו ימים קלים עד שמת תלתיהון עבר . מאן דאמר יצא חוטמו מזנק תולעים וכמין פרסת ענל בתוך מצחו . כמאן דאמר או דפרה ודסוכה חד ודכיפורים חד . או דפרה ודכיפורים חד . ודסוכה חד . צווחה עליהן העזרה צאו מיכן צאו מיכן בני עלי טימאתן בית אלהינו . בו ביום נפגמה קרן המזבח ונתנו עליו גוש של מלח שלא יהא נראה כפגום . שכל מזבח שאין לו קרן וסובב ויסוד פגום הוא . בעון קומי רבי אבהו והא כתיב וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבואו לכפר בקודש עד צאתו . אפילו אותן שכתוב בהן ודמות פניהם פני אדם לא יהיו באהל מועד בבואו לכפר בקודש . אמר לון בשעה שהוא נכנס כדרכו ·

הלכה ט למה לי שאינה מקודשת . ואפילו מקודשת לא אמר כן אמר רבי אחא רבי חיננא בשם רבי יסא וקדשת את המזבח והיה המזבח קדש קדשים . מה המזבח אינו מקדש אלא בדעת. אף הכלים לא יקדשו אלא בדעת·

cit aquas, projicit vinum, si non projiciunt vinum, projicit oleum, si non projiciunt oleum, projicit mel; Vel si dicas, quod diversa sit sententia R. Jehuda; Etenim R. Jehuda dicit : Logo fiebat libatio cunctis octo diebus ; Rabi Simeon ben Lakisch quæsivit coram R. Jochanan : Si præcedant sacrificium, quid? Si libet noctu : quid? Si non libet hodie, quid? Libabitne cras? Respondit ei : Eruimus ex eo quod dicit R. Ela nomine Rabi Jose : *Et libamina ejus* : Tam libamina aquarum, quam libamina vini: Hoc dicit : Si præcedat sacrificium, erit legitimum; si libet noctu, erit legitimum ; Si non libet hodie, non libabit cras . Si præteriit dies, præteriit ejus oblatio: Sapientes multiplicant in aquis, & diminuunt in diebus; R. Jehuda diminuit in aquis, & multiplicat in diebus : Si velis, dicam ; Hoc contigit in vacca, illud in festo tabernaculorum, & istud in die expiationum . Rabi Simeon non ita dicit; Aut alterum in vacca, & in festo tabernaculorum, & alterum in die expiationum, aut alterum in vacca, & in die expiationum, & alterum in festo tabernaculorum : Qui dicit : Pauci dies præteriere, & mortuus est: Hæc tria omnia complectitur . Qui dicit : Profluxit ex ejus naso fluxus vermium, & quasi ungula vituli in medio frontis ejus, sentit cum eo, qui dicit; Aut alterum in vacca, & in festo tabernaculorum, & alterum in die expiationum; aut alterum in vacca, & in die expiationum, & alterum in festo tabernaculorum : Exclamavit contra illos atrium: Egredimini hinc, egredimini hinc filii Eli, qui polluistis domum Dei nostri. Eo die fractum est cornu altaris, eique imposuerunt massam salis, ne fractum appareret. Etenim altare, in quo non sit cornu, & ambitus, & basis, est vitiatum . Quæsierunt coram Rabi Abau : Atqui scriptum est : *Et nemo erit in tentorio conventus, quando ingredietur ad expiandum, donec egrediatur* : Vel ipsi, de quibus scriptum est : *Et similitudo vultus eorum facies hominis* : Non erunt in tentorio conventus, quando ingredietur ad expiandum in sanctuario . Respondit eis quando ingreditur juxta institutum suum.

Constitutio IX. Unde probatur, quando non erat sanctificatum? Vel si esset sanctificatum. Non ita dicit R. Acha, R. Chinna nomine R. Issa : Et sanctificabit altare, & erit altare sanctitas sanctitatum ; sicut altare non sanctificatur nisi cum intentione, ita pariter vasa non sanctificantur nisi cum intentione :

Eze-

חזקיה אמר שלא יהו אומרים ראינו מים שנתמלאו לקידוש ידים ורגלים נפסלין בלינה . דבית רבי ינאי אמרין שלא יהו אומרים ראינו מי החג נפסלין בלינה . רבי יוחנן אמר מפני מראית העין . ולא ידעין אין כהדא דחזקיה . אין כהדא דרבי ינאי . דברי הכל . רבי פדת בשם רבי הושעיה מי סוטה נפסלין בלינה רבי אחא בשם רבי אבונא כל שאין ממינו למזבח אין הלינה פוסלת בו . הוון בעיי מימר עבר והביא כשר. תנא רבי יהושע דרומייא קומי רבי יונה שהמים והיין המגולין פסולין מעל גבי המזבח. מה טעמא ושה אחד מן הצאן מן המאתים ממשקה ישראל . מדבר שהוא מותר לישראל. עד כדון מים . יין. אמר רבי שובתיי המשמח אלהים ואנשים.

פרק חמישי

א החליל חמשה וששה . זה חליל של בית השואבה שאינה דוחה לא שבת ולא יום טוב . אמרו כל מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחת מימיו.

ב מוצאי יום טוב הראשון של חג היו יורדין לעזרת הנשים ומתקנין שם תיקון גדול ומנורות של זהב היו שם וספלים של זהב בראשיהן . וארבעה סולמות על כל מנורה ומנורה וארבעה ילדים מפרחי כהונה ובידיהן כדי שמן של מאה ועשרים לוג והן מטילין על כל ספל וספל.

ג מבלאי מכנסי כהנים ומהמייניהן היו מפקיעין ובהן היו מדליקין לא היתה חצר בירושלם שלא היתה מאירה מאור בית השואבה.

ד החסידים ואנשי מעשה היו מרקדין לפניהן באבוקות ואומר לפניהן דברי תושבחות והלוים בכינורות בנבלים ובמצלתים ובכל כלי שיר בלא מספר על חמש עשרה מעלות היורדות מעזרת ישראל לעזרת נשים כנגד חמש עשרה

Ezechias dicit: Ne dicerent: Vidimus aquas, quæ impletæ fuerint ad sanctificandum manus & pedes, pernoctando profanatas; Etenim familia R. Inai dicit: Ne dicerent: Vidimus aquas solennitatis tabernaculorum pernoctando profanatas: R. Jochanan dicit: Propter adspectum oculi. At ignoramus, utrum sit juxta opinionem Ezechia, an juxta opinionem R. Inai: Omnium consensu R. Pedath nomine R. Osajah: Aquæ mulieris adulterii suspectæ pernoctando profanantur. R. Acha nomine R. Abuna: Id, ex quo nihil offertur super altare, pernoctando non profanatur: Illi putant dicendum: Si transgrediens adduxerit, erit legitimum: Docuit R. Jehosua australis coram R. Jona, quod aquæ, si fuerint detectæ, illegitimæ sunt, ut offerantur super altare: Qua de causa? Quia dictum est: *Et arietem unum de grege ducentorum, de his qui nutriunt Israel*. Ex eo, quod fuerit permissum Israeli: Hactenus de aquis nunc vinum: Dicit R. Sabathai: Quod lætificat Deum & homines.

CAPUT V.

I. Tibia sonabat quinque, & sex dies; hæc est tibia domus haustionis, quæ neque Sabbathum neque diem festum pellit. Dixerunt: Quicunque non viderit lætitiam domus haustionis, non vidit lætitiam a diebus suis.

II. In exitu diei primi festi tabernaculorum descendebant in atrium mulierum, & præparabant ibi magnam præparationem, & candelabra aurea ibi erant cum quatuor pelvibus aureis in capitibus suis, & quatuor scalæ pro singulis candelabris, & quatuor juniores de flore sacerdotii, & in eorum manibus erant canthari olei centum & viginti logorum, quos immittebant in singulas pelves.

III. Ex detritis femoralibus sacerdotum findebant, & iis accendebant; Non erat atrium Hierosolymis, quod non illuminaretur ex luce domus haustionis.

IV. Pii & viri operibus præstantissimi saltabant coram illis cum facibus accensis, quas in manibus habebant, & dicebant coram illis verba canticorum, & laudis: Et Levitæ cum citharis, & nabliis, cum cymbalis, & buccinis, ac instrumentis musicis innumeris in quindecim gradibus descendentibus ab atrio Israel in atrium mulierum contra quindecim gradus cantici, de quo in

שיר המעלות שבתהילים. שעליהם עומדים הלוים בשיר.

ה עמדו שני כהנים בשער העליון היורד מעזרת ישראל לעזרת נשים ושתי חצוצרות בידם קרא הגבר תקעו והריעו ותקעו הגיעו למעלה עשירית תקעו והריעו ותקעו הגיעו לעזרה תקעו והריעו ותקעו היו תוקעים והולכין עד שמגיעין לשער היוצא למזרח והפכו פניהן למערב ואמרו אבותינו היו במקום הזה אחוריהם אל היכל יהוה ופניהם קדמה והמה משתחויתם קדמה לשמש. ואנו ליה׳ וליה׳ עינינו. רבי יהודה אומר שונין אותו לומר אנו ליה וליה׳ עינינו.

ו אין פוחתין מעשרים ואחת תקיעות במקדש ולא מוסיפין על ארבעים ושמנה בכל יום היו שם עשרים ואחת תקיעה. שלש לפתיחת שערים. תשע לתמיד של שחר. ותשע לתמיד של בין הערבים. ולמוספין מוסיפין עוד תשע. ובערב שבת מוסיפין עוד שש שלש להפטיר את העם מן המלאכה. ושלש להבדיל בין קודש לחול.

ז ערב שבת שבתוך החג היו שם ארבעים ושמונה שלש לפתיחת שערים שלש לשער העליון שלש לשער התחתון. שלש למילוי המים. שלש על גבי המזבח. תשע לתמיד של שחר ותשע לתמיד של בין הערבים. ותשע למוספין. שלש להפטיר את העם מן המלאכה. ושלש להבדיל בין קודש לחול.

ח יום טוב הראשון של חג היו שם שלשה עשר פרים ואלים שנים ושעיר אחר נשתיירו שם ארבעה עשר כבשים לשמונה משמרות.

ט ביום הראשון ששה מקריבין שנים שנים והשאר אחד אחד. בשלישי ארבעה מקריבין שנים שנים. והשאר אחד אחד. ברביעי שלשה מקריבין שנים שנים והשאר אחד אחד. בחמישי שנים מקריבין

in Pſalmis, quibus Levitæ inſiſtebant cum inſtrumentis muſicis.

V. Et duo ſacerdotes ſtabant in porta ſuperiori deſcendente ab atrio Iſrael in atrium mulierum cum duabus tubis in manibus ſuis: Si çantaſſet gallus, buccinabant, clangebant, buccinabant, & ſi perveniebant ad decimum gradum, buccinabant, clangebant, buccinabant, ſi perveniſſent ad atrium, buccinabant, clangebant, buccinabant, & incedebant buccinantes, donec perveniſſent ad portam, quæ exibat ad orientem: Si perveniſſent ad portam, quæ exibat ab oriente, convertebant facies ſuas ad occidentem, & dicebant: Patres noſtri qui fuerunt in hoc loco, vertebant terga ſua ad templum, & facies ſuas ad orientem, & incurvabant ſe ad orientem ſolis, nos autem quod attinet, ad Dominum ſunt oculi noſtri: R. Jehuda dicit: Repetebant, & dicebant: Nos ad Dominum, & ad Dominum oculi noſtri.

VI. Non diminuebant de viginti & una buccinatione in templo, nec addebant ultra quadraginta & octo: Singulis diebus fiebant in templo una & viginti buccinationes: Tres ad aperturam portarum, & novem ad ſacrificium juge matutinum, totidemque ad ſacrificium juge veſpertinum, & ad ſacrificia addititia præterea addebant novem, & in veſpera Sabbathi præterea addebant ſex, tres ad removendum populum ab opere, & tres ad ſeparandum inter ſanctum & profanum.

VII. Veſpera Sabbathi in medio feſti Tabernaculorum erant octo & quadraginta, tres ad aperturam portarum, tres ad portam ſuperiorem, & tres ad portam inferorem, & tres ad impletionem aquarum, & tres ſuper altare, novem ad ſacrificium juge matutinum, totidemque ad ſacrificium juge veſpertinum, totidemque ad ſacrificia addititia, tres ad removendum populum ab opere, & tres ad ſeparandum inter ſanctum & profanum.

VIII. Primo die feſti Tabernaculorum erant tredecim juvenci, & duo arietes, & hircus unus; reliqui ibi erant quatuordecim agni pro octo claſſibus.

IX. Die primo ſex offerebant, quælibet duos, & reliquarum ſingulæ unum. Secundo quinque offerebant, ſingulæ duos & reliquarum quælibet unum: Die tertio quatuor offerebant, quælibet duos, & reliquarum quælibet unum. Quanto die tres offerebant, quælibet duos, reliquarum vero quælibet unum. Quinto die duæ offerebant, quælibet duos,

שנים שנים והשאר אחד אחד . בששי אחר מקריב שנים והשאר אחד אחד . בשביעי כולן שווין : בשמיני חזרו לפייס כרגלים . אמרו מי שהיה מקריב היום לא היה מקריב פרים למחר אלא חוזרין חלילה.

י בשלשה פרקים בשנה היו כל המשמרות שוין באימורי הרגלים ובחילוק לחם הפנים בעצרת אומר לו הי לך מצה הי לך חמץ . משמר שזמנו קבוע הוא מקריב תמידין נדרים ונדבות וכל קרבנות הציבור ומקריב את הכל יום טוב סמוך לשבת בין מלפניה בין מלאחריה היו כל המשמרות שוין בחילוק לחם הפנים.

יא חל יום אחד להפסיק בינתים משמר שזמנו קבוע הוא נוטל עשר חלות והמתעכב נוטל שתים ובשאר כל ימות השנה הנכנס נוטל שש והיוצא נוטל שש. רבי יהודה אומר הנכנס נוטל שבע והיוצא נוטל חמש . הנכנסין חולקין בצפון והיוצאין בדרום . בלגה לעולם חולקת בדרום וטבעתה קבועה וחלונה סתומה.

סליק פירקא

הלכה א החליל חמשה וששה כו' . הא של קרבן דוחה . מתניתא דרבי יוסי בי רבי יודה דתני חליל של קרבן דוחה את השבת דברי רבי יוסי בי רבי יהודה . וחכמים אומרים אינו דוחה לא את השבת ולא את יום טוב . תמן תנינן בשנים עשר יום בשנה החליל מכה לפני המזבח בשחיטת הפסח הראשון בשחיטת הפסח השני וביום טוב הראשון של פסח וביום העצרת ובשמונת ימי החג. ויש שמונה בלא שבת . רבי יוסי אמר לה סתם . רבי יוסה בי רבי בון בשם רבי יוחנן דרבי יוסה בי רבי יהודה היא . על דעתהון דאילין רבנן למה אינו דוחה . משם שאינו מחוור . והא כתיב והעם מחללים בחלילים . בשמחת שלמה הכתוב מדבר . רבי יונה בשם רבי בא בר ממל ושמחת לבב כהולך בחליל . כל זמן שהחליל נוהג ההלל נוהג . רבי יוסי בי

duos, & reliquarum quælibet unum. Sexto die una offerebat duos, reliquarum vero quælibet unum: Septimo die omnes erant æquales: Octavo die iterum sortiebantur, sicut in solennitatibus. Dixerunt quæ hodie obtulit juvencum, non offeret cras; nam per gyrum sequebantur.

X. Tribus anni temporibus omnes classes erant æquales in adipibus solennitatum, & in distributionem panum facierum. In festo Pentecostes dicebant illi: Ecce tibi azymum, ecce tibi fermentatum; classis cujus tempus erat determinatum, offerebat sacrificia jugia, & votiva, & spontanea, reliquæ vero sacrificia cœtus omnia; Die festo Sabbatho proximo tam ante quam post ipsum, omnes classes erant æquales in distributione panis facierum.

XI. Si accidat ut dies unus interrumpat in medio, classis, cujus tempus statutum erat, sumebat decem placentas, & ea quæ se detinuerat sumebat duas: In ceteris anni diebus, ea quæ intrabat sumebat sex, & quæ exibat sumebat sex. R. Jehuda dicit: Ea quæ intrabat sumebat septem, & ea quæ exibat, sumebat quinque; illi qui intrabant, dividebant in aquilone, & illi qui exibant in austro. Bilga semper dividebat in austro, & annulus ejus erat fixus, & capsa ejus erat occlusa.

Finis capitis.

Constitutio I. Tibia quinque & sex diebus &c. Ecce tibia sacrificii pellit: Misna R. Jose discipuli R. Jehuda: Etenim extat tradio: Tibia sacrificii pellit Sabbathum; Verba R. Jose discipuli R. Jehuda; at sapientes dicunt: non pellit Sabbathum, neque diem festum. Duodecim diebus singulis annis tibia sonabat coram altari, sc. in mactatione primi Paschatis, & in mactatione Paschatis secundi; & in die primo festi Paschatis, & in die Pentecostes, & octo diebus solennitatis tabernaculorum: Estne dies octavus sine Sabbatho? R. Jose respondit ei absolute: R. Jose discipulus R. Bon nomine R. Jochanan; R. Jose discipulus R. Jehuda est: Ex mente istorum sapientum cur non pellit? Quia non est manifestum: Atqui scriptum est: *Et populus canentium tibiis*. De lætitia Salomonis textus loquitur. R. Jonas nomine R. Ba bar Mimal; & lætitia cordis reputatur perinde ac incedat tibia: Quando observatur tibia, observatur Hallel; R. Jose discipulus

רבי בון בשם רבי בא בר ממל למה קורין את הלל כל שבעת ימי החג. כנגד הלולב שהוא מתחרש כל שבעה. ולמה מן כל אילין מילייא חליל. תנינן שזה לקיצין וזה לקיצין וזה חביב וזה חביב ותלו חביב בחביב. ובעצרת אומר לו הי לך מצה הי לך חמץ. אית תניי תני הי לך חמץ. הילך מצה מאן דאמר הילך מצה שהוא חביב. מאן דאמר הילך חמץ שהוא תדיר. אמר רבי יהושע בן לוי למה נקרא שמה בית שואבה שמשם שואבים רוח הקודש. על שם ושאבתם מים בששון ממעייני הישועה. דלמא רבי לוי ויהודה בר נחמן הוון נסבין תרתין סילעין מיעול מצמתח קהלא קומי רבי יוחנן עאל רבי לוי ודרש יונה בן אמיתי מאשר היה דכתיב אשר לא הוריש את יושבי עכו ואת יושבי צידון. וכתיב קום לך צרפתה אשר לצידון. עאל רבי יוחנן ודרש יונה בן אמיתי מזבולון היה דכתיב ויעל הגורל השלישי לבני זבולן למשפחתם וכתיב משם עבר קדמה מזרחה גתה חפר עתה קצין. וכתיב כדבר יהוה אלהי ישראל אשר דבר ביד עבדו יונה בן אמיתי הנביא אשר מגת החפר. בשוכתא הורייתא אמר רבי לוי ליהודה בר נחמן סב לך אילין תרתין סילעיא ועול מצמתה קהלא קומי רבי יוחנן. עאל ואמר קומיהון יפה לימדנו רבי יוחנן אמו מאשר ואביו מזבולן. וירכתו עד צידון. ירך שיצא ממנה מצידון היה. וכתיב וירד יפו. לא צורכא דילא וירד עכו. אמר רבי יונה יונה בן אמיתי מעולי רגלים היה ונכנס לשמחת בית שואבה. ושרת עליו רוח הקודש. ללמדך שאין רוח הקודש שורה אלא על לב שמח. מה טעמא והיה כנגן המנגן ותהי עליו רוח אלהים. אמר רבי בנימן בר לוי והיה כנגן במנגן אין כתיב כאן אלא והיה כנגן המנגן ותהי עלין רוח אלהים.

lus R. Bon nomine R. Ba bar Mimal: Cur legunt Hallel cunctis septem diebus solennitatis tabernaculorum? Contra palmum, quæ innovatur cunctis septem diebus: Et cur hæc omnia cum tibia? Legimus: Quod hoc sit propter finem, & illud propter finem; & hoc amabile, & illud amabile, & fecerunt dependere amabile ex amabili; At in Pentecoste dicebat illi: Ecce tibi azymum; Ecce tibi fermentatum: Est qui docet: Ecce tibi fermentatum: Ecce tibi azymum; qui dicit: Ecce tibi azymum: est amabilius; qui dicit: Ecce tibi fermentatum: Est frequentius: Dicit Rabi Jehosua ben Levi: Cur vocatur ejus nomen domus haustionis? Quia inde adducunt spiritum sanctum: Ex eo quod scriptum est: *Hauretis aquas in gaudio de fontibus salvatoris*. Forte R. Levi, & Jehuda bar Nachman acceperunt duos siclos, ut introducerent de bonis congregationis coram R. Jochanan: Ingressus est R. Levi, & exposuit: Jona filius Amathi ex tribu Asser erat; Scriptum est enim: *Et Asser non hæreditavit habitantes Aco, & habitantes Sidon*. Et scriptum est: *Surge, & vade in Sarephta Sidoniorum*. Ingressus est R. Jochanan, & exposuit: Jona filius Amathi de tribu Zabulon erat: Scriptum est enim: *Et adscendit sors tertia filiis Zabulon juxta familias suas*: Et scriptum est: *Et inde pertransiit usque ad orientalem plagam Gethsepher, & Thucasim*. Et scriptum est: *Juxta verbum Domini Dei Israel, quod locutus est per servum suum Jona filium Amathi prophetam qui erat de Gethsepher*. In restituenda farina alba dixit R. Levi τῷ Jehuda: sume tibi istos duos siclos, & introduc de bonis congregationis coram R. Jochanan: Ingressus dixit coram illis: Optime nos docuisti R. Jochanan: ejus mater erat de tribu Asser, & ejus pater de tribu Zabulon: *Et latus ejus ad Sidon*. Latus, quod inde egrediebatur, de Sidone erat: Et scriptum est: *Et descendit in Joppen*. Non est necesse: *Et descendit in Aco*. Dicit Rabi Jonas: Jona filius Amathi de adscendentibus ad solennitates fuit, & ingressus est ad lætitiam domus haustionis, & super eo habitavit spiritus sanctus, ut doceare quod spiritus sanctus non habitet nisi in corde læto: Qua de causa? Quia dictum est: *Cumque caneret psaltes, & fuit super eo spiritus Dei*. Dicit R. Benjamin bar Levi: Psaltes sicut psaltes non scriptum est hoc loco, sed: *Cumque caneret psaltes, & fuit super eo spiritus Dei*. Traditio. Dicit R. Jehuda: Qui non vidit du-

תני אמר רבי יהודה כל שלא ראה דיפלי
איסטבא של אכסנדריא לא ראה כבוד
ישראל מימיו . כמין בסילקי גדולה היה
ואסטיו לפנים מסטיו היתה פעמים היו בה
כפלים כיוצאי מצרים ושבעים קתידראות
של זהב היו שם מקובעות אבנים טובות
ומרגליות כנגד שבעים זקנים וכל אחת
ואחת היתה עומדת בעשרים וחמש ריבוא
דינרי זהב . ובימה של עץ באמצע וחזן
הכנסת עומד עליה. עמד אחד מהן לקרות
בתורה היה הממונה מניף בסודרין והן
עונין אחריו אמן על כל ברכה וברכה
שהיה מברך היה הממונה מניף בסודרין
והן עונין אחריו אמן . אף על פי כן לא
היו יושבין מעורבבין אלא יושבין כל
אומנות ואומנות בפני עצמה שאם יבוא
אכסנאי יהא מידבק בבני אומנותו ומשם
היתה פרנסתו יוצאה . ומי החריבה
טרוגיינוס הרשע. תני רבי שמעון בן יוחאי
בשלשה מקומות הוזהרו ישראל שלא
לשוב ארץ מצרים שנאמר כי אשר ראיתם
את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד
עד עולם . ויהוה אמר לכם לא תוסיפו
לשוב בדרך הזה עוד. והשיבך יהוה מצרים
באניות . ובשלשתן חזרו ובשלשתן נפלו .
אחת בימי סנחריב מלך אשור שנאמר הוי
היורדים מצרים לעזרה . מה כתיב בתריה
ומצרים אדם ולא אל וסוסיהם בשר וגו׳ .
ואחת בימי יוחנן בן קרח . והיתה החרב
אשר אתם יראים ממנה שם תשיג אתכם
וגו׳ . בימי טרוגיינוס הרשע נולד לו בן
בתשעה באב והיו מתענין . מתה בתו
בחנוכה והדליקו נירות . שלחה אשתו
ואמרה לו עד שאת מכבש את הברבריים
בו וכיבש את היהודים שמרדו בך . חשב
מיתי לעשרה יומין ואתא לחמשה . אתא
ואשכחון עסיקין באורייתא בפסוקא ישא
עליך גוי מרחוק מקצה הארץ וגו׳ . אמר
לון מה הויתון עסיקין . אמרון ליה הכין
והכן . אמר לון דההוא גברא הוא חשב
מיתי לעשרה יומין ואתא לחמשה והקיפן
ליגיונות והרגן . אמר לנשיהן נשמעות
אתם לליגיונותי ואין אני הורג אתכם .
אמרון ליה הא דעבדת בארעייא עביד
בעילייא ועירב דמן בדמן והלך הדם בים
עד קיפרוס . באותה השעה נגדעה קרן

duplicem porticum Alexandriæ, non vidit gloriam Israel. Instar basilicæ magnæ erat, & scamna e regione scamnorum: Et ibi aliquando erant duplo plures iis, qui egressi sunt ex Ægypto: Et septuaginta cathedræ aureæ ibi erant, in quibus infixi erunt lapides pretiosi, & margaritæ contra septuaginta seniores; & singulæ valebant quinque & viginti myriadas denariorum aureorum; & pulpitum ligneum erat in medio, in quo stabat minister congregationis. Si quis surgeret ad legendum, præfectus agitabat sudarium, & omnes respondebant post eum amen: ad singulas benedictiones quas recitabat, præfectus agitabat sudarium, & ipsi respondebant post eum amen: Licet ita erat, tamen commixti non sedebant; sed singuli artifices seorsim sedebant, ut hospes adveniens adhæreret filiis artis suæ, & inde sibi præberetur alimentum; & quis eam diruit? Troginus impius. Traditio R. Simeonis ben Jochai: In tribus locis præmoniti sunt Israelitæ ne reverterentur in terram Ægypti; Dictum est enim: *Qui vidistis Ægyptios hodie, non addetis ad videndum eos ultra in æternum. Et dixit Dominus vobis: Non addetis reverti per viam istam in æternum: Reducetque te Dominus in Ægyptum in navibus*. Et in his tribus reversi sunt, & in his tribus ceciderunt. Semel tempore Senacherib regis Assur; Dictum est enim: *Væ qui descendunt in Ægyptum ad auxilium*. Quid scriptum est postea? *Ægyptus homo, & non Deus, & equi eorum caro &c.* Et iterum tempore Jochanan ben Kerach: Dictum est: *Gladius, quem formidatis ibi comprehendet vos &c.* Tempore Trogini impii, natus est ei filius die nono Ab, & illi jejunarunt; Mortua est illi filia in Chanucah, & ipsi accenderunt lucernas: Misit ejus uxor dicens; donec tu subigis barbaros, non subigis Judæos, qui in te rebellant: Putavit, quod veniret ad decem dies, & venit ad quinque: Adveniens invenit occupatos in lege in hoc textu: *Elevabit contra te gentem e longinquo ab extremo terræ*. Dixit illis: In quo estis occupati? Responderunt; ita atque ita: Dixit illis: Iste homo putavit, quod veniret ad decem dies, & venit ad quinque: circumdedit militibus, eosque interfecit: Dixit eorum uxoribus; Obeditisne militibus meis? Si minus, ego interficiam vos. Responderunt: Quod factum est in terra, fiat in cœlo: Et commiscuit istarum sanguinem cum illorum sanguine, & effluxit sanguis in mare usque ad Cyprum:

ישראל ועוד אינה עתיד לחזור למקומה עד שיבוא בן דוד·

הלכה ב אמר רבי יהושע בן חנניה כל ימים של שמחת בית השואבה לא היו טועמין טעה שינה כל עיקר בתחילה היו הולכין להקריב תמיד של שחר משם היו הולכין להקריב את המוספין ומשם היו הולכין להקריב נדרים ונדבות ומשם היו הולכין לאכול ולשתות ומשם היו הולכין לתלמוד תורה ומשם היו הולכין להקריב תמיד של בין הערבים ומשם היו הולכין לשמחת בית השואבה. והא תני שבועה שלא אישן שלשה ימים מלקין אותו וישן מיד · מתנמנמין היו · ומתקנין שם תיקון גדול · מה תיקון היו עושין שם · שהיו הנשים מעמידין האנשים בפני עצמן והנשים בפני עצמן · כהיא דתנינן תמן וחלקה היתה בראשונה והקיפוה בצוצטרה שהנשים רואות מלמעלן והאנשים מלמטן כדי שלא יהו מעורבין · ממי למדו מדבר תורה · וספדה הארץ משפחות משפחות לבד · תרין אמורין חד אמר זה הספידו של משיח · וחורנה אמר זה הספידו של יצר הרע · מאן דאמר זה הספידו של משיח · מה אם בשטה שהן אבילין את אמר האנשים בפני עצמן והנשים בפני עצמן · בשעה שהן שמחים לא כל שכן · מאן דאמר זה הספידו של יצר הרע · מה אם בשעה שאין יצר הרע קיים את אמר האנשים בפני עצמן והנשים בפני עצמן · בשעה שיצר הרע קיים לא כל שכן · ומנורות של זהב היו שם · בר קפרא אמר וגובהן מאה אמ״ה · והא תני כל דתלי מאה אמין בעי בסיס תלתין ותלת. סולמא מיכא תלתן ותלת · וסולמא מיכא תלתין ותלת · והתני כל העזרה לא היתה אלא אורך מאה ושמנים ושבע על רוחב מאה ושלשים וחמש · אשכח תני מקומן מעשה ניסים היו · מה ביד כולהם מאה ועשרים לוג. או ביד כל אחד ואחד מאה ועשרים לוג ·

הלכה ג תני מבלאי מכנסי כהן גדול היו מדליקין את הנירות שבפנים · ומבלאי מכנסי כהן הדיוט היו מדליקין את הנירות שבחוץ · אמר רבי שמואל בר

Tum abſciſſum eſt cornu Iſrael, & non reſtituetur in locum ſuum, niſi quando venerit filius David.

Conſtitutio II. R. Jehoſua ben Chananjah: Cunctis diebus lætitiæ domus hauſtionis omnino non dormiebant: In principio ibant ad offerendum ſacrificium juge matutinum, inde ad offerendum ſacrificia addititia, hinc ad offerendum ſacrificia votiva, & ſpontanea, inde ad comedendum, & bibendum, hinc ad diſcendam legem, & hinc ad offerendum ſacrificium juge veſpertinum; & inde ad lætitiam domus hauſtionis: Atqui extat traditio: Siquis dicat: Juramentum, quod non dormiam tribus diebus; Ipſum verberant; & ſtatim dormiet: Suffragia dederunt, & conſtituerunt conſtitutionem magnam: Quam conſtitutionem ibi fecerunt? Sc. ſtatuerunt viros ſeorſim, & ſeorſim fœminas: Sicut ibi legitimus: In principio erat læve, & circumdederunt tabulato, ut fœminæ in ſuperiori parte inſpicerent, & in inferiori viri, ne commiſcerentur. Unde addiſcimus? ea lege. Dictum eſt enim: *Et planget terra; familiæ, & familiæ ſeorſim:* Duo dicunt; alter dicit: Hic eſt planctus Meſſiæ; & alter dicit: Hic eſt planctus concupiſcentiæ malæ: Qui dicit: Hic eſt planctus Meſſiæ; Si in ſerie lugentium, tu dicis, quod viri conſiſtant ſeorſim, & fœminæ ſeorſim, in tempore, quo lætantur, nonne multo magis? Qui dicit: Hic eſt planctus concupiſcentiæ malæ; Si quando non excitatur concupiſcentia mala, tu dicis: Viri conſiſtunt ſeorſim, & fœminæ ſeorſim, quando excitatur concupiſcentia mala, nonne multo magis? Et candelabra aurea ibi erant: Bar Kaphra dicit: Eorum altitudo erat centum cubitorum. Atqui extat traditio: Omne quod emineat in altitudinem centum cubitorum, habebit baſim trium & triginta cubitorum; & ſcala hinc aderat trium & triginta cubitorum, & illinc ſcala trium, & triginta cubitorum: Atqui extat traditio: Longitudo atrii non erat niſi centum, & octoginta ſeptem cubitorum ad latitudinem centum & triginta trium cubitorum; Deprehenditur, quod docet, quod eorum ſitus eſſet opus muraculi: Quid? Num in manibus omnium centum & viginti logi, an in manu ſingulorum centum & viginti logi?

Conſtitutio III. Traditio: Veteramentis femoralium ſummi ſacerdotis accendebant lucernas interiores, & veteramentis femoralium ſacerdotis vulgaris accendebant lucernas exteriores. Dicit R. Samuel bar Rabi Iſaach: Scriptum eſt:

רב יצחק כתיב להעלות נר תמיד . שיערו לומר אי לך עושה שלהבת אלא פשתן בלבד . מהו מפקיעין . תירגם רבי חגיי קומי רבי יוסה מפשילים . תני לא היה חצר בירושלם שלא היתה מאירה מאור בית השואבה . תני יכולה אשה לבור חיטיה לאור המערכה . ולא היו מועלות. לאו . דאמר רבי יהושע בן לוי הריח והמראה והקול אין בהן מעילה . ששה קולות היו נשמעים מיריחו . מיריחו היו שומעין קול שער הגדול שנפתח . מיריחו היו שומעין קול המגריפה מיריחו היו שומעין קול העץ שעשה בן קטין מוכני לכיור . מיריחו היו שומעים קול גביני כרוז . מיריחו היו שומעין קול החליל. מיריחו היו שומעין קול הצילצל . ויש אומרים אף קולו של כהן גדול בשעה שהוא מזכיר את השם ביום הכיפורים . מיריחו היו מריחין ריח פיטום הקטורת . אמר רבי לעזר בן דלגיי עזים היו לבית אבא בהרי אכוור והיו מתעטשות מריח פיטום הקטורת.

הלכה ד החסידים ואנשי המעשה

יש מהן שהיו אומרים אשריך ילדותי שלא ביישת את זקנותי אילו אנשי מעשה. ויש מהן אומרים אשריך זקנותי שכיפרת על ילדותי אילו בעלי תשובה . אילו ואילו היו היו אומרים אשרי מי שלא חטא ומי שחטא יימחל לו . הלל הזקן כד הוה חמי לון עברין בפחז הוה אמר לון דאנן הכא מאן הכא . ולקילוסן הוא צריך . והכתיב אלף אלפין ישמשוניה וריבוא ריבוון קדמוהי יקומון . כד הוה חמי לון עבדין בכושר הוה אמר די לא נן הכא מאן הכא שאף על פי שיש לפניו כמה קילוסין חביב הוא קילוסן של ישראל יותר מכל . מה טעמא ונעים זמירות ישראל : יושב תהילות ישראל . בן יהוצדק היה משתבח בקפיצותיו . אמרו עליו על רבן שמעון בן גמליאל שהיה מרקד בשמונה אבוקות של זהב ולא היה אחד מהן נוגע בחברו . וכשהיה כורע היה נועץ גודלו בארץ וכורע ומיד היה נזקף . איזו היא כריעה . ואיזו היא בריכה . רבי חייה רבה הראה כריעה לפני רבי ונפסח ונתרפא .

est : *Ad elevandum lucernam jugiter*. Putant dicendum , quod nulla ſit tibi res , quæ faciat flammam , niſi linum duntaxat : Quid מפקיעין ? Interpretatus eſt R. Haggæus coram R. Joſe, ſuſpenſoria. Traditio : Non erat atrium Hieroſolymæ, quod non illuminaretur luce domus hauſtionis. Traditio : Poterat mulier ſecernere tritica ad lucem ſtruis : Nonne prævaricabantur ? Minime : Etenim dicit R. Jehoſua ben Levi : In olfactu , in luce , & in voce non eſt prævaricatio. Quia voces audiebantur: Ab Hiericho audiebant ſtrepitum portæ magnæ, quando aperiebatur : Ab Hierico audiebant ſtrepitum machinæ ligneæ quam fecit ben Katin labro . Ab Hiericho audiebant vocem Gabini præconis . Ab Hiericho audiebant ſonitum tibiæ ; Ab Hiericho audiebant ſonitum organi . Et nonnulli dicunt . Etiam vocem ſummi ſacerdotis , quando memorabat nomen ineffabile in die expiationum: Ab Hiericho olfaciebant odorem compoſitionis ſuffitus. Dicit R. Elieſer ben Dalgai: Capræ erant familiæ patris mei in montibus Michnai , & ſternutabant ex odore compoſitionis ſuffitus .

Conſtitutio IV. Viri pii, & operibus præſtantes : Ex iis nonnulli dicebant : Benedicta ſit juventus mea , quæ pudore non ſuffudit ſenectutem meam ; Iſti erant viri operibus præſtantes ; & alii dicebant: Benedicta ſit ſenectus mea , quæ expiat juventutem meam; & iſti erant pœnitentes ; Et utrique dicebant : Beatus, qui non peccavit , & qui peccavit , illi ignoſcatur. Hillel ſenior, quando videbat illos , quod tranſirent exſilientes ; dicebat illis : Nos ita , & illi ita : Et laudem noſtram ille requirit. Atqui ſcriptum eſt : *Mille millium miniſtrant illi , & myriades myriadum coram illo ſtant* . Quando videbat illos facientes rectum ; dicebat illis ; ſatis eſt nobis hic ; quis eſt hic ? Licet ſint coram eo innumeri , qui laudent , tamen præ omnibus eſt amabilior laudatio Iſrael: Qua de cauſa? Quia dictum ev : *Egregius Pſaltes Dei Iſrael* . Sedebat in principio Iſrael: Ben Joſadech celebrabatur in ſaltationibus ſuis. Dixerunt : Raban Simeon ben Gamaliel ſaltabat cum octo facibus aureis, & ex iis altera alteram non tangebat, & quando ſe incurvabat, infigebat in terra pollicem ſuum, & ſe incurvabat, & ſurgebat : Quænam erat incurvatio? Et quænam erat genuflexio? Rabi Chijah Raba vidit incurvationem coram Rabi, & tranſilit, & ſanatus eſt: Levi bar Siſai vidit genuflexionem coram Rabi, & tranſiliit, & non eſt ſana-

לוי בר סיסי הראה כריכה לפני רבי ונפסח ולא נתרפא . כתיב וישב דוד לברך את ביתו ותצא מיכל בת שאול לקראתו וגו'. מהו אחד הריקים . אמר אבא בר כהנא הריקים שבריקים זה ארביסטיס . אמרו היום נגלה כבוד בית אבא . אמרו עליו על בית שאול שלא נראה מהם לא עקב ולא גורל מימיהם. הדא הוא דכתיב ויבא אל גדרות הצאן אשר על הדרך ושם מערה . רבי אבון בשם רבי לעזר גדר לפנים מגדר היה . ויבא שאול להסך את רגליו . והוה חמי ליה משולשל ציבחר ומסליק ציבחר . משולשל ציבחר ומסליק ציבחר . אמר דוד היאך מינגע בהדין גופא צדיקא. הדא היא דו אמר ליה הנה היום הזה ראו עיניך את אשר נתנך היום בידי במערה ואמר להרגך ואחוס עליך אין כתיב כאן אלא ותחס עליך . צניעותך חסת עליך . ויאמר דוד אל מיכל לפני יהוה אשר בחר בי מאביך . ונקלותי עוד מזאת והייתי שפל בעיני ועם האמהות אשר אמרת עמם אכבדה · שאינן אמהות אלא אימהות . ומה נענשה למיכל בת שאול לא היה לה וולד עד יום מותה . והא כתיב השישי יתרעם לעגלה אשתו . שגעת כעגלה ומתה.

tus : Scriptum eſt : *Reverſuſque eſt David ut benediceret domui ſuæ ; & egreſſa eſt Michol filia Saul in occurſum ejus &c.* Quid *unus de ſcurris ?* Dicit Aba bar Channa : Scurræ inter ſcurris . Hic eſt princeps : Dixit : *Hodie revelabitur gloria domus patris mei :* Dixerunt : Super domo Saul non apparuit calx , neque pollex a diebus eorum . Hoc eſt quod ſcriptum eſt : *Et venit ad caulas ovium, quæ ſe offerebant vianti, eratque ibi ſpelunca.* R. Abon nomine R. Elieſer : Caula erat interior caula . *Quam ingreſſus eſt Saul ut purgaret ventrem .* Et ipſe illum vidit demittentem puſillum, & elevantem puſillum , demittentem puſillum , & elevantem puſillum . Quomodo ego tangam hoc corpus juſtum ? Hoc illi dixit : *Die iſto viderunt oculi tui , quod tradiderit te in manu mea in ſpelunca , & cogitavi ut occiderem te , ſed pepercit tibi oculus meus ;* Non eſt ſcriptum hoc loco , niſi ותחס *& pepercit tibi :* Modeſtia tua pepercit tibi : Dixitque David ad Michol : *Ante Dominum , qui elegit me potius , quam patrem tuum &c. Et vilior fiam pluſquam factus ſum , & ero humilis in oculis meis , & cum ancillis , de quibus locuta es, glorioſior apparebo :* Non erant ancillæ, ſed matres? Quid contigit? *Michol filiæ Saul non eſt natus filius uſque in diem mortis ſuæ . Sextus quoque Jethram de Ela uxore ejus :* Quod mugiit ſicut vitula , & mortua eſt.

הלכה ה תירגם רב קומי דבית רבי שילה קרא גברא . אכריז כרוזא. אמרון ליה קרא תרנגלא . אמר לון והא תנינן בן גבר. אית לך מימר בר תרנגלא· רבי ירמיה בעי עשירית מלמעלן עשירית מלמטן . אמר רבי חייה בר בא והמה משתחוים אין כתיב כאן אלא והמה משתחויתם שהיו משתחוים לחמה ומשתחוים להיכל . אמר רבי אבא בר כהנא כי שתים רעות עשה עמי . וכי שתים רעות עשה עמי הא וותרה לאלף . אלא שהיו משתחוים לחמה ומשתחוים להיכל.

Conſtitutio V. Interpretatus eſt Rab coram familia R. Sila . Clamavit vir . Proclamavit præco . Dicunt illi : Cantavit gallus : Reſpondit illis . Atqui legimus : Ben Ghebar : non potes dicere : Filius galli . R. Hieremias vult decimum gradum ſuperiorem , & decimum inferiorem : Dicit R. Chijah bar Ba : Et illi incurvabunt ſe ; Non eſt ſcriptum hoc loco niſi : Et illi incurvabant ſe coram ſole , & incurvabant ſe coram templo . Dicit R. Acha bar Channa : *Duo mala fecit populus meus .* Num duo tantum mala fecit populus meus ? Ecce pluſquam mille . Et ſe incurvabant coram ſole , & ſe incurvabant coram templo .

הלכה ו תני אין פחות משבע ולא יותר על שש עשרה . ההן תנייא עבד תקיעה ותרועה ותקיעא חדא . וההן תנייא עביד כל חדא חדא מינהון חדא . שתמצא אומר שלש על כל מטה ומטה . רבי יהודה אימר שלש על כל דגל ודגל . ותני ותשע למעלה עשירית הא חורי .

Conſtitutio VI. Traditio : Non pauciores ſeptem , neque plures ſedecim ; at iſte doctor conſiderat buccinationem , & clangorem , & buccinationem unam ; & ille doctor ex iis ſingulas conſiderat unam ; deprehenderis quod dicas tres ad ſingulas tribus : R. Jehuda dicit : tres ad ſingula vexilla . Atqui extat traditio : Et novem ad gradum decimum : Ecce manifeſtum eſt : Qui dicit ſuper al-

מאן דאית ליה על גבי המזבח . לית ליה
למעלה עשירית . מאן דאית ליה למעלה
עשירית . לית ליה על גבי המזבח . אמר
רבי זעזרה זאת אומרת שלא היו תוקעין
אלא לניסוך המים בלבד . אין תימר
למילויין ניתני שלש למילויי המים של
יום . ושלש למילוי המים של מחר . אילין
אינין והא אית לך חורנין . תשע למוספי
שבת תשע למוספי ראש חדש . ותשע
למוספי יום טוב של ראש השנה . אלא
כמאן דאמר יתקעו . לפנים מן המוספין
יתקעו . רבנן דקיסרין בשם רבי יעקב בר
אחא ואפילו כמאן דאמר יתקעו לפנים מן
המוספין יתקעו . תקיעות היו מוסיפין לא
היו מוסיפין תקיעות . רבי חייה בר בא
אמר היא נבל היא כינור נימין יתירות
בין זה לזה . אמר רבי חייה בר אבא למה
נקרא שמו נבל שהוא מלבין כמה מיני
זמר . רבי חונה בשם רב יוסף על ידי
עור שאינו עבוד ועל ידי נימין יתירות
היה מלבין כמה מיני זמר . רבי שמעון
בן לקיש אמר עונב זה ארדבלס . תני רבן
שמעון בן גמליאל לא היה ארדבליס
בירושלם מפני שהוא סורח את הנעימה .
חליל של מקדש של משה ושל קנה היה .
נשבר ותיקנוהו ולא היה קולו ערב כמות
שהיה . חזרו ונטלוהו וחזר לכמות שהיה .
צלצל של מקדש של משה היה ושל
נחושת היה נשבר ותיקנוהו ולא היה
מצלצל כמות שהיה . חזרו ונטלוהו וחזר
לכמות שהיה . מכתשת של מקדש של
משה היה ושל נחשת היה נשברה
ותיקנוה ולא היתה מפטמת כמו שהיתה .
חזרו ונטלוה וחזרה לכמות שהיתה . אילו
שני כלים שנשתברו בבניין הראשון ולא
עלתה עליהן ארוחה . עליהן הוא אומר
נחשת מרוק נחושת ממורק וכלי נחושת
מוצהב טובה שנים חמודות כזהב . תרין
אמורין חד אמר חד מינהון כתריי דדהב .
וחורנה אמר תריי מינהון כתריי דדהב .
תני רבן שמעון בן גמליאל אומר שילוח
היה מוציא מים כאיסר . אמרו נרחיבנו
וירבו מימיו . הרחיבוהו ונתמעטו מימיו .
חזרו וגדרוהו וחזר לכמות שהיה . מגריפה

altare, non putat ad gradum superiorem; qui putat ad gradum superiorem, non putat super altare. Dicit R. Zeera; hoc dicit, quod non clangerent nisi ad libationem aquarum duntaxat; Si dicas ad impletionem; assignentur tres ad impletionem aquarum hujus diei, & tres ad impletionem aquarum diei crastini: Isti sunt, & præterea sunt tibi alii. Novem ad sacrificia additia Sabbathi, novem ad sacrificia additia festi principii anni. At juxta mentem illius qui dicit: Clangent; ante sacrificia additia clangent: Sapientes Cæsarienses nomine R. Jacob bar Acha; vel juxta mentem illius, qui dicit; clangent; ante sacrificia additia clangent: Clangores addebant, & non addebant clangores. R. Chijah bar Ba dicit: Erat nablium, erat cithara; chordæ in hoc erant plures quam in illa: Dicit Rabi Chijah bar Aba: Cur vocatur ejus nomen נבל? Quia est candidum præ multis speciebus lanæ. R. Huna nomine R. Joseph, quia pellis non erat præparata, & quia chordæ erant plures, erat candidum præ multis speciebus lanæ. R. Simeon ben Lakisch dicit: Hoc עונב erat organum; Traditio Raban Simeonis ben Lakisch: Non erat organum Hierosolymæ, quia lædebat suavitatem. Tibia Mosis in sanctuario erat, & erat calamus; Cum fracta esset, eam concinnarunt; at ejus sonitus non erat dulcis, sicut antea erat; removerunt ab ea concinnationem, atque iterum facta est, sicut antea erat: Cymbalum Mosis erat in sanctuario, & æneum erat; Cum fractum esset, illud repararunt, ac cymbalum non erat, sicut erat antea; Iterum ab eo removerunt concinnationem, & factum est, sicut antea erat: Mortarium Mosis erat in sanctuario, & æneum erat; Cum fractum esset, illud concinnarunt, at ejus conditura non erat sicut antea; removerunt ab eo concinnationem, atque iterum factum est, sicut ante fuit. Ista sunt duo vasa, quæ fracta sunt in domo prima, & super ea non adscendit reparatio. Et de his dixit: *Ex ære mundissimo*: Purgatissimo: *Et vasa æris fulgentis optimi duo, pulchra ut aurum*. Duo dicunt; alter dicit; Unum ex iis, quasi duo ex auro: Et alter dicit: Duo ex iis quasi duo ex auro. Traditio: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Siloah emittebat aquas in quantitate assarii: Dixerunt: Dilatemus, & multiplicabuntur ejus aquæ; Postquam dilatarunt, imminutæ sunt aquæ, iterum sepierunt, & rediit ad priorem conditionem: Magrepha; Rab, & Samuel, al-

רב ושמואל . חד אמר עשרה נקבים היו
בה כל אחד ואחד היה מוציא מאה מיני
זמר . וחורנה אמר מאה נקבים היו בה כל
אחד ואחד היה מוציא עשרה מיני זמר .
מדברי שניהם היתה מוציאה אלף מיני
זמר . מוספי שבת ומוספי ראש חדש מי
קודם . רבי ירמיה סבר מימר מוספי שבת
ומוספי ראש חדש מוספי ראש חדש
קודמין . חייליה דרבי ירמיה מן הדא שירו
של שבת ושירו של ראש חדש שירו של
ראש חדש קודם . אמר רבי יוסה שנייא
דאמר רבי חייה בשם רבי יוחנן כדי
לפרסמו ולהודיע שהוא ראש חדש . כיצד
הוא עושה שוחט מוספי שבת ואומר
עליהן שירו של ראש חדש . ברם הכא
מוספי שבת ומוספי ראש חדש מוספי
שבת קודמין על שם כל התדיר מחבירו
קודם את חבירו .

הלכה ז תני כל המשמרות שהיו
במקדש היו שונות ומשלשות בפרים חוץ
משתים האחרונות שהיו שונות ולא היו
משלשות בפרים . רבי לעזר שאל מהו
להתחיל מהן לרגל הבא . אמר רבי יוסה
מתניה אמרה כן בשמיני חזרו לפיים
כרגלים . לא צורכא דילא כהדא דתני
בשם רבי נתן דתני רבי נתן שמיני לא
היה בו פייס . על דעתיה דרבי נתן מהו
להתחיל מהן לרגל הבא . אמר רבי יוחנן
ותני כן שמיני רגל בפני עצמו . פייס
בפני עצמו . ברכה בפני עצמה . קרבן בפני
עצמו . רגל דאמר רבי אבין בשם רבי
אחא כולהם כתיב וביום . וכאן כתיב ביום
ללמדך שהוא רגל בפני עצמו . פייס אמר
רבי יוסה מתניתא אמרה כן בשמיני חזרו
לפייס כרגלים . ברכה אמר אי לא זמן .
קרבן פר אחד איל אחד .

הלכה ח כתיב חלק כחלק יאכלו .
יכול אף בשאר כל ימות השנה כן .
תלמוד לומר לבד ממכריו על האבות .
חוץ ממה שמכרו אבות לבנים את שבתך
ואני שבתי . ובעצרת אומר הי לך מצה

alter dicit: Decem foramina in ea erant, & ſingula emittebant centum ſpecies melodiæ; & alter dicit: Centum foramina in ea erant, & ſingula emittebant decem ſpecies melodiæ; Ex utriuſque verbis emittebat mille ſpecies melodiæ; Si adeſſent ſacrificia addititia Sabbathi, & ſacrificia addititia novilunii, quænam præcedent? R. Hieremias putat dicendum; ſi adeſſent ſacrificia addititia Sabbathi, & ſacrificia addititia novilunii, quod ſacrificia addititia novilunii præcederent: Argumentum R. Hieremia hinc eruitur; Canticum Sabbathi, & canticum novilunii, canticum novilunii præcedit: Dicit R. Joſe: Diverſum eſt; Etenim dicit R. Chijah nomine R. Jochanan, ut fieret rei ſolennitas, & ad demonſtrandum quod eſſet novilunium. Quomodo faciet? Mactabit ſacrificia addititia Sabbathi, & dicet ſuper illis canticum novilunii. Profecto hoc loco ſacrificia addititia Sabbathi, & ſacrificia addititia novilunii; ſacrificia addititia Sabbathi præcedunt; quia quod eſt jugius altero, alterum præcedit.

Conſtitutio VII. Omnes claſſes, quæ erant in ſanctuario, erant æquales, & triplicabant in juvencis, exceptis duabus noviſſimis, quæ iterabant, at non triplicabant in juvencis. R. Elieſer quæſivit; quid? ut initium fiat ab iis in feſto futuro? Dicit R. Joſe: Miſna ita dicit: In die octavo iterum ſortiuntur, at non eſt neceſſe: Sic extat traditio nomine Rabi Nathan; Etenim docet R. Nathan: In octavo non erat ſors: Ex mente R. Nathan; quid? Num initium fiet ab iis in feſto futuro? Dicit R. Jochanan: Atqui ita extat traditio: Octavus erat dies feſtus ſeorſim, ſortitio ſeorſim, benedictio ſeorſim, & ſacrificium ſeorſim: Dies feſtus: Etenim dicit R. Abin nomine R. Acha: In omnibus ſcriptum eſt: *Et in die*. At hoc loco ſcriptum eſt: *In die*, ut doceare, quod eſſet dies feſtus ſeorſim. Sortitio ſeorſim: Dicit R. Joſe: Miſna ita dicit: Die octavo iterum ſortiebantur ſicut in feſtis. Benedictio: Dicit: Non eſt illi tempus: Sacrificium: Dictum eſt: *Juvencum unum*, *arietem unum*.

Conſtitutio VIII. Scriptum eſt: *Partem juxta partem comedent*: Crederem, vel ceteris anni diebus ita fuiſſe faciendum? Idcirco dictum eſt: *Præter conſtituta ei ſecundum patres*: Exceptis iis, quæ conſtituta ſunt a patribus filiis. Tu in tua hebdomada, & ego in mea hebdomada, & in Pentecoſte dicit: Ecce tibi azymum, ecce tibi fermentatum; eſt

הי לך חמץ . אית תניי תני הי לך חמץ הי לך מצה : מאן דאמר הי לך מצה שהוא חביב : מאן האמר הי לך חמץ שהוא תדיר . אמר רבי לוי כל המשמרות היו נתונות בדרום . אמר רבי יוסה מתניתא אמרה כן חל יום אחד להפסיק בנתיים רבי יהודה בן טיטס בשם רבי אחא קרייא מסייע להן תנייא . ועתה מה יש תחת ידך חמשה לחם תנה בידי או הנמצא . ואחימלך מן המשמר היוצא היה. הנכנסין חולקין בצפון ויוצאין בדרום. אמר רבי חנניה בריה דרבי הלל כדי לחלוק כבוד לנכנסין . אמר רבי יוסי בי רבי בון לא מטעם זה אלא בנין דתנינן כל הנכנסין להר הבית נכנסין דרך ימין ומקיפין ויוצאין דרך שמאל . בלנה לעולם חולקת בדרום מפני מרים בת בלגה שנשתמרה והלכה ונישאת לסרדיוט אחד משל מלכות בית יון . ובאה וטפחה על גגו של מזבח אמרה לו לוקוס לוקוס אתה החרבתה נכסיהן של ישראל ולא עמדת להן בשעת דוחקן . ויש אומרים על ידי שהגיע זמנה לעלות ולא עלה . ונכנס ישבב ושימש תחתיה בכהונה גדולה. לפיכך בלגה לעולם ביוצא . וישבב בנכנס. ויעקרו אותה ממקומה . לית יכיל . דאמר רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי קשה לפני המקום לעקור שלשלת יוחסין ממקומן . ויעשו אותן עשרים ושלש . לית יכיל . דכתיב המה יסד דוד ושמואל הרואה באמונתם . באומנותם . אומנות גדולה היתה שם שאין משמר נוטל ושונה בשדה אחוזה עד שיטול חבירו . אמר רבי אבהו הישבתים שאין משמר נוטל ושונה בשדה אחוזה עד שיטול חבירו. וטבעתה קבועה. רבי בא בשם רב יהודה טבעות עשו להן רחבות מלמעלן וצרות מלמטן . וחלונה סתומה שלא העמידו אותה על סכיניהן כהיא דתנינן תמן הוא היה נקרא בית החליפות ששם היו גונזין את הסכינין.

est qui docet: Ecce tibi fermentatum, ecce tibi azymum: Qui dicit: Ecce tibi azymum: est amabilius: Qui dicit: Ecce tibi fermentatum; est jugius: Dicit R. Levi: Omnes classes ponebant in austro: Dicit R. Jose: Misna ita dicit: Si incidat dies unus ut interrumpat in medio; R. Jehuda ben Titas nomine R. Acha: Textus favet istis doctoribus: Nunc quoniam sunt sub tua potestate quinque panes, da mihi, aut sit existens: Et Achimelech classis egrediens erat. Ingredientes dividebant in aquilone, & egredientes in austro. Dicit R. Chananjah bar R. Hillel; ut impertiretur honor ingredientibus: Dicit R. Jose discipulus R. Bon; Non hac de causa, sed ea ratione, quod legamus: Omnes ingredientes in montem domus, ingrediebantur ad dextram, & circumibant, & egrediebantur ad sinistram: Bilga semper dividebat in austro; quia Mirjam filia Bilga apostata nupsit præfecto ex regno Græcorum, & ingressa percussit super tectum altaris; dicens: Lupe, lupe tu absumis facultates Israel, & non opitularis tempore angustiæ: Et alii dicunt; cum advenisset ejus tempus, ut adscenderet, non adscendit, & ingrediens Isbab ejus loco ministravit in summo sacerdotio; Idcirco semper Bilga ut egrediens, & Isbab ut ingrediens; & ipsum evellerunt de suo loco; Non potes dicere: Etenim dicit R. Simon nomine R. Jehosua ben Levi. Molestum est coram Deo evellere catenam genealogiarum ab loco suo: Et fecerunt classes tres & viginti: Non potes dicere: Dictum est enim: *Quas constituerunt David & Samuel videns in fide sua*. Fides magna ibi erat, quod classis non tolleret, & mutaret in agro possessionis, donec tolleret ejus socius: Dicit R. Abau: Decreverunt, quod classis non tolleret & mutaret de agro possessionis, donec tolleret ejus socius: Et ejus annulus fixus: R. Ba nomine R. Jehuda: Annulos fecerunt latos sursum, & angustos deorsum: Et arca occlusa; ne eam statuerent super eorum cultris. Sicuti legimus: Vocabatur domus secespitarum, quod ibi absconderent cultros

GA-

GABRIELIS GRODDECK

DISSERTATIO DE CÆREMONIA PALMARUM

Apud Judæos in Festo Tabernaculorum solenni.

QUantumvis singulis in anno mensibus Judæi multa celebranda festa decreverint, maximum tamen horum præ reliquis omnibus numerum Mense septimo, qui תשרי ab illis appellatur, & ex nostra computandi ratione Septembri & Octobri respondet, esse voluere. Primo enim statim die ראש חשנה s. *Novi anni principium*, quod Clangor Tubarum & Buccinæ solenne admodum facit, incipit: postridie צום נרליה s. *Jejunium Gedaliæ*, quod unum ex 4. magnis jejuniis, quorum *Zachar.* VIII. 19. mentio injicitur, celebrant, quo eodem die olim etiam אתנטלת אררכתא מן שטריא s. *abolitio juris agendi ex contractuum instrumentis*, incidebat, quod tamen hodie jam abrogatum est; id quod etiam de 5. 7. hujus mensis diebus quorum altero *Jejunium proper occisos* 20. *filios Israelis & R. Akiva vinctum*; altero *Jejunium ob decretum in Patres qui vitulum aureum conflarunt*, habuere, dici debet. Die 10. יום כפור s. *Dies expiationis* incidit; quem d. 15. insequitur חג סכות s. *Festum Tabernaculorum*; d. 21. הושענא רבא, d. 22. שמיני עצרת s. *octavus dies Tabernaculorum*, d. 23. שמחת תורה s. *Gaudium Legis*: quæ omnia prolixe nunc exponere non est nostri instituti.

II. Eminent inter hæc memorata Festa præcipue *Festum novi anni*, & *Tabernaculorum*. Illud enim non modo id, quod primo isthoc anni die Deus singulas mortalium actiones anni modo elapsi ad examen revocet adeoque omnibus timorem quasi incutiat, quapropter etiam inter ימים נוראים s. *dies tremendos*, quo nomine duos præcipue sic appellare Judæi solent, numeatur; verum etiam quod tunc tribus vicibus cornu inflare sono modo remissiori nunc subaspero convenienter mandato soleant, solenne facit: hoc autem ideo potissimum considerandum venit, quod tunc non tantum ædes suas, in quibus per totum anni tempus hactenus habitarunt, derelinquere, ac per 8. dies in Tabernaculis sedes sibi figere opus habeant; verum etiam singularem & a reliquis longe diversum ritum tunc observent, ut unam palmæ spatulam, tres item myrti & duos salicis ramos colligatos, in unam, in alteram autem manum pomum citri quod Etrug salutari solet, sumant, atque incinentes aliquot hymnos quocunque die altare parvum aut pulpitum, quod in Synagoga extat, gestantes manibus suis una cum ramis colligatis malum citri, circumeant, accessuque propiori per contactum concussionemque facto, illa agitent & in 4. mundi plagas moveant.

III. Sicuti autem priori illi ceremoniæ, quam cum Buccina in Festo ראש השנה s. *Novi anni* observari diximus, ex parte describendæ, jam alii suam impenderunt operam, inter quos præcipue hic nobis memorandum venit in hac Academia vivens decus singulare, & propter eximiam, quam possidet Linguarum orientalium cognitionem merito omnibus commendandus Dominus M. Christianus Zoega Facult. Philosoph. Assessor meritissimus amicus noster cum cura venerandus: a quo ea, quæ de ante memorato ejus pridem incepto Themate adhuc supersunt, prope diem expectamus; ita, qui illam posteriorem, quam in Festo Tabernaculorum solennem esse diximus ceremoniam, hactenus debito modo cum cura nobis descripserit, invenimus neminem. Quod ideo potissimum mirari nos oportet, dum alios tamen plerosque ritus isthoc quo felicissime ferme omnia exculta sunt seculo, ex Hebræorum scriniis erutos videmus, & hic ipse ta-

men

men ritus non modo antiquissimus sit, quem stante priori templo adhuc in usu fuisse Judæi uno ore asseverant, verum etiam cum illo illustrari possint varia novi fœderis libri commata, quæ etsi ex Interpretibus nonnulli aliquatenus attigerunt, nemo tamen eam nobis lucem dedit, ne hactenus tenebræ nonnullæ & obscuritates remansissent. Quare non omnino ingratam nec inutilem operam nos facturos esse confisi sumus, si ea, quæ in hanc rem in Judæorum libris consignata sunt, schediasmate aliquo Philologico explicaremus. Quandoquidem autem fieri non poterat, ut in una dissertatione omnia huc facientia absolverentur, commdum visum fuit, Thema isthoc secare, & duabus aut tribus dissertationibus, totum hoc negotium expedire, ita ut in hac priori dissertatione in *Fundamentum* saltem & *Originalem* hujus ceremoniæ, quam Judæi ex Scriptura petunt, inquireremus, reliqua autem ad ipsum ritum facientia peculiaribus dissertationibus reservarentur: quod ut boni consulere, insuperque studiis nostris porro favere benevolus Lector dignetur, summis precibus obtestamur.

CAPUT I.

In quo Terminorum Etymologiæ aliaque Præliminaria traduntur.

Antequam ad ipsius Operis Tractationem accessus fiat, operæ pretium erit, ut prius vocabulorum Etymologias paucis perquiramus. Quantum autem primum Vocabulum הלכות attinet, nemini ignotum erit, quie eo nomine apud Rabbinos & Talmudicos Scriptores veniat. Licet enim vox הלכתא & הלכא הלכא proprie *ambulationem*, *viam*, *iter*, *gressum*, *ingressum* significet, Judæi tamen metaphorice per illam denotare voluerunt *Constitutionem*, *Sententiam*, *Decisionem*, *Ritum*, *Judicium*, *Traditionem decisam &c.* Unde in Talmude æque ac in Rabbinorum libris vocis hæc acceptio communissima esse & quotidie ferme occurrere solet, ut adeo nec opus sit, multa nunc de hic iis adjicere.

II. Circa alterum vero vocabulum לולב observandum venit, quod etsi constet, unde suam ista vox originem habeat, siquidem ad nullam in nulla Linguarum orientalium, radicem referri queat, Judæos tamen nihilominus eam jam longo tempore in usu habuisse. Nam non solum apud Chaldæorum tam in Onkelosi quam reliquorum Targumistarum translationibus ejus vestigia reperiuntur, quod loca *Levit.* XXIII. 40. *Nehem.* VIII. 16. *Cant.* VII. 8. 9. II. 12. *Esth.* III. 8. conferenti innotescet, verum etiam in Thalmude aliisque antiquissimis Jndæorum libris ejus mentio comparet: cum hoc tantum discrimine, quod apud Targumistas solum palmæ frondem; apud Talmudicos autem & Minhagicos Scriptores, non tantum partiatim palmæ frondem denotet, verum tres etiam reliquas species sub se comprehendat, adeo, ut tum demum, quando omnes 4. species, np. *palmæ frons*, *myrti rami*, *salices* atque etiam *citri malum* adsunt, לולב vocent, & sic omnes 4. species conjunctim sumptæ מצות לולב, f. *unum Præceptum Lulab* constituant, id quod præter alios Majemonides *part. I. Mischn. Thora*, *Hilch. Lulab* cap. VII. fol. 262. a. nos edocet, quando, qostquam 4. istas species descripsisset, tandem subjicit: ארבעה מינין אלו מצוה אחת הן ומעכבין זה את זה וכולן נקראים מצות לולב: *Quatuor istæ species unum Præceptum faciunt, & una alteram impedit* id est ut si una non adsit, nec altera valorem habeat, *omnes autem uno nomine vocantur Præceptum Lulab*. Inde est, quod si vel una harum specierum deficiat, jam non amplius Lulab dici, neque debitum suum tunc aliquis exsolvere possit. Id quod ex Hilchoth Gedoloth libro antiquissimo cap. 15. fol. 34. 3. constare potest, ubi expresse ita deciditur: עד דהוו הני ארבעה מיני בהדי הדדי לא נפיק ידי תוהבתירה דתניא ארבעה מינין שבלולב מעכבין זה את זה ואמר רב חנין בר רבא לא שנו אלא שאין לו אבל יש לו אין מעכבין אין לו מעכבין דכולהו חדא מצוה נינהו דכתיב ולקחתם שתהא לקיחה תמה וכל חד מיניהו בעי לקיחה יש לו אין מעכבין ולא תימא דעד דמנבה לכולהי בהדי הדדי לא נפיק אלא אי מנבה חד חד לחודיה שפיר דמי דקיימא לן לולב אין צריך אגד: *Antequam hæ quatuor species conjunctim adsint, non prius aliquis debitum suum exsolvere potest, cum Traditionem habeamus, quod 4. species in Lulab impediant una alteram* id est si una desit, nec altera valorem accipiat. *Et dixit R. Chanin filius Rabba, illud non aliter intelligimus, quam si quis non habeat has quatuor species, quod si autem haberet omnes, non impediret altera alteram*, etiamsi non omnes simul sumeret. *Dico, si non haberet omnes, altera alteram impediret, quia omnes ex uno præcepto* con-

constant, *scriptum enim est:* (Lev. XXIII. 40.) Et sumetis sc. *sumpione plena & integra, nam singulæ species ex iis sumptione opus habent. Contra etiam dixi, si non haberet omnes, non impedirent se invicem, ne forte dicas, quod si non omnes sumeret, & simul in altum tolleret, non absoluisset debitnm suum? neutiquam, verum si modo singulas separatim sumat atque in altum ferat, sufficit; Statutum enim habemus, Lulab non opus habet colligatione.* Vide etiam Orach chaim n. 251. Sic quando Benedictionem super hunc actum faciunt, quo in sq. differt. aliquid dicemus, non omnes quatuor species, sed primam tantum nominare solent, nempe על נטילת לולב sc. *ad sumendum Lulab*, cujus rei rationem reddit Autor libri *Colbo.* cap. 72. fol. 81. 3. quando scribit: ומברכין על הלולב ולא על שאר המינין לפי שבמינו גבוה סכלן פרוש והוא עקר ושאר המינין טפלין לו ומברך על העקר ופוטר את הטפל . ויש אומרים מאחר שהוא חשוב במינו מכולן כל האגודה נקראת על שמו והוי כמי שבירך בפירוש על כל אחד בשמו : *Et benedictionem dicunt super Palmæ frondem, non autem super reliquas etiam species, ideo quod hæc sit major reliquis omnibus, id est quod hæc sit principalis species, reliquæ saltem ei adjungantur: ideo benedictionem dicit super principale & cum ea liberat accessorium. Alii autem dicunt, quod quia palmæ frons pretiosissima est præ omnibus aliis speciebus, ideo integer fasciculus ejus respectu Lulab dicitur, idemque est, ac si aliquis expresse super singulas species peculiarem benedictionem faceret sub ejus nomine*, quæ etiam in Abudraham *sed. Tebilloth Succoth* fol. 64. b. referuntur his verbis: ארבעה מינין שבלולב נקראים כלם בשם הלולב וכן הברכה על נטילת לולב ומפרש הטעם בגמרא הואיל ומינו גבוה מכולם: id est *quatuor illæ species, quæ in fronde palmæ reperiuntur, omnes uno nomine dicuntur Lulab; quemadmodum etiam benedictionem faciunt:* ad sumendum Lulab: *ratio autem hujus rei in Gemara ista allegatur, quia palma præ reliquis omnibus speciebus altissima est.* Aliam tamen hujus rei rationem, quæ super Medrasch fundata est, adducit R. Itzchack ben Arama in *Akedath Itzchack* fol. 189. 4. ואמנם הוקבעה הברכה אשר קדשנו במצותיו וצונו על נטילת לולב כי המצוה המוטלת עליו היא לדרוש ולבקר עד שהגיע בעיניו אל הלולב ומשם ואילך כבוד אלהים הסתר דבר זולתי מה שיחוייב מאמתת מציאותו יתברך: *Quod ad Benedictionem attinet, ea hoc imprimis modo ordinata est:* qui sanctificasti nos in præceptis suis, & jussisti nos sumere Lulab, *quia præceptum quod incumbit homini, in eo tantum consistit, ut inquirat homo & scrutetur, usque dum pertingat cum speculationibus suis ad palmæ frondem* (id est Angelos, ad quos palmæ frons alludit,) *inde autem & ulterius dici debet cum Salomone* (Proverb. XXV. 2.) Honor & gloria Dei consistit in occultatione rei, *excepto eo quod incumbit ei scire de existentia Dei:* in quibus acquiescimus.

III. Atque in tali etiam significatione vocabulum est hoc in titnli frontispicio jam adhibuimus, sub quo nomine non modo, primam speciem, scilicet palmæ frondem, qnæ etiam לולב appellatur, verum reliquas etiam nempe myrtum, salices & citri malum, quæ conjunctim unum præceptum constituunt, comprehendimus eodem modo, quo a Rabbinis illud accipi dictum fuit. Facilius autem erat, Hebræum vocabulum invenire, quod integram hanc ceremoniam uno termino exprimeret, quam ut Latinum aliquod pari ratione nobis obvenisset, quo simul quatuor illæ species denominarentur. Idcirco aliis terminis rem circumscribere opus fuit, si de mente nostra Lectori constare debebat: quod ne ubique faceremus, Hebraicum nomen *Lulab* tanquam terminum technicum in Tractatione retinuimus, id quod in antecessum monere necessarium esse duximus, ne quando Lector etiam latine hoc vocabulum a nobis reddi deprehendet, dubium aliquod accipiat, quasi a nobis hæc confunderentur, cum ubi in sensu diviso primam saltem speciem sc. palmæ frondem denotabat, istud latine transferri opus erat, ubi autem tres reliquas etiam species secum comprehendebat, quando latino destituebamur, Hebraicum vocabulum retinendum fuit, ut sua voci Hebraicæ vis atque emphasis maneret.

IV. Porro Ceremoniæ Vocabulum optime ad præsens institutum facere videbatur, quo nomine veteres potissimum cultum suum ritumque sacrum olim compellare solebant. Hac ratione apud Cornelium *in Vit. Themistoc.* cap. 8. dicitur: *Filiam ejus parvulam arripuit, & cum ea se in sacrarium quod summa celebratur ceremonia conjecit:* & Cæsar apud Svetonium l. 1. cap. 6. *Est ergo in genere & sanctitas Regum & ceremonia deorum:* cujusmodi cultum etiam cum palmis a Judæis institui, infra audiemus.

CAPUT II.

Quod in Fundamentum ſeu originem hujus Ceremoniæ inquirit.

NON ſine fundamenro ſe hodie Judæos exiſtimare ſuum quem nunc deſcribere aggredimur, ritnm ſc. ceremoniam celebrare, ex Catalogo מצות עשה ſc. *præceptorum affirmativorum*, quorum רמח ſeu 248. numerantur כמנין איברים של ארם *juxta numerum membrorum corporis humani*, quem Judæis placet talem conſtituere, cognoſci poteſt. Catalogum hunc tam affirmativorum, quæ diximus, quam negativorum præceptorum, quæ 365. numerant ſecundum מנין ימי שנת החמה ſc. *numerum dierum anni ſolaris*, ut Majemonides loquitur, ſeu quod *totidem ſint venæ in corpore humano*, uti aliis placet, quæ præcepta conjunctim 613. faciunt, Majomonides tum in Præfatione præſtantiſſimi ſui operis יד חזקה dicti e qua deinceps eum cum Latina verſione primæ ſui Philologi Hebræi editioni Ultrajecti A. 1557. evulgatæ annexuit Cl. Leuſdenius, quem in poſtetioribus editionibus omiſſum eſſe merito dolemus; tum in peculiari libro, qui ספר המצות inſcribitur, & Amſtelodam A. 420. id eſt C. 1660. nitidiſſimis typis excuſus eſt, nobis exhibuit. In eo enim Catalogo præceptum CLXIX. exigit ליטול לולב שנאמר ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפות תמרים *ut ſumatur Lulab ſc. palmæ frons cum reliquis ſpeciebus ſicut dicitur* Et ſumetis vobis in die primo fructum arboris pulchræ, ramos palmarnm &c. quæ verba ex *Levit.* XXIII. 40. citantur ubi integrum ptæceptum in fontibus hoc modo conſignatum legitur ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפות תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל ושמחתם לפני יהוה אלהיכם שבעת ימים quæ ex Latinæ Vulgatæ verſione ita transferuntur: *Sumetiſque vobis die primo fauctus arboris pulcherrimæ, ſpathulaſque palmarum & ramos ligni denſarum frondium, & ſalices de torrente, & lætabimini coram Domino Deo veſtro* (addi debet quod omittitur in Vulgata) *Septem diebus.*

II. Equidem ſi ptimo intuitu hoc Dei præceptum conſideremus, non videtur ulla ratione patrocinari aſſerto Judæorum, qui ceremoniæ ſuæ fundamentum ex eo ſtruere voluerunt, cum ſi palmæ frondem & ſalices excipias, reliquarum ſpecierum, citri nempe & myrti quas Judæi inde depromunt, nulla expreſſa mentio injiciatur. Quæ cauſa etiam fuit, quare hic a reliquis Judæis Karaitæ diſſenſerint, qui nequaquam hunc in finem præceptum iſtud traditum fuiſſe contendunt, ut peculiarem ceremoniam, qualem ex eo evincere Traditionales Judæi conantur, Iſraelitis præſcribat, ſed illud tantum velle, ut cum ramis illis tabernacula conſtruantur, id quod Eſræ teſtimonio ex *Nehem.* VIII. 16. probare ſatagunt, ubi idem præceptum ex eorum menſe repetitur: *Exite in montana, & afferte ramos olivarum & ramas myrthi, & ſpathas palmarum cum ramis arborum denſarum ad faciendum tabernacula*, quemadmodum id ex Addereth Elijahu, (quem librum rariſſimum Conſtantinopoli impreſſum in Bibliotheca Lugduno-Batava extare, nec ab eo, quem Seldenus paſſim citat Mſ. & quidem mutilum, diverſum eſſe, quemadmodum Buxtorfius *in Not ad Coſri lib. part* 3. *c.* 31. exiſtimavit, teſtatur Joh. Meyerus *diacr. de origine & cauſis Feſtroum* ſuperiori anno edita *p.* 278.) *c.* 1. *ſqq.* conſtare poteſt: quorum rationes etiam atque argumenta prolixius adduxit Abarbanel *comment. in Legem ſect. æmorſ.* 266. 4. quando ſcribit: והנה הקראים הטועים פירשו אך בחמשה עשר יום בחדש וגו׳ שבא לבאר במה יעשו סכות ושעל זה אמר ולקחתם לכם שיקחו הדברים הנזכרים בפרשה לעשות סכות ככתוב וגו׳ ואין כתוב בתורה עשיית הסכות ומאשר הוקשה אצלם פרי עץ הדר אמרו שטעמו עץ פרי ושלא דאמר כפות בלא ואו׳ כי הכוונה בכפות ולא בפרי ושכפות תמרים היא עץ הדר או יהיה עץ הדר הוא הנזכר בעזרא עלי זית כמו ויהי כזית הודו זית רענן יפה פרי תאר או יהיה פרי כמו מסעף פורה במערצה ופירשו וחזתם לשון סבוב כי יסובבו בבית יהוה בשיר והלל מלשון יחוגו וינועו כשכור כמו שכתוב בפירשם: Ecce autem Karaitæ qui in errore verſantur, verba illa, quæ v. præced. 29. extant: *veruntamen die* 15. *hujus menſis* &c. ſic explicant, quod ſc. Scriptura iis indicare veſit, ex quo tabernacula facere deberent, & quod idcirco dixerit ſcriptura & *ſumetis vobis*, id eſt ut ſumant res in hac ſectione memoratas, ad faciendum ex iis tabernacula, ſicut ſcriptum eſt *in Eſræ* &c. at nunquam in Lege ſcriptum eſt de conſtructione Tabernaculorum. Quia autem illa verba: *fructus arboris pulcherrimæ* ipſis dubium movent, dicunt ſenſum eſſe, arborem fructiferum ſumi debere, & quod

quod idcirco Scriptura dixerit כפות ſine vau copulativo, indicans ramos non vero fructum ipſum ſumendum eſſe, & quod ſpatulæ palmarum ſint illa ipſa arbor pulcherrima, vel etiam quod per arborem illam pulcherrimam ea arbor intelligatur, cujus mentio fit ab Esra, nempe folia olivarum ſicut ſcriptum eſt (*Hoſ.* x. v. 7. *erit quaſi oliva decus ejus*. item (*Jerem.* xi. 16.) *oleam virentem pulchram fructus ſpeciem &c.* Aut vox פרי ſc. fructus accipi debet ut *Eſ.* x. 33. *collucaturus eſt ramum ejus violenter*. Porro iſta verba: *Et celebrabitis*, explicant in ſignificatione circumitionis, quia circumeunt cum eo in domo Dei cum cantico & Laudatione, ex phraſi (*Pſ.* cvii. 27.) *titubent & commoveant ſe tanquam ebrius, quemadmodum id omne in ſua explicatione ſcribunt*.

III. Neque tamen tanti ponderis hæc eorum argumenta eſſe cenſuit Abarbanel, ut non ad ſigulas Karæorum objectiones iterum aliquid reſpondiſſet, ſuorumque communem de præcepto iſthoc ſententiam confirmaſſet. Statim enim poſt illa prius a nobis adducta verba ſubjicit: והוא בלי ספק טעות מבואר מטענות ארבעה האחד לפי שאם היה ולקחתם לכם ביום הראשון ענין הסכות ממש לא ימלטו הכתובים מכפל ומותר מבואר. השני שהם פירשו ולקחתם לכם ביום הראשון שיעשו זה ביום האחד לבדו ואיך יפרשוהו אם כן על מעשת הסכות שהרי חג יהוה שבעת ימים לא יום האחד לבד והשלישי כי איך יפרשו ולקחתם לכם על עשיית הסוכה והדברים שישימו בהם כי הנה כבר אמר הכתוב בראשונה בחמשה עשר יום לחדש השביעי הזה חג הסכות שבעת ימים ליהוה ביום הראשון מקרא קדש וגו׳ וחתם מצות המועדים באמרו אלה מועדי יהוה וגו׳ ואיך ישוב אח״ז לבאר ממה שיעשו הסכות ודי שיצוה הכתוב לעשות הסכות ולשמח בהם שבעת ימים יהיה מזה או מזה והנה במצות הציצית אמר כנפי בגדיהם אבל לא נצטרך לבאר ממה שיעשו אותו. והדרש שאם בא הכתוב לבאר העשנים והעלים שיעשו מהן הסכות היה לו לומר כמו שנאמר בעזרא צאו ההר והביאו עלי זית לעשות סכות ומה לו לפרט ארבע ענינים פרי עץ הדר כפות תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל ואין אלה הדברים בעזרא אף כי פרי עץ הדר לא יאות לעשות ממנו סוכה כי אם העלות. והם יעותו הפסוק שאומר פרי עץ הדר ואומרים שטעמו עץ פרי שעל העץ צוה לא על הפרי האם יאמרו בזה בספור אדם הראשון שנצטוה ומפרי העץ אשר בתוך הגן לא תאכלו ממנו שהיה העץ אסור לאכול והפרי מותר לאכלו. ואיך יעשו ראיה ממה שאמר כפות תמרים בלא ואו׳ כי דרך הכתוב לומר כך ראובן שמעון לוי ויהודה שמש ירח עמר זבולה ופרי עץ הדר הוא האחרון בלי ספק שהוא היותר יפה שבפירות. ואיך יפרשוהו על הזיתי גם פרי תשבו להוציאו ממשמעו ועשאוה מסעף פורה במערצה. סוף דבר כי זה כלו עוות הפסוקים וחכזבתם והתימה מחכמיהם הלא ידעו שבני יהודה שבאו לבנין בית שני היו מאותם שעלו לירושלם מבבל אנשי בית ראשון וידוע שלא עשו המצות בבית שני אלא כפי מה שהיה נהוג אצלם בבית ראשון. ומפני שהסכות והלולב ושאר המינין הנלקחין עמו היו כל אחד מהם מצוה בפני עצמה נהגו בבית שני לעשות כן ולעשות ההקפה במקדש בימי החג בארבעה מינין שבלולב כל ימי בית שני כמו שזכר יוסף בן גוריון וחכמי המשנה עשו כן כי לא חדשו הם ענין המצוה הזאת בסוף בית שני או בגולה אבל לקחו המצוה כפי הבנת הפסוקים ואמתתם וכפי מה שעשו במקדש כל ימי בית שני כאשר עשו אותה כל ימי בית ראשון וזה הוא ממה שיורה על יטעותם במה שסרו מדברי הקבלה האמתית ודברי חכמי המשנה.

Iſtud, quod hactenus adduximus ſine dubio error manifeſtus eſt ex 4. ſqq. rationibus: I. Si verba illa: *& ſumetis vobis die prima*, ſimpliciter conſtructionem tabernaculorum indicant, non liberabitur ſcriptura a Tautologia & ſuperfluo ſermone. II. Quod ipſi iſta: *& ſumetis vobis die primo* explicent, ſolo primo die eſſe facienda, quomodo ergo id explicare poterunt de opere Tabernaculorum, quod eſt feſtum Domino ſeptem diebus non vero ſolo primo die. III. Quomodo explicare poſſunt verba: *& ſumetis vobis* de factione tabernaculi, & de materia, ex qua fieri debet; quia ecce jam prius Scriptura dixerat, *die* 15. *menſis hujus ſeptimi feſtum erit Tabernaculorum Domino ſeptem diebus, primoque die convocatio ſancta erit &c.* deinceps concludit præceptum de feſtis dicens: *hæc ſunt feſta domini &c.* qua ratione ergo de novo explicare Scriptura incipiet, ex qua materia tabernaculum facere debeant. Satis erat, quod Scriptura juſſerat tabernacula facere atque in iis 7. dies permanere, ſive jam ex hac ſive ex alia materia facta eſſent. Nam ſimiliter in præcepto Zizith ſive *de filamentis phylacteriorum* Scriptura præcepit: *& faciant ſibi filamenta ad oras veſtimentorum ſuorum*, ubi non opus judicavit indicare, ex quo illa facere debeant. IV. Denique ratio eſt, quod ſi Scriptura tantum indicare voluiſſet herbas & folia, e quibus tabernacula conſtruerent, dicere opus habuiſſet,

que-

quemadmodum in Ezra dictum est: *Exite in montana & adducite folia olivarum ad faciendum Tabernacula:* Nam ad quid opus habuisset nominare quatuor species scil. *fructum arboris pulcherrimæ*, *spatulas palmarum*, *folia arborum densarum*, *& salices de torrente*, quæ in Ezra plane non recensentur. Adhæc fructus istius arboris pulcherrimæ minime aptus est, ut ex eo Tabernaculum fiat, sed folia tantum adhiberi possunt. Ideo Karaitæ pervertunt Scripturam, quæ dicit *fructus arboris pulcherrimæ*, quod ipsi de arbore fructifera intelligunt, ut secundum illorum sententiam de arbore præcipiat, nequaquam autem de fructu. Anne vero idem dicerent in historia primi Adami, cui tale præceptum datum erat: *de fructu arboris, quæ in medio horti est non comedetis*, ibi similiter arborem saltem interdici, fructum vero permitti ut comedatur. Porro quomodo exinde, quod hic scriptum sit כפות תמרים sine vau copulativo, argumentari poterunt, cum genius scripturæ sit ita loqui v. gr. *Reuben Simeon*, *Levi Vihuda* (pro Reuben, & Simeon, & Levi, & Jehuda) item: *Sol luna stant in suo diversorio* (pro *sol & luna*.) Ut adeo per fructum arboris pulcherrimæ sine dubio intelligi debeat citri malum, utpote quod pulcherrimum est inter omnes fructus, qua ratione ergo illi id de olea explicarent. Denique etiam existimarunt, vocabulum פרי ex alia radice deducendum esse, nempe ex phrasi (*Es.* x. 37.) *collucaturus est ramum ejus violenter* (i. e. fructum ejus.) Summa: illud omne, quod hac in parte Karæi faciunt, perversio est Scripturarum earumque abnegatio. Imprimis autem mirandum est, etiam Sapientissimos illorum hunc errorem defendere. At illi annon sciunt, filios Jehudæ, qui ad ædificationem templi secundi venerunt, plane de illorum numero fuisse, qui ex Hierosolymis Babylonem venerant scilicet de viris illis, qui tempore primi templi vixerant. Jam vero notum est, in secundo templo præcepta non aliter observata fuisse, quam sicuti tempore primi templi in usu erant. Cum igitur Tabernaculi constructio, itemque palmæ frons cum reliquis speciebus, quæ ad illud adhibentur singulis, præceptum per se erant, etiam tempore secundi templi ita facere soliti sunt, ut, quando festi tempus erat, cum illis 4. speciebus, quæ in Lulab reperiuntur, in templo circumirent, quod fecerunt, quamdiu secundum templum duravit, uti Josephus filius Gorion memoravit. Similiter doctores Misnici (qui post templum secundum vixerunt,) eadem ratione fecerunt, utpote qui non noviter præceptum isthoc introduxerunt in fine templi secundi, aut dum fuerunt in exilio, sed receperunt isthoc præceptum juxta sensum Scripturarum earundemque veritatem: Et quemadmodum olim fecerunt in Synagoga tempore templi secundi, ita etiam fecerunt tempore templi primi. Quod omne nunc jam satis Kareorum errorem manifestat, dum a verbis veræ traditionis Doctorumque Misnicorum recesserunt.

IV. Non minus Aben Ezra in suo ad *h. l. comment. fol.* 142. *in Bibliis Buxtorf.* hanc Karæorum sententiam adducit, quam tamen statim etiam iterum refellit: והצדוקים אמרו כי מאלה תעשו סוכות והביאו ראיה מספר עזרא ואלה עירי לב הלא יראו כי אין בספר עזרא ערבי נחל ולא פרי עץ כלל רק עלי חמשה מינין. ואין זכר לעלי הדס ועלי עץ עבות טענה על קדמונינו וכן מין הדס אילנו נבוה והנה הם שני מינין גבוה ונמוך. והנולה מאר קדרץ לארץ ארום אם יש לו עינים ירע סור המצוה הזאת: i. e. *Sadducæi autem dicunt, quod ex his in textu memoratis speciebus ut tabernacula fiant, præcipiatur, rationem ex libro Ezræ adducentes. At illi Cœci corde, an non vident, quod in libro Ezræ plane nulla salicum mentio fiat, neque etiam ulla fructus arboris pulcherrimæ, verum saltem foliorum* 5. *specierum. Quando autem in Ezra mentio injicitur de frondibus myrti & de ramis contextæ arboris*, (tanquam duarum specierum quæ tamen Judæi pro Synonymis habent, & unam per alteram explicant,) *nequaquam illud argumentum est contra majores nostros. Insuper etiam arbor myrti minime tam alta est, ut ex ea tabernacula exstrui queant, quantumvis duæ diversæ hujus arboris species dentur, una quæ sursum, altera quæ deorsum crescit. Sane qui modo ex Arabia in Europam peregrinari vellet dummodo oculos haberet, facile hujus præcepti mysterium cognosceret.* Ubi obiter & ὡς ἐν παρόδῳ observamus, perperam hic ab Aben Esra Karaitas *Saducæorum* nomine traduci, quem tamen errorem eum cum aliis Scriptoribus communem habere reperimus. Cum enim olim Judæi ex odio quod Karæi eorum Traditiones recipere nollent, eo nomine illos compellare solebant, non ac si in omnibus cum iis consentirent, sed quod ad momentum Traditionum attinet, illorum viderentur premere vestigia; Sequioribus temporibus

bus exstitere Judæos inter, qui fabulam veram esse putarent, Karæos revera Saducæorum progeniem esse, & idcirco perpetuo illos cum his confunderent, in quem errorem deinceps etiam alii, inter quos Joh. Scaliger, lapsi sunt, qui Karæos a Saducæis non distingui debere existimarunt, quanquam ultimus hic errorem iterum revocavit in *Elencho Trihæres c.* 2. Tandem Leo Mutinensis in erudito libello, quem *de Ceremoniis & Consuetudinibus hodie Judæos inter receptis*, multis abhinc annis Italico idiomate vulgavit, quem deinceps Rich. Simonius in Gallicum sermonem transferens præfatione & Supplemento insignivit, & superiori anno latine etiam Francofurti prodiit, cum ipsum non fugeret, Karæos hodiernos minime eandem cum Saducæis aut Samaritanis profiteri fidem, ad incrustandum tamen suorum opinionem, ne prorsus causa cadere videretur, novam quandam Karæorum sectam effingere conatus est, existimans *p.* 134. *edit. lat.* Karæos cum vidissent se suis dogmatibus exosos esse apud omnes reliquos Judæos, ad evitandum hoc reliquarum sectarum odium, nonnullas recepisse antiquissimas Traditiones, ut hac ratione magis se probarent reliquis Judæis; prætendens simul antiquiores Sectæ propugnatores eosdem fuisse cum Samaritanis & Saducæis, & primam ipsorum originem ad Saducæos referri debere. Quam Leonis sententiam avide amplexus est Buxtorfius, qui sicut alias ex hoc Leonis opusculo multa surripuit, quæ deinceps in Synagoga sua Judaica pro suis venditavit, ita hanc etiam prædicti Auctoris sententiam, quæ tamen crassa saltem quadam putidaque ignorantia Judaica nititur, sibi præ aliis arridere, in suis *ad Cosri librum Annotationibus p.* 193. testatus est. Nihilominus tamen Simonius tum in *Supplemento* suo quod *de secta Karæorum & Samaritanorum* agit *p.* 13. *edit lat.* tum etiam in *Hist. Cr. V. T. l.* 1. *cap.* 29. *pag.* 161. *edit. nov. Gall.* hanc Leonis sententiam acriter perstringit, ubi inter alia ita scribit: *Ce sentiment de Leon de Modene touchant les Caraites paroit assez raisonnable: mais comme il ne l'aucunes preuves, il semble n'avoir eu autre dessein, que de mettre a couvert l'ignorance de ses docteurs*. Conf. præterea Rabi Abraham Zachut *in libri Juchasin præfat.* Ludov. Capellus *defens Cr. S. pag.* 622. *sq. Cr.* S. Morinus *Exerc. Bibl. part.* 2. *exerc.* 4. & in *Epistola ad Buxtorf.* scripta, quæ cum aliis libro *Antiquitat. Eccles. Oriental.* continetur *num.* 71. *p.* 523. *edit. Lips.* it. Wulferus in *Theriaca Judaica ad Exam. revoc. p.* 288. *sq.* Plura de Karæis inveniri possunt ap. Seldenum *Ux. Heb. l.* 1. *c.* 3. *sqq.* & in ej. *diss. de Anno civili & Calendar. vet. Eccl. Jud. c.* 2. *seqq.* Buxtorf. *Annot. ad lib. Cosri l. c. & p.* 203. *sq. it. in Lex. Thalmud. f.* 2112. *sqq. &* 1199. *sq.* Hackspan. *præfat. ad Nizachon pag.* 225. Drusium *de trib. sectis Judæor. c.* 7. Pockoc. *Not. misc. p.* 238. Saldenum *in otiis Theol. p.* 558. Richardum Simon. *libris citatis*. Dn. Carpzov. *Introduct. in Theolog. Judaic. cap.* 4. & Wagenseil. *Tel. Ign. Sat. p.* 595. *sqq.* Nolumus autem his plura addere, cum nosse sufficiat, Judæos ad unum omnes, si in ullo loco, hic imprimis Karæorum opinioni sese opponere, qui nequaquam de constructione saltem tabernaculorum cum istis memoratis speciebus, sed de ipsa gestatione eo sicut hodie Judæi more observant, hoc præceptum agere contendunt.

V. Non jam erit nostri nunc hic instituti, ut prolixius in veram utrorumque sententiam inquiramus. Nam licet ex Nehemiæ loco se aperte Judæorum sententiam infringere posse Karæi existiment, & quod tantum de constructione, neutiquam de gestatione intelligatur istud legis præceptum, ex eo evincere conentur, non tamen tanti ponderis hoc eorum esse argumentum, ut in eo acquiescere opus sit, ex Abarbenelis refutatione percepimus. At vero nec communem Judæorum sententiam ita veram esse, ut non aliquid contra eam excipere liceat, dici potest, ad minimum cum ex isto legis præcepto probari debet, utpote in quo obscure satis omnia proponuntur, & obscurius adhuc a Judæis explicantur. Et quantumvis ad Traditiones suas hic Judæi provocent, quas continuo successu se a Mose accepisse jactitant, nunquam tamen magis Judæorum mentiri observant eruditi, quam ubi Traditionum suarum genealogias texunt aut Historicos agunt. Quod si tamen rem ipsam paulo accuratius inspiciamus, cæremoniam isthanc apud veteres Judæos olim viguisse, diffiteri non possumus, siquidem non modo ex antiquissimis scripturis, sed & auctoribus fide dignis, quorum ætas prima Christianismi tempora, ubi Judæi adhuc in flore erant, refertur, testimonia proferri queunt, quæ hoc assertum nostrum confirment, etsi id difficile probatu foret, si ex Levitici add. loco solum asseri deberet. Ut hujus rei veritas pateat, unum atque alterum testimo-

monium in medium producemus. Et primo quidem loco huc referri debet Chaldæus Interpres, cujus ætas ad antiquissima Judæorum tempora, antequam Karaitæ unquam extiterunt, pertingit, qui expresse communi Judæorum sententiæ subscribere videtur, quando dubia, quæ in Hebræo reperiuntur vocabula clarioribus expressit, quæ hodiernum adhuc apud Judæos in usu sunt, & neutiquam de factione tabernaculorum saltem accipi possunt, uti verba ejus aspicienti innotescet. ותסבון (Hierosolymit. לכון ביומא קדמאה פירי אילנא אתרוגין ולולבין תרוגין ולולבין) והדסין וערבין דנחל: quæ latine ita sonant: *Sumetisque vobis in die primo fructus arboris citrei & spatulas palmarum, & myrtum & salices torrentis &c.* Ut adeo si unquam, hic illud Talmudicorum assertum, quod in *Megilla f.* 3. 1. *Moed. Katon f.* 282. & in *Sanhedr. f.* 94. 2. extat, locum habere possit: אלמלא תרגומה דהאי קרא לא הוה ידענא מאי קאמר: *nisi Targum istius loci esset, nesciremus quidnam diceret sc.* רחמנא f. *Scriptura*. Non dubitare licet, quin ex hac Chaldaica versione sua desumpserint Syriacus atque Arabicus Interpres, qui iisdem verbis, quibus Chaldæus tres priores species expresserunt. Et Syrus quidem ita ܦܐܪ̈ܐ ܐܝܠܢ̈ܐ ܫܦܝܪ̈ܐ ܘܠܒܒ̈ܐ ܕܕܩܠ̈ܐ ܘܐܣܐ܀ i. e. *fructus arborum pulchrarum nempe poma aurea & medullas palmarum & myrtum* &c. Arabs autem sc. Saadias Gaon (nam Erpenianus Pentateuchus A. 1622. Lugd. Batav. editus presse hic Hebr. sequitur (hunc in modum: من ثمر شجر الاترج ومن لب النخل i. e. *ex fructu arboris citrei & ex medulla palmarum &c.*

VI. Ex quo apparet Hebræi textus verba olim sic fuisse intellecta, quemadmodum Judæi hodie ea explicant, atque jam tunc non tantum ramos sed & fructus arborum adhibitos fuisse, contra quam Karæi existimarunt. Neque minus etiam Josephus, cui tanquam antiquissimo Scriptori in hac re fidem habere possumus, suo tempore, eo quo hodienum modo celebratur, hunc ritum observatum fuisse, *in Antiquitat Judaic.* III. 10. *p.* 92. *edit. Colon.* diserte testatur. Festum enim Tabernaculorum describens, & quomodo tabernacula compingere per singulas familias septimi mensis decima quinta die, tempore jam in hybernum vergente, soleant Judæi, octo tunc dies festos in ea urbe, quam propter templum caput regionis habent, ducentes, victimasque Deo solidas incendentes, & simul pro gratiarum actione sacrificantes, tandem subjicit. φέροντας ἐν ταῖς χερσὶν εἰρεσιώνην μυρσίνης καὶ ἰτέας συγκραδῆ φοίνικος πεποιημένη, τοῦ μήλου τοῦ τῆς περσέας προσόντος i. e. *gestantes in manibus ramum myrti & salicis cum ramo palmæ facto, addito præterea malo Perseæ*: quæ rectius ita vertuntur, quam quemadmodum Sigismundus Gelenius reddidit: *ex quibus mala perseæ dependeant*; cum non dependere mala, sed unum malum in sinistra tantum manu gestari soleat, uti ex sequentibus constabit. Quod autem Josephus hic pro *citri malo*, quem in usu hodie Judæi habent, *malum perseæ* substituat, sciendum, plerosque veterum hæc inter se ita confudisse, ut malum persicum seu medicum quod idem est, de citro & contra usurparent. Quemadmodum ipse Josephus promiscue usurpat cum in alio loco nempe *l.* 13. *Antiq. cap.* 21. ubi hujus celebritatis mentionem iterum injicit, pro Περσέα, quod in præsenti loco habet, κιτρέοις gestatas fuisse scribit. Unde etiam Plinius *l.* 15. *Nat. Hist. c.* 14. *citrea a Græcis medica* i. e. *Persica* dici observat: Et Dioscorides *l.* 1. *c.* 131. Medica mala persicave aut cedromela vocari ait *citrea* a Latinis, quod etiam ex Athenæo & aliis constat. Medicum autem malum pro Persico accipi, ex Theophrasti *lib.*. 4. colligitur: οἷον ἡ Μηδία χώρα, καὶ περσὶς, ἄλλα τε ἔχει πλείων καὶ τὸ μῆλον τὸ Μηδικὸν καὶ τὸ Περσικὸν καλούμενον; Legendum τὸ καὶ Περσικὸν, *malum Medicum quod & Persicum*; uti apud Athenæum *l.* 4. *plantarum historiæ* hæc verba Theophrasti citantem legitur καὶ τὸ μῆλον τὸ περσικὸν ἢ μηδικὸν καλούμενον. Ex quo apparet, malum Medicum & Persicum idem fuisse, atque Theophrasti temporibus Persici mali nomine non aliud intellectum fuisse præter Assyrium & Medicum, & denique hoc cum citro apprime convenire, uti & Hesychius κιτρέιον τὸ μηδικὸν μῆλον appellat, quod etiam alios autores antiquissimos fecisse ostendit Salmasius *Comment. in Solinum pag.* 949. 959. *sqq. &* 964. adde 606. *edit. Paris.*

VII. Ex Josepho itaque videre est, jam sua ætate festo Tabernaculorum hanc cum Lulab & Etrug circumitionem & gestationem in usu fuisse, neque solum tabernacula cum istis speciebus constructa aut exornata esse. Sed & Plutarchus hanc solennitatem Judaicam videtur innuisse, quando *l.* 4. *Symposiac. qu.* 5. *q.* 671. *edit. Francofurt.*

An.

An. 1610. scribit: Ἔϛι δὲ ϗ κρατηροφορία τις ἑορτὴ ϗ θυρσοφορία παρ' αὐτοῖς ἐν ᾗ θύρσους ἔχοντες εἰς τὸ ἱερὸν εἰσίασιν, i. e. *Est etiam* Judæis *solenne festum Crateropborias & Thyrsophorias, ubi thyrsos seu baculos frondibus cinctos habentes, in templum intrant*. Legendum κραδηφορία a κράδη quod *ramum* significat, quemadmodum θυρσοφορία a θύρσος, annotante Turnebo in suo Codice, uti in edit. Basil. etiam correctum est.

VIII. Quantum autem ad Levitici præceptum attinet, in illo verbo פרי עץ הדר f. *fructum arboris pulcherrimæ* facile intelligi possunt, quando testimonia illa externa ex Interpretibus adducta, simul perpenduntur, qui de citro accipi debere omnes uno ore asseverant, quod argumentum etiam Edm. Castellus in eleganti Orat. An. 1667. Londini habita (quam cum aliis ejus opusculis conjunctim aliquando publici juris faciemus) urget, quando postquam hunc Levitici locum adduxisset, tandem subjicit: הדר *denotat Citrum, ut præter Chaldæum, Syrum, Arabem, usus Judæorum bodiernus, & ipsa rerum inter se collatio* ἀναντιῤῥήτως *probat*.

IX. Quæ hactenus pro Judæorum confirmanda sententia adduximus, majorem veri speciem habere, quam quæ ipsi ex Traditionum suarum scrinio in hanc rem afferre solent, persuasi sumus. Omnes enim atque singulæ eorum probationes, istiusque quem ex Levitico pro se allegant, loci explicationes, nihil aliud sunt quam ineptæ & absurdæ majorum suorum Traditiones, partim allegoriæ inconvenienter prolatæ, cabalisticæ insuper obscuritates, ut risum potius alicui movere, quam in vera aliquem opinione confirmare queant, quantumvis inter plures adhuc paucos deprehendere liceat, qui meliori judicio præditi saniora hic proponat. Etsi itaque omnes istas explicationes silentio præterire merito possemus, nullum aut exiguum fructum inde nobis promittentes; ne tamen aliquid eorum, quæ ad accuratam materiæ hujus Tractationem spectant, hic omisisse arguamur, atque ut absurdum eorum, Scripturam interpretandi, morem etiam videre Lector possit, in compendio saltem illas (selectum tamen etiam in his adhibituri,) paucis recensebimus.

X. Quod in Textu פרי עץ הדר f. *fructus arboris pulcherrimæ* dicitur, id de Etrog f. citri malo intelligi debere ex hac ratione deducunt, quia talis fructus, ubi arbor & fructus arboris unum saporem habent, a Deo præcipiatur, cujusmodi tantum sit Etrog f. citri malum, quod de nullo alio fructu amplius dici possit. Placet in hanc rem ex Gemara verba aliqua adducere, prout reperiuntur in *Massech. Succa cap. Lulab hagazul ad Mischn.* 5. ת״ר פרי עץ הדר שטעם עצו ופריו שוה הוי אומ״ר זה אתרג. ואימא פלפלין. לא אפשר היכי ליעביד. לינקוט חרא חדא לא מינכרא לקיחתא לינקוט תרי או תלת' פרי אחד אמר רחמנא ולא שנים ושלשה פירותהילכך לא אפשר: *Tradunt Rabbini nostri*, per Fructum arboris pulcherrimæ *talem arborem intelligi, cujus sapor fructui similis est, & hanc arborem dicas esse malum citri. Sed forte piper etiam esse potest? neutiquam possibile est, nam qua ratione faceret aliquis si piper esset, an unum granum sumere deberet? ejus sane sumptio ne cognosci quidem posset: an vero duo aut tria grana? verum unum tantum fructum Scriptura nominat, non autem duos aut tres fructus. Quapropter impossibile est, ut de pipere intelligatur*. Conf. etiam Alphesi *part.* 1. *bilchoth. Succa c.* 3. *f.* 338. Mizrachi *f.* 221. 3. *edit. Bomberg. Jalkut f.* 185. 2. *&c.* Alii juxta R. Ben Azai e Rad. דור probationem instituunt h. m. הדר באילנו משנה לשנה: *fructus qui in arbore sua per integrum annum manet*, quod de citro dici possit, uti in *Siphra fol.* 52. *a.* annotatum, & a Raschio ad h. l. confirmatum legitur. E qua radice etiam in sua versione Aquilam vocem transtulisse, in *Jalkut f.* 184. 4. dicitur הדר שהוא דר על פני המים *badar vocatur, quia ad fontes aquarum crescit*. Idem ben Azai adhuc alio modo id probare vult, quando non הדר sed הידור legendum esse definivit שכן בלשון יווני קורין למים הידור ואיזה פרי גדל על כל מים הוי אומר זה אתרוג: *quia ita in Græca lingua aquam* ὕδωρ *appellant. Quisnam vero est fructus qui ad omnes aquas crescit? responde Etrog f. malum citri*. Similis vocabulorum lusus in *Hilchoth Gedoloth f.* 24. 2. invenitur, quando pro הדר dicitur הדיר, legi debere, quod *caulam ovium* denotat, cujus utriusque comparationem hoc modo autor istius libri qui incertus est, instituit: מה דיר זה יש בו קטנים וגדולים תמימים ובעלי מומין ובאין קטנים ויוצאין גדולין קיימין כך ישראל יש בהם צדיקים ובינונים ותלמידי חכמים ועמי הארץ יבאין קטנים ויוצאין גדולים קיימים שנאמר וזרח השמש ובא השמש עד שלא מת משה רבינו זרחה שמשו של יהושע תלמידו וכו' עד שלא זרחה שמשו של עלי זרחה שמשו של שמואל הרמתי עד שלא נגנז אליהו זרחה שמשו של אלישע עד שלא תם רבי עקיבא

עקיבא נולד רבינו הקדוש: *Quomodo cum hac ovium caula comparatum est? In ea reperiuntur magna & parva pecora, sine labe & cum labe, adveniuntque parva cum magna adhuc supersunt. Sic & cum Israel se res habet, inter eos enim reperiuntur pii & mediocriter tales, eruditi & plebeii, emerguntque minores inter eos cum illis qui majori dignitate præditi sunt, adhucdum vivunt, uti scriptum extat* (Cohel. l. c.) unus sol oritur, alter occidit: *sicut etiam exempla id testantur. Nam antequam Moses Magister noster moreretur, sol discipuli ejus Josuæ scilicet jam ortus erat: antequam Eli sol obfuscaretur, jam ortus erat sol Samuelis Ramatitæ: antequam Elias in cœlum raperetur, sol Elisæ Prophetæ jam ortus erat: antequam Rab Akiba moreretur, jam Rabbi noster Sanctus sc. Rab. Judæ hakkadosch natus erat.* Hæc & plures aliæ nugæ etiam in Gemara *l. c. pag.* 35. reperiuntur, unda postmodum etiam in Jalkut *f.* 185. 2. consignatæ sunt, atque insuper a plerisque comentatoribus ferme ubique ad h. l. adducuntur. De his tamen ut judicium feramus, opus non est, siquidem ipse Rab. Moses bar Nachmam Gerudensis in suo *commentar. super Thora fol.* 212. b. *edit. Bomberg.* nomine אסמכתות שעשו רבותינו לקבלתם *conjecturarum, quas Rabbini secundum Traditiones suas ita effinxerunt,* illas insignivit. Ipse autem meliorem rationem, quare per *Fructum arboris pulcherrimæ* citrum præcise intelligi debeat, non vero alius quispiam fructus, reddere volens ex Chaldaicæ versionis collatione cum Hebr. illud tentat, cujus verba cum reliquis omnibus palmam præripiant, hic præterire nolumus. הנכון בעיני כי האילן הנקרא בלשון ארמית אתרוג נקרא שמו בלשון הקודש הדר כי פי אתרוג חמד ה׳ כדמתרגמינן ונחמד למראה דמרגג למחזי. לא תחמוד לא תרוג ואמרינן מכל שפר ארג נכסין. ולשון חמדה והדר שוים בטעם ונקרא העץ והפרי בשם אחד כי כן המנהג ברוב הפירות תאנה אגוז רמון זית וזולתם וכן זה שם העץ והפרי שניהם בארמית אתרוג ובלשון הקודש הדר *In meis oculis probabile videtur, nomen illius arboris, quæ in lingua Chaldæa Etrog dicitur, in lingua sancta Hadar vocari, vocabulum* אתרוג *enim desiderium sc. concupiscentiam significat, quemadmodum verbum* נחמד (quod Gen. II. 9. extat) Et desiderabilis ad videndum, *Chaldaice interpretamur per verbum* דמרגג, *simillter* Exod. XX. 17. Non concupisces, *vocabulum* תחמוד *Chaldaice per* תרוג *transfertur. Unde etiam* (in instrumentis dotalibus, quæ כתובה dicuntur) *illud verbum adhibemus:* Ex omuibus pulchris & desiderabilibus bonis scilicet promitto (ארג נכסין) *Vocabulum ergo desiderii & decoris in eadem significatione usurpatur, atque arbor & fructus arboris uno nomine insigniuntur, uti morem hunc Scriptura habet in multis aliis fructibus v. g.* Ficu, Nuce, Malogranato, olea &c. (quæ & arborem & ipsum fructum denotant). *Atque ita hic etiam utrimque tam arboris quam fructus nomen in lingua Chaldaica* Etrog, *in Hebraica autem* Hadar *appellatur.* Idem Nachmanides in ea opinione est, fructum hunc fuisse de cujus arbore primus homo in paradiso comedit: ועל דרך האמת פרי עץ הדר הוא הפרי שבו רוב התאוה ובו חטא אדם הראשון שנאמר ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעינים ונחמד העץ להשכיל ותקח מפריו ותאכל והנה החטא בו לבדו ואנחנו נרצה לפניו עם השאר המינים: *Juxta verum sensum fructus arboris, quæ Hadari* id est Etrog *vocatur, ille est, in quo multum concupiscentiæ reperire licet, quo etiam primus homo peccavit, uti dicitur* (Gen. III. 6.) Et videbatur uxori bonum esse fructum arboris illius in cibum, & gratissimum esse illum oculis, ac desiderabilem esse arboris fructum, ad habendam intelligentiam, itaque accepit de fructu ejus & comedit: *Ecce itaque, quod in eo fructu comedendo solum peccaverit; nos autem pro eo intercedimus cum reliquis speciebus.* Confer etam *Akedath Itzchadk fol.* ù86. 3. Obiter hic addimus, quod in libro *Bahir* e quo in librum *Zoar* (qui utrique cabalistici sunt) *Sect. Æmor. fol.* 45. *col.* 177. relatum est, per citri malum intelligatur *Cantici Canticorum liber*, utpote qui præstantissimus est & sanctissimus præ reliquis omnibus libris sacris, uti citri malum præstantissimum est inter reliquas quatuor species Cum autem verba auctoris obsceni aliquid in se contineant, merito illa prætermittimus. Idem tamen etiam in Rambam *l. c.* legi potest.

XII. ענף עץ עבות etiam de nullo alio quam de *myrto* in Scripturis dici hunc in modum in Gemara *l. c. ad mischn.* 3. *fol.* 32. 2. ex traditione probatur: תנו רבנן עץ עבות עץ שהוא עבות שענפיו חופין את עצו ואיזה הוא הוי אומר זה הדס ואימא זיתא בעינן עבות וליכא. ואימא לולבא בעינן ענפיו חופין את עצו וליכא. ואימא הירדוף אמר אביי דרכיה דרכי נועם וליכא. רבא אמר מהכא האמת והשלום אהבו: *Tradiderunt Rabbini nostri, quod quando in Scriptura dicitur:* Ramos arboris densæ sc. accipietis,

tis, *ejusmodi densa arbor intelligatur, cujus folia arborem suam obtegunt. Quænam vero est ista arbor? Resp. myrtus. Sed fortassis olea esse potest: neutiquam, nos enim requirimus ut densa sit, qualis olea non est. Ergo forte erit arbor castanea? at vero nos talem arborem requirimus, cujus folia obtegunt arborem suam, quod non fit in arbore castanea quod si ergo herba illa venata, quæ Hirdoph* (Hirdoph species est herbæ amaræ, cujus frequens in Thalmude mentio. Conferri potest Buxtorf. Lexic. Talm. fol. 632. seq.) *appellatur, innueretur? Sed enim vero nihil amœnitatis in hac herba deprehenditur, quod tamen opus esset; quam herbam hic non intelligi ax alia adhuc ratione Rabba probat, quia sc. scriptum est* (Zach. VIII. 19. diligite veritatem & pacem, *cujusmodi quid in hac herba non invenitur*. Atquo hæc speciminis loco adduxisse sufficiant, nam de reliquis speciebus probatione nulla indiget, qnod expresse in Textu nominentur. Idcirco hac vice filum hic abrumpimus; reliqua autem, quæ ad hanc materiam spectant, prope diem adjiciemus.

CAPUT III.

In quo singulæ species, quæ ad hanc Cæremoniam adhiberi debent, juxta Rabbinorum mentem describuntur.

I. Postquam in superiori Capite de Fundamento hujus Ceremoniæ solliciti fuimus, & qualem Levitici præceptum, quod Judæi in hoc negotio pro se allegaret solent, sensum admittat, inquisivimus, postulat nunc instituti ratio, ut ulterius progressum faciamus, & de singulis hisce speciebus a Mose memoratis, inque Tabernaculorum festo a Judæis adhiberi solitis specialem descriptionem demus, id quod in præsenti & sequentibus Capitibus facere de-crevimus.

II. Cum enim singulæ istæ prædictæ species, non unam, sed varias iterum ac diversas species agnoscant, neque tamen nisi unam de singulis, ad hanc cæremoniam legitime usurpari posse, Judæi uno ore pronuncient, qualis illa sit, & qua ratione a reliquis speciebus differat, indicandum erit, nisi a vero aberrare, aut aliquid, quod a Judæorum mente alienissimum sit, temere proferre in medium velimus.

III. Et quantum ad *Citreum* attinet, quod primum inter illas quatuor species occurrit, sane in ipsa Citreorum specie, innumeras iterum alias species licet deprehendere, ut quas *Limas* vocant, & *Ponciras*, & *Aurantia*, quæ omnes Citreorum quidem nomine veniunt, inter se tamen cum figura, tum colore, tum sapore & odore admodum differunt, id quod ocularis experientia hodie sufficienter confirmare potest. Et jam olim isthanc Citreorum diversitatem observatam fuisse, comperimus, si antiquissimos scriptores Theophrastum, Athenæum, Plinium aliosque evoluimus. Sic enim pro locorum, in quibus nascebantur, aliarumque circumstantiarum differentia, alia *Thyea*, alia *Assyriaca*, & *Medica*, interdum etiam *Persica*, nonnunquam *Hesperica* dicebantur, quæ non tantum varia unius citri speciei nomina fuerunt, uti Cl. Salmasius in suis ad *Solinum Commentariis fol.* 950. *seqq.* asserere visus est, verum diversæ citreorum species, quæ pro diversitate specierum, diversa etiam nomina a Scriptoribus acceperunt. Et quanquam Viro Magno illud facile largiri queamus, Medica mala, (quæ cum Citris eadem esse, omnes Scriptores consentiunt, unico Apulejo id negante, in commentariis illis, quos ex professo de arboribus scripserat, referente Servio *commentario ad Virgilii II. Georg.* his verbis: *apud Medos nascitur quædam arbor, ferens mala quæ Medica vocantur, mox hanc plerique Citrum volunt, quod negat Apulejus in libris quos de arboribus scripserat, & docet longe aliud genus arboris esse;*) interdum etiam Assyriaca & Persica vocata esse, non tamen id de reliquis citris ei concedemus, quæ pro diversa sua a reliquis citris natura & conditione, peculiaria nomina habuisse constat, quo de videri potest doctissimus Spanhemius *diss. 4. de præst. & usu Numismat. pag.* 291. *sqq.*

IV. Hæc ergo Citreorum diversitas atque differentia, apud Veteres æque ac modernos populos observata, vix cum negari queat, ex diversis hisce Citreorum speciebus, quas memoravimus, illa nunc scrutanda nobis atque seligenda erit, quam hodie Judæi in Palmarum Ceremonia unice volunt adhiberi. Hanc etsi nonnulli cum illa, quæ Medicorum sive Persicorum nomen olim gerebat, eandem faciant, nixi Josephi testimonio, quod in præcedenti diss. allegavimus, qui hanc palmarum Ceremoniam describens, Judæos in manibus malum Perseæ, (quod de Medico ibi explicandum esse diximus,) gestasse scribit. Nobis tamen id verosimile non videtur, cum Medici mali descriptio, quam Plinius

nius aliique tradidere, cum Italico aut Europæo citro hodierno minime conveniat. Et licet olim fructum Medici illius mali ad Citrium Judæorum forte accessisse dici queat, quod adversæ sententiæ patroni urgent; haud tamen ideo sequitur hodierni etiam citri figuram cum antiqua illa citri Medici aut Persici, eandem esse. Constat enim omnibus atque singulis, quam pro soli ratione varient nonnunquam eædem arbores aut plantæ, ut jam olim Theophrastus *lib. 2. Hist. Plant. c. 6.* monuit: κατὰ γὰρ τὰς χώρας ὥσπερ καὶ αὐτὰ τὰ δένδρα διαφέρειν καὶ τὰς ἐργασίας οὐκ ἄτοπον. Quare hic ἐπέχειν malumus, quam aliquid incerti sine ullo fundamento asserere.

V. Ut vero de hoc Judaico citrio, quod Judæi אתרוג *Etrug*, sive ut ipsi pronunciant, *Esrig*, appellant, aliqua adjiciamus, hæc quidem citrea in nullis aliis Europæ regionibus nisi in Italia tantum reperiuntur, unde Judæi, qui in Polonia & Germania habitant, singulis annis, statim post finitum Paschatos Festum, potissimum a Genuensibus, magna cum molestia, caroque pretio illa petere opus habent; ubi contingere solet, ut si eo anno non bene inciderint, vel centum Joachimicos pro uno citro solvere teneantur, licet communiter viliori pretio veneant. Quantum ad figuram & Colorem hujus Citri speciei attinet, ejus facies ovata plerumque cerni solet, circa cuspidem paulisper incurvata & quasi morsum repræsentans, quem in memoriam morsus Adami, quo malum de arbore vetita ipse primum admorserat, hodienum illi inhærere Judæi fabulantur, quam ob causam etiam Adami pomum (Adams Apffel) vulgo dici solet. Cæterum in cuspide florem insuper habet, qui si decerptus sit, integrum citrum amplius nullum valorem habet, neque legitime adhiberi potest. Color autem hujus Citri, si quando maturuerit, admodum flavus & auro ferme similis apparet, quantumvis in defectu hujus cum viridi etiam Judæi officio suo satisfacere queant, uti infra pluribus audiemus.

VI. *Palma* sequitur, de qua secundo loco nobis nunc agendum venit, cujus itidem variæ ac diversæ species scriptoribus memorantur. Nam jam suo tempore Plinius XIII. 4. *H. N.* undequinquaginta palmarum genera numerari docet, de quibus ante eum Theophrastus prolixe & haud perfunctorie egerat. Aliæ quidem palmæ pro natali solo *Siculæ*, *Africanæ*, *Creticæ*, *Cypriæ*, *Ægyptiæ*, *Judaicæ*, *Phœniciæ*, *Syriacæ*, *Babylonicæ* &c. dicebantur, e quibus steriles nonnullæ, aliæ vero frugiferæ erant, quarum frequentem mentionem etiam apud Dioscoridem aliosque factam esse reperire licet. In his vero speciebus omnibus prolixe describendis aut examinandis nunc moras non nectemus, quod etiam ante nos jam alii præstiterunt, inter quos Salmasium *Exercit. in Solinum f. 1319. sqq.* & Ezech. Spanhemium *l. c. p. 299. seqq.* allegasse sufficiat. Quod autem nostram palmæ speciem attinet, quæ ex tot palmarum speciebus hic unice in considerationem venit, qualis illa sit & esse debeat, verbis Rabi Mardochai pulchri ex *Levusch bachur cap. 645. num. 2. 3. f. 191. a.* indicabimus: זהו נירולו דרך הלולב. כשיוצא מן הדקל יוצא כולו עץ א׳ כחץ ולאחר שגדל מעט נפתח מעט וכל מה שמוסיף לינדל נפתחין עליו יותר: — בריית העלין וגרולתן כן היא כשהם גדלים נדלים שנים זה לעומת זה משני צירי השדרה וכל עלה כפול ודבוק מגבו ופתוח מלפניו וגב של כל עלה ועלה הדבוק הוא הנקרא תיומת: *Hoc modo Palma crescere solet: quando primum ex medulla exit, tota unam arborem efficit, videturque instar sagittæ esse; postquam autem paulisper increvit, tunc se pauxillum aperit, & quo magis supercrescit, eo magis se folia ejus aperiunt. — Folia autem ita crescere solent, nimirum ut quando incipiunt crescere, paria crescant, unum folium versus alterum a duobus lateribus spinæ dorsi seu medullæ, & quolibet folium duplicatum cernitur, extrinsecus complicatum, intrinsecus vero apertum. Extrinsecum vero cujuslibet folii duplicati vocatur Tijometh* i. e. summitas bifida quo palmæ media folia gemella sive bina eminent. Quæ Palmæ descriptio a Plinii illa *l. 13. c. 4. H. N.* non multum differre videtur: *habens folia cultrato mucrone lateribus in sese bifidatis: præterea lignum cæsum a dorso pulvinata fissura, & in alvo media plerisque umbilicatum, unde primum spargitur radix.* Vid. etiam Maimon. *part. 1. hilch. Lulab. f. 262. & Orach chaim. num. 645.*

VII. Tertio loco הדס sive *Myrtus* a nobis describenda est. Et quantum ad ipsam arborem Myrti spectat, prolixe ejus naturam indicavit sæpe memoratus Plinius XV. 29. & alibi passim. Judæi autem aliquot tantum myrti ramulos hic adhiberi volunt, qui quomodo comparati esse debeant, idem R. Mardochai nos edocet *l. c. c. 646. n. 1.* his verbis: ענף עץ עבות האמור בתורה פירש ענף מעץ

מעץ שענפיו שהם עלי עבים עד שמכסין את עצו והיינו הדס שדרכו להיות כן ולא נמצא מין אחד מן המינים הטובים והיפים שדרכו להיות כן -- והלא הוא הכתיב עבות הוא שיוצאין לפחות שלשה עלין אחר קינה כלומר שיוצאין שלשה עלין סמוכין זה לזה בנבעול אחד בעיגול שאין אחד מהן נמוך מחבירו שכשהם עומדים באופן זה ודאי הם מכסין כל היקף עצו וזה עבות אבל אם היו שנים עלין בשוה בנבעול זה כנגד זה והעלה השלשה למעלה או למטה מהם אין זה עבות אלא נקרא הדס שוטה: *Ramum ligni densarum frondium, qui in Scriptura memoratur, intellige de ramo ex ejusmodi arbore, cujus folia tam densa sint, ut quasi obtegant ipsam arborem: & talis arbor myrtus est, quæ ita unice comparata est, & præter quam nulla alia species bona neque pulchra deprehenditur, cujus mos ita esse solet. -- Quod autem dictum est, densarum frondium, hoc ita intelligendum est, quando scilicet ad minimum tria folia sibi æqualia in uno culmo in circulo exeunt, ita ut unum ex illis non sit declivius quam alterum; & quando sic cernuntur, tunc certe totum circuitum sive ambitum arboris obtegunt, & tunc etiam nomen densarum frondium habere possunt. Quod si vero duo tantum folia æqualia in uno culmo sint unum versus alterum, tertium vero folium emineat, aut declivius siit reliquis, id haud dici poterit densum esse, sed tunc potius myrti spurii nomen merebitur*: quæ prolixjus ctiam explicata reperiuntnr apud R. Nissim *in comment. ad c. 3. Alphes. †. 336. b.*

VIII. Unica ערבות sc. *Salicum* species adhuc superest, quæ ad fasciculum Lulab pertinet, quarum naturam apud Majemonidem *part. 1. Mischn. Thor. hil. Lulab c. 7. fol. 262. a.* ita descriptam reperimus: ערבי נחל האמורות בתורה אין כל דבר הגדל על הנחל אלא מן הידוע הוא הנקרא ערבי נחל. עלה שלו משוך כנחל ופיו חלק וקנה שלו אדום וזה הוא הנקרא ערבה. ורוב מן זה גדל על הנחלים לכך נאמר ערבי נחל. ואפילו היה גדל במדבר או בהרים כשר. ויש מין אחר דומה לערבה אלא שעלה שלו עגול ופיו דומה למסר וקנה שלו אינו אדום וזהו הנקרא צפצפה והיה פסולה. ויש שם מין ערבה שאין העלה שלה חלק ואינו כמסר אלא יש בו תלמים ער מער כמו פי מגל קטן וזה כשר: *Quando in Lege Salicum torrentis fit mentio, id non de omnibus salicibus promiscue intelligi debet, quæ modo ad torrentem crescunt, verum hoc nomine peculiare aliquod salicum genus indigitatur, quod ita dicitur, cujus folium fluvii instar protractum est, & orificium læve, culmus autem ruber, quod salicum genus vere nomen* ערבה *seu salicis possidet. Ratio autem, quare salices torrentis vocentur, est, quod pleræque harum specierum ad torrentem crescunt, quantumvis nihilominus illæ etiam, quæ in deserto aut in montanis crevissent, legitime adhibeantur. Cæterum præter hanc, quam memoravimus, adhuc alia quædam salicis species reperitur, quæ huic, de qua diximus, similis est, atque in hoc tantum ab ea differt, quod hujus folium rotundum sit, & orificium serræ instar, culmus autem non sit ruber, & hæt species malva dicitur atque inidonea est. Imo adhuc tertium quoddam salicis genus datur, cujus folii orificium non læve, nec instar serræ est, sed sulci quidam minuti in ea reperiuntur admodum falcis parvæ, quæ salix legitima est.*

IX. Fere obliti eramus Mensuram sive quantitatem singularum harum specierum definire, in qua tamen describenda ac determinanda non minus accuratissimi sunt Judæorum magistri. Pauca itaque de hac re etiam ex eodem Majemonide *l. c. fol. 263. a.* in medium producemus: כמה שיעור אורך כל מין מהם לולב אין פחות מארבעה טפחים ואם היה ארוך כל שהוא כשר ומדידתו משדרתו ברבו לא מראש העלים. והדס וערבה אין פחות משלשה טפחים. ואם היו ארוכים כל שהן כשרין ואפילו אין בכל בד ובד אלא שלשה עלין לחין כשרין והוא שיהיו בראש הבד. ואם אגד הלולב צריך שיהיה שדרו של לולב יוצא מן ההדס וערבה טפח או יותר. ושיעור אתרוג אין פחות מכביצה ואם היה גדול כל שהוא כשר: *Quænam est mensura longitudinis singularum harum speierum? Palmæ non minor esset debet quam 4. palmorum, etsi vera hanc mensuram excederet, legitima est. Mensuratio autem instituitur a medulla in spina dorsi, minime vero a superficie foliorum. Myrtus vero & salices longitudinem trium palmorum ad minimum habere debent, quod si vero unaquæque species paululum longior foret, nihilominus legitima esset. Et quantumvis in singulis culmis non plura quam tria folia viridia adessent, tamen legitime adhibentur, quod ita intelligas velim, si fuerint in culmi superficie. Quando vero palma cum reliquis speciebus colligitur, necesse est, ut spina ejus ultra myrtum & salices dodrante promineat, vel etiam ulterius. Denique quod citri mensuram attinet, illud ovo minus esse non debet, majus tamen legitime adhibetur.*

CAPUT IV.

De nonnulis Judæorum placitis ac conditionibus, quibus non observatis species illas illegitimas pronunciant.

I. QUod in aliis Judæorum religionis articulis familiare esse deprehendimus, ut innumeras atque infinitas condiriones, & quæ insulsissimis Magistrorum suorum decisionibus nituntur, leges simul suis præscribant, quas eodem rigore, eodemque zelo, quo ipsa divinæ legis præcepta observare teneantur, & quarum una non obsetvata, nec cæteræ aliquem valorem accipiant, idem etiam in hac cæremonia, quam כפי התורה sive ex Legis præscripto eos celebrare diximus, reperire licet. Tam multiplices enim hic a suis illis Leges ac conditiones præscribuntur, quas vel circa omnes species conjuctim acceptas, vel circa singulas attendi volunt, ut si omnes hic recensere vellemus, nauseam nobis & Lectori nostro crearemus. Qua propter ex multis, paucissimas saltem excerpemus, easdemque quam brevissime fieri poterit, Lectori exhibebimns.

II. Quæ in genere circa omnes quatuor species conjunctim sumptas observanda præcipiunt, in compendio Majemonides exhibet *part.* I. *Mischna Thora hilch. Lulab c.* 8. *f.* 264. *b.* cujus verba eo lubentius hic quam aliorum apponimus, dum brevitati studemus: ארבעה מינין האלו שהן לולב והדס וערבה ואתרוג שהיה אחר מהן יבש או גזול או גנוב אפילו לאחר יאוש או שהיה מאשרה הנעברת אף על פי שבטלו האשרה מלעברה או שהיה של עיר הנרחת הרי זה פסול . היה אחד מהן של עבודת כוכבים ומזלות לא יטול לכתחלה ואם נטל יצא . היה כמוש ולא גמר ליבש כשר : *quatuor illæ species, nempe palma, myrtus, salices & citrum, si una ex iis foret arida, aut direpta, aut furto oblata, etiam postquam possessores de restitutione ejus jam desperassent, aut si fuerit ex luco cultui idololatrico destinato, quantumvis lucum illum aboleverint, & cultum ejus intermiserint, aut si fuerit urbis anathematizatæ, omnes inquam illæ species si ita comparatæ sint, inidoneæ sunt. Si vero una ex his fuerit a gentilibus desumpta, non temere adhibetur, si autem quis adhibuerit, nihilominus immunis est: Si aliqua ex iis flaccida fuerit, nec tamen plene arida, idonea est.*

III. Quando vero palma יבש dicatur, aut a quo tempore nomen ariditatis obtineat, inter se Autores non conveniunt, siquidem Autor libri *Col. Bo fol.* 82. 3. palmam tunc aridam vocat, כשבופלין אותו והעלה שלו משתברת *quando complicata folia palmæ confringuntur.* R. Abraham ben David autem citante eodem, שכל זמן שהלך כל מראה ירוק שבו ונהפך ללבן הוא הנקרא יבש שפסול: *quando colorem viridem amisit, & in album colorem mutata est, tunc arida dicitur & inidonea est;* quæ principalis atque maxime conveniens interpretatio esse dicitur in *Magid Mischna*, R. Jom Tovv bar Abraham ad *cit. Majemon. loc.* ubi differentiam etiam inter כמוש כמושין הוא שיש בו עדין & יבש לחות ויבש הוא שאין בו שום לחות אלא הרי הוא כעץ ומראהו הפך לבן: *flaccida dicuntur folia cum adhuc aliquid viriditatis habent, arida autem, quando ne minimum quidem viriditatis amplius adest sed instar ligni arefacti cernuntur, colorque contrarius est viridi nempe albus.* Quo de uberius agit R. Ascher *in com. ad Tr. Talmude Sacca f.* 64.

IV. Uberius hæc explicare deberemus, & quomodo ea, quæ ex Majemonide adduximus, Judæi intelligi velint indicare, nisi longe plures adhuc superessent conditiones, circa singulas species separatim sumptas Judæis in Talmude præscriptæ, quas non minus ac priores illas hic adducere e re nostra esse judicamus. Quia vero prolixiora ea sunt, quæ de hac re ln Talmude reperiuntur, non minus ac illa, quæ apud alios Interpretes in hanc rem annotata sunt, quam ut in hoc compendioso schediasmare omnia afferri possent, prodeat nunc iterum magnum illud Judæorum oraculum, qui fato quodam ac sorte nascendi primus solusque in ea gente intellexisse dicitur, quid sit hoc non ineptire, e cujus *c. l. c.* 8. *f.* 265. *a. seqq.* verba aliqua adduxisse sufficiet: לולב שנקטם ראשו פסול נסדק את נתרחקו שני סדקיו זה מזה עד שיראו כשנים פסול היה עקום לפניו שהרי שדרו כגב בעל הטוטרת פסול היה עקום לאחורה כשר שזו היה ברייתו נעקם לאחר מצדדיו פסול נצררז עלין זה מעל זה ולא נדלדלו בעלי החריות כשר נפרצו עליו והוא שידלדלו משדרו של לולב בעלי החריות פסול ברייה עלין של לולב כך היא כשהם גדלין גדלין שנים שנים ודבוקין מגבן וגב כל שני עלין הדבוקין הוא הנקרא תיומת נחלקה התיומת פסול היו עלין אחת אחת מתחלת ברייתו ולא היה להם תיומת פסול לא היו עלין זה על גב זה כדרך כל הלולבין אלא זה תחת זה אם ראש זה מגיע לעיקר שלמעלה ממנו עד שנמצא כל שדרו של לולב מכוסה בעלין כשר ואם

אין

אין ראשו של זה מגיע לצר עיקרו של זה פסול . הדס שנקטם ראשו כשר נשרו רוב עליו אם נשתיירו שלשה עלין בקן אחר אחד כשר היו ענביו מרובות מעליו אם ירוקות כשר ואם ארומות או שחורות פסול ואם מעטין כשר . ערבה שנקטם ראשה כשרה נפרצו עליו פסול . אתרוג שניקב נקב מפולש כל שהוא פסול ושאינו מפולש אם היה כאיסר או יתר פסול חסר כל שהוא פסול ניטל דדו והוא הראש הקטן ששושנתו בו פסול ניטל העץ שהוא תלוי בו באילן מעוקר האתרוג ונשאר מקומו גומא פסול עלתה חזזית עליו אם בשנים ושלש מקומות פסול ואם במקום אחד אם עלתה על רובו פסול נקלף הקרום החיצונה שלו שאינו מחסרו אלא נשאר ירוק כמוק שהיא ברייתו אם נקלף כולו פסול ואם נשאר ממנו כל שהוא כשר אתרוג שהוא תפוח סרוח כבוש שלוק שחור לבן מנומר ירוק ככרתו פסול נדלו ברפוס ועשהו כמין בריה אחרת פסול עשהו כמין ברייתו אף על פי שעשהו דפין דפין כשר התיום והבוסר כשר מקום שהאתרוגין שלהם כעין שחרות מעוטה כשרין ואם היו שחורים ביותר כארם כושי הרי פסול בכל מקום: *Palma cujus cuſpis diſcerpta eſt, inidonea eſt : ſi ſciſſa fuerit ita ut duo ſciſſuræ latera a ſe invicem diſtent, & quaſi duo appareant, etiam inidonea eſt: ſi ante ſe incurvata ſit ut ſpina dorſi quaſi gibboſa eſſet, inidonea ſimiliter eſt, verum ſi poſt ſe incurvata ſit, idonea eſt, mos enim palmæ eſt ita creſcere ; & ſi ad unum latus incurvata ſit, inidonea eſt : ſi folia a ſe invicem ſeparata eſſent, neque tamen rami palmæ penduli eſſent, idonea eſt: ſi perrupta folia ejus fuerint, ita ut a ſpina dorſi rami ejus dependerent, inidonea eſt. Palmæ autem folia ita creſcere ſolent, ut quando creſcunt, paria creſcant extrinſecus conjuncta, atque extrinſecum iſtud binorum ejuſmodi foliorum conjunctorum Tijometh dicitur ſive ſummitas bifida, quæ ſummitas bifida ſi diviſa fuerit, inidonea eſt : Si ſaltem ab uno latere palmæ folia accreviſſent, & non haberet ſummitatem illam bifidam, inidonea eſt : ſi folia haud ita creviſſent, ut unum eſſet verſus alterum pro omnium palmarum more, ſed unum folium infra alterum foret, ſi cuſpis pertingeret ad radicem ſuperioris, ita ut integra medulla palmæ foliis obtegatur, idonea eſt ; ſi vero cuſpis ad radicem alterius non pertingeret, inidonea eſt. Myrtus cujus cuſpis fracta eſt, idoneus eſt: ſi plurima ejus foliorum pars decidiſſet, ita ut tria ſaltem folia in uno culmo remanſiſſent, idoneus eſt : ſi uvæ plures forent quam folia, ſi modo virides fuerint, idoneus eſt ; ſi vero rubræ aut nigræ eſſent, inidoneus eſt ; ſi pauciores ſint, etiam idoneus eſt. Salix, cujus cuſpis infracta eſſet, idonea eſt ; cujus folia diſrupta eſſent, inidonea eſt. Citrum perforatum, ſi foramen admodum patens ſit, integrum inidoneum eſt ; imo etiam illud, cujus foramen non nimis patens, ſed inſtar aſſarii tantum aut amplius fuerit, inidoneum eſt, ac vel minimum, quod in citro deficit, illud inidoneum reddit. Si mammulæ ejus ſublata ſit, quo nomine venit vertex parva, in qua flos cernitur, etiam inidoneum eſt. Si lignum in quo pendet in arbore, abfuerit in citri ſtirpe, & ejus loco ſaltem aliqua fovea remanſerit, inidoneum eſt. Si impetigo aliqua inſurrexerit, atque in duobus aut tribus locis compareat, inidoneum eſt, & ſi in unt loco tantum at copioſe tamen illa adſit, etiam inidoneum eſt. Si ab ejus exterioritate tegumentum decorticatum fuerit, nihil tamen in citro deſit, ſed remanſerit viride prout creſcere ſolet, ſi integre decorticatum fuerit, inidoneum, ſi ex parte tantum & aliquid remanſerit, idoneum eſt. Citrum quod intumuit, aut putridum factum, aut obductum, aut uſtum, aut nigrum, aut album, aut variegatum, aut viride, viriditatem porrinam habens, inidoneum eſt. Si in peculiari forma creviſſet, aliamque figuram repræſentaret, inidoneum eſt. Aut ſi aliquis artificioſe illud efformaſſet ad modum figuræ ordinariæ, ſi ad latera angulare fuerit, idoneum eſt. Gemella aut immatura etiam idonea ſunt. In illis locis, ubi citrea aliqualem colorem nigrum habent, idonea ſunt, quæ autem tam nigra ſunt ut Æthiops, ubique inidonea ſunt.* Plura vide apud ſæpe cit. R. Mardochai & alios.

V. Hæ omnes ac ſingulæ Judæorum Leges & conditiones non niſi prima feſti tabernaculorum die (ſeptem enim integris diebus hoc feſtum ab iis celebrari infra audiemus,) attendendæ veniunt, reliquis enim diebus, quæ חול המועד dicuntur (ita appellant Judæi dies intermedios profanos feſtorum ſolennium, veluti paſchatis & tabernaculorum, in quibus primus & ſeptimus dies ſacri & feriati ſunt, ab omni opere ſervili exempti ; reliqui autem intermedii ex parte tantum ſacri, in quibus quidem ſacra peragunt, ſed opus præterea ſervile non prohibitum, adhibitis tantum certis circumſtantiis, deſcribente Buxtorf. de *Abbreviat. lit.* חה *p.* 88.) has obſervare haud neceſſe eſt, indicante iterum Maimonide *l. c. f.* 266. *a.* verbis : כל אלו שאמרנו שהם פסולין מפני מומין שבארנו או מפני גזל וגניבה ביום טוב ראשון בלבד אבל ביט שני עם שאר הימין

הכל

הכל כשר: *Omnia illa quæ diximus quatuor illas ſpecies inidoneas reddere propter defectus quos explicuimus, aut propter raptum vel furtum, valorem prima tantum feſti die habent: Secunda vero & reliquis diebus omnia iſta licite adhibentur*, quo de tamen controverſia movetur in Gemara *ad Miſchn.* 1. *Maſſ. Succa cap. Lulab hagazul f.* 29. *b. ſeqq.* quam legere ibi poſſunt, qui otio fruuntur, & in nugis voluptatem quærunt.

VI. Antequam huic Capiti colophonem imponamus, juvabit obſervationem Criticam occaſione vocis ענביו, cujus ſupra §. 4. ex Maimonide mentionem injecimus, adnectere, quod vocabulum *uvas* ſeu *baccas* denotare debere ipſe contextus docet. Neſcio autem quo fato factum ſit, ut in pleriſque Rabbinorum libris, ubi occaſione myrti deſcribendi, vocabulum hoc adhibitum cernimus, pro ענביו per ב, ubique ſcriptum ſit ענפיו per פ, *ramum* ſive *frondem* ſignificans, a mente Autoris & integri contextus ſcopo plane alienum: niſi forte inſcitiam hic & incuriam librariorum, eorum maxime, qui hodie Judæorum libros e Judæis corrigere ſolent, plerumque in his literis admodum rudium accuſare velimus, quam tamen ſuorum oſcitantiam, jam ſuo tempore ſe in plurimis codicibus obſervaſſe conqueritur Maharil, ſive ut verum nomen ejus exprimamus, R. Jacob fil. R. Moſche Halevi, in *ſuis Minhagim f.* 72. *a edit. Savionett. A.* 316. *ſ. A. C.* 1556. ut mirum ſit, eundem errorem in illis etiam libris, qui poſt Maharil obitum impreſſi ſunt, toties comitti potuiſſe. Merentur hujus Autoris de hac re verba adſcribi, cum ipſum libellum non in omnium manibus verſari nobis perſpectum ſit. Ita autem ille in *c. l.* ubi ipſum vocabulum ענביו ſimul explicat: ענביו ר״ל הגרעינים שתולין בו וכמעט דומין לגרעינים פלפלין ולשון ענביו כמו ענבי גפן לכן טעות הוא בכל ספרים שכתוב בהן ענפיו בפא ואמר שראה כמה ספרים בטעות זה אך לשון ענפיו אשכח׳ במקום אחר ענפיו חופין את בדיו: *Uvæ, i. e. botri ſeu granula, quæ a myrto dependent, quorum aliqua videntur eſſe ut grana piperis. Vox autem* ענביו *hic eodem modo adhiberi poteſt, prout adhibetur de uvis vitis. Idcirco error in omnibus libris commiſſus eſt, ubi* ענפיו *ſcriptum legitur per* פ. *Pro certo autem Maharil aſſeruit, ſe hunc errorem in plurimis libris advertiſſe. Vox tamen* ענפיו *alio in loco invenitur adhibita, nempe ibi ubi dicitur*, cujus folia obtegunt frondes ſuas.

CAPUT V.

In quo ratio exponitur, ob quam Judæi in his ſpeciebus determinandis adeo accurati ſint, & cur tam ſedulo caveant, ne in his forte aliquid peccetur.

I. NON immerito aliquis mirari poſſet, tam infinitas de his quatuor ſpeciebus legitime adhibendis, Judæis leges præſcriptas eſſe, ſi quare illud factum ſit, haud perſpectum cognitumque habeat. At vero uti in aliis eorum ritibus ita & hic myſteria latere debent. Ferunt enim iſtas quatuor ſpecies *quatuor Exiſtentia* ſc. *Deum, Angelos, Corpora Cœleſtia, & mundum inferiorem* denotare; uti ergo ad horum cultum maxima veneratio atque ſanctitas requiritur, ita ſimiliter etiam ſigna eorum, ſub quibus illa abſconduntur, maximam ſui venerationem & cultum poſtulant, ut accedant ad ſplendorem illius quod repræſentant. Non minus omnes iſtas ſpecies ad *Deum Opt. Max.* alludere dicunt, item ad *quatuor Patriarchas* eorumque *uxores*; volunt etiam cum iis *populum Iſraeliticum* denotari, nec non *quatuor monarchias* aliaque ſimilia. Horum itaque intuitu ſummam curam atque diligentiam impendere oportet, ne forte aliquid, quod vel in ignominiam eorum, aut detrimentum cedere poſſit, peragatur. Non prolixi erimus in verbis Rabbinorum allegandis, quamvis multa in hanc rem in eorum libris annotata reperiantur. Pauca tamen de his ex *Rabboth* libro antiquiſſimo & multæ apud Judæos auctoritatis, excerpemus, quæ f. 163. 4. ſeqq. *de Deo Opt. Max., de* 4. *Patriarchis, de cœtu Iſraelitarum, de* 4. *partibus eſſentialibus corporis humani &c.* ibi afferuntur: פרי עץ הדר זה הקרוש ברוך הוא שכתוב בו הוד והדר לבשת. כפות תמרים זה הקרוש ברוך הוא שכתוב בו צדיק כתמר יפרח. וענף עץ עבות זה הקרוש ברוך הוא דכתיב והוא עומד בין ההדסין וערבי נחל זה הקרוש ברוך הוא דכתיב ביה שמו. דבר אחר פרי עץ הדר זה אברהם שהדרו הקרוש ברוך הוא בשיבה טובה שנאמר ואברהם זקן בא בימים. כפות תמרים זה יצחק שהיה כפות ועקור על גבי המזבח. וענף עץ עבות זה יעקב. מה הדס .זה רחיש בעלים כך היה יעקב רחיש בבנים. וערבי נחל זה יוסף מה ערבה זו כמושה לפני שלשה מינין הללו כך. מת יוסף לפני אחיו: דבר אחר פרי עץ הדר זו שרה שהידרה הקרוש ברוך הוא בשיבה טובה שנאמר ואברהם ושרה זקנים.

זקנים . כפות תמרים זו רבקה מה תמרה זו יש בה אוכל ויש בה עוקצין כך העמיד רבקה צדיק ורשע . וענף עץ עבות זו לאה מה הדס זה רחוש בעלים כך היתה לאה רחושה בבנים . וערבי נחל זו רחל מה ערבה זו כמושה לפני שלשה המינין כך רחל מתה לפני אחותה:

דבר אחר פרי עץ הדר זה סנהדרי גדולה של ישראל שהידרה הקדוש ברוך הוא בשיבה טובה שנאמר מפני שיבה תקום . כפות תמרים אלו תלמידי חכמים שכופין את עצמן ללמוד תורה אלו מאלו. וענף עץ עבות אלו שלשה שורות של תלמידים שיושבין לפניהן . וערבי נחל אלו שנים סופרים של דיינים שעומדים לפניהם וכותבים דברי המזכים ודברי המחייבים: דבר אחר פרי עץ הדר אלו ישראל מה אתרוג זה יש בו טעם ויש בו ריח כך ישראל יש בהם בני אדם שיש בהם תורה ויש בהם מעשים טובים. כפות תמרים אלו ישראל מה התמרה הזו יש בו טעם ואין בו ריח כך הם ישראל יש בהם תורה ואין בהם מעשים טובים . וענף עץ עבות אלו ישראל מה הדס יש בו ריח ואין בו טעם כך ישראל יש בהם שיש בהם מעשים טובים ואין בהם תורה . וערבי נחל אלו ישראל מה ערבה זו אין בה טעם ואין בה ריח כך הם ישראל יש בהם בני אדם שאין בהם לא תורה ולא מעשים טובים . ומה הקדוש ברוך הוא עושה להם . לאבדן אי איפשר אלא אמר הקדוש ברוך הוא יקשרו כלם אגודה אחת והן מכפרים אלו על אלו ואם עשיתם כך אותה שעה אני מתעלה הלא הוא דכתיב הבונה בשמים מעלותיו ואימתי הוא מתעלה כשאין עשויין אגודה אחת שנאמר ואגודתו על ארץ יסדה לפיכך משה מזהיר לישראל ולקחתם לכם ביום הראשון:

Fructus arboris pulcherrimæ eſt Deus ſanctus Benedictus, de quo ſcriptum eſt (*Pſ.* CIV. I. *decorem & majeſtatem induiſti* . Rami palmarum ſunt D. S. B. de quo ſcriptum eſt (*Pſ.* XCII. 13.) *juſtus ut palma germinabit* . Rami arborum denſarum ſunt D. S. B. quia ſcriptum eſt (*Zach.* I. 8. *ſtat inter myrtos* . Salices de torrente ſunt D. S. B. de quo ſcriptum eſt (*Pſ.* LXVIII. 5.) *extollite eum qui inſidet amænitatibus de nomine ejus*. Alia expoſitio : Fructus arboris pulcherrimæ eſt Aaraham, quem Deus honore affecit bonæ ſenectutis, uti (*Gen.* XXIV. 2.) dicitur, *& Abraham ſenex erat vergens ætate* . Frondes palmarum ſunt Iſaac , qui curvatus & colligatus erat ſuper altari . Rami autem arborum denſarum ſunt Jacob ; quomodo cum hoc myrto comparatum eſt ? foliis totus implexus eſt , ſic & Jacob liberis circumdatus erat. Salices de torrente ſunt Joſeph. Quomodo cum hac ſalice ſe res habet? flaccida eſt reſpectu trium reliquarum ſpecierum; ſic etiam Joſephus ante fratres ſuos mortuus erat . Alia expoſitio: Fructus arboris pulcherrimæ eſt Sara, quam Deus honoravit cum ſenectute . Scribitur enim (*Gen.* XVIII. 11.) *Abraham & Sara ſenes erant*. Palmæ frons eſt Rebecca. Quomodo cum hac palma comparatum eſt? In ea reperitur cibus & aculei ; ſic & Rebecca perſtitit juſta & improba . Rami arborum denſarum ſunt Leha : quomodo cum myrto ſe res habet? perplexus eſt foliis; ſic & Leha liberis circumdata erat . Salices de torrente ſunt Rachel. Quomodo cum hac ſalice compatatus eſt ? Flaccida eſt reſpectu reliquarum ſpecierum ; ſic etiam Rachel mortua eſt præ ſorore ſua .

Alia expoſitio : Fructus arboris pulcherrimæ eſt Synedrium magnum Iſraelis , quos Deus decoravit pulchra ætate, quemadmodum ſcriptnm eſt (*Levit.* XIX. 32.) *coram canitie ſurgito*. Frondes palmarum ſunt ſapientes , qui ſeipſos humiliant , ut unus ab altero legem diſcat . Rami arborum denſarum frondium ſunt tres ordines diſcipulorum , qui ad pedes Rabbinorum ſedere ſolebant . Salices ſunt duo ſcribæ judicii , qui coram judicio ſtant , atque verba juſtorum & injuſtorum annotant : Alia expoſitio : Fructus arboris pulcherrimæ eſt Iſrael . Nam quomodo cum citri malo ſe res habet ? ſaporem & odorem habet ; ſic & inter Iſraelitas homines reperiuntur, qui tam eruditione, quam bonis operibus conſpicui ſant , Frondes palmarum ſunt Iſrael : nam quomodo cum hac palma comparatum eſt? ſaporem quidem habet, ſed nullum odorem ſic & inter Iſraelitas quidam reperiuntur, qui eruditionem quidem habent , ſed nulla bona opera ſive pietatem . Rami arborum denſarum ſunt Iſrael : quomodo cum myrto ſe res habet? odorem quidem habet , ſed nullum ſaporem ; ſic & in Iſraele quidam ſunt , qui bona opera præ ſe ferunt, ſed nullam eruditionem. Salices denique etiam ſunt Iſrael . Nam quomodo cum hac ſalice ſe res habet? illa nec odorem nec ſaporem habet ; ſic & inter Iſraelitas quidam ſunt , qui nec eruditione nec bonis operibus excellunt . Cum his omnibus itaque Deus ecquid facere debet? ut eos omnes perderet , hoc impoſſibile eſt: idcirco jubet ſanctus Benedictus, ut omnes in unum faſciculum colligentur, ſic unus pro altero expiare poterit . Jam itaque ſi vos etiam hac ratione feceritis, ego a vobis laude afficiar. Illudque eſt , quod ſcriptum legitur (*Amos* IX. 6. *qui in cœlo ſedem ſuam figit*.

figit, id eſt dignitatem ſuam. Quando autem Deus dignitate afficitur? cum in unum faſciculum iſtæ quatuor ſpecies colligantur, uti porro ibi ſcriptnm extat: *cuneum ſuum ſuper terram fundat*. Idcirco Moſes hortatur Iſraelitas, ut primo die quatuor illas ſpecies ſumant.

Et poſt pauca ſequitur alia adhuc explicatio ex *Pſ.* XXXV. his verbis: כל עצמותי תאמרנה יהוה מי כמוך לא נאמר פסוק זה אלא בשביל לולב . השדרה של לולב דומה לשדרה של אדם וההדס דומה לעין והערבה דומה לפה והאתרוג דומה ללב . אמר דוד אין בכל האיברים גדול מאלו שהן שקולין כנגד כלו הגוף הוי כל עצמותי תאמרנה : Verba illa (ex *Pſal.* XXXV. 10.) *omnia oſſa mea dicunt, Domine quis par eſt tibi?* nullum alium in finem dicuntur, quam reſpectu τῦ Lulab: Nam ſpina palmæ ſimilis eſt ſpinæ dorſi hominis; myrtus oculo, ſalices ori, citrum cordi. Jam itaque David ait, inter omnin membra hominis nulla præſtantiora eſſe quam hæc quatuor hæc enim tanti ponderis ſunt, ut integrum reliquum corpus. Atque illud ſignificat, *omnia oſſa mea dicunt* &c.

II. Omnes hæ & aliæ plures allegoricæ ac myſticæ interpretationes paſſim etiam reperiuntur in *Akedath Itzchack f. 229. a. ſq. edit. Venet. A. 325. Thorath Moſche* R. Alſchec *f.* 205. 3. *ſq. Chazkuni f.* 105. *edit. Cremon. A.* 319. 4. *Hilchoth Gedol f.* 34. 2. & in *Jalkut f.* 187. 4. *ſq.* Imprimis antem hic eminet R. Bechai, qui prolixius eaſdem explicationes myſticas proſequitur, oſtendens fundamentum atque vim illarum, ex quo illa ſaltem verba hic af. feremus, quæ occaſione applicationis ad quatuor Patriarchas in ſuo *commentar. in Legem f.* 158. 1. adducit his verbis: והכונה בכל זה שאנו רומזין במצות הלולב זכות של אבות ומבקשים רחמים לפני הקדוש ברוך הוא שיגין עלינו בזכותם שכן מצינו משה אדון כל הנביאין שמתפלל בזכות האבות הוא שאמר זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבריך : *Scopus horum omnium* (quæ hactenus de 4. Patriarchis &c. diximus, quod illos præceptum Lulab reſpiciat) *eo tendit, ut ad præceptum iſthoc de Lulab referamus patrum merita, atque apud Deum gratiam quæramus, ut cum eorum meritis nos protegere velit. Nam hac ratione etiam Moſen Dominum omnium Prophetarum cum patrum meritis orantem reperimus, quando dicebat:* Recordare Abraham, Iſaac & Iſraelis ſevorum tuorum (Exod. XXXII. 13.) Concludit R. Bechai, oſtenditque, quomodo hæ quatuor Monarchias reſpiciant, ut citrum regnum Babel; Palma regnum Mediæ; Græciam myrtus; & denique ſalices regnum Edom ſeu Romanum repræſentent: cui interpretationi elegantem denique allegoriam annectit, quando quatuor iſtas ſpecies ad mercedem vitæ præſentis & futuræ, quas tamen ejus interpretationes omnes ut & reliquorum Rabbinorum nunc adducere non vacat.

CAPUT VI.

In quo ipſa Ceremonia enarratur, quomodo hodie a Judæis peragitur.

I. Audivimus ſatis prolixe, quænam ſint illæ ſpecies, quas ad hanc ſuam ceremoniam Judæi adhibere ſolent, & qua ratione eas comparatas eſſe oporteat, ſi legitime uſurpari debeant. Has ergo ſpecies, ſi illæ eo modo ſeſe habeant, quemadmodum eas deſcripſimus, decimo quinto die menſis Tiſri, qui ex noſtra computandi ratione dies 14. Setembris eſt, ubi primus feſti Tabernaculorum dies incipit, accipiunt, & palmæ quidem unam ſaltem ſpathulam, nec non unicum tantum citrum, myrti vero ramos tres & ſalicis duos, eaſdemque præter citrum in unum faſciculum colligant, qui faſciculus deinceps a potiori ſpecie, quæ palma eſt, denominationem ſuam accipit, & uno nomine Lulab appellatur.

II. Quando ita in unum palmæ, myrti atque ſalicum rami colligati ſunt ſumunt illum faſciculum in dextram, citrum vero ſiniſtra manu complectuntur, benedictionemque dicunt conſueta formula: ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם אשר קרשנו במצותיו וצינו על נטילת לולב *Benedictus ſit Dominus Deus noſter Rex mundi, qui nos ſanctificaſti in præceptis tuis, nobiſque præcepiſti ſumere Lulab*. Quæ benedictio ſtatim eo momento, quo faſcioulum manibus prehendunt, adjici debet, ne alia actio præcedat benedictionem, cum uti in omnibus aliis rebus, ita etiam hic benedictio actionem præcedere debet, quemadmodum fuſe illud annotavit Autor libri *Levuſch hachur in Hilchoth Lulab* ɔ. 651. *n.* 5 Ratio autem, quod benedictionem tantum ſuper Lulab, non vero ſuper reliquas etiam ſpecies faciant, iſta a Judæis redditur מפני שהוא הגדול והגביה בתוך האגודה *quia palma maxima eſt, altiſſimeque prominet in faſciculo*. Conf. *l. c.* ex Mardochai *n.* 2. & *Hilchoth Gedol. f.* 33. 3. quantum vis etiam ſuper ſingulis ſpeciebus pecu-

liaris benedictio dici queat, quo de iterum vid. Mardochai *l. c. n.* 13. De eo etiam dubium moveri ſolet, quare ſuper ſumptione non vero ſuper agitatione faſciculi benedictio peragatur, cujus rationem reddit Autor libri *Colbo f.* 80. 4. quia ſumptio fundamentum ſit præcepti, nam ſcriptum extat, *& ſumetis vobis*.

III. Benedictione facta ipſum actum ſuſcipiunt, qui hoc modo peragi ſolet. Dextram, in quo faſciculum Lulab habent, cum ſiniſtra, quæ citrium tenet, uniunt, atque ſic concutiunt faſciculum, eum ad quatuor mundi plagas impellentes, ter verſus orientem, ter verſus meridiem, ter verſus occidentem, ter verſus ſeptentrionem, dein ter ſurſum in aera, ter denique deorſum verſus terram, & quidem ita, ut non modo ante ſe faſciculum propellant, ſed etiam ſingulis tribus vicibus iterum ad ſe attrahant, adeo ut 36. vicibus faſciculus agitetur & moveatur, uti ex Majemonide *Hilch. Lulab p.* 1. *f.* 262. aliiſque conſtat. Atque hanc faſciculi agitationem ſeu concuſſionem non modo in ædibus privatis, verum potiſſimum in ſynagoga eo tempore facere ſolent, cum in oratione ſua ad Hallel, (quo nomine Judæis venit hymnus quidam κατ' ἐξοχὴν ſic dictus, qui Pſalmum 113. 114. 115. 116. 117. 118. complectitur, uti videre eſt in *Seder Tephilloth P.* 1. *f.* 84. *ſeqq. edit. Amſtel.* quem hymnum in tribus feſtis majoribus potiſſimum dicere Judæi conſueverunt, de quo plura annotavit Ababanel *in Sevach Peſach fol.* 51.) & imprimis ad ea verba perveniunt הודו ליהוה כי טוב *laudate Dominum quia bonus eſt*, quæ in initio & fine Pſ. 118. extant, item ad ea verba, אנא יהוה הושיעה נא *obſecro Domine ſalva nunc* &c. ubi שליח ציבור ſive miniſter ſynagogæ eum agitare ſolet, privati autem ſingulis vicibus, quandocunque הודו dicunt, quod pluribus vicibus in illo pſalmo occurrit.

IV. Sciendum enim non modo a miniſtro Synagogæ hanc faſciculi motionem pro omnibus qui ſunt in ſynagoga fieri debere, quemadmodum alias cum aliis ceremoniis & ritibus ſe res habet, ubi unus pro omnibus in ſynagoga ſacra peragit, verum etiam ſingulis ſynagogæ membris competit, ut quilibet cum ſuo Lulab ſeu faſciculo hanc concuſſionem & agitationem peragat. Ideoque ſinguli etiam proprium ejuſmodi faſciculum Lulab habere debent, neque aliquis primo feſti die cum alterius faſciculo debitum ſuum exſolvere poteſt, niſi tanquam donum ab altero acceperit. Atque ſic hodie, ubi non palmæ minus qnam citria rariora ſunt in Europæ regionibus, præcipue illis quæ Germaniæ & Poloniæ viciniores ſunt, quam ut quilibet Judæus proprium ſibi hujuſmodi faſciculum acquirere poſſit, ſæpe iu integra ſynagoga tres aut duos, interdum etiam unum ſaltem talem faſciculum deprehendimus quo omnia ſynagogæ membra utuntur, & quidem ita, ut ſemper alter alteri dono det, cum hac tamen tacita conditione ut iterum illum reſtituat, qua ratione tandem iterum ad ſynagogam redit. Quod ſi vero alter alteri mutuo dederit, illa actio valorem nullum habet, ſed expreſſe requiritur, ut dono datum fuerit, qua de re plura reperiuntur in Maimon. *P.* 1. *f.* 266. *b. Colbo f.* 83. 2. *Hilchoth. Gedol. p.* 33. 2. *Siphra f.* 52. *Levuſch hachur f.* 658. *n.* 3. *ſeq.* & alibi.

V. Neque vero hac concuſſione & agitatione iſtius faſciculi integer actus abſolvitur, ſed inſuper etiam cum eodem faſciculo aliam ſolennitatem peragunt, nempe ut incinentes hymnos aliquot, ſemel etiam quocunque die circumeant altare parvum aut pulpitum *Almembra* dictum, quod in ſynagoga extat, uti conſtat ex Maimon. *hilchoth Lulab c.* 7. *num.* 23. *f.* 264. וכבר נהגו ישראל בכל המקומות להניח תיבה באמצע בית הכנסת ומקיפין אותה בכל יום כדרך שהיו מקיפין את המזבח זכר למקדש *Jam in more habent Iſraelitæ ubique locorum, ſiſtere arcam ſeu pulpitum in medio ſynagogæ, illudque circuire per ſingulos dies* (hebdomadæ Tabernaculorum) *juxta ritum priſcum circumeundi altare, & hoc in memoriam ſanctuarii*. Ubi quidem nobis examinandum venit, in quo conſtiterit ritus ille priſcus circumeundi altare, de quo Maimonides loquitur, in cujus memoriam utcunque ſe ſuam ſolennitatem hodie retinere Judæi exiſtimant. Et Julius quidem Bartoloccius *P.* 2. *Bibl. Rabbin. f.* 690. originem hujus circuitionis ali ceremoniæ adſcribit, quæ olim ſtante templo a Judæis cum effuſione aquarum peracta fuerit. Olim enim maxima hujus feſti ſolennitas conſiſtebat in שאובה *hauſtione* ſive ניסוך המים *effuſione ſeu libatione aquarum*, ubi poſt juge ſacrificium matutinum ſacerdos quidam cum aureo cantharo ſive amphora ibat ad piſcinam Siloah, quæ juxta R. Salomonem & Obadiam de Bartenora in *not. ad Miſchn. mox citandum* erat מעיין סמוך לירושלם *fons prope Jeruſalem ſitus*, & forte idem

eſt,

eſt, cujus aquæ commendantur ab *Eſaia c.* 8. 6. ibique aquam hauriebat, quam deinceps per portam aquæ in atrium reverſus maximoque jubilo exceptus, ſuper altare, cui membra victimæ erant impoſita, effundebat, uti ſummatim hic ritus deſcribitnr in *Miſna Tr. Succa c.* 4. *f.* 48. *a.* atque tunc totus populus occupatus erat circa cultum religionis ניסוך המים, cumque appropinquaret is, qui amphoram portabat eum populus cum magna lætitia excipiebat, ſimulque cum eo altare, ſuper quo tunc aqua effundenda erat, circuibat. Neſcio autem, an ſingulis hujus feſti diebus, an vero ſeptimo ſaltem die, hæc effuſionis aquarum ceremonia peracta fuerit, de quo nec in cit. Miſna, nec etiam in Maimonide aliquid reperire potui. Poſterius quidem aſſeruit Bartoloccius, verum de eo dubitandi anſam mihi ſuppeditavit Joh. Meyerus *in diatr. de feſtis p.* 351. qui ſeptem diebus feſti illud factum eſſe dicit. Et certum quidem eſt, fatente eodem Bartoloccio *l. c. f.* 692. quod ſingulis hebdomadæ diebus ſoliti olim fuerint altare circuire, & die ſeptimo feſtivitatis ſepties per gyrum altaris hos proceſſionales inceſſus replicaſſe. Quod ſi igitur non duæ diverſæ actiones & circuitiones fuerint, falſum quidem erit Bartoloccii aſſertum. Nam etiam Maimonid. cit. loc. teſtatur, שבכל יום היו מקיפין את המזבח בלולביהן פעם אחד ואומרים אנא יי׳ הושיע נא אנא ה׳ הצליחנא. וביום השביעי מקיפין את המזבח שבע פעמים וכו׳ *quod ſingulis hebdomadæ diebus olim ſemel circuiverint altare, Lulab in manibus ferentes, & dixerint, obſecro Domine ſalva nunc, obſecro Domine proſperare nunc: in die autem ſeptimo circuiverint altare 7. vicibus*. Solentque idipſum hodienum Judæi ſeptima hujus feſti die facere, licet ædes & altare jam diu diruta ſint atque everſa. Abſoluta enim oratione *Muſſaph ſeu auctaria* (quo nomine preces veniunt, hodie diebus feſtis recitandæ, quarum loco olim ſacrificia peregerunt,) omnes libros legis ex arca depromunt in honorem feſti, etſi mille in ea fuiſſent, ſubindeque incipiunt הקפות f. circuitiones circa ſuggeſtum, quas ſeptem vicibus peragunt, qui dies propter ſingularem ſuam ſanctitatem etiam Hoſchanna Rabba ſive Hoſanna magnum appellatur.

VI. Hoc enim die nonnullas ſpeciales ceremonias addere ſolent, quod quinque intermediis diebus poſt diem primum, qui חול המועד ſive dies interfeſti dicuntur non faciunt, qui eodem modo, quantum ſcilicet ad concuſſionem faſciculi atque circuitionem pulpiti attinet, celebrantur. In die vero ſeptimo non modo pſalmos multiplicant, atque lucernas in ſynagogis augent, verum etiam ſuggeſtum cum faſciculo Lulab ſeptem vicibus circumeunt, cum præcedentibus diebus ſemel modo illud fecerint. Præterea in eo die ſuperaddunt ramulos ſalicis, præter illos, quos colligatos habent in faſciculo, cumque illis ſimul ſeptem vicibus ſuggeſtum circumeunt, qui ramuli idcirco etiam הושענות dici ſolent, atque ipſe dies ſeptimus feſti tabernaculorum ערבה vocatur, non quidem a ramulo ſalicis colligato in faſciculo Lulab, ſed ab aliis ramis ſalicum, de quibus modo diximus. Hanc functionem olim etiam viguiſſe conſtat ex Miſna Tr. Succa c. 4. f. 45. quod clarius explicatum legitur apud Maimonidem *Hilc. Lulab. cap.* 7. *num.* 20. *f.* 264. *Vid. etiam Levuſch hachur cap.* 664.

VII. Atque hæc eſt breviſſima hujus ceremoniæ deſcriptio. Non diffiteor, hæc prolixius longeque accuratius a nobis pertractari potuiſſe, imo etiam debuiſſe, verum cum profectus noſtri illud non permittant, atque etiam aliæ rationes iſta prolixius deſcribere prohibuerint, filum hic abrumpere commodum judicavimus. Majora pollicemur, ubi ad provectiorem ætatem aliquando perveniemus. De cætero coronidis loco adhuc aliqua de difficili Matthæi loco adjicere placuit, quem de hoc ritu atque ceremonia agere, nonnullis viſum fuit; ſed & de his benignum Lectoris judicium nobis pollicemur.

CAPUT VII. & ULTIM.

Ubi diſquiritur circa locum Matth. XXI. 8. 9. *utrum de hac noſtra ceremonia in eo agatur?*

I. INvitat nos famoſiſſimus locus, qui apud Matthæum reperitur, ut poſt tot doctiſſimos viros, qui de illo egerunt, hic etiam, ubi palmarum ceremoniam ex Judæorum ritibus delineavimus, ejus rationem habeamus, & utrum de hac Judæorum ceremonia intelligendus ſit nec ne, paucis indicemus. Antequam autem diverſas Interpretum ſententias in medium proferamus, prius integrum locum, qui Matth. XXI. 8. 9. legitur, huc tranſcribemus, ut deinceps eo melius judicium de eo formari poſſit. Ο' δὲ πλεῖστος ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ· ἄλλοι δὲ ἔκοπτον

κλάδυς ἀπὸ τῶν δένδρων, καὶ ἐστρώννυον ἐν τῇ ὁδῷ· Οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολυθῦντες, ἔκραζον, λέγοντες· Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβὶδ· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίυ· Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις. quæ latine ita ſonant: *Plurima autem turba ſtraverunt veſtimenta ſua in via: alii autem cædebant ramos de arboribus, & ſternebant in via: turbæ autem, quæ præcedebant, & quæ ſequebantur, clamabant: dicentes: Hoſanna filio David: benedictus qui venit in nomine Domini: Hoſanna in altiſſimis.* Conf. loca parallela Marc. XI. 8. 9. Luc. XIX. 36. 37. Joh. XII. 12. Apoc. VII. 9. 10. quæ tamen a Matthæi loco nonnihil diſcrepant.

II. Cl. Lightfootus, qui intempeſtive nonnunquam quædam Novi fœderis loca ad Judaicas ceremonias referre aſſuetus eſt, in *Horis Hebr. Talmud. ad Matth. cit. loc. pag.* 230. *edit. Cantabr.* non diffitetur, de hac Judaica ceremonia etiam illum locum accipi debere, cœtumque Judæorum propter ſingularem lætitiam & hilaritatem, quæ feſto Tabernaculorum præ omnibus aliis feſtis propria erat, quam ex Meſſiæ adventu percipiebant, Chriſtum jam ad Paſcha accedentem, cum ſolennitate feſti Tabernaculorum excepiſſe, & non modo palmas in manibus geſtaſſe, ſed etiam Hoſanna occinuiſſe ſicut feſto Tabernaculorum fieri moris erat: cui ſententiæ non refragaremur, ſi menſe Septembri, quo feſtum Tabernaculorum celebrari debebat, juxta ipſiſſimum Dei mandatum *Levit.* XXXIII. 39. 40. non vero tempore Paſchali hæc accidiſſent. Equidem Lightfootus, & cum eo H. Grotius in ſuis *ad Matth. Annotat. pag.* 353. *edit. Amſtel.* 1641. dubium iſthoc ſolvere laborant, quando ex ſingulari aliqua lætitia, quod Meſſiam præ oculis haberent, a quo grandia expectarent, ſolemnia hujus feſti in honorem Meſſiæ peregiſſe dicunt; quia vero jam non ſolenniter, quod ſolitum feſto Tabernaculorum, occineretur magnum Hallel, de quo præced. cap. 5. dictum, eo quod ſubitanea eſſet præſens actio, abſorptam quaſi eſſe totam cantionis iſtius celebritatem in frequenti geminatione & regeminatione τῦ Hoſanna, prout in templo ſolitum, dum circuirent Altare. Enimvero hæc omnia nondum evincunt, illud quod Lightfootus probare nititur, nam etſi inficias ire nolim ſingularem lætitiam feſto Tabernaculorum propriam fuiſſe, haud tamen ideo continuo ſequitur, ſemper hanc palmarum ceremoniam celebratam fuiſſe, ubi hilaritatem ſuam populus Judaicus prodere voluit. Et ſane vel unus Evangeliſtarum vel verbo illud innuiſſet, ſi ita factum fuiſſet, quemadmodum 2. *Maccab.* X. 6. 7. expreſſe dicitur, Judæos 25. m. Kisleu, qui eſt 22. d. Novembr. in feſto חנכה *in lætitiam recuperatæ urbis ſanctæ, diebus octo agitaſſe formam feſti Tabernaculorum, thyrſos & ramos ſpecioſos etiamque palmas habentes, hymnos ceciniſſe;* quod ideo hoc tempore repetitum, quia antea non rite illud feſtum celebraverant, dum extra urbem Hieroſolymam conſtituti erant, idcirco nunc de novo illud, accedente ſingulari lætitia, quam ex urbe recuperata percipiebant, celebrare voluerunt. Non minus illa etiam contorta eſſe videntur, quæ Lightfootus de cantione τῦ Hoſanna & abſorptione τῦ Hallel adjicit, cum ſi feſtum Tabernaculorum celebraſſent, neceſſario etiam hanc cantilenam Hallel incinere debuiſſent, quam etiam intra illud tempus, quo Chriſtus Hieroſolymam ingrediebatur, facile abſolvere potuiſſent, cum veroſimile ſit, hunc Chriſti ingreſſum non in momento peractum eſſe, ſed per aliquod temporis ſpatium duraſſe.

III. A Lightfooti ſententia non parum illi abeſſe videntur, qui Hoſanna ipſos ſalicum & myrtorum ramulos una cum ſpatulis palmarum, ex quibus conflabant faſciculos feſtivos pro ſolennitate feſti Tabernaculorum, denotare arbitrantur, utut huic opinioni ipſe Lightfootus non aſſentiatur. Primus hanc ſententiam excogitavit Angelus Caninius in *diſquiſitionibus in loca aliquot N. T. T. IX. Sacr. Criticorum p.* 3688. inſertis, ubi p. 3698. ſq. ex priſcis Judæis, quorum plerique Chriſti ætate vixerunt, hanc ſuam ſententiam probare ſatagit, nempe ipſum palmæ, ſalicum ac myrti faſciculum Hoſanna olim appellatum fuiſſe, populumque, quando Hoſanna Meſſiæ acclamavit, ſe Hoſanna h. e. ramos ferre filio David, eumque Deum ac Meſſiam agnoſcere, faſſum eſſe. Atque hanc interpretationem ſe ideo potiſſimum excogitare opus habuiſſe, quod alias, quæ in Evangelio de voce turbæ clamantis, *Hoſanna filio David*, legimus, haud apte exponi poſſint, quem nodum neminem hactenus ſolviſſe aſſerit.

IV. Neque tam mature iſta excogitaverat Caninius, ut non ſtatim magno cum applauſu ab aliis reciperentur. Unde non tantum apud Baronium *Tom.* I. *Annal. Eccleſ. ad A. C.* 34. *n.* 5. 6. 7. *p.* 142. eadem interpretatio, non indica-

cato tamen Caninii nomine, legitur, verum etiam a Petro Possino *in Spicilegio Evangelico*, *Catenæ Græcor. Patrum in Marcum* ab ipso editæ, annexo, *pag.* 426. multis verbis defenditur; qui non dubitandum videri ait, quin Hosanna significet ramos arborum, quos in honorem Christi abscissos ex arboribus, tum in via sternebant, tum præter illos alios præferrent manibus alte sublatos; atque hoc indicare Dativum *filio David*, a Matthæo expressum, cum quo non cohæreret vox Hosanna, si usurpetur quatenus verbum est, & sonet *salva quæso*, bene tamen, si ita explicetur, *date, afferte ramos felicium arborum, cohonestando de more adventui solemni filii David, qui venit benedictus in nomine Domini*.

V. Non minus hæc Caninii Interpretatio Cl. Casaubono placuit, qui etsi *Exercit.* 16. *ad Annal. Eccles. Baronii p.* 394. *sqq.* Baronium veram vocis Hosanna interpretationem ex ignoratione priscæ elegantiæ & Hebraicæ phraseos repudiasse asseruisset, quare etiam eorum explicationem, qui ellypticam acclamationem esse dicunt, prius approbaverat, mox tamen hanc Caninii interpretationem præfert, eandemque ex ritualibus Hebræorum & nonnullorum Patrum testimoniis confirmare sedulo allaborat: ut adeo frustraneam hac in parte operam in refutatione Baronii impendisse Casaubonus videatur, cum eadem Caninii interpretatio etiam a Baronio allata atque approbata fuerat. Poteritque hic Casauboni error inter alios ejus errores atque nævos referri, quos in hoc opere passim occurrere, ostendit doctissimus Montacutius in *Analect. Exercit Ecclesiast.* ubi in ipsa hujus Tr. præfatione acre de hoc libro judicium format, & potissimos ejus errores refutat.

VI. Præter hos Auctores hactenus citatos, eandem etiam Caninii sententiam defendere sategerunt Carolus Maria de Veil S. T. D. & Ecclesiæ Anglicanæ presbyter, in *Explicat. literal. Evangel. secundum Matthæum, quæ Londini A.* 1678. 8. *prodiit*, *p.* 237. ubi ad verbum ea exscripsit, quæ in Casauboni *Exerc. cit. loc.* reperimus, non immerito idcirco plagiarii nomine decorandus; & Julius Bartoloccius *P.* 2. *Biblioth. Rabbin. pag.* 689. *sq.* qui hunc turbæ clamantis verborum sensum esse ait: *rami isti sint filio David, cui merito acclamamus Hosanna, & obsecramus ut nos salvet iste qui venit in nomine Domini, Hosanna in excelsis, rami isti palmarum, quos in manibus portamus, sint in honorem Dei qui in excelsis habitat*. Cur vero vox הושענא non fuerit ab Evangelistis exposita, hanc rationem adjicit, quia cum Hosanna plura significet, nec coarctari possit ad aliquod peculiare vocabulum latinum aut Græcum, quod ista omnia simul explicet, ideo consulto Evangelistas Hebræam vocem Hosanna sine interpretatione reliquisse. Denique inde colligi vult, Hosanna a turbis acclamatum & ab Evangelistis relatum, non fuisse illud vocabulum, quod habetur in Psal. 118. 25. הושיענא, licet ab eo deductum, sed a vulgo efformatum ad prædicta significandum, quamvis corrupte & improprie.

VII. Verum enim vero, etsi id Caninio ejusque asseclis facile largiri queamus, in scriptis Rabbinorum vocem Hosanna sæpe pro ipso ramorum fasciculo usurpari, in hoc tamen loco ita intelligi debere, id nobis verosimile non videtur. Primo enim non erat festum Tabernaculorum, sed Paschatis: deinde, si *Hosanna filio David*, ramos filio David velit, quomodo explicari poterunt ultima verba, *Hosanna in altissimis*, quæ similiter per ramos in altissimis transferri debent, unde vero plane nullus sensus efficitur. Quod si ille verborum sensus esse debeat: *Ramos hodie sacramus ei qui est in altissimis*, tunc dicendum erit turbam eum, quem hominem esse videbant, eumdem esse in cœlis credidisse, aut Christum, quem postea Prophetam vocant, habuisse pro Deo cui festum hoc celebraretur, quod nemini forte persuadebitur, qui penitiorem historiæ Christi notitiam habuerit.

VIII. Neque vero ideo hanc Caninii interpretationem amplecti opus est, quod alias verba illa turbæ acclamantis, *Hosanna filio David*, vix apte exponi queant, uti quidem prætendit Caninius, *si enim Hosanna significat salva quæso, quid erit, salva quæso filio David*? Modo enim ostendemus, qua ratione verba illa satis commode aliter explicari possint, ut non necesse sit, ad Caninium tanquam ad oraculum recurrere. Possumus enim vel cum Dan. Heinsio *c.* 15. *Exerc. sacr. ad N. T. pag.* 66. itemque Lightfooto, Grotio aliisque vocem ὡσαννά ex verbo & particula Hebræa constantem, pro ipso hymno τεχνικῶς usurpare, qui festo Scenopegiæ cani solebatur, & ad quem forte alludere potuit populus Judaicus, quando Hosanna acclamarunt, ut sensus sit, Hosanna hymnum hunc bene ominantem, scilicet canimus seu dicimus Messiæ, cujus modi

modi ellypses & sententias semiplenas non tantum apud Hebræos, quas magno numero collegit Salomon Glassius *l. 3. Philal. S. Tr. 3. can. 56. p.* 401. *sqq.* verum etiam in omnibus aliis linguis & potissimum in acclamationibus familiares esse deprehendimus, qualis illa acclamatio apud Ælium Lampridium *in Alexandro Severo l. 3. Hist. August. Scripr. p.* 384. *edit. Boxhorn. Juveni Imperatori, patri patriæ, Pontifici Maximo*, supple, salutem precamur; vel etiam cum Theodoro Beza & Maldonato verba ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβὶδ commode sic exponi possunt: *Serva quæso*, o Deus: *filio David*, hoc precamur.

IX. Sed adhuc aliam istorum verborum explicationem dare possumus, quæ simplicissima videtur & omni ellypsi caret, nimirum, ut Hebr. vocem הושע נא cum dativo לבן דוד : τῷ υἱῷ Δαβὶδ construamus, cujusmodi constructio verbi הושיע cum Dativo casu in Scripturis frequens esse solet ut Jos. x. 6. Judic. VII. 2. 2. Sam. x. 11. Psal. XLIV. 4. &c. atque verba illa nihil aliud continere dicamus, quam votum populi Judaici, Regi Messiæ læta precantis, ac a Deo petentis ut illi benediceret: *Hosanna i. e. salutem quæso affer*, *vel prosperitatem concede*, o Deus, *filio David. Salutem quæso da ei*, o tu, *qui es in altissimis*. Et hac ratione etiam sensus verborum Psalmi centesimi octavi & decimi, unde hæc verba desumpta sunt, commode exprimitur, quod jam olim Origenes, Hieronymus, & Theophylactus observarunt, qui Hosanna h. l. nihil aliud sibi velle putant, quam quod LXX. Aquila, Symmachus & alii in 118. Ps. σῶσον δὴ reddiderunt. Quæ sententia etiam fuit Th. Bezæ, Maldonati, B. D. Calovii, Sculteti, Dn. D. Pfeifferi, *in dub. Vex. p.* 9. 2. & P. D. Huetii *in Observat. & Notis in Origenem* p. 76. ubi ad id, quod aliqui objectant τὸ σῶσον δὴ, cum υἱῷ Δαβὶδ parum cohærere, respondet, in voce ὡσαννὰ non tam literæ significationem attendendam, quam populi vociferantis animum, qui vocem illam e Ps. 118. depromptam & lætitiæ, gratulationi ac triumpho destinatam, quod Psalmus ille de Christo vaticineretur, advenienti Jesu gratificaturus, acclamabat; igitur hosanna filio David idem esse, quod *Hosanna honoris Jesu causa vociferemur*. Non hic etiam prætermitti debet, quod Isidorus Clarius *Not. in cap. 21. Matth. cit. etiam a Rich. Simon dans l' Histoire Crit. des principaux commentat. du N. T. pag.* 537. Eliam Hebræum Magistrum suum sibi narrasse refert, hæc verba, *Hosanna*, *Benedictus qui venit &c.* solita dici a sacerdotibus fuisse cum victimæ offerebantur immolandæ, quod pulchre hic in vera victima Christo impletum fuit.

X. Atque hæc etiam nostra est de illo Matthæi loco sententia, quam quidem nemini obtrudere volumus, attamen cuivis prudenti Lectori examinandam relinquimus, annon veritati historiæ Evangelicæ atque etiam Majestati adventus Christi propius accedat, quam quidem Lightfooti illa, aut Caninii vel ejus asseclarum, quæ extra consuetum tempus illam palmarum cæremoniam, festo tabernaculorum alligatam, solum ut hilaritatem atque gaudium suum contestarentur, a Judaico populo institutam esse asserit: cum etiam constet, non tantum Judæos, ramis arborum decerptis principibus viris gratulari & lætitiam suam testari solitos fuisse, quomodo exceptus Simon post victoriam illustrem *Maccabæorum primo cap.* 13. *v.* 51. dicitur μετὰ αἰνέσεως nempe, καὶ βαΐων, καὶ ἐν κινύραις, *cum phœnicum ramis & citaris*. Addebantur enim, encomia vel hymni. Quorum loco est, quod hic dicitur ὡσαννὰ εὐλογημένος, quod cum phœnicum ramis jungebant, ut cum *Maccab.* 2. *c.* 10. *v.* 7. Διὸ θύρσους καὶ κλάδους ὡραίους ἔτι δὲ φοίνικας ἔχοντες, ὕμνους ἀνέφερον τῷ εὐοδώσαντι καθαρισθῆναι τὸν ἑαυτοῦ τόπον; Sed & aliis populis hunc morem fuisse, floribus & odoribus vias, quibus Rex incedebat, sternere, ut testatur Herodotus 7. 54. qui de ponte, quo Xerxes Hellesponti continenti junxit, Persas *omnis generis odores in pontibus congerentes ac myrto iter consternentes* fuisse ait, qua ratione etiam apud Curtium v. 1. legimus, Cum Alexander M. Babylonem intraret, *populum totum iter floribus coronisque constravisse*. Adde IX. 10. Cujus moris præterea etiam mentionem injicit Herodianus IV. 5. & Eusthatius *l. de Ismen. & Ism. amor.* Imprimis vero pro lætitiæ publicæ argumento coronis & floribus vias stratas fuisse, Herodotus VIII. 99. ostendit, quo de more longum Autorum idem asserentium catalogum recenset Freinshemius ad Curt. v. 1. 20. IX. 10. 25. & *ad Flori* II. 7. 14. Add. Casaubon. ad *Sveton. Caligul.* XIII. 2. & Bulenger. *de Imperator. Roman.* III. 8. Ritum vero acclamandi advenientibus, non minus familiarissimum Judæis æque ac aliis populis fuisse, nemo negabit, nisi qui in historia omnino hospes fuerit.

AD-



ADDITAMENTA AD TRACTATUM

De principio Anni.

NUNC PRIMUM

A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א ניסן ראש השנה למלכים ולרגלים לחדשים ולתרומת שקלים ויש אומרים אף לשבירת בתים כיצד למלכים מת באדר ועמד אחר תחתיו באדר מונין שנה לזה ולזה מת בניסן ועמד אחר תחתיו בניסן מונין שנה לזה ולזה מת באדר ועמד אחר תחתיו בניסן הראשונה נמנית לראשון והשנייה נמנית לשני.

ב כיצד לרגלים אחד הנודר ואחד המעריך ואחד המקדיש אינו עובר משום בל תאחר עד שיעברו עליו רגלי שנה כולה רבי שמעון אומר שלשה רגלים

CAPUT PRIMUM.

I. NISAN principium anni pro regibus, & pro ſolennitatibus, & pro menſibus, & pro ſeparatione ſiclorum: Et nonnulli dicunt pro locatione domorum. Quomodo pro regibus? Si moriatur in Adar, & conſtituatur ejus loco alius in Adar, numerant annum huic & illi: Si moriatur in Niſan, & conſtituatur alius ejus loco in Niſan, numerat annum huic & illi; Si moriatur in Adar, & conſtituatur alius ejus loco in Niſan, primus numeratur primo, & ſecundus ſecundo.

II. Quomodo pro ſolennitatibus? Sive voveat, ſive æſtimet, ſive ſanctificet, non transgreditur præceptum: *Non tardabis*: Niſi præterierint ſuper eo ſolennitates totius anni. R. Simeon dicit: Tres

כסדרן וחג המצות ראשון וכן היה רבי שמעון אומר פעמים שהן שלשה פעמים שהן ארבעה פעמים שהן חמשה כיצד נדר לפני הפסח עד שיעברו עליו הפסח ועצרת והחג נדר לפני עצרת עד שיעברו עליו עצרת והחג והפסח ועצרת והחג נדר לפני החג עד שיעברו עליו החג והפסח ועצרת והחג.

ג כיצד לחדשים אף על פי שנאמר בחודש הראשון ובחודש השני אין מתחילין למנות אלא מניסן שנאמר החדש הזה לכם ראש חדשים: כיצד לתרומת שקלים כל קרבנות צבור קריבין באחד בניסן אם בא חדש בזמנו קריבין מן החדשה ואם לאו קריבין מן הישנה. כיצד לשכירת בתים המשכיר בית לחברו לשנה שכר הימנו שנים עשרה חודש מיום ליום אם אמר לשנה זו אפילו לא שכר ממנו אלא באחד באדר אין לו אלא עד אחד בניסן.

ד באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים באחד בתשרי אמר רבי שמעון בן עזאי הואיל ואלו אומרים באחד באלול ואלו אומרים באחד בתשרי יהא האלולי׳י מתעשרין לעצמן כיצד נולדו חמשה באב וחמשה באלול חמשה באלול וחמשה בתשרי אין מצטרפין חמשה בתשרי וחמשה באב הרי אלו מצטרפין.

ה תשרי ראש השנה לשנים ולשמיטין וליובלות לנטיעה ולירקות ולמעשרות ולנדרים כיצד לשנים ולשמיטין וליובלות אין מתחילין למנות לשנים ולשמיטין וליובלות אלא מתשרי כיצד לנטיעה אחד הנוטע ואחד המבריך ואחד המרכיב שלשים יום לפני ראש השנה עלתה לו שנה ומותר לקיימן בשביעית פחות מכאן לא עלתה לו שנה ואסור לקיימן בשביעית ופירות נטיעה זו אסורים עד חמשה עשר בשבט אם ערלה ערלה אם רבעי רבעי.

ו כיצד לירקות ליקט ירק בערב ראש השנה עד שלא בא השמש וחזר

Tres solennitates juxta earum ordinem, & festum azymorum erit in principio; Et sic dicit R. Simeon: Aliquando sunt tres, aliquando quatuor, aliquando quinque. Quomodo? Si voveat ante Pascha, donec præterierint super eo Pascha, & Pentecostes, & festum tabernaculorum: Si voveat ante Pentecosten, donec præterierint super eo Pentecostes, & festum Tabernaculorum, & Pascha, & Pentecostes: Si voveat ante festum Tabernaculorum, donec præterierint super eo festum Tabernaculorum, & Pascha, & Pentecostes, & festum Tabernaculorum.

III. Quomodo pro mensibus? Licet dictum sit: *Mense primo, & mense secundo:* tamen non incipiunt numerare nisi a Nisan: Dictum est enim: *Mensis iste vobis principium mensium*. Quomodo pro separatione siclorum? Omnes oblationes cœtus offeruntur prima die Nisan; si adducatur novum in tempore suo, offerant de novo, si minus, offerunt de veteri. Quomodo pro locatione domorum? Si locet domum socio suo in annum, locat duodecim menses de die in diem: Si dicat isto anno, licet non locaverit nisi prima die Adar, non est illi nisi usque ad diem primum Nisan.

IV. Prima die Elul principium anni pro decimatione animantium; R. Eliezer, & R. Simeon dicunt: prima die Tisri: Dicit R. Simeon ben Azai: Cum illi dicant prima die Elul, & isti dicant die prima Tisri, quæ nascuntur in Elul decimabuntur seorsim; Quomodo? Si nascantur quinque mense Ab, & quinque mense Elul, quinque mense Elul, & quinque mense Tisri, non conjunguntur: Quinque mense Tisri, & quinque mense Ab, conjunguntur.

V. Tisri principium anni pro annis, & pro annis Sabbathicis, & pro Jubilæis: Non incipiunt numerare annos, & annos Sabbathicos, & Jubilæos nisi a Tisri: Quomodo pro planta? Sive plantet, sive inocultet, sive inserat, triginta dies ante principium anni annumerantur illi pro anno, & licet conservare in anno septimo; Minus hoc non annumeratur illi pro anno, & interdictum est conservare in anno septimo, & fructus hujus plantæ interdicti sunt usque ad diem quintum decimum Schevat: Si ob præputium est præputium, si ob plantam anni quarti, est planta anni quarti.

VI. Quomodo pro oleribus? Si colligat a vespera principii anni ante occasum solis, atque iterum colligat post oc-

וליקט משבא השמש אין תורמין ומעשרין מזה על זה מפני שזה חדש וזה ישן היתה שנייה ונכנסה שלישית הראשון מתעשר מעשר שני והשני מתעשר מעשר עני ליקט אתרוג בערב חמשה עשר בשבט עד שלא בא השמש וחזר וליקט אחר משבא השמש אין תורמין ואין מעשרין מזה על זה מפני שזה חדש וזה ישן היתה שלישית ונכנסה רביעית הראשון מתעשר מעשר עני והשני מתעשר מעשר שני.

ז כיצד לנדרים הנודר הנאה מחברו לשנה נדר הימנו שנים עשר חדש מיום ליום אם אמר לשנה זו אפילו לא נדר הימנו אלא באחד באלול אין לו אלא עד אחד בתשרי.

ח בראש השנה כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון שנאמר היוצר יחד ליבם וגו'. ואומר תקעו בחדש שופר ואומר כי חוק לישראל הוא וגו' קדשוהו בית דין הדין נכנס לפניו ואם לאו אין הדין נכנס לפניו וכן אתה מוצא בעומר של מן אם בא חדש בזמנו מיד הוא כלה ואם לאו מתעכב הוא לשלשה ימים אמר רבי עקיבא אמרה תורה הבא שעורין בפסח שהוא פרק שעורין כדי שתתברך עליך תבואה הבא חטים ובכורים בעצרת שהוא פרק אילן כדי שיתברכו עליך פירות אילן הבא ניסוך המים בחג כדי שיתברכו עליך מי גשמים.

ט אמרו לפני מלכיות זכרונות ושופרות מלכיות כדי שתמליכוני עליכם זכרונות כדי שיבא זכרוניכם לטובה אמרו לפני שופרות כדי שתעלה תפלתכם בתרועה לפני.

י הכל נידונין בראש השנה וגזר דינו נחתם ביום הכיפורים דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר הכל נידונין בראש השנה ונזר דינו של כל אחד ואחד נחתם בזמנו בפסח על התבואה בעצרת על פירות האילן בחג על המים ונזר דינו של אדם נחתם ביום הכפורים רבי יוסי אומר אדם נדון בכל יום שנאמר ותפקדנו לבקרים.

יא על ששה חדשים השלוחין

occasum solis; non separant, neque decimant ex hoc pro illo, quia hoc est novum, & illud vetus; si esset secundus annus, & ingrederetur tertius, prius decimatur pro decima secunda, & posterius decimatur pro decima pauperis; Si colligat malum citreum vespera diei decimæ quintæ Schevat ante occasum solis, atque iterum colligat post occasum solis, non separant, neque decimant ex hoc pro illo, quia hoc est novum, & illud vetus. Si fuerit tertius annus, & ingrediatur quartus, prius decimatur pro decima pauperis, & posterius decimatur pro decima secunda.

VII. Quomodo pro votis? Si quis voveat se nullam utilitatem percipere a socio suo in annum, vovit duodecim menses de die in diem: Si dicat: isto anno: Vel si non voveat nisi prima die Elul, non est illi nisi usque ad primam diem Tisri.

VIII. In principio anni omnes venientes in mundum transeunt coram eo sicut agni: Dictum est enim: *Formator pariter cordis eorum &c.* Pariterque dictum est: *Clangite in novilunio cornu.* Et similiter dictum est: *Quia hoc est statutum Israeli &c.* Si sanctificaverit Synhedrium, judicium ingreditur coram eo, si minus judicium non introducitur coram eo, & sic tu deprehendis in Homer Manna, si venisset triticum novum suo tempore, statim consumebatur, si minus, per tres dies detinebatur. Dicit R. Akiba; dicit lex: Affer hordeum in Paschate, quod est tempus hordei, ut tibi benedicatur proventus: Affer triticum & primitiva in Pentecoste, quod est tempus arboris, ut tibi benedicantur fructus arboris: Affer aquas in festo Tabernaculorum, ut tibi benedicantur aquæ pluviarum.

IX. Dicite coram me regna, memorias & cornua; Regna, ut faciatis me regnare super vos; memorias, ut veniat memoria vestra in bonum. Dicite coram me cornua, ut adscendat oratio vestra in clangore coram me.

X. Omnes judicantur in principio anni, & decretum judicii obsignatur die expiationum: Verba R. Meir: R. Jehuda dicit: Omnes judicantur in principio anni, & decretum judicii singulorum obsignatur tempore suo &c. in Paschate de proventu, in Pentecoste de fructibus arboris, in festo Tabernaculorum de aquis, & decretum judicii hominis obsignatur die expiationum. R. Jose dicit: Homo judicatur quotidie: Dictum est enim: *Visitas eum diluculos.*

XI. Sex mensibus nuncii egrediebantur;

יוצאין רבי התקין שיהו יוצאין אף על
אדר השני מפני הפורים · בראשונה היו
מקבלין עדות החדש מכל אדם פעם אחת
שכרו בייתסין שני עדים לבוא להטעות
את חכמים לפי שאין בייתסין מודים
שתהא עצרת אלא באחד בשבת בא אחד
ואמר עדותיו והלך לו ובא השני ואמר
עולה הייתי במעלה אדומים וראיתיו רבוץ
בין שני סלעים ראשו דומה לעגל אזניו
דומות לגדי קרניו דומות לצבי וזנבו מתחת
בין ירכותיו ראיתיו נבעתי ונפלתי לאחורי
והרי מאתים זוז צרורין לי בפונדיני אמרו
לו מאתים זוז נתונין לך במתנה והשוכרך
ימתח על העמוד מה ראיתה לי זקק לכך
אמר להם מפני ששמעתי שביתוסין
מבקשין להטעות את חכמים אמרתי מוטב
אלך אני ואודיע את חכמים אם אינן
מכירין אותו משלחין עדיו עמו אפילו
בשבת מעשה ברבי נהוראי שבא עם העד
בשבת לאושא והעיד בו·

יב בראשונה היו מסיעין משואות
בראשי ההרים הגבוהים בהר המשחה
בסרטבה ובצרופינה בתבור בחורן בבית
דלתים רבי שמעון בן אלעזר אומר אף
בהרי מכמר ותבור וחברותיה מאימתי
מסיעין על החדש לאור עיבורו כיצד חל
להיות ערב שבת ושבת מסיעין עליו
למוצאי שבת ואם בא בזמנו מסיעין עליו
ואם לאו אין מסיעין עליו על כל ראשי
חדשים היו מסיעין משואות·

יג אמר אחד לפנים ראיתיו לא
אמר כלום לאחריה דבריו קיימין לצפונה
לא אמר כלום לדרומה דבריו קיימין אחד
אומר ראיתיו גבוה שתי מרדעות ואחד
אומר שלשה עדותן קיימת אחד אומר
שלשה ואחד אומר חמשה אין מצטרפין
זה עם זה אבל מצטרף הוא עם אחרים
אחד אומר ראיתיו מוטה ואחד אומר
ראיתיו זקוף אין מצטרפין זה עם זה אבל
מצטרף הוא עם אחרים ראיתיו חציו בענן
לא אמר כלום בעשיש לא אמר כלום
חציו במים דבריו קיימים·

יד רבי אליעזר בר צדוק אומר

tur; Rabi constituit, ut egrederentur etiam in Adar secundo propter Purim: In principio accipiebant testimonium novilunii a quovis homine; Aliquando mercede conduxerunt Baithusæi duos testes, ut venirent ad decipiendum sapientes, quia Baithusæi non concedunt, quod Pentecostes possit incidere in diem primum hebdomadæ. Venit alter, & dixit testimonium suum, & abiit: Et venit alter, & dixit. Ego adscendebam adscensum Adumim, & eam vidi cubantem inter duas petras; caput ejus simile erat vitulo, aures ejus similes erant hœdo; ejus cornua similia capreolo, & ejus cauda posita inter duo femora; Eam vidi, pertimui, & cecidi retrorsum, & ecce 200. Zusæ colligatæ in meo cingulo. Dixerunt illi: Ecce 200. Zusæ dono datæ tibi sunt; at qui te mercede conduxit, extendatur super columna: Quid vidisti, ut ad hoc te obligares? Respondit; Quia audivi, quod Baithusæi quærerent decipere sapientes dixi: Melius est ut ego vadam, & significem sapientibus; si ipsum non norint, mittunt cum eo ejus testes, vel in Sabbatho: Narratur de R. Nehorai, quod venerit cum teste in Hussa, & testatus sit pro eo.

XII. A principio accendebant flammas in cacuminibus montium altissimorum, in monte unctionis, in Sartaba, in Grofina, in Tabor, in Chauran, in Bet-Daltaim: R. Simeon ben Elieser: Vel in montibus Michmar, & Tabor & his similibus. Quando accendebant flammas pro novilunio? A vespera ipsius novilunii. Quomodo? Si incideret in vesperam Sabbathi, accendebant vespera in exitu Sabbathi; si veniret suo tempore, accendebant, si minus, non accendebant: Pro cunctis Noviluniis accendebant flammas.

XIII. Si alter diceret: Eam vidi ante solem; nihil dixit: Si dicat post solem; ejus verba confirmantur: Si ad aquilonem; nihil dixit; si ad austrum; ejus verba confirmantur; Si alter dicat; Vidi eam altam duo brachia; & alter dicat tria: Eorum testimonium confirmatur; Si alter dicat tria; & alter dicat quinque; simul non conjunguntur; at potest ille conjungi cum aliis: Si alter dicat: Eam vidi inclinatam; & alter dicat; Eam vidi elevatam, inter se non conjunguntur; at poterit conjungi cum aliis: Eam vidi dimidiam in nube, nihil dicit: Si dimidiam in lucerna: nihil dicit: Si dimidiam in aquis; ejus verba confirmantur.

XIV. R. Elieser bar Zadoch dicit: Si

אם לא נראה בזמנו אין מקרשין אותו שכבר קרשוהו שמים וכן היה רבי אלעזר בר צדוק אומר אי השלוחין יוצאין לסוריא עד שישמעו מפי בית דין למחר.

טו למה לא נתפרשו שמותן של זקנים שלא יהא כל אחד ואחד אומר הריני בא להקיש את רבי פלוני לאלדד ומידד הריני בא להקיש את רבי פלוני לנדב ואביהוא וכן הוא אומר יהוה אשר עשה את משה ואת אהרן ואומר וישלח יהוה את ירובעל ואת בדן ואת יפתח ואת שמואל ירובעל זה גדעון בדן זה שמשון יפתח כמשמעו ואומר משה ואהרן בכהניו וגו׳ שקל הכתוב שלשה קלי עולם בין שלשה גדולי עולם ללמדך שבית דינו של ירובעל לפני המקום כבית דינו של משה ובית דינו של יפתח גדול לפני המקום כבית דינו של שמואל להודיעך שכל מי שנתמנה פרנס על הציבור קל שבקלים שקול כאביר שבאבירים וכן הוא אומר ובאת אל הכהנים הלוים ואל השופט אין לך אלא שופט שבדורך ואומר אל תאמר מה היה וגומר.

פרק שני

א קדשו את החדש בזמנו ונמצאו עדים זוממין הרי זה מקודש קדשוהו בלילה אינו מקודש קידשוהו אנוסין שוגגין מזידין ומוטעין הרי זה מקודש קדשוהו לפני זמנו או לאחר עיבורו פחות משלשים יום יותר על שלשים יכול יהא מקודש תלמוד לומר חדש אין פחות משלשים יום לא נראין לבנה לשני ימים יכול יקדשוהו לאחר שני ימים תלמוד לומר יום אין לו אלא יום אחד בלבד.

ב בתעניות תוקעין שלש של שלש שלש על כל דגל ודגל דברי רבי יהודה וחכמים אומרים שלש על כל מטה ומטה במה הן תוקעין בחצוצרות שעשה משה רבי יהודה אומר בראש השנה תוקעין בשל זכרים וביובל בשל יעלים נתנו חכמים

Si non videatur tempore suo, eam non sanctificant, quia jam Deus eam sanctificavit: Et similiter dicebat R. Elieser bar Zadoch: Nuncii non veniebant in Syriam, nisi prius die crastino audissent ex ore Synhedrii.

XV. Qua de causa non declarantur nomina seniorum? Ut nemo dicat: Ego venio ad comparandum N. N. cum Eldad, & Medad: Ego comparo N. N. cum Nadab & Abiu: Et sic dictum est: *Deus, qui fecit Mosen & Aharon*. Pariterque dictum est: *Et misit Dominus Jerbaal, & Bedan, & Jephte, & Samuel*. Jerbaal est Gideon, Bedan est Samson; Jephte juxta sensum literalem. Et similiter dictum est: *Mose & Aharon in sacerdotibus suis &c.* Comparat textus tres minimos mundi cum tribus maximis mundi; Ut doceare, quod Synhedrium Jerbaal in oculis Dei reputetur perinde ac Synhedrium Mosis & Synhedrium Jephte sit æque magnum coram Domino, ac Synhedrium Samuelis; ut tibi innotescat, quod ille, qui constituatur præfectus cœtui, vel si fuerit minimus ex minimis, comparetur cum præstantissimo ex præstantissimis: Et sic dictum est: *Et venies ad sacerdotes Levitas, & ad judicem*: Tibi non erit nisi judex, qui fuerit in tua generatione. Et similiter dictum est: *Ne dicas, quid fuit &c.*

CAPUT II.

I. SI consecrasset novilunium tempore suo, & deprehenderentur testes falsi, consecratum est; si noctu consecrassent; non est consecratum; Si consecrassent coacti, aut per errorem, aut de industria, aut decepti, ecce consecratum est: Si consecrarent ante tempus suum, aut post suam intercalationem minus triginta diebus, aut plus triginta diebus, crederem fuisse consecratum? Idcirco dictum est: *Mensem*: Non minus triginta diebus. Si non visa esset luna duobus diebus, crederem licuisse consecrare post duos dies? Idcirco dictum est: *Diem*. Non est nisi dies unus duntaxat.

II. In jejuniis clangebant tres clangores, quorum singuli tres continebant; Et in itineribus tres, quorum singuli tres continebant pro singulis vexillis: verba R. Jehuda; At sapientes dicunt pro singulis tribubus: Quo clangebant? Tubis, quas fecit Mose: R. Jehuda dicit: Quo clangebant? cornibus arietinis, & in Jubilæo de rupicapris: Dederunt sapientes quod facile invenitur pro eo

את המצוי למצוי ואת שאין מצוי לשאין מצוי.

ג שופר וקצרו כשר גורדו בין מבפנים בין מבחוץ כשר צפהו זהב מבפנים פסול מבחוץ כשר צפהו במקום פיו או שהוסיף עליו כל שהוא אפילו במינו פסול נקב וסתמו אפילו במינו אם מעכב את התקיעה פסול ואם לאו כשר נתן שני שופרות זה בתוך זה ותקע אם קול הפנימי שמע יצא אם קול חיצון לא שמע לא יצא כמה הוא שיעור שופר כדי שיאחוז בירו אחת ויתקע.

ד הכל חייבין בתקיעת שופר כהנים לוים וישראלים גרים ועברים משוחררין חללין נתינין ממזרים חרש שוטה וקטן סריס אדם וסריס חמה פצוע דכא וכרות שפכה כולן חייבין ומוציאין את הרבים ידי חובתן. טומטום ואנדרוגינוס חייבין ואין מוציאין את הרבים ידי חובתן אנדרוגינוס מוציא את מינו ואין מוציא לשאינו מינו טומטום אינו מוציא לא את מינו ולא את שאינו מיננו מי שחציו עבד וחציו בן חורין אינו מוציא לא את מינו ולא את שאינו מינו נשים ועבדים וקטנים פטורין ואין מוציאין את הרבים ידי חובתן. התוקע ומתעסק והתוקע ומתלמד והמלמד את בנו והמלמד את תלמידו אם כיון לבו יצא ואם לאו לא יצא.

ה רועה שהרביץ את צאנו אחורי בית הכנסת וכן חולה שהיה מוטל אחורי בית הכנסת ומי שהיה ביתו סמוך לבית הכנסת ושמע קול שופר או קול מגילה אם כיון לבו יצא ואם לאו לא יצא אף על פי שזה שמע וזה שמע זה כיון לבו וזה לא כיון לבו זה שכיון לבו יצא וזה שלא כיון לבו לא יצא שאין הכל הולך אלא אחר כוונת הלב שנאמר תכין לבם תקשיב אזנך ואומר תנה בני לבך לי ועיניך דרכי תצרנה וגו׳.

quod facile invenitur, & quod non facile invenitur, pro eo quod non facile invenitur.

III. Si cornu decurctasset, est legitimum; Si abrasisset tam intus quam foris, est legitimum: Si obduxisset intus auro, est illegitimum, si foris, est legitimum, si obducat locum sui orificii, aut illi addat quantuluncunque, vel de ejus specie, est illegitimum: Si fuerit perforatum, & occludat vel cum sua specie, si impediat clangorem, est illegitimum, si minus, est legitimum; Si ponat duo cornua, alterum intra alterum, & clangat, si sonitus interioris audiatur, satisfacit debito suo, si sonitus exterioris audiatur, non satisfacit debito suo. Quanta erit mensura cornu? Tanta, ut possit illud apprehendere una manu, & clangere.

IV. Omnes obligantur ad clangorem cornu, Sacerdotes, Levitæ, & Israelitæ, proselyti, & servi libertate donati, profani, & Nethinæi, spurii, surdus, stultus, puer, & eunuchus per manum hominis, & eunuchus solis, vulneratus contusione, & fissus, & exsectus virilibus omnes obligantur, & liberant alios a suo debito: Obstructus & androgynus tenentur, at non liberant alios a suo debito: Androgynus liberat illum, qui sit de sua specie, at non liberat illum, qui non sit de sua specie; Obstructus non liberat illum, qui sit de sua specie, neque illum, qui non sit de sua specie: Qui partim sit servus, & partim liber, non liberat illum qui sit de sua specie, neque illum, qui non sit de sua specie; Mulieres, & servi, & pueri liberi sunt, & non liberant alios ab officio suo: Si clangens occupatus sit, si clangat, ut addiscat, aut doceat filium suum, aut doceat discipulum suum, si intendat satisfacit debito suo, si minus, non satisfacit.

V. Si pastor recumbere faciat oves suas post domum congregationis, & similiter ægrotus si decumbat post domum congregationis, & qui sit in domo sua prope domum congregationis, & audiat sonitum cornu, aut lectionem Megillah, si intenderit, satisfacit debito suo, si minus, non satisfacit; licet ille audierit, & iste audierit, & ille intendat, at iste non intendat; ille, qui intendit, satisfacit debito suo, & iste, qui non intenderit, non satisfacit, quia omne incedit post attentionem cordis: Dictum est enim: *Præparavi cor eorum, audiet auris tua*. Pariterque dictum est: *Pone fili mi cor tuum, & oculi tui vias meas observabunt &c.*

VI.

ו ועוד זאת היתה ירושלם יתירה על יבנה של עיר שרואה ושומעת וקרובה ויכולה לבוא שלשה דברים אלו בתוכה תוקעין בה וביבנה לא היו תוקעין אלא בבית דין בלבר.

ז רבי אלעזר בר צדוק אומר אם לא נראה בזמנו אין מקדשין אותו שכבר קידשוהו שמים רבי שמעון בן אלעזר אומר אם לא נראה בזמנו אין מקדשין אותו שכבר חודש שלפנןו קידשו שמעון בן הסגן אומר אם באו עדים מן המנחה ולמעלה תוקעין היו אבל אין מוסיפין קרבין עד שיקדשו החדש אמר רבי יהושע בן קרחה דברים אלו התקינו רבן יוחנן בן זכאי משחרב בית המקדש לכשיבנה הבית במהרה יחזרו דברים אלו ליושנן.

ח רבי יהודה אומר רבי אלעזר שבתון זו קרושת היום זכרון אלו הזכרונות תרועה אלו שופרות מקרא קודש קדשהו אמר לו רבי עקיבא מפני מה לא נאמר שבתון שבות שכן הוא פונע בשביתה ראשון אלא זכרון אלו זכרונות תרועה אלו שופרות מקרא קודש קדושת היום מקום שנהגו לומר כדברי רבי עקיבא אומר כדברי רבי עקיבא כדברי רבי יוחנן בן נורי אומר כדברי רבי יוחנן רבן שמעון בן גמליאל אומר קדושת היום עם הזכרונות.

ט אמר רבן שמעון בן גמליאל מה מצינו בכל מקום אומרה ברביעית אף כאן אומרה ברביעית רבי אומר מה מצינו בכל מקום אומרה עם אמצעית אף כאן אומרה וכשקרשו את השנה באושא ביום הראשון עבר רבי יוחנן בן ברוקה ואמר כדברי רבי יוחנן בן נורי אמר רבן שמעון בן גמליאל לא היינו נוהגין כן ביבנה ביום השני עבר רבי חנניה בנו של רבי יוסי הגלילי ואמר כדברי רבי עקיבא ואמר רבן שמעון בן גמליאל כך היינו נוהגין ביבנה:

י אין פוחתין מעשר מלכיות ומעשרה זכרונות ומעשרה שופרות אם אמר שלש מכולם יצא אין מזכירין זכרון

VI. Et præterea hoc habet Hierusalem pro Jabne, quod omnis civitas quæ illam videt, & audit, & propinqua est, & possit venire; Hæc tria habet; in ea clangebant, at in Jabne non clangebant, nisi in Synhedrio duntaxat.

VII. R. Eliezer bar Zadoch dicit: Si non visa fuerit tempore suo, non sanctificabant, quia jam illam Deus sanctificavit: R. Simeon ben Eliezer dicit: Si non visa fuerit tempore suo, non sanctificabant, quia jam novilunium præcedens illud sanctificavit: Simeon ben Segen dicit: Si veniant testes a tempore oblationis muneris & ultra, clangebant, at non offerebant sacrificia additiia, antequam sanctificassent novilunium: Dicit R. Jehosua ben Korcha: Hæc constituit Raban Jochanan ben Zachai post excidium domus sanctuarii; Postquam fuerit reædificata domus, quod cito fiat, hæc ad pristinam conditionem restituentur.

VIII. R. Jehuda dicit, R. Eliezer: *Cessatio:* hæc est sanctificatio diei: *Memoriale:* Istæ sunt memoriæ: *Clangoris:* Ista sunt cornua: *Convocatio sanctitatis:* Ut sanctifices: Dixit illi R. Akiba: Cur non dictum est: *Quieta cessatio*? Quia sic occurreret debitum quietis in principio. At dictum est: *Memoriale:* Istæ sunt memoriæ: *Clangoris:* Ista sunt cornua: *Convocatio sanctitatis*; Hæc est benedictio sanctificationis diei: Ubi solet dici juxta verba R. Akiba, dicendum est juxta verba R. Akiba; ubi juxta verba R. Jochanan ben Nuri, dicendum est juxta verba R. Jochanan ben Nuri.

IX. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Benedictio sanctificationis diei recitatur cum sectione de memoriis: Dicit Raban Simeon ben Gamaliel: Sicut invenimus, quod ubique recitetur in quarta benedictione, ita pariter hoc loco in quarta erit recitanda: Rabi dicit: Sicut invenimus, quod ubique recitetur cum media, ita pariter hoc loco erit recitanda: Et quando sanctificarunt annum in Hussa, die primo ministravit R. Jochanan ben Beroka, & dixit juxta verba R. Jochanan ben Nuri; Dixit Raban Simeon ben Gamaliel; Non ita facere solemus in Jabne: Die secundo ministravit R. Chananjah ben R. Jose Galilæi, & dixit juxta verba R. Akiba: Et dixit Raban Simeon ben Gamaliel; Sic facere solemus in Jabne.

X. Non minuet decem regis (h. e. non leget minus quam decem benedictiones de regno Dei) & decem benedictiones memorationum, & decem benedictiones cornuum; Si dicat tres ex sin-

ומלכות ושופר של פורענות מתחיל בתורה ומשלים בנביא רבי יוסי אומר אם היתה פורענות של גוים מזכירין אותה בפני עצמה המתחיל מתחיל בשל תורה ומסיים בשל תורה ואומר של נביאים ושל כתובים באמצע אין אומרים מלכיות עם הזכרונות ולא זכרונות עם השופרות ואם אמר לא אמר כלום וצריך לאומרה שנייה.

יא פקרונות בזכרונות שנאמר ויהוה פקד את שרה ונומר ואומר פקוד פקרתי אתכם וגומר רבי יוסי אומר אומרן עם הזכרונות רבי יהודה אומר לא היה אומרן עמהן זכרון שיש עמו תרועה כגון זכרון תרועה מקרא קודש רבי יוסי אומר אומרן עם הזכרונות ועם השופרות רבי יהודה אומר לא היה אומרן אלא עם הזכרונות בלבד תרועה שאין עמה זכרון כגון יום תרועה יהיה לכם רבי יוסי אומר אומר עם השופרות רבי יהודה אומר לא היה אומרן עמהן מלכות שיש עמה שופר כגון בחצוצרות וקול שופר ונו׳ רבי יוסי אומר אומרה עם המלכיות ועם השופרות רבי יהודה אומר לא היה אומרה אלא עם השופרות בלבד שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה אחד וירעת היום והשבות אל לבבך כי יהוה הוא האלהים ונו׳ רבי יוסי אומר אומרן עם מלכיות רבי יהודה אומר לא היה אומרן עמהן מלכות שאין עמה שופר כגון זמרו לאלהים זמרו ונומר כי מלך כל כל הארץ אלהים זמרו משכיל מלך אלהים על כל גוים רבי יוסי אומר אומרן עם המלכיות רבי יהודה אומר לא היה אומרן שאו שערים ראשיכם מי הוא זה מלך הכבוד יהוה צבאות ונומר רבי יוסי אומר כל אחד ואחד בפני עצמו רבי יהודה אומר אומרן כולן כאחד זכרונות האמורות בעניין בקשה רבי יוסי אומר אומרן כולן כאחד רבי יהודה אומר ראשונים בפני בפני עצמן ושניים בפני עצמן : שופרות

singulis, satisfacit debito suo: Non memorantur memoriale, & regnum, & cornu ultionis: Incipiet a lege, & desinet in propheta. R. Jose dicit: Si erat ultio gentilium, memorabant seorsim. Qui incipit, incipiet ab textu legis, & absolvet in textu legis, & dicet textus prophetarum, & Hagiographorum in medio: Non recitantur benedictiones regni cum benedictionibus memorationum, neque benedictiones memorationum cum benedictionibus cornuum; Et si dixerit, nihil dixit; Atque iterum repetet.

XI. Vocabula visitationum sunt sicut vocabula memorationum. Dictum est enim: *Et Deus visitavit Sarah &c.* Pariterque dictum est: *Visitando visitavi vos &c.* R. Jose dicit: Recitabit cum benedictionibus memorationum: R. Jehuda dicit: Eas non recitabit cum illis: Memoriale, cum quo sit clangor; Sicuti dictum est: *Memoriale clangoris; convocatio sanctitatis:* R. Jose dicit: Recitabit cum benedictionibus memorationum, & cum benedictionibus cornuum: R. Jehuda dicit: Non recitabit nisi cum benedictionibus memorationum duntaxat: Benedictionem clangoris, cum quo non sit benedictio memorationis; sicuti dictum est: *Erit vobis.* R. Jose dicit: Recitabit cum benedictionibus cornuum: R. Jehuda dicit: Non recitabit cum illis: Benedictiones regni, cum quibus fuerint benedictiones cornu; sicuti dictum est: *Tubis, & sonitu cornu &c.* R. Jose dicit: Recitabit cum benedictionibus regni, & cum benedictionibus cornuum: R. Jehuda dicit: Non recitabit nisi cum benedictionibus cornuum duntaxat: *Audi Israel, Dominus Deus noster Deus unus: Et scies hodie, & converteris ad cor tuum, quoniam Dominus ipse est Deus:* R. Jose dicit: Recitabit cum benedictionibus regni: R. Jehuda dicit: Non recitabit cum iis benedictiones regni, quia cum iis non est benedictio cornu: Sicuti dictum est: *Psallite Deo, psallite &c. Quoniam rex omnis terræ Deus, psallite sapienter; Regnabit Deus super omnes gentes.* R. Jose dicit: Recitabit eas cum benedictionibus regni. R. Jehuda dicit: Non recitabit: *Attollite portæ capita vestra &c. Quis est iste rex gloriæ? &c. Attollite portæ capita vestra, quis est iste rex gloriæ? Deus exercituum &c.* R. Jose dicit: Recitabit singulas seorsim. Rabi Jehuda dicit: Omnes simul; Et benedictiones memorationum, quæ dicuntur juxta modum precationis; R. Jose dicit: Recitabit omnes simul; R. Jehuda dicit: priores seorsim, & posteriores seorsim: Benedi-

האמורין בענין גדעון ובענין יהושע רבי
יוסי אומר אומרן כל אחד ואחד בפני
עצמו רבי יהודה אומר האמורין בשעת
מעשה לעצמן בשעת פקודה לעצמן.

יב סדר תקיעות שלש של שלש
שיעור תקיעה בשלש תרועות שיעור
תרועה בשלש יבבות שמע שש תקיעות
ושלש תרועות אפילו בסירוגין אפילו כל
היום כולו יצא. שמע תקיעה מזה ותקיעה
מזה ותרועה מזה תקיעה מזה ותרועה מזה
אפילו בסירוגין אפילו כל היום כולו יצא
שמע תקיעות וברכות בין שהקדים תקיעות
לברכות ובין שהקדים ברכות לתקיעות יצא
תקע והריע ותקע וחזר והריע ותקע אין
בידו אלא אחת תקע והריע ותקע בנשימה
אחת לא יצא מתלמדין לתקוע בשבת
ואין מעכבין את הנשים ואת הקטנים
מלתקוע בשבת ואין צריך לומר ביום טוב.

יג יום טוב של ראש השנה שחל
להיות בשבת בית שמאי אומרים מתפלל
עשר ובית הלל אומרים מתפלל תשע יום
טוב שחל להיות בשבת בית שמאי אומרים
מתפלל שמונה ואומר של שבת בפני
עצמה ושל יום טוב בפני עצמה ומתחיל
בשל שבת ובית הלל אומרים מתפלל שבע
מתחיל בשל שבת ומסיים בשל שבת
ואומר קדושת היום באמצע אמרו בית
הלל לבית שמאי והלא במעמד כולכם זקני
בית שמאי ירד חוני הקטן ואמר שבע
ואמרו לו כל העם נחת רוח היה לך
אמרו להם בית שמאי מפני שהיתה שעה
ראויה לקצר אמרו להם בית הלל אלו
היתה שעה ראויה לקצר היה לו לקצר
בכולם.

יד רבן גמליאל אומר שליח צבור
מוציא את הרבים ידי חובתן חכמים
אומרים כל אחד ואחד מוציא את עצמו
אמר להם אם כן למה מורידין אותו לפני

nedictiones cornuum memoratas in Gideone, & in ſubjecto Joſue; R. Joſe dicit: Recitabit ſingulas ſeorſim: Rabi Jehuda dicit: Quæ memorantur tempore operis, recitabit ſeorſim; quæ memorantur tempore præcepti, ſeorſim.

XII. Clangorum ordo ter repetitur, & ſingulus ordo ex tribus componitur: Menſura Tekia inſtar trium Teruot; menſura Terua inſtar trium jubilationum; Si audiat ſex Tekiot, & tres Teruot, vel interrupte, vel toto die, ſatisfacit debito ſuo; Si audiat Tekia ab altero, & Tekia ab altero, & Terua ab altero, Tekia ab altero, & Terua ab altero, vel interrupte, vel toto die ſatisfacit debito ſuo: Si audiat Tekiot, & benedictiones, ſive Tekiot præcedant benedictiones, ſive benedictiones præcedant Tekiot, ſatisfacit debito ſuo. Si clangat ſono fixo, & clangat ſono tremulo, atque iterum clangat ſono tremulo, & clangat ſono fixo, non eſt in ejus manu niſi unus clangor; Si clangat ſono fixo, & clangat ſono tremulo, & clangat ſono fixo uno anhelitu, non ſatisfacit debito ſuo; Poſſunt dare operam in Sabbatho, ut addiſcant clangere; Neque prohibent mulieres, & pueros a clangendo in Sabbatho; neque neceſſe eſt ut dicatur in die feſto.

XIII. Si dies feſtus principii anni incidat in Sabbathum, ſchola Schammai dicit; recitabit decem benedictiones; & ſchola Hillel dicit; recitabit novem. Si dies feſtus incidat in Sabbathum, ſchola Schammai dicit; recitabit octo; & benedictionem Sabbathi recitabit ſeorſim, & benedictionem diei feſti recitabit ſeorſim, & incipiet a benedictione Sabbathi: Et ſchola Hillel dicit. Recitabit ſeptem; Incipiet a benedictione Sabbathi, & deſinet in benedictione Sabbathi, & recitabit benedictionem diei in medio: Dixit ſchola Hillel ſcholæ Schammai: Atqui adſtantibus vobis omnibus ſenioribus ſcholæ Schammai deſcendit Choni minor, & recitavit, eique dixit univerſus populus: quies ſpiritus tibi ſit: Reſpondit illis ſchola Schammai; Quia erat tempus opportunum abbreviandi: Dixit illis ſchola Hillel: Si fuiſſet tempus opportunum abbreviandi, debebat abbreviare in omnibus.

XIV. Raban Gamaliel dicit: Miniſter cœtus poteſt alios liberare a debito ſuo; At ſapientes dicunt: Singuli liberant ſemetipſos ab officio ſuo. Reſpondit illis; ſi ita eſt; Cur faciunt

התיבה אמרו לו כדי להוציא את מי שאינו
יודע אמר להן אם כן למה מתפללין כל
אחד ואחד לעצמו אמרו לו מפני ששליח
צבור מתקין את עצמו אמר להם אם כן
למה מורידין אותו לפני התיבה אמרו לו
להוציא את מי שאינו יודע אמר להם
כשם שהוא מוציא את מי שאינו יודע כך
הוא מוציא את מי שיודע.

ciunt ipſum deſcendere coram arca? Reſponderunt: Ut liberet, qui neſciat. Dixit illis: Si ita eſt; Cur orant ſinguli ſeorſim? Reſponderunt: Quia miniſter cœtus præparat ſeipſum: Dixit illis: Si ita eſt; cur ipſum faciunt deſcendere coram arca? Reſponderunt: Ut liberet, qui neſciat. Dixit illis: Sicut liberat, qui neſciat, ita pariter liberabit, qui ſciat.



TRA.

TRACTATUS DE PRINCIPIO ANNI

Gemara Hierosolymitana illustratus.

NUNC PRIMUM

A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א ארבעה ראשי שנים הן באחד בניסן ראש השנה למלכים ולרגלים. באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה. רבי לעזר ורבי שמעון אומר באחד בתשרי.

ב באחד בתשרי ראש השנה לשנים ולשמיטין וליובלות ולנטיעה ולירקות. באחד בשבט ראש השנה לאילן כדברי בית שמאי. ובית הלל אומרים בחמשה עשר בו.

ג בארבעה פרקים העולם נידון בפסח על התבואה. בעצרת על פירות האילן. ובראש השנה כל באי העולם עוברין לפניו כבנו מרון שנאמר היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם. ובחג נידונין על המים.

ד על ששה חדשים השלוחין יוצאין על ניסן מפני הפסח ועל אב מפני התענית ועל אלול מפני ראש השנה. ועל תשרי מפני תקנת המועדות ועל כסליו מפני חנוכה ועל אדר מפני הפורים. וכשבית המקדש קיים יוצאין אף על אייר מפני פסח קטן.

ה על שני חדשים מחללין את השבת על ניסן ועל תשרי שבהן השלוחין יוצאין לסוריא ובהן היו מתקנין את המועדות וכשבית המקדש קיים מחללין אף על כולן מפני תקנת הקרבן.

ו בין שנראה בעליל ובין שלא נראה בעליל מחללין עליו את השבת. רבי יוסי אומר אם נראה בעליל אין מחללין עליו את השבת.

ז מעשה שעברו יותר מארבעים

CAPUT PRIMUM.

I. QUatuor sunt principia annorum; Primo die Nisan principium anni pro regibus, & solennitatibus: Primo die Elul principium anni pro decimatione animantium; R. Elieser, & R. Simeon dicunt: Primo die Tisri.

II. Primo die Tisri principium anni pro annis, & annis Sabbathicis, & Jubilæis, & plantatione, & oleribus: Primo die Schevat principium anni pro arboribus; juxta verba scholæ Schammai; schola Hillel dicit: Ejus decimo quinto die.

III. Quatuor temporibus mundus judicatur; In Paschate de proventu, in Pentecoste de fructibus arboris; in principio anni omnes venientes in mundum transeunt coram eo ut agni: Dictum est enim: *Formator pariter cordis eorum animadvertit ad omnia opera eorum;* Et in festo Tabernaculorum judicatur de aquis.

IV. Sex mensibus nuncii egrediebantur, mense Nisan propter Pascha, mense Ab propter jejunium, mense Elul propter principium anni, mense Tisri propter ordinationem solennitatum, mense Cisleu propter Chanucah, & mense Adar propter Purim; Et quando stabat domus sanctuarii egrediebantur mense Ijar propter Pascha secundum.

V. Propter duos menses profanabant Sabbathum, propter Nisan, & propter Tisri, quibus nuncii egrediebantur in Syriam; & in iis ordinabant solennitates; & quando stabat domus sanctuarii profanabant Sabbathum etiam propter omnes menses propter ordinationem oblationis.

VI. Sive luna videatur manifeste, sive non videatur manifeste, tamen testes profanabant Sabbathum: Rabi Jose dicit: Si videatur manifeste, non profanant Sabbathum.

VII. Contigit aliquando est transirent plus-

זוג ועיכבן רבי עקיבה בלוד . שלח לו רבן גמליאל אם מעכב אתה את הרבים נמצאת מכשלן לעתיד לבוא.

ח אב ובנו שראו את החדש ילכו לא שמצטרפין זה עם זה אלא שמא ייפסל אחד מהן יצטרף השני עם אחר . רבי שמעון אומר אב ובנו וכל הקרובים כשרין לעדות החדש.

ט אמר רבי יוסי מעשה בטוביה הרופא שראה את החדש בירושלם הוא ובנו ועבדו המשוחרר וקיבלו הכהנים אותו ואת בנו ופסלו את עבדו . וכשבאו לבית דין קבלו אותו ואת עבדו ופסלו את בנו.

י אילו הן הפסולין המשחק בקוביא והמלוה בריבית ומפריחי יונים וסוחרי שביעית ועבדים זה הכלל כל עדות שאין האשה כשרה לה אף הן אינן כשרים.

יא מי שראה את החדש ואינו יכול להלך מוליכין אותו על החמור אפילו במיטה. אם צודה להן לוקחין בידן מקלות ואם היתה דרך רחוקה לוקחין בידן מזונות שעל מהלך לילה ויום מחללין את השבת ויוצאין לעדות החדש שנאמר אלה מועדי יהוה מקראי קודש.

סליק פירקא

הלכה א ארבעה ראשי שנים הן כו׳ . כתיב החדש הזה לכם ראש חרשים . לכם הוא ראש ואינו ראש לא לשנים ולא לשמיטין ולא ליובלות ולא לנטיעה ולא לירקות . ואומר לכם הוא ראש ואינו ראש לא למלכים ולא לרגלים. רבי יעקב בר אחא רבי יסא בשם רבי יוחנן כתיב ויחל לבנות בחרש השני בשני בשנת רביעי למלכותו . הקיש שנת רביעי למלכותו לשני שבחרשים . מה שני שבחרשים אין מונין אלא מניסן . אף שני שבשנת ארבע למלכותו אין מונין אלא מניסן . או אינו אלא שנים בחרש . כל מקום שנאמר שנים בחרש פירש. או אינו

plusquam quadraginta paria testium, & retinuit eos Rabi Akiba in Lud; Misit ad eum Raban Gamaliel; si tu multos retineas, deprehendetur, quod in posterum non facile veniant.

VIII. Pater & filius, qui videant novilunium veniebant, non ut unus alteri adjungatur; at si unus ex iis reprobatur, secundus alteri adjungitur: Rabi Simeon dicit: Pater & filius, & omnes propinqui legitimi sunt ad testificandum de novilunio.

IX. Dicit R. Jose: Narratur de Tobia medico; vidit novilunium Hierosolymis ipse, & ejus filius, & ejus servus manumissus, & acceperunt eum cum filio sacerdotes, & reprobarunt ejus servum: At quando venerunt coram Synhedrio, receperunt eum, & ejus servum, & reprobarunt ejus filium.

X. Isti sunt illegitimi, qui ludit alea, qui mutuo dat cum fœnore, qui columbas volare docent, qui mercaturam faciunt fructibus anni septimi, & servi. Hæc est regula generalis: In cunctis testimoniis, in quibus mulier non est legitima, etiam illi non sunt legitimi.

XI. Siquis videat novilunium, & non possit incedere, imponunt asino, atque etiam lecto; si illi fiant insidiæ, accipiunt manibus suis baculos; si fuerit via longinqua, accipiunt manibus suis alimenta; Quia incedendum est diu noctuque profanant Sabbathum, & egrediuntur ad testificandum de novilunio: Dictum est enim: *Istæ sunt solennitates Domini, convocatio sanctitatis*.

Finis capitis.

CONstitutio I. Quatuor sunt principia annorum &c. Scriptum est: *Mensis iste erit vobis principium mensium:* Vobis erit principium, at non erit principium annis, neque annis Sabbathicis, neque Jubilæis, neque plantationi, neque oleribus: Et dictum est: *Vobis erit principium*. At non erit principium regibus, neque solenntitatibus. R. Jacob bar Acha, R. Issa nomine R. Jochanan; Scriptum est: *Et incepit ædificare mense secundo, anno secundo, anno quarto regni sui*. Æquiparat annum quartum regni sui secundo, qui est in mensibus; sicut secundum, qui est in mensibus, non numerant nisi a Nisan, ita secundum, qui est in anno quarto regni sui, non numerant nisi a Nisan: Aut non sunt nisi secundi in mense: Ubicunque dicitur secundi in mense,

אלא שנים בשבת . לא מצאנו חשבון זה מן התורה. והא כתיב ויהי ערב ויהי בקר יום שני . אין למידין מברייתו של עולם . והיי דין הוא שני שבחדשים. והיי דין הוא שני שבשנים . וחורנה אפילו מיחלף לית בה כלום . רבי שמעון בר כרסנא בשם רבי אחא שמע לה מן הרא החודש הזה לכם . מיעט ראשון . הוא לכם מיעט מיעוט אחר מיעוט לרבות למלכים ורגלים . וירבה לשנים ולשמיטים וליובלות ולנטיעה ולירקות . כהיא דאמר רבי יעקב בר אחא רבי יסא בשם רבי יוחנן ויחל לבנות בחרש השני בשני בשנת ארבע למלכותו . הקיש שנת ארבע למלכותו . לשני שבחרשים . מה שני שבחרשים אין מונין אלא מניסן . אף שני שבשנת ארבע למלכותו אין מונין אלא מניסן . רבי יונה רבי יצחק בר נחמן בשם רבי חייה בר יוסף ויחל לבנות בחרש השני זה שני שבחרשים בשני זה שני שבשנים . וכשהוא אומר בשנת ארבע למלכותו . הקיש שנת ארבע למלכותו לשני שבחרשים . מה שני שבחרשים אין מונין אלא מניסן . אף שני שני שבשנת ארבע למלכותו אין מונין אלא מניסן . תני שמואל ופליג בחורש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים מיכן שמונים חרשים ליציאת מצרים . אין לי אלא חרשים שנים מנין וידבר יהוה ל משה במדבר סיני בשנה השנית . אין לי אלא לאותו הזמן . לאחר הזמן הזה מניז׳ בשנת הארבעים לצאת בני ישראל מארץ מצרים . אין לי אלא לשעה לדורות מניך ויהי בשמונים שנה וארבע מאות שנה לצאת בני ישראל מארץ מצרים וגומר משנבנה הבית התחילו מונין לבנינו ויהי מקץ עשרים שנה אשר בנה שלמה את שני הבתים וגומר . לא זכו למנות לבניינו

se, exprimitur: Aut non sunt nisi secundi in hebdomada: Non invenimus hunc computum in lege. Atqui scriptum est: *Et fuit vespera, & fuit mane, dies secundus:* Non addiscimus a creatione mundi: Tunc erit secundus qui est in mensibus: Et tunc erit secundus, qui est in annis. R. Chananjah, & R. Mena: Alter dicit: *Et incepit ædificare mense secundo:* Hic est secundus in mensibus: *secundo:* Hic est secundus, qui est in annis: Et alter licet immutet, nihil est in eo. R. Simeon bar Carsena nomine Rabi Acha hinc probat: *Mensis iste vobis:* Excludit primum: *Erit vobis.* Excludit: Exclusio post exclusionem, venit ad includendum reges, & solennitates; Et includam annos, & annos Sabbathicos, & Jubilæos, & plantationem & olera. Sicut dicit Rabi Jacob bar Acha, Rabi Issa nomine Rabi Jochanan: *Et incepit ædificare mense secundo, secundo anno quarto regni sui.* Æquiparat annum quartum regni sui, secundo qui est in mensibus; sicut secundum, qui est in mensibus, non numerant nisi a Nisan, ita pariter secundum, qui est in anno quarti regni sui, non numerant nisi a Nisan. R. Jonas, R. Isaach bar Nachman nomine Rabi Chijah bar Joseph: *Et incepit ædificare mense secundo;* Hic est secundus in mensibus: *Secundo.* Hic est secundus in annis. Et quando dicit: *Anno quarto regni sui.* Æquiparat annum quartum regni sui secundo, qui est in mensibus: sicut secundum, qui est in mensibus, non numerant nisi a Nisan, ita pariter secundum, qui est in anno quarto regni sui, non numerant nisi a Nisan. Traditio Samuelis: At est dissensio: Dictum est: *Mense tertio exitus filiorum Israel de terra Ægypti:* Hinc numerarunt menses ab exitu Ægypti: Non probo nisi de mensibus, de annis unde probatur? Ex eo quod dictum est: *Et locutus est Dominus Mosi in deserto Sinai anno secundo.* Non probo nisi de eo tempore, de tempore posteriori unde probatur? Ex eo quod dictum est: *Anno quadragesimo exitus filiorum Israel de terra Ægypti:* Non probo nisi de eo tempore, de generationibus unde probatur? Ex eo quod dictum est: *Et fuit quadringentesimo octogesimo anno exitus filiorum Israel de terra Ægypti &c.* Postquam ædificatum est templum, inceperunt numerare ab ejus ædificatione. Dictum est enim: *Et fuit in fine viginti annorum, postquam ædificavit Salomon duas domos &c.* Non digni fuerunt, ut numerarent ab ejus ædifica-

התחילו מונין להרבנו בעשרים וחמש שנה לגלותינו בראש השנה בעשור לחדש וגו׳. לא זכו למנות לעצמן התחילו מונין למלכיות שנאמר בשנת שתים לדריוש בשנת שלש לכורש מלך פרס. ואומר ויחל לבנות בחדש השני בשני בשנת ארבע מלכותו . הקיש שנת ארבע למלכותו לשני שבחדשים . מה שני שבחדשים אין מונין אלא מניסן. אף שני שבשנת ארבע למלכותו אין מונין אלא מניסן . רבי לעזר בשם רבי חנינה אף למלכי אומות העולם אין מונין אלא מניסן . בששי בשנת שתים לדריוש. נאמר בשמיני בשנת שלש. חיפה אמר שמיני נאמר התחילה אלא שאין מוקדם ומאוחר בתורה . אמר רבי יונה כתיב ועתה שימו נא לבבכם מן היום הזה ומעלה מטרם שום אבן על אבן בהיכל יהוה . הא כיצד בששי הוסר . בשמיני נאמר המקרא הזה . אין תימר כבר שמו יאות אמר חיפה. אין תימר לא שמו לא אמר חיפה כלום. התיב רבי יצחק והכתיב ויהי באחת ושש מאות שנה בראשון באחד לחדש. ותני עלה שנת המבול אינה עולה מן המניין . תיפתר כרבי אליעזר דרבי אליעזר אמר בתשרי נברא העולם . והכתיב ויהי בחדש ניסן שנת עשרים . ויהי בחדש בסליו שנת עשרים . תיפתר כרבי אליעזר דרבי אליעזר אמר כל שנה שלא נכנסו לה שלשים יום אין מונין אותה שנת שלימה . והכתיב ויהי בחדש הראשון בשנה השנית באחד לחדש הוקם המשכן . אין תימר שנת שלישית היא על ידי שלא נכנסו שלשים יום אין מונין אותה שנת שלימה . והכתיב ויהי בחדש השני בשנה השנית בעשרים בחדש. והא אית בשתא חמשין יומין ואין מונין אותה שנת שלימה . הדא מן תתובתה דרבי יצחק דאינין קשיין בין כמאן דאמר מניסן מונין. בין במאן דאמר מתשרי מונין. מה ביניהון . אמר רבי יונה שטרות יוצאות ביניהון . לווה מלוה באייר וכתב בה שנה שנייה למלכות . מכר מכירה במרחשון

fications, inceperunt numerare ab ejus excidio: Dictum est enim: *Anno quinto & vigesimo captivitatis nostræ in principio anni, decima die mensis &c.* Non fuerint digni, ut a semetipsis numerarent, inceperunt numerare a regnis: Dictum est enim: *Anno secundo Darii: Anno tertio Ciri regis Persiæ:* Et dictum est: *Et incepit ædificare mense secundo, secundo, anno quarto regni sui.* Æquiparat annum quartum regni sui secundo qui est in mensibus; sicut secundum, qui est in mensibus, non numerant nisi a Nisan, ita pariter secundum, qui est in anno quarto regni sui, non numerant nisi a Nisan: R. Eliéser nomine R. Chanina: Similiter in regibus nationum mundi non numerant nisi a Nisan. *Sexto, anno secundo Darii. Octavo, anno secundo Darii.* Dictum est: *Octavo, anno tertio.* Chipha dicit: *Octavo* dictum est in principio: At non est præmissum, & postpositum in lege. Dicit R. Jona: Scriptum est: *Et nunc ponite corda vestra a die hac, & supra, antequam poneretur lapis super lapidem in templo Domini.* Quomodo? In sexto fundavit: De octavo dicitur hic textus; si dicas: Jam posuerant; recte dicit Chipha. Si dicas, non posuerant, nihil dicit Chipha. Respondit R. Isaach: Atqui scriptum est: *Et fuit uno & sexcentesimo anno, primo die prima mensis.* Atqui annus diluvii non adscendit ex computo: Exponitur juxta mentem R. Eliéser: Etenim R. Eliéser dicit: In Tisri creatus est mundus. Atqui scriptum est: *Et fuit mense Nisan anno vigesimo. Et fuit mense Casleu anno vigesimo.* Exponitur juxta mentem R. Eliéser: Etenim R. Eliéser dicit; Annum, in quem non ingrediantur triginta dies, non numerant annum integrum. Atqui scriptum est: *Et fuit mense primo, anno secundo, prima die mensis erectum est tabernaculum:* Si dicas anno tertio; Eo quod, si non ingrediantur dies triginta, ipsum non numerant annum integrum: Atqui scriptum est: *Et fuit mense secundo, anno secundo, vigesima die mensis:* Atqui sunt in anno quinquaginta dies, tamen ipsum non numerant annum integrum: Hoc explicatur ex responso R. Isaach; Etenim isti dissentiunt inter eum qui dicit: A Nisan numerant; & inter eum qui dicit: A Tisri numerant: Quænam est differentia inter eos? Dicit R. Jonas: Contractus producuntur inter eos: Siquis mutuando mutuo accipiat in Ijar, & scribat in eo anno secundo regni; Siquis vendendo vendat in Marchesvan, & scribat in eo anno se-

וכתב בה שנייה למלכות . מאן דאמר
מניסן מונין מלווה קדמה . מאן דאמר
מתשרי מונין מכירה קדמה. כיצד למלכים
מת באדר ועמד מלך באדר נמנית שנה
לזה ושנה לזה . אמר רבי יונה והוא
שנכנס לניסן די לא כן בהדא וימלך ירח
ימים בשומרון . אין לך לעמוד על שני
מלכי ישראל אלא משני מלכי יהודה. ולא
על שני מלכי יהודה . אלא משני מלכי
ישראל . כתיב והימים אשר מלך דוד על
כל ישראל ארבעים שנה וגו' . וכתיב
בחברון מלך על יהודה שבע שנים וששה
חדשים ובירושלם מלך וגו'. בכלל חסירים.
ובפרט יתירים. רבי יצחק בר קצצתה בשם
רבי יונה שלשים ושתים ומחצה היו אלא
בשביל לחלוק לו כבוד לירושלם הוא מונה
אותן שלימות. יהודה בי רבי אומר חשבון
מרובה בולע לחשבון ממועט . אמר רבי
שמואל בר נחמן והיה כי ימלאו ימיך.
אמר לו הקדוש ברוך הוא דוד ימים
מליאים אני מונה לך. איני מונה לך ימים
חסירים . שלמה בנך בונה בית המקדש
אלא להקריב קרבנות חביב עלי משפט
וצדקה שלך יותר מכל הקרבנות שנאמר
עשה צדקה ומשפט נבחר ליהוה מזבח .
רב חונא אמר כל אותן ששה חדשים
שהיה דוד בורח מפני אבשלום בנו
בשעירה היה מתכפר בהדיוט . אמר רבי
יודן בי רבי שלום כתיב כי ששת חדשים
ישב שם יואב וכל ישראל . אמר לו הק'
אני אמרתי לך אל תתגרו בם וביקשת
להתגרות בם חייך שאינן נמנין לך . מאן
תנא רגלים רבי שמעון דרבי שמעון אמר
שלשה רגלים בסדרן ובלבד חג המצות
ראשון . אשכחת אמר פעמים חמשה
פעמים ארבעה פעמים שלשה. לפני עצרת
חמשה . לפני החג ארבעה . לפני הפסח
שלשה . רבי לעזר בי רבי שמעון אמר
ובלבד חג המצות אחרון . אשכחת אמר
פעמים שלשה פעמים שנים פעמים אחד .
וחכמים אומרים רגל שפגע בו תחילה
ובלבד שיעברו עליו רגלי שנה כולה. כתיב
מלבד שבתות יהוה ומלבד מתנותיכם וגו' .

secundo regni : Qui dicit : a Nisan numerant : Mutuum antecedit : Qui dicit a Tisri incipiunt : Venditio præcedit . Quomodo pro regibus? Si moriatur in Adar, & constituatur rex in Adar, numeratur annus tam isti , quam illi : Dicit R. Jonas : Si ingrediatur in Nisan; satis est: At res non ita se habet juxta illud quod scriptum est : *Et regnavit mense dierum in Samaria :* Tu non potes consistere in annis regum Israel, sed in annis regnum Juda; neque in annis regum Juda , sed in annis regum Israel : Scriptum est : *Et dies , quibus regnavit David super universum Israel , fuerunt quadraginta anni &c.* Atqui scriptum est: *In Hebron regnavit super Juda septem annos , & sex menses , & in Hierusalem regnavit &c.* In genere deficiunt, & in specie superant: R. Isaach bar Kazzata nomine R. Joana: Duo & triginta cum dimidio sunt; Verum ut impartiat honorem Hierosolymæ, eos numerat integros: Jehuda discipulus Rabi dicit : Computus major absorbet computum minorem: Dicit R. Samuel bar Nachman : *Cumque impleveris dies tuos* . Dixit illi Deus S. B. David, dies plenos ego tibi numerabo , at non numerabo dies deficientes: Salomon filius tuus ædificabit domum sanctuarii ad offerendum sacrificia; at mihi amabilius est judicium , & justitia tua præ omnibus sacrificiis : Dictum est enim: *Facere misericordiam , & judicium magis placet Domino quam victima* . Rabi Huna dicit : Cunctis his sex mensibus , quibus aufugit David a conspectu Absalon filii sui capella expiatus est sicut homo privatus : Dicit Rabi Jodan discipulus R. Sellum. Scriptum est: *Sex mensibus stetit ibi Joab , & universus Israel* . Dixit illi Deus S. B. Ego dixi tibi: Ne contendas cum illis, tu voluisti contendere cum illis , vitæ tuæ tibi non numerabuntur : Qui docet de solennitatibus, est Rabi Simeon : Etenim R. Simeon dicit: Tres solennitates juxta earum ordinem , dummodo solennitas azymorum sit prima : Deprehenditur, quod dicas : Aliquando quinque , aliquando quatuor , aliquando tres: Ante Pentecosten quinque , ante festum tabernaculorum quatuor , ante Pascha tres . R. Eliezer discipulus R. Simeonis dicit : Dummodo festum azymorum sit novissimum: Deprehendetur quod dicas : Aliquando tres, aliquando duæ, aliquando una. At sapientes dicunt: Festum , quod primo occurrat ; dummodo præterierint festa totius anni . Scriptum est : *Præter Sabbatha Domini , & præter dona vestra*

stra

אשר תתנו ליהוה מה תלמוד לומר שיכול
אין ליקרב ברגל אלא קרבנות הרגל
בלבד. מנין קרבנות היחיד וקרבנות הצבור
שהוקדשו ברגל שיבואו ברגל. שהוקדשו
לפני הרגל שיבואו ברגל תלמוד לומר
מלבד שבתות יהוה. אשר תתנו ליהוה
אילו עופות ומנחות לרבות את כולן שיהו
קריבין ברגל. יכול רשות תלמוד לומר אלה
תעשו ליהוה במועדיכם. אלה קבען חובה.
שיהו כולן קריבין ברגל יכול באיזה רגל
שירצה תלמוד לומר ובאת שמה והבאתם
שמה. אם להתיר כבר התיר. אם לקבוע
כבר קבע. אם כן למה נאמר ובאת שמה.
והבאתם שמה. אלא זה רגל הראשון
שפגעת בו. יכול אם עיבר אחר מהן ולא
הביא יהא עובר עליו משום בל תאחר.
תלמוד לומר אלה תעשו ליהוה במועדיכם
אינו עובר עליו משום בל תאחר עד
שיעברו עליו רגלי השנה כולה. רבי שמעון
אומר שלשה רגלים כסדרן. כיצד נדר
לפני הפסח עד שיעברו עליו פסח ועצרת
וחג. נדר לפני העצרת עד שיעברו עליו
עצרת וחג ופסח ועצרת וחג. נדר לפני
החג עד שיעברו עליו החג ופסח ועצרת
וחג. בעון קומי רבי זעירא עד כדון בעשה
בלא תעשה מנין תלמוד לומר ובאת שמה
והבאתם שמה. מה אנן קיימין אם בעשה
הרי כבר אמור. אלא אם אינו ענין
בעשה תניהו ענין בלא תעשה. פסחים
בזמנן מהו שיעבור. אשכחת תני פסחים
בזמנן עובר. דלא כן מה אנן אמרין.
אמר רבי שמואל בריה דרבי יוסה בי רבי
בון שלא תאמר שאם אבד ונמצא מאחר
שכיפרו בו הבעלים גופו קרב שלמים. עד
כדון צריכה. פסחים בזמנן מהו שיעבור.
בעון קומי רבי זעורא בין רגל לרגל מהו
שיעבור. התיב רבי בא והתני חגיגה שלא

stra &c. Quæ dabitis Domino. Cur dictum est? Crederem non licuisse offerri in festo nisi sacrificia festi duntaxat? Unde probatur de sacrificio privati, & de sacrificio cœtus, quæ sanctificata essent in festo, adducenda fuisse in festo, & quæ sanctificata essent ante festum adducenda fuisse in festo? Ex eo quod dictum est: *Præter Sabbatha Domini, quæ dabitis Domino*. Isti sunt volucres, & munera, ad includendum, quod omnia offerrentur in festo. Crederem ex arbitrio? Idcirco dictum est: *Hæc facietis Domino in statis temporibus vestris*. Ista statuuntur ex debito, quod omnia offerantur in festo. Crederem quo festo libuerit? Idcirco dictum est: *Et adduces illuc, & adducetis illuc*. Si ad permittendum, jam permisit; Si ad statuendum, jam statuit. Si ita est, cur dictum est: *Et adduces illuc, & adducetis illuc*? Nisi quod designet festum, quod primo occurrat. Crederem si una ex iis præterierit, & non adduxerit, quod transgrediatur præceptum: *Non tardabis*? Idcirco dictum est: *Hæc facietis Domino in statis temporibus vestris*: Non transgreditur præceptum: *Non tardabis*: Nisi postquam præterierint festa totius anni. R. Simeon dicit: Tres solennitates juxta earum ordinem. Quomodo? Si voverit ante Pascha, donec præterierit Pascha, & Pentecostes, & festum Tabernaculorum. Si voverit ante Pentecosten, donec præterierit Pentecostes, & festum Tabernaculorum, & Pascha, & Pentecostes, & festum Tabernaculorum. Si voverit ante festum Tabernaculorum, donec præterierint festum Tabernaculorum, & Pascha, & Pentecostes: Quæsierunt coram R. Ela: Hactenus de præcepto affirmativo, de negativo unde probatur? Ex eo quod dictum est: *Et adduces illuc, & adducetis illuc*: Quomodo nos explicabimus? Si de præcepto affirmativo, jam dictum est: At si non potest explicari de præcepto affirmativo, explicetur de negativo. Paschata in tempore suo; quid si transgrediatur? Deprehendatur quod doceas, Paschata in tempore suo quod transgrediatur. Non ita est, quod nos dicimus. Dicit R. Samuel bar R. Jose discipuli R. Bon; Ne dicas; Si amittatur, & inveniatur, postquam expiati fuerint domini, quod ejus corpus offeratur in pacifica; Hactenus necesse est: Paschata in tempore suo, quid si transgrediatur? Quæsierunt coram R. Zeera, inter festum & festum quid si transgrediatur? Respondit R. Ba: Atqui ecce sacrificium solenne, quod si non offeratur in

קרבה בראשון תיקרב בשני ומתירין לו
לעבור . ועוד מן הדא ועשית בעשה ;
תשמור בלא תעשה . כלום הוא עובר על
עשה ועל לא תעשה. לא עד שיעברו עליו
שלשה רגלים . רבי אבון בשם רבנן דתמן
באומר הרי עלי עולה להביאה בשני בשבת
כיון שבא שני בשבת ולא הביאה עובר.
שלמה שנתו את מפיל יום האחרון. והוא
עובר על כל יום ויום. אין ביני עברו עליו
שלשה רגלים את מפיל את רגל האחרון.
והוא עובר על כל רגל ורגל . רבי בון בר
חייה בעי שלמה שנתו בעצרת איפשר
לומר הוא אינו כשר ועובר . כהדא לא
ילין חלב חגי עד בקר . ואימורי חול
קריבין ביום טוב. אמר רבי אבהו קיימתיה
בשחל ארבעה עשר להיות בשבת . אין
חגיגה באה עמו . אמרה תורה הקריבהו
מבעוד יום שלא יבוא לידי בל תלין .
והכא הקריבהו מבעוד יום שלא יבוא
לידי בל תאחר . אמר רבי חיננא אילו
עבר והביא שמא אינו כשר. מאחר שאילו
עבר והביא כשר עובר . כתיב לפני יהוה
אלהיך תאכלנו שנה בשנה. שנה לו. ושנה
לתמורתו . שנה לתם ושנה לבעל מום.
שנה לבכור ושנה בקרשים . שנה בשנה :
מלמד שהבכור נאכל לשני ימים ולשתי
שנים . היך עבידא שוחטו בערב ראש
השנה ואוכלו ערב ראש השנה ובראש
השנה . תני רבי ישמעאל נולד לו מום
בחמשה עשר יום בתוך שנתו רשאי
לקיימו לאחר שנתו עד חמשה עשר יום.
אמר רבי אילא זאת אומרת שאין שנתו
של בעל מום מחוורת . אמר רבי יוסה
מתניתא מסייעא לרבי אילא הבכור בזמן
הזה רשאי לקיימו אפילו ארבע וחמש
שנים עד שלא הראהו למוכחה . מה אנן
קיימין אם לתם הא כבר אמור . אלא
אם אינו ענין לתם תניהו ענין לבעל מום

in primo die, offeretur in secundo, & permiserunt, ut transgrederetur: at præterea probatur ex eo quod dictum est: *Et facies :* Præceptum affirmativum: *Cave*: Præceptum negativum: Forsitan transgreditur præceptum affirmativum, & negativum: Minime, nisi postquam præterierint super eo tres solennitates: R. Abon nomine sapientum eo loco: Si dicat: Ecce super me holocaustum, ut illud adducam die secunda Sabbathi, postquam advenit dies secunda Sabbathi, & non adduxit, transgreditur: Si absolutus fuerit ejus annus; tu detrahes diem novissimum, & ipse transgreditur singulos dies: Si ita est, præteribunt super eo tres solennitates, tu detrahe solennitatem novissimam, & ipse transgredietur in singulis solennitatibus. R. Bon bar Chijah quæsivit: Si absolvatur ejus annus in Pentecoste, potest dici, quod non sit legitimum, & transgrediatur: Sicut dictum est: *Non pernoctabit adeps solennitatis meæ usque ad mane;* Et adipes profani offerentur in die festo. Dicit R. Abau; confirmatur, quando dies decimus quartus inciderit in Sabbathum, sacrificium solenne non affertur cum eo. Dicit lex: Offerantur dum adhuc est dies, ne eo deveniat ut transgrediatur præceptum: *Non pernoctabit*. Et hoc loco offerantur dum adhuc est dies, ne eo deveniat, ut transgrediatur præceptum: *Non tardabis;* Dicit R. Chinna: Si transgrediatur, & adducat, fortasse non erit legitimum; Si differat; transgreditur, si adducat, erit legitimum, & transgreditur. Scriptum est: *Coram Domino Deo tuo comedes illud de anno in annum:* Annum illi, & annum ejus commutationi; annum perfecto, & annum vitiato; annum primogenito, & annum in sanctitatibus &c. *De anno in annum*. Docemur, quod primogenitum comederetur duobus diebus, & duobus annis. Quomodo? Si mactet in vigilia principii anni, & comedat in vigilia principii anni, & in principio anni: Traditio R. Ismael: Si oriatur illi vitium die decima quinta intra annum suum, facultatem habet conservandi in alterum annum usque ad diem decimam quintam. Dicit R. Ela: Hoc dicit: quod annus vitiati non sit perspicuus. Dicit R. Jose: Misna favet לר׳ R. Ela: Primogenitum hoc tempore potest conservare vel quatuor vel quinque annos, donec videant, quod sit probatum: Quomodo nos explicabimus? Si de perfecto, jam dictum est: Si non potest explicari de perfecto, explicetur de vitiato. Tam in primogenito, quam in ce-

אחד בכור ואחד כל הקרשים עובר עליהם
משם רגלים בלא שנה שנה בלא רגלים .
ניחא רגלים בלא שנה. שנה בלא רגלים.
תמן אמרין תיפתר שהיה מחוסר זמן
לפסח. כמה דאת אמר תמן הראוי למקצת
שנה ראוי לכולה . ואמור אוף הכא הראוי
למקצת הפסח ראוי לכולו. אמר רבי אבא
מרי תיפתר שהיתה עצרת הבאה בחמשה
ונולד בששה. והיתה עצרת הבאה בשבעה
רבי בון בר חייה בעא קומי רבי זעורה
כתיב לא יבקר בין טוב לרע . עבר וביקר
מהו שיעבור . אמר ליה כל דבר שבא
להתיר אינו עובר . מה בא להתיר כאן
התירה התורה להקדיש בעלי מומין . תמן
תנינן ביום השמיני מביא שלש בהמות
חטאת ואשם ועולה והדל היה מביא
חטאת העוף ועולת העוף . ואין חטאת
העוף מחוסרת זמן אצל אשם . אמר רבי
לעזר כאן התירה התורה להקדיש מחוסר
זמן . רבי בא בר ממל בעא קומי רבי
אימי בשמיני יביא עבר ולא הביא מהו
שיעבור . אמר ליה כל דבר שבא להתיר
אינו עובר . מה בא להתיר כהיא דאמר
רבי לעזר כאן התירה התורה להקדיש
מחוסר זמן. אמר רבי ייסי בי רבי בון כל
שבעה אין אומר לו הבא . מיכן ואילך
אומר לו הבא. מתניתא פליגא על רבי
יוסי בי רבי בון כולהם מתכוונין ומביאין
קרבנותיהן ברגל . ניחא נזיר. מצורע לא
מחוסר כיפורים הוא . והא תנינן ההלל
והשמחה שמונה . פתר לה בנזיר . רבי
זכריה חתניה דרבי לוי בעי רישא אתון
פתרין בנזיר וסיפא במצורע . אמר רבי
חנניה בריה דרבי הילל לא כבר איתתבת
תמן ואמר רבי יוסי קיימה רבי אבודמא
נחותה בכהנים בשעיר. אוף הכא הכהנים
בשעיר . רבי חגיי בעא קומי רבי יוסה
כתיב וביום השמיני ימול. עבר ולא מל .
אמר ליה כי תדר נדר ליהוה אלהיך לא

ceteris ſanctitatibus ſi tranſgrediatur propter ſolennitates ſine anno, & annum ſine ſolennitatibus: Recte ſolennitates ſine anno; annum ſine ſolennitatibus. Ibi dicunt: Exponitur, quod ſit deficiens tempore pro Paſchate: Sicut tu ibi dicis: Si ſit conveniens in parte anni, erit conveniens in toto. Hic quoque potes dicere: Si ſit conveniens in parte Paſchatis, erit conveniens in toto. Dicit R. Aba Mari: Poteſt exponi: Si veniat Pentecoſtes in quinto, & naſcatur in ſexto; Et veniat Pentecoſtes in ſeptimo. R. Bon bar Chijah quæſivit coram R. Zeera: Scriptum eſt: *Non eliget inter bonum & malum*. Si tranſgrediens eligat, quid? num tranſgreditur? Reſpondit ei: In quacunque re, quæ venit ad permittendum, non tranſgreditur. Quid venit ad permittendum hoc loco? permittit lex, ut ſanctificentur vitiata. Ibi legimus: Die octavo afferebat tria jumenta in ſacrificium pro peccato, & in ſacrificium pro delicto, & in holocauſtum; & pauper afferebat ſacrificium pro peccato ex volucri, & holocauſtum ex volucri. Et ſacrificium pro peccato non eſt deficiens tempore prope ſacrificium pro delicto. Dicit R. Elieſer: Hoc loco permittit lex, ut ſanctificentur deficientia tempore. R. Ba bar Mimal quæſivit coram R. Amme: Scriptum eſt: *Die octavo adducet*. Si tranſgrediens non adducat; quid? num tranſgreditur? Reſpondit ei: In quacunque re, quæ venit ad permittendum, non tranſgreditur. Quid venit ad permittendum? Sicut dicit R. Elieſer hoc loco: Permittit lex, ut ſanctificetur deficiens tempore. Dicit R. Joſe diſcipulus R. Bon: Toto ſeptiduo non dicit illi: Affer. Hinc & ulterius illi dicit: Affer. Miſna contraria eſt τῷ R. Joſe diſcipulo R. Bon: Omnes intentionem habent, ut adducant ſacrificia ſua in ſolennitate. Recte Nazyræus; at non leproſus, qui eſt indigens expiationis. Atqui legimus: Hallel & lætitia octo diebus: Exponitur hoc in Nazyræo. R. Zacharias gener R. Levi quæſivit: Principium vos exponitis in Nazyræo, & finem in Leproſo. Dicit Rabi Chananjah bar R. Hillel: non jam jam ibi reſponſum eſt: & dixit R. Joſe coram R. Abudma: Dictum eſt in ſacerdotibus in hirco, ita pariter hoc loco ſacerdotes in hirco. R. Haggæus quæſivit coram R. Joſe: Scriptum eſt: *Et die octavo circumcidet*: Si tranſgrediatur, & non circumcidat: Reſpondit ei: Scriptum eſt: *Quando voveris votum Domino Deo tuo, non tardabis comple-*

תאחר לשלמו. דבר שהוא ניתן לתשלומין. יצא זה שאינו ניתן לתשלומין. לא תאחר לשלמו ולא את חליפיו כהדא דתני ואל פתח אהל מועד לא הביאו ולא את חליפיו. אמר רבי יונה פירשה לוי בן סיסי קומי רבי באומר הרי עלי עולה ועברו עליה שלשה רגלים והביא אחרת והקריבה מיד הייתי אומר ייפטר מן הראשונה לפום כן צרך מימר לא תאחר לשלמו ולא חליפיו. אמר רבי יוסה אם באומר הרי עלי מיד הוא עובר. אלא כן אנן קיימין באומר הרי זה עולה ועברו עליה שני רגלים והביא אחרת תחתיה ולא הקריבה מיד ועבר עליה רגל שלישי הייתי אומר תצטרף עם תמורה שלשה רגלים לפום כן צרך מימר לא תאחר לשלמו ולא את חליפיו. כי דרוש ידרשנו אילו חטאות ואשמות. יהוה אלהיך זה ברק הבית. מעמך זה לקט שכחה ופיאה והיה בך חטא ולא בקרבנך חטא. דלא כן מה אנן אמרין. אמר רבי שמואל בריה דרבי יוסה בי רבי בון שלא תאמר שמא ימצא זבח פסול לפום כן צרך מימר והיה בך חטא בך ולא בקרבנך חטא. מוצא שפתיך תשמור ועשית. תשמור ועשית להזהיר בית דין שיעשוך. רבנן דקיסרין בשם רבי אבונא מיכן למשכון. כאשר נררת ליהוה אלהיך נרבה. ויש נדר קרוי נרבה אלא לחייב על כל נדר ונדר ועל כל נרבה ונרבה. איזהו נדר שאמרו האומר הרי עליעולה. איזהו נרבה שאמרו האומר הרי זה עולה. רבי חמא חברהון דרבנן בעי אמר הרי עלי חזר ואמר הרי זו. רבי חיננא בעי לא מסתברא די לא אמר הרי זו וחזר ואמר הרי עלי איסור חמור חל על איסור קל. אין איסור קל חל על איסור חמור. הוסיפו עליהן שבר בתים ותרומת שקלים. שבר בתים אמר

plere illud: Res quæ data eſt, ut compenſetur; Excluditur hæc, quæ non eſt data, ut compenſetur: *Non tardabis complere illud:* At non ejus commutationem: Sicut legitur: *Et ad oſtium tentorii conventus non adduxerit illud*. Non ejus commutationem. Dicit R. Jonas: Expoſitio Levi ben Suſai coram Rabi, de eo qui dicat: Ecce ſuper me holocauſtum; & ſuper eo præterierint tres ſolennitates, & adducat aliud, & offerat ſtatim, dicerem, quod abſolvatur a primo? Hac ratione erit dicendum: *Non tardabis complere illud*. Non ejus commutationem. Dicit R. Joſe: Siquis dicat: Ecce ſuper me: ſtatim tranſgreditur: At nos ita explicamus in eo qui dicat: Ecce ſuper me holocauſtum; & præterierint ſuper eo duæ ſolennitates, & adducat aliud ejus loco, & non offerat, & ſuper eo prætereat ſolennitas tertia, dicerem, quod adhærere debeat commutationi tribus ſolennitatibus? Pro hac ratione erit dicendum: *Non tardabis complere illud:* At non ejus commutationem: *Quia requirendo requiret illud*. Iſta ſunt ſacrificia pro peccato, & ſacrificia pro delicto: *Dominus Deus tuus:* Hæc eſt ſanctitas: *A te:* Hoc eſt ſpicilegium, & manipulus oblivione relictus, & angulus: *Et erit in te peccatum:* In te erit, at in ſacrificio tuo non erit peccatum. Si non ita eſt; quid dicemus? Dicit R. Samuel bar R. Joſe diſcipuli R. Bon: Ne dicas: Fortaſſe deprehendetur ſacrificium profanatum: Hac ratione dicendum erit: *Et erit in te peccatum:* In te, at in ſacrificio tuo non erit peccatum: *Effatum labiorum tuorum obſervabis, & facies:* *Obſervabis, & facies:* Ut præmoneatur Synhedrium, ut te cogat ad faciendum. Sapientes Cæſarienſes nomine R. Abuna: Hinc oppignorant: *Sicut voviſti Domino Deo tuo oblationem ſpontaneam:* Eſtne votum, quod vocetur oblatio ſpontanea? At dicitur ad obligandum ſuper ſingula vaſa, & ſpontanea. Quodnam eſt votum? Quando dixerunt: Si dicat: Ecce ſuper me holocauſtum: Quodnam eſt ſpontaneum? Quando dicunt: Si dicat: Ecce hoc holocauſtum. R. Chama ſocius ſapientum quæſivit; ſi dicat: Ecce ſuper me: Atque iterum dicat: Ecce hoc: R. Chinna quæſivit: Non ex opinione, quod ſi dicat: Ecce hoc; atque iterum dicat: Ecce ſuper me: Interdictum grave cadit ſuper interdictum leve; at interdictum leve non cadit ſuper interdictum grave. Addunt his locationem domorum, & ſeparationem ſiclorum: Locationem domorum;

רבי יונה והוא שאמר שנה זו · אבל אם אמר שנה אחת נותן מעת לעת · ותרומת שקלים · כהיא דאמר רבי שמואל בר יצחק בתחילתה ויהי בחרש הראשון בשנה השנית באחד לחרש הוקם המשכן · ותני עלה ביום שהוקם המשכן בו ביום נתרמה התרומה · רבי טבי רבי יאשיהו בשם כהנא נאמר כאן חרשי ונאמר להלן חרשי · מה חרשי שנאמר להלן אין מונין אלא מניסן · אמר רבי יונה שבק רבי טבי ראשה ואמר סופא דלא כן כהדא דתני זאת עולת חרש בחרשו יכול יהא תורם בכל חרש וחרש · תלמוד לומר בחרשו לחרשי · בחרש אחר הוא תורם לכל חרשי השנה · יכול באיזה חרש שירצה נאמר כאן חרשי ונאמר להלן חרשי · מה חרשי שנאמר להלן אין מונין אלא מניסן אף חרשי שנאמר כאן אין מונין אלא מניסן · תמן תנינן רבי מאיר אומר באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה · בן עזאי אומר האלוליים מתעשרין בפני עצמן · אמר רב חונה טעמיה דרבי מאיר עד כאן הן מתמצות לילר מן הישנות · מיכאן והילך הן מתחילות לילר מן החרשות · רבי יוסה בי רבי בון בשם רב חונה טעמא דרבי לעזר ורבי שמעון · לבשו כרים הצאן אילו הבכירות · ועמקים יעטפו בר אילו האפילות יתרועעו אף ישירו · אילו ואילו נכנסין לדיר להתעשר · אמר בן עזאי הואיל ואילו אומר כך · ואילו אומר כך יהו האלוליים מתעשרין בפני עצמן · הא כיצד נולר לו חמשה באב וחמשה באלול וחמשה בתשרי אינן מצטרפין · זאת אומרת שבן עזאי חבר ותלמיד היה לו לרבי עקיבא על דברי תלמידיו · רבי ירמיה רבי מיישא בשם רבי שמואל בר רב יצחק שבן נחלקו עליה אבות העולם · מאן אינון אבות העולם · תנא רבי יונה קומי רבי ירמיה רבי ישמעאל ורבי עקיבה · זאת אומרת בן עזאי תלמיד וחבר היה לרבי עקיבה · אין תימר רביה אית בר נש אמר לרביה הואיל ואילו אמר כן ואילו אמר כן · רבי אבהו

rum; dicit R. Jonas; si dicat anno isto. At si dicat anno uno: dabit de tempore ad tempus: Et separationem siclorum. Sicut dicit R. Samuel bar Isaach in principio: *Et fuit mense primo: anno secundo, primo die mensis erectum est tabernaculum:* Atqui extat traditio: Quo die erectum est tabernaculum, oblata fuit separatio: R. Thabi, R. Jonas nomine Channa; Memorantur hic menses, & memorantur ibi menses; sicut menses ibi memoratos non numerant nisi a Nisan, ita pariter menses hoc loco memoratos non numerant, nisi a Nisan; Dicit R. Jonas: Investigavit Thabi principium, & dixit finem: Non ita se res habet, sicut extat traditio: *Hoc est holocaustum mensis in mensem:* Crederem, quod posset separare singulis mensibus? Idcirco dictum est: *In mensem per menses.* Mense uno separabit pro singulis anni mensibus: Crederem quo mense libuerit? Memorantur hic menses, & memorantur ibi menses; sicut menses ibi memoratos non numerant nisi a Nisan, ita pariter menses hoc loco memoratos non numerant nisi a Nisan. Ibi legimus: R. Meir dicit: Prima die Elul principium anni pro decimandis animantibus: Ben Azai dicit: Qui nascuntur in Elul, seorsim decimantur. Dicit R. Huna: Ratio Rabi Meir: Hactenus possunt nasci ex veteribus: Hinc & ulterius incipiunt nasci ex novis. R. Jose discipulus R. Bon nomine R. Huna: Ratio R. Elieser, & R. Simeonis. *Induti sunt arietes ovium.* Ista sunt primogenita: *Et valles abundabunt frumento.* Ista sunt serotina: *Clamabunt; Etenim hymnum dicent.* Tam ista, quam illa ingrediuntur in caulam, ut decimentur. Dicit Ben Azai: Quoniam de istis ita dicitur, & de illis ita dicitur: qui nascuntur in Elul seorsim decimentur: Quomodo? Si ei nascantur quinque in Ab, & quinque in Elul, & quinque in Tisri, non conjunguntur; Si ei nascantur quinque in Ab, & quinque in Tisri, conjunguntur: Hoc dicis, quod ben Azai fuerit socius & discipulus R. Akiba, & ben Azai præponderet verba discipuli sui. R. Hieremias, Rabi Miscia nomine R. Samuel bar Rabi Isaach, quod ita in hoc dissentiant patres mundi. Quinam sunt patres mundi? Docuit R. Jona coram R. Hieremia: R. Ismael, & R. Akiba: Hoc dicis: Ben Azai erat socius, & discipulus R. Akiba: Si dicas, quod fuerit ejus magister: Estne quisquam qui dicat magistro suo? Quoniam isti ita dicunt, & illi ita dicunt. R. Abau nomine R. Samuel

בשם רבי שמואל בר רב יצחק שמע מן הדא אמר לו בן עזאי על החלוקין אנו מצטערין אלא שבאת לחלוק עלינו את השוין זאת אומרת בן עזאי חבר ותלמיד היה לרבי עקיבא אין תימר רביה אית בר נש אמר לרביה . תמן תנינן מאחד בתשרי עד עשרים ותשעה באלול הרי אילו מצטרפין. חמשה לפני ראש השנה וחמשה לאחר ראש השנה אינן מצטרפין חמשה לפני הגורן וחמשה לאחר הגורן הרי אילו מצטרפין. אם כן למה אמרו שלש גרנות למעשר בהמה . שעד שלא הגיע הגורן מותר למכור ולשחוט . הגיעה הגורן לא ישחוט ואם שחט פטור . אמר רבי יוסה זאת אומרת מעשר בהמה לא עשו אותו לא כחנט ולא כשליש . אין תימר כחנט ניתני כל המעוברים מעשרים ותשעה באלול . אין תימר בשליש ניתני כל הנולדים עד עשרים ושנים בו . רבי שמי בשם רבי בון בר חייה כשליש עשו אותו כרבי שמעון . דרבי שמעון אומר מחוסר זמן נכנס לדיר להתעשר . קם רבי מנא עם רבי שמי אמר ליה את אמרת הדא מילתא . והא תנינן בן עזאי אומר האלוליים מתעשרין בפני עצמן. לא אפילו נולד עד עשרים ותשעה באלול . אית לך מימר בן עזאי כרבי שמעון . לא כרבנן הוא . כמה דאת אמר על דרבנן מניחן ומעשרן לשנה הבאה . והן מתעשרין עם בני שנתן . כן את אמר על דבן עזא מניחן לגורן הבא והן מתעשרין עם בני אלול . אמר רב חונה זאת אומרת ימים שהבכור מחוסר זמן בהן עולין לו מתוך שנתו . אמר רבי מנא רבי יונה אבא שמע לה מן הדא כל הבכור אשר יולד בבקרך ובצאנך הזכר תקדיש ליהוה אהיך . הכיצד משעת לידתו את מונה לו שנה.

הלכה ב שנים מנין כתוב אחד אומר וחג האסיף בצאת השנה . וכתיב אחר אומר וחג האסיף תקופת השנה .

muel bar R. Isaach eruit ex eo quod dixit ben Azai : De controversiis nos auxii sumus ; at quod adducis ad controvertendum contra nos , tu æquiparas : Hoc dicis : Ben Azai erat socius & discipulus R. Akiba : Si dicas fuisse ejus magistrum ; estne quisquam qui dicat magistro suo ? Ibi legimus : A primo die Tisri usque ad nonum & vigesimum Elul conjunguntur : Si quinque nascantur ante principium anni , & quinque post principium anni non conjunguntur ; Si quinque ante aream , & quinque post aream, conjunguntur : Si ita est , cur dixerunt : Tres erant areæ pro decimandis animantibus? Priusquam adveniat tempus areæ, licet vendere & mactare . Postquam advenerit tempus areæ, non mactabit, & sit mactaverit , absolvitur : Dicit Rabi Jose : Hoc dicis: Decimam animantis non considerant quasi non protruserit , & non creverit ad tertiam partem , si dicas quasi protruserit, statuantur omnes, quæ conceperunt a nona & vigesima die Elul: Si dicas ; quasi creverit ad tertiam partem omnes, statuantur qui nascuntur usque ad diem secundum & vigesimum. R. Same nomine R. Bon bar Chijah ; quasi creverit ad tertiam partem considerant ipsum juxta opinionem R. Simeonis; Etenim R. Simeon dicit : Deficiens tempore ingreditur in caulam , ut decimetur : Surrexit R. Mena cum R. Same , dicens illi : Tu hoc dicis ? Atqui legimus : Ben Azai dicit . Qui nascuntur in Elul , decimantur seorsim ; non , vel si nascatur usque ad nonum & vigesimum Elul , potes dicere , quod Ben Azai sentiat cum R. Simeone ; At hoc non est juxta mentem sapientum : Sicut tu dicis , quod ex sententia sapientum relinquant , & deciment in annum futurum ; & illi decimantur cum filiis anni sui : Ita tu dicis , quod ex mente ben Azai relinquant pro area futura , & illi decimantur cum iis qui nati sunt in Elul . Dicit R. Huna : Hoc dicis : Dies , quorum causa primogenitum est deficiens tempore, computantur illi intra annum suum . Dicit R. Mena , R. Jona : Aba eruit ex eo quod dictum est : *Omne primogenitum quod nascetur in bobus tuis , & in ovibus tuis , masculum sanctificabis Domino Deo tuo .* Quomodo? Ab tempore nativitatis suæ numerabis illi annum .

Constitutio II. De annis unde probatur ? Alter textus dicit : *Et festum collectionis facies in exitu anni :* Et alter dicit: *Et festum collectionis facies in reversione anni* . Quinam est mensis , in

איזהו חרש שיש בו חג ותקופה ואסיף ושנה יוצא בו איזה זה תשרי . אין תימר טבת אית בה תקופה ולית ביה חג ואסיף אין תימר ניסן אית ביה תקופה וחג ולית ביה אסיף . אין תימר תמוז אית ביה תקופה ואסיף ולית ביה חג . ואיזה זה תשרי . אמרין חברייא קומי רבי יונה ויהא תמוז . אמר לון כתיב בחרש השביעי ואתון אמרין הכין . אמרין ליה ויהא תמוז . אמר לון מיכן והילך על־ שמות חרשים אתם רבים עלי . דאמר רבי חנינה שמות חרשים עלו בירם מבבל . בראשונה בירח האיתנים שבו נולדו אבות . מתו אבות . נפקדו אימהות . בראשונה בירח בול שבו העלה נובל והארץ עשויה בולות בולות . שבו בוללים לבהמה בתוך הבית . בראשונה בירח זיו שבו זיוו של עולם הצמחים ניכרין והאלינות ניכרין . מיכן והילך ויהי בחרש ניסן שנת עשרים . ויהי בחרש כסליו שנת עשרים . בחרש העשירי הוא חרש טבת . רבי שמעון בן לקיש אמר אף שמות המלאכים עלו בירן מבבל . בראשונה ויעף אלי אחד מן השרפים . שרפים עומרים ממעל לו . מיכן והילך והאיש גבריאל . כי אם מיכאל שרכם . לשמיטים מנין . מקץ שבע שנים תעשה שמיטה . מה שנים מתשרי . אף שמיטים מתשרי . ליובלות מנין . וספרת לך שבע שבתות שנים שבע שנים שבע פעמים . מה שנים ושמיטין מתשרי אף יובלות מתשרי . התיבון והכתיב והעברת שופר תרועה בחרש השביעי וגו׳ . רבי יונה ורבי יוסה תריהון בשם רבי שמואל בר רב יצחק כרי שיהו כל חרשי השנה שוין לא יהא חרש אחר נחלק לשתי שנים . התיבון והתנינן באחר בשבט ראש השנה לאילן כרברי בית שמאי . בית הלל אומרים בחמשה עשר בו . הרי אין כל חרשי השנה שוין . וחרש אחר נחלק לשתי שנים . ביצר לנטיעה . תני הנוטע והמבריך והמרכיב שלשים יום לפני ראש השנה

quo sit solennitas, & Thekupha, & collectio, & annus in eo absolvatur? Quinam est? Iste est Tisri: Si dicas esse Tebet, est in eo Tekupha: at in eo non est solennitas, & collectio: Si dicas esse Nisan: est in eo Tekupha, & solennitas, at in eo non erat collectio: Si dicas esse Tamuz; In eo erat Tekupha, & collectio, at in eo non est solennitas: Quinam erat? Tisri. Dixerunt socii coram R. Jona; erit Tamuz: Respondit illis. Scriptum est: *Mense septimo*. Et vos ita dicitis? Dixerunt illi: Erit Tamuz. Respondit illis: Hinc & ulterius nomina mensium vos exaggeratis super me. Etenim dicit R. Chanina, quod nomina mensium adscenderint in eorum manus ex Babylone. In principio: *In mense* האיתנים quia in eo nati fuerunt patres; mortui sunt patres, visitatæ sunt matres. In principio: *In mense Bal*; in quo folium arboris flaccescit, & terra facta est glebæ, glebæ, in quo miscent pabulum jumento intra domum. In principio: *In mense Siv*. In quo est splendor mundi, flores discernuntur, & arbores discernuntur: Hinc & ulterius: *Et fuit mense Nisan anno vigesimo: Et fuit mense Casleu anno vigesimo. Mense decimo, qui est mensis Tebet*. R. Simeon ben Lakisch dicit: nomina quoque Angelorum adscenderunt in eorum manus ex Babylone. In principio: *Et volavit ad me unus ex Seraphim. Seraphim stabant super illum*. Hinc & ulterius: *Et vir Gabriel. Nisi Michael princeps vester*. De annis Sabbathicis unde probatur? Ex eo quod dictum est: *A fine septem annorum facies intermissionem*: Sicut anni incipiunt a Tisri, ita pariter anni Sabbathici a Tisri. De Jubilæis unde probatur? Ex eo quod dictum est: *Et numerabis tibi septem septimanas annorum, septem annos septem vicibus*. Sicut anni & anni Sabbathici incipiunt a Tisri, ita pariter Jubilæi a Tisri: Opponunt: Atqui scriptum est: *Et facies transire cornu clangoris mense septimo &c.* R. Jonas, & R. Jose, ambo nomine R. Samuel bar Rab Isaach; ut cuncti anni menses sint æquales, neque mensis unus dividatur in duos annos: Opponunt: Atqui legimus: Primo die Schevath principium anni pro arboribus juxta verba scholæ Schammai: Schola Hillel dicit: Die quintadecima: Ecce omnes anni menses non sunt æquales, & mensis unus dividitur in duos annos: Quomodo pro plantatione? Traditio: Si plantet, & colligat, & inoculet triginta dies ante principium anni, & sibi

ועלתה לו שנה שלימה מותר לקיימו בשביעית . פחות משלשים יום לפני ראש השנה ולא עלתה לו שנה שלימה אסור לקיימן בשביעית . אבל אמרו פירות נטיעה זו אסורין עד חמשה עשר בשבט . מה טעמא רבי יסא בשם רבי יוחנן ובשנה הרביעית מה את שמע מינה . אמר רבי זעורא שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל . ובשנה . אמר רבי בא בר ממל קומי רבי זעורה נראים דברים בשנטעו שלשים יום לפני ראש השנה . אבל אם נטעו פחות משלשים יום לפני ראש השנה . איתא חמי שנה שלימה לא עלתה לו ואת אמר הכין . אמר ליה ואין ביני ואפילו נטעו שלשים יום לפני ראש השנה יהא אסור עד שלשים יום לפני ראש השנה . מאי כדון . אמר רבי מנא מכיון שהוא עומד בתוך שנתו של אילן משלים שנתו . ביצד לירקות . לקט ממנו ישראל ערב ראש השנה עד שלא חשיכה וגוי משחשיכה . מעשר מזה בפני עצמו ומזה בפני עצמו . רבי זעורה רבי אילא רבי לעזר בשם רבי הושעיה חד אמר כבר יצאו רוב גשמי שנה כולה וכבר רובה של תקופה מבחוץ . וחורנה אמר עד כאן הן חיין ממי השנה שעברה . מיכן והילך הן חיין ממי השנה הבאה . ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא . מן מה דאמר רבי יסא רבי אילא רבי לעזר בשם רבי הושעיה כבר יצאו רוב גשמי השנה כולה וכבר רוב התקופה מבחוץ . הוי רבי זעורא דו אמר עד כאן הן חיין ממי שנה שעברה . מיכן והילך הן חיין ממי השנה הבאה . מעשה ברבי עקיבה שלקט אתרוג ונתן עליו חומרי בית שמאי וחומרי בית הלל . ולמה לי אתרוג אפילו שאר כל האילן . תני כחומרי רבן גמליאל וכחומרי רבי אליעזר . רבן גמליאל ורבי ליעזר על דבית הלל אינון הווי . אמר רבי יוסה בי רבי בון תיפתר שחנט קודם לחמשה עשר בשבט של שנייה ונכנסה שלישית . על רעתיה דרבן גמליאל עישורי שני . מה עשה קרא שם על מעשר שבו ופדיו ונתנו לעני .

& ſibi ſupputetur integer annus, licet ſibi conſervare in anno ſeptimo: Minus triginta diebus ante principium anni, & non ſupputetur ſibi integer annus, interdictum eſt ſibi conſervare in anno ſeptimo: At dixerunt: Fructus hujus plantæ interdicti ſunt uſque ad diem decimum quintum Schevath. Qua de cauſa? R. Joſe nomine R. Jochanan: *Et anno quarto*. Quid inde eruis? Dicit R. Zeera: *Tribus annis erit vobis præputiata non comedetur; & anno*. Dicit R. Ba bar Mimal coram R. Zeera: Probabilia ſunt verba, quando plantaverit triginta dies ante principium anni; at ſi plantet minus triginta diebus ante principium anni: Veni & vide; annus integer illi non computatur; & tu ita dicis? Reſpondit ei: Non ita ſe habet res: Vel ſi plantaverit triginta diebus ante principium anni, erit interdicta uſque ad triginta dies ante principium anni: Quid nunc? Dicit Rabi Mena: Poſtquam conſiſtit intra annum arboris, compenſatur ejus annus: Quomodo, pro oleribus? Si ex iis colligat Iſraelita in vigilia principii anni ante obortas tenebras, & gentilis poſt obortas tenebras, decimabit ex hoc ſeorſim, & de illo ſeorſim: R. Zeera, R. Ela, R. Elieſer nomine R. Oſajah; alter dicit: Jam effluxit major pars pluviarum totius anni; & jam major pars Tekupha foris eſt: Et alter dicit: Hactenus ipſa vivificata ſunt ex aquis anni præteriti; hinc & ulterius vivificantur aquis anni futuri. At ignoramus, quis hoc dicat, & quis illud dicat: Ex eo quod dicit R. Iſſa, R. Ela, R. Elieſer nomine Rabi Oſajah; Jam defluxit major pars pluviarum totius anni, & jam major pars Tekupha foris eſt: R. Elieſer hoc dicit: Hactenus vivificata fuerunt ex aquis anni præteriti, hinc & ulterius vivificantur ex aquis anni futuri. Narratur: Rabi Akiba collegit malum citreum, & de eo ſtatuit aggravamenta ſcholæ Schammai, & aggravamenta ſcholæ Hillel: Quid malum citreum? Vel reliquæ omnes arbores. Traditio: Juxta aggravamenta Raban Gamaliel, & juxta aggravamenta R. Elieſer. Raban Gamaliel, & Rabi Elieſer conſentiunt cum ſchola Hillel. Dicit R. Joſe diſcipulus R. Bon: Poteſt exponi; quando protruſerit ante diem decimam quartam Schevath duas partes, & ingrediatur in tertiam; Ex mente Raban Gamaliel eſt decima pauperis; ex mente R. Elieſer eſt decima ſecunda. Quid faciet? Appellabit nomen ſuper decima, quæ in eo erit, & redimet, & dabit pauperi.

Con-

הלכה ג אית תניי תני כולהם
נידונין בראש השנה ונזר דינו של כל
אחד ואחד מתחתם בראש השנה . אית
תניי תני כולהם נידונין בראש השנה וגזר
דינו של כל אחד ואחד מתחתם בזמנו .
מתניתא כמאן דאמר כולהם נידונין
בראש השנה וגזר דינו של כל אחד ואחד
מתחתם בזמנו . דתנינן ובחג נידונין על
המים . מלתיה דרב אמרה כולהם נידונין
בראש השנה וגזר דינו של אחד מהן
מתחתם בראש השנה . דתני בתקיעתא
דרב זה היום תחילת מעשיך זכרון ליום
ראשון כי חוק לישראל הוא משפט לאלהי
יעקב . ועל המדינות בו יאמר איזו לחרב
ואיזו לשלום איזו לרעב ואיזו לשובע
ובריות בו יפקדו להזכירם לחיים ולמות .
ודלא כרבי יוסה דרבי יוסי אמר יחיד
נידון בכל שעה . מה טעמא ותפקדנו
לבקרים לרגעים תבחננו . ותפקדנו לבקרים
זו פרנסתו . לרגעים תבחננו זו אכילתו .
רבי יצחק רבה בשם רבי מלך וציבור
נידונין בכל יום . מה טעמא לעשות משפט
עבדו ומשפט עמו ישראל דבר יום ביומו .
אמר רבי לוי והוא ישפוט תבל בצדק
ידין לאומים במשרים . הקדוש ברוך הוא
דן את ישראל ביום בשעה שהן עסוקין
במצות ואת האומות בלילה בשעה שהן
בטלין מן העבירות . שמואל אמר מי שהוא
דן את ישראל הוא דן את האומות . מה
מקיים שמואל ידין לאומים במשרים . דנן
בכשרים שבהן . מזכיר להם מעשה יתרו .
מזכיר להן מעשה רחב הזונה . רבי חייה
בר בא בעי תבואה שלקת בערב הפסח
מאיזה דין לוקה . אין תימר משתא דעלת
עד כדון לא עלת אין תימר משתא
דנפקת הכן הוות מורבה כל שתא מלקי
כדון . אילו שמתים מראש השנה ועד יום
הכיפורים מאיזה דין הם מתים אין תימר

Constitutio III. Est qui docet : Omnes judicantur in principio anni, & decretum judicii singulorum obsignatur in principio anni : Est qui docet : Omnes judicantur in principio anni, & decretum judicii singulorum obsignatur in die expiationum : Est qui docet : Omnes judicantur in principio anni, & decretum judicii singulorum obsignatur in tempore suo : Est qui docet : Singuli judicantur in tempore suo, & decretum judicii singulorum obsignatur in tempore suo. Misna juxta mentem illius qui dicit : Omnes judicantur in principio anni, & decretum judicii omnium singulorum obsignatur in tempore suo : Etenim legimus. Et in festo tabernaculorum judicantur de aquis : Sententia Rab hoc dicit : Omnes judicantur in principio anni, & decretum judicii singulorum obsignatur in principio anni : In traditione Rab : Hic dies principium operum tuorum memoriale diei primi : *Quia hoc statutum est Israeli, & judicium pro Deo Jacob* : Et in regionibus dicet, quis judicatur ad desolationem, quis ad pacem, quis ad famam, quis ad saturitatem, & creaturæ visitantur ut memorentur ad vitam, & ad mortem. At non ita sentit R. Jose : Etenim R. Jose dicit : Privatus judicatur omni tempore. Qua de causa? Quia dictum est : *Visitas eum diluculo, & subito probas illum : Visitas eum diluculo*. Hoc est ejus alimentum : *Et subito probas illum* : Hic est ejus cibus : Rabi Isaach Raba nomine Rabi. Rex & cœtus judicantur singulis diebus : Qua de causa? Quia dictum est : *Ad faciendum judicium cum servo tuo, & judicium cum populo tuo Israel de die in diem*. Dicit R. Levi : Dictum est : *Et ipse judicabit orbem terræ in æquitate, & populos in rectitudine*. Deus S. B. judicat Israel interdiu, quando occupantur in præceptis, & nationes noctu, quando cessant a transgressionibus : Samuel dicit : Qui judicat Israel, ipse judicat nationes : Quomodo explicat Samuel : *Et judicabit populos in rectitudine*? Judicat illos in viris rectis, qui fuerunt inter eos : Commemorat illis opera Jethro : commemorat illis opera Rahab meretricis. R. Chijah bar Ba quæsivit. Proventus, qui patitur in vigilia Paschatis, qua de causa patitur? Si dicas; ab anno qui ingreditur, hactenus non est ingressus. Si dicas ab anno qui egreditur; jam toto annuo sicut nuncupati debebat. Si moriantur a principio anni usque ad diem expiationum; quodnam erit judicium? Ipsi mortui sunt ;

משתא דעלת עד כרון לא עלת . אין
תימר משתא דנפקא הכן הוון מרבין כל
שתא מטות כרון. ולא שמיע דאמר רבי
קרוספא בשם רבי יוחנן שלש פינקסיות
הם אחת של צדיקים גמורין . ואחת של
רשעים גמורין . ואחת של בינוניים . זה
של צדיקים גמורין כבר נטלו איפופסי של
חיים מראש השנה. זה של רשעים גמורין
כבר נטלו איפופים שלהן מראש השנה .
של בינוניים כבר ניתן להן עשרת ימי
תשובה שבין ראש השנה ליום הכיפורים .
אם עשו תשובה נכתבין עם הרשעים. מה
טעמא ימחו מספר אילו הרשעים . חיים
אילו הצדיקים . ועם צדיקים אל יכתבו
אילו הבינוניים . רבי חנניה חברהון דרבנן
בעי ואין הקדוש ברוך הוא רואה את
הנולד. ולא שמיע דאמר רבי סימון בשם
רבי יהושע בן לוי אין הקדוש ברוך הוא
דן את האדם אלא בשעה שהוא עומד
בה. מה טעמא אל תיראי כי שמע אלהים
אל קול הנער באשר הוא שם . אמר רבי
לוי כתיב לא יתיצבו הוללים לנגד עיניך
למה ששנאת כל פועלי און . דרש רבי
יששכר דכפר מנדי כי הוא ידע מתי
שוא וירא און ולא יתבונן . אמר רבי
יהושע בן לוי אם זך וישר הייתה אין
כתיב כאן. אלא אם זך וישר אתה . אמר
רבי חייה בר בא זרזיר מתנים או תיש
ומלך אלקום עמו . בנוהג שבעולם זה
מבקש לנצח זרזירו וזה מבקש לנצח
זרזירו . אבל הקדוש ברוך הוא אינו כן ולא
ומלך אלקום עמו . לא בעי תקום על
דידיה . כי לא לנצח יריב . לא לנצוח
יריב אמר רבי לעזר בסיליוס או
נומוס או גריפים . בנוהג שבעולם מלך
בשר ודם גוזר גזירה רצה מקיימה רצו
אחרים מקיימים אותה . אבל הקדוש ברוך
הוא אינו כן אלא גוזר גזירה ומקיימה
תחילה . מה טעמא ושמרו את משמרתי
אני יהוה . אני הוא ששימרתי מצותיה
של תורה תחילה . אמר רבי סימון כתיב
מפני שיבה תקום והדרת פני זקן ויראת
מאלהיך אני יהוה . אני הוא שקיימתי

sunt: Si dicas ab anno, quo egreditur, hactenus non est egressus, si dicas ab anno, qui est ingressus, sic plures in toto anno nunc mortni sunt: Et non intellexit quod dicit R. Karsipha nomine R. Jochanan: Tres codices, unus pro iis, qui perfecte sunt justi, & alter pro iis, qui perfecte sunt impii, & alter pro mediocribus: Qui sunt perfecte justi, jam acceperunt sententiam vitæ a principio anni; qui sunt omnino impii jam acceperunt sententiam suam a principio anni: Mediocribus jam dati sunt decem dies pœnitentiæ, qui intercedunt inter principium anni & diem expiationum: Si fecerint pœnitentiam, cum justis scribebantur, si minus, cum impiis scribebantur. Qua de causa? Quia dictum est: *Deleantur de libro*. Isti sunt impii: *Viventium*. Isti sunt justi. *Et cum justis non scribantur*. Isti sunt mediocres. R. Chananjah socius sapientum quæsivit: nonne Deus S. B. non vidit futurum? At non intellexit, quod dicit R. Simon nomine R. Jehosua ben Levi. Deus S. B. non judicat hominem, nisi quando ibi constitit. Qua de causa? Quia dictum est: *Ne timeas, quoniam exaudivit Deus vocem pueri in eo loco, quo ipse est*. Dicit R. Levi. Scriptum est: *Neque permanebunt injusti ante oculos tuos*: Qua de causa? *Qui odit omnes qui operantur iniquitatem*. Exposuit R. Issachar de pago Mendi: Scriptum est: *Ipse enim novit hominum vanitatem, & videns iniquitatem nonne considerat?* Si mundus & rectus fueris; Non scriptum est hoc loco: sed *si mundus & rectus tu*. Dicit R. Chijah bar Ba. Dictum est: *Gallus succinctus lumbos, & aries; nec est rex qui resistat ei*: Juxta consuetudinem mundi, iste desiderat, ut ejus gallus vincat, & ille desiderat ut ejus gallus vincat: At Deus S. B. non ita facere solet. *At nec est rex qui resistat ei*. Non quærit insurgere contra illum: *Non in perpetuum irascetur*; non in perpetuum irascetur: Dicit Rabi Elieser: Rex aut legislator, aut scriba. Juxta consuetudinem mundi. Rex caro & sanguis decernit decretum, si velit observare, observat, si velint alii, illud observant: At Deus S. B. non ita facit; sed decernit decretum, & illud constituit in principio. Qua de causa? Quia dictum est: *Et custodiant custodiam meam: Ego Dominus*: Ego sum qui observavi præcepta legis in principio. Dicit R. Simeon: Scriptum est: *Coram sene assurges, & honorabis faciem senis, & timebis a Deo tuo: Ego Dominus*: Ego sum qui constitui assurrectionem

עמידת זקן תחילה . אמר רבי סימון כתיב כי מי גוי גדול אשר לו חוקים ומשפטים צדיקים וגו'. רבי חמא בי רבי חנינה ורבי הושעיה חד אמר איזו אומה כאומה הזאת . בנוהג שבעולם אדם יודע שיש לו דין לובש שחורים ומתעטף שחורים ומגדל זקנו שאינו יודע היאך דינו יוצא . אבל ישראל אינן כן אלא לובשים לבנים ומתעטפין לבנים ומגלחים זקנם . ואוכלין ושותין ושמחים. יודעין שהקדוש ברוך הוא עושה להן ניסים. וחורנה אמר איזו אומה כאומה הזאת בנוהג שבעולם השלטון אומר הדין היום והליסטים אמר למחר הדין למי שומעין לא לשלטון . אבל הקדוש ברוך הוא אינו כן אמרו בית דין היום ראש השנה הקדוש ברוך הוא אומר למלאכי השרת העמידו בימה יעמדו סניגורין יעמדו קטיגורין שאמרו בני היום ראש השנה נמלכו בית דין לעברה למחר. הקדוש ברוך הוא אומר למלאכי השרת העבירו בימה יעברו סנגורין יעברו קטיגורין שנמלכו בני לעברה למחר. מה טעמא כי חוק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב . אם אינו חוק לישראל כביכול אינו משפט לאלהי יעקב. רבי קריספא בשם רבי יוחנן לשעבר אלה מועדי יהוה . מיכן ואילך אשר תקראו אותם . אמר רבי אילא אם קריתם אותם הם מועדי . ואם לאו אינן מועדי . אמר רבי סימון כתיב רבות עשית אתה יהוה אלהי נפלאותיך ומחשבותיך אלינו . אמר רבי לוי למלך שהיה לו אורלוונין כיון שעמד בנו מסרה לו אמר רבי יוסה בר חנינה למלך שהיה לו שומרה כיון שעמד בנו מסרה לו . אמר רבי אחא למלך שהיה לו טבעת כיון שעמד בנו מסרה לו אמר רבי חייה בר בא לנגר שהיו לו בלי נגרות כיון שעמד בנו מסרה לו . אמר רבי יצחק למלך שהיו לו אוצרות כיון שעמד בנו מסרם לו . ורבנן אמרי לרופא שהיה לו נרתיק של רפואות כיון שעמד בנו מסרה לו . ובראש השנה כל באי העולם עוברין לפניו כבנו מרון . רבי

nem coram ſene in principio . Dicit R. Simon : Scriptum eſt : *Et quænam eſt gens magna , cui ſint ſtatuta , & judicia juſta? &c.* Rabi Chama diſcipulus Rabi Chanina , & R. Oſajah ; alter dicit : *Quænam eſt gens ſicut gens iſta?* Juxta conſuetudinem mundi , ſiquis ſciat ſibi inſtare judicium , induit veſtes nigras , & ſe velat veſtibus nigris , & nutrit barbam ſuam , quia ignorat , quomodo egrediatur judicium : At Iſraelitæ non ita ſolent facere ; ſed induunt veſtes albas, & ſe velant veſtibus albis, & tondent barbas ſuas , & edunt , & bibunt , & lætantur ; Etenim ſciunt , quod Deus S. B. ſibi faciat miracula : Et alter dicit : *Quænam eſt gens , ſicut gens iſta ?* Juxta conſuetudinem mundi , dominator dicit ; hodie erit judicium , ſi latro dicat : Mane judicium : Cui auſcultant ? Nonne dominatori ? At non ita conſuevit Deus S. B. Si dicat Synhedrium : Hodie principium anni ; Deus S. B. dicit Angelis miniſterii : Statuite ſuggeſtum ; Adſtent advocati , adſtent accuſatores ; quia dixerunt mei filii : Hodie principium anni ; Si cogitet Synhedrium transferre in diem craſtinum , Deus S. B. dicit Angelis miniſterii ; Removete ſuggeſtum; Abeant advocati , & abeant accuſatores , quia cogitarunt mei filii transferre in diem craſtinum . Qua de cauſa ? Quia dictum eſt : *Quia hoc ſtatutum eſt Iſraeli ;* Si fas eſt dicere : *Non erit judicium pro Deo Jacob .* R. Karſipha nomine R. Jochanan pro tempore præterito : *Iſtæ ſunt ſolennitates Domini* . Hinc & ulterius : *Quas convocabitis* . Dicit R. Ela : Si convocabitis , erunt ſolennitates, ſi minus , non erunt ſolennitates. Dicit R. Simon : Scriptum eſt : *Multa feciſti tu Domine Deus meus mirabilia tua , & cogitationibus tuis Deus noſter* ; Dicit Rabi Levi : Parabola de rege , qui habet inſtrumenta ; poſtquam conſtituit filium ſuum , illi tradit. Dicit R. Joſe bar Chanina : Parabola de rege, qui habet adamantem , poſtquam conſtituit filium ſuum, illi tradit: Dicit R. Acha : Parabola de rege , qui habet annulum ; poſtquam conſtituit filium ſuum , illi tradit . Parabola de artifice , qui habet inſtrumenta opificii ; poſtquam conſtituit filium ſuum, illi tradit: Dicit R. Iſaach : Parabola de rege , qui habet theſauros ; poſtquam conſtituit filium ſuum , illi tradit: Et ſapientes dicunt : Parabola de medico , qui habet arcam medicamentorum : poſtquam conſtituit filium ſuum , illi tradit: Et in principio anni omnes qui veniunt in mundum , tranſeunt coram eo

ut

אחא אמר כהרין דיריך. ורבנן אמרי כהדא
כמגנימין . מה טעמא היוצר יחד לבם
המבין אל כל מעשיהן אמר רבי לוי
היוצר יחד לבם כבר הבין את כל מעשיהם.
אמר רבי לעזר בנוהג שבעולם מה נוח
ליוצר הזה לעשות מאה קנקנים או
להסתכל בהן . לא להסתכל בהן . אמר
רבי ברכיה יוצרן רוצה שיהא ליבו יחיד
אליו . אמר רבי אבון מי שהוא יחיד
בעולמו כבר הבין את כל מעשיהן . ובחג
נידונין על המים . מתניתא דרבי עקיבה
דרבי עקיבה אמר ניסוך המים דבר תורה.
בשני ונסכיהם . בששי ונסכיה . בשביעי
כמשפטם . מ֯ם יו֯ד מ֯ם מים . אמרה
התורה הבא שעורים ביכורים בפסח
שתתברך לפניך התבואה . הבא חטים
ביכורים בעצרת שיתברכו לפניך פירות
האילן . אמור מעתה ניסוך המים בחג
שיתברכו לפניך המים. תני רבי שמעון בן
יוחאי הרי שהיו ישראל כשרין בראש
השנה ונגזרו להם גשמים מרובין . ובסוף
חטאו . לפחות מהן אי איפשר שכבר
נגזר גזירה . מה הקדוש ברוך הוא עושה
מפזרן לימים ולמדברות ולנהרות כדי
שלא תיהנה הארץ מהן. מה טעם להמטיר
על ארץ לא איש מדבר לא אדם בו. הרי
שלא היו ישראל כשרין בראש השנה
ונגזרו להן גשמים מעוטים ובסוף עשו
תשובה . להוסיף עליהן אי איפשר שכבר
נגזר גזירה מה הקדוש ברוך הוא עושה
להן מורידן כדי הארץ ומשיב עמהן
טללים ורוחות כדי שתיהנה הארץ מהן .
טעמא תלמיה רוה נחת גדודיה ברביבים
תמוגגנה צמחה תברך . ציה גם חום
יגזלו מימי שלג שאול חטאו. עונות שעשו
ישראל בקייץ נגזלו מהן מימי השלג . כתב
תמיד עיני יהוה אלהיך בה מראשית
השנה . כהנא אמר מראשית כתיב . ועד
אחרית שנה . מרוה לה בראשה ויהב לה
אחרית טבה בסיפא.

הלכה ד ויצאו אף על העצרת .
עצרת חתוכה היא . אשכחת אמר פעמים

ut filii ovium ; R. Acha dicit : Juxta hæc conclavia ; Et sapientes dicunt : Juxta hæc scuta . Qua de causa ? Quia dictum est : *Formator pariter cordis eorum , animadvertens ad omnia opera eorum* . Dicit R. Levi : *Formator pariter cordis eorum , jam intelligit omnia opera eorum* . Dicit R. Eliezer : Juxta consuetudinem mundi : Quid magis placet figulo , facerene centum vasa , an ea considerare ? Nonne magis placebit ea considerare ? Dicit R. Berachia : Eorum creator vult ut cor eorum sit sibi meritum . Dicit R. Abon : Qui est solus in mundo suo , jam intelligit omnia opera sua: Et in solennitate tabernaculorum judicantur de aquis : Misna Rabi Akiba : Etenim R. Akiba dicit : Libatio aquarum ex lege : Dictum est in secundo die *& libamina eorum ;* & in tertio , *& libamina ejus* : In septimo : *Juxta institutum eorum*. מ֯ם יו֯ד מ֯ם מים sc. *aquæ* . Dicit lex : Affer hordea primitivorum in Paschate , ut benedicatur coram te proventus. Affer triticum primitivorum in Pentecoste , ut benedicantur coram te fructus arboris. Dic nunc: Affer libationem aquarum in festo tabernaculorum , ut benedicantur coram te aquæ. Traditio R. Simeonis ben Jochai : Ecce si fuerint recti in principio anni, eisque fuerint decretæ aquæ uberrimæ ; & in fine peccarint ; fieri non potest ut diminuantur , quia decretum statutum est . Quid facit Deus S. B? Auget eas in maribus & in desertis , & in fluviis, ne ex iis utilitatem percipiat terra . Qua de causa? Quia dictum est : *Ut plueret super terram absque homine in deserto ubi nullus homo commoratur* . At si non fuerint recti Israelitæ in principio anni , & decretum fuerit , ut iis diminuantur aquæ , & in fine fecerint pœnitentiam ; fieri non potest , ut addantur , quia decretum jam statutum est : Quid facit Deus S. B? Eas demittit , & inducit cum iis rores & ventos , ut ex iis utilitatem terra percipiat : Qua de causa? Quia dictum est : *Rivos ejus inebria , multiplica germina ejus , in stillicidiis ejus lætabitur germinans : Benedices : Ad nimium calorem transeat ab aquis nivium , & usque ad inferos peccatum illius*. Propter peccata , quæ fecerunt Israelitæ in æstate , ablatæ sunt ab eis aquæ nivis . Scriptum est : *Semper oculi Domini Dei tui erunt in ea a principio anni* . Sic dicit : מרשית , scriptum est : *Et usque ad finem anni* : Affligit in principio , & dabit ei bonum in fine .

Constitutio IV. Egrediuntur etiam in Pentecoste : At Pentecostes intersecta est :

חמשה פעמים ששה . פעמים שבעה׳
שלמים חמשה. כסדרן ששה. חסרין שבעה
לא כבר יצאו באלול אלא בגין מודעא
דאיתקדש ירחא . אמר רבי יהושע בן לוי
אנא עריב לאילין דאזלין לנמורין דלית חד
מינהון מיית מי אזל תמן חשין לצומא
רבה תרין יומין. אמר לון רב חסדא למה
אתם מכניסין עצמכם למספק הזה . חזקה
שאין בית דין מתעצלין בו . אבוה דרבי
שמואל בר רב יצחק חש על גרמיה וצם
תרין יומין אפסק כרוכה ודמך.

הלכה ה מהו בעליל . מפורסם .
כמה דאת אמר כסף צרוף בעליל לארץ
מזוקק שבעתים.

הלכה ו מעשה שעברו יותר
מארבעים זוג ועיכבן רבי עקיבה בלוד .
מפני שהן ארבעים זוג . אבל אם היה זוג
אחד לא היה מעכבו. שלח לו רבן גמליא׳
אם מעכב אתה את הרבים נמצאת מכשלן
לעתיד לבוא . לא נמצאת מעכב את הרבים
מלעשות דבר מצוה . וכל המעכב את
הרבים מלעשות דבר מצוה צריך נידוי .
אמר רבי יהודה הנחתום חס ושלום לא
נתנדה רבי עקיבה אלא ראש גדר היה.
ושלח רבן גמליאל והעבירו מראשיתו.

הלכה ז טעם דרבי שמעון
בתחילתה ויאמר יהוה אל משה ואל אהרן
החדש הזה לכם ראש חדשים וגו׳.

הלכה ח קיבלו הכהנים אותו
ואותו בנו ופסלו את עבדו משם פסול.
וכשבאו לבית דין קיבלו אותו ואת עבדו .
ופסלו את בנו משם קרוב.

הלכה ט אילו הם הפסולין
המשחק בקובייא . זה המשחק בפסיפסין .
אחד המשחק בפסיפסין ואחד המשחק
בקליפי אגוזים ורימונים . מאימתי מקבלין
אותו משישבור את פסיפסיו ויבדק ויחזור
בו חזרה גמורה . מלוה בריבית. זה שהוא
מלוה בריבית . מאימתי מקבלין אותם
משיקרע את שטרותיו ויבדק ויחזור חזרה
גמורה . מפריחי יונים . זה שהוא ממרה
יונים . אחד ממרה יונים ואחד
ממרה שאר בהמה חיה ועוף .
מאימתי מקבלין אותו משישבור את

Deprehenderis quod dicas: Aliquando quinque, aliquando sex, aliquando septem; Perfecti erunt quinque; juxta eorum ordinem sex; si fuerint deficientes, erunt septem: Non jam egrediuntur in Elul, nisi ad significandum, quod esset sanctificatum novilunium. Dicit R. Jehosua ben Levi: Ego sum sponsor illorum, qui veniunt in Nemurin, quod nemo in iis moriatur, qui illuc veniunt, soliciti sunt de jejunio magno duobus diebus. Dixit illis R. Chasda: Cur induxistis vos in hoc dubium? Præsuntio est, quod Synhedrium in eo non sit negligens: Pater Rabi Samuel bar Isaach solicitus fuit pro seipso, & jejunavit duobus diebus, absolvit in benedictione, & obdormiit.

Constitutio V. Quid בעליל? Manifeste: Sicut dicitur: *Argentum igne examinatum, probatum, terræ, purgatum septuagies.*

Constitutio VI. Narratur, quod transierint plusquam quadraginta paria; & retinuit R. Akiba in Lud, quia erant quadraginta paria; at si fuisset par unum, non retinuisset: Misit ad eum Raban Gamaliel; si tu retines multos, deprehenderis, quod in causa sis ut in posterum non facile veniant. Si minus, deprehendimus, quod impedias multos a faciendo præceptum; & qui impedit multos a faciendo præceptum, est excommunicandus: Dicit R. Jehuda pistor. Absit: Non fuit excommunicatus R. Akiba; verum princeps Gadara erat: Et misit Raban Gamaliel, & eum removit a suo principatu.

Constitutio VII. Ratio R. Simeonis in principio: *Et dixit Dominus Mosi, & Aharon: Mensis iste vobis erit principium mensium.*

Constitutio VIII. Recipiunt sacerdotes ipsum, & ejus filium, & reprobant ejus servum propter profanationem. At quando venerunt ad Syhedrium, acceperunt ipsum, & ejus servum, & reprobarunt ejus filium propter affinitatem.

Constitutio IX. *Alea:* Hic est, qui ludit calculis. Tam qui ludit calculis, quam qui ludit corticibus nucum, & malogranatorum. Quando eum recipiunt? Postquam fregerit suos lapillos, & exploret, & perfecte convertatur. Qui mutuo dat cum fœnore; Hic est qui mutuo dat cum fœnore. Quando eos recipiunt? Quando lacerat contractus, & exploret, & perfecte convertatur: Qui docet volare columbas: Hic est, qui docet columbas: Sive doceat columbas, sive doceat reliqua animalia, feram, & volucrem. Quando eum recipiunt? Quando frangat columbaria, & exploret, &

פנימיו . ויברק ויחזור בו חזרה גמורה . סוחר שביעית . זה תגר שביעית . איזהו סוחר שביעית . זה שהוא יושב ובטל כל שני שבוע . כיון שהגיעה שביעית התחיל מפשיט את ידיו ונושא ונותן בפירות עבירה . מאימתי מקבלין אותו משהגיע שביעית אחרת ויברק ויחזור בו חזרה גמורה . תני רבי יוסי אומר שני שביעיות. תני בשם רבי נחמיה חזירת ממון לא חזירת דברים ויאמר הא לכם מאתים זוז וחלקום לעניים מה שנשתכרתי מפירות עבירה . הוסיפו עליהם הרועים והחמסנים והגזלנים וכל החשודין על הממון עדותן בטילה . אמר רבי אבהו ובלבד ברועים בהמה דקה . אמר רב חונה מאן תנא מפריחי יונים רבי ליעזר דתנינן תמן שנים בשם רבי ליעזר יוצא היא אשה בעיר של זהב . ומפריחי יונים פסולין מן העדות . אמר רבי מנא קומי רבי יוסי כל ההיא דסנהדרין כרבי ליעזר. אמר ליה דברי הכל היא . מהו דברי הכל היא. הכא אמר רבי יוסה יודעין אנו שהוא פסול מעדות ממון. מה בא להעיד כשם שהוא פסול מעדות ממון . כך הוא פסול מעדות נפשות . ועידי החדש כעידי נפשות אינון . והא תני זה הכלל כל עדות שאין האשה כשירה לה אף הן אינן כשרין לה . מאן תניתה רבנן . רבנן כרבי ליעזר מודיי ליה פליגין עלויי . רבי יונה בשם רב חונה כולהן דרבי ליעזר. אתיין אילין פלוגוותה . דתני עד זומם פסול בכל עדות שבתורה דברי רבי מאיר . אמר רבי יוסי אימתי בזמן שנמצא זומם בעדות נפשות . אבל אם נמצא זומם בעדות ממון על הממון נחשד וממון נפסל . ואתייא דרבי יוסי כרבנן ודרבי מאיר כרבי אליעזר.

הלכה י אמר רבי יצחק דיברה

perfecte convertatur. Qui mercaturam facit fructibus anni septimi: Iste est qui negotiatur fructibus anni septimi: Iste est, qui sedet, & otiatur cunctis annis hebdomadæ; Quando advenit annus septimus, incipit extendere manus suas, & negotiatur in fructibus transgressionis. Quando eum recipiunt? Quando advenit alius annus septimus, & exploret, & perfecte convertatur. Traditio: Rabi Jose dicit: Duo anni septimi: Traditio nomine R. Nehemia: Conversio pecuniæ, non conversio verborum, & dicet: Ecce vobis 200. Zusæ, & dividite pauperibus, quod lucratus sum ex fructibus peccati: Et his addunt pastores, & raptores, & fures, & omnes, qui suspecti sunt in nummis, eorum testimonium est irritum: Dicit R. Abau; Dummodo sint pastores pecoris minuti: Dicit R. Huna; Qui dicit: Qui docet volare columbas; Est R. Elieser: Etenim ibi legimus: Duo nomine R. Eliesser; si mulier egrediatur cum civitate aurea; Et qui docent volare columbas, sunt illegitimi ad testandum. Dicit Rabi Mena coram Rabi Jose: Isti omnes memorati in tractatu Sanhedrin juxta mentem R. Eliesser: Dixit illi. Juxta omnium sententiam; quid juxta omnium sententiam? Sic dicit Rabi Jose: Nos scimus, quod sit illegitimus ad testandum in judiciis pecuniariis: Quid venit ad testandum? Sicut illegitimus est ad testandum in judiciis pecuniariis, ita pariter est illegitimus ad testandum in judiciis capitalibus; & testes novilunii habentur sicut testes judiciorum capitalium. Atqui extat traditio: Hæc est regula generalis: In testimoniis, in quibus fœmina non est legitima, ne illi quidem sunt legitimi: Qui hæc docent, sunt sapientes: Sapientes juxta mentem R. Eliesser cum ipso consentiunt, & contra ipsum dissentiunt. Rabi Jonas nomine R. Huna; Omnia hæc juxta mentem R. Eliesser: Adducuntur istæ dissensiones in has dissensiones; Etenim extat traditio; testis testimonio falso convictus reprobatur a cunctis testimoniis, quæ memorantur in lege; Verba R. Meir: Dicit R. Jose: Quando? Quando deprehendatur testimonio falso convictus in testimonio judiciorum capitalium; at si deprehendatur testimonio falso convictus in testimonio judiciorum pecuniariorum; in testimoniis pecuniariis est suspectus, & a testimoniis pecuniariis reprobatur; & consentit R. Jose cum sapientibus, & R. Meir cum R. Eliesser.

Constitutio X. Dicit R. Isaach: Loqui-

התורה מכל לשון האיש משתאה לה . כל גרב שהוא מחזיק סאתים . אם צורה להם לוקחים בידן מקלות . יכול כשם שמחללין את השבת להעיד עליהן כך מחללין את השבת עליהן להודיע שנתקיימו . תלמוד לומר אשר תקראו על קריאתן את מחלל את השבת. אין את מחלל השבת להודיע שנתקיימו . רבי שמעון בן לקיש בעי קצירת העומר מהו שתדחה את השבת ביום . התיב רבי אביי והא תנינן מצותו לקצור בלילה . נקצר ביום כשר . ודוחה השבת . ולא קיבלה . אמר רבי אחא חזר רבי שמעון בן לקיש מן הדא . כיון שחשיכה אמר להן בא השמש אומר הין. בא השמש אומר הין. מה אנן קיימין אם ללילה כבר הוא אומר אלא אם אינו עניין ללילה תניהו עניין ליום . דבר שהוא דוחה את השבת ביום מכשירין מהו שידחו את השבת בלילה והתנינן העמידו עושה חביתין לעשות חביתין . תיפתר בחול . תנא רבי חייה בר ארא זה סדר תמיד לעבורת בית אלהינו בין בחול ובין בשבת. והתנינן קצרוהו ונתנוהו בקופות הביאוהו לעזרה והיו מהבהבין אותו באור כדי לקיים בו מצות קלי דברי רבי מאיר רבי יוסי אומר. מכיון שהתחיל במצוה אומרים לו מרק . התיב רבי יודן קפודקייא קומי רבי יוסי הגע עצמך שבא העלייה מכיון שהתחיל במצוה אין אומרים לו מרק. התיב רבי יעקב בר סוסיי והתנינן שעל מהלך לילה ויום מחללין את השבת ויוצאין לעדות החדש . אמר להן מכיון שהיום צריך ללילה ולילה צריך ליום כמי שכולו יום . אמר רבי יוסי בי רבי בון ולא למפריעו הוא קדוש . מכיון שהוא קדוש למפריעו הוא יום הוא לילה.

פרק שני

א אם אינן מכירין אותו משלחין עמו אחר להעידו . בראשונה היו מקבלין עדות החדש מכל האדם משקילקלו המינין

quitur lex omnibus modis, & homo de ea miratur: Omne vas, quod contineat duo sata; si his aucupetur, accipiunt manibus suis baculos. Crederem sicut profanant Sabbathum ad testificandum de illis, quod pariter profanent Sabbathum ad testificandum, quod confirmentur? Idcirco dictum est: *Quas convocabitis*. Propter convocationem tu profanabis Sabbathum, at non profanabis Sabbathum ad testificandum, quod confirmentur. R. Simeon ben Lakisch quæsivit: Demessio manipuli num pellit Sabbathum interdiu? Respondit R. Abaje: Atqui legimus: Præceptum est, ut noctu demetatur; si interdiu demetatur, est legitimus, & pellit Sabbathum; Nonne extat traditio? Dicit Rabi Acha: Reposuit hinc R. Simeon ben Lakisch: Post obortas tenebras dicebat illis: Occiditne sol? Respondebant: maxime: Occiditne sol? Respondebant: maxime: Quomodo nos explicabimus? Si noctu jam dictum est: Si non potest explicari respectu noctis, explicetur respectu diei: Rem, quæ pellit Sabbathum, interdiu faciunt legitimam; quid? num pellet Sabbathum noctu? Atqui legimus: Constituebant eos qui faciebant sartagines, ut facerent sartagines: Potest explicari de die profano. Docet R. Chijah bar Ada; Hic erat ordo jugis ad ministerium domus Dei nostri tam in die profano quam in Sabbatho; Atqui legimus: Demetebant illum, & immittebant in canistra, & adducebant in atrium, & torrebant igni, ut in eo observaretur præceptum tosti. Verba R. Meir; R. Jose dicit: Postquam incepit in præcepto; illi dicunt: perfice: Respondit R. Jodan Cappadox coram Rabi Jose; Considera; quando adducitur ex horreo, postquam incepit in præcepto, illi non dicunt; perfice: Respondit R. Jacob bar Susai: Atqui legimus: Pro itinere diei ac noctis profanant Sabbathum, & egrediuntur ad testificandum de novilunio. Respondit illis; Quando dies fuerit necessarius nocti, & nox diei, reputatur perinde ac totus esset dies. Dicit R. Jose discipulus R. Bon: Nonne præpostere sanctificatur? Quoniam præpostere sanctificatur; tam die quam nocte.

CAPUT II.

I. SI ipsum non norant, mittebant cum eo alium, ut de illo testaretur. In principio accipiebant testimonia novilunii a cunctis hominibus: Postquam depravarunt hæretici, decreverunt,

התקינו שלא יהו מקבלין אלא מן המכירין בראשונה היו משיאין משואות משקילקלו הכותים התקינו שיהו שלוחין יוצאין.

ב כיצד היו משיאין משואות מביאין כלונסות של ארז ארוכין וקנים ועצי שמן ונעורת של פשתן וכורך במשיחה ועולה לראש ההר ומצית בהן את האור ומוליך ומביא מעלה ומוריד. עד שהוא רואה את חברו שהוא עושה כן בראש ההר השני וכן בראש ההר השלושי.

ג ומנין היו משיאין משואות מהר המשחה לסרטבא ומסרטבא לגריפינא ומגריפינא לחוורן ומחוורן לבית בלתין. ומבית בלתין לא זזו אלא מוליך ומביא מעלה ומוריד עד שהוא רואה הגולה לפניו כמדורת האש.

ד חצר גדולה היתה בירושלם יעקן היתה נקראת ולשם כל העדים מתכנסין ובית דין בודקין אותם שם וסעודות גדולות היו עושין להן בשביל שיהו רגילין לבוא.

ה בראשונה לא היו זזין משם כל היום. התקין רבן גמליאל הזקן שיהו מהלכין אלפיים אמה לכל רוח. ולא אילו בלבד אלא אף חכמה הבאה ליילד והבא להציל מיד הדליקה מיד הגייס מיד הנהר מיד המפולת הרי אילו כאנשי העיר ויש להן אלפיים אמה לכל רוח.

ו כיצד בודקין את העדים זוג שבא ראשון בודקין אותו ראשון ומכניסין את הגדול שבהן ואומר לו אמור כיצד ראיתה את הלבנה לפני החמה או לאחר החמה לצפונה או לדרומה כמה היה גבוה ולאין היה נוטה וכמה היתה רחבה. אם אמר לפני החמה לא אמר כלום.

ז היו מכניסין את השני ובודקין אותו נמצאו דבריהן מכוונין עדותן קיימת. ושאר כל הזוגות שואלין אותן ראשי דברים לא שהן צריכין להן אלא שלא יצאו בפחי נפש בשביל שיהו רגילין לבוא.

ח ראש בית דין אומר מקודש וכל העם עונין אחריו מקודש מקודש. בין שנראה בזמנו בין שלא נראה בזמנו מקדשין אותו. רבי אלעזר בי רבי צדוק

runt, ut non acciperent nisi a notis: In principio elevabant flammas; postquam depravarunt Cuthæi, decreverunt ut nuncii egrederentur.

II. Quomodo elevabant flammas? Sumebant bacillos longos e cedro, & cannas, & ligna pinguia, & stupam lini, & colligabat filo, & elevabat in cacumen montis, & accendebat ignem, & adducebat, & reducebat, & extollebat, & demittebat, usque dum viderent ejus socium, quod ita faceret in cacumine montis secundi, & sic in cacumine montis tertii.

III. Unde elevabunt flammas? A monte unctionis usque ad Sartaba, & a Sartaba ad Gerophina, a Gerophina ad Churan, a Churan ad Bet-Baltin, a Bet-Baltin non recedebat; sed admovebat, & reducebat, & extollebat, & demittebat, usque dum videret universam captivitatem ante se instar tædarum.

IV. Atrium magnum fuit Hierosolymis, & בית יעזק vocabatur; & illuc omnes testes ingrediebantur, & Synhedrium eos perscrutabantur, eisque magna convivia faciebant, ut expediti venirent.

V. Olim inde non recedebant toto die: Constituit Raban Gamaliel senior, ut undequaque incederent duo millia cubitorum; & non solum illi, sed etiam obstetrix quæ veniebant ad obstetricandum, & qui veniebat ad liberandum ab incendio, & a gentilibus, & a flumine, & a ruina reputabantur sicut incolæ civitatis, eisque concessum erat undequaque incedere duo millia cubitorum.

VI. Quomodo perscrutabantur testes? Par quod primo venit, primo perscrutabantur; & natu majorem introducebant, dicentes: Dic, quomodo vidisti lunam, ante solem, an post solem, ad aquilonem an ad austrum? Quanta erat ejus altitudo, & quanta ejus latitudo? Si diceret ante solem, nihil dixit.

VII. Et deinde introducebant secundum; si eorum verba inter se convenientia deprehenderentur, testimonium eorum confirmabatur: Et reliqua omnia paria obiter interrogabant, non quod esset necesse; at ne ipsos neglexisse videantur, ac abirent animo fracto atque abjecto, ut promti essent ad veniendum.

VIII. Princeps Synhedrii dicebat: *Consecratum est:* Et universus populus respondebant post eum: *Consecratum est*, *consecratum est*. Sive videatur tempore suo, sive non videatur tempore suo, consecrabant. R. Elieser discipulus Rabi

אומר אם לא נראה בזמנו אין מקרשין אותו שכבר קידשוהו שמים.

ט דמות צורות לבנה היו לו לרבן גמליאל בעלייתו בטבלה ובכותל שבהן מראה את ההדיוטות ואומר בזה ראית או כזה ראית. מעשה שבאו שנים ואמרו ראינוהו שחרית במזרח וערבית במערב. אמר רבי יוחנן עידי שקר הן. וכשבאו ליבנה קיבלן רבן גמליאל.

י ועוד באו שנים ואמרו ראינו בזמנו ובלילה בעיבורו לא נראה וקיבלן רבן גמליאל. אמר רבי דוסא בן הרכינס עידי שקל הן היאך מעידין על האשה שילדה והרי כריסה בין שיניה. אמר לו רבי יוסי רואה אני את דבריך.

יא שלח לו רבן גמליאל גוזר אני עליך שתבוא אצלי במקלך ובמעותיך ביום שחל יום הכיפורים להיות בחשבונך. הלך ומצאו רבי עקיבה מיצר. אמר לו ויש לי ללמד שכל מה שעשה רבן גמליאל עשוי שנאמר אלה מועדי יהוה מקראי קודש אשר תקראו אותם בין בזמנן בין שלא בזמנן אין לי מועדות אלא אילו.

יב בא לו אצל רבי דוסא בן הרכינס אמר לו אם באים אנו לדון אחר בית דינו של רבן גמליאל צריכין אנו לדון אחר כל בית ובית דין שעמד מימות משה ועד עכשיו שנאמר ויעל משה ואהרן נדב ואביהוא ושבעים מזקני ישראל. ולמה לא נתפרשו שמותן של זקנים אלא ללמדך שכל שלשה ושלשה שעמדו בית דין על ישראל הרי הן כבית דינו של משה. נטל מקלו ומעותיו בידו והלך ליבנה אצל רבן גמליאל ביום שחל יום הכיפורים להיות בחשבונו. עמד רבן גמליאל ונשקו על ראשו ואמר לו בוא בשלום רבי ותלמידי. רבי בחכמה ותלמידי שקיבלת עליך את דברי.

סליק פירקא

bi Zadoch dicit : Si non videatur tempore ſuo, non conſecrabant, quia jam Deus conſecravit.

IX. Phaſes lunæ habuit Raban Gamaliel in tabula, & in pariete conclavis ſui, quas idiotis oſtendebat, & dicebat; an lunam ita vidiſti? Contigit aliquando, quod duo teſtes venientes dicerent : Vidimus eam tempore matutino in oriente, tempore vero veſpertino in occidente : Dixit R. Jochanan : Falſi teſtes illi ſunt : Quando venerunt in Jabne; eos accepit Raban Gamaliel.

X. Et præterea venerunt duo teſtes, & dixerunt : Vidimus eam in tempore ſuo; & nocte intercalationis non apparuit; eoſque accepit Raban Gamaliel : Dixit R. Duſa ben Hircani: Falſi teſtes illi ſunt : Quomodo autem poſſunt teſtari de muliere, quod pepererit, & cras venter adhuc tumeat? Reſpondit ei R. Jehoſua : Probabilia mihi ſunt verba tua.

XI. Miſit ad eum Raban Gamaliel : Decrevi ego ſuper te, ut venias ad me cum baculo, & nummis tuis in die expiationum, qui incidit juxta tuam ſupputationem; abiit, & invenit eum Rabi Akiba auxium, ac triſtem, dixit illi: Eſt mihi quid ad docendum, quod omne id quod fecit Raban Gamaliel, factum eſt : Dictum eſt enim: *Iſtæ ſunt ſolennitates Dei, convocationes ſanctitatis quas convocabitis*; ſive in tempore ſuo, ſive præter tempus ſuum; non ſunt mihi ſolennitates niſi iſtæ.

XII. Venit poſtea ad R. Duſa ben Hircani, eique dixit : Si nos venimus ad judicandum poſt Synhedrium Raban Gamaliel, nobis neceſſe eſt, ut judicemus poſt cuncta Synhedria, quæ conſtituta ſunt a tempore Moſis uſque ad hoc tempus : Dictum eſt enim : *Et adſcendit Moſe, & Aharon, Nadab, & Abihu, & ſeptuaginta de ſenioribus Iſrael :* Et cur non exprimuntur nomina ſeniorum? Niſi ad docendum, quod tres & tres, qui conſtituunt Synhedrium ſuper Iſrael, reputentur inſtar Synhedrii Moſaici: Tum accepit baculum & nummos ſuos, & profectus eſt ad Raban Gamaliel in Jabne eo die, in quam ſecundum ſuam ſupputationem debebat incidere dies expiationum; Stans Raban Gamaliel oſculatus eſt caput ejus, dicens : Veni in pace magiſter, & diſcipule, magiſter in ſapientia, & diſcipule, quia verba mea accepiſti.

Finis capitis.

Con-

הלכה א אם אינן מכירין אותו כו׳ . אמר רבי יונה הכין צורכה מיתני בראשונה היו מקבלין עדות החדש מכל אדם . אם אינן מכירין אותו היו משלחין עמו אחר להעידו . אמר רבי יוסה אפילו במתניתן אתיא היא אם אינן מכירין אותו משלחין עמו אחר להעידו למה שבראשונה היו מקבלין עדות החדש מכל אדם . ועד אחד נאמן . משלך נתנו לך . ברין היה שלא יהו צריכין עדים והן אמרו שיהו צריכין עדים . והן אמרו עד אחד נאמן . עד אחד מהו שיהא נאמן כשנים . היך עבידה היו שנים . אחד הכל מכירין אותו . ואחד אין אדם מכירו . חבירו מכירו . חבירו מהו שיצטרף עם אחד מן השוק להעיד עליו . רבי זעורה רב חונה בשם רב אין הוא ואחר מצטרפין על חתימת העד השני . לא צורכה די לא היו שנים אחד הכל מכירין כתב ידו . ואחד אין אדם מכירו חבירו מכירו . חבירו מהו שייעשה כאחד מן השוק להעיד עליו . אם כן נמצאת כל העדות מתקיימת בעד אחד . אמר רבי יודן ויאות אילו שנים שיצאו מעיר אחת שרובה גוים כגון הדא סוסיתה אחד הכל מכירין אותו שהוא ישראל ואחד אין אדם מכירו חבירו מכירו . חבירו מהו שייעשה כאחד מן השוק להעיד עליו אם אומר את כן לא נמצאת כל העדות מתקיימת בעד אחד . והכא נמצאת כל העדות מתקיימת בעד אחד . תמן תנינן אמר להן הממונה צאו וראו אם הגיע זמן השחיטה . אם הגיע הרואה אומר בורקי . מהו בורקי . ברקת . תמן אמרי ברק ברקא אנהר מנהרא . ועד אחד נאמן . שנייא היא הכא שאין את יכול לעמוד עליו . וחש לומר עד דהוא עליל ונפק היא מנהרא חכימא היא מילתא אמר עד אחד נולד איש פלוני בשבת מלין אותו על פיו . חשיכה מוצאי שבת מטלטלין אותו על פיו . רבי אמי מטלטל על פומה דמלויתה . רבי מתניה מטלטל על איבירתיה דזהרא . רבי אימי מטלטל על פי נשים דאמרן שמשא הוות על סוסתיה . מכירו

Conſtitutio I. Si ipſum non noverant &c. Dicit Rabi Jonas : Sic erat neceſſe : Traditio : Ab initio acceperunt teſtimonium novilunii a cunctis hominibus ; Si ipſum non noverant , mittebant cum eo alium , ut de ipſo teſtaretur. Dicit R. Joſe : Si in Miſna adducitur ; Si ipſum non noverant , mittebant cum eo alium , ut de ipſo teſtaretur : cur ab initio acceperunt teſtimonium novilunii a cunctis hominibus ? Atqui teſtis unus eſt fide dignus : Hac de cauſa non erunt neceſſarii teſtes ; & illi dicunt , quod ſint neceſſarii teſtes ; ipſi dicunt : Teſtis unus eſt fide dignus ; Teſtis unus quid ? Num erit fide dignus ſicut duo ? Quid agendum , ſi ſint duo ? Si alterum norint , alterum nemo norit ; ſi ejus ſocius ipſum norit ; Ejus ſocius quid ? num ſe aſſociabit alicui ex foro , ut de ipſo teſtificetur ? R. Zehera , R. Huna nomine Rab ; Neque ipſe neque alius conjunguntur in obſignatione teſtis ſecundi : Non eſt neceſſe : Si fuerint duo , quorum alterius omnes norint ſcripturam manus ſuæ , & alterius nemo norit , & norit ejus ſocius : Ejus ſocius quid ? num fiet ſicut unus ex foro , ut de ipſo teſtetur ? Si ita eſt , deprehendetur , quod omnia teſtimonia teſte uno confirmentur . Dicit R. Jodan : Concedatur ; ſi duo egrediantur de una civitate , quam incolent maxima ex parte gentiles , ſicut erat Suſitha ; & alterum omnes norint , quod ſit Iſraelita , & alterum nemo norit , at norit ejus ſocius : Ejus ſocius quid ? Num conſiderabitur ſicut unus de foro , ut de ipſo teſtetur ? Si ita dicas , nonne deprehendetur , quod omnia teſtimonia uno teſte confirmentur ? Et hoc loco deprehenditur , quod omnia teſtimonia uno teſte confirmentur : Ibi legimus : Dicebat illis præfectus ; Exite & videte , num inſtet tempus mactationis , ſi inſtaret tempus mactationis ; ſpeculator proclamabat : Coruſcationes ; Quid בורקי ? Coruſcatio : Ibi dicunt : coruſcat coruſcatio , illuxit lux . Et teſtis unus erat fide dignus ; Diverſum eſt hoc loco , eo quod in eo tu non potes conſiſtere ; & poteſt dici , donec ipſe ingrediebatur , & egrediebatur , lux erat res nota : Si dicat teſtis unus ; N. N. natus eſt in Sabbatho , ipſum circumcidunt ex ejus dicto ; Si dicat ; tenebræ obortæ ſunt in exitu Sabbathi , ex ejus dicto transferunt ; R. Ame transferebat ex dicto comitantium : R. Mathania transferebat ex defectu lucis ; R. Ame transferebat ex dicto mulierum , qui dicebant ; Sol eſt ſuper ſuos equos ;

מכיריו מהו לחלל עליהן את השבת· נישמעינה מן הדא . אמר רבי נהוראי כאן שנייה . מעשה שירדתי להעיד על עד אחד באושא ולא היו צריכין לי אלא עילה ביקשתי להקביל פני חביריו . ומה קילקול הוה תמן . שיהו אומרים עצרת לאחר השבת והיו יוצאין עליו מבערב בחזקת שנתקדש . מעתה על ניסן לא יקבלינון . על שאר ירחא יקבלינון . אמר רבי יוסי בי רבי בון עיקר קלקלתהון מן אדר הוות . מעתה כד היא דכוותהון יקבלינון . אין לית הוא דכוותהון לא יקבלינון . זו מפני זו . מעשה ששכרו בייתוסין שני עידי שקר להעיד על החדש שנתקדש . ובא אחר והעיד עדותו והלך לו . ובא אחר ואמר עולה הייתי במעלה אדומים וראיתיו רבוץ בין שני סלעים ראשו דומה לעגל אזניו דומות לגדי וראיתיו ונבהלתי ונתרעתי לאחריו . והרי מאתים זוז קשורים באפונדתי . אמרו לו הרי מאתים זוז נתונין לך במתנה ושלוחיך יבאו וילקו . אותה למה הכנסתה עצמך למספק . אמר להן ראיתי אותם מבקשין להטעות את חכמים . אמרתי מוטב שאלך אני ונודיע לחכמים. ומה קילקול הוה תמן דהוון אילין מסבין יום דין ואילין מסבין למחר והיו סבורין שנמלכו בית דין לעברו והן מתקלקלין . מי ביטל את המשואות . רבי ביטל את המשואות . והתיר רוצח . והתיר עד מפי עד . והתיר שיהו יוצאין עליו מבערב בחזקת שנתקדש . אמר רבי אבהו אף על גב דאמר את בטלו את המשואות לא בטלו מים טיבריה . רבי זעורא בעא קומי רבי אבהו אילין דחמיין צפת מהו דיסבון אמר ליה רבי ביטל את המשואות צפת למה מסבה . אלא בנין מורעא דאינון ידעין . אין משיאין לילי זמנו אלא לילי עיבורו . לילי זמנו אין משיאין מפני יום טוב . אבל משיאין לילי עיבורו . אין משיאין אלא על החדשים המיושבין בזמנן מפני יום טוב שחל להיות בערב שבת . לילי זמנו אין משיאין מפני

equos; Si ejus noti eum norint; quid? Num profanandum est ejus causa Sabbathum? Hinc eruitur. Dicit R. Nehorai. Hoc loco diversum est: Contigit, ut descenderem ad testificandum de uno teste in Ussah; & non erat hoc mihi necesse, sed occasionem quæsivi, ut inviserem meos socios: & quæ depravatio ibi erat? Quia dicebant: Pentecostes post Sabbathum: & ipsi egrediebantur hac de causa ab occasu solis cum præsumtione, quod esset sanctificatum: Hinc in Nisan non acceperunt; In reliquis noviluniis acceperunt: Dicit Rabi Jose discipulus R. Bon. Fundamentum depravationis ex Adar erat. Hinc in Nisan non accipiebant; si non essent similia, non accipiebant. Si non essent testimonia similia non accipiebant; alterum pro altero. Narratur, quod mercede conduxerint Baithusæi duos testes falsos ad testificandum de sanctificatione novilunii; venit alter, & testatus est testimonium suum, & abiit; & veniens alter dixit: Adscendebam adscensum Adumim, & eam vidi recubantem inter duas petras; caput ejus simile erat vitulo, & aures ejus similes hœdo; & intuitus sum eam, & admiratus sum, & recessi retrorsum: Ecce 200. Zusæ colligatæ in meo sudario: Dixerunt illi: Ecce 200. Zusas dono tibi damus; & qui te mercede conduxit, vapulet. Tu vero cur te induxisti in hoc dubium? Respondit: Vidi, quod ipsi quærerent decipere sapientes; Dixi: Melius est, ut ego vadam, & significem sapientibus: At quænam depravatio ibi erat? Quia isti accipiebant hoc die; & illi accipiebant die crastino; & ipsi putabant, quod Synhedrium cogitaret intercalare, & depravabant. Quis abolevit faces? Rabi abolevit faces, & permisit homicidam, & permisit testem ex ore testis; & permisit ut egrederentur ab occasu solis cum præsumtione, quod esset sanctificatum: Dicit Rabi Abau: Licet dicas, quod aboleverint faces, tamen non aboleverunt aquas Tiberiadis. R. Zehera quæsivit coram R. Abau: Si isti videant faces speculationis, num sunt accipiendi? Respondit: R. abolevit faces; Si videat faces speculationis, cur erit accipiendus? Non recipiebant noctibus temporis sui, sed noctibus intercalationis suæ: Noctibus temporis sui non elevabant propter diem festum; at elevabant noctibus intercalationis suæ; Non elevabant nisi in mensibus dispositis in tempore suo propter diem festum, qui incidat in vesperam Sabbathi; noctibus temporis sui non elevabant propter diem fe-

יום טוב . לילי עיבורו אין משיאין מפני כבוד שבת . שאם אומר אין משיאין בין על החדשים המיושבין בזמנן בין על החרשים המעוברין שאינן מיושבין בזמנן . אם אומר את כן אף הן סבורין שמא נמלכו בית דין לעברו והן מתקלקלין·

הלכה ב מהו עצי שמן . דרנין . אמר רבי יונה כהדין מקנה . אמר רבי זעורה דלא יהוון סברין דהוא כוכב . אמר רבי יוסה חמינן כוכב סלק ונחית . חמינן כוכב אזיל ואתי . תני בהרי מכוור וגדור . אמר רב הונה כד סלקינן להכא סלקינן לראש בית בלתין והוינן חמיין דקלייא רבבל כאילין חנייא·

הלכה ג חצר גדולה היתה בירושלם בית יעזק היתה נקראת . מהו בית יעזק ששם היו עוזקין את ההלכה . כמה דאת אמר ויעזקהו ויסקלהו וגו׳.

הלכה ד בראשונה לא היו זזין משם כל היום . חזרו ועשו אותם ככלי שבא חוץ לתחום משחשיכה שמותר לטלטלו בתוך ארבע אמות . חזרו ועשו אותם ככלים ששבתו בחצר שמותר לטלטלן בחצר. עד שבא רבן גמליאל הזקן והתקין שיהו מהלכין אלפיים אמה לכל רוח . תני אף בא למול את׳ הקטן כן מתניתא דרבי ליעזר דתנינן תמן ועוד אמר רבי אליעזר כורתין עצים לעשות פיחמין ברזל·

הלכה ה אמר רבי יוחנן אפילו טועה שבטועין אינו טועה בדבר הזה. לפני החמה לאחר החמה. תני בר קפרא תרתי לפני החמה לאחר החמה . פינמתה לפני החמה. פינמתה לאחר החמה. אמר רבי יוחנן כתיב המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו . מימיה של חמה לא ראתה פנימתה של לבנה . תני רבי שמעון בן יוחאי לפי שהרקיע של מים והכוכבים של אש והן דרים זה עם זה ואינן מזיקין זה את זה. לפיכך עושה שלום במרומיו. אמר רבי אבון המלאך עצמו חציו מים וחציו אש ואית ביה חמש נפין ונוייתו כתרשיש ופניו כמראה ברק ועיניו כלפידי אש וגו׳.

festum; noctibus intercalationis suæ non elevabant propter honorem Sabbathi; Quod si dicas: Elevabant tam in mensibus dispositis in tempore suo, tam in mensibus intercalaribus, qui non erant dispositi in tempore suo; si ita diceres, illi putassent; fortasse cogitavit Synhedrium intercalare, & illis depravassent.

Constitutio II. Quid ligna שמן? Ligna pini. Dicit Rabi Jose: Sicut ista quando sunt vetera: Dicit R. Zehera: Ne crederent esse stellam: Dicit R. Jose: Vidimus stellam adscendentem, & descendentem: Vidimus stellam abeuntem, & venientem. Traditio: In montibus Michvar, & Gador: Dicit Rabi Huna: Quando illuc adscendimus in Bet-Baltin, & vidimus palmas Babel sicut ista animalia.

Constitutio III. Atrium magnum erat Hierosolymæ, & בית יעזק vocabatur: Quid significat בית יעזק? Inde sepiebant constitutionem: Sicuti dictum est: *Et sepivit eam, & lapides removit ab ea &c.*

Constitutio IV. Olim inde non abibant toto die: Iterum eos considerarunt sicut vas, quod educitur extra terminum suum; etenim post obortas tenebras licet transferre intra quatuor cubitos: Iterum eos considerarunt sicut vasa, quæ quietem egerint in atrio, quæ licet transferre in atrio; donec venit Raban Gamaliel senior, & constituit, ut possent incedere duo millia cubitorum quaquaversum. Traditio: Vel qui veniat ad circumcidendum puerum; Etenim sic extat traditio R. Elieser, etenim ibi legimus: Et præterea dicit Rabi Elieser; Cædunt ligna, ut faciant prunas pro ferro.

Constitutio V. Dicit R. Jochanan; Vel errando errent, in hoc non erat error: Fuitne ante solem, an post solem? Non est necesse si cornua sint ante solem, at sint post solem. Traditio Bar Kaphra: Duo ante solem, post solem: Si cornua sint ante solem, cornua post solem: Dicit Rabi Jochanan: Scriptum est: *Potestas & terror apud eum est, qui fecit concordiam in sublimibus suis.* A diebus solis non visum est cornu lunæ. Traditio Rabi Simeonis ben Jochai; quia firmamentum est aqueum, & stellæ igneæ, & ipsæ assiliunt altera cum altera, neque altera alteram lædit: Idcirco dictum est: *Qui facit concordiam in sublimibus suis.* Dicit R. Abun: Ipsemet Angelus ex parte est aqueus, & ex parte igneus: *Et corpus ejus quasi chrysolitus, & facies ejus velut species fulguris, & oculi ejus sicut lampas ardens.* Dicit R. Levi.

אמר רבי לוי לעולם לית מזל חמי מה
דקומוי אלא כולהון סלקין כאילין דסלקין
בסולמא הפיך. שלש מאות וששים וחמש
חלונות ברא הקדוש ברוך הוא שישתמש
בהן העולם. מאה ושמונים ושתים במזרח.
ומאה ושמונים ושתים במערב . ואחת
באמצעו של רקיע שממנו יצא מתחילת
מעשה בראשית . מה שחמה מהלכת
לשלשים יום הלבנה מהלכת לשני ימים
ומחצה . מה שחמה מהלכת בשני חדשים
הלבנה מהלכת לחמשה ימים . מה שחמה
מהלכת לשלשה חדשים . הלבנה מהלכת
לשבעה ימים ומחצה . מה שחמה מהלכת
לששה חדשים . הלבנה מהלכת לחמשה
עשר יום . מה שחמה הולכת לשנים עשר
חדש . הלבנה מהלכת לשלשים יום. אמר
רבי יונה לית כאן שיעורא אלא אפילו
פרא מיכן . תני נראה באש ובמים אין
מעידין עליו . אמר רבי חייא בר בא
ראו אותו יוצא מענן זה ונכנס לתוך ענן
אחר מעידין עליו . כהדא רבי חנינה אזל
לעין טב למימנא והוה אוירא מעונן
אמר כרון אמרין מה נטיל אוירא דהן
סבא . והקריח לו הקדוש ברוך הוא
ככברה ונראה מתוכה. רבי חייה רבה הילך
לאורו של ישן ארבעת מיל . רבי אבון
משדי עלוי צררין ואמר לה לא תבהית
בני מריך ברמשא אנן בעיין תיתחמי
מיכאן ואת מיתחמי מיכאן . מיד איתבלע
מן קומוי. לצפונה לדרומה. אית תניי תני
לצפונה דבריו קיימין . אית תניי תני
לדרומה דבריו קיימין . מאן דאמר לצפונה
דבריו קיימין מן טבת ועד תמוז . מאן
דאמר לדרומה דבריו קיימין . מן תמוז
ועד טבת. כמה היה גבוה זה אומר מלא
מרדע אחר. וזה אומר מלא שני מרדעים.
אית תניי תני דבריהן קיימין . ואית תניי
תני אין דבריהן קיימין . מאן דאמר
דבריהן קיימין בהינון דהוון קיימין חד
מלעיל וחד מלרע. מאן דאמר אין דבריהן
קיימין. בהינון דהוון קיימין שווי. כמה היה
רחב כשעורה ויותר מכשעורה . ואם אמר
לפני החמה לא אמר כלום.

הלכה ו חני רבי שמעון בן יוחאי
אומר וקדשתם את שנת החמשים שנה .

Nunquam planeta non calefacit, quod ante ipsum est, sed omnes adscendunt, sicut illi qui adscendunt per scalam oppositam: Trecentas & sexaginta quinque fenestras creavit Deus S. B. ut iis mundus uteretur, centum & octoginta duas in oriente, totidemque in occidente, & unam in medio firmamenti, quod ex ea exierit a principio opus creationis. Quod incedit sol triginta diebus, luna duobus diebus cum dimidio incedit: Quod sol incedit duobus mensibus, luna quinque diebus incedit: Quod sol incedit tribus mensibus, luna septem diebus cum dimidio incedit: Quod sol incedit sex mensibus, luna quindecim diebus incedit: Quod sol duodecim mensibus incedit, luna triginta diebus incedit: Dicit R. Jonas: Non est hoc loco mensura, nisi quando hinc sit minus. Traditio: Si videatur in igne, & in aquis, de ea non testantur. Dicit R. Chijah bar Ba. Si videant ipsam egredientem ex altera, & in alteram nubem ingredientem, de ea testantur. Sicut quando ivit R. Chanina ad Ain-Tab ad constituendum, & erat aer nubilosus: nunc dicunt; Quis abstulit aerem hujus senis: Terebravit Deus S. B. cribrum, & in eo ostendit. R. Chijah Raba incessit ad lucem veteris quatuor milliaria. Rabi Abon projiciebat lapillos in eum, eique dicebat: Ne pudore suffundas filios domini mei hac vespera; Nos hinc quærimus adspicere, & tu illinc ostendis? Statim ab ejus conspectu perfugit. Ad aquilonem, an ad meridiem? Est qui docet: Si dicat ad aquilonem, quod ejus verba confirmentur; Est qui docet: Si dicat ad meridiem, quod ejus verba confirmentur: Qui dicit; ad aquilonem quod ejus verba confirmentur; intelligit a Tebeth usque ad Tamutz: Qui dicit; ad meridiem quod ejus verba confirmentur; intelligit a Tamutz usque ad Tebeth. Quanta fuit ejus altitudo? Si ille dicat plenitudinem unius stimuli; & iste dicat plenitudinem duorum stimulorum; est qui docet, quod eorum verba confirmentur; & est qui docet quod eorum verba non confirmentur: Qui dicit, quod eorum verba confirmantur; tunc confirmantur, quando alter dicat a superiori parte, & alter ab inferiori. Qui dicit, quod eorum verba non confirmentur, quando inter se non conveniunt. Quanta fuit ejus latitudo? In mensura, an plusquam mensura? Si vero dicat ante solem, nihil dicit.

Constitutio VI. Traditio: R. Simeonis ben Jochai dicit: *Et sanctificabitis annum, quinquagesimum annum:* Anni san-

שנים מקרשין ואין מקרשין חרשים . והא
תנינן ראש בית דין אומר מקודש מהו
מקודש מקויים . תני לקידוש החדש
מתחילין מן הגרול . אמר רבי חייה בר
ארא מתניתא אמרה כן ראש בית דין
אומר מקודש . תני לעיבור השנה מתחילין
מן הצד . אמר רבי זבידא והן בייתא
דלרע לא נהגין כן . ולא שמיע דאמר
רבי חייה בר מדייא רבי יונה רבי בא
רבי חייה בשם רבי יוחנן לקידוש החדש
מתחילין מן הגרול . לעיבור השנה מתחילין
מן הצר . וכבר נכנס רבי יוחנן והוא היה
הקטן שבהן אמרו לו אמור הרי השנה
מקורשת בעיבורה . אמר הרי השנה
מקורשת בעיבורה . אמר רבי יונתן ראה
לשון שלימרנו בן הנפח . אילו אמר
בעיבורה הייתי אומר אילו אחד עשר יום
שהחמה עורפת על הלבנה בכל שנה . לא
בעיבור שהוסיפו לה חכמים שלשים יום
ועיברוה רבי יעקב בר אחא רבי יסא בשם
רבי יוחנן לעיבור הולכין אחר המינוי .
לבית הוועד הולכין אחר הרגיל והוא
שיהא בל אחד ואחד מדבר במקומו ,
כגון רבי חנינא פתח . רבי יוחנן ורבי
שמעון בן לקיש חתמין. רבי בא בר זבדא
פתח . רבי חייא ורבי יסא ורבי אימי
חתמין . רבי חגיי פתח . רבי יונה ורבי
יוסי חתמין. כהנא איתמני קרמיי מן רבי
יעקב בר אחא. עאל רבי יעקב בר אחא
קרמיי מיניה לעיבורא . אמר הכין מרה
רשמועתא לא מקיים לה . רבי חייה בר
בא הוה קאים מצלי. עאל רבי כהנא וקם
ליה מצלי מן אחורוי מן דחסל רבי חייה
בר בא מן צלותיה יתיב ליה דלא מיעבור
קומוי רב כהנא מאריך בצלותיה מן דחסל
רבי כהנא אמר ליה הכין אתון נהיגין
נביכון מצערין רברביכון . אמר ליה רבי
אנא מרבית עלי וכתיב על רבית עלי אם
יתכפר עון בית עלי בזבח ובמנחה עד
עולם . בזבח ובמנחה אין מתכפר לו אבל
מתכפר לו בתפילה. וצלי עלוי וזכה למיסב
עד דאיתעברון טפרוי סומקן כהדא דקקה.

sanctificantur, at menses non sanctificantur. Atqui legimus: Princeps Synhedrii dicebat: Consecratum est: Quid? sanctificatio confirmabatur? Traditio: In consecratione novilunii incipiebant a præstantissimo: Dicit Rabi Chijah bar Ada: Misna ita dicit: Princeps Synhedrii dicebat. Consecratum est: Traditio: In intercalando anno incipiebant ab latere. Dicit R. Zebedæus; At ecce domus inferior non ita facere solebat: Et non auscultavit, quod dicit R. Chijab bar Madia; R. Jonas, R. Chijah, R. Ba nomine R. Chijah, nomine R. Jochanan: In consecratione novilunii incipiunt a præstantissimo; & ad intercalandum annum incipiunt ab latere: Et jam cum esset ingressus R. Jochanan, qui erat omnium natu minimus; dixerunt illi: Dic: Ecce annus intercalatione consecratus est: Dicit Rabi: Ecce annus intercalatione consecratus est: Dicit R. Jonathan: Consideravit modum, quem nos docuit filius fabri. Ecce dicit: In intercalatione fui; ecce undecim dies, quibus sol præcellit lunam singulis annis; At in intercalatione, in qua addiderunt sapientes triginta dies; & intercalavit R. Jacob bar Acha, R. Issa nomine R. Jochanan; In intercalando incedunt post supputationem: In domo congregationis incedunt post illum, qui sit maxime exercitatus; dummodo singuli loquantur in loco suo. Sicut dicitur: Rabi Chanina incepit; R. Jochanan, & Rabi Simeon ben Lakisch concluserunt. R. Ba bar Zebedæi incepit, R. Chijah & R. Issa concluserunt. R. Haggæus incepit; R. Jonas, & R. Jose concluserunt. Channa constitutus fuit ante R. Jacob ben Acha; Ingressus R. Jacob bar Acha, præcessit illum in intercalatione. Dixit: Ne autor quidem hujus constitutionis hoc confirmat. Rabi Chijah bar Ba surgens orabat: Ingressus est R. Channa, & surgens oravit post eum, ubi cessavit R. Chijah bar Ba ab oratione sua, respondit illi, quod nollet intercalare coram eo; R. Channa produxit orationem suam, ubi cessavit R. Chama, dixit illi; Sic vos soletis apud vos affligere magistros vestros. Respondit illi Rabi: Ego sum de domo Eli; Atqui scriptum est de domo Eli: *Si expietur iniquitas domus Eli victima, & munere usque in æternum:* Victima & munere non expiabitur, at expiabitur oratione. Et oravit super eo, & dignus factus est, ut accumberet, donec ejus ungues facti sunt rubri in hac disquisitione. R. Simeon ben Lakisch

רבי שמעון בן לקיש אקרמון ליה חד סב
לעיבורא ואעלוניה מן ההוא תרעא דלהל
אמר כן יהא בשכרן . ולא שמיע דאמר
רבי קריספא בשם רבי יוחנן מעשה
שעיברו השנה שלשה רועי בקר. חד מינון
אמר כביר לקיש באדר מינץ. וחורנה אמר
קרום באדר פוח לוחיך ופוק לקובליה .
וחורנה אמר תור באדר בעדרייה ימות
ובטל תינתה משכיה ישלח . ואנן חמין
שתא דלית חד מינהון . ועיברו את השנה
על פיהם . אמר רבי חלבו והסכים בית
דין עמהן . לא כן אמר רבי זעורה והן
שיהו כולם מורין מטעם אחד . מכיון
דאילין מוריי לאילין ואילין מוריי לאילין
כמי שכולן מורין מטעם אחד. ורבי שמעון
בן לקיש מקפד על הדא מילתא . חשש
להיא דאמר רבי לעזר דאמר רבי לעזר
והיתה ידי על הנביאים החוזים שוא
והקוסמים כזב בסוד עמי לא יהיו זה סוד
העיבור . ובכתב בית ישראל לא יכתבו
זה המינוי . ואל אדמת ישראל לא יבואו.
זו ארץ ישראל . ואמר רבי לעזר כד
סלקית להכא אמרית הא גבי חדא . כד
מנוני אמרית הא גבי תרתיי כד עלית
לעיבורא אמרית הא תלתיהון גבי . רבי
בא בר זבדא בשם רב טעמא דרבי לעזר
בי רבי צדוק כיון שבית דין של מעלן
רואין שאין בית דין שלמטן מקרשין אותן
הן מקרשין אותו.

הלכה ז אמר רבי שמלאי טעמיה
דרבי יוחנן בן נורי כל חדש שנולד קודם
לשש שעות אין כח בעין לראות את
הישן . ותני כן נראה ישן בשחרית לא
נראה חדש בין הערבים . נראה חדש בין
הערבים לא נראה ישן בשחרית . אמר
רבי חייה בר בא ולמה קיבלן רבן גמליאל
שכן מסורת בידיו מאבותיו פעמים מהלך
בקצרה. פעמים מהלך בארוכה.

הלכה ח אצל מי שלח . מן מה
דתני אמר רבי יהושע נוח היה לי מוטל
על המיטה ולא שלח רבן גמליאל הדבר
הזה. הדא אמרה אצל רבי יהושע שילח.
ביד מי שילח . מן מה דתני בלשון זה

kisch prætulit quendam ſenem ad intercalandum, & introduxit ex ea porta qua egreſſus erat dicens: Ita ſit in eorum mercedem. Et non intellexit, quod dixit Rabi Karſepha nomine Rabi Jochanan: Narratur, quod intercalaverint annum tres paſtores unus ex iis dixit: Primitivum, & ſerotinum in Adar germinat: Et alter dicit: Quando Adar antecedit, infla maxillam ſuam, & exprome e regione illius. Et alter dixit Bos menſe Adar in grege ſuo moritur, & propter rorem matutinum pellem ſuam projicit: At nos videmus, quod nullum ex iis ſit in anno: Et intercalarunt annum ex eorum dicto: Dicit R. Cholbo: Et conſenſit Synhedrium cum illis. Non ita dicit R. Zebera; Et illi omnes ex una ratione docuerunt; poſtquam iſti conſentiunt cum illis, & illi cum iſtis, perinde habetur, ac ſi ab una ratione doceant: Et R. Simeon ben Lakiſch ſuper hanc rem inquiſivit: Solicitus fuit de eo quod dixit R. Elieſer; Etenim R. Elieſer dixit: *Et erit manus mea ſuper Prophetas, qui vident vana, & devorant mendacium, in conſilio populi mei, non erunt:* Hoc eſt fundamentum intercalationis: *Et in ſcriptura domus Iſrael non eſt ſcribenter*. Hæc eſt conſtitutio: *Et in terram Iſrael non ingredientur:* Hæc eſt terra Iſrael: Et dicit R. Elieſer. Quando illuc adſcendi; dixi: ecce prope me unus: Quando fui præfectus, dixi: Ecce prope me duo: Quando adſcendi ad intercalandum, dixi: Ecce prope me tres. R. Ba bar Zebida nomine Rab: Ratio R. Elieſer diſcipuli R. Iſaach, hæc eſt: Quando Synhedrium ſuperius videt, quod Synhedrium inferius non conſecravit, ipſum conſecrat.

Conſtitutio VII. Dicit Rabi Salmai. Ratio R. Jochanan ben Nuri: Eruitur ex eo quod dicitur: quod naſcitur ante ſex horas, non eſt virtus in oculo, ut videat vetus: Atqui extat traditio: Si videatur vetus mane, non videbitur novum inter veſperas; Si videatur novum inter veſperas, non videbitur vetus mane. Dicit R. Chijah bar Ba: Et cur eos accepit Raban Gamaliel? Quia hujuſmodi erat in ejus manibus traditio a patribus ſuis; aliquando incedit citius, & aliquando incedit celerius.

Conſtitutio VIII. Ad quem miſit? Eruitur ex eo quod traditur: Dicit Rabi Jehoſua: Melius mihi erat ut jacerem in meo lecto, quam ut mitteret Raban Gamaliel hac de re. Hoc dicit: Ad R. Jehoſua miſit: Per quem miſit? Eruitur ex eo quod traditur: Hoc modo

do

אמר לו ניחמתני עקיבה. הדא אמרה ביד רבי עקיבה שילח. מה היה לו ללמד. אמר רבי יוסה יודעין היינו שאם קידשוהו שלא בעדים שהוא מקודש . ומה בא להעיד שאם קידשנהו ואחר כך נמצאו העדים וממין הרי זה מקודש . והא תנינן מעשה שעברו יותר מארבעים זוג ועיכבן רבי עקיבה בלוד . על ידי שהיו ארבעים זוג . אבל אם היה זוג אחד לא היה מעכבן .

הלכה ט כתיב יהוה אשר עשה את משה ואת אהרן ואשר העלה וגו׳ . וישלח יהוה את ירובעל ואת בדן ואת יפתח ואת שמואל . ירובעל גדעון . בדן שמשון . יפתח זה יפתח הגלעדי . הקיש שלשה קלי עולם לשלשה אבירי עולם . ללמדך שבית דינו של גדעון ושל יפתח ושל שמשון שקולין . כנגד משה ואהרן ושמואל . ולא עוד אלא שסמך הגדולים מיכן ומיכן והקטנים באמצע . עמד רבן גמליאל ונשקו על ראשו ואמר לו בוא בשלום רבי ותלמידי . רבי בחכמה. ותלמידי ביראת חטא . רבי בחכמה . ותלמידי שכל מה שאני גוזר עליו הוא מקיים . כתיב אלופינו מסובלים וגו׳ . רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש . רבי יוחנן אמר אלופים מסובלים אין כתיב כאן אלא אלופינו מסובלים בשעה שהגדולים סובלין את הקטנים. אין פרץ ואין יוצאת ואין צווחה ברחובותינו . רבי שמעון בן לקיש מסרס הדין קרייא אלופים מסובלים אין כתיב כאן אלא אלופינו מסובלים . בשעה שהקטנים סובלין את הגדולים אין פרץ ואין יוצאת ואין צווחה ברחובותינו . רבי שילה דכפר תמרתה בשם רבי יוחנן עשה ירח למועדים שמש ידע מבואו . משמש ידע מבואו עשה ירח למועדים . אמר רבי ברכיה כתיב ויסעו מרעמסס בחדש הראשון וגו׳ . כד יטמע בלילי מועדא ארבע עשרה מטמיעין אית בה . היי משקיעת החמה את מונה ללבנה. אמר רבי סימון והין על ידי זה ועל ידי זה . אמר רבי יוחנן ויהי ערב ויהי בקר יום אחד . רבי שמעון בן לקיש אמר החדש . עד שיהא כולו מן החדש . אשכחת אמר מה דאמר רבי יוחנן צריכה לרבי שמעון בן לקיש . ומה דאמר רבי שמעון בן לקיש צריכה לרבי יוחנן . אילו אמר רבי יוחנן ולא אמר רבי שמעון בן לקיש הוינן אמרין לא אמר

do illi dixit : Consolatus es me Akiba: Hoc dicit : Per R. Akibam misit : Ad quid docendum ? Quid illi fuit, ut addisceret ? Dicit R. Jose : Noramus, si consecrassent sine testibus, fuisse consecratum : At cur venit ad testandum ? Si consecrassent, & deinde deprehenderentur testes falsi ; Ecce erat consecratum : Atqui legimus : Narratur ; quod transierint plusquam quadraginta paria, & eos retinuit Akiba in Lud ; propterea quod erant quadraginta paria, at si fuisset par unum, non retinuisset.

Constitutio IX. Scriptum est : *Dominus qui fecit Mosen & Aharon, & eduxit &c. Et misit Dominus Jerbahal, & Dedan, & Jephte, & Samuelem*. Jerbahal est Gideon : Dedan est Samson : Jephte est Jephte Galadensis : Æquiparat tres minimos mundi tribus fortibus mundi ; ut doceare, quod Synhedrium Gideonis, & Jephte, & Samsonis æquiparetur Mosi & Aharon, & Samueli : Et præterea admovit præstantissimos hinc inde, & minimos in medio : Stans Raban Gamaliel osculatus est caput ejus, & dixit : Veniat in pace meus magister, & discipule meus, magister in sapientia, & discipulus timore peccati ; Magister in sapientia, & discipulus meus ; Etenim omne, quod de illo decrevi confirmatur : Scriptum est : *Boves eorum crassæ &c.* R. Jochanan, & R. Simeon ben Lakisch ; R. Jochanan dicit : אלופים מסובלים, non scriptum est hoc loco, sed אלופינו מסובלים Quando magni portant parvulos, non erit protervia, neque scortum, neque clamor in eorum plateis : Rabi Simeon ben Levi, hunc textum invertit : אלופים מסובלים non est scriptum hoc loco, sed אלופינו מסובלים. Quando parvuli portant magnos, non est protervea, neque scortum, neque clamor in eorum platei : R. Sila ex pago Thamartha nomine R. Jochanan : Dicit R. Berachia : Scriptum est : *Et profecti sunt de Ramesses mense primo &c.* Quando occultatur nocte solennitatis diei decimæ quartæ, occultatio in ea est. Si occiderit sol, tu numerabis ad lunam : Dicit R. Simon : Et erit opera hujus, & opera illius ; Dicit R. Jochanan : *Et fuit vespera, & fuit mane, dies unus*. R. Simeon ben Lakisch dicit ; mensis ; done totus fuerit ex mense. Deprehenditur, quod dicas : Quod dicit R. Jochanan, est necessarium Simeoni ben Lakisch, & quod dicit R. Simeon ben Lakisch est necessarium Rabi Jochanan ; Si non dixisset R. Jochanan, & non dixisset Rabi Simeon ben Lakisch, diceremus ; Non dixit

אלא אפילו כולו מן החדש . הוי צורכה להיא דאמר רבי שמעון בן לקיש . או אילו אמר רבי שמעון בן לקיש ולא אמר רבי יוחנן הוינן אמרין לא אמר אלא יום הא לילה לא . הוי צורכה להיא דאמר רבי יוחנן . וצורכה להיא דאמר רבי שמעון בן לקיש .

פרק שלישי

א ראוהו בית דין וכל ישראל נחקרו העדים ולא הספיקו לומר מקודש עד שחשיכה הרי זה מעובר ראוהו בית דין בלבד יעמדו שנים ויעידו לפניהם ויאמרו מקודש מקודש . ראוהו שלשה והן בית דין יעמדו שנים ויושיבו מחביריהם אצל היחיד ויעידו בפניהן ויאמרו מקודש מקודש שאין היחיד נאמן על ידי עצמו .

ב כל השופרות כשרים חוץ משל פרה מפני שהוא קרן . אמר רבי יוסי והלא כל השופרות נקראו קרן שנאמר והיה במשוך בקרן היובל כשמעכם את קול השופר . שופר של ראש השנה של יעל פשוט ופיו מצופה זהב ושתי חצוצרות מן הצדדין שופר מאריך וחצוצרות מקצרות שמצות היום בשופר .

ג ובתעניות של זכרים כפופין ופיו מצופה כסף ושתי חצוצרות באמצע שופר מקצר וחצוצרות מאריכות שמצות היום בחצוצרות .

ד שוה היובל לראש השנה לתקיעה ולברכות . רבי יהודה אומר בראש השנה תוקעין בשל זכרים וביובל בשל יעלים .

ה שופר שנסדק ודיבקו פסול . דיבק שיברי שופרות פסול . ניקב וסתמו אם עיכב את התקיעה פסול ואם לאו כשר .

ו התוקע לתוך הבור או לתוך הדות או לתוך הפיטס אם קול שופר שמע יצא . אם קול הברה שמע לא יצא . וכן

xit nisi vel totum ex mense; Ecce necessarium est illi quod dixit R. Simeon ben Lakisch: Aut si non dixisset Rabi Simeon ben Lakisch, & non dixisset R. Jochanan, diceremus; Non dixit nisi diem; at noctem minime. Ecce necessarium est illi, quod dixit R. Jochanan, & necessarium est illi, quod dixit R. Simeon ben Lakisch.

CAPUT III.

I. Si lunam ipsam vidisset Synhedrium, & universus Israel; & investigati sunt testes, & non satis fuerit temporis dicendi: *Consecratum est*; antequam oborirentur tenebræ, ecce mensem faciebat intercalarem: Si vidisset eam Synhedrium solum, constituunt duos, ut coram ipsi testentur, & dicant: *Consecratum est*, *consecratum est*. Si eam videant tres, & illi sint de Synhedrio, constituunt duos, & constituunt de sociis suis prope unum, ut coram ipsis testentur, & dicant: *Consecratum est*, *consecratum est*: Quia unus per se non est fide dignus.

II. Omnes buccinæ sunt legitimæ præter cornu vaccæ, quia illud vocatur קרן sc. *cornu*: Dicit Rabi Jose: Atqui omnes buccinæ vocantur קרן: Dictum est enim? *In trahendo cornu arietino*, *quando audieritis vocem cornu*. Cornu principii anni erat de rupicapra rectum, & ejus orificium erat auro obductum & duæ tubæ ab lateribus: Cornu edebat sonitum diuturniorem, & tubæ breviorem, quia præceptum diei erat, ut cornu clangeretur.

III. In jejuniis de arietinis incurvatis, & eorum orificium erat argento obductum; & duæ tubæ in medio: Cornu edebat sonitum breviorem, & tubæ diuturniorem, quia præceptum diei erat, ut tubis clangeretur.

IV. Æqualis erat Jubilæus principio anni quoad clangorem, & benedictionem. R. Jehuda dicit: In principio anni clangebant cornibus arietinis, & in Jubilæo de rupicapris.

V. Si cornu scissum fuerit, & glutine conjungatur, illegitimum est: Si conjunxerit cornuum fracturus, est illegitimum: Si fuerit perforatum, & foramen occludat, si clangorem impediat, illegitimum est, si minus, est legitimum.

VI. Si clangat intra foveam, aut intra cisternam, aut intra dolium, si clangorem cornu audiat, satisfacit debito suo, si vero sonitum sonorum audiat, non satisfacit debito suo; & similiter

מי שהיה עובר אחורי בית הכנסת או שהיה ביתו סמוך לבית הכנסת ושמע קול שופר או קול מגילה אם כיון לבו יצא ואם לאו לא יצא . אף על פי שזה שמע וזה לא שמע זה כיון לבו וזה לא כיון לבו·

ז והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישרא׳ וגו׳· וכי ידיו של משה עושות מלחמה או שוברות מלחמה · אלא כל זמן שהיו ישרא׳ מסתכלין כלפי למעלן ומכוונין ליבן לאביהם שבשמים הן מתגברין · ואם לאו היו נופלין·

ח כיוצא בו ויאמר יהוה א׳ משה עשה לך שרף ושים אותו על נס וגו׳ וכי נחש ממית ומחייה א׳א כל זמן שישרא׳ מסתכלין כלפי למעלן ומשעבדין את ליבם לאביהן שבשמים היו מתרפאין ואם לאו היו נימוקין·

ט חרש שוטה וקטן אינו מוציא את הרבים ידי חובתן·

סליק פירקא

הלכה א ראוהו בית דין וכל ישראל כו׳ . כיני מתניתא או בית דין או כל ישראל . רבי זעורה רבי אמי בשם רבי יהושע בן לוי מעמעמין על הנראה לעברו · אין מעמעמין על שלא נראה לקדשו . רבי בא ורבי חייה בשם רבי יהושע בן לוי מעמעמין על שלא נראה לקדשו· ואין מעמעמין על הנראה לעברו· מתניתא פליגא על רבי זעורה ראוהו בית דין וכל ישראל נחקרו העדים ולא הספיקו לומר מקודש עד שחשיכה הרי זה מקודש מפני שחשיכה· הא אם לא חשיכה לא . הרא אמרה אין מעמעמין על הנראה לעברו . מתניתא פליגא על רבי בא יכול אם היה צריך שני ימים נותנין לו שני ימים· תלמוד לומר אותו אין לו אלא יום אחד בלבד · הרא אמרה אין מעמעמים על שלא נראה לקדשו . מתניתא פליגא על רבי בא . יכול בשם שמעברים את

liter si transeat post domum congregationis, aut ejus domus sit proxima domui congregationis, & audiat sonitum cornu, aut lectionem Megillah, si corde suo intenderit, satisfacit debito suo, si minus, non satisfacit debito suo; Licet ille audierit, & iste non audierit, & ille intenderit, & iste non intenderit.

VII. *Eratque cum attollert Mose manus suas, ut Israelitæ prævalerent &c.* Num manus Mosis gerebant aut frangebant bellum? Verum tibi dicitur: Quando Israelitæ aspiciebant cœlum, & suo corde serviebant eorum patri, qui in cœlis est, prævalebant, si minus, cadebant:

VIII. Huic simile tu dicis: *Et dixit Dominus ad Mosem: Fac tibi serpentem, & impone eum perticæ, &c.* Num serpens occidebat, & vivificabat? Verum quando Israelitæ adspiciebant cœlum, & corde suo serviebant eorum patri, qui in cœlis est, sanabantur, si minus, tabescebant.

IX. Surdus, stultus, & puer non liberant alios a debito: Hæc est regula generalis: Qui non obligatur ad præceptum, non liberat alios a debito.

Finis capitis.

CONstitutio I. Si vidissent Synhedrium, & universus Israel &c. Ita se habet Misna. Aut Synhedrium, aut universus Israel. R. Zehera, Rabi Amme nomine R. Jehosua ben Levi: Profunde considerant super visione ad intercalandum, at non profunde considerant si non visa fuerit ad sanctificandum. R. Ba, & R. Chijah nomine R. Jehosua ben Levi: Profunde considerunt si non visa fuerit ad sanctificandum, at non profunde considerant super visione ad intercalandum: Misna contraria est τῷ R. Zehera: Si eam vidisset Synhedrium, & universus Israel, & investigati testes; & non esset satis temporis ad dicendum: *Consecratum est* ante obortas tenebras; Ecce consecratum est ante obortas tenebras; Ecce si non oboriantur tenebræ, minime: Hoc dicit: Non profunde considerant super visione ad intercalandum. Misna contraria est τῷ R. Ba. Crederem, si fuerint necessarii duo dies, quod illi assignentur duo dies? Idcirco dictum est: אותו: Non est illi nisi unas dies duntaxat. Hoc dicit: Non profunde considerant si non videatur, ad sanctificandum. Misna contraria est τῷ R. Ba: Crederem, sicut intercalant annum propter necessitatem, quod

השנה מפני הצורך כך יקרשו את החרש
מפני הצורך . תלמוד לומר החרש אחר
החרש הן הולכים . הרא אמרה אין
מעמעמים על שלא נראה לקרשו . מתניתא
פלינא על רבי בא יכול אם לא נראתה
הלבנה לשני ימים . כך יקרשו את החרש
לשני ימים . תלמוד לומר אותם אלה הם
אין אלה מוערי . מפני שלא נראתה . הא
אם נראתה לא . הרא אמרה אין מעמעמין
על שלא נראה לקרשו . הוון בעיי מימר
ולא פלינן . מה דאמר רבי זעורה בשאר
כל החרשים מה דאמר רבי בא על ניסן
ועל תשרי . רבי אומר ניסן לא נתעבר
מימיו . והא תנינן אם בא חרש בזמנו .
אם בא לא בא . רב אמר תשרי לא
נתעבר מימיו . והא תנינן אם היה החרש
מעובר . אם היה . לא היה . וכשקירשו את
השנה באושא ביום הראשון עבר רבי
ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה
אומר כרברי רבי יוחנן בן נורי . אמר רבן
שמעון בן גמליאל לא היינו נוהגין כן
ביבנה . והא תני קירשוהו בראשון ובשני .
רבי זעורה בשם רב חסרא אותה השנה
נתקלקלה . מהו בראשון מהו בשני . רבי
בא בשם רב שנה ראשונה ושנה השנייה .
והא תני ביום הראשון וביום השני .
קירשוהו קורם לזמנו או לאחר עיבורו יום
אחר יכול יהא מקורש תלמור לומר אותם
אותם אלה הם מוערי אין אלה מוערי .
לפני זמנו עשרים ותשעה יום . לאחר
עיבורו שלשים ושנים יום . ומנין שמעברין
את השנה על הגליות שעלו ואריין לא
הניעו . תלמור לומר בני ישראל מוערי
עשה את המוערות שיעשו אותן כל ישרא
אמר רבי שמואל בר נחמן . והן שהניעו
לנהר פרת . רבי יעקב בר אחא רבי אימי
בשם רבי יהורה בן פזי קירשוהו ואחר כך
נמצאו הערים זוממין הרי זה מקורש . קם
רבי יוסי עם רבי יהורה בר פזי אמר ליה

quod etiam intercalarent mensem propter necessitatem? Idcirco dictum est: *Mensem*: Post mensem incedunt: Hoc dicit: Non profunde considerunt si non videatur ad sanctificandum. Misna contraria est ר״ב Rabi Ba. Si non videatur luna duobus diebus, crederem quod sanctificarent mensem pro duobus diebus? Idcirco dictum est: *Ipsas, illæ sunt solennitates*, at ille non sunt solennitates. Quia non apparuit, at si apparuit, minime: Hoc dicit: Non profunde considerant, si non videatur, ad sanctificandum: Isti putant, dicendum: Nonne dissentiunt? Quod dicit R. Zehera, intelligendum est in reliquis omnibus mensibus; Quod dicit R. Ba, intelligendum est in Nisan, & in Tisri: Rabi dicit: Nisan nunquam fuit intercalatus: Atqui legimus: Si veniat mensis in tempore suo. Si veniat; non venit: Rab dicit: Tisri nunquam fuit intercalatus: Atqui legimus: Si fuerit mensis intercalatus; Si fuerit; non fuit: Et quando sanctificarunt annum in Ussa, die primo ministravit R. Ismael ben R. Jochanan ben Beroka & dixit juxta verba R. Jochanan ben Nuri. Dixit Raban Simeon ben Gamaliel; Non ita facere consuevimus in Jabne: Die secundo ministravit R. Chanina ben R. Jose Galilæi, & dixit juxta verba Rabi Akiba. Dixit Raban Simeon ben Gamaliel. Sic nos consuevimus facere in Jabne. Atqui extat traditio: Sanctificarunt illum primo, & secundo: R. Zehera nomine R. Chasda: Ipse annus depravatus fuit. Quid primo, quid secundo? R. Ba nomine Rab: Anno primo, & anno secundo. Atqui extat traditio: Diem primum, & diem secundum sanctificarunt ante tempus suum; Aut dicendum est, post ejus intercalationem diem unum, crederem quod esset consecratus? Idcirco dictum est: *Ipsas, ipsas: Istæ sunt solennitates*; at illæ non sunt solennitates. Ante tempus suum nono & vigesimo die, post intercalationem trigesimo, & secundo die. Et unde probatur, quod intercalarent annum propter captivitates, quæ adscendissent, & nondum pervenissent? Ex eo quod dictum est: *Filiis Israel solennitates*. Fac solennitates, quas faciant omnes Israelitæ. Dicit Rabi Samuel bar Nachman: Et ipsi pervenerant ad flumen Perath. R. Jacob bar Acha, R. Amme nomine R. Jehuda bar Pazi; Si sanctificassent, & deinde testes deprehenderentur falsi, ecce erat consecratus. Surgens R. Jose cum R. Jehuda bar Pazi dixit illi. Audistine

אתה שמעתה מן אבוך הדא מילתא. אמר
ליה כן אמר אבא בשם רבי יוחנן אין
מדקדקין בעדות החדש . בית דין שראו
את ההורג אמרו אם רואין אנו אותו אין
אנו מכירים אותו לא היו עורפים דכתיב
ועינינו לא ראו מכל מקום והרי ראו.
ובית דין שראו את ההורג. אית תניי תני
יעמדו כולם ויעידו במקום אחר . רבי
יהודה בר פזי בשם רבי זעורה כשם שהן
חלוקים כאן . כך חלוקים בעדות החדש .
ויקום חד ויתיב חד. ויקום חד ויתיב חד .
שנייא היא שאין העד נעשה דיין . כהדא
רב חונה הוה ידע שהדו לחד בר נש אזל
בעי מידון קומוי וכפר ביה. אמר ליה רבי
שמואל בר רב יצחק בגין דאת ידע דרב
חונה בר נשא רבה את כפר ביה . מה
אילו ייזל וישהד עלך קומי בית דין חורן.
קרא ערר על חתימת ידי העדים על
חתימת ידי הדיינין . רבי בא בשם רב
יהודה רצה לקיים בכתב ידי העדים מקיים
בכתב ידי הדיינים מקיים . ואני אומר
אפילו בעד אחד אפילו בדיין אחד מקיים.
ביומוי דרבי אבהו אתון בעיי מימר
נואלינו ואמרון נאולתינו וקבלום . ביומוי
דרבי ברכיה אישתתקון. אמר לון שמעתון
דאיתקדש ירחא . וארכינון בראשיהון
וקבלון.

הלכה ב הוון בעיי מימר ולא
פליגין . אשכחת תני רבי יוסה מכשיר
בשל פרה וחכמים פוסלים . מה טעמיה
דרבי יוסי והיה במשוך בקרן היובל . מה
טעמא דרבנן ותיטב ליהוה משור פר
מקרין מפריס . מקרן כתיב . ורבנן כל
השופרות נקראו קרן ונקראו שופר חוץ
משל פרה שנקרא קרן ולא נקרא שופר .
התיבון הרי של יעל הרי אינו קרוי לא
קרן ולא שופר . מאי כדון . כהיא דאמר
רבי לוי שנייא היא שאין קטיגור נעשה
סניגור .

ne hoc a patre tuo? Reſpondit: Sic mihi dixit pater meus nomine R. Jochanan: Non perſcrutantur ſubtiliter teſtimonia novilunii: Synhedrium ſi videat homicidam, dicet: Si ipſum vidimus, ipſum non novimus; non ſunt familiares. Scriptum eſt enim: *Et oculi noſtri non viderunt*. Omnino; at ecce viderunt: Si Synhedrium videat homicidam: Eſt qui doceat; Stabunt duo, & teſtabuntur coram illis. Eſt qui docet: Stabunt omnes, & teſtabuntur in loco uno. R. Jehuda bar Pazi nomine Rabi Zehera; ſicut hic diſſentiunt, ita pariter in teſtimoniis noviluniorum diſſentiunt. Et ſurget unus, & ſedebit unus. Diverſum eſt; quia teſtis non fit judex. Sicut R. Huna norat teſtimonium pro quodam viro, voluit eum judicare; ſurgens eum abnegavit. Dixit illi Rabi Samuel bar R. Iſaach; tu cognoſcis Rabi Huna virum maximum, & tu abnegaſti? Quid veniens teſtabitur in te coram alio Synhedrio? Dixit illi R. Huna: Itane fecerunt? Reſpondit; ſic & abſolvit R. Huna ſemetipſum ab hoc judicio, & venit, & teſtatus eſt coram alio Synhedrio. Dixit illi R. Huna: Itane fecerunt? Reſpondit: ſic: Et abſolvit R. Huna ſeipſum ab hoc judice, & venit, & teſtatus eſt de eo coram alio Synhedrio; Clamavit & contendit ſuper obſignatione manuum teſtium, & ſuper obſignatione manuum judicum. R. Ba nomine R. Jehuda, expoſuit ad confirmandum; in ſcriptura manuum teſtium confirmatur, in ſcriptura manuum judicum confirmatur: At ego dico; vel teſte uno, vel judice uno confirmatur. Tempore R. Abau voluerunt dicere נואלינו, & dixerunt נאולתינו. Et acceperunt; tempore R. Berachia fecerunt eos tacere: Dixit illis: Audiſtis, quod conſecratum ſit novilunium: Et extenderunt capita ſua, & acceperunt.

Conſtitutio II. Illi putant dicendum: Nonne diſſentiunt? Deprehenditur quod extet traditio, quod R. Joſe legitimum faciat cornu vaccæ, & ſapientes reprobant. Quænam eſt ratio R. Joſe? *Et erit atrahendo cornu arietino*. Quænam eſt ratio ſapientum? *Et placebit Domino ſuper vitulum novellum cornua producentem*. קמרן ſcriptum eſt: Et ſapientes: Omnes buccinæ vocantur קרן & vocantur שופר, excepto cornu vaccæ, quod vocatur קרן at non vocatur שופר: At opponunt: Ecce cornu rupicapræ, ecce non vocatur neque קרן, neque שופר. Quid nunc? Sicut dicit R. Levi: Diverſum eſt hoc; ne accuſator fiat advocatus.

הלכה ג אמר רבי יונה כרי
שיפשטו לכם בתשובה . פיו מצופה זהב .
ציפהו זהב מבפנים פסול . מבחוץ כשר .
ציפהו מקום הנחת פיו או שהיה קילו
עבה מחמת הציפוי פסול . אמר רבי יוסה
הדא אמרה פשוטה ששמע מקצתה מן
המתעסק לא יצא . והיידא אמרה תקע
בראשונה ומשך בשנייה כשתים אין בידו
אלא אחת. רבי אבא בר זמינא בשם רבי
זעורה אפילו אחת אין בידו . למה ראשה
נבי סופה מצטרף . וסופה נבין ראשה
מצטרף . לא ראשה אית לה סוף ולא
סופה אית לה ראש.

הלכה ד אמר רבי יונה כרי
שיכופו את לבם בתפילה. קומי רבי יהושע
בן לוי תקעין בתעניתא . רבי יוסה בעי
בעי ויתקעון קומוי בחצוצרתא. ולא שמיע
דתני חצוצרות במקדש . אין חצוצרות
בגבולין . ויתפללו לפניו עשרים וארבע ;
כהדא רבי יוחנן מתפלל בתשעה באב
עשרים וארבע ומפקד לתלמידוי לא
תילפון מיני הדין עובדה דצריכה ליה .
אבל הוא . תענית ציבור הוא . רבי יוסה
בשם רבי יהושע בן לוי אינו תענית ציבור
רבי יונה רבי יצחק בר נחמן בשם רבי
יהושע בן לוי אבל הוא אינו תענית ציבור
אמר רבי זעורה מילתיה דרבי יוחנן אמר
יחיד בתשעה באב מתפלל ארבע. הא
עשרים וארבע לא.

הלכה ה אני יהוה אלהיכם אילו
המלכיות . זכרון תרועה אילו הזכרונות ;
שופר תרועה אילו השופרות . עד כרון
ראש השנה . יובל . והעברת שופר תרועה
בחדש השביעי בעשור לחדש ביום
הכיפורים . שאין תלמוד לומר בחדש
השביעי. מה תלמוד לומר בחדש השביעי
אלא כל מה שאת עושה בראש השנה
הוי עושה בעשור לחדש. מה כאן מלכיות
זכרונות ושופרות אף כאן מלכיות זכרונות
ושופרות . מנין שהיא פשוטה לפניה ;
תלמוד לומר והעברת שופר . ומנין שהיא
פשוטה לאחריה תלמוד לומר תעבירו
שופר. עד כרון יובל. ראש השנה והעברת
שופר תרועה בחדש השביעי בעשור לחדש

Constitutio III. Dicit R. Jonas : Ut inclinent cor suum ad pœnitentiam : Si orificium ejus obducat auro ; si interius obduxerit auro , est illegitimum ; si foris , est legitimum ; Si auro obducat situm , ubi os quiescit , aut si fuerit ejus sonitus opacus propter obductionem est illegitimum. Dicit Rabi Jose : Hoc dicit : Si clangorem extensum audiat ex parte , eo quod sit occupatus , non satisfacit officio suo : Et hac de causa dicit : Si clanxerit primam , & protraxerit ultimam quasi duas , non est in manu sua nisi una . R. Aba bar Zabina nomine R. Zehera ; vel una non est in manu sua . Qua de causa ? Principium prope finem conjungitur , at finis prope principium non conjungitur: Principio non est finis , neque finis est principium .

Constitutio IV. Dicit R. Jonas : ut inclinent cor suum in oratione . Coram R. Jose ben Levi clangebant in jejunio: R. Jose quæsivit: Nonne clanxerunt coram eo tubis ? At non auscultavit ; Etenim extat traditio : Tubæ in sanctuario ; at non sunt tubæ in terminis . Et recitabant coram quatuor & viginti benedictiones . Juxta opinionem Rabi Jochanan. Nona die Ab quatuor & viginti Et præcepit discipulis suis , ne addiscerent species hujus facti , quod erat necessarium : Lugens erat, jejunium cœtus erat . R. Jose nomine R. Jehosua ben Levi ; non erat jejunium cœtus ; R. Jonas , R. Isaach bar Nachman nomine R. Jehosua ben Levi ; Lugens erat , & jejunium cœtus erat . Dicit R. Zehera ; Ex sententia R. Jochanan dicitur . Privatus nona die Ab recitabit quatuor orationes ; non dicit nisi quatuor , at non quatuor & viginti .

Constitutio V. *Ego Dominus Deus vester:* Ista sunt imperia*: Memoriale clangoris* . Istæ sunt memoriæ . *Cornu clangoris* . Ista sunt cornua : Hactenus de principio anni : Nunc de Jubilæo : *Et Et facies transire cornu clangoris mense septimo , die decima mensis , die expiationum* . Neque erat necesse ut diceretur ; *mense septimo* . Cur igitur dictum est *mense septimo* ? Sicut hic imperia , & memoriæ , & cornua , ita pariter ibi imperia , & memoriæ , & cornua : Unde probatur , quod clangor extensus esset ante illum? Ex eo quod dictum est : *Et facies transire cornu* . Et unde probatur, quod clangor extensus esset post illum ? Ex eo quod dictum est : *Et facietis transire cornu* : Hactenus de Jubilæo : Nunc de principio anni : *Et facies transire cornu clangoris* , *mense septimo* de-

ביום הכיפורים. שאין תלמוד לומר בחדש השביעי מה תלמוד לומר בחדש השביעי. אלא מה שאת עושה בחדש השביעי כבעשור לחדש. מה כאן תוקע ומריע ותוקע. אף כאן תוקע ומריע ותוקע. מנין שהן שלש של שלש שלש. תלמוד לומר יום תרועה. זכרון תרועה. שופר תרועה: עד כדון כרבי עקיבה, כרבי ישמעאל. תני רבי ישמעאל ותקעתם תרועה. ותקעתם תרועה יתקעו למסעיהם. אין תימר היא תקיעה היא תרועה. והכתיב ובהקהיל את הקהל תתקעו ולא תריעו. יובל היא אף על פי שלא השמיטו. אף על פי שלא תקעו בשופר. או יכול אף על פי שלא שילחו עבדים תלמוד לומר היא דברי רבי יהודה. רבי יוסה אומר יובל אף על פי שלא השמיטו אף על פי שלא שילחו עבדים. או יכול אף על פי שלא תקעו בשופר. תלמוד לומר היא. אמר רבי יוסה מאחר שהכתוב תולה אותה לעניין תקיעת שופר. וכתוב אחר תולה אותה לעניין שילוח עבדים. מפני מה אני אומר יובל שלא בשילוח עבדים שאיפשר ליובל בלא שילוח עבדים אבל אי איפשר ליובל שלא בתקיעת שופר. דבר אחר תקיעת שופר תלויה בבית דין. ושילוח עבדים תלוי בכל אדם. ואתייא כהיא דאמר רבי שמואל בר רב יצחק וידבר יהוה אל משה ואל אהרן ויצום אל בני ישראל. על מה ציום על פרשת שילוח עבדים. ואתיא כהיא דאמר רבי הילא לא נענשו ישראל אלא על פרשת שילוח עבדים. הדא הוא דכתיב מקץ שבע שנים תשלחו איש את אחיו העברי וגו'. תני בשם רבי נחמיה היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה. דברי תורה עניים במקומן ועשירים במקום אחר. אמר רבי יוחנן זו דברי רבי יהודה ורבי יוסא. אבל דברי חכמים קידוש בית דין ותקיעת שופר והשמט כספים משמיטין. ניחא קידוש בית דין ותקיעת שופר. השמט כספים לא בסוף הן משמיטין. רבי זעורה שמע לה מן הדא ויאמר אלי אל תירא דניאל כי מן היום הראשון אשר נתת לבך להבין ולהתענות לפני אלהיך

decimo die mensis, die expiationum: Neque erat necesse ut diceretur: *Mense septimo*. Cur igitur dictum est: *Mense septimo*? Nisi ut facias, quod fecisti mense septimo decima die mensis; sicut ibi clangit, & edit sonum tremulum, & clangit; ita pariter hoc loco clangit, & edit sonum tremulum, & clangit. Unde probatur, quod ter repetatur, & singuli ordines clangorum tribus constent? Ex eo quod dictum est: *Dies clangoris: Memoriale clangoris, cornu clangoris:* Hactenus juxta mentem Rabi Akiba: Nunc juxta mentem R. Ismael. Traditio R. Ismael: *Et clangetis jubilo; quod si clanxeritis jubilo secundo: Jubilo clangent in itineribus eorum.* Si dicas: Tam Tekia, quam Terua: Atqui scriptum est: *Et in congreganda congregatione clangent, & non jubilabunt. Jubilæus ille;* vel si non fuerit remissio, vel si non clanxerint cornu, aut crederem vel si non fuerit dimissio servorum? Idcirco dictum est: *Ille*. Verba R. Jehuda. R. Jose dicit: *Jubilæus:* Vel si non fuerit remissio, vel si non fuerit dimissio servorum; aut crederem vel si non clanxerint cornu? Idcirco dictum est: *Ille*. Dicit R. Jose: Postquam textus fecit illum dependere a clangore cornu, & alter textus facit illum dependere a dimissione servorum, cur ego dicam sine dimissione servorum? Potest esse Jubilæus sine dimissione servorum: at non potest esse Jubilæus sine clangore cornu: At ecce clangor cornu dependet a Synhedrio, & dimissio servorum dependet a cunctis hominibus. Et concluditur juxta illud quod dicit R. Samuel bar R. Isaach: *Et locutus est Dominus cum Mose & Aharon; Et mandavit eos ad filios Israel*. De quo præcepit? De sectione dimissionis servorum: Et concluditur juxta illud, quod dicit R. Ela: Non puniti sunt Israelitæ nisi propter sectionem dimissionis servorum. Hinc scriptum est: *In fine septem annorum dimittetis quisque fratrem suum Hebræum &c.* Traditio nomine R. Nehemia: Navibus mercatoriis longe adducet panem suum. Verba legis: pauperes in locis suis, & divites in alio loco. Dicit R. Jochanan; Ista sunt verba R. Jehuda, & R. Jose. Et verba sapientum; sanctificatio Synhedrii, & clangor cornu, & remissio debiti: sunt remissiones: Recte: Sanctificatio Synhedrii, & clangor cornu. Remissio debiti minime; in fine remittuntur: Zehera hinc probat: *Et dixit mihi: Ne timeas Daniel, quia a die primo, quo dedisti cor tuum ut intelligeres, & te affligeres coram Deo tuo, exaudita*

נשמעו דבריך. כבר נשמעו דבריך. אמר רבי יוחנן טעמיה דרבי יהודה כדי ליתן את המצוי על המצוי. ואת שאינו מצוי על שאינו מצוי.

הלכה ו שופר שנסדק ודיבקו פסול. למי נצרכה לרבי נתן. דיבק שיברי שופרות פסול. עוד היא דרבי נתן. ניקב וסתמו. רבי חייה בשם רבי יוחנן דרבי נתן היא. דתני ניקב וסתמו בין במינו בין שלא במינו אם היה מעכב את התקיעה פסול ואם לאו כשר. רבי נתן אומר במינו כשר שלא במינו פסול. רבי חייה בשם רבי יוחנן ביני מתניתא אם היה מעכב את תתקיעה פסול. ואם לאו בשר. רבי אבא בר זמינא בשם רבי זעורה והוא שסתמו. אבל אם לא כתמו בשר. שכל הקולות בשרים בשופר. רבי יעקב בר אחא אמר אבא בר בא שאל לרבי שופר קרוח מהו אמר ליה בזה תוקעין ביבנה. רבי בא בעי קומי רב שופר קרוח מהו אמר ליה כזה תוקעין בעייניטב.

הלכה ז אמר רבי יוסי בן חנינה לא אמר אלא ובן מי שהיה עובר. הא אם עמד חזקה כוין. נתן שופר בתוך שופר ותקע אם קול הפנימי שמע יצא. אם קול חיצון שמע לא יצא. רבי אבינא בעי הפכו מהו. נישמעינה מן הדא גרדו מבפנים פסול מבחוץ כשר. לא אמר לא גרדו הא אם הפכו פסול. מה בין זה לזה זה ביטל חללו. וזה לא ביטל חללו.

הלכה ח רבי יהושע בן לוי אמר עמלק כושפן היה. מה היה עושה היה מעמיד בני אדם ביום גיניסיא שלו לומר לא במהרה אדם נופל ביום גיניסיא שלו. מה עשה משה עירבב את המזלות הדא הוא דכתיב שמש ירח עמד זבולה וגו'. וכתיב נתן תהום קולו רום ידיהו נשא. מרום ידיהו נשא נתן תהום קולו. דניאל אמר וצבא תינתן על התמיד בפשע בפשעה של תורה. ותשלך אמת ארצה.

sunt verba tua. Jam exaudita sunt verba tua. Dicit R. Jochanan; Ratio R. Jehuda hæc est: Ut ponatur existens super existente, & quod non est existens super eo, quod non est existens.

Constitutio VI. Cornu, quod scissum est, & glutine conjunctum, illegitimum est: Cui necessarium est? ל״ר Rabi Nathan. Si conjunxerit fracturas cornuum, est illegitimum. Præterea dicit R. Nathan: Si foramen habeat, & illud claudat. R. Chijah nomine R. Jochanan; R. Nathan hæc est opinio; Etenim extat traditio: Si foramen habeat, & illud claudat sive cum sua specie, sive de materia, quæ non sit ex sua specie, si impediat clangorem, est illegitimum, si minus, est legitimum, si non fuerit cum specie sua, est illegitimum. Rabi Chijah nomine R. Jochanan. Ita se habet Misna; si impediat clangorem, est illegitimum, si minus, est legitimum. R. Aba bar Zamina nomine R. Zehera; dummodo illud claudat, at si illud non claudat, est legitimum; Etenim omnes sonitus sunt legitimi in cornu. R. Jacob bar Acha dicit; Aba bar Ba quæsivit a Rabi: Cornu perforatum, quid? Respondit: Hujusmodi cornu clangebant in Jabne. R. Ba quæsivit coram Rab: Cornu perforatum, quid? Respondit: Hujusmodi cornu clangebant in Initab.

Constitutio VII. Dicit R. Jose ben Chanina non dicit, nisi siquis transeat: Ecce si stet, præsumitur, quod animum advertat: Si indat cornu intra cornu, & clangat, si sonitum interiorem audiat, satisfacit debito suo, si sonitum exteriorem audiat, non satisfacit debito suo. R. Abina quæsivit; si invertat, quid? Hinc eruitur; si intus illud scalpat, est illegitimum, si foris, est legitimum; Non dicit nisi quando scalpat; Ecce si invertat, est illegitimum. Quodnam est discrimen inter hoc & illud? Hoc abolet ejus vacuitatem, & illud non abolet ejus vacuitatem.

Constitutio VIII. R. Jehosua ben Levi dicit: Amalech præstigiator erat; constituit homines in die nativitatis suæ, dicens: Præceps non cadit homo in die nativitatis suæ. Quid fecit Mose? Conturbavit planetas: Hinc scriptum est: *Sol & luna steterunt in habitaculo suo*. Et scriptum est: *Dedit abyssus vocem suam, altitudo manus suas levavit: Dedit abyssus vocem suam &c.* Daniel dicit. *Robur autem datum est ei contra sacrificium juge* propter peccata? Propter peccata legis. *Et prosternetur veritas in terra*. Quando? Quando

אימתי שישראל משליכין דברי תורה לארץ המלכות הרשעה הזאת גוזרת ומצלחת . מה טעמא ותשלך אמת ארצה ועשתה והצליחה . ואין אמת אלא תורה היך מה דאת אמר אמת קנה ואל תמכור חכמה ומוסר ובינה . אמר רבי יהודה בר פזי זנח ישראל טוב אויב ירדפו . ובין טוב אלא תורה היך מה דאת אמר כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזובו.

הלכה ט אמר רבי יסא בארבעה מקומות נאמר עשה לך תיבת עצי גופר . עשה לך שתי חצוצרות בסף . עשה לך חרבות צורים . עשה לך שרף לא פירש . אמר משה עיקרה לא נחש הוא . לפיכך ויעש משה נחש נחשת . מיכן היה רבי מאיר רורש שמות. חד בר נש הוה שמיה כידור . אמר לון רבי מאיר הובא לכון מיניה בר נש ביש הוא כי דור תהפוכות המה . רבי לוי בשם רבי חמא בר חנינה והיה הנשוך אין כתיב כאן אלא כל הנשוך אפילו נשיכת כלב . אפילו נשיכת נחש . ולא רמיא נשיכת כלב וראה. נשיכת נחש והביט . רבי יהודה גוריא בשם רבי אחא נשיכת כלב שאינו ממינו וראה . נשיכת נחש שהוא ממינו והביט . ורבנן אמרי נשיכת כלב שאינו מחלחל וראה. נשיכת נחש שהוא מחלחל והביט .

הלכה י תני אבל אמרו אשה מברכת לבעלה עבד לרבו . קטן לאביו לא כן אמר רבי אחא בשם רבי יוסה ברבי נהוראי כל שאמרו בקטן כרי לחנכו. תיפתר בעונה אחריהן כהיא דתנינן תמן מי שהיה עבד או אשה או קטן מקרים אותו . ועונה אחריהם מה שהם אומרים ותהא לו מארה. תבוא מאירה לבן עשרים שצריך לבן עשר.

פרק רביעי

א יום טוב של ראש השנה שחל להיות במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה . משחרב בית המקרש התקין רבן

do Israelitæ emittunt verba legis in terram, regnum impium hoc decernit, & prosperatur. Qua de causa? Quia dictum est: *Et prosternetur veritas in terra, & faciet, & prosperabitur*. At non est veritas nisi lex; quomodo tu dicis: *Veritatem erue, & noli vendere sapientiam, & doctrinam & intelligentiam*. Dicit Rabi Jehuda bar Pazi. *Projecit Israel bonum, inimicus persequetur eum*: At bonum non est nisi lex; quomodo tu dicis: *Partem bonam dedi vobis, legem meam non spernetis*.

Constitutio IX. Dicit R. Isa: In quatuor locis dictum est: *Fac tibi:* In tribus explicatur; at unus non explicatur: *Fac tibi arcam de lignis pineis: Fac tibi duas tubas argenteas: Fac tibi cultros lapideos: Fac tibi serpentem:* Non exprimit. Dixit Mose: A principio non erat serpens; ideoque fecit Mose serpentem æneum; Hinc R. Meir exponebat nomina; Cuidam erat nomen כידור. Dixit illis R. Meir: Ingressus est ad vos hæreticus. Homo malus ille est, quia generatio perversa est illa. R. Levi nomine R. Chama bar Chanina: Eritque ut qui morsus fuerit: Non est scriptum hoc loco, sed: *Quisquis morsus fuerit:* Vel morsu canis, vel morsu serpentis. At non est similis morsus canis; *& aspexerit eum;* morsus serpentis, *& inspexerit*. R. Jehuda Garjah nomine R. Acha: Morsus canis, qui non est ex ejus specie; *& aspexerit:* Morsus serpentis, qui est ex ejus specie: *Et inspexerit*. Et sapientes dicunt: Morsus canis, quando non agitetur; *& si aspexerit eum*. Morsus canis, qui agitatur; *& si inspexerit eum*.

Constitutio X. Traditio: At dixerunt: Uxor benedicit marito suo, & servus domino suo, puer patri suo: Recte: Uxor benedicit marito suo, & servus domino suo, puer patri suo: Non ita dicit R. Acha nomine R. Jose bar Nurai: Quod dicunt de puero, ut erudiatur: Potest exponi de illo qui respondeat post illos: Sicut ibi legimus: Quando servus, aut fœmina, aut puer legerint: Et qui respondet post eos; quid dicunt? Sit illi maledictio, veniat maledictio filio viginti annorum, qui opus habeat filio decem annorum.

CAPUT IV.

I. SI dies festus principii anni incidat in Sabbathum; in sanctuario clangunt, at non in provincia: Post excidium domus sanctuarii constituit Raban Jochanan ben Zachai, ut clangerent

יוחנן בן זכאי התקין שיהו תוקעין בכל מקום שיש בו בית דין . אמר רבי אלעזר לא התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהו תוקעין אלא ביבנה בלבד . אמרו לו אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו בית דין.

ב ועוד זאת היתה ירושלם יתירה על יבנה שכל עיר שהיא רואה ושומעת וקרובה ויכולה לבוא תוקעין בה וביבנה לא היו תוקעין אלא בבית דין בלבד.

ג בראשונה היה הלולב ניטל במקדש שבעה ובמדינה יום אחד. משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא לולב ניטל במדינה שבעה זכר למקדש. ושיהא יום הנף כולו אסור.

ד בראשונה היו מקבלין עדות החדש כל היום . פעם אחת נשתהו העדים מלבוא וקילקלו הלוים בשיר. התקינו שלא יהו מקבלין אלא עד המנחה . באו מן המנחה ולמעלן נוהגין אותו היום קודש ולמחר קודש . משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהו מקבלין עדות החדש כל היום.

ה אמר רבי יהושע בן קרחה ועוד זו התקין רבן יוחנן בן זכאי שאפילו ראש בית דין בכל מקום שלא יהו העדים הולכין אלא למקום הוועד.

ו סדר ברכות אומר אבות וגבורות וקדושת השם וכולל מלכיות עמים ואינו תוקע . קדושת היום ותוקע . זכרונות ותוקע . שופרות ותוקע ואומר עבודה והודייה וברכת כהנים . דברי רבי יוחנן בן נורי.

ז אמר לו רבי עקיבה אם אינו תוקע למלכיות למה הוא מזכיר . אלא אומר אבות וגבורות וקדושת השם וכולל מלכיות עם קדושת היום ותוקע . זכרונות ותוקע . שופרות ותוקע . ואומר עבודה והודייה וברכת כהנים.

ח אין פוחתין מעשר מלכיות מעשרה זכרונות מעשרה שופרות . רבי

rent in cunctis locis, ubi esset Synhedrium. Dicit R. Eliezer: Non constituit Raban Jochanan ben Zachai nisi in Jabne duntaxat. Dixerunt ei: Tam in Jabne, quam in cunctis locis, ubi esset Synhedrium.

II. Et hoc habet Hierosolyma præ Jabne, quod omnis civitas, quæ illam videt, & audit, & quæ propinqua est, & quæ possit venire; at in Jabne non clangebant, nisi in Synhedrio duntaxat.

III. In principio palmam gestabat in Sanctuario septem diebus, & in provincia die uno; post excidium domus sanctuarii constituit Raban Jochanan ben Zachai, ut palmam gestarent in provincia septem diebus in memoriam sanctuarii, atque ut integer dies agitationis esset interdictus.

IV. In principio accipiebant testimonium novilunii toto die: Aliquando contigit, ut nuncii morarentur usque ad occasum solis, & Levitæ errarent in cantico. Decreverunt ne reciperent nisi usque ad tempus oblationis muneris, si vero advenirent nuncii a tempore oblationis muneris & ultra, instituebatur ipse dies sanctus, & dies posterior sanctus: Post excidium domus sanctuarii, constituit Raban Jochanan ben Zachai, ut acciperent testimonia de novilunio toto die.

V. Dicit R. Jehosua ben Korcha; & præterea hoc constituit Raban Jochanan ben Zachai; licet esset omni in loco princeps Synhedrii, tamen nuncii ire non debebant nisi ad locum notum.

VI. Hic erat ordo benedictionum: Recitabit sectionem patrum, fortitudinum, & sanctificationis nominis Divini, & in iis comprehendet sectionem regni, at non clanget; post sanctificationem diei clanget; post sectionem memorationum clanget; post sectionem cornuum clanget; & recitabit sectionem de ministerio, de confessione, & de benedictione sacerdotum; verba R. Jochanan ben Nuri.

VII. Respondit ei R. Akiba; Si non clangit in sectione regni, cur memorat? At recitabit sectionem patrum, & fortitudinum, & sanctificationis nominis Divini, & clanget; & comprehendat sectionem de regno cum sanctificatione diei & clanget; post sectionem memorationum clanget; post sectionem cornuum clanget, & recitabit sectionem de ministerio, & de confessione, & de benedictione sacerdotum.

VIII. Non diminuent a decem benedictionibus regni, a decem benedictionibus memorationum, & a decem benedi-

יוחנן בן נורי אומר אם אמרן שלש שלש יצא. אין מזכירין מלכות זכרון שופר של פורענות מתחיל בתורה ומשלים בנביא. רבי יוסי אומר אם השלים בתורה יצא.

ט העובר לפני התיבה ביום טוב של ראש השנה השני מתקיע. ובשעת ההלל הראשון מקרא את ההלל.

י שופר של ראש השנה אין מעבירין עליו את התחום ואין מפקחין עליו את הגל ולא עולין באילן ולא רוכבין על גבי בהמה ולא שטין על פני המים ואין חותכין אותו לא בדבר שהוא משום שבות ולא בדבר שהוא משום לא העשה. אבל אם רצה ליתן לתוכו יין או מים יתן אין מעכבין את התינוקות מלתקוע אבל מתעסקין בהם עד שילמודו. והמתקעסק לא יצא והשומע מן המתעסק לא יצא.

יא סדר תקיעות של שלש שלש: שיעור תקיעה כדי שלש תרועות. שיעור תרועה כדי שלש יבבות. תקע בראשונה ומשך בשנייה כשתים אין בידו אלא אחת. מי שבירך ואחר כך נתמנה לו שופר תוקע ומריע ותוקע. תוקע ומריע ותוקע שלשה פעמים. כשם ששליח ציבור חייב כך כל יחיד ויחיד חייב. רבן גמליאל אומר שליח ציבור מוציא את הרבים ידי חובתן.

סליק פירקא

הלכה א יום טוב של ראש השנה כו'. רבי אבא בר פפא אמר רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש הוון יתיבין מקשיי. אמרין תנינן יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה. אין דבר תורה הוא אף בגבולין ידחה. אין לית הוא דבר תורה אף במקדש לא ידחה. עבר כהנא אמרין הא גברא רבה דנישאול ליה: אתון שאלון ליה אמר לון כתוב אחד אומר יום תרועה וכתוב אחד אומר זכרון תרועה. הא כיצד בשעה שהוא חל בחול יום תרועה בשעה שהוא חל בשבת זכרון תרועה. מזכירין אבל לא תוקעין. רבי זעורה מפקד לחברייא עולון ושמעון קליה

dictionibus cornuum. R. Jochanan ben Nuri dicit: Si legat tres ex singulis, satisfacit officio suo; Non memorantur regna, & corna ultionis: Incipiet a lege, & desinet in propheta. R. Jose dicit: Si absolvat in lege, satisfacit officio suo.

IX. Si pertranseat ante arcam in die festo principii anni, secundus clanget, & tempore Hallel primus leget Hallel.

X. Cornu principii anni non traducunt extra terminum, nec pro eo aperiunt cumulum, non adscendunt pro eo arborem, nec equitant super jumento, nec natant in superficie aquarum, neque illud scindunt, sive re, quæ prohibita sit ex decreto scribarum, neque re, quæ prohibeatur præcepto negativo; at siquis illud velit implere aquis, aut vino, impleat; Non impediunt pueros a clangendo; at operam dant cum iis, donec addiscant, & qui se exercet, non satisfacit officio suo, & qui audit ab eo, qui se exercet, non satisfacit officio suo.

XI. Ordo clangorum ter repetitur, & singulus ordo ex tribus componitur: Mensura Tekia instar trium Teruot, quantitas Terua instar trium jubilationum: Si clanxerit primam, & protraxerit in secunda quasi duas, non est in ejus manu nisi una: Benedicit, & postea datur ei cornu, clangit, & edit sonum tremulum, & clangit. Clangit, & edit sonum tremulum, & clangit tribus vicibus: Sicut minister cœtus tenetur, ita pariter singuli tenentur. Raban Gamaliel dicit; Minister cœtus potest alios liberare a debito.

Finis capitis.

CONstitutio I. Si dies festus principii anni &c. R. Aba bar Papa; dicit R. Jochanan, & R. Simeon ben Lakisch adsidentes argumentabantur, dicentes: Legimus: Si dies festus principii anni incidat in Sabbathum, in sanctuario clangunt, at non in provincia; Si hoc ex lege est, vel in terminis pellet; Si non sit ex lege, vel in sanctuario non pellet. Cum pertransiret Channa, dixerunt; Ecce vir magnus; quæremus ab eo: Cum ab eo quæsissent, respondit eis; Alter textus dicit: *Dies clangoris:* Et alter dicit: *Memoriale clangoris:* Quomodo? Quando incidat in diem profanum; *Dies clangoris*; Quando incidat in Sabbathum: *Memoriale clangoris:* Memorabant, at non clangebant. R. Zehera præcipiebat sociis suis, ut adscendentes audirent vocem R. Levi,

דרבי לוי דרש דלית איפשר דהוא מפיק פרשתיה דלא אולפן . ועל ואמר קומיהון כתוב אחד אומר יום תרועה . וכתוב אחר אומר זכרון תרועה . הא כיצד בשעה שהוא חל בחול יום תרועה . בשעה שהוא חל בשבת זכרון תרועה . מזכירין אבל לא תוקעין . מעתה אף במקדש לא ירתה . תנא באחד לחרש . מעתה אפילו במקום שהן יורעין שהוא באחר לחרש ירתה . תני רבי שמעון בן יוחי והקרבתם במקום שהקרבנות קריבין . אמרין חברייא קומי רבי יונה והכתיב והעברת שופר תרועה בחרש השביעי וגו׳. אמר לון זו את מעביר בארצכם הא אחרת לא . אמרין ליה או נאמר זו אתם מעבירין בארצכם. הא אחרת בין בארץ בין בחוצה לארץ . אמר רבי יונה אילו הוה כתיב תעבירו שופר בארצכם הייתי אומר כאן מיעט ובמקום אחר ריבה . אלא בכל ארצכם כאן ריבה ובמקום אחר מיעט.

הלכה ב והן שיהו כל הדרכים האילו בה . רואה ואינה שומעת כגון ירושלם מלמעלן ועיר מלמטן . ושומעת ואינה רואה. ההר מפסיק. רואה ושומעת ואינה יכולה לבוא . חוץ לתחום . רואה ושומעת וקרובה ואינה יכולה לבוא הנחל מפסיק . רבי יונה בעי היתה לבוא בעירובין היך מה דאת אמר בירושלם שכל עיר שהיא ושומעת וקרובה ויכולה לבוא תוקעין בה . ואמר אף ביבנה כן. ירושלם רבר תורה והעיירות הסמוכות לה דבר תורה. ורבן יותנן בן זכאי מתקין על דבר תורה . ויבנה מדבריהן והעיירות הסמוכות לה מדבריהן . ורבן יוחנן בן זכאי מתקין על דבריהן . ויש תקנה אחר התקנה. רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי יצאו בית רין ממקום למקום ולא היו תוקעין . רבי יוסה בעא קומי רבי סימון אפילו מבית לבית אפילו מטריקלין לקיטון . אמר ליה בי רבי עד כאן שמעתי.

הלכה ג ושמחתם לפני יהוה אלהיכם שבעת ימים . אית תניי תני בשמחת שלמים הכתוב מדבר . אית תניי

vi, qui exponebat: Quia non est possibile, ut producat explicationem suam, quam non intellexerit: Et ingrediens dixit coram eis: Alter textus dicit: *Dies clangoris*: Et alter dicit: *Memoriale clangoris*: Quomodo? Quando incidit in diem profanum: *Dies clangoris*. Quando incidit in Sabbathum: *Memoriale clangoris*. Memorant, at non clangunt: Hinc vel in Sanctuario non pellet: Traditio: *Primo die mensis*. Hinc vel in loco, ubi norint, quod sit *die primo mensis*, pellet. Traditio R. Simeonis ben Jochai: *Et offeretis*. In loco, ubi offeruntur sacrificia. Dixerunt socii coram R. Jona: Atqui scriptum est: *Et facies transire cornu clangoris in mense septima &c.* Respondit illis: *Hoc facietis transire in terris vestris*, non aliud. Dixerunt illi: Aut dictum est: *Hoc vos facietis transire in terris vestris*; Ecce aliud tam in terra, quam in locis extra terram. Respondit R. Jonas: Si non scriptum esset: *Facietis transire cornu in terris vestris*; dixissem; Hic excludit, & in alio loco includit: *At in cunctis terris vestris*; Hic includit, & ibi excludit.

Constitutio II. Et ista sunt omnia instituta. Si videat, at non audiat: Quasi Hierusalem sit in superiori parte, & civitas in inferiori. Si audiat, at non videat, flumen interrumpit. Si videat, & audiat, at non possit venire; Intelligitur, quando sit extra terminum; Si videat, & audiat, & propinqua sit, at non possit venire; torrens interrumpit. R. Jonas quæsivit: Si possit venire opera mixturarum, quomodo tu dicis de Hierusalem, quod in omni civitate, quæ illam videat, & audiat, & propinqua sit, & possit venire, clangant? Et dicis; similiter in Jabne? Hierusalem ex lege, & civitates illi proximæ ex verbis scribarum: At Raban Jochanan ben Zachai constituit ex lege, & Jabne ex verbis scribarum, & civitates illi proximas ex verbis scribarum; Et Raban Jochanan ben Zachai instituit ex verbis scribarum: Estne institutio post institutionem? R. Simon nomine R. Jehosua ben Levi. Si egrediatur Synhedrium de loco ad locum, nonne clangunt? R. Jose quæsivit coram R. Simone: Vel de domo in domum, vel de triclinio ad cubiculum. Respondit ei discipulus Rabi. Usque ad hunc locum intellexi.

Constitutio III. *Et lætabimini coram Domino Deo vestro septem diebus*. Est qui docet; de lætitia pacificorum textus loquitur; Est qui docet: de lætitia palmæ

תני בשמחת הלולב הכתוב מדבר . מאן דאמר בשמחת שלמים הכתוב מדבר ביום הראשון דבר תורה. ושאר כל הימים דבר תורה. ורבן יוחנן בן זכאי מתקין על דבר תורה . מאן דאמר בשמחת הלולב הכתוב מדבר ביום הראשון דבר תורה . ושאר כל הימים מדבריהן . ורבן יוחנן בן זכאי מתקין על דבריהן. ויש תקנה אחר תקנה; חברייא בעון קומי רבי יונה כמה דאת אמר והקרבתם אשה ליהוה שבעת ימים. אין שבעה בלא שבת . ודכוותה ושמחתם לפני יהוה אלהיכם שבעת ימים . אין שבעה בלא שבת . אמר לון שנייא היא דכתיב ולקחתם לכם ביום הראשון . חלק הראשון מהם . מעתה במקדש ידחה ובגבולין לא ידחה . אמר רבי יונה אילו הוה כתיב ולקחתם לפני יהוה אלהיכם הייתי אומר כאן ריבה ובמקום אחר מיעט אלא ולקחתם לכם מכל מקום . ושמחתם לפני יהוה אלהיכם שבעת ימים בירושלם.

הלכה ד אמר רבי שמואל בר נחמן מפני מעשה שאירע פעם אחת נפלה הברה בעיר ובאו סרקיים ונטלום ונתקלקלו הלוים בשיר . רבי אחא בר פפא קומי רבי זעורה חברייא בעון קומי רבי שמואל בר נחמן בשם מן רבי אמר לה . אמר לון דכוותכון דאית לכון רברבין סגין בשם רבי יהושע בן לוי אמר ליה ורבי לא מייתי לה טעם דהלכה . דתני שירו של חמישי היו אומרים הרנינו לאלהי עוזינו . ובראש השנה היו אומרים הסירותי מסבל שכמו . חל יום טוב להיות בחמישי בשחרית היו אומרים הרנינו לאלהים עוזינו . ובמנחה היו אומרים הסירותי מסבל שכמו. אם באו מן המנחה ולמטן אומרים הרנינו לאלהים עוזינו . לא נמצאו אומרים שיר וכופלין אותו . רבי אדא דקיסרין בשם רבי יוחנן כבר עבר רובו של יום בקדושה. אמר רבי חייה בר בא רבי יוחנן מפקד לאילן דכנישא דכיפרא סבין מטול ומיעול עד דו איממא ואתון מדברין זמנו ועיבורו.

הלכה ה בינִי מתניתא למקום הוועד של חודש.

הלכה ו ביהודה נהגו כרבי עקיבה . ובגליל ברבי יוחנן בן נורי עבר

mæ textus loquitur; Qui dicit, quod de lætitia pacificorum textus loquatur; In die primo ex lege, & reliquis quoque diebus ex lege; & Raban Jochanan ben Zachai constituit ex lege; Qui dicit quod de lætitia palmæ textus loquatur, die primo ex lege, & reliquis diebus ex verbis scribarum: Et Raban Jochanan ben Zachai constituit ex verbis scribarum: Estne constitutio post constitutionem? Socii quæsierunt coram R. Jona; sicut tu ibi dicis: *Et lætabimini coram Domino Deo vestro septem diebus:* Non est septimus sine Sabbatho; Et similiter: *Et lætabimini coram Domino Deo vestro septem diebus:* Non est septimus sive Sabbatho. Respondit illis: Diversum est: Scriptum est enim: *Et sumetis vobis die primo:* Detrahe primum ab illis. Hinc in sanctuario pellit, & in terminis non pellet. Dicit R. Jonas: Si non scriptum esset: *Et sumetis coram Domino Deo vestro:* Dicerem, hic includit & alio loco excludit: At dictum est: *Et sumetis vobis.* Omnimode. *Et lætabimini coram Domino Deo vestro septem diebus.* Hierosolymis.

Constitutio IV. Dicit R. Samuel bar Nachman: Quia contigit aliquando, ut caderet incendium in civitatem, & venerunt Saraceni, & abstulerunt, & Levitæ errarunt in cantico. Dicit Rabi Acha bar Papa coram R. Zehera. Socii quæsierunt coram R. Samuele bar Nachman de eo, quod Rabi dixit: Respondit illis: Sicut non sunt vobis sapientes multi præstantes: nomine R. Jehosua ben Levi. Dixit illi: Nonne Rabi adduxit rationem constitutionis? Etenim extat traditio: Canticum diei quinti dicebant: *Cantate Deo robori nostro*: Et in principio anni: *Divertit ab oneribus dorsum ejus*. Si incidat dies festus in quintum, tempore matutino dicebant: *Cantate Deo robori nostro*. Et tempore oblationis muneris dicebant: Si veniant a tempore oblationis muneris & deinceps, dicebant: *Cantate Deo robori nostro*: Non deprehentur, dixisse canticum, & repetisse. Rabi Ada Cæsariensis nomine R. Jochanan; Jam præteriit major pars diei in sanctitate. Dicit R. Chijah bar Ba; R. Jochanan præcepit iis, qui erant de Synagoga Chiphra, ut venirent, & ingrederentur donec esset dies, & illi constituerunt tempus suum, & intercalarunt, ut ingrederentur.

Constitutio V. Ita se habet Misna; In loco, ubi innotuerit novilunium.

Constitutio VI. In Judæa observant juxta mentem R. Akiba, & in Galilæa juxta mentem R. Jochanan ben Nu-

ri;

ועשה ביהודה כגליל ובגליל כיהודה יצא ׃
וכשקידשו את השנה באושא ביום
הראשון עבר רבי ישמעאל בנו של רבי
יוחנן בן ברוקה ואמר כדברי רבי יוחנן
בן נורי ׃ אמר רבן שמעון בן גמליאל לא
היינו נוהגין כן ביבנה ׃ ביום השני עבר
רבי חנניה בנו של רבי יוסי הגלילי ואמר
כדברי רבי עקיבה ׃ אמר רבן שמעון בן
גמליאל כך היינו נוהגין ביבנה. רבי אבהו
בשם רבי לעזר בכל מקום עבר והזכיר
אדיר המלוכה לא יצא ׃ חוץ מן האל
הקדוש של ראש השנה ובלבד במוסף ׃
ואתייא כרבי יוחנן בן נורי ׃ רבן שמעון
בן גמליאל אומר אומר קדושת היום עם
זכרונות ׃ ואתייא כרבי עקיבה ׃ אמר רבן
שמעון בן גמליאל מה מצאנו בכל מקום
אומרה אמצעית. אף כאן אומרה אמצעית
רבי אומר מה מצאנו מכל מקום אומרה
רביעית ׃ אף כאן אומרה רביעית ׃ רבי
יעקב בר אחא רבי זעורה חנין בר בא
בשם רב צריך לומר האל הקדוש ׃ רבי
בא בשם אבא בר רב חונה צריך לומר
האל הקדוש ומרבה לסלוח. רבי בא בשם
אבא בר ירמיה בתפילה הוא אומר אלהי
דוד ובונה ירושלם ׃ בנביא הוא אומר
אלהי דוד מצמיח ישועה ׃ יום טוב של
ראש השנה שהל להיות בשבת ׃ אית
תניי תני פותח ביום טוב וחותם בשבת ׃
ואית תניי תני פותח בשבת וחותם ביום
טוב. רבי אומר פותח בשבת וחותם בשבת
ויום טוב בנתיים ׃ רבי יודה בר פזי בשם
רבי יהושע בן לוי הלכה כרבי ׃

הלכה ז אין פוחתין מעשרה
מלכיות כנגד עשרה קילוסין שאמר דוד
הללויה הללו אל בקדשו הללוהו ברקיע
עזו כו׳ עד כל הנשמה תהלל יה הללויה ׃
מעשרה זכרונות ׃ כנגד עשרה וידויים
שאמר ישעיה רחצו הזכו הסירו וגו׳ ׃
למדו היטב דרשו משפט וגו׳ ׃ מה בתיב
בתריה לכו נא ונוכחה יאמר יהוה ונומר ׃
מעשרה שופרות ׃ כנגד שבעה כבשים פר

ri; Si transgrediens faciat in Judæa juxta consuetudinem Galilææ, & in Galilæa juxta consuetudinem Judææ, satisfacit debito suo: Et quando sanctificarunt annum in Ussa, die primo ministravit R. Ismael ben R. Jochanan ben Beroka, & dixit juxta verba R. Jochanan ben Nuri: Dicit Raban Simeon ben Gamaliel; non ita facere solemus in Jabne. Die secundo ministravit Rabi Chananjah ben R. Jose Galilæi, & dixit juxta verba R. Akiba. Dixit Raban Simeon ben Gamaliel; sic consuevimus facere in Jabne. R. Abau nomine R. Eliefer: Ubique ministrans si memoret decus regni, non satisfacit debito suo excepto si recitet: Deus sanctus: In principio novi anni dummodo in fine: Et adducitur juxta mentem Rabi Jochanan ben Nuri: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Recitabit sanctificationem diei cum memorationibus: Et adducitur juxta mentem R. Akiba. Dicit Raban Simeon ben Gamaliel: Quid ubique invenimus? Quod recitetur in medio; ita pariter hoc loco recitanda erit in medio. Rabi dicit: Quid ubique invenimus? Quod quarto loco recitetur, ita pariter hic quarto loco erit recitanda: R. Jacob bar Acha, R. Zehera, Chanen bar Ba nomine Rab: Dicendum est: *Deus sanctus*: R. Ba nomine Aba bar R. Huna; dicendum est: *Deus sanctus, & multus ad ignoscendum*. Rabi Ba nomine Aba bar Hieremia: In oratione dicet: *Deus David*, & ædificans Hierusalem: In propheta dicet: *Deus David faciens germinare salvatorem*. Si dies festus principii anni incidat in Sabbathum; est qui docet, quod incipiat a die festo, & absolvat in Sabbatho: Est qui docet, quod incipiat a Sabbatho, & absolvunt in die festo. Rabi dicit: Incipiet a Sabbatho, & absolvet in Sabbatho, & dies festus in medio. R. Jehuda bar Pazi nomine R. Jehosua ben Levi: Constitutio juxta mentem Rabi.

Constitutio VII. Non diminuent a decem regnis contra decem laudationes, quas dixit David: *Laudate Dominum, laudate Dominum in sanctitate sua, laudate eum in firmamento fortitudinis ejus &c.* Usque ad locum: *Omnis anima laudet Dominum, laudet Dominum*. A decem memorationibus contra decem confessiones, quas dixit *Isaias*. *Lavamini mundi estote &c. Discite benefacere, quærite judicium &c.* Quid postea scriptum est? *Et venite nunc, & arguite me; Dicit Dominus*; decem cornibus contra septem agnos, juvencum, arietem, & hir-

ואיל ושעיר . אלוהות עולין לו לשם מלכיות דברי רבי יהודה . רבי יוסי אומר אינן עולין לו . אלוהות ומלכיות עולין לו משם שנים שנים דברי רבי יוסי . רבי יהודה אומר אינן עולין . זמרו אלהים זמרו זמרו למלכינו זמרו עולין לו משם שנים דברי רבי יהודה . רבי יוסה אומר אינן עולין . רבי זעורה בעי ביה וברבתריה פליגין . או ביה לגרמיה פליגין מן מה דתני הכל במלך אלהים על גוים שהוא אחד . הרא אמרה ביה וברבתריה פליגין . שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם וגו׳ . ושאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם . הראשון משם אחד . והשני משם שנים דברי רבי יהודה . רבי יוסי אומר הראשון משם שנים והשני משם שלשה . רבי יוחנן בן נורי אומר אם אמרן שלש יצא . הוינן סברין מימר שלש מכל אחד ואחד . אשכחת תני אפילו שלש מכולן יצא . אין מזכירין זכרון ומלכות ושופר של פורענות . זכרון דכתיב אותם זכר יהוה וגומר . מלכות דכתיב חי אני נאם יהוה אלהים אם לא ביד חזקה וגומר . שופר דכתיב כי קול שופר שומעת נפשי תרועת מלחמה . מתחיל בתורה ומשלים בנביא . מה לשעבר . הא בתחילה לא . אמר רבי יוחנן כיני מתניתא רבי יוסה אומר צריך להשלים בתורה.

הלכה ח רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן מפני מעשה שאירע פעם אחת תקעו בראשונה והיו השונאים סבורין שמא עליהן הם הולכין ועמדו עליהן והרגום . מינו דאינון חמי לון קראי שמע ומצליין וקוראין באוריתא ומצליי ותקעין אינון אמרין בנימוסון אינון עסיקין . ואמר אף בהלל כן . לית כל עמא תמן . ואמר אף בתקיעה כן . לית כל עמא תמן . אמר רבי יונה כתיב ואותי יום יום ידרושון . זו תקיעה וערבה . רבי יהושע בן לוי בשם רבי אלכסנדרי שמע לה מן הדא שמעה יהוה צדק זו קרית שמע . הקשיבה רינתי זו רינון תורה . האזינה תפילתי זו תפילה . בלא שפתי מרמה זו מוסף . מה כתיב בתריה מלפניך משפטי יצא . אמר רבי אחא בר פפא קומי רבי זעורה שנייא היא שמצות היום במוסף . אמר רבי תחליפא

& hircum. Divinitates inserviunt pro regnis; verba R. Jehuda: R. Jose dicit: Non inserviunt: Divinitates, & regna inserviunt pro duobus: verba Rabi Jose: *Psallite Deo*, *psallite*, *psallite regi nostro*, *psallite* inserviunt pro duobus; verba R. Jehuda: R. Jose dixit: Non inserviunt: R. Zehera quæsivit; in eo in duobus contendunt? Aut in eo contra semet contendunt? Ex eo quod traditur: Omnes fatentur de rege, quod in gentibus sit unus; Hoc dicit, quod de eo & de duobus contendant: *Attollite portæ capita vestra, & elevamini portæ æternales &c. Et attollitæ portæ capita vestra, & attollite portæ æternales*: Prius propter unum, & posterius propter duo; verba R. Jehuda: R. Jose dicit: Prius propter duo, & posterius propter tria. R. Jochanan ben Nuri dicit: Si dicat hæc tria, satisfacit debito suo. Deprehenditur, quod tradatur: Vel tria ex his omnibus, satisfacit debito suo: non memorant memorationem, & regnum, & cornu ultionis. De memoratione scriptum est: *Ipsos recordatur Dominus*. De regno scriptum est: *Vivo ego; dicit Dominus Deus; si non manu forti*. De cornu scriptum est: *Sonitum cornu audivit anima mea, clangorem belli:* Incipiet in lege, & absolvet in propheta: Quid tempore præterito? Ecce in principio minime. Dicit R. Jochanan: Ita se habet Misna: R. Jose dicit: Absolvendum est in lege.

Constitutio VIII. R. Jacob bar Acha nomine R. Jochanan propter casum, qui aliquando contigit; Clanxerunt in principio; & inimici putarunt, ne forte abirent, & insurgentes eos occiderunt; postquam viderunt quod legerent Audi, salvati sunt, & legerunt in lege, & salvati sunt, & clangentes; dixerunt: In statutis occupentur: Et dixit; Sic quoque in Hallel; Universus populus ibi non est; Et dixit: Sic quoque in clangore: Universus populus ibi non est. Dicit R. Jonas: Scriptum est: *Me enim de die in diem quærunt*. Hic est clangor, & salix. R. Jehosua ben Levi nomine R. Alexandri hinc exposuit: *Audi Domine justitiam*: Hæc est lectio Audi: *Intende deprecationem meam*. Hæc est meditatio legis: *Auribus percipe orationem meam*. Hæc est oratio: *Non in labiis dolosis*. Hæc est oratio addititia: Quid postea scriptum est? *De conspectu tuo judicium meum prodeat*. Dicit R. Acha bar Papa coram R. Zehera; Diversum est; quia præceptum diei est in oratione addititia. Dicit Rabi Thecalphta Cæsariensis: Textus dicit:

קיסרייא קרייא אמר כן יום תרועה ועשיתם. רבי לעזר בי רבי יוסה בשם רבי יוסי בר קצרתא בכל הקרבנות כתיב והקרבתם. וכאן כתיב ועשיתם. אמר להן הקדוש ברוך הוא מכיון שנכנסתם לדין לפני בראש השנה ויצאתם בשלום מעלה אני עליכם כאילו נבראתם ברייה חדשה. רבי משרשיא בשם רבי אידי בכל הקרבנות כתיב חטא ובעצרת אין כתיב חטא. אמר להן הקדוש ברוך הוא מכיון שקיבלתם עליכם עול תורה מעלה אני עליכם כאילו לא חטאתם מימיכם.

הלכה ט ביני מתניתא אסור משום שבות ובלא תעשה. אמר רבי לעזר מתניתא בגדול ביום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת. ותני כן מתלמדין מלתקוע בשבת אין מעכבין את התינוקות מלתקוע ביום טוב.

הלכה י אמרן בנפיחה אחת. אשכחת תני אמרן בנפיחה אחת יצא והא תנינן סדר תקיעות שלש של שלש שלש יפחות. רבי זעורה רבי אבא בר עילאי בשם רב צריך להריע מתוך פשוטה רבי בא בשם אבא בר רב הונא אינו צריך להריע מתוך פשוטה. איזו היא הרעה. רבי חנניה ורבי מנא חד אמר אהן טרימוטה. וחורנה אמר תלת דקיקן. רבי חנניה חשש להדא דרבי מנא ולהדא דידן. והיידא אמרה דא. תקע בראשונה ומשך בשנייה בשתים אין בידו אלא אחת. רבי אבא בר זמינא בשם רבי זעורה אפילו אחת אין בידו. למה ראשה גבי סופה מצטרף וסופה גבי ראשה מצטרף. לא ראשה אית לה סוף ולא סופא אית לה ראש. במקום אחד תוקעין ובמקום אחד מברכין. אית תניי תני הולך לו אצל התוקע. אית תניי תני אצל המברך. מאן דאמר הולך לו אצל התוקע בשאין ביום כדי לתקוע. מאן דאמר הולך לו אצל המברך בשיש ביום כדי לתקוע. נישמעינה מן הדא דאמר רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי במקום אחד תוקעין ובמקום אחד מברכין הולך לו אצל תוקע ואינו הולך לו אצל מברך. והיידא

cit: *Dies clangoris*, *& facietis*. Rabi Eliefer difcipulus R. Jofe nomine Rabi Jofe bar Catzarta. De omnibus facrificiis fcriptum eft: *Et offeretis ea*. At hoc loco dictum eft: *Et offeretis ea*. Dixit illis Deus S. B. Poftquam ingreffi eftis in judicium coram me in principio anni, & egreffi eftis in pace, imputabo vobis perinde ac nova creatione creati fitis. R. Mifciarfcia nomine Rabi Idi: De cunctis facrificiis fcriptum eft, facrificium pro peccato; at in Pentecofte non fcriptum eft facrificium pro peccato. Dixit illis Deus S. B. Poftquam accepiftis fuper vos jugum legis, imputabo vobis, perinde ac nunquam peccaveritis.

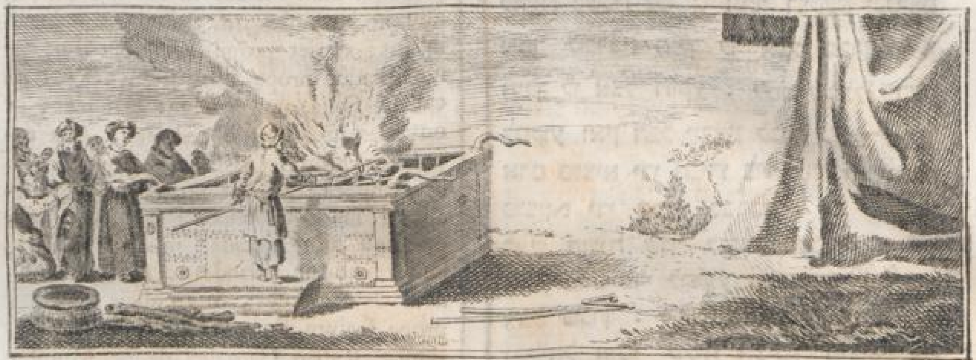
Conftitutio IX. Ita fe habet Mifna: Interdictum eft propter Sabbathum, & propter præceptum negativum; Mifna loquitur de majorenni, quando dies feftus principii anni cadat in Sabbathum; Atqui ita extat traditio: Difcunt clangere in Sabbatho, & non prohibent pueros a clangendo in die fefto.

Conftitutio X. Dixerunt: Uno anhelitu; deprehenditur quod fit traditio: Uno anhelitu fatisfacit debito fuo: Atqui legimus: Ordo clangorum ter repetitur, & fingulus ordo ex tribus componitur; ne diminuatur. R. Zehera, R. Aba bar Elai; Clangendum eft fono tremulo in extenfo: R. Ba nomine Aba bar R. Huna; Non eft neceffe ut clangatur fono tremulo in extenfo. Quænam eft Tecua? R. Chananjah, & R. Mena: Alter dicit: Ifti funt clangores tremuli; Et alter dicit: Tres tenues. R. Chananjah follicitus fuit de eo quod dicit R. Mena, & de eo, quod nofter fentit, & hoc dixit: Si clanget primam, & protraxerit fecundam pro duabus, non eft in ejus manu nifi una. R. Aba bar Zamina nomine R. Zehera; ne una quidem eft in ejus manu: Qua de caufa? Principium prope finem conjungitur, at finis prope principium non conjungitur; Non principium, cui eft finis, neque finis, cui eft principium. In alio loco clangunt, & in alio benedicunt: Eft qui docet: Veniet prope clangentem: Eft qui docet: Prope benedicentem. Qui dicit: Veniet prope clangentem; intelligitur, quando in die non fit fatis ut poffit clangere: Qui dicit: Veniet prope benedicentem; intelligitur, quando in die fatis fit, ut poffit clangere. Explicatur ex eo quod dicit R. Jacob bar Idi nomine R. Jehofua ben Levi; Si alio in loco clangunt, & in alio benedicant, veniet prope clangentem, at non veniet prope benedicen-

אמרה דא יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת במקום אחר תוקעין ובמקום אחר מברכין הולך לו אצל מברך ואינו הולך לו אצל תוקע . למה שהכל יודעין לתקוע ואין הכל יודעין לברך . דבר אחר אדם מוציא ידי חבירו בתקיעה. ואין אדם מוציא ידי חבירו בברכה . יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת לא כמי שאין ביום כדי לתקוע ואת אמר הולך לו אצל מברך . הדא אמרה פליגין . רבן גמליאל אומר שלוח הציבור מוציא את הרבים ידי חובתן. רבי חונה רבה דציפורין בשם רבי יוחנן הלכה כרבן גמליאל באילין תקיעתה . רבי זעורה ורב חסדא הוו יתיבין תמן בתקיעתא מן דצלון את צלותא קם רב חסדא בעי מצלייה . אמר ליה רבי זעירא לא כבר צלינן . אמר ליה רבי זעירא לא כבר צלינן . אמר ליה מצלינא וחזר ומצלי דנחתון מערבייא ואמרון תמן בשם רבי יוחנן הלכה כרבן גמליאל באילין תקיעתא ואנא דלא כוונית. אילו כוונית נפק ידי חובתי . אמר רבי זעורה ויאות כל תנייא תניי לה בשם רבן גמליאל . ורבי הושעיה תני לה בשם חכמים. רבי אדא דקיסרין בשם רבי יוחנן והוא שיהא שם מראש התפילה . אמר רבי תנחום ברבי ירמיה מתניתא אמרה כן סדר ברכות אומר אבות וגבורות וקדושת השם.

centem: Atqui hoc dicit: Si dies festus principii anni incidat in Sabbathum, si alio in loco clangant, & in alio benedicant, veniet prope benedicentem, at non veniet prope clangentem. Qua de causa? Quia omnes sciunt clangere, at omnes non sciunt benedicere. Alia expositio: Homo satisfacit debito socii sui in clangore; at non satisfacit debito socii sui in benedictione: Si dies festus principii anni incidat in Sabbathum, non reputatur perinde ac satis sit in die ut clangere possit, & tu dicis: Veniet prope socium suum? Hoc dicit: Dissentiunt: Raban Gamaliel dicit: Minister cœtus liberat cœtum a debito suo: Rabi Huna Raba ex Tsippori nomine Rabi Jochanan: Constitutio juxta mentem Raban Gamaliel in clangore. R. Zehera, & R. Chasda ibi assiderunt in clangore, postquam orarunt orationem suam; surgens R. Chasda voluit orare: Dixit illi Zehera; Nonne jam oravimus? Respondit illi: Oremus, atque iterum oremus usque ad vesperam: At illi dixerunt nomine R. Jochanan: Constitutio juxta mentem Raban Gamaliel in his clangoribus; At ecce non est intentio; si vero fuerit intentio, satisfacit debito suo. Dicit R. Zehera concedatur, quod tota hæc traditio sit nomine Raban Gamaliel. Et R. Osajah docet nomine sapientum. R. Ada Cæsariensis, R. Jochanan: Dummodo sit a principio orationis. Dicit R. Tanchum bar R. Hieremia: Ita dicit Misna: Ordo benedictionum; recitabit patres, fortitudines, & santificationem nominis Divini.

AD-



ADDITAMENTA AD TRACTATUM

De Jejuniis.

NUNC PRIMUM

A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א שואלין את הגשמים עד שיצא ניסן שנאמר ויורד לכם גשם יורה ומלקוש בראשון וגו' דברי רבי מאיר וחכמים אומרים יורה במרחשון ומלקוש בראשון בניסן אמר להם רבי מאיר הואיל ואילן עושה פירות לשנים עשר ותבואה לששה חרשים מה מצינו באילן שנאמר בו לחרשיו יבכר אף תבואה לחמשה עשר יום הא למדת שיורה ומלקוש בניסן.

ב מאימתי שואלין את הגשמים משהגיע זמנה של רביעה אם היתה שנה חסרה נותנין לה חסרונה אם לאו הולכין אחר סדרן דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר לעולם הולכים אחר סדרן אם היתה שנה מעוברת נותנין לה עיבורה.

ג איזו היא רביעה ראשונה דברי רבי מאיר אומר בכירה לשלשה בבינונית

CAPUT PRIMUM.

I. Petunt pluvias priusquam egrediatur Nisan; Dictum est enim: *Et demittet vobis pluviam tempestivam, & serotinam mense primo:* Verba R. Meir; & sapientes dicunt: *Tempestivam* in mense Marchesvan; & *serotinam* primo die Nisan. Respondit illis R. Meir: Quoniam arbor producit fructus duodecimo mense, & proventus sexto mense; quid deprehendimus in arbore? Dictum est: *In mensibus suis primitiva faciet*. Ita pariter proventus quinto decimo die: Hinc percipis, quod pluvia tempestiva, & serotina sit in mense Nisan.

II. Quando petunt pluvias? Quando advenit tempus pluviæ; Si fuerit annus deficiens, attribuunt ei deficientiam, si minus, incedunt post ordinem. Verba Rabi: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Semper incedunt post ordinem: Si fuerit annus intercalaris, attribuunt ei intercalationem.

III. Quænam est pluvia prima? Rabi Meir dicit: Primitiva, quæ cadit die ter-

לשבעה אפלה לשבעה עשר רבי יהודה אומר הבכירה לשבעה בינונית לשבעה עשר אפלה לעשרים ושלשה רבי יוסי אמר הבכירה לשבעה עשר בינונית לעשרים ושלשה אפלה לראש חרש כסליו וכן היה רבי יוסי אומר אין היחידים מתענין אלא מראש החדש.

ד איזו היא רביעה שניה משהגיע זמנה של רביעה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים משתרד רביעה רבי יוסי אומר כל התלוי ברביעה משתגיע זמנה של רביעה וכל שאין תלוי ברביעה משתרד רביעה שניה רבן שמעון בן גמליאל אומר גשמים שירדו שבעה ימים זה אחר זה ולא פסקו יש בהן כדי רביעה שניה כמה גשמים יורדים ויהא בהם כדי רביעה מלא כלי של שלשה טפחים דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר ראשונה טפח שניה טפחים ורביעה שלשה טפחים אמר רבי שמעון בן אלעזר אין לך כל טפח וטפח שיורד מלמעלה שאין הארץ פולטת כנגדו טפחים וכן הוא אומר תהום אל תהום קורא וגומר.

ה למה נקרא רביעה שרובעת את הארץ. כל שאמרו אוכלים ושותים מבעוד יום ואסורים במלאכה ברחיצה ובסיכה בנעילת הסנדל ובתשמיש המטה היום אסור במלאכה והלילה מותר מנין שהיום הולך אחר לילה שנאמר לך כנוס את כל היהודים וגומר כל אלו שאמרו אוכלים ושותים משחשיכה מותרים במלאכה ברחיצה ובסיכה ובנעילת הסנדל בתשמיש המטה אוכלים ושותים עד שיאור המזרח דברי רבי אלעזר בר שמעון אומר עד קרות הגבר ישן ועומד אסור מיד.

ו כל אלו שאמרו אסורין בנעילת הסנדל יוצא מן הכרך נועל הגיע לכרך חולץ וכן אתה אומר במנודה ובאבל. איזהו יחיד רבי שמעון בן אלעזר אומר כל הרוצה לעשות יחיד עצמו עושה תלמיד חכם אינו עושה אלא אם כן מינהו בית דין על צבור רבן שמעון בן

tertio Maschesvan, media, quæ cadit septimo, serotina, quæ cadit decimo septimo. R. Jehuda dicit: Primitiva, quæ cadit die septimo, media, quæ cadit decimo septimo, serotina, quæ cadit vigesimo tertio. R. Jose dicit: Primitiva quæ cadit decimo septimo, media, quæ cadit vigesimo tertio, serotina, quæ cadit in principio mensis Casleu: Et sic dicit R. Jose: Singulares non jejunabant nisi a principio mensis.

IV. Quænam est pluvia secunda? Quando advenit tempus pluviæ; verba R. Meir; & sapientes dicunt, postquam descendit pluvia. R. Jose dicit: Quod dependet a pluvia, postquam advenit tempus pluviæ; & quod non dependet a pluvia, postquam descendit pluvia secunda: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Si pluviæ descendant septem diebus continuis, & non cessent, erit in iis quantum est satis pro secunda pluvia: Quantæ pluviæ descendent, ut in iis sit, quantum est satis pro pluvia? Ad plenitudinem vasis trium palmorum: Verba R. Meir. R. Jehuda dicit: Prima in quantitate palmi, secunda in quantitate duorum palmorum, & tertia in quantitate trium palmorum. Dicit R. Simeon ben Elieser: Non est tibi quantitas palmi, quæ cadat a parte superiori, quam terra non rejiciat contra se duos palmos. Et sic dictum est: *Abyssus abyssum invocat &c.* Cur vocatur רביעה? Quia init terram.

V. Quando dixerunt: Possunt edere, & bibere, dum adhuc est dies, & interdictum est opus, & lotio, & unctio, & inductio calcei, & usus lecti, interdiu interdictum est opus, & noctu permissum. Unde probatur, quod dies incedat post noctem? Ex eo quod dicam: *Vade, & congrega omnes Judæos &c.* Quando dixerunt; Possunt edere & bibere post obortas tenebras, & permissum est opus, lotio, & unctio, & inductio calcei, & usus lecti, possunt edere & bibere, antequam illuminetur oriens. Verba Rabi: R. Elieser bar Simeonis dicit: Usque ad galli cantum; Si dormiat & surgat, statim interdicitur.

VI. Quando dixerunt: Interdicta est inductio calcei, poterit egredi calceatus ex civitate, & quando perveniet ad civitatem, se discalceabit: Et sic tu deprehendis in excommunicato, & in lugente. Quinam est singularis? R. Simeon ben Eliezer dicit: Qui velit se facere singularem, poterit se facere: At non poterit se facere discipulum sapientem, nisi eum præfecerit Synhedrium

ccc-

גמליאל אומר דבר שהוא של צער הרוצה לעשות עצמו יחיד עושה ותלמיד חכם עושה ותבא עליו ברכה דבר שהוא של שבח לא כל הרוצה לעשות עצמו יחיד עושה ותלמיד חכם עושה אלא אם כן מנהו בית דין על הצבור רבי שמעון בן אלעזר אומר משם רבי מאיר וכן היה רבי דוסא אומר כדבריו ·

ז חצי תשרי מרחשון וחצי כסליו זרע חצי בסליו טבת וחצי שבט חורף חצי שבט ואדר וחצי ניסן קור חצי ניסן אייר וחצי סיון קציר חצי סיון תמוז וחצי אב קייץ חצי אב אלול וחצי תשרי חום רבי יהודה היה מונה ממרחשון רבי שמעון מונה מתשרי ·

ח סדר תעניות כיצד מוציאין את התבה לרחובה של עיר ונותנין עליה אפר מקלה ולא היו מתעלפין עליה אחד יושב ומשמרה כל היום זקן שבהן אומר לפניהם דברי כיבושים בניי יתבייש אדם מחברו ואל יתבייש אדם ממעשיו מוטב יתבייש אדם מחברו וממעשיו ואל יהא הוא ובנים מציבין ברעב וכן הוא אומר למה צמנו ולא ראיתה עינינו נפשינו ולא תדע מה הוא משיבן הן ביום צומכם ונומר הן לריב ומצה תצומו ונומר הכזה צום אבחריהו יום עצות אדם נפשו וגומר אלא אי זה צום שאני רוצה בו פתח חרצובות רשע ונומר אם יהא שרץ בידו של אדם אפילו טובל בשילוח ובכל מימי בראשית אינו טהור לעולם השליך שרץ מידו עלתה לו טבילה בארבעים סאה וכן הוא אומר ומורה ועוזב ירוחם ואומר נשא לבבנו אל כפים וגומר ·

ט אומר לפניהם עשרים וארבע שמנה עשרה בבל יום ושש היה מוסיף שביעית משם סומכוס אמרו משפיל הרמים היכן אומרן בין גואל ישראל לרופא חולים עונין אמן על כל ברכה וברכה תוקעין ומריעין ותוקעין כך היו נוהגין בגבולין

cœtui. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: In eo, quod afferat afflictionem, si velit, poterit se facere singularem, & discipulum sapientem, & veniat super eum benedictio: At in eo, quod afferat lætitiam, nemo se poterit facere singularem, neque poterit se facere discipulum sapientem, nisi illum Synhedrium præfecerit cœtui. R. Simeon ben Elieser dicit nomine Rabi Meir: Et sic dicebat R. Dosa juxta ejus verba.

VII. Dimidium Tisri, Marchesvan, & dimidium Cisleu, sementis: Dimidium Cisleu, Tebet, & dimidium Schevat præcocia, dimidium Schevat, & Adar, & dimidium Nisan frigus; Dimidium Nisan, Ijar, & dimidium Sivan messis, dimidium Sivan, Tamuz, & dimidium Ab æstas, dimidium Ab, Elul, & dimidium Tisri calor; R. Jehuda numerabat a Marchesvan. R. Simeon numerabat a Tisri.

VIII. Ordo jejuniorum quomodo? Educebant arcam in plateam civitatis, eique imponebant cinerem combustum, neque super ea se extendebant: Unus adstabat ut eam custodiret toto die: Qui erat natu maximus inter eos, dicebat coram illis verba pœnitentiæ: Mei filii, erubescit quisque a socio suo, & ab operibus suis non erubescet? Melius est, ut erubescat a socio suo, & ab operibus suis, quam ut ipse & ejus filii affligantur fame: Et sic dictum est: *Cur jejunavimus, & non vidisti, afflix imus animas nostras, & non cognovisti?* Quid respondit illis Deus? *Ecce in die jejunii vestri? &c. Ecce pro lite & contentione jejunabit &c. Nunquid tale est jejunium quod elegi per diem affligere hominem animam suam? Nonne hoc est magis jejunium, quod elegi? Dissolve colligationes impietatis.* Si fuerit reptile in manu hominis, vel si lavet in aquis Siloah, & in cunctis aquis creationis, nunquam mundabitur, si projiciat reptile de manu sua, inserviet sibi lavacrum quadraginta satorum; Et sic dictum est: *Qui confitebitur, & deseret, miserebitur ejus.* Pariterque dictum est: *Levemus corda nostra cum manibus &c.*

IX. Recitabat coram eis quatuor & viginti benedictiones, octodecim quæ recitantur singulis diebus & sex addebat: septimam nomine Somchos: Dicebant: Qui humiliat excelsos: Ubi dicebat? Inter benedictionem: Redimens Israel; & inter benedictionem: Sanans ægrotos. Respondebant amen ad singulas benedictiones, clangebant, & jubilabant, & clangebant: Ita facere solebant in termi-

במקרש מה הן אומרים ברוך אתה יהוה
אלהי ישראל מן העולם ועד העולם ואין
עונין אמן במקרש מנין שאין עונין אמן
במקרש שנאמר קומו וברכו את יהוה
אלהיכם וגומר מנין על כל ברכה וברכה
ועל כל תהלה ותהלה שנאמר ומרומם על
כל ברכה ותהלה על כל ברכה ברכה ועל
כל תהלה ותהלה.

י על הראשונה הוא אומר ברוך
יהוה אלהי ישראל מן העולם ועד העולם
ברוך גואל ישראל והן עונין אחריו ברוך
שם כבוד מלכותו וגו׳ וחזן הכנסת אומר
לה׳ תקעו הכהנים תקעו וחוזר ואומר להם
מי שענה את אברהם בהר המוריה הוא
יענה אתכם וישמע קול צעקתכם ביום
הזה תוקעין ומריעין על השנייה הוא
אומר ברוך יהוה אלהי ישראל מן העולם
ועד העולם ברוך זוכר הנשכחות והן עונין
אחריו ברוך שם כבוד מלכותו. וחזן
הכנסת אומר להם הריעו בני אהרן הריעו
וחוזר ואומר להם מי שענה את משה
ואבותינו על ים סוף הוא יענה אתכם
ותשמע קול צעקתכם ביום הזה תוקעין
ומריעין ותוקעין אחת תקיעה ואחת הרעה
עד שגומר את כולם. כן הנהיג רבי
חלפתא בציפרי ורבי חנינה בן תרדיון
בסכני וכשבא דבר אצל חכמים אמרו לא
היו נוהגין כן אלא בשערי מזרח בלבד.

פרק שני

א ארבעה משמרות עלו מן
הגולה ידעיה חרום פשחור ואימא עמדו
נביאים שבירושלם ועשאום עשרים וארבע
משמרות ובללום והטילום לתוך הקלפי בא
ידעיה ונוטל חמש והוא הרי כאן שש
בא חרום ונטל חמש והוא הרי שש בא
פשחור ונטל חמש והוא הרי שש בא
אימר ונטל חמש והוא הרי שש. וכך התנו
עמהם הנביאים שאפילו יהויריב עולה מן
הגולה לא יהא אחד מהן נדחה מפניו
אלא יעשה טפלה לו עמדו ראשי
משמרות וקבעו את עצמן בבתי אבות.

ב כל משמר שיש בו ארבעה

minis: At in sanctuario quid dicebant? Benedictus tu Domine Deus Israel de seculo in seculum; & non respondebant amen in sanctuario: Unde probatur quod non responderent amen in Sanctuario? Ex eo quod dictum est: *Surgite, & benedicite Domino Deo vestro &c.* Unde probatur ad singulas benedictiones, & ad singulas laudationes? Ex eo quod dictum est: *Excelso in omni benedictione & laude*.

X. In prima dicebat: Benedictus Dominus Deus Israel de seculo in seculum, benedictus redimens Israel: Et illi respondebunt post eum: Benedictum nomen gloriosum regni ejus &c. Et minister congregationis dicebat: Clangite sacerdotes, clangite: Atque iterum dicebat; Qui exaudivit Abraham in monte Moriah, exaudiat vos & audiat vocem clamoris vestri in die isto. Clangebant, & jubilabant: In secunda dicebat: Benedictus Dominus Deus Israel a seculo in seculum, benedictus qui memorat oblita. Et illi respondebant post eum: Benedictum nomen gloriosum regni ejus. Et minister congregationis illis dicebat: Jubilate filii Aharon, jubilate: Et iterum illis dicebat: Qui exaudivit Mose, & patres nostros in mari Suph, ille exaudiat vos & audiat vocem clamoris vestri in die isto: Clangebant, & jubilabant, & clangebant, & clangebant unam Tekia, & unam Terua, donec omnes absolvat. Sic facere solebat Rabi Chalphta in Tsippori, & R. Chananjah ben Theradion in Sicani; & quando hoc innotuit sapientibus dixerunt: Non ita fieri solet nisi in portis orientis duntaxat.

C A P U T II.

Quatuor classes adscenderunt de captivitate, Jedajah, Charum, Pashur, & Himer; surgentes prophetæ, qui erant Hierosolymæ, eas fecerunt quatuor & viginti classes, easque miscuerunt, & immiserunt in urnam; venit Jedajah, & sumsit quinque, & ipse, ecce sex: Venit Charum, & sumsit quinque, & ipse, ecce sex: Venit Pashur, & sumsit quinque, & ipse, ecce sex: Venit Himer, & sumsit quinque, & ipse, ecce sex. Et pacti sunt cum ipsis prophetæ, ut vel si Jehojarib adscenderet ex captivitate, nemo ex iis pelleretur ejus causa, sed ipse adjungeretur; Statuerunt principes classium, & se distribuerunt in domos patrum.

II. In quavis classe poterant esse quatuor,

חמשה ששה שבעה שמנה תשעה משמר
שיש בו ארבעה שלשה מקריבין שני ימים
ואחד מקריב יום אחד . משמר שיש בו
חמשה שלשה מקריבין שני ימים ושנים
מקריבין יום אחד משמר שיש בו ששה
חמשה מקריבין חמשה ימים ואחד מקריב
שני ימים . משמר שיש בו שבעה כל
אחד ואחד מקריב יומו . משמר שיש בו
שמונה ששה מקריבין ששה ימים ושנים
מקריבין יום אחד משמר שיש בו תשעה
חמשה מקריבין חמשה ימים וארבעה
מקריבין שני ימים יש מהם שקבעו עצמן
לעולם.

ג הבא בשבת בא בשבת לעולם
לאחר שבת לאחר שבת לעולם יש מהן
שמגרילין פעם אחת בחרש יש מהן
שמגרילין פעם אחת בשבת יש מהן
שמגרילין פעם אחת בשבוע ויש מהן
שמגרילין בכל משמר ומשמר.

ד כל שמכיר את משמרתו ואת
בית אב שלו והוא מבתי אבות קבועין
אין אסור אלא אותו היום בלבד כל
שמכיר את משמרתו ואין מכיר את בית
אב שלו והוא בבתי אבות קב.עין אסור
כל חרש רבי אומר אני שיהא זה
אסור לעולם אלא שתקנתו קלקלתו.

ה מפני מה אנשי משמר מותרין
לשתות יין בלילות אבל לא בימים שאם
תכבד העבודה על אנשי בית אב יסמכו
עליהן. אנשי בית אב לא ביום ולא בלילה
מפני שהן תדירין בעבודה אנשי משמר
ואנשי מעמד אסורין לספר ולכבס בין
משחרב הבית ובין עד שלא חרב הבית
רבי יוסי אומר משחרב הבית מותרים
מפני שאבל הוא להם יום שני וחמשי
הוחזו לתענית צבור ובהן בתי דינין
יושבין בעיירות ובהן נכנסין לבתי כנסיות
וקורין ובהן מפסיקין למקרא מגלה.

ו מה בין תענית צבור לתענית
יחיד תענית צבור אוכלים ושותים מבעוד
יום מה שאין כן תענית יחיד תענית צבור

tuor, quinque, ſex, ſeptem, octo, novem domus patrum: In qua claſſe erant quatuor, tres offerebant quinque diebus, & una offerebat duobus diebus: In qua claſſe erant quinque, tres offerebant duobus diebus, & duæ offerebant uno die: In qua claſſe erant ſex, quinque offerebant quinque diebus, & una offerebat duobus diebus: In qua claſſe erant ſeptem, ſingulæ offerebant die ſuo: In qua claſſe erant octo, ſex offerebant ſex diebus, & duæ offerebant die uno. In qua claſſe erant novem, quinque offerebant quinque diebus, & quatuor offerebant duobus diebus: Erant claſſes qui ſe in perpetuum conſtituerunt.

III. Quæ ingrediebatur in Sabbatho, ſemper in Sabbatho ingrediebatur; quæ poſt Sabbathum, in perpetuum poſt Sabbathum: Erant ex iis, quæ augebantur ſemel in menſe, erant ex iis, quæ augebantur ſemel in anno, erant ex iis, quæ augebatur ſemel in hebdomada, & erant ex iis, quæ augebantur in ſingulis claſſibus.

IV. Qui noverat claſſem ſuam, & noverat domum patris ſui, & eſſet ex domibus patrum fixis, non erat illi interdictum niſi illo die duntaxat: Qui noverat claſſem ſuam, & non noverat domum patris ſui, & eſſet ex domibus patrum fixis, interdictum erat tota illa hebdomada: Qui non noverat claſſem ſuam, neque domum patris ſui, & eſſet ex domibus patrum fixis, interdictum erat toto menſe; Rabi dicit: Ego dico, quod huic eſſet interdictum in perpetuum, at ejus reparatio erat ejus depravatio.

V. Qua de cauſa viris claſſis permiſſum erat bibere vinum noctu, non interdiu? Quia ſi aggravaretur miniſterium ſuper viris domus patris, illis inniteretur. At viris domus patris non erat permiſſum neque interdiu, neque noctu, quia jugiter occupati erant in miniſterio. Viris claſſis, & viris ſtationis interdictum erat ſe tondere, & lavare, tam poſtquam diruta fuit domus, quam antequam diruta eſſet domus: R. Joſe dicit: Poſt excidium domus permiſſum eſt, quia luctus eſt illis. Dies ſecundus, & quintus conſtituti fuerunt pro jejuniis cœtus, & his diebus Synhedria conſidebant in urbibus, & in his ingrediebantur in domos congregationum, & legebant, & in his ceſſabant a jejunio, ut legerent Megillah.

VI. Quodnam eſt diſcrimen inter jejunium cœtus, & jejunium privati? In jejunio cœtus poterant edere & bibere, dum adhuc dies erat, quod non ita fieri

אסורין במלאכה ברחיצה ובסיכה ובנעילת
הסנדל ובתשמיש המיטה מה שאין כן
בתענית יחיד תענית צבור נכנסין לבתי
כנסיות מה שאין כן בתענית יחיד תענית
צבור מוציאין את התבה לרחובה של עיר
מה שאין כן בתענית יחיד תענית צבור
מתפללין עשרים וארבעה ברכות מה שאין
כן בתענית יחיד תענית צבור כהנים
נושאין כפיהן ארבעה פעמים ביום מה
שאין כן בתענית יחיד תענית צבור אין
מפסיקין לימים טובים הכתובים במגלה
מה שאין כן בתענית יחיד.

ז מעשה וגזרו תענית בחנוכה
בלוד אמרו לו לרבי אליעזר וסיפר לרבי
יהושע ורחץ. אמר להם רבי יהושע צאו
והתענו על מה שהתעניתם כל זמן שהיה
רבן גמליאל קיים היתה הלכה נוהגת
כדבריו לאחר מיתתו של רבן גמליאל
בקש רבי יהושע לבטל את דבריו עמד
רבי יוחנן בן נורי על רגליו ואמר חזי
אנא בתר רישא גופה אזיל כל זמן שהיה
רבן גמליאל קיים היתה הלכה נוהגת
כדבריו עכשיו שמת מבקשין לבטל את
דבריו אמר רבי יהושע אנו שומעין לך
נבקעה הלכה כדברי רבן גמליאל ולא
עירער אדם על דבריו.

ח בשבתות ובימים טובים מותר
להתענות לפניהן ולאחריהן מפני מה אלו
אסורין ואלו מותרין אלו מדברי תורה
ואין דברי תורה צריכין חזוק אלו דברי
סופרים ודברי סופרים צריכין חזוק אבא
יוסי בן דוסאי אמר משם רבי יוסי הגלילי
נשבע שיתענה בערב שבת הרי זה שבועת
שקר. ותשעה באב שחל להיות ערב שבת
אוכל אדם כביצה ושותה כביצה כדי שלא
יכנס לה כשהוא מעונה דברי רבי יהודה
רבי יוסי אומר הרי זה מתענה ומשלים
אמר לו רבי יוסי אי אתה מודה בתשעה
באב שחל להיות אחר שבת שאוכלין
ושותין מבעוד יום מה לי נכנס לה מעונה
מה לי יצא הימנה מעונה אמר לו לא
אמרת בזה שאוכלין ושותין כל היום

ri licebat in jejunio privati. In jejunio cœtus interdictum erat opus, lotio, & unctio, & inductio calcei, & usus lecti, quod non ita erat interdictum in jejunio privati. In jejunio cœtus ingrediebantur in domos congregationum, quod non ita fieri solebat in jejunio privati. In jejunio cœtus educebant arcam in plateam civitatis, quod non ita fieri solebat in jejunio privati: In jejunio cœtus recitabant quatuor & viginti benedictiones, quod non ita fieri solebat in jejunio privati. In jejunio cœtus sacerdotes elevabant manus suas quatuor vicibus in die, quod non ita fieri solebat in jejunio privati. Jejunium cœtus non intermittebatur pro diebus festis descriptis in Megillah, quod non ita fieri solebat in jejunio privati.

VII. Narratur; Decreverunt jejunium in Chanucah in Lud; Dixerunt τῷ Rabi Elieser, & narravit τῷ R. Jehosua, & se lavit. Dixit illis R. Jehosua; Ite & jejunate ea de causa, qua jejunastis. Quandiu Raban Gamaliel vixit, constitutio fuit observata juxta ejus verba, post mortem Raban Gamaliel, quæsiit R. Jehosua abolere ejus verba: Surgens R. Jochanan ben Nuri dixit: Mihi videtur, quod post caput incedat corpus; quandiu Raban Gamaliel vixit, constitutio fuit observata juxta ejus verba; nunc quoniam mortuus est, vos quæritis abolere ejus verba? Dixit R. Jehosua: Nos tibi auscultamus: Statuatur constitutio juxta verba Raban Gamaliel, & nemo contradixit ejus verbis.

VIII. In Sabbathis, & diebus festis licet jejunare ante & post illos; Qua de causa hæc sunt interdicta, & illa permissa? Hæc sunt ex verbis legis, & verba legis non opus habent confirmatione; Illa sunt ex verbis scribarum, & verba scribarum opus habent confirmatione. Abe Jose ben Dosai dicit nomine Rabi Jose Galilæi: Siquis juret jejunare vespera Sabbathi, hoc est juramentum falsum: Si dies nona Ab incidat in vesperam Sabbathi, poterit homo comedere in quantitate ovi, & bibere in quantitate ovi, ne ingrediatur in Sabbathum jejunus: Verba Rabi Jehuda; Rabi Jose dicit: Debet jejunare & complere. Dixit R. Jose; Si tu fateris, si dies nona Ab incidat in diem post Sabbathum, quod possint comedere & bibere, dum adhuc est dies; quid interest si ingrediatur in Sabbathum jejunus? quid interest, si egrediatur ex Sabbatho jejunus? Respondit illi: Nonne dixisti in hoc, quod comedunt & bibunt toto die, dices in illo, in quo

תאמר בזה שאין אוכלין ושותין אלא משחשיכה.

ט כשם שמתריעין על הגשמים בשאר שני שבוע כך מתריעין עליהן בשביעית מפני פרנסת אחרים ומתריעין על האילן בפרוס הפסח ועל הבורות ועל השיחין ועל המערות בפרוס החג אם אין להם מה שישתו מתריעין עליהן מיד איזו היא מיד שלהן יום שני ויום חמשי ועל כולם אין מתריעין עליהם אלא באותה הפרכיא בלבד׃

י דבר שיש בו הפסק אפילו שלשה מתים ביום אחד זה אחר זה אין זה דבר שאין בו הפסק אפילו שלשה מתים בשלשה ימים זה אחר זה הרי זה דבר אסכרה אם מתים בה מתריעין עליה מתריעין על הגובאי כל שהו מפני שהיא מכה מהלכת רבי שמעון אומר אף על החגב חרב העוברת ממקום למקום אפילו חרב של שלום מתריעין עליה ואין צריך לומר חרב של פורענות ואין לך חרב של שלום יתר משל פרעה נכה ושטפה את הצדיק ההוא זה יאשיהו וישלח אליו מלאכים מה לי ולך וגומר ואלהים אמר לבהלני מפי הקדש אני עולה חדל לך זה לשון עבודה זרה ולא הסב יאשיהו פניו ממנו כי להלחם בו התחפש וגומר ויורו היורים למלך יאשיהו ויאמר לעבדיו העבירוני כי החלתי מאד ויעבירוהו עבדיו מן המחנה וירכיבו על רכב המשנה אשר לו ויוליכוהו ירושלם וימת ויקבר בקבר אבתיו [היו מתאבלים על יאשיהו וגומר ויקנן ירמיהו על יאשיהו היכן פירושו של דבר רוח אפינו משיח יהוה וגומר.

יא ועל כולם אין מתריעין עליהן אלא באותה הפרכיא בלבד היא בסוריא אין מתריעין עליה עיר שהקיפוה גוים או נהר וכן ספינה המטורפת בים וכן יחיד הנרדף מפני גוים ומפני ליסטים ומפני רוח רעה כולם אין רשאין לסגף עצמן בתענית שלא לשבר את כחן וכן היה רבי יוסי אומר אין היחיד רשאי לסגף את עצמו בתענית שמא יפול על הצבור ויהיו צריכין לפרנסו.

יב מעשה ואמרו לו לחסיד אחד התפלל וירדו גשמים התפלל וירדו גשמים

non comedunt & bibunt nisi post obortas tenebras?

IX. Sicut clangunt pro pluviis in reliquis diebus hebdomadæ, ita pariter pro illis clangebant in septimo propter alimentum aliorum; & clangunt pro arbore quindecim diebus ante Pascha, & pro puteis, & pro fossis, & pro cisternis quindecim diebus ante festum Tabernaculorum: Si non esset, quod biberent, statim clangebant: Quodnam est statim pro illis? Dies secundus, & dies quintus, & pro omnibus non clangebant, nisi in ipsa provincia duntaxat.

X. Pestilentia, quæ intermittat, vel si tres moriantur alter post alterum, non est hæc pestilentia; Si vero non intermittat, vel si non moriantur tres, alter post alterum, hæc est pestilentia. Si pro angina moriantur, pro illa clangunt, si minus non clangunt: Clangunt pro locusta, quantalacunque illa sit, quia est plaga, quæ diffunditur. Rabi Simeon dicit etiam pro cicada. Pro gladio, qui pertransit de loco ad locum, vel si fuerit gladius pacificus, clangunt; & non est necesse ut dicatur pro gladio supplicii; neque tibi est gladius pacificus magis quam gladius Pharaonis Necho, & rapuit illum justum Josiam: *At ille missis ad eum nunciis ait: Quid mihi & tibi est? Ad quam me Deus festinato ire præcepit*. Jussu Dei ego adscendo: *Desine*. Hæc est phrasis Idololatriæ: *Noluit Josia reverti: verum perrexit ut dimicaret: oppido vulneratus a sagittariis rex Josia; dixit servis suis: Educite me de prælio, quia oppido vulneratus sum: Qui transtulerunt eum de curru in alterum currum, qui sequebatur eum, & asportaverunt eum in Hierusalem, mortuus ibi est, & sepultus fuit in sepulcro patrum suorum, & luxerunt propter Josiam; & lamentatus est Jeremia super Josia*: Ubi est ejus explicatio? Dictum est: *Spiritus oris nostri unctus Domini &c.*

XI. Et pro omnibus non clangunt nisi in ipsa provincia duntaxat; si esset in Siria, pro ea non clangunt, si civitas circumdata esset a gentilibus, aut a flumine, & similiter si navis quatiatur in mari; pariterque si privatus fugiat a facie gentilium, & a facie latronum, & a facie spiritus maligni, non licet illis se affligere jejunio, ne infirmentur eorum vires: Et sic dicebat R. Jose: Privato non licet se affligere jejunio, fortasse cadet super cœtum, & obligabuntur eum alere.

XII. Narratur: Dixerunt cuidam viro pietate præstanti: Ora, ut cadant plu-

אמר לו כשם שהתפללת וירדו גשמים כך
התפלל וילכו להם אמר להם צאו וראו
אם עומד אדם בקרן אפיל ומקשקיש את
רגלו בנחל קדרון אנו מתפללין שלא ירדו
גשמים אבל בטוחין אנו שאין המקום
מביא מבול לעולם שנאמר ולא יהיה עוד
מבול וגו' מימי נח זאת לי אשר נשבעתי
וגו' רבי מאיר אומר מבול של מים אין
אבל מבול של אש ושל גפרית יש כדרך
שהביא על הסדומים שנאמר ויהוה המטיר
על סדום וגומר רבי יהודה אומר מבול
של כל בשר אין אבל מבול של יחידים
יש כיצד נפל לים טבעה ספינתו בים ומת
הרי הוא מבולו רבי יוסי אומר מבול של
מים אין אבל מבול של דבר לאומות
העולם לימות המשיח יש שנאמר ואקח
אה מקלי את נעם וגומר מהו אומר
ותופר ביום ההוא.

יג העוברות והמיניקות מתענין
בתשעה באב וביום הכפורים ובשלש
תעניות של צבור ושאר תעניות לא היו
מתענות ולא שיענו את עצמן בתפנוקין
אלא שאוכלות ושותות כדי קיום הולד הרי
שהיה מתענה על החולה ונרפא על הצרה
ועברה הרי זה משלים תעניתו הרי שהיה
ואכל ושתה משלים את תעניתו ההולך
ממקום שמתענין למקום שאין מתענין הרי
זה משלים תעניתו הנכנס לעיר ומצאו
שמתענין הרי זה משלים עמהן איזה הוא
הלל הגדול הודו לאלהי האלהים הודו
לאדני הארנים וגומר.

פרק שלישי

א בשלשה פרקים נושאין כפיהם
ארבעה פעמים בשחר בחצות במנחה
ובנעילה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים
במנחה ובנעילה לא היה שם נשיאות
כפים שנאמר לעמוד לשרת בשם יהוה
הוא ובניו מקיש בניו לו מה הוא מעומד
ונשיאות כפים בבקר אף בניו מעומד
ונשיאות כפים בבקר.

ב שמנה משמרות תיקן משה
לכהונה ושמונה ללויה משעמד דוד ושמואל
הרואה עשאו עשרים וארבעה משמרות

pluviæ. Oravit, & ceciderunt pluviæ: Dixerunt illi: Sicut orasti, ut caderent pluviæ, ita pariter ora, ut abeant. Respondit illis: Exite & videte; Siquis stet in Cheren-Aphil & tinnitum edat in torrente Kedron, nos orabimus, ne cadant pluviæ; At nos confidimus, quod Deus nunquam adducet diluvium: Dictum est enim: *Et non erit amplius diluvium &c. Ex istud mihi est, quod mihi jurasti &c.* R. Meir dicit: Diluvium aquarum; minime, at diluvium ignis, & sulphuris poterit adducere, sicut adduxit super Sodomæos: Dictum est enim: *Et Dominus pluit super Sodomam &c.* R. Jehuda dicit: Diluvium universæ carnis non adducet, at diluvium privatum poterit adducere. Quomodo? Si cadat in mare, & demergatur ejus navis in mare, & moriatur, ecce hoc est ejus diluvium. R. Jose dicit: Diluvium aquarum non erit, at diluvium pestilentiæ nationibus mundi erit diebus Messiæ. Dictim est enim: *Et tuli virgam meam jucunditatis &c.* Quid postea dicit? *Et abscidi eam.*

XIII. Gravidæ & lactantes jejunant nona die Ab, & in die expiationum, & in tribus jejuniis cœtus, at in reliquis ;ejuniis non jejunant, at se non oblectabunt deliciis; at comedent, & bibent, ut conservetur infans; Si jejunet propter ægrotum, & sanetur, aut pro tribulatione, & prætereat, complebit jejunium suum; Si jejunaret, & oblitus comederet biberet, complebit jejunium suum; Si eat ex loco, ubi jejunant, ad locum, ubi non jejunant, complebit jejunium suum; Si ingrediatur in civitatem, & invenerit, quod jejunent, complebit cum illis jejunium suum. Quinam est Hallel magnus? *Confitemini Deo Deorum, confitemini Domino Dominorum &c.*

CAPUT III.

I. Tribus temporibus elevabant (sacerdotes) manus suas quater in die, mane, meridie, vespera, & in clausula; verba R. Meir; & sapientes dicunt: In vespera & in clausula non erat elevatio manuum: Dictum est enim: *Ut stet ad ministrandum in nomine Domini ipse, & filii ejus.* Æquiparat illi filios suos. Sicut ipse stans elevavit manus suas mane, ita pariter ejus filii stantes elevabunt manus suas.

II. Octo classes constituit Mose pro sacerdotio, & octo pro ordine Levitico; Postquam surrexit David & Samuel videns, fecerunt quatuor & viginti classes

pro

כהונה ועשרים וארבע משמרות לויה
שנאמר המה יסד דוד ושמואל הרואה
באמונתם אלו משמרות כהונה ולויה עמדו
נביאים שבירושלם וקבעו שם עשרים
ארבעה מעמדות כנגד עשרים וארבעה
משמרות כהונה ולויה שנאמר צו את בני
ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי
אי אפשר לומר כל ישראל אלא מלמד
ששלוחו של אדם כמותו הגיע זמן המשמר
כהנים ולוים עולים לירושלם וישראל
שבאותו משמר שאין יכולין׳ לעלות
בירושלם מתכנסין לעריהם וקורין מעשה
בראשית ובטילין [מן המלאכה כל אותה
שבת רבי שמעון בן אלעזר אומר כהנים
ולוים וכלי שיר והעם מעכבין את
העבדה.

ג באחד בניסן אין בו מנחה
מנחה ונעילה משום שיש בו קרבן מוסף
וקרבן עצים פרשה גדולה קורין אותה
בשניה וקטנה ביחיד בשחרית ובמוסף
דברי רבי מאיר וחכמים אומרים כל שיש
בו מוסף קורין בו מוסף וכל שאין בו
מוסף אין קורין בו מוסף בשחרית ובמוסף
נכנסין לבתי כנסיות וקורין ובמנחה קורין
על פה רבי יהודה אומר אין היחיד
קורא על פה אלא נכנסין לבתי כנסיות
וקורין כדרך שקורין את שמע.

ד מה ראו זמן עצי כהנים
והעם לימנות שכשעלו בני הגולה לא
מצאו עצים בלשכה עמדו אלו והתנדבו
עצים משל עצמן ומסרו לצבור וכן התנדבו
עמהן הנביאים שאפילו לשכה מלא עצים
ואפילו עצים משל צבור ועמדו [אלו
והתנדבו עצים משל עצמן לא יהא קרבן
מתקרב אלא משלהם תחילה שנאמר
והגורלות הפלנו על קרבן העצים. ואמר
כי עזר׳ הכין לבבו וגומר אותן ימים
אסורין בהספד ובתענית בין משחרב הבית
ובין עד שלא חרב הבית רבי יוסי אומר
משחרב הבית מותרין מפני שאבל הוא
להם אמר רבי אליעזר ברבי צדוק אני

pro sacerdotio, totidemque pro ordine Levitico: Dictum est enim: *Quas constituerunt David & Samuel videns in fide sua*. Istæ sunt classes sacerdotii & ordinis Levitici: Surgentes prophetæ, qui erant Hierosolymis, constituerunt ibi quatuor & viginti stationes contra totidem classes sacerdotii & ordinis Levitici: Dictum est enim: *Præcipe filiis Israel, & dices ad eos: Oblationem meam, panem meum*. Non potest dici de universo Israel; sed docemur, quod hominis legatus sicut ipse reputatur: Quando adveniebat tempus classis, ejus sacerdotes & Levitæ adscendebant Hierosolymam; & Israelitæ qui erant in ipsa classe, qui non poterant adscendere Hierosolymam, ingrediebantur in civitates suas, & legebant in opere creationis, & cessabant ab opere tota ipsa hebdomada. R. Simeon ben Eliefer dicit: Sacerdotes & Levitæ, & instrumenta musica, & populus impediebant ministerium.

III. Prima die Nisan non erat oratio vespertina, neque clausula, quia in ea erat sacrificium addititium, & oblatio lignorum: Sectionem magnam duo legebant, & parvam unus mane, & tempore oblationis sacrificii addititii verba R. Meir: Et sapientes dicunt: Quando aderat sacrificium addititium, legebant orationem addititiam; & quando non aderat sacrificium addititium, non legebant orationem addititiam: Mane & tempore oblationis sacrificii addititii ingrediebantur domos congregationum, & legebant, & in oratione vespertina legebant oretenus; R. Jehuda dicit: Privatus non poterat legere oretenus; sed ingrediebantur domos congregationum, & legebant, sicut legere solebant audi.

IV. Quid viderunt, ut recenserent sacerdotes & populus tempus lignorum? Quando adscenderunt filii captivitatis, non invenerunt ligna in conclavi; Surgentes voverunt ligna de bonis suis, & tradiderunt cœtui; & sponte obtulerunt etiam cum illis prophetæ; ut licet conclave plenum esset lignis, & licet ligna essent de bonis cœtus; tamen isti surgentes sponte offerrent ligna de bonis suis, ut sacrificium non offerretur in principio nisi de eorum bonis: Dictum est enim: *Et sortes projecimus pro oblatione lignorum:* Et dictum est: *Esdras paravit cor suum*. His diebus interdictus erat luctus & jejunium, tam ante quam post excidam domus: R. Jose dicit: Post excidium domus permittitur, quia hoc est sibi luctus. Dicit R. Eliefer bar R. Zadok:

Ego

הייתי מבני סנאה בן בנימין וחל תשעה באב להיות בשבת ודחינוהו לאחר שבת והיינו מתענין ולא משלימין.

ה מהו בני גונבי עלי ובני קוצעי קציעות שבשעה שהושיבו מלכי יון פרדסאות על הדרכים שלא לעלות לירושלם כדרך שהושיב ירבעם כל מי שהוא כשר וירא חטא באותו הדור היה נוטל את הבכורים ומחפן כמן קציעות ומניחן בכלים ונוטל את הסל ואת העלי על כתפו ועלה כשהגיע לאותו משמר אמרו לו לאן אתה הולך אמר להם לעשות שתי קציעות הללו שני כפין של דבלה במכתש הלז שבפני בעלי זה שעל כתפי כיון שעבר מאותו משמר מעטרן ומעלן לירושלם. מה הוא אמר בני סלמאי הנטופתי שבשעה שהושיבו מלכי יון פרדסאות על הדרכים שלא לעלות לירושלם כדרך שהושיב ירבעם בן נבט כל מי שהוא ירא חטא וכשר באותו הדור היה מביא שני גזירי עצים ועושה אותם כמן סולם ומניחן על כתפו ועולה כשהגיע לאותו משמר אמרו לו לאן אתה הולך אמר להם ליטול שני גוזלות משובך הלז שבפני מסולם זה שעל בתפי כיון שעבר מאותו משמר מפרקו ומעלן לירושלם לפי שמסרו עצמן על התורה ועל המצות לפיכך נמצא להם שם טוב וזכר טוב בעולם ועליהם הוא אומר זכר צדיק לברכה ועל ירבעם בן נבט וחביריו הוא אומר ושם רשעים ירקב.

ו רבי יוסי אומר מגלגלין זכות ליום זכאי וחובה ליום חובה כשחרב הבית בראשונה מוצאי שבת היה מוצאי שביעית היה ומשמרתו של יהויריב היתה ותשעה באב היה וכן בשנייה והלוים עומרים על דוכנן ואומר וישב עליהן את אונם וגומר למחר כשיבנה הבית מהו אומר ברוך יהוה אלהי ישראל מן העולם ועד העולם עושה נפלאות לפניו ברוך שם כבודו וגו׳.

ז בתשעה בחדש הבקעה העיר בשניה ובראשונה בשבעה בו אם נאמר בשבעה בחדש למה נאמר בתשעה בחדש ואם נאמר בתשעה בחדש למה נאמר

Ego eram de posteris Senaa filii Benjamin, & incidit nona dies Ab in Sabbathum, & rejecimus post Sabbathum, & jejunavimus at non complevimus.

V. Quid filii Gobne Gneli, & filii Katzenga Katzingot? Quo tempore statuerunt reges Græciæ custodies in viis, ne adscenderent Hierosolymam, sicut constituit Jeroboam, qui erat rectus & timens peccatum in ea generatione, accipiens primitiva, quasi ficos abscissos obtexit, eaque vasis imponebat; & canistrum, & pistillum humeris gestabat, & adscendebat: Quando perveniebat ad eam custodiam, dicebant illi: Quo vidis? Respondebat. Ad faciendum duas massas ficorum orbiculatas hoc mortario, quod præ me est, & hoc pistillo, quod est in meis humeris. Quando præterierat hanc custodiam, corbes coronabat, & adducebat Hierosolymam. Quid dicit: Filii Salmai Nehophati? Quando constituerunt reges Græciæ custodes in viis, ne adscenderent Hierosolymam, sicut constituit Jeroboam filius Nebath; Qui erat timens peccatum, & rectus in ea generatione, offerebat duo ligni segmenta, eaque instar scalæ componebat, eaque imposita humeris suis offerebat; Quando perveniebat ad eam custodiam; dicebant illi: Quo vadis? Respondebat ad capiendum duos pullos avium, ex eo columbario, quod est ante me, cum hac scala, quam gesto humeris. Postquam præterierat, ea dissolvebat, & adducebat Hierosolymam: Quia se ipsos tradiderunt legi, & præceptis, idcirco inventum est illis nomen bonum, & memoria bona in hoc mundo; & de iis dictum est: *Memoria justi in benedictionem*; Et de Jeroboam filio Nebath, & de ejus sociis dictum est: *Et nomen impiorum putrescet*.

VI. R. Jose dicit: Devolvuntur merita in die meriti, & peccatum in die peccati: Quando diruta est domus prima, erat exitus Sabbathi, & erat exitus anni Sabbathici, & erat classis Jehojarib, & erat dies nona Ab, & similiter in secunda, & Levitæ stantes in suggesto dicebant: *Et reddet illis iniquitatem ipsorum &c.* Cras quando reædificabitur domus, quid dicit? *Benedictus Dominus Deus Israel de seculo in seculum faciens mirabilia in conspectu ejus & benedictum nomen gloriæ ejus*.

VII. Die nona mensis scissa fuit civitas in secunda domo, & in prima die septima: Si dictum est die septima mensis, cur dictum est die nona mensis? Et si dictum est die nona mensis, cur dictum est die septima mensis? Verum

die

בשבעה בחודש אלא בשבעה בחדש כיבשו
נוים את ההיכל ונטלו את העמודים ואת
הים ואת הכִּכוּנות והיו מקרקרים שביעי
שמיני ותשיעי עד שפנה יום וכן הוא
אומר אוי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי
ערב לעיתות ערב הציתו בו את האור
ונשרף עם שקיעת החמה בעשור לחדש ׳

ח כל שהו מסעודת תשעה באב
אסור לאכול בשר ואסור לשתות יין ואסור
לאכול שני תבשילין ואסור לרחוץ ולסוך
וכל שאינו מסעודת תשעה באב מותר
לאכול בשר ולשתות יין ומותר לאכול שני
תבשילין ומותר לרחוץ ולסוך רבי ישמעאל
ברבי יוסי אומר משם אביו כל שעה
שמותר לאכול מותר לרחוץ פניו ידיו
ורגליו ואין שאילת שלום לחברים בתשעה
באב ולהדיוט בשפה רפה מתקנין מתשעה
באב לתשעה באב ערב תשעה באב
מותרין בכולם תשעה באב שחל להיות
בשבת ׳ אוכל אדם כל צרכו ושותה
כל צרכו ומעלה על שלחנו אפילו כסעודת
שלמה בשעתו ואין מונע מעצמו כלום
אותן ימים עתידין להיות ימים טובים
לישראל שנאמר כה אמר יהוה צום
הרביעי ונומר וכל המתאבלים עליה בעולם
הזה שמחין עמה לעולם הבא שנאמר
שמחו ירושלם וגילו בה כל אוהביה וגומר ׃

die septima subegerunt gentiles templum, & abstulerunt columnas, & mare, & bases, & destruxerunt die septima, octava, & nona, priusquam inclinaret dies: Et sic dictum est: *Væ nobis, quia inclinavit dies, & umbræ vesperi se extenderunt*. Prope vesperam accenderunt ignem, & combustum est usque ad occasum solis die decima mensis.

VIII. Quod spectat convivium die nona Ab, interdictum est edere carnem, & bibere vinum, & interdictum est comedere duo decocta, pariterque interdicta est lotio, & unctio; & quod non spectat ad convivium die nona Ab, licet comedere carnem, & bibere vinum, & licet comedere duo decocta, & licet se lavare, & ungere. R. Ismael bar R. Jose dicit nomine patris sui: Quandiu licet comedere, licet etiam lavare faciem, & manus & pedes suos; Nemo salutet socium suum die nona Ab, at vulgarem salutare licet submissa voce: A die nona Ab ad alteram diem nonam Ab. Vespera diei nonæ Ab omnia sunt permissa. Si dies nona Ab incidat in Sabbathum, poterit homo comedere cuncta, quæ sibi sint necessaria, & adducere super mensam suam vel instar convivii Salomonis in tempore suo: Et seipsum nihil cohibebit. Hi dies futuro tempore erunt dies festi Israeli: Dictum est enim: *Sic dicit Dominus: Jejunium quarti &c.* Qui luxerunt in hoc seculo, lætabuntur in seculo futuro. Dictum est enim: *Lætare Hierusalem, & jubilate cum ea omnis amici ejus &c.*



TRA-

TRACTATUS DE JEJUNIIS

Gemara Hierosolymitana illustratus.

NUNC PRIMUM A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א מאימתי מזכירין גבורות גשמים רבי אליעזר אומר מיום טוב הראשון של חג ורבי יהושע אומר מיום טוב האחרון. אמר רבי יהושע הואיל ואין הגשמים סימן ברכה בחג למה הוא מזכיר. אמר לו רבי אליעזר אף הוא אינו אומר אלא משיב הרוח ומוריד הגשם בעונתו. אמרו לו אם כן לעולם יהא מזכיר.

ב אין שואלין את הגשמים אלא סמוך לגשמים. רבי יהודה אומר העובר לפני התיבה ביום טוב האחרון של חג. האחרון מזכיר והראשון אינו מזכיר. ביום טוב הראשון של פסח הראשון מזכיר והאחרון אינו מזכיר.

ג עד אימתי שואלין רבי יהודה אומר עד שיעבור הפסח. רבי מאיר אומר עד שיצא ניסן. שנאמר ויורד לכם גשם יורה ומלקוש בראשון.

ד בשלשה במרחשון שואלין את הגשמים. רבן גמליאל אומר בשבעה בו חמשה עשר יום אחר החג כדי שיגיע האחרון שבישראל לנהר פרת.

ה הגיע שבעה עשר במרחשון ולא ירדו גשמים התחילו היחידים מתענין אוכלים ושותין משחשיכה ומותרין במלאכה וברחיצה ובסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המיטה.

ו הגיע ראש חדש כסליו ולא ירדו גשמים בית דין גוזרין שלש תעניות על הציבור אוכלין ושותין משחשיכה

CAPUT PRIMUM.

I. Quando memorant potentias pluviarum? R. Elieser dicit: Ab die festo primo solennitatis Tabernaculorum: Et R. Jehosua dicit: Ab die novissimo festi Tabernaculorum: Dixit Rabi Jehosua: Quoniam pluviæ non sunt signum benedictionis in festo Tabernaculorum, cur memorabit? Respondit ei R. Elieser: Ego quoque non dixi nisi: Inducit ventum, & demittit pluviam in tempore suo: Dixit illi; Si ita est: In perpetuum memorabit.

III. Non petunt pluvias nisi prope tempus pluviarum: R. Jehuda dicit: Transiens ante arcam die festo postremo solennitatis Tabernaculorum, postremus memorabit, at primus non memorabit. Die primo festo Paschatis, primus memorabit, postremus non memorabit.

III. Quandiu petunt pluvias? R. Jehuda dicit: Donec præterierit Pascha: R. Meir dicit; donec præterierit Nisan: Dictum est enim: *Et demittet vobis pluviam tempestivam, & serotinam in primo mense.*

IV. Tertio die Marchesvan petunt pluvias. Raban Gamaliel dicit: septimo die ejusdem mensis, quindecim dies post festum Tabernaculorum, ut possit pervenire postremus ex Israelitis ad flumen Perath.

V. Si advenerat decimus septimus dies Marchesvan, & nondum cecidissent pluviæ, incipiebant singulares jejunare; comedebant & bibebant post obortas tenebras, & permissum erat opus, & lotio, & unctio, & inductio calcei, & usus lecti.

VI. Si advenisset principium mensis Cisleu, & nondum descendissent pluviæ, Synhedrium decernebat tria jejunia super cœtu: Comedebant & bibebant post obortas tenebras, & permis-

ומותרין במלאכה וברחיצה בסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המיטה.

ז עברו אילו ולא נענו בית דין גוזרין עוד שלש תעניות על הציבור אוכלין ושותין מבעוד יום ואסורין במלאכה וברחיצה ובסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המיטה ונועלין את המרחצאות.

ח עברו אילו ולא נענו בית דין גוזרין עוד שבע שהן שלש עשרה תעניות על הציבור ומה אילו יתירות על הראשונות שבאילו מתריעין ונועלין את החנויות. ובשני מטין עם חשיכה. ובחמישי מותרין מפני כבוד השבת.

ט עברו אילו ולא נענו ממעטין במשא ובמתן בבניין ובנטיעה באירוסין ובנישואין ובשאילת שלום בין אדם לחבירו כבני אדם הנזופין למקום. היחידים חוזרין ומתענין עד שיצא ניסן. יצא ניסן וירדו גשמים סימן קללה שנאמר הלא קציר חטים היום.

סליק פירקא

הלכה א מאימתי מזכירין גבורות גשמים כו'. טעמיה דרבי אליעזר על ידי שארבעת מינין הללו גדילים על המים לפיכך הן באין פרקליטין למים. דבר אחר בשעה שהעבד משמש את רבו כל צורכו הוא תובע פרסו ממנו. אמר לו רבי יהושע והלא משעה שהעבד משמש את רבו כל צורכו ורוח רבו נוחה הימנו הוא תובע פרנסתו ממנו. דבר אחר אין העבד תובע פרסו אלא סמוך לפרסו. תני רבי ליעזר אומר משעת נטילת לולב. רבי יהושע אומר משעת הניחו. על דעתיה דהדין בתרייא היא דעתיה דרבי ליעזר קדמייתא היא דעתיה אחרייתא. מחלפא שיטתיה דרבי יהושע. תמן הוא אמר מיום טוב האחרון. והכא הוא אמר משעת הניחו. אמר רבי מנא שכל היום כשר ללולב. ויזכיר מבערב. לית כל עמא תמן. ויזכיר בשחרית. אף הוא סבור שמא

ſum erat opus, & lotio, & unctio, & inductio calcei, & uſus lecti.

VII. Si iſta præteriiſſent, & nondum exauditi eſſent; Synhedrium decernebat tria alia jejunia ſuper cœtu; comedebant & bibebant, dum adhuc eſſet dies; & interdictum erat opus, & lotio, & unctio, & inductio calcei, & uſus lectis, & claudebantur balnea.

VIII. Si iſta præteriiſſent, & nondum exauditi eſſent, præterea Synhedrium decernebant ſeptem jejunia, quæ erant tredecim, ſuper cœtu: Et iſta erant prioribus graviora; quia in iſtis clangebant, & claudebant tabernas: In ſecundo die aperiebant prope tenebras, & in quinto permiſſum erat propter honorem Sabbathi.

IX. Si iſta præteriiſſent, & nondum exauditi eſſent, intermittebatur mercatura, & ædificatio, & plantatio, & ſponſalia, & nuptiæ, & ſalutatio inter hominem & ejus ſocium: Incedebant ſicut homines caſtigati a Deo. Singulares iterum jejunabant uſque ad exitum menſis Niſan; Si vero adhuc non deſcendiſſent pluviæ, ſignum erat maledictionis: Dictum eſt enim: *Annon hodie eſt meſſis triticea?*

Finis capitis.

CONſtitutio I. Quando mentionem faciunt potentiæ pluviarum &c. Ratio R. Elieſer; Propterea quod iſtæ quatuor ſpecies creſcunt in aquis, idcirco adducunt interceſſores ad aquas. Alia expoſitio: Quando ſervus miniſtravit domino ſuo in cunctis, quæ neceſſaria ſunt, poſtulat ab eo alimentum ſuum. Reſpondit illi R. Jehoſua: Atqui quando ſervus miniſtravit domino ſuo in cunctis, quæ neceſſaria ſunt, & ſpiritus domini aquieſcit in eo, poſtulat ab eo alimentum ſuum: Alia expoſitio: Servus non quærit præmium ſuum niſi prope præmium ſuum. Traditio. R. Elieſer dicit; A tempore quo accipitur palma. R. Jehoſua dicit; a tempore quo deponit: Ex mente hujus poſterioris juxta mentem R. Elieſer; prima eſt alia opinio: Diverſa eſt ſententia R. Jehoſua: Etenim ibi dicit: A die feſto noviſſimo: Et hoc loco dicit: A tempore, quo deponit: Dicit R. Mena, quod totus dies ſit legitimus pro palma; & memorabit veſpera: Et memorabit in oratione matutina; Ipſe quoque putat: Fortaſſe memorabit veſpera; & ipſe recitabit: Poſtquam vidit, quod ii recitarent in oratione prima, & recitarent in ultima; ipſe quoque cognovit, quod non

הזכירו מבערב והוא הוי מרכר . מכיון דהוא חמי לון דלא מרכרין בקרמיתא ומרכרין באחריתא . אף הוא יורע שלא הזכירו מבערב . אמר ליה רבי חייה בר מרייא הכין הוה רבי יונה אבוך הוי בה . רבי חניי בשם רבי פרת אסור ליחיד להזכיר עד שיזכיר שלוח ציבור . רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי בשלוח ציבור הרבר תלוי . אמר רבי מנא קומי רבי חני מה ופליג . אמר ליה לא דא דאת אמר בשלוח ציבור הרבר תלוי יחיד אם רצה להזכיר מזכיר בטל . ודא דאת אמר אסור ליחיד להזכיר עד שיזכיר שלוח ציבור בגשם . קמון לצלותא כמי שהזכיר שלוח ציבור . כשם שתחיית המתים חיים לעולם . כך ירירת גשמים חיים לעולם . חייה בר בא שמע לה מן הרא יחיינו מיומים ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו : ונרעה נררפה לרעת את יהוה כשחר נכון מוצאו . כתיב ויאמר אליהו התשבי מתושבי גלעד אל אחאב חי יהוה אלהי ישראל אשר עמרתי לפניו אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי רברי . רבי ברכיה אמר רבי יוסה ורבנין חר אמר בין על הטל בין על המטר נשמע לו . וחורנה אמר על המטר נשמע לו ועל הטל לא נשמע לו . מאן דאמר על המטר נשמע לו ועל הטל לא נשמע לו מן הרין קרייא לך הראה אל אחאב ואתנה מטר על פני הארמה . מאן דאמר בין על הטל בין על המטר נשמע לו היכן הותר נררו של טל . אמר רבי תנחום ארדעיא סברין מימר נרר שהותר מכללו הותר כולו . אית רבעי מימר בבנה של צרפית ויקרא אל יהוה ויאמר יהוה אלהי הגם על האלמנה אשר אני מתגורר עמה הרעת להמית את בנה . אמר רבי יורה בר פזי לאחר שגנב נרתיקו של רופא עם כשהוא יוצא נפצע בנו חזר אצלו ואמר לו ארוני הרופא רפא את בני . אמר לו לך והחזר את הנרתיק שכל מיני רפואות נתונין בו ואני מרפא את בנך . כך אמר לו הקרוש ברוך הוא לאליהו לך והתר נררו של טל שאין המתים חיים אלא בטללים ואני מחיה בנה של צרפית . ומנין שאין המתים חיים אלא בטללים שנאמר יחיו מתיך נבילתי יקומון הקיצו ורננו שוכני עפר כי

non memoraverint vespera. Dixit illi R. Chijah bar Marjah; sic R. Jonas pater tuus sentiebat: R. Haggæus nomine R. Pedath; Non licet privato memorare, donec memoret minister cœtus. R. Simeon nomine R. Jehosua ben Levi: A ministro cœtus res dependet. Dicit R. Mena coram R. Haggæo. Ubi erat dissensio? Respondit: Non est quod tu dicis, quod a ministro cœtus res dependeat; si privatus velit memorare, poterit memorare in rore: Et hoc est quod dicis: Interdictum est privato memorare, priusquam memoret minister cœtus: Si surgant ad orandum, perinde habetur, ac si memorarit minister cœtus; sicut resurrectio mortuorum vivificat mundum, ita pariter descensus pluviarum vivificat mundum. Rabi Chijah bar Ba hinc probat: *Vivificabit nos die tertia, suscitabit nos, & vivemus in conspectu ejus, sequemurque ut cognoscamus Dominum, quasi diluculo præparatus est egressus ejus:* Scriptum est: *Et dixit Elias Thesbites de habitatoribus Galaad ad Achab: Vivit Dominus Deus Israel, in cujus conspectu est, si erit annis his ros, & pluvia, nisi juxta oris mei verba.* R. Berachias dicit: R. Jose, & sapientes: Alter dicit: Tam de rore quam de pluvia illi juravit; & alter dicit; de pluvia illi juravit, at de rore illi non juravit. Qui dicit: De pluvia illi juravit, & de rore illi non juravit, probat ex hoc terra: *Vade & ostende te Achab, ut dem pluviam super faciem terræ.* Qui dicit: Tam de rore, quam de pluvia illi juravit: Ubinam permissum est votum roris? Dicit Rabi Tanchum Adrajah: Putant dicendum: Si votum permittatur ab suo genere, permittitur totum: Si velis dicam in filio Sarephta: *Et clamavit ad Dominum, & dixit: Domine Deus meus, etiamne viduam, apud quam ego utcunque sustentor, afflixisti, ut interficeres filium ejus?* Dicit R. Jehuda bar Pazi: Simile est cuidam, qui furatus sit arcam medici; quando egreditur vulneratus ejus filius, ad eum revertitur dicens: Domine medice sana filium meum: Respondit illi: Vade & restitue arcam, in qua omnia medicamentorum genera continentur, & ego sanabo filium tuum. Sic dixit Deus S. B. Eliæ: Vade & permitte votum roris; Etenim mortui non resurgent nisi roribus; & ego vivificabo filium Sarephta: Et unde probatur, quod mortui non resurgant nisi roribus? Ex eo quod dictum est: *Vivent mortui tui, interfecti mei resurgent, expergiscimini, & laudate, qui habitatis* in

טל אורות טלך וארץ רפאים תפיל . מהו
וארץ רפאים תפיל . אמר רבי תנחום
אדרעייא וארעא תפקידה תפלט . רבי
יעקב דכפר חנן בשם רבי שמעון בן לקיש
בשעה שעשה אברהם זקינם את רצוני
נשבעתי לו שאני מזיז טל מבניו לעולם .
מה טעמא נשבע יהוה ולא ינחם אתה
כהן לעולם . וכתיב תמן לך טל ילדותיך .
אמר רבי יהודה בר פזי בדייתיקי נתתיו
לאביהם ויתן לך האלהים מטל השמים
ונומר . אמר רבי שמואל בר נחמן בשעה
שישראל באין לידי עבירות מעשים רעים
הגשמים נעצרין והן מביאין להן זקן אחד
כגון רבי יוסי הגלילי והוא מפגיע בעדם
ומיד הגשמים יורדין אבל הטל אינו יורד
בשביל ביריה מה טעמא אשר לא יקוה
לאיש ולא ייחל לבני אדם . רבי זעורה
בשם רבי חנינה היה עומד בגשם והזכיר
של טל אין מחזירין אותו בטל והזכיר של
גשם מחזירין אותו. והא תני בטל וברוחות
לא חייבו חכמים להזכיר אם רצה להזכיר
מזכיר . לא דמי ההוא דמיקל להוא דלא
מצלי ולא מיקל . בגשם והזכיר של טל
אין מחזירין אותו . והא תני אם לא שאל
בברכת השנים או שלא הזכיר גבורות
גשמים בתחיית המתים מחזירין אותו ·
בהוא דלא אדכר לא טל ולא מטר . רבי
זעורה בשם רב חונה לא שאל בברכת
כהנים אומרה בשומע תפילה . ודכוותה
אם לא הזכיר גבורות גשמים בתחיית
המתים אומרה בשומע תפילה . מה אם
שאלה שהיא מדוחק אומרה בשומע
תפילה. אזכרה שהיא מריוח לא כל שכן
והא תני לא שאל בברכת השנים או
שלא הזכיר גבורות נשמים בתחיית המתים
מחזירין אותו . אמר רבי אבמרי אחוי
דרבי יוסי בשלא אמרה בשומע תפילה .
היכן הוא חוזר . ייבה כיי דאמר רבי
שמעון בר בא בשם רבי יוחנן בראש חדש
אם עקר את רגליו חוזר לכתחילה . ואם
לאו חוזר לעבודה . והכא אם עקר את
רגליו חוזר לכתחילה . ואם לאו חוזר
לשומע תפילה . בנינוה צרכון למיעבר

in pulvere , quia ros lucis ros tuus , & terram gigantum detrahes in ruinam . Quid וארץ רפאים תפיל? Dicit R. Tanchum Adrajah : Et terra depositum suum rejiciet. Rabi Jacob ex viro Chanen nomine R. Simeonis ben Lakisch : Quando Abraham senex fecit voluntatem meam , illi juravi , quod ros nunquam a filiis suis removeretur: Qua de causa ? Quia dictum est: *Juravit Dominus & non pœnitebit ; tu es sacerdos in æternum :* Et ibi scriptum est : *Vade , tolle filium tuum*. Dicit R. Jehuda bar Pazi : In testamento dedit patribus eorum : *Et dabit tibi Deus de rore cœli &c.* Dicit R. Samuel bar Nachman : Quando Israelitæ procedunt ad transgressionem malorum operum , pluviæ cohibentur , tum adducunt sibi senem aliquem , cujusmodi erat R. Jose Galilæus , & ipse orat pro illis , & statium pluviæ descendunt , at ros non descendit propter filios suos. Qua de causa? Quia dictum est: *Quæ non expectat virum , & non præstolatur filios hominum*. R. Zehera nomine R. Chanina ; Si oret pro pluvia , & memoret benedictionem roris , non faciunt repetere ; Si oret pro rore , & memoret benedictionem pluviæ , faciunt repetere : Atqui extat traditio : In rore, & in ventis , non obligarunt sapientes , ut memoraret, si velit memorare, memoret: Non assimilatur iste, qui allevat, illi , qui neque orat , neque allevat : Si in pluvia memoret benedictionem roris , faciunt repetere : Atqui extat traditio ; Si non petat in benedictione annorum , aut si non memoret potentias pluviarum in resurrectione mortuorum , faciunt repetere : Quasi non dixerit neque rorem , neque pluviam : R. Zehera nomine R. Huna ; Si non petat in benedictione annorum , recitabit in benedictione: Exaudiens orationem: Si petitio, quæ est ex angustia, recitatur in benedictione ; Exaudiens orationem : Memoratio , quæ est ex recreatione , nonne multo magis ? Atqui extat traditio ; Si non petat in benedictione annorum , aut si non memoret potentias pluviarum in resurrectione mortuorum , faciunt repetere . Dicit R. Abmari frater R. Jose : Si non recitetur in benedictione : Exaudiens orationem : ubi repetet ? Adducitur juxta illud , quod dicit R. Simeon bar Ba nomine Rabi Jochanan: Si recedat , repetet a principio , si minus , repetet a benedictione ministerii : Et hoc loco si recedat , repetet a principio , si minus ; repetet exaudiens orationem . In Ninive opus ha-

תעני בתר פסחא אתון ושאלון לרבי. אמר לון רבי לבו ועשו ובלבד שלא תשנו מטביעה של תפילה . היכן הוא אומרה . רבי ירמיה סבר מימר אומרה בשומע תפילה . אמר ליה רבי יוסי לא אמר רבי זעורה בשם רב חונה לא שאל בברכת השנים או שלא הזכיר גבורות גשמים בתחיית המתים אומרה בשומע תפילה . ואמר לון רבי לבו ועשו ובלבד שלא תשנו מטביעה של תפילה. על דעתיה דרבי יוסי היכן הוא אומרה בשש שהוא מוסף . עד כדון ציבור שיש לו שש. אמר רבי חיננא לא כן אמר רבי זעורא בשם רב חונא יחיד תובע צרכיו בשומע תפילה . ואילו צרכיו הם . תני נתפלל ואינו יודע מה הזכיר ; אמר רבי יוחנן כל שלשים יום חזקה מה שהוא למוד הזכיר . מיכן והילך מה שצורך יזכיר . רבי בא בשם רבי חונה שני ימים טובים של גליות מזכיר בשחרית ואינו מזכיר במוסף . מנחה בשחרית וערבית במוסף. חנניה בן אחי רבי יהושע אומר בגולה לא נהגו כן אלא עד ששים יום בתקופה . שמואל אמר הלכה כחנניה בן אחי רבי יהושע . ותני כן במה דברים אמורים בחוצה לארץ . אבל בארץ ישראל הכל לפי הזמן הכל לפי המאורע . הדא דת אמר בגשם אבל בטל אם רצה להזכיר כל ימות השנה מזכיר . אמר רבי יהושע הואיל ואין הגשמים סימן ברכה בחג למה הוא מזכיר. אמר לו רבי אליעזר אף הוא אינו אומר אלא משיב הרוח ומוריד הגשם בעונתו . בעונתן הן חביבין כתחיית המתים. אמר רבי יוסה ותמיה אנא היך רבנן מדמיי ירידת גשמים לתחיית המתים . ולא דמייא . בעי בר נשא ייחון מיתייא כל אימת! לא בעי בר נשא ייחות מיטרא כל אימת . אמרו לו אם כן לעולם יהא מזכיר . מחלפה שיטתיה דרבי ליעזר מחלפה שיטתיה דרבי יהושע דאיתפלגון רבי ליעזר אומר אם אין ישראל עושים

habuerunt constituere jejunium post Pascha, venientes interrogarunt Rabi: Respondit illis Rabi: Ite & facite, dummodo ne mutetis quicquam de constitutione orationis. Ubi recitabit? Rabi Hieremias putat dicendum: Recitabit in benedictione: Exaudiens orationem. Respondit ei R. Jose: Non dixit Rabi Zehera nomine R. Huna; Si non petat in benedictione annorum, aut si non memoret potentias pluviarum in resurrectione mortuorum, recitabit in benedictione: Exaudiens orationem: Respondit illis Rabi: Ite & facite, dummodo ne quicquam mutetis de constitutione orationis. Ex mente R. Jose: Ubi recitabit? In sexta, quæ erat addititia: Hactenus de cœtu, cui erat sexta; nunc de privato, cui non erat sexta. Dicit R. Chanina; non ita dixit Rabi Zehera nomine R. Huna: Privatus petet quæ sibi sunt necessaria in benedictione: Exaudiens orationem: Et ista sunt, quæ sibi sunt necessaria. Traditio? Si oret, & nesciat, quid memoret: Dicit R. Jochanan; Trigesimo quoque die, præsumitur: Quod didicerit memorabit: Hinc & ulterius quid opus est memorare? R. Ba nomine R. Huna: Duobus diebus festis captivitatis memorabit in oratione matutina, at non in addititia: Pomeridianam in matutina, & vespertinam in addititia. Chananjah filius fratris R. Jehosua dicit: Non ita fieri solet nisi usque ad sexagesimum diem in Tekupha. Samuel dicit: Constitutio juxta mentem Rabi Chananjah filii fratris Rabi Jehosua. Atqui ita extat traditio: De quo hæc dicta sunt? De locis extra terram: At in terra, omnia juxta tempus, omnia juxta coetus conventum: Quod dicis, intelligitur in pluvia, at in rore si velit memorare cunctis anni diebus, memoret: Dicit R. Jehosua: Quoniam pluviæ non sunt signum benedictionis in festo Tabernaculorum, cur memorabit? Respondit ei R. Eliezer: Ipse quoque non dicet nisi: Inducens ventum, & demittens pluviam in tempore suo. In tempore suo sunt amabiles sicut resurrectio mortuorum: Dicit R. Jose: At ego miror quomodo sapientes assimilent pluvias resurrectioni mortuorum: Nonne est simile? Quæsivit bar Nassa: Vivent mortui omni tempore: non vult bar Nassa, quod vivificet pluvia omni tempore. Dixerunt ei: Si ita est: semper memorabit. Diversa est sententia Rabi Eliezer, diversa est sententia R. Jehosua; Etenim dissentiunt: R. Eliezer dicit; Si Israelitæ non faciant pœnitentiam,

תשובה אין נגאלים לעולם שנאמר בשובה
ונחת תושעון. אמר לו רבי יהושע וכי אם
יעמדו ישראל ולא יעשו תשובה אינן
נגאלין לעולם . אמר לו רבי אליעזר
הקדוש ברוך הוא מעמיד עליהם מלך
קשה כהמן ומיד הן עושין תשובה והן
נגאלין . מה טעמא ועת צרה היא ליעקב
וממנה יוושע . אמר לו רבי יהושע והא
כתיב חנם נמכרתם ולא בכסף תגאלו. מה
עבד לה רבי ליעזר תשובה . כמה דאת
אמר צרור הכסף לקח בידו ונומר . אמר
לו רבי יהושע והא כתיב אני יהוה בעתה
אחישנה . מה עבד לה רבי ליעזר תשובה
כמה דת אמר ועתה ישראל מה יהוה
אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה ונומר.
רבי אחא בשם רבי יהושע בן לוי אם
זכית אחישנה ואם לאו בעתה. כיון שאמר
לו רבי יהושע וירד ימינו ושמאלו אל
השמים וישבע בחי העולם כי למועד
מועדים וחצי וככלות נפץ יד עם קודש
תכלינה כל אלה . איסתלק רבי ליעזר .
מתוך חמשה דברים נגאלו ישראל
ממצרים מתוך הקץ מתוך צרה . מתוך
צווחה . מתוך זכות אבות מתוך תשובה .
מתוך הקץ . הדא היא דכתיב ויהי בימים
הרבים ההם וימת מלך מצרים ויאנחו בני
ישראל מן העבודה ויזעקו . מתוך צרה
וישמע אלהים את נקאתם . מתוך צווחה
ויזכר אלהים את בריתו . מתוך זכות
אבות וירא אלהים את בני ישראל. מתוך
תשובה וידע אלהים . מתוך הקץ וכן הוא
אומר בצר לך . מתוך צרה ומצאוך כל
הדברים האלה באחרית הימים ושבת .
מתוך תשובה כי אל רחום יהוה אלהיך .
מתוך רחמים לא ירפך ולא ישחיתך ולא
ישכח ברית אבתיך מתוך זכות אבות . וכן
הוא אומר וירא בצר להם מתוך צרה
בשומעו את רינתם מתוך צווחה ויזכר
להם בריתו מתוך זכות אבות וינחם כרוב
חסדיו מתוך תשובה . ויתן אותם לרחמים
מתוך רחמים . חד בר נש הוה איחטא
בלישניה אתא לגבי רבי יוחנן ושלחיה גבי
רבי חנינה אמר ליה איזיל תהי בך ולעי

tiam, nunquam redimentur; Dictum eſt enim: *Si revertamini, & quieſcatis, ſalvi eritis.* Reſpondit ei R. Jehoſua: Quid ſi conſiſtant Iſraelitæ, & non faciant pœnitentiam, nunquam redimentur? Reſpondit ei R. Elieſer; Deus S. B. conſtituet ſuper eos regem moleſtum, ſicut Aman, & ſtatim facient pœnitentiam, & redimentur: Qua de cauſa? Quia dictum eſt: *Et tempus anguſtiæ erit Jacob, & ex ea ſalvabitur.* Reſpondit ei R. Jehoſua: Atqui ſcriptum eſt: *Gratis venundati eſtis, & argento non redimemini:* Quomodo explicat R. Elieſer? pœnitentia. Sicut tu dicis: *Sacculum pecuniæ ſecum tulit.* Reſpondit ei R. Jehoſua: Atqui ſcriptum eſt: *Ego Dominus, in tempore ejus accelerabo illud.* Quomodo explicat R. Elieſer? Pœnitentia: Sicut tu dicis: *Et nunc Iſrael, quid Dominus Deus tuus petit a te, niſi ut timeas? &c.* R. Acha nomine R. Jehoſua ben Levi: Si mereberis: *Accelerabo illud*: ſi minus: *In tempore ejus*: Poſtquam ei dixit R. Jehoſua: *Cum elevaret dextram, & ſiniſtram ſuam in cœlum, & juraſſet per viventem in æternum, quia in tempus, & tempora, & dimidium temporis, & cum completa fuerit diſperſio manus populi ſancti complebuntur verba hæc.* Ceſſavit R. Elieſer. Quinque rerum cauſa redemti ſunt Iſraelitæ ab Ægypto, propter finem, propter anguſtiam, propter clamorem, propter merita patrum, propter pœnitentiam: Propter finem: Hoc eſt quod ſcriptum eſt: *Poſt multos dies mortuus eſt rex Ægypti, & ingemuerunt filii Iſrael propter ſervitutem, quibus clamantibus.* Propter anguſtiam: *Et audivit Deus gemitum eorum.* Propter clamorem: *Et recordatus eſt Deus fœderis ſui.* Propter merita patrum: *Et vidit Deus filios Iſrael:* Propter pœnitentiam: *Et novit Deus:* Propter finem: Et ſic dictum eſt: *In anguſtia tua.* Propter anguſtiam: *Cum invenerint te omnia iſta in fine dierum tu revertere:* Propter pœnitentiam: *Quia Deus miſericors eſt Dominus Deus tuus.* Propter miſericordiam: *Neque abjiciet te, neque corrumpet te, neque obliviſcetur pacti patrum tuorum.* Propter merita patrum: Et ſic dictum eſt: *Et vidit cum tribularentur*: Propter anguſtiam: *Et audivit orationem eorum.* Propter clamorem: *Et memor fuit teſtamenti ſui:* Propter merita patrum: *Et pœnituit eum ſecundum multitudinem miſericordiæ ſuæ.* Propter pœnitentiam: *Et dedit eos in miſericordias.* Propter miſericordias: Quidam peccavit lingua, venit ad R. Jochanan, qui illum miſit ad R. Chanina; dixit illi: Vade, ſit in te,

באוריתא דכתיב מרפא לשון עץ חיים ·
רבי חנינה בריה דרבי אבהו בספרו של
רבי מאיר מצאו כתוב משא דומה משא
דומי · אלי קורא משעיר אמר רבי יוחנן
אלי קורא מפני שעיר · אמר רבי שמעון
בן לקיש אלי מהיכן נזדווג לי משעיר ·
אמר רבי יהושע בן לוי אם יאמר לך
אדם היכן הוא אלהיך אמור לו בכרך
הגדול שברומי מה טעמא אלי קורא
משעיר · תני רבי שמעון בן יוחאי בכל
מקום שגלו ישראל גלת השכינה עמהן ·
גלו למצרים וגלת השכינח עמהן מה
טעמא הנגלה נגלתי לבית אביך בהיותם
במצרים לבית פרעה · גלו לבבל וגלת
שכינה עמהן · מה טעמא למענכם
שולחתי בבלה · גלו למדי וגלת השכינה
עמהן · מה טעמא ושמתי כסאי בעילם ·
ואין עילם אלא מדי כמה דאת אמר ואני
בשושן הבירה אשר בעילם המדינה · גלו
ליון וגלת השכינה עמהן · מה טעמא
ועוררתי בניך ציון על בניך יון · גלו לרומי
וגלת השכינה עמהן מה טעמא אלי קורא
משעיר שומר מה מלילה · אמרו ישראל
לישעיה רבינו ישעיה מה יוצא לנו מתוך
הלילה הזה · אמר להן המתינו לי עד
שנשאל · כיון ששאל חזר אצלן אמרו לו
שומר מה מליל. מה מילל שומר העולמים
אמר להן אמר שומר אתא בקר וגם
לילה אמרו לו וגם לילה · אמר להן לא
כשאתם סבורים אלא בוקר לצדיקים ולילה
לרשעים · בקר לישראל ולילה לאומות
העולם · אמרון ליה אימת. אמר לון אימת
ראתון בעיי הוא בעי · אם תבעיון בעיו ·
אמרו לו מי מעכב · אמר להן תשובה ·
שובו אתיו · רבי אחא בשם רבי תנחום
בי רבי חייה אילו ישראל עושים תשובה
יום אחד מיד היה בן דוד בא. מה טעמא
היום אם בקולו תשמעו · אמר רבי לוי
אילו היו ישראל משמרין שבת אחת
בתיקנה מיד היה בן דוד בא. מה טעמא
ויאמר משה אכלוהו היום כי שבת היום

te, & labora in lege: Scriptum est enim: *Lingua placabilis lignum vitæ*. Dicit R. Chanina bar R. Abau: In libro R. Meir invenerint scriptum: *onus* דומי *onus* דומה. *Ad me clamet ex Seir*. Dicit R. Jochanan: *Ad me clamet propter Seir*. Dicit Rabi Simeon ben Lakisch: *Ad me*. Unde est ei associatus? Ex Seir. Dicit R. Jehosua ben Levi; Siquis tibi dicat: Ubi est Deus tuus? Responde illi: In civitate magna Romæ: Qua de causa? *Ad me clamet ex Seir*. Traditio R. Simeonis ben Jochai: Ubicunque exularunt Israelitæ, exulavit Divinitas cum eis: Exularunt in Ægypto, exulavit quoque Divinitas cum illis: Qua de causa? Quia dictum est: *Numquid non revelando revelatus sum domui patris tui, cum essent in Ægypto in domo Pharaonis?* Exularunt Babylonem, & exulavit Divinitas cum eis: Qua de causa? Quia dictum est: *Propter vos missus sum Babylonum*. Exularunt in Mediam, & exulavit Divinitas cum eis: Qua de causa? Quia dictum est: *Et ponam solium meum in Ælam*. Et Ælam non est nisi Media: Sicut tu dicis: *Cum essem Susis in castro, quod est in Ælam regione:* Exularunt in Græciam, & exulavit Divinitas cum illis. Qua de causa? Quia dictum est: *Et suscitabo filios tuos Sion super filios tuos Græcos*. Exularunt Romam, & exulavit Divinitas cum illis. Qua de causa? Quia dictum est: *Ad me clamet ex Seir:* Dixerunt Israelitæ Isaiæ: Magister noster Isaias: Num egredietur nobis nocte ista? Respondit illis: Expectate, donec interroget: Quando iterum vos interrogabit, dicite illi: *Custos quid de nocte?* Quid de nocte custos mundorum? Respondit illis. *Dixit custos: Venit mane & etiam nox:* Dixerunt illi: *Etiam nox?* Respondit illis: Non sicut vos putatis; sed mane justis, & nox impiis. Mane Israelitis, & nox nationibus mundi. Dixerunt illi. Quando? *Quando quæritis, quærite*. Si quæritis quærite. Dixerunt illis: Quid impedit? Respondit: Pœnitentia: *Convertimini, venite*. R. Acha nomine R. Tanchum discipuli R. Chijah: Si Israelitæ faciant pœnitentiam uno die, statim filius David veniet: Qua de causa? Quia dictum est: *Hodie si vocem ejus audieritis*. Dicit R. Levi: Si Israelitæ observent unum Sabbathum juxta constitutionem, statim filius David veniet. Qua de causa? Quia dictum est: *Et dixit Mose comedite illud hodie, quia Sabbathum est hodie Domino &c.* Uno die: Et dictum est: *Si revertamini, & quiescatis,* sal-

ליהוה ונומר . חד יום . ואומר בשובה ונחת תיושעון. בשובה ונייח תתפרקון.

הלכה ב אמר רבי יוחנן הלכה כרבי יהודה שאמר משם רבי יהודה בן בתירה . רבי אבון בשם רבי יוחנן טעמא דרבי יהודה כדי שיצאו המועדות בטל . מפני שהטל סומן יפה לעולם . מחלפה שיטתיה דרבי יהודה . תמן הוא אמר העובר לפני התיבה ביום טוב האחרון של חג האחרון מזכיר והראשון אינו מזכיר . והכא הוא אמר הכין . חדא בשם גרמיה. וחדא בשם רבי יהודה בן בתירה ולא ידעין היידא בשם גרמיה . והיידא בשם רבי יהודה בן בתירה. מן מה דאמר רבי יוחנן הלכה כרבי יהודה שאמר משם רבי יהודה בן בתירה . ואמר רבי אבון בשם רבי יוחנן טעמא דרבי יהודה כדי שיצאו המועדות בטל מפני שהטל סימן יפה לעולם. הא הדא אמרה קדמייתא בשם גרמיה . ותינייתא בשם רבי יהודה בן בתירה . בעון קומוי או נימר כאן להזכיר כאן לשאלה . אמר לון הלכה מקום שמזכירין שואלין . אמר רבי יוסה לרבי חנניה אחוי דרב הושעיה נהיר את כד הוינן קיימין קומי חנותיה דרב הושעיה חביבך עבר רבי זעורה ושאלנן ליה ואמר עוד אנא היא צריכה לי. עבר רבי יסא ושאלנן ליה ואמר עוד אנא היא צריכה לי . ובסופה את מציית ליה ואמר לא שנייא הלכה מקום שמזכירין שואלין. רבי אחא דרש בבית מדרשא . רבי ירמיה דרש בכנישתא דבולי הלכה מקום שמזכירין שואלין . והא תנינן בשלשה במרחשון שואלין את הגשמים . אמר רבי תנחום בר חייה בשעת המקדש שאני. תני אמר רבי יהודה לפי שבעולם הזה התבואה עושה לששה חדשים. והאילן עושה לשנים עשר חדש . אבל לעתיד לבוא התבואה עושה לחדש אחד והאילן עושה לשני חדשים . מה טעמא לחדשיו יבכר . רבי יוסי אומר לפי שבעולם הזה התבואה עושה לששה חדשים. והאילן עושה לשנים עשר חדש . אבל לעתיד לבוא התבואה עושה לחמשה עשר יום . והאילן עושה לחדש אחד. שכן מצאנו שעשה התבואה בימי יואל לחמשה עשר יום וקרב העומר

ſalvi eritis : Si revertamini , & quieſcatis .

Conſtitutio II. Dicit R. Jochanan : Conſtitutio juxta mentem R. Jehuda , qui dicit nomine R. Jehuda ben Bethera. R. Abon nomine R. Jochanan: Ratio R. Jehuda hæc eſt ; ut egrediantur ſolennitates in rore, quia ros eſt ſignum bonum mundo : Diverſa eſt ſententia R. Jehuda ; Ibi dicit : Qui tranſit ante arcam die feſto noviſſimo Tabernaculorum, ultimus memorat, at primus non memorat : Et hoc loco tu ita dicis ? Hoc ſuo nomine, & illud nomine Rabi Jehuda ben Bethera. Ex eo quod dicit R. Jochanan : Conſtitutio juxta mentem R. Jehuda , qui dicit nomine R. Jehuda ben Bethera : Et dicit Rabi Abon nomine R. Jochanan ; Ratio R. Jehuda hæc eſt, ut egrediantur ſolennitates in rore, quia ros eſt ſignum bonum mundo: Ecce dicit : Prior ſententia ſuo nomine , & ſecunda nomine R. Jehuda ben Bethera: Quæſierunt coram eo: Aut dicemus ; Hoc loco ad memorandum , & ibi ad petendum: Reſpondit illis : Conſtitutio : Ubi memorant , ibi petunt : Dixit R. Joſe תש R. Chananjah fratri R. Oſajah : Recordariſne quando ſtetimus in conſpectu tabernæ R. Oſajah patrui tui , quod tranſierit R. Zehera, & ab eo quæſierimus , & ipſe reſponderit: Præterea hoc mihi neceſſe eſt . Et tranſierit R. Iſſa , & ab eo quæſierimus , & reſponderit ; Præterea hoc mihi neceſſe eſt ? Et in fine tu mihi auſcultas ? Et dixit : Non eſt diverſa conſtitutio: Ubi memorant , ibi petunt: R. Chijah bar Ba venit ex Tyro, & dixit conſtitutionem nomine Rabi : Ubi memorant , ibi legunt : Rabi Acha expoſuit in Academia: R. Hieremias expoſuit in congregatione Buli : Conſtitutio: Ubi memorant, ibi petunt. Atqui legimus: In menſe Marcheſvan petunt pluvias: Dicit R. Tanchum bar Chijah; ſtante ſanctuario alia ratio eſt. Traditio: Dicit R. Jehuda : Quia in hoc ſeculo proventus producit ſexto menſe , & arbor producit duodecimo menſe: At in ſeculo futuro , proventus producet uno menſe, & arbor producet ſecundo menſe . Qua de cauſa ? Quia dictum eſt : *Per ſingulos menſes afferet primitiva .* R. Joſe dicit : Quia in hoc ſeculo proventus producet ſexto menſe, & arbor producet duodecimo menſe : At in ſeculo futuro proventus producet quintodecimo die , & arbor producet uno menſe ; Etenim ſic invenimus , quod proventus produxerit tempore Joel quintodecimo die , atque ex eo manipu-

ממנה . מה טעמא ובני ציון גילו ושמחו ביהוה אלהיכם כי נתן לכם את המורה לצרקה ויורד לכם גשם מורה ומלקוש בראשון. מה מקיים רבי יוסה טעמא דרבי יהודה לחדשיו יבכר . בכל חרש וחרש יהא מבקר.

הלכה ג מתניתא דרבי מאיר דתני איזהו זמנה של רביעה . רבי מאיר אומר הבכירה בשלשה והבינונית בשבעה . והאפילה בעשרים ושלשה. רבי יוסה אומר הבכירה בשבעה עשר . והבינונית בעשרים ושלשה . והאפילה בשלשים יום . שכן מצאנו היחידים מתחילין להתחנות אלא בראש חדש בסליו . אמר רבי אבמרי אחוי דרבי יוסי הכל מודים בשבעה עשר שהוא זמן כימה לשקע שבו ירד מבול לעולם . מה טעמא ביום הזה נבקעו כל מעיינות תהום רבה. רבי אבא בר זמינא רבי לעזר בשם רבי הושעיה הלכה כמי שהוא אומר בשלשה במרחשון שואלין את הגשמים . ולמה לא אמר כרבי מאיר . אית תניי תני ומחלף . כמה גשמים ירדו ויהא אדם צריך לברך . רבי חייה בשם רבי יוחנן בתחילה לה כרי רביעה . ובסוף כרי שידוחו פני הקרמיד . רבי ינאי בי רבי ישמעאל בשם רבי שמעון בן לקיש בתחילה כרי רביעה . ובסוף ברי שתשרה הכונפה. ויש מנופה נשרית . אלא רואין אותה כאילו היא שרוייה. רבי יוסה בשם רב יהודה . רבי יונה רב יהודה בשם שמואל כתחילה כדי רביעה. ולבסוף אפילו כל שהוא . רבי יוסי בשם רבי זעורה להפסק תענית נאמרה . רבי חזקיה ורבי נחום ורב אדא בר איכומא הוון יתיבין אמר רבי נחום לרב אדא ברבי איכומא לא מסתברא לברכה נאמרה . אמר ליה אין . אמר ליה ולמה אמרת ליה אכין . אמר ליה דהוא נהיג בשיטת רביה. אמר רב מנא לרבי חזקיה מנו רביה אמר ליה רבי זעורא. אמר ליה אף אנן אמרין רבי יוסה בשם רבי זעורה להפסק תענית נאמרה . רב יהודה ברבי יחזקאל אמר הכין הוה יחזקאל אבא מברך על ירידת גשמים . יתגדל יתקדש יתברך יתרומם

pulus fuerit oblatus. Qua de causa? Quia dictum est: *Filii Sion exultate, & lætamini in Domino Deo vestro, quia dedit vobis rectorem justitiæ, & demittet vobis pluviam tempestivam & serotinam in primo* sc. mense; Quomodo explicat R. Jose rationem R. Jehuda: *Per singulos menses*? Singulis mensibus afferet primitiva.

Constitutio III. Misna R. Meir, qui docet; Quodnam est tempus pluviæ primigeniæ? R. Meir dicit: Primigenia die tertio *Octobris*, & mediana die septimo, & serotina vigesimo tertio. R. Jose dicit: Primigenia die decimo septimo; & mediana die vigesimo tertio, & serotina die trigesimo; Quia sic deprehendimus, quod singulares non incipiant jejunare nisi in principio mensis Cisleu. Dicit R. Abmari frater R. Jose: Omnes fatentur, quod die decimo septimo sit tempus Plejadum ad submergendum, quia eo tempore descendit diluvium mundo: Qua de causa? Quia dictum est: *Rupti sunt omnes fontes abyssi magnæ*. R. Aba bar Zamina, R. Eliéser nomine R. Osajah: Constitutio juxta mentem illius qui dicit: Die tertio Marchesvan petunt pluvias: Et cur non dicit juxta mentem R. Meir? Est qui docet: Immuta? Quot pluviæ debent descendere, ut necesse sit, ut homo benedicat? R. Chijah nomine R. Jochanan; Donec in principio ineat sc. *terram*; & in fine donec impellatur facies tegulæ (*i. e. donec decidat stillicidium*) R. Inai discipulus R. Ismael nomine R. Simeonis ben Lakisch; In principio donec ineat terram, & in fine donec dissolvatur operculum? At considerunt ipsum quasi fuerit dissolutum. Rabi Jose nomine Rabi Jehuda; Rabi Jonas, R. Jehuda nomine Samuel: In principio donec ineat, & in fine quantuluncunque. R. Jose nomine R. Zehera: Ad finiendum jejunium dictum est: R. Ezechias, & R. Nahum, & R. Ada bar Acuma considerunt; dixit Rabi Nahum τῷ R. Ada bar Acuma: Probabiliter propter benedictionem dictum est: Respondit ei: Utique. Dixit ei: Cur ita illi dixisti? Respondit; quod facere solent juxta opinionem magistri sui: Dixit R. Mena τῷ R. Ezechia: Unde hæc habuit ejus magister? Respondit: Ex R. Zehera: Dixit: Nos quoque dicimus: R. Jose nomine R. Zehera: Ad finiendum jejunium dictum est: Rabi Jehuda bar R. Ezechiel dicit: Sic Ezechiel pater meus benedicebat propter descensum pluviarum: Et magnificetur, sanctificetur, benedicatur, & exaltetur no-

שמך מלכינו על כל טיפה וטיפה שאת מוריד לנו שאת בטניען זו מזו שנאמר כי יגרע נטפי מים יזוקו מטר לאידו . כמה דאת אמר ונגרע מערכך . אמר רבי יודן אבוי דרב מתניה ולא עוד אלא שהוא מורידן במידה. שנאמר ומים תיכן במידה . רבי יוסה בר יעקב סלק מבקרה לרבי יודן מוגדלייא עד דהוא תמן נחת מיטרא שמע קליה אמר ליה אלף אלפים אנו חייבין להודות לשמך מלכינו על כל טיפה וטיפה שאת מוריד לנו שאת גומל טובה לחייבים . אמר ליה הדא מנן לך . אמר ליה הכין הוה רבי סימון רבי מברך על ירידת גשמים . וכמה גשמים ירדו ויהא בהם כדי רביעה מלא כלי מחזיק שלש טפחים דברי רבי מאיר . רבי יהודה אומר בתחילה טפח. ובשנייה טפחיים. ובשלישית שלשה טפחים. תני רבי שמעון בן אלעזר אומר אין לך טפח שהוא יורה מלמעלן שאין הארץ מעלה טפחים כנגדו . ומה טעם תהום אל תהום קורא לקול צינוריך. אמר רבי לוי המים העליונים זכרים והתחתונים נקבות . מה טעמא תפתח ארץ ויפרו ישע . תפתח ארץ כנקיבה הזאת שהיא פותחת לפני הזכר . ויפרו ישע . זו פריה ורביה . וצדקה תצמיח זו ירידת גשמים . אני יהוה בראתיו . לכך בראתיו לתיקונו ולייש̇ובו של עולם . רבי אחא ותני לה בשם רבן שמעון בן גמליא̇ל ולמה נקרא שמה רביעה שהיא רובעת את הארץ . רבי חנינה בריקה בשם רב יהודה שורשי חיטה בוקעין בארץ חמשים אמה . שרשי תאינה רכין בוקעין בצור. אם כן מה יעשו שרשי חרוב ושרשי שקמה . אמר רבי חנינה אחת לשלשים יום התחום עולה ומשקה אותה . מה טעמא אני יהוה נוצרה לרגעים אשקנה . תני רבי שמעון בן אלעזר אומר מלמד שאין הארץ שותה אלא לפי חיסומה. תני אם היתה השנה חסירה נותנין לה חסרונה . ואם לאו הולכין אחר סידרה דברי רבן שמעון בן גמליאל . רבי אומר לעולם הולכין אחר סידרה . אם היתה

nomen tuum rex noster super omnibus guttis, quas nobis descendere fecisti, quia tu cohibuisti alteram ab altera: Dictum est enim: *Qui auferet stillas pluviæ, & effudit imbres ad instar gurgitum*: Sicut tu dicis: *Et diminuetur de æstimatione sua*. Dicit R. Jodan pater R. Mathania; præterea facit eas descendere in mensura: Dictum est enim: *Et aquas appendit in mensura*. R. Jose bar Jacob adscendit ad visitandum R. Jodan Migdaliensem, donec ibi fuit, descendit pluvia; audiit ejus vocem: millies millium nos debemus confiteri nomini tuo rex noster, pro singulis guttis, quas nobis demisisti, quia tu rependis bonum reis: Dixit illi: Hoc unde percepisti? Respondit: Sic Rabi Simeon magister meus benedicebat pro descensu pluviarum: At quot descendent? Ut in pluvia prima satis sit, ut impleat vas, quod contineat tres palmos; verba Rabi Meir: Rabi Jehuda dicit: In prima palmum, in secunda duos palmos, & in tertia tres palmos: Traditio: R. Simeon ben Eliezer dicit: Non est tibi pluvia in quantitate palmi, quæ desuper descendat, quam terra contra se non extollat duos palmos: Qua de causa? *Abyssus abyssum invocat in voce cataractarum tuarum*. Dicit R. Levi; Aquæ superiores sunt mares, & inferiores fœminæ: Qua de causa? Quia dictum est: *Aperiatur terra, & germinet salvatorem. Aperiatur terra*; sicut hæc fœmina, quæ se aperit coram masculo: *Et germinet salvatorem*: Hæc est multiplicatio, & fructificatio: *Et justitia oriatur simul*. Hic est descensus aquarum: *Ego Dominus creavi eum*. Idcirco creavi eum ad ordinationem, & constitutionem mundi: R. Acha: Atqui extat traditio nomine Raban Simeonis ben Gamaliel: Cur vocatur ejus nomen רביעה? Quia init terram. R. Chanina bar Icha nomine R. Jehuda: Radices tritici findunt terram quinquaginta cubitos; radices ficuum teneræ parum findunt. Si ita est; quid facient radices siliquarum & sycomori? Dicit R. Chanina: Trigesimo quoque die abyssus adscendit, & eas irrigat: Qua de causa? Quia dictum est: *Ego Dominus, qui servo eam, repente propinabo ei*. Traditio: R. Simeon ben Eliezer dicit: Docemur, quod terra non irrigetur nisi per obstructionem: Traditio: Si fuerit annus deficiens, attribuunt illi ejus defectum: Si minus, incedunt post ejus ordinem: Verba Raban Simeonis ben Gamaliel: Rabi dicit: Semper incedunt post ejus ordinem: Si fuerit annus inter-

השנה מעוברת הולכין אחר עיבורה. מחלפה שיטתיה דרבי. תמן הוא אמר אחר סידרה. והכא הוא אמר אחר עיבורה. רבי זעורה רבי יסא רבי שמואל בר רב יצחק מטי בה בשם רבי יוחנן לבסוף נצרכה.

הלכה ד אילו הם היחידים אילו שהן מתמנין פרנסים על הציבור. מכיון שהוא מתמנה פרנס על הציבור הוא מתפלל ונענה. אלא מכיון שהוא מתמנה פרנס על הציבור ונמצא נאמן כדיי הוא מצלייא ומתענייא. חד בר נש הוה מפיק מעשרוי כתיקנן. אמר ליה רבי מנא קום אמור בערתי הקודש מן הבית. חד בר נש אתא גבי חד מן קריבוי דרבי ינאי אמר ליה רבי זכה עימי. אמר ליה ולא הוה לאבוך פריטין. אמר ליה לא. אמר ליה גביי אינון ספקדין. אמר ליה שמעית עליהון דאינון סרקון. אמר ליה כדיי את מצלייא ומתענייא. איתחמי לרבנן פלן חמרא יצלי ומיטרא נחת. שלחון רבנן ואייתוניה. אמרון ליה מה אומנך. אמר לון חמר אנא. אמרין ליה ומה טיבו עברת. אמר לון חד זמן אוגרית חמריי לחדא איתה והוות בכייה גו איסרטא ואמרית ליה מה ליך. אמרה לי בעלה דהיא איתתא חביש ואנא בעייא מיחמי מה מיעבד. ומפנינה זבנית חמרי ויבית לה טימיתיה ואמרית לה הא ליך פניי בעליך ולא תחטי אמרין ליה כדיי את מצלייא ומתענייא. איתחמי לרבי אבהו פנטקקה יצלי ואתי ומיטרא נחית מיטרא. שלח רבי אבהו ואייתיתיה. אמר ליה מה אומנך. אמר ליה חמש עבירן ההוא גוברא עביד בכל יום מוגר זנייתא משפר תייטרון מעיל מניהון לבני מטפח ומרקד קדמיהון ומקיש בבבולייא קדמיהון. אמר ליה ומה טיבו עבדת. אמר ליה חד זמן הוה ההוא גברא משפר תייטרון. אתה הדא איתא וקמת לה חורי עמודא בכייה ואמרת לה מה ליך ואמרה לי בעלה דההיא איתתא חביש ואנא בעיא מיחמי מה מעבד ומפנינה זבנית ערסי ופרוס ערסי ויבית לה טימיתיה. ואמרית לה הא ליך פניי בעליך ולא תיחטיי. אמר ליה כדיי את מצלייא ומתענייא. איתחמי לרבנן חסידא דכפר אימי יצלי ומיטרא נחת. סלקון רבנן

tercalaris, incedunt poſt intercalationem: Diverſa eſt ſententia Rabi: Ibi dicit poſt ejus ordinem, & hic dicit poſt ejus intercalationem. R. Zehera, R. Iſa, R. Samuel bar R. Iſaach applicavit nomine R. Jochanan: Propter finem neceſſe eſt.

Conſtitutio IV. Iſti ſunt ſingulares, qui conſtituuntur præfecti cœtui: Poſtquam fuerit conſtitutus præfectus cœtui, orabit, & jejunabit: Verum poſtquam fuerit conſtitutus præfectus cœtui, & deprehendatur fidelis dignus eſt qui oret, & jejunet: Aliquando quidam proferebat decimas ſuas juxta inſtitutum. Dixit illi R. Mena; Surge, dic: Removi ſanctum a domo. Quidam adiit aliquem ex propinquis R. Inai, eique dixit: Dignare mecum. Dixit: Nonne ſunt nummuli patri ſuo? Reſpondit; minime. Dixit illi: Apud me depoſiti ſunt: Reſpondit: Audivi de iis, quod inanes eſſent: Dixit illi: Dignus es ut ores, & jejunes: Viderunt ſapientes N. agaſonem, quod oraverit, & deſcenderit pluvia; Miſerunt ſapientes, & eum adduxerunt, dicentes: Quodnam eſt opificium tuum? Reſpondit: Agaſo ego ſum: Dixerunt illi: Quid boni feciſti: Reſpondit: Aliquando mercede conduxi meos aſinos iſti mulieri, & ipſa flebat in medio plateæ: Eique dixi. Quid tibi eſt? Reſpondit mihi: Maritus hujus fœminæ in carcere detinetur; & ego conſideravi, quid faciendum ſit: Et cogitavi vendere meos aſinos, illique eorum pretium dedi dicens: Ecce tibi immunis eſt maritus tuus, noli mœrere. Dixerunt illi: Tu dignus es, qui ores, & jejunes: Vidit R. Abau Pantakka quod oraverit, & deſcenderit pluvia; Miſit ad eum R. Abau, eumque adduxit, dicens: Quodnam eſt opificium tuum? Reſpondit: Quinque peccata ego facio quotidie mercede conduco meretrices, concinno earum veſtes, ſalto, plaudo coram illis, & pulſo tintinnabula coram illis. Dixerunt illi: Quid boni feciſti? Reſpondit: Aliquando concinnabam veſtes. Venit hæc mulier, & ſtans poſt columnam flebat; Illi dixi: Quid tibi eſt? Reſpondit: Maritus hujus mulieris in carcere detinetur; & ego conſideravi, quid faciendum eſſet: Cogitavi vendere meos lectos, & expandire meos lectos, illique eorum pretium dedi, dicens: Ecce tibi liber eſt maritus tuus, & noli mœrere. Dixit illi: Tu dignus es, qui ores, & jejunes. Viderunt ſapientes virum quendam de pago Ammi, quod oraverit, & deſcenderit pluvia; Adſcenderunt ſapientes ad eum;

לגביה. אמרה לון בני בייתיה בטורא הוא
הוא יהיב. נפקון לגביה אמרון ליה
אישר ולא אניבון. יתב מיכול ולא אמר
לון אתון בריכין. מי על עבד חד מוכל
דקיסין ויהב גולתא מרוב מובלה עאל
ואמר לבני בייתיה אילין רבנן הכא בעי
ניצלי וייחות מיטרא ואין אנא מצלי
ומטרא נחת גנאי הוא לון. ואין לא
חילול שם שמים הוא. אלא אייתי אנא
ואת ניסוק ונצלי. אין נחת מיטרא אנן
אמרין לון כבר דעבדון שמייא ניסין.
ואין לא אנן אמרין לון לית אנן כדיי
מצליוא ומתענייא. וסלקון וצלון ונחרת
מיטרא. נחת לגבון אמר לון למה
איטרפון רבנן להכא יומא דין אמרין ליה
בעיי תצלי וייחות מיטרא. אמר לון
ולצלותי אתון צריכין כבר דעבדון שמייא
ניסין. אמרין ליה למה כד הויתה בטורא
אמרינן לך אישר ולא אניבתינון. אמר
לון דהוינה עסיק בפעולותי מה הוינה
מסעה דעתי מן פעלותי. אמר ליה ולמה
כד יתבת למיכול לא אמרת לן איתון
בריכין אמר לון דלא הוה גביי אלא פלחי
מה הוינא מימור לכון כחנפין. אמרין ליה
למה כד דאתית למיעול יהבת גולתה
מרום מובלה אמר לון דלא הוות דידי
שאילה הוות דניצלי בה מה הוינא מבזעא
יתה. אמרון ליה ולמה כד הווי את בטורא
איתתך לבשה מאנין צאון וכד דאת עליל
מן טורא היא לבשה מאנין נקיין. אמר
לון כד דאנא הוי בטורא היא לבשה
מאנין צאין דלא יתן בר נש עינוי עלה.
וכד דאנא עליל מן טורא היא לבשה
מאנין נקיין דלא ניתן עיניי באיתא אוחרי
אמרון ליה יאות את מצלייא ומתענייא.
תני מותר לאכול עד שיאור המזרח דברי
רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר עד
קריאת הגבר. מה תלמוד לומר עד
קריאת הגבר. ישן ועמד אסור. בשלא
התנה. אבל אם התנה מותר.

הלכה ה אמר רבי יוחנן כלתענית
שבית דין גוזרין להפסיק אין עוברות
ומיניקות מתענות בם. אמר רבי שמואל
בר רב יצחק נראין דברים בשנזרו כבר
שלא להפסיק. אבל אם נזרו מיד להפסיק

Dixit illis filius domus, quod in monte esset: Ingressi sunt ad eum, dicentes. Deus tibi auxilietur; at non respondit: Assedit ad comedendum; at illis non dixit: Vos benedicite: Quando absolvit, fecit sarcinam lignorum, eique pallium imposuit. Ingressus dixit filiis domus suæ: Isti sapientes volunt ut orem, ut descendat pluvia; si ego orem, & descendat pluvia, erit illis dedecus; si minus profanabitur nomen Divinum: At ibimus, & adscendemus, & orabimus: Si descendet pluvia; nos dicemus: Jam fecerent cœli miracula: Si minus, nos dicemus: Non sumus digni, qui oremus, & jejunemus: Et adscendentes orarunt, & descendit pluvia. Descendit ad illos dicens; Quid consternantur hoc die sapientes? Dixerunt illi: Quæsivimus, ut orares, ut descenderet pluvia. Respondit illis: Quid? Num mea oratione opus habetis, cum jam cœli fecerint miracula? Dixerunt illi: Qua de causa, quando eras in monte, tibi diximus: Auxilietur tibi Deus, & nobis non respondisti? Respondit illis: Quando eram occupatus in meo opere, quomodo poteram amovere meam mentem a meo opere? Dixerunt illi: Qua de causa, quando assedisti ad manducandum, nobis non dixisti: Vos benedicite: Respondit illis: Cum non essent apud me nisi frusta, qua de causa vobis loquerer cum adulatione? Dixerunt illi: Cur, quando venisti ad ingrediendum imposuisti pallium sarcinæ? Respondit: Quia non erat meum; si supposuissem sarcinæ, scindi poterat: Dixerunt illi; Qua de causa, quando eras in monte, uxor tua induit vestimenta inquinata quando vero es ingressus ex monte, induit vestimenta munda? Respondit: Quando eram in monte, induit vestimenta inquinata ut nemo illam inspiceret, quando vero sum ingressus ex monte, induit vestimenta munda, ne suspicerem alterius uxorem. Dixerunt illi: Recte orasti, & jejunasti. Traditio: Licet comedere, donec illuminetur oriens; verba Rabi. Raban Simeon ben Gamaliel dicit usque ad galli cantum. Cur dictum est: usque ad galli cantum? Si dormiat, & surgat, prohibetur, si non paciscatur; si paciscatur, permissum est.

Constitutio V. Dicit R. Jochanan: Cuncta jejunia, de quibus decrevit Synhedrium, ut cessent, gravidæ & lactantes non jejunant. Dicit R. Samuel bar R. Isaach: Probabilia videntur verba, quando jam decreverunt, ut non cessent, at si decreverunt, ut statim ces-

עוברות ומיניקות מתענות בם . ותני כן
עוברות ומיניקות מתענות כדרכן בתשעה
באב וביום הכפורים ובשלש תעניות
הראשונות ובשלש השניות . אבל בשבע
האחרונות אינן מתענות בהן אף על פי
כן אינן מנהגות עצמן בתנפוקים . אלא
אוכלות ושותות כדי קיום הולד . לא
בשנגזרו בכר שלא להפסיק אתא רבי בא
בר זבדא רבי יצחק בר טבליי בשם רבי
יוחנן ואפילו גזרו מיד להפסיק אין עוברות
ומיניקות מתענות בם.

הלכה ו רבי זעורה בשם רבי
ירמיה העושה מלאכה בתענית ציבור
כעושה מלאכה ביום הכיפורים. מה טעמא
קדשו צום קראו עצרה . והא תני הלילה
מותר והיום אסור. אמר רבי זעורה קיימה
אבא בר ירמיה אספו עם . משעת אסיפת
עם . נשייא דנהגן דלא למיעבד עובדא
בפוקי שובתא אינו מנהג עד דיתפני
סידרא מנהג . בתרייא ובחמשתא אינו
מנהג עד דיתפני תעניתא . מנהג ביומא
דערובתא אינו מנהג מן מנחה ולעיל מנהג
ביומא דירחא מנהג . אמר רבי זעורה
נשייא דנהגן דלא למישתייא מן דאב
עליל מנהג . שבו פסקה אבן שתייה מה
טעמא כי השתות יהרסון. אמר רבי חיננא
כל הדברים מנהג . אעין דשיטין הוון
במגדל צבעייא אתון ושאלון לרבי חנניה
חברהון דרבנן מהו מיעבד בהון עבידא .
אמר להן מכיון שנהגו אבותיכם בהם
באיסור אל תשנו מנהג אבותיכם נוחי
נפש . רבי לעזר בשם רבי אבון כל דבר
שהוא מותר והא טועה בו באסור נשאל
ומתירין לו. וכל דבר שהוא יודע בו שהוא
מותר והוא נוהג בו באיסור נשאל ואין
מתירין לו. ברחיצה. זעורה בר חמא יוסה
בריה דרבי יהושע בן לוי בשם רבי יהושע
בן לוי בתענית ציבור מרחץ ידיו ופניו
ורגליו כדרכו . בתשעה באב מרחיץ ידיו
ומעבירן על פניו . ביום הכיפורים מרחיץ
ידיו ומקנחן במפה ומעביר את המפה על

ceſſent, gravidæ & lactantes debent jejunare: Atqui ita extat traditio: Gravidæ & lactantes juxta eorum inſtitutum jejunant die nona Ab, & die expiationum, & in tribus jejuniis prioribus, & in tribus poſterioribus; at in ſeptem poſterioribus non jejunant; Licet ſe non debent aſſuefacere in deliciis, tamen poſſunt edere & bibere, ut infans conſervetur. Non autem quando decreverint, ut ceſſent; Venit R. Ba bar Zebida R. Iſaach bar Tablai nomine Rabi Jochanan; vel ſi decreverint, ut ſtatim ceſſent, gravidæ & lactantes in iis non jejunant.

Conſtitutio VI. Rabi Zehera nomine R. Hieremia: Qui facit opus in jejunio cœtus habetur perinde ac faciat in die expiationum. Qua de cauſa? Quia dictum eſt: *Sanctificate jejunium, convocate feſtum.* Atqui extat traditio. Noctu permiſſum eſt, interdiu eſt interdictum R. Zehera coram Aba bar Hieremia: *Congregate populum:* A tempore congregandi populum. Mulieres non ſolent facere opus in exitu Sabbathi, non eſt conſuetudo priuſquam mutetur, ordo obſervatur: Die ſecundo & quinto non obtinet conſuetudo, donec ceſſet jejunium: Si ſit conſuetudo in die vigiliæ Sabbathi, non erit conſuetudo niſi a tempore oblationis muneris & ultra; ſi ſit conſuetudo in die novilunii, erit conſuetudo. Dicit R. Zehera: Mulieres non ſoleant bibere, a menſe Ab & ultra eſt conſuetudo, quia in eo amiſſus eſt lapis fundationis: Qua de cauſa? Quia fundamenta diruenda erant. Dicit R. Chinna: Omnia ex conſuetudine: Ligna Schitim erant in turri Tſabajah, venientes quæſierunt a R. Chananjah ſocio ſapientum, quid faciendum eſſet de illis: Reſpondit illis: Poſtquam patres veſtri conſueverunt in iis facere interdictum, ne mutetis conſuetudinem patrum veſtrorum, quorum animæ quieſcant: Rabi Elieſer nomine Rabi Abon: Omne quod ſit licitum, & in eo erret per interdictum, conſulet, eique permittent: Et omne quod ſciat, quod in eo ſit permiſſio, & in eo ſoleat facere per interdictum, ſi conſulat, ei non permittunt: In lotione: Zehera bar Chama, Joſe bar R. Jehoſua ben Levi nomine R. Jehoſua ben Levi: In jejunio cœtus poterit lavare manus, & faciem, & pedes juxta ſuum inſtitutum; Die nono Ab poterit lavare manus ſuas, eaſque traducere ſuper faciem ſuam: In die expiationum poterit lavare manus ſuas, & abſtergere mappa, & traducere mappam ſuper faciem ſuam. R.

Jonas

פניו. רבי יונה הרי מרטוטה ויהב לה תחות כרה. והא תני אין בין תשעה באב לתענית ציבור אלא איסור מלאכה במקום שנהגו. היה הולך אצל רבו או אצל בתו ועבר בים או בנהר אינו חושש. ניטנפו רגליו מטבילן במים ואינו חושש. הורי רבי בא כהין תנייא. הורי רבי אחא בבא מן הדרך והיו רגליו קיהות עליו שמותר להרחיצם במים. תני אבל ומנודה שהיו מהלכין בדרך מותרין בנעילת סנדל. לכשיבואו לעיר יחלוצו. וכן בתשעה באב וכן בתענית ציבור. בסיכה. כהדא דתני בשבת בין סיכה שהיא של תענוג בין סיכה שאינה של תענוג מותר. ביום הכיפורים בין סיכה שהיא של תענוג בין סיכה שאינה של תענוג אסור. בתשעה באב ובתענית ציבור סיכה שהיא של תענוג אסור. שאינה של תענוג מותר. והא תני שוות סיכה לשתייה לאיסור ולתשלומין אבל לא לעונש. ביום הכיפורים לאיסור אבל לא לעונש. והא תני לא יחללו לרבות את הסך ואת השותה. אמר רבי יוחנן לית כאן סך. אמר רבי אבמרי אין לית כאן סך לית כאן שותה דלכן דבר שהוא בא מחמת שני לאוין מצטרף. מנין שהוא מחוור בעשה. רבי לעזר בשם רבי סימיי ולא נתתיו ממנו למת מה נן קיימין אם להביא לו ארון ותכריכין דבר שהוא מותר לחי לחי הוא אסור. לא כל שכן למת. אין זהו דבר שהוא מותר לחי ואסור למת הוי אומר זו סיכה. בנעילת סנדל. תני כל אילו שאמרו אסורין בנעילת סנדל יצא לדרך נועל. הגיע לכרך חולץ. וכן באבל וכן במנודה. אית תניי תני יוצאין באנפיליא של בגד. כאן דאמר אין יוצאין באנפיליא של עור. רבי יצחק בר נחמן סלק גבי רבי יהושע בן לוי

Jonas expandebat linteum, & ponebat sub situla. Atqui extat traditio: Inter diem nonam Ab & jejunium cœtus non est discrimen nisi in interdicto operis in loco, ubi solet fieri. Si adeat magistrum suum, aut filiam suam, & transeat per aquas aut per flumen, non erit solicitus: si ejus pedes inquinentur, poterit lavare aquis, & non erit solicitus. Docet R. Ba juxta mentem horum doctorum. Docet R. Acha de eo, qui veniat ex via longinqua, si ejus pedes inquinentur, quod liceat lavare aquis. Traditio: Lugens & excommunicatus, qui incedant per viam, possunt induere sandalium; at postquam fuerint ingressi civitatem, exuent: Et similiter die nona Ab, & in jejunio cœtus: In unctione: Sicut traditur: In Sabbatho tam unctio voluptuosa, quam unctio quæ non sit voluptuosa, licita est: In die expiationum, tam unctio voluptuosa, quam unctio, quæ non sit voluptuosa, est interdicta: Die nona Ab & in jejunio cœtus, unctio voluptuosa est interdicta, si non fuerit voluptuosa, est licita. Atqui extat traditio: Æquiparatur unctio potui respectu interdicti, & compensationis, at non respectu pœnæ: Die expiationum respectu interdicti, at non respectu pœnæ: Atqui extat traditio: *Non profanabunt*. Ad includendum unctionem & potum: Dicit R. Jochanan: Non est hic unctio: Dicit R. Abmari; Si non sit hoc loco unctio, non erit hoc loco potus: Etenim quod venit propter duo præcepta negativa, conjungitur: Unde probatur, quod declaretur præcepto affirmativo? R. Eliezer nomine Rabi Simai: *Neque dedi ex ea pro mortuo*. Quomodo nos explicabimus? Si ad afferendum illi arcam, & involucra: Quod sit licitum vivo; si vivo sit interdictum, quanto magis mortuo. Quænam est res, quæ sit vivo permissa, & mortuo interdicta? non est nisi unctio. Inductione sandalii: Traditio: Isti omnes, de quibus dictum est, quod sit illis interdicta inductio sandalii, si egrediantur ad iter, induent; quando pervenerint ad urbem, exuent. Et similiter in lugente, & in excommunicato: Est qui docet, quod possint egredi cum empiliis in die expiationum; est qui docet, quod non possint egredi. Dicit R. Chasda: Qui dicit, quod possint egredi; possunt egredi empiliis laneis; Qui dicit quod non possint egredi, non possunt egredi cum impiliis pelliceis. R. Isaach bar Nachman adscendit ad R. Jehosua ben Levi noctibus jejunii ma-

בלילי צומא רבא נפק לגביה לביש
סולייסיה. אמר ליה מהו הכין . אמר ליה
איסתניס אני . רבי יהושע בר נחמן סלק
גבי רבי יהושע בן לוי בלילי תעניתה .
נפק לגביה סולייסיה . אמר ליה מהו הכין.
אמר ליה איסתניס אני. רבי שמי חמוניה
נפק לביש סולייסיה בלילי תעניתה . חד
תלמיד מן דרבי מנא הורי לחד מן
קריבוי דנשייא למילבוש סולייסיה . אמר
ליה מן הדא דרבי יהושע בן לוי אמר
איסתניס אני . בתשמיש המיטה . איתא
חמי ברחיצה אסור בתשמיש המיטה לא
כל שכן . תיפתר במקום שאין טובלין .
או קודם עד שלא התקין עזרא טבילה
לבעלי קריין. רבי יעקב בר אחא רבי אימי
בשם רבי יהושע בן לוי אין קרי אלא
מתשמיש המיטה . רב חונא אמר אפילו
ראה עצמו גיאות בחלום. הוון בעיי מימר
ובלבד מאשה. רבי יונה ורבי יוסה תריהון
אמרין אפילו מדבר אחד . תמן תנן יום
הכיפורים אסור באכילה ובשתייה ברחיצה
בסיכה בנעילת הסנדל ובתשמיש המיטה :
ותני עלה בעלי קריין טובלין כדרכן
בצניעה ביום הכיפורים . לית הדא פליגא
על רבי יהושע בן לוי . פתר לה במי
ששימש מיטתו מבעוד יום ושכח ולא טבל
והא תני מעשה ברבי יוסי בן חלפתא
שראו טובל אותו בצינעה ביום הכיפורים
אית לך מימר על אותו הגוף הקדוש
בשוכח . רבי יהודה בר פזי רבי חנין בשם
רבי שמואל בר רב יצחק נח בכניסתו
לתיבה נאסרה לו תשמיש המיטה. מה
טעמא ובאת אל התיבה אתה ואשתך
ונשי בניך אתך . וביציאתו הותרה לו
תשמיש המיטה מה טעמא צא מן התיבה
אתה ואשתך ובניך ונשי בניך אתך . אמר
רבי חייה בר בא למשפחותיהם יצאו מן
התיבה על ידי ששימרו יחסיהן זכו
להינצל מן התיבה תדע לך שהוא כן
דתנינן חם כלב ועורב קילקלו מעשיהם .
חם יצא מפוחם . כלב יצא מפורצם
בתשמישו . עורב יצא משונה מן הבריות .
אמר רבי אבון כתיב בחסר ובכפן גלמוד.

magni, egressus est ad eum indutus soleis: Dixit illi: Quid ita? Respondit: Ægrotus sum: R. Jehosua bar Nachman adscendit ad R. Jehosua ben Levi in noctibus jejunii, egressus est ad eum indutus soleis: Dixit illi: Quid ita? Respondit: Ægrotus sum. Rabi Same Chamuniah egressus est indutus soleis in noctibus jejunii: Quidam discipulus ex R. Mena docuit quandam de propinquis principis, quod liceret induere soleas. Dixit illi ex eo quod sentit Rabi Jehosua ben Levi, etenim dicit Rabi Jehosua ben Levi: Ægrotus sum. In officio lecti: Veni & vide: Si lotio interdicta est, officium lecti quanto magis? Potest exponi de locis, ubi non lavant, aut antequam statuerit Esdra lotionem iis, qui patiuntur pollutionem nocturnam. R. Jacob bar Acha, Rabi Amme nomine R. Jehosua ben Levi; non est casus nocturnus nisi officium lecti. R. Huna dicit: Vel si semetipsum viderit pulchrum in somnio: Isti putant dicendum; dummodo a muliere. Rabi Jonas, & R. Jose, ambo dicunt, vel ab re una. Ibi legimus: Die expiationum vetitum est in cibo, & potu, lotione, unctione, inductione sandalii, & officio lecti. Atqui extat traditio: Qui patiuntur casum nocturnum, more suo occulte se lavant in die expiationum: Non est hæc dissensio contra R. Jehosua ben Levi. Exponitur de eo, qui usus sit lecto suo, dum adhuc esset dies, & oblitus non laverit: Atqui extat traditio: Narratur de R. Jose ben Chalphta, quod ipsum viderint se lavantem occulte in die expiationum. Tu potes dicere, quod in ipso corpore Deus laudetur R. Jehuda bar Pazi, R. Jochanan nomine Rabi Samuel bar Rabi Isaach: Noacho in suo ingressu in arcam fuit interdictum officium lecti: Qua de causa? Quia dictum est: *Et ingredieris in arcam tu, & filii tui, & uxor tua, & uxores filiorum tuorum tecum:* Et in ejus exitu fuit permissum officium lecti: Qua de causa? Quia dictum est: *Egredere ex arca tu & uxor tua, & filii tui, & uxores filiorum tecum.* Dicit R. Chijah bar Ba: Juxta familias suas egressi sunt ex arca; Quia conservarunt genealogias suas, digni facti sunt, ut liberarentur ex arca: Scito ita esse: Etenim legimus: Cham, canis, & scorpio depravarunt opera sua: Cham egressus est niger; canis egressus est ex usu lascivior: Scorpio egressus est mutatus ab sua creatione. Dicit Rabi Abon: Scriptum est: *Egestate & fame steriles.* Quando tu videris,

בשעה שאת רואה חסרון בא לעולם עשה אשתך גלמודה. אמר רבי לוי כתיב וליוסף יולד שני בנים. אימתי תבוא בטרם שנת הרעב. תני בשם רבי יהודה תאיבי בנים משמשין מיטותיהן. אמר רבי יוסי ובלבד יום שטבלה.

הלכה ז רבי יורן בריה דרבי חמא דכפר תחמין כבתוך ארבעים שעשה משה בהר. אמר רבי יוסה על שם שאין מטריחין על הציבור יותר מדאי. אמר רבי חייה בר בא שאם היו שני דברים כגון עצירת גשמים וגובי מתריעין עליהן. ולמה באילין תרתין מילייא. אמר רבי יוסי בי רבי בון באילין תרתין מילייא שיערייה רביי. ובשני מטין עם חשיכה. פותח אחד ונועל אחד. ובחמישי מותרין מפני כבוד השבת. מה פותח אחד ונועל אחר. או פותח את שניהם.

הלכה ח אמר רבי יהושע בן לוי הדא דת אמר בבנין של שמחה. אבל אם היה כותלו נוהה סותרו ובוניהו. שמואל אמר כותלא דגנאי ביה. רבי בא בר כהן אמר קומי רבי יסא רבי אחא בשם רבי יעקב בר אידי אסור לארס אשה בערב שבת. הדא דאת אמר שלא לעשות סעודת אירוסין. הא לארס יארס. שמואל אמר אפילו בתשעה באב יארס שלא יקדמנו אחר. מחלפה שיטתיה דשמואל תמן הוא אמר אלהים מושיב יחידים ביתה במאזנים לעלות המה מהבל יחד. והכא הוא אמר הכין. אלא שלא יקדמנו אחר בתפילה. אפילו כן לא קיימה.

הלכה ט לא כן תני אין שואלין בשלום חבירים בתשעה באב. אבל משיבין את ההדיוטות בשפה רפה. לימים שבנתיים נצרכה. יצא ניסן הגשמים סימן קללה. אמר רבי יוסי בי רבי בון ובלבד ניסן של תקופה. אמר רבי בר רב יצחק הדא דת אמר בשלא ירדו להן גשמים מבכר. אבל אם ירדו להם גשמים מבכר סימן ברכה הן.

פרק שני

א סדר תעניות כיצד מוציאין את התיבה לרחובה של עיר ונותנין אפר מקלה על גבי התיבה וברׂאש הנשיא

deris, quod penuria veniat in mundum, fac uxorem tuam solitariam: Dicit Rabi Levi: Scriptum est: *Et Josepho peperit duos filios*. Quando? Quando venit annus famis. Traditio nomine Rabi Jehuda: Qui desiderat filios, utetur lectis suis. Dicit R. Jose: Dummodo die, quo se lavit.

Constitutio VII. R. Jodan bar Rabi Chama ex pago Thachamin: Intra quadraginta dies, in quibus Mose fuit in monte: Dicit R. Jose: Quia non exhibent molestiam cœtui, plusquam conveniat. Dicit R. Chijah bar Ba: Propter duas res, e. g. propter cohibitionem pluviarum, & propter locustas clangunt; Et cur propter hæc duo? Dicit R. Jose discipulus R. Bon: Hæc duo considerarunt sapientes. Et in secundo inclinant nocte? Aperit unam vulvam, & claudit alteram. In quinto permissum est propter honorem Sabbathi: Quid significat: Aperit unam, & claudit alteram? Aut aperiet ambas.

Constitutio VIII. Dicit R. Jehosua ben Levi: Quod dicis, intelligitur de ædificio lætitiæ: At si ejus paries inclinet, occludet, & ædificabit; Samuel dicit: Murus ignominiæ ibi est: Rabi Ba bar Cohen dicit coram R. Jose, R. Acha nomine R. Jacob bar Idi: Interdictum est desponsare mulierem vespera Sabbathi: Hoc quod dicis, intelligitur, ne fiat convivium nuptiale; At si velit desponsare, desponset. Dicit: vel nona die Ab poterit desponsare, ne alter prævertat: Diversa est sententia Samuelis: *Deus qui inhabitare facit unius moris in domum: Mendaces filii hominum in stateris, ut decipiant ipsi de vanitate in idipsum*. Ne alter prævertat in oratione: Vel si ita sit, non potest confirmari.

Constitutio IX. Non ita extat traditio: Non salutant socios die nona Ab; at respondent vulgaribus submissa voce. Pro diebus intermediis necesse est. Si exierit mensis Nisan, & pluviæ non ceciderint est signum maledictionis. Dicit R. Jose discipulus R. Bon; dummodo Nisan Tekupha. Dicit R. Samuel bar R. Isaach: Quod dicis, intelligitur, quando non descenderint illis pluviæ primitivæ, si vero descenderint pluviæ primitivæ, illis est signum benedictionis.

CAPUT II.

I. ORdo jejuniorum qualis erat? Educebant arcam in plateam civitatis; eique imponebant cinerem combustum, simul imponebatur capiti principis, & capiti patris Synhedrii: Et

ובראש אב בית דין . וכל אחד ואחד נוטל ונותן בראשו . הזקן שבהן אומר לפניהם דברי כיבושין אחינו לא נאמר באנשי נינוה וירא אלהים את שקם ואת תעניתם אלא וירא אלהים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה . ובקבלה מהו אומר וקרעו לבבכם ואל בגדיכם ושובו אל יהוה אלהיכם,

ב עמדו בתפילה מורידין לפני התיבה זקן ורגיל ויש לו בנים וביתו ריקן כדי שיהא לבו שלם בתפילה . ואומר לפניהם עשרים וארבע ברכות שמנה עשרה שבכל יום ומוסיף עליהם עוד שש . ואילו הן זכרונות ושופרות . אל יהוה בצרתה לי . אשא עיני אל ההרים . ממעמקים קראתיך יהוה . תפילה לעני כי יעטף .

ג רבי יהודה אומר לא היה צריך לומר זכרונות ושופרות אלא אומר תחתיהם רעב כי יהיה בארץ . דבר כי יהיה ונומר . אשר היה דבר יהוה אל ירמיהו על דברי הבצורות . ואומר חותמיהם .

ד על הראשונה הוא אומר מי שענה את אברהם בהר המוריה הוא יענה אתכם וישמע קול צעקתכם ביום הזה . ברוך אתה יהוה גאל ישראל .

ה על השנייה הוא אומר מי שענה את אבותינו על ים סוף הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה ברוך אתה יהוה זוכר כל הנשכחות.

ו על השלישית הוא אומר מי שענה את יהושע בגלגל הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה ברוך אתה יהוה שומע תרועה.

ז על הרביעית הוא אומר מי שענה את שמואל במצפה הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה . ברוך אתה יהוה שומע צעקה .

ח על החמישית הוא אומר מי שענה את אליהו בהר הכרמל הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה ברוך אתה יהוה שומע תפילה.

ט על השישית הוא אומר מי שענה את יונה במעי הדגה הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה ברוך אתה יהוה העונה בעת צרה.

Et singuli sumebant, & imponebant capiti suo. Et natu maximus, qui erat inter eos, dicebat coram illis verba pœnitentiæ: Fratres nostri, non dictum est de Ninivitis; Et respexit Deus saccum eorum, & jejunium eorum; sed dictum est: *Et vidit Deus opera eorum, quod recesserint a viis eorum malis:* Et in traditione dicit: *Scindite corda vestra, non vestimenta vestra, & revertimini ad Dominum Deum vestrum.*

II. Dum stant in oratione, faciunt descendere coram arca senem, & probe exercitatum, cui sint filii, & domus vacua (a peccato), ut animus ejus sit perfectus in oratione: & dicet coram illis quatuor & viginti benedictiones, octodecim, quæ recitantur quotidie, hisque addet præterea sex. Et istæ sunt benedictiones de memorationibus, & cornibus: *Ad Dominum in tribulatione mea: Attollam oculos meos ad montes. De profundis clamavi ad te Domine: Oratio afflicti, cum obruitur.*

III. R. Jehuda dicit: Non opus erat recitare benedictiones de memorationibus, & de cornibus, at pro iis dicebat: *Fames erat in terra, pestis erat in terra:* Hæc verba Dominus Jeremiæ dixit de cohibitionibus pluviarum; & recitabit earum clausulas.

IV. In prima dicebat: Qui exaudivit Abraham patrem nostrum in monte Moriah, exaudiat vos, & audiat vocem clamoris vestri die isto: Benedictus tu Domine redimens Israel.

V. In secunda dicet: Qui exaudivit patres nostros in mari Suph, exaudiat vos, & audiat vocem clamoris vestri in die isto: Benedictus tu Domine, qui recordaris oblita.

VI. In tertia dicet: Qui exaudivit Josue in Gilgal, ipse exaudiat vos, & audiat vocem clamoris vestri in die isto: Benedictus tu Domine, qui audis clangorem.

VII. In quarta dicet: Qui exaudivit Samuel in Mitspa, is exaudiat vos, & audiat vocem clamoris vestri die isto: Benedictus tu Domine qui audis clamorem.

VIII. In quinta dicet: Qui exaudivit Eliam in monte Carmel, is audiat vos, & exaudiat vocem clamoris vestri die isto; Benedictus tu Domine, qui audis orationem.

IX. In sexta dicit: Qui exaudivit Jonam in visceribus piscis, ille exaudiat vos, & audiat vocem clamoris vestri die isto: Benedictus tu Domine, qui exaudis tempore angustiæ.

י על השביעית הוא אומר מ' שענה את דוד ושלמה בנו בירושלם הוא יענה אתכם וישמע קול צעקתכם היום הזה. ברוך אתה יהוה המרחם על הארץ.

יא מעשה בימי רבי חלפתא ובימי רבי חנניה בן תרדיון שעבר אחד לפני התיבה ונמר את כל הברכה וענו אחריו אמן. תקעו הכהנים תקעו. מי שענה את אברהם בהר המוריה הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה הריעו בני אהרן הריעו. מי שענה את אבתיכם על ים סוף הוא יענה אתכם וישמע קול צעקתכם היום הזה. וכשבא דבר אצל חכמים אמרו לא היו נוהגין כן אלא בשער המזרח.

יב שלש תעניות הראשונות אנשי משמר מתענין ולא משלימין. בית אב לא היו מתענין. שלש שניות אנשי משמר מתענין ומשלימין. ואנשי בית אב מתענין ולא משלימין. שבע אחרונות אילו ואילו מתענין ומשלימין דברי רבי יהושע. וחכמים אומרים שלש תעניות הראשונות אילו ואילו לא היו מתענין. שלש שניות אנשי משמר מתענין ולא משלימין. ואנשי בית אב לא היו מתענין. ושבע אחרונות אנשי משמר מתענין ומשלימין. ואנשי בית אב מתענין ולא משלימין.

יג אנשי משמר מותרין לשתות יין בלילות אבל לא בימים. ואנשי בית אב לא ביום ולא בלילה. אנשי משמר ואנשי מעמד אסורין מלספר ומלכבס. ובחמישי מותרין מפני כבוד השבת.

יד כל הכתוב במגילה די לא למיספד לפניו אסור לאחריו מותר. רבי יוסי אומר לפניו ולאחריו אסור. די לא להתענאה לפניו ולאחריו מותר. רבי יוסי אומר לפניו אסור ולאחריו מותר.

טו אין גוזרין תענית על הציבור בתחילה בחמישי שלא להפקיע את השערים. אלא שלש תעניות הראשונות שני וחמישי ושני. ושלש שניות חמישי ושני וחמישי. רבי יוסי אומר כשם שאין הראשונות בחמישי כך לא שניות. ולא אחרונות.

טז אין גוזרין תענית בראשי

X. In ſeptima dicet: Qui exaudivit Davidem & Salomonem filium ejus Hieroſolymis ille exaudiat vos, & audiat vocem clamoris veſtri die iſto: Benedictus tu Domine, qui misereris terræ.

XI. Accidit tempore R. Chalphta, & R. Chananjah ben Teradion, ut quidam tranſiens ante arcam abſolverit totam benedictionem, & reſponderint poſt eum amen: Clangite ſacerdotes, clangite: Qui exaudivit Abraham in monte Moriah, is exaudiat vos, & audiat vocem clamoris veſtri die iſto: *Jubilate filii Aharon, jubilate*. Qui exaudivit patres veſtros in mari Suph, is exaudiat vos, & audiat vocem clamoris veſtri die iſto: Et quando hoc innotuit ſapientibus, dixerunt: Non ita facere ſolemus, niſi in porta orientali.

XII. Tribus prioribus jejuniis viri claſſis jejunabant, at non complebant; Et viri domus patris nullo modo jejunabant: In tribus jejuniis ſecundis viri claſſis jejunabant, & complebant, & viri domus patris jejunabant at non complebant: In ſeptem jejuniis poſterioribus tam iſti quam illi jejunabant, & complebant: Verba R. Jehoſua; Et ſapientes dicunt; In tribus prioribus jejuniis tam iſti quam illi nullo modo jejunabant; In tribus ſecundis viri claſſis jejunabant, at non complebant; & viri domus paternæ nullo modo jejunabant; In ſeptem poſtremis viri claſſis jejunabant, & complebant, & viri domus patris jejunabant, at non complebant.

XIII. Viris claſſis licebat bibere vinum noctu, at non interdiu; Viris domus patris neque nocte neque die. Viris claſſis, & viris ſtationariis interdictum erat ſe radere, & lavare; at die quinto licitum erat propter honorem Sabbathi.

XIV. Ubi ſcriptum eſt in Megillah Taanith non eſt lugendum, die præcedenti eſt interdictum, at ſequenti eſt permiſſum. R. Joſe dicit: Tam die antecedenti quam ſequenti eſt interdictum; Ubi ſcriptum eſt non eſſe jejunandum, tam die præcedenti, quam ſequenti eſt permiſſum. R. Joſe dicit; die præcedenti eſt interdictum, ſequenti eſt permiſſum.

XV. Non decernunt jejunium ſuper cœtu a principio in quinto, ne pretia augeantur, at tria priora jejunia decernunt die ſecundo, quinto, & ſecundo, & tria ſecunda in quinto, ſecundo, & quinto. R. Joſe dicit: Sicut priora non inſtituuntur in quinto, ita pariter nec ſecunda, nec poſtrema.

XVI. Non decernunt jejunium ſuper cœ-

חדשים בחנוכה ובפורים. ואם התחילו אין מפסיקין דברי רבן גמליאל. אמר רבי מאיר אם על פי שאמר רבן גמליאל אין מפסיקין מודה היא שאין משלימין. וכן תשעה באב שחל להיות בערב שבת.

סליק פירקא

הלכה א סדר תעניות ביצד כו'. אמר רבי חייה בר בא ולמה יוצאין לרחובה של עיר; לומר חשבינו באילו גולים לפניך. אמר רבי יהושע בן לוי לפי שנתפללו בצינעה ולא נענו לפיכך יצאו לחוץ ויתפרסמו. אמר רבי חייה בר בא ולמה מוציאין את התיבה לרחובה של עיר לומר בלי אחד של חמרה שהיה לנו גרמו עונותינו שיתבזה. רבי חונה רבה רציפורין אמר אבותינו חיפו אותו זהב ואנו חיפינו אותו אפר. אמר רבי יעקב דקומיא ולמה תוקעין בקרנות לומר חשבינו כאילו גועים כבהמה לפניך. אמר רבי לוי ולמה יוצאין בין הקברות לומר חשבינו כאילו מתים לפניך. אמר רבי תנחומה וכולהן בה. אם מיתה אנו חייבין הרי מתים. אם גלות הרי גולים. אם רעבון הרי רעבים. ונותנין אפר מקלה על גבי התיבה. על שם עמו אנכי בצרה. אמר רבי זעורה כל זמן דהוינא חמי לון עברין בן הוה נ֗ופי רעד. ביומוי דרבי אילא הוון שבקין ארונא ועללין לון. אמר ליה רבי זעורה לא כן תני לא היו מתחלפין עליה בל היום אלא אחד היה יושב ומשמרה כל היום. רבי יודן בי רבי מנשה ורבי שמואל בר נחמן חד אמר כד להזכיר זכותו של אברהם. וחורנה אמר כדי להזכיר זכותו של יצחק. מאן דאמר כדי להזכיר זכותו של אברהם בין עפר בין אפר על שם ואנכי עפר ואפר. מאן דאמר כדי להזכיר זכותו של יצחק ובלבד אפר. רואין אפרו של יצחק כאילו צבור על גבי המזבח. רבי יהודה בר פזי כד הוה נפק לתעניתא הוה אמר קומיהון אחינן כל מאן דלא מטא שמשא לגביה יסב עפר ויתן ע֗ רישיה. ובראש הנשיא. אמר רבי תחליפא קיסריא כדי לפרסמו. לא דומה המתבזה מעצמו למתבזה מאחר

cœtu in noviluniis, in Chanucah, & in Purim; At si incipiant, non abrumpent: Verba Raban Gamaliel. Dicit R. Meir: Vel si dicat Raban Gamaliel; non interrumpunt, tamen confessus est quod non absolverent; & similiter die nona Ab, quæ inciderit in vesperam Sabbathi.

Finis capitis.

CONstitutio I. Ordo jejuniorum quomodo? &c. Dicit R. Chijah bar Ba: Cur egrediuntur in plateam civitatis? Dicit: Reputamur quasi isti captivi coram te. Dicit R. Jehosua ben Levi: Quia orarunt in occulto, & non sunt exauditi, idcirco foris egrediuntur, ut manifestentur. Dicit R. Chijah bar Ba: Cur educunt arcam in plateam civitatis? Dicit: Vas unum pretiosum fuit nobis, & effecerunt iniquitates nostræ, ut sperneretur. R. Huna Raba ex Tsippori dicit: Patres nostri illam obduxerunt auro, & nos obducimus cinere. Dicit R. Jacob meridionalis: Et cur clangunt cornibus? Dicit: Reputamur sicut isti mugientes in jumento coram te. Dicit R. Levi: Et cur egrediuntur inter sepulcra? Dicit: Reputamur sicut isti mortui coram te. Dicit R. Tanchuma: Et hæc omnia ibi sunt: Si mortis sumus rei, ecce mortui sumus; Si exilii rei sumus, ecce exulamus; si famis, ecce esurimus: Et imponunt cinerem combustam super arca. Eo quod dictum est: *Cum ipso sum ego in tribulatione*. Dicit R. Zehera; Quando video illos ita facientes, ego ipse commoveor: Diebus R. Ela deseruerunt arcam, & ingressi sunt; Dixit illi Rabi Zehera: Non ita extat traditio: Se non mutant toto die; sed unus sedens illam custodit toto die. R. Jodan discipulus R. Manasse & R. Samuel bar Nachman, alter dicit, ut memorentur merita Abraham; & alter dicit, ut memorentur merita Isaach; Qui dicit, ut memorentur merita Abraham, sive sit pulvis, sive cinis: Idcirco dictum est: *Et ego pulvis & cinis*. Qui dicit, ut memorentur merita Isaach; dummodo sit cinis: Considerant cinerem Isaach quasi coacervatum super altare: R. Jehuda bar Pazi, quando ingrediebatur in jejunium, dicebat coram illis: Fratres nostri; unusquisque, super quem non occidit sol, sumat pulverem, & imponat capiti suo: Et in capite principis: Dicit R. Tachalpha Cæsariensis, ut manifestetur. Non assimilatur is, qui seipsum contemnit, illi qui ab alio con-

כתיב יצא חתן מחדרו וכלה מחופתה . יצא חתן מחדרו זה ארון . וכלה מחופתה זה התורה. דבר אחר יצא חתן מחדרו זה הנשיא . וכלה מחופתה אב בית דין . רבי חלבו אמר לרבי יודן נשייא פוק עימן וצערך עבר . אמר רבי יוסה הדא אמרה אילין תענייתא דאנן עברין לית אינון תעניין למה דלית נשייא עמן. כתוב אחד אומר אל פני הכפורת. וכתוב אחר אומר אל פני פרוכת הקודש . רבי אחא אמר איתפלגון רבי אבהו ורבנן. חד אמר חטא הנשיא הגדולה במקומה . חטא הציבור אין הגדולה במקומה . וחורנה אמר לפי שחטאו הלמד והמלמד לפיכך יצאו לחוץ ויתפרסמו על שם והוציא את הפר אל מחוץ למחנה . תני חזקיה רמז כל מקום שיש משיח יש ארון וכל מקום שאין משיח אין ארון . ואתייא כיי דמר רבי שמואל בר ינא בשם רבי אחא חמשה דברים היה המקדש האחרון חסר מן הראשון ואילו הן אש וארון ואורים ותומים ושמן המשחה ורוח הקדש . על שם וארצה בו ואכבדה. ואכבד כתיב חסר הא אילו חמשה דברים שהיה המקדש האחרון חסר מן הראשון . דלמא רבי בא בר זבדא ורבי תנחום בר עילאי ורבי יאשיה נפקון לתעניתא . דרש רבי בא בר זבדא נשא לבבינו אל כפים . ואיפשר כן אית בר נש דנסב ליביה ויהיב נו ידיה . אלא מהו נישא . נשוי ליבינן לכף ידינן ואחר כך אל אל בשמים . כך אם יהיה השרץ בידו של אדם אפילו טובל במי שילוח או במי בראשית אין לו טהרה עולמית . השליכו מידו מיד טהר . דרש רבי תנחום בר עילאי ויכנעו שרי ישראל והמלך ויאמרו צדיק יהוה ובראות יהוה כי נכנעו היה דבר יהוה אל שמעיה לאמר . נתענו אין כתיב כאן אלא נכנעו לא אשחיתם . דרש רבי יאשיה התקוששו וקושו . נתקושש גרמן עד דלא נקושש חורנין . בגין דאית הכא בני נש דאמרין עלי לישן ביש גבי רבי יוחנן אלא כל

temnitur. Scriptum est: *Egredietur sponsus de cubiculo suo, & sponsa de thalamo suo. Egredietur sponsus de cubiculo suo:* Hæc est arca: *Et sponsa de thalamo suo:* Hæc est lex. Alia expositio: *Egredietur sponsus de cubiculo suo.* Iste est princeps: *Et sponsa de thalamo suo:* Hoc est Synhedrium. R. Cholbo dixit לר׳ Rabi Jodan principi: Egredere nobiscum, & dolor tuus præteribit. Dicit R. Jose: Hoc dicit: Hæc jejunia, quæ facimus, non sunt jejunia; Qua de causa? Quia non est princeps nobiscum. Alter textus dicit: *Ad facies propitiatorii.* Et alter dicit: *Ad facies veli sanctuarii.* R. Acha dicit: Dissentiunt Rabi Abau, & sapientes: Alter dicit: Si peccet princeps, ejus dignitas est in ejus loco; si peccet cœtus, ejus dignitas non est in ejus loco. Et alter dicit: Quia peccarunt docens, & doctus, idcirco egredientur foris, ut manifestentur: Hinc dictum est: *Et educet cinerem extra castra.* Traditio: Ezechias indicavit: Ubi est sacerdos unctus, ibi est arca, & ubi non est sacerdos unctus, ibi non est arca: Et concluditur juxta id quod dicit R. Samuel bar Inai nomine Rabi Acha: Quinque res defuerunt in sanctuario posteriori, quæ fuerunt in priori, sc. ignis, & arca, & Urim, & Thummim, & oleum unctionis, & Spiritus sanctus: Ex eo quod dictum est: *Et me complacebo in ea, & glorificabor.* ואכבר scriptum est: Deest הא. Hæ sunt quinque res, quibus posterius sanctuarium præ priori caruit: Forte R. Ba bar Zebida, & R. Tanchum bar Elai ingressi sunt in jejunium: Exposuit R. Ba bar Zebida: *Levemus corda nostra cum manibus.* Fieri non potest, ut quis accipiat cor suum, & ponat super manum suam. At quid significat נישא? Portemus corda nostra in volam manuum nostrarum; & posthæc: *Ad Dominum in cœlos.* Similiter si fuerit reptile in manu hominis, vel si lavet in aquis Siloah, aut in aquis creationis, nunquam mundabitur: Si illud projiciat de manu sua, statim mundabitur: Exposuit R. Tanchum bar Elai: *Conturbatique principes, & rex dixerunt: Justus est Dominus: Cumque vidisset Dominus, quod humiliati essent; locutus est Dominus ad Semejam, dicens:* נתענו non est scriptum hoc loco, sed נכנעו *non disperdam eos.* Exposuit R. Josias: *Convenite, congregamini:* Congregate vosmetipsos, priusquam alios congregetis: Eo quod sint hoc loco homines, qui dicant: Adscendit lingua mala prope Rabi Jochanan: sed universus populus

עמא לדינה אמרין . הוה תמן רבי חייה
ורבי איסי ורבי אימי וקמון ואזלון לו .
אמר רבי לעזר שלשה דברים מבטלים
את הגזירה קשה . ואילו הן תפילה
וצדקה ותשובה ושלשתן בפסוק אחד .
ויכנעו עמי אשר נקרא שמי עליהם
ויתפללו זו תפילה . ויבקשו פני זו צדקה .
כמה דאת אמר אני בצדק אחזה פניך .
וישובו מדרכיהם הרעים זו תשובה . אם
עשו כן מה כתיב תמן . ואני אשמע
השמים ואסלח לחטאתם וארפא את
ארצם . רבי חגיי דרש הדא דרבי לעזר
כל שעה בתעניתא . אמר רבי לעזר סוף
שתא כשתא . מן עפר קיטא לסיתוא
נפח צפונה יצף לבניך . כל שנה שאין
מתריעין עליה בראשונה סוף שמתריעין
עליה בסופה . כל שאינה חסה על פירות
חבירתה סוף שהיא מאבדת פירותיה .
אמר רבי אחא ורוב היין מחמיץ . אית
הוה סבין בציפורין כד הוות רביעתא
קדמייתא הוו מריחין בעפרא וידעין
מימור מיימי שתא . אמר רבי לעזר הכזה
יהיה צום אבחרהו אלא יום ענות אדם
נפשו . אין זה צום שאני חפץ בו . ואיזהו
צום שאני חפץ בו . הלא זה צום אבחרהו
פתח חרצובות רשע התר אגודות מוטה .
הלא פרוס לרעב לחמך ועניים מרודים
תביא בית . מה כתיב בתריה אז תקרא
ויהוה יענה וגומר . אמר רבי שמעון בן
לקיש כתיב ואיד יעלה מן הארץ . עלה
שכר מלמטן מיד הגשמים יורדין . אמר
רבי ברכיה כתיב יערף במטר לקחי כפי
עורפן לתשובה מיד הגשמים יורדין . רבי
ברכיה עבד תלת עשרה תעניין ולא נחת
מיטרא ובסופה אתא נוביי . עאל ואמר
קומיהון אחינן חמון מה דאנן עבדין לא
דא היא דנבייא מקנתר לן על הרע
כפים להיטיב . מריעין זה לזה בכפינו
ומבקשין טובה . השר שואל היכן הוא
השוחד ליקח . והשופט בשילום . שלם לי
ואשלם לך . והגדול דובר הוות נפשו הוא
ויבעתה . עבדוה עביא . עבדוה קליעה
רחובין . ומן פסק לה טובם כחדק . טבא
דבהון באילין חידקיא . ישר ממסוכה .

lus ad judicium dicent. Ibi erat Rabi Chijah, & R. Isi, & R. Amme, & surgentes abierunt. Dicit R. Eliefer: Tria abolent judicium molestum, sc. oratio, & eleemosyna, & pœnitentia, & hæc tria in uno texu deprehenduntur. *Conversus autem populus meus, super quem invocatum est nomen meum, deprecatus me fuerit:* Hæc est oratio: *Et quæsierit faciem meam:* Sicut tu dicis: *Ego autem in justitia apparebo in conspectu tuo: Et conversus fuerit a viis suis pessimus:* Hæc est pœnitentia: Si ita facient, quid ibi scriptum est? *Et ego exaudiam de cœlo, & propitius ero peccatis eorum, & sanabo terram eorum.* R. Haggæus exposuit hoc quod dicit R. Eliefer: Omni momento in jejunio: Dicit Rabi Eliefer: Finis anni sicut annus: De pulvere æstatis in hyemem sufflans aquilo anxios tenet filios tuos. Quo anno non clanxerint in principio, clangent in fine: Qui non parcit fructibus socii sui, finis erit ut perdat fructus suos: Dicit Rabi Acha: Et major pars vini acescet. Erant senes in Tsippori quado cadebat prima pluvia, olfaciebant pulverem, & cognoscebant, quot aquæ cadere debebant eo anno. Dicit R. Eliefer: *Numquid tale est jejunium quod elegi per diem affligere hominem animam suam, nonne hoc est magis jejunium quod elegi?* Quodnam est jejunium, quod elegi? *Dissolve colligationes impietatis, solve fasciculos deprimentes; frange esurienti panem tuum, vagosque induc in domum tuam:* Quid postea scriptum est? *Tunc invocabis, & Dominus exaudiet &c.* Dicit R. Simeon ben Lakisch: Scriptum est: *Et vapor adscendit de terra:* Si adscendat merces ab inferiori parte, statim pluviæ cadent. Dicit R. Berachias: Scriptum est: *Emolumentum dabit sicut pluvia monitum suum:* Inclinent cervicem suam ad pœnitentiam, statim descendent pluviæ. R. Berachias fecit tredecim jejunia, & non descendit pluvia, & in fine venit locusta: Ingressus dixit coram illis: Fratres nostri videte, quid fecimus: Hoc est in quo propheta irascitur nobis: *Malum manuum suarum dicunt bonum:* Malum facimus alter alteri manibus nostris, & postulamus bonum: *Princeps postulat:* Quando? Quando munera dat, ut accipiat: *Et judex in reddendo est:* Redde mihi, & reddam tibi: *Et magnus locutus est desiderium animæ suæ; & conturbaverum eam;* Fecernnt eam crassam; fecerunt eam implicationem peccatorum. *Qui optimus in eis est, quasi paliurus:* Optimus in eis, quasi isti paliuri. *Et*

qui

ישראא דבהון כאילין סוכייא . יום מצפיך פקורתך באה יום שציפינו לרווחה בא עלינו גוביי . עתה תהיה מבוכתם . מן נוא דאינון בייכן ובכון ובכון ונחת מיטרא אמר רבי שמעון בן לקיש תשובה של רמיות עשו אנשי נינוה . מה עשו רבי חונה בשם רבי שמעון בן חלופתא העמידו עגלים מבפנים ואימותיהם מבחוץ . סייחים מבפנים ואימותיהם מבחוץ . והוון אילין געיי מן ואילין געיי מן הכא . אמרין אין לית מתרחם עלינן לינן מרחמין עליהון . הדא היא דכתיב מה נאנחה בהמה נבוכו עדרי בקר וגומר . אמר רבי אחא בערביא עבדין כן . ויתכסו שקים האדם והבהמה ויקראו אל אלהים בחזקה . מהו בחזקה . אמר רבי שמעון בן חלופתא חציפא נצח לכשירא . כל שכן לטובתו של עולם . וישובו איש מדרכו הרעה ומן החמס אשר בכפיהם . אמר רבי יוחנן מה שהיה בכף ידיהם החזירו . מה שהיה בשידה תיבה ומגדל לא החזירו . כתיב וקרעו לבבכם ואל בגדיכם ושובו אל יהוה אלהיכם כי חנון ורחום הוא . אמר רבי יהושע בן לוי אם קרעתם לבבכם בתשובה אין אתם קורעין בגדיכם לא על בניכם ולא על בנותיכם אלא על יהוה אלהיכם למה כי חנון ורחום הוא ארך אפים ורב חסד וניחם על הרעה . רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן ארך אף אין כתיב כאן אלא ארך אפים מאריך רוחו עם הצדיקים ומאריך רוחו עם הרשעים . רבי אחא רבי תנחום בי רבי חייה בשם רבי יוחנן ארך אף אין כתיב כאן אלא ארך אפים מאריך רוחו עד שלא יגבה . התחיל לגבות מאריך רוחו וגובה . אמר רבי חנינה מאן דאמר דרחמנא וותרן יתוותרון בני מעיי אלא מאריך רוחיה וגבי דידיה . אמר רבי לוי מהו ארך אפים . רחיק רגיז . למלך שהיו לו שני לגיונות קשים . אמר המלך אם דרים הן עימי במדינה עכשיו בני המדינה מכעיסין אותי והן עומדין ומכלין אותן אלא הריני משלחן לדרך רחוקה שאם הכעיסו אותי בני המדינה עד שאני משלח אחריהם בני המדינה מפייסים אותי ואני מקבל פייסן כך אמר

qui rectus, quasi spina de sepe: Rectus in iis, quasi istæ spinæ: *Dies speculationis tuæ, visitatio tua venit.* In die speculationis nostræ in suburbiis venit locusta: *Nunc erit luctus eorum.* Quia fleverunt, iterum ac tertio fleverunt descendit pluvia. Dicit Rabi Simeon ben Lakisch: Pœnitentiam dolosam fecerunt Ninivitæ. Quid fecerunt? R. Huna nomine R. Simeon ben Chalphta: Statuerunt vitulos intrinsecus, & extrinsecus eorum matres, asellos intrinsecus, & extrinsecus eorum matres, & isti hinc, & illæ illinc mugiebant. Dixerunt; Si noster ille non fuerit misertus, nos illorum non miserebimus: Hoc est quod scriptum est: *Quid ingemuit animal, mugierunt greges armenti? &c.* Dicit Rabi Acha: In Arabia ita faciunt: *Operiantur saccis homines, & jumenta clament ad Dominum in fortitudine.* Quid בחזקה? Dicit Rabi Simeon ben Chalphta: Impudentia superat rectitudinem; multo magis propter bonum mundi: *Et convertatur vir a via sua mala, & ab iniquitate, quæ est in manibus eorum.* Dicit R. Jochanan: Quod est in vola manuum suarum restituunt, at quod est in capsa, in arca, & in armario non restituunt: Scriptum est: *Et scindite corda vestra, non vestimenta vestra; & convertimini ad Dominum Deum vestrum, quia misericors & benignus est.* Dicit R. Jehosua ben Levi: Si scindetis corda vestra pœnitentia, non scindetis vestimenta vestra pro filiis, & filiabus vestris; *Sed ad Dominum Deum vestrum, qui misericos & clemens est, longus ad iram, & miserens malum.* R. Samuel bar Nachman nomine Rabi Jochanan: ארך אף non scriptum est hoc loco, sed ארך אפים protendens spiritum suum cum justis, & protendens spiritum suum cum impiis. R. Acha, R. Tanchum discipulus R. Chijah nomine R. Jochanan. ארך אף non scriptum est hoc loco, sed ארך אפים, protendens spiritum suum, antequam exigat: Quando incipit exigere, protendit spiritum suum, & exigit. Dicit Rabi Chanina: Qui dicit, quod Deus ignoscat peccatoribus, dissolvantur ejus viscera. Dicit R. Levi: Quid ארך אפים? Elongans iram. Parabola de rege, cui sint duo duces molesti; Si mecum habitent in provincia, quando me irritabunt incolæ provinciæ, illi insurgentes illos absument; at ego mittam eos in viam longinquam; etenim si me irritabunt incolæ provinciæ, priusquam mittam post eos, incolæ provinciæ mihi conciliabuntur, & ego accipiam eorum depre-

הקדוש ברוך הוא אף וחמה מלאכי חבלה הן הרי אני משלחן לדרך רחוקה שאם מכעסין אותי ישראל עד שאני משלח אצלן ומביאן ישראל עושין תשובה ואני מקבל תשובתן . הדא היא דכתיב באים מארץ מרחק מקצה השמים וגומר . אמר רבי יצחק ולא עוד אלא שנעל בפניהן הדא היא דכתיב פתח יהוה את אוצרו ויוצא את כלי זעמו . עד דו פתח עד דו טרד רחמוי קריבין . תני בשם רבי מאיר כי הנה יהוה יוצא ממקומו . יוצא לו ממידה למידה. יוצא לו ממידת הדין ובא למידת רחמים על ישראל. כתיב לא איש אל ויכזב . רבי שמואל בר נחמן ורבנן . רבי שמואל בר נחמן אמר הקדוש ברוך הוא אומר לעשות טובה לא איש אל ויכזב . אומר לעשות רעה ההוא אמר ולא יעשה ודבר ולא יקימנה. ורבנן אמרי לא איש היא שעשה דבריו של אל כאילו אינן . למה יחרה אפך בעמך . ובן אדם ויתנחם . לא בן עמרם הוא שעשה לאל שיתנחם וינחם יהוה על הרעה אשר אשר דבר לעשות לעמו . אמר רבי אבהו אם יאמר לך אדם אל אני מכזב הוא בן אדם אני סופו לתהות בו שאני עולה לשמים . ההוא אמר ולא יקימנה . רבי אחא בשם רב אין תענית עכשיו . אמר רבי יוסה הדא אמרה אילין תענייתא דאנן עבדין לית אילין. אמר ליה כן אמר רב כל תענית שאינה נעשית כתיקנה עליה הכתיב אומר נתנה עלי בקולה על כן שנאתיו.

הלכה ב תני ושפל ברך ונוח תשחורת ורגיל בחכמה ורגיל באגדה ויש לו בית ושדה . תנינן וביתו ריקן . ואת אמר הכין . יש לו בנים ובנות . אם אין להן מעבירין כל מה שירקו . ולמה שמנה עשרה . אמר רבי יהושע בן לוי כנגד שמנה עשרה מזמורות שכתוב מראשו של תהילים עד יענך יהוה ביום צרה . אם יאמר לך אדם תשעה עשר הן . אמור לו למה רגשו לית היא מינון . מיכן אמרו המתפלל ואינו נענה צריך תענית . אמר

deprecationem: Sic dicit Deus S. B. Ira & calor sunt Angeli perditionis: Ecce ego mittam eos in viam longinquam; etenim si me irritabunt Israelitæ, priusquam mittam post eos, & adducam, Israelitæ facient pœnitentiam, & ego accipiam eorum pœnitentiam: Hinc scriptum est: *Venientibus de terra procul a summitate cœli*. Dicit R. Isaach: Præterea quando obserat in eorum conspectu, hoc scriptum est: *Et aperuit Dominus thesaurum suum, & protulit vasa iræ suæ*. Priusquam aperiat, & claudat, misericordiæ admoventur. Traditio nomine R. Meir. *Quia ecce Dominus egredietur de loco suo*. Egreditur a proprietate ad proprietatem, egreditur a proprietate judicii, & ingreditur in proprietatem misericordiæ super Israel. Scriptum est: *Non est homo Deus ut decipiat*: R. Samuel bar Nachman, & sapientes. R. Samuel bar Nachman dicit: Deus S. B. dicit ad faciendum bonum: *Non est homo Deus, ut decipiat*. Dicit ad faciendum malum: *Num ipse dixit, & non faciet, & verbum locutus est & non præstabit illud?* Et sapientes dicunt: *Non est homo*, qui faciat verba Dei, reputatur quasi nihil sit; Qua de causa? Quia dictum est: *Quare Domine excandefiat ira tua in populum tuum; & filius hominis, ut pœniteat?* Nonne filius Arareum fecit ut Deum pœniteret? *Et conversus est Dominus de malo, quod locutus fuerat facere in populum suum*. Dicit R. Abau: Siquis tibi dicat: Deus ego sum; mentitur; si dicat: Filius hominis, finis erit ut producam, & adscendat in cœlum: *Et verbum locutus est, & non præstabit?* Rabi Acha nomine Rab: Nunc non est jejunium. Dicit R. Jose: Hoc dixit: Hæc jejunia, quæ nos facimus, non sunt illa. Respondit ei: Sic dicit Rab: De cunctis jejuniis, quæ non fiant juxta institutionem, dicit textus: *Dedit contra me vocem, idcirco odivi eam.*

Constitutio II. Traditio: Qui est humilis, & facilis in juventute, & exercitatus in sapientia, & in allegoriis, & sit illi domus, & ager: Legimus: *Et Domus ejus vacua:* Et tu ita dicis? Si illi sint filii, & filiæ: Si non sint illis, faciunt orare eum, qui magis placuerit. Et cur octodecim? Dicit Rabi Jehosua ben Levi contra octodecim Psalmos, qui scripti sunt a principio Psalmorum usque ad: *Exaudiat te Dominus in die tribulationis*. Siquis tibi dicat: Novemdecim sunt: Responde: *Quare fremuerunt*: Non numeratur. Hinc dixerunt: Siquis oret, & non exaudiatur, debet jeju-

רבי מנא רמז לתלמיד חכם הוא שצריך
לומר לרבו תישמע תפילתך . רבי סימון
בשם רבי יהושע בן לוי כנגר שמנה
עשרה חליות שבשזרה . שבשעה שארם
עומר ומתפלל צריך לשוח בכולן . מה
טעמא כל עצמותי תאמרנה יהוה מי
כמוך . רבי לוי אמר כנגר שמנה עשר
אזכרות שכתוב בהבו ליהוה בני אלים .
אמר רבי חונה אם יאמר לך ארם שבעה
עשר הן אמור לו של מינים כבר קבעוה
חכמים ביבנה . התיב רבי לעזר בי רבי
יוסי קומי רבי יוסי והא כתיב אל הכבוד
הרעים . אמר ליה והתני בולל של מינים
ושל פושעים בסכניע זירים של זקינים ושל
גרים במבטח לצריקים . של רוד בבונה
ירושלם . אית לך מספקה לכל חרא וחרא
מינהן . רבי חנניה בשם רבי פינחס כנגר
שמנה עשר פעמים שאבות כתובין בתורה
אברהם יצחק יעקב . אם יאמר לך ארם
תשעה עשר הן אמור לו והנה יהוה נצב
עליו ויאמר לית הוא מינון. ואם יאמר לך
ארם שבעה עשר הן אמור ויקרא בהם
שמי ושם אבותי אברהם ויצחק מינון הוא.
רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן
כנגר שמנה עשר ציווין שכתוב כפרשת
משכן שני . אמר רבי חייה בר ארא
ובלחור מן ואתו אהליאב בן אחיסמך
למטה רן ער סופיה רסיפרא . שבע של
שבת מנין . אמר רבי יצחק כנגר שבעה
קולות שכתוב בהבו ליהוה בני אלים .
אמר רבי יורן ענתונדריא כנגר שבע
אזכרות שכתוב במזמור שיר ליום השבת.
תשע של ראש השנה מנין . אמר רבי
בא קרתיגנא כנגר תשע אזכרות שכתוב
בפרשת חנה . וכתיב בסופה יהוה ירין
אפסי ארץ . עשרים וארבע של תעניות
מנין . רבי חלבו ורבי שמואל בר נחמן
תריהון אמרין כנגר עשרים וארבעה
פעמים שכתוב בפרשת שלמה רינה תפילה
תחינה . רבי זעורה בשם רבי ירמיה יחיר
בתענית ציבור צריך להזכיר מעין המאורע
והיכן הוא אומרה בין גואל ישראל לרופא

jejunare. Dicit R. Mena designat discipulum sapientem, quod quisque debeat dicere magistro suo: Exaudiatur oratio tua. R. Simon nomine R. Jehosua ben Levi, contra octodecim vertebras, quæ sunt in spina dorsi; Etenim quando homo surgit ad orandum debet se omnibus incurvare. Qua de causa? Quia dictum est: *Omnia ossa mea dicent: Domine quis similis tibi?* Rabi Levi dicit contra octodecim memorationes, quæ descriptæ sunt in Psalmo: *Afferte Domino filii Dei*. Dicit R. Huna: Siquis tibi dicat: Septendecim sunt: Responde: Numerum jam constituerunt sapientes in Jabne: Assedit Rabi Elieser discipulus Rabi Jose coram Rabi Jose: Atqui scriptum est: *Deus gloriæ clamavit:* Respondit illi: Atqui extat traditio: Hæretici, & prævaricatores comprehenduntur in humiliatione superborum; & seniores & proselyti comprehenduntur in spe justorum, & memoratio David comprehenditur in benedictione: Ædificans Hierusalem. Nullum est tibi dubium in earum singulis. Rabi Chananjah nomine R. Pinchas contra octodecim vices, quibus patres describuntur in lege Abraham, Isaach, Jacob: Siquis tibi dicat: Novemdecim sunt: Responde: *En quoque Dominus stabat super eam, & dicebat:* Non numeratur. Siquis tibi dicat: Septendecim sunt: Dices: *Et vocetur in eis nomen meum, & nomen patrum meorum Abraham, & Isaach*. Numeratur: R. Samuel bar Nachman nomine R. Jochanan contra octodecim signa, quæ describuntur in Parascha משכן שני. Dicit Rabi Chijah bar Ada tantummodo ab loco ubi dicitur: *Et cum eo Eliab filius Achisamah ex tribu Dan*. Usque ad finem libri. De septem Sabbathi unde probatur? Dicit R. Isaach contra septem voces, quæ describuntur in Psalmo: *Afferte Domino filii Dei*. Dicit R. Jodan Antandria contra septem memorationes, quæ describuntur in Psalmo: *Canticum diei Sabbathi:* De novem principii anni unde probatur? Dicit R. Ba Cartaginensis contra novem memorationes, quæ describuntur in Parascha Anna. Et scriptum est in ejus fine: *Dominus judicabit finis terræ:* De quatuordecim jejuniorum unde probatur? R. Cholbo, & R. Samuel bar Nachman; ambo dicunt contra quatuordecim vices, quibus describuntur in Parascha Salomonis exultatio, oratio, deprecatio. R. Zehera nomine R. Hieremia; Privatus in jejunio cœtus debet memorare summam eventus: At ubi dicet? Inter orationem:

חולים . ומה הוא אומר עניגו יהוה עניגו
בעת ובעונת הזאת כי בצרה גדולה אנחנו
ואל תסתר פניך ממנו ואל תתעלם
מתחינתינו כי אתה יהוה אל חנון ורחום
עונה בעת צרה פודה ומציל בכל עת צוקה
ויצעקו אל יהוה בצר להם ממצוקותיהם
יוציאם ברוך אתה יהוה העונה בעת צרה.
רבי ינאי בי רבי ישמעאל בשם רבי שמעון
בן לקיש . אפילו יחיד שנזר על עצמו
תענית צריך להזכיר מעין המאורע . והיכן
הוא אומרה . רבי זעורה בשם רב חונה
אומרה בלילי שבת וביומו . אמר רבי מנא
ואנא דלא בדקיתה אין כהדא דרב ירמיה
ואין כהדא דרבי ינאי בי רבי ישמעאל .
סלקית לסדרא ושמעית רב חונה בשם רב
אפילו יחיד שנזר על עצמו תענית צריך
מעין המאורע . התיב רבי יוסה והא
מתניתא פליגא בכל יום מתפלל אדם
שמנה עשרה ובמוצאי שבת ובמוצאי יום
הכיפורים ובמוצאי תענית ציבור . מן מה
דאמר רבי יוסה מתניתא פליגא הווי
איתתבת בין גואל ישראל לרופא חולים.
רבי אחא בר יצחק בשם רבי חונה רבה
דציפורין יחיד בתשעה באב צריך להזכיר
מעין המאורע . ומהו אומר רחם יהוה
אלהינו ברחמיך הרבים ובחסדיך הנאמנים
עלינו ועל ישראל עמך ועל ירושלם עירך
ועל ציון משכן כבודך ועל העיר האבילה
ההרוסה השממה הנתונה ביד זרים
הרמוסה בכף עריצים ויבלעוה לגיונות
ויחללוה עובדי פסילים כי לישראל עמך
נתת באהבה לנחלה ולזרע ישורון ירושה
הורשתה כי באש החרבתה ובאש אתה
עתיד לבנותה באמור ואני אהיה לה נאם
יהוה חומת אש סביב ולכבוד אהיה בתוכה
רבי אבודמא דציפורין בעא קומי רבי
מנא היכן הוא אומרה . אמר ליה ואריך
את לזו כן אמר רב ירמיה בשם רב כל
דבר שהוא לבא אומרו בעבודה . כל דבר

nem: Redimens Israel; & orationem: Sanans ægrotos: Et quid ipse dicit? Exaudi nos Domine, exaudi nos in tempore & in afflictione ista quia in tribulatione magna nos sumus, ne abscondas faciem tuam a nobis, neque lateas a deprecatione nostra, quia tu es Dominus Deus benignus, & misericors, exaudiens tempore tribulationis, redimens & liberans omni tempore effusionis; & clamabunt ad Dominum in tribulatione, & ab effusione eorum liberabit illos; Benedictus Dominus Deus exaudiens in tempore tribulationis. Rabi Inai discipulus Rabi Ismael nomine R. Simeonis ben Lakisch: Vel privatus, qui de se decreverit jejunium, debet memorare summam casus: Et ubi dicet? R. Zehera nomine R. Huna: Dicet in noctibus Sabbathi, & in ejus die. Dicit R. Mena: At hoc mihi non erat exploratum utrum hoc esset juxta mentem Rabi Hieremia, an illud esset juxta mentem R. Inai discipuli R. Ismael, adscendi in Academiam, & audivi R. Jona nomine Rab dicentem, quod vel privatus, qui de se decrevit jejunium, debeat memorare summam casus. Respondit R. Jose: Atqui traditio contraria est: Quotidie unusquisque recitabit octodecim orationes, & in exitu Sabbathi, & in exitu diei expiationum, & in exitu jejunii cœtus: Ex eo quod dicit R. Jose, quod Misna sit contraria, respondetur, quod possit recitare inter orationem: Redimens Israel, & orationem: Sanans ægrotos: Rabi Acha bar Isaach nomine R. Huna Raba de Tsippori. Privatus nona die Ab debet memorare summam casus: Et quid dicet? Misericors Dominus Deus noster in miserationibus tuis multis, & in misericordiis tuis fidelibus super nos, & super Israel populum tuum, & super Hierusalem civitatem tuam, & super Sion habitaculum gloriæ tuæ, & super civitatem consumtam, quassatam, & desolatam, & datam in manus alienorum, & conculcatam planta pedum, absortam a legionibus, & profanatam a cultoribus sculptilium; quia Israel populo tuo data est cum dilectione in possessionem, & semini Israel in hæreditatem; Igne diruta est, & tu igne eam reædificabis: Dictum est enim: *Et ego ero ei, dicit Dominus, murus ignis in circuitu, & in gloria ero in medio ejus.* R. Abudma de Tsippori quæsivit coram R. Mena; Ubi recitabit? Respondit ei: Probas tu hoc? Sic dicit R. Hieremias nomine Rab: Quod sit pro tempore futuro, recitabit in benedictione

שהוא לשעבר אומרו בהודייה . מתניתא אמרה כן נותן הורייה לשעבר וצוקה לעתיד לבוא. איזו היא שבע מעין שמונה עשרה . רב אמר סוף כל וברכה וברכה . ושמואל אמר ראש כל ברכה וברכה. אית תניי תני שבע מעין שמנה עשרה . אית תניי תני שמנה עשרה מעין שמנה עשרה מאן דאמר שבע מעין שמנה עשרה מסייע לרב. רבי זעורה שלח לרבי נחום גבי רבי ינאי בי רבי ישמעאל אמר ליה איזו היא שבע מעין שמנה עשרה דשמואל אמר ליה הבינינו רצח תשובתינו סלח לנו גואלינו רפא חולינו ברך שנותינו . אמר רבי חגיי אם היו ימות גשמים אומר גשמי ברכה . אם היו טללים אומר טללי ברכה כי מפוזרים אתה מקבץ ותועים עליך לשפוט ועל הרשעים תשית ידך וישמחו כל חוסי בך בבניין עירך ובחידוש בית מקדשך כי טרם נקרא אתה תענה כאמור והיה טרם יקראו ואני אענה עוד הם מדברים ואני אשמע ברוך יהוה כי שמע קול תחנוני . ברוך אתה יהוה שומע תפילה . ואומר שלש ברכות ראשונות ושלש ברכות אחרונות.

הלכה ג כל הברכות אחר חיתומיהן . ואין אומר אחר ברכה פסוק . התיב רבי יצחק בר אלעזר קומי רבי יוסה מכיון דו אמר אחר חותמותיהן ויאמר ברכה פסוק. אמרין הכין הוא הדין מלייא דהוא סבור מהו אחר חותמותיהן שאם היה עומד בשחרית והזכיר של ערבית וחזר וחתם בשל שחרית יצא . אמר רבי אחא כל הברכות מעין חותמותיהן . ואילין דאמרין צהלי ורוני יושבת ציון כי גדול בקרבך קדוש ישראל אין בו משום ברכה פסוק .

הלכה ד ולא יצחק נגאל . מכיון שנגאל יצחק במי שנגאלו כל ישראל .

רבי ביבי אבא בשם רבי יוחנן אמר אברהם לפני הקדוש ברוך הוא רבון העולמים גלוי וידוע לפניך שבשעה שאמרת

de ministerio : Quod sit pro tempore præterito, recitabit in benedictione de confessione ; Ita dicit Misna : Recitabit benedictionem de confessione pro tempore præterito, & clamabit pro tempore futuro : Quid sunt septem ? summa octodecim. Rab dicit : Finis singularum benedictionum : Et Samuel dicit : Principium singularum benedictionum : Est qui docet, quod septem sint summa octodecim : Est qui docet, quod octodecim sint summa octodecim : Qui dicit, quod septem sint summa octodecim favet Samueli ; qui dicit, quod octodecim sint summa octodecim, favet Rab. R. Zehera misit ad Rabi Nahum prope R. Inai discipulum R. Ismael, dicens illi : Creator noster placare pœnitentiis nostris, parce nobis redemtor noster, sana morbos nostros, benedic annos nostros. Dicit R. Haggæus ; Si fuerit tempus pluviarum, dicet pluvias benedictionum. Si tempus rorum ; dicet rores benedictionum : Qui dispersos congregas & errantes contra te ad judicandum, & super impios pones manum tuarum, & lætabuntur omnes sperantes in te in ædificanda civitate tua, & in renovanda domo sanctitatis tuæ : Quia antequam clamabimus, tu exaudies, sicuti dictum est : *Eritque antequam clament, ego exaudiam eos, adbuc illis loquentibus, ego audiam*. Benedictus Dominus, qui audit vocem deprecationis meæ. Benedictus Dominus, qui audit orationem ; & dicet tres benedictiones priores, & tres benedictiones posteriores.

Constitutio III. Omnes benedictiones post earum clausulas; At non dicet post benedictionem versum Biblicum. Respondit R. Isaach bar Eliefer coram R. Jose : Postquam recitat post earum clausulas, recitabit post benedictionem versum Biblicum. Dixerunt : Ita hoc erat : Quia ipse putat : Quid si recitet post earum clausulas ? Si enim consistat in oratione matutina, & memoret vespertinam, atque iterum absolvat in matutina, satisfacit officio suo. Dicit Rabi Acha : Omnes benedictiones ex specie earum clausularum : Si dicant : *Exulta, & lauda habitatio Sion, quia magnus in medio tui sanctus Israel*. In hoc non est propter benedictionem versus Biblicus.

Constitutio IV. Nonne Isaach redemtus fuit ? Postquam redemtus est Isaach, perinde habetur ac si redemti sint cuncti Israelitæ. R. Bibi Aba nomine Rabi Jochanan : Dixit Abraham coram Deo S. B. Domine mundorum : Clarum & manifestum est coram te ; quando mi-

לי להעלות את יצחק בני היה לי מה להשיב ולומר לפניך אתמול אמרת לי כי ביצחק יקרא לך זרע ועכשיו את אומר והעלהו שם לעולה. חס ושלום לא עשיתי כן אלא כבשתי את יצרי ועשיתי רצונך: כן יהי רצון מלפניך יהוה אלהי שבשעה שיהיו בניו של יצחק בני נכנסים לידי צרה ואין להם מי ילמד עליהם סנגוריא אתה תהא מלמד עליהם סנגוריא. יהוה יראה את נזכר להם עקירתו של יצחק אביהם ומתמלא עליהם רחמים. מה כתיב בתריה וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר ונומר. מהו אחר. אמר רבי יהודה בי רבי סימון אחר כל הדורות עתידין בניך ליאחז בעונות ולהסתבך בצרות וסופן להינאל בקרניו של איל הזה. שנאמר ויהוה אלהים בשופר יתקע והלך בסערות תימן. רבי חונה בשם רבי חיננה בר יצחק כל אותו היום היה אברהם רואה את האיל נאחז באילן זה וניתור ויוצא. נאחז בחורש זה וניתור ויוצא. נאחז בסבך זה וניתור ויוצא. אמר לו הקדוש ברוך הוא אברהם כך עתידין בניך נאחזים בעונות ומסתבכין במלכיות מבבל למדי. ממדי ליון. ומיון לאדום. אמר לפניו רבון העולמים יהיה כן לעולם. אמר ליה וסופן להינאל בקרניו של איל הזה ויהוה אלהים בשופר יתקע והלך בסערות תימן.

הלכה ה ארבע כיתים נעשו אבותינו על הים. אחת אומרת נפול לים ואחת אומרת נחזור למצרים. ואחת אומרת נעשה עמהן מלחמה. ואחת אומרת נצווח כנגדן. זו שאמרה נפול לים אמר להן משה התייצבו וראו את ישועת יהוה ונומר. וזו שאמרה נחזור למצרים אמר להן משה את אשר ראיתם את מצרים היום הזה ונומר. וזו שאמרה נעשה עמהן מלחמה אמר להן משה יהוה ילחם לכם. וזו שאמרה נצווח כנגדן אמר להן משה ואתם תחרישון.

הלכה ו רבי שמעון בן לקיש בשם רבי ינאי שיתף הקדוש ברוך הוא

mihi dixisti, ut offerrem Isaach filium meum, quod mihi esset quod potuerem respondere, & dicere coram te. Nudiustertius dixisti mihi. *Quia in Isaach vocabitur tibi semen*: Et nunc dicis: *Et offeres illum ibi in holocaustum*? Absit: Non ita feci; at subegi concupiscentiam meam, & feci beneplacitum tuum: Sic sit beneplacitum coram te, ut quando filii Isaach ingrediantur in tribulationem, & nemo sit, qui pro illis doceat defensionem, tu pro illis doceas defensionem: *Dominus ostendet*. Ut recorderis ligationem Isaach eorum patris, & implearis pro illi misericordiis: Quid postea scriptum est? *Et elevavit Abraham oculos suos, & aspexit, & ecce aries* אחר. Quid אחר? Dicit R. Jehuda discipulus R. Simon: Post omnes generationes futurum est, ut filii tui apprehendantur in afflictionibus, & implicentur in angustiis; at finis eorum erit, ut redimantur cornibus hujus arietis: Dictum est enim: *Et Dominus Deus in tuba canet, & vadet in turbine austri*. R. Huna nomine Rabi Chanina bar Isaach: Toto eo die vidit Abraham arietem apprehensum ab hac arbore, & deinde solutus egrediebatur: Apprehensum ab hoc saltu, & deinde solutus egrediebatus; Apprehensum ab hoc ramo, & deinde solutus egrediebatur. Dixit Deus S. B. Abraham: Sic futurum est, ut filii tui apprehendantur in afflictionibus, & implicentur in regnis, a Babylone ad Mediam, a Media ad Græciam, & a Græcia ad Edom. Dixit coram eo: Domine mundorum: eritne ita in perpetuum? Respondit ei: Finis eorum erit, ut redimantur cornibus hujus arietis: Etenim dictum est: *Et Dominus Deus in tuba canet, & vadet in turbine austri*.

Constitutio V. Quatuor classes facti sunt patres nostri in mari: Altera dicebat: Cadamus in mare. Et altera dicebat: *Revertamur in Ægyptum*: Et altera dicebat: Faciamus cum iis bellum. Et altera dicebat: Clamemus contra illos. Quæ dicebat: Cadamus in mare. Respondebat illi Mosi: *State & videte liberationem Domini*: Et quæ dicebat: Revertamur in Ægyptum. Respondebat illi Mose: *Nam quos vidistis Ægyptios hodie*: Et quæ dicebat: Faciamus cum illis bellum: Respondebat illi Mose: *Dominus belligerabit pro vobis*: Et quæ dicebat: Clamemus contra illos: Mose respondebat: *Et vos taciti eritis*.

Constitutio VI. R. Simeon ben Lakisch; R. Inai: Associavit Deus S. B. nomen suum magnum cum Israel. Parabo-

שמו הגדול בישראל . למלך שהיה לו מפתח של פלמנטרין קטנה אמר המלך אם אני מניחה כמות שהיא אבידה היא אלא הריני עושה לה שלשלת שאם אבדה השלשלת תהא מוכחת עליה כך אמר הקדוש ברוך הוא אם מניח אני את ישראל כמות שהן נבלעין הן בין האומות אלא הרי אני משתף שמי הגדול בהם והן חיים . מה טעמו וישמעו הכנעני וכל יושבי הארץ ונסבו עלינו והכריתו את שמינו מן הארץ ומה תעשה לשמך הגדול שהוא משותף בנו . מיד ויאמר יהוה אל יהושע קום לך . קם לך ההוא דארכרת . רבי ינאי זעירא בשם אבהתיה כל מי שאינו כשר ביהושע שאם יפול על פניו ויאמר לו הקדוש ברוך הוא קום לך אל יפול ובלבד יחיד על הציבור.

הלכה ז כתיב ויקבצו המצפתה וישאבו מים וישפכו לפני יהוה . וכי מים שפכו אלא מלמד ששפכו את לבם במים. ויאמר שמואל חטאנו ליהוה . אמר רבי שמואל בר רב יצחק לבש שמואל חלוקן של כל ישראל. אמר לפניו רבון העולמים כלום את דן את הארם אלא על שהוא אומר לפניך לא חטאתי . הנני נשפט אותך על אומרך לא חטאתי . ואילו אומרים לפניך חטאנו.

הלכה ח כתיב ויהי בעלות המנחה ויגש אליהו הנביא ויאמר יהוה אלהי אברהם יצחק וישראל היום יוודע ונומר . ואליהו מקריב בשעת איסור הבמות אמר רבי שמליי דיבירא אמר ליה ובדברך עשיתי ובדיבורך עשיתי . עניני יהוה עניני . עניני יהוה בזכותי . עניני בזכות תלמידי.

הלכה ט כתיב ויאמר קראתי מצרה לי אל יהוה ויענני . לא צורכה דלא דוד ושלמה ואחר כך אליהו ויונה אלא בשביל לתחום במרחם על הארץ .

הלכה י על השביעית . משום סומכוס אמרו ברוך משפיל רמים . ניחא שלמה דכתיב ביה בנה בניתי בית זבול לך . דוד למה . על ידי שביקש לעמוד על מניינן של ישראל . אמר רבי אבהו כתיב בקראי עניני אלהי צדקי בצר

rabola de rege, qui habet clavem arcæ parvam; Dicit rex: Si ego depono, ſicut eſt, ego amittam; Ecce ego illi faciam catenam, ſi enim amittam, catena eam reprehendet: Sic dixit Deus S. B. Si relinquo ego Iſraelitas ſicuti ſunt, abſorbebuntur inter gentes; at ecce ego aſſociabo nomen meum magnum cum illis, ut vivant: Qua de cauſa? Quia dictum eſt: *Audient Chananæi, & omnes habitatores terræ, & pariter conglobati circumdabunt nos, atque delebunt nomen noſtrum de terra: Et quid facies magno nomini tuo*; quod aſſociatum eſt nobiſcum? Statim: *Dixitque Dominus ad Joſue: Surge: Surge*; Ego ſum, qui recordabor. R. Inai, Zehera nomine patris ſui: Qui non eſt rectus ſicut Joſue; qui ſi cadat in faciem ſuam, eique dicat Deus S. B. Surge, ne te proſternas, dummodo ſit ſingularis ſuper cœtu.

Conſtitutio VII. Scriptum eſt: *Et convenerunt in Miſphat, hauſeruntque aquas, & effuderunt in conſpectu Domini*: Num aquas effuderunt? At docemur, quod effuderint corda ſua in aquas: *Et dixit Samuel: Peccavimus Domino*. Dicit R. Samuel bar R. Iſaach. Induit Samuel interulas omnium Iſraelitarum, dicens coram eo. Domine mundorum; an forte judicas homines? At illum, qui dicit in conſpectu tuo: Non peccavi; Ego judicabo a te in eo, quod dixiſti: non peccavi; At iſti dicunt coram te: peccavimus.

Conſtitutio VIII. Scriptum eſt: *Cumque jam tempus eſſet ut offerretur munus, accedens Elias propheta ait: Domine Deus Abraham, & Iſaach, & Iſrael, oſtende hodie &c.* Et Elias obtulit, quo tempore fuerunt excelſa interdicta. Dicit R. Salmai Dibbara dixit illi: *Et juxta verbum tuum feci; & juxta præceptum tuum feci; Exaudi me Domine, exaudi:* Exaudi me propter merita mea; Exaudi propter merita meorum diſcipulorum.

Conſtitutio IX. Scriptum eſt: *Et dixit: Clamavi de tribulatione mea ad Dominum, & exaudivit me:* Non fuit hoc neceſſe Davidi, & Salomoni, & poſtea Eliæ, & Jonæ, ſed ut concludat in benedictione: Qui miſereris terræ.

Conſtitutio X. In ſeptima nomine Somcos dicebant: Benedictus, qui humilias ſuperbos. Recte de Salomone: Scriptum eſt enim: *Ædificans ædificavi domum in habitaculum tuum*. David qua de cauſa? Quia quæſivit ſtatuere numerum Iſrael: Dicit R. Abau: Scriptum eſt: *Cum invocarem exaudivit me Deus ju-*

הרחבת לי . אמר ד״ד לפני הקדוש ברוך הוא רבון העולמים כל צרה שהייתי נכנס לה אתה הייתה מרחיבה לי . נכנסתי לצרתה של בת שבע ונתת לי את שלמה. נכנסתי לצרתן של ישראל ונתת לי את בית המקדש.

הלכה יא תני לא היו עונין אמן בבית המקדש . ומה היו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד . ומנין שלא היו עונין אמן במקדש תלמוד לומר קומו ברכו את יהוה אלהיכם מן העולם ועד העולם. ומנין על כל ברכה וברכה תלמוד לומר ומרומם על כל ברכה ותהילה.

הלכה יב מפני מה אנשי מעמד מותרין לשתות מים בלילות אבל לא בימים . שאם תכבד העבודה על אנשי משמר יצטרפו אנשי מעמד עמהן . אנשי בית אב לא ביום ולא בלילה . שהם תדירין בעבודה. אנשי משמר ואנשי מעמד אסורין מלספר ומלכבס . בחמישי מותרין מפני כבוד השבת . הא שאר כל הימים אסורין . רבי יוסי רבי אבהו בשם רבי יוחנן. רבי אבון רבי יסא בשם חזקיה גזרו עליהן שלא ייכנסו לשבתן מנוולין . תמן תנינן אילו מגלחין במועד . הבא ממדינת הים ומבית השביה והיוצא מבית האסורין והמנודה שהתירו לו חכמים· הא שאר כל בני אדם אסורין . אמר רבי סימון גזרו עליהם שלא ייכנסו לרגל מנוולין. תני כל מי שהוא מכיר אנשי משמר שלו ואנשי בית אב שלו ואינו מבתי אבות קבועין אסור כל אותו היום. וכל מי שהוא מכיר אנשי משמר שלו ואינו מכיר אנשי בית אב שלו ואינו מבתי אבות קבועים אסור כל אותה השבת. וכל מי שאינו מכיר לא אנשי משמר שלו ולא אנשי בית אב שלו ואינו מבתי אבות קבועים רבי אומר אומר אני שהוא אסור לעולם. אלא שתקנתו קלקלתו . שהוא מותר בהספד . כמה דתימר קלקלתו תקנתו שהוא אסור בהספד . ורבותה קלקלתו תקנתו שיהא אסור במלאכה.

הלכה יג מתניתא דרבי מאיר. דרבי מאיר אמר די לא למיספד אסור להתענות. ודלא להתענות מותר בהספד.

juſtitiæ meæ, in tribulatione dilataſti mihi. Dixit David coram Deo S. B. Domine mundorum : In cunctis tribulationibus, quas induxiſti, dilataſti mihi : Induxiſti in tribulationem Batſava, & dediſti mihi Salomonem ; Induxiſti in tribulationem Iſrael, & dediſti mihi domum Sanctuarii.

Conſtitutio XI. Traditio : Non reſpondebant amen in domo ſanctuarii. Et quid dicunt ? Benedictum nomen glorioſum regni ejus in ſeculum ſeculi. Et unde probatur, quod non reſponderent amen in domo ſanctuarii ? Ex eo quod dictum eſt : *Surgentes benedicite Domino Deo veſtro de ſeculo in ſeculum*. Et unde probatur in ſingulis benedictionibus ? Ex eo quod dictum eſt : *Excelſo in omni benedictione, & laude*.

Conſtitutio XII. Cur permittebatur viris ſtationariis bibere noctu aquas, at non interdiu ? Etenim ſi aggravaretur miniſterium ſuper viris claſſis, cum illis aſſociarentur viri ſtationarii. At viris domus patris non permittebatur neque die neque nocte, quia jugiter occupati erant in miniſterio: Viris claſſis, & viris ſtationariis interdictum erat ſe abradere, & lavare : At die quinto permittebatur propter honorem Sabbathi ; at reliquis omnibus diebus erat interdictum. R. Joſe, R. Abau nomine R. Jochanan, R. Abon, R. Iſa nomine Ezechia ; de iis decreverunt, ne inquinati ingrederentur in Sabbathum : Ibi legimus : Iſti ſe tondent in ſolennitate ; Qui venit de provincia maritima, & de domo captivitatis, & qui egreditur de carcere, & excommunicatus, quem abſolverint ſapientes : At reliquis omnibus eſt interdictum ; Dicit R. Simon : De iis decreverunt, ne inquinati ingrederentur ad ſolennitatem : Traditio : Qui norit viros claſſis ſuæ, & viros domus patris ſuæ, & non ſit de domibus patrum fixis, interdictum eſt ſibi toto eo die. Qui norit viros craſſis ſuæ, at non norit viros domus patris ſuæ, neque ſit de domibus patrum fixis, interdictum eſt ſibi toto eo anno : Et qui non norit viros claſſis ſuæ, neque viros domus patris ſuæ, neque ſit de domibus patrum fixis, interdictum eſt ſibi in perpetuum ; at ejus correctio erit ejus depravatio : eſt permiſſum lugere ; Sicut tu dicis : Ejus correctio erit ejus depravatio, quia interdictum eſt opus.

Conſtitutio XIII. Miſna R. Meir : Etenim R. Meir dicit : Ubi dicitur non eſt lugendum, erit vetitum jejunare ; Ubi dicitur non eſt jejunandum, licebit

bit

ודי לא סתם כדי לא להתענייא . אמר
רבי יונה אילין יומיא די לא למיספד
בהון מקצתן די לא להתענייא בהון .
אמר רבן שמעון בן גמליאל מה תלמוד
לומר בהון בהון שני פעמים אלא מלמד
שהלילה מותר והיום אסור . כהדא דתני
להן אינש דיהוי עלוי ייסר בצלו . אמר
רבי יוסי בי רבי בון שהוא צריך להזכירן
מבערב . ואתייא כיי דאמר רבי זעורה
בשם רב חונה אומרה כלילי שבת וביומו .
מתניתא או באחד עשר כרבי יוסי . או
בשנים עשר כרבי מאיר . וקשיא על דרבי
מאיר לא כן תני בתריז עשר ביה יום
טיריון . ואמר רבי יעקב בר אחא בטל
יום טיריון יום שנהרג לוליינוס ופופוס .
יום תלת עשר ביה יום ניקנור . מהו יום
ניקנור שלטון משל מלכות יון עובר
לאלכסנדריאה וראה את ירושלם וחירף
וגידף וניאץ ואמר בשובי בשלום אתוץ את
המגדל הזה . ויצא אליו אחד משל בית
חשמונאי והיה הורג בחיילותיו עד שהגיע
לקרובין שלו וכיון שהגיע לקרובין שלו
קטע את ידו וחתך את ראשו ותחבן בעץ
וכתב מלמטן הפה שדיבר באשמה והיד
שפשטה בגאוה ותליין בקונטס נגד ירושלם
על דעתיה דרבי מאיר ניחא בא
לאסר לפניו לית ליה עצמו אסור מפני
ארבעה עשר . בא להודיעך שהוא אסור
בהספד . ואפילו על דרבי מאיר לית היא
מקשייא . לא כן תני בתרין עשר ביה
יום טיריון. ואמר רבי יעקב בר אחא בטל
יום טיריון יום שנהרג לוליינוס ופפוס.
בארבעת עשר ובחמשת עשר פוריא די לא
למיספד. בשית עשר בי שריין למיבני שור
ירושלם די לא למיספד. על דעתיה דרבי
מאיר ניחא בא לוסר לפניו . על דעתיה
דרבי יוסה מה בא לוסר . לוסר לפניו לית
ליה עצמו אסור . מפני חמשה עשר . בא

bit lugere ; & hoc non absolute , quod non liceat jejunare . Dicit R. Jonas : Iis diebus , quibus non licet lugere in eorum parte non licet jejunare . Dicit Raban Simeon ben Gamaliel ; Cur dictum est , in iis in iis duabus vicibus ? Nisi quod designet, quod noctu sit permissum , & die interdictum . Sicut extat traditio : Cui est grave jejunium , castigatur ejus umbra . Dicit R. Jose discipulus R. Bon ; Memorandum est a vespera : Et adducitur juxta illud quod dicit R. Zehera nomine R. Huna : Dicit in nocte Sabbathi , & ejus die . Misna : Aut die undecimo juxta mentem Rabi Jose ; aut duodecimo juxta mentem R. Meir : Et oppositio est contra R. Meir : Non ita extat traditio: Die undecima est dies Turni. Atqui dicit R. Jacob bar Acha: Abolitus est dies Turni , dies , quo occisus fuit Lullianus, & Papus. Dies decimus tertius est dies Nikanoris . Quid dies Nikanoris ? Erat princeps de regno Græciæ , qui pertransiens Alexandriam , & videns Hierosolymam , eam exprobravit , blasphemavit, & contemsit dicens; quando revertar in pace , conteram istam turrim: Et egressus est contra illum unus de familia Chasmonæorum , eumque occidit in fortitudine sua , donec pervenit ad ejus intestina , postquam pervenit ad ejus intestina, amputavit ejus manum , & præcidit ejus caput, & infixit ligno , & in parte inferiori scripsit : Os , quod locutum est cum reatu , & manus , quæ extensa est cum superbia , appensa fuerunt conto e regione Hierusalem . Ex mente R. Meir : Recte venit ad prohibendum diem præcedentem : Ex mente R. Jose : Quid venit ad prohibendum? Ad prohibendum diem præcedentem . At ipsemet non est interdictus propter diem decimum quartum : Venit ad significandum tibi , quod vetitum sit lugere . Atque etiam contra R. Meir non est oppositio : Non ita extat traditio . Die decima secunda est dies Turni ; Atqui dicit R. Jacob bar Acha: Abolitus est dies Turni , dies in quo occisus fuit Lullianus , & Papus : Die quarta decima , & quinta decima est dies Purim , in qua non est lugendum : Die sexta decima inceperunt ædificare murum Hierusalem in quo non est lugendum : Ex mente R. Meir : Recte venit ad prohibendum diem præcedentem : Ex mente R. Jose : Quid venit ad prohibendum ? Ad prohibendum diem præcedentem ; at ipsemet non est prohibitus propter diem quintum

להוריעך שהוא אסור בהספד . ואפילו על
דעתיה דרבי מאיר לית הוא מקשייא לא
כן תני בתרין עשר ביה יום טיריון ואמר
רבי יעקב בר אחא בטל יום טיריון יום
שנהרג בו לוליינוס ופפוס . בשבעת ביה
קמון עממייא על פליטת ספריא במרינת
כולקיס ובית זבדין והוה פרקן . על דעתיה
דרבי מאיר ניחא בא לוסר עצמו . על
דעתיה דרבי יוסה מה בא לוסר לפניו
אסור . אמר רבי יוסה כל אילין מילייא לא
מסייען ולא תברן לא על דרבי מאיר ולא
על דרבי יוסה לא בא אלא למנות ימים
שנעשו בהן ניסים לישרא . תרע לך שהוא
כן דתנינן בריש ירחא דניסן ריתקן
תמידא די לא למיספר . בלא כך אינו
אסור מחמת ראש חדש . אבל בשבתות
ובימים טובים מתענין לפניהן ולאחריהן .
מה ראיתה להקל באילו ולהחמיר באילו .
שאילו דברי תורה ואין דברי תורה צריך
חיזוק . ואילו דברי סופרים ודברי סופרים
צריכין חיזוק . הרא דת אמר עד שלא
בטלה מגילת תענית . אבל משבטלה
מגילת תענית בטלו כל אילו . רבי חנינה
ורבי יונתן תריהון אמרין בטלה מגילת
תענית. רבי בא ורבי סימון תריהון אמרין
בטלה מגילת תענית . רבי יהושע בן לוי
אמר בטלה מגילת תענית. אמר רבי יוחנן
אמש הייתי שונה מעשה שגזרו תענית
בחנוכה בלוד ואמרו עליו על רבי אליעזר
שסיפר ועל רבי יהושע שרחץ . אמר להם
רבי יהושע צאו והתענו על מה שהתעניתם
ואת אמר בטלה מגילת תענית . חנוכה
ופורים לא בטלו . מיליהון דרבנן אמרי
בטלה מגילת תענית . רבי יונתן צייס כל
ערובת ריש שתא . רבי אבון צייס כל
ערובת שובא . רבי זעורה צם תלת מאוון
צומין . ואית דאמרי תשע מאוון ולא חש
למגילת תענית. רבי יעקב בר אחא מפקד
לספריא אין אתת איתא מישאלינכון
אימרון לה בכל מתענין חוץ משבתות

tum decimum; venit ad significandum tibi, quod sit vetitum lugere: Atque etiam ex mente R. Meir, non est oppositio: Non ita extat traditio: Die duodecimo est dies Turni; Atqui dicit R. Jacob bar Acha; Abolitus fuit dies Turni, dies in quo occisus fuit Lullianus, & Papus. In septimo insurrexerunt populi propter liberationem scribarum in provincia Colkas, & familia Zabdin vindicavit eos. Ex mente Rabi Meir recte venit ad prohibendum seipsum: Ex mense R. Jose: Quid venit ad prohibendum? Ad prohibendum diem præcedentem; Ipsemet non est prohibitus: Dicit R. Jose: Hæc omnia non favent, neque obsunt neque τῷ R. Meir, neque τῷ R. Jose: Non venit nisi ad numerandum dies, in quibus facta sunt miracula Israelitis: Scito quod ita sit: Etenim legimus: In principio novilunii Nisan confirmatum est sacrificium juge; idcirco non est lugendum: Præterea erat prohibitum propter novilunium: At in Sabbathis & diebus festis possunt ante illa & post illa jejunare: Quid est ad allevandum in hoc, & ad aggravandum in illo? Quia hoc est ex verbis legis, & verba legis non opus habent corroboratione; & illud ex verbis scribarum, & verba scribarum opus habent corroboratione. Quod dicis, intelligendum est, antequam aboleatur volumen Taanith; at postquam abolitum fuerit volumen Taanith, hæc omnia abolebuntur. R. Chanina, & R. Jonathan, ambo dicunt; Abolebitur volumen Taanith: R. Ba, & R. Simeon: Ambo dicunt: Abolebitur volumen Taanith. R. Jehosua ben Levi dicit: Abolebitur volumen Taanith. Dicit R. Jochanan: Heri ego legebam factum, quod decreverint jejunium in Canucah in Lud; & dixerunt, quod in eo R. Elieser se abraserit, & R. Jehosua se laverit: Dixit illis Rabi Jehosua: Exite, & jejunate ea de causa, qua jejunastis. Et tu dicis, quod abolebitur volumen Taanith? Dicit R. Ba: Vel si dicas quod abolebitur volumen Taanith, Canucah, & Purim non abolebuntur. Ex sententia sapientum dixerunt: Abolebitur volumen Taanith: R. Jonathan jejunavit tota vespera principii anni. R. Abon jejunavit tota vespera anni septimi. R. Zehera jejunavit 300. jejunia; & alii dicunt 900. & non fuit solicitus de volumine Taanith. R. Jacob bar Acha præcipiebat scribis: Si qua mulier veniat ad vos consulendum dicite: In cunctis jejunant, exceptis Sabbathis, & diebus festis, & no-

וימים טובים וראשי חדשים וחולו של מועד וחנוכה ופורים.

הלכה יד שמעון בר בא אמר אתא עובדא קומי רבי יוחנן והורי כרבי יוסי והוה רבי לעזר מצטער אמר שבקין סתמא ועבדין כיחידיא . אשכח תני לה רבי חייה בשם רבי מאיר . כד שמע דתני לה רבי חייה בשם רבי מאיר אמר יאות סבא ידע פרקי גרמה . רבי מנא בעא קומי רבי יודן לא כן אמר רבי חזקיה רבי אבהו בשם רבי לעזר כל מקום ששנה רב מחלוקת וחזר ושנה וסתם הלכה כסתם אמר ליה ולא רבי דילמא חורן מה הן אין דאשכח רבי מתני מחלוקת וחזר ושנה סתם הלכה כסתם . אתר דלא אשכח רבי מתני מחלוקת אלא אחרים שנו מחלוקת ורבי שנה סתם לא כל שכן שתהא הלכה כסתם . ואתא רבי חזקיה רבי יעקב בר אחא רבי שמעון בר בא בשם רבי ליעזר ואפילו אחרים שנו מחלוקת ורבי שנה סתם הלכה כסתם . ולמה הוא מורה לה ביחידיא . רבי שמואל בר ינא בשם רבי אחא הדא דאת אמר בשאין מחלוקת אצל סתם . אבל אם יש מחלוקת אצל סתם לא בדא הלכה כסתם . רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי אחא הדא דת אמר ביחיד אצל יחיד אבל ביחיד אצל חכמים לא בדא הלכה כסתם.

הלכה טו כמה היא התחלה רבי בא אמר אחת רבי יוסה אמר שתים . וכן נפק עובדא כהדא דרבי בא. וכמה קורים רבי יוסה אמר קורין ברכות וקללות. אמר ליה רבי מנא בנין מורעתין דהוא תעניתא רביעין על מעיהון ולא ידעין דהיא תעניתא . אמר ליה להודיעך שקורין ברכות וקללות . רבי יודן קפודקייא אמר קומי רבי יוסה בשם רבי יהודה בר פזי קורין בראש חדש . קם רבי יוסה עם רבי יהודה בר פזי אמר ליה אתה שמעת מן אבוך הדא מילתא . אמר ליה אבא לא אמר כן אלא בעייני טב על ידי דאינון ידעין דהיא ריש ירחא הן קורין בראש

noviluniis, & diebus festi intermediis, & Chanucah, & Purim.

Constitutio XIV. Simeon bar Ba dixit: Allatum fuit factum coram R. Jochanan, & docuit juxta mentem Rabi Jose; at R. Elieser mœrebat dicens: Deseruerunt sensum absolutum, & fecerunt juxta singularem. Deprehenditur, quod doceat Rabi Chijah nomine R. Meir: Quando audiit, quod doceret R. Chijah nomine Rabi Meir; dixit; Concedatur, quod iste senex sciat capita lectionum: R. Mena quæsivit coram R. Jodan: Non ita dicit R. Ezechias, R. Abau nomine R. Eliefer: Ubicunque legit Rabi cum dissensione, atque iterum legit absolute, constitutio est juxta sensum absolutum. Respondit illi: Num Rabi? Forte est alius: quid erit? Si deprehendatur, quod Rabi legat cum dissensione, atque iterum legat absolute; constitutio erit juxta sensum absolutum: Ubi non deprehenditur, quod Rabi legat cum dissensione, sed alii legant cum dissensione, & Rabi legat absolute, nonne multo magis constitutio erit juxta sensum absolutum? Et venit R. Ezechias, R. Jacob bar Acha, Rabi Simeon bar Ba Rabi Eliefer: Vel si alii legant cum dissensione, & Rabi legat absolute constitutio erit juxta sensum absolutum: Et cur ipse docet singulariter? R. Samuel bar Ina nomine R. Acha; Quod dicis intelligendum est, quando non sit controversia prope sententiam absolutam; at si fuerit controversia prope sententiam absolutam, non erit constitutio juxta sensum abolutum. R. Jose discipulus R. Bon nomine R. Acha: Quod dicis, intelligendum est de singulari prope singularem, at de singulari prope sapientes, non erit constitutio juxta sensum absolutum.

Constitutio XV. Quot erant in principio? R. Ba dicit: Unum: R. Jose dicit: Duo: Et sic prodiit factum juxta mentem R. Ba: Et ubi legebant? Rabi Jose dicit: Legebant benedictiones, & maledictiones: Respondit illi R. Mena; Quia norant quod esset jejunium, prosternebant se super viscera sua; at non norant quod esset jejunium: Dixit illi: Ut tibi innotescat, quod legerent benedictiones, & maledictiones; R. Jodan Cappadox dixit coram R. Jose nomine Rabi Juda bar Pazi; legunt in novilunio: Surgens R. Jose cum R. Juda bar Pazi dixit illi: Audistine hoc a patre tuo? Respondit illi: Non ita dixit pater meus. Sed in oculis meis placuit, eo quod noverant esse novilunium, ut legerent in novilunio; & in aliis

חרש . ושאר כל המקומות קורין ברכות וקללות. תני תשעה באב שחל להיות ערב שבת אוכל אפילו ביצה אחת ושותה אפילו כוס אחד כדי שלא יכנס לשבת מענה דברי רבי יהודה . רבי יוסי אומר מתענה ומשלים . רבי זעורה בשם רב יהודה רבי בא רבי אימי בר יחזקאל בשם רב הלכה כמי שהוא אומר מתענה ומשלים. ולמה לא אמר הלכה כרבי יוסה אית תניי ותני ומחלף דברי חכמים . רבי זעורה בשם רב הונה אפילו יחיד שגזר על עצמו תענית בערב שבת מתענה ומשלים. כהדא רבי ביבי הוה יתיב קומי רבי יסא בעא מילף מיניה הדין עובדא. אמר ליה ניטמי בייתא ציבחד . אמר ליה רומשא הוא . אמר ליה אית בתענה. אמר ליה אית גבי תורמוסין אמר ליה ומשלימין כרבי יוסי.

פרק שלישי

א סדר תעניות האילו האמור ברביעה הראשונה . אבל צמחים ששנו מתריעין עליהן מיד . וכן שפסקו גשמים מגשם לגשם ארבעים יום מתריעין עליהן מפני שהיא מכת בצורת.

ב ירדו לצמחים אבל לא לאילן לאילן אבל לא לצמחים . לזה ולזה אבל לא לבורות לשיחין ומערות מתריעין עליהן מיד.

ג וכן עיר שלא ירדו עליה גשמים ככתוב והמטרתי על עיר אחת ועל עיר אחת לא אמטיר חלקה אחת תימטר וחלקה אשר לא תמטיר עליה תיבש . אותה העיר מתענה ומתרעת . וכל סביבותיה מתענות ולא מתריעות . רבי עקיבה אומר מתריעות אבל לא מתענות.

ד וכן עיר שיש בה דבר או מפולת אותה העיר מתענה ומתרעת וכל סביבותיה מתענות ולא מתריעות . רבי עקיבה אומר מתריעות ולא מתענות.

ה איזהו דבר עיר המוציאה חמש מאות רגלי יצאו ממנה שלשה מתים בשלשה ימים זה אחר זה.

ו על אילו מתריעין בכל מקום על השדפון ועל הירקון ועל הארבה ועל החסיל ועל חיה רעה ועל החרב מתריעין עליהן מפני שהיא מכה מהלכת.

aliis locis legunt benedictiones, & maledictiones: Traditio: Si dies nona Ab incidat in Sabbathum, poterit comedere vel ovum unum, & bibere vel poculum unum; ne ex afflictione ingrediatur in Sabbathum: Rabi Jose dicit: Jejunabit, & complebit: R. Zehera nomine R. Jehuda, R. Ba, R. Amme bar Ezechiel nomine Rab; Constitutio juxta mentem illius, qui dicit. Jejunabit, & complebit: Et cur non dicit: Constitutio juxta mentem R. Jose? Est qui docet: Et immutabit verba sapientum. R. Zehera nomine R. Huna; Vel privatus si decernat de se jejunium vespera Sabbathi, jejunabit, & complebit: Sicut R. Bibi assidens coram R. Isa voluit docere ex hoc facto: Respondit illi: Maturescat domi paulisper: Dixit: Vespera erat. Dicit illi: Erat in jejunio: Respondit: Erat prope lupinos: Dixit: Et compleverunt juxta mentem R. Jose.

CAPUT III.

I. Ordo istorum jejuniorum intelligitur de pluvia prima; at si germina immutata fuerint, statim pro illis clangent; Ita pariter si pluviæ cessaverint inter unam & alteram pluviam quadraginta dies, statim pro illis clangunt, quoniam est plaga sterilitatis.

II. Si descenderint pro herbis, at non descenderint pro arboribus, si pro arboribus, at non pro herbis; si pro his & illis descenderint, at non descenderint pro puteis, cisternis, & cavernis, statim pro his clangunt.

III. Et similiter si super civitatem non descenderint pluviæ; Scriptum est enim: *Et plui super unam civitatem, & super alteram non plui &c. Pars una compluta est, & pars, super quam, non plui, aruit.* Illa civitas jejunabit, & clanget; & omnes finitimæ urbes jejunabunt, at non clangent. R. Akiba dicit: Clangent, at non jejunabunt.

IV. Et similiter si in civitate fuerit pestis, aut ruina, illa civitas jejunabit, & clanget, omnes finitimæ urbes jejunabunt, at non clangent. Rabi Akiba dicit: Clangent, at non jejunabunt.

V. Quænam est pestis? Si urbs continent quingentos cives, atque ex ea efferantur tres mortui tribus diebus continuis.

VI. Pro his ubique clangunt; pro uredine, & pro rubigine, pro locusta, & pro brucho, & pro fera mala, & pro gladio clangunt, quia plaga diffunditur.

ז מעשה שירדו זקנים מירושלם לעריהם וגזרו תענית על שנראה כמלא פי תנור שדפון באשקלון . ועוד גזרו תענית למחר על שאכלו זאיבים שני תינוקות בעבר הירדן . רבי יוסי אומר לא על שאכלו אלא על שנראו .

ח ועל אילו מתריעין בשבת על עיר שהקיפוה גוים או נהר . ועל הספינה המיטרפת בים . רבי יוסי אומר לעזרה אבל לא לצעקה . שמעון התימני אומר אף על הדבר ולא הודו לו חכמים .

ט על כל צרה שלא תבוא על הציבור מתריעין עליה חוץ מרוב גשמים . מעשה שאמרו לחוני המעגל התפלל שירדו גשמים אמר להן צאו והכניסו תנורי פסחים בשביל שלא ימקו . והתפלל ולא ירדו גשמים .

י עג עוגה ועמד בתוכה ואמר רבונו של עולם בניך שמו פניהם עלי שאני כבן בית לפניך נשבע אני בשמך הגדול שאני זז מיכן עד שתרחם על בניך .

יא התחילו הגשמים מנטפין אמר לא כך שאלתי אלא גשמי בורות שיחין ומערות . ירדו בזעף אמר לא כך שאלתי אלא גשמי רצון ברכה ונדבה . ירדו כתיקנן עד שעלו ישראל מירושלם להר הבית מפני הגשמים . אמרו לו כשם שנתפללת עליהם שירדו כך התפלל שילכו להם . אמר להן צאו וראו אם נמחין אבן הטועים .

יב שלח לו שמעון בן שטח ואמר לו צריך אתה לנדות אבל מה אעשה לך ואתה מתחטא לפני המקום כבן שהוא מתחטא לאביו ועושה לו רצונו ועליך הכתוב אומר ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך .

יג היו מתענין וירדו להם גשמים קודם להנץ החמה לא ישלימו . אחר הנץ החמה ישלימו . רבי אליעזר אומר קודם לחצות לא ישלימו . לאחר חצות ישלימו .

יד מעשה שגזרו תענית בלוד וירדו להן גשמים קודם לחצות אמר להן

VII. Factum est, ut descenderint seniores de Hierusalem in eorum civitates, & decreverunt jejunium, quod visa fuerit juxta plenitudinem oris furni adustio in Askalon; & praeterea decreverunt jejunium die crastino, quod lupi trans Jordanem devorarint duos pueros: R. Jose dicit: Non quod devoraverint, sed quod visi fuerint.

VIII. Pro his clangunt in Sabbatho; Pro urbe, quam obsederint alienigenae, aut fluvius, & pro nave discerpta in mari; Rabi Jose dicit potius auxilio, quam clamore. Simeon Timanita dicit, etiam pro peste; at illi non sunt assensi sapientes.

IX. Propter omnes angustias, ne veniant super coetum, clangunt, excepta copia pluviarum: Narratur; Dixerunt Choni Maaglensi, ut oraret, ut descenderent pluviae: Dixit illis: Egredimini, & colligite furnos Paschales, ne liquescant; oravit, at non descenderunt pluviae.

X. Quid fecit? Circulum duxit, constititque in eo, dicens coram eo: Domine mundi; Filii tui converterunt facies suas in me, quod ego sim quasi domesticus tuus in conspectu tuo: juro ego in nomine tuo magno, me hinc non recessurum priusquam praestiteris misericordiam filiis tuis.

XI. Inceperunt pluviae distillare: Dixit: Non ita postulavi, sed pluvias pro puteis, cisternis, & speluncis: Tum inceperunt descendere cum turbine: Dixit: Non ita postulavi, sed pluvias beneplaciti, benedictionis, & pacis. Tum descenderunt juxta institutum, ut exierint Israelitae de Hierusalem in montem domus propter pluvias: Venientes dixerunt ei: Sicut orasti, ut descenderent, ita pariter ora ut recedant. Dixit illis: Exite, & videte, si tectus sit lapis errantium.

XII. Misit ad eum Simeon ben Schatach: Si tu non esses Choni, in te decernerem excommunicationem. At quid tibi faciam, qui te delectas coram Deo, qui tibi facit voluntatem tuam, sicut filius, qui se delectat cum patre suo, qui facit ejus voluntatem? De te textus dicit: *Laetabitur pater tuus, & mater tua, & exultabit genetrix tua.*

XIII. Si jejunarint, & descendant pluviae ante solis ortum, non complent jejunium, si post solis ortum, complebunt. R. Elieser dicit: Si ante meridiem, non complebunt.

XIV. Narratur: Decreverunt jejunium in Lud, & descenderunt pluviae ante meridiem; Dixit illis Rabi Tarphon: Egre-

רבי טרפון צאו ואכלו ושתו ועשו יום טוב
ויצאו ואכלו ושתו ועשו יום טוב ובאו בין
הערבים וקראו הלל הגדול · איזהו הלל
הגדול הודו לאלהי האלהים כי לעולם
חסדו· הודו לארוני הארונים וגומר·

סליק פירקא

הלכה א סדר תעניות האילו
האמור כו׳ · איזהו מיד שלהן רב אמר
שני וחמישי ושני. שנו בשני מהו להתריע
עליהן בחמישי · רבי זעורה שמע לה מן
הדא ויאמר אלי אל תירא דניאל כי מן
היום הראשון אשר נתתה את לבך להבין
ולהתענות לפני יהוה אלהיך נשמעו דבריך·
וכאן מכיון שנתנו בית דין נפשן לעשות
כמי שעשו · תני כשם שמתריעין עליהן
בשאר ימי כך מתריעין עליהן בשביעית
מפני פרנסת אחרים · מהו מפני פרנסת
אחרים · חברייא אמרי מפני פרנסת גוים.
רבי זעורא אמר מפני פרנסת חשודים.
אתייא דרבי זעורה כרבי · ודחברייא כרבי
פינחס בן יאיר · דרבי זעורה כרבי חד
ספר הוה חשיד על פירות שמיטתא·
אייתוניה גבי רבי אמר לון ומה יעביד
עליבא ובגין חייו הוא עבד · ודחברייא
כרבי פינחס בן יאיר · רבי בעא מישרי
שמיטתא סלק רבי פינחס בן יאיר לגביה
אמר ליה מה עיבוריא עבירין · אמר ליה
עולשין יפות. ומה עיבורייא עבידין · אמר
ליה עולשין יפות · ידע רבי דלית הוא
מסכמא עימיה · אמר ליה מישנח רבי
מיכול עימן פטל ציבחר יומא דין · אמר
ליה אין · מי נחת חמא מולוותא דרבי
קיימן · אמר כל אילין יהודאיי זיינין
איפשר דלא חמי סבר אפויי · מן כדון
שמעון קליה אזלון ואמרון לרבי· שלח רבי
בעי מפייסתיה · מטון ביה גבי קרתיה ·
אמר בני קרתי קורבין לי · נחתון בני
קרתיה ואקפון עלוי אמרון לון רבי דו
בעי מפייסתיה שבקוניה ואזלון לון. אמר
בני דילי קורבין לי נחתת אישתא מן

Egredimini, & comedite, & bibite, & agite diem festum: Et egressi comederunt, & biberunt, & egerunt diem festum; & venientes inter vesperas legerunt Hallel magnum. Quinam est Hallel magnus? *Confitemini Deo Deorum, quia in æternum misericordia ejus: Confitemini Domino Dominorum &c.*

Finis capitis.

Constitutio I. Ordo jejuniorum dictus &c. Quidnam est statim pro illis? Rab dicit: Dies secundus, & quintus, & secundus: Si legant in secundo; quid? Num clangendum est pro illis in quinto? Rabi Zehera hinc probat: *Et ait ad me: Noli metuere Daniel, quia ex die primo, quo posuisti cor tuum ad intelligendum, ut te affligeres in conspectu Dei tui, exaudita sunt verba tua*: Jam exaudita sunt verba tua: Et hoc loco quoniam dedit Synhedrium animam suam ad faciendum sicut fecerunt: Traditio: Sicut pro illis clangunt reliquis diebus hebdomadæ, ita pariter pro illis clangunt in septimo propter alimentum aliorum: Quid propter alimentum aliorum? Socii dixerunt propter alimentum gentilium: R. Zehera dicit propter alimentum suspectorum. Consentit R. Zehera cum Rabi, & socii cum R. Pinchas ben Jair: Consentit R. Zehera cum Rabi: Quidam scriba suspectus erat de fructibus anni septimi; adduxerunt eum prope Rabi; dixit illi: Qua de causa contumelia afficitur? Nonne propter vitam suam fecit? Et socii conveniunt cum R. Pinchas ben Jair, Rabi voluit permittere fructus anni septimi; adscendit ad eum R. Pinchas ben Jair dicens illi: Quam transgressionem fecerunt? Respondit illi: Intybi optimi sunt: Quam transgressionem fecerunt? Respondit: Intybi optimi sunt: Cognovit Rabi, quod ille secum non conveniret: Dixit illi: Attendit Rabi, ut comedat nobiscum hodie parum panis: Respondit: Maxime: Postquam ingressus est; vidit societatem Rabi stantem, dixit: Omnes isti Judæi nutriendi sunt: Forsitan eos libenter non videbit. Hinc audierunt vocem venientium, & dixerunt τῷ Rabi: Misit Rabi ad petendam reconciliationem: Accesserunt ad eum filii suæ civitatis; dixit: Filii civitatis meæ accedite ad me: Descenderunt filii civitatis, & eum circumdederunt dicentes illis: Rabi petit reconciliationem; Deserentes eum abierunt: Dixit: Filii mei accedite ad me: Descendit ignis de cœlo, & eos circumdedit.

שמייא ואקפת עלוי . חזרון ואמרון לרבי אמר הואיל ולא זכינן מישבע מיניה בעלמא הדין ניזכי ונשבע מיניה לעלמא דאתי .

הלכה ב ירדו לצמחים אבל לא לאילן . ציבחר ציבחר . לאילן אבל לא לצמחים סנין סנין . לזה ולזה אבל לא לבורות לשיחין ומערות מתריעין עליהן מיד . תני מתריעין על האילן בפרס הפסח לבורות לשיחין ולמערות בפרס העצרת . מעתה אפילו יותר מיכן . יותר מיכן מעשה ניסים ואין מתריעין צל מעשה ניסים . רבי ברכיה רבי חלבן פפא בשם רבי לעזר פעמים שהגשמים יורדין בזכות אדם אחד בזכות עשב אחד בזכות שדה אחד ושלשתן בפסוק אחד ומטר גשם יתן לכם לאיש עשב בשדה . לאיש אבל לא לאנשים לעשב אבל לא לעשבים . בשדה אבל לא בשדות .

הלכה ג אמר רבי סימון כתיב והמטרתי על עיר אחד ועל עיר אחת לא אמטיר חלקה אחת תימטר וחלקה אשר לא תמטיר עליה תיבש . זכותה דחקלא עבדא . מפני ארבעה דברים יורדין מלמעלן מפני בעלי זרוע . ומפני טללים הרעים . ושיהא העליון שותה כנמוך . ושיהו הכל תולין עיניהם אל השמים . בזכות שלשה דברים הגשמים יורדין . בזכות הארץ . בזכות החסד . בזכות הייסורין . ושלשתן בפסוק אחד אם לשבט אם לארצו אם לחסד ימציאנו . בעון ארבעה דברים הגשמים נעצרין . בעון עובדי עבודה זרה ומגלי עריות ושופכי דמים ופוסקין ברבים ואינן נותנין . בעון עובדי עבודה זרה מנין . השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם אלהים אחרים וגומר . מה כתיב בתריה וחרה אף יהוה בכם ועצר ארת השמים ולא יהיה מטר . בעון מגלי עריות מנין ותחניפי ארץ בזכותך וברעתך . מהו עונשו של דבר וימנעו רביבים ומלקוש לא היה . בעון שופכי דמים מנין כי הדם הוא

Iterum dixerunt לו Rabi: Dixit: Quoniam non sumus digni, ut ab eo audiamus in hoc seculo, digni erimus, ut ab eo audiamus in seculo futuro.

Constitutio II. Si ceciderint super herbas, at non ceciderint super arbores: Paulatim, paulatim; Si ceciderint super arbores, at non ceciderint super herbas copiosæ. Si super has & illas, at non ceciderint in puteos, cavernas, & cisternas; statim pro illis clangunt: Traditio: Clangunt pro arboribus quindecim diebus ante Pascha; Pro puteis, cavernis, & cisternis, quindecim diebus ante Pentecosten: Hinc vel si his fuerint plures est opus miraculorum; At non clangunt pro opere miraculorum: R. Berachias, R. Cholbo, Papa nomine R. Eliesér: Aliquando descendunt pluviæ propter meritum unius hominis, propter meritum unius herbæ, & propter meritum unius agri, & hæc tria deprehenduntur in uno textu: *Et pluviam imbris dabit eis, viro herbam in agro. Viro*, at non viris, *herbam*, non herbas: *In agro*, non autem in agris.

Constitutio III. Dicit Rabi Simon: Scriptum est: *Et plui super unam civitatem, & supra alteram civitatem non plui; Pars una compluta est, & pars super quam non plui, aruit:* Hæc pars merita est: Quatuor rerum causa non descendunt pluviæ de cœlo; Propter violentos, propter rores malos, dummodo excelsum irrigetur sicut humile, atque ut omnia suspendant oculos suos ad cœlum: Trium rerum causa pluviæ descendunt: Propter meritum terræ, propter meritum misericordis, & propter meritum castigationum: Et hæc tria in uno textu deprehenduntur: *Sive in tribu, sive in terra sua, sive in misericordia eas jusserit inveniri.* Quatuor rerum causa pluviæ cohibentur: Propter servientes Idololatriæ, & propter scortationes, & propter effusiones sanguinum, & propter eos, qui palam promittunt, & non dant: Propter servientes Idololatriæ, unde probatur? Ex eo quod dictum est: *Cauti igitur estote vobismet ne decipiantur corda vestra, & divertatis, & serviatis diis aliis &c.* Quid deinde scriptum est? *Unde excandesiat ira Domini super vos, & claudat cœlum, ut non sit pluvia.* Propter scortationes unde probatur? Ex eo quod dictum est: *Et polluisti terram in fornicationibus tuis, & in malitiis tuis:* Quænam est rei pœna? *Quamobrem prohibitæ sunt stillæ pluviarum, & serotinus imber non fuit.* Propter effusiones sanguinum, unde probatur? Ex eo quod dictum est:

Nam

יתניף את הארץ . כי הדם הוא יחז אף
על הארץ. בעון פוסקין ברבים ואינן נותנין
מנין נשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל
במתת שקר. חמשה שמות נקראו לו איד
עב ענן נשיא חזיז . איד מנין ואיד יעלה
מן הארץ . עב שהוא מעבה את הרקיע
הנה אנכי בא אליך בעב הענן . בא ענן
שהוא עושה את הבריות ענוים אילו
לאילו . נשיא שהוא עושה בעלי בתים
כנשיאים . מעלה נשיאים מקצה הארץ.
חזיז שהוא עושה את הרקיע חזיונות
חזיונות. יהוה עושה חזיזים. ובל סביבותיה
מתענות ולא מתריעות . שכן מצאנו
בראש השנה מתריעין אבל לא מתענין.

הלכה ד מותנא הוה בציפורין
לא הוה עליל גו אשקקה דהוה רבי חנינה
שרי בגויה והוון ציפוראיי אמרין מה ההן
סבא . בינכי ויתב שלם הוא ושכונתיה
ומדינתא אזלא בבאישות . עאל ואמר
קומיהון זמרי אחד היה בדורו ונפלו
מישראל עשרים וארבעה אלף . ואנו כמה
זמרי יש בדורינו ואם מתרעמין . חד זמן
צרכון מיעבד תעניתא ולא נחת מיטרא.
עבד רבי יהושע תעניתא בדרומא ונחת
מיטרא והוון ציפוראיי . אמרין רבי יהושע
בן לוי מחית מיטרא לדרומאיי . ורבי
חנינה עצר מיא מן ציפוראיי . צרכון
מיעבד זמן תיניינות שלח ואייתי לרבי
יהושע בן לוי . אמר ליה מישנח מרי
מיפוק עמן להתענות נפקון תריהון
לתעניתא ולא נחת מיטרא . עאל ואמר
קומיהון לא רבי יהושע בן לוי מחית
מיטרא לדרומאיי ולא רבי חנינה עצר
מיטרא מן ציפוראיי . אלא דרומאיי
ליבהון רכיך ושמעין מילה דאורייא
ומתכנעין . וציפוראיי ליבהון קשי ושמעין
מילה דאורייא ולא מיתכנעין . מי עליל
תלה עינוי וחמא אוירא שייף . אמר עד
כדון הכין . מיד נחת מיטרא ונדר על
גרמיה דלא למיעבד כן תובן . אמר מה
אנא סימור למרי חובא דלא יגבי חוביה .
רבי זעורה בשם רבי חנינה מה יעשו

Nam sanguis iste contaminabit terram: Propter eos, qui palam promittunt & non dant unde probatur? Ex eo quod dictum est: *Nubes, & ventus, & pluviæ non sequentes, vir gloriosus, & promissa non complens:* Quinque nominibus appellantur, איד עב ענן נשיא חזיז: Nubes unde probatur? Ex eo quod dictum est: *Et vapor adscendit de terra:* עב, quia condenset firmamentum: *Ecce ego venio ad te in densitate nubis:* ענן quia facit creaturas mites alteram alteri: נשיא, quia facit patres familias quasi principes: *Exaltat principes de finibus terræ:* חזיז quia facit firmamentum in nubes, & nubes: *Dominus faciet nives.* Et omnes urbes finitimæ jejunant, at non clangunt: Sic enim invenimus quod in die expiationum jejunent, sed non clangunt: R. Akiba dicit: Clangunt, at non jejunant: Sic enim invenimus, quod in principio anni clangant, at non jejunant.

Constitutio IV. Internicio in Tsippori, at non ingrediebatur in plateam, ubi, R. Chaginah habitabat. Dixerunt Tsipporienses: Quid iste senex inter nos? Se bene habet ipse, & ejus vicinia, & provincia venit in ruinam. Ingressus dixit coram illis: Unus fuit Zimri in generatione sua, & de Israel ceciderunt quatuor & viginti millia; At quot Zimri sunt in generatione nostra, & vos murmuratis? Aliquando opus habuerunt facere jejunium, & non descendit pluvia; Fecit R. Jehosua jejunium in plaga meridionali, & descendit pluvia: Et dixerunt Tsipporienses: Rabi Jehosua ben Levi fecit descendere pluviam meridionalibus, & Rabi Chanina cohibuit aquas Tsipporiensibus. Opus habuerunt facere tempus jejunii, misit & venit ad R. Jehosua ben Levi: Dixit illi: Attendit Mari, ut egrediatur nobiscum ad jejunium: Ingressi sunt ambo in jejunium, at non descendit pluvia. Ingressus dixit coram illis: Non R. Jehosua ben Levi fecit descendere pluviam meridionalibus, neque R. Chanina cohibuit pluviam a Tsipporiensibus: At Meridionales habent cor tenerum, & audierunt verba legis, & humiliati sunt. At Tsipporienses habent cor durum & audierunt verba legis, at non sunt humiliati: Quando ingressus est, elevavit oculos, & vidit aerem quietum. Dixit ita hactenus. Statim descendit pluvia, & vovit de seipso, ut non ita faceret: Dixit: quid ego dicam domino crediti, ut non exigat creditum? R. Zehera nomine R. Chanina: Quid fecerunt magnates generationis,

נרולי הדור ואין הציבור נידון אלא אחר
רובו שכן מצאנו שכל שלשים ושמנה שנים
שהיו ישראל כמנודים לא היה מדבר עם
משה שנאמר ויהי כאשר תמו כל אנשי
המלחמה למות מקרב המחנה . מה כתיב
בתריה וידבר יהוה אלי לאמר . רבי יעקב
בר אירי בשם רבי יהושע בן לוי מה יעשו
גרולי הדור ואין הציבור נידון אלא אחר
רובו שכן מצאנו [שאילולא שאמרו ישראל
בהר הכרמל יהוה הוא האלהים יהוה הוא
האלהים לא ירדה האש מן השמים
ושרפה את הקרבנות. רבי יהושע בן יאיר
בשם רבי פינחס בן יאיר שלשה ברא
הקדוש ברוך הוא . ותהא שבראן ואילו
הן כשרים וישמעאלים ויצר הרע . כשרים
הן ארץ כשרים זה העם לא היה . הלואי
לא היה . ישמעאלים ישליו אוהלים
לשודדים ובטוחות למרגיזי אל לאשר
הביא אלוה בידו . יצר הרע ביום ההוא
נאם יהוה אוספה הצוליעה והנרחה
אקבצה ואשר הרעותי . רבי ברכיה רבי
אבא בר כהנא רבי הושע בן יאיר בשם
רבי פינחס בן יאיר הרי הוא כאילו
הריעותי . רבי ליעזר עבד תעני ולא
איתנחת מיטרא . עבד תעני רבי עקיבה
ונחת מיטרא. עאל ואמר קומיהון אמשול
לכם משל למה הדבר דומה למלך שהיו
לו שתי בנות אחת חצופה ואחת כשירה
אימת דהות בעייא ההיא חציפתא עלת
קומוי הוה אמר יבון לה מה דהיא בעייא
ותיזיל לה . ואימת דהות ההיא כשירתא
עלת קומוי הוה מאריך רוחיה מתחמד
מ שמוע שועתה . ואית שרי מימור כן .
אלא שלא לחלל שם שמים בי רבי
אליעזר . רבי אחא עבד תלת עשרה
תעניין ולא נחת מיטרא . מי עליל פגע
ביה חר כותיי אמר ליה רבי רבי עציר
גולתך מן מיטרא. אמר ליה חיוו דההוא
גברא שמייא מיעבד ניסין ושתא מצלחא
וההוא גברא לית הוא מיחי . ועבדון
שמיא ניסין ואצלחת שתא ומית ההוא
כותייא והוון כל עמא אמרין איתון
חמון פורין דשמש . וכל סביבותיה מתענות
ולא מתריעות. שכן מצאנו ביום הכיפורים
מתענין ולא מתריעין . רבי עקיבה אומר

nis, ut cœtus non excommunicetur nisi post majorem sui partem? Etenim sic deprehendimus, quod octo & triginta annis, quibus Israelitæ fuerunt excommunicati, non fuerit locutus Dominus cum Mose: Dictum est enim: *Usque ad consumtionem totius generationis virorum bellatorum de medio castrorum*. Quid deinde scriptum est? *Et locutus est Dominus ad me dicendo*. R. Jacob bar Idi nomine R. Jehosua ben Levi: Quid fecerunt viri generationis, ut cœtus non excommunicaretur nisi post majorem sui partem: Sic enim deprehendimus, quod si non dixissent Israelitæ in monte Carmel; Dominus ipse est Deus, Dominus ipse est Deus, non descendit ignis de cœlo, ut combureret sacrificia. R. Jehosua ben Jair nomine Pinchas ben Jair: Tria creavit Deus S. B. & creasse pœnituit, & ista sunt Chaldæi, & Ismalitæ, & figmentum malum. De Chaldæis: *Ecce terra Chaldæorum iste populus non est:* Utinam non esset. De Ismaelitis dictum est: *Abundant tabernacula prædorum, & audacter provocant Deum quum ipse dederit omnia in manus eorum*. Figmentum malum: *Die illo dicit Dominus; salvabo claudicantem, & ejectam congregabo, & ponam eos in laudem*. Channa, R. Osea ben Jair nomine R. Pinchas ben Jair, ecce est sicut laudata. R. Elieser fecit jejunia, at non descendit pluvia; fecit Rabi Achiba jejunia, & descendit pluvia. Ingressus dixit coram illis: Parabolam dicam vobis: Cuinam hoc simile? Simile est regi, qui habet duas filias, alteram protervam, & alteram rectam: Quando ipse vult, proterva ingreditur coram eo; ipse dicit: Dabo huic quod postulat, ut abeat. Quando recta ingreditur coram eo, protrahit ejus tempus, quia desiderat audire colloquium suum. Estne quis, cui ita dicere liceat? At ne profanaret nomen Divinum discipulus R. Elieser: R. Acha fecit tredecim jejunia, & non descendit pluvia: Quando ingressus est, occurrit ei quidam Cuthæus dicens illi; Rabi, exprime pallium tuum a pluvia. Respondit illi: Per vitam hujus viri cœli facient miraculum, & annus prosperabitur, & iste vir non vivet, & fecerunt cœli miraculum, & annus prosperatus fuit, & mortuus est ille Cuthæus, & universus populus dixit, quod viderit effectus solis. Et omnes urbes finitimæ jejunant, at non clangunt: Sic enim deprehendimus, quod in die expiationum jejunarent, at non clangerent: R. Akiba dicit: Clangunt, an non jejunant: Sic enim invenimus, quod

מתריעים אבל לא מתענין שכן מצאנו בראש השנה מתריעין ולא מתענין.

הלכה ה אמר רבי לוי כתיב ידבק יהוה בך את הדבר. לאשה הזאת שהיא מדבקת שלשה ככרים זה אחר זה הא עבידא אינו יותר מיכן צריכה שיעור אחר. נישמעינה מן הדא אפילו עיר גדולה באנטוכיא ויצאו ממנה שלשה מתים בשלשה ימים זה אחר זה. הדא אמרה יותר מיכן צריכה שיעור אחר. בתים שאמרו בריאים אבל לא מרועעים. ודכותה בחורים אבל לא זקנים. תני אסכרה כל שהיא שנים בדבר ואחד באסכרה. איתא חמי אסכרה כל שהיא ואת אמר הכין. לכן צריכה כשהתריעו על האסכרה והלכה לה. ואחר כך מתו שנים בדבר ואחד באסכרה.

הלכה ו רבי חמא בר עוקבה בשם רבי יוסי בן חנינה מתריעין על פרניא של פשתן. מה טעמא שמה ושערורה נהייתה בארץ. רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן מתריעין על השרב מה טעמא קודר הילכתי בלא חמה קמתי בקהל אשוע. אמר רבי לעזר אוקיר לאסיך עד דלא תצטריך ליה. מה טעמא היערוך שועך לא בצר וכל מאמצי כח. רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש רבי יוחנן אמר אם סדרתה תפילה לא יהא לך צרי עין מלמעלה אלא הכל יהו מאמצין כחך שנאמר וכל מאמצי כח ורבי שמעון בן לקיש אמר אם סדרתה תפילה לא תהא מיצר פיך אלא הרחב פיך ואמלאהו. לא סוף דבר ארבה אלא אפילו כנף. ולמה נקרא שמו חסיל שהוא חוסל את הכל. ולמה נקרא שמו גוביי דו גבי דינא דמריה. לא סוף דבר חיה רעה אלא אפילו בהמה רעה. כבר היו שנים בארץ ישראל. נושך וממית שור נושך וממית. לא סוף דבר חרב של מלחמה אלא אפילו חרב של שלום שכבר עשת רושם בימי יאשיהו.

הלכה ז הדא דאת אמר במכונס. אבל במפוזר אפילו פרא מיכן.

אמר רבי מנא נראו רצין אחריהן. אמר

quod in principio anni clangerent, at non jejunarent.

Constitutio V. Dicit R. Levi: Scriptum est: *Adhærere faciet Dominus tibi pestilentiam*. Simile est isti mulieri, quæ conglutinat tres massas alteram post alteram; Si factum non sit hoc amplius, requirit aliam mensuram: Hinc eruitur; vel si fuerit civitas magna sicut Antiochia, atque ex ea efferantur tribus diebus tres mortui alter post alterum: Hoc dicit: Si fuerit hoc amplius, requirit aliam mensuram. Domus, de quibus dixerunt, intelligitur, quando sint fortes, non autem quando sint fractæ. Et similiter de juvenibus non autem de senibus. Traditio: Angina quantalacunque: Duo propter pestem, & unus propter anginam: Veni & vide: Angina quantalacunque; & tu ita dicis? Idcirco necesse est: Quando clangunt propter anginam, & diffundatur; & posthæc moriantur duo propter pestem, & unus propter anginam.

Constitutio VI. R. Chama bar Achaba nomine R. Jose ben Chanina: Clangunt pro penuria lini. Qua de causa? Quia dictum est: *Stupor & mirabilia facta sunt in terra*. R. Samuel bar Nachman nomine R. Jonathan: Clangunt pro siccitate. Qua de causa? Quia dictum est: *Mœrens incedebam sine furore consurgens in turba clamabam*. Dicit R. Eliezer: Honora medicum tuum, antequam illo opus habeas. Qua de causa? Quia dictum est: *Depone magnitudinem tuam sine tribulatione, & omnes robustos fortitudine*. R. Jochanan & R. Simeon ben Lakisch, R. Jochanan dicit; si ordinetur oratio, non erit tibi supra oppressor oculi, sed omnes roborabunt robustum. Dictum est enim: *Et omnes robustos fortitudine*. Et R. Simeon ben Lakisch dicit: Si ordinetur oratio, non arctabit os tuum, sed dilatabit, ut illud impleat: Non erit rei finis: Locusta; sed etiam ala. Et cur vocatur ejus nomen חסיל? Quia complet omnia: Et cur vocatur ejus nomen גוביי? Quia exigit judicium domini sui: Non erit rei finis; Fera mala; vel jumentum malum: Jam nova quædam acciderunt in terra Israel: Asinus momordit, & occidit, bos momordit & occidit: Non erit rei finis: Gladius belli; vel gladius pacificus, qui fecit signum tempore Josiæ.

Constitutio VII. Hoc quod dicis, intelligitur, quando introducitur; Quando vero dispergitur, vel si hoc fuerit minus: Dicit R. Mena: Si videant currentes post eos. Dicit R. Jose discipulus

Rabi

רבי יוסי בי רבי בון נראו במקום שאין ראוי להם.

הלכה ח רב אמר עניני יהוה עניני. מתניתא פלינא על רב רבי יוסי אומר לעזרה אבל לא לצעקה. והא תנייא קדמייא סבר מימר אפילו לצעקה. לוי בן סיסי באו הנייסות לעירו, נטל ספר תורה ועלה לראש הגג אמר רבון העולמים אין בטלית חדא מילה מן הדין ספר אוריתא ייעלון לון. ואין לא ייזלון לון מיד איתבעון ולא אשתכחון. תלמידיה עבד כן יבשת ידיה ואזלון לון. תלמיד תלמידיה עבד כן לא יבשת ידיה ולא אזלון לון. לומר שאין שוטה נפגע ולא בשר המת מרגיש באוזמל.

הלכה ט רבי יונה שמעון בר בא בשם רבי יוחנן דבר שאיפשר לך לומר עליו דיי היא ברכה. רבי ברכיה רבי חלבו רב אבא בר עילאי בשם רב עד שיבללו שפתותיכם מלומר דיינו ברכה דיינו ברכה.

הלכה י מעשה שאמרו לחוני המעגל התפלל שירדו גשמים אמר להן צאו והכניסו תנורי פסחים בשביל שלא ימקו. הדא אמרה ערב פסחים היה. ותני כן בעשרין ביה צמון כל עמא למיטרא ונחת לון. ונתפלל ולא ירדו גשמים. אמר רבי יוסה ביה רבי בון שלא בא בענות. אמר רבי יודן גיריא הדין חוני המעגל בר בריה דחוני המעגל הוה סמיך לחרבן בית מוקדשא נפק לטורא לגבי פעליי עד דו תמן נחת מיטרא עאל ליה למערתא מן יתיב נם ודמך ליה ועבד שקיע בשינתיה שובעין שנין עד דחרב בית מוקדשא ואיתבני זמן תיניינות. לסוף שובעין שנין איתער מן שינתיה נפק ליה מן מערתא וחמא עלמא מחלף זוויי דהוות כרמין עבידא זייתין. זוויי דהוות זייתין עבידא זרעו. שאל ליה למדינתא אמר לון מה קלא בעלמא. אמרון ליה ולית את ידע מה קלא בעלמא. אמר לון לא. אמרין ליה מאן את. אמר לון חוני המעגל. אמרון ליה שמענן דהוה עליל לעזרה והיא מנהרה. עאל ואנהרת וקרא על גרמיה בשוב יהוה את שיבת ציון היינו כחולמים.

Rabi Bon: Si videantur in loco, ubi non solent videri.

Constitutio VIII. Rab dicit: *Exaudi me Domine, exaudi me*. Misna contraria est τῷ Rab: R. Jose dicit ad cohibitionem, non autem ad clamorem. Atqui prior doctor putat dicendum vel ad clamorem. Levi ben Sisai, quando venit exercitus ad suam civitatem, sumens librum legis adscendit summitatem tecti, dicens: Si aboleatur verbum hoc de hoc libro legis, ingredientur, si minus, statim abibunt: Quæsierunt, & non invenerunt: Ejus discipulus ita fecit, aruit ejus manus, & abierunt: Discipulus discipulorum ejus ita fecit, non aruit ejus manus, & non abierunt: Dicit quod stultus non intercedet, neque caro mortui perstrepet propter novaculum.

Constitutio IX. R. Jonas, Simeon bar Ba nomine Rabi Jochanan: Super re, quam potes dicere, sufficit benedictio. R. Berachias R. Cholbo, R. Aba bar Elai: Priusquam confundantur familiæ vestræ: Potest dici: quod pro eo sufficiat benedictio, sufficiat benedictio.

Constitutio X. Historiam quam dixerunt de Choni Maaglensi, quod eo orante descenderint pluviæ; Dixit illis: Exite, & introducite fornaces Paschales, ne liquescant. Hoc dicit, quod fuerit vespera Paschatis: Atqui ita extat traditio: Die vigesima ejus mensis jejunavit universus populus pro pluvia, eaque descendit: Et oravit, at non descenderunt pluviæ. Dicit R. Jose discipulus R. Bon: Ne veniret cum lenitate. Dicit R. Jodan Giraja: iste Choni Maaglensis proximus fuit excidio domus sanctuarii, ingressus montem cum operariis, donec ibi descendit pluvia: Ingressus in specum obdormiit profunde in somno suo septuaginta annos, donec diruta fuit domus sanctuarii: ædificetur cito secunda; In fine septuaginta annorum experrefactus a somno suo egressus de specu vidit mundum immutatum; Anguli qui erant vineæ, facta erant oliveta, & anguli qui erant oliveta, facti erant semen. Quæsivit ab incolis provinciæ, dicens illis: Quænam mutatio est in mundo? Responderunt illi: Tu non scis, quod sit mutatio in mundo? Dixit illis: minime. Dixerunt illis: Quis es? Respondit: Sum Choni Maaglensis. Dixerunt illi: Audivimus quod fueris ingressus in atrium, & ibi fuerit candelabrum. Ingressus est, & illuxit, & de se ipso legit: *In convertendo Dominus captivitatem Sion, facti sumus sicut consolati*.

Con-

הלכה יא התחילו הנשמים מנטפין . אמרו לא באו אילו אלא להתיר נדרו של זה . אמר לא כך שאלתי אלא גשמי בורות שיחין ומערות . ירדו בזעף . תני שמואל כמפי הנוד . אמר לא כך שאלתי אלא גשמי רצון ברכה ונדבה . ירדו כתיקנן עד שעלו ישראל מירושלם להר הבית מפני הנשמים . הדא אמרה הר הבית מקורה היה . ותני כן אסטיו לפנים מסטיו היה . אמרו לו בשם שנתפללת עליהן שירדו כך התפלל עליהם שילכו להם . אמר להן צאו וראו אם נמחין אבן הטועים . אלא כל מאן דהוה מובד מילה הוה נסב לה מן תמן . וכל מאן דהוה משכח מילה הוה מייבל לה לתמן . אמר להן כשם שאי איפשר לאבן הזאת להימחות מן העולם . כך אי איפשר להתפלל על הנשמים שילכו להם . אלא צאו והביאו לי פר של הוריות . ויצאו והביאו לו פר של הוריות וסמך שתי ידיו ואמר רבוני הבאתה רעה על בניך ולא יכלו לעמוד בה . הבאתה טובה על בניך ולא יכלו לעמוד בה . אלא יהי רצון מלפניך שתביא רווחה . מיד נשבה הרוח ונתפזרו העבים וזרחה החמה ונתנגבה הארץ ויצאו ומצאו מדבר מלא כמהים . שאלו את רבי אליעזר מאימתי מתפללין על הנשמים שילכו להם . אמר להן כדי שיהא אדם עומד בקרן העופל ומשקשק את רגליו בנחל קדרון . אבל בטוחים אנו בבעל הרחמים שאינו מביא מבול לעולם . מה טעמא כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח עוד על הארץ .

הלכה יב שלח לו שמעון בן שטח אמר לו צריך אתה לנדות שאילו נגזרה נזירה כשם שנגזרה בימי אליהו לא נמצאתה את הרבים לידי חילול השם שכל המביא את הרבים לידי חילול השם צריך נידוי . תמן תנינן שלח לו רבן גמליאל אם מעכב אתה את הרבים נמצאת מביא מבול לעולם לא נמצאת מעכב רבים מלעשות מצוה וכל המעכב רבים מלעשות

Constitutio XI. Inceperunt aquæ distillare: Dixerunt: Non veniunt istæ, nisi ad solvendum votum istius: Dixit: Non ita postulavi, sed pluvias pro puteis, cavernis, & cisternis. Descenderunt cum turbine. Traditio Samuelis: Tanquam ex ore utris. Dixit: Non ita postulavi, sed pluvias placidas cum beneplacito, & benedictione, & benevolentia. Descenderunt juxta institutum, ita ut adscenderint Israelitæ de Hierusalem in montem domus propter pluvias: Hoc dicit, quod mons domus fuerit contignatus: Atque ita extat traditio: Scamna e regione scamnorum: Dixerunt illi: Sicut orasti pro illis, ut descenderent pluviæ, ita pariter ora pro illis, ut recedant. Respondit illis: Exite, & videte, si lapis errantium aquis tectus sit. Quinam erat usus hujus lapidis errantium? Siquis rem amisisset, inde accipiebat: Et qui rem invenerat, ibi imponebat: Dixit illis: Sicut impossibile est, ut in perpetuum aquis tegatur, sic impossibile est, ut aquæ recedant. Ite & adducite mihi juvencum confessionis: Abeuntes adduxerunt ad illum juvencum confessionis; & impositis ambabus manibus dixit: Domine si adducas malum super filios tuos, non possunt in eo consistere; Si adducas bonum super filios tuos, non possunt in eo consistere: At sit beneplacitum tuum, ut adducas ventum: Statim flavit ventus & dispersæ sunt nubes, sol illuxit, & excicata est terra, & egredientes invenerunt desertum plenum fungis. Quæsierunt a R. Eliesar; Quando orant, ut pluviæ recedant? Respondit illis: Quando homo possit consistere in angulo Ophel, & immergere pedes suos in torrente Kedron. At nos confidimus in Domino misericordiarum, quod non adducet diluvium in mundum. Qua de causa? Quia dictum est: *Sicut diebus Noe istud mihi est, cui juravi ne inducerem aquas Noe ultra supra terram.*

Constitutio XII. Misit ad eum Simeon ben Schatach, dicens: Excommunicandus esses; siquidem statutum fuit decretum, sicut decretum fuit diebus Eliæ; Nonne deprehenderis, quod adduxeris populum in periculum profanationis nominis Divini? & qui adducit populum in periculum profanationis nominis Divini, est excommunicandus: Ibi legimus. Misit ad eum Raban Gamaliel: Si multos tu impedis, deprehenderis, quod adducas diluvium in mundum; Nonne deprehensus est, quod impedieris multos a faciendo præcepto; & qui impedit multos a faciendo præcepto,

מצוה צריך נידוי ואמר לו ואין הקדוש ברוך הוא מבטל גזירתו מפני גזירתו של צדיק . אמר לו הן הקדוש ברוך הוא מבטל גזירתו מפני גזירתו של צדיק. ואין הקדוש ברוך הוא מבטל גזירתו של צדיק חבירו. אבל מה אעשה לך ואתה מתחטא לפני המקום כבן שהוא מתחטא על אביו והוא עושה לו רצונו . רבי ברכיה רבי אבא בר כהנא רבי זעורה בשם רב יהודה ואית דאמרין לה בשם רב חסדא. ואית דאמרין לה בשם רב מתנה ותגזר אומר ויקם לך . מה תלמוד לומר אלא אפילו הוא אמר הכין ואת אמר הכין דידך קיימא . ודידי לא קיימא . ועל דרכיך נגה אור . אמר רבי חייה בר בא זו ירידת גשמים . אף ברי יטריח עב יפיץ ענן אורו . כי השפילו ותאמר גוה . אני אמרתי להשפילן ואתה אמרת לגאותן . דידך קיימא ודידי לא קיימא . ושח עינים יושיע . אני אמרתי לשחות עיניהן ברעה. ואתה אמרת להושיען דידך קיימא ודידי לא קיימא . אני אמרתי ימלט אי נקי. ואתה אמרת ימלט אף על פי שאינו נקי. דידך קיימא ודידי לא קיימא. מהו ונמלט בבור כפיך . בברירות כפיך . בזכות מצות ומעשים טובים שיהו מידך מראשיתך עליו הכתוב אומר ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך . מה תלמוד לומר יולדתך . רבי מנא אמר אומתך . רבי יוסה בי רבי בון אמר שעתך . ורבנן אמרי כשם שהוא מקללה בכפליים . כך הוא משמחה בכפליים . ומנין שהוא מקללה בכפליים . שנאמר כעס לאביו בן כסיל וממר ליולדתו . בן חכם ישמח אב ובן כסיל תוגת אמו . מהו תוגת אמו . אמר רבי לודה לישן גימטריון הוא אפרא בעייני אמיה . ומנין שהוא משמחה בכפליים ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך .

הלכה יג היו מתענין וירדו להן גשמים קודם להנץ החמה לא ישלימו . שנאמר והיה טרם יקראו ואני אענה . לאחר הנץ החמה ישלימו . עוד הם מדברים ואני אשמע . או חלף . אמר

pto, excommunicandus est: Respondit ei: Deus S. B. non abolet decretum suum propter decretum justi. Dixit illi: Utique Deus S. B. abolet decretum suum propter decretum justi; at non abolet decretum justi propter decretum alterius justi: At quid tibi faciam, qui ludis coram Deo, sicut filius, qui ludit coram patre suo, & facit ei voluntatem suam? R. Berachias, R. Aba bar Channa, R. Zehera nomine R. Jehuda; & sunt, qui dicunt nomine R. Chasda; & sunt qui dicunt, nomine R. Mathana. *Decernes rem, & veniet tibi.* Cur dictum est: *Tibi?* Nisi quod hoc designet; vel ipse ita dicat, & tu ita dicas, sententia tua confirmatur, at mea non confirmatur: *Et in viis tuis splendebit lumen.* Dicit R. Chijah bar Ba: Hic est descensus pluviarum: *Frumentum desiderat nubes, & nubes spargunt lumen suum. Qui enim humiliatus fuerit, erit in gloria.* Ego dixi, ad humiliandum illos, & tu dixisti ad exaltandum illos: Sententia tua confirmatur, at mea non confirmatur: *Et qui inclinaverit oculos ipse salvabitur:* Ego dixi ad inclinandum oculos in malum, & tu dixisti ad salvandum: Sententia tua confirmatur, at mea non confirmatur. *Salvabitur innocens:* Et tu dicis: Salvabitur, vel si non fuerit innocens: Sententia tua confirmatur, at mea non confirmatur: *Salvabitur autem in munditia manuum tuarum:* In puritate manuum tuarum: Propter merita præceptorum & operum bonorum, quæ sunt in manu tua a creatione tua: De illo dicit textus: *Gaudebit pater tuus, & mater tua, & exultabit genetrix tua:* Quid dictum est: *Genetrix tua?* Rabi Mena dicit: Natio tua. R. Jose discipulus R. Bon dicit: Tempus tuum. Et sapientes dicunt: Sicut dupliciter maledixit; ita pariter dupliciter gaudebit: Et unde probatur, quod dupliciter maledixerit? Ex eo quod dictum est: *Ira patris, filius stultus, & dolor matris, quæ genuit eum: Filius sapiens lætificat patrem, filius vero stultus mœstitia est matri suæ.* Quid תוגת אמו? Dicit R. Luda: Juxta sensum Gematricum; Pulvis in oculis matris suæ. Et unde probatur, quod dupliciter lætificet? Ex eo quod dictum est: *Gaudebit pater tuus, & mater tua, & exultabit genetrix tua.*

Constitutio XIII. Si jejunantibus descendant pluviæ ante solis ortum, non complebunt jejunium: Dictum est enim: *Eritque antequam clament, ego exaudiam;* Post solis ortum, complebunt: *Adhuc illis loquentibus, ego audiam:* Aut

רבי תנחומא ותני כן אין ענייה אלא סמך
לקריאה . ואין קריאה אלא סמך לענייה
ביומוי דרבי יודן גזרין תעני ונחת מיטרא
ברומשא. סלק רבי מנא לגביה. אמר ליה
בגין דאנא צחי מהו דנישתי . אמר ליה
אוריך שמא ימלכו להשלים. רבי אחא רבי
אבהו בשם רבי יוסי בר חנינה אסור
להתענות עד שש שעות בשבת. אמר רבי
יוסי בי רבי בון מתניתא אמרה כן קודם
לחצות לא ישלימו עד כדון צפרא. לאחר
חצות ישלימו כבר עבר רובו של יום
בקרושה . רבן יוחנן בן זכאי כד הוה בעי
ייחות מיטרא הוה אמר לספריה קום לך
קומי היכלא בגין דרבי בעי מספרא ולית
בחייליה מצטער מיד הוה מטרא נחית .
רב אדא בר אחווה כד הוה בעי ייחות
מיטרא הוה שלח מסאניה . כד הוה שלח
תריהון הוה עלמא טייף . מפלתא הווין
תמן והוה רב מיתב חד מן תלמידיה
בביתא עד דהוון מפנין ביתא וכיון דהוה
נפק מן בייתא הווה בייתא רבע . ואית
דאמרין רב אדא בר אחווה הוה . שלחו
חכמים ואמרו לו מה מעשים טובים יש
בידיך . אמר להן מימי לא קדמני אדם
לבית הכנסת . ולא הינחתי אדם בבית
הכנסת ויצאתי לי . ולא הילכתי ארבע
אמות בלא תורה . ולא הזכרתי דברי
תורה במקום מטונף . ולא היצעתי וישנתי
שינת קבע ולא צעדתי בין החבירים . ולא
כיניתי שם לחבירי. ולא שמחתי בתקלת
חבירו. ולא באת קללת חבירי על מיטתי.
ולא הילכתי בשוק אצל מי שהוא חייב
לי. מימי לא הפקרתי בתוך ביתי . לקיים
מה שנאמר אתהלך בתם לבבי בקרב
ביתי.

הלכה יד איזו היא הלל הגדולה
רבי פרנך בשם רבי חנינה הודו לאלהי
האלהים כי לעולם חסדו . הודו לאדוני
הארונים כי לעולם חסדו . אמר רבי יוחנן
ובלבד שעומדים בבית יהוה . ולמה באילין
תרתין פרשתא . רבי זעירא רבי אבהו
בשם רבי שמואל בר נחמן מפני שירידת
גשמים כלולה בהן . על דעתיה דרבי
יוחנן ניחא דכתיב מעלה נשיאים מקצה

Aut immuta. Dicit Rabi Tanchuma: Atqui extat traditio: Non est responsio nisi prope vocationem, neque vocatio nisi prope responsionem. Diebus R. Jodan decreverunt jejunium; & descendit pluvia in vespera: Adscendit ad eum Rabi Mena, illi dicens; Quoniam sitis, quid immutasti? Respondit; Protuli, ne forte cogitarent complere. R. Acha, R. Abau nomine R. Jose bar Chanina: Vetitum est jejunare usque ad sextam horam in Sabbatho. Dicit R. Jose discipulus R. Bon: Misna ita dicit: Ante meridiem non complebunt. Hactenus de tempore matutino. Post meridiem complebant, quia jam præteriit major pars diei in sanctitate. Raban Jochanan ben Zachai aliquando petiit, ut descenderet pluvia, dixitque suo scribæ; surge ante tempus, quia Rabi vult recensere, cum nemo sit in ejus exercitu, qui solicitus sit, statim pluvia descendit. R. Ada bar fratris sui; Aliquando quæsivit ut descenderet pluvia, misit calceum. Aliquando misit ambos, mundus mundavit: Ruina ibi fuit: Rab reliquit quendam de discipulis suis in domo, antequam illi desererent domum, & postquam egressus est domo, domus succubuit. Et sunt, qui dicunt, quod R. Ada filius sororis suæ fuerit: Miserunt ad eum sapientes, dicentes: Quæ opera bona sunt in manu tua? Respondit In diebus meis nemo me præcessit in domo congregationis, & nominem reliqui in domo congregationis, priusquam abirem, neque incessi quatuor cubitos sine lege; neque memoravi verba legis in loco inquinato, neque stravi, neque dormivi somnum stabilem, neque incessi inter sepulcra, neque constitui nomen meo socio, neque lætatus sum in depravatione mei socii, neque venit maledictio mei socii super lectum meum, neque incessi per forum prope meum debitorem: In diebus meis non fui solicitus in medio domus meæ ad observandum quod dictum est: *Perambulabam in innocentia cordis mei in medio domus meæ.*

Constitutio XIV. Quinam est Hallel magnus? R. Parnach nomine R. Chanina: *Confitemini Deo Deorum, quia in æternum misericordia ejus. Confitemini Domino Dominorum, quia in æternum misericordia ejus.* Dicit R. Jochanan, dummodo recitetur: *Qui statis in domo Domini.* Et cur in his duabus Paraschis? R. Zehera, R. Abau nomine R. Samuel bar Nachman, quia illis descendit pluvia in nocte. Ex mente R. Jochanan, recte. Scriptum est enim: *Educens nubes ab extremo terræ:* Et juxta men-

הארץ . וכרבי חנינה מה בגין דכתיב נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו . רבי בא ורבי סימון תריהון אמרין הדא דידן . רבי יהושע בן לוי אמר הדא דידן. בר קפרא אמר הדא דידן. בר קפרא כדעתיה דתנינן תמן מימיה של כת השלישית לא הגיעה לאהבתי כי ישמע יה״ה . מפני שעמה ממועטין . תני בר קפרא זו היא הלל הגדולה . חד בר אביי עבר קומי תיבותא אמר לון ענון בתריי מה דאנא אמר. הדא אמרה לית הדא דידן . אמר רבי מנא הדא דידן ניסא הוה רב בגין בן אמר לון ענון בתריי מה דאנא אמר.

פרק רביעי

א בשלשה פרקים הכהנים נושאין את כפיהן ארבעה פעמים ביום בשחרית ובמוסף ובמנחה ובנעילת שערים. בתעניות ובמעמדות וביום הכיפורים.

ב אילו הן המעמדות צו את בני ישראל את קרבני לחמי לאשי . וכי היאך קרבנו של אדם קרב והוא אינו עומד על גביו אלא שהתקינו הנביאים הראשונים עשרים וארבע משמרות . ועל כל משמר ומשמר היה מעמד בירושלם של כהנים ושל לוים ושל ישראל . הגיע זמן המשמר כהניו ולויו עולין לירושלם וישרא׳ שבאותו המשמר מתכנסין בעריהן וקוראין במעשה בראשית.

ג ביום הראשון קוראין בראשית. יהי רקיע . בשני יהי רקיע . יקוו המים . בשלישי יקוו המים. יהי מאורות . ברביעי יהי מאורות. ישרצו המים . בחמישי ישרצו המים. ותוצא הארץ. בששי ותוצא הארץ ויכולו השמים והארץ וכל צבאם.

ד פרשה גדולה קורין אותה בשנים וקטנה ביחיד . בשחרית ובמוסף ובמנחה נכנסין וקורין על פיהן כקורין את שמע . ערב שבת במנחה לא היו נכנסין מפני כבוד השבת.

ה כל יום שיש בו הלל אין בו מעמד שחרית . קרבן מוסף אין בו נעילה

mentem Rabi Chanina; Quia scriptum est: *Qui dat panem omni carni, quia in æternum misericordia ejus*. R. Ba, & R. Simon, ambo dicunt: Hæc est nostra sententia R. Jehosua ben Levi dicit: Hæc est nostra sententia: Bar Kaphra dicit: Hæc est nostra sententia: Bar Kaphra juxta ejus sententiam: Etenim ibi legimus: In diebus ejus classis tertia nunquam pervenit ad versiculum. *Dilexi, quoniam exaudiet Dominus*. Quia populus erat diminutus. Traditio R. Kaphra: Hic est Hallel magnus: Aliquando bar Abaje transiens ante arcam dixit illis: Respondete post me quod ego dico: Hoc dicit: Non est hæc nostra sententia. Dicit R. Mena: Hoc erat nostra sententia miraculum: Quia Rab ita illis dixit: Respondite post me, quod ego dico.

CAPUT IV.

I. TRibus temporibus sacerdotes elevabant manus suas quater in die, sc. in oratione matutina, in addititia, in pomeridiana, & in obseratione portarum in jejuniis, & in solennitatibus, & in die expiationum.

II. Aque hæ sunt stationes; Quia dictum est: *Præcipe filiis Israel, oblationem meam panem meum, & ignitum meum*. Quomodo fieri poterat oblatio viri, si ipse non adesset? Constituerunt prophetæ priores quatuor & viginti classes; singulis classibus adjuncta erat Hierosolymis statio constans ex sacerdotibus Levitis, & Israelitis; quando advenerat tempus stationis adscendendi, Sacerdotes & Levitæ adscendebant Hierosolymam, & Israelitæ, qui erant in ea custodia, ingressi in civitates suas legebant in opere creationis.

III. In die primo legebant in principio: *Et sit expansum:* In secundo: *Et sit expansum, & congregentur aquæ*. In tertio: *Congregantur aquæ, & sint luminaria*. In quarto: *Sint luminaria, & abunde producant aquæ*. In quinto: *Abunde producant aquæ, & proferat terra*. In sexto: *Proferat terra, & perfecti sunt cœli & terra, & omnis exercitum eorum*.

IV. Sectionem longam duo legebant, & brevem unus. In oratione matutina, & in addititia, & in pomeridiana ingressi legebant oretenus, sicut legunt Audi; vespera Sabbathi in Mincha non ingrediebantur propter honorem Sabbathi.

V. Quo die dicitur Hallel, non erat statio, nec quando erat sacrificium additi-

titium

וקרבן עצים אין בו מנחה דברי רבי עקיבה אמר לו בן עזאי כך היה רבי יהושע שונה קרבן מוסף אין בו מנחה וקרבן עצים אין בו נעילה . חזר רבי עקיבה להיות שונה כדברי בן עזאי.

ו זמן עצי כהנים והעם בתשעה באחד בניסן בני ארח בן יהודה . בעשרים בתמוז בני דוד בן יהודה בחמשה באב בני פרעוש בן יהודה . בשבעה בו בני יונדב בן רכב . בעשרה בו בני סנאה בן בנימן . בחמשה עשר בו בני זתואל בן יהודה ועמהם כהנים ולוים וכל מי שטעה שבטו . בני גונבי עלי ובני קוצעי קציעות בעשרים בו . בני פחת מואב בן יהודה בעשרים באלול . בני עדין בן יהודה באחד בטבת . שבו בני פרעוש שנייה באחד בטבת לא היה מעמד שהיה בו הלל קרבן מוסף וקרבן עצים.

ז חמשה דברים אירעו את אבותינו בשבעה עשר בתמוז וחמשה בתשעה באב . בשבעה עשר בתמוז נשתברו הלוחות ובטל את התמיד והובקעה העיר . ושרף אפוסטומוס את התורה . והעמיד צלם בהיכל . בתשעה באב נגזר על אבותינו שלא יכנסו לארץ יחרב הבית בראשונה ובשנייה ונלכדה ונחרשה העיר.

ח משנכנס אב ממעטין בשמחה שבת שחל תשעה באב להיות בתוכה אסורין מלספר ומלכבס ובחמישי מותרין מפני כבוד השבת.

ט ערב תשעה באב לא יאכל אדם שני תבשילין לא יאכל בשר ולא ישתה יין רבן שמעון בן גמליאל אומר ישנה . רבי יהודה מחייב בכפיית המיטה ולא הודו לו חכמים.

י אמר רבן שמעון בן גמליאל לא היו ימים טובים לישראל בחמשה עשר באב וביום הכיפורים שבהן בני ירושלם יוצאין בכלי לבן שאולים שלא לבייש את מי שאין לו . כל הכלים טעונים טבילה ובנות ירושלם יוצאות וחולות בכרמים.

titium in obſeratione nec quando erat oblatio lignorum tempore pomeridiano. Verba Rabi Akiba: Reſpondit ei ben Azai: Sic docebat R. Jehoſua; Quando erat ſacrificium addititium, non fiebat ſtatio tempore pomeridiano, nec ubi fiebat oblatio lignorum, non fiebat ſtatio in obſeratione: Converſus R. Akiba legit juxta mentem ben Azai.

VI. Tempus lignorum ſacerdotibus, & populo novem vicibus; In primo die Niſan poſteri Arach filii Jehuda offerebant; Vigeſimo Tamuz poſteri David filii Jehuda; Quinto Ab poſteri Paroſch filii Jehuda: Die ſeptima ejuſdem menſis poſteri Jonadab filii Rechab: Die decima ejuſdem menſis poſteri Senaa filii Benjamin: Quinta decima ejuſdem menſis poſteri Satthu filii Jehuda, & cum eis Sacerdotes, & Levitæ, ac omnes, qui de ſua tribu incerti erant, & filii Gonbe Eli, & filii Kazenghe-Ketzinghot: Die vigeſima ejuſdem menſis poſteri Pachath-Moab filii Jehuda: Die vigeſima Elul poſteri Adin filii Jehuda. Prima die Tebeth poſteri Paroſch iterum: Prima die Tebeth non erat ſtatio, quia in ea erat Hallel, & ſacrificium addititium, & oblatio lignorum.

VII. Quinque res acciderunt patribus noſtris, die decima ſeptima Tamuz, & quinque die nona Ab; die decima ſeptima Tamuz fractæ ſunt tabulæ, & abolitum fuit ſacrificium juge, & perrupta eſt civitas, & combuſſit Apoſtemus legem, & conſtitutum eſt ſimulacrum in templo: Die nona Ab decretum fuit de patribus noſtris ne ingrederentur in terram, & diruta eſt domus prima, & ſecunda, & capta eſt Bitter, & diruta eſt urbs.

VIII. Principio menſis Ab diminuunt lætitiam. Hebdomade, in quam inciderit nona dies Ab, prohibitum eſt ſe tondere, & lavare; & in quinto permittuntur propter honorem Sabbathi.

IX. Veſpera diei nonæ Ab nemo comedet duo decocta, neque comedet carnem, neque bibet vinum. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Docet R. Jehuda: Obligatur ad invertendum lectum: At illi non ſunt aſſenſi ſapientes.

X. Dicit Raban Simeon ben Gamaliel: Non fuerunt tam feſtivi dies Iſraelitis, quam dies decimus quintus Ab, & dies expiationum, quia in iis filiæ Hieruſalem egrediebantur indutæ veſtibus albis, licet commodatis, ne pudore afficerentur illæ, quæ non haberent: Omnes veſtes requirebant lotionem; & filiæ Hieruſalem egrediebantur, & ſaltabant in vineis.

XI.

יא ומה היו אומרות בחור שא עיניך וראה מה אתה בורר לך אל תתן עיניך בנוי תן עיניך במשפחה וכן הוא אומר צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה וגומר. ביום חתונתו זו מתן תורה. וביום שמחת לבו זה בניין בית המקדש שיבנה במהרה בימינו.

סליק פירקא

הלכה א בשלשה פרקים כו'. את שמע מינה שמתענין במעמדות. ושמתפללים ארבע. ואין נשיאת כפים בלילה אלא ביום. וישא את כפיו ואל יתפלל. מצאנו תפילה בלא נשיאת כפים. ולא מצאנו נשיאת כפים בלא תפילה. תני זו דברי רבי מאיר. רבי זעורה בשם רבי יוחנן בעירובין ובתענית ציבור נהגו הכל כרבי מאיר. רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן אף במגילת אסתר נהגו הכל כרבי מאיר. רבי זעורה רבי חייה רבי יהושע בן לוי בשם בר פדיה מפני מה סמך הכתוב נזיר לנשיאת כפים. ללמדך כשם שהנזיר אסור ביין כך נשיאת כפים אסורה ביין. אי מה הנזיר אסור בחרצנים ובזוגין אף נשיאות כפים אסורה בחרצנים ובזוגין. רבי יונה אמר איתפלגון יושוע בר גזורה ורבי זעורה. חד ילף לה מן הנזיר. וחד ילף לה מן השירות. ולא ידעין מאן ילף לה מן הנזיר. ומאן ילף לה מן השירות. מאן דילף מן הנזיר. אי מה הנזיר אסור בחרצנים ובזוגים. אף נשיאות כפים אסור בחרצנים ובזונים. ומאן דיליף לה מן השירות. אי מה השירות אסור בבעלי מומין. אף נשיאות כפים אסור בבעלי מומין. והא תני אם היה דש בעירו מותר. כהדא רבי נפתלי הוות אצבעתיה עקומה. אתא שאל לרבי מנא אמר ליה מכיון שאתה דש בעירך מותר. רב חונה מעבר זלדקן. והא תני אם היה דש בעירו מותר. אמר רבי מנא בגין שלא יהו אומרים ראינו קטן נושא את כפיו. אמר רבי יוסה זאת אומרת שאסור להסתכל בכהנים בשעה שהן מברכין. אמר רבי חניי כלום אמרו אין מסתכלים לא מפני הסיע דעת. משה

XI. Et quid dicebant? Intende oculos, quæso, o juvenis, ac probe considera, quam tibi eligas: Ne intuearis formam, intuere familiam; Et similiter dictum est: *Exite & videte filiæ Sion Salomonem regem &c. In die nuptiæ suæ*. Hoc est donum legis: *Et in die lætitiæ cordis sui:* Hæc est ædificatio domus sanctuarii, quæ cito ædificetur in diebus nostris.

Finis capitis.

CONstitutio I. Tribus temporibus &c. Hinc tria addiscis: Hinc addiscis, quod jejunarent & recitarent quatuor orationes, neque fieret noctu elevatio manuum, sed tantum interdiu: Et elevabit manus suas, at non orabit: Invenimus orationem sine elevatione manuum, at non invenimus elevationem manuum sine oratione. Traditio: Hæc sunt verba R. Meir. R. Zehera nomine R. Jochanan; vel in volumine Esther fieri solent omnia juxta mentem R. Meir. R. Zehera, R. Chijah, R. Jehosua ben Levi nomine R. Pediah, qua de causa admovit textus sectionem Nazyræi sectioni elevationis manuum? Ut doceare; Sicut Nazyræo interdictum erat vinum, ita pariter elevanti manus interdictum erat vinum; Aut sicut Nazyræo interdicti erant cortices, & acini, ita pariter elevanti manus interdicti erant cortices & acini. R. Jonas dicit: Dissentiunt Jehosua bar Guzra, & R. Zehera: Alter docet ex Nazyræo, & alter docet ex ministeriis. At ignoramus qui doceat ex Nazyræo, & qui doceat ex ministeriis. Qui docet ex Nazyræo, ita docet: Sicut Nazyræo interdicti erant cortices, & acini, ita pariter elevanti manus interdicti erant cortices & acini: Qui docet ex ministeriis ita docet: Sicut ministeria interdicta erant vitiatis, ita pariter elevatio manuum interdicta erat vitiatis: Atqui extat traditio: Si fuerit consuetudo in civitate sua, licebat: Sicut R. Nephtali habebat digitos suos contortos: Venit ad consulendum R. Mena, respondit illi; Quoniam tu consuevisti in civitate tua, licet: R. Huna traducebat raram barbam habentes. Atqui extat traditio: Si fuerit assuetus in civitate sua, licebit: Dicit Rabi Mena ne dicant: Vidimus puerum elevantem manus suas: Dicit Rabi Jose: Hoc dicis, quod sit vetitum contemplari sacerdotes quando benedicunt: Dicit R. Haggæus: Forte dicunt; Non contemplantur, ne mens avertatur. Mose dicebat; Contemplatus sum,

דאנא מסתכלנא ולא מסעה דעתי . מנין לנשיאות כפים כה תברכו את בני ישראל עד כאן בשחרית במוסף וישא אהרן את ידיו אל העם . המקרא הזה מסורס הוא והלא לא צריך לומר אלא וירד מעשות החטאת והעולה והשלמים . ואחר כך וישא אהרן את ידיו וגומר . אלא מלמד שבירידתו למזבח חיה נושא את כפיו ומברך את העם . ויברכם בעמידה : יכול שלא בעמידה תלמוד לומר כי בם בחר יהוה אלהיך לשרתו ולברך בשמו . מקיש ברכה לשירות . מה שירות בעמידה אף ברכה בעמידה . וכן הוא אומר ויקומו הכהנים הלוים ויברכו את העם וגו' . בדורו של חזקיה שהיו יגיעים בתורה הכתוב מדבר . אבל בדורות אחרים שהיו עובדים עבודה זרה מהו אומר ובפרשכם כפיכם אעלים עיני מכם . ויברכם ברכה סתומה . אבל לא שמענו איזו היא עד שבא הכתוב ופירשה יברכך יהוה וישמרך . יאר יהוה פניו אליך ויחנך . ישא יהוה פניו אליך וישם לך שלום . ומנין לנעילה . אמר רבי לוי גם כי תרבו תפילה אינני שומע . מיכן שכל המרבה בתפילה נענה . מחלפה שיטתיה דרבי לוי . תמן אמר רבי אבא בריה דרבי פפי רבי יהושע דסיכני בשם רבי לוי בכל עצב יהיה מותר ודבר שפתים אך למחסור . חנה על ידי שריבת בתפילתה קיצרה בימיו של שמואל שאמרה וישב שם עד עולם . והלא אין עולם של לוי אלא חמשים שנה דכתיב ומבן חמשים שנה ישוב מצבא העבודה . והיי דילוז חמשין ותרתיי . אמר רבי יוסי בי רבי בון ושתים שנטלתו . והכא הוא אמר הכין . כאן ביחיד . כאן בציבור . רבי חייה בשם רבי יוחנן רבי שמעון בן חלפותה בשם רבי מאיר והיה כי הרבתה להתפלל . מיכן שכל המרבה להתפלל נענה . עד אימתי הוא נעילה . רבנן דקיסרין אמרין איתפלגון

sum, & non est aversa mens mea: Unde probatur de elevatione manuum? Ex eo quod dictum est: *Sic benedicetis filiis Israel*. Hactenus in oratione matutina, in oratione addititia unde probatur? Ex eo quod dictum est: *Et elevavit Aharon manus suas ad populum*: Hic textus est inversus. Nonne erat dicendum: *Et descendit a faciendo sacrificium pro peccato, & holocausta, & pacifica*? Et posthæc: *Et elevavit Aharon manus suas*. At docemur, quod in ejus descensu ab altari elevaverit manus suas, & benedixerit populo: *Et benedixit eis*. Stantes: Crederem non stantes? Idcirco dictum est: *Eos enim elegit Dominus Deus tuus, ad ministrandum sibi, & ad benedicendum in nomine suo*. Æquiparat benedictionem ministerio: Sicut ministerium stando fiebat, ita pariter benedictio stando fieri debebat: Et sic dictum est: *Et surgentes sacerdotes Levitæ benedixerunt populo &c*. De generatione Ezechiæ, in qua laborarunt in lege, loquitur textus: Et de reliquis generationibus, in quibus servierunt Idololatriæ, quid dictum est? *Et cum extenderitis manus vestras, avertam oculos meos a vobis. Et benedixit eis* benedictione absoluta: At non intelleximus, antequam adduceretur textus, & explicaret: *Benedicat tibi Dominus, & custodiat te: Illuminet Dominus vultum tuum super te, & gratificetur tibi; Elevet Dominus vultum tuum super te, & ponat tibi pacem*. Et unde probatur de clausula? Dicit R. Levi: *Et cum multiplicaveritis orationem non exaudiam*. Hinc probatur, quod multiplicans orationem exaudiatur: Diversa est sententia R. Levi: Ibi dicit R. Aba bar R. Papi, & R. Jehosua Sicaniensis nomine R. Levi: Dictum est: *In omni opere erit abundantia, ubi autem verba sunt plurima, ibi frequenter egestas*: Anna quia multiplicavit orationem, angustia afflicta est diebus Samuelis; Etenim dixit: *Et maneat ibi in perpetuum*. At seculum Levitæ non est nisi quinquaginta annorum: Scriptum est enim: *Et ab ætate quinquaginta annorum revertetur a militia ministerii*. Ecce sunt duo & quinquaginta: Dicit R. Jose discipulus R. Bon: Et duo qui sunt retributionis. Et hoc loco tu ita dicis? Ibi in privato, & hic in cœtu. R. Chijah nomine Rabi Jochanan, Rabi Simeon ben Chalpheta nomine R. Meir: *Factum est autem, cum illa multiplicaret preces*. Hinc probatur, quod multiplicans orationem exaudiatur: Quandiu erat clausula? Sapientes Cæsarienses dicunt: Dissen-

רב ורבי יוחנן . רב אמר בנעילת שערי
שמים . רבי יוחנן בנעילת שערי היכל .
אמר רבי יורן ענתונדריא מתניתא מסייעא
לרבי יוחנן בשלשה פרקים הכהנים נושאים
את כפיהם ארבעה פעמים ביום בשחרית
במוסף במנחה בנעילת שערים . אית לך
מימר נעילת שערי שמים ביום . אחוה
ראימיה דרב ארא הוה צייר גולתיה דרב
בצומא רבא. אמר ליה כד תיחמי שימשא
בריש ריקלי את יהב לי גולתי דניצלי
נעילת שערים. מחלפה שיטתיה דרב תמן
הוא אמר בנעילת שערי שמים. והכא הוא
אמר בנעילת שערי היכל . אמר רבי
מתניה על ידי דהוה מאריך בצלותיה סניך
הוה מגיע סמוך לנעילת שערי שמים .
נעילה מהו שתפטור את של ערב . רבי
בא רב חונה בשם רב נעילה פוטרת של
ערב . אמר רבי בא לרב חונה והיכן הוא
מזכיר של אבדלה . אמר רבי יונה לרבי
בא והיאך יהו שבע פוטרות שמנה עשרה
אמר ליה ולא כבר איתתבת . [אמר ליה
ובניז דאותתבת תיבטל . אמר רבי יוסה
מה דקשי רבי בא קשי יאות . מה דקשי
רבי יונה לא קשי יאות . קל היקילו עליו
מפני תעניתו שיהו שבע פוטרות שמנה
עשרה . רבי בא בר ממל אמר לחברייא
מריי מן כולכון שמעית שאין נעילה
פוטרת של ערב. רבי סימון בשם רבי לוי
אין נעילה פוטרת של ערב . אמר רבי
יוסי בי רבי בון ותני רבי חייה כן בכל
יום אדם מתפלל שמנה עשרה במוצאי
שבת ובמוצאי יום הכיפורים ובמוצאי
תענית ציבור . רבי יצחק בר נחמן בשם
רבי יהושע בן לוי יום הכיפורים שחל
להיות בשבת אף על פי שאין נעילה
בשבת מזכיר של שבת בנעילה. רבי סימון
בשם רבי יהושע בן לוי שבת שחלה
להיות בחנוכה אף על פי שאין מוסף
בחנוכה מזכיר של חנוכה במוסף . אוספון
עלה ראש חרש שחל להיות בתענית אף
על פי שאין נעילה בראש חרש מזכיר של
ראש חרש בנעילה . ראש חרש ותענית
היכן הוא מזכיר של ראש חרש . רבי
זעורה אמר בהודייה . רבי בא בר ממל
אמר בעבודה . רבי אבונה אומרה ברכה

ſentiunt Rabi, & R. Jochanan. Rabi dicit de obſeratione portarum cœli; R. Jochanan dicit de obſeratione portarum templi. Dicit R. Jodan Antundrienſis: Miſna favet τῷ R. Jochanan: Tribus temporibus ſacerdotes elevabunt manus ſuas, quatuor vicibus in die, mane, & in oratione addititia, & in pomeridiana, & in obſeratione portarum; Tu non potes dicere de obſeratione portarum interdiu. Frater matris R. Ada alligavit pallium Rab in jejunio magno: Dixit illi: Quando videris ſolem in ſummitate arborum, tu dabis mihi pallium meum, ut poſſim recitare orationem obſerationis portarum. Diverſa eſt ſententia Rab; Etenim ibi loquitur de obſeratione portarum cœli, & hoc loco tu dicis de obſerationem portarum templi? Dicit R. Mathania: Quia ille valde producebat orationem ſuam, perveniebat prope obſeratione portarum cœli: Oratio clauſulæ num liberat orationem veſpertinam? R. Ba, R. Huna nomine Rab; Oratio clauſulæ liberat orationem veſpertinam. Dixit Rabi Ba τῷ Rabi Huna: Et ubi memorabit benedictionem ſeparationis? Dixit R. Jonas τῷ R. Ba: Quomodo ſeptem liberant octodecim? Reſpondit illi: Nonne jam reſponſum eſt? Dixit illi, & quia reſponſum abolitum eſt. Dicit R. Joſe; quod opponit R. Ba, recte opponit, quod opponit R. Jonas, non recte opponit. Allevando allevarunt ſuper illo propter jejunium, ut ſeptem liberarent octodecim. R. Ba bar Mimal dixit ſociis: Domini ex vobis omnibus audivi, quod oratio clauſulæ non liberet orationem veſpertinam. R. Simon nomine R. Levi: Oratio clauſulæ non liberat orationem veſpertinam. Dicit R. Joſe diſcipulus R. Bon: Atqui ita extat traditio R. Chijah: Singulis diebus homo recitabit octodecim orationes in exitu Sabbathi, & in exitu diei expiationum, & in exitu jejunii cœtus: R. Iſaach bar Nachman nomine R. Jehoſua ben Levi: Si dies expiationum incidat in Sabbathum, licet non ſit oratio clauſulæ in Sabbatho, tamen memorabit orationem Sabbathi in clauſula. R. Simon nomine R. Jehoſua ben Levi: Si Sabbathum incidat in Canucah licet non ſit oratio addititia in Canucah, tamen memorabit benedictionem Canucah in oratione addititia: Addiderunt: Si principium anni incidat in jejunium, ubi memorabit benedictionem principii anni? R. Zehera dicit in benedictione confeſſionis. R. Ba bar Mimal dicit in benedictione de miniſterio. R. Abuna: Re-

רביעית . אמר רבי בא מה מצאנו בכל מקום אומרה ברכה רביעית . אף כאן ברכה רביעית . ונפק עובדא כהדא דרבי בא . במה קורין , רבי יוסי אומר קורין ברכות וקללות . אמר לון רבי מנא בנין ומרעתון די תעניתא רביעין על מעיהון ולא ידעין די תעניתא. אמר ליה להודיעך שקורין ברכות וקללות. רבי יודן קפודקייא אמר קומי רבי יוסה בשם רבי יהודה בר פזי . אמר ליה אתה שמעת מן אבוך הרא מילתא. אמר ליה אבא לא אמר כן אלא בעייני טב על ידי דאינון ידעין דהוא ריש ירחא קורין בראש חדש . ושאר כל המקומות קורין ברכות וקללות . ירמיה ספרא שאיל לרב ירמיה ראש חדש שחל להיות בשבת במה קורין . אמר ליה קורין בראש חדש . אמר רבי חלבו קומי רבי אימי מתניתא אמרה כן לכל מפסיקין לראשי חדשים לחנוכה ולפורים . יצחק סחורה שאל לרבי יצחק ראש חדש שחל להיות בחנוכה במה קורין. אמר ליה קורין שלשה בראש חדש ואחד בחנוכה . רבי פינחס רבי סימון רבי אבא בר זמינא מטי בה בשם רבי אבודמא דחיפה קורין שלשה בחנוכה ואחד בראש חדש . להודיעך שלא בא הרביעי אלא מחמת ראש חדש . בר שלמיא ספרא שאל לרבי מנא הנע עצמך שחל ראש חדש של חנוכה להיות בשבת. ולא שבעה קרויין אינון . אית לך מימר שלא בא הרביעי אלא מחמת ראש חדש. אמר ליה והרא שאילתיה דספר . רבי מפקד לאברן אמוריה אכריז קומיהון מאן דמצלי יצלי דרמשא עד דיומא קאים רבי חייה בר בא מפקיד לאמוריה אכריז קומיהון מאן דמצלי יצלי דרמשא עד דיומא קיים . אמר רבי חנינה משכני רבי ישמעאל בי רבי יוסי אצל פונדקי אחד ואמר לי כאן נתפלל אבא של לילי שבת בערב שבת . אמר רבי אימי רבי יוחנן פליג ולא הוה צריך מתפלגה . למה שכן מוסיפין מחול על קודש . ועוד דסלקון חמרייא מן ערב לציפורין ואמרון כבר שבת רבי חנינה בן דוסא בעירו . והיידא אמר דאמר רבי חנינה משכני רבי ישמעאל בי רבי יוסי אצל פונדקי אחד ואמר לי כאן נתפלל אבא של מוצאי שבת בשבת.

Recitabit in benedictione quarta. Dicit R. Ba: Quid invenimus? Quod semper recitet in benedictione quarta, ita pariter hoc loco in benedictione quarta: Et productum fuit factum juxta mentem R. Ba. Ubi legunt? R. Jose dicit: Legunt benedictiones, & maledictiones. Respondit illis: Quoniam norunt quod esset jejunium, cubabant super viscera sua; at non norant quod esset jejunium. Dixit illi: Ut tibi innotescet, quod legant benedictiones, & maledictiones. R. Jodan Cappadox dixit coram R. Jose nomine R. Juda bar Pazi: Legunt in novilunio: Surgens R. Jose cum R. Juda bar Pazi dixit illi: Audistine hoc a patre tuo? Respondit illi: Pater meus non ita dixit; sed placuit in oculis meis, quoniam illi sciebant esse novilunium, ut legerent in novilunio. At in reliquis loci legunt benedictiones & maledictiones. Hieremia scriba quæsivit a R. Hieremia: si novilunium incidat in Sabbathum, ubi legunt? Respondit: Legunt in novilunio. Dicit R. Cholbo coram Rabi Amme: Misna ita dicit: In cunctis cessant in noviluniis, & in Canucah, & Purim: Isaach mercator quæsivit a Rabi Isaach: Si principium anni incidat in Canucah, quot legunt? Respondit illi: Legunt tres in novilunio, & unus in Canucah. R. Pinchas, R. Simon, R. Aba bar Zimena docet nomine R. Abudma ex Chipha; Legunt tres in Canucah, & unus in novilunio. Ut tibi innotescat, quod non veniat quartus nisi propter novilunium: Bar Salmia scriba quæsivit a Rabi Mena; considera, si novilunium Canucah incidat in Sabbathum, nonne septem legunt? Tu non potes dicere, quod non veniat quartus nisi propter novilunium. Respondit illi: Estne hæc quæstio scribæ? Rabi præcepit τῷ Abudan Amoræo ut promulgaret coram illis, ut si quis vellet orare oraret in vespera, dum adhuc esset dies: Dicit R. Chanina Secaniensis: R. Ismael discipulus R. Jose; Oravit quidam caupo & mihi dixit: Sic pater meus recitabat orationem noctis Sabbathi in vespera Sabbathi. Dicit R. Amme, R. Jochanan dissentit, at non est necessaria dissensio: Qua de causa? Quia sic addunt de profano ad sanctum. Et præterea adscenderunt agasones vespera in Tsippori, & dixerunt; jam quievit R. Chanina ben Dosa in civitate sua: Et hoc dicit, quod dicit R. Chanina Secanienses, R. Ismael discipulus R. Jose: Oravit quidam caupo, & mihi dixit: Sic recitavit pater meus benedictionem exitus Sabbathi in Sab-

ואפילו עלה לא הוה צריך מתפלגה דרבי מפקד לאבדן אמוריה אבריז קומיהון מאן דיצלי יצלי דרמשא עד יומא קיים . רבי חייה ברבי אבא מפקד לאמוריה אבריז קומיהון מאן דמצלי יצלי דרמשא עד דיומא קיים . דבית רבי ינאי אמריך עלה אדם למיטתו אין מטריחין עליו שירד . אמר רבי זעורה כל זמן דהוינא עבד כן הוינא מתפחד בליליא . לית לך אלא בהרא דרבי מפקד לאבדן אמוריה אבריז קומיהון מאן דמצלי יצלי דרמשא עד דיומא קיים . רבי חייה בר בא מפקד לאמוריה אבריז קומיהון מאן דמצלי יצלי דרמשא עד דיומא קיים . אמר רבי יעקב בר אחא ותניי תמן תפילת הערב מהו . רבן גמליאל אומר חובה . רבי יהושע אומר רשות. אמר רבי חיננא אתיין אילין פלוגוותא כהינין פלוגוותא . מאן דאמר חובה אין נעילה פוטרת של ערב . מאן דאמר רשות נעילה פוטרת של ערב. מאן בתלמיד אחד שבא ושאל את רבי יהושע תפילת הערב מה היא . אמר לו חובה . אמר לו והלא רבי יהושע אמר לי רשות. אמר לו למחר כשאיכנס לבית הוועד עמוד ושאל את ההלכה הזאת . ועמד אותו התלמיד ושאל את רבן גמליאל תפילת הערב מה הוא . אמר לו חובה . אמר לו והא רבי יהושע אומר רשות . אמר לו רבן גמליאל לרבי יהושע את הוא שאומר רשות . אמר לו לאו . אמר לו עמוד על רגליך ויעידוך . והיה רבן גמליאל יושב ודורש ורבי יהושע עומד עד רגליו עד שריננו בו כל העם . אמרו לרבי חוצפית התורגמן הפטר את העם . אמרו לרבי זינון החזן אמור התחילו ואמרו התחילו ועמדו כל העם על רגליהם . אמרו לו וכי על מי לא עברה רעתך תמיד. מיד הלכו ומינו את רבי אלעזר בן עזריה בישיבה . בן שש עשרה שנה היה ונמלא כל ראשו שיבות . והיה רבי עקיבה יושב ומצטער ואומר לא שהוא בן תורה יותר ממני אלא שהוא בן גדולים יותר ממני. אשרי אדם שזכו לו אבתיו . אשרי אדם שיש לו יתד להיתלות בה . ומה היתה יתידתו של רבי אלעזר בן עזריה

batho : Et licet hoc non sit necessarium , est dissensio . Etenim Rabi præcepit τῷ Abudan Amoræo ut promulgaret coram illis ; siquis vellet orare , oraret vespera , dum adhuc esset dies Rabi Chijah bar Ba præcepit Amorhæo ut promulgaret coram illi ; ut si quis vellet orare , oraret vespera , dum adhuc esset dies : Schola R. Inai dicit : Siquis adscenderit in lectum suum , non ei molestium exhibent , ut descendat . Dicit R. Zehera: Quandiu ita faciebam pavebam nocte . Tibi non est nisi juxta id , quod Rabi præcepit τῷ Abudan Amoræo ut promulgaret, coram illis, ut siquis vellet orare, oraret vespera, dum adhuc esset dies . Dicit R. Jacob bar Achai: Atqui ibi extat traditio: Oratio vespertina quid ? Raban Gamaliel dicit : Debita ; R. Jehosua dicit : Arbitraria . Dicit R. Chinna: Adducuntur istæ dissensiones in istas dissensiones : Qui dicit debitam , docet , quod clausula non liberet orationem vespertinam . Qui dicit arbitrariam , docet , quod clausula liberet orationem vespertinam : Narratur: Quidam discipulus veniens , quæsivit a R. Jehosua: Oratio vespertina quid ? Respondit illi : Est arbitraria : Et veniens quæsivit a Raban Gamaliel : Oratio vespertina quid ? Respondit illi: Est debita. Dixit illi : Atqui R. Jehosua dixit mihi esse arbitrariam: Dixit illi : Cras quando ingrediar in domum conventus , stans interroga de hac constitutione : Et stans iste discipulus quæsivit a Raban Gamaliel: Oratio vespertina quid ? Respondit illi: Est debita. Dixit illi: Atqui Rabi Jehosua dicit ecce arbitrarium . Dixit Raban Gamaliel τῷ R. Jehosua : Tune dicis esse arbitrariam ? Respondit : Minime : Dixit illi : Insiste pedibus tuis , & postula hanc constitutionem . Et Raban Gamaliel stans exponebat , & R. Jehosua insistebat pedibus suis , donec murmuravit in eum universus populus. Dixerunt τῷ Rabi Cuspit interpreti : dimitte populum . Dixerunt τῷ Rabi Zinun ministro: dic ; incipiant & dicant ; inceperunt , & stetit universus populus. Dixerunt illi : *Quia super quam non transiit malitia tua semper ?* Statim abeuntes præfecerunt Rabi Elieserem ben Azaria in Academia: Filius sedecim annorum erat , & plenum erat totum ejus caput senectute : At R. Akiba sedens mœrebat , dicens : Non est ita filius legis me præstantior , sed quia est filius magnatum , est me præstantior : Beatus vir , quem mereri fecerunt ejus patres: Beatus vir, cui sit paxillus, cui innitatur ; Et quinam erat paxillus R. Elie-

שהוא עשירי לעזרא . כמה ספסלים היו שם . רבי יעקב בר סוסיי אמר שמונים ספסלים של תלמידי חכמים היו שם חוץ מן העומדים מאחורי הגדר . אמר רבי יוסי בי רבי בון שלש מאות ספסלין של תלמידי חכמים היו שם חוץ מן העומדים מאחורי הגדר . כהיא דתנינן תמן ביום שהושיבו את רבי אלעזר בן עזריה בישיבה . תמן תנינן זה מרש דרש רבי אלעזר בן עזריה לפני חכמים בכרם ביבנה . וכי כרם היה שם אלא אלו תלמידי חכמים שהיו עשויים שורות שורות בכרם . מיד הלך לו רבן גמליאל אצל כל אחד ואחד בתוך ביתו לפייסו . אתא גבי רבי יהושע ואשכחיה דהוה עביד מחטין . אמר ליה מן אילין את חיי . אמר ליה ועד כדון את בעי מידע אי לו לדור שאת פרנסו . אמר לו נעניתי לך . שלחון גבי רבי לעזר בן עזריה חד קצר . ואית דאמרין רבי עקיבה הוה . אמר ליה מי שהוא מזה יזה . מי שאינו לא מזה ולא בן מזה יאמר למזה בן מזה מימיך מימי מערה ואפרך אפר מקלה . אף על פי כן לא הורידו אותו מגדולתו אלא מינו אותו אב בית דין .

הלכה ב לא צורכא דילא . אילו הן המעמדות מתכנסין בעריהן וקורין במעשה בראשית . בא להתחיל מתחילת הפרשה . אמר רבי יונה אילין תמידין קרבנותיהן של כל ישראל אינון . אם יהיו כל ישראל עולין לירושלם לית כתיב אלא שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך אם יהיו כל ישראל יושבין ובטילין והא כתיב ואספת דגנך מי אוסף להם את הדגן . אלא שהתקינו הנביאים הראשונים עשרים וארבע משמרות ועל כל משמר ומשמר היה עמוד בירושלם של כהנים ושל לוים ושל ישראל . תני עשרים וארבעה אלף עמוד מירושלם וחצי עמוד מיריחו . אף יריחו היתה יכולה להוציא עמוד שלם אלא בשביל לחלוק כבוד לירושלם היתה מוציאה חצי עמוד . הכהנים לעבודה והלוים לדוכן וישראל מוכיחין על עצמן שהן שלוחיהן של כל ישראל . תני רבי שמעון הכהנים והלוים וישראל ושיר מעכבין את הקרבן . רבי אבון בשם רבי לעזר טעמא דרבי

Eliefer ben Azaria? Erat decimus ab Ezra. Quot fellæ ibi erant? R. Jacob bar Sufai dicit: Octoginta fellæ difcipulorum fapientum ibi erant præter illos, qui confiftebant poft fubfellia. Dicit Rabi Jofe difcipulus R. Bon: 300. fellæ difcipulorum fapientum ibi erant, præter illos, qui confiftebant poft fubfellia. Sicut ibi legimus. Die, quo reduxerunt R. Eliefer em ben Azaria in Academiam: Ibi legimus: Hanc expofitionem expofuit R. Eliefer ben Azaria in vinea Jabne. Num vinea ibi erat? At difcipuli fapientum facti erant feries, feries ficut vinea: Statim adiit fingulos Raban Gamaliel in domos fuas, ut fibi reconciliarentur: Venit ad Rabi Jehofua, eumque deprehendit, quod faceret acus: Dixit illi: Ex hifne aleris? Refpondit illi: Hactenus ignorafti? Væ generationi, quam rexifti: Refpondit: Ignofce mihi: miferunt ad R. Eliefer em ben Azaria quendam fullonem. Et funt, qui dicant quod Rabi Akiba fuerit: Dixit illi: Qui eft adfpergens, adfpergat, & qui non eft adfpergens, & filius adfpergentis dicet adfpergenti filio adfpergentis: Aquæ tuæ funt aquæ fpecus, & cinis tuus cinis combuftus. Licet ita effet non demiferunt eum a fua dignitate, fed præfecerunt eum patrem Synhedrii.

Conftitutio II. Non eft hoc neceffe. Iftæ funt ftationes, quæ ingredientes in urbes fuas legunt in opere creationis: Si venit ad incipiendum a principio fectionis. Dicit Rabi Jonas: Hæc facrificia jugia funt facrificia omnium Ifraelitarum; Si omnes Ifraelitæ adfcendere deberent Hierofolymam, non fcriptum effet: *Tribus vicibus in anno apparebit omnis mafculus tuus:* Omnes Ifraelitæ fedebant, & otiabantur: Atqui fcriptum eft: *Et congregabis triticum tuum:* Quis congregabit illis triticum? Verum conftituerunt priores prophetæ quatuor & viginti claffes; & pro fingulis claffibus erat ftatio in Hierufalem facerdotum, & Levitarum, & Ifraelitarum: Traditio: Statio Hierofolymæ continebat quatuor & viginti millia, & dimidia ftatio ex Hierico: Jericho quoque poterat educere ftationem integram; verum ut impartiret honorem Hierofolymæ, educebat dimidiam ftationem: Sacerdotes ad minifterium, Levitæ ad fuggeftum, & Ifraelitæ humiliabant fe ipfos ut effent legati univerfi Ifrael: Traditio Rabi Simeonis. Sacerdotes & Levitæ, & Ifraelitæ, & canticum impediebant facrificium. R. Abon nomine R. Eliefer: Ratio R. Simeonis hæc eft: Om-

שמעין כל הקהל משתחוים אלו ישראל ·
והשיר משורר אלו הלוים . והחצוצרורת
מחצצרים אילו הכהנים· עד לכלות העולה
הכל מעכבין את הקרבן · רבי תנחומא
בשם רבי לעזר שמע לה מן הדא ואתנה
את הלוים נתונים לאהרן ולבניו מתוך בני
ישראל אלו הלוים· לעבור את עבודת בני
ישראל אלו הכהנים · ולכפר על בני ישראל
זה השיר · ולא יהיה בבני ישראל נגף
בגשת בני ישראל אל הקודש אלו ישראל.
מנין שהשיר קרוי כפרה . חיננה אבוי דבר
נטה בשם רבי בניה לכפר על בני ישראל
זה השיר · מנין שהשיר מעכב · רבי יעקב
בר אחא רבי שמעון בולווטה בשם רבי
חנינה לכפר על בני ישראל זה השיר .
רבי יעקב בר אחא רבי חייה בשם רבי
יוחנן שמנה משמרות כהונה העמיד משה
ארבע משל אלעזר וארבע משל איתמר
עד שעמד דוד ושמואל הרואה והוסיפו
עליהם עוד שמונה ארבע משל אלעזר
וארבע משל איתמר · וביקשו להוסיף עוד
שמונה ולעשותן עשרים וארבעה ומצאו
משל אלעזר ולא מצאו משל איתמר·
הדא הוא דכתיב וימצאו בני אלעזר
רבים לראשי הגברים מבני איתמר
וגומר · רבי יעקב בר אחא רבי חונה
רבה דציפורין בשם רבי יוחנן בית אב
אחד אחוז לאלעזר שניתוסף לו בתי אבות
אחרים · ואחוז אחוז לאיתמר · מי שתפס
תפס · רבי זעירה בשם רב חונה לחזיר
שבעה עשר · שחזר המחזור לאלעזר ·
לעשותן עשרים ושלש אין את יכול דכתיב
המה יסד דוד ושמואל הרואה באמונתם .
באמונותם· אומנות גדולה היתה שם שאין
משמר נוטל ושונה בשדה אחוזה עד
שיטול חבירו · אמר רבי אבהו הישבתים
שאין משמר נוטל ושונה בשדה אחוזה עד
שיטול חבירו · ארבע משמרות עלו מן
הגולה ידעיה חרים פשחור ואמר · והתנו
עמהן הנביאים שביניהן שאפילו יהויריב
עולה מן הגולה שלא ידחה את המשמר
שלפניו אלא ייעשה טפילה לו · ועמדו

Omni autem turba adorante . Isti sunt Israelitæ : *Cantores :* Isti sunt Levitæ : *Et qui canebant tubis* . Isti sunt sacerdotes : *Donec compleretur holocaustum :* Omnia impediunt sacrificium . R. Tanchuma nomine Rabi Eliefer probat ex hoc quod dictum est : *Et dedi Levitas datos Aharon & filiis ejus de medio filiorum Israel* . Isti sunt Levitæ : *Ad ministrandum ministerium filiorum Israel* . Isti sunt sacerdotes : *Et ad expiandum pro filiis Israel :* Hic est cantus : *Neque sit in filiis Israel plaga in appropinquatione filiorum Israel ad sanctuarium* . Isti sunt Israelitæ . Unde probatur, quod cantus vocetur expiatio? Chinna Abaje bar Natha nomine filii sui: *Ad expiandum pro filiis Israel*. Hic est cantus : Unde probatur quod cantus impediat ? R. Jacob bar Acha , R. Simeon consiliarius nomine R. Chanina : *Ad expiandum pro filiis Israel* . Hic est cantus . R. Jacob bar Acha, R. Chijah nomine R. Jochanan : Octo classes sacerdotii constituit Mose, quatuor de familia Eleazar, & quatuor de familia Ithamar, donec surrexit David , & Samuel videns, & addiderunt ad eas præterea octo, quatuor de familia Eleazar, & quatuor de familia Ithamar. Et quæsierunt addere præterea octo , ut eas facerent quatuor & viginti ; & deprehensi sunt plures de familia Eleazar , quam de familia Ithamar. Hinc scriptum est: *Inventique sunt multo plures filii Eleazar in principibus suis , quam filii Ithamar &c.* R. Jacob bar Acha , R. Huna Raba de Tsippori nomine Rabi Jochanan : *Domum patris unam , domum patris unam apprehendit Eleazari ;* ut ei adderentur domus patrum aliæ , domus patrum : *Et apprehendit apprehendit Ithamari :* Quod apprehendit apprehendit . Rabi Zehera nomine R. Huna ad reddendum decem septem; Reddendo reddidit Eleazari ut fierent tres & viginti . Tu non potes ita dicere : Scriptum est enim : *Quas constituit David , & Samuel videns in fide sua* . Magna fides ibi erat; Etenim classis non sumebat, & iterabat in agro possessionis donec sumeret ejus socius . Dicit R. Abau : Considerarunt quod classis non sumeret , neque iteraret in agro possessionis , donec sumeret ejus socius : Quatuor classes adscenderunt ex captivitate Pedajah , Charim , Passur, & Immer . Et pacti sunt cum iis prophetæ qui erant inter eos, licet Jojarib adscenderet ex captivitate , ne pelleret classem , quæ se præcederet , sed fieret ei accessorium . Et surgentes prophetæ, qui erant

הנביאים שביניהן ועשו עשרים וארבע
נורלות והטילום בקלפי ובא ידעיה ונטל
חמש והוא הרי שש . ובא חרים ונטל
חמש והוא הרי שש . ובא פשחור ונטל
חמש והוא הרי שש. והתנו עמהן הנביאים
שביניהן שאפילו יהויריב עולה מן הגולה
שלא ידחה את המשמר שלפניו אלא
ייעשה טפילה לו . ועמדו ראשי משמרות
ועשו עצמן בתי אבות . ויש משמר שהיה
בו חמשה ששה שבעה שמונה תשעה .
משמר שהיה בו חמשה שלשה מקריבין
שלשה ימים ושנים מקריבין ארבעה ימים.
משמר שהיה בו ששה חמשה מקריבין
חמשה ימים . ואחד מקריב שני ימים .
משמר שהיה בו שבעה כל אחד ואחד
מקריב את יומו . משמר שהיה בו שמונה
ששה מקריבין ששה ימים. ושנים מקריבין
יום אחד. משמר שהיה בו תשעה. חמשה
מקריבין חמשה ימים . וארבעה מקריבין
שני ימים . ויש מהן שקבעו עצמן לעולם
משמר שהיה בשבת היה בשבת לעולם .
במוצאי שבת היה במוצאי שבת לעולם .
ויש מהן שהיו מקריבין על כל משמר
ומשמר . ויש מהן שהיו מגרילין על כל
שבוע ושבוע . רבי הוה ממנה תרין מינויין
אין הוון כדיי היו מתקיימין ואין לא הוון
מסתלקין . מרדמך פקיד לבריה אמר לא
תעביד כן אלא מני כולהון כחדא. ומני
לרבי חמא בר חנינה בראשה . ולמה לא
מניתיה הוא . אמר רבי דרוסא בגין
דצווחין עלויי בציפורין ציפוראיי . ובגין
צווחה עברין. אמר רבי לעזר בי רבי יוסה
על שהשיבו טעם ברבים . רבי הוה יתיב
מתני וזכרו פליטיהם אותי והיו אל ההרים
כיוני הגיאיות כולם הומיות . אמר ליה
הומות . אמר ליה הן קריתה . אמר ליה
קדם רב המנונא דבבל . אמר ליה כך
תיחות לתמן אמור ליה דמנייתך חכים.
וירע דלא מיתמני ביומוי. מן דדמך בעא
בריה ממניתיה ולא קביל עליה מתמנייא.
אמר לית אנא מקבל עלי מתמנייא עד
זמן דתמני רבי פס דרומא קמיי . והוה
תמן חד סב אמר אין חנינה קדמיי אנא

erant inter eos fecerunt quatuor & viginti sortes, easque immiserunt in urnam; & veniens Jedajah, & sumsit quinque, & ipse, ecce sex: Et veniens Charim sumsit quinque, & ipse, ecce sex. Et veniens Pashur sumsit quinque & ipse, ecce sex: Et veniens Immer sumsit quinque, & ipse, ecce sex: Et pacti sunt prophetæ, qui erant cum iis, licet Jehoarib adscenderet ex captivitate, ne pelleret classem, quæ se præcederet, sed ipsi fieret accessorium: Et constituerunt, & surgentes principes classium fecerunt seipsos domos patrum; Erant classes, in quibus erant quinque, sex, septem, octo, novem domus patrum; In qua classe erant quinque, tres offerebant tribus diebus, & duæ offerebant quatuor diebus: In qua classe erant sex, quinque offerebant quinque diebus, & una offerebat duobus diebus. In qua classe erant septem, singulæ offerebat die suo. In qua classe erant octo, sex offerebant sex diebus, & duæ offerebant die uno: In qua classe erant novem; quinque offerebant quinque diebus, & quatuor offerebant duobus diebus: Et erant ex iis, quæ se constituerunt in perpetuum; Classis, quæ erat in Sabbatho, semper erat in Sabbatho, Classis quæ erat in exitu Sabbathi, semper erat in exitu Sabbathi; & erant quæ accesserunt ad singulas classes; & erant, quæ sortiebantur in singulis hebdomadis. R. Huna constituit duos præfectos, si erant sufficientes confirmabantur, si minus cessabant: Moriens præcepit filio suo dicens: Non ita facies, sed omnes simul constitues: Et constituit R. Chama bar Chanina in principio; Et cur se ipsum non constituit? Dicit R. Derosa; Eo quod clamarent in eum in Tsippori Tsipporienses; & propter clamorem peccarunt. Dicit R. Elieser discipulus R. Jose; quia palam reddebant rationem: Rabi exponebat textum: *Et recordabuntur mei liberati eorum; & erunt in montibus quasi columbæ convallium omnes trepidi*. Dixit ei: Rugientes: Respondit: Recte legisti: Dixit illi coram Rabi Amenome Babylonio, dicens: Quando illuc te conferes, dic illi, quod illum constitueris sapientem; & cognovit, quod in diebus suis non fuerit constitutus: Postquam mortuus est, voluit ejus filius illum præficere, at non accepit præfecturam; Dixit: Ego non recipiam super me præfecturam, donec sit præfectus Rabi Pas meridionalis ante me: Ibi erat quidam senex, qui dixit: Si Chanina præcedat, ego ero secundus, si R. Pas meridionalis

תניין . אין רבי פס דרומיא קדמיי אנא
תיניין . וקביל עלוי רבי חנינה מיתמנייא
תליתאי . אמר רבי חנינה זכית מארכה
יומין אין בגין הדא מילתא לית אנא
ידע . אין בגין דהויית סליק מן טיבריא
לציפורין . והוינא עקים איסרטין מיעול
מישאול בשלמיה דרבי שמעון בן חלפותא
בעין תינה לית אנא ידע . שמואל ואילין
דבית שילא הוון שאלין בשלמיה דנשייא
בכל יום והוון אילין דבית שילה עלין
קדמיי ויתבין קדמיי . פלגון איקר לשמואל
ואייתיבוניה קדמיי . עאל רב לתמן ופלג
ליה שמואל איקר ואותביניה קדמיי . אמרין
אילין דבית שילה אנן תיניינין אנן וקבל
עלויי שמואל מיתב תליתאי . שלשה ספרים
מצאו בעזרה ספר מעוני . וספר זעטוטי .
וספר היא . באחד מצאו כתוב מעון אלהי
קדם . ובשנים כתוב מעונה אלהי קדם .
וקיימו שנים וביטלו אחד . באחד מצאו
כתוב וישלח את זעטוטי בני ישראל .
ובשנים כתוב וישלח את נערי בני ישראל.
וקיימו שנים וביטלו אחד . באחד מצאו
כתוב תשע היא . ובשנים כתוב אחת
עשרה היא . וקיימו שנים וביטלו אחד ,
אמר רבי לוי מגילת יוחסין מצאו בירושלם
וכתוב בה הלל מן דהוד . בן יצף מן
דאסף . בן ציצית הכסת מן דאבנר . בן
קוביסין מן דאחאב . בן כלבא שבוע מן
דכלב . רבי ינאי מן דעלי . מן יהוד מן
ציפורין . רבי חייה רבה מפני שפטיה בן
אבוטל . רבי יוסי בי רבי חלפתא מבני
יונדב בן רכב . רבי נחמיה מן נחמיה
התרשתא . תני סדר הסב בזמן שהן שתי
מיטות הגדול שבהן עולה מיסב בראש
העליונה . והשני לו למטה ממנו . בזמן
שהן שלש מיטות הגדול שבהן עולה
ומיסב בראש האמצעית. והשני לו למעלה
והשלישי לו למטה הימנו . וכן מסדירין
והולכין . אמר רבי שמואל בר רב יצחק
אבות דרך הסב הן קבורין . רבי יעקב בר
אחא בשם רבי יסא לעולם אין העולם

lis præcedat, ego ero secundus; & accepit super se R. Chanina ut præficeretur tertius: Dixit R. Chanina: Jamdiu dignus factus es; qua de causa, ego nescio; Si sit, quod adscendas a Tiberiade ad Tsipporim; sunt viæ obliquæ, quibus incedere possis ad salutandum R. Simeonem ben Chalphta: Qua de causa ego nescio: Samuel, & qui erant de domo Sila salutabant principem singlis diebus, & qui erant de domo Sila præ illo adscendebant, & præ illo considebant: Impartierunt honorem Samueli, & fecerunt præ se assidere. Adscendens illuc Rab, eique Samuel impertiit honorem, fecitque præ se assidere: Dixerunt qui erant de domo Sila: Nos erimus secundi; & super se recepit Samuel, ut assideret tertius. Tres libros invenerunt in atrio, librum, in quo scriptum erat מעוני sc. habitaculum meum, & librum, in quo scriptum erat זעטוטי sc. magnates, & librum in quo scriptum erat חשע היא sc. nonus ille: In uno invenerunt scriptum: מעון *in habitaculum Deus antiquus*. Et in duobus invenerunt scriptum: מעונה *in habitaculum Deus antiquus*. Et confirmarunt duos, & aboleverunt unum: In uuo invenerunt scriptum: *Et misit magnates filiorum Israel*. Et in duobus invenerunt scriptum: *Et misit* נערי sc. *pueros filiorum Israel:* Et confirmarunt duos, & aboleverunt unum. In uno invenerunt scriptum: *Nonus ille*. Et in duobus scriptum erat: *Undecimus ille*; Et confirmarunt duos, & aboleverunt unum: Dicit R. Levi: Volumen genealogiarum invenerunt Hierosolymæ, in quo scriptum erat: Hillel ex David: Filius Isaach ex Asaph; filius Sisith Achesat ex Abner: Filius Chotisin ex Achab: Filius Caleb septimus a Caleb; R. Inai ex Eli, ex Jehud de Tsippori. Rabi Chijah Raba de filiis ancillæ Abutal; R. Jose discipulus R. Chalphta de filiis Jonadab filii Rachab: R. Nehemias ex Nehemia Tharscitha: Traditio: Ordo accubitus hujusmodi erat: Quando erant duo lecti, qui erat inter eos præstantissimus adscendens accumbebat in superiori, & secundus infra eum. Quando erant tres lecti, præstantissimus accumbebat in medio, & secundus supra illum, & tertius infra illum: Et hujusmodi erat ordo incedendi. Dicit R. Samuel bar R. Isaach: Patres juxta morem accubitus sepulti sunt. R. Jacob bar Acha nomine R. Isa: Mundus non conservatur nisi propter sacrificia. Ibi legimus: Simeon justus qui fuit de reliquiis congregationis magnæ, dicebat: Trium

rerum

עומר אלא על הקרבנות . תמן תנינן שמעון הצדיק היה משירי כנסת הגדולה הוא היה אומר על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים . ושלשתן בפסוק אחד . ואשים דברי בפיך זו תורה . ובצל ידי כסיתיך זו גמילות חסדים . ללמדך שכל מי שהוא עסוק בתורה ובגמילות חסדים זכה לישב בצילו של הקדוש ברוך הוא. הדא היא דכתיב מה יקר חסדך אלהים ובני אדם בצל כנפיך יחסיון . לנטוע שמים וליסוד ארץ אילו הקרבנות . ולאמר לציון עמי אתה אילו ישראל . אמר רבי חיננה בר פפא חיזרנו על כל המקרא ולא מצאנו שנקראו ישראל ציון אלא זה ולאמר לציון עמי אתה . תמן תנינן רבן שמעון בן גמליאל אומר על שלשה דברים העולם עומד על הדין ועל האמת והשלום. ושלשתן דבר אחד הן נעשה הדין. נעשה אמת נעשה שלום . אמר רבי מנא ושלשתן בפסוק אחד אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם.

הלכה ג רב חונה אמר שלשה קרויות שבתורה לא יפחתו מעשרה פסוקים . חזקיה אמר כנגד עשרת הדיברות . והא תנינן ביום הראשון בראשית ויהי רקיע . והא לית בהון אלא תמנייא . רבי אידי אמר איתפלגון כהנא ואסא . חד אמר חוזר . וחורנה אמר חותך. מאן דאמר חוזר חוזר שני פסוקים. מאן דאמר חותך ויהי ערב ויהי בקר פסוק בפני עצמו . והתנינן בשני יהי רקיע . יקוו המים. חד אמר חוזר. וחורנה אמר חותך מאן דאמר חוזר חוזר שני פסוקים . מאן דאמר חותך לית ביה . התיב רבי פליפה בר פריטה קומי רבי זעורה והרי פרשת עמלק . אמר ליה שנייה היא שהוא סדרו של יום . התיב רבי לעזר בר מרום קומי רבי יונה והא תני המפטיר בנביא לא יפחות מעשרים ואחד פסוקים.

הלכה ד תני אנשי משמר היו מתענים בכל יום בשני היו מתענין על מפרשי ימים ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים . בשלישי היו מתענין על יוצאי דרכים . ויאמר אלהים יקוו המים מתחת השמים. ברביעי היו מתענין על התינוקות שלא תעלה אסכרה לתוך פיהם . ויאמר אלהים יהי מאורות . מארת כתיב . בחמישי היו מתענין על המעוברות שלא יפילו . ועל המיניקות שלא ימותו בניהן.

rerum causâ conservatur mundus, propter legem, & propter ministerium, & propter retributionem benignitatis, & hæc tria in uno textu deprehenduntur: *Posui verba mea in ore tuo:* Hæc est lex: *Et in umbra manus meæ protexi te: Ut plantes cœlos, & fundes terram:* Hæc est retributio benignitatis: Ut doceare, ut siquis occupetur in lege, dignus sit, ut habitet in umbra Dei S. B. Scriptum est enim: *Quemadmodum multiplicasti misericordiam tuam Deus, filii autem hominum in tegmine alarum tuarum sperabunt.* Ista sunt sacrificia: *Et dicas ad Sion: populus meus es tu.* Ibi legimus. Raban Simeon ben Gamaliel dicit. Trium rerum causâ mundus conservatur, propter judicium, & propter veritatem, & pacem: Et hæc tria unum idemque sunt; faciens judicium, faciens veritatem, faciens pacem. Dicit Rabi Mena: Et hæc tria in uno textu comprehenduntur. *Veritatem & judicium pacis judicate in portis vestris.*

Constitutio III. R. Huna dicit: In tribus lectionibus legis non diminuent a decem versiculis: Ezechias dicit contra decem verba: Atqui legimus: In die primo in principio: *Et sit firmamentum.* Atqui in his non sunt nisi octo. R. Idi dicit: Dissentiunt Channa, & Asa: Alter dicit: Repetet, & alter dicit: Abscindet: Qui dicit: Repetet, repetet duos versiculos: Qui dicit: Abscindet: *Et fuit vespera, & fuit mane:* Versiculus seorsim: Atqui legimus in secundo: *Et sit firmamentum: Congregentur aquæ:* Alter dicit: Repetet; & alter dicit: Abscindet: Qui dicit: Repetet, repetet duos versiculos: Qui dicit: Abscindet, licet non sit abscissio: Respondit R. Philipa bar Poritha coram R. Zehera: Ecce Parascha Amalec. Dixit illi: Diversum est; Quia erat ordo diei. Respondit R. Eliesèr bar Marum coram Rabi Jona: Atqui extat traditio: Qui dimittit in propheta, non diminuet de undecim versiculis.

Constitutio IV. Traditio: Viri classis jejunabant toto die; In secundo jejunabant pro divisionibus aquarum: *Et dixit Deus. Sit firmamentum in medio aquarum:* In tertio jejunabant pro itinerantibus: *Et dixit Deus: Congregentur aquæ desubter cœlo.* In quarto jejunabant pro lactantibus, ne incideret angina in eorum ora: *Et dixit Deus: Sint luminaria:* מארת scriptum est: In quinto jejunabant pro gravidis ne abortirent, & pro lactantibus, ne eorum filii morerentur: *Et dixit Deus: Repere faciant*

ויאמר אלהים ישרצו המים שרץ נפש חיה. תני לא היו מתענין לא בערב שבת ולא במוצאי שבת מפני כבוד שבת. תני סנהדרין גדולה היתה מתענה עמהן. וסנהדרין יכולה להתענות בכל יום. מחלקין היו עצמן על בתי אבות. ואין מתענין על שני דברים כאחת מן הדא. ונקומה ונבקשה מאלהינו על זאת. אמר רבי תנחומה לא מן הדא אלא מן הדא ורחמין למיבעי מן קדם אלה שמיא על רזא דנא. רבי חגיי בשם רבי זעירה שאם היו שני דברים כגון עצירת גשמים וגוביי מתריעין עליהן. רבי חנייה כד דהוה נפק לתעניתא הוה אמר קומיהון אחינן אף על גב דאית בליבינן עקין סגין אלא להם דאתונן.

הלכה ה מתניתא דרבי מאיר: דרבי מאיר אמר מתפללין וקורין מתפללין וקורין. ברם כרבנן מתפללין וקורין מתפללין וקורין. אית תניי תני ומחלף. רבי אחא בשם רבי יסא כמתניתן. אמר רבי סימון סיכרא דקיסא טרח. אמר רבי מנא מפני סעודות ראש חדש. אמר רבי לעזר על שם כל התדיר מחבירו קודם את חבירו. קרייא מסייע לרבי יוחנן ויהי ממחרת החדש השני. אין תימר תרין ירחין הוון והא כתיב מדוע לא בא בן ישי גם תמול גם היום אל הלחם. אמר רבי יוחנן מפקד לכנישתא דכופרא סבון מיסול עד איממא ואתון אמרין זמנו ועיבורו.

הלכה ו מה ראה זמן עצי כהנים והעם להימנות. אלא בשעה שעלו ישראל מן הגולה לא מצאו עצים בלישכה ועמדו אילו ונתנדבו עצים משל עצמן ומסרום לציבור וקרבו מהן קרבנות ציבור. והתנו עמהן הנביאים שביניהן שאפילו לשכה מליאה עצים שיהיו מביאין מעצמן ועמדו אילו ונתנדבו עצים משל עצמן שלא יהא קרבן מתקרב אלא משלהן תחילה. אמר רבי אחא דרבי יוסה היא דרבי יוסי אמר אף הרוצה מתנדב שומר הנם. רבי יוסי בשם רבי אילא דברי הכל היא. מה

ciant aquæ reptile animæ viventis. Traditio: Non jejunant vespera Sabbathi, neque in exitu Sabbathi propter honorem Sabbathi. Traditio: Synhedrium magnum cum iis jejunabat; & Synhedrium poterat jejunare toto die: Diviserunt se in domos patrum: Et non jejunant simul pro duabus rebus: Probatur ex eo quod dictum est: *Et jejunavimus, & rogavimus Deum nostrum pro hoc*: Dicit R. Tanchuma: Non hinc, sed illuc probatur. *Et misericordiam ad petendum coram Deo cœli pro secreto isto*. R. Haggæus nomine R. Zehera; Quando erant duæ res, e. g. cohibitio aquarum, & locusta, pro iis clangebant: R. Haggæus quando prodibat ad jejunandum, dicebat coram illis: Fratres nostri licet sit in cordibus nostris multæ tribulationes, non agimus solum pro iis, quæ venerunt.

Constitutio V. Misna R. Meir: Etenim R. Meir dicit: Orabant, & legebant; orabant & legebant. Profecto juxta mentem sapientum orabant, & legebant, & orabant & legebant, & abibant: Esse in eo erat oratio addititia; Misna R. Meir: Etenim R. Meir dicit; Orabant & legebant. Est qui docet immutandum esse. R. Acha nomine R. Isa juxta sensum Misnæ. Dicit R. Simon: Venæ sectio ligni est molesta. Dicit R. Mena, propter convivia principii anni. Dicit R. Elieser hac de causa: Quod jugius est altero, alterum præcedit: Textus favet τῷ R. Jochanan: Et fuit crastina die novilunii secundi: Si dicas duo esse novilunia: Atqui scriptum est: *Cur non venit filius Isai nec heri nec hodie ad vescendum?* Dicit Rabi Chijah bar Ba; R. Jochanan præcepit congregationi Chupra; Expectate ut introducatis dum adhuc esset dies, & vos dicitis: Præparate, & miscete?

Constitutio VI. Quid vidit, ut constituerent tempus lignorum pro sacerdotibus, & populo? Quando adscenderunt Israelitæ de captivitate, cum non invenissent ligna in conclavi, constituerunt, & sponte obtulerunt ligna de bonis suis, & tradiderunt cœtui, & ex iis obtulerunt oblationes cœtus: Et pacti sunt prophetæ, qui erant inter illos, ut licet conclave plenum esset lignorum, tamen ipsi sponte offerrent ligna de bonis suis, ne sacrificium offerretur a principio, nisi de bonis suis. Dicit Rabi Acha; Hæc est opinio R. Jose: Dicit R. Jose: Vel si velit, poterit sponte offerre custodiam gratuitam. R. Jose nomine R. Ela: Ex omnium consensu hoc est. In quo dissentiunt? De ipso fa-

פליגין בגופו של קרבן אבל במכשירי
קרבן כל עמא מודיי שהוא משתנה מן
קרבן יחיד לקרבן ציבור. תני אשה שעשה
כתונת לבנה צריכה למסור לציבור. אמר
רבי אחא דרבי יוסי היא דרבי יוסי אמר
אף הרוצה מתנדב שומר חנם. רבי יסא
בשם רבי אילא דברי הכל היא. מה
פליגין בגופו של קרבן אבל במכשירי קרבן
כל עמא מודיי שהוא משתנה מקרבן יחיד
לקרבן ציבור. מתניתא פליגא על רבי יוסי
אותן הימים נוהגין בהן בשעת קרבן ושלא
בשעת קרבן. רבי יוסה אומר אינן נוהגין
אלא בשעת קרבן. ועוד מן הדא דתני
אמר רבי לעזר בי רבי יוסי אנו היינו
מבני סנאה בן בנימן וחל תשעה באב
להיות בשבת ודחינו אותו למוצאי שבת
והיו מתענין ולא משלימין.

הלכה ז מהו בני גונבי עלי ובני
קוצעי קציעות. אלא בשעה שהושיב
ירבעם בן נבט פרדסאות על הדרכים לא
היו מניחין את ישראל לעלות לירו׳. כל
מי שהיה כשר וירא חטא באותו הדור
היה מביא את בכוריו ונותנן לתוך הסל
ומחפה אותן קציעות ונוטל את העלי בידו
וכיון שהיה מגיע באותו המשמר היו אומר
לו להיכן אתה הולך. והוא אומר לו איני
הולך אלא לעשות מעט קציעות הללו
כפות אחת של דבילה בעלי הזה שבידי.
וכיון שהיה עובר את אותו המשמר היה
מעטרן ומעלה אותן לירושלם. מהו אומר
בני סלמיי דנתיצתי. אלא כל מי שהיה
מתנדב עצים ונזירים למערכה היה מביא
עצים ועושה אותן כמין שלבין ועושה
אותן כמין סולם ונותנן על כתיפיו וכיון
שהיה מגיע לאותו המשמר היה אומר לו
להיכן אתה הולך והוא אומר לו איני
הולך אלא להביא שני גוזלות הללו מן
השובך זה שלפני בסולם הזה שעל כתיפי.
וכיון שהיה עובר את אותו המשמר היה
מפרקן ומעלה אותן לירושלם. על ידי
שנתנו את נפשם למצות זכו לקנות שם
טוב בעולם. ועליהם הוא אומר זכר צדיק
לברכה.

הלכה ח כתיב וישכן כבוד יהוה
על הר סיני ויכסהו הענן ששת ימים ויקרא

sacrificio, at iis, quæ legitimum faciunt sacrificium, omnes fatentur, quod possint mutari a sacrificio privati in sacrificium cœtus: Traditio: Si mulier faciat tunicam filio suo, necesse erit, ut tradat cœtui. Dicit R. Acha: Hæc est opinio R. Jose: Etenim R. Jose dicit: Si velit, poterit sponte offerre custodiam gratuitam. R. Isa nomine Rabi Ela; Communis sententia est: In quo dissentiunt? De ipso sacrificio, at in iis, quæ legitimum faciunt sacrificium, omnes fatentur, quod possit mutari de sacrificio privati in sacrificium cœtus: Misna contraria est דְּ R. Jose: Isti dies observantur tam tempore oblationis, quam præter tempus oblationis: R. Jose dicit: Non observantur nisi tempore oblationis: Et præterea probatur ex eo quod traditur: Dicit R. Eliezer discipulus R. Jose: Nos sumus de posteris Senaa filii Benjamin, & incidit dies nona Ab in Sabbathum, & rejecimus ipsum (jejunium) in exitum Sabbathi, & jejunavimus, at non complevimus.

Constitutio VII. Quid filii Gabne Eli, & filii Ketzinghe Ketzinghot? Quando constituit Jeroboam filius Nebat custodes in viis, non permittebant, ut Israelitæ adscenderent Hierosolymam: Qui erat in ea generatione rectus & timens peccatum, adducebat primitiva, & reponebat in canistro, & obtegebat palata ficorum abscissorum, & sumebat pistillum, & humeris imposito canistro, sumebat pistillum manu sua, & quando perveniebat ad hanc custodiam, dicebat illi: Quo vadis? Respondebat: Ecce ego non vado nisi ad faciendum parum palathæ ficorum compressorum, hoc mortario, & hoc pistillo, quod manu habeo: Et postquam præterierat hanc custodiam, ea coronabat, & adducebat Hierosolymam. Quid dicit Filii Salmai Nathitzathi? Qui sponte offerebat ligna, & segmenta pro strue, afferebat ligna, eaque componebat in formam graduum scalæ, eaque humeris imponebat, & quando perveniebat ad eam custodiam, dicebat illi: Quo vadis? Respondebat: Ecce ego non vado nisi ad adducendum duos istos pullos ex hoc columbario, quod contra me est hoc scala, quam gesto meis humeris: Et quando præterierat ipsam custodiam, ea dissolvebat, & adducebat Hierosolymam: Quia dederunt animam suam pro præcepto, digni facti sunt, ut acquirerent nomen bonum in mundo: Et de iis dictum est: *Memoria justi in benedictionem*.

Constitutio VIII. Scriptum est: *Et habitavit gloria Domini super monte Sinai*

אל משה ביום השביעי ויעל משה . שביעי שהוא לאחר הדיברות ותחילה לארבעים . אמר להן משה ארבעין יומין אנא מיעבד בטורא. כיון שהגיע יום ארבעים ולא בא מיד וירא העם כי בושש משה לרדת מן ההר וכין שהגיע שש שעות ולא בא מיד ויקהל העם על אהרן ויאמרו אליו קום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו וגומר. ויאמר יהוה אל משה לך רד כי שחת עמך וגומר . וישמע יהושע את קול העם ברעה ויאמר אל משה קול מלחמה במחנה אמר משה ארם שהוא עתיד להנהיג שררה של ששים ריבוא אינו יודע להבחין בגן קול לקול ויאמר אין קול ענות גבורה ואין קול ענות חלושה קול ענות אנכי שומע. אמר רבי יסא קול קילוס. עבודה זרה אנכי שומע . רבי יודן בשם רבי יסא אין כל דור ודור שאין בו אונקי אחת מחטיו של עגל . ויהי כאשר קרב אל המחנה וירא את העגל ומחולות . רבי חלקיה בשם רבי אחא מיכן שלא יהא ארם דן אומדות . דרש משה מקל וחומר מה אם פסח שהיא מצוה יחידית נאמר בו כל ערל לא יאכל בו . התורה שכל המצוות בלולות בה על אחת כמה וכמה. ויחר אף משה וישלך מידיו אל הלוחות וישבר אותם תחת ההר. תני רבי ישמעאל הקרוש ברוך הוא אמר לו שישברם . שנאמר ואכתב על הלוחות את הדברים אשר היו על הלוחות הראשונים אשר שיברת . אמר לו יפה עשית ששיברת . רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן הלוחות היו אורכן ששה טפחים ורחבן שלשה. והיה משה תפוש בפטחיים והקרוש ברוך הוא בטפחיים וטפחיים רוח באמצע. כיון שעשו ישראל אותו מעשה ביקש הקרוש ברוך הוא לחוטפן מידו של משה. וחטפן ממנו הוא שהכתוב משבחו בסוף ואומר ולכל היד החזקה . ייא שלמא על ידא דגברת עליה מינא . רבי יוחנן בשם רבי יוסה בר אביי הלוחות היו מבקשין לפרוח והיה משה תופשן . דכתיב ואתפוש בשני הלוחות . תני בשם רבי נחמיה הכתב עצמו פרח . רבי עזרה בשם רבי יהודה בי

nai, *& operuit eum nubes sex diebus, & vocavit ipsum Mosen die septimo, & adscendit Mose*. Septimo, qui fuit post allocutiones, & principium quadraginta dierum: Dixit illis Mose: Quadraginta diebus ego stabo in monte. Quando advenit dies quadragesimus, & non venit statim: *Et vidit populus quod tardaret Mose descendere de monte;* Et quando advenit sexta hora, & non venit, statim: *Et congregatus est populus ad Aharon, & dixerunt ei: Surge, fac nobis Deos, qui incedant ante nos. Et dixit Dominus Mosi: Vade, descende, quia corrupte egit populus tuus &c. Audiens autem Josue vocem populi in vociferatione dicit Mosi: Vox prælii in castris:* Dixit Mose: Homo, qui consecuturus est principatum super sexaginta myriadas nescit cognoscere inter vocem & vocem? Et dixit: *Non est vox responsionis fortitudinis, neque est vox responsionis imbecillitatis, vocem casus ego audio*. Dicit Rabi Isa: Vocem celebrationis Idololatriæ ego audio. R. Jodan nomine R. Isa: Nulla fuit generatio, in qua non esset una uncia de peccato vituli: *Et fuit, cum accederet ad castra, vidit vitulum & tympana*. R. Chalkia nomine R. Acha: Hinc non potest homo judicare ex conjecturis: Exposuit Mose argumento a minori ad majus. Si in Paschate, quod est præceptum peculiare, dictum est: *Omnis præputiatus non comedet in eo:* lex, in qua comprehenduntur omnia præcepta, quanto magis? *Et excanduit ira Mosis, & projecit de manu sua tabulas, & fregit eas sub monte*. Traditio R. Ismael: Deus S. B. dixit illi, ut eas frangeret: Dictum est enim: *Et scribam in tabulis verba, quæ erant in tabulis prioribus, quas fregisti*. Dixit illi: Optime fecisti, quod eas fregeris. R. Samuel bar Nachman nomine R. Jochanan: Longitudo tabularum erat sex palmorum, & trium latitudo; & Mose apprehendit duobus palmis, pariterque Deus S. B. duobus palmis, & spatium duorum palmorum erat in medio: Quando Israelitæ hoc fecerunt, quæsivit Deus S. B. eas auferre de manu Mosis, & prævaluit manus Mosis, & abstulit ab eo, quod scriptum erat in ejus laudem in fine, & dixit: Et omni manu forti. Veniat pax super manum, quæ præ illa fuit fortior. R. Jochanan nomine R. Jose bar Abai. Tabulæ voluerunt aufugere, at Mose eas apprehendit: Scriptum est enim: *Et apprehendens duas tabulas*. Traditio nomine R. Nehemia: Ipsa scriptura aufugit. R. Zehera nomine R. Jehuda discipuli R. Simon:

Ta-

רבי סימון הלוחות היו משאוי ארבעים
סאה והכתב היה סובלן. כיון שפרח הכתב
כבדו על ידיו של משה ונפלו ונשתברו.
ובטל התמיד. רבי סימון בשם רבי יהושע
בן לוי בימי מלכות יון היו משלשלין להם
שתי קופות של זהב והיו מעלין שני
כבשים. פעם אחת שילשלו להם שתי
קופות של זהב והעלו להן שני גדיים.
באותה השעה האיר הקדוש ברוך הוא
את עיניהם ומצאו שני טלאים בלישכת
הטלאים. על אותה השעה העיד רבי
יהודה בן אבא על תמיד של שחר שקרב
בארבע שעות. ואמר רבי לוי אף בימי
מלכות הרשעה הזאת היו משלשלין להם
שתי קופות של זהב והיו מעלין להן שני
גדיים. ובסוף שילשלו להן שתי קופות של
זהב והחלו להם שני חזירים. לא הספיקו
להגיע למחצית החומה עד שנעץ החזיר
וקפץ מארץ ישראל ארבעים פרסה.
באותה השעה גרמו העוונות ובטל התמיד
וחרב הבית. תני רבי שמעון בן יוחאי
עקיבה רבי היה דורש כה אמר יהוה
צבאות צום הרביעי וצום החמישי וצום
השביעי וצום העשירי יהיה לבית ישראל
לששון ולשמחה. צום הרביעי זה שבעה
עשר בתמוז יום שנשתברו הלוחות ובטל
התמיד. והובקעה העיר ושרף אפוסטומוס
את התורה. והעמיד צלם בהיכל. צום
החמישי זה תשעה באב שבו חרב הבית
בראשונה ובשנייה. צום השביעי זה שלשה
בתשרי שנהרג בו גדליה בן אחיקם. צום
העשירי זה עשרה בטבת. יום שסמך מלך
בבל על ירושלם. והובקעה העיר. כתיב
בתשעה לחדש הובקעה העיר ואת אמר
הכין. אמר רבי תנחום בר חנילאי קילקול
חשבונות יש כאן. הדא היא דכתיב ויהי
בעשתי עשרה שנה. באחד לחדש היה
דבר יהוה אלי לאמר. בן אדם יען אשר
אמרה צור על ירושלם האח. מהו האח.
אין תימר באחד באב עדין לא נשרף.
אין תימר באחד באלול ביום ולילה נפק
בלררה מן ירושלם ואתי לצור. אלא
קילקול חשבונות יש כאן. רבי יוחנן ורבי
שמעון בן לקיש. רבי יוחנן אמר למלך
שהיה יושב ומחשב חשבונות. באו ואמרו

Tabularum onus erat quadraginta satorum, & scriptura eas sustinebat; Postquam aufugit scriptura, aggravarunt manum Mosis, & cadentes fractæ sunt: Et abolitum est sacrificium juge. Rabi Simon nomine R. Jehosua ben Levi. Tempore regni Græcorum demiserunt illis duas sportas plenas auro, & fecerunt illis adscendere duos agnos. Aliquando demiserunt illis duas sportas plenas auro, & fecerunt illis adscendere duos hœdos. Eo tempore illuminavit Deus S. B. eorum oculos, & invenerunt duos agnos in conclavi agnorum: Eo tempore testatus est Rabi Jehuda ben Aba, quod sacrificium juge matutinum offerretur hora quarta. Et dicit R. Levi: Similiter tempore regni impii demiserunt illis duas sportas plenas auro, & fecerunt illis adscendere duos hœdos; & in fine demiserunt illis duas sportas plenas auro, & attulerunt illis duos porcos; Nondum pervenerat ad dimidium muri, ut infigeretur porcus, & desiliret terra Israel quadraginta milliaria: Eo tempore completæ sunt iniquitates, & abolitum est sacrificium juge, & diruta est domus. Traditio Rabi Simeon ben Jochai, Akiba; Rabi exponebat: *Sic dicit Dominus exercituum. Jejunium quarti, jejunium quinti, & jejunium septimi, & jejunium decimi erit domui Israel in gaudium & lætitiam: Jejunium quarti.* Hic est dies decimus septimus Tamuz, in quo fractæ sunt tabulæ & abolitum fuit sacrificium juge; & fissa est civitas, & Apostemus combussit legem & statutum est simulacrum in templo. *Jejunium quinti:* Hæc est dies nona Ab, in quo diruta fuit domus tam prima, quam secunda. *Jejunium septimi:* Hæc est dies tertia Tisri, in qua occisus fuit Gedaliah filius Achikam: *Jejunium decimi;* Hæc est dies decima Tebet, dies, in qua Rex Babel confirmatus est super Hierosolymam, & fissa est civitas: Scriptum est: *Die nona mensis aperta est civitas.* Et tu ita dicis? Hoc est quod scriptum est: *Et factum est decimo anno, prima die mensis; & factum est verbum Domini ad me, dicendo: Fili hominis pro eo quod dixit Tyrus de Hierusalem: Euge.* Quid euge? Si dicas prima die Ab, nondum fuerat combusta; Si dicas die prima Elul, die & nocte egressus est cum illusione de Hierusalem, & venit Tyrum: At depravatio supputationis hic est: R. Jochanan, & R. Simeon ben Lakisch: R. Jochanan dicit: Simile est regi, qui sedens computat supputationis: Venientes dicunt illi; captivus fa-

לו נשבה בנך ונתקלקלו חשבונותיו . אמר יעשה זה ראש לחשבונות . רבי שמעון בן לקיש אמר למלך שהיה יושב ומחשב חשבונות . באו ואמרו לו נשבה בניך ונתקרש אמר ייעשה זה ראש לחשבונות׃ רבי מנא בעי ניחא נתקלקלו לשעבר . דילמא להבא . בין כמאן דאמר בתשעה לחרש . בין כמאן דאמר בשבעה עשר מה ביניהון עשרים ואחד יום מיום שהובקעה העיר ועד יום שחרב בית המקרש . אמר רבי אבונה סימנא מקל שקד אני רואה ׃ מה הלוז הזה משהוא מוציא את ניצן ועד שהוא גומר את פירותיו עשרים ואחד יום . כך מיום שהובקעה העיר ועד יום שחרב הבית עשרים ואחד יום . מאן דאמר בתשעה לחרש באחד באב חרב הבית. מאן דאמר בשבעה עשר בתשעה באב חרב הבית . תני רבי שמעון בן יוחי עקיבה רבי היה דורש כה אמר יהוה צבאות צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי וגומר. צום הרביעי זה שבעה עשר בתמוז שנשתברו הלוחות ובטל התמיד . והובקעה העיר . ושרף אפוסטומוס את התורה . והעמיד צלם בהיכל . צום החמישי זה תשעה באב שבו חרב הבית בראשונה ובשנייה . צום השביעי זה שלשה בתשרי יום שנהרג גרליה בן אחיקם. צום העשירי זה עשרה בטבת שבו סמך מלך בבל על ירושלם . הרא היא דכתיב ויהי דבר יהוה אלי בשנה התשיעית בחרש העשירי בעשור לחרש לאמר בן ארם כתב לך את שם היום את עצם היום הזה סמך מלך בבל על ירושלם . ואני אומר צום העשירי זה חמשה בטבה יום שבאת שמועה לגולה . הרא היא רכתיב ויהי בעשתי עשרה שנה בחמישי לחרש בגלותינו בא אלי הפליט מירושלם לאמר הובקעה העיר . אלא שביהורה מתענין על המעשה . ובגליות על השמועה . רבי עקיבה דורש ראשון אחרון ואחרון ראשון . ואני דורש ראשון ראשון ואחרון אחרון . ואני רואה את

ctus est filius tuus, & depravantur ejus supputationes. Dicit: Fiat hoc principium supputationum. R. Simeon ben Lakisch dicit: Simile est regi, qui sedens computat supputationes; venientes dicunt illi: captivus factus est filius tuus, & desponsatus est: Dicit: Fiat hoc principium supputationum: R. Mena quæsivit: Recte depravatæ sunt pro tempore præterito; num forte pro futuro? Inter eum qui dicit septima die mensis, & eum qui dicit decima septima quid intercedit? Dies una & viginti a die, quo fissa est civitas usque ad diem, quo diruta fuit domus sanctuarii: Dicit R. Abuna: Hoc est signum: *Virgam vigilantem ego video*. Sicut hæc amygdala postquam produxit flores, donec perficiat fructus, requiritur intervallum unius & viginti dierum; Ita pariter a die quo fissa est civitas, usque ad diem quo diruta est domus sanctuarii, intervallum fuit unius & viginti dierum. Qui dicit nona die mensis; prima die Ab diruta fuit domus; Qui dicit, die decima septima, die nona Ab diruta fuit domus: Traditio R. Simeon ben Jochai, Akiba; Rabi exposuit: *Sic dicit Dominus exercituum: Jejunium quarti, & jejunium quinti, & jejunium septimi, & jejunium decimi &c. Jejunium quarti:* Hæc est dies decima septima Tamuz, in qua fractæ sunt tabulæ, & abolitum fuit sacrificium juge, & fissa est civitas, & combussit Apostemus legem, & statutum est simulacrum in templo; *Jejunium quinti:* Hæc est dies nona Ab, in qua diruta fuit domus tam prima, quam secunda. *Jejunium septimi*. Hæc est dies tertia Tisri, in qua occisus fuit Gedaliah filius Achikam. *Jejunium decimi*. Hæc est dies decima Tebet, in qua rex Babel confirmatus est super Hierosolymam: Hoc est, quod scriptum est: *Et factum est verbum Domini ad me anno nono, mense decimo, decima die mensis, dicendo: Fili hominis scribe tibi nomen diei hujus in quo confirmatus est rex Babylonis adversus Hierusalem*. At ego dicam: *Jejunium decimi*. Hic est dies quintus Tebeth, dies, quo pervenit fama ad captivitatem: Hoc est quod scriptum est: *Et factum est decimo anno quinta die mensis transmigrationis nostræ venit ad me, qui fugerat de Hierusalem dicens. Vastata est civitas:* At in Judæa jejunant propter factum, & in captivitate propter famam. R. Akiba exponit prius posterius, & posterius prius; at ego expono prius prius, & posterius posterius; & probabiliora mihi videatur mea ver-

לברי מדברי רבי עקיבה. ושרף אפוסטומוס
את התורה. היכן שרפה. רבי אחא אמר
במעברתא דלוד. ורבנן אמרי במערבתא
רטרלוסה. והעמיד צלם בהיכל. אית תניי
תני הועמד. מאן דאמר הועמד צלמו של
מנשה. מאן דאמר העמיד צלמו של
אפוסטומוס. מפני מה לא קבעו אינו
תענית. חיננא אבוי דבר ינטה בשם רבי
בנייה שלא קיבלו רוב ציבור עליהם. אמר
רבי יהושע בן לוי כל מה שנעשה בזה
חזר. וכל מה שנעשה בזה לא חזר. אמר
רבי לוי כתיב אשר יעשה אותם האדם
וחי בהם. ואין מאור עיניו של אדם חוזר
אלא לאחר ארבעים יום. הדא היא דכתיב
ויהי בשנה השנית בחדש השני בעשרים
בחודש וגומר. וכתיב ויסעו מהר יהוה דרך
שלשת ימים. רבי זכריה חתניה דרבי לוי
לאילין טלייא דמיתפניי מן סיפרא ונפקין
לון בכפריי. בו ביום נתאוו תאוה. עד
חדש ימים עד אשר יצא מאפכם.
ובשבעת ימי מרים ותסגר מרים מחוץ
למחנה. ובארבעים יום של מרגלים.
וישובו מתור הארץ מקץ ארבעים יום.
וילכו ויבואו אל משה ואל אהרן וגומר.
אתון אשכחינון עסיקין בהילכות חלה
וערלה. אמרו להן לארץ אין אתם נכנסין
ואתם עסוקין בהילכות חלה וערלה מיד
ותשא כל העדה ויתנו את קולם ויבכו העם
בלילה הוא. אמר להן אתם בכיתם לפני
בכייה של תפלות היו עתידין אתם לבכות
בכייה של ממש בכה תבכה בלילה. תני
רבי שמעון בן יוחי כתיב וישמע משה את
העם בוכה למשפחותיו וגומר. על שש
עריות שאמר להן משה. אמר לון אפילו
כן מה חמיתון. אמרון ליה ארץ אוכלת
יושביה היא. כל קירווא דהוינן עלין
תמן הוינן משכחין מתין. אמר להן הקדוש
ברוך הוא בטובה שעשיתי לכם אמרתם
ארץ אוכלת יושביה היא. כל קירייה דהוין
עלין בה. הוה טב קרתא מיית עד דהוות
מיטפלין ביה הוון מיילין קרתא ונפקין
לון ובר נש לא ידע בהון. ולא עוד אלא
דאמרתון ונהי בעינינו כחגבים וכן היינו
בעיניהם. ידעין הויתון מה דהוינא עבד

verba præ verbis Rabi Akiba; Et combussit Apostemus legem: Ubi combussit? R. Acha dicit in trajectu Lud: Et sapientes dicunt: In trajectu Tarlusa: Et statutum est simulacrum in templo. Est qui dicit, quod constitutum fuerit simulacrum Manasse; Est qui dicit, quod constitutum fuerit simulacrum Apostemi: Qua de causa non constituerunt jejunium? Chinna Abaje bar Inatha nomine R. Benajah; Quia non accepit super se major pars cœtus. Dicit R. Jehosua ben Levi; Quod in hoc factum est, innovabitur; & quod in illo factum est, non innovabitur. Dicit R. Levi: Scriptum est: *Quæ faciet homo, ut vivat in eis.* Si illuminentur oculi hominis, non repetet nisi post quadraginta dies: Hoc est quod scriptum est: *Et fuit anno secundo, mense secundo, decima die mensis &c.* Et scriptum est: *Et profecti sunt de monte Domini itinere trium dierum.* R. Zacharias gener R. Levi dicit de iis pueris qui declinantes a studio egressi sunt in pagos: *Eo die desiderarunt desiderium: Usque ad mensem dierum.* Donec exeat ex vestra facie: Et in septem diebus Mirjam: *Et exclusa fuit Mirjam extra causa:* Et in quadraginta diebus exploratorum: *Et reversi sunt ab exploranda terra in fine quadraginta dierum; Et venerunt & ingressi sunt ad Mosen, & Aharon &c.* Ipsi deprehensi sunt occupati in constitutionibus placentæ, & arboris præputiatæ: Dixerunt illis: Vos non ingrediemini in terram, & occupati estis in constitutionibus placentæ, & arboris præputiatæ: Statim: *Sustulit universus cœtus vocem suam, fleveruntque populus nocte illa.* Dixit illis: Vos lugetis luctum vanum futurum est, ut lugeatis luctum certum: *Plorans ploravit in nocte.* Traditio Rabi Simeonis ben Jochai: Scriptum est: *Et audivit Mose populum lugentem juxta familias suas &c.* Propter sex scortationes, quas illis Mose prohibuit: Dixit illis: Licet ita sit; quid vidistis? Responderunt: *Terra devorans habitatores suos est ipsa.* In cunctis civitatibus, quas ingressi sumus, invenimus mortuos. Dixit illis Deus S. B. Propter bonum, quod feci vobis, dixistis: *Terra devorans habitatores suos est ipsa:* In quam urbem adscendebant major pars urbis moriebatur; Quandiu in hoc erant occupati, ipsi vagabantur per urbem, & egrediebantur, & nemo eos cognoscebat: Et præterea dixistis: *Eramusque in oculis nostris sicut locustæ; sicque eramus in oculis eorum:* Sciebatis ipsi, quid ego fecerim in eorum conspectu. Dicit

R. Si-

לכוץ באפיכוץ . אמר רבי שמעון בן לקיש
דיברו דברים כלפי למעלן כי חזק הוא
ממנו אמר כביכול לא יכיל להון . רבי לוי
בשם רבי חמא בר חנינה לקול המולה
גדולה . לקול המולה הגדולה שאמרתם
הצית אש עליה ורעו דליותיו . תני רבי
יוסי אומר יום שחרב הבית היה מוצאי
שבת ומוצאי שמיטה ומשמרתו של יהויריב
בתשעה באב . וכן בשני . בזה ובזה היו
הלוים עומדין על הדוכן ואומרין וישב
עליהם את אונם וברעתם יצמיתם יצמיתם
יהוה אלהינו . רבי שמעון בן לקיש בעא
קומי רבי יוחנן מהו לומר שיר בלא
נסכים . אמר ליה נישמעינה מן הרא דתני
בזה ובזה היו הלוים עומדין על הדוכן
ואומרים וישב עליהם את אונם ונומר .
רבי אבהו אמר איתפלגון רבי יוחנן ורבי
שמעון בן לקיש . רבי יוחנן אמר אומרים
שיר בלא נסכים . רבי שמעון בן לקיש
והתני בזה ובזה היו הלוים עומדים על
הדוכן ואומרים וישב עליהם את אונם .
אמר ליה רבי שמעון בן לקיש מה את
שמע מינה. אמר ליה מאחר שאילו נסכים
היו זמנו של שיר היה . רבי יוחנן אמר
שירו של יום . רבי שמעון בן לקיש אמר
שירו של אתמול . אמר רבי לוי יהויריב
גברה. מירון קרתה. מסרכיי. מסר בייתא
לשנאייא . אמר רבי ברכיה יהויריב יה
הריב עם בניו על שמרו וסרבו בו . ידעיה
עמוק ציפורים . ידע יה עיצה עמוקה
שבליבכם והגלם לציפורין . ונלכדה ביתתר.
רבי הוה דרש עשרין וארבעה עובדין
בבילע יהוה ולא חמל . ורבי יוחנן דרש
אשיתין . ורבי יוחנן יתיר על רבי . אלא
על ידי דרבי הוה סמיך לחרבן בית
מוקדשא הוה תמן סבין נהירין והוה דרש
ואינון בביי ומשתתקין וקיימין לון . תני
אמר רבי יהודה בי רבי אלעאי ברוך רבי
היה דורש הקול קול יעקב והידים ידי
עשו. קולו של יעקב צווח ממה שעשו לו
ידיו של עשו . בביתתר תני רבי שמעון
בן יוחי עקיבה רבי היה דורש דרך כוכב
מיעקב . דרך כוזבא מיעקב . רבי עקיבה

R. Simeon ben Lakisch: Locuti sunt verba contra Deum: *Quia fortior est ipse nobis:* Si fas est dicere: Non poterit resistere contra illos. R. Levi nomine R. Chama bar Chanina: Dictum est: *Ad vocem loquelæ grandis: Ad vocem loquelæ grandis*, quam dixistis: *Exarsis ignis ejus, & combusta sunt fruteta ejus*. Traditio: Rabi Jose dicit: Dies, quo diruta est domus, fuit in exitu Sabbathi, & in exitu anni Sabbathici, & in custodia Jehojarib, & in nona die Ab, & similiter in secunda: In utroque excidio Levitæ stantes in suggesto canebant: *Et reddat illis iniquitatem ipsorum, & in malitia eorum disperdat eos, disperdet illos Dominus Deus noster*. Rabi Simeon ben Lakisch quæsivit coram R. Jochanan: Quid? Num dicebatur canticum sine libaminibus? Respondit: Hinc eruitur: Extat enim traditio: In utroque excidio Levitæ stantes in suggesto canebant: *Et reddat illis iniquitatem ipsorum &c.* Rabi Abau dicit: Dissentiunt R. Jochanan, & R. Simeon ben Lakisch: R. Jochanan dicit: Dicebant canticum sine libaminibus: R. Simeon ben Lakisch: Non dicebant canticum sine libaminibus: Respondit R. Jochanan R. Simeoni ben Lakisch: Atqui extat traditio: In utroque excidio Levitæ stantes in suggesto dicebant: *Et reddat illis iniquitatem ipsorum:* Dixit R. Simeon ben Lakisch: Quid inde probas? Respondit: Quoniam si ista sunt libamina, tempus cantici erit. R. Jochanan dicit: Canticum diei. R. Simeon ben Lakisch dicit: Canticum diei hesternæ. Dicit R. Levi Jehojarib roboravit se, fecit rebellare urbem, tradidit domum inimicis: Dicit R. Berachia: Jehojarib: Deus contendit cum ejus filiis, quia rebellarunt, & repugnarunt in eum. Jedajah profundus in præcordiis: Cognovit Deus profundum consilium, quod habebant in corde, & transmigrare eos fecit in Tsipporim & capta est Bitter: Rabi exponebat quatuor & viginti ministeria: *Et absorpsit Dominus, & non est misertus*. Et Rabi Jochanan exposuit sexaginta: Et Rabi Jochanan plusquam Rabi: At quia Rabi proximus fuit excidio domus sanctuarii, ibi erant senes illustres, qui tacebant, & confirmabant. Traditio: Dicit R. Jehuda discipulus R. Elai Baruch; Rabi exposuit: *Vox est vox Jacob, & manus manus Esau:* Vox Jacob clamavit propter ea, quæ sibi fecerunt manus Jacob: Et in Bitter: Traditio R. Simeonis ben Jochai: Rabi Akiba exponebat: *Incessit stella ex Jacob*. Incedet Cosibba

כד הוה חמי בר כוזבה הוה אמר דין הוא מלכא משיחא . אמר ליה רבי יוחנן בן תורתא עקיבה יעלו עשבים בלחייך ועדיין בן דוד לא יבא . אמר רבי יוחנן קול אדריינוס קיסר הורג בביתר שמונים אלף ריבוא . אמר רבי יוחנן שמונים אלף זוג של תוקעי קרנות היו מקיפין את ביתר . וכל אחד ואחד היה ממונה על כמה חיילות והיה שם בן כוזבה והיה לו מאתים אלף מטיפי אצבע . שלחו חכמים ואמרו לו עד אימתי אתה עושה את ישראל בעלי מומין . אמר להן וכי היאך איפשר לבודקן אמרו לו כל מי שאינו רוכב על סוסו ועוקר ארז מן לבנון לא יהיה נכתב באיסרטיא שלך והיו לו מאתים אלף כך ומאתים אלף כך . וכד דהוה נפק לקרבא . הוה אמר ריבוניה דעלמא לא תסעוד ולא תכסוף הלא אתה אלהים זנחתנו ולא תצא בצבאותינו . שלש שנים ומחצה עשה אדריינוס מקיף על ביתתר והוה רבי אלעזר המודעי על השק ועל האפר ומתפלל בכל יום ואומר רבון העולמים אל תשב בדין היום . אל תשב בדין היום . בעא אדריינוס מיזל ליה . אמר ליה חד כותיי לא תיזיל לך דאנא חמי מה מיעבד ומשלים לך מדינתא . עאל ליה מן ביבא דמדינתא . עאל ואשכח רבי אלעזר המודע' קאים מצלי . עבד נפשיה לחיש ליה בגו אודניה חמוניה בני מדינתא ואייתוניה גבי בן כוזבא . אמרון ליה חמינן ההן סבא משתעי לחביבך . אמר ליה מה אמר לך מלכא קטל לי . ואי לא אנא אמר לך את קטל יתי . טב לי מלכא קטל יתי ולא את . אמר ליה אמר לי דאנא משלים מדינתא . אתא גבי רבי אלעזר המודעי אמר ליה מה אמר לך הדין כותייא . אמר ליה לא כלום מה אמרת ליה אמר ליה לא כלום . יהב ליה חד בעוט וקטליה מיד יצאת בת קול ואמרה הוי רועי האליל עוזבי הצאן חרב על זרועו ועל עין ימינו זרועו יבש תיבש . ועין ימינו כהה תכהה . הרגת את רבי אלעזר המודעי זרועם של כל ישראל ועין ימינם . לפיכך זרועו של אותו האיש יבוש תיבש ועין ימינו כהה תכהה . מיד נלכדה ביתתר ונהרג בן

ba ex Jacob. Rabi Akiba quando vidit bar Cosibba, dixit: Hic est rex Messias: Dixit illi Rabi Jochanan ben Turtha; Akiba adscendent herbæ in maxillas tuas, & nondum veniet filius David: Dicit R. Jochanan: Vox Adriani Cæsaris interfecit in Bitter octiginta millia myriadum. Dicit R. Jochanan: Octoginta millia parium clangentium cornua circumdederunt Bitter; & unusquisque præfectus erat plurimis militibus; Et ibi erat ben Cosibba, sibique erant 200000. deficientes digito: Miserunt ad eum sapientes dicentes; Quandiu facies Israelitas vitiatos? Respondit illis. Quomodo fieri potest ut explorentur? Dixerunt: Qui non potest equitare super equum suum, & evellere cedrum ex Libano, non describatur in exercitu tuo: Et illi erant hujusmodi 200000. & hujusmodi 200000. & quando egrediebatur in prælium dicebat. Domine mundi: ne auxilieris, neque pudore suffundaris; sed recedes a nobis, neque egredieris cum exercitu nostro. Tribus annis cum dimidio obsedit Adrianus Bitter; & R. Eliefer Amodai stabat, super sacco, & cinere, & orans toto die dicebat: Ne consistas in judicio hodie, ne consistas in judicio hodie. Desiderabat Adrianus in eam ingredi: Dixit illi quidam Cuthæus; Non ingredieris in eam; At ego considerabo quid faciendum sit, ut tibi restituatur provincia: Ingressus est per fossam civitatis; ingressus invenit Rabi Elieserem orantem: Accessit ad eum, ut ei in aurem loqueretur; Quod cum vidissent incolæ civitatis adduxerunt eum ad ben Cosibba dicentes: Invenimus hunc senem colloquentem cum dilecto tuo: Dixit ei: Quid illi dixisti, & quid ille tibi dixit? Respondit: Si dicam tibi, rex occidet me; Si ego ero dico tibi, tu occides me: melius est mihi, ut ut rex occidat me quam tu. Dixit illi: Dic mihi; ego restituam civitatem. Venit ad R. Eliefer Amodai dicens: Quid tibi dixit iste Cuthæus? Respondit: Nihil: Quid illi dixisti? Respondit nihil: Percussit eum calcibus, eumque occidit. Statim egressa est filia vocis, dicens: *O pastor, & idolum derelinquens gregem, gladius super brachium ejus, & super oculum dextrum ejus. Et brachium ejus siccando siccabitur, & oculus ejus dexter obscurando obscurabitur.* Occidit Rabi Eliefer Amodai brachium omnium Israelitarum, & oculum eorum dexterum: Idcirco: *Et brachium ejus siccando siccabitur, & oculus ejus dexter obscurando obscurabitur:* Statim capta est Bit-

כוזבה . אתין טעינין רישיה גבי אדריינוס . אמר לון מאן קטל הדין אמר ליה חד כותייא אנא קטלתיה . אמר לי חמי לי פטומיה . חמי ליה פטומיה אשכח חכינה כריכה עלוי . אמר אילולי אלהא דקטליה מאן הוה יכיל קטליה. וקרא עלוי אם לא כי צורם מכרם ויהוה הסגירם . והיו הורגין בהם והולכין עד ששקע הסוס ברם עד חוטמו . והיה הדם מגלגל סלעים משאוי ארבעים סאה עד שהלך הדם בים ארבעת מיל . אם תאמר שהיא קרובה לים והלא רחוקה מן הים ארבעים מיל . אמרו שלש מאות מוחי תינוקות מצאו על אבן אחת . ומצאו שלש קופות של קצוצי תפילין של תשע תשע סאין . ויש אומרים תשע של שלש שלש סאין . תני רבן שמעון בן גמליאל אומר חמש מאות בתי סופרים היו בביתתר והקטן שבהן אין פחות מחמש מאות תינוקות והיו אומרים אם באו השונאים עלינו במכתובים הללו אנו יוצאין עליהן ומנקרים את עיניהם . וכיון שגרמו עונות היו כורכים כל אחד ואחד בספרו ושורפין אותו ומכולם לא נשתייר אלא אני . וקרא על נרמיה עיני עוללה לנפשי מכל בנות עירי. כרם גדול היה לאדריינוס הרשע שמנה עשר מיל על שמונה עשר מיל כמין טבריא לציפורי והקיפו גדר מהרוני ביתתר מלא קומה ופישוט ידים ולא גזר עליהם שיקברו עד שעמד מלך אחר וגזר עליהם שיקברו . אמר רב חונה משניתנו הרוגי ביתתר לקבורה נקבעה הטוב והמטיב· הטוב שלא נסרחו. והמטיב שניתנו לקבורה . תני רבי יוסי אומר חמשים ושתים שנה עשת ביתתר לאחר חרבן בית המקדש . ולמה חרבה על שהדליקה נירות לאחר חרבן בית המקדש ולמה הדליקה נירות שהיו בולווטי ירושלם יושבים באמצע המדינה וכדו דהוון חמיי בר נש סליק לירושלם. הוון אמרין ליה בנין דשמעינן עלך דאת בעי מתעבדה ארבונטס ובולבוטס והוא אמר לון לירת בדעתי . בדיל דשמעינן עלך דאת בעי

Bitter, & interfectus est ben Cosibba: Portarunt ejus caput ad Adrianum: Dixit illis: Quis hunc occidit? Respondit ei quidam Cuthæus: Ego istum occidi. Dixit illi: Ostende mihi ejus nervum: Ostendit ei nervum ejus; invenit serpentem involutum super eo; Dixit: Si Deus istum non occidisset, ille non potuisset occidere: Et legitur de eo. *Nisi quod creator eorum vendiderit eos, & Dominus tradiderit eos?* Et occidentes eo processerunt, ut equus immergeretur in sanguinem usque ad nares. Et sanguis devolvebat lapides ponderis quadraginta satorum, donec efflueret sanguis in mare quatuor milliaria: Si dicas, quod fuerit proxima mari; Atqui remota erat a mari quadraginta milliaria. Dixerunt 300. cerebra puerorum inventa fuerunt in lapide uno; & invenerunt tres arcas Thephilin succisorum, quarum singulæ continebant novem sata; & alii dicunt novem, quarum singulæ continebant tria sata: Traditio: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Quingentæ scholæ fuerunt in Bitter, & earum minima non continebat minus quam quingentos pueros; & illi dixerunt: Si veniant inimici contra nos, his scripturis nos egrediemur contra illos, & effodiemus eorum oculos: Et quando completæ sunt iniquitates, omnes involuti in libro suo combusti sunt, & de omnibus non remansi nisi ego; Et legit de seipso: *Oculus meus deprædatus est animam meam in cunctis filiabus urbis meæ*. Vineam magnam habebat Adrianus impius undequaque patentem octodecim milliaria, quantum est intervalli a Tiberiade ad Tsipporim, & sæpivit eam ex interfectis Bitter ad plenitudinem muri, & extendit manus, & non decrevit de illis, ut sepelirentur, donec constitutus fuit rex alius, qui decrevit ut sepelirentur: Dicit R. Huna: Postquam interfecti Bitter positi fuerunt in sepulcro constituta est benedictio: *Qui bonus est, & bene facit: qui bonus est*. Quod non fœtuerint: *Et benefacit*. Quod positi fuerint in sepulchro: Traditio: Rabi Jose dicit: Duos & quinquaginta annos stetit Bitter post excidium domus sanctuarii: Et qua de causa diruta est? Propter incendium chartarum post excidium domus sanctuarii: Et cur propter incendium chartarum? Quia consiliarii Hierosolymæ stabant in medio provinciæ & quando videbant aliquem adscendentem Hierosolymam; Audivimus de te, quod vis fieri princeps, & consiliarius; Et ille respondebat: Hoc non est in mea mente: Audivimus de te,

מזבנה אוסייא דילך והוא אמר לון לית ברעתי . והוה חבריה אמר ליה מה את בעי מן דין כתוב ואנא חתם. והוה כתיב וחבריה חתם והוון משלחין אוניתא לבר בייתא ואמרון ליה אין אתא פלניא מיעול לאוסייא דידיה לא תשבקיניה דהיא זבינה גבן. וכיון דהוה שמע מינהון כן הוה אמר הלוואי איתבר ריגליה דההוא גברא ולא סלק לירושלם . הדא הוא דכתיב צדו צעדינו מלכת ברחובותינו צדו צעדינו אצדי אורחתיה דההוא בייתא . קרב קצינו . קרב קיציה דההוא בייתא : מלאו ימינו מלא יומוי דההוא בייתא . אוף אינון לא נפקין טבאות . שמח לאיד לא ינקה . שני אחים הוון בכפר חריבה והוון רומים אזלין עליהון ומקטלין לון ואמרין כל סמא דמותא ניתי כלילא על רישיהון אמרין מבדקינן אוף חד זמן מנפקין פגע ביה חד סב אמר לון בריכון סעודינכון אמר לא יסעוד ולא יסמוך הלא אתה אלהים זנחתנו . שני ארזים היו בהר המשחה בתחת אחד מהן היו מוכרין ארבע חנויות טהורות . והאחד היו מוציאין ממנו ארבעים סאה גוזלות בכל חדש וחדש . ומהן היו מפסיקין קינים לכל ישראל. טור שמעון הוה מפיק תלת מאוון דגרבין דמרקוע. לקייטא כל ערובת שובא ולמה חרב . יש אומר מפני הזנות ויש אומרים שהיו משחקין בכדור . עשרת אלפים עיירות היו בהר המלך . ולרבי אלעזר בן חרסום אלף מכולם. וכנגדן אלף ספינות בים וכולהם חרבו . שלש עיירות קטמום שלהן עולה לירושלם בעגלה כבול ושיחין ומגדל צבעייא ושלשתן חרבו . כבול מפני המחלוקת. שיחין מפני כשפים. ומגדל צבעייא מפני הזנות . שלשה כפרים כל אחד ואחד היה מוציא כפליים ביוצאי מצרים. כפר ביש. וכפר שיחלייא . וכפר דיבריא . ולמה הוא קרי לון כפר ביש דלא הוון מקבלין לעבורא . ולמה הוא קרי לון כפר שיחליא דהוון מרביין ביניהון כאילין תחלוסייא . ולמה הוא קרי לון כפר דיבריא דהוון כל נשיהון ילדן דיברין אי לא הוות חדא מינהין נפקא מן תמן לא הוות ילדה נוקבה . אמר רבי יוחנן שמונים זוגים אחים כהנים נישאו לשמונים זוגות אחיות כהנות בלילה אחד

te, quod vis vendere agrum tuum; & ille respondebat: Hoc non est in mea mente: Et ejus socius illi dicebat: Quid postulas ex hac scriptura, & ego obsignabo? Ille scribebat, & ejus socius obsignabat; & mittebant contractum emtionis ad ejus domesticum, dicentes illi: Si veniat N. N. introduc in agrum suum: Non dimittes eum, quia emtio penes nos est: Et quando hoc ab iis audiit dixit: Utinam frangatur pes hujus viri ne adscendat Hierosolymam: Hinc scriptum est: *Lubricaverunt vestigia nostra in itinere platearum nostrarum:* Desolatæ sunt viæ illius domus: *Appropinquavit finis noster.* Appropinquavit finis illius domus: *Completi sunt dies nostri:* Completi sunt dies illius domus: Etiam illi non produxerunt bonum. *Et qui ruina lætatur alterius, non erit impunitus.* Duo fratres erant in vico desolato, & venientes Romani contra illos occiderunt, dicentes: Omne venenum mortiferum; imponamus coronas eorum capitibus: Ulterius perscrutabimur. Occurrit ei quidam senex dicens illis: Benedicite sustentatori vestro: Non est sustentatio, neque auxilium: Jam tu Deus removisti nos: Duæ cedri erant in monte unctionis in parte inferiori: Ex quarum altera vendebant quatuor tabernæ puritates: Et ex altera educebant quadraginta sata pullorum singulis mensibus, & ex iis suppeditabant nidos cunctis Israelitis. Mons Simeonis proferebat 300. lagenas vini, & dabant pauperibus singulis vigiliis Sabbathi. Et cur vastatus est? Sunt qui dicunt, propter scortationes; & sunt qui dicunt; quia ludebant pila: Decem millia civitatum fuerunt in monte Regio; & juxta mentem R. Elieser ben Charsum mille, & contra eas mille naves in mari, & omnes vastatæ sunt. Tres civitates dominorum, qui adscendebant Hierosolymam curru, sc. Chabul, Sichen, & Migdal Tsebajah, & tres omnes vastatæ sunt. Chabul propter dissensiones, Sichen propter præstigias, & Migdal Tsebajah propter scortationes: Tres erant pagi, quorum singuli educebant duplo plures iis, qui egressi sunt de Ægypto: Pagus ביש, & pagus שיחלייא & pagus דיבריא; & cur vocabatur pagus ביש? quia non acceperunt intercalationem. Et cur vocabatur pagus דיבריא? Quia eorum uxores pariebant masculos; Si quis ex iis inde non egrederetur, non pariebat fœminam. Dicit Rabi Jochanan: Octoginta paria fratrum sacerdotum nupserunt octoginta paribus sororum sacerdotum in nocte una simul ex-

כהדא נופנא חוץ מאחים בלא אחיות
מאחיות בלא אחים חוץ מלוים חוץ
מישראל . אמר רבי יוחנן שמונים חנויות
של אורגי פלגס היו במגדל צבעייא. אמר
רבי חייה בר בא שמונים חנויות של
מוכרי טהרות היו בכפר אימרא . רבי
ירמיה בשם רבי חייה בר בא שמונים
שירות של מתכת היו בשיחין . אמר רבי
ינאי שידה לא היתה בימינו . רבי זעורה
בשם רב חונא אימר היא היתה קטנה
שבמשמרות והיא היתה מוציאה שמונים
וחמשה אלף פירחי כהונה נהרגו על דמו
של זכריה. רבי יורן שאל לרבי אחא היכן
הרגו את זכריה בעזרת הנשים או בעזרת
ישראל . אמר לו לא בעזרת ישראל ולא
בעזרת הנשים אלא בעזרת הכהנים ולא
נהגו בדמו לא כדם האיל ולא כדם הצבי
תמן כתיב ושפך את דמו וכסהו בעפר .
ברם הכא כי דמה בתוכה היה על צחיח
סלע שמתהו . כל כך למעלות חימה
ולנקום נקם נתתי את דמה על צחיח סלע
בלי הכסות . שבע עבירות עברו ישראל
באותו היום . הרגו כהן ונביא ודיין ושפכו
דם נקי . וטימאו את העזרה . ושבת ויום
הכיפירים היה. וכיון שעלה נבוזראדן לכאן
ראה את הדם תוסס . אמר להן מה טיבו
של זה. אמרו לו דם פרים וכבשים ואלים
שהיינו מקריבין על גבי המזבח. מיד הביא
פרים ואילים וכבשים ושחטן עליו ועדיין
הדם תוסס . וכיון שלא הודו לו תליין
בגרדון . אמרו הואיל והקדוש ברוך הוא
רוצה לתבוע דמו מידינו. אמרו לו דם
כהן ונביא ודיין הוא שהיה מתנבא
עלינו כל מה שאתה עושה לו ועמדנו עליו
והרגנוהו. מיד הביא שמנים אלף פירחי
כהונה ושחטן עליו ואדיין הדם תוסס.
בההיא שעתא נזף ביה . אמר ליה מה
את בעי נובד כל אומתך עלך. מיד נתמלא
הקדוש ברוך הוא רחמים ואמר מה אם
זה שהוא בשר ודם ואכזרי נתמלא רחמים

exceptis fratribus ſine ſororibus, exceptis ſororibus ſine fratribus, exceptis Levitis, atque Iſraelitis. Dicit R. Jochanan: Octoginta tabernæ textorum ſerici erant in Migdal Tsebaja. Dicit Rabi Chijah bar Ba: Octoginta tabernæ vendentium puritates erant in vico Immera. Rabi Hieremias nomine Rabi Chijah bar Ba: Octoginta arcæ metalli fuerunt in Sicchin. Dicit R. Inai: Arca non fuit in diebus noſtris. R. Zehera nomine R. Huna: Claſſis Immer, quæ erat minima in claſſibus, educebat quinque & octoginta millia juvenum ſacerdotii: Dicit R. Jochanan: Octoginta millia juvenum ſacerdotii interfecta ſunt propter ſanguinem Zacharia. R. Jodan quæſivit a Rabi Acha: Ubi occiderunt Zachariam? In Atrione mulierum, an in atrio Iſraelitarum? Reſpondit ei: Neque in atrio Iſraelitarum, neque in atrio mulierum, ſed in atrio ſacerdotum. Neque egerunt in ejus ſanguine ſicut in ſanguine arietis, neque ſicut in ſanguine capreæ. Etenim ibi ſcriptum eſt: *Et effundet ſanguinem, & teget eum pulvere*. Profecto hoc loco ſanguis in ejus medio erat ſuper nitorem petræ, ubi eum interfecerant: Hæc omnia quorſum? *Ut ſuperinducerem indignationem meam, & ulciſcendo ulciſcerer, dedi ſanguinem ejus ſuper petram limpidiſſimam, ne operiretur*. Septem peccata eo die fecerunt Iſraelitæ, occiderunt ſacerdotem, & prophetam, & judicem, & effuderunt ſanguinem innocentem, & polluerunt atrium; & erat Sabbathum, & dies expiationum; & quando aſcendit in hunc locum Nebuchdnezar vidit ſanguinem bullientem, dicens: Quænam eſt hujus rei conditio? Reſponderunt ei: Eſt ſanguis juvencorum, & agnorum, & arietum, quos obtulimus ſuper altare. Statim adduxit juvencos & arietes, & agnos, eoſque ſuper illo mactavit; & adhuc ſanguis ebulliebat; & quando noluerunt fateri, appenſi ſunt in tribunali: Dixerunt; quoniam Deus S. B. vult requirere ſanguinem ejus de manibus noſtris: Dixerunt: Sanguis ſacerdotis, & prophetæ, & judicis hic eſt: Quia prophetavit nobis hæc omnia, quæ nobis feciſti, inſurgentes eum occidimus: Statim adduxit octoginta millia ſacerdotum, eoſque ſuper illo mactavit; & adhuc ſanguis ebulliebat: Ea hora illum increpavit, dicens: Num vis perdere univerſam nationem tuam propter te? Confeſtim impletus eſt Deus S. B. miſericordiis, dicens: Si iſte qui eſt caro & ſanguis, & crudelis, impletus fuit miſericordiis ſuper filiis meis, ego

על בני . אני שכתוב בי כי אל רחום
יהוה אלהיך לא ירפך ולא ישחיתך ולא
ישכח את ברית אבותיך על אחת כמה
וכמה. מיד רמז לדם ונבלע במקומו. אמר
רבי יוחנן שמונים אלף פירחי כהונה ברחו
להם לתוך קלתותים של בית המקדש
וכולהם נשרפו ומכולם לא נשתייר אלא
יהושע בן יהוצדק הכהן הגדול . שנאמר
הלא זה אוד מוצל מאש . אמר רבי יוחנן
שמונים אלף פירחי כהונה ברחו לתוך
חיילותיו של נבוכדנצר והלכו להן אצל
ישמעאלים אמרון לון הבו לן נישותי דאנן
צחיי . הביאו לפניהן מיני מלוחים ונודות
נפוחות . אמרון לון אכלון ואתון שתיי .
וכיון דהוה חד מינהון שרי זיקא ויהיב
ליה גו מומיה הוה רוחא נפק והוה חנק
ליה. הדא הוא דכתיב משא בערב. מטול
רב בערבייא . ביער בערב תלינו . מי
נתונים ביער הלבנון בערב תלינו אלא
אורחות דדנים . כן אורחהון דבני דודייא
עבדין . ישמעאל שצמא לא לקראת צמא
התיו מים . ויפקח אלהים את עיניה ותרא
באר מים . לא מן טיבותכון אתין לגביכון
כי מפני חרבות נדדו. מפני חרב נטושה .
שלא רצו לשמר את שמיטיהם כמה דאת
אמר והשביעית תשמטנה ונטשתה . ומפני
קשת דריכה שלא רצו לשמר שבתותיהם
כמה דאת אמר בימים ההמה ראיתי
ביהודה דורכים גיתות בשבת . ומפני כובד
מלחמה שלא רצו להלחם במלחמתה של
תורה. כמה דאת אמר על כן יאמר בספר
מלחמות יהוה . אמר רבי יוחנן מגבת ועד
אנטיפריס ששים ריבוא עיירות היו הקטנה
שבהן היא היתה בית שמש דכתיב בה
ויך באנשי בית שמש כי ראו בארון יהוה
ונומר . ואילו מרוח אחת היו אין את
מבצע לה קניי לא נסייה. אמר רבי חנינה
קפצה לה ארץ ישראל . אמר רבי זעירה
בוא וראה מה חציפה היא ארץ ישראל
שהיא עושה פירות . מפני מה היא עושה
פירות . תרין אמורין חד אמר מפני
שמזבלין אותה וחורנה אמר מפני שהופכין
את עפרה . עובדא . הוה בחד דהוה קאים
זרע בהדא בקעת ארבל וכבש ידיה ונפק
עפרה יקירא ואוקיד זרעא . תני רבי יוסי
אומר חמשים ושתים שנה לא נראה עוף
טס בארץ ישראל . מה טעמא מעוף ועד

ego de quo scriptum est : *Quia Deus misericors est Dominus Deus tuus , neque abjiciet te , neque corrumpet te , neque obliviscetur pacti patrum tuorum* : Quanto magis ? Statim annuit sanguini , & absorptus est in locum suum . Dicit Rabi Jochanan : Octoginta millia juvenum sacerdotii fuerunt in conclavi domus sanctuarii , & omnes combusti sunt , & ex omnibus non remansit nisi Jehosua filius Jehozedach sacerdotis summi . Dictum est enim : *Isti quasi torris raptus ab incendio* . Dicit R. Jochanan : Octoginta millia juvenum sacerdotii fugerunt ad exercitum Nebuchdnezar , & abierunt ad Ismaelitas , dixerunt illis . Afferte nobis , ut bibamus , quia sitimus : Adduxerunt coram illis species salitas , & utres inflatos , dicentes : Comedite & bibite ; Quando unus ex iis dissolvit utrem , & imposuit ori suo egressus ventus eum strangulavit : Hoc est quod scriptum est : *Onus in Arabia* : Onus magnum in Arabia : *In saltu ad vesperam dormientis* . Qui erant in saltu , abierunt : *In saltu dormientis in semitis Dedanim* . Juxta morem filiorum Dedanim faciunt : Ismaeli qui sitiebat , non attulerunt aquas : *Et aperuit Deus oculos ejus , & ostendit puteum aquarum* : Non propter bonum vestrum venerunt ad vos ; sed *a facie gladii imminentis* . Quia noluerunt observare eorum intermissiones , sicut tu dicis : *Septimo anno derelinques eam , manumque retrahas ab ea* . *A facie arcus extenti* . Quia noluerunt observare Sabbatha sua , sicut tu dicis : *In diebus illis vidi in Juda calcantes torcularia in Sabbatho : Et a facie gravis prælii* . Quia noluerunt bellare bellum legis; Sicut tu dicis : *Idcirco dictum est in libro bellorum Domini* : A Gabaath usque ad Antipatrida fuerunt sexaginta myriades civitatum , & earum minima erat Bet-Scemes , de qua scriptum est : *Et percussit viros Bet-Scemes quia inspexerunt in arcam Domini* . Et istæ erant ab uno latere . Si illi discideres cannas , capere non posset : Dicit Rabi Chanina : Claudebat terram Israel . Dicit Rabi Zehera : Veni & vide quam firma sit terra Israel , quia facit fructus : Qua de causa facit fructus ? Duo dicunt : Alter dicit ; Quia eam stercorant ; Et alter dicit , quia invertunt pulverem : Narratur , de quodam , qui serebat in valle Arbal , & subjecit manum suam , & extulit pulverem ardentem , & combussit semen . Traditio : R. Jose dicit : Duo & quinquaginta annos non visus est volucer volare in terra Israel ? Qua de cau-

בהמה נרדו הלכו. אמר רבי חנינה קודם לארבעים שנה עד שלא גלו ישראל לבבל נטעו תמרים בבבל על ידי שיהו להוטים אחר מתיקה שהיא מרגלת את הלשון לתורה. אמר רבי חנינה בריה דרבי אבהו שבע מאות מיני דגים טהורים ושמונה מאות מיני חגבים טהורים ולעוף אין מספר כולהם גלו עם ישראל לבבל. וכשחזרו כולהם חזרו עמהן חוץ מן הדג הנקרא שיבוטא. ודגים היאך גלו. רבי חונה בר יוסף אמר דרך התהום גלו ודרך התהום חזרו. אמר רבי יוחנן אשרי מי שהוא רואה במפלתה של תדמור שהיא היתה שותפת בחרבן הבית הראשון ובחרבן הבית השני. בחרבן הראשון העמידה שמונת אלפים קשטים. ונחרשה העיר. חרש רופוס שחיק עצמות את ההיכל.

הלכה ט אמר רבי יהושע בן לוי הדא דאת אמר בבניין של שמחה. אבל אם היה כותלו נוהה סותרו ובונהו. אמר שמואל בכותלא דנגייביה. רבי בא בר כהן אמר קומי רבי יוסי. רבי אחא בשם רבי יעקב בר אידי אסור לארס אשה בערב שבת. הכא דאת אמר שלא לעשות סעודת אירוסין. הא לארס יארס. שמואל אמר אפילו בתשעה באב יארס שלא יקדמנו אחר בתפילה. אפילו כן לא קיימה. אמר רבי יונה הדא דאת אמר מרוח ומלבוש ברם מרוח ומתקנה כן אנן אמרין הריז קצרה אסיר ליה מיעבר עיבידתיה. מתניתא פליגא על רבי יונה שבת שחל תשעה באב להיות בתוכה אסורין מלספר ומלכבס ובחמישי מותרין מפני כבוד השבת. רבי יונה בשם רב המנונא לתספורת הושבה. רבי בא בר כהן אמר קומי רבי יוסה רבי אחא בשם רבי אבהו תשעה באב שחל להיות בשבת שתי שבתות מותרות. לאחריו מהו. רבי יוחנן אמר לאחריו אסור. רבי שמעון בן לקיש אמר לאחריו מותר. דרשה רבי חייה בר

causa? Quia dictum est: *Ex volucri usque ad jumentum fugientes abierunt:* Dicit R. Chanina quadraginta annis antequam exularent Israelitæ in Babel, plantarunt palmas in Babel quia ardebant post dulcedinem, ut assuefacerent linguam ad legem. Dicit Chanina bar R. Abau; 700. species piscium mundorum, & 800. species locustarum mundarum, & volucribus non est numerus, omnes transmigrarunt cum Israel in Babel. Et quando redierunt, omnes redierunt cum illis excepto pisce, qui vocatur Scibuta: At pisces quomodo transmigrarunt? R. Huna bar Joseph dicit: Per abyssum transmigrarunt, & per abyssum redierunt. Dicit R. Jochanan: Beatus qui vidit mirabilia Tadmor, quæ conjuncta fuit cum excidio domus primæ, & cum excidio domus secundæ. In excidio primo constituit octoginta millia jaculatorum, & in excidio secundo constituit octo millia jaculatorum. Arata est civitas. Aravit Rufus conterens ossa templi.

Constitutio IX. Dicit R. Jose ben Levi: Quod dicis intelligendum est de ædificio lætitiæ, at si ejus murus inclinet, obstruat, atque ædificet. Dicit Samuel in muro ignominiæ. R. Ba bar Coen dixit coram R. Jose. R. Acha nomine R. Jacob bar Idi: Interdictum est homini desponsare in vespera Sabbathi: Quod dicis, intelligendum est, ne fiant convivia nuplialia. At si velit desponsare, licet desponsare. Samuel dicit: Vel nona die Ab poterit desponsare ne alter præveniat: Diversa est sententia Samuelis; Ibi dictum est: *Deus qui inhabitare facit unius moris in domo; in stateris ut decipiant ipsi de vanitate in id ipsum.* Et hoc loco tu ita dicis? At intelligendum est, ne alius præveniat in oratione: Licet ita sit, tamen non potest confirmari. Dicit R. Jona: Hoc est quod dicis de lucro, & veste: Profecto de lucro, quando præparaverit, nos ita dicimus: Fulloni interdictum est facere opus suum. Misna contraria est τῷ R. Jona: Si Hebdomada incidat in diem nonam Ab, interdictum est se tondere, & lavare, at die quinto permissum est propter honorem Sabbathi. R. Jonas nomine R. Amnuna ad tondendum institutum est: R. Ba bar Coen dixit coram R. Jose, R. Acha nomine R. Abau; si nona dies Ab incidat in Sabbathum, duo Sabbatha permissa sunt: Post illud quid? R. Jochanan dicit: Post illud est interdictum: R. Simeon ben Lakisch dicit: Post illud est permissum: Exposuit R. Chijah bar Ba Tsip-

כא לציפוראיי ולא קבלון עליהון . אמר רבי אימי לרבי יסי ואין כן אחוי של רבי חייה הגדול חלוק עליו . אמר ליה בפירוש פליגין רבי יוחנן אמר לאחריו אסור . רבי שמעון בן לקיש אמר לאחריו מותר . מה עבד לה רבי שמעון בן לקיש . פתר לה תשעה באב נפק הוה מכריז יפתחון ספרייא דמאן דבעי יספדא יספד . כתיב והשבתי כל משושה חגה חדשה ושבתה וכל מועדה . דרומאי נהגין חגה . צפוראיי נהגין חדשה. טיבריאי נהגין שבתה. חזרין רבנן דטיבריא למינהוג כרבנן דציפורין . רבי ירמיה בשם רבי חייה בר בא ברין היה שיהו מתענין בעשירי שבו נשרף בית אלהינו . ולמה בתשיעי שבו התחילה הפורענות . ותני כן בשביעי נכנסו לתוכו . בשמיני היו מקריבין בו . בתשיעי הציתו בו את האור . ובעשירי נשרף. רבי יהושע בן לוי ציים תשיעי ועשירי . רבי אבון ציים תשיעי ועשירי. רבי לוי ציים תשיעי ולילי עשירי . רבי בא בר זבדא בשם רבי חנינה ביקש רבי לעקור תשעה באב ולא הניחו לו . אמר לו רבי לעזר עמך הייתי ולא איתאמרת הכי . אלא ביקש רבי לעקור תשעה באב שחל להיות בשבת. ולא הניחו לו . אמר הואיל ונדחה ידחה . אמרו לו ידחה למחר . וגזי לי ההיא דתנינן תמן רבי יוחנן בן ברוקה אומר על שניהן הוא אומר ויברך אותם אלהים ויאמר להם אלהים פרו ורבו וגו׳ . רבי לעזר בשם רבי חנינה הלכה כרבי יוחנן בן ברוקה . אמר ליה רבי בא בר זבדא עמך הייתי ולא אתאמרת אלא אם היתה תובעת להינשא הדין עמה . וקרא עליהון טובים השנים מן האחד .

הלכה י מהו ישנה . יחלף אין הוה יליף אכיל ליטרא דקופד ייכול פלגא . אין הוה יליף שתי קסט דחמר ישתה פלגא . אמר רבי יוחנן ובלבד עיקר סעודת תשעה באב . אמר רב הושעיה ובלבד משש שעות ולמעלן . אמר רבי יוסי תרתיהון לקולא . אכל סעודת תשעה באב

Tſipporienſibus, & noluerunt accipere. Dixit R. Amme τῷ R. Iſi: Nonne filius fratris R. Chijah magni in hoc diſſenſit? Reſpondit: In expoſitione diſſentiunt: R. Jochanan dicit: Poſt illud eſt interdictum: R. Simeon ben Lakiſch dicit: Poſt illud eſt permiſſum. Quomodo explicat R. Simeon ben Lakiſch? Exponit; quando nona dies Ab incidat in Sabbathum: At hinc nihil eruitur. R. Iſaach ben Elieſer, poſtquam exierat nona dies Ab proclamabat: Aperiantur libri & qui vult lugere lugeat: Scriptum eſt: *Et ceſſare faciam omne gaudium ejus, ſolennitatem ejus, neomeniam ejus, & Sabbathum ejus, & omnia feſta tempora ejus:* Meridionales obſervant ſolennitatem ejus. Tſipporienſes obſervarunt neomenias: Tiberienſes obſervarunt Sabbathum: Sapientes Tiberienſes redierunt ad conſuetudinem juxta ſapientes Tſipporienſes. R. Hieremias nomine R. Chijah bar Ba: Illi jejunabant die decima, quia in ea combuſta eſt domus Dei noſtri: Et cur in ſeptima? Quia in ea incepit ſupplicium. Atqui ita extat traditio: In ſeptima ingreſſi ſunt in illam, in octava diruerunt, & in nona accenderunt ignem, & in decima combuſta eſt: R. Jehoſua ben Levi. Jejunium noni, & decimi: R. Abau: Jejunium noni, & decimi. R. Levi: Jejunium noni, & nocte decimi. R. Ba bar Zebida nomine R. Chanina: Deſideravit Rabi evellere diem nonam Ab; at illi non permiſerunt: Dixit illi Rabi Elieſer: Tecum eram, at non ita dixiſti. At deſideravit Rabi evellere diem nonam Ab, quæ incideret in Sabbathum: At illi non permiſerunt. Dixit: Quoniam pellenda eſt, pellatur: Dixerunt ei: Pellatur in diem craſtinum: Et aufugit mihi hoc quod ibi legimus: R. Jochanan Beroka dicit: De ambobus dictum eſt: *Et benedixit illis Deus, & dixit illis Deus: Creſcite, & multiplicamini &c.* R. Elieſer nomine Rabi Chanina; Conſtitutio juxta mentem Rabi Jochanan ben Beroka. Dixit illi R. Ba bar Zebida; Tecum eram, & non dixiſti, niſi quando velit nubere cum ea: Et legit de illis: *Melius eſt ergo duos eſſe ſimul.*

Conſtitutio X. Quid ישנה? Mutabit: Si ſoleat comedere libram carnis, comedat dimidiam; ſi ſoleat bibere duos ſextarios meri, bibat dimidium. Dicit R. Jochanan; dummodo eſſentiale convivii ſit nonæ diei Ab. Dicit R. Hoſajah: Dummodo ab ſexta hora & ultra: Dicit R. Joſe: Ambo ad allevandum: At in convivio diei nonæ Ab ab ſexta ho-

משש שעות ולמטן אפילו עולה על שלחנו
כסעודת שלמה מותר . אבל סעורתו משש
שעות ולמעלן אפילו עולה על שלחנו
כסעודת שלמה בשעתו מותר . תני תשעה
באב שחל להיות ערב שבת . וכן ערב
תשעה באב שחל להיות בשבת אפילו עולה
על שלחנו כסעודת שלמה בשעתו מותר .
רב מן דהוה אכל כל צורכיה הוה צבע
פיסתיה בקיטמא ואמר ז היא עיקר
סעודת תשעה באב לקיים מה שנאמר
ויגרס בחצץ שני הכפישני באפר . יאות
אמר רבי יהודה . מה טעמון דרבנן. עשי
אותו כמי שמתו מוטל לפניו . אינו לא
כיפה את מיטתו . ולא ישן על גבי מיטה
כפויה,

הלכה יא ניחא ביום הכיפורים
שהוא כפרה על ישראל . בחמשה עשר
באב למה . רבי יעקב בר אחא בשם רבי
יסא שבו זמן קיצה יפה לעצים. שכל עצים
שהן נקצצין בו אינן עושין מאכולות .
כהיא דתנינן תמן כל עץ שנמצא בו
תולעת פסול מעל גבי המזבח . רב חייה
בר אשי בשם רב שבו התיר הושע בן
אלה פרוסדיות שהושיב ירבעם בן נבט על
הדרכים. כהנא שאל לרב כל הדא טיבותא
רבתא עבד וכתיב ביה עליו עלה שלמנאסר
מלך אשור . אמר ליה על ידי ששמט את
הקולר מצוארו ותלייו בצואר הרבים לא
אמר כל עמא יסקון . אלא מאן דבעי
מיסוק יסוק . רבי שמואל בר רב יצחק
ואמרין לה בשם רבי שמואל בר נחמן
שבו הותרו שבטים לבוא זה בזה . דכתיב
ולא תסוב נחלה מבני ישראל ממטה למטה
אחר כי איש בנחלת אבתיו ידבקו בני ישרא
וכתיב וכל בת יורשת נחלה ממטות בני
ישראל ונומר. וכי איפשר לבת לירש שני
מטות . תיפתר שהיה אביה משבט אחד
ואמה משבט אחר. ורבנן אמרי שבו הותר
שבטו של בנימן לבוא בקהל. דכתיב ארור
נותן אשה לבנימן. מקרא קראו וקירבוהו.
מקרא קראו וריחקיהו . מקרא קרבו
וקירבוהו . אפרים ומנשה כראובן ושמעון
יהיו לי . מקרא קראו וריחקיהו גוי וקהל

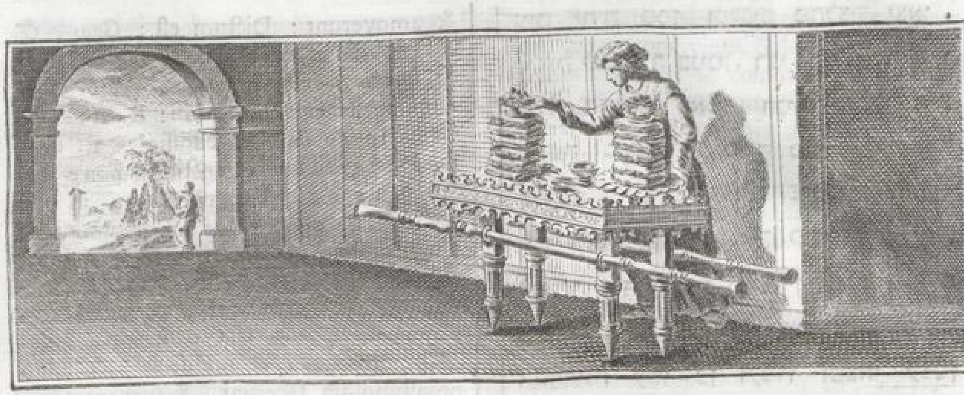
hora & ultra vel ſi adducat ſuper menſam juxta convivium Salomonis, permiſſum eſt: At in convivio diei nonæ Ab ſi adducat ſuper menſam ſuam juxta convivium Salomonis ab ſexta hora & ſupra, permiſſum eſt: Traditio: Si dies nona Ab incidat in Sabbathum, vel ſi adducat ſuper menſam ſuam juxta convivium Salomonis, permiſſum eſt, Rab eo quod comedit quantum ſibi neceſſe fuit immerſit panem ſuum in cinerem, & dixit; Hoc erit eſſentiale convivii diei nonæ Ab, ad obſervandum, quod dictum eſt: *Et fregit ad numerum dentes meos, cibavit me cinere*. Recte dicit R. Jehuda: Quænam eſt ratio ſapientum? Conſiderant ipſum, quaſi ejus mortuus deportetur coram eo: Non invertet ſuum lectum, neque dormiet ſuper lecto inverſo.

Conſtitutio XI. Recte in die expiationum, quia eſt expiatio Iſraeli: Die quinta decima Ab qua de cauſa? Rabi Jacob bar Acha nomine R. Iſa: Quia tempus æſtivum eſt conveniens lignis; Etenim omnia ligna, quæ in eo amputantur, non faciunt pediculos: Sicut ibi legimus: Omne lignum, in quo deprehendatur vermis, eſt illegitimum, ut offeratur ſuper altare. Rabi Chijah bar Aſſe nomine Rab: Occidit Oſeah ben Ela cuſtodes, quos conſtituit Jeroboam filius Nebat in viis. Channa quæſivit a Rab: Hæc omnia bona magna fecit: Et ſcriptum eſt: *Adſcendit Salmanaſſar rex Aſſur*. Reſpondit illi: Quia extraxit collare a collo ſuo, & appendit collo multorum; Non dixit; univerſus populus educat; ſed qui velit educere, educat; R. Samuel bar R. Iſaach; & dixerunt nomine R. Samuelis bar Nachman. Quod in eo permiſſum fuit tribubus, ut altera ad alteram accederet: Scriptum eſt enim: *Ne gyretur poſſeſſio de filiis Iſrael de tribu ad tribum, quia quiſque poſſeſſioni patrum ſuorum adhærebunt filii Iſrael*. Pariterque ſcriptum eſt: *Et omnis filia hæreditabit poſſeſſionem de tribubus filiorum Iſrael*. Num poſſibile eſt, ut hæreditet a duabus tribubus? Exponitur, quando ejus pater ſit de altera, & ejus mater de altera tribu: Et ſapientes dicunt, quod in eo permiſſum fuerit, ut tribus Benjamin ingrederetur in congregationem: Dictum eſt enim: *Maledictus, qui dabit uxorem Benjamini*. Textum legerunt, & admoverunt, textum legerunt, & admoverunt: Textum legerunt, & amoverunt: Dictum eſt enim: *Ephraim & Manaſſe ſicut Ruben, & Simeon erunt mihi*. Textum legerunt & amo-

נוים יהיה ממך ומלכים מחלציך יצאו . ועדיין לא נולד בנימן. רבי אבון אמר שבו בטל החפר . ואמר רבי לוי בכל ערב תשעה באב היה משה מוציא כרוז בכל המחנה . ואומר צאו לחפר . צאו לחפר והיו יוצאין וחופרין להן קברות וישינים . ובשחר היו עומדין ומוצאין עצמן חסירים חמשה עשר אלף ופרוטרוט . ובשנה האחרונה עשו כן ועמדו ומצאו עצמן שלימים. אמרו דילמא דטעינן בחושבנא. וכן בעשרה ובאחד עשר ובשנים עשר . ובשלשה עשר . ובארבעה עשר . ובחמשה עשר . כיון דאשלם זיהרא אמרו דומה שביטל הקדוש ברוך הוא אותה הגזירה קשה מעלינו ועמדו ועשו יום טוב . כל הכלים טעונין טבילה ובנות ישראל יוצאות וחולות בכרמים . רבי ינאי בי רבי ישמעאל אמר ואפילו נתונים בתיבה. נתונים בתיבה ואת אמר הכן. מתוך שאת עושה כן הוא משאילן . ומה היו אומרות שא נא עיניך בחור וראה מה את בורר לך אל תתן עיניך בנוי תן עיניך במשפחה כו' . היתה בתו של מלך שואלת מבתו של כהן גדול. בתו של כהן גדול מבתו של מלך. הכאורות היו אומרות אל תתן עיניך בנוי. והנאות היו אומרות תן עיניך במשפחה . וכן הוא אומר צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעיטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו . ביום חתונתו זו מתן תורה . וביום שמחת לבו זה בניין בית המקדש שיבנה במהרה בימינו.

& amoverunt: Dictum est: *Gens, & congregatio gentium erit ex te, & reges de lumbis tuis egredientur*. Atqui nondum natus erat Benjamin: R. Abon dicit: In eo cessavit effossio: Et dicit R. Levi: Singulis noctibus nonæ diei Ab Mose emittebat præconem in omnia castra, qui dicebat: Egredimini ad effodiendum, egredimini ad effodiendum; & ipsi egredientes effodiebant sibi sepulcra, & dormiebant; & mane surgentes efferebant ossa deficientia quindecim millium, & minutias; & anno novissimo ita fecerunt, & surgentes extulerunt ossa perfecta, dicentes: Fortasse erraruht in computo: Et similiter in decimo, & in undecimo, & decimo secundo, & decimo tertio, & decimo quarto: Postquam absumtum est semen, dixerunt: Verisimile est, quod Deus S. B. aboleverit decretum molestum a nobis; & surgentes celebrarunt diem festum: Et cuncta vasa requirebant lotionem: Et filiæ Israel egredientes saltabant in vineis: R. Inai discipulus R. Ismael dicit: Vel si posuissent in capsa. Si posuissent in capsa, & tu ita dicis? Quia tu hoc ita fecisti: Vel commodatis: At quid dicebant? Intende oculos, quæso, juvenis, & vide, quam tibi eligas: Ne intuearis formam, sed intuere familiam &c. Filia regis postulabat a filia sacerdotis summi, & filia sacerdotis summi postulabat a filia regis. Deformes dicebant: Ne intuearis formam: Et pulchræ dicebant: Ne intuearis familiam: Et sic dictum est: *Exite, & videte filiæ Sion Salomonem regem corona ornatum, qua eum coronavit mater sua in die desponsationis suæ, & in die lætitiæ cordis sui: In die desponsationis suæ*: Hoc est donum legis: *Et in die lætitiæ cordis sui*: Hæc est ædificatio domus sanctuarii, quæ cito ædificetur in diebus nostris.

AD-



ADDITAMENTA AD TRACTATUM

De Volumine Esther.

NUNC PRIMUM

A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א כרכין המוקפין חומה מימות יהושע בן נון קורין בחמשה עשר רבי יהודה בן קרחה אומר מימות אחשורוש אמר רבי יוסי ברבי יהודה היכן מצינו לשושן הבירה שמוקפת חומה מימות יהושע בן נון אלא משפחה ומשפחה מדינה ומדינה עיר ועור הסמוכין לכרך ונראין עמו הרי הן ביוצא בו . היוצאין בשיירא ומפרשין בספינה קורין בארבע עשר חל להיות בערב שבת כרכין המוקפין חומה מקדימין ליום הכניסה ועיירות גדולות קורין בו ביום רבי יוכי אוטר אומר אני שלא יקדמו בני כרכין לבני עיירות אבל קורין עמהן בו ביום חל להיות בשבת כפרים מקדימין ליום הכניסה ועיירות גדולות קורין בערב שבת ומוקפין חומה לאחר שבת רבי אומר אומר אני הואל ונידחו עיירות גדולות ממקומן ידחו ליום הכניסה . אמר רבי

CAPUT PRIMUM.

I. OPpida muro circumdata a tempore Josue filii Nun legunt die quinta decima. R. Jehuda ben Korcha dicit; A tempore Asſueri. R. Joſe bar R. Jehuda: Ubinam deprehendimus, quod Suſan regia urbs fuerit circumdata muro a tempore Joſue filii Nun? At dictum eſt: *Familia, & familia, provincia, & provincia, civitas, & civitas:* Quæ ſunt oppido proximæ, & cum eo videantur, ſicut illud conſiderantur: Si turmatium egrediantur, aut navigent, legunt decima quarta. Si incidat in veſperam Sabbathi, oppida muro circumdata anticipant diem congregationis, & urbes magnæ eo ipſo die legunt. R. Joſe dicit: Ego dico, quod incolæ oppidorum non prædant incolas civitatum magnarum, ſed cum illis eo ipſo die legant: Si incidat in Sabbathum, pagi anticipant diem congregationis, & civitates magnæ legunt in veſpera Sabbathi, & muro circumdatæ poſt Sabbathum: Rabi dicit: Ego dico: Si rejiciantur urbes magnæ a loco ſuo, rejiciantur in diem congregationis. Dicit Rabi Je-

יהודה אימתי מקום שנכנסין בשני ובחמישי אבל מקום שאין נכנסין לא בשני ולא בחמישי הואיל ומסתכלין בה אין מסתכלין בה אלא בזמנה.

ב מקרא מגלה ותרומת שקלים מקדימין ולא מאחרין ספק מילה וזמן עצי כהנים תשעה באב חגיגה והקהל מאחרין ולא מקדימין אף על פי שאמרו מקדימין ולא מאחרין קורין את המגילה וגובין ומחלקין בו ביום שאין עיניהם של עניים נשואות אלא ליום מקרא מגילה שנאמר והימים האלה נזכרים ונעשים וגומר ועוד לקיים את השמחה בזמנה מגבית פורים לפורים ומגבית העיר לאותה העיר אין מדקדקין במגבית פורים אבל לוקחין את העגלים ושוחטין ואוכלין אותן והמותר אל יפול לכיס של צדקה רבי אליעזר אומר מגבית פורים אל יעשה המינו עצי רצועה לסנדלו רבי מאיר אומר הלוה מעות מחבירו ליקח בהן פירות אל יקח בהן כלים כלים אל יקח בהן פירות מפני שגונב המלוה רבי שמעון בן אלעזר אומר משם רבי מאיר הלוה מעות מחברו ליקח בהן חלוק אל יקח בהן טלת טלת אל יקח בהן חלוק מפני שגונב דעת מלוה.

ג קראו את המגילה באדר הראשון ונתעברה שנה צריכין לקרותה באדר השני שכל מצות שנוהגות באדר השני נוהגות באדר הראשון רבי אליעזר ברבי יוסי אומר משום רבי זכריה בן הקצב אין צריכין לקרותה באדר השני שכל מצות הנוהגות באדר שני אין נוהגות באדר ראשון חוץ מהספר ותענית שנוהגין בזה ובזה שטרות שבזה ושבזה כותבין אדר ואדר שני נכתב תניין.

ד אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד רבי יהודה אומר אף מכשירי אוכל נפש רבי נחוניה בן הקנה אומר יום הכפורים הרי הוא כשבת לתשלומין אין בין שלש תעניות שניות לשבע אחרונית אלא תרועה ונעילת חניות

Jehuda: Quando? Quando congregantur die secunda, & quinta, at ubi non congregantur neque die secunda, neque quinta, si considerant, at in eo non considerant, nisi in tempore suo.

II. Lectionem Megilla, & separationem siclorum anticipant, at non differunt; dubium circumcisionis, & tempus lignorum sacerdotum nona die Ab, sacrificium solenne, & congregationem differunt, at non anticipant; Licet dicant: Anticipant, at non differunt: Legunt Megillah, & colligunt, & dividunt eo ipso die, quia oculi pauperum non elevantur nisi in diem lectionis Megillah: Dictum est enim: *Et dies isti memorabuntur, & celebrabuntur:* Et præterea ad confirmandam lætitiam in tempore suo: Collecta Purim in Purim, & collecta civitatis pro ipsa civitate; Non subtiliter differunt in collecta Purim; sed emunt vitulos, eosque mactant, & comedunt; & residuum non injiciet in marsupium eleemosynæ. R. Eliefer dicit: Ex collecta Purim non faciet pauper corrigiam sandalio suo: Rabi Meir dicit: Si quis mutuo accipiat a socio suo nummos ad emendum fructus non poterit ex iis emere vasa, si ad emendum vasa, non poterit ex iis emere fructus, quia subtrahitur intentio mutuantis: Rabi Simeon ben Eliefer dicit nomine R. Meir: Siquis mutuo accipiat a socio suo ad emendum subuculam, ex iis non emet pallium, si ad emendum pallium, ex iis non emet subuculam, quia subtrahitur intentio mutuantis.

III. Si legerint Megillah in Adar primo, & intercaletur annus, legenda est iterum in Adar secundo; Etenim omnia præcepta, quæ observari solent in Adar secundo, observantur pariter in Adar primo. R. Eliefer ben R. Jose dicit nomine R. Zacharia ben Chatzab; non est necesse ut legant iterum in Adar secundo: Etenim omnia præcepta, quæ observari solent in Adar secundo, observantur pariter in Adar primo, excepto luctu, & jejunio, quæ in utroque observari solent; In contractibus, qui in utroque scribuntur, Adar, & Adar secundus bis scribetur.

IV. Non est differentia inter diem festum & Sabbathum nisi in cibo animarum. R. Jehuda dicit: Etiam in iis, quæ disponunt cibum animarum. Rabi Nechonia ben Channa dicit: Dies expiationum consideratur sicut Sabbathum respectu compensationis. Non est differentia inter tria jejunia secunda, & septem posteriora nisi in clangore, & obseratione tabernarum duntaxat. Non est dif-

בלבד אין בין מודר הנאה מחברו סתם
למודר הימנו מאכל אלא דריסת הרגל
וכלים שאין עושין בהן אוכל נפש אין בין
נזיר סתם לנזיר שלשים אלא שהנזיר סתם
מגלח ליום שלשים ואחד ואם גלח ביום
שלשים לא יצא נזיר שלשים מגלח ליום
שלשים ואחד ואם גלח ביום שלשים יצא
וזה מצותן לגלח ליום שלשים ואחד אין
בין דם המת לדם תפיסה אלא שדם המת
נזיר מגלח עליו וחייבין על טומאת מקדש
וקדשיו דם תפיסה אין נזיר מגלח
עליו ואין חייבין על טומאת מקדש
וקדשיו אין בין כזית מן המת למת אלא
שכזית מן המת פתחו בטפח והמת פתחו
בארבעה טפחים אין בין כזית מן המת
לעצם כשעורה אלא טומאת אהל בלבד
אין בין אבר מן המת לאבר מן החי אלא
שאבר מן המת הבשר הפורש ממנו טמא
ואבר מן החי הבשר הפורש ממנו טהור.

ה אין בין זב הרואה שתי ראיות
לרואה שלש אלא קרבן אין בין זב לזבה
אלא שהזב טעון ביאת מים חיים זבה אין
טעונה ביאת מים חיים אין בין זבה לנדה
אלא קרבן אין בין קרבן זבה ליולדת אלא
הבאת קרבן אין בין נדה לשומרת יום
כנגד יום אלא ספירת שבעה בלבד אין
בין בית המוסגר לבית המוחלט אלא
שהבית מוסגר מטמא מתוכו והמוחלט
מתוכו ומאחוריו זה וזה מטמא בביאת
אבנים שיש בהן נגע מטמות מאחוריהן
אין בין נדרים לנדבות אלא שהמקדיש

differentia inter eum, qui vovet se non capturum utilitatem a socio suo, & inter illum, qui vovet se non capturum utilitatem ab eo in cibo, nisi quod ad calcationem pedis, & vasa, in quibus non faciunt cibum animarum: Non est differentia inter Nazyræum absolutum, & Nazyræum triginta dierum, nisi quod Nazyræus absolutus te tondeat die uno & trigesimo, si se tondeat trigesimo die, non satisfacit debito suo: Nazyræus triginta dierum se tondere debet die uno & trigesimo, si se tondeat die trigesimo, satisfacit debito suo, & utrique incumbit præceptum se tondendi die uno & trigesimo; Non est differentia inter sanguinem mortui, & sanguinem apprehensionis nisi quod propter sanguinem mortui Nazyræus se tondeat, & tenentur propter immunditiem sanctuarii, & ejus sanctitatum; At propter sanguinem apprehensionis Nazyræus non debet se tondere, & ejus causa non tenentur propter immunditiem sanctuarii & ejus sanctitatum: Non est differentia inter quantitatem olivæ ex mortuo & mortuum, nisi quod in quantitate olivæ ex mortuo ejus principium est in palmo, & in mortuo ejus principium est in quatuor palmis: Non est differentia inter quantitatem olivæ ex mortuo & os in quantitate hordei nisi in immunditie tentorii duntaxat: Non est differetia inter membrum ex mortuo, & membrum ex vivo, nisi quod in membro ex mortuo, caro quæ separatur ab eo, est immunda, & in membro ex vivo, caro quæ separatur ab eo est munda.

V. Non est differentia inter seminifluum, qui viderit duas visiones, & inter eum, qui tres viderit, nisi in sacrificio: Non est differentia inter seminifluum & seminifluam, nisi quod seminifluus debeat se lavare in aquis vivis, at seminiflua non obligatur te lavare aquis vivis. Non est differentia inter seminifluam, & menstruatam, nisi in sacrificio. Non est differentia inter sacrificium seminifluæ & puerperæ, nisi in adductione sacrificii: Non est differentia inter menstruatam & eam quæ observat de die in diem, nisi in separatione septem dierum duntaxat: Non est differentia inter domum clausam & domum absolutam, nisi quod domus clausa in medio sui polluat, at domus absoluta polluit tam in medio sui, quam a parte posteriori; tam hæc quam illa polluit ingressu: Lapides, in quibus fuerit plaga, in eorum parte posteriori polluunt. Non est differentia inter vota

נדרים לבדק הבית ואבדו חייב באחריותן נרבות אין משלם אלא טובת הנאתו בלבר.

ו אין בין במת יחיד לבמת צבור אלא כל שנדר ונרב קרב בבמת יחיד כל שאין נדר ונרב קרב בבמת צבור אין בין שילה לירושלם אלא שבשילה בנין אבנים מלמטה ויריעות מלמעלה · אין בין כהן משוח בשמן המשחה המשמש לכהן משוח שעבר אלא פר יום הכיפורים ועשירית האיפה אין בין מרובה בבגרים משמש למרובה בבגרים שעבר אלא פר הבא על כל המצות · אין בין כהן משוח שעבר למרובה בבגדים שעבר אלא פר הבא על כל המצות · אין בין כהן מרובה בבגדים משמש לכהן משוח שעבר אלא פר יום הכפורים ועשירית האיפה אין בין כהן משוח משמש לכהן מרובה בבגדים שעבר אלא פר יום הכפורים ועשירית האיפה ופר הבא על כל המצות.

פרק שני

א הקורא את המגילה למפרע לא יצא וכן בהלל וכן בתפלה וכן בקרית שמע הקורא את המגילה וטעה והשמי' בה פסוק אחד לא יחזור ויקרא אותו הפסוק בפני עצמו אלא מתחיל מאותו הפסוק וגומר עד סוף וכן בהלל וכן בתפלה וכן בקרית שמע נכנס לבית הכנסת ומוצאן שקראו חציה וגמר עמהן לא יחזור ויקרא מראשה ועד אותו מקום אלא מתחיל מראשה וגומר עד סוף וכן בהלל וכן בתפלה וכן בקרית שמע קראה בלילה לא יצא ידי חובתו אמר רבי יוסי מעשה ברבי יוחנן בן נורי שקראה בצפורי בלילה אמר לו אין שעת סכנה ראיה קראה על פה לא יצא ידי חובתו אמר רבי שמעון בן אלעזר מעשה ברבי מאיר שהלך לאסיא

ta & ſpontanea; niſi quod ſi quis ſanctificet votiva inſtaurationi domus, & perdantur, teneatur cautione futuri damni; at in ſpontaneis non compenſabit niſi commodum utilitatis duntaxat.

VI. Non eſt differentia inter excelſum privatum, & excelſum cœtus, niſi quod omne quod eſt votivum & ſpontaneum, offertur in excelſo privato, cum omne quod ſit votivum & ſpontaneum non poſſit offerri in excelſo cœtus: Non eſt differentia inter Silo & Hieruſalem, niſi quod in Silo in parte inferiori ædificium erat lapidibus extructum, & in ſuperiori erant aulæa. Non eſt differentia inter ſacerdotem unctum oleo unctionis miniſtrantem, & ſacerdotem unctum, qui fuerit remotus, niſi in juvenco diei expiationum, & in decima Ephæ; Non eſt differentia inter ſacerdotem multiplicatum veſtibus miniſtrantem & ſacerdotem multiplicatam veſtibus, qui fuerit remotus, niſi in juvenco, qui afferebatur pro omnibus præceptis; Non eſt differentia inter ſacerdotem multiplicatum veſtibus miniſtrantem & ſacerdotem unctum niſi in juvenco diei expiationis, & in decima parte Ephæ: Non eſt differentia inter ſacerdotem unctum miniſtrantem & ſacerdotem multiplicatum veſtibus, qui ſit remotus, niſi in juvenco diei expiationum, & in decima parte Ephæ, & in juvenco qui offertur pro omnibus præceptis.

CAPUT II.

I. Si legat Megillah ordine inverſo non ſatisfacit debito ſuo, & ſimiliter in Halle, & in oratione, & in lectione Audi; Si legat Megillah & erret & deſerat unum verſiculum, non repetet & leget ipſum verſiculum ſeorſim, at incipiet ab ipſo verſiculo & abſolvet uſque ad finem, & ſimiliter in Hallel, & in oratione, & in lectione Audi: Si ingrediens in domum congregationis inveniat eos, quod dimidium legerint, & perficiat cum iis, non iterum leget ab ejus principio uſque ad eum locum, at incipiet a principio & perficiet uſque ad finem, & ſimiliter in Hallel, & in oratione, & in lectione Audi; Si legat nocte, non ſatisfacit debito ſuo; Dicit R. Joſe: Narratur de R. Jochanan ben Nuri, quod legerit in Tſippori noctu; Dixit illi: Tempus periculi non eſt argumentum: Si legat oraliter, non ſatisfacit debito ſuo: Dicit R. Simeon ben Elieſer: Narratur de R. Meir, quod ſe contulerit Uſſiam ad in-

לעבר את השנה ולא מצא שם מגלה כתובה עברית כתבה מפיו וחזר וקראה מתוכה קראה בין עומד בין יושב בין מוטה בין שתעמיד לה תורגמין בין שבירך לפניה ובין שבירך לאחריה לאחריה ולא בירך לפניה לא בירך לפניה ולא לאחריה יצא.

ב אמר רבי שמעון מעשה ברבי מאיר שקראה בבית הכנסת בטבעון מיושב והיו בני הכנסת יושבין כיון שנגמרה נתנה לאחר וברך עליה קראה בלעז הלעוזות יוצאין ידי חובתן קראה אשורית שומעין ושאין שומעין יוצאין ידי חובתן לעולם אין יוצאין ידי חובתן עד שתהא כתובה אשורית בלשון עברי על דספר ובדיו. הכל חייבין בקריאת מגלה כהנים לוים וישראלים ועבדים משוחררים חללים נתינים וממזרים סרים אדם וסריס חמה פצוע דכא וכרות שפכה כולן חייבין ומוציאין את הרבים ידי חובתן אנדרוגינוס מוציא מינו ולא את שאינו מינו טומטום אינו מוציא לא את מינו ולא את שאינו מינו מי שחציו עבד וחציו בן חורין אין מוציא לא את מינו ולא את שאינו מינו נשים עבדים וקטנים פטורין ואין מוציאין את הרבים ידי חובתן.

ג אמר רבי יהודה קטן הייתי וקריתיה לפני רבי טרפון בלוד וקלסני אמר רבי קטן הייתי וקריתיה לפני רבי יהודה באושא והיו שם זקנים ולא אמר אחד מהן דבר אמרו לו אין מביא ראיה מכאן ואילך הונהגו שיהו קטן קורין אותה לרבים מצות מגילה מתחלתה ועד סופה דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר מאיש יהודי רבי יוסי אומר מאחר הדברים האלה רבי שמעון בן אליעזר אומר מבלילה ההוא אבל הכל מודים שמצותיה לגמור עד סוף כל יום כל יום השביעי חייב בסוכה וכל יום השביעי כשר ללולב כל יום השמיני כשר למילה וכל הלילה כשר לקצירת העומר ולהקטר חלבים ואיברים זה הכלל

intercalandum annum, & non invenerit Megillah scriptam Hebraice, eamque oretenus scripserit, atque iterum in ea legerit; Si legat sive stans sive sedens, sive inclinatus, si constituat interpretem, sive antea sive postea benedixerit, si postea, at non antea benedixerit, si neque antea neque postea benedixerit, satisfacit debito suo.

II. Dicit Rabi Simeon: Narratur, quod Rabi Meir legerit in domo congregationis sedens, & filii congregationis sederent, postquam absoluta est, alteri data fuerit, & super ea benedixerit. Si legat barbare, barbari satisfaciunt: Si legat Assyriace, tam qui intelligant, quam qui non intelligant, satisfaciunt debito suo: Nunquam non satisfaciunt debito suo, nisi quando fuerit scripta Assyriace, lingua Hebraica super libro, atque atramento: Omnes obligantur ad lectionem Megillah, sacerdotes, Levitæ Israelitæ, & servi libertate donati, profanati, Nethinæi, & spurii, eunuchus hominis, & eunuchus solis, contusus, fissus testiculis, omnes obligantur, & liberant cœtum a debito suo; Androgynus liberat qui sunt de sua specie, at non liberat qui non sunt de sua specie: Obstructus non liberat neque illos qui sunt de sua specie, neque illos, qui non sunt de sua specie; Qui sit partim servus, & partium liber non liberat illos qui sunt de sua specie, neque illos, qui non sunt de sua specie: Mulieres, servi, & pueri liberi sunt, at non liberant multos a debito suo.

III. Dicit R. Jehuda: Puer eram, & legi coram R. Tarphon in Lud, & me laudavit: Dicit Rabi: Puer eram, & legi coram R. Jehuda in Ussah, ibique aderant senes, & ex iis nemo aliquid dixit: Responderunt illi. Non adducitur argumentum a permissione: Hinc & ulterius consueverunt, ut puer eam legeret in cœtu: Præceptum Megillah est a principio usque ad finem: Verba R. Meir: R. Jehuda dicit: Incipiendum est a loco ubi dicitur: *Erat vir Judæus*. R. Jose dicit: Ab loco, ubi dicitur: *His ita gestis*. R. Simeon ben Elieser a loco ubi dicitur: *Nocte ista*: At omnes conveniunt, quod ejus præceptum perfici possit usque ad finem totius diei. Toto septiduo obligatur ad tabernaculum; & omnes septem dies sunt legitimi pro palma. Totus dies octavus legitimus est pro circumcisione, & tota nox legitima est pro metendo manipulo, & pro adolendis adipibus, & membris. Hæc est regula generalis:

Pro

דבר שמצותו ביום כשר כל היום ודבר
שמצותו בלילה כשר כל הלילה אבל אין
חייבין עליהן משום נותר ואין מחשבה
פוסלת בהן משום פגול עד שיעלה עמוד
השחר.

ד רבי מנחם ברבי יוסי אומר׳
בני הכנסת לא יקחו את הרחבה אמר רבי
יהודה במה דברים אמורים בזמן שלא
התנו מהן פרנסי אותה העיר אבל אם
התנו עמהן פרנסי העיר רשאין לשנותה
לכל דבר שירצו העושה תיבה ומטפחות
לספר עד שלא נשתמש בהן גבוה רשאי
לישתמש בהו הדיוט וכלים שנשתמש גבוה
אל ישתמש בהן הדיוט אבל משאיל אדם
מטפחתו לספר וחוזר וליקחה ממנו
מטפחות ספרים משנין אותן לספרים אבל
לא לדברים אחרים.

ה העושה מנורה ונר לבית
הכנסת עד שלא נשתקע שם הבעלים מהן
רשאי לשנותן לדבר אחר יחיד שפסק
צדקה בעירו נותנם לעניי עירו בעיר אחרת
נותנה לעניי עיר אחרת הפרנסים שפסקו
צדקה בעירן נותנין אותה לעניי עירן
בעיר אחרת נותנין אותן לעניי עיר אחרת
הפוסק צדקה עד שלא זכו בה הפרנסים
רשאי לשנותן לדבר אחר משזכו בו
הפרנסין אין רשאי לשנותן לדבר אחר
אלא מדעתן.

ו גוי שהקדיש קורא לבית
הכנסת וכתוב עליו לשם בודקין אותו אם
אמר לשם הקדש נדרתי גונזין אותו
אם אמר לשם ברוך הוא נדרתו גוררים
מקום השם וגונזין אותו כלי גבוה
עד שלא נשתמש בהן גבוה רשאי
לישתמש בהן הדיוט משנשתמש בהן
גבוה אין רשאי לישתמש בהן הדיוט
וכלים שנעשו מתחלתן להדיוט אין עושין
אותן לגבוה אבנים וקורות שחצבו מתחלה
להדיוט אין בונין אותן בהר הבית אבני
היכל ועזרות שני פנמו אין להן פריון
וטעונין גניזה אמר רבי יהודה מעשה ברבי
אלעזר ברבי צדוק שלקח בית הכנסת של

Pro re, cujus præceptum est, ut fiat interdiu, totus dies legitimus est; & pro re, cujus præceptum sit, ut fiat nocte, tota nox legitima est; at pro iis non tenentur ratione residui, neque cogitatio ea reprobat ratione abominandi, nisi prius adscenderit columna auroræ.

IV. R. Menachem bar R. Jose: Filii congregationis non emunt plateam. Dicit Rabi Jehuda. De quo hæc dicta sunt? Quando cum iis non pacti fuerint rectores ipsius civitatis, at si cum iis pacti fuerint rectores ipsius civitatis, licet immutare in quam rem libuerit. Si faciat arcam, & lintea pro libro, priusquam iis usus fuerit Deus, licet idiotæ iis uti, & postquam iis fuerit usus Deus, non licet idiotæ iis uti; & vasis, quibus usus fuerit Deus, non utetur idiota; at potest homo commodare linteum pro libro, atque iterum emere ex eo lintea librorum, potest mutare de libris in libros, at non in res alias.

V. Si faciat candelabrum, & lucernam pro domo congregationis, priusquam in iis affigat nomen dominorum, licet ea mutare in res alias, postquam his affixerit nomen dominorum, non licebit ea immutare in res alias: Si privatus decernat eleemosynam in civitate sua, dabitur pauperibus civitatis suæ, in civitate alia, dabitur pauperibus alius civitatis; Rectores qui decreverunt eleemosynam in civitate sua, dabitur pauperibus civitatis suæ, si in civitate alia, dabitur pauperibus alius civitatis; Siquis decernat eleemosynam, priusquam acquisierint rectores, licet eam in rem aliam immutare; at postquam eam acquisierunt rectores, non licet eam in rem aliam immutare, sed distribuenda est juxta eorum mentem.

VI. Si gentilis sanctificet tignum pro domo congregationis, & in eo scribat pro Deo, inquirunt ab eo: Si dicat pro Deo sancto vovi; ipsum abscondunt: Si dicat pro Deo: abradunt locum, ubi scriptum est nomen Dei & ipsum abscondunt: Vas pro Deo priusquam inservierit Deo, potest inservire idiotæ; at postquam inserviit Deo, non poterit inservire idiotæ; & vasa, quæ facta fuerint a principio pro idiota, non faciunt pro Deo: Lapidibus & tignis, quæ cæsa fuerint a principio pro idiota, non ædificant in monte domus: Pro lapidibus templi, & atriorum, qui fracti fuerint, non est redemtio, & sunt abscondendi. Dicit R. Jehuda: Narratur de Rabi Elieser bar R. Zadoch, qui emit domum congregatio-

אכסנדריים שהיתה בירושלם והיה עושה
בה כל חפצו לא אסרו אלא שלא יהא
שם הראשון קרוי עליו.

ז בתי כנסיות אין נוהגין בהן
קלות ראש לא יכנס להן לא בחמה מפני
החמה ובצינה מפני הצינה ובגשמים מפני
הגשמים ואין אוכלין בהן ואין שותין בהן
ואין ישנין בהן ואין מטיילין בהן ואין
אבל קורין ושונין ודורשין בהן והספד
של רבים מספיד בהן אמר רבי יהודה
במה דברים אמורים בישובן אבל בחורבנן
מניחין אותן ומגדלין בהן העשבים מפני
עגמת נפש.

פרק שלישי

א ראש חדש אדר שחל להיות
בשבת קורין פרשת שקלים ומפטירין פרשת
שקלים שביהודע הכהן איזו היא שבת
ראשונה כל שראש חדש אדר חל להיות
בתוכה אפילו בערב שבת בשנייה זכור
ומפטירין כה אמר יהוה פקדתי את אשר
עשה עמלק לישראל איזו היא שבת שנייה
כל שפורים חל להיות בתוכה ואפילו בערב
שבת בשלישית פרה אדומה ומפטירין
וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם איזו
היא שבת שלישית כל שסמוכה לפורים
מאחריו רביעית החדש הזה לכם ראש
חדשים ומפטירין כה אמר יהוה בראשון
באחד לחדש איזו היא שבת רביעית כל
שראש חדש ניסן חל להיות בתוכה ואפילו
בערב שבת היתה פרשת שקלים סמוכה
לאדר בין מלפניה בין מלאחריה קורין
אותה וחוזרין וכופלין אותה וכן בשנייה
וכן בשלישית וכן ברביעית וכן בפורים.

ב שואלין הלכות הפסח בפסח
והלכות עצרת בעצרת הלכות החג בחג
בבית הוועד שואלין בהלכות הפסח קודם
לפסח שלשים יום רבן שמעון בן גמליאל
אומר שתי שבתות יום טוב הראשון של
פסח קורין בפרשת הנף שבתורת כהנים
שאר כל ימות הפסח מדלגין מעניינות
הפסח הכתובין בתורה בעצרת שבעה
שבועות ויש אומרים בחדש השלישי בראש
השנה דבר אל בני ישראל לאמר בחדש

tionis Alexandrinorum, quæ erat Hierosolymæ, & fecit in ea, quod sibi libuit; non prohibuerunt, nisi quod nomen primum in ea non legeretur.

VII. In domibus congregationis non fieri solet contemtus; In eas non ingredietur in æstu propter æstum, & in frigore propter frigus, & in pluviis propter pluvias; neque in iis comedunt & bibunt, neque dormiunt, neque ambulant, at legunt, & student, & exponunt in illis; Luctus publicus fieri potest in illis: Dicit R. Jehuda: De quo hæc dicta sunt? Quando sint habitatæ, si vero fuerint destructæ, faciunt in iis crescere herbas propter anxietatem animi.

CAPUT III.

I. SI novilunium Adar incidat in Sabbathum, legunt in sectione siclorum, & dimittunt in sectione siclorum de Jojada sacerdote. Quænam erat septimana prima? Quando novilunium incidit in eam, vel in vespera Sabbathi. In secundo: *Recordare:* Et dimittunt: *Sic dicit Deus: Recensui quæcunque fecit Amalech Israel*. Quænam est hebdomada secunda? Quando Purim in eam incidat, vel in vigilia Sabbathi: In tertia: *Vacca rufa;* & dimittunt: *Et effundam super vos aquam mundam, & mundabimini*. Quænam erat hebdomada tertia? Quæ proxima erat festo Purim post illud: In quarta. *Mensis iste vobis principium mensium*. Et dimittunt: *Sic dicit Dominus in primo mense prima die mensis*. Quænam erat hebdomada quarta? Quando novilunium Nisan in eam incidebat, vel in vigilia Sabbathi; Sectionem siclorum, si proxima esset Adar sive antea sive postea, legebant, atque iterum, ac tertio legebant; Et similiter in secunda, in tertia, & in quarta, & in festo Purim.

II. Interrogant de constitutionibus Paschatis in Paschate, & de constitutionibus Pentecostis in Pentecoste, & de constitutionibus festi Tabernaculorum in festo Tabernaculorum; in domo congregationis inquirunt de constitutionibus Paschatis triginta diebus ante Pascha; Raban Simeon ben Gamaliel duabus hebdomadis: In die primo festo Paschatis legunt in Parascha quæ invenitur in lege sacerdotum, sc. in Levitico; & reliquis diebus transiliunt ex speciminibus Paschatis, quæ deprehenduntur in lege: In Pentecoste: *Septem hebdomadas*. Et sunt qui dicunt: *Mense tertio*: In principio anni; *Loquere ad*

filios

השביעי באחד לחדש ונומר ויש אומרים ויהוה פקד את שרה ביום הכפורים קורין אחרי מות ומפטירין בעשור שבחומש הפקודים ביום טוב הראשון של חג קורין דבר אל בני ישראל לאמר בחמשה עשר יום לחדש השביעי הזה חג הסוכות וגומר בשני ביום השני בשלישי וביום השלישי ברביעי וביום הרביעי בחמישי וביום החמישי בששי וביום הששי בשביעי וביום השביעי בשמיני וביום השמיני בראש חדש של חנוכה קורין ובראשי חרשיכם.

ג מקום שפוסקין בשבת בשחרית משם מתחילין במנחה במנחה משם מתחילין בשני בשני משם מתחילין בחמישי בחמישי משם מתחילין בשבת הבאה רבי יהודה אומר מקום שפוסקין בשבת בשחרית משם מתחילין לשבת הבאה.

ד ביום טוב חמשה ביום הכפורים ששה בשבת שבעה אם רצו להוסיף אל יוסיפו דברי רבי ישמעאל רבי עקיבה אומר ביום טוב חמשה ביום הכפורים ששה ובשבת שבעה ואם רצו להוסיף מוסיפין הכל עולין למניין שבעה אפילו אשה אפילו קטן אין מביאין את האשה לקרות ברבים.

ה בית הכנסת שאין להם מי שיקרא אלא אחד עומד וקורא ויושב עומד וקורא ויושב ועומד וקורא ויושב אפילו שבעה פעמים בית הכנסת של לעוזות אם יש להם מי שיקרא עברית פותחין עברית וחותמים אם אין להם מי שיקרא אלא אחד אין קורא אלא אחד אין עושין מעמד ומושב פחות משבעה פעמים ואין אומרים ברכת אבלים פחות מעשרה ואין מעמד פחות מעשרה ואין אבלים מן המניין אין אומרים ברכת חתנים פחות מעשרה וחתנים מן המניין אומרים ברכת חתנים בין בסעודת ארוסים בין בסעודת נישואים בין בחול בין בשבת רבי יהודה אומר אם כאו פנים חדשות אומר ברכת חתנים ואם לאו אין אומרים ברכת חתנים אימתי מסיעים על החודש לאור עיבורו כיצד חל להיות ערב שבת ושבת מסיעים עליו למוצאי שבת אמר רבי אלעזר ברבי

filios Israel, dicendo: *Mense septimo prima die mensis &c.* Et sunt qui dicunt: *Et Deus visitavit Sarah:* In die expiationum legunt: *Post mortem:* Et dimittunt: *Decima*. Sicut invenitur in libro Enumeratorum: Die primo festo Tabernaculorum legunt: *Loquere ad filios Israel, dicendo. Die quinta decima mensis septimi hujus festum Tabernaculorum &c.* In secundo: *Die secundo:* In tertio: *Et die tertio:* In quarto: *Et die quarto:* In quinto: *Et die quinto:* In sexto: *Et die sexto:* In septimo: *Et die septimo.* In octavo: *Et die octavo:* In novilunio Canucah legunt: *Et in noviluniis vestris.*

III. Ubi cessant in Sabbatho mane, inde incipiunt tempore pomeridiano; ubi cessant in tempore pomeridiano, inde incipiunt die secundo, ubi cessant die secundo, inde incipiunt die quinto; Ubi cessant die quinto, inde incipiunt in Sabbatho futuro. R. Jehuda dicit: Ubi cessant in Sabbatho mane, inde incipiunt Sabbatho futuro.

IV. Die festo legunt quinque, die expiationum sex, in Sabbatho septem; Si vellent addere, non licebat addere; Verba R. Ismael. R. Akiba dicit: Die festo quinque; die expiationum sex, & in Sabbatho septem; Si vellent addere, addebant; Omnes poterant annumerari in septem, vel mulier, vel puer; at non adducunt mulierem ad legendum in cœtu.

V. Si in domo congregationis non sit qui legat nisi unus, surgit, & legit, & sedet, & surgit & legit; & sedet, & surgit & legit, & sedet vel septies: Si in domo congregationis barbarorum sit qui legat Hebraice, incipiunt, & absolvunt Hebraice: Si non sit, qui legat, nisi unus, non leget nisi unus: Nonfaciunt stationem, & consessum minus septem vicibus, neque dicunt benedictionem lugentium pauciores decem, neque statio constat paucioribus decem, & lugentes cum his non annumerantur: Neque dicunt benedictionem sponsorum pauciores decem, & sponsi cum his annumerantur; Dicunt benedictionem sponsorum tam in convivio sponsali, quam in convivio nuptiali, tam die profano, quam in Sabbatho: R. Jehuda dicit: Si veniant personæ novæ dicet benedictionem sponsorum, si minus, non dicent benedictionem sponsorum: Quando proficiscuntur in novilunio ad lucem lunæ? Quomodo? Si incidat in vesperam Sabbathi, in Sabbatho proficiscuntur in exitu Sabbathi. Dicit R. Eliéser bar R. Zadoch: Hujusmodi erant societates Hie-

צדוק כך היו חבורות שבירושלם נוהגים אלו לבית המשתה ואלו לבית האבל אלו לסעודת ארוסים ואלו לסעודת נישואים אלו לשבוע בן ואלו לליקוט עצמות שבוע הבן וליקוט עצמות שבוע הבן קודם לליקוט עצמות בית המשתה ובית האבל בית המשתה קודם לבית האבל רבי ישמעאל היה מקדים בית האבל לכולם שנאמר טוב ללכת אל בית אבל וגומר רבי מאיר אומר משם רבי עקיבא מה תלמוד לומר והחי יתן אל לבו עבד דיעבדון לך לוי דוילון לך ספוד דיספדונך קבור דיקברונך.

ו אין קורין בתורה פחות משלשה פסוקים בכרך אחד אם היתה פרשה של ארבעה של חמשה הרי זה קורא את כולם היתה פרשה של חמשה וקרא שלשה והניח את השנים העומד אחריו לקרות קורא אותם שנים ועוד שלשה בפרשה אחרת אם היתה פרשה של ארבעה ושל חמשה הרי זה קורא את כולה אין מפטירין בנביא פחות משלשה פסוקים בכרך אחד אם היתה פרשה של ארבעה ושל חמשה פסוקים הרי זה קורא את כולה המקצר הרי זה משובח אם היתה פרשה קטנה כגון כה אמר יהוה חנם נמכרתם קורא אותה בפני עצמה אין משיירין בסוף הספר אלא כדי שיקראו שבעה שייר כדי שיקראו ששה קורא אותם ששה ועוד שבעה בחומש אחר אין משיירין בסוף התורה אלא כדי שיקראו שבעה שייר כדי שיקראו ששה וקראו אותם ששה חוזר העניין וקורא אותם שבעה.

ז מדלגים בנביא ואין מדלגים בתורה ואין מדלגין מנביא לנביא ובנביא של שנים עשר מדלגים ובלבד שלא ידלג מסוף הספר לראשו מכרכים תורה במטפחות תורה וחומשים במטפחות חומשים תורה וחומשים במטפחות נביאים אבל לא נביאים במטפחות תורה וחומשים נותנים תורה על גבי תורה וחומשים אחד קורא בתורה ואחד מתרגם לא יהא אחד קורא ושנים מתרגמים ולא שנים קורים ואחד מתרגם. ולא שנים קורים ושנים מתרגמים אחד קורא בנביא ואחד מתרגם אחד קורא ושנים מתרגמים אבל לא שנים קורים ואחד מתרגם ולא שנים קורים ושנים מתרגמים אחד קורא את המגילה ואחד מתרגם אחד קורא ושנים מתרגמים שנים קורין ואחד מתרגם שנים

Hierosolymæ: Isti in domum convivii, & illi in domum luctus, isti ad convivium desponsatorum, & illi ad convivium nuptiale. Illi ad hebdomadam filii, & isti ad colligendum ossa; Si sit hebdomada filii, & collectio ossium, hebdomada filii præcedit collectionem ossium; Domus convivii & domus luctus, domus convivii præcedit domum luctus: Rabi Ismael præferebat domum luctus omnibus: Dictum est enim: *Melius est ire ad domum luctus &c.* R. Meir dicit nomine R. Akiba. Cur dictum est: *Et vivens cogitat quid futurum sit*? Fac ut tibi fiat: Luge, ut alii pro te lugeant: Plange, ut alii pro te plangant; sepeli, ut alii sepeliant.

VI. Non legunt in lege minus tribus versiculis in uno volumine. Si sectio constet quatuor, & quinque, leget omnes. Si sectio constet quinque, & legat tres, & relinquat duos, si stet post illum ad legendum, leget hos duos, & præterea tres in alia sectione; Si sectio constet quatuor, & quinque, ecce leget omnes; Non dimittunt in propheta minus tribus versiculis in uno volumine. Si constet sectio quatuor & quinque, leget omnes, si abbreviet erit laudabilius; Si fuerit sectio brevis; e. g. *Sic dixit Dominus gratis venundati estis*: Leget seorsim; Non relinquunt in fine libri, nisi ut legant setem, si relinquat ut legant sex, leget istos sex, & præterea septem in alio Pentateucho; Non relinquat in fine legis, nisi ut legant septem, si relinquat ut legant sex, & legerint istos sex, repetet subjectum, & leget hos septem.

VII. Transiliunt in propheta, at non transiliunt in lege; neque transiliunt de propheta in prophetam, at in prophetia duodecim prophetarum transiliunt; dummodo ne transiliat a fine libri ad ejus principium: Involvunt legem in linteo legis, & Pentateuchum in linteo Pentateuchi legem, & Pentateuchum in linteis prophetarum, at non prophetas in linteis legis, & Pentateuchi. Licet imponere legem super lege, & Pentateuchum super Pentateucho, at non prophetas super lege, & Pentateucho. Alter legit in lege, & alter interpretatur; at unus ne legat, & duo interpretentur, neque duo legant, & duo interpretentur; Unus leget in propheta & alter interpretabitur, unus leget, & duo interpretantur; At duo non legunt, & unus interpretatur, neque duo legunt, & duo interpretantur: Unus legit Megillah, & alter interpretatur; unus legit, & duo interpre-

קוריז ושנים מתרגמים קטן מתרגם על ידי גדול אבל אין כבוד שיתרגם גדול על ידי קטן שנאמר ואהרן אחיך יהיה נביאך.

ח חזן הכנסת לא יקרא עד שיאמרו לו אחרים וכן ראש בית הכנסת לא יקרא עד שיאמרו לו אחרים שאין אדם מבזבזהו בידיו לעצמו חזן הכנסת העומד לקרות אחר עומד ומחזן לו עד שעה שיקרא.

ט כיצד היו זקנים יושבים פניהם כלפי העם ואחוריהם כלפי קדש כשמניחין את התבה פנים כלפי העם ואחוריהם כלפי קדש כשהכהנים נושאים כפיהם פניהם כלפי העם ואחוריהם כלפי קדש חזן הכנסת פניו כלפי קדש וכל העם פניהם כלפי קדש שנאמר ותקהל העדה אל פתח אהל מועד. אין פותחין פתחי בתי כנסיות אלא למזרח שכן מצינו בהיכל שהיה פתוח למזרח שנאמר והחונים לפני המשכן קדמה לפני אהל מועד מזרחה אין בונין אותו אלא בגובהה של עיר שנאמר בראש הומיות תקרא.

י איזו היא קימה שאמרה תורה מפני שיבה תקום עומד מפניו [בתוך ארבע אמות איזה הוא הדור שאמרה תורה והדרת פני זקן לא עומד במקומו ולא מדבר במקומו ולא סותר את דבריו נוהג בו מורא ויראה משא ומתן בכניסה וביציאה והם קודמים לכל אדם שנאמר ואתן אותם ראשים עליכם היוצא למלחמת הרשות חופר ויושב חופר ומכסה שנאמר וחפרת בה ושבת ונומר. המסיך את רגליו פניו כלפי העם המטיל את המים אחוריו כלפי קדש אמר רבי יוסי במה דברים אמורים מן הצופים ולפנים אבל מן הצופים ולחוץ אין צריך. הפורס על שמע והמברך על הפירות ועל המצות הרי זה לא יענה אחר עצמו אמן אם ענה הרי

pretantur; duo legunt, & unus interpretatur, duo legunt, & duo interpretantur; Puer potest interpretari ope majorennis, at non est decorum, ut majorenni interpretur opera pueri: Dictum est enim: *Et Aharon frater tuus erit interpres tuus.*

VIII. Minister congregationis non leget, nisi prius illi dixerint alii; & similiter princeps congregationis non leget, nisi prius alii dixerint; quia homini non licet se pudore suffundere: Minister congregationis surgit ad legendum; alter surgit, eique ministrat usque ad tempus lectionis.

IX. Quomodo seniores considebant? Eorum facies conversæ erant ad populum, & eorum dorsa ad sanctuarium; quando deponunt arcam, eorum facies conversæ erant ad populum, & eorum dorsa ad sanctuarium; Quando sacerdotes elevant manus, eorum facies conversæ erant ad populum, & eorum dorsa ad sanctuarium; Facies ministri congregationis conversa erat ad sanctuarium, & facies universi populi conversæ erant ad sanctuarium: Dictum est enim: *Et congrega cœtum ad ostium tentorii conventus:* Non aperiunt portas domorum congregationis nisi ad orientem; Etenim sic deprehendimus in templo, quod esset apertum ad orientem: Dictum est enim: *Et castrametabuntur coram tabernatulo ad orientem in conspectu tentorii conventus ad orientalem plagam:* Non ædificant ipsam nisi in loco editissimo civitatis. Dictum est enim: *In capite turbarum clamitat.*

X. Quænam erat assurrectio, quæ memoratur in lege: *Coram sene assurges?* coram eo intra quatuor cubitos: Quænam est honorificentia, quæ memoratur in lege: *Et honorabis faciem senis?* Non sedebit in ejus loco, neque impugnabit ejus verba; Et observabit reverentiam, & timorem in eo: In mercatura, in introitu, & in exitu illi præcedunt omnes homines: Dictum est enim: *Et dedi eos duces super vos:* Si egrediantur ad bellum arbitrarium fodiet, & sedebit, fodiet, & teget: Dictum est enim: *Tum fodies cum eo, sedebisque &c.* Si tegat pedes suos, facies ejus conversa erit ad populum; si mingat ejus dorsum conversum erit ad sanctuarium: Dicit R. Jose: De quo hæc dicta sunt? Ex Sophim & interius, at ex Sophim & exterius, non est necesse: Si dividat orationem Audi, & benedicat super fructus, & super præcepta, ecce non respondebit post se amen, si respondeat, hæc est consuetudo stultitiæ; Non re-

זה דרך בורות אין עונים אמן לא יתומה לא קטופה בן עזאי אומר העונה אמן יתומה יהיו בניו יתומים קטופה יתקטפו ימיו ארוכה יאריך ימים ושנים. פותח פורס על שמע ומתרגם רבן שמעון בן גמליאל אומר יהא זהיר בעצמו שלא יתגלה סומא פורס על שמע ומתרגם רבי יהודה אומר כל שלא ראה מאורות מימיו לא יפרוס על שמע אמרו לו הרבה דרשו במרכבה ולא ראו אותם מעולם כהן שיש בו מום בפניו בידיו וברגליו הרי זה לא ישא את כפיו מפני שהעם מסתכלים בו ואם היה חבר עיר הרי זה מותר הרי שהיה עוטף במעפורת ובפילדים אין כבוד שיקרא ויתרגם ויעבר לפני התיבה וישא את כפיו.

יא התולה מזוזתו בתוך פתחו סכנה ואין בה מצוה נתנה במקל ותלאה אחר הדלת סכנה ואין בה מצוה של בית מונבז המלך היו עושים כן בפנדקאות. יש נקראים ומתרגמים נקראים ולא מתרגמים לא נקראים ולא מתרגמים מעשה בראשית נקרא ומתרגם מעשה לוט ושתי בנותיו נקרא ומתרגם מעשה יהודה ותמר נקרא ומתרגם מעשה ענל ראשון נקרא ומתרגם הקללות שבתורה נקראים ומתרגמים לא יהא אחד מתחיל ואחד גומר אלא המתחיל הוא גומר את כולם אזהרות ועונשים שבתורה נקראים ומתרגמים מעשה אמנון ותמר נקרא ומתרגם מעשה אבשלום בפילגשי אביו נקרא ומתרגם מעשה פילגש בגבעה נקרא ומתרגם הודע את ירושלם נקרא ומתרגם ומעשה באחד שהיה קורא לפני רבי אליעזר הודע את ירושלם ומתרגם אמר לו צא והודיע תועבותיה של אמך.

יב המרכבה קורים אותה לרבים. מעשה ראובן נקרא ולא מתרגם ומעשה ברבי חנניה בן גמליאל שהיה קורא בעכו וילך ראובן וישכב את בלהה וגומר ויהיו בני יעקב שנים עשר ואמר למתרגם אל תתרגם אלא אחרון מעשה ענל השני נקרא ולא מתרגם אלו הם מעשה ענל השני מן ויאמר משה אל אהרן מה עשה

spondent amen pupillare, neque amen acceleratum. Ben Azai dicit: Si respondeat amen pupillare, ejus filii erunt pupilli; si respondeat amen acceleratum, amputabuntur dies sui, accelerabuntur dies sui & anni sui minuentur: Si dividat in lectione Audi, & interpretetur. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Se ipsum monebit, ne manifestetur: Cœcus si dividat super lectione Amen, & interpretetur; R. Jehuda dicit; Qui non vidit luminaria in vita sua, non dividet super lectione Audi. Dixerunt: Multi exposuerunt currum, & eum nunquam viderunt; Si sacerdoti fuerit vitium in manibus & pedibus suis, non elevabit manus suas; quia populus in eum considerat; si fuerit socius civitatis, licebit: Si tegatur velo, & linteo, non est decorum ut legat, & interpretetur, & transeat ante arcam, & elevet manus suas.

XI. Si appendat Mesusam intra portam suam, est periculum: at non est in ea præceptum: Si imponat baculo, & appendat valvæ, est periculum & non est in ea præceptum: Familia regis Monbaz ita faciebat in diversoriis: Sunt quædam quæ leguntur, & exponuntur, leguntur, & non exponuntur, non leguntur neque exponuntur; Opus creationis legitur, atque exponitur, opus Lot, & duarum suarum filiarum legitur, atque exponitur, opus Juda & Thamar legitur & exponitur, opus vituli prioris legitur atque exponitur, maledictiones, quæ sunt in lege, leguntur, atque exponuntur; non erit unus, qui incipiat, & alter qui absolvat, at qui incipit, ipse absolvet omnia: Præmonitiones, & supplicia in lege memorata leguntur, & exponuntur, opus Ammon & Thamar legitur, atque exponitur, opus Absalom cum concubinis patris sui legitur & exponitur; opus concubinæ in Gabaon legitur & exponitur; casus Hierusalem legitur & exponitur: Narratur: Quidam legit coram R. Eliezer casum Hierusalem, & interpretatus est: Dixit illi: Egredere, & cognosce abominationem matris tuæ.

XII. Currum legunt in cœtu. Opus Ruben legitur, at non exponitur. Narratur: R. Chananjah ben Gamaliel legit in Aco. *Abiit Ruben & concubuit cum Bilhab &c. Et fuerunt filii Jacob duodecim:* Et dixit interpreti; Noli interpretari nisi postremum. Opus vituli secundi legitur, at non exponitur; Hoc est opus vituli secundi, a versu: *Et dixit Mose ad Aharon: Quid fecit tibi* po-

לך העם הזה עד וירא משה את העם כי פרוע הוא ועוד כתוב אחר ויגף יהוה את העם מכאן אמר רבי שמעון בן אלעזר אין אדם רשאי למשיב על הקלקלה שמתשובה שהשיבו אהרן למשה פרשו המינים מעשה דוד ובת שבע לא נקרא ולא מתרגם והסופר מלמד כדרכו . כל המקראות הכתובות לגנאי קורים אותן לשבח כגון אשה תארש ואיש אחר ישגלנה כל מקום שכתוב ישגלנה קורים אותו ישכבנה כגון בשחין מצרים ובעפלים כל מקום שכתוב בעפולים קורים אותו בטחורים וכגון ורובע הקב דביונים בחמשה כסף לאכול את צואתם ולשתות את מימי רגליהם וישימם למוצאות עד היום רבי יהושע בן קרחה אומר וישימם למוצאות קורים אותו ככתבו מפני שהוא גנאי של עבודה זרה כתב הנכתב ליחיד מכניז אותו לרבים לרבים אין מכנין אותו ליחיד רבי יהודה אומר המתרגם פסוק בצורתו הרי זה בדאי והמוסיף הרי זה מגדף תרגמן העומד לפני חכם אינו רשאי לא לפחות ולא להוסיף ולא לשנות אלא אם כן יהיה אביו או רבו.

populus iste? Usque ad locum: *Et vidit Mose populum, quia otiosus esset:* Et præterea ſcriptum eſt: *Et plaga percuſſit Deus populum.* Hinc dixit R. Simeon ben Elieſer: Nemini licet reſpondere propter depravationem, niſi ex reſponſo, quod reſpondit Aharon Moſi: Exponunt hæretici: Opus David & Batſaba non legitur, neque exponitur: & Scriba docet juxta conſuetudinem ſuam: Omnes textus, qui ſcripti ſunt in dedecus, legunt in laudem; e. g. *Uxorem deſponſabis, & vir alter diſcooperiet eam.* Ubi ſcriptum eſt ישגלנה legunt ישכבנה *concumbet cum ea*: e. g. *Puſtula Ægypti & hæmorrhoidibus:* Ubicunque legitur בעפולים legunt בטחורים ſc. in poſterioribus corporis partibus: & ſimiliter: *Et quarta pars cabi ſtercoris columbarum quinque argenteis: Ut comedant ſtercora ſua, & bibant urinam pedum ſuorum? Et poſuit eos in inquinamentum uſque ad hodiernum diem.* R. Jehoſua ben Korcha dicit: *Et poſuit eos in inquinamentum.* Legunt ſicut ſcriptum eſt, quia eſt ignominia Idololatriæ: Si textus ſcriptus ſit pro privato, convertunt pro cœtu, ſi pro cœtu, non convertant pro privato. R. Jehuda dicit: Si interpretetur verſiculum juxta ejus formam, ecce erit mendax, ſi addat, erit excellens; Interpres ſtans coram ſapiente non poterit explicare, neque addere, neque immutare, niſi ſi fuerit ejus pater, aut magiſter.



TRACTATUS DE VOLUMINE ESTHER

Gemara Hierosolymitana illustratus.

NUNC PRIMUM

A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א מגילה נקראת באחד עשר בשנים עשר בשלשה עשר בארבעה עשר בחמשה עשר לא פחות ולא יתר . כרכים המוקפין חומה מימות יהושע בן נון קורין בחמשה עשר. כפרים ועיירות גדולות קורין בארבעה עשר אלא שהכפרים מקדימין ליום הכניסה.

ב כיצד חל להיות בשני כפרים ועיירות גדולות קורין בו ביום ומוקפות חומה למחר . חל להיות בשלישי או ברביעי כפרים מקדימין ליום הכניסה ועיירות גדולות קורין בו ביום . ומוקפות חומה למחר.

ג חל להיות בחמישי כפרים ועיירות גדולות קורין בו ביום ומוקפות חומה למחר.

ד חל להיות ערב שבת כפרים מקדימין ליום הכניסה . ועיירות גדולות ומוקפות חומה קורין בו ביום.

ה חל להיות בשבת כפרים ועיירות גדולות מקדימין ליום הכניסה , ומוקפות חומה למחר.

ו איזו היא עיר גדולה כל שיש בה עשרה בטלנין . פחות מיכן הרי זה כפר . באילו אמרו מקדימין ולא מאחרין אבל זמן עצי כהנים והעם ותשעה באו וחגיגה והקהל מאחרין ולא מקדימין אף על פי שאמרו מקדימין ולא מאחרין מותרין בהספר ובתענית ובמתנות לאביונים אמר רבי יהודה אימתי מקום שנכנסין בשני ובחמישי . אבל מקום שאין נכנסין לא בשני ולא בחמישי קורין אותה בזמנה.

ז קראו את המגילה באדר הראשון ונתעברה השנה קורין אותה

CAPUT PRIMUM.

I. MEgillah legitur undecimo mensis Adar, duodecimo, & decimo tertio, & decimo quarto, decimo quinto, non infra nec ultra: Oppida muro circumdata a tempore Josue filii Nun legunt decimo quinto; pagi & urbes magnæ legunt decimo quarto, nisi quod pagi anticipent diem congregationis.

II. Quomodo? Si dies decimus quartus incidat in secundum, pagi & urbes magnæ legunt eodem die, & urbes muro circumdatæ die sequenti: Si incidat in tertium, aut in quartum, pagi anticipant diem congregationis, & urbes magnæ legunt eodem die, & muro circumdatæ die sequenti.

III. Si incidat in quintum, pagi & urbes magnæ legunt eodem die, & muro circumdatæ die sequenti.

IV. Si incidat in vesperam Sabbathi, pagi anticipant diem congregationis, & urbes magnæ, & muro circumdatæ legunt eodem die.

V. Si incidat in Sabbathum, pagi & urbes magnæ anticipant diem congregationis, & muro circumdatæ legunt die sequenti.

VI. Quænam est urbs magna? In qua fuerint decem homines otiosi, si pauciores est pagus; De his dixerunt, quod anticipent, & non differant. At tempus lignorum sacerdotum, & nonam diem Ab, sacrificium solenne, & congregationem differunt, & non anticipant: Licet dixerint: anticipant & non differunt, licita tamen sunt in luctu, & in jejunio, & dona pro pauperibus. Dicit R. Jehuda: Quando? In loco quo congregantur in secundo, & in quinto; At in loco, in quo non congregantur neque die secundo, neque quinto, non legunt nisi in tempore suo.

VII. Si legant Megillah in Adar primo, & annus intercaletur; legent in Adar

באדר השני. אין בין אדר הראשון לאדר השני אלא במקרא מגילה ומתנות לאביונים.

ח אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד אין בין שבת ליום הכיפורים אלא שזה זדונו בידי אדם וזה זדונו בהיכרת.

ט אין בין המודר הנאה מחבירו למודר ממנו מאכל אלא דריסת הרגל וכלים שאין עושין בהן אוכל נפש. אין בין נדרים לנדבות אלא שהנדרים מתו או נגנבו חייבין באחריותן. נדבות מתו או נגנבו אין חייבין באחריותן.

י אין בין זב הרואה שתי ראיות לרואה שלש אלא קרבן. אין בין מצורע מוסגר למצורע מוחלט אלא פריעה ופרימה תגלחת וצפורים.

יא אין בין ספרים לתפילין ומזוזות אלא שהספרים נכתבין בכל לשון. ותפילין ומזוזות אינן נכתבות אלא אשורית רבן שמעון בן גמליאל אומר אף בספרים לא התירו שיכתבו אלא יוונית.

יב אין בין כהן משוח בשמן המשחה למרובה בגדים אלא פר הבא על כל המצות. אין בין כהן ששימש לכהן שעבר אלא פר יום הכיפורים ועשירית האיפה.

יג אין בין במה גדולה לבמה קטנה אלא פסחים. זה הכלל כל שהוא נידר ונידב קרב בבמה וכל שאינו לא נידר ולא נידב אינו קרב בבמה.

יד אין בין שילה לירושלם אלא שבשילה אוכלים קדשים קלים ומעשר שני בכל הרואה. ובירושלם לפנים מן החומה. ובאן ובאן קדשי קדשים נאבלין לפנים מן

Adar ſecundo: Non eſt differentia inter Adar primum & Adar ſecundum niſi quoad lectionem Megillah, & dona pauperum.

VIII. Non eſt differentia inter diem feſtum & Sabbathum, niſi quod ad cibum animarum duntaxat. Non eſt differentia inter Sabbathum & diem expiationis, niſi quod iſte de induſtria peccans, puniatur per manus hominum, & ille de induſtria peccans puniatur excidio.

IX. Non eſt differentia inter eum qui voveat ſe non capturum utilitatem a ſocio ſuo, & inter eum, qui voveat ſe non capturum cibum, niſi quod ad calcationem pedis, & vaſa, in quibus non faciunt cibum animarum: Non eſt differentia inter votiva & ſpontanea, niſi quod votiva obligent ad cautionem de futuro damno, & ſpontanea non obligant ad cautionem de futuro damno.

X. Non eſt differentia inter ſeminifluum, qui duas viſiones viderit, & inter eum, qui tres viderit, niſi quod ad ſacrificium: Non eſt differentia inter leproſum incluſum, & leproſum abſolutum, niſi quod ad retectionem capitis, & lacerationem veſtis, abraſionem & aves.

XI. Non eſt differentia inter libros Thephilin, & Meſuſam, niſi quod libri ſcribi poſſunt in omni lingua, at Thephilin, & Meſuſa non ſcribi poſſunt niſi Hebraice. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Etiam libros non permiſerunt ſcribi niſi Græce.

XII. Non eſt differentia inter ſacerdotem unctum oleo unctionis, & multiplicatum veſtibus, niſi quod ad juvencum, qui offerebatur pro omnibus præceptis: Non eſt differentia inter ſacerdotem miniſtrantem & eum qui remotus eſt, niſi quod ad juvencum diei expiationum, & decimam partem Ephæ.

XIII. Non eſt differentia inter excelſum magnum & excelſum parvum, niſi quod ad ſacrificia Paſchalia: Hæc eſt regula generalis: Omne votivum & ſpontaneum offertur in excelſo: Quod non eſt neque votivum neque ſpontaneum, non offertur in excelſo.

XIV. Non eſt differentia inter Schilo & Hieruſalem, niſi quod in Schilo comedebant ſanctitates leves, & decimas ſecundas, in omni loco, quo videbatur: At Hieroſolymæ intra muros: At in utroque loco comedebant ſanctitates ſanctitatum intra vela: In ſanctitate Schilo fuit poſt eam permiſſio, at in

הקלעים . קדושת שילה יש אחריו היתר וקרושת ירושלם אין אחריה היתר.

סליק פירקא

הלכה א מגילה נקראת כו'. רבי אילא שמעון בר בא בשם רבי יוחנן כתיב לקיים את ימי הפורים האלה בזמניהם . מה תלמוד לומר בזמניהם . רבי יונה ורבי יוסה . רבי יונה אמר ליתן להן זמנים אחרים. רבי יוסה אומר זמנים שקבעו להם חכמים ואילו הן אחד עשר ושנים עשר ושלשה עשר וארבעה עשר וחמשה עשר. או אינו אלא ששה עשר ושבעה עשר . רבי אבהו בשם רבי לעזר ולא יעבר. לא יעבר . רבי יצחק בר נחמן בשם שמואל לא יעבר ולא יעבר . או אינו אלא תשיעי ועשירי . שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן ימים אין כתיב כאן אלא כימים. תן ימים כנגד ימים אחד עשר ושנים עשר כנגד ארבעה עשר וחמשה עשר. או שנים עשר ושלשה עשר . כנגד ארבעה עשר וחמשה עשר אמר רבי חלבו יום שלשה עשר יום מלחמה היה . הוא מוכיח על עצמו שאין בו ניחה . מעתה אל יקראו בו . לפניו ולאחריו קורין ובו אינן קורין . או אינו אלא תשיעי ועשירי . כימים ימים שהם סמוכים לימים . ואם ימים שהן סמוכים לימים אינן אלא ששה עשר ושבעה עשר לית יכיל . ראמר רבי אבהו בשם רבי אלעזר לא יעבר . ולא יעבר . רבי יצחק בר נחמן בשם שמואל לא יעבר ולא יעבר. תני בשם רבי נתן כל החדש כשר לקריאת המגילה מה טעמא והחדש אשר נהפך להם מיגון לשמחה וגומר. אמר רבי חלבו ובלבד עד חמשה עשר ראמר רבי אבהו בשם רבי לעזר לא יעבור ולא יעבור. הדא דאת אמר לקריאת המגילה אבל לעשות סעורה אינן עושין אלא בארבעה עשר ובחמשה עשר . ואין מחלקים לעניים אלא בארבעה עשר ובחמשה עשר . אין עיניהם של עניים תלויות אלא בארבעה עשר ובחמשה עשר . ויהיו אילו לקריאה ואילו לסעורה. רבי חלבו רבי חונה בשם רב והימים האלה נזכרים ונעשים . נזכרים

in sanctitate Hierosolymæ non fuit post eam permissio.

Finis capitis.

Constitutio I. Megillah legitur &c. R. Ela, Simeon bar Ba nomine R. Jochanan; scriptum est: *Dies Purim isti in temporibus suis*. Cur dictum est: *In temporibus suis*? R. Jonas, & R. Jose: R. Jonas dicit: Ut assignet illis alia tempora. R. Jose dicit: Tempora, quæ statuerunt illis sapientes; & sunt undecimus, & duodecimus, & decimus tertius, & decimus quartus, & decimus quintus, aut non erit nisi decimus sextus, & decimus septimus. Rabi Abau nomine R. Eliefer: *Et non præteribit*, *& non præteribit*. R. Isaach bar Nachman nomine Samuelis: *Non præteribit & non præteribit*: Aut non erit nisi nonus, & decimus: Samuel bar Nachman nomine R. Jonathan: Dies non est scriptum hoc loco, sed *sicut dies*: Assigna dies contra dies, undecimum & duodecimum contra decimum quartum, & decimum quintum; aut duodecimum, & decimum tertium contra decimum quartum & decimum quintum: Dicit R. Cholbo: Dies decimus tertius fuit dies belli. Ille de seipso probet, quod in eo non fuit tranquillitas: Hinc in eo non legent; Ante & post illum legunt, at in illo non legunt: Aut non erit nisi nonus & decimus: *Sicut dies*; dies qui sint proximi diebus: Non erunt nisi decimus sextus, & decimus septimus; Fieri non potest: Etenim dicit R. Abau nomine R. Eliefer: *Non præteribit, & non præteribit*: Rabi Isaach bar Nachman nomine Samuelis: *Non præteribit, & non præteribit*. Traditio nomine R. Nathan: Totus mensis legitimus erat ad legendum Megillah; Qua de causa? Quia dictum est: *Mense, in quo conversa est tristitia in gaudium*. Dicit R. Cholbo; dummodo usque ad decimum quintum. Etenim dicit R. Abau nomine R. Eliefer: *Non præteribit, non præteribit*: Rabi Isaach bar Nachman nomine Samuelis: *Non præteribit, & non præteribit*: Quod dicis, respicit lectionem Megillah, at in faciendo convivio non faciunt convivium nisi die decima quarta & decima quinta; & non distribuunt dona pauperibus nisi die decima quarta, & decima quinta. Et oculi pauperum non dependent nisi a die decima quarta, & decima quinta. Et erunt illi pro lectione, & isti pro convivio. R. Cholbo, R. Huna nomine Rab: *Et dies isti memorabun-*

בקריאה . ונעשים בסעודה . זאת אומרת
שמגילת אסתר ניתנה להדרש . רבי חלבו
רבי יסא בשם רבי לעזר נאמר כאן
דברי שלום ואמת. ונאמר להלן אמת קנה
ואל תמכור . הרי היא כאמיתה של תורה
מה זו צריכה סירטוט . מה זו ניתנה
להידרש . אף זו ניתנה להידרש . רבי
ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק
מגילה שמסר שמואל לדוד ניתנה
להידרש . מה טעמא הכל בכתב זו
המסורת . מיד יהוה זו רוח הקודש . עלי
השכיל מיכן שניתנה להידרש . רבי ירמיה
בעי ולמה לי נן אמרין ותבנית כל אשר
היה ברוח עמו אמר רבי מנא מהו ברוח
ברוח פיו . כרכים המוקפין חומה מימות
יהושע בן נון קורין בחמשה עשר . רבי
סימון בשם רבי יהושע בן לוי חלקו כבוד
לארץ ישראל שהיתה חריבה באותן הימים
ותלו אותה מימות יהושע בן נון . ויקראו
הכל בחמשה עשר . רבי אבהו דרש ישיבת
ישיבה . מה ישיבה שנאמר להלן מימות
יהושע בן נון . אף ישיבה שנאמר כאן
מימות יהושע בן נון. ויקראו הכל בארבעה
עשר רבי יודה בר פזי דרש פרזי פרזות.
נאמר כאן פרזות ונאמר להלן לבד מערי
הפרזי הרבה מאות . מה פרזי
שנאמר להלן מימות יהושע בן נון . אף
פרזות שנאמר כאן מימות יהושע בן נון
תני רבי יהושע בן קרחה אומר מימות
אחשורוש . אמר ליה רבי יוסי בי רבי
יהודה וכי מה ענין שושן הבירה לבוא
לכאן . אם משושן הבירה את למד מעתה
בשושן הבירה אל יקראו ושאר כל
המקומות יקראו . הא תלתא תניין תנייא
קדמייא סבר מימר מימות יהושע בן נון.
תנייא אחרייא סבר מימר מימות
אחשורוש . תנייא אחרייא סבר מימר
עיר מכל מקום . נמצאתה אומר רבי
יהושע בן קרחה ורבי יוסי בי רבי יהודה
שניהם אמרו דבר אחד . אלא שזה למד
מטעם אחד וזה למד מטעם אחד . ותני
כן הסמוך לכרך והנראה עמו הרי הוא
כיוצא בו . רבי אייבו בר נגרי בשם רבי
חייא בר בא כגון הדא חמתה . לא
אמר אלא כגון הא חמתה עצמה
מוקפת חומה מימות יהושע בן נון . מן

rabuntur, & celebrabuntur: Memorabuntur lectione, & celebrabuntur convivio: Hoc dicis, quod Megillah Esther data sit ad exponendum. R. Cholbo, R. Isa nomine Rabi Elieser: Dictum est hic: *Verba pacis, & veritatis.* Et dictum est ibi: *Veritatem eme, & noli vendere sapientiam.* Ecce hæc est sicut veritas legis: Sicut ista requirit lineationem, ita pariter illa requirit lineationem. Sicut ista data est ad exponendum, ita pariter illa data est ad exponendum. Rabi Hieremias nomine R. Ismael bar R. Isaach: Megillah, quam tradidit Samuel Davidi, data est ad exponendum. Qua de causa? Quia dictum est: *Omnia venerunt scripta:* Hæc est traditio: *Manu Dei:* Hic est spiritus sanctus: *Ut intelligerem.* Hinc data est ad exponendum R. Hieremias quæsivit; Cur dictum est: *In spiritu?* In spiritu oris sui. Dicit R. Mena: Spiritu oris sui. Oppida muro circumdata a tempore Josue filii Nun legunt decimo quinto. R. Simon nomine R. Jehosua ben Levi: Impertierunt honorem terræ Israel, quæ iis diebus vastata erat, & faciunt eam dependere a tempore Josue filii Nun: Et legent omnes die decima quinta. Rabi Abau exponit: *Sessio, sessio:* Sicut sessio ibi memorata a tempore Josue filii Nun, ita pariter sessio hoc loco dicta a tempore Josue filii Nun. Et legunt omnes die decima quinta. R. Jehuda bar Pazi exponit: Memorantur hic *pagi aperti*, & memorantur ibi *pagi.* Sicut ibi intelligitur de pagis a tempore Josue filii Nun; ita pariter hoc loco intelligendum est de pagis a tempore Josue filii Nun. Traditio: R. Jehosua ben Chorka dicit a tempore Assueri: Dixit illi R. Jose discipulus R. Jehuda: Quid hoc loco memoratur: *In Susan regia urbe?* Si a Susa regia urbe tu probas, in Susa regia urbe non legent, at cetera omnia loca legent: Ecce tres doctores docent: Prior putat dicendum a tempore Josue filii Nun; secundus doctor putat dicendum a tempore Assueri, & tertius doctor putat dicendum: עיר *urbs* omnimode: Deprehenditur, quod dicas, quod R. Jehosua ben Chorka, & R. Jose discipulus R. Jehuda, ambo unum idemque dicant; nisi quod iste ab altera, & ille ab altera ratione doceat; Atqui ita extat traditio; Si fuerit proxima oppido, & cum eo videatur, ecce sicut illud reputatur: R. Abo bar Nigri nomine R. Chijah bar Ba; Sicut ipsa Chamatha; Non dicit nisi sicut Chamatha ipsa circumdata muro a tempore Josue filii Nun: Hinc *& urbes munitissimæ* Ha-

הדא ועדי מכצר הצדים צר וחמת רקת
וכינרת. הצידים כפר חיטייא צר דסמיכה
לה. המת חמתה. רקת טיבריא. כנרת
גיניסר. התיב רבי לוי והכתיב והערבה עד
ים כנרות. מעתה שני גיניסריות היו. או
לא היו אלא שני אבטיניות כגון בית
ירח וצינבריי שהן מגדלות כינרים וחרב
הכרך ונעשה של גוים. איתא חמי בו
אינן קורין ובחוצה לו קורין. חזקיה קרי
לה בארבעה עשר ובחמשה עשר דו חשש
להיא דתני רבי שמעון בן יוחי ואיש כי
ימכר בית מושב עיר חומה. פרט
לטיבריא שהים חומה לה. רבי יוחנן קרי
לה בכנישתא דכיפרא ואמר הדא היא
עיקר טיבריא קדקייתא ולא חשש
להדא דתני רבי שמעון בן יוחי קל
הקילו בקריאתה דתנינן תמן כל שהוא
לפנים מן החומה הרי הוא כבתי ערי
חומה חוץ מן השדות. רבי מאיר אומר
אף השדות. ותני כן הסמוך לכרך והנראה
עמו הרי הוא כיוצא בו. אמר רבי יוחנן
מגבות ועד אנטיפטרס ששים ריבוא
עיירות היו והקטנה שבהן היתה בית שמש
מה כתיב בה ויך באנשי בית שמש כי
ראו בארון יהוה וגומר. ואילו מרוח אחת
היו וכדון אין את מבצע לה קניי לא
נסבה. אמר רבי חנינה קפצה לה ארץ
ישראל. כל העיירות שמנה יהושע אפילו
מאה אינן. רבי שמעון בן לקיש אמר
מוקפות חומה מנה. רבי יוסי בר חנינה
אמר הסמוכות לספר מנה. קרייא מסייע
לרבי יוסי בן חנינה ויהי גבולם מחלף
וגומר. קטת ונהלל ושומרון ויראלה ובית
לחם. מחלף חלף מאילון איילין. בצעננים
אנגייא דקדש. וארמי דמין. הנקב
ציירתה. ויבנאל כפר ימה עד לקום
לוקים. וקטת קטונית. ונהלל מהלול.
ושמרן סימונייה. ויראלה. חירייה. בית
לחם בית לחם צרייה. רבי אחא רבי
יודה בן לוי רבי יהושע בן לוי בשם רבי
לוד וגיא החרשים מוקפות חומה מימות
יהושע בן נון. ולמה לא אמרן ואונו בנין
דכתיב. והא כתיב לוד ואיתאמרת. אלא
בנין דתנינן וגמלת וגדור וחדיד ואונו
וירושלם.. וכן כיוצא בהן. והכתיב ובני

Hassedim, *Tser*, *& Chamat*, *Recheth*, *& Chinereth*: Hassedum, pagus Chitajah, Isar, quæ est illi proxima, Chamat Chamatha, Rechet Tiberias, Chineret Gennasar. Et scriptum est: *Et a solitudine usque ad mare Chineroth*. Hunc duæ sunt Gineseroth. Aut non sunt nisi duo præfecturæ sicut Bet-Jerach, & Tsinbari, quæ sunt turres Cinarim, quas diruit Berach, & factæ sunt gentilim. Veni & vide: In ea non legunt, at extra eam legunt: Ezechias legit die decima quarta & decima quinta; attendit ad illud quod docet Rabi Jochai: *Et vir qui vendiderit domum habitationis civitatis muro circumdatæ*. Excludit Tiberiadem, cui mare erat murus: R. Jochanan legit in congregatione Cypri, & dixit: Hoc erat essentiale Tiberiadis antiquæ, & non attendit ad id, quod docet R. Simeon ben Jochai; allevando allevarunt in lectione: Etenim ibi legimus: Domus quæ fuerit intra murum, ecce reputatur quasi domus urbis muro circumdatæ, exceptis agris; R. Meir dicit, vel agros: Atqui extat traditio: Si fuerit proxima oppido, & cum eo videatur, ecce erit illi similis. Dicit R. Jochanan: A Gabaoth usque ad Tiberiada erant sexaginta myriades civitatum, & earum minima erat Bet-Scemes: Quid de illa scriptum est? *Et percussit viros Bet-Scemes, quia inspexerunt in arcam*: Et iste erant ab uno latere: Nunc si scindas cannas, non capiet. Dicit Rabi Chanina: Eam occludit terra Israel. Omnes urbes, quas numeravit Josue vel centum, illæ sunt. R. Simeon ben Lakisch dicit: Muro circumdatas numeravit. R. Jose bar Chanina dicit: Proximas termino numeravit: Textus favet τῷ R. Jose ben Chanina: *Et fuit terminus eorum de Chaleph*, *Chetat*, *& Naalal*, *& Somron*, *& Irehala*, *& Bet-Lachem*; Eruitur ex Chaleph Chalaph, ex Hajalon Hajalin, Besananim, Haganjah Chades & Adami Damin, Anecheb Sejadeta, & Jabneel, Chephar Jama usque ad Lachum Lochim, & Chetat Chetonit, & Nehelal ex Halul, & Somron Simunajah, & Irehala Chiria, Bet-Lechem Serajah. R. Acha R. Juda ben Levi, R. Jehosua ben Levi nomine Rab: *Lud vallis artificum* circumdata erat muro a tempore Josue filii Nun: Et cur non dicimus; *Et Ono*? Sicut scriptum sit: Atqui scriptum est: *Lud & Itamrat*. At qui legitur: *Et Gamla & Gedor*, *& Chadid*, *& Ono*, *& Hierusalem*: Et pariter his similes: Et scriptum est: *Porro filii El-*

אלפעל עבר ומשעם ושמר הוא בנה את אונו ואת לוד ובנותיה . אמר רבי לעזר כי רבי יוסה בימי פילגש בגבעה חרבה ועמד אלפעל ובנייה . הדא היא דכתיב גם כל הערים הנמצאות שלחו באש . רבי חנניה בשם רבי פינחס לוד ואונו הם הם גיא החרשים . רבי חלבו רבי הונה בשם רבי חייה רבה הכל יוצאין בארבעה עשר שהיא זמן קריאתה . לא בא אלא ללמדך שהמצוות נוהגות באדר שני . רבי יוסי ורבי אחא הוון יתיבין אמר רבי יוסי לרבי אחא לא מסתברא לשעבר אבל לבא והא תני מקום שנהגו לקרותה שני ימים קורין אותה שני ימים . אמר ליה אוף אנא סבר כן. אמר רבי מנא ויאות אילו מי שקרייה בארבעה עשר וחזר וקרייה בחמשה עשר שמא אין שומעין לו . אם אומר את כן שמא נמצאתה עוקר זמן כרכים בידיך . נחמן בריה דרבי שמואל בר נחמן שמחה וששון מיכן שהן אסורים בהספד . ומשתה מיכן שאסורים בתענית. ויום טוב מיכן שאסורים בעשיית מלאכה. אמר רבי חלבו זימנין סגין יתבית קומי רבי שמואל בר נחמן ולא שמעית מיניה הדא מילתא . אמר ליה כל מה דהוה אבא שמיע את שמיע . מילתיה דרבי פליגא דרבי היה מפרסם עצמו שני ימים בשנה רוחץ בשבעה עשר בתמוז . ונוטע נטיעות בפורים . רבי חביבה בשם רבנן דתמן בכל מקום שכתוב יום טוב אין כתיב וקיבל . בכל מקום שכתוב וקיבל אין כתיב יום טוב . וכאן כתיב יום טוב וכתיב וקיבל . רבי סימון בשם רבי שמואל בר נחמן משפחה ומשפחה אילו הכפרים . מדינה ומדינה אילו הכרכים . עיר ועיר אילו העיירות . תני שמואל מפני מה מקדימין ליום הכניסה כדי שיפסקו מים ומזון לאחיהם שבכרכים . רבי פליפא בר פרוטה אמר קומי רבי יונה לית הדא אמרה שאסור בעשיית מלאכה . אמר ליה אין מן הדא לית שמע מינה כלום . הרי חולו של מועד הרי הוא אסור בעשיית מלאכה . והם מספקין מזון לאחיהם שבכרכים . לית לך אלא כהדא דרבי . דרבי הוה מפרסם עצמו שני ימים בשנה. רוחץ בשבעה עשר בתמוז . ונוטע נטיעות

Elphael Heber & Misaam , *& Samad* , *hic ædificavit Ono* , *& Lud* , *& filias ejus* . Dicit R. Eliefer difcipulus R. Jofe : In diebus concubinæ in valle defolata ftetit Elphael , & filii ejus : Hinc fcriptum eft : *Etiam omnes civitates inventas combufferunt igne* . R. Chananjah nomine R. Pinchas : Lud & Ono ecce illæ funt vallis artificum . R. Cholbo , R. Huna nomine Rabi Chijah Raba ; Omnes fatisfaciunt debito die decima quarta , quæ eft tempus lectionis ; Non venit nifi ad te docendum , quod præcepta obfervari foleant in Adar fecundo. R. Jofe, & R. Acha confederunt : Dixit R. Jofe ל R. Acha : Probabiliter non pro tempore præterito, at pro futuro . Atqui extat traditio : Ubi folent legere duobus diebus , legent duobus diebus: Refpondit: Ego quoque ita fentio. Dicit R. Mena: Siquis legat decima quarta , atque iterum legat decima quinta , fortaffe illi non aufcultant : Si ita dicas , fortaffe deprehendetur , quod evertas tempus oppidorum in manu tua : Nachman bar R. Samuel bar Nachman : *Lætitia*, *& gaudium* . Hinc prohibetur luctus: *Et convivium* . Hinc prohibetur jejunium : *Dies feftus* : Hinc prohibetur fieri opus : Dicit R. Cholbo: Multo tempore affedi coram Rabi Samuele , bar Nachman , & ab eo hoc non audivi: Refpondit illi: Quod pater fenfit , tu fentis : Sententia Rabi contraria eft : Etenim Rabi fe manifeftabat duobus diebus in anno , lavabat die decima feptima Tamuz , & plantabat plantam in Purim: R. Ghabiba nomine fapientum : Ubi fcriptum eft : *dies feftus*, non fcriptum eft : *Et accepit* ; Et ubi fcriptum eft ; *Et accepit* ; non fcriptum eft : *dies feftus* : At hoc loco fcriptum eft: *dies feftus* ; & fcriptum eft : *Et accepit* . R. Simon nomine R. Samuel bar Nachman: Scriptum eft : *Familia*, *familia* : Ifti funt pagi : *Provincia*, *provincia* : Ifta funt oppida : *Civitas*, *& civitas* . Iftæ funt civitates: Traditio Samuelis : Cur anticipabant diem congregationis? Ut fuppeditarent aquas, & alimenta fratribus fuis, qui erant in oppidis . R. Philipa bar Pruta dixit coram R. Jona : Hoc non dixit , quod fit interdictum opus : Refpondit : Hinc nihil eruitur : Ecce in die intermedio folennitatis interdictum eft opus : Et illi fuppeditabant aquas & alimenta fratribus fuis , qui erant in oppidis : Hoc tibi non eft nifi juxta fententiam Rabi: Etenim Rabi fe manifeftabat duobus diebus in anno : Lavabat die decima feptima Tamuz , & plantabat

כפורים . רבי יוסטא בי רבי שונם בעא קומי רבי מנא ולא עזרא תיקן שיהו קורין בתורה בשני ובחמישי ובשבת במנחה . ומרדכי ואסתר מתקינים על מה שעזרה עתיד להתקין . אמר ליה מי שסירר את המשנה סמכה למקרא משפחה ומשפחה מדינה ומדינה ועיר ועיר .

הלכה ב כל הם דתנינן חל להיות בארבעה עשר אנן קיימים . אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן מוקפות חומה למחר . אמר רבי יוסה לית כאן חל להיות בשני ולית כאן חל לחיות בשבת חל להיות בשני צומא רבא בחד בשובא . חל להיות בשבת צומא רבא בערובתא .

הלכה ג בעון קומי רבי זעירא איתא חמי חל להיות לכרכים בשבת קורין בערב שבת . חל להיות לעיירות בשבת ידחו ליום הכניסה . אמר רבי לא מפני כבוד כרכים שלא יהו אומרים ראינו כרכים ועיירות קורין כאחת . מעתה אל ידחו ליום הכניסה . שלא יהו אומרים ראינו כפרים ועיירות קורים כאחת. מעתה חל להיות בשני . חל להיות בשבת . אשכח תני כפרים ועיירות וכרכים קורים כאחת . והזן תנייה לא נסב אפילו לביריה דאית ליה שלא יקדמו כרכים לעיירות דאית ליה . כל שהוא נרחה ממקומו ירחה ליום הכניסה . רבי אומר כולהם ירחו ליום הכניסה דאית ליה שלא יקרמו ברכים לעיירות דאית ליה כל שהוא נרחה מסקומו ירחה ליום הכניסה . היך עבדין עובדא . אמר רבי יוסה כמתניתה .

הלכה ד בעון קומי רבי זעורה כמה דאת אמר תמן חל להיות לכרכים בשבת קורים בערב שבת . חל להיות לעיירות בשבת יקראו בערב שבת . אלא מתניתא בתרין תנייא . תנייא קרמייא סבר מימר כל שהוא נרחה ממקומו ירחה ליום הכניסה . ותנייא חורנא סבר מימר כל שהוא נרחה ממקומו ליום הכניסה . אמר לון כן אמר רב חד תנייא הוא . מפני מה אמרו חל להיות לברכים בשבת קורים בערב שבת . דאמר רבי חלבו רב

bat plantam in Purim : R. Juſta diſcipulus R. Sunam quæſivit coram R. Mena : Nonne Ezra conſtituit, ut legerent in lege die ſecundo, & quinto, & in Sabbatho in tempore pomeridiano, & Mardochæus & Eſther conſtituerunt id, quod Ezra erat conſtituturus ? Reſpondit illi : Quis diſpoſuit Miſnam prope textum ? *Familia, & familia, & provincia, & civitas, & civitas.*

Conſtitutio II. Ubi legimus; Si incidat in diem decimum quartum, nos confirmamus: Dicit R. Joſe : Miſna ita dicit : Urbes muro circumdatæ die ſequenti. Dicit R. Joſe : Hoc loco non poteſt dici : Si incidat in diem ſecundum: Pariterque hoc loco non poteſt dici : Si incidat in Sabbathum. Si incidat in diem ſecundum, jejunium magnum erit in prima die Sabbathi. Si incidat in Sabbathum jejunium magnum erit in veſpera Sabbathi.

Conſtitutio III. Quæſierunt coram R. Zehera: Veni, & vide : Si incidat oppidis in Sabbathum, legebant in veſpera Sabbathi : Si incidat civitatibus in Sabbathum, rejiciebantur in diem congregationis. Dicit Rabi : Non propter honorem oppidorum; ne dicerent : Vidimus oppida & civitates, quod ſimul legerent: Hinc non rejiciuntur in diem congregationis, ne dicerent : Vidimus pagos, & civitates quod ſimul legerint. Hinc ſi incidat in diem ſecundum, ſi incidat in quintum, ſi incidat in Sabbathum. Deprehenditur quod doceat, quod pagi, & civitates, & oppida ſimul legant. Atqui extat traditio : Non ſumit ne quidem pro filio ſuo, quia conſtat, quod non anticipent oppida civitates. Qui rejicitur a loco ſuo, rejicitur in diem congregationis. Quia eſt qui dicit, quod non antecedant pagi civitates, & eſt dicit, quod qui rejicitur a loco ſuo, rejiciatur in diem congregationis: Quomodo facient ? Dicit R. Joſe: ſecundum Miſnam.

Conſtitutio IV. Quæſierunt coram R. Zehera; ſicut ibi dicis; ſi incidat oppidis in Sabbathum, legunt in veſpera Sabbathi: Si incidat civitatibus in Sabbathum, legent in veſpera Sabbathi. At Miſna ſtatuitur a duobus doctoribus: Doctor prior putat dicendum, quod qui rejicitur a loco ſuo, rejiciatur in diem congregationis; & alter doctor putat dicendum, quod qui rejicitur a loco ſuo, non rejiciatur in diem congregationis. Reſpondit illis : Sic dicit Rab : Unus eſt doctor: Cur dixerunt: Si oppidis incidat in Sabbathum, legunt in veſpera Sabbathi ? Etenim dicit Rabi Cholbo; Rabi

חונה רב בשם רבי חייה רבה הכל יוצאין
בארבעה עשר שהוא זמן קריאתה .
ודכוותה חל להיות לעיירות בשבת דאמר
רבי חלבו יום שלשה עשר יום מלחמה
היה והוא מוכיח על עצמו שאין בו ניחה.
אשכח תני כפרים קורים בערב שבת
ועיירות גדולות ידחו ליום הכניסה ומוקפות
חומה לאחר השבת . היך עבדין עובדא .
אמר רבי יוסה לית איפשר . ואין איפשר
כמתניתה .

הלכה ה רבי בא בשם רב יהודה
כל שאמרו ידחה ממקומו ובלבד בעשרה.
ואנן חמיין רבנן אפילו ביחיד. רבי אבונה
בשם רבי אסי כל שאמרו ידחה ליום
הכניסה ובלבד בעשרה . רבי חנניה אמר
איתפלגון רב חונה ורב יהודה חד אמר
ובלבד בעשרה . וחורנה אמר אפילו
ביחידי . מתיב מאן דאמר ובלבד בעשרה
למאן דאמר אפילו ביחידי . עד שהוא
במקומו יקרא. אמר רבי סלקת מתניתה .
אחד עשר ושנים עשר ושלשה עשר
וארבעה עשר וחמשה עשר.

הלכה ו תני עשרה בטילים
ממלאכתן לבית הכנסת. רב יהודה אמר
כגון אנו שאין אנו צריכין לתלמודינו .
תני כפר שאין בו עשרה תקנתו קלקלתו
ונעשה כעיר . באילו אמרו מקדימים ולא
מאחרים קריאת מגילה ותרומת שקלים
מקריבים ולא מאחרים. סעודת ראש חדש
וסעודת פורים מאחרים ולא מקדימים .
רבי זעורא בעא קומי רבי אבהו ויעשו
אותם בשבת . אמר ליה לעשות אותם
ימי משתה ושמחה את ששמחתו תלויה
בבית דין . יצא זה ששמחתו תלויה בידי
שמים . מגבת פורים לפורים . אמר רבי
לעזר ובלבד שלא ישנה ממנה העני
רצועה למנעלו . אין מדקדקים במצות
פורים אלא כל מי שהוא פושט את ידו
ליטול נותנים לו . אין משנים במעות
פורים . הא שאר כל המעות משנים. אלא
כל המעות עד שלא יינתנו לגיזברים את
רשאי לשנותם. משניתנו לגזברים אין את
רשאי לשנותן . אבל זמן עצי כהנים . מה
ראה זמן עצי כהנים והעם להימנות. הלא

Huna, Rab nomine R. Chijah Raba; Omnes ſatisfaciunt debito die decima quarta, quæ eſt tempus lectionis: Et ſimiliter ſi incidat civitatibus in Sabbathum: Etenim dicit R. Cholbo: Dies decimus tertius fuit dies belli, & ille de ſeipſo probet, quod in eo non fuit tranquillitas: Deprehenditur quod doceat, quod pagi legant veſpera Sabbathi, & civitates magnæ rejiciantur in diem congregationis, & urbes muro circumdatæ in diem, qui conſequitur Sabbathum: Quomodo facient? Dicit R. Joſe: Non eſt poſſibile; at eſt poſſibile ſecundum Miſnam.

Conſtitutio V. R. Ba nomine R. Jehuda: Quando dixerunt: Qui rejiciuntur a loco ſuo, dummodo ſint decem: At nos vidimus ſapientes vel in ſingulari. R. Abuna nomine R. Aſe: Quando dixerunt; Rejiciuntur in diem congregationis; dummodo ſint decem. R. Chananjah dicit: Diſſentitur R. Huna & R. Jehuda: unus dicit dummodo ſint decem. Et alter dicit: Vel in ſingulari: Opponit qui dicit, dummodo ſint decem, illi qui dicit vel in ſingulari; Donec erit in loco ſuo, leget. Dicit Rabi: Abſolvit Miſna: Die undecima, & duodecima & decima tertia, & decima quarta, & decima quinta.

Conſtitutio VI. Traditio: Decem otioſi ab opere in domo congregationis: Rabi Jehuda dicit: Eo quod non opus habemus noſtris diſcipulis: Traditio: Pagus, in quo non ſint decem viri, ejus correctio ſit ejus depravatio, & conſideratur ſicut civitas. De his dixerunt: Anticipant, & non differunt lectionem Megillah, & ſeparationem ſiclorum differunt, & non anticipant: Convivium novilunii, & convivium Purim differunt, & non anticipant: R. Zehera quæſivit coram R. Abau; & facient ea in Sabbatho. Reſpondit ei: *Ut faciant eos dies convivii & lætitiæ*. Lætitia, quæ dependeat a Synhedrio. Excluditur hoc cujus lætitia dependet a Deo: Collecta Purim in Purim: Dicit R. Elieſer; Dummodo ne mutet ex ea pauper corrigiam ſandalio ſuo: Non ſubtiliter differunt de præceptis Purim; At ſiquis porrigat manum ſuam ad accipiendum, illi dant: Non mutant nummos Purim. At reliquos omnes nummos licet commutare: At omnes nummos antequam tradantur theſaurariis, licet commutare; Poſtquam traditi ſint theſaurariis, non licet commutare: Ceterum tempus lignorum ſacerdotum: Quid vidit, ut ſtatueretur tempus lignorum ſacerdotum? Quando adſcenderunt

בשעה שעלו ישראל מן הגולה ולא מצאו עצים בלישכה ועמדו אילו ונתנדבו עצים משל עצמם ומסרום לציבור נקרבו מהם קרבנות ציבור והיתנו עמהם הנביאים שביניהם שאפילו לשכה מליאה עצים ועמדו אילו ונתנדבו עצים משל עצמם שלא יהא קרבן מתקרב אלא משלהם תחילה . אמר רבי אחא דרבי יוסי הוא דרבי יוסי אמר אף הרוצה מתנדב שומר חנם. רבי יוסה בשם רבי אילא דברי הכל היא . מה פליגין בגופו של קרבן . אבל במכשירי קרבן כל עמא מודיי שהוא משתנה קרבן יחיד מקרבן ציבור . תני אשה שעשה בתונת לבנה צריכה למסור לציבור . אמר רבי אחא דרבי יוסה היא דרבי יוסי אמר אף הרוצה מתנדב שומר חנם. רבי יוסה בשם רבי אילא דברי הכל היא . מה פליגין בגופו של קרבן . אבל במכשירי קרבן כל עמא מודיי שהוא משתנה קרבן יחיד מקרבן ציבור. מתניתא פליגא על רבי יוסה אותם הימים נוהגים בשעת קרבן ושלא בשעת קרבן רבי יוסי אומר אינן נוהגים אלא בשעת קרבן. ועוד מן הדא דתני אמר רבי לעזר בי רבי צדוק אני הייתי מבני סנאה בן בנימן וחל תשעה באב להיות בשבת ודחינו איתו למוצאי שבת והיינו מתענים ולא משלימים. ובתשעה באב. רבי ירמיה בשם רבי חייה בר בא בדין היה שיהו מתעני בעשירי שבו נשרף . ולמה בתשיעי שבו התחילה הפורענות . ותני כן בשביעי נכנסו לתוכו . בשמיני היו מקרקרים בו . בתשיעי הציתו בו את האור . בעשירי נשרף . רבי יהושע בן לוי ציים תשיעי ועשירי. רבי לוי ציים תשיעי ולילי עשירי. רבי בא בר זבדא בשם רבי חנינה ביקש רבי לעקור תשעה באב ולא הודו לו . אמר לו רבי אלעזר עמך הייתי ולא איתאמרת אלא ביקש רבי לעקור תשעה באב שחל להיות בשבת ולא הניחו לו אמר הואיל ונדחה ידחה. אמרו לו יידחה למחר . וגזה ליה ההוא דתנינן תמן רבי יוחנן בן ברוקה אומר על שניהם הוא

runt Israelitæ de captivitate, & non invenerunt ligna in conclavi, statuerunt, & sponte obtulerunt ligna de bonis suis, & tradiderunt cœtui; Ex his oblata fuerunt sacrificia cœtus; & pacti sunt cum his prophetæ, qui erant inter eos, ut licet conclave plenum esset lignis, tamen statuerunt, ut sponte offerrent ligna de bonis suis, ne sacrificium a principio offerretur nisi de bonis eorum. Dicit Rabi Acha: Rabi Jose ita sentit: Etenim R. Jose dicit; Si velit, poterit sponte offerre custodiam gratuitam. R. Jose nomine Rabi Ela; Hoc definitur omnium consensu. De quo dissentiunt? De ipso sacrificio: At in iis, quæ legitimum faciunt sacrificium, omnes fatentur, quod possit mutari sacrificium privati in sacrificium cœtus. Traditio: Si mulier faciat tunicam filio suo, necesse est, ut tradat cœtui: Dicit Rabi Acha: R. Jose ita sentit: Etenim dicit R. Jose; vel si velit, poterit sponte offerre custodiam gratuitam: Rabi Jose nomine R. Ela: Hoc omnium consensu definitur: De quo dissentiunt? De ipso sacrificio; at in iis, quæ legitimum faciunt sacrificium, omnes fatentur, quod possit mutari sacrificium privati in sacrificium cœtus. Misna contraria est תּוֹ R. Jose: Isti dies observantur tam tempore sacrificii, quam præter tempus sacrificii: R. Jose dicit: Non observantur nisi tempore sacrificii: Et præterea hinc probatur: Etenim extat traditio: Dicit R. Elieser discipulus R. Zadoch; Ego sum de posteris Senaa filii Benjamin, & incidit nona dies Ab in Sabbathum, & ipsum rejecimus in exitum Sabbathi, & jejunavimus, at non complevimus. Et die nona Ab: R. Hieremias nomine Rabi Chijah bar Ba; Æquum est ut jejunent in decimo, in quo combustum est templum; Et cur in nono? Quia in eo incepit supplicium: Atqui ita extat traditio: In septimo in illud ingressi sunt: In octavo diruerunt, in nono accenderunt ignem, in decimo combustum est: Rabi Jehosua ben Levi: Jejunium noni, & decimi. R. Levi: Jejunium noni, & nox decimi. R. Ba bar Zebida nomine Rabi Chanina: quæsivit Rabi evellere diem nonam Ab; at illi non sunt assensi: Dixit illi Rabi Elieser: Tecum eram, & non dixisti nisi quod quæsierit Rabi evellere diem nonam Ab, quæ incidat in Sabbathum, & non permiserunt ei: Dixit; Quoniam rejicitur, rejiciatur: Dixerunt ei: Rejiciatur in diem sequentem: Et aufugit: Etenim ibi legimus: R. Jochanan ben Beroka di-

אומר ויברך אותם אלהים ויאמר להם
אלהים פרו ורבו . רבי לעזר בשם רבי
חנינה הלכה כרבי יוחנן בן ברוקה . אמר
ליה רבי בא בר זברא עמך הייתי ולא
איתאמרת אלא היתה תובעת להינשא
הדין עמה. וקרא עליהון טובים השנים מן
האחד . ובחגיגה . כתוב אחד אומר וחג
הקציר בכורי מעשיך . וכתוב אחר אומר
כל מלאכת עבודה לא תעשו . אמר רבי
חנינה הא כיצד יתקיימו שני כתובים
בשעה שהוא חל בחול את חוגג ושובת .
בשעה שהוא חל בשבת את חוגג וקוצר .
אמר רבי יוסה בי רבי בון ובלבד שיבלים
לעיסתה . כהדא דתני להם אינש דיהוי
עלוי אעין ובכורים . האומר הרי עלי עצים
למזבח וגזרים למערכה אסור בהספד
ובתענית ומלעשות מלאכה בו ביום .
ובהקהל. רבי בא בריה דרבי חייה בר בא
אמר מפני התקיעה . רבי יצחק בי רבי
חייה אמר מפני הבימה . [ויעשו אותה
מאתמול . שלא לרחוק את העזרה . אמר
רבי מתניה על שם לא תטע לך אשירה
כל עץ . מתניתא דרבי מאיר דאמר רבי
מאיר דילא למיספד אסור להתענות . ודי
לא להתענות מותר בהספד . ודי לא סתם
כדי לא להתענייה . אמר רבי יונה אילין
יומיא די לא להתענאה בהון ומקצתהון
די לא למיספד בהון. אמר רבן שמעון בן
גמליאל מה תלמוד לומר בהון בהון שני
פעמים . אלא מלמד שהלילה מותר והיום
אסור. כהדא דתני להן אינש דיהוי עלוהי
אסר בצלו . אמר רבי יוסי בי רבי בון
שהוא צריך להזכיר מבערב . ואתיא כהיא
דאמר רבי זעורה בשם רב חונה אומרו
בלילי שבת וביומו . מתניתא או באחד
עשר כרבי יוסי . או בשנים עשר כרבי
מאיר . וקשיא על דרבי מאיר·לא כן תני
בתרין עשר ביה יום טיריון . ואמר רבי
יעקב בר אחא בטל יום טיריון יום שנהרג
לוליינוס ופפוס . בתלת עשר ביה יום
ניקנור . מהו יום ניקנור . שלטון משל
מלכות יון היה עובר לאלכסנדריאה וראה
את ירושלם וחירף וניאץ ונידף ואמר
בשובי בשלום אתוץ את המגדל הזה ויצא
אחד משל חשמונאי והיה הורג בחיילותיו

dicit: De ambobus dictum est: *Et benedixit illis Deus, & dixit: Crescite & multiplicamini*. R. Eliezer nomine Rabi Chanina: Constitutio juxta mentem R. Jochanan ben Beroka: Dixit illi R. Ba bar Zebida: Tecum eram, & non dixisti, nisi quod quæsierit nubere cum ea: & de iis legit: *Melius est ergo duos esse simul*: Et in Chagigah: Alter textus dicit: *Et festum messis primarum frugum operis tui*. Et alter dicit: *Omne opus ministerii non facietis*. Dicit Rabi Chanina: Quomodo confirmantur hi duo textus? Quando incidit in diem profestum; festum ages, & quiesces: Quando incidit in Sabbathum, die sequenti festum ages, & metes. Dicit Rabi Jose discipulus Rabi Bon: Solum spicas pro massa: Sicut extat traditio: Siquis debet afferre ligna, & primitiva; Si dicat: Ecce super me ligna pro altari, & segmenta pro strue; interdictum est lugere, & jejunare, & facere opus illo die: *Et in congregando*. R. Ba bar R. Chijah bar Ba dicit propter clangorem. R. Isaach bar R. Chijah dicit propter suggestum: At facient illud antea, ne angustum fieret atrium: Dicit R. Mathania propter illud quod dictum est: *Non plantabis tibi lucum omnis arboris*. Misna R. Meir: Etenim dicit R. Meir: Si non est lugendum, vetitum erit jejunare; Si non liceat jejunare, licebit lugere; & satis est, ut absolute non jejunetur. Dicit R. Jonas: Quibus diebus non est jejunandum, in eorum parte non est lugendum. Dicit Raban Simeon ben Gamaliel: Cur dictum est: *In his*, *in his* duabus vicibus? Ad docendum, quod nox sit licita, & dies interdictus: Sicut extat traditio: Cui sit grave jejunium, puniatur ejus umbra: Dicit R. Jose discipulus R. Bon, quod sit memorandum a vespera: Et adducitur juxta illud, quod dicit R. Zehera nomine R. Huna: Dixerunt: In nocte Sabbathi, & in ejus die. Misna; Aut in undecimo die juxta mentem R. Jose, aut in duodecimo juxta mentem R. Meir. At est oppositio contra R. Meir: Nonne ita extat traditio? Die duodecima est dies Turni: Et dicit R. Jacob bar Acha: Abolitus est dies Turni, dies, in quo occisus est Lulianus, & Pappus. In die decima tertia est dies Nikanoris: Quid dies Nikanoris? Princeps erat de regno Græciæ, qui transiens Alexandria, & videns Hierusalem exprobravit, & sprevit, & blasphemavit, dicens: Si redeam in pace destruam turrim istam: Et egressus unus de familia Chasmonæorum

oc-

עד שהגיע לקרובים שלו . וכיון שהגיע
לקרובים שלו קטע את ידו וחתך את
ראשו ותחכן בעץ . וכתב מלמטן הפה
שדיבר באשמה והיד שפשטה בנאוה
ותליין בקונטס נגד ירושלם . על דעתיה
דרבי מאיר ניחא בא לוסר לפניו :
עד דעתיה דרבי יוסה מה בא לוסר
לפניו לית ליה עצמו אסור מפני ארבעה
עשר . להודיעך שאסור בהספד . ואפילו על
דרבי מאיר לית הוא מקשייא לא כן
תני בתריך עשר ביה יום טיריון . ואמר
רבי יעקב בר אחא בטל יום טיריון . יום
שנהרג לולינוס ופפוס . בארבעה עשר
ובחמשה עשר פורייא די לא למיספד .
בשית עשר ביה שרון למיבנא שור
ירושלם די לא למיספד . על דעתיה דרבי
מאיר ניחא בא לוסר לפניו . על דעתיה
דרבי יוכה מה בא לאסור לאסור שלפניו
לית ליה עצמו אסור מפני חמשה עשר .
בא להודיעך שהוא אסור בהספד .
בשובעת עשר ביה קמון עממייא על
פליטת ספרייא במרינת בלקיס ובית זבדין
והוה פרקן . על דעתיה דרבי מאיר ניחא
בא לאסור עצמו . על דעתיה דרבי יוסה
מה בא לאסור . אמר רבי יוסי כל אילין
מיליא לא מסייען ולא תברן לא על
דרבי מאיר ולא על דרבי יוסי לא בא
אלא למנות ימים שנעשו בהם ניסים
לישראל . תרע שהוא כן דתנינן בריש
ירחא רניסן דיתקם תמירא די לא למיספד
בלא כך אינו אסור משום ראש חרש .
אבל בשבתות ובימים טובים מתענים
לפניהם ולאחריהם . מה ראיתה להקל
באילו ולהחמיר באילו . שאילו דברי תורה
ואין דברי תורה צריכים חיזוק . ואילו
דברי סופרים ודברי סופרים צריכים חיזוק .
הדא דאת אמר עד שלא בטלה מגילת
תענית . אבל משבטלה מגילת תענית
בטלו כל אילו . רבי חנינה ורבי יהושע בן
לוי תריהון אמרין בטלה מגילת תענית .
רבי בא ורבי סימון אמרי בטלה מגילת
תענית . רבי יונתן אמר בטלה מגילת

occidit illum in robore suo, donec pervenerit ad ejus viscera, quando pervenit ad ejus viscera amputavit ejus manum, & præcidit ejus caput, eaque affixit ligno, & in parte inferiori scripsit: Os quod locutum est cum delicto, & manus quæ extensa est cum superbia: Et appendit conto contra Hierusalem: Ex mente R. Meir recte venit ad prohibendum diem præcedentem; Ex menter R. Jose quid venit? Num ad prohibendum diem præcedentem? Non erat ipse prohibitus propter diem decimum quartum: Ut tibi innotescat fuisse luctum prohibitum: Atque etiam juxta mentem R. Meir non est oppositio: Nonne ita extat traditio? Die duodecima est dies Turni: At dicit R. Jacob bar Acha: Abolitus est dies Turni, dies, in quo occisus fuit Lulianus, & Papus: Quarto decimo, & quinto decimo Purim, in quibus non est lugendum: Sexto decimo inceperunt ædificare murum Hierusalem; In eo non est lugendum. Ex mente Rabi Meir recte venit ad prohibendum diem præcedentem; Ex mente R. Jose quid venit ad prohibendum? Ad prohibendum diem præcedentem, fieri non potest, quia ipsemet est prohibitus propter decimum quintum: Venit ad significandum tibi, quod sit prohibitus luctus: Die decima septima insurrexerunt populi contra libertatem scribarum in provincia Colkos, & familia Zabdin eos vindicavit: Ex mente R. Meir recte venit ad prohibendum seipsum: Ex mente R. Jose quid venit ad prohibendum? Dicit Rabi Jose: Hæc omnia non prosunt neque obsunt sententiæ R. Meir, & sententiæ R. Jose: Non venit nisi ad numerandos dies, in quibus facta sunt miracula Israelitis: Scito ita esse; Etenim legimus: In novilunio Nisan restitutum est sacrificium juge; idcirco non est lugendum; Præterea est interdictum propter novilunium: At in Sabbathis, & solennitatibus jejunant tam in diebus præcedentibus quam in consequentibus: Quid vidisti ut in his allevares, & in illis aggravares? Quia ista sunt verba legis, & verba legis non opus habent confirmatione; & illa sunt verba scribarum, & verba scribarum opus habent confirmatione: Quod dicis, intelligendum est, priusquam aboleatur Megillah Taanith; at postquam fuerit abolita Megillah Taanith, hæc omnia abolebuntur: Rabi Chanina, & R. Jehosua ben Levi, ambo dicunt; abolebitur Megillah Taanith; R. Ba & R. Simon dicunt: Abolebitur Megillah Taanith: R. Jochanan di-

תענית . אמר רבי יוחנן אמש הייתי יושב
ושונה מעשה שגזרו תענית בחנוכה בלוד.
ואמרו עליו על רבי אליעזר שסיפר . ועל
רבי יהושע שרחץ . אמר להם רבי יהושע
צאו והתענו על מה שהתעניתם . ואת
אמר בטלה מגילת תענית . אמר רבי בא
אף על גב דאת אמר בטלה מגילת
תענית חנוכה ופורים לא בטלו . מילהון
דרבנן אמרין בטלה מגילת תענית. רבי
אבון ציים כל ערובת שובא . רבי יוחנן
ציים כל ערובת ריש שתא . רבי זעורה
צם תלת מאוון דצומים . ואית דאמרין
תשע מאוון ולא חש על מגילה תענית .
רבי יעקב בר אחא מפקד לספרייה אין
אתת איתא מישאלנכון אימרין לה בכל
מתענים חוץ משבתות וימים טובים וראשי
חדשים וחולו של מועד וחנוכה ופורים .
שמעון בר בא אמר אתא עובדא קומי
רבי יוחנן והורי כרבי יוסי והוה רבי לעזר
מצטער ואמר שבקין סתמא ועבדין
כיחידייא . אשכח תני לה רבי חייה בשם
רבי מאיר כד שמע דתני לה רבי חייה
בשם רבי מאיר אמר יאות סבא ידע
פירקי גרמיה . רבי מנא בעא קומי רבי
יודן לא כן אמר רבי חזקיה רבי אבהו
בשם רבי לעזר כל מקום ששנה רבי
מחלוקת ואחר כך שנה סתם הלכה
כסתם. אמר ליה לא רבי דילמא חורן מה
הם אן דאשכח רבי מחלוקת וחזר ושנה
סתם הלכה בסתם . אתר דלא אשכח רבי
מתני מחלוקת אלא אחרים שנו מחלוקת
ורבי שנה סתם לא כל שכן תהא הלכה
כסתם . אתא רבי חזקיה רבי יעקב בר
אחא רבי שמעון בר אבא בשם רבי לעזר
ואפילו אחרים שנו מחלוקת ורבי שנה
סתם הלכה כסתם . ולמה הוא מורה ליה
כיחידייא . רבי שמואל בר ינה בשם רבי
אחא הדא דאת אמר בשאין מחלוקת
אצל סתם . אבל אם יש מחלוקת אצל
סתם לא כדא הלכה כסתם . רבי יודן
נשייא שלח לרבי הושעיה רבה חדא עטם

dicit : Abolebitur Megillah Taanith : Dicit R. Jochanan : Heri ſedens legebam, quod decreverint jejunium in Canucah in Lud; & dixerunt, quod in eo R. Elieſer ſe totonderit, & R. Jehoſua ſe laverit: Dixit illis R. Jehoſua: Egredimini, & jejunate ea de cauſa, qua jejunaſtis: Et tu dicis quod abolebitur Megillah Taanith? Dicit R. Ba: Licet dicas, quod abolebitur Megillah Taanith, tamen jejunium Canucah & Purim non abolebitur. Sapientes dicunt: Abolebitur Megillah Taanith: R. Abon jejunabat cunctis veſperis Sabbathi. Rabi Jochanan jejunabat cunctis veſperis principii anno: R. Zehera jejunavit 300. jejunia: & ſunt qui dicunt 900. jejunia; & non fuit ſolicitus de Megillah Taanith: R. Jacob bar Acha præcipiebat ſcribis: Si qua mulier veniat ad vos conſulendum, dicite: Cunctis diebus licet jejunare, exceptis Sabbathis, & diebus feſtis, & noviluniis, & die profeſto intermedio ſolennitatis, & Canucah, & Purim: Simeon bar Ba dicit: Allatum fuit factum coram R. Jochanan, & docuit juxta mentem Rabi Joſe; & R. Elieſer mœrebat dicens; Deſeruerunt ſenſum abſolutum, & faciunt juxta ſingularem. Deprehenditur quod doceat R. Chijah nomine R. Meir, quando audivit, quod docuerit Rabi Chijah nomine R. Meir, dixit: Optime ſenex intelligit capita lectionis. R. Mena quæſivit coram R. Jodan: Non ita dicit R. Ezechias, R. Abau nomine R. Elieſer; Ubi legit Rabi cum diſſenſione, & deinde legit abſolute, conſtitutio eſt juxta ſenſum abſolutum: Dixit illi: Non erit ſententia Rabi, fortaſſe erit alius: Quid ſunt? Si deprehendatur, quod Rabi cum diſſenſione legat, atque iterum legat abſolute, conſtitutio eſt juxta ſenſum abſolutum: ubi non deprehenditur quod Rabi legat cum diſſenſione, ſed Rabi legat cum diſſenſione, & alii legant abſolute, nonne multo magis conſtitutio erit juxta ſenſum abſolutum? Venit R. Ezechias, R. Jacob bar Acha, Rabi Simeon bar Aba nomine Rabi Elieſer; vel ſi alii legant cum diſſenſione, & Rabi legat abſolute, conſtitutio erit juxta ſenſum abſolutum: Et cur docet juxta ſingularem? R. Samuel bar Ina nomine Rabi Acha: Quod dicis intelligitur, quando non ſint diſſenſiones prope ſenſum abſolutum; At ſi fuerint diſſenſiones prope ſenſum abſolutum, non fit conſtitutio juxta ſenſum abſolutum. R. Jodan princeps miſit ad R. Jehoſua Raba vas unum & unam hydriam meri: Miſit, & dixit il-

וחד לגין דחמר . שלח ואמר ליה קיימת
בנו ומתנות לאביונים . חזר ושלח ליה חד
עוגל וחד גרב דחמר . שלח ואמר ליה
קימת בנו ומשלוח מנות איש לרעהו.

הלכה ז תני במקום שנכנסין
קורין אותה בארבעה עשר . רבי יוסה בעי
אם במקום שנכנסין אל יקראו אותה כל
עיקר . מתניתא בשעיברו ואחר כך קראו
אותה . אבל אם קראו אותה ואחר כך
עיברו לא בדא . מתניתא לא אמרה כן
אלא קראו את המגילה באדר הראשון
ונתעברה השנה קורים אותה באדר השני
רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי כתיב
לקיים את אגרת הפורים הזאת . מה
תלמוד לומר השנית . אלא מיכן שאם
קראו אותה באדר הראשון ונתעברה
השנה קורים אותה באדר השני. רבי
ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק מה
עשו מרדכי ואסתר כתבו אגרת ושלחו
לרבותינו שכן אמרו להם מקבלים אתם
עליכם שני ימים הללו בכל שנה . אמרו
להם לא דיינו הצרות הבאות עלינו אלא
שאתם רוצים להוסיף עלינו עוד צרתו של
המן. חזרו וכתבו להם אגרת שנייה. הדא
היא דכתיב לקיים עליהם את איגרת
הפורים הזאת השנית. מה היה כתוב בה.
אמרו להם אם מדבר אתם מתייראים הרי
היא כתובה ומעלה בארכיים הלא הם
כתובים על ספר דברי הימים למלכי מדי
ופרס . רבי שמואל בר נחמן בשם רבי
יונתן שמונים וחמשה זקינים ומהם שלשים
וכמה נביאים היו מצטערים על הדבר הזה.
אמרו כתיב אלה המצות אשר צוה יהוה
את משה . אילו המצות שנצטוינו מפי
משה .. כך אמר לנו משה אין נביא אחר
עתיד לחדש לכם דבר מעתה . ומרדכי
ואסתר מבקשים לחדש לנו דבר . לא זזו
משם נושאים ונותנים בדבר עד שהאיר
הקדוש ברוך הוא את עיניהם ומצאו
אותה כתובה בתורה ובנביאים ובכתובים .
הדא היא דכתיב ויאמר יהוה אל משה
כתוב זאת זכרון בספר . זאת תורה . כמה
דתימר וזאת התורה אשם שם משה לפני
בני ישראל . זכרון אילו הנביאים . ויכתב
ספר הזכרון לפניו ליראי יהוה ונוטר.
בספר אילו הכתובים . ומאמר אסתר קיים

illi. Confirmasti in nobis textum, & dona pauperibus. Iterum misit plaustrum, & unam lagenam meri. Misit, & dixit illi: Confirmasti in nobis textum: *Et mitterent sibi invicem dona*.

Constitutio VII. Traditio: In loco, quo congregantur, legunt illam die decima quarta: si in loco, ubi congregantur, nullo modo legerint: Misna: Quando intercalaverint, & deinde legerint; at si intercalarint, & deinde legerint, nihil prodest: Misna non ita dicit, sed hoc dicit: Si legissent Megillah in Adar primo, & intercalatus fuisset annus, legebant eam in Adar secundo. R. Simon nomine R. Jehosua ben Levi: Scriptum est: *Ad confirmandum epistolam Purim istam*. Quid scriptum est: *Secundam*? Nisi quod hinc probetur, si legissent istent in Adar primo, & intercalatus fuisset annus, quod legerent in Adar secundo. Rabi Hieremias nomine R. Samuelis bar R. Isaach: Quid fecerunt Mardochæus & Esther? Scripserunt epistolam, & miserunt ad sapientes, dicentes: Accipitisne super vos duos istos dies in singulis annis? Dixerunt: Nonne satis sunt istæ tribulationes, quæ venerunt super nos, & vos vultis addere super nos tribulationem Aman? Iterum scripserunt illis epistolam secundam: Hinc scriptum est: *Ad confirmandum super illis epistolam Purim istam secundam*. Quid in ea scriptum erat? Dixerunt illis: Si de hoc timetis ecce scriptum est in Libris: *Ecce illa scripta sunt in libro Paralipomenon regibus Mediæ, & Persiæ*. Rabi Samuel bar Nachman nomine Rabi Jonathan: Quinque & octoginta senes, & ex his triginta, & multi prophetæ de hoc soliciti erant, dicentes: Scriptum est: *Hæc sunt mandata, quæ præcepit Dominus Mosi*: Hæc sunt mandata, quæ sunt nobis præcepta ex ore Mosis: Sic dixit nobis Mose: Nullus Propheta in posterum vobis verbum innovabit, nunc Mardochæus, & Esther quærunt nobis rem innovare? Inde non recesserunt, meditati sunt, & studuerunt in re, & assensi sunt, donec Deus S. B. illuminavit eorum oculos; Atque eam invenerunt scriptam in lege, & in prophetis, & in Hagiographis: Hoc est quod scriptum est: *Et dixit Dominus Mosi. Scribe hoc pro memoriali in libro*. Hæc est lex: Sicut tu dicis: *Et hæc est lex, quam posuit Mose in conspectu filiorum Israel*: *Memoriali*. Isti sunt prophetæ. Pariterque scriptum est: *Et scriptum est liber memorialis coram eo timentibus Dominum*: Ista sunt Hagiographa: *Et omnia, quæ li-*

את דברי הפורים האלה ונכתב בספר. רב ורבי חנינה ורבי יונתן ובר קפרא ורבי יהושע בן לוי אמרו המגילה הזאת נאמרה למשה מסיני אלא שאין מוקדם ומאוחר בתורה . רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש רבי יוחנן אמר הנביאים והכתובים עתידין ליבטל . וחמשת סיפרי תורה אינן עתידין ליבטל . מה טעמא קול גדול ולא יסף . רבי שמעון בן לקיש אמר אף מגילת אסתר והלכות אינן עתידין ליבטל . נאמר כאן קול גדול ולא יסף ונאמר להלן זכרם לא יסוף מזרעם . הלכות . הליכות עולם לו . רבי לוי בשם רבי שמעון בן לקיש צפה הקדוש ברוך הוא שהמן הרשע עתיד לשקול כספו על ישראל . אמר מוטב שיקדים כספן של בני לכספו של אותו הרשע לפיכך מקדימים וקורין בפרשת שקלים. רבי אבהו בשם רבי לעזר בכל שנה ושנה הקיש שנה שהיא מעוברת לשנה שאינה מעוברת . מה שנה שאינה מעוברת אדר סמוך לניסן . אף שנה שהיא מעוברת אדר סמוך לניסן . אמר רבי חלבו כדי לסמוך גאולה לגאולה . רבי לוי בשם רבי חמא בר חנינה אותה השנה היתה מעוברת מה טעמא מיום ליום ומחדש לחדש שנים עשר הוא חדש אדר. אדר הראשון תוספת אדר השני תוספת . מה ביניהון רבי שמואל בר רב יצחק אמר שני כבשי עצרת ביניהון . נולד בחמשה עשר באדר בשנה שאינה מעוברת ונכנס לשנה שהיא מעוברת . אין תימר אדר הראשון תוספת שנה ארוכה היא . אין תימר אדר השני תוספת אין לו אלא עד חמשה עשר באדר הראשון . אמר רבי אייבו בר נגרי מתניתא אמרה כן אדר הראשון תוספת דתנינן תמן הם העידו שמעברין את השנה כל אדר שהיו אומרים עד הפורים . הם העידו שמעברין את השנה על תניי . הדא אמרה אדר הראשון תוספת . אין תימר אדר השני תוספת לא קיים על שתא ומעבר לה. מר עוקבא אשכח תרין איגרן בחדא כתיב ושפר באפיי ובאפי חבריי מוספה על שתא תלתין יומין. ובחדא כתיב ושפר

libri hujus, qui vocatur Esther historia continentur. Rab, & R. Chanina, & R. Jonathan, & bar Kaphra, & R. Jehosua ben Levi dixerunt: Megillah ista dicta fuit Mosi in monte Sinai: At nihil est præmissum, & postpositum in lege. R. Jochanan, & R. Simeon ben Lakisch; R. Jochanan dicit: Prophetæ & Hagiographa erunt abolenda, at quinque libri legis non erunt abolendi. Qua de causa? Quia dictum est: *Vox magna, & non cessabit.* R. Simeon ben Lakisch dicit: Etiam Megillah Esther & constitutiones non erunt abolendæ: Dictum est hic: *Vox magna, & non cessabit:* Et dictum est ibi: *Et eorum memoria non cessabit ab eorum progenie.* R. Levi nomine R. Simeon ben Lakisch observavit Deus S. B. quod Aman impius æstimaturus esset argentum super Israel; dixit melius est ut præcedat argentum meorum filiorum argentum hujus impii; ideoque anticipant & legunt in sectione siclorum. R. Abau nomine R. Eliefer; Singulis annis æquiparatur annus, qui intercalatur, anno qui non intercalatur; Sicut in anno, qui non intercalatur, Adar est proximus mensi Nisan, ita pariter in anno, qui intercalatur, Adar est proximus mensi Nisan: Dicit R. Cholbo, ut proxima sit redemtio redemtioni. R. Levi nomine R. Chama bar Chanina: Ipse annus erat intercalaris: Qua de causa? Quia dictum est: *De die in diem, & de mense in mensem: duodecimus ipse est mensis Adar.* Adar primus est additus, Adar secundus est additus: Quid intercedit inter eos? R. Samuel bar R. Isaach: Duo agni Pentecostes inter eos intercedunt: Si nascatur die decima quinta Adar anno, qui non intercalatur, & ingrediatur in annum, qui intercalatur: Si dicas: Adar primus est additus, annus erit longus. Si dicas: Adar secundus est additus, non erit illi nisi usque ad decimum quintum in Adar primo. Dicit R. Abo bar Nigri: Misna ita dicit: Adar primus additur: Etenim ibi legimus: Si testantur, quod intercalaverint annum, totus Adar, de quo dixerunt, usque ad Purim: Si testentur, quod intercalaverint annum cum conditione. Hoc dicit, quod Adar primus sit additus. Si dicas quod Adar secundus sit additus, non confirmatur de anno, & intercalabit: Mar Akaba invenit duas epistolas, in quarum altera scriptum erat: Et placuit in oculis meis, & in oculis sociorum meorum addere anno triginta dies: Et in altera scriptum erat: Placuit in oculis meis, & in ocu-

באפיי ובאפי חבריי מוספה על שתא ירח יומין . מאן דאמר תלתין יומין אדר הראשון תוספת . ומאן דאמר ירח יומין אדר השני תוספת. אין מן הדא לית שמע מינה כלום . דאמר רבי יעקב בר אחא ורבי יורן נזורי רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי לעולם שני חרשים מעוברין עיבר את הראשון ולא עיבר את השני מה שעשה עשוי. לעולם אדר סמוך לניסן חסר . תני רבן שמעון בן גמליאל אומר מצות הנוהגות באדר השני אינן נוהגות באדר הראשון חוץ מן הספד ומן התענית שהן שוין בזה ובזה . רבי בא רב ירמיה בשם רב רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי הלכה כרבן שמעון בן גמליאל . רבי חונה רבה דציפורין אמר הנהיג רבי חנינה דציפורין כהדא דרבן שמעון בן גמליאל לא אמר אלא הנהיג הא להלכה לא . אבל לענין שטרות לא כותבין אדר הראשון ואדר השני אלא שכותבין אדר השני תיניין . רבי יהודה אומר אדר השני כותב תיו ודייו . תמן תנינן אין בין אדר הראשון לאדר השני אלא קריאת המגילה ומתנות לאביונים . רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי אף שימוע שקלים וכלאים יש ביניהן . רבי חלבו ורב חונה רב בשם רבי חייה רבה הכל יוצאין בארבעה עשר שהוא זמן קריאתה . אמר רבי יוסה ויאות כלום אמרו משמעין על השקלים לא כדי שיביאו ישראל שקליהם בעונתן . אם אומר את באדר הראשון עד כדון אית בשתא שיתין יומין . כלום אמרו יוצאין אף על הכלאים . לא כדי שיהו הצמחין ניכרין אם אומר את באדר הראשון עד כדון אינון דקיקין.

הלכה ח חני בשם רבי יהודה אף מכשירי אוכל נפש התירו. מה ביניהון רבי חסדי אומר לחדד ראשו של שפוד ביניהון . רבי חנינא בריה דרבי אבהו הוציא אש מהאבנים ביניהון . תני רבי יהודה בר פזי דברזילה הוא הדבר מהו הוא הדבר לחדד ראשו של שפוד הוא הדבר או להוציא אש מן האבנים הוא הדבר לית לך אלא כהדא אין משחיזין

lis sociorum meorum addere anno mensem dierum. Qui dicit triginta dies, Adar primus est additus; qui dicit mensem dierum, Adar secundus est additus: Hinc nihil erui potest. Etenim dicit R. Jacob bar Acha, & R. Jodan Gazori, R. Simon nomine R. Jehosua ben Levi; semper duo menses intercalantur; Si intercaletur primus, & non intercaletur secundus quod factum est, factum est: Semper Adar, qui est proximus mensi Nisan, est deficiens: Traditio: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Præcepta quæ observari solent in Adar secundo, non observantur in Adar primo, excepto luctu, & jejunio, quæ in utroque æqualia sunt. Rabi Ba bar Hieremia, R. Simon nomine R. Jehosua ben Levi; Constitutio juxta mentem Raban Simeon ben Gamaliel: R. Huna Raba de Tsippori dicit: R. Chanina de Tsippori juxta mentem Raban Simeon ben Gamaliel: Non dicit nisi respectu consuetudinis, at respectu constitutionis, minime. At respectu contractuum non scribunt Adar primum, & Adar secundum, sed scribunt Adar secundum duabus vicibus: R. Jehuda dicit: Adar secundum scribet *Tau* & satis erit: Ibi legimus: Non est differentia inter Adar primum, & Adar secundum nisi quoad ad lectionem Megillah, & dona pauperum. R. Simon nomine Rabi Jehosua ben Levi; Etiam quoad lectionem Sekalim, atque Heterogenea est differentia inter eos: Rabi Cholbo, & R. Huna, Rab nomine R. Chijah Raba: Omnes satisfaciunt debito die quarta decima, in qua erat tempus lectionis: Dicit R. Jose: Recte: Fortasse dixerunt: Docent de siclis, non quod adduxerint Israelitæ siclos suos in temporibus statutis: Si dicas in Adar primo: Hactenus non sunt in anno sexaginta dies: Fortasse dixerunt: Satisfaciunt debito suo quoad heterogenea; non eo quod germinaverint extranea; Si dicas in Adar primo; hactenus non expenderunt.

Constitutio VIII. Traditio nomine R. Jehuda: Etiam quæ disponunt cibum animarum, permiserunt. Quodnam discrimen est inter eos? R. Chasdai dicit: In acuminatione summitatis veru est discrimen inter eos. R. Chanina bar R. Abau: In eductione ignis ex lapidibus est discrimen inter eos: Traditio Rabi Jehuda bar Pazi: De ferro agitur: De quo agitur? De acuminatione summitatis veru agitur, an agitur de eductione ignis ex lapidibus? Tibi non licet nisi ita dicere. Non acuunt cultrum; sed li-

את הסכין אבל משיאה על גב חברתה . אמר רבי חסדי דרבי יודא היא דמר רבי יודא בשם שמוט דברי הכל היא כדי להעביר שמנונית שעליה כל אילו ביום טוב אין צורך לומר בשבת . אילין אינין והא אית לך חורנין סקילה בשבת אין סקילה ביום טוב . כרת בשבת אין כרת ביום טוב . מכות ביום טוב אין מכות בשבת . אין תימר בדברים שיש בהן אוכל נפש אתינן מיתני והא תנינן משחילין פירות דרך ארוכה ביום טוב אבל לא בשבת. ועוד מן הדא שוחקין עצי בשמים למילה ביום טוב אבל לא בשבת . אמר רבי יוסי והוא שמל . ועוד מן הדא דתני מודים חכמים לרבי מאיר בחותמות שבקרקע שמפקפקין ומפקיעין ומתירין וחותכין. בשבת מפקפקין אבל לא מפקיעין ולא מתירין ולא חותכין . ובכלים בשבת מותר אין צורך לומר ביום טוב . אין בין שבת ליום הכיפורים אלא שזה זדונו בידי אדם וזה זדונו בהיכרת . הא בתשלומין שניהן שוין . מתניתא דרבי נחונייה בן הקנה . דתני רבי נחונייה בן הקנה אומר יום הכיפורים בשבת בתשלומין . רבי שמעון בן מנסיא אומר מחוייבי כריתות כמחוייבי מיתות בית דין. מה נפק מן ביניהון . רבי אחא בשם רבי אבונא נערה נדה ביניהון . רבי מנא אמר אף אחות אשתו ביניהון. על דעתיה דרבי נחוניה בן הקנה מה שבת אין לה היתר אחר איסורה אף יום הכיפורים אין לו היתר אחר איסורו . ואילו הואיל ויש להם היתר אחר איסורם משלם . על דעתיה דרבי שמעון בן מנסיא מה שבת יש בה כרת . אף יום הכיפורים יש בא כרת . ואילו הואיל ויש בהן כרת אינו משלם . רבי יודה בר פזי אמר מכות וכרת מה אמרין בה אילין תנייא . אמר רבי יוסה צריכה לרבנן . רבי יונה בעי ולמה לא שמע לה מן הדא דתני · רבי שמעון בן

licet alterum traducere super alterum. Dicit R. Chasdai, R. Jona ita sentit: Etenim dicit R. Jona; Omnes conveniunt, quod liceat removere pinguedinem, quæ sit super illo. Hæc omnia in die festo; & non est necesse, ut dicatur in Sabbatho: Hæc sunt, & non sunt tibi alia; pœna lapidationis est in Sabbatho, at non est pœna lapidationis in die festo; pœna excidii est in Sabbatho, at non est pœna excidii in die festo; pœna flagellationis est in die festo, at non est pœna flagellationis in Sabbatho: Si dicas in rebus, in quibus sit cibus animarum: explicatur traditio: Atqui legimus: Emittunt fructus per fenestram in die festo, at non in Sabbatho: Et præterea hinc probatur: Contundunt ligna pinguia pro circumcisione in die festo, at non in Sabbatho: Dicit Rabi Jose: Et præterea probatur ex eo quod traditur. Conveniunt sapientes cum Rabi Meir in signis, quæ sunt in solo, quod luxent, & scindant, & solvant, & incidant: In Sabbatho luxant, at non scindunt, neque solvunt, neque incidunt: Et cuncta permissa sunt in Sabbatho, & non est necesse ut dicatur in die festo: Non est differentia inter Sabbathum & diem expiationum, nisi quod si operetur per contumaciam, iste puniatur per manus hominum, & ille si operetur per contumaciam, puniatur excidio; At in compensatione sunt æquales: Misna R. Nechonia ben Channa: Extat traditio: R. Nechonia ben Channa dicit: Si incidat dies expiationum in Sabbathum, est compensatio: R. Simeon ben Menasia dicit: Rei excidiorum considerantur sicut rei, qui tenentur morte per Synhedrium: Quid eruitur ex inter eos? Rabi Acha nomine R. Abuna; De puella, & de menstruata dissentiunt. Rabi Mena dicit: Etiam de sorore uxoris suæ dissentiunt: Ex mente R. Nechonia ben Channa: Sicut in Sabbatho non est permissio post ejus interdictum, ita pariter in die expiationum non est permissio post ejus interdictum: At in istis, quoniam est permissio post eorum interdictum, erit compensatio. Ex mente R. Simeonis ben Manasia; Sicut in Sabbatho est pœna excidii, ita pariter in die expiationum erit pœna excidii; At in istis quoniam est pœna excidii, non erit compensatio. R. Jehuda bar Pazi dicit: De pœna flagellationis & excidii quid dixerunt isti doctores? Dicit R. Jose: Necesse est sapientibus. Rabi Jonas quæsivit: Cur non probavit ex eo, quod docet R. Simeon ben Jochai? Etenim do-

יוחאי . דתני רבי שמעון בן יוחאי רבי
טרפון אומר נאמר כרת בשבת ונאמר
כרת ביום הכיפורים . מה כרת שנאמר
בשבת אין מכות אצל כרת . אף כרת
שנאמר ביום הכיפורים אין מכות אצל
כרת . אמר רבי מנא קומי רבי יוסי מה
צריכה ליה כרבי שמעון בן לקיש ברם
כרבי יוחנן אם מכות אצל מיתה יש לו
לא כל שכן מכות אצל כרת . דאיתפלגון
השחט אותו ואת בנו לשם עבודה זרה
רבי יוחנן אמר אם התרו בו לשם אותו
ואת בנו לוקה . לשם עבודה זרה נסקל .
רבי שמעון בן לקיש אמר אפילו התרו בו
לשם אותו ואת בנו אינו לוקה מאחר
שהתרו בו לשם עבודה זרה נסקל . אמר
ליה אפילו כרבי יוחנן צריכה ליה . תמן
לשני דברים. והכא לדבר אחר. על דעתיה
דרבי שמעון בן לקיש מה בין אילין תנייא
לאילין רבנן לאוין לא כריתות . רבי יודן
אמר הבא על הממזרות אית ביניהון. רבי
חנניה אמר אף המצית גרישו של חבירו
ביום טוב ביניהון על דעתון דאילין תנייא
הואיל ואין בהן כרת משלם . על דעתון
דאילין רבנן הואיל ויש בהן מכות אינו
משלם . מעתה אילו נערות שיש להם קנס
לא כרבנן . אמר רבי מתניה תיפתר דברי
הכל בממזר שבא על הממזרת . ואשת
אחיו לא יבמתו היא . אמר רבי מתניה
תיפתר שהיו לאחיו בנים ואירס אשה ומת
ובא אחיו ואנסה.

הלכה ט הא דבר שעושין בו
אוכל נפש אסור . לא ממאכל נדר . רבי
שמעון בן לקיש אמר כיני מתניתא אין
בין המודר הנייה מחבירו למודר הנייה
מאכל מחבירו. ותניי דבית רבי בין המודר
הניית מאכל מחבירו לא ישאילנו נפה
וכברה ריחים ותנור . תני אבל משאיל

docet R. Simeon ben Jochai; R. Tarphon dicit: Memoratur excidium in Sabbatho, & memoratur excidium in die expiationum; Sicut in excidio memorato in Sabbatho non est flagellatio prope excidium, ita pariter in excidio memorato in die expiationum non erit flagellatio prope excidium. Dixit Rabi Mena coram R. Jose: Quid necesse est? Juxta mentem Rabi Simeonis ben Lakisch: Profecto juxta mentem Rabi Jochanan; si flagellatio sit prope mortem, nonne multo magis erit flagellatio prope excidium? At dissentiunt: Si mactet ipsum, & filium ejus nomine Idololatriæ; R. Jochanan dicit; Si permittant in eo nomine ipsius, & filii ejus, vapulat; nomine Idololatriæ, lapidatur: R. Simeon ben Lakisch dicit: Licet in eo permittant nomine ipsius, & filii ejus, non vapulat, postquam in eo permiserunt nomine Idololatriæ, lapidabitur: Dixit illi: vel juxta mentem R. Jochanan necesse est: Ibi duarum rerum causa; hic propter unam: Ex mente Rabi Simeonis ben Lakisch, quænam est differentia inter hos doctores & istos sapientes? In præceptis negativis, at non in excidiis. R. Jodan dicit: Siquis congrediatur cum spuria; In hoc est discrimen inter istos doctores. R. Chananjah dicit: Vel si quis incendat segetem socii sui in die festo; in hoc est discrimen inter eos juxta mentem istorum doctorum; quoniam non est in his excidium, erit compensatio: Ex mente istorum sapientum, quoniam in his est flagellatio, non erit compensatio: Hinc quoniam in puellis non est mulcta, non est juxta mentem sapientum. Dicit R. Mathania: Potest exponi ex omnium consensu de eo, qui congrediatur cum spuria: Et uxorem fratris sui affinitatis jure non ducat. Dicit Rabi Mathania: Potest exponi, quod sint fratri suo filii, & desponset uxorem, & moriatur, & veniat ejus frater, & eam gat comprimat.

Constitutio IX. Ecce loquitur, quando in eo faciant cibum animarum, quod sit vetitum; non quando voverit a cibo: R. Simeon ben Lakisch dicit: Ita se habet Misna; Non est differentia inter eum qui vovete se non capturum utilitatem a socio suo, & inter eum, qui voverit se non capturum utilitatem a cibo socii sui: Atqui ita extat traditio scholæ Rabi; Si quis voveat se non capturum utilitatem a cibo socii sui, non poterit ab eo postulare ventilabrum, cribrum, & molas, & furnum; Traditio: At poterit postulare calices, scutel-

הוא לו בוסות ,וקערות ותמחויין . שאינן מהנין את האוכל אבל מכניסין אה האוכל לפסין וקדירות אסור . לטחון ולדרוך אסור . לקצור צריכה . לבצור צריכה . הניית מאכל מהו . תני אבל משאילו הוא קורדום . הויגן סבריין מימר בקרדום של ביקוע. תיפתר בקורדום של גיכוש . ולית שמע מינה בלום . רבי אבונא אמר רבי ירמיה בעי ההן זוסטה מביון שהוא מרחיק ואת חשר ביה קימחא כמי שהוא נפה . איזהו נדר שאמרו באומר הרי עלי עולה. רבי חמא חברין דרבנן בעי אמר הרי עלי וחזר ואמר הרי זה . רבי חיננא בעי לא מסתברא דידה אמר הרי זה וחזר ואמר הרי עלי איסור חמור חל על איסור קל . אין איסור קל חל על איסור חמור.

הלכה י אמר רבי יהודה בר פזי דרבי לעזר היא . דרבי לעזר אמר אף בשלישית בודקין אותו מפני הקרבן . ברם כרבנן השנייה מאונס טהור . והשלישית מאונס טמא . אמר רבי יוסה אין לית היא דרבנן ולא אוף דרבי לעזר לית היא. דתני אמר רבי לעזר לא לסותרו אמרתי אלא שלא יביא קרבן . לא אמרתי שאינו זב לסתור זב . הואיל לסתור לא אמרתי אלא שלא יביא קרבן . הדא אמרה דברי הכל היא . אין תימר דרבי לעזר היא ניתני השנייה בסתירה ולא בקרבן . השלישית בסתירה ובקרבן . על דעתיה דרבי לעזר ראה שתים בשופי ואחת בקושי סותרת ואינה מביאה קרבן . אמר רבי יודן מתניתא בשני בני אדם . אמר רבי חנינה מתניתא אמרה כן אין בין מצורע מוסגר למצורע מוחלט אלא פריעה ופרימה ותגלחת וציפרים . הדא אמרה בשני בני אדם אנן קיימין . אין תימר באדם אחד ניתני אין בין בהרת גדולה לבהרת קטנה . היך מה דאת אמר תמן בשני בני אדם אנן קיימין . והבא בשני בני אדם אנן קיימין . פרחה בו מתוך

tellas & catinos; Quia non prosunt cibo, sed colligunt cibum: Lebetes & ollcs est vetitum; Ad molendum, & ad calcandum est vetitum. Ad metendum necesse est; Ad præcindendum necesse est: Si voveat non capturum utilitatem a cibo, quid? Traditio: At poterit petere securim; Illi putant dicendum de securi fissionis; Potest exponi de securi cæsionis: At hinc nihil eruitur. Rabi Abuna dicit; R. Hieremias petiit ab eis instrumentum instar cribri, postquam removet furfures, & retinet farinam, reputatur esse quasi cribrum. Quodnam est votum? Dixerunt: Siquis dicat: Ecce super me holocaustum. Quodnam est spontaneum? Dixerunt: Siquis dicat: Ecce hoc holocaustum. R. Chama socius sapientum quæsivit: Siquis dicat: Ecce super me: atque iterum dicat: Ecce hoc: R. Chinna non inquirit ex hac opinione: Siquis dicat: Ecce hoc; atque iterum dicat: Ecce super me: Iterdictum grave cadit super interdictum leve, at interdictum leve non cadit super interdictum grave.

Constitutio X. Dicit R. Jehuda bar Pazi; Ita sentit R. Eliefer: Etenim R. Eliefer dicit: Etiam in tertia visione illum explorant propter sacrificium. Profecto, juxta mentem sapientum, in secunda visione coactus est mundus, & in tertia coactus est immundus: Dicit Rabi Jose: Hoc non est juxta mentem sapientum, neque juxta mentem R. Eliefer. Etenim extat traditio: Dicit Rabi Eliefer: Non ad destruendum dixi, sed ne afferat sacrificium: Non dixi, quod fluxus non destruat fluxum: Ad destruendum non dixi, sed ne afferat sacrificium: Hoc dicit: Omnes consentiunt: Si dicas, quod sit opinio Rabi Eliefer; Expliciter secunda visio pro destructione, non autem pro sacrificio, & tertia pro destructione, & pro sacrificio: Ex mente R. Eliefer; Si videat duas visiones in quiete, & unam in sanguine difficultatis destruet, at non afferet sacrificium: Dicit Rabi Jodan: Misna agit de duobus hominibus: Dicit R. Chanina: Misna ita dicit: Non est differentia inter leprosum inclusum, & leprosum absolutum, nisi quoad retectionem capitis, & lacerationem vestium, abrasionem, & aves: Hoc dicit: De duobus hominibus nos explicamus: Si dicas, quod agatur de uno homine; Non erit differentia inter papulam magnam & parvam: Quomodo tu ibi dicis: De duobus hominibus nos explicamus: Et hoc loco; de duobus homini bus nos explicamus: Si effloruerit in in-

הסגר . רבי יוחנן אמר טעון צפרים . רבי לעזר אמר אין טעון ציפרים . אמר רבי בא בר ממל מתניתא מסייעה לרבי יוחנן מן הצרוע להביא את שברחה בכולו שיהא טעון ציפרים והלא דין הוא מה אם מי שטהר ואין סימני מטמאיו עמו טעון צפרים . מי שטהר וסימני מטמאיו עמו אינו דין שיהא טעון ציפרים . והלא שעמד בו שני שבועות יוכיח שטהר וסימני מטמאיו עמו ואין טעון ציפרים . אף אתה אל תתמה על מי שפרחה בכולו שאף על פי שטהר וסימני מטמאיו עמו ואינו טעון צפרים תלמוד לומר מן הצרוע להביא את שפרחה בכולו שיהא טעון צפרים . אם אומר את לטהר מתוך הסגר לא יהא טעון צפרים . ויתיבינה לא מוטב להשיב פריחה על פריחות ולא עמידה על פריחות אמר רבי חנניה חברון דרבנן מתניתא מסייעה לרבי יוחנן דכן תנייא מתיב לחבריה לא אם אמרת בזה שאינו נזקק לחליטה אמר בזה שהוא נזקק לחליט . הואיל והוא נזקק להחליט יהא טעון צפרים . אמר רבי יעקב בר אחא סופה מסייעה לרבי לעזר הטהר מתוך הסגר פטור מפריעה ומפרימה ומתגלחת ומצפרים . כל מה דאנן קיימין הכא בפריחות . אמר רבי שמואל בר אבודמא מה פלינין להביא צפרים . אבל להביא קרבן כל עמא מודיי שאינו מביא קרבן. ותני כן בשביעי יגלח ובשמיני יביא . את שהוא טעון תגלחת אינו מביא קרבן . רבי חמה בר עוקבה בשם רבי יוסי בר חנינה כל ימי אשר הנגע בו יטמא את שטומאתו תלויה בנגעו. יצא זה שטומאתו תלויה בספירות ימיו . עד כדון פריעה ופרימה . תגלחת וצפרים מנין . רבי לעזר דרומיא בשם רבי שמי זאת תהיה תורת המצורע ביום. את שהוא מטמא ומיטהר ביום אחד . יצא זה שאינו מיטמא ומיטהר ביום אחד .

הלכה יא כתיב ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים . רבי לעזר

inclusione . R. Jochanan dicit: Obligatur ad aves: Rabi Elieser dicit: Non obligatur ad aves: Dicit R. Ba bar Mimal: Misna favet τῷ R. Jochanan: *A leproso:* Ad includendum, quando effloruerit in toto, quod obligetur ad aves: Et probari potest argumento: Si mundus, in quo non sint signa immunditiei, obligatur ad aves; mundus, in quo sint signa immunditiei, non erit æquum, ut obligetur ad aves? At qui consistit in ea duabus hebdomadis probet, quod licet sit mundus, & in eo sint signa immunditiei, tamen non obligatur ad aves; Ita pariter ne mireris, si in toto effloruerit, licet sit mundus, & cum eo sint signa immunditiei, tamen non obligatur ad aves: Idcirco dictum est: *A leproso*. Ad includendum, si in toto effloruerit, quod obligetur ad aves: Si dicas: Qui sit mundus de inclusione, non debet afferre aves; respondemus; nonne melius est relinquere efflorescentiam super efflorescentiis, & non consistere super efflorescentiis? Dicit Rabi Chananjah socius sapientum: Misna favet τῷ R. Jochanan: Etenim sic extat traditio; Respondit sociis suis: Minime: Si dixisti de hoc, qui non opus habet absolutione, dices de illo, qui opus habet absolutione? Quoniam opus habet absolutione, obligetur ad aves. Dicit R. Jacob bar Acha: Finis favet τῷ Ra-Eliefer; Mundus de inclusione liber est a retectione capitis, & laceratione vestium, & abrasione, & avibus: Quod hic explicamus, intelligendum est de efflorescentiis: Dicit Rabi Samuel bar Adoma. De quo dissentiunt? De adducendis avibus: At de afferendo sacrificio, omnes conveniunt, quod non debeat afferre sacrificium: Atqui ita extat traditio: In septimo se abradet, & in octavo afferet. Qui obligatur ad abrasionem, afferet sacrificium; qui non obligatur ad abrasionem, non afferet sacrificium: R. Chama bar Achab nomine R. Jose bar Chanina: Dictum est: *Omnibus diebus, quibus plaga fuerit in eo, pollutus erit;* Ejus immundities dependet ab ejus plaga: Excluditur iste, cujus immundities dependet a numeratione suorum dierum. Hactenus actum est de retectione capitis, & laceratione vestium: De abrasione & avibus unde probatur? R. Eliefer meridionalis nomine R. Same: *Hæc erit lex leprosi in die*. Qui immundatur & purificatur uno die: Excluditur iste, qui non immundatur & purificatur uno die.

Constitutio XI. Scriptum est: *Et fuit universa terra unius linguæ, & sermonis unius.*

ורבי יוחנן חד אמר שהיו מדברים
בשבעים לשון וחורנה אמר שהיו מדברים
בלשון יחידו של עולם בלשון הקודש. תני
בר קפרא יפת אלהים ליפת וישכן באהלי
שם . שיהו מדברים בלשונו של יפת
באוהלו של שם . בני יפת גומר ומגוג
ויון ותובל ומשך ותירס . גומר גרממייה .
מגוג גותיא. מדי בשמועה . יוון אווסוס .
ותובל וותנייה. משך. מוסייא . תירס. רבי
סימון אמר פרס. ורבנן אמרי תרקא. בני
גומר אשכנז וריפת ותוגרמה . אסייא
והדיית וגרמניקיה. בני יון אלישה ותרשיש
כתים ודודנים. אלסטרסם אביה ודרדנייה .
את הארודי רודוס. את הצמרי חמץ. את
החמתי חמת . עד לשע . רבי לעזר אמר
עד קלרה . רבי יודן בר שלום אמר מיכן
לתרגום . אמר רבי יונתן דבית גוברין
ארבעה לשונות נאים שישתמש בהם
העולם ואילו הם לעז לזמר . רומי לקרב .
סורסי לאילייא . עברי לדיבור . ויש
אומרים אף אשורי לכתב . אשורי יש לו
כתב ואין לו לשון. עברי יש לו כתב ואין
לו כתב בחרו להם כתב אשורי ולשון
עברי . ולמה נקרא שמו אשורי שהוא
מאושר בכתבו . אמר רבי לוי על שם
שעלה בידם מאשור . תני רבי יוסי אומר
ראוי היה עזרה שתינתן תורה על ידו
אלא שקדמו דור משה . אף על פי שלא
ניתנה התורה על ידיו אף הוא ניתן
כתב ולשון על ידו . וכתב הנשתוון כתוב
ארמית ומתורגם ארמית . ולא כהלין
כתבא למיקרי . מלמד שבו ביום ניתן .
רבי נתן אומר ברעץ ניתנה התורה .
ואתייא כרבי יוסה . רבי אומר אשורית
ניתנה התורה . וכשחטאו נהפך להם
לרעץ . וכשזכו בימי עזרא נהפך להם
אשורית . גם היום מגיד משנה אשיב לך
וכתב לו את משנה התורה הזאת על
ספר. כתב שהוא עשוי להשתנות . תני
רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי
אלעזר בן פרטא שאמר משום רבי לעזר
המודעי כתב אשורי ניתנה התורה . מה

unius. R. Eliefer, & R. Jochanan; Alter dicit quod loquerentur feptuaginta linguis; & alter dicit, quod una lingua particulari mundi, fc. communia lingua fancta loquerentur: Traditio bar Kaphra: *Pulchrum reddat Deus Japhet, & habitet in tabernaculis Sem*. Sc. quod loquerentur lingua Japhet in tentoriis Sem: *Filii Japhet Gomer, & Magog, & Madi, Javan, & Tubal, & Mefchech, Tiras: Gomer*. Germania: *Magog*, Gothia: *Madi* juxta fenfum literalem; *Javan* Avafas: *Tubal* Vatneia: *Mefchech* Mufia. *Tiras*. R. Simon dicit: Perfia: Et fapientes dicunt: Thracia: *Filii Gomer Afchkanaz, & Riphat, & Tagarmaah*: Afia, & Hadiith, & Germanicia: *Filii Javan Elisha, & Tarfifch, Chittim, & Dodanim*: Alaftrafom, Avia, & Dardania, & Arodi Rhodus: Semadi Chemes, Chemati Chemet ufque ad Lafan. R. Eliefer dicit ufque ad Kelera: Rabi Jodan bar Sellum dicit: Hinc probatur ad interpretandum. Dicit R. Jonathan ex familia Gabarin: Quatuor linguæ funt elegantes, quibus utitur mundus; & iftæ funt, barbara ad pfallendum; Romana ad prælium, Syriaca ad lugendum, Hebræa ad loquendum; Et funt qui dicunt; Etiam Affyriaca ad fcribendum: Affyriacæ eft fcriptura & non eft fermo; Hebraicæ eft fermo, at non eft fcriptura; Elegerunt fibi fcripturam Affyriacam, & fermonem Hebraicum: Et cur vocatur Affyriaca? Quia eft elegans in fua fcriptura. Dicit R. Levi: Quia adfcendit in eorum manus ab Affur: Traditio: R. Jofe dicit: Dignus erat Ezra, ut lex daretur per ejus manum, nifi præceffiffet generatio Mofis: Licet non data fit lex per ejus manum, at tamen data eft fcriptura, & fermo per ejus manum; Si fcribat diploma, fcribet Syriace, & interpretabitur Syriace: Dictum eft: *Et non poterant fcripturam legere*. Docemur, quod eo die data fit: R. Nathan dicit: In dolore data eft lex: Et adducitur juxta mentem Rabi Jofe. Rabi dicit: Affyriace data eft lex; Et quando peccarunt, converfa eft illis in confractionem, fc. in dolorem: Et quando juftificati funt tempore Ezra converfa eft illis in linguam Affyriacam: *Hodie quoque annuntians duplicia reddam tibi. Et fcribet fibi duplum legis hujus in libro*. Scriptura, quæ fit facta, ut mutetur. Traditio: Rabi Simeon ben Eliefer dicit nomine Rabi Eliefer ben Partha, qui dicit nomine R. Eliefer Amodai. Scriptura Affyriaca data eft lex: Qua de caufa? Quia dictum eft:

Ca-

טעמא ווי העמודים שיהו ווים של תורה.
דומים לעמודים . אמר רבי לוי מאן
דאמר ברעץ ניתנה התורה עי״ן מעשה
ניסים . מאן דאמר אשורי ניתנה התורה
סמ״ך מעשה ניסים . רבי ירמיה בשם רבי
חייה בר בא ורבי סימון תריהון אמרין;
תורת הראשונים לא היה לא ה״א שלהם
ולא מ״ם שלהם סתום. הא סמ״ך סתום.
תני רבן שמעון בן גמליאל אומר אף
בספרים לא התירו שיכתבו אלא יוונית .
ברקו ומצאו שאין התורה יכולה להיתרגם
כל צורכה אלא יוונית. בורגני אחד בירא
להם ארמית מתוך יוונית. רבי ירמיה בשם
רבי חייה בר בא תירגם עקילס הגר
התורה לפני רבי אליעזר ולפני רבי יהושע
וקילסו אותו ואמרו לו יפיפית מבני אדם.
רבי יהודה בר פזי אמר רבי יהושע בן
לוי שאל ולמה לי נן אמרין יש בספרים
מה שאין בתפילין ומזוזות . שהספרים
נכתבים בשני דפים ותפילין ומזוזות אינם
נכתבים אלא בדף אחד . התיב רבי יצחק
בריה דרבי חייה כתובה דרבה שהספרים
נכתבים בשתי עורות . ותפילין ומזוזות
אינם נכתבות אלא בעור אחד . אמרון
חברייא קומי רבי מנא או נאמר דף
אחד בשני עורות לית היא דרכה . אמר
לון שכן אפילו ספרים אינן נכתבים כן .
תולין בספרים אין תולין לא בתפילין ולא
במזוזות . ספרים שכתבן בתפילין ובמזוזות
אין תולין בהם . תפילין ומזוזות שכתבם
בספרים תולין בהם . רבי זעורה בשם רבי
אימי היה כותב אלה עם אם היתה
הפרשה עשויה כן כשר ואם לאו פסול .
רבי זעורה בשם רב ניקב נקב בירכו של
ה״א אם גורדו ונשתייר שם ירך קטנה
כשר ואם לאו פסול . רבי זעורה בשם רב
חסדא היה הנימל מכלה את הגויל אם
גורדו ונשתייר שם ירך קטנה כשר ואם
לאו פסול . רבי זעורה בשם אשייאן בר
נידבה ניקב נקב באמצע בי״ת אם היה
הגויל מקיפו מכל צד כשר ואם לאו
פסול. אמר רבי זעורה אתיא דרב חסדא
כרב ותריהון פלגין על שיטתיה דאשיין

Capitella columnarum; Quia capitella gis assimilantur columnis. Dicit R. Levi: Qui dicit in confractione data est lex; ע״ן est opus miraculorum; Qui dicit: Assyriace data est lex, סמ״ך est opus miraculorum. R. Hieremias nomine R. Chijah bar Ba, & R. Simon, ambo dicunt: In lege priorum non erat ה״א, neque מ״ם clausa; Ecce סמ״ך erat clausa. Traditio: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Etiam in libris non permiserunt scribere nisi Græce: Investigarunt, & invenerunt, quod lex non possit exponi, atque interpretari quantum satis sit, nisi Græce. Quidam hospes effinxit illis linguam Syriacam ex Græca. Rabi Hieremias nomine Rabi Chijah bar Ba: Interpretatus est Onkelos proselytus legem ante R. Eliezer, & ante R. Jehosua; & eum laudarunt, eique dixerunt: *Pulcherrius præ filiis hominum*. R. Jehuda bar Pazi dicit, R. Jehosua ben Levi quæsivit: Qua de causa nos dicimus: Deprehenditur in libris, quod non deprehenditur in Thephilin, & in Mesusoth? Quia libri scribuntur in duobus foliis, & Thephilin & Mesusot non scribuntur nisi in uno folio: Respondit Rabi Isaach bar Rabi Isaach: Scriptura usitata est, ut libri scribantur in duabus pellibus, & Thephilin & Mesusoth scribantur in una pelle: Dixerunt socii coram R. Mena; Aut dicendum est, quod folium unum in duabus pellibus non sit usitatum: Dixit illis; præterea vel libri non ita scribuntur. Potest appendi in libris, at non in Thephilin & in Mesusoth. Si scribat libros sicut Thephilin, & Mesusoth, non potest in illis appendi. Si scribat Thephilin, & Mesusoth sicut libros, non potest illis appendi. Rabi Zehera nomine R. Amme: Si אלה scribat עם, si עם scribat אם, si fuerit sectio ita facta, est legitimum, si minus est illegitimum. R. Zehera nomine R. Amme bar Chinna: Sicut scribit libros, ita pariter scribet Thephilin, & Mesusoth. R. Zehera nomine Rab. Si fuerit foramen in latere ה״א si radatur, & ibi remaneat latus parvum, erit legitimum, si minus, est illegitimum. Rabi Zehera nomine R. Chasda: Si הג׳מל absumat pergamenum, radatur, & ibi remaneat latus parvum, erit legitimum, si minus erit illegitimum: R. Zehera nomine Ascijan bar Nidba: Si foramen fuerit in medio בי״ת, si pergamenum illud circumdet ab omni latere, est legitimum, si minus erit illegitimum. Dicit R. Zehera: Consentit R. Chasda cum Rab, & ambo dissentiunt in senten-

בר נרבה . חברייא אמרי אתיא ראשיין
בר נרבה כרבי יוחנן רתני עירב את
האותות . אית תניי תני כשר . אית תניי
תני פסול . רבי ארא בר שמעון בשם
רבי יוחנן מאן ראמר כשר מלמטן . מאן
ראמר פסול מלמעלן. כגון ארצנו תפרתינו
ארצך צריכה . תפארתך צריכה . רבי אחא
בי רבי שמעון בשם רבי יוחנן לא יעמד
ארם ויתפלל במקום גבוה . מה טעמא
אמר רבי בא בשם רבי פפא ממעמקים
קראתיך יהוה . רבי ארא בר שמעון בשם
רבי יוחנן לא יעמד ארם ויתפלל וצריך
לנקוביו . מה טעמא הכון לקראת אלהיך
ישראל . אמר רבי סימון התכון לקראת
אלהיך ישראל . אמר רבי אלכסנררי
שמור רגלך באשר תלך אל בית האלהים.
שמור עצמך מן הטיפים היוצאים מבין
רגליך . הרא ראת אמר ברקים . אבל
בנסים אם יכול לסבול יסבול . רבי יעקב
בר אביה בשם רבי אחא שמור רגלך
באשר תלך אל בית האלהים . שמור
עצמך כשתהא נקרא אל בית האלהים
שתהא טהור ונקי . אמר רבי בא יהי
מקורך ברוך . יהי מקראך לקבר ברוך.
אמר רבי ברכיה עת ללרת ועת למות .
אשרי ארם ששעת מיתתו בשעת לירתו .
מה שעת לירתו נקי . אף בשעת מיתתו
יהא נקי . רבי בא בשם רבי יהורה היה
עשוי כחצי חליטה שורה העליונה שיש
למטה הימנה שתים צריך שיהא בה
שלש תיבות האמצעית שתים התחתונה
אפילו על הארץ . רבי זעורה בשם רב
חסרא היה עשוי כמין סימפון שורה
העליונה שיש למטה שתים שלש תיבות
התחתונה שתים והאמצעית איני יורע.
רבי ירמיה אמר ליה רבי זעורה בשם רב
חסרא רבי יונה ורבי יוסה תריהון אמרין
רבי זעורה בשם אשיין בר נרבה חברייא
אמר רבי זעורה בשם רב חננאל אם
היתה הריו יוצאה מבין הנקבים פסול .
כיצר הוא עושה לוחכה בלשונו והיא
עומרת . טעה והשמיט את השם . אית
תניי תני תולה את השם . אית תניי תני
מוחק את החול וכותב את השם ותולה
את החול . רבי זעורה רב חננאל בשם

tentia Ascijan bar Nidba: Socii dicunt: Consentit Ascijan bar Nidba cum Rabi Jochanan; Etenim extat traditio: Si confundat literas: Est qui docet quod sit legitimum; est qui docet quod sit illegitimum. R. Ada bar Simeonis nomine R. Jochanan; Qui dicit esse legitimum, intelligit in parte inferiori; qui dicit esse illegitimum, intelligit in parte superiori: e. g. *Terra nostra: gloria nostra; terra tua*; necesse est; *gloria tua* necesse est. R. Acha discipulus Rabi Simeonis nomine R. Jochanan; Nemo stabit in loco excelso ad orandum. Qua de causa? Dicit R. Ba nomine R. Papa: Quia dictum est: *De profundis clamavi ad te Domine*. R. Ada bar Simeonis nomine Rabi Jochanan: Nemo orabit, quando necesse sit ut ejiciat excrementa. Qua de causa? Quia dictum est: *Præparare in occursum Dei tui Israel:* Dicit R. Simon: *Præparare in occursum Dei tui Israel*. Dicit Rabi Alexander: Custodi pedem tuum, quando ibis in domum Dei: Custodi teipsum ex guttis, quæ egrediuntur inter pedes tuos: Quod dicis intelligendum est de minutis, at in crassis, si poterit ferre, ferat: R. Jacob bar Abin nomine Rabi Ada: Custodi pedem tuum, quando ibis in domum Dei: Custodi teipsum, quando vocaberis ad domum Dei, ut sis purus & mundus: Dicit R. Ba: Sit uterus tuus benedictus; Sit vocatio tua ad sepulcruum benedicta: Dicit R. Barachias: Tempus nativitati, & tempus morti. Beatus vir, cui sit hora mortis suæ sicut hora nativitatis suæ: Sicut hora nativitatis est pura, ita pariter hora mortis sit pura. Rabi Ba nomine R. Jehuda: Si facta fuerit instar dimidiæ placentæ, in linea prima, infra quam sunt duæ lineæ, necesse est ut sint tres voces, in media duæ, & in infima vel usque ad terram. R. Zehera nomine R. Chasda: Si facta sit instar fistulæ pulmonis, in linea superiori, infra quam sunt duæ, erunt tres voces in infima duæ; in media ignoratur. R. Hieremias dicit, R. Zehera nomine R. Chasda; R. Jonas, & R. Jose, ambo dicunt; R. Zehera nomine Ascijan bar Nidba socii, dicit R. Zehera nomine R. Chananael; Si atramentum effluat inter foramina, est illegitimum: Quomodo faciet? Lambet lingua, ut consistat. Si errans intermittat nomen Dei; Est qui docet, quod removeat nomen Dei: est qui docet; Delebit profanum, & scribet nomen Dei, & removebit profanum. R. Zehera, R. Chananael nomine Rab: Consti-

רב הלכה כמי שהוא אומר מוחק את
החול וכותב את השם ותולה את החול ·
רבי זעורה רב חננאל בשם רב ואם היה
כגון אני יהוה אלהיכם מותר למה מפני
שהן שלש תיבות או מפני שיש בו חול .
מה נפק מן ביניהון אל אלהים יהוה. אין
תימר מפני שהם שלש תיבות הרי הכם
שלש תיבות . אין תימר מפני שיש בו
חול . הרי אין בו חול . ליהוה צריכה .
ביהוה צריכה . רב ששעה בריה דרב
חננאל אמר צריך לכתוב הא֗ למטה
מארוכתו של למ֗ד . הליהוה תגמלו זאת.
הא ליהוה תגמלו זאת . מזוזה אית תניי
תני פתוחה . אית תניי תני סתומה.
שמואל בר שילת משמיה דרב הלכה כמי
שאומר פתוחה שאין זה מקומה פתוחה
מראשה סתומה פתוחה מסופה פתוחה .
פתוחה מיכן ומיכן סתומה . טעה והשמיט
פסוק אחד אם יש בו שתים שלש שיטין
מתקנו וקורא בו . ארבע אינו קורא בו .
רבי זעורה בשם רב חננאל אף בקרע כן .
תני ספר שיש שתים ושלש טעיות בכל
דף ודף מתקנו וקורא בו ארבע אינו
קורא בו והתני ספר שיש בו שמונים
וחמש טעיות בפרשת ויהי בנסוע הארון
מתקנו וקורא בו . אמר רבי שמי כאן
בספר גדול וכאן בספר קטון . רבי זעורה
בשם רב חננאל מצא בו דף אחד שלם
מציל את כולו . מה שלם שאין בו שלש
טעיות . או שלם שאין בו ארבע . חגרא
אחוי דרבי בא בר בינה יהב אורייתא
לרב חננאל וקרא בה . אמר ליה הרא
אוריתך צריכה צלו ובסוף מצא בה דף
אחר שלם והציל את כולה . מה שלם
שאין בו טעיות. או שלם שאין בו ארבע.
רבי זעורה רב חננאל בשם רב תיפורה
הלכה למשה מסיני . רבי ירמיה בשם רבי
שמואל בר רב יצחק קשרי תפילין הלכה
למשה מסיני . רבי ירמיה אפסקת רצועתה
דתפילתה שאל לרבי בא בר ממל אמר
לית וקשרתם אפילו קשירה תמה . רבי
זעורה אפסיק גודא דרצועתא שאל לרב
חונא ולרב קטינא ושרון ליה . אפסיק
זמן תיניינות ושרון ליה דלא מן אולפן ·

stitutio juxta sententiam illius, qui dicit; Delebit profanum, & scribet nomen Dei, & removebit profanum. R. Zehera, R. Chananael nomine Rab: si ita fuerit, e. g. *Ego Dominus Deus vester;* Erit permissum. Qua de causa? Quia sunt tres voces, aut quia in eo est profanum. Quid eruitur ex inter eos? אל אלהים יי׳: Si dicas propterea quod sunt tres voces; Ecce sunt tres voces; Si dicas, propterea quod in eo sit profanum, ecce in eo est profanum: *Domino* necesse est; *In Domino* necesse est: R. Sesaa bar R. Chananael dicit: Scribendum est הא֗ in inferiori parte ab latitudine למ֗ד הליי׳ *compensatis hoc*. הא֗ ליי׳ *compensatis hoc:* Mesusa, est qui docet, erit aperta, est qui docet; erit clausa: Samuel bar Scilath nomine Rab: Constitutio juxta sententiam illius qui dicit; Aperta, quod non sit iste ejus locus aperta a principio clausa, aperta a fine aperta. Hinc aperta, & illinc clausa. Si errans intermittat unum versiculum, aut in eo fuerint duæ, tres lineæ, corriget, & leget in ea; si quatuor, in ea non leget. Rabi Zehera nomine R. Chananael ita pariter in lacerato. Traditio: Si in libro fuerint duo, & tres errores in singulis foliis, corriget, & in eo leget; Si quatuor, non leget. Atqui extat traditio: Si in libro fuerint quinque & octoginta errores in sectione: *Et fuit cum proficisceretur arca*: Corriget, atque in eo leget. Dicit R. Same: Hic intelligitur de libro magno, & ibi de libro parvo. R. Zehera nomine R. Chananael: Si in eo inveniat folium unum perfectum, salvat totum; Quid perfectum? In quo non sint tres errores: Aut perfectum, in quo non sint quatuor. Chagra frater R. Ba bar Bina dedit legem תוֹ R. Chananael, & in ea legit. Dixit illi: Hæc tua lex conservanda est: Et in fine invenit in ea folium unum perfectum, & salvavit totam: Quid perfectum? Ubi non sint duo errores, aut perfectum, in quo non sint quatuor: R. Zehera, R. Chananael: Sutura Thephilin constitutio Mosis ex monte Sinai. R. Hieremias nomine R. Samuel bar R. Isaach; Ligamina Thephllin constitutio Mosis ex monte Sinai: R. Hieremias: Si discindatur corrigia Thephilin quæsivit a Rabi Ba bar Mimal: Respondit: *Ligabisque ea:* Vel ligamine perfecto: Rabi Zehera, si abscindatur junctura corrigiæ, quæsivit a Rabi Huna, & a Rabi Chatina; & ei permisit: Si abscindatur secunda vice & ei permisit non juxta do-

ctri-

רבי בא בריה דרבי חייה בר בא . רבי חייה בשם רבי יוחנן הלכה זה שהוא תופר צריך שיהא משייר מלמעלן ומלמטן כדי שלא יקרע . ומחי ליה על מוחא אם הלכה למה לא יקרע. ואם לא יקרע למה הלכה . הלכה למשה מסיני שיהו כותבים בעורות וכותבים בדיו ומסרגלין בקנה וכורכין בשיער וטולין במטלית ודובקין ברבק ותופרין בגידים . וכשהוא תופר יהא תופר כתפר הזה . וצריך שיהא משייר בין שיטה לשיטה כמלוא שיטה בין תיבה לתיבה כמלא אות בין אות לאות כל שהוא . בין דף לדף מלוא גודל . עשה סוף הדף שוה לתחילתו פסל . צריך ליתן בספר מלמעלן שתי אצעות ומלמטן שלש . רבי אומר בתורה מלמעלן שלש ומלמטן טפח. וצריך שיהא משייר בין ספר לספר כמלא ארבע שיטין. ובנביא של שנים עשר שלש. וצריך שיהא גומר באמצע הדף ומתחיל באמצעיתו . ובנביא גומר בסופו ומתחיל בראשו ובנביא של שנים עשר אסור אין עושין יריעה פחותה משלשה דפין ולא יותר על שמונה . הדא דאת אמר בתחילה אבל בסוף אפילו כל שהוא. ובקלפים לא נתנו חכמים שיעור . וצריך שיהא כותב על הגויל במקום השיער . ועל הקלף במקום נחושתו . אם שינה פסל . לא יהא כותב חציו על העור וחציו על הקלף . אבל כותב הוא חציו של עור בהמה טהורה . וחציו על עור חיה טהורה . אין כותבין אלא על עור בהמה טהורה . מה טעמא למען תהיה תורת יהוה בפיך. ממה שאתה נותן בפיך והא תני כותבין על גבי עור נבילות וטריפות . מינא דאת נותן בפיך . ועושין עמוד לספר בסופו לתורה מיכן ומיכן לפיכך נוללין הספר לתחילתו . והתורה לאמצעיתה . רבי שמואל רבי זעורה בשם רב חייה בר יוסף אפילו שתי יריעות. רבי זעורה שמואל בר שילת בשם כהנה ובלבד מקום התפר . רבי אחא בשם רבי שמואל בר נחמן ספר שאין עליו מפה

ctrinam R. Ba bar R. Chijah bar Ba. R. Chijah nomine R. Jochanan: Hæc est constitutio, qua debet consuere, necesse est ut relinquat a superiori, & inferiori parte ne rumpatur; & percutiat ei super cerebro: cur non poterit rumpere? Et si poterit rumpere: cur est constitutio. Constitutio Mosis ex monte Sinai, ut scribantur in pellibus, & scribantur atramento, & lineas ducant canna, & convolvant pilo, & appendant pallio, & conjungant glutine, & consuant nervis; & quando consuit, necesse est, ut consuat juxta hanc suturam, & necesse est ut relinquat inter lineam, & lineam juxta plenitudinem lineæ, inter vocem & vocem juxta plenitudinem vocis, inter literam & literam quantuluncunque, inter folium & folium juxta plenitudinem pollicis; si faciat finem folii æqualem suo principio, est illegitimum. Faciendum est spatium in libro in superiori parte duorum digitorum, & in inferiori trium. R. dicit in lege in superiori parte spatium trium digitorum, & inferiori spatium palmi; & necesse est ut relinquat inter librum & librum juxta plenitudinem quatuor linearum, & in prophetia duodecim prophetarum spatium trium linearum; & necesse est ut absolvat in medio folii, & in ejus medio incipiat; & in propheta absolvet in ejus fine & incipiet ab ejus principio. At in prophetia duodecim prophetarum interdictum est: Non facient pellem minorem tribus foliis, neque majorem octo. Quod dicis intelligendum est in principio, at in fine vel quantuluncunque: Et in pergamenis non dederunt sapientes mensuram; & necesse est ut scribatur in pelle, in loco pili; & in pergameno in loco decorticationis, si immutarit, erit illegitimum: Non scribet dimidium super pelle, & dimidium super pergameno; at scribet dimidium super pelle jumenti mundi, & dimidium super pelle feræ mundæ: Non scribunt nisi super pelle jumenti mundi. Qua de causa? Quia dictum est: *Ut sit lex Domini in ore tuo*: Ex eo, quod indis in os tuum: Atqui extat traditio: Scribunt super pelle cadaverum, & discerptorum. Et faciunt columnam libro in ejus fine pro lege hinc inde; Idcirco involvunt librum in ejus principio, & legem in ejus medio; R. Samuel R. Zehera nomine R. Chijah bar Joseph vel duo lintea: R. Zehera, Samuel bar Scilat nomine Channa, dummodo in loco saturæ. R. Acha nomine R. Samuel bar Nachman: Librum, cui non sit

הופכו על הכתב כדי שלא יתבזה הכתב
כל האותות הכפולים באלף בית כותב
הראשונים בתחילת התיבה ובאמצע
התיבה ואת האחרונים בסופה ואם שינה
פסל . משם רבי מתיה בן חרש אמרו
מנצפך הלכה למשה מסיני . מהו מנצפך
רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק
מה שהתקינו לך הצופים . מה אינון אילין
צופים . מעשה ביום סגריר שלא נכנסו
חכמים לבית הוועד ונכנסו התינוקות
אמרין איתון נעביד בית וועדא דלא
ייבטל . אמרין מהו דין דכתיב מם מם
נון נון צדי צדי פה פה כף כף
ממאמר למאמר מנאמן לנאמן מצדיק
לצדיק מפה לפה . מכף ידו של הקדוש
ברוך הוא לכף ידו של משה . וסיימו אותן
חכמים ועמדו כולם בני אדם גדולים .
אמרון רבי ליעזר ורבי יהושע הוון מינהון .
רבי ירמיה בשם רבי חייה בר בא ורבי
סימון תריהון אמרין תורת הראשונים לא
היה לא הא שלהם ולא מם שלהם
סתום . הא סמך סתום . רבי סימון ורבי
שמואל בר נחמן תריהון אמרין אנשי
ירושלם היו כותבים ירושלם ירושלימה
ולא היו מקפידין . ודכותה צפון צפונה .
תימן תימנה . שלשה עשר דבר שינו
חכמים לתלמי המלך . כתבו לו אלהים ברא
בראשית . אעשה אדם בצלם ובדמות . זכר
ונקוביו בראם . ויכל בששי וישבות בשביעי
הבה ארדה . ותצחק שרה בקרוביה לאמר :
כי באפם הרגו שור וברצונם עקרו אבוס :
ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכיבם
כל נושאי בני אדם . ומושב בני ישראל
אשר ישבו במצרים ובכל הארצות שלשים
שנה וארבע מאות שנה . ואת הארנבת
את צעירת הרגלים . אמו של תלמי המלך
ארנבתא הוות שמה . לא חמד אחד
מהם נשאתי . אשר חלק יהוה אלהיך
אותם להאיר לכל העמים תחת כל השמים
אשר לא צויתי לאומות לעבדם . כל
האותות הכתובים עם השם מלפניו הרי
אילו חול ונמחקין כגון ליהוה ביהוה
מיהוה כיהוה שיהוה שכן מצאנו בציץ
שהוא מובדל ממנו קודש לה' מלמטן
והשם מלמעלן . כל האותות הכתובים עם
עם השם מאחוריו הרי אילו קודש ואינן

fit mantile, invertunt fuper fcriptura, ne afpernabilis fiat fcriptura: Cunctas literas duplices in Alphabeto fcribet priores in principio vocis, & in medio, & pofteriores in ejus fine; fi vero immutarit, erit illegitimum. Nomine R. Mathia ben Charas dixerunt מנצפך conftitutio Mofis ex monte Sinai: Quid מנצפך? R. Hieremias nomine R. Samuelis bar R. Ifaach; Quod conftituerunt tibi fpeculatores: Quinam funt ifti fpeculatores? Narratur: In die imbris non ingreffi funt fapientes in domum congregationis, & ingreffi pueri dixerunt. Nos faciemus, ut domus congregationis non fit otiofa: Dixerunt; qua de caufa fcriptum eft מם מם נון נון צדי צדי פה פה כף כף a fermone ad fermonem a fideli ad fidelem a jufto ad juftum, ab ore ad os, a vola manus Dei S. B. ad volam manus Mofis: Et ftatuerunt fapientes, & fe conftituerunt omnes homines præftantiffimos: Dixerunt R. Eliefer, & R. Jehofua eos conftituerunt. R. Hieremias nomine Rabi Chijah bar Ba, & R. Simon, ambo dicunt: In lege priorum non erat הא neque eorum מם claufa; ecce סמך erat claufa. R. Simon & R. Samuel bar Nachman ambo dicunt: Viri Hierofolymitani ירושלימה fcribebant ירושלם at non errabant. Et fimiliter צפון fcribebant צפונה, & תימן fcribebant תימנה. Tredecim loca immutarunt fapientes Ptolemæo regi. Scripferunt illi: Deus creavit in principio; Faciam hominem ad imaginem, & fimilitudinem; Mafculum & fœminam creavit eos; Et perfecit in fexto, & quievit in feptimo: Veni, defcendam. Dixit Sara in precordiis fuis: dicendo: Quia in iracundia ipforum occiderunt bovem, & pro voluntate fua eradicarunt arcem. Tollens Mofe uxorem fuam, & filios fuos, equitare fecit eos fuper portantes homines: Et habitatio, quam habitarunt filii Ifrael in Ægypto, & in cunctis terris fuit quadringentorum & viginti annorum: Et Arnebat erat parva pedibus mater Ptolemæi regis: Arnabta erat ejus nomen: Defiderantem autem unum illorum portavi: Quæ diftribuit Dominus Deus tuus omnibus gentibus fub cœlo: Quæ non præcepi nationibus, ut facerent ea. Omnes literæ, quæ fcriptæ funt cum nomine Divino ante illud funt profanæ, & delentur; e. g. לי' בי' מי' כי' שי': Sic enim deprehendimus in lamina ex qua feparavit Deus S. B. לה' a parte inferiori, & pofuit in fuperiori: Omnes literæ fcriptæ cum nomine Divino poft illud funt fanctæ, & non delentur; e. g.

אלהינו

נמחקין כגון אלהינו אלהיכם . אילו שמות שאינן נמחקין הכותב את השם בארבע אותיות ביו״ד ובהא״ באלף״ ובדלת . אל. אלהים. אלהיך אלהי אלהינו אלהיכם שדי צבאות אהיה אשר אהיה. כתב אלף״ דלת״ מיהוה. אלף״ הא״ מאהיה. שין״ דלת״ משדי . צד״י בית״ מצבאות הרי אילו נמחקין . ומוחק את טפילותיהם . לאלהים מוחק את למ״ד ליהוה מוחק את למ״ד. כתב יו״ד הא״ מארבע אותיות. אלף״ למ״ד מאלהים אינו נמחק . כללו של דבר כל שביוצא בו שם מתקיים במקום אחר אינו נמחק. תני רבי יוסי אומר של בית חגירה כותבנים אומנים היו בירושלם היו מוחקין צבאות שכן הוא שם חול במקום אחר ופקדו שרי צבאות בראש העם . כל השמות הכתובים באבינו אברהם קודש חוץ מאחר שהוא חול. ויהי כאשר התעו אותי אלהים מבית אבי . ויש אומרים אף הוא קודש . שאילולי אלהים כבר התעו אותי. כל השמות הכתובים במיכה אף על פי שהן כתובין ביו״ד ובהא״ הרי אילו חול חוץ מאחר שהוא קודש כל ימי היות בית האלהים בשילה. כל השמות הכתובים בנבות אף על פי שהן כתובים באלף״ למ״ד הרי אילו קודש . ברך נבות אלהים ומלך . אבל חנון ורחום ארך אפים ורב חסד מלך מלכים מרומם וגדול ונורא ועליון אדיר צדיק ישר חסיד תמים גיבור הרי אילו חול . אילו שמות שאינן נחלקין עמיאל עמי שרי צוריאל צורי שדי גמליאל פרה צור פרה אל אינן נחלקין . אילו שמות שהן נחלקין בית אל בית און וחרה אף. וחרה אפי . פוטי פרע צפנת פענח . הללו יה. רב ושמואל. חד אמר הללו יה. וחורנה אמר הללויה . מאן דאמר הללו יה נחלק ואינו נמחק. מאן דאמר הללויה נמחק ואינו נחלק . ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא . מן מה דאמר רב שמעית מן חביבי אם יתן לי אדם ספר תהילים של רבי מאיר מוחק אני את כל הללויה שבו שלא נתכוין לקדשו . הוי דו אמר הללויה מיליהון דרבנן פליגין דאמר רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי בעשרה לשונות של שבח נאמר ספר תהילים באישור בניצוח בניגון בשיר במזמור בהשכל ברינה בתורה בתפילה

אלהינו אלהיכם : Hæc ſunt nomina, quæ non delentur, ſi ſcribatur nomen divinum quatuor literis יו״ד הא״ אלף״ דלת״ אל אלהים אלהיך אלהי אלהינו אלהיכם שדי צבאות אהיה אשר אהיה. Si ſcribatur אלף״ דלת״ מי״ אלף״ הא״ מאהיה שין״ דלת״ משדי צד״י בית״ מצבאות Ecce illa delentur; & delebit eorum adjuncta לאלהים delebit למ״ד, ליי״ delebit למ״ד: Scriptura יו״ד הא״ ex quatuor literis, אלף״ למ״ד ex אלהים non delebitur. Regula generalis eſt: Nomen, quod illi ſimile conſervatur in alio loco, non deletur. Traditio: R. Joſe dicit: Qui erant ex familia Chagira quæ ſcribæ fideles erant Hieroſolymæ, delebant צבאות, quia erat nomen profanum in alio loco: *Et præfecerunt principes exercituum in capite populi:* Cuncta nomina, quæ ſcripta ſunt in patre noſtro Abraham, ſunt ſancta, excepto uno, quod eſt profanum: *Fuit quando errore ducebantur propinqui mei, eduxit me Deus de domo patris mei:* Et ſunt qui dicunt, quod hoc quoque ſit ſanctum: Si Deus non fuiſſet, me errare feciſſent. Cuncta nomina, quæ ſunt ſcripta in Micha licet ſcripta ſint cum יו״ד & הא״ tamen illa ſunt profana, excepto uno, quod eſt ſanctum: *Cunctis diebus fuit domus Domini in Silho.* Cuncta nomina ſcripta in Nabot licet ſcripta ſint cum אלף״ & למ״ד tamen ſunt ſancta: *Benedixit Nabot Deo, & regi:* At cognomina benignus, & miſericors, longus ad iram, & multus in miſericordia, rex regum, ſublimis, & magnus, & terribilis, & excelſus, glorioſus, juſtus, rectus, clemens, perfectus, fortis, hæc ſunt profana; Iſta ſunt nomina quæ non dividuntur עמיאל עמי שרי צוריאל צורי שדי גמליאל פרה צור פרה אל, hæc non dividuntur. Hæc ſunt nomina quæ dividuntur בית אל בית און וחרה אף וחרה אפי פוטי פרע צפנת פענח הללו יה. R. Samuel; & alter dicit הללו יה, & alter dicit הללויה; qui dicit הללו יה dividit, at non delet, qui dicit הללויה delet, at non dividit; At ignoramus quis dicat hoc, hoc, & quis dicat illud: Ex eo quod dicit Rab: Audivi ex meo amico; ſi quis mihi det librum Pſalmorum Rabi Meir ego delebo omnes הללויה qui in eo deprehenduntur; quia non ſunt conſtituti ut ſanctificentur: Qui dicit הללויה verba ſapientum contraria ſunt; etenim dicit R. Simon nomine R. Jehoſua ben Levi; Tredecim modis laudis celebratur liber Pſalmorum, ſc. rectitudinis, victoriæ, melodiæ, cantici, pſalmodiæ, intelligentiæ, exultationis, confeſſionis, orationis, & benedictionis: Omnium præ-

בברכה. המאושר שבכולן הללו יה שהשם והשבח כלולין בו . רבי זעורה בעא קומי רבי אבהו מה נעני . אמר ליה הכא בפה קומך. רבי יונה עני הכן והכן . רבי לעזר עני הכין והכין . דתני שמע ולא ענה יצא . ענה ולא שמע לא יצא . רב בשם רבי אבא בר חנה . ואית דאמרין רבי אבא בר חנה בשם רב והוא שענה ראשי פרקים. רבי זעורה בעי היילין אינון ראשי פרקים הללויה הללו עבדי יהוה . הללו את שם יהוה . בעון קומי רבי חייה בר בא מנין אם שמע ולא ענה יצא . אמר לון ממה דאנן חמי רבנן רברבייא קיימין בציבורא ואילין אמרין ברוך הבא ואילין אמרין בשם יהוה . ואילו ואילו יוצאים ידי חובתם . תני רבי הושעיה עונה הוא אדם אמן אף על פי שלא אכל . אינו אומר ברוך שאכלנו אלא אם כן אכל . תני אין עונין אמן יתומה ולא אמן קטופה . בן עזאי אומר העונה אמן תומה יהיו בניו יתומים קטופה תיקטף נשמתו. ארוכה יאריך ימים בטובה . איזו היא אמן יתומה אמר רב חונה ההן רחב למברכה והוא עני ולא ידע מה הוא עני . תני גוי שבירך את השם עונין אחריו בשם אין עונין אחריו אמן . אמר רבי תנחומה אם בירכך גוי ענה אחריו אמן. דכתיב ברוך תהיה מכל העמים . גוי אחד פגע בירך ישמעאל ובירכו . אמר ליה כבר מילתך אמירא . אחד פגע בו וקיללו . אמר ליה כבר מילתך אמירה . אמרין ליה תלמידוי רבי היך מה דאמרת להם אמרת להם . אמר לון ולא כן כתיב אורריך ארור ומברכיך ברוך.

הלכה יב תני כהן משיח מביא פר אין המרובה בגדים מביא פר . ודלא כרבי מאיר דרבי מאיר אמר המרובה בגדים מביא פר . מה טעמא דרבי מאיר משיח מה תלמוד לומר כהן לרבות את

pre-

præstantissimus est הללויה, quia in eo comprehenditur nomen Divinum, & laus. R. Zehera quæsivit coram Rabi Abau; Quid respondendum est? Respondit sic ore coram te. R. Jonas ita atque ita respondit: R. Eliezer ita atque respondit: Etenim extat traditio; Si audiat, & non respondeat, satisfacit debito suo; Si respondeat, & non audiat, non satisfacit debito suo; Rab nomine R. Aba bar Channa; & sunt qui dicunt: R. Aba bar Channa nomine Rab; Dummodo respondeat ad principia capitum: R. Zehera quæsivit: ista non sunt principia capitum: *Laudate Deum; laudate servi Domini, laudate nomen Domini:* Quæsierunt coram R. Chijah bar Ba: Unde probatur, si audiat & non respondeat quod satisfaciat debito suo? Respondit ex eo, quod vidimus sapientes illustres stantes in cœtu; & illi dixerunt: *Benedictus qui venit:* Et isti responderunt: *In nomine Domini*; & isti & illi satisfecerunt debito suo: Traditio R. Osajah: Respondebit homo amen, licet non comederit; at non dicet: Benedictus, qui cibavit nos; nisi quando comederit. Traditio: Non respondent amen pupillare, neque amen amputatum: Ben Azai dicit: Si respondeat amen pupillare, ejus filii erunt pupilli; si amen amputatum, amputabitur ejus anima: Si amen productum, producentur ejus dies in bono: Quinam est amen pupillare? Dicit Rabi Huna: Qui obligatur ad benedictionem & ipse respondeat, & nesciat quid respondeat: Traditio: Si gentilis benedixerit nomen Divinum, respondent post illum; si in nomine Divino, non respondent post illum amen: Dicit Rabi Tanchuma: Si te benedicat gentilis; responde post illum amen: Scriptum est enim: *Benedictus eris ex omnibus gentibus*. Quidam gentilis occurrit R. Ismaeli, eique benedixit: Dixit illi: Jam verba tua dicta sunt: Alius ei occurrit, eique maledixit: Dixit illi: Jam verba tua dicta sunt: Dixerunt illi ejus discipuli: Rabi quomodo quod huic dixisti, dixisti illi? Respondit: Nonne ita scriptum est? *Qui tibi maledixerit, erit maledictus, & qui tibi benedixerit, erit benedictus:*

Constitutio XII. Traditio: Sacerdos unctus adducebat juvencum, at multiplicatus vestibus non adducebat juvencum: At hoc non est juxta mentem R. Meir: Etenim R. Meir dicit: Multiplicatus vestibus adducebat juvencum: Quænam est ratio R. Meir? Quia dictum est: *Unctus*. Cur dictum est: *Sacer-*

cer-

הסרובה בגדים . מה טעמון דרבנן משיח
יכול זה המלך . תלמוד לומר כהן . אי
כהן יכול אף מרובה בגדים תלמוד לומר
משיח . או יכול שאני מרבה אף משוח
מלחמה תלמוד לומר משיח שאין על
גביו משיח . מחלפה שיטתון דרבנן הכא
כתיב משיח והכא כתיב משיח הכא אינון
אמרין לרבות מרובה בגדים . והכא אינון
אמרין להוציא את המרובה בגדים . אמר
רבי אילא כל מדרש ומדרש בענייני. תמן
כל הפרשה אמורה באהרן לאיזה דבר
נאמר כהן לרבות את המרובה בגדים .
ברם הכא אין הפרשה אמורה באהרן.
אילו נאמר משיח ולא נאמר כהן הייתי
אומר לעולם על העלם דבר מביא פר
ועל שגגת מעשה מביא שעיר הוי צורך
הוא שיאמר כהן או אלו נאמר כהן ולא
נאמר משיח הייתי אומר זה המלך אין
תאמר כבר קדמה פרשת המלך הייתי
אומר על העלם דבר מביא פר ועל שגגת
מעשה מביא שעיר הוי צורך הוא שיאמר
משיח וצורך הוא שיאמר כהן. אמר רבי
יוחנן עבר והביא עשירית האיפה שלו
כשר . מתקינין לו כהן אחר תחתיו שמא
יארע לו פסול . מה מייחדין ליה עימיה .
אמר רבי חגי משהדינון מייחדין ליה
עימיה דו קטיל ליה . אותו אחד מושחים
ואין מושחים שנים . אמר רבי יוחנן מפני
איבה . עבר זה ושימש זה הראשון כל
מצות כהונה עליו . השני אינו כשר לא
לכהן גדול ולא לכהן הדיוט . אמר רבי
יוחנן עבד ועבר עבודתו כשירה . עבודתו
משל מי . נישמעינה מן הדא מעשה בבן
אילם מציפורין שאירע קרי לכהן גדול
ביום הכיפורים ונכנס בן אילם ושימש
תחתיו בכהונה גדולה ואמר למלך כשיצא
אדוני המלך פר ושעיר של יום משלי הן
קריבים או משל כהן גדול . וידע המלך
מה שאלו . אמר לו בן אילם לא דייך
אלא ששימשתה שעה אחת לפני מי

cerdos? Ad includendum multiplicatum veſtibus: Quænam eſt ratio ſapientum? Quia dictum eſt: *Unctus*: Crederem hunc eſſe regem? Idcirco dictum eſt: *Sacerdos*: Si ſacerdos, crederem poſſe includere multiplicatam veſtibus? Idcirco dictum eſt: *Unctus*. Aut crederem poſſe includere etiam unctum belli? Idcirco dictum eſt: *Unctus*: Cui non ſit ſuperior unctus. Diverſa eſt ſententia ſapientum; Hic ſcriptum eſt: *unctus*: Et ibi ſcriptum eſt: *unctus*. Et hic nos dicimus ad includendum multiplicatum veſtibus: Et ibi dicimus ad excludendum multiplicatum veſtibus? Dicit R. Ela: Omnia exponuntur juxta ſubjectum ſuum. Ibi tota ſectio loquitur de Aharon; qua de cauſa memoratur *ſacerdos*? Ad includendum multiplicatum veſtibus. At hoc loco ſectio non loquitur de Aharon: Si dictum eſſet *unctus*, & dictum non fuiſſet *ſacerdos*, dicerem, ſemper propter ignorantiam rei adducet juvencum, & propter errorem operis adducet hœdum: Ecce dicendum erat *ſacerdos*: Aut ſi dictum eſſet *unctus*, & non dictum fuiſſet, *ſacerdos*, dixiſſem; iſte eſt rex: Si diceres: Jam præceſſit ſectio regis: Dicerem propter ignorantiam rei adducet juvencum, & propter errorem operis adducet hœdum; Ecce dicendum erat *unctus*, & dicendum erat *ſacerdos*: Dicit R. Jochanan: Si tranſgrediens adducat decimam partem Ephæ, erit legitima: Conſtituebant illi ſacerdotem alium ejus loco, ne propter caſum nocturnum profanaretur: Cur illum non ſecernebant cum eo? Dicit R. Haggæus; Si illum cum eo ſecreviſſent, hic illum occidiſſet: *Ipſe*: Unum ungebant, at duos non ungebant: Dicit R. Jochanan propter inimicitiam; Si tranſgrediatur ille, & iſte miniſtret, in priori ſunt omnia præcepta ſacerdotii: Secundus non eſt legitimus, ut ſit ſacerdos ſummus, neque ſacerdos vulgaris. Dicit R. Jochanan: Si tranſgrediens miniſtret, ejus miniſterium erit legitimum: Ejus miniſterium cujus erit? Hinc demonſtratur. Narratur de filio Elam de Tſippori, qui cum obtigiſſet pollutio nocturna ſummo ſacerdoti in die expiationum, ingrediens filius Elam miniſtravit ejus loco in ſummo ſacerdotio, dicens regi quando egreſſus eſt: Domine rex juvencus & hircus diei expiationum de bonis meis oblati ſunt, an de bonis ſummi ſacerdotis? Et novit rex qua de cauſa interrogaret. Dixit illi: Fili Elam; Non ſatis eſt tibi, quod miniſtraveris hora una coram eo, qui dixit: Et fuit mun-

שאמר והיה העולם דייך . וידע בן אילם שהוסע מכהונה גדולה. מעשה בשמעון בן קמחית שיצא מלך ערבי ערב יום כפורים עם חשכה ונתזה צינורת של רוק מפיו על בגדיו וטימאתו ונכנס יהודה אחיו ושימש תחתיו בכהונה . וראת אימן שני בניה כהנים גדולים ביום אחד. שבעה בנים היו לקמחית וכולהם שימשו בכהונה גדולה שילחו חכמים ואמרו לה מה מעשים טובים יש בידך . אמרה להן יבא עלי אם ראו קורות ביתי שערות ראשי ואימרת חלוקי מימיי . אמרון כל קמחיא קמח וקימחא דקימחית סולת. וקרון עלה כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה . יכול יהא משוח מלחמה מביא עשירית האיפה שלו יצא משוח משוח מלחמה שאין בנו עובד תחתיו . ומנין למשוח מלחמה שאין בנו עובד תחתיו תלמוד לומר ילבשם הכהן תחתיו מבניו ונומר . את שהוא בא אלו אוהל מועד לשרת בקירש בנו עובד תחתיו יצא משוח מלחמה שאינו בא אל אהל מועד לשרת בקודש . אין בנו עובד תחתיו . מנין שהוא מתמנה כהן גדול שנאמר פינחס בן אלעזר נגיד היה עליהם לפנים יהוה עמו . רבי יוסה כר רהוה בעי למקנתרה לרבי אלעזר בי רבי יוסי הוה אמר ליה לפנים עמו . לפנים עמו בימי זמרי מיחה . ובימי פילגש בגבעה לא מיחה . מנין שהוא נשאל בשמנה . רבי בא רבי חייה בשם רבי חייא בשכם רבי יוחנן ובגדי הקודש אשר לאהרן יהיו לבניו· מה תלמוד לומר אחריו אלא לגדולה של אחריו . מנין שהוא עובד בשמונה . רבי אימי בשם רבי יוחנן ובגדי הקדש אשר לאהרן הכהן יהיו לבניו . מה תלמוד לומר אחריו אלא לגדולה של אחריו. אמר ליה רבי יונה עמך הייתי· לא אמר עובד אלא נשאל . בכמה הוא נשאל . אייתי רב הושעיה מתניתא דבר קפרא מן דרומה ותנא והחכמים אומרים אינו כשר לא

mundus? Satis sit tibi. Et cognovit filius Elam, quod remotus esset a summo sacerdotio: Narratur de Simeone ben Kimachit quod cum esset egressus rex Arabs vespera diei expiationum prope tenebras, adspersum fuerit sputum ex ejus ore super ejus vestes, & fuerit pollutus, & ingressus Jehuda ejus frater ministraverit ejus loco in sacerdotio: Et vidit eorum mater duos filios suos summos sacerdotes uno die: Septem fuerunt filii ipsi Kamchit, & omnes ministrarunt in summo sacerdotio: Miserunt sapientes ad eam dicentes: Quæ opera bona sunt in te? Respondit: Veniat super me, si tigna domus meæ unquam viderint capillos meos, & fimbriam subuculæ meæ. Responderunt: Omnis farina est farina, at farina Kimachit est simila: & de eo legerunt: *Omnis gloria filiæ regis ab intus in fimbriis aureis*. Crederem quod unctus belli deberet afferre decimam partem Ephæ? Idcirco dictum est: *Ejus loco de filiis ejus*: Cujus filius ejus loco ministrat, adducit decimam partem Ephæ; Excluditur unctus belli, cujus filius ejus loco non ministrat: Et unde probatur, quod filius uncti belli ejus loco non ministret? Ex eo quod dictum est: *Et induet ea sacerdos ejus loco de filiis ejus, qui ingredietur in tentorium conventus ad ministrandum in sanctuario, filius ejus ministrabit ejus loco*: Excluditur unctus belli, qui non ingreditur in tentorium conventus ad ministrandum in sanctuario, neque ejus filius ministrat ejus loco: Unde probatur quod præficiatur summos sacerdos? Dictum est enim: *Pinchas filius Eleazaris erat dux eorum coram Domino cum eo*. R. Jose aliquando quæsivit irrisorie a R. Eliezer bar R. Jose; dixit illi: לפנים עמו in diebus Zimri percussit, & in diebus concubinæ in Gabaon non percussit: Unde probatur, quod indutus octo vestibus interrogaret: R. Ba R. Chijah nomine Rabi Jochanan: *Et vestimenta sancta, quæ sunt Aharon, erunt filiis ejus*: Cur dictum est: *Post eum*? Ad magnificentiam eorum, qui erunt post eum. Unde probatur, quod ministraret octo vestibus? Rabi Amme nomine R. Jochanan: *Et vestimenta sancta, quæ sunt Aharon sacerdoti, erunt filiis ejus*. Cur dictum est: *Post eum*? Ad magnificentiam eorum, qui erunt post eum. Dixit illi R. Jonas: Tecum eram: Non dixit: Ministrat, sed interrogat: In quot vestibus interrogat? Attulit Rabi Osajah Misnam bar Kaphra ex plaga meridionali, & docuit: At sapientes dicunt: Non est legitimus ut mi-

בשמונה של כהן גדול ולא בארבעה של
כהן הדיוט . אמר רבי בא בדין היה שיהא
עובד בארבעה . ולמה אינו עובד שלא יהו
אומרים ראינו כהן גדול פעמים עובד
בארבעה פעמים שהוא עובד בשמונה .
אמר רבי יונה ולא מבפנים הוא עובד
ולא מבחוץ הוא נשאל . וטועין בין דבר
מבפנים לבחוץ . וכי רבי טרפון אביהן של
כל ישראל לא טעה בין תקיעת הקהל
לתקיעת קרבן . דתני ובני אהרן הכהנים
יתקעו בחצוצרות . תמימים ולא בעלי
מומים דברי רבי עקיבה . אמר לו רבי
טרפון אקפח את בניי אם לא ראיתי את
שמעון אחי אימא חיגר באחת מרגליו
עומד בעזרה חצוצרתו בידו ותוקע . אמר
לו רבי עקיבא שמא לא ראיתו אלא
בשעת הקהל ואני אומר בשעת הקרבן
אמר לו רבי טרפון אקפח את בניי שלא
הטית ימין ושמאל אני שראיתי את
המעשה ושכחתי . ואתה דורש ומסכים על
השמועה . הא כל הפורש ממך כפורש
מחייו . וכפר הכהן אשר ימשח אותו מה
תלמוד לומר לפי שכל הפרשה אמורה
באהרן . אין לי אלא אהרן עצמו . מנין
לרבות כהן אחר תלמוד לומר אשר ימשח
אותו . אין לי אלא משוח בשמן המשחה .
המרובה בגדים מנין תלמוד לומר ואשר
ימלא את ידו . מנין לרבות כהן המתמנה
תלמוד לומר וכפר הכהן . במה הוא
מתמנה . רבנן דקיסרין בשם רבי חייה בר
יוסף בפה . אמר רבי זעורה הדא אמרה
שממנים זקינים בפה . אמר רבי חייא בר
אדא מתניתא אמרה כן חזור בך
בארבעה דברים שהיית אומר ונעשך אב
בית דין .

הלכה יג אין בין במה גדולה
לבמה קטנה כו' . רבי יוחנן עבד תלת שנין
ופלג דלא נחת לבית וועדא מן צעריא .
בסופא חמא רבי אלעזר בחילמיה למחר
סיני נחת ומחדת לכון מילה . עאל ואמר
קומיהון מאיכן קשט הקושט הזה שתהא
עבודה בבכורות מן הדין קרייה כי לי כל
בכור ביום הכותי כל בכור בארץ מצרים

ministret octo vestibus summi sacerdotis, neque quatuor sacerdotis vulgaris: Dicit R. Ba: Æquum erat ut ministraret quatuor; Qua de causa non ministrabat? Ne dicerent: Vidimus summum sacerdotum aliquando quatuor, & aliquando octo vestibus ministrantem: Dicit R. Jonas: Neque intus ministrabit, neque foris interrogabit: Errant inter ministerium interius & exterius. Nonne R. Tarphon pater universi Israel erravit inter clangorem congregationis, & clangorem sacrificii? Etenim extat traditio: *Et filii Aharon sacerdotis clangent tubis:* Perfecti, non vitiati: Verba R. Akiba: Dixit illi R. Tarphon: Præcidam ego filium meum, si non vidi Simeonem fratrem matris meæ uno pede claudum stantem in atrio, & habentem in manu sua tubam, & clangentem. Respondit illi R. Akiba: Fortasse non vidisti nisi tempore congregationis, at ego dico de tempore sacrificii. Dixit illi Rabi Tarphon: Præcidam ego meum filium, quod non declinaveris ad dextram, & sinistram; Ego qui vidi factum, oblitus sum, at tu exposuisti, & confirmasti traditionem: Ecce siquis se separet a te, reputatur perinde ac se separet a vita sua: *Et expiabit sacerdos, quem unxerit:* Cur dictum est? Quia tota sectio prædicatur de Aharon: Non probo nisi de ipso Aharon, unde probatur ad includendum alium sacerdotem? Ex eo quod dictum est: *Quem unxerit*. Non probo nisi de uncto oleo unctionis, de multiplicato vestibus unde probatur? Ex eo quod dictum est: *Et qui impleverit manus suas:* Et unde probatur ad includendum sacerdotem qui præficiatur? Ex eo quod dictum est: *Et expiabit sacerdos:* Quomodo præficiebatur? Sapientes Cæsarienses nomine R. Chijah bar Joseph, ore: Dicit Rabi Zehera; hoc dicit, quod præficiant seniores ore. Dicit R. Chijah bar Ada: Misna ita dicit: Repete iterum quatuor res, quas dixisti, & faciemus te patrem Synhedrii.

Constitutio XIII. Non est differentia inter excelsum magnum, & excelsum parvum &c. Rabi Jochanan ministravit tribus annis cum dimidio non adscendit in domum congregationis propter mœrorem: In fine vidit R. Eliesерem in somnio; Cras Sinaiticus adscendet, & hoc vobis innovabit: Adscendens dixit coram illis: Unde hæc veritas comparatur? Quod ministerium perageretur a primogenitis ex hoc textu: *Quia mihi est omne primogenitum in die, quo percussi omne primogenitum in terra Ægy-*

ונומר . וכתיב ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים ונומר . קודם לכן מה היו עושים ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול החמודות אשר אתה בבית . מה החמודות שהיה משמש בכהונה גדולה . אמר רבי לוי שבר יהוה מטה רשעים אילו הבכורות שהקריבו לעגל תחילה . הכל קרב בבמה בהמה וחיה ועופות גדולים וקטנים זכרים ונקיבות תמימים אבל לא בעלי מומים . טהורים אבל לא טמאים . הכל קרב עולה ואינם טעונים הפשט וניתוח . וגוים בזמן הזה רשאים לעשות כן . זכרים ונקיבות מנין רבי אבהו בשם רבי יוסי בר חנינה ואת הפרות העלו עולה ליהוה . תמימים אבל לא בעלי מומים מנין. אמר רבי יסא פשט רבי לעזר לחברייא מכל החי מכל בשר . שיהו שלימים באיבריהם . מירטים פשט רבי לעזר כל צפור כל כנף פרט למירטים . טהורים אבל לא טמאים מנין. רבי אבא בריה דרבי פפי רבי יהושע דסיכנין בשם רבי לוי הנה נח תורה מתוך תורה אמר כבר נאמר לי כירק עשב נתתי לכם את כל לאיזה דבר ריבה הכתוב בטהורים . לקרבנות . וגוים בזמן הזה רשאים לעשות כן . רבי בא בשם רב יהודה אסור לישראל לסייעו . ואסור להיעשות לו שליח . אנטונינוס שאל לרבי מהו לבנות מזבח . אמר ליה בניהו וגנוז אבניו . מהו לעשות לו קטורת. אמר ליה חסר בה אחת מסממניה . לא כן תני לא תעשו לכם. לכם אין אתם עושים אבל עושים הם אחרים לכם . אמר רבי חנניה בגין רבי רומנוס דשלחיה רבי יעבדיניה ליה. אית מילין אמרין דאתגייר אנטונינוס. אית מילין אמרין דלא איתגייר אנטונינוס. ראו אותו יוצא במנעל פחות ביום הכיפורים . מה את שמע מינה שכן אפילו יריאי שמים יוצאים בכך . אנטונינוס אמר לרבי מייכלתי את מן לויתן לעלמא דאתי אמר ליה אין. אמר ליה מן אימר פיסחא לא אייכלתני ומן לויתן את מייכל לי . אמר ליה מה נעביד לך ובאימר פיסחא כתיב כל ערל לא יאכל בו . כיון דשמע כן אזל ונזר . אתא לגביה אמר ליה רבי חמי גזורתי אמר ליה בדידי לא איסתכלית מן יומוי אלא בדידך . ולמה נקרא שמו

pti &c. Pariterque ſcriptum eſt: *Et in cunctis diis Ægyptiorum faciam judicia &c.* Antea quid faciebant? *Et accepit Rebeka veſtimenta Eſau filii ſui primogeniti deſiderabilia, quæ erant apud ſe in domo. Quid deſiderabilia?* Quod iis miniſtraret in ſummo ſacerdotio. Dicit R. Levi: *Contrivit Dominus baculum impiorum:* Iſti ſunt primogeniti, qui in principio immolarunt vitulo. Omnia offeruntur in excelſo, jumentum & fera, & volucres parvi, & magni, maſculi, & fœminæ, perfecti, at non vitiati, mundi, at non immundi: Omnia offeruntur, ſc. holocauſtum, quod non requirit excoriationem, & R. Abau nomine R. Joſe bar Chanina: *Et vaccas obtulerunt holocauſtum Domino*. De perfectis, & non vitiatis unde probatur? Dicit R. Joſe: Explicavit R. Elieſer ſociis: *Ex omni vivente, ex omni carne*. Ut ſint perfecti ſuis membris: Si fuerint depilati: Explicavit R. Elieſer: *Omne volucre, & omne volatile*. Excludit depilatos. De mundis & non immundis unde probatur? R. Aba bar R. Papi, Rabi Jehoſua Sicanienſis nomine R. Levi: Meditatus eſt Noe legem in lege; Jam mihi dictum eſt: *Sicut herbam viridem dedi vobis omnia*. Qua de cauſa includit textus? Pro ſacrificiis. Et gentilibus hoc tempore licet ita facere. R. Ba nomine R. Jehuda; vetitum eſt Iſraelitis opem ferre, & vetitum eſt ei fieri legatum. Antoninus quæſivit a Rabi: Quid ad ædificandum altare? Reſpondit: Si ædificetur, abſcondantur ejus lapides. Quid ad componendum illi ſuffitum? Reſpondit: Si deſit unum ex ejus aromatibus: Nonne ita extat traditio? *Non facietis vobis:* Vobis non facietis, at alii facient vobis. Dicit R. Chananjah; Propter R. Romanum, quem miſit Rabi, hoc illi fecit: ſunt qui dicunt, quod proſelytus factus ſit Antoninus; Et ſunt qui dicunt, quod non factus ſit proſelytus Antoninus: Viderunt ipſum ſine calceo in die expiationum: Quid inde eruis? Cum illi qui timent Deum, hoc modo egrediantur. Antoninus dixit τῷ Rabi: Cibabiſne me ex Leviathan in ſeculo futuro? Reſpondit: maxime: Dixit illi: Ex membro Paſchali non me cibabis, & ex Leviathan me cibabis? Reſpondit: Quid faciemus tibi? De membro Paſchali ſcriptum eſt; *Omnis præputiatus non comedet in eo:* Poſtquam hoc audiit, abiens decrevit: Venit ad eum dicens: Rabi vide meum decretum: Reſpondit: In rebus meis nunquam conſideravi, ſed in rebus tuis. Et cur vocatur

רבינו הקדוש שלא חביט במילתו מימיו . ולמה נקרא נחום איש קודש הקדשים . שלא הביט בצורת מטבע מימיו . הדא אמרה דאתגייר אנטונינוס . מיליהון דרבנן אמרין נתגייר אנטונינוס דאמר רבי חזקיה רבי אבהו בשם רבי לעזר אם באים הם גירי צדק לעתיד לבוא אנטונינוס בא בראשם . רבי לעזר ורבי יוסי בן חנינה : רבי לעזר אמר שלמים הקריבו בני נח . רבי יוסי בן חנינה אמר עולות הקריבו בני נח . התיב רבי לעזר לרבי יוסי בן חנינה והכתיב והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלבהם . מה עבד לה רבי יוסי בן חנינה והכתיב שמיניהון . התיב רבי לעזר לרבי יוסי בן חנינה והא כתיב וישלח את נערי בני ישראל ויעלו עולות וגומר . מה עבד לה רבי יוסי בן חנינה . שלימים בגופם בלא הפשט ובלא ניתוח . התיב רבי לעזר לרבי יוסי בן חנינה והכתיב ויקח יתרו חותן משה עולה וזבחים לאלהים מה עבד לה רבי יוסי בר חנינא כמאן דאמר לאחר מתן תורה בא יתרו . רבי חונה אמר איתפלגון יהודה בי רבי ורבי ינאי חד אמר קודם למתן תורה בא יתרו וחורנה אמר לאחר מתן תורה בא יתרו . ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא . נישמעינה מן הדא וישמע יתרו כהן מדין חותן משה . מה שמע חזקיה אמר קריעת ים סוף שמע . רבי יהושע אמר קריעת ים סוף שמע . רבי לוי אמר מלחמת עמלק שמע . יהודה בי רבי אמר מתן תורה שמע . הוי דו אמר לאחר מתן תורה בא יתרו . רבי בא ורבי חייה בשם רבי יוחנן ודא מסייעה לרבי יוסי בן חנינה עורי צפון ובואי תימן . עורי צפון זה העולה שנשחטת בצפון . מהו עורי דבר שהיה ישן ונתעורר . ובואי תימן . אילו שלמים שהם נשחטים בדרום . מהו בואי דבר שהיה של חידוש . מה עבד לה רבי יוסי בר חנינה לכשיתעוררו הגליות שהן נתונות בצפון ויבואו ויבנו בית המקדש שהוא נתון בדרום . רבי אבהו בריה דרבי פפי רבי יהושע דסיכנין בשם רבי לוי אוף דין

catur ejus nomen magister noster sanctus? Quia nunquam consideravit in verbis suis: Et cur vocatur consolator, & vir sanctissimus? Quia non consideravit formam monetæ in diebus suis: Hoc dicit, quod factus sit proselytus Antoninus: Sapientes dicunt: Proselytus factus est Antoninus: Etenim dicit Rabi Ezechias, R. Abau nomine R. Eliefer; Si ingrediantur proselyti justitiæ in seculo futuro, Antoninus erit in eorum capite; R. Eliefer & R. Jose ben Chanina; R. Eliefer dicit: Pacifica obtulerunt filii Noe: R. Jose ben Chanina dicit: Holocausta obtulerunt filii Noe. Respondit R. Eliefer τῷ R. Jose ben Chanina; Atqui scriptum est: *Et Abel quoque adduxit de primogenitis ovium suarum & pinguibus earum.* Quomodo explicat R. Jose ben Chanina? Ex pinguioribus: Respondit R. Eliefer τῷ R. Jose ben Chanina: Atqui scriptum est: *Et misit juvenes filios Israel, & obtulerunt holocausta &c.* Quomodo hoc explicat R. Jose ben Chanina? Integra in corpore suo sine excoriatione, & dissectione: Respondit R. Eliefer τῷ R. Jose ben Chanina: Atqui scriptum est: *Et accepit Jethro socer Mosis holocaustum, & sacrificia Deo:* Quomodo hoc explicat R. Jose ben Chanina? Juxta sententiam illius, qui dicit: Post datam legem venit Jethro: R. Huna dicit: Dissentiunt Jehuda discipulus Rabi, & R. Inai: Alter dicit: Ante datam legem venit Jethro: & alter dicit: Post datam legem venit Jethro: Et ignoramus, quis hoc dicat, & quis dicat illud: Hinc eruitur: *Et audivit Jethro sacerdos Midian socer Mosis:* Quid audivit? Ezechias dicit: consolidationem maris Suph audivit: Rabi Jehosua dicit: Consolidationem maris Suph audivit: R. Levi dicit: Bellum Amalech audivit: Jehuda discipulus Rabi: Promulgationem legis audivit: Iste est qui dicit: Post promulgationem legis venit Jethro: R. Ba & R. Chijah nomine R. Jochanan: Et hoc favet τῷ R. Jose ben Chanina: *Surge Aquilo, & veni Auster. Surge Aquilo.* Hoc est holocaustum, quod offertur in aquilone: Quid עורי? Quod dormit, & excitabitur. *Et veni Auster.* Ista sunt pacifica, quæ offeruntur in austro: Quid בואי? Res quæ sit nova. Quomodo hoc explicat R. Jose ben Chanina? Quando excitabuntur captivitates, quæ collocatæ sunt in aquilone, & venientes ædificent domum sanctuarii, quæ sita est in austro. Rabi Abau bar R. Papi, R. Jehosua Sicaniensis nomine R. Levi; Vel hic tex-

קרייה מסייע לרבי יוסי בן חנינה זאת תורת העולה היא העולה שיהו בני נח מקריבין . כד הוא אתי גבי שלמים אמר זאת תורת זבח השלמים אשר הקריב אין כתוב כאן אלא אשר יקריב מיכן ולהבא . פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים היכן הן נשרפין על גבי הקבר . מן מה דתנינן אין בין במה גדולה לבמה קטנה אלא פסחים. כיני מתניתא אין בין במה גדולה לבמה קטנה אלא פסחים בלבד ודלא כרבי יודה דרבי יודה אמר חטאת פסח ליחיד בבמה גדולה אין חטאת פסח ליחיד בבמה קטנה תני אמר רבי יהודה כל מה שהציבור מקריב באוהל מועד שבמדבר . הוא מקריב באוהל מועד שבגלגל. מה בין אוהל מועד שבמדבר לאוהל מועד שבגלגל. אוהל מועד שבמדבר לא היה לו היתר במה . אוהל מועד שבגלגל היה לו היתר במה . ובמתא בראש גגו ואין מקריב עליה אלא עולה ושלמים בלבד . וחכמים אומרים כל מה שהציבור והיחיד מקריבין באוהל מועד שבמדבר מקריבין באוהל מועד שבגלגל . מה טעמא דרבי יודה לא תעשו בגלגל ככל אשר אנחנו עושים פה היום . מה תעשו שם דבר שהוא בא לידי ישרות . ואיזו זו עולה ושלמים . מה טעמון דרבנן במקום איש הישר בעיניו יעשה. לא תעשון ככל אשר אנחנו עושים פה היום . ומה תעשון שם דבר שהוא בא לידי ישרות ואיזו זו עולה ושלמים . רבי יהודה אומר היחיד הוזהר והיחיד הותר . היזהר ובמתו בראש גגו והותר לעולה ושלמים . רבנן אמרי אף הציבור והיחיד הוזהרו . ציבור הותר מכללו . יחיד לן באיסורו. תני בשם רבי שמעון הציבור אינו מביא אלא מה שקבע עליו הכתוב . סבר רבי שמעון משנקבע מעשר שני עוד לא פסק . מה ביניהון רבי בא בר ממל אמר העלם דבר ביניהן . רבי יוסי אומר נדבת הציבור ביניהון . תני אחד האיש ואחד האשה . אמר רבי יוחנן לית כאן אשה. איש כתוב בפרשה. תני אף הנזירות . אמר רבי יוחנן

tus favet τῷ R. Jose ben Chanina: *Hæc est lex holocausti*; Holocaustum, quod filii Noe obtulerunt: Quando venit ad pacifica, dicit: *Hæc est lex sacrificii pacificorum, quod offeret*: Non est scriptum hoc loco nisi: *Quod offeret* hinc & ulterius: Juvenci comburendi, & hirci comburendi ubi comburebantur? Super sepulcro. Ex eo quod legimus: Non est differentia inter excelsum magnum, & excelsum parvum nisi in Paschate: Sic extat Misna; non est differentia inter excelsum magnum, & excelsum parvum, nisi in Paschate duntaxat: At hoc non est juxta mentem R. Jehuda: Etenim R. Jehuda dicit: Sacrificium pro peccato, & Pascha pro privato offertur in excelso magno, at sacrificium pro peccato, & Pascha pro privato non offertur in excelso parvo. Traditio: Dicit R. Jehuda: Quod obtulit cœtus in tentorio conventus in deserto, offerebatur in tentorio conventus in Gilgal; Quænam est differentia inter tentorium conventus in deserto, & tentorium conventus in Gilgal? In tentorio conventus in deserto non fuit permissum excelsum, at in tentorio conventus in Gilgal fuit permissum excelsum, & excelsum suum in summitate tecti sui; at non offeret in eo nisi holocaustum, & pacifica duntaxat; Et sapientes dicunt: Omnia, quæ cœtus & privatus offerebant in tentorio conventus in deserto, offerebantur in tentorio conventus in Gilgal: Quænam est ratio R. Jehuda? *Non facietis in Gilgal juxta omnia, quæ nos fecimus usque ad hunc diem*: Et quid ibi facietis? Rem, quæ veniat in statutum probationis: Et quodnam hoc erat? Holocaustum & pacifica: R. Jehuda dicit: Privatus præmonetur, & privato permittitur: Præmonetur: & excelsum suum in summitate tecti sui: Et permittitur in holocausto, & pacificis: Sapientes dicunt: Etiam cœtus & privatus præmonentur: Cœtui permittitur ab suo genere: Privatus remanet in suo interdicto: Traditio nomine Rabi Simeonis: Cœtus non affert, nisi quod sibi statuerit textus: Putat R. Simeon, quod postquam constituta fuit decima secunda, amplius non cessaverit: Quodnam discrimen est inter eos? R. Ba bar Mimal dicit: In juvenco ignorantiæ discrimen intercedit inter eos. R. Jose dicit: In oblatione spontanea cœtus est differentia inter eos: Traditio: Tam vir quam fœmina: Dicit R. Jochanan: Non est in hoc loco fœmina: *Vir* scriptum est in sectione: Traditio: Vel Nazyræatus: Dicit Rabi

לית כאן נזירות . נזירות חובה היא . תני אף הנסכים . אמר רבי יוסה בי רבי בון מאן תנא נסכים דלא כרבי . דתני רבי אומר אומר אני אף משנכנסו ישראל לארץ אין נסכים קריבין אלא מבפנים . מה טעמא בקודש הסך נסך שכר ליהוה · אין כתיב בלא תעשה אלא מבפנים. מנין מבחוץ . נישמעינה מן הדא מנין לשוחט לפסח וליחיד ולבמת יחיד ולבמת ציבור בשעת איסור במה שהוא עובר בלא תעשה תלמוד לומר לא תוכל לזבוח את הפסח באחת ענוש כרת ואת אמר הכין . רב' שמעון בן לקיש אמר בשוחט משש שעות ולמעלן שלא לשמו בשעת היתר במה · ולמה הוא אומר בשעת איסור במה בשעת איסור במתו . ולמה לי שלא לשמו שלא לשמו שלא תאמר שלמים הן והן כשרין· ועוד מן הדא יכול אם שחטו משש שעות ולמטן יהא פסול לא שלא לשמו . אמר רבי יוסה הדא אמורה שלמים הבאים מחמת פסח כשירה בבמה . עולה הבאה מחמת אשם על דעתון דרבי לעזר מהו שתהא כשירה בבמה . נישמעינה מן הדא זה הכלל כל שהוא נידר וגידב קרב בבמה וכל שאינו לא נידר ולא נידב אינו קרב בבמה. אמר רבי יוסי בן חנינה אין הבמה ניתרת אלא בנביא. מה טעמא השמר לך פן תעלה עולותיך בכל מקום אשר תראה· כי אם במקום ונומר . ואליהו מקריב בשעת איסור הבמות . אמר רבי שמלאי דבירא אמר לידה ובדברך עשיתי . ובדיבורך עשיתי.

הלכה יד אין בין שילה לירושלם כו'. רבי יוחנן בר מריה שמע לה מן הדא אז יבנה יהושע מזבח ליהוה אלהי ישראל בהר עיבל . אין לי אלא הר עיבל שילה מנין ויקח שמואל טלה חלב אחד ויעלהו עולה כליל ליהוה . אמר רבי אבא בר כהנא שלש עבירות הותרו בשיו של שמואל הוא ועורו ומחוסר זמן ולוי היה. אמר רבי יוסה אין מן הדא לית שמע מינה כלום . דאמר רבי אבא בר כהנא שבע עבירות הותרו בפרו של גדעון אבנים פסולות ועצי

Rabi Jochanan: 'Non sunt in hoc loco Nazyræatus: Nazyræatus ex debito. Traditio: Vel libamina. Dicit R. Jose discipulus R. Bon: Libamina non offeruntur nisi intus. Qua de causa? Quia dictum est: *In sanctuario libando libabitur inebriamentum Domino*. Non scriptum est præceptum negativum, nisi intus: Unde probatur foris? Hinc eruitur: Unde probatur ad mactandum Pascha & pro privato, & in excelso privati, & in excelso cœtus tempore interdicti excelsi quod transgrediatur præceptum negativum? Ex eo quod dictum est: *Non poteris immolare Pascha in una*: Pœna est excidium, & tu ita dicis? R. Simeon ben Lakisch dicit: Si mactet ab sexta hora & ultra sine suo nomine tempore permissionis excelsi: Et cur dicit tempore interdicti excelsi? Tempore interdicti sui excelsi: & unde probatur sine suo nomine? Ne dicas. Pacifica illa sunt, & sunt legitima. Et præterea hinc probatur: Si mactet ab sexta hora & ultra, erit legitimum? Et præterea hinc probatur: Crederem, si mactet ab sexta hora & infra sit illegitimum non sine suo nomine? Dicit R. Jose; Hoc dicit: Pacifica quæ afferuntur propter Pascha sunt legitima in excelso; Holocaustum quod affertur propter sacrificium pro delicto, ex mente R. Elieser num erit legitimum in excelso? Hinc eruitur: Hæc est regula generalis: Omne votivum & spontaneum offertur in excelso; Et quod non est votivum & spontaneum, non offertur in excelso. Dicit R. Jose ben Chanina: Excelsum non est permissum nisi per prophetam: Qua de causa? Quia dictum est: *Cave tibi ne offeras holocausta tua in omni loco, quem videris; sed in loco &c.* At Elias obtulit tempore interdicti excelsorum. Dicit R. Salmai: Præceptum dixit illi *& juxta verba tua feci*; & in verbis tuis feci.

Constitutio XIV. Non est differentia inter Siloh & Hierusalem &c. Rabi Jochanan bar Marijah hinc probat: *Tunc ædificavit Josue altare Domino Deo Israel in monte Ebal*. Non probo nisi de monte Ebal, de Siloh unde probatur? Ex eo quod dictum est: *Et accepit Samuel agnum lactantem unum, & obtulit in holocaustum perfectum Domino*. Dicit R. Aba bar Channa: Tres transgressiones permissæ fuerunt in agno Samuelis; ipse, & ejus pellis, & deficiens temporis, & Levita ipse erat: Dicit R. Jose: Hinc nihil eruitur: Etenim dicit R. Aba bar Channa: Septem transgressiones permissæ fuerunt in juvenco Gideonis, sc. lapides profanati, & ligna,

אשירה ומוקצה ונעבד ולילה זר ואיסור במה . מאן דבעי ישמעינה טבאות מן ההיא דרבי שמואל בר נחמן ותשובתו הרמתה כי שם ביתו ושם שפט את ישראל ויבן שם מזבח ליהוה . כתיב וירם הטבח את השוק והעליה וישם לפני שאול וגומר . רבי שמואל בר נחמן אמר שקא ושופה . רבי יוחנן אמר שקא ואליה . רבי לעזר אמר חזה ושוק דאמר רבי לעזר חזה ושוק לכהנים בבמה גדולה ולבעלים בבמה קטנה רבי זעורה בשם רבי לעזר עור העולה לכהנים בבמה גדולה . ולבעלים בבמה קטנה . רבי זעורא בשם רב ירמיה תרומת תודה לכהנים בבמה גדולה . ולבעלים בבמה קטנה . רבי יוחנן בעי הלילה מהו שיהא כשר בבמה . התיב רבי לעזר והכתיב ויאמר שאול פוצו בעם ואמרתם להם הגישו אלי איש שורו וגומר . וכתיב ויגידו לשאול לאמר הנה העם חוטאים ליהוה לאכול על הדם וגומר . הא כיצד הלילה לחולין והיום למוקדשין . כד שמע רבי יוחנן אמר יפה לימדנו רבי לעזר . רבי פינחס בשם רבי יוסה בי רבי אלעאי כתוב אחד אומר ויטוש משכן שילה . וכתוב אחר אומר ותביאהו בית יהוה שילה . הא כיצד בית של אבנים מלמטן ויריעות מלמעלן . והיא היתה מנוחה . אמר רבי זעורה ובלבד עשרה טפחים בבנין הבית . והא תני כשם שהיה אוהל מועד נטוי כך אוהל שבשילה נטוי . אמר רבי יוסי בי רבי בון קרסיו קרשיו בריחיו ועמודיו וארניו . והיו הקרסים נראין מתוכו ככוכבים ברקיע . רבי חייה רבה אמר לרבי שמעון ברבי אני שמעתי מאביך שכל חופות שהיו לא היו אלא בתוך חלקו של בנימן . מה טעמא ובין כתיפיו שכן . והא כתיב וימאס באהל יוסף ובשבט אפרים לא בחר . ויבחר בשבט יהודה . וכי ביהודה בחר . אלא בחירה ובחירה . מה בחירה שנאמר להלן בנימן בכלל . אף בחירה שנאמר כאן בנימן בכלל . רבי יונה רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינה ורצון שוכני סנה . קרשים המרצין נאכלין בחלקו של

gna lucus, & separatum, & cultu Idololatrico adoratum, & nox, & alienus, & interdictum excelsi. Iste optime voluit intelligere ex eo, quod dicit Rabi Samuel bar Nachman: Et ejus habitatio fuit Ramatha quia ibi erat ejus domus, & ibi erat judex Israel: *& ædificavit ibi altare Domino:* Scriptum est: *Et levavit coquus armum & posuit ante Saul &c.* R. Samuel bar Nachman dicit: Armum & pinguedinem. R. Jochanan dicit armum & caudam: R. Eliefer dicit pectus & armum: Etenim dicit R. Eliefer: Pectus & armus pro sacerdotibus in excelso magno, & dominis in excelso parvo. R. Zehera nomine R. Eliefer: Pellis holocausti pro sacerdotibus in excelso magno, & dominis in excelso parvo. R. Jochanan quæsivit: Nox num erat legitima in excelso? Respondit R. Eliefer: Atqui scriptum est: *Et dixit Saul: Dispergimini in vulgus, & dicite illis, ut adducat unusquisque ad me bovem suum.* Pariterque scriptum est: *Ecce populus peccaverunt Domino; comedendo cum sanguine.* Quomodo? Nox pro profanis, & dies pro sanctificatis. Quando audivit R. Jochanan, dixit: optime nos docuisti R. Eliefer. R. Pinchas nomine R. Jose discipuli R. Elai: Alter textus dicit: *Et repulit tabernaculum Siloh.* Et alter dicit: *Et adduxit eum ad domum Domini in Siloh.* Quomodo? Domus in parte inferiori ex lapidibus exstructa erat, & in superiori erant aulæa. Et ista erit requies. Dicit R. Zehera; Dummodo sint decem palmi in ædificio domus: Atqui extat traditio: Sicut tentorium conventus erat extensum, ita pariter tentorium quod erat in Siloh erat extensum. Dicit R. Jose discipulus Rabi Bon: *Et asseres ejus, & vectes ejus, & columnæ ejus, & stylobatæ ejus:* Et conspiciebantur ansulæ, sicut stellæ in expanso. R. Chijah Raba dixit R. Simeoni bar Rabi: Ego audivi a patre tuo, quod omnia operimenta non essent nisi in portione Benjamin: Qua de causa? Quia dictum est: *Et inter humeros ejus habitabit.* Atqui scriptum est: *Et repulit tabernaculum Joseph, & tribum Ephraim non elegit; sed elegit tribum Juda.* Num in Juda elegit? At memoratur electio, electio. Sicut in electione ibi dicta Benjamin comprehenditur, ita pariter in electione hoc loco dicta Benjamin comprehenditur. R. Jonas, Rabi Abau nomine Rabi Jose ben Chanina: *Et beneplacito inhabitantis rubum.* Sanctitates, quæ acceptantur, comeduntur in portione Joseph. Dicit Rabi

יוסף . אמר רבי אבודמא דציפורין בראש תור היה נכנס מתוך חלקו של יוסף לתוך חלקו של בנימן והיה המזבח נתון עליו מה טעמא ונסב הגבול מזרחה תאנת שילה עד איסכופיה דשילה . רבי יונה רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינה ורצון שוכני סנה ששרת שכינה בסנאיו של יוסף . רבי לעזר בשם רבי הושעיה מכה שנאכלו קדשים קלים ומעשר שני בכל הרואה לא צרך השונה להזהיר על אכילתן אלא על עלייתן . מה טעמא השמר לך פן תעלה עולותיך . פן תעלה עלייתן . רבי שמעון בר מיישא בעא קומי רבי לעזר מהו הרואה שילה או שילה ומשכן שילה . אמר ליה שילה ומשכן שילה . כגון הדא בית מעון אלא שזה מפסיק וזה אינו מפסיק . רבי יסא בשם רבי יוחנן זה סימן כל זמן שהארון מבפנים הבמות אסורות . יצא הבמות מותרות . רבי זעורא בעא קומי רבי יסא אפילו לשעה כגון ההיא דעלי. רבי אבהו בשם רבי יוחנן . שם שם . מה שם שנאמר להלן הבמות אסורות. אף שם שנאמר כאן הבמות אסורות . רבי שמעון בן לקיש בעא קומי רבי יוחנן מעתה אם אין ארון אין פסח . אמר רבי יוסי בי רב בון אזכרה אזכרה . מה אזכרה שנאמר להלן הבמות אסורות . אף אזכרה שנאמר כאן הבמות אסורות . וכן היה רבי יודה ורבי שמעון אומר מעשר שני בנוב ובגבעון ניחא כרבי יודה דרבי יודה אמר חטאת פסח ליחיד בבמה גדולה. אין חטאת פסח ליחיד בבמה קטנה כרבי שמעון דרבי שמעון אמר אף הציבור אינו מביא אלא מה שקבע עליו הכתוב . סבר רבי שמעון משנקבע מעשר שני עוד לא פסק . מנין שהכהנים יוצאים ידי חובתם בחלה ובתרומה . וישראל במעשר שני בפסח תלמוד לומר תאכלו מצות ריבה . יכול יצאו ידי חובתן בביכורים . תלמוד לומר בכל מושבותיכם תאכלו מצות . מצה הנאכלת בכל מושב יצאו ביכורים שאינן

Rabi Abduma ex Tsippori: In summitate montis ingrediebatur de portione Joseph intra portionem Benjamin; ubi situm erat altare: Qua de causa? Quia dictum est: *Et circuit terminus contra orientem in Thanathselo*: Usque ad limen Siloh. R. Jonas, R. Abau nomine R. Jose ben Chanina. Quod habitaverit Divinitas in rubo Joseph. R. Elieser nomine R. Osajah: Ex eo quod comederentur sanctitates leves, & decimam secundam quocunque prospici poterat, non est necesse ut iterum præmoneat de eorum comestione, sed de eorum oblatione: Qua de causa? Quia dictum est: *Cave tibi ne offeras holocausta tua:* Ne offeras oblationes tuas. R. Simeon bar Miscia quæsivit coram R. Elieser. Quid quocunque prospici poterat Siloh, an Siloh & tabernaculum Siloh? Respondit: Siloh & tabernaculum Siloh: Sicut illud: Domus habitaculi. At hoc interrumpit, & illud non interrumpit. R. Isa nomine R. Jochanan: Hoc est signum: Quandiu arca erat intus, excelsa erant interdicta; Si educeretur, excelsa erant permissa. R. Zehera quæsivit coram R. Isa vel una hora; sicut fuit tempore Eli. R. Abau nomine R. Jochanan: *Ibi, ibi*. Sicut ibi quod e loco memoratur excelsa erant interdicta, ita pariter ibi, quod hic memoratur, excelsa erant indicta. R. Simeon ben Lakisch quæsivit coram R. Jochanan: Hinc si non sit arca, non erit Pascha. Dicit R. Jose discipulus R. Bon: *Memoria, memoria:* Sicut in memoria, quæ ibi dicitur, excelsa erant interdicta, ita pariter in memoria, quæ hic dicitur, excelsa erant interdicta: Et similiter R. Juda, R. Simeon dicit: Decima secunda in Nob & in Gabaon: Recte juxta mentem R. Juda: Etenim R. Juda dicit: Sacrificium pro peccato & Pascha pro privato in excelso magno; at non erat sacrificium pro peccato & Pascha pro privato in excelso parvo: Juxta mentem R. Simeonis: Etenim R. Simon dicit: Ne cœtus quidem afferebat, nisi quod sibi statuerit textus: Putat R. Simeon quod postquam constituta fuerit decima secunda, non amplius cessaverit: Unde probatur quod sacerdotes satisfacerent debito suo placenta, & separatione, & Israelitæ decima secunda in Paschate? Ex eo quod dictum est: *Comedetis azyma:* Includit: Crederem, quod satisfacerent debito suo primitivis? Idcirco dictum est: *In cunctis habitationibus vestris comedetis azyma:* Azymum quod comeditur in cunctis habitationibus, excluduntur primitiva, quæ non comedun-

נאכלים בכל מושב . התיבון הרי מעשר שני . הרי הוא נאכל בכל מושב . ראוי הוא להיפרות ולהיאכל בכל מושב . רבי בון בר חייה בעי מעתה הלקוח בכסף מעשר שני טמא כרבי יהודה הואיל ואינו ראוי להיפרות ולהיאכל בכל מושב אין יוצאין בו . רבי שמעון בן לקיש בעי מעתה חלת עיסת מעשר שני בירושלם הואיל ואינה ראויה להיפרות ולהיאכל בכל מושב אין יוצאין בה . יכול יצאו ידי חובתן בחלות תודה וברקיקי נזיר . תלמוד לומר שבעת ימים מצות תאכלו. מצה הנאכלת כל שבעה . יצאו חלות תודה ורקיקי נזיר שאינן נאכלין כל שבעה . רבי יונה בשם רבי שמעון בן לקיש מכוה שנאכלו חלות תודה ורקיקי נזיר בכל ערי ישראל לא צרך השונה להוציאן מכושב . רבי יוסה בשם רבי שמעון בן לקיש זאת אומרת שנאכלו חלות תודה ורקיקי נזיר בכל ערי ישראל לא צרך השונה להוציאן ממושב . ניחא חלות תודה ורקיקי נזיר . לא כן אמר רבי יוחנן לית כאן נזירות . נזירות חובה היא אמר רבי בון בר כהנא תיפתר שקרבה חטאתו בשילה עולתו ושלמיו בנוב ובגבעון . רבי חנניה רבי עזרא בעון קומי רבי מנא לא כן אמר רבי בשם רבי יוסה שלמי חגיגה הבאים הבאים בבמה בשירים אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה . אלא כרבי יודה דרבי יודה אמר חטאת פסח ליחיד בבמה גדולה . אין חטאת פסח ליחיד בבמה קטנה לא אתיא אלא כרבי שמעון דרבי שמעון אמר מביון שנזרק עליו אחד מן הדמים הותר הנזיר ביין וליטמא למתים . אית תניי תני מנוחה זו שילה . נחלה זו ירושלם . אית תניי תני מנוחה זו ירושלם . נחלה זו שילה . מאן דאמר מנוחה זו שילה כי לא באתם עד עתה ל המנוחה . נחלה זו ירושלם . העיט צבוע

duntur in cunctis habitationibus: Opponitur : Ecce decima secunda , ecce comeditur in cunctis habitationibus , conveniens est ut redimatur , & comedatur in cunctis habitationibus . R. Bon bar Chijah quæsivit: Si emat argento decimæ secundæ pollutæ juxta mentem R. Jehuda, quoniam non est conveniens ut redimatur , & comedatur in cunctis habitationibus , ea non satisfaciunt debito suo . R. Simeon ben Lakisch quæsivit : Hinc placenta massæ farinaceæ decimæ secundæ in Hierusalem quoniam non erat conveniens, ut redimeretur, & comederetur in cunctis habitationibus , non satisfaciunt debito suo : Crederem quod satisfacerent debito suo placentis sacrificii Eucharistici , & laganis Nazyræi ? Idcirco dictum est : *Septem diebus comedetis azyma* . Ex eo quod comeditur septiduo : Excluduntur placentæ sacrificii Eucharistici, & lagana Nazyræi, quæ non comeduntur toto septiduo: R. Jonas nomine R. Simeonis ben Lakisch : hinc probatur quod comedantur placentæ sacrificii Eucharistici , & lagana Nazyræi in cunctis civitatibus Israel, non erat necesse , ut iterum excluderet ab habitatione . R. Jose nomine R. Simeonis ben Lakisch : Hoc dicit , quod placentæ sacrificii Eucharistici , & lagana Nazyræis comederentur in cunctis civitatibus Israel; neque erat necesse ut iterum excluderet ex habitatione . Recte placentæ sacrificii Eucharistici , & lagana Nazyræi : Non ita dicit R. Jochanan : Non sunt in hoc loco Nazyræatus : Nazyræatus sunt ex debito . Dicit R. Bon bar Channa : Potest exponi , quod obtulerit sacrificium suum pro peccato in Silo , & suum holocaustum & pacifica in Nob & Gabaon . R. Chanina , R. Zehera quæsierunt coram R. Mena : Non ita dicit Rabi nomine R. Jose : Si pacifica solennitatis offerantur in excelso, sunt legitima , at non inserviunt dominis nomine debiti . At juxta mentem R. Juda : Etenim R. Juda dicit : Sacrificium pro peccato , & Pascha pro privato in excelso magno , at non erit sacrificium pro peccato & Pascha pro privato in excelso parvo : Non adducitur nisi juxta mentem Rabi Simeonis: Etenim R. Simeon dicit : Postquam fuerit adspersus super eo unius de sanguinibus , permittitur Nazyræo vinum, & pollutio in mortuis: Est qui docet: *Quies*: Hæc est Siloh : *Possessio*: est Hierusalem : Est qui docet : Quies est Hierusalem ; possessio est Siloh: Qui dicit : Quies est Siloh : *Quia non venistis hactenus ad quietem* : *Possessio* est Hie-

נחלתי לי . מאן דאמר נחלה זו שילה
היתה לי נחלתי כאריה ביער . מנוחה זו
ירושלם . זאת מנוחתי עדי עד וגומר .
לאחר שעשה לו חבילה והיה נינח בה .
כך באוהל מועד נאסרו הבמות . בגלגל
הותרו הבמות . בשילה נאסרו הבמות .
בנוב ובגבעון הותרו הבמות . בירושלם
נאסרו הבמות . למלך שאמר לעבדו אל
תשתה יין לא מטבריא ולא מקיסרין
ולא מציפורין הא בינתיים מותר . כך
באוהל מועד עשו ארבעים חסר אחת .
בגלגל עשו ארבע עשרה . שבע שכיבשו
ושבע שחילקו . בשילה עשו שלש מאות
וששים ותשע . בנוב ובגבעון עשו חמשים
ושבע . שלש עשרה בנוב . וארבעים וארבע
בגבעון . ובירושלם עשו בבנין הראשון
ארבע מאות ועשר . ובבנין האחרון ארבע
מאות ועשרים . לקיים מה שנאמר גדול
יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון :

פרק שני

א הקורא את המגילה למפרע
לא יצא . קראה על פה קרא תרגום
בכל לשון לא יצא . אבל קורין אותה
ללעוזות בלעז . והלעז ששמע אשורית
יצא

ב קראה סירוגין נתמנם יצא .
היה כותבה דורשה ומגיהה אם כיון לבו
יצא . ואם לאו לא יצא . היתה כתובה
בסם ובסיקרא ובקומוס ובקנקנתוס על
הנייר ועל הדיפתרא לא יצא עד שתהא
כתובה אשורית על הספר בדיו .

ג בן עיר שהלך לכרך ובן כרך
שהלך לעיר אם עתיד לחזור למקומו קורא
במקומו . ואם לאו קורא עמהם . מהיכן
קורא אדם את המגילה ויוצא בה ידי
חובתו רבי מאיר אומר כולה . רבי יהודה
אומר מאיש יהודי . ורבי יוסי אומר מאחר
הדברים האלה :

ד הכל כשרים לקרות את
המגילה חוץ מחרש שוטה וקטן . רבי
יהודה מכשיר בקטן . אין קורין את המגילה
לא מולין ולא טובלין ולא מזין . וכן

Hierusalem: *Hæc est requies mea in seculum seculi*. Qui dicit: Possessio est Siloh: *Facta est mihi hæreditas mea quasi leo in Silva*. Quies est Hierusalem: *Hæc est requies mea in seculum seculi*. Simile est illi, qui sibi faciat fasciculum, ut in eo conquiescat: Sic in tentorio conventus fuerunt interdicta excelsa: In Gilgal fuerunt permissa excelsa: In Siloh interdicta fuerunt excelsa. In Nob & Gabaon permissa fuerunt excelsa: In Hierusalem interdicta fuerunt excelsa: Simile est regi, qui dicat servo suo: Ne bibas vinum, neque ex Tiberiade, neque ex Cæsaræa neque ex Tsippori; Ecce inter ea permissum est: Ita pariter in tentorio conventus vixerunt quadraginta annos minus uno; in Gilgal quatuordecim, septem, quibus subegerunt, & septem quibus diviserunt; In Siloh 369. In Nob & Gabaon septem & quinquaginta, tredecim in Nob, & quatuor & quadriginta in Gabaon, & Hierosolymæ in primo ædificio 410. & in secundo 420. Ad confirmandum quod dictum est: *Magna erit gloria domus hujus possessionis præ priori*.

CAPUT II.

I. SI legat Megillah ordine inverso, non satisfacit debito suo; si legat oraliter, si legat Chaldaice, & in quacunque lingua, non satisfacit debito suo: Si legat barbarus barbare, & barbarus Hebraice audiat, satisfacit debito suo.

II. Si legat per pausas, & dormiat, satisfacit debito suo: Si inter scribendum, exponendum, & corrigendum intentionem habeat, satisfacit debito suo, si minus, non satisfacit: Si scribat auripigmento, & minio, & gummi, & chalcantho super papyro aut super pergameno, non satisfacit, nisi Hebraice super libro & cum atramento.

III. Si incola urbis eat ad oppidum, & incola oppidi si eat ad urbem, si rediturus est ad locum suum, legat in loco suo, si minus, legat cum illis: At unde leget homo Megillah, ut satisfaciat debito suo? R. Meir dicit totam. R. Jehuda dicit a loco, ubi dicitur: *Erat vir Judæus &c.* R. Jose dicit: *His rebus gestis &c.*

IV. Omnes legitimi sunt ad legendum Megillah, excepto surdo, & stulto, & puero. R. Jehuda puerum probat: Non legunt Megillah, neque circumcidunt, neque lavant, neque adspergunt: Et similiter, quæ observat de

שומרת יום כנגד יום לא תטבול עד שתנץ החמה . וכולן שעשו משעלה עמוד השחר כשר .

ה כל היום כשר לקריאת המגילה ולקריאת ההלל ולתקיעת שופר ולנטילת לולב ולתפילת המוספין ולמוספין לוידוי פרים ולוידוי מעשר ולוידוי יום הכיפורים .

ו לסמיכה לשחיטה לתנופה ולהגשה לקמיצה להקטרה למליקה לקבלה להזייה ולהשקיית סוטה ולעריפת העגלה ולטהרת מצורע .

ז כל הלילה כשר לקצירת העומר להקטר חלבים ואיברים . זה הכלל דבר שמצותו ביום כשר כל היום . ושמצותו בלילה כשר כל הלילה .

סליק פירקא

הלכה א הקורא את המגילה למפרע לא יצא . דכתיב ככתבם . קראה על פה לא יצא דכתיב ככתבם . קראה תרגום לא יצא דכתיב ככתבם . בכל לשון לא יצא דכתיב ככתבם וכלשונם . רבי יונה אמר תנה נחמן בר ארא . רבי יוסה אמר תנה נחמן סבא והיו כדרך הוייתן יהיו . ותני אף בהלל ובקרית שמע . המגילה בן . ניחא בקריאת המגילה דכתיב ככתבם . ברם בהלילא בנין דכתיב ממזרח שמש עד מבואו מהולל שם יהוה . מהולל שם יהוה ממזרח שמש ועד מבואו . מה את שמע מינה . אמר רבי אבון עוד היא אמורה על סדר בצאת ישראל ממצרים . לשעבר לא לנו יהוה לא לנו לדורות הללו . אהבתי כי ישמע יהוה לימות המשיח . אסרו חג בעבותים לימות גוג ומגוג . אלי אתה ואודך לעתיד לבוא . רבי

de die in diem, non se lavabit, donec illuxerit sol; Si hæc omnia fiant, antequam adscendat columna auroræ, legitima sunt.

V. Totus dies legitimus est ad legendum Megillah, & ad legendum Hallel, & ad clangendum cornu, & ad sumendum palmam, & ad orationem addititiam, & ad sacrificia addilitia, & ad confessionem juvencorum, & ad confessionem decimæ, & ad confessionem diei expiationum.

VI. Ad impositionem manuum, ad mactationem, ad ventilationem, ad admotionem, ad pugillationem, ad adolitionem, ad unguesectionem ad acceptionem sanguinis, & ad sparsionem, & ad potandum mulierem adulterii suspectam, & ad decollationem vitulæ, & ad purificationem leprosi.

VII. Tota nox legitima est ad demessionem manipuli, & adolitionem adipum, & membrorum: Hæc est regula generalis: Cujus præceptum est de die, legitimus est totus dies: Cujus præceptum est de nocte, legitima est tota nox.

Finis capitis.

Constitutio I. Si legat ordine inverso, non satisfacit debito suo; Scriptum est enim: *Juxta scripturam suam*. Si legat oretenus, non satisfacit debito suo: Scriptum est enim: *Juxta scrìpturam suam*. Si legat Chaldaice, non satisfacit debito suo: Scriptum est enim: *Juxta scripturam suam:* In quavis lingua non satisfacit debito suo: Scriptum est enim: *Juxta scripturam suam, & linguas suas*. R. Jonas dicit: Docuit Nachman bar Ada. R. Jose dicit: Docuit Nachman senior: Et erunt juxta modum quo esse debent. Traditio: Etiam in Hallel & in lectione Audi: Megillah ita est: Recte in lectione Megillah: Scriptum est enim: *Juxta scripturam suam:* Profecto in Hallel sicut scriptum est: *Ab ortu solis usque ad occasum laudabile nomen Domini*, *laudabile nomen Domini ab ortu solis usque ad occasum:* Quid hinc eruis? Dicit R. Abon: Præterea dictum est super ordine: *In exitu Israel de Ægypto:* Pro tempore præterito: *Non nobis Domine, nou nobis:* In generationibus: *Laudate: Dilexi, quoniam exaudivit Dominus:* In diebus Messiæ: *Constituite diem solennem in condensis*. In diebus Gog & Magog: *Deus meus es tu & confitebor tibi*. Pro tempore futuro. Rabi Jose nomine Rabi

יוסי בשם רבי אחא רבי זעורה בשם רבי לעזר . והיא שתהא כתובה בלעז . מה אנן קיימים אם בשהיתה כתובה אשורית ותירגמה בלעז הדא דתנינן בכל לשון. אם בשהיתה כתובה בלעז ותירגמה אשורית הדא היא דתני מה בין ספרים למגילת אסתר אלא שהספרים נכתבין בכל לשון. ומגילת אסתר נכתבת אלא אשורית אמר רבי שמואל בר סוסרטי תיפתר שהיתה כתובה גינגטון . תני שמואל טעה והשמיט פסוק אחד ותירגמו המתרגם יצא . אנן אמרין בכל לשון לא יצא ואת אמר הבין . שמואל ברעתיה . רבי שמואל אמר היתה כתובה כהילכתה הלעוז יוצא בה בלעז . רבי אבהו בשם רבי לעזר יורע אשורית ויורע לעז יוצא בה בלעז ואשורית בלעז יוצא בה בלעז . יורע אשורית ויורע לעז מהו שיוציא ידי אחרים בלעז . ייבא כהרא כל שאינו חייב ברבר אינו מוציא את הרבים ידי חובתן.

הלכה ב תני סירוגים יצא . סירוסים לא יצא. סירוגין קיטועין. סירוסים חד פרה חד . אמר רבי חני סירוגים וחלוגלוגות . ומי גרול בחכמה או בשנים איצרכת לחברייא אמרון ניסוק נישאול לבית רבי סלקון מישאול ואמרון יצאת שפחה משל בית רבי. אמרת להם היכנסו לשנים. אמרון ייעול פלן קמי ייעול פלן קמי. שרון עלין קטעין קטעין . אמרה להם למה אתם נכנסין סירוגין סירוגין . חר רבי הוה פרחינין ונפלון מיניה אמרה ליה רבי נתפזרו חלגלוגיך . אמרה לה אתייא מטאטא ואייתת אלבינה . רבי מנא אמר בשם רבי יודה שאמר משם רבי יוסה הגלילי הפסיק בה כדי לקרות את כולה לא יצא ידי חובתו . רבי בא רב ירמיה בשם רב הלכה כרבי מנא שאמר משם רבי יהודה שאמר משם רבי יוסי הגלילי הפסיק בה רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוצרק אף בהלל ובמגילה כן . אבא בר חונא ורב חסדא הוון יתבין אמרין אף בתקיעות כן . סלקון לבית רבי ושמעון רב הונה בשם רב אפילו שמען עד תשע שעות יצא . אמר רבי זעורה עד דאנא

bi Acha, R. Zehera nomine R. Eliefer; Dummodo ipsa scripta sit barbare; quomodo nos explicabimus? Quando fuerit scripta Assyriace & exponatur barbare; hoc est quod legimus: in omni lingua; Si quando fuerit scripta barbare, & exponatur Assyriace; hoc est quod legimus: Quæ differentia est inter libros & Megillah Esther? Nisi quod libri scribantur omnia lingua, & Megillah Esther non scribatur nisi Assyriace. Dicit R. Samuel bar Susarthi: Potest exponi, quod sit scripta Arabice. Traditio Samuelis: Si errans intermittat versiculum unum, & interpres interpretur, satisfacit debito suo: Nos dicimus: in omni lingua non satisfacit debito suo; & tu ita dicis? Samuel juxta sententiam suam. R. Samuel dicit: Si scripta fuerit juxta constitutionem suam barbare, barbarus satisfacit debito suo. R. Abau nomine R. Eliefer: Si sciat Assyriace, & sciat barbare, quid? Num liberat alios barbare? Adducitur juxta illud quod dicitur: Qui non obligatur, non liberat alios a debito suo.

Constitutio II. Traditio: Si per pausas legat, satisfacit debito suo: Si ordine inverso, non satisfacit debito suo: סירוגים sunt mutili; סירוסים: alter destruit alterum: Dicit R. Haggæus: Partes & portulacæ: & qui erat præstantior sapientia & annis, opus habet sociis: Dixerunt: adscendamus ad inquirendum ex domo Rabi: Adscenderunt ad inquirendum, & dixerunt: Egressa est ancilla de domo Rabi, dicens illis: Ingredimini bini bini: Dixerunt: Ingrediatur N. ante me ingrediatur N. ante me: Inceperunt ingredi mutilatim; dixit illis: Cur vos ingredimini partes, partes, i.e. particulariter? Quando Rabi portabat portulacas, & inde cadebant, dicebat illi: Rabi dispersæ sunt portulacæ tuæ: Dicebat illi: Affer scopam & illa adducebat laterem. Rabi Mena dicit nomine R. Juda, qui dicit nomine R. Jose Galilæi; Si cesset, ut legat totam, non satisfacit debito suo: R. Ba bar Hieremia nomine R. Cholbo bar R. Mena qui dicit nomine R. Jehuda, qui dicit nomine R. Jose Galilæi: Poterit in ea cessare: R. Jochanan nomine R. Simeonis ben Josadeck similiter in Hallel, & in Megillah: Aba bar Huna, & R. Chasda respondentes dixerunt: Ita pariter in clangore: Adscenderunt in domum Rabi, & audierunt R. Huna nomine Rab; Vel si audiat usque ad horam nonam, satisfacit debito suo. Dicit R. Zehera: Donec ibi fui,

תמן איצרכת לי . סלקית להכא שמעית
דאמר רבי יסא בשם רבי יוחנן אפילו
שמען כל היום יצא והוא ששמען על סדר
רבי יוסה בעי היה זה צריך לפשוטה
ראשונה וזה צריך לפשוטה אחרונה תקיעה
אחת מוציאה ידי שניהן . רבי בון בר
חייה בעי כגון קרית שמע וברכותיה . היא
ולא ברכותיה . ברכותיה ולא היא . הפסיק
שלישה וחזר והפסיק שלישה . ובקורא
משערים . ובכל ארם משערים . אמר רבי
מתניה לא מסתברא בקורא . מנשה הוה
יתיב קומי רבי זעורה ואינמנם אמר ליה
חזור לך דלא כוונית . היה כותבה . הרא
אמורה שהוא מותר בעשיית מלאכה. נאמר
בארבעה עשר כברכים . ודורשה . ובלבד
שלא יפלינ עצמו לעניינות אחרים. ומניהה
תני אין מדקדקי בטעיותיה . רבי יצחק בר
אבא בר מחסיה ורב חננאל הוון יתיבין
קומי רב חד אמר יהודים וחד אמר
יהודיים . ולא חזר חד מינהון . רבי יוחנן
הוה קרי כולה יהודים . רבי חלבו רב
ירמיה בשם רב כתוב אחד אומר ספר .
וכתוב אחר אומר אינרת . הא ביצד קל
היקילו בתפירתה שאם תפר בה שנים או
שלשה תכים שהיא בשירה.

הלכה ג ניחא בן כרך שהלך
לעיר שזמנו מאוחר . בן עיר שהלך לכרך
ואין זמנו מוקדם . אמר רבי יודן לית כאן
בן עיר שהלך לכרך . ותניי דבית רבי כן
בן כרך שהלך לעיר . אמר רבי יוסי אוף
כאן בעתיד להשתקע עמהן. אמר רבי יוסה
והוא שיצא קודם לשהאיר מזרח . אבל
אם יצא לאחר שהאיר המזרח כבר
נפטר . רב נחמן בר יעקב בעי מעתה גר
שמל לאחר שהאיר המזרח כבר נפטר.
רבי בון בר חייה בעי בן עיר שעקר
דירתו לילי חמשה עשר נתחייב כאן ובן
כרך שעקר דירתו בליל ארבע עשר נפטר
מיכאן ומיכאן . בן עיר מהו שיוציא בן
כרך ידי חובתו ייבא כהדא כל שאינו
חייב בדבר אינו מוציא את הרבים ידי

fui, mihi necesse fuit: Illuc adscendi, & audivi, quod diceret R. Isa nomine R. Jochanan; Vel si audiat toto die satisfacit debito suo, dummodo audiat juxta ordinem. R. Jose quæsivit: Hoc requirit sonus extensus primus, & illud requirit sonus extensus posterior, & unus clangor liberat ambos: R. Bon bar Chijah quæsivit: Propter lectionem Audi, & ejus benedictionem: Si ipsa, & non ejus benedictio, si ejus benedictio & non ipsa, si cesset in tertia, atque iterum cesset in tertia: & de eo qui legit juxta æstimationem; & in singulis hominibus juxta æstimationem. Dicit R. Mathania: Non probabiliter in eo qui legit: Manasse assedit coram R. Zehera, & obdormiit; Dixit illi: Repete, quia non attendisti: Scribet eam: Hoc dicit, quod sit permissum opus: Dictum est: *Quarta decima in oppidis*: Et exponet eam, dummodo ne distrahat seipsum in alia subjecta; & meditabitur in ea: Traditio: Non subtiliter inquirunt in ejus rationibus. R. Isaach bar Aba bar Machasia, & R. Chananel assederunt coram Rab: Alter dixit יהודים & alter dixit יהודיים: Et nemo ex iis aliquid respondit: R. Jochanan legebat totam יהודים R. Cholbo, R. Hieremias nomine Rab: Alter textus dicit *librum*, & alter dicit *epistolam*. Quomodo? Allevando allevarunt in ejus futura: Si enim consuat in ea duas aut tres chartas quod sit legitima.

Constitutio III. Recte, si incola oppidi eat in civitatem, quod ejus tempus differatur, si incola civitatis eat in oppidum, quod ejus tempus anticipetur. Dicit R. Jodan: Non agitur hoc loco de incola civitatis si eat in oppidum: Atqui ita extat traditio scholæ Rabi: Si incola oppidi eat in civitatem: Dicit R. Jose: Similiter hoc loco, quando futurum sit, ut clangat cum eis: Dicit R. Jose: Dummodo egrediatur priusquam illuminetur oriens. At si egrediatur postquam fuerit illuminatus oriens, jam liber est. R. Nachman bar Jacob quæsivit: Hinc probatur, si proselytus circumdatur postquam illuminatus sit oriens, quod sit liber. R. Bon bar Chijah quæsivit; Si incola civitatis aboleat incolatum suum nocte diei decimæ quartæ, hoc loco tenetur, & incola oppidi si aboleat incolatum suum nocte diei decimæ quartæ, ab utroque liber est: Incola civitatis num liberat incolam oppidi a debito suo? Adducitur juxta id quod traditur: Qui ad rem non obligatur, non liberat cœtum a debito suo: In-

חובתן . בן כרך מהו שיוציא את בן עיר ידי חובתו . ייבא כהדא כל שאינו חייב בדבר אינו מוציא את הרבים יד חובתן : או ייבא כהיא דאמר רבי חלבו רב חונה בשם רבי חייה רבה הכל יוצאין בארבעה עשר שהוא זמן קריאתה . רבי יודן בעי בן עיר שנתן דעתו לעקור דירתו לילי חמשה עשר . לא מתניתא היא בן עיר שהלך לכרך . מתניתה בשהיה בכרך . מה צריכה ליה בשהיה בעיר . אבל מפרשי ימים והולכי מדברות קוראים כדרכן בארבעה עשר . אמר רבי מנא בעתיד לחזור למקומו . אמר רבי פינחס על כן היהודים הפרזים פרוז היה באותה שעה מהיכן קורא אדם את המגילה ויוצא בה ידי חובתו . רבי מאיר אומר את כולה . רבי יהודה אומר מאיש יהודי . רבי יוסה אומר מאחר הדברים האלה . רבי אבהו בשם רבי לעזר מאן דאמר כולה על כן על כל דברי האיגרת הזאת . מאן דאמר מאיש יהודי ומה ראו על ככה . מאן דאמר מאחר הדברים האלה ומה הגיע אליהם . רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי מאן דאמר כולה וכל מעשה תוקפו וגבורתו : מאן דאמר מאיש יהודי ופרשת גדולת מרדכי . ומאן דאמר מאחר הדברים האלה אשר גדלו המלך . רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי יהושע בן לוי תוקף כל תוקף את כל תוקף . תוקף זה תוקפו של המן כל תוקף זה תוקפו של מרדכי . את כל תוקף . זה תקפו של אחשורוש . תני רבי שמעון בן יוחאי אומר מבלילה ההוא ממקום שהיתה מפלתו של המן משם היתה גדולתו של מרדכי . רבי בא רב ירמיה בשם רב הלכה כרבי מאיר דהוא אמר כולה . רבי זעורה בשם רבי יוחנן בעירובין ובתענית ציבור נהגו הכל כרבי מאיר . רבי חלבו רב מתנה יוסי בר מנישא בשם רב בין כמאן דאמר כולה .

Incola oppidi num liberat incolam civitatis a debito suo? Adducitur juxta id quod traditur: Qui ad rem non obligatur, non liberat cœtum a debito suo. Aut dicendum est juxta id, quod dicit R. Cholbo, R. Huna nomine R. Chijah Raba: Omnes satisfaciunt debito suo die decima quarta, in qua erat tempus lectionis: Rabi Jodan quæsivit: Incola civitatis si cogitet abolere incolatum suum nocte diei decimi quinti. Misna non ita se habet; si incola civitatis eat in oppidum; Misna dicit, quando sit in oppido: Quid necesse est? Quando sit in civitate: At navigantes, & itinerantes in desertis legebant juxta eorum consuetudinem die quarta decima: Dicit R. Mena de eo, qui sit reversurus in locum suum: Dicit R. Pinchas: Quia Judæi dispersi erant in pagis eo tempore: Unde leget homo Megillah, ut satisfaciat debito suo? Rabi Meir dicit: Leget integram: R. Jehuda dicit: Incipiet a loco ubi dicitur: *Erat vir Judæus:* R. Jose dicit: incipiat a loco ubi dicitur: *His ita gestis*. Rabi Abau nomine R. Eliefer: Qui dicit integram: Idcirco dictum est: *Cuncta quæ gesta sunt, in hac epistola continentur*. Qui dicit: Incipiet a loco ubi dicitur: *Erat vir Judæus: Et quid viderunt super hoc?* Qui dicit: Incipiet a loco ubi dicitur: *His ita gestis. Et quid contigit illis?* Rabi Simeon nomine R. Jehosua ben Levi: Qui dicit integram: *Et omne opus roboris ejus & fortitudinis ejus*: Qui dicit a loco ubi dicitur: *Erat vir Judæus:* Et sectionem magnificentiæ Mardochæi: & qui dicit: *His ita gestis: quem magnificavit rex*. R. Jose discipulus R. Bon nomine R. Jehosua ben Levi: dictum est *Robur, omne robur, omne robur: Robur;* Hoc est robur Aman: *Omne robur:* Hoc est robur Mardochæi: *Omne robur:* Hoc est robur Assueri. Traditio R. Simeon ben Jochai dicit: Incipiet a loco, ubi dicitur: *Nocte illa:* A loco ubi fuit excidium Aman, fuit magnificentia Mardochæi. R. Ba, R. Hieremias nomine Rab: Constitutio juxta mentem R. Meir, qui dicit integram. R. Zehera nomine R. Jochanan in mixturis, & in clangore cœtus facere solent omnia juxta mentem R. Meir. R. Jacob bar Acha nomine R. Jochanan; Similiter in Megillah Esther facere solent omnia juxta mentem R. Meir. R. Cholbo, R. Matania, Jose bar Manascia nomine Rab: Sive juxta mentem illius qui dicit integram, sive juxta mentem illius qui dicit a loco ubi dicitur:

tur:

בין כמאן דאמר מאיש יהודי . בין כמאן
דאמר מאחר הדברים האלה . ובלבד
מספר שלם . רבי חלבו רב מתנה יוסי בר
מניישא בשם רב אם היתה כתובה
חומשין אין קוראין בה ברבים . אמר רבי
תנחומא מפני ההדיוטות . עולא ביריה
רבי לעזר בשם רבי חנינה רגיל צריך
לקרותה בלילה ולשנותן ביום . הוינן סברין
מימר לשנות משנתה . אמר רבי אבא
מרי בבלייה לשנות קרייתה . רבי ברכיה
רבי חלבו . עולא ביריה רבי לעזר בשם
רבי חנינה עתיד הקדוש ברוך הוא
להיעשות ראש חולה לצדיקים לעתיד
לבוא . מה טעמא שיתו ליבכם לחילה ·
לחולה כתיב . והצדיקים מראין אותו
באצבע ואומרים כי זה אלהים אלהינו
עולם ועד הוא ינהגנו עלמות . עלמות
בעלימות . בזריזות עלמות כאילין עלמות .
תירגם עקילס אתא נסייא עולם שאין
בו מות . והצדיקים מראין אותו באצבע
ואומרים כי זה אלהים אלהינו עולם ועד
הוא ינהגנו עלמות . הוא ינהגנו בעולם
הזה . הוא ינהגנו לעתיד לבוא . רבי
חלבו רב חמא בר גוריא בשם רב חמא
בר עיקבא בשם רבי יוסי בן חנינה
משפחה ומשפחה מיכן למשמרות כהונה
ולויה שיהו בטילין . אמר רבי חלבו מיכן
לביה הוועד שיהא בטל . שמעון בר בא
בשם רבי יוחנן וזכרם לא יסוף מזרעם .
מיכן שקבעו לה חכמים מסכת.

הלכה ד הכל כשרים לקרות את
המגילה חוץ מחרש שוטה וקטן . אמר רב
מתנה דרבי יוסי היא . אמר רבי יוסה
הוינן סברין מימר מה פליגין רבי יוסה
ורבנן בשמע דכתיב בה שמע . הא שאר
כל המצות לא . מן מה דרב מתנה אמר
דרבי יוסי היא . הדא אמרה היא שמע
היא שאר כל המצות . ומה טעמא דרבי
יוסי והאזנת למצותיו . שמע אזנך מה
שפיך מדבר . רב חסדא אמר לית כאן
חרש . באשגרת לשון היא מתניתא. אמר
רבי יוסה מסתברה יודה רב חסדא
בתרומות דהיא דרי יוסי . אתא
רבי חנניה בשם רב חסדא דרבי
יוסה היא . אמר רבי יוסה בי רבי

tur: *Erat vir Judæus;* Sive juxta mentem illius qui dicit a loco, ubi dicitur: *His ita gestis*. Dummodo sit a libro perfecto. R. Cholbo, R. Matania, Jose bar Menascia nomine Rab; si scripta fuerit in Pentateucho, non legunt in ea in cœtu: Dicit R. Tanchuma propter idiotas: Ela bar R. Eliesar nomine R. Chanina; Exercitatus debet legere in nocte, & repetere in die: Isti putant dicendum; quod iterum repetat. Dicit R. Abau Mari: Babylonienses repetunt lectionem: R. Barachias, R. Cholbo; Ela bar R. Eliesar nomine R. Chanina: Futurum est, ut Deus S. B. fiat princeps virtutis justis in seculo futuro: Qua de causa? Quia scriptum est: *Ponite corda vestra in virtute ejus:* לחולה scriptum est: Et justi monstrabunt ipsum digito dicentes; *Quia hic est Deus Deus noster in seculum seculi; ipse reget nos in secula:* Ipse reget nos usque ad mortem; usque ad mortem in occultationibus; cum solicitudine usque ad mortem in his mundis. Interpretatur Onkelos: Venit signum mundi, in quo non est mors: Et justi mostrabunt ipsum digito dicentes; *Quia hic est Deus Deus noster in seculum seculi, ipse reget nos* in hoc seculo; *ipse reget nos* in seculo futuro. R. Cholbo, R. Chama bar Goriah nomine R. Chama bar Akab nomine R. Jose ben Chanina: Dictum est: *Familia & familia:* Hinc probatur, quod classes sacerdotii & ordinis Levitici cessabunt: Dicit R. Cholbo: Hinc probatur, quod domus congregationis cessabit: Simeon bar Ba nomine R. Jochanan: Dictum est enim: *Et memoria eorum non cessabit ab eorum progenie*. Hinc statuerunt illi sapientes tractatum.

Constitutio IV. Omnes legitimi sunt ad legendum Megillah, excepto surdo, stulto, & puero. Dicit R. Matania; Hæc est opinio R. Jose: Dicit R. Jose: Illi putant dicendum: In quo dissentiunt R. Jose, & sapientes? In eo qui audit: Etenim ibi scriptum est: *Audi:* At in reliquis præceptis minime: Ex eo quod R. Matania dicit, quod sit opinio R. Jose; hoc dicit: Tam audiens, quam cetera omnia præcepta: Quænam est ratio R. Jose? *Et aurem præbueris mandatis ejus*. Audiat auris tua, quod os tuum loquetur. R. Chasda: Non agitur in hoc loco de surdo: De secluso in lingua Misna loquitur. Dicit R. Jose: Probabiliter fatetur R. Chasda in separationibus quod sit opinio R. Jose: Venit R. Chananjah nomine R. Chasda, quod sit opinio R. Jose: Dicit R. Jose discipu-

בון על כורחך את אמר דהיא דרבי יוסה
דתנינן חמשתי קדמייתא ולא תנינתא
עמהון אם משם שאין תרומתו תרומה
דתנינן חמשתי אחרייתא ולא תנינתה
עמהון הוי סופך מימר דרבי יוסה היא.
רבי יהודה מכשיר בקטן. אמר רבי יהודה
קטן הייתי וקריתיה לפני רבי טרפון בלוד.
אמרו לו קטן הייתה ואין עדות לקטן.
אמר רבי מעשה שקריתיה לפני רבי
יהודה באושא. אמרו לו קטן זו ראייה
הוא שהוא מתיר. מיכן ואילך נהגו
הרבים לקרותה בבית הכנסת. בר קפרא
אמר צריך לקרותה לפני נשים ולפני
קטנים שאף אותם היו בספק. רבי יהושע
בן לוי עבד כן מכנש בנוי ובני בייתיה
וקרי לה קומיהון. אין קורין את המגילה
עד שתנץ החמה דכתיב ביום אשר סיברו
איבי היהודים לשלוט בהם ולא מולים.
דכתיב וביום השמיני ימול בשר ערלתו.
ולא טובלין. דכתיב והזה וטבל. מה
הזייה ביום. אף טבילה ביום. מנין שההזיה
ביום דכתיב והזה הטהור על הטמא ביום
השלישי. כל מחוייבי טבילות טובלין כדרכן
ביום חוץ מן הנידה ויולדת שאינן טובלות
אלא בלילה. נידה שעיבר זמנה טובלת
בין ביום ובין בלילה. דרשה רבי חייא בר
בא לצורייא נידה שעיבר זמנה טובלת
בין ביום בין בלילה. תמן אמרין אפילו
עיבר זמנה לא. חמותה מפני כלתה.
אשת אחת משל רבותינו ראו אותה
טובלת כדרכה ביום. נאמר מעוברת זמן
הוות. נידה שנאנסה וטבלה רבי שמי
בשם רב טהורה לביתה וטמאה לטהרות.
רבי לעזר בשם רבי חנינה טמאה בין
לביתה בין לטהרות. מה טמא וכובס
שנית וטהר. מה הראשונה לדעת אף
השנייה לדעת. מנין שהראשונה לדעת
יצוה הכהן וכבסו לדעת. ואנן חמיי רבנן
מקדמין לעיבורה. רבי נחמן בשם רבי
מנא מצוה להקדים כדי לזרז במצות.

הלכה ה כל היום כשר לקריאת

pulus R. Bon: Invitus tu dicis, quod sit opinio R. Jose: Etenim legimus: Quinque priores, non autem secundi cum illis; si ea de causa, quod ejus separatio non sit separatio: Atqui legimus: Quinque posteriores, non autem secundi cum illis: Ecce finis erit ut dicas, ut sit opinio R. Jose. R. Jehuda probat in puero: Dicit R. Jehuda: Puer eram, & eam legi coram R. Tarphon in Lud: Dixerunt illi. Puer eras; at non est testificatio in puero. Dicit Rabi: Contigit ut eam legerem coram R. Jehuda in Ussah: Dixerunt illi: Puer: Non est argumentum, eo quod fuerit permissum: Hinc & ulterius consuevit cœtus eam legere in domo congregationis: Bar Kaphra dicit: Legenda est coram mulieribus & pueris, quia ipsi quoque sunt in dubio: R. Jehosua ita faciebat, congregabat filios & domesticos suos, & coram illis legebat: Non legunt Megillah priusquam illuxerit sol: Scriptum est enim: *In die, quo confiderunt hostes Judæorum, ut dominarentur illis*; Et non circumcidebant. Scriptum est enim: *Et die octavo circumcidet carnem præputii sui*: Et non lavabant. Scriptum est enim: *Et sparget, & lavabit*: Sicut adspersio peragenda erat interdiu, ita pariter lotio interdiu: Unde probatur, quod adspersio peragenda esset interdiu? Ex eo quod scriptum est: *Et sparget mundus super immundum die tertio*: Omnes lavandi lavabant juxta eorum consuetudinem excepta menstruata, & puerpera, quæ non lavant nisi noctu. Menstruata, si præterierit ejus tempus, lavabit tam interdiu quam noctu: Exposuit R. Chijah bar Ba לצורייא Surajah: Menstruata si præterierit ejus tempus, lavabit tam interdiu quam noctu: Ibi dicimus; Vel si præterierit ejus tempus, minime propter socrum & nurum: Quandam mulierem ex familia sapientum nostrorum viderunt lavantem juxta consuetudinem suam interdiu. Dictum est; postquam præterierit tempus: Si menstruata coacta se laverit, R. Same nomine Rab, erit pura domui suæ, & impura puris. Rabi Elieser nomine Chanina; Impura tam domui suæ, quam puris. Sicut prima ex scientia, ita pariter secunda ex scientia. Unde probatur, de prima ex scientia? Ex eo quod dictum est: *Præcipiet sacerdos, ut lavent*: Ex scientia. Et nos vidimus sapientes, qui anticiparent intercalationem: R. Nachman nomine R. Mena: Præceptum anticipandum est, ut sit expeditus in præceptis.

Constitutio V. Totus dies legitimus erat

המגילה דכתיב ביום אשר שברו אויבי היהודים לשלוט בהם . לקריאת ההלל . דכתיב זה היום עשה יהוה נגילה ונשמחה בו . לתקיעת שופר . דכתיב יום תרועה יהיה לכם . לנטילת לולב דכתיב ולקחתם לכם ביום הראשון . לתפילת המוספין ולמוספים דכתיב ביום צותו את בני ישראל וגומר.

הלכה ו לסמיכה לשחיטה לתנופה להגשה לקמיצה להקטרה למליקה לקבלה להזייה דכתיב ביום צותו את בני ישראל.

הלכה ז כל הלילה כשר לספירת העומר . אמר רבי יוחנן דרבי אלעזר ברבי שמעון היא . דרבי לעזר בי רבי שמעון אמר מהחל לקצור תחל לספור . מעתה יצא לו חוץ לתחום כיון שחשיכה יתחיל לקצור . איפשר לו לכווין . לפיכך כל הלילה כשר . היה מקריב מנחת העומר וניטמאת בידו אומר ומביאין לו אחרת . ואם לאו אומר לו הוי פיקח ושתוק דברי רבי. רבי לעזר בי רבי שמעון אומר לעולם אומרים לו הוי פיקח ושתוק . שאין עומר שנקצר שלא למצותו כשר . סבר רבי לעזר בי רבי שמעון שאין העומר בא מן העלייה . אמר רבי יוחנן אתיא דרבי לעזר ברבי שמעון כשיטת רבי עקיבה רבו של אביו דתנינן תמן כלל אמר רבי עקיבה כל מלאכה שאיפשר לה להיעשות מערב שבת דוחה את השבת . והא תנינן מעשה שעברו יותר מארבעים זוג ועיכבן רבי עקיבה בלוד . מפני שהיו ארבעים זוג. אבל אם היה זוג אחד לא היה מעכבו . קצירת היום מה את עבר לה כקצירת הלילה או כבא מן העלייה . אין תימר כקצירת הלילה אשכחת אמר. הדא פלגו . בין רבי לעזר בי רבי שמעון ובין רבנן . דרבנן אמרין קצירת היום כקצירת הלילה. ורבי לעזר בי רבי שמעון אומר אין קציר היום כקצירת הלילה . אין תימר כבא מן

erat lectioni Megillah: Scriptum est enim: *In die quo confiderunt hostes Judæorum, ut dominarentur illis*. Lectioni Hallel: Scriptum est enim: *Hic est dies, quem fecit Dominus, exultemus & lætemur in ea*. Clangori cornu: Scriptum est enim: *Dies clangoris erit vobis*: Samtioni palmæ: Scriptum est enim: *Et sumetis vobis in die primo*. Orationi addititiæ, & sacrificiis additiтiis: Scriptum est enim: *In die quo præcepit filiis Israel*.

Constitutio VI. Impositioni manuum, mactationi, ventilationi, admotioni, pugillationi, adolitioni, unguesectioni, acceptioni sanguinis, & adspersioni: Scriptum est enim: *In die quo præcepit filiis Israel*.

Constitutio VII. Tota nox legitima erat pro numeratione manipuli. Dicit R. Jochanan; quod hæc sit opinio Rabi Eliefer bar R. Simeonis; Etenim Rabi Eliefer discipulus R. Simeonis dicit: Quando incipit demessio, incipies numerare: Hinc si egrediatur extra terminum, quando obortæ fuerint tenebræ, incipiet demetere, impossibile est illi constituere: Idcirco tota nox est legitima: Si offerat munus manipuli, & polluatur in manu sua; dicit: Afferant aliud. Si minus, dicet: Prudens sis, & tace: Verba Rabi. R. Eliefer discipulus R. Simeonis dicit: Semper illi dicunt: Prudens sis, & tace; Etenim, si manipulus demetatur non juxta præceptum suum est legitimus: Putat Rabi Eliefer discipulus R. Simeonis, quod manipulus non possit afferri ex horreo. Dicit R. Jochanan: Sententia R. Eliefer discipuli R. Simeonis juxta sententiam R. Akiba magistri patris sui: Etenim ibi legimus: Regulam generalem dixit R. Akiba: Omne opus, quod fieri potest vespera Sabbathi, non pellit Sabbathum; & omne opus, quod fieri non potest a vespera Sabbathi, pellit Sabbathum: Atqui legimus: Contigit ut præterirent plusquam quadraginta paria testium, & eos retinuerit R. Akiba in Lud: Quia erant quadraginta paria; at si fuisset par unum, non retinuisset: Demessionem diurnam num consideras sicut demessionem nocturnam an sicut afferatur ex horreo? Si dicas sicut demessionem no&urnam, deprehenderis quod dicas; in hoc est dissensio inter R. Elieserem discipulum R. Simeonis, & inter sapientes: Etenim sapientes dicunt: Demessio diurna est sicut demessio nocturna; at R. Eliefer discipulus R. Simeonis dicit: Demessio diurna non est sicut demessio nocturna: Si dicas:

Quod

העלייה אשכחת אמר תרתין פלגון בין רבי לעזר בי רבי שמעון ורבנן דרבנן אמרי קצירת היום כקצירת הלילה . ורבי לעזר בי רבי שמעון אומר אין קצירת היום כקצירת הלילה . ורבנן אמרי הבא מן העלייה כשר . ורבי לעזר בי רבי שמעון אומר הבא מן העלייה פסול . רבי שמעון בן לקיש בעי קצירת העומר מהו שירחה את השבת ביום . התיב רבי אביי והתנינן מצותו לקצור בלילה . נקצר ביום כשר ודוחה את השבת . ולא קבליה . אמר רבי אחא חזר ביה רבי שמעון בן לקיש מן הדא. כיון שחשיכה אמר להן בא השמש אומר הין בא השמש אומר הין. מה אנן קיימין אם ללילה כבר הוא אמור . אלא אם אינו ענין ללילה תניהו ליום . דבר שהוא דוחה את השבת ביום מכשיריו מהו שידחו את השבת בלילה׳ והא תנינן העמידו עושי חביתין לעשות חביתן . תיפתר בחול. תנה רבי חייה בר ארא זהו סדר תמיד לעבודת בין אלהינו בין בחול בין בשבת . והא תנינן קצרוהו ונתנוהו בקופות והביאוהו בעזרה והיו מהבהבין אותו באור . כדי לקיים בו מצות קלי. אמר רבי יוסה מכיון שהתחיל במצוה אומר לו מרוק התיב רבי יודן קפודקייא קומי רבי יוסי הגע עצמך שבא מן העלייה כיון שלא התחיל במצוה אין אומרים לו מרק . התיב רבי יעקב בר סוסי קומי רבי יוסה והא תנינן שעל מהלך לילה ויום מחללין את השבת ויוצאין לעדות החדש. אמר ליה מכיון שהיום צריך ללילה והלילה צריך ליום כמי שכולו יום . אמר רבי יוסה בי רבי בון ולא למפריעו הוא קדש . מכיון שהוא קדש למפריעו הוא יום הוא לילה.

פרק שלישי

א בני העיר שמכרו רחובה של עיר לוקחין בדמיה בית הכנסת . בית הכנסת לוקחים תיבה . תיבה לוקחים

Quod consideretur quasi afferatur ex horreo. Deprehenderis quod dicas; In duobus est dissensio inter R. Eliesérem discipulum R. Simeonis, & sapientes; Etenim sapientes dicunt; Demessio diurna est sicut demessio nocturna; at R. Elieser discipulus R. Simeonis dicit: Demessio diurna non est sicut demessio nocturna: Et sapientes dicunt: Si afferatur ex horreo, erit legitimus: Et R. Elieser discipulus R. Simeonis dicit: Si afferatur ex horreo, erit illegitimus: R. Simeon ben Lakisch quæsivit: Demessio manipuli quid? Num pellit Sabbathum interdiu? Respondit R. Abaje: Atqui legimus; ejus præceptum est ut demetatur noctu; Si demetatur interdiu, erit legitimus, & pellet Sabbathum: At non accepit: Dicit R. Acha: hinc respondit R. Simeon ben Lakisch. Postquam obortæ erant tenebræ dicebat illis: Occiditne sol? Respondebat: maxime: Occiditne sol? Respondebat: maxime: Quomodo nos explicabimus? Si noctu, jam dictum est: Si non potest explicari de nocte, explicetur de die: Si res pellat Sabbathum interdiu, quæ illam disponunt, quid? num pellent Sabbathum noctu? Atqui legimus: Constituerunt facientes sartagines, ut facerent sartagines: Potest exponi de die profesto: Docet R. Chijah bar Ada: Hic erat ordo jugis in ministerio domus Dei nostri tam in die profesto, quam in Sabbatho: Atqui legimus: Demetebant illum, & perticis imponebant, & deferebant in atrium, & torrebant igne, ut in eo observaretur præceptum tosti. Dicit R. Jose: Postquam incepit in præcepto; dicunt illi: Perfice. Respondit R. Jodan Cappadox coram R. Jose: Considera, si afferatur ex horreo: Postquam non incepit in præcepto; Non dicent illi: Perfice: Respondit R. Jacob bar Susai coram R. Jose: Atqui legimus: Propter iter nocturnum & diurnum profanant Sabbathum, & egrediuntur ad testificandum de novilunio: Dixit illi: Quando dies est necessarius nocti, & nox diei, consideratur quasi sit totus dies. Dicit R. Jose discipulus R. Bon: Nonne inverso ordine sanctificatur? Quando inverso ordine sanctificatur, sive sit dies, sive nox.

CAPUT III.

I. Incolæ civitatis si vendiderunt plateam civitatis, emunt pretio illius domum congregationis, si domum congregationis, emunt arcam, si arcam, emunt linteum, si linteum, emunt

מטפחות. מטפחות לוקחים ספרים. ספרים לוקחים תורה. אבל אם מכרו תורה לא יקחו ספרים. ספרים לא יקחו מטפחות. מטפחות לא יקחו תיבה. תיבה לא יקחו בית הכנסת. בית הכנסת לא יקחו את הרחוב. וכן בהותריהן.

ב אין מוכרין את של רבים ליחיד מפני שמורידין אותו מקדושתו דברי רבי מאיר. אמרו לו אם כן אף לא מעיר גדולה לעיר קטנה.

ג אין מוכרין בית הכנסת אלא על תנאי אימתי שירצו יחזירוהו דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים אותו ממכר עולם חוץ מארבעה דברים למרחץ ולבורסקי ולטבילה ולבית המים. רבי יהודה אומר מוכרין אותו לשם חצר והלוקח מה שירצה יעשה.

ד ועוד אמר רבי יהודה בית הכנסת שחרב אין מספידין לתוכו ואין מפשילין לתוכו חבלים ואין פורשין לתוכו מצודות ואין שוטחין על גגו פירות ואין עושים אותו קפנדריא שנאמר והשמותי את מקדשיכם קדושתם אף כשהם שוממין עלו בו עשבים לא יתלוש מפני עגמת נפש.

ה ראש חורש אדר שחל להיות בשבת קורים בפרשת שקלים חל להיות בתוך השבת מקדימים לשעבר ומפסיקים לשבת אחרת.

ו בשנייה זכור. בשלישית פרה ארומה. ברביעית החדש הזה לכם. בחמישית חוזרים לכסדרם. לכל מפסיקין לראשי חדשים לחנוכה ולפורים בתעניות ובמעמדות וביום הכיפורים.

ז בפסח קורים בפרשת מועדות שבתורת כהנים. בעצרת שבעה שבועות בראש השנה בחודש השביעי. ביום הכיפורים אחרי מות. ביום טוב ראשון של חג קורים בפרשת מועדות שבתורת כהנים ושאר כל ימות החג קורים בקרבנות החג.

ח בחנוכה בנשיאים. בפורים ויבא עמלק. בראשי חדשים ובראשי חדשיכם. במעמדות במעשה בראשית. בתעניות ברכות וקללות. אין מפסיקין בקללות אלא אחד קורא את כולן. בשני ובחמישי ובשבת במנחה קורין כסדרן

emunt libros, si libros emunt legem; at si legem vendiderint, non emunt libros, si libros, non emunt linteum, si linteum, non emunt arcam, si arcam, non emunt domum congregationis, si domum congregationis, non emunt plateam: sic etiam quoad residua.

II. Non vendunt uni, quod multorum est, eo quod illud faciunt descendere a sanctitate sua; verba R. Meir: Dixerunt illi: Si ita est, neque a civitate magna ad civitatem parvam.

III. Non vendunt domum congregationis nisi cum conditione, ut possint restituere, si velint; Verba R. Meir: Sapientes dicunt: Vendunt eam in perpetuum, quatuor rebus exceptis, sc. balneo, officina coriaria, lavacro, & domo aquæ. R. Jehuda dicit: Vendunt eam nomine atrii, & emptor de ea faciet, quod sibi libuerit.

IV. Præterea dixit R. Jehuda: Si domus congregationis destructa fuerit, in ea non lugent, neque suspendunt in ea funiculos, neque retia in ea extendunt, neque in tecto ejus fructus expondunt, neque compendium viæ ad eam faciunt; Dictum est enim: *Et vastavi sanctuaria vestra;* Remanet etiam eorum sanctitas, quando fuerint devastata: Si creverit in ea herba, non evellet eam propter anxietatem animi.

V. Si novilunium Adar incidat in Sabbathum, legunt in sectione de Siclis; Si incidat in mediam septimanam, anticipant Sabbatho antecedenti, & interrumpunt pro Sabbatho sequenti.

VI. In secundo legunt: *Recordare.* In tertio: *Vacca rufa.* In quarto: *Mensis iste vobis.* In quinto redibant in ordinem: Pro omnibus interrumpebant, in noviluniis, in Canucah, & Purim, & in jejuniis, & in stationibus, & die expiationum.

VII. In Paschate legunt in sectione solennitatum in Levitico: In Pentecoste: *Septem septimanæ.* In principio anni: *In mense septimo:* In die expiationum: *Post mortem:* In die primo festo Tabernaculorum legunt in sectione solennitatum in Levitico, & in reliquis omnibus diebus Tabernaculorum legunt in sacrificiis Tabernaculorum.

VIII. In Canucah legunt in principibus: Et in Purim: *Et venit Amalech.* Et in noviluniis. *Et in noviluniis vestris:* In stationibus in opere creationis. In jejuniis benedictiones, & maledictiones: Non interrumpunt ad maledictiones; sed unus eas legit omnes; die secundo, & quinto & vespera Sabbathi legunt juxta ordinem, & non intrant

in

ואינו עולה להם מן החשבון . שנאמר וידבר משה את מועדי יהוה אל בני ישרא׳ מצותן שיהו קורין כל אחד ואחד בזמנו .

סליק פירקא

הלכה א בני העיר שמכרו רחובה של עיר כו׳ . אמר רבי יוחנן דרבי מנחם בי רבי יוסה היא . דרבי מנחם בי רבי יוסה אמר רחובה של עיר יש לה קדושה שכן מוציאין ספר תורה וקורים בו ברבים. ברם כרבנן עשו אותו בהרחק ארבע אמות רבי ירמיה רבי שמואל בר חלף בשם רב ארא בר אחוה המתפלל לא ירוק עד שיהלך ארבע אמות . אמר רבי יוסה בי רבי בון וכן הרוקק אל יתפלל עד שיהלך ארבע אמות . תני המתפלל לא יטיל מים עד שיהלך ארבע אמות . וכן המיטיל מים אל יתפלל עד שיהלך ארבע אמות . אמר רבי יעקב בר אחא לא סוף דבר עד שיהלך ארבע אמות . אלא אפילו שהא כדי הילוך ארבע אמות . אם אומר את עד שיהלך ארבע אמות יהא אסור . אף אני אומר אחר בא והטיל שם . כיישנאי שאלון לרבי אימי מהו ליקח אבנים מבית הכנסת זו ולבנות בבית הכנסת אחרת . אמר לון אסור . אמר רבי חלבו לא אסר רבי אימי אלא מפני ענמת נפש . רבי גוריון אמר מוגדלאיי שאלון לרבי שמעון בן לקיש מהו ליקח אבנים מעיר זו ולבנות בעיר אחרת . אמר לון אסיר . הורי רבי אימי אפילו ממזרחה למערבה אסור מפני חורבן אותו המקום . מהו למכור בית הכנסת וליקח בית המדרש . מילתיה דרבי יהושע בן לוי אמרה שרי . דאמר רבי יהושע בן לוי וישרף את בית יהוה זה בית המקדש . ואת בית המלך זה פלטין של צדקיהו . ואת כל בתי ירושלם . אילו ארבע מאות ושמונים בתי כניסיות שהיו בירושלם . דאמר רבי פינחס בשם רבי הושעיה ארבע מאות ושמונים בתי כנסיות היו בירושלם וכל אחת ואחת היה לה בית ספר ובית תלמוד בית ספר למקרא ובית

in computum : Dictum est enim : *Et locutus est Mose solennitates Domini ad filios Israel :* Eorum præceptum est, ut legant singula in tempore suo.

Finis capitis.

CONstitutio I. Incolæ civitatis, si vendant plateam civitatis &c. Dicit R. Jochanan; Hæc est opinio Rabi Menachem discipuli R. Jose : Etenim R. Menachem discipulus R. Jose dicit : Plateæ civitatis est sanctitas, quia educunt librum legis & ibi legunt in cœtu. Profecto juxta mentem sapientum considerant ipsam quasi distantem quatuor cubitos. R. Hieremias, R. Samuel bar Chalaph nomine R. Ada filii fratris sui: Si oret, non conspuet, donec recedat quatuor cubitos. Dicit R. Jose discipulus R. Bon; & similiter si conspuat, non orabit, nisi recedat quatuor cubitos: Traditio : Si oret, non reddet urinam, nisi prius recedat quatuor cubitos : Et similiter si mingat, ne oret nisi prius recedat quatuor cubiros : Dicit R. Jacob bar Acha : Non erit rei finis, donec recedat quatuor cubitos : At vel si recedat quatuor cubitos : Si dicas donec recedat quatuor cubitos, erit interdictum. Ego quoque dico, postquam recessit, & ibi mingat: Basanienses quæsierunt a R. Amme : Quid ? Num possunt sumi lapides ab hac domo congregationis, ut ædificentur in alia domo congregationis ? Respondit illis : Est interdictum. Dicit Rabi Cholbo : Non interdictum Rabi Amme nisi propter dolorem animæ. R. Gorion dicit : Migdalienses quæsierunt a R. Simeone ben Lakisch : Quid? Num possunt sumi lapides ex civitate, ut ædificentur in alia civitate? Respondit : Est interdictum. Docet Rabi Amme : Vel ab oriente ad occidentem est interdictum propter excidium ipsius loci : Quid ? Num potest vendi domus congregationis, ut ematur domus scholæ? Sententia R. Jehosua ben Levi permittit. Etenim dicit R. Jehosua ben Levi: *Et combussit domum Domini :* Hæc est domus sanctuarii : *Et domum regis :* Hoc est palatium Sedekiæ. *Et omnes domos Hierusalem :* Istæ sunt quadringentæ & octoginta domus congregationum, quæ fuerunt Hierosolymæ: Etenim dicit R. Pinchas nomine R. Osajah : Quadringentæ & octoginta domus congregationum fuerunt Hierosolymæ, & singulis erat domus libri, & domus doctrinæ; domus libri pro scriptura sancta, & domus doctrinæ pro Misna; Et om-

תלמוד למשנה . וכולהם עלה אספסיינוס .
ואת כל בית הגדול שרף באש . זה
מדרשו של רבן יוחנן בן זכאי ששם היו
מתנין גדולותיו של הקדוש ברוך הוא כנון
ספרה נא לי את כל הגדולות אשר עשה
אלישע . רבי שמואל בר נחמן בשם רבי
יונתן הדא דאת אמר בבית הכנסת של
יחיד. אבל בבית הכנסת של רבים אסור .
אני אומר אחד מסוף העולם קנוי בו,
והא תני מעשה ברבי אלעזר בי רבי צדוק
שלקח בית הכנסת של אכסנדריים ועשה
בה צרכיו . אלכסנדריים עשו אותה משל
עצמן. עד כדון בשבנייה לשם בית הכנסת
בנייה לשם חצר והקדישה מהו. נישמעינה
מן הדא קונם לבית הזה שאיני נכנס ,
ונעשה בית הכנסת . הדא אמרה בנייה
לשם חצר והקדישה קדשה אימתי קדשה
מיד או בשעת התשמיש , נישמעינה מן
הדא העושה תיבה לשם ספר ומטפחות
לשם ספר עד שלא נשתמש בהם הספר
מותר להשתמש בהם הדיוט . משנשתמש
בהם הספר אסור להשתמש בהם הדיוט ,
ומה אם אילו שנעשו לשם ספר אינן
קדישות אלא בשעת התשמיש . זו שבנייה
לשם חצר לא כל שכן. אילו שעשאן לשם
חולים והקדישם מה הם במה דאת אמר
תמן בנייה לשם חצר והקדישם קדשה ;
והכא עשאם לשם חולים והקדישן קדש .
כלי שרת מאימתי הם קדישין מיד או
בשעת התשמיש. אין תימר מיד ניחא אין
תימר בשעת התשמיש באחד הם קדישים
ומתקדשין . ניחא של משה שנתקדשו
בשמן המשחה ובדם ושל שלמה באחרת
הם קדישים ומתקדשים בכניסתן לארץ היו
מפנין מתוך של משה לתוך של שלמה ,
לא היה שם של משה באחת הם קדישים
ומתקדשין . בעלייתן מן הגולה היו מפנין
מתוך של שלמה לתוך שלהם . לא היה
שם של שלמה באחת הם קדישים. אבנים
שחצבם לשם מה אסורות בהנייה . לשם
חי ולשם מת מותרות בהנייה . הזורק כלי
לפני מיטתו של מת לתוך ארבע אמות
שלו אסור בהנייה . חוץ לארבע אמות
מותר בהנייה .כל כלי בית הכנסת בבית

omnes combussit Vespasianus: *Et omnem domum magnam combussit igne*: Hæc est expositio Raban Jochanan ben Zachai, quod ibi narrent magnalia Dei S. B. Sicuti dictum est: *Narra quæso mihi omnia magnalia, quæ fecit Elisa*. Rabi Samuel bar Nachman nomine R. Jonathan: Quod dicis intelligitur de domo congregationis privata: At in domo congregationis publica est interdictum. Ego dico: Si aliquis a fine mundi in ea acquirat. Atqui extat traditio: Narratur de R. Eliesere discipulo R. Zadoch, qui emit domum congregationis Alexandrinorum, & in ea fecit, quæ sibi essent necessaria: Alexandrini eam fecerunt de bonis suis. Hactenus quando fuerit ædificata nomine domus congregationis: Si eam ædificet nomine atrii, eamque sanctificaverit, quid? Hinc eruitur: Votum sit mihi, quod ego non ingrediar in hanc domum: Et fiat domus congregationis, Hoc dicit: Si eam ædificet nomine atrii, & sanctificet, erit sanctificata: Quando sanctificatur? Satimne an tempore usus? Hinc eruitur: Si faciat arcam nomine libri, & linteum nomine libri, priusquam ea utatur pro libro, licet privato ea uti, postquam inservierit libro, non licet idiotæ ea uti: Quid? Si ista quæ facta sunt nomine libri, non sanctificantur nisi tempore usus, hæc quæ ædificata est nomine atrii, nonne multo magis? Si hæc faciat nomine profanorum, & sanctificet, quid sunt? Sicut tu dicis: Ibi si edificet nomine atrii, & sanctificet, erit sanctificata, hic si ea faciat nomine profanorum, & sanctificet, erunt sanctificata: Vas ministerii quando sanctificant? statimne, an tempore usus? Si dicas statim: recte: Si dicas tempore usus, simul sanctificant, & sanctificantur: Recte vasa Mosis, quæ sanctificata sunt oleo unctionis, & sanguine, & vasa Salomonis simul sanctificarunt & sanctificata sunt: Quando ingressi sunt in terram effundebant de vasis Mosis in vasa Salomonis; Si non ibi adessent vasa Mosis, simul sanctificabant, & sanctificabantur. Quando adscenderunt ex captivitate, effuderunt de vasis Salomonis in eorum vasa; Si ibi non adessent vasa Salomonis, simul sanctificabant, & sanctificabantur: Si incidat lapides pro mortuo, eorum usus est interdictus; Si nomine vivi, & mortui, eorum usus est permissus: Si spargat vestes coram lecto mortui intra quatuor cubitos, earum usus est interdictus, extra quatuor cubitos, earum usus est permissus: Cuncta vasa domus congrega-

הכנסת ספסלה וקלטירה בבית הכנסת . כילה דעל ארונא בארונא . רבי אבהו יהב גולתא תחתוי ההן בילן. רב יהודה בשם שמואל בימה ולווחין אין בהן משום קרושת ארון ויש בהם משום קרושת בית הכנסת . אינגלין אין בו משום קרושת ארון . יש בו משום קרושת בית הכנסת . רבי ירמיה אזל לגולנה חמתון יהבין מכושא בגו ארו ארונה אתא שאל לרבי אימי . אמר ליה אני אומר לכך התנו עליו מכתחילה . רבי יונה עבד ליה מגדל ואתני עלוי עילייא דסיפרין . ארעייא דמאנין מטפחות לוקחין ספרים . אפילו מטפחות תורה וחומשים לוקח בהם ונביאים וכתובים ספרים לא יקחו מטפחות אפילו נביאים וכתובים אינו לוקח בהן מטפחות תורה וחומשים . כורכים תורה במטפחות תורה . חומשים במטפחות חומשים . נביאים במטפחות נביאים תורה וחומשים במטפחות נביאים וכתובים . אבל לא נביאים וכתובים במטפחות תורה וחומשים . נותנין תורה על גבי תורה . וחומשים על גבי חומשים . תורה וחומשים על גבי נביאים וכתובים. אבל לא נביאים וכתובים על גבי תורה וחומשים . רבי ירמיה בשם רבי זעורה תורה וחומשים ערק תנייה מינה . כותבים תורה נביאים באחת דברי רבי מאיר . וחכמים אומרים אין כותבים תורה ונביאים באחת . אבל כותבים נביאים וכתובים באחת . רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק תורה וחומשים קרושה אחת הן. אין עושין תורה חומשים אבל עושים חומשים תורה. אמר רבי יוסה הרא אמרה תורה שעשאה חומשים בקרושתם היא . רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן תורה חסירה אין קוראים בה ברבים . והא בבראשית עד המבול בויקרא עד ויהי ביום השמיני . בוירבר עד ויהי בנסע הארון מותר לקרות בן ברבים . הדא ארסקינס אוקיד אוריתא רצנבראי אתון שאלון לרבי יונה ולרבי יוסה מהו לקרות בספר ברבים אמר לון אסיר . לא דאסיר אלא מן נו דנפשהון עגימה אינון זבנין להון במותריהם . ממה שגבו גבאי צדקה והותירו

gationis considerantur sicut ipsa domus congregationis: sella & scamna considerantur sicut domus congregationis: operimentum quod est super arca consideratur sicut ipsa arca: R. Abau supposuit pallium suum his operimentis: Rabi Jehuda nomine Samuelis: In pulpito & in tabulis non est sanctitas arcæ, at in iis est sanctitas domus congregationis: Vasis non est sanctitas arcæ, at est sanctitas domus congregationis. Rabi Hieremias venit in Gavolna & vidit, quod imponerent vasa super arca, venit ad inquirendum a R. Amme: Respondit: Ego dico, quod ita pacti fuerint ab initio: R. Jonas fecit capsam, & pactus est ut in ea reponerentur libri: Ex linteis emunt libros, vel ex linteis legis & Pentateuchi poterit emere prophetas, & Hagiographa; ex libris non emunt lintea, vel ex prophetis, & Hagiographis non emet lintea pro lege, & Pentateucho: Involvunt legem cum linteis legis, & Pentateuchum cum linteis Pentateuchi, & prophetas cum linteis prophetarum, legem & Pentateuchum cum linteis prophetarum, & Hagiographorum, at non autem prophetas & Hagiographa cum linteis legis & Pentateuchi: Imponunt legem legi, & Pentateuchum Pentateucho, legem & Pentateuchum prophetis, & Hagiographis; non autem prophetas, & Hagiographa legi, & Pentateucho. R. Hieremias nomine R. Zehera simul. Scribunt simul legem & prophetas: Verba R. Meir: At sapientes dicunt: Non scribunt legem & prophetas; At scribunt simul prophetas, & Hagiographa. R. Hieremias nomine R. Samuelis bar R. Isaach: Lex & Pentateuchum sunt una sanctitas: Non faciunt legem Pentateuchum, at faciunt Pentateuchum legem. Dicit Rabi Jose: Hoc dicit: Si legem faciat Pentateuchum, in sanctitate sua erit: Rabi Samuel bar Nachman nomine R. Jonathan: Si lex fuerit deficiens, non legunt in ea in cœtu; Atqui extat traditio: In Genesi usque ad Diluvium: In Levitico usque ad locum: *Et fuit in die octavo: In Numeris*: Usque ad locum; *Et profecta est arca*: poterit legere in cœtu. Præfectus ille combussit legem Cimbrorum: Quæsierunt a Rabi Jona, & a Rabi Jose: Quid? Num poterit legi in libro in cœtu? Respondit illis: Est vetitum: Non prohibuit, nisi quod cum eorum animæ tristeretur, vendant eorum residuum; Et similiter in eorum reliquiis: Ex eo quod collegerunt collectores eleemosynæ; & mi-

כהדא רבי חייה בר בא אזל לחמץ ויהבי·
ליה פריטים למפלגה ליתמייא ולארמלאתא·
נפק ופלגון לרבנן. מהו שיהא צריך
להפריש תחתיהם. רבי בא בר ממל אמר
צריך להפריש תחתיהם. רבי זעירה אמר
צריך להפריש תחתיהם רבי אילא אמר
אינו צריך להפריש תחתיהן, רבי יסא
בשם רבי לעזר אומר אינו צריך להפריש
תחתיהם. רבי יעקב בר אחא רבי לעזר
בשם רבי חנינה כל המצות עד שלא
יינתנו לגיזברים את רשאי לשנותם.
משניתנו לגיזברים אין את רשאי לשנותם.

הלכה ב שלשה מבית הכנסת
כבית הכנסת. ושבעה מבני העיר כעיר.
מה אנן קיימים אם בשקיבלו עליהן אפילו
אחד. אם בשלא קיבלו עליהם אפילו
כמה. אלא כן אנן קיימים בסתם. בן עיר
שפסק בעיר אחרת נותן עמהן. בני העיר
שפסקו בעיר אחרת נותנים במקומן. רבי
חייה בשם רבי יוחנן כגון ההן סיפסלא
דמעוניא. כהדא רבי חלבו הוה דרש
בציפורין פסק תמן אתא בעי למיתן הכא
אמר ליה רבי אימי יחידיי את. העושה
נר ומנורה לבית הכנסת עד שלא נשתכח
שם הבעלים מהם אין את רשאי לשנותם
למקום אחר. אם משנשתכח שם הבעלים
מהם את רשאי לשנותם למקום אחר.
רבי חייה בשם רבי יוחנן אם היה שם
הבעלים חקוק עליהם כמי שלא נשתכח
שם הבעלים מהן. כהדא אנטונינוס עשה
מנורה לבית הכנסת שמע רבי ואמר ברוך
אלהים אשר נתן בלבו לעשות מנורה לבית
הכנסת. רבי שמואל בר רב יצחק בעי
מה אמר רבי ברוך אלהים. ברוך אלהינו.
אין אמר ברוך אלהים הדא אמרה דלא
איתנייר אנטונינוס. אין אמר ברוך אלהינו
הדא אמרה דאתנייר אנטולינוס. אית מילין
דאתנייר אנטונינוס ואית מילין אמרין דלא
אתנייר אנטונינוס. ראו אותו יוצא במנעל
פחות ביום הכיפורים. מה את שמע מינה
שכן אפילו יריאי שמים יוצאין בכך.
אנטונינוס אמר לרבי מייכלתי את מן
לויתן בעלמא דאתי אמר ליה אין. אמר
ליה מן אימר פיסחא לא אוכלתני. ומן

superfuit: Sicut R. Chijah bar Ba venit in Chames, & dederunt illi nummos minutos, ut divideret pupillis & viduis; Egressus divisit sapientibus: Quid? Num necesse est separare pro illis? Rabi Ba bar Mimal: non oportet separare pro illis; R. Jose nomine R. Eliesser: Non oportet separare pro illis: R. Isa nomine R. Eliesser dicit: Non oportet separare pro illis. R. Jacob bar Acha, R. Isa, R. Eliesser nomine Rabi Chanina: Omnia præcepta, priusquam tradantur thesaurariis, licet immutare: Postquam tradita sunt thesaurariis, non licet immutare.

Constitutio II. Tres ex domo congregationis sicut domus congregationis; Et septem de incolis civitatis, considerantur sicut civitas: Quomodo nos explicamus? De iis, qui super se acceperint: At quando super se non acceperint, vel si essent centum: At ita nos explicamus quando dicitur absolute: Si incola civitatis paciscatur in alia civitate, dabit cum illis: Si incolæ civitatis paciscantur in alia civitate, dabunt in suis locis. R. Chijah nomine R. Jochanan: Sicunt sunt sellæ habitaculi: Sicut R. Cholbo exposuit in Tsippori: Si ibi paciscatur, & velit dare alio loco. Respondit R. Amme; Tu es singularis. Si faciat lucernam, & candelabrum pro domo congregationis, priusquam oblivioni detur ex iis nomen dominorum, tibi non licet immutare in locum alium: At postquam oblivioni datum fuerit nomen dominorum, tibi licet in alium locum immutare: Rabi Chijah nomine R. Jochanan; Si in iis fuerit deletum nomen dominorum, reputatur perinde ac non fuerit oblivioni datum nomen dominorum: Sic Antoninus fecit candelabrum pro domo congregationis: Quando audiit Rabi dixit: Benedictus Deus, qui inspiravit in corde suo, ut faceret candelabrum pro domo congregationis. R. Samuel bar Rabi Isaach quæsivit: Quid dixit Rab? Benedictus Deus, an benedictus Deus noster? Si dixit: Benedictus Deus; hoc dixit, quod non factus fuerit proselytus Antoninus: Si dixit: Benedictus Deus noster: Hoc dixit, quod fuerit factus proselytus Antoninus: Sunt qui dicunt, quod factus fuerit proselytus Antoninus, & sunt qui dicunt, quod non factus fuerit proselytus Antoninus: viderunt ipsum incedentem sine calceo in die expiationum: Quid inde eruis? Vel qui timent Deum, ita faciunt. Antoninus dixit τῷ Rabi: Cibabisne me ex Leviathan in seculo futuro? Respon-

ליויתן את מייכיל לי· אמר ליה ומה נעביד
לך וכתיב ביה כל ערל לא יאכל בו · כיון
רשמע מינה בן אזל וגזר אתא לגביה ·
אמר ליה רבי חמי גזורתי · אמר ליה
בדידי לא איסתכלית מימויי אלא בדידך
ולמה נקרא שמו נחום איש קדש הקדשי
שלא הביט בצורת מטבע מימיו · הדא
אמרה דאיתגייר אנטונינוס · מיליהון דרבנן
אמרין דאתגייר אנטונינוס · דאמר רבי
חזקיה רבי אבהו בשם רבי לעזר אם באין
הם גירי צדק לעתיד לבוא אנטונינוס בא
בראשם. מהו מיכתוב תריי תלת מילין מן
פסוקא · מר עוקבה מישלח כתב לריש
גלותא דהוה דמיך וקאים בזמרין ישראל
אל תשמח בעמים אל גיל. רבי אחא כתב
זכר צדיק לברכה · רבי זעורה כתב ולא
זכר יואש המלך · רבי ירמיה משלח כתב
לרבי יודן נשייא לשנוא את אוהביך
ולאהבה את שונאיך · רבי חייה רבי יסי
רבי אימי דנון לתמר אזלת וקרבת עליהון
לאנטיפוטה דקיסרין · שלחון וכתבון לרבי
אבהו וכתב להון כבר פיסנו לשלשה
רילטורין לטוב ילד טוב למד ותרשיש
אבדוקיס אבמסיס תלתסיס אבל תמר
תמרורים בתמרוריה היא עומדת וביקשנו
למתקה ולשוא צרף צרוף. רבי מנא
משלח כתב לרבי הושעיה בי רבי שמי
ראשיתך מצער מאד תסגא אחריתך·

הלכה ג אמר רבי יוחנן לית כן:
מה אנן קיימים אם ברבי מאיר אין מוכרין
בית הכנסת אלא על תנאי · אם כרבנן
מוכרים אותו ממכר עולם חוץ מארבעה
דברים · רבי חייה בשם רבי יוחנן תיפתר
בספר תורה·

הלכה ד הדא דאת אמר בבית
הכנסת של יחיד · אבל בבית הכנסת
של רבים אפילו בנוי אסור · אמר רבי
חייה בר בא רבי יוחנן מיקל לנשייא
רשטחן בגדיהון על אוירא דבי מדרשא·
שמואל אמר נכנס שלא לעשותו קפנדריא

spondit: maxime: Dixit illi; Ex membro sacrificii Paschalis non me cibas, & ex Leviathan me cibabis? Respondit illi: Quid tibi faciemus, cum de illo scriptum sit: *Omnis præputiatus non comedet in eo*? Quando hoc audiit veniens se circumcidit: Dicens vide meam circumcisionem. Dixit: Meam non consideravi in diebus meis, sed tantum tuam: Et cur appellatus est magister noster sanctus? Quia non consideravit in verbo suo in vita sua: Et cur appellatus est consolator, vir sanctissimus? Quia non consideravit in forma naturali in vita sua. Hoc dicit, quod factus sit proselytus Antoninus: Sapientes dicunt, quod proselytus factus sit Antoninus: Etenim dicit R. Ezechias, R. Abau nomine R. Eliefer: Si veniant proselyti justitiæ in seculum futurum, Antoninus erit eorum princeps: Quid si scribuntur duo, & tria verba ex versu Biblico? Mar Achaba mittens scripsit principi captivitatis, qui obdormiebat, & stabat in psalmodiis Israelitam: *Ne læteris in populis, & exultes*. R. Acha scripsit: *Memoria justi in benedictionem*: R. Zehera scripsit: *Et non est recordatus Joas rex*. R. Hieremias mittens scripsit רבי R. Jodan principi: *Ut odio habeas amicum tuum, & diligas inimicum tuum*. R. Chijah, R. Isi, Rabi Amme: Erat in Thamar, & veniens accessit ad præfectum Cæsaræ. Miserunt, & scripserunt רבי R. Abau: Misit R. Abau, & scripsit illis: Jam placavimus tres detractores: Qui bene nascitur, bene addiscit: Et Tarsis, Abadokis, Abamasis, Telatusis; At תמר תמרורים: In amaritudinibus suis stetit, & quæsivimus dulcescere, & frustra defæcando defæcatur: Rabi Mena discipulus R. Same mittens scripsit רבי R. Osajah: Si principium tuum est molestum, valde multiplicabitur finis tuus.

Constitutio III. Dicit R. Jochanan: Non ita se res habet: Quomodo nos explicabimus? Si juxta mentem Rabi Meir: Non vendunt domum congregationis nisi cum conditione: Si juxta mentem sapientum: Possunt eam vendere venditione perpetua, exceptis quatuor rebus. R. Chijah nomine R. Jochanan: Exponitur de libro legis.

Constitutio IV. Quod dicis, intelligendum est de domo congregationis particulari: At in domo congregationis publica vel ad ornatum est interdictum. Dicit R. Chijah bar Ba; R. Jochanan allevavit in mulieribus, quæ extenderent vestes suas in aere Academiæ. Samuel dicit: Non ingredietur, ut faciat com-

מותר לעשותו בקפונדריא . תני בתי כניסיות ובתי מדרשות אין נוהגין בהם קלות ראש לא אוכלין ולא שותין בהן ולא מטיילין בהן ולא ישנין בהן ולא נכנסין בהן לא בחמה מימות החמה ולא בגשמים בימות הנשמים . אבל שונין ודורשין בהן . רבי יהושע בן לוי אמר בתי כניסיות ובתי מדרשות לחכמים ולתלמידיהן רבי חייא רבי יסא מקבלין בגו כנישתא . רבי אימי מפקד לספרייא אין אתא בר נש גבכון מלכלך באוריתא לגבכון תהוון מקבלין ליה ולחמריה ולמנוי . רבי ברכיה אזל לכנישתא דבית שאין חמא חד בר נש משזיג ידוי ודגלוי מן גורנה אמר ליה אסיר לך . למחר חמתי ההוא גוברא משזיג ידוי וריגלוי מן גורנה . אמר ליה רבי לך שרי ולי אסיר . אמר ליה אין . אמר ליה למה . אמר ליה כן אמר רבי יהושע בן לוי בתי כניסיות ובתי מדרשות לחכמים ולתלמידיהם . ההן פרוורה מהו מיעבור בגוה . רבי אבהו עבר בפרוורה מה דשרי . אמר רבי זכריה חתניה דרבי לוי ספרא הוה אימתן ואין לא הוה רבי אבהו עבר לא הוה מפני טלייה.

הלכה ה רבי לוי בשם רבי שמעון בן לקיש צפה הקדוש ברוך שהמן הרשע עתיד לשקול כספו על ישראל אמר מוטב שיקדום כספן של בני לכספו של אותו הרשע . לפיכך מקדימין וקורין בפרשת שקלים. חל להיות בערב שבת במה קורין. רבי זעורה אמר קורין לשעבר. רבי אילא רבי אבהו בשם רבי יוחנן קורין לבא . והוה רבי זעורה מסתכל ביה . אמר ליה מה את מסתכל בי . אנא אמר מן שמועה ואת אמר מן דיעה ואת מסתכל בי . מתניתא מסייעא לדין. ומתניתא מסייעא לדין . מתניתא מסייעה לרבי זעורה איזו היא שבת הראשונה כל שחל ראש חדש של אדר להיות בתוכה אפילו בערב שבת. תני שמואל מסייעא לרבי אילא איזו היא שבת השנייה כל שחל הפורים להיות בתוכה ואפילו ערב שבת . רב נחמן בר יעקב בעי הגע עצמך שחל חמשה עשר להיות בשבת לקרות במגילת אסתר אין

compendium viæ, at licet facere quasi compendium viæ; Traditio: In domibus congregationis, & in Scholis non solent facere contemtus, neque comedunt, neque bibunt, neque deambulant, neque dormiunt, neque in illas ingrediuntur propter calorem in diebus æstivis, neque propter pluvias in diebus pluviosis; at in iis student, & exponunt. R. Jehosua ben Levi dicit: Domus congregationis, & Academiæ sunt pro sapientibus, & eorum discipulis: R. Chijah, & R. Isa, postquam acceperunt in medio congregationis, R. Ame præcepit scribis: Si quis veniat ad vos, qui sit depravatus in lege, recipite illum, & ejus asinum, & ejus vestes. R. Berachias veniens in congregationem Bet-Sciaan vidit quendam lavantem manus, & pedes suos ex aqua ibi profluente. Dixit illi: Hoc tibi est interdictum: Postridie me vidit vir ille lavantem manus, & pedes meos ex aqua ibi profluente. Dixit: Rabi tibi permissum est, & mihi vetitum? Respondi illi: Maxime: Dixit: Qua de causa? Respondit: Quia sic dicit R. Jehosua ben Levi: Domus congregationum, & Academiæ sunt pro sapientibus, & eorum discipulis: Si esset atrium, unum per illud licet transire? R. Abau transiit per atrium; Quid permisit? Dicit R. Zacharias gener R. Levi scribæ; ipse expectabat eos, & R. Abau non transiit, non poterat transire propter pueros.

Constitutio V. R. Levi nomine Rabi Simeonis ben Lakisch: Observavit Deus S. B. fore, ut Aman impius ponderaret argentum Israel; dixit: Melius est, ut præcedat argentum meorum filiorum argentum istius impii, idcirco anticipant, & legunt in sectione siclorum: Si incidat in vesperam Sabbathi, in quo legunt? R. Zehera dicit: Legunt pro tempore præterito. Rabi Ela, Rabi Abau nomine R. Jochanan: legunt pro tempore futuro: Et R. Zehera ipsum aspexit. Dixit illi: Cur me aspicis? Ego dico ex traditione, & tu dicis ex scientia, & tu me aspicis? Misna huic favet, & Misna illi favet: Misna favet τῷ R. Zehera: Quænam est hebdomada prima? Quando incidit novilunium in eam vel in vespera Sabbathi. Traditio Samuelis: Misna favet τῷ Rabi Ela: Quænam est hebdomada secunda? Quando Purim incidat in eam vel in vespera Sabbathi. R. Nachman bar Jacob quæsivit: Considera; si dies decima quinta incidat in Sabbathum, tu non potes legere in Megillah Esther, quia non

את יכול שאין קורין בכתבי הקודש אלא מן המנחה ולמעלן . ויקראו זכור . אמר ליה כן אמר רב והימים האלה נזכרים ונעשים . שתהא אזכרתן קודם לעשייתן : רבי אבא בריה דרבי פפי בעי הגע עצמך שחל ארבע עשר להיות בשבת הרי שקדמה אזכרתן לעשייתן . אמר ליה ולא כבר איתתבת דלית איפשר . ואם איפשר איחור הוא לעיירות.

הלכה ו רבי בא בשם רבי חייה בר אשי אין מפסיקין בין פורים לפרה . רבי לוי בשם רבי חמא בר חנינה אין מפסיקין בין פרה להחודש . אמר רבי לוי סימניהון דאילין פרשתא בין הכוסות הללו אם רצה לשתות ישתה בין השלישי לרביעי לא ישתה . רבי לוי בשם רבי חמא בר חנינה בדין הוא שתקדום החודש לפרה . שבאחד בניסן הוקם המשכן . ובשני נשרפה הפרה . ולמה פרה קודמת שהיא טהרתן של כל ישראל . ירמיה ספרא שאל לרב ירמיה ראש חדש שחל להיות בשבת במה קורין אמר ליה קורין בראש חדש . אמר רבי חלבו קומי רבי אימי מתניתא אמרה כן לכל מפסיקין לראשי חדשים לחנוכה ולפורים . יצחק סחורה שאל לרבי יצחק ראש חדש שחל להיות בחנוכה במה קורין אמר ליה קורין שלשה בראש חדש ואחד בחנוכה . רבי פינחס רבי סימון ורבי אבא בר זמינא מטיבה בשם רבי אבודמא דחיפה קורים שלשה בחנוכה ואחד בראש חדש להודיעך שלא בא הרביעי אלא מחמת ראש חדש . בר שילמיא שאל לרבי מנא הגע עצמך שחל ראש חדש של חנוכה להיות בשבת . ולא שבעה קרויין אינון . אית לך מימר שלא בא הרביעי אלא מחמת ראש חדש . אמר ליה והרא שאילתיה דספר.

הלכה ז ובעצרת שבעה שבועות . אית תניי תני בחדש השלישי . ובראש השנה ובחדש השביעי . אית תניי תני ויהוה פקד את שרה . ביום הכיפורים אחרי מות . וביום טוב הראשון של חג קורים בפרשת מועדות שבתורת כהנים . ושאר כל ימות החג קורים בקרבנות החג. רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא ללמדך

non legunt in ſcripturis ſanctis niſi a Mincha & ſupra. At legent memoriam. Reſpondit: Sic dicit Rab: Dictum eſt: *Dies iſti memorabuntur*, & *celebrabuntur*: Ut eorum memoria præcedat eorum celebrationem. Rabi Aba bar R. Papi quæſivit: Conſidera, ſi dies quartadecima incidat in Sabbathum, ecce eorum memora præcedet eorum celebrationem: Dixit illi: Nonne jam reſponſum eſt, quod fieri non poſſit? Et ſi fieri poteſt, differendum eſt pro urbibus.

Conſtitutio VI. R. Ba nomine Rabi Chijah bar Aſſe: Non interrumpunt inter Purim & vaccam rufam; R. Levi nomine R. Chama bar Chanina; Non interrumpunt inter vaccam rufam & novilunium: Dicit R. Levi: Signa harum ſectionum; inter iſtos calices ſi velit bibere, bibat, inter tertium & quartum non bibet. R. Levi nomine R. Chama bar Chanina; æquum eſt, ut præcedat novilunium vaccam rufam; Etenim prima die Niſan erectum eſt tabernaculum, & in ſecunda combuſta eſt vacca; & cur vacca præcedit? Quia eſt purificatio univerſi Iſrael. Hieremias ſcriba quæſivit a R. Hieremia: Si novilunium incidat in Sabbathum, ubi legunt? Reſpondit: Legunt in novilunio. Dixit R. Cholbo coram R. Amme: Miſna ita dicit; In cunctis interrumpunt, in noviluniis, in Canucah, & in Purim: Iſaach mercator quæſivit a R. Iſaach: Si novilunium incidat in Canuchah ubi legunt? Reſpondit: Legunt tres in novilunio, & unus in Canuchah. R. Pinchas, R. Simon, & Rabi Aba bar Zimena Matiba nomine Rabi Abdoma ex Chipha: Tres legent in Canuchah, & unus in novilunio; Ut tibi inoteſcat, quod non veniat quartus niſi propter novilunium: Bar Scalmia ſcriba quæſivit a R. Mena: Conſidera; ſi incidat novilunium Canuchah in Sabbathum, nonne ſeptem legunt? tu potes dicere, quod non veniat quartus niſi propter novilunium? Reſpondit illi: Hæc eſt interrogatio ſcribæ.

Conſtitutio VII. Et in Pentecoſte: *Septem hebdomadas*: Eſt qui docet: In menſe tertio: Et in novilunio: *Et in menſe ſeptimo*: Eſt qui docet: *Et Dominus viſitavit Sarah*: In die expiationum: *Poſt mortem*: Et reliquis diebus Tabernaculorum legunt in ſectione ſolennitatum, quæ deſcribuntur in lege ſacerdotum, id eſt in *Levitico*: Et reliquis diebus Tabernaculorum legunt in ſacrificiis feſti Tabernaculorum. R. Jacob bar Acha nomine R. Iſa; ut docea-

שאין העולם עומד אלא על הקרבנות · תמן תנינן שמעון הצדיק היה משירי כנסת הגדולה · הוא היה אומר על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים . ושלשתם בפסוק אחד ואשים דברי בפיך זה תלמוד תורה · ובצל ידי כיסיתך זו גמילות חסדים · ללמדך שכל מי שהוא עוסק בתורה ובגמילות חסדים זוכה לישב בצילו של הקדוש ברוך הוא הדא היא דכתיב מה יקר חסדך אלהים ובני אדם בצל כנפיך יחסיון . לנטוע שמים וליסוד ארץ אילו הקרבנות · ולאמר לציון עמי אתה · אמר רבי חיננא בר פפא חיזרנו על כל המקרא ולא מצאנו שנקראו ישראל ציון אלא זה ולאמר לציון עמי אתה · תמן תנינן רבן שמעון בן גמליאל אומר על שלשה דברים העולם עומד על הדין ועל האמת ועל השלום ושלשתן דבר אחד הם נעשה הדין נעשה אמת · נעשה אמת נעשה השלום · אמר רבי מנא ושלשתן בפסוק אחד אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם ·

הלכה ח אין מפסיקים בקללות ·

אמר רבי חייה בר גמדא אל תקוץ בתוכחתו אל תעשה קוצים קוצים · אמר רבי לוי אמר הקדוש ברוך הוא אינו בדין שיהו בני מתקללים ואני מתברך · אמר רבי יוסה בי רבי בון לא מטעם הזה אלא זה שהוא עומד לקרות בתורה צריך שיהא פותח בדבר טוב וחותם בדבר טוב · לוי בר פאטי שאל לרב חונה אילין ארורייה מהו דיקרינון חד ויברך לפניהם ולאחריהן · אמר ליה אין לך טעון ברכה לפניו ולאחריו אלא קללות שבתורת כהנים וקללות שבמשנה תורה · רבי יונתן ספרא דגופתה נחת להכא חמא לבר אבונא ספרא קרי שירת הבאר ומברך לפניה ולאחריה · אמר ליה ועבדין כן · אמר ליה ואדיין את לזו · כל השירות טעונות ברכה לפניהם ולאחריהם · אישתאלת לרבי סימון · אמר לון רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי אין לך טעון ברכה לפניו ולאחריו אלא

ceare, quod mundus non conſiſtat niſi propter ſacrificia: Ibi legimus: Simeon juſtus, qui fuit de reliquiis congregationis magnæ, dicebat: Propter tria conſiſtit mundus, propter legem, & propter miniſterium, & propter retributionem benignitatis: Et hæc tria omnia in uno textu deprehenduntur: Dictum eſt enim: *Poſui verba mea in ore tuo:* Hæc eſt doctrina legis: *Et in umbra manus meæ protexi te:* Hæc eſt retributio benignitatis: Ut doceare; ſi quis occupetur in lege, & in retributione benignitatis, quod dignus ſit, ut ſedeat in umbra Dei S. B. Hoc eſt quod ſcriptum eſt: *Quemadmodum multiplicaſti miſericordiam tuam Deus, filii autem hominum in tegmine alarum tuarum ſperabunt: Ut plantes cœlos, & fundes terram.* Iſta ſunt ſacrificia: *Et dicas ad Sion: populus meus es tu:* Dicit R. Chinna: Dicit R. Papa: Voluimus totam ſcripturam, & non invenimus, quod vocati ſint Iſraelitæ Sion niſi in hoc loco: *Et dicas ad Sion: populus meus es tu.* Ibi legimus: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Propter tria conſervatur mundus, propter judicium, & propter veritatem, & propter pacem: Et hæc tria omnia unum idemque ſunt: Qui facit judicium facit veritatem, qui facit veritatem, facit pacem; & hæc tria omnia in uno textu deprehenduntur: *Veritatem, & judicium pacis judicate in portis veſtris.*

Conſtitutio VIII. Non abſolvunt in maledictionibus: Dicit R. Chijah bar Gamida: *Nec deficias cum ab eo corriperis;* Ne facias ſpinas ſpinas. Dicit R. Levi: Dicit Deus S. B. Non æquum eſt, at mei fili maledicantur, & ego benedicar. Dicit R. Joſe diſcipulus Rabi Bon: Non propter hanc rationem, ſed propter illam, quod ſtans ad legendum in lege, neceſſe ſit, ut incipiat a re bona, & in re bona abſolvat. Levi bar Pahathi quæſivit a R. Huna: Iſtæ maledictiones num leget unus, & antea, & poſtea benedicet? Reſpondit: Tu non debes benedicere antea & poſtea niſi in benedictionibus, quæ ſunt in Levitico, & in Deuteronomio. Rabi Jonathan ſcriba Guphta illuc deſcendens vidit filium Abuna ſcribam legentem canticum putei, & antea & poſtea benedicentem; dixit illi: Sic facitis? Reſpondit: Tu quoque ita? omnia cantica antea & poſtea requirunt benedictionem: Quæſitum fuit a Rabi Simone. Dixit illis R. Simon nomine R. Jehoſua ben Levi; Tu non debes antea, & poſtea benedicere niſi in cantico

שירת הים ועשרת הדיברות וקללות
שבתורת כהנים וקללות שבמשנה תורה ׃
אמר רבי אבהו אני לא שמעתי נראים
דברים בעשרת הדיברות. רבי יוסה בי רבי
בון תונמתי פסוקיא אחרייא דמשנה תורה
טעונים ברכה לפניהם ולאחריהם . בלא כך
אין הפותח והחותם בתורה מברך לפניה
ולאחריה . לכן צריכה ראש חדש שחל
להיות בשבת . אמר רבי יוסה בי רבי בון
שירת הלוים לא יפחתו לה משׁשה קריאות
סימנה הז״ו לך . רבי זעורה בשם רבי
ירמיה בשם רב שירת הים ושירת דבורה
נכתבים אריח על גבי לבינה ולבינה על
גבי אריח . עשרת בני המן ומלכי כנען
נכתבין אריח על גבי אריח ולבינה על גבי
לבינה דכל ביניין דכן לא קאים . מאי
כדון למצוה או לעיכוב . אמר רבי לרבי
חנניה בר אחוי דרב הושעיה נהיר את כד
דהוינן קיימים קדם חנותה דרב הושעיה
חביבך עבר רבי בא בר זבדא ושאלנן ליה
ואומר בשם רב לעיכוב . רבי חייה בריה
דרבי ארא דיפו רבי ירמיה בשם רבי
זעורה צריך לאומרן בנפיחה אחת ועשרת
בני המן עמהם . אמר רבי יוסי בי רבי
בון צריך שיהא בראש דפא ואת בסופה
שכן הוא שניץ ונחת כהדין קונטרה . רב
אמר צריך לאמר ארור המן ארורים בניו .
אמר רבי פינחס צריך לומר חרבונא זכור
לטוב . רבי ברכיה רבי ירמיה רבי חייה
בשם רבי יוחנן רבי יונתן כד דהוה מטי
לההוא פסוקא אשר הגלה נבוכדנצר הוה
אמר נבוכדנצר שחיק עצמות . שכל
נבוכדנצר דכתיב בירמיה חי היה . ברם
הכא מת היה . ואינו עולה להם מן
החשבון . אית תניי תני עולה להם מן
החשבון . רבי זעדרא אבא בר ירמיה רב
מתנה בשם שמואל הלכה כמי שהוא
אומר אינו עולה להם מן החשבון .
כמתניתן . אית תניי תני פותח ורואה
גולל ומברך . אית תניי תני פותח ורואה
ומברך . רבי זעורה אבא בר ירמיה רב
מתנה בשם שמואל הלכה כמי שהוא
אומר פותח ורואה ומברך . ומה טעמא

tico diei, & in decalogo, & in maledictionibus, quæ deprehenduntur in Levitico, & in Deuteronomio: Dicit Rabī Abau: Ego non intellexi: Probabilia sunt tua verba in decalogo. R. Jose discipulus R. Bon: Octo alii versus Deuteronomii antea & postea requirunt benedictionem. Præterea non incipiet, neque absolvet in lege benedicens ante & posteam: Idcirco necesse est, si novilunium incidat in Sabbathum: Dicit R. Jose discipulus R. Bon: In cantico Levitarum non diminuet a decem versiculis; Ejus signum: הז״ו לך. R. Zehera, R. Hieremias nomine Rab: Canticum diei, & canticum Debora scribuntur, Ariach, *sc. quantitas trium palmorum* super laterem, & later super Ariach; Decem filii Aman, & reges Chanaan scribuntur, Ariach super Ariach, & later super laterem omne, quod est intermedium, non subsistit. Quid nunc? Num ad præceptum, an ad impediendum? Dicit Rabi ר״ת Rabi Chananjah filio fratris R. Osajah: Recordarisne, quando stetimus coram taberna R. Osajah amici tui, quod pertransierit R. Ba bar Zebida, & ab eo quæsierimus, & dixerit nomine Rab ad impediendum? R. Chijah bar R. Ada ex Japho R. Hieremias nomine R. Zehera; Dicendum est uno anhelitu, & cum iis decem filii Haman. Dicit Rabi Jose discipulus R. Bon: Necesse est ut scribatur איש *vir* in principio folii, & in fine; Etenim quod ita germinat, descendit in hunc computum. Rab dicit: Dicendum est: Maledictus Haman, maledicti filii ejus: Dicit R. Pinchas: Dicendum est: Charbona faustæ memoriæ; R. Berachias, R. Hieremias nomine R. Jochanan, R. Jonathan quando perveniebat ad hunc textum: *Quem in captivitatem duxit Nebuchdnezar*. Dicebat: Nebuchdnezar contrivit ossa; Quia ubicunque scribitur Nebuchdnezar in Hieremia, vivens erat: At profecto hoc loco mortuus erat: Et iis non adscendit ex computo; Est qui docet, quod iis adscendat ex computo: R. Zehera Aba bar Hieremia, R. Mitna nomine R. Samuelis: Constitutio juxta mentem illius qui dicit: Non adscendit iis ex computo. In Misna est qui docet, quod aperiat, & inspiciat, & convolvat, & benedicat: Est qui docet, quod aperiat, & inspiciat, & benedicat. Rabi Zehera Aba bar Hieremia, R. Mitna nomine Samuelis: Constitutio juxta mentem illius, qui dicit: Aperiat, & inspiciat, & benedicat: Qua de causa? Quia dictum est: *Et cum* ape-

וכפתחו עמדו כל העם . ומה כתיב בתריה ויברך עזרא את יהוה האלהים הגדול : כמה גידלו . רבי גידול אמר בשם המפורש רב מתנה אמר בברכה גידלו . רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי למה נקראו אנשי כנסת הגדולה שהחזירו את הגדולה ליושנה . אמר רבי פינחס משה התקין מטביעה של תפילה . האל הגדול הגיבור והנורא . ירמיה אמר האל הגדול הגיבור ולא אמר נורא . ולמה הוא גיבור לזה נאה להיקרות גיבור שהוא רואה חורבן ביתו ושותק . ולמה לא אמר נורא . אין נורא אלא בית המקדש דכתיב נורא אלהים ממקדשיך . דניאל אמר האל הגדול והנורא . ולמה לא אמר גיבור בניו מסורין בקולרין היכן היא גבורתו . ולמה הוא אמר נורא לזה נאה להיקרות נורא בנוראות שעשה עמנו בכבשן האש . וכיון שעמדו אנשי כנסת הגדולה החזירו את הגדולה ליושנה. ועתה אלהינו האל הגדול הגבור והנורא שומר הברית והחסד אל ימעט לפניך וגומר . ובשר ודם יש בו כח ליתן קצבה בדברים הללו . אמר רבי יצחק בר לעזר יודעים הם הנביאים שאלוהן אמיתי ואינן מחניפין לו.

פרק רביעי

א הקורא את המגילה עומד ויושב קראה אחד קראוה שנים יצא מקום שנהגו לברך יברך . בשני ובחמישי ובשבת במנחה קורין שלשה אין פוחתין מהן ואין מוסיפין עליהם ואין מפטירין בנביא. הפותח והחותם בתורה מברך לפניה ולאחריה.

ב ובראשי חדשים ובחולו של מועד קורין ארבעה ואין פוחתין להן ואין מוסיפין עליהן ואין מפטירין בנביא . הפותח והחותם בתורה מברך לפניה ולאחריה . זה הכלל כל שיש בו מוסף ואינו יום טוב קורין ארבעה.

ג ביום טוב חמשה ביום הכיפורים ששה בשבת שבעה אין פוחתין מהן אבל

aperuisset eum, stetit universus populus. Et quid postea scriptum est? *Et benedixit Esdra Domino Deo magno*. In quo magnificarunt? R. Ghidal dicit: In nomine ineffabili: R. Misna dicit: In benedictione magnificarunt. R. Simon nomine R. Jehosua ben Levi: Cur vocantur viri congregationis magnæ? Quia restituerunt magnificentiam in primum statum. Dicit R. Pinchas: Mose disposuit a petitione orationis: *Deus magnus, & fortis, & terribilis*. Hieremias dixit: *Deus magnus, & fortis;* at non dixit: *terribilis:* Et cur est ipse fortis? Dicendusne est ille fortis, qui videat excidium domus suæ, & taceat? Et cur non dixit: *terribilis*? Non est נורא nisi domus sanctuarii: Scriptum est enim: *Terribilis Deus ex sanctuariis tuis*. Daniel dixit: *Deus magnus, & terribilis:* Et cur non dixit: *fortis*? Filii ejus vincti sunt vinculis, ubi est ejus fortitudo? Et cur dixit נורא: Dicendusne est iste terribilis in terroribus, qui fecit nos quasi fornacem ignis? At quando constiterunt viri congregationis magnæ, restituerunt magnificentiam in pristinum statum. Et nunc *Deus noster, Deus magnus, & fortis, & terribilis, custodiens pactum, & misericordia ne minuatur coram te*. In carne & sanguine est virtus, ut det definitionem in his rebus? Dicit R. Isaach bar Eliéser; Norant isti prophetæ, quod Deus eorum sit verus; & non adulati sunt illi.

CAPUT IV.

I. QUI legit Megillah stans, aut sedens; si unus eam legat, aut duo, satisfaciunt debito suo. Ubi solent benedicere, benedicet, & ubi non solent benedicere, non benedicet: Die secundo, & quinto, & vespera Sabbathi legunt tres, non diminuunt, neque addunt illis, neque dimittunt in propheta; Qui incipit, & concludit in lege, benedicet ante & post eam.

II. In noviluniis, & diebus festi intermediis legunt quatuor, non detrahunt de illis, neque addunt illis; neque dimittunt in propheta: Qui incipit & concludit in lege, benedicet ante & post eam: Hæc est regula generalis: Quando fuerit sacrificium addititium, & non fuerit dies festus, legunt quatuor.

III. Die festo quinque, in die expiationum sex, in Sabbatho septem; Non detrahunt de illis, sed addunt illis, & dimittunt in propheta; Qui incipit & con-

מוסיפין עליהן . ומפטירין בנביא הפותח והחותם בתורה מברך לפניה ולאחריה .

ד אין פורסין על שמע ואין עוברין לפני התיבה ואין נושאין כפיהן ואין קורין בתורה ואין מפטירין בנביא ואין עושין מעמד ומושב ואין אומר ברכת אבלים וחתנים ואין מזמנין על המזון בשם פחות מעשרה . ובקרקעות תשעה וכהן . ואדם כיוצא בהן.

ה הקורא בתורה לא יפחות משלשה פסוקים ולא יקרא למתורגמן יותר מפסוק אחד . ובנביא שלשה . אם היו שלשתם שלש פרשיות קורים אחד אחד. מדלגים בנביא ואין מדלגים בתורה. ועד כמה הוא מדלג עד כדי שלא יפסיק התורגמן.

ו המפטיר בנביא הוא פורס את שמע והוא עובר לפני התיבה והוא נושא את כפיו . ואם היה קטן אביו או רבו עוברין על ידו.

ז קטן קורא בתורה ומתרגם אבל אינו פורס את שמע . ואינו עובר לפני התיבה ואינו נושא את כפיו . פותח פורס את שמע ומתרגם. אבל אינו קורא בתורה ואינו עובר לפני התיבה ואינו נושא את כפיו . סומא פורס את שמע ומתרגם רבי יהודה אומר כל שלא ראה מאורות מימיו לא יפרוס את שמע.

ח כהן שיש בידיו מומים לא ישא את כפיו . רבי יהודה אומר אף מי שהיו ידיו צבועות אסטים לא ישא את כפיו מפני שהעם מסתכלים בו.

ט האומר איני עובר לפני התיבה בצבועים אף בלבנים לא יעבור . בסנדל איני עובר אף יחף איני יעבור . העישה תפילתו עגולה סכנה ואין בה מצוה. נתנה על מצחו או על פס ידו הרי זו דרך המינות . ציפה זהב ונתנה על בית יה אונקלי שלו הרי זו דרך החיצונים.

י האומר יברכוך טובים הרי זו דרך המינות . על קן ציפור יגיעו רחמיך ועל טוב יזכר שמך מודים מודים משתקין אותו . המכנה בעריות משתקים אותו . האומר ומזרעך לא תתן להעביר

concludit in lege, benedicet ante & post eam.

IV. Non dividunt orationem Audi, neque incedunt ante arcam, neque elevant manus, neque legunt in lege, neque dimittunt in propheta, neque faciunt stationem, neque consessum, neque dicunt benedictionem lugentium, & benedictionem sponsorum, neque conveniunt ad benedicendum in nomine Domini pauciores quam decem; & quod ad bona fundi sint novem, & sacerdos, & homo illis similis.

V. Siquis legat in lege, non diminuet a tribus versibus, neque leget coram interprete plusquam unum versum, & in propheta tres, si tres illi fuerint, tres sectiones, legunt singuli singulam. Transiliunt in propheta, at non transiliunt in lege; sed quousque transiliet? Eo usque donec nondum absolverit interpres.

VI. Qui dimittit in propheta, dividit Audi, & incedit ante arcam, & elevat manus; Sin autem fuerit puer ejus pater, aut magister incedunt ejus vice.

VII. Puer legit in lege, & interpretatur Chaldaice, at non dividit Audi, neque incedit ante arcam, neque elevat manus. Demundatus dividit Audi, & interpretatur Chaldaice, at non legit in lege, neque incedit ante arcam, neque elevat manus. Cœcus dividit Audi, & interpretatur Chaldaice; R. Jehuda dicit; Qui non vidit luminaria a diebus suis, non dividet Audi.

VIII. Sacerdos in cujus manibus fuerint maculæ, non elevabit manus suas. R. Jehuda dicit: Etiam ille, cujus manus tinctæ fuerint croco, & rubia, non elevabit manus suas, quia populus ad ea attendit.

IX. Si quis dixerit: Non incedam ante arcam cum vestimentis coloratis, vel cum albis non incedet; Cum sandalio non incedam, vel discalceatus non incedet. Siquis phylacteria sua fecerit rotunda; periculum est, & in ipso non est præceptum: Si imposuerit ea fronti, aut parti manus, ecce est consuetudo hæretica; Si auro ea texerit, & domui uncorum imposuerit, ecce est consuetudo profana.

X. Siquis dixerit: Benedicant tibi boni: Est consuetudo hæretica: Si dixerit: Super nidum avis veniant misericordiæ suæ. Aut super bono memoretur nomen tuum; aut confitentes, confitentes: Faciunt eum silere. Siquis incestum paraphrastice exponit, faciunt eum silere: Siquis dixerit: *De semine tuo non dabis ad traducendum coram Molech:*

למולך . ומזרעך לא תתן לא עברא בארמיותא משתקין אותו בנזיפה.

יא מעשה ראובן נקרא ולא מיתרגם מעשה תמר נקרא ומיתרגם . מעשה עגל הראשון נקרא ומיתרגם והשני נקרא ולא מיתרגם.

יב ברכת כהנים ומעשה דוד ואמנון לא ניקרים ולא מיתרגמים ואין מפטירין במרכבה. ורבי יהודה מתיר . ורבי אליעזר אומר אין מפטירין בהודע את ירושלם את תועבותיה.

סליק פירקא

הלכה א הקורא את המגילה עומד ויושב כו' . מה לשעבר הא כתחילה לא. והא תני מעשה ברבי מאיר שקרייה מיושב בבית הכנסת של טיבעין ונתנה לאחר ובירך עליה . כיני מתניתא מותר לקרותה עומד ומותר לקרותה יושב . מה נותנה לאחר ומברך עליה זה קורא וזה מברך . רבי הונא בשם רב ירמיה מיכן שהשומע בקורא . כתיב אשר קראו לפני מלך יהודה . ולא שפן קרייה . אלא מיכן שהשומע בקורא . מהו לעמוד מפני ספר תורה . רבי חלקיה רבי סימון בשם רבי לעזר מפני בנה הוא עומד . לא כל שכן מפני תורה עצמה . זה שהוא עומד לקרות בתורה מפני מה הוא עומד מפני כבודה או מפני כבוד הרבים . אין תימר מפני כבודה אפילו בינו לבינה . אין תימר מפני כבוד הרבים אפילו בינו לבין עצמו . מפני כבודה הוא עומד . אם אומר את כן אף הוא מתעצל ואינו קורא . רבי שמואל בר רב יצחק עאל לכנישתא חד בר נש קאים מתרגם סמיך לעמודא . אמר ליה אסור לך כשם שניתנה באימה ויראה כך אנו צריכין לנהוג בה באימה ויראה . רבי חני אמר רבי שמואל בר רב יצחק עאל לכנישתא חמא חונה קאים מתרגם ולא מקים בר נש תחתוי . אמר ליה אסיר לך כשם שניתנה על ידי סרסור כך אנו צריכין לנהוג בה על ידי סרסור . עאל רבי יודה

lech: Et de semine tuo non dabis ad traducendum ad gentem Aramæam; eum faciunt silere cum reprehensione.

XI. Historia Ruben legitur, at non exponitur: Historia Thamar legitur, & exponitur Chaldaice. Historia vituli prima legitur, & Chaldaice exponitur; secunda vero legitur, at non exponitur Chaldaice.

XII. Benedictio sacerdotum, & historia David, & Ammon non leguntur, neque exponuntur Chaldaice: Non dimittunt in curru: Et R. Jehuda permittit: R. Elieser dicit: Non dimittunt in sectione ubi dicitur: *Fac notas Hierosolymæ abominationes ejus*.

Finis capitis.

CONstitutio I. Si legat Megillah, stans, aut sedens &c. Quid? Pro tempore præterito, at in principio minime. Atqui extat traditio: Narratur, quod Rabi Meir eam legerit in domo congregationis Tebain & alteri tradiderit, & benedixerit: Ita est Misna: Licet eam legere stando, & licet eam legere sedendo: Quid significat; Alteri tradidit, & benedixit? Iste legit, & ille benedixit. R. Huna nomine R. Hieremia; hinc probatur quod audiens reputetur sicut legens: Scriptum est: *Quem legerunt coram rege Juda*: Aqui Saphan non legit: Non significat, nisi quod hinc probetur, quod audiens reputetur sicut legens: Quid ut stet coram libro legis? R. Chalkias, R. Simon nomine R. Elieser; Coram filio suo stetit: Nonne multo magis coram libro ipsius legis? Qui stat ad legendum legem, qua de causa stat? Num propter ejus honorem, an propter honorem cœtus? Si dicas propter ejus honorem; Vel inter se & ipsum solum stabit: Si dicas propter honorem cœtus, vel inter se & ipsum solum stabit: Propter ejus honorem stat: Si ita dicas; vel ipse pigrescet, & non leget. R. Samuel bar R. Isaach cum ingressus esset in congregationem, quidam interpres stabat innixus columnæ; dixit illi; Interdictum est hoc tibi: Sicut data est cum terrore, & timore, ita pariter nos eam observare debemus cum terrore & timore. R. Haggæus dicit: R. Samuel bar R. Isaach ingressus congregationem vidit Huna, qui stabat ad interpretandum, & neminem statuerat ejus loco: Dixit illi: Interdictum hoc est tibi: Sicut data est per mediatorem ita pariter in ea nos debemus observare institutum mediatoris. Ingressus R. Juda bar Pa-

בר פזי ועבדה שאלה אנכי עומד בין יהוה וביניכם בעת ההיא להגיד לכם את דבר יהוה . רבי חגיי אמר רבי שמואל בר רב יצחק עאל לכנישתא חמא חד ספר מושט תרגומא מן גו סיפרא . אמר ליה אסיר לך דברים שנאמרו בפה ודברים שנאמרו בכתב בכתב . רבי חגיי בשם רבי שמואל בר נחמן נאמרו דברים בפה ונאמרו דברים בכתב ואין אנו יודעין איזה מהן חביבים . אלא מן מה דכתיב כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל . הדא אמרה אותם שבפה חביבין רבי יוחנן ורבי יודן בי רבי שמעון חד אמר אם שימרת מה שבפה ושימרת מה שבכתב אני כורת אתך ברית ואם לאו איני כורת אתך ברית . וחורנה אמר אם שימרת מה שבפה ושימרת מה שבכתב את נוטל שכר . ואם לאו אין את נוטל שכר . אמר רבי יהושע בן לוי עליהם ועליהם דברים הדברים כל בכל מקרא ומשנה ותלמוד ואגדה . ואפילו מה שתלמיד וותיק עתיד להורות לפני רבו כבר נאמר למשה מסיני . הדא הוא דכתיב יש דבר שיאמר ראה זה חדש הוא . וחבירו משיבו כבר היה לעולמים אשר היו מלפנינו . תני לא יהו שנים קורים בתורה ואחד מתרגם . אמר רבי זעורה מפני הברכה . והא תני לא יהו שנים מתרגמים ואחד קורא . אית לך מימר מפני הברכה אלא משם שאין שני קולות נכנסים באוזן אחת . תני שנים קוראים בתורה אין שנים קוראים בנביא . אמר רבי עולא קראות בתורה אין קראות בנביא . תני אחד קורא בתורה ואחד מתרגם . לא אחד קורא ושנים מתרגמין לא שנים מתרגמים ואחד קורא . לא שנים קוראים ושנים מתרגמים . ובנביא אחד קורא ואחד מתרגם ואחד קורא ושנים מתרגמים . לא שנים קורים ואחד מתרגם. ולא שנים קורים ושנים מתרגמין . ובמגילה אחד קורא ואחד מתרגם . אחד קורא ושנים מתרגמים . שנים קורים ואחד מתרגם. שנים קורין ושנים מתרגמין.

Pazi fecit interrogationem : *Ego ſtabam inter Dominum & vos tempore illo , ad ſignificandum vobis verbum Domini*. Rabi Haggæus dicit : Rabi Samuel bar Rabi Iſaach ingreſſus in congregationem vidit quendam librum expoſitum Chaldaice ex alio libro . Dixit illi : Interdictum eſt tibi : Quæ ſunt dicta oraliter , oraliter dicenda ſunt , & quæ in ſcripto , in ſcripto memoranda ſunt . R. Haggæus nomine Rabi Samuelis bar Nachman : Sunt quæ dicta ſunt oraliter , & ſunt , quæ dicta ſunt in ſcripto ; At nos ignoramus , quænam ſint amabiliora: At erui poteſt ex eo quod dictum eſt : *Quia ex dicto verborum iſtorum pepigi tecum fœdus, & cum Iſrael* . Hoc dicit ; quod ea , quæ tradita ſint oraliter , ſint amabiliora . R. Jochanan & R. Jodan diſcipulus R. Simeonis, alter dicit; Si cuſtodies, quæ dicta ſunt oraliter , & cuſtodies , quæ dicta ſunt in ſcripto , ego faciam tecum pactum , ſi minus , non faciam tecum pactum : Et alter dicit : Si cuſtodies quæ dicta ſunt oraliter, & cuſtodies quæ dicta ſunt in ſcripto, accipies mercedem, ſi minus , non accipies mercedem . Dicit R. Jehoſua ben Levi עליהם ועליהם דברים הדברים כל בכל : Textus , & Miſna , & Gemara , & Agadah : Vel ea , quæ diſcipulus pius docturus eſt coram magiſtro ſuo, jam dicta ſunt Moſi in oriente Sinai . Et hoc eſt quod ſcriptum eſt : *Nihil ſub ſole novum , nec valet quiſquam dicere : Ecce hoc recens eſt* . Et ejus ſocius reſpondet . *Et jam enim præceſſit in ſeculis , quæ fuerunt ante te* . Traditio : Duo non legunt in lege, & unus interpretatur: Dicit Rabi Zehera propter benedictionem ; Atqui extat traditio: Duo non interpretantur, & unus legit : Tu non potes dicere propter benedictionem , at ne duæ voces in unam aurem ingrediantur . Traditio: Duo legunt in lege, at duo non legunt in propheta . Dicit Rabi Ela : Sunt lectiones in lege , at non ſunt lectiones in propheta : Traditio : Unus legit , & alter interpretatur ; non autem unus legit , & duo interpretantur , neque duo interpretaritur, & unus legit , neque duo legunt , & duo interpretantur : Et in propheta unus legit , & unus interpretatur , & unus legit & duo interpretantur, at duo non legunt, & unus interpretetur , neque duo legunt , & duo interpretantur : Et in Megillah unus legit , & unus interpretatur, unus legit , & duo interpretantur, duo legunt , & unus interpretatur; & duo legunt , & duo interpretantur; & in-

והתרגום מעכב . אמר רבי יוסה מן מה
דאנן חמיין רבנן נפקין לתעניתא וקראי׳
ולא מתרגמים הדא אמרה שאין התרגום
מעכב . אמר רבי יונה אף על גב דאת
אמר אין התרגום מעכב טעה מחזירים
אותו. רבי יונה רבי ירמיה חד מחזר מנא.
וחורנה מחזר פטירין עם ירקונין . נאמר
פטירין אם מרורין . ולא ידעין מאן אמר
דא ומאן אמר דא . מן מה דאמר רבי
יונה מהו להביאן בתמחויין של כסף הו׳
דהוא מחזר מנא . ויאמר סלא . רבי
פינחס מחזר פטימין בני תורין . ויאמר
תורין בני תורין. מניך לתרגום רבי זעורא
בשם רב חננאל ויקראו בספר תורת זה
המקרא מפורש זה תרגום . ושום שכל
אילו הטעמים. ויבינו במקרא זה המסורת
ויש אומרים אילו ההכריעים . ויש אומרים
אילו ראשי פסוקים . רבי זעורה בשם רב
חננאל אפילו רגיל . תורה בעזרה לא יהא
הוגה מפיו וקורא כמות שנאמר בברוך
מפיו יקרא אלי כל הדברים האלה ואני
כותב על הספר בדיו . והא תני מעשה
ברבי מאיר שהיה באסייא ולא היה שבם
מגילה כתובה עברית וכתבה מפיו וקרייה .
למידין משעת הרחק . ויש אומרים שתים
כתב. כתב את הראשונה מתוך פיו. וכתב
את השנייה מתוך הראשונה וגנז את
הראשונה וקרא בשנייה . רבי ישמעאל
בי רבי יוסי אומר יכיל אנא כתב כל
קריא מן פומי . רבי חייה רבה אמר יכיל
אנא כתב כל קרייא בתרין מניי . היך
עבידא זבן בתרין מניי זרע דכיתן וזרע
ליה וחצד ליה ועבד חבלין ותפש טביי
וכתב כל קרייה על משכיהון . שמע רבי
ואמר אשרי הדור שאתם בתוכו . כיצד
הוא מברך עליה . זכיי טבחא בשם רבי
יוחנן הרב את ריבך והנוקם את נקמתך
הנואלך והמושיעך מכף עריציך . עד כדון
בסוף . בתחילה הרי היא ככל שאר
מצותיה של תורה . מה שאר כל המצות
טעונות ברכה . אף זו טעונה ברכה . כתוב
בתורה ברכה לפניה ואין כתוב בה ברכה
לאחריה . מה כתיב בה לפניה כי שם

interpretatio impedit : Dicit R. Jose : Ex eo, quod nos vidimus sapientes; qui prodibant ad jejunium, & legebant, at non interpretabantur: Hoc dicit, quod interpretatio non impediat. Dicit R. Jonas : Licet dicas, quod interpretatio non impediat, si erret, faciunt repetere. R. Jonas, R. Hieremias : Alter hinc repetit & alter repetit : Dimittunt cum oleribus; Dictum est : Dimittunt cum herbis amaris. At ignoramus, quis hoc, & quis illud dicat : Ex eo quod dicit R. Jonas: Quid ut adducantur in catinis argenteis? Ecce iste hinc repetit; & dicat סלא Rabi Pinchas repetit : Pingues filii turturum : Et dicit; Turtures filii turturum: Unde probatur, quod sit exponendum? R. Zehera nomine R. Chananel. Dictum est : *Et legerunt in libro legis :* Hic est textus : *Distincte*. Hæc est interpretatio: *Ad intelligendum:* Istæ sunt rationes: *Et intellexerunt cum legeretur:* Hæc est traditio : Et alii dicunt : Istæ sunt ponderationes. Et alii dicunt: Ista sunt capita versuum. R. Zehera nomine R. Chananael; vel exercitatus : Legem in atrio non pronunciabit ex ore suo sicut dictum est enim de Baruch : *Ex ore suo loquebatur ad me omnes sermones istos, & ego scribebam in libro atramento.* Atqui extat traditio: Narratur de R. Meir, qui cum esset in agro, ibique non esset Megillah scripta Hebraice, eam scripsit ex ore suo, & legit : Non est docendum ex tempore necessitatis : Et alii dicunt : Duas scripsit: Scripsit primam ex ore suo, & descripsit secundam ex prima, & abscondit primam, & legit in secunda. R. Ismael discipulus R. Jose dicit : Crederem posse scribi totam legem ex ore? Rabi Chijah Raba dicit : Crederem posse scribi totam legem in duabus speciebus? Quomodo fuit factum? Emit duas species seminis lini, & seminavit, & demessuit, & fecit funes, & optime comprehendit, & scripsit totam legem super eorum pelle. Quod cum audiisset Rabi, dixit : Beata generatio, in qua vos scribitis : Quomodo super ea benedicet? Zachai lanio nomine R. Jochanan : *Ecce ego judicabo causam tuam, & ulciscar ultionem tuam, salvabo te, & liberabo te de manu hostium tuorum.* Hactenus de fine : principium erit juxta reliqua præcepta legis; sicut reliqua præcepta legis requirunt benedictionem; ita pariter hoc requiret benedictionem : Scriptum est in lege benedictio ante eam, at non scripta in ea benedictio post eam : Quid scriptum est in ea?

Quia

יהוה אקרא הבו גודל לאלהינו . וכתוב במזון ברקה לאחריו . ואין כתוב בה ברכה לפניו. מה כתוב בו לאחריו ואבלת ושבעת וברבת וגומר . מניין ליתן את האמור בזה בזה ואת האמור בזה בזה . רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן שם שם לגזירה שוה מה שם שנאמר בתורה ברכה לפניה אף שם שנאמר במזון ברכה לפניו . ומה שם שנאמר במזון ברכה לאחריו . אף שם שנאמר בתורה ברכה לאחריה . עד כדון כרבי עקיבה . כרבי ישמעאל . רבי יוחנן בשם רבי ישמעאל קל וחומר מה אם מזון שאין טעון ברכה לפניו טעון לאחריו. תורה שהיא טעונה ברכה לפניה אין דין שתהא טעונה ברכה לאחריה . עד כדון תורה . מזון . מה אם תורה שאינה טעונה ברכה לאחריה טעונה לפניה . מזון שהוא טעון לאחריו אינו דין שיהא טעון לפניו. רבי יצחק ,רבי נתן . רבי יצחק אמר כי הוא יברך הזבח. ואחרי כן יאכלו הקרואים רבי נתן אומר ועבדתם את יהוה אלהיכם וברך את לחמך ואת מימיך . אימתי הוא קרוי לחמך עד שלא אכלתו . רבי אומר מה אם בשעה שאכל ושבע את אמר צריך לברך . בשעה שהוא תאב לאכול לא כל שכן . עד כדון מזון . תורה . מה אם מזון שאינו אלא חיי שעה טעון ברכה לפניו ולאחריו . תורה שהיא חיי עדי עד לא כל שכן . רבי זעורה בעי אילין שלשה קרויות מה את עבד לון כשלשה שאכלו כאחת . או כשלשה שאכלו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו . אין תעבדינון בשלשה שאכלו כאחת הראשון מברך ברכה ראשונה . והאחרון מברך ברכה האחרונה . והאמצעי אינו מברך כל עיקר. אין תעבדינון כשלשה שאכלו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו אפילו האמצעי מברך לפניה ולאחריה . אמר רבי שמואל בר אבודמא למדו ברכת התורה מברכת המזון אלא לרבים . אם לרבים אפילו בינו לבין עצמו אינו מברך . אמר רבי אבא מרי אחוי דרבי יוסה עשאוה כשאר כל המצות שבתורה . מה שאר כל המצות טעונות ברכה אף זו

Quia nomen Domini invocabo, tribuite magnitudinem Deo nostro: Et de alimento scripta est benedictio post illud, at non scripta est benedictio ante illud. Quid scriptum est post illud? *Et comedes, & saturaberis, & benedices &c.* Unde probatur explicandum esse hoc de illo, & de hoc illud? R. Samuel bar Nachman nomine R. Jonathan; Dictum est שם שם a pari: Sicut ibi antea benedicendum est, ita pariter hoc loco antea erit benedicendum; Sicut in alimento benedicendum est post illud, ita pariter hoc loco benedicendum erit post illud: Hactenus juxta mentem R. Akiba: Nunc juxta mentem R. Ismael. R. Jochanan nomine R. Israel: Argumentum a minori ad majus: Si alimentum, quod antea non requirit benedictionem, postea requirit benedictionem, lex, quæ antea requirit benedictionem, non erit æquum, ut postea requirat benedictionem? Hactenus de lege: Nunc de alimento: Si lex, quæ antea non requirit benedictionem, postea requirit benedictionem, alimentum quod antea requirit benedictionem, non erit æquum ut postea requirat benedictionem? R. Isaach, & R. Nathan: R. Isaach dicit: Scriptum est: *Quia ipse benedicit hostiæ; & deinceps comedunt, qui vocati sunt*. R. Nathan dicit: Scriptum est: *Et servietis Domino Deo vestro, & benedicet pani tuo, & aquæ tuæ*: Quando vocatur panis tuus? Antequam illum comedas: Rabi dicit: Si quo tempore comedis, & saturaris, tu dicis benedicendum esse, quando accedis ad comedendum, nonne multo magis? Hactenus de alimento: Nunc de lege: Si alimentum, quod non est nisi vita temporalis, antea & postea requirit benedictionem, lex, quæ est vita æterna, nonne multo magis? R. Zehera quæsivit: Si tres legant, quomodo eos considerabis? Num quasi tres, qui simul comedant, an quasi tres, qui seorsim comedant? Si considerentur quasi tres, qui simul comedant, primus benedicet benedictionem primam, & ultimus benedicet benedictionem ultimam, & medius nullo modo benedicet: Si considerentur quasi tres, qui seorsim comedant, vel medius antea & postea benedicet. Dicit R. Samuel bar Abdma; Explicentur benedictiones legis ex benedictionibus alimenti in cœtu; si in cœtu, vel inter se & ipsum solum non benedicet. Dicit R. Aba Mari frater R. Jose; considerabit sicut reliqua omnia præcepta in lege memorata. Sicut reliqua omnia præcepta requirunt be-

טעונה ברכה . אמר רבי שמואל בר נחמן רבי יונתן הוה עבר קומי סידרא שמע קלון קרויי ולא מברכין. אמר לון עד מתי אתם עושין את התורה קרחות קרחות . משה התקין את ישראל שיהו קורים בתורה בשבתות ובימים טובים ובראשי חדשים ובחולו של מועד שנאמר וידבר משה את מועדי יהוה אל בני ישראל . עזרא התקין לישראל שיהו קורים בתורה בשני ובחמישי ובשבת במנחה . הוא התקין טבילה לבעלי קריין . הוא התקין שיהו בתי דינין יושבין בעיירות בשני ובחמישי. הוא התקן שיהו הרוכלין מחזרין בעיירות מפני כבודן של בנות ישראל. הוא התקין שיהו אופין פת בערבי שבתות שתהא פרוסה מצויה לעני . הוא התקין שיהו אוכלין שום בלילי שבתות שהוא מכניס אהבה ומוציא תאוה . הוא התקין שיהו הנשים מדברות זו עם זו בבית הכסא. הוא התקין שתהא אשה חוגרת בסינר בין מלפניה בין מלאחריה . אמר רבי תנחום בר חייה מפני מעשה שאירע. מעשה באשה שבעלה קוף מכדרכה ושלא כדרכה . הוא התקין שתהא אשה חופפת וסורקת קודם לטהרתה שלשה ימים . רבי יוסה בשם דבית רבי ינאי רבי בא בר כהן בשם רב חונה כדי לשבת ולשני ימים טובים של גליות . רבי זעורה בשם רב יהודה והוא שהגיע זמנה לטבול בנתיים. רבי בא בשם רב יהודה ואפילו הגיע זמנה לטבול בסוף. והוה רבי זעורה מסתכל ביה. אמר ליה מה את מסתכל בי מה ידעת ולא נדע תבין ולא עמנו הוא . אתא רבי אחא בשם רבי תנחום בי רבי חייה ואמר טעמא ואפילו הגיע זמנה לטבול בסוף. אני אומר שמא מעיינה רחוק והיא מתעצלת ואינה טהורה.

הלכה ב רב חונה אמר שלשה קרויות שבתורה ולא יפחתו מעשרה פסוקים. חזקיה אמר כנגד עשרת הדיברות. והא תנינן ביום הראשון בראשית ויהי רקיע והא לית בהון אלא תמנייא . רבי אידי אומר איתפלגון כהנא ואסי חד אמר חוזר והורנא אמר חותך מן דמר

benedictionem, ita pariter hoc requirit benedictionem. Dicit R. Samuel bar Nachman. R. Jonathan pertransiens ante Academiam audivit voces legentium, at non benedicentium; dixit illis: Quandiu vos facitis legem maculatam? Mose constituit, ut Israelitæ legerent in lege in Sabbathis, & in diebus festis, & in noviluniis, & in diebus solennitatis intermediis; Dictum est enim: *Et locutus est Mose solennitates Domini filiis Israel*. Ezra constituit, ut Israelitæ legerent in lege die secunda, & quinta, & in Sabbatho, & tempore pomeridiano; & constituit lotionem pro iis, qui passi essent pollutionem nocturnam; Et pariter constituit, ut Synhedria considerent in urbibus die secundo, & quinto. Pariterque constituit, ut aromatarii reverterentur in urbes propter honorem filiarum Israel: Similiter constituit, ut se lavarent die quinto propter honorem Sabbathi: Et pariter constituit, ut coquerent panem in vesperis Sabbathi, ut divideretur pauperi: Et similiter constituit, ut ederent allium, quia inducit amorem, & excitat desiderium; & pariter constituit, ut mulieres in latrina inter se loquerentur: Et constituit, ut fœmina tam in pectore, quam in dorso se cingeret succinctorio. Dicit Rabi Tanchum bar Chijah propter casum, qui contigit; Narratur de fœmina, cum qua congressus est similus juxta consuetudinem, & præter consuetudinem. Ipse quoque constituit, ut fœmina se pecteret, & fricaret tribus diebus. Rabi Jose nomine familiæ R. Inai, R. Ba bar Coen nomine R. Huna, ut quiesceret, duobus diebus festis captivitatis. R. Zehera nomine R. Jehuda; Dummodo advenerit tempus lavandi intra illos: R. Ba nomine R. Jehuda; vel si advenerit tempus lavandi in fine. Et fuit, ut R. Zehera in illum adspiceret. Dixit illi: Cur in me adspicis? *Quid nosti quod ignoremus? Quid intelligis, quod nesciamus?* Venit R. Acha nomine R. Tanchum discipuli R. Chijah, & dixit rationem; vel si advenerit tempus lavandi in fine: Ego dico: Fortasse fons remotus erit, & ipsa propter pigritiam se non purificabit.

Constitutio II. R. Huna dicit: In tribus lectionibus, quæ sunt in lege, non diminuent a decem versiculis: Ezechias dicit contra decem allocutiones: Atqui legimus: Die primo in *Genesi*: *Et sit expansum*: Atqui ibi non sunt nisi octo. R. Idi dicit: Dissentiunt Channa, & Asse; alter dicit: Repetet; & alter dicit: Præcidet: Qui dicit: Repe-

חוזר חוזר שנים פסוקים ומן דמר חותך ויהי ערב ויהי בוקר פסוק בפני עצמו : והיא תנינן בשני רקיע ויקוו המים מן דמר חוזר חוזר שני פסוקים ומן דמר חותך אפילו חותך אין בו . התיב רבי פילפי בר פרוטה קומי רבי יונה הרי פרשת עמלק אמר ליה שנייא היא שהיא סדרוהי של יום . התיב רבי לעזר בר מרום והא תאני המפטיר בנביא לא יפחות מעשרים ואחד פסוקים . ויהיו עשרים ושלשה . תלתא עשרה ותלתא עשרה. וחד שלשה.

הלכה ג ובּיום הכיפורים ששה : אית תניי תני שבעה . מאן דאמר ששה מפני התפילה . מאן דאמר שבעה כהדא דתני בשבת ממהרים לבוא וממהרים לצאת . ביום טוב מאחרים לבוא וממהרים לצאת . ביום הכיפורים ממהרין לבוא ומאחרים לצאת. הלעוזות לא נהגו כן אלא אחד קורא כל הפרשה כולה היה יודע אחד את הפרשה קורא את כולה. שבעה יודעים שלשה פסוקים בולהון קראיי. אחד יודע שלשה פסוקים קרי וחזר קרי . רבי זעורה בשם רב ירמיה העבד עולה למנין שבעה. וידבר עולה משלשה פסוקים. לא כן אמר רבי חמא בר עוקבה בשם רבי יוסי בי רבי חנינה אסור ללמד את עבדו תורה . תיפתר שלמד מאליו או מלימדו רבו כטבי . רבי חלבו רבי מתנה שמואל בר שילת בשם רב שבעה חוץ מן המפטיר. התיב רבי חנניה בן פזי והתנינן המפטיר בנביא לא יפחות מעשרים ואחד פסוקים הוא אמרה ואמר טעמא בשאין שם תורגמן. אבל אם יש שם תורגמן קוראים שלשה . אמר רבי חלבו קומי רבי אבהו קומי רבי יוחנן קראיי תלתא . אמר ליה ולא יהא רבי יוחנן כתורגמן .

הלכה ד מכיון דתנינן אין פורסין את שמע פחות מעשרה . ולייתא מילה תנינן אין עוברים לפני התיבה פחות מעשרה . לכן צריכה . כהדא דתני אין פורסין את שמע פחות מעשרה . התחילו בעשרה והלכו להן מקצתן גומר . אין עוברים לפני התיבה פחות מעשרה . התחילו בעשרה והלכו להם מקצתם גומר. אין נושאים את כפיהם פחות מעשרה התחילו בעשרה ויצאו להם מקצתם גומר.

petet, repetet duos versiculos; & qui dicit: Præcidet: *Et fuit vespera: Et fuit mane* versiculum seorsim: Atqui legimus: In secundo: *Sit expansum, & congregentur aquæ*: Qui dicit: Repetet, repetet duos versiculos: Qui dicit: Præcidet, vel si ibi non fuerit præcisio. Respondit R. Philipi bar Prutha coram R. Jona: Ecce sectio Amalech: Respondit illi: Diversum est; quia illa est ordo diei. Respondit Rabi Elieser bar Marum: Atqui extat traditio: Qui dimittit in propheta, non diminuet de uno, & viginti versiculis; Si fuerint tres & viginti; tres legent decem, & tres legent decem, & unus leget tres.

Constitutio III. Et in die expiationum sex: Est qui docet septem: Qui dicit sex, propter orationem: Qui dicit septem; juxta illud quod traditur: In Sabbatho festinant in ingressu, & festinant in exitu: In die festo differunt in ingressu, & festinant in exitu: In die expiationum festinant in ingressu, & differunt in exitu. Barbari non ita facere solent; At unus legit totam sectionem; Si quis sciat sectionem, legit totam; Si septem sciant tres versiculos, omnes legunt: Si unus sciat tres versiculos, legit, atque iterum legit: R. Zehera nomine R. Hieremia: Servus non annumeratur in septem: *Et locutus est*: adscendit ex tribus versiculis: Non ita dicit R. Chama bar Achaba nomine Rabi Jose discipuli R. Chanina; vetitum est docere servum legem: Potest exponi, quod per se didicerit, aut eum docuerit ejus magister, sicut Tabi. Rabi Cholbo, R. Matna, Samuel bar Schilat nomine Rab: Septem excepto eo, qui dimittit. Respondit R. Chananjah, ben Pazi: Atqui legimus: Qui dimittit in propheta, non diminuet de uno & viginti versiculis: Hoc dicit; & dicit rationem; quando ibi non fuerit interpres; at si ibi fuerit interpres, legunt tres. Dixit R. Cholbo, coram R. Abau: coram R. Jochanan legerunt tres: Respondit: Nonne erat R. Jochanan sicut interpres?

Constitutio IV. Quando legimus: Non dividunt orationem Audi pauciores quam decem; & hac de causa legimus: Non incedunt ante arcam pauciores quam decem: Idcirco necesse est: Sicut traditur: Non dividunt lectionem Audi pauciores quam decem: Si incipiant decem, & abeant, eorum pars perficiet: Non incedunt ante arcam pauciores quam decem; Si incipiant decem, & abeant, eorum pars perficiet; Non elevant manus pauciores quam decem; Si incipiant decem, & exeant, eorum pars per-

אין קוראים בתורה פחות מעשרה ׳ התחילו בעשרה ויצאו להם מקצתם גומר. אין מפטירים בנביא פחות מעשרה ׳ התחילו בעשרה ויצאו להם מקצתם גומר. ועל כולם הוא אומר ועוזבי יהוה יכלו ׳ אין עושין מעמד ומושב. עמדו יקרים שבו יקרים שבעה פעמים ׳ אין אומרים ברכת אבלים וחתנים ׳ תני אומרים ברכת חתנים כל שבעה ׳ רבי ירמיה סבר מימר מפקין כלתה כל שבעה ׳ אמר ליה לרבי יוסה והא תני רבי חייה אומר ברכת אבלים כל שבעה ׳ אית לך מימר מפקין מיתא כל שבעה ׳ כאי כרון ׳ מה כאן משמח עמו ׳ אף כאן מנחם עמו ׳ מה כאן מזכירים אף כאן מזכירים ׳ אית תניי תני אין אבלים עולים מן המניין באבילי אותו המת. מאן דאמר אבלים עולים מן המנין באבילי מת אחר. והא תני יוצא להתנחם אבל לא לנחם ׳ תני שמואל אין קידש החדש אלא בעשרה ׳ רבי בא רבי יסא בשם רבי יוחנן נאמר כאן עדה ׳ ונאמר להלן עד מתי לעדה הרעה הזאת ׳ מה עדה האמורה להלן עשרה אף כאן עשרה אמר רבי סימון נאמר כאן תוך ׳ ונאמר להלן ויבאו בני ישראל לשבור בתוך הבאים מה תוך שנאמר להלן עשרה ׳ אף כאן עשרה ׳ אמר ליה רבי יוסה בי רבי בון אם מתוך את למד סגין אינון ׳ אלא נאמר כאן בני ישראל ונאמר להלן בני ישראל מה להלן עשרה אף כאן עשרה ׳ ובקרקעות תשעה וכהן ׳ כנגד עשרה כהנים האמורים בפרשה ׳ ויהיו כולם כהנים ׳ ריבוי אחר ריבוי למעט. ויהיו כולם ישראל ׳ אין הפרשה יוצאה בלא כהן ׳ עד כדון במקדיש גופה של שדה ׳ אמר דמי שדו עלי נשמעינה מן הדא ערכים המיטלטלין בשלשה ׳ ויש ערכים שאינן מיטלטלין ׳ רבי יעקב בר

perficiet: Non legunt in lege pauciores quam decem; Si incipiant decem, & exeant, eorum pars perficiet; Non dimittunt in propheta pauciores quam decem; Si incipiant decem, & exeant, eorum pars perficiet: Et de omnibus dictum est: *Et qui dereliquerunt Dominum consumentur*. Non faciunt stationem, & consessum: State honorati, considete honorati septies: Non dicunt benedictionem lugentium, & sponsorum: Traditio: Recitant benedictionem sponsorum toto septiduo. R. Hieremias putat dicendum quod faciant egredi sponsam toto septiduo: Respondit illi R. Jose: Atqui extat traditio: R. Chijah dicit: Benedictio lugentium toto septiduo: Tu non potes dicere, quod faciant egredi mortuum toto septiduo: Quid nunc? Sicut hoc loco lætabitur cum eo, ita pariter ibi consolabitur cum eo; Sicut ibi commemorant, ita pariter hoc loco commemorant: Est qui docet, quod lugentes non adscendunt in computum; & est qui docet, quod lugentes adscendant in computum: Dicit R. Abuna: Qui dicit: Lugentes non adscendunt in computum: Dicit R. Abuna: Qui dicit: Lugentes non adscendunt in computum; intelligendum est de lugentibus ipsius mortui; Qui dicit: Lugentes adscendunt in computum: Intelligendum est de lugentibus alterius mortui: Atqui extat traditio: Et egreditur, ut consolationem accipiat, at non ut consoletur: Traditio Samuelis: Non sanctificatur novilunium nisi a decem. R. Ba, R. Isa nomine R. Jochanan; Memoratur hic *congregatio*; & ibi dictum est: *Quandiu congregationem malam istam*? Sicut congregatio ibi dicta constat decem, ita pariter hoc loco decem: Dicit R. Simon. Dictum est hoc loco: *In medio*; & dictum est ibi: *Et venerunt filii Israel ad emendum frumentum de medio venientium*. Sicut ibi sunt decem, ita pariter hoc loco decem. Respondit illi R. Jose discipulus R. Bon: Si ex תוך tu percipis, multi illi sunt. At dictum est hoc loco *filii Israel*; & dictum est ibi *filii Israel*; sicut ibi decem, ita pariter hoc loco decem; Et in fundis novem & sacerdos, contra decem sacerdotes memoratos in sectione: Si fuerint omnes sacerdotes: Inclusio post inclusionem excludit: Si fuerint omnes Israelitæ: Sectio non producitur sine sacerdote: Hactenus de eo, qui sanctificaverit ipsum agrum: Si dicat: Pretium agri mei super me: Hinc eruitur: Æstimationes rerum mobilium fiunt a tribus; At sunt æstimationes, quæ

אחא רבי שמעון בר אבא בשם רבי חנינה האומר הרי ערכי עלי ובא לסדרו מן הקרקע שמין לו בעשרה. מן המטלטלין שמין לו בשלשה . האומר חרי ערכי עלי אינו כאומר דמי שרי עלי . אבל אם אמר הרי עלי מאה מנה להקדש שמין לו בשלשה לכשיעשי נידון בהשג יד . תני עברים ושפחות ומיטלטלין אין להם איגרת ביקורת. מהו איגרת ביקורת. רבי יודה בר פזי אמר אכרזה . עולא ברבי ישמעאל אמר עברים שלא יברחו . שטרות ומיטלטלין שלא יגנבו . רבי בא בר כהן בעא קומי רבי יוסה לית הדא אמרה שעבדים נפדים בשלשה . אמר ליה אין . אמר ליה והא תנינן ובקרקעות תשעה וכהן ואדם כיוצא בהם . אמר ליה אדם דהכא בן חורין הוא . חיננא בר שלמיה בשם רב אתא עובדא קומי רבי ובעא מיעבד כרבנן. אמר לו רבי לעזר בן פרטא בן בנו של רבי לעזר בן פרטא רבי לא כך לימדתני בשם זקיניך אלא אם כן עשו איגרת ביקורת . וחזר ביה ועבד כרבן שמעון בן גמליאל.

הלכה ה רבי בא בריה דרבי חייה בר בא בשם רבי יוחנן היה קורא בתורה ונשתתק זה שהוא עומד תחתיו יתחיל ממקום שהתחיל הראשון . אין תימר ממקום שהפסיק הראשונים נתברכו לפניהן ולא נתברכו לאחריהם . האחרונים נתברכו לאחריהם ולא נתברכו לפניהם וכתיב תורת יהוה תמימה. שתהא כולה תמימה. היתה הפרשה של חמשה פסוקים קורא את כולה. לא עשה כן אלא קרא שלשה זה שהוא עומד תחתיו צריך לקרות שני פסוקים האחרונים ושלשה מפרשה האחרת לא עשה כן מהו שיעכב רבי יונה ורבי יוסה סלקון מיחמייה אפיו לאחוי דיהודה בר תמוזה קריביה דרבי יוסה בן חנינה בכנישתא דסובנייא והוה תמן רבי ירמיה ועכב . אמר רבי יונה לרבי יוסה וכופין . אמר ליה והא רבך מעכב. רבי ירמיה רבי שמעון שרה . רבי חיננא בר אנדריי בשם רבי זכיי דכבול טעה בין תיבה לתיבה מחזירים אותו . אמר רבי ירמיה לרבי

quæ non ſunt res mobiles. R. Jacob bar Acha, R. Simeon bar Aba nomine Rabi Chanina: Si dicat: Ecce æſtimatio mea ſuper me; & veniat juxta ordinem ſuum ex fundo: Æſtimant illi in decem; Ex rebus mobilibus, æſtimant illi in tribus: Qui dicit: Ecce æſtimatio mea ſuper me; non eſt ſimilis illi, qui dicit: Pretium agri mei ſuper me. At ſi dicat: Ecce ſuper me centum minæ pro ſanctuario; Æſtimant illi in tribus; ſi enim diteſcat, judicabitur juxta facultatem ſuam. Traditio. Servis, & ancillis, & rebus mobilibus non ſunt literæ proclamationis. Quid ſunt literæ proclamationis? R. Juda bar Pazi dicit: Proclamatio: Ela bar Rabi Iſmael: Servi ne fugiant, contractus, & res mobiles ne furto ſurripiantur. Rabi Ba bar Coen quæſivit coram R. Joſe: Poteſne dici, quod ſervi redimantur in tribus? Reſpondit; maxime: Dixit illi: Atqui legimus: Et in fundis nivem, & ſacerdos & homo his ſimilos. Reſpondit: Homo, de quo agitur, eſt liber: Chinna bar Scialmia nomine Rab: Allatum fuit factum coram Rabi, & voluit ut fieret juxta mentem ſapientum. Dixit illi R. Elieſer ben Prata nepotis R. Elieſer filii Prata. Rabi non ita nos docuiſti juxta mentem tuorum ſeniorum; at poſtquam fecerunt literas proclamationis; iterum faciet juxta mentem Raban Simeonis ben Gamaliel.

Conſtitutio V. R. Ba bar R. Chijah bar Ba, R. Chijah nomine R. Jochanan. Si legat in lege, & taceat, qui conſiſtit ejus loco, incipiet a loco, unde primus incepit: Si dicas a loco, ubi ceſſavit, priores ante ſe benedicentur, at poſt ſe non benedicentur, poſteriores poſt ſe benedicentur, at ante ſe non benedicentur: Atqui ſcriptum eſt: *Lex Domini perfecta:* Ut tota ſit perfecta: Si ſectio conſtat tribus verſiculis, leget totam; ſi non ita faciant, leget tres: Qui conſiſtit ejus loco, neceſſe eſt, ut legat duos verſiculos poſteriores, & tres ex altera ſectione: Si ita non faciat; quid? num impedit? R. Jonas, & Rabi Joſe adſcendit, ut inviſeret fratrem Jehuda bar Tamuza propinqui R. Joſe ben Chanina in congregatione Sicanienſi, & ibi erat R. Hieremias, & impediit. Dixit R. Jonas τῷ R. Joſe: Et cogunt: Dixit illi: Ecce magiſter tuus impedit. R. Hieremias, R. Simeon: Permiſit R. Chinna bar Andrai nomine R. Zachai ex Chabul; ſi erret inter vocem & vocem, faciunt eum repetere. Dixit R. Hieremias τῷ R. Zehera: Et ſic fecerunt? Reſpondit: Tu

זעורה ועבדין כן אמר ליה ואריין את לזו. אפילו טעה בין אם לואם מחזירים אותו · רבי שמעון ספרא דטברנת אמרון ליה בני קרתיה קטע בריביריא דיקרונן בגינן. אתא שאל לרבי חנינה אמר ליה אין קטעין רישך לא תשמע לון · ולא שמע לון ושרון ליה מן ספרותה . בתר יומין נחת להכא קם עימיה רבי שמעון בן יוסינה . אמר ליה מה את עביד בההוא קרתך · ותני ליה עובדא . אמר ליה ולמה לא שמעת לון. אמר ליה ועבדין כן. אמר ליה ולינן מקטעין לון בסידרא . אמר ליה ולינן חזרין וכללין לון · אמר רבי זעורה אילו הוה ההוא ספרא ביומוי מניתיה חכים . רב אמר כגון הוי רב את יוצרו · מדלגין בנביא ואין מדלגין בתורה מדלגין בנביא אין מדלגין מנביא לנביא. ובנביא של שנים עשר מותר. אין מדלגין בתורה. רבי ירמיה בשם רבי שמעון בן לקיש שא'ן גולים ספר תורה ברבים · רבי יוסה בעי הנע עצמך שהיתה פרשה קטנה · אמר ליה כדי שישמעו את ישראל התורה על סדר · והא תנינן קורא אחרי מות ואך בעשור · שנייא היא שהוא סדרו של יום · תדע לך דאמר רבי שמעון בן לקיש בכל מקום אינו קורא על פה והכא קירא על פה . רבי יוסה מפקד לבר עולא חזנא דכנישתא דבבלייא כד דהיא הדא אורייא תהוי גוילא אחורי פרוכתא כד דאינון תרתיי תי מייבל חדא ומייתי חדא עד היכן . אמר רבי אחא כגון פרשת יהוידע כהן גדול.

הלכה ו   לא צורכה דילא הפורש את שמע הוא עובר לפני ההיבה והוא נושא את כפיו . רבי יוסי בן חנינה אמר כדי לזרזו . ואם היה קטן אביו או רבו עוברין על ידו · והא תנינן קטן לא יפרוש את שמע . אמר רבי יודן כאן בשהביא שתי שערות . וכאן בשלא הביא שתי שערות.

הלכה ז   תמן תנינן סומא אינו גולה דברי רבי יהודה · ורבי מאיר אומר גולה . ושניהם מקרא אחד הם דורשים בלא ראות. רבי יהודה אומר לרבות את הסומא . רבי מאיר אומר פרט לסומא . והכא תנינן כל שלא ראה מאורות מימיו · לא יפרוש את שמע . הא אם ראה פורש. רבי חגיי בעא קומו רבי יוסה

Tu quoque ita? Vel si erret inter *si* & *si* faciunt eum repetere: R. Simeon scriba Tarbanat: Dixerunt illi: Incolæ suæ civitatis adscindunt verba, quæ legunt inter ea: Venit ad inquirendum a Rabi Chanina; dixit illi: vel si præcidant caput tuum, illis non auscultabis. Et illis non auscultavit; Et remiserunt eum a suo scribatu: Post aliquot dies illuc descendit, stetit cum eo R. Simeon ben Josina, dicens: Quid fecisti in tua civitate: Et narravit ei factum: Dixit ei: Cur illis non auscultasti? Respondit: Et sic fecisti? Nos quoque præcidimus in Academia: Dixit illi: Nos quoque repetimus, & includimus. Dicit R. Zehera: Si fuisset scriba in diebus suis constituissem illum sapientem: Rab dicit: Simile esset sicut dicitur: *Væ qui contendit cum formatore suo*. Transiliunt in propheta, at non transiliunt in lege: transiliunt in lege, at non transiliunt de propheta in prophetam; In libro duodecim prophetarum licet. Non transiliunt in lege. R. Hieremias nomine R. Simeonis ben Lakisch; quia non detegunt librum legis in loco publico: R. Jose dicit: Considera, quando sit sectio parva. Respondit: Ut audiant Israelitæ legem ex ordine. Atqui legimus: Legebat: *Post mortem*. *Et tantummodo in decimo:* Diversum est, quia erat ordo diei. Scito, quod dicit Rabi Simeon ben Lakisch: Nunquam leget oretenus; Et hoc loco leget oretenus? R. Jose præcepit filio Ela ministro congregationis Babyloniensis: Lex si convoluta sit post velum, quando erant duo, alter alteram, & alter alteram portabat. Quandiu? Dicit R. Acha; Sicut sectio Jojada sacerdotis magni.

Constitutio VI. Non est necesse: Qui dividit orationem Audi, ipse pertransit ante arcam, & ipse elevat manus suas: R. Jose ben Chanina dicit: ut sit expeditus: Si fuerit puer, ejus pater & magister id munus obeunt vice ipsius. Atqui legimus. Puer non dividit orationem Audi: Dicit R. Jodan: Hoc loco intelligitur, quando eduxerit duos pilos; & ibi quando non eduxerit duos pilos.

Constitutio VII. Ibi legimus. Cœcus non convolvet: verba R. Jehuda: At Rabi Meir dicit: Convolvet: Et ambo unum textum exponunt: *Non videndo*. Rabi Jehuda dicit: Ad includendum cœcum: R. Meir dicit: Ad excludendum cœcum: Et hoc loco legimus: Qui non viderit luminaria a diebus suis: Non dividet orationem Audi: At si videat, dividet. R. Haggæus quæsivit R. Jose: Di-

מחלפה שיטתיה דרבי יהודה תמן הוא.
אמר פרט . והכא הוא אמר לרבות.
אמר רבי חנניה בריה דרבי הילל ביושב
בבית אפל היא מתניתא . כך אנו אומר
היושב בבית אפל לא יפרוש את שמע .
ברם הכא בלא ראות לרבות את הסומא:

הלכה ח תני ובפניו . והא תני
אם היה דש בעירו מותר . רבי נפתלי
הוות אצבעתיה עקימה אתא שאיל לרבי
מנא אמר ליה מכיון שאתה דש בעירך
מותר . רב חונא הוה מעבר זלדקן . והא
תני אם היה דש בעירו מותר . אמר רבי
מנא רגליה הוי סניך שלא יהו אומרים
ראינו קטן נושא את כפיו. אמר רבי יוסה
זאת אומרת שאסור להסתכל בכהנים
בשעה שהם מברכים את ישראל . אמר
רבי חגיי כלום אמרו אין מסתכלים לא
מפני הסיע דעת. משה דאנא מסתכל ולא
מסע דעתי.

הלכה ט תנה רבי יוסי בן ביבי
תפילין מרובעות שחורות הלכה למשה
מסיני.

הלכה י האומר יברכוך טובים .
שתי רשויות . רבי פינחס בשם רבי סימון
כקורא תיגר על מדותיו של הקדוש ברוך
הוא . על קן ציפור הגיעו רחמיך ועל
אותו האיש לא הגיעו רחמיך . רבי יוסי
בשם רבי סימון בנותן קצבה על מידותיו
של הקדוש ברוך הוא עד קן ציפור הגיעו
רחמיך. אית תניי תני עד . אית תניי תני
על . מאן דאמר על מסייע לרבי פינחס .
מאן דאמר עד מסייע לרבי יוסה . אמר
רבי יוסה בי רבי בון לא עבדין טבאות
שהם עושים מדותיו של הקדוש ברוך הוא
רחמים אילין דמתרגמין עמי בני ישראל
כמה דאנן רחמים בשמייא כן תהוון
רחמנין בארעא תורתא או רחילא יתה
וית ברא לא תכסון תרוייהון ביומא חד
לא עבדין טבאות שהם עושים גזירותיו של
הקדוש ברוך הוא רחמים . מודים מודים
משתקין אותו . אמר רבי שמואל בר רב
יצחק כי יסכר פי דוברי שקר . הדא דאת
אמר בציבור . אבל ביחיד תחנונים הם .
ורכוותה אמן אמן . שמע שמע .

Diversa est sententia R. Jehuda: Ibi dicit: Ad excludendum; & hic dicit ad includendum. Dicit R. Chananjah bar R. Hillel: De eo qui sedet in domo tenebrosa Misna loquitur: Sic nos dicimus, qui sedet in domo tenebrosa non dividet orationem Audi: Profecto hoc loco: *Non videndo*; ad includendum cœcum.

Constitutio VIII. Traditio: Et in facie sua: Atqui extat traditio: Si fuerit consuetum in sua civitate, licitum est: R. Nephtali habebat digitos contortos, venit ad consulendum R. Mena; Dixit illi; Postquam tibi consuetum est in civitate tua, licitum est. R. Huna: Si ministret raram barbam habeat: Atqui extat traditio. Si consuetum fuerit in civitate sua, licitum est: Dicit R. Mena: R. Huna removebat raram barbam habentem; ne dicerent, vidimus puerum elevantem manus suas. Dicit R. Jose: Hoc dicit, quod sit interdictum contemplari sacerdotes, quo tempore benedicunt Israel: Dicit R. Haggæus: Fortasse hoc dicunt; quod non contemplentur, ne mens alienetur. Mose: Ego contemplatus sum, & non alienata est mens mea.

Constitutio IX. Docet R. Jose ben Bibi; quod quadraturæ Thephilin sint nigræ sit constitutio Mosis ex monte Sinai.

Constitutio X. Si dicat: Benedicant tibi boni. Duæ potentiæ. R. Pinchas nomine R. Simeonis; Qui ita legit, contendit de proprietatibus Dei S. B. Super pullum avis adveniant misericordiæ tuæ, at super virum istum non adveniant misericordiæ tuæ. R. Jose nomine R. Simeonis: Quasi assignet determinationem super proprietatibus Dei S. B. Usque ad pullum avis perveniant misericordiæ tuæ: Est qui docet עד *ad*. Est qui docet על *super*: Qui dicit *super* favet תו׳ R. Pinchas; qui dicit *ad* favet תו׳ R. Jose. Dicit R. Jose discipulus R. Bon: Non recte faciunt, qui faciunt proprietates Dei S. B. in misericordias. Isti sunt qui interpretatur; Popule meus filii Israel, sicut nos sumus misericordes in cœlo, ita pariter vos sitis misericordes in terra: Vaccam aut ovem; Ipsam, & filium ejus non mactabitis ambas in die uno: Non recte faciunt, qui faciunt decreta Dei S. B. in misericordias: Confitentes, confitentes. Faciunt eum silere: Dicit R. Samuel bar R. Isaach: Claudatur os, qui loquitur mendacium. Quod dicis intelligendum est in cœtu; At in privato sunt illæ deprecationes; Et similiter amen, amen, audi, audi:

Et

תורגמן שהוא עומד לפני חכם אינו רשאי לא לשנות ולא לבנות ולא להוסיף אלא אם כן היה אביו או רבו . רבי פרת הוה אמורא דרבי יסא מילין דשמע מן אבוי הוה אמר כך אמר רבי בשם אבא . מילין דלא שמע מן אבוי הוה אמר כן אמר רבי בשם רבי לעזר . בר ישיטא הוה אמורא דרבי אבהו אחא מילין דשמע מן אבוי הוה אמר כן אמר רבי בשם אבא . מילין דלא שמע מן אבוי הוה אמר כן אמר רבי בשם רבי חיננה . רבי מנא כד דהוה מורי בחבורתה מילין דשמע מן אבוי בביתא הוה אמר כן אמר רבי בשם רבי יונה . מילין דשמע מן אבוי בבית וועדא הוה אמר כן אמר רבי יונה . המכנה בעריות . בעריתא דאבוי . ובעריתא דאימיה . מזרעך לא תתן להעביר למולך . מן זרעך לא תתן לא עברא בארמיותא . תני רבי ישמעאל זה שהוא נושא ארמית ומעמיד ממנה בנים מעמיד אויבים למקום.

הלכה יא כתיב אשר חכמים יגידו לא כחדו מאבותם . מה שכר נטלו על כך . להם לבדם נתנה הארץ ולא עבר זר בתוכם . איזהו מעשה ענל השני . רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי מתשובה שהשיב משה את אהרן עד כי פרעה אהרן לשמצה בקמיהם . חנניה בר שלמיה בשם רב מתשובה שהשיב אהרן את משה עד כי פרעה אהרן לשמצה בקמיהם . רבי אחא בשם רבי בא ומחא יהוה ית עמא על אשר עשו את העגל אשר עשה אהרן . רבי מר עוקבן בשם רבנן דתמן לא דומה נגאי יחיד בציבור לנגאי ציבור בציבור . ואתייא כהיא דאמר רבי חלבו בשם רב חונה ברכות כהנים נקראות ולא מיתרגמות . רבי בא בר כהן בעא קומי רבי יוסה מה טעמא אמר ליה כה תברכו. לברכה ניהנה לא ניתנה לקריאה.

הלכה יב אין מפטירין במרכבה . ורבי יהודה מתיר . רבי אליעזר אומר אין מפטירין בהודע את ירושלם את תועבותיה מעשה באחד שהפטיר בהודע את ירושלם את תועבותיה . אמר לו רבי אליעזר ילך

Et interpres, qui consistat coram sapiente, non habet facultatem immutandi, considerandi, & addendi, nisi si fuerit ejus pater, aut magister: R. Pedath: Hoc erat dictum R. Isa; Quæ audiebat a patre suo, dicebat: Sic dicit Rabi nomine patris. Quæ non audierat a patre suo; dicebat: Sic dicit Rabi nomine R. Elieser. Bar Iscitha: Hoc erat dictum R. Abau Acha: Quæ audierat a patre suo, dicebat: Sic dicit Rabi nomine patris: Quæ non audierat a patre suo, dicebat: Sic dicit Rabi nomine R. Chinna. R. Mena quando docebat in platea quæ audierat a patre suo in domo, sic dicebat: Sic dicit R. nomine R. Jona. Quæ audierat a patre suo in domo congregationis, dicebat: sic dicebat R. Jona. Qui paraphrastice exponit incestum; incestum patris sui, & incestum matris sui: *De semine tuo non dabis ad traducendum ante Molech*: De semine tuo non dabis ad traducendum ad gentem Aramæam. Traditio. Rabi Ismaelis: Qui nubit Aramææ, & ex ea constituat filios, statuit inimicos Deo.

Constitutio XI. Scriptum est: *Quod sapientes confitentur, & non abscondunt patres suos*. Quam mercedem hac de causa accipiet? *Ipsis solis data est terra, & non transibit per eam alienus*. Quodnam fuit opus vituli secundum? R. Simon nomine R. Jehosua ben Levi, ex responso, quod respondit Mose τῷ Aharon: *Otiosum enim eum reddiderat Aharon ad infamiam inter insurgentes in eos*. Chananjah bar Scialamiah nomine Rab: Ex responso, quod respondit Aharon Mosi: *Otiosum enim eum reddiderat Aharon ad infamiam, inter insurgentes in eos*. Rabi Acha nomine R. Ba: *Et percussit Dominus populum, quia fecerunt vitulum quem fecit Aharon*. R. Mar Akiban nomine sapientum: Non est similis ignominia privati in cœtu ignominiæ cœtus in cœtu: Et adducitur juxta id quod dicit R. Cholbo nomine R. Huna. Benedictiones sacerdotum recitantur, at non exponuntur. R. Ba bar Choen quæsivit coram R. Jose; qua de causa? Respondit: Quia sic dictum est: *Sic benedicetis*: Ad benedicendum datæ sunt, at non datæ sunt ad legendum.

Constitutio XII. Non dimittunt in curru. At R. Jehuda permittit. Rabi Elieser dicit: Non dimittunt in sectione, ubi dicitur: *Fac notas Hierosolymis abominationes suas*. Narratur de quodam, qui dimisit in sectione: *Fac notas Hierosolymas abominationes suas*. Dixit illi R. Elieser: Abeat iste vir, & notas faciat

אותו האיש וירע בתועבותיה של אמו . ובדקו אחריו ונמצא ממזר . ודא מזוזה יהבין לה היכא . רבי זעורה רב יהודה בשם שמואל משלשו ונותנו בתחילת שליש העליון . רבי חלבו בשם רב חונה חוצה את הפתח ומשלשו ונותנה בסוף שליש התחתון . מה ביניהון מקום מזוזה ביניהון . בר טברי שאל לרבי יצחק הגע עצמך שהיה שער גבוה . אמר ליה נותנה כנגד כתיפיו . בית מדרשיה דרבי חנינה עביד כן . רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק בית מזוזתו של רבי היה עשוי כמין נגר . תליה ברלת סכנה שאין בה מצוה חקק בראש המקל והניחו במקום שאינו ראוי לו סכנה שאין בה מצוה . רבי בא בשם רב יהודה ואפילו לא סמרו . והא תני והוא שמסרו . אמר רבי יוסה והוא שייחדו לכן . של בית מלון היו עושין כן בפולמסיות . שמואל אמר נתנה לפנים מטפח פסולה . רבי זעורא בשם שמואל צריך שיהא שמע שלה רואה את הפתח : רבי ירמיה בשם רבי זעורה כיני מתניתא ציר שיש לו שני פתחים נותן על איזה מהן שירצה . היאך שמע שלה רואה את הפתח . בית שיש לו שני פתחים נותן ברגיל . היו שניהם רגילין נותן בחזית היו שניהם חזית נותן על איזה מהן שירצה פתח שהוא פתוח לגג ולגינה . הרי הוא כפתוח לחיל דברי רבי יוסה בי רבי יהודה וחכמים אומרים הרי הוא כפתוח לשוק הדר בחוצה לארץ והדר בפונדקי ארץ ישראל שלשים יום אינו צריך ליתן מזוזה יותר מיכן צריך ליתן מזוזה. הדר בבורגניז שלשים יום צריך ליתן מזוזה . השוכר בית ישראל צריך ליתן מזוזה. השוכר בית מנוי צריך ליתן מזוזה . וכשהוא יוצא נוטל . ובשל ישראל אסור לעשות כן . רבי יעקב בר אחא בשם רבי יאשיה מפני מעשה שאירע . מעשה באחד שנטל והיה קובר את בניו . הדר בפונדקי חוצה לארץ שלשים יום אינו צריך ליתן מזוזה . אם נתן לא יטול . רבי יעקב בר אחא בשם בשם רבי יאשיה מפני מעשה שאירע .

ciat abominationes matris suæ: Et perscrutati sunt de illo, & inventus est spurius: Et hæc Mesusa ubi statuetur? R. Zehera, R. Jehuda nomine Samuelis: Dividat portam in tres partes, & ponat in principio tertiæ partis superioris. R. Cholbo nomine R. Huna; Extra portam, & connectat, & ponat in fine tertiæ partis inferioris: Quænam est differentia inter eos? De loco Mesusa est differentia inter eos. Bar Tiberi quæsivit a R. Isaach: Considera, quod sit porta alta: Respondit: Ponatur contra ejus latus: Academia Rabi Chanina ita fecit. R. Hieremias nomine R. Samuelis bar R. Isaach: Locus Mesusa R. Chijah factus fuit instar vectis: Si appendantur valvæ, periculum est ne sit in ea præceptum. Si exculpat in summitate baculi, & ponat in loco, qui non sit conveniens, periculum est ne sit in ea præceptum. Rabi Ba nomine Rabi Jehuda: vel si non custodiat: Atqui extat traditio: Dummodo custodiat. Dicit R. Jose: Dummodo ita dedicet: Domestici Malvan sic faciebant in bellis: Samuel dicat. Si statuatur intra clavem, est illegitima. R. Zehera nomine Samuelis: Necesse est ut sectio Audi respiciat portam. Rabi Hieremias nomine R. Zehera; Ita se habet Misna: Si in cardine fuerint duæ portæ, imponet in quo maxime libuerit: Quomodo? ut sectio Audi respiciat portam. Si in domo fuerint duæ portæ, ponat in ea, quæ magis fuerit usitata. Si fuerint ambæ usitatæ, ponat in ea, quæ videtur. Si ambæ videantur statuet in qua maxime libuerit: Si porta aperta fuerit in tectum, & in hortum; Ecce consideratur quasi sit aperta in antemurale; Verba R. Jose discipuli R. Jehuda. Et sapientes dicunt, consideratur, quasi sit aperta in forum. Si habitet in regione extra terram, & habitet in hospitio terræ Israel triginta dies, non est necesse, ut statuat Mesusa; Si fuerit amplius, necesse est ut statuat Mesusa. Si habitet in tuguriis triginta dies, necesse est ut statuat Mesusa; si locet domum Israelitæ, debet statuere Mesusa; si locet domum a gentili, debet statuere Mesusa: Et quando abibit, auferet: At in domo Israelitæ vetitum est ita facere. R. Jacob bar Acha nomine R. Josia propter casum, qui contigit: Narratur de quodam, qui removit Mesusa, & sepeliit filium suum Si habitet in diversorio extra terram triginra dies, non est necesse, ut statuat Mesusa; Si statuat, non auferet. R. Jacob bar Acha nomine R. Josia

מעשה באחד שנטל והיה קובר את בניו ׃ חולדת המולים חייבת במזוזה ׃ חלון שהוא ארבעה על ארבעה שעברים יושבים שם ומניפין לרבוניהם חייבים במזוזה ׃ לולים אילו על גב אילו חייבין במזוזה ׃ הם דו דרס אסקופתה ארעייתא ׃ רבי יוסי הוה מצטער דלא חמא לולא דרבי אילעא דהוה עביד מן דעתהון דכל רבנן ׃ תפילה ומזוזה מי קודם ׃ שמואל אמר מזוזה קודמת ׃ רב חונה אמר תפילה קודמת ׃ מה טעמיה דשמואל שכן היא נוהגת בימים טובים ובשבתות ׃ מה טעמא דרב חונה שכן היא נוהגת בספרשי ימים והולכי מדברות׃ מתניתא מסייעה לשמואל תפילה שבלת עושים אותה מזוזה ׃ מזוזה שבלת אין עושין אותה תפילין ׃ למה שמעלין בקודש ולא מורידין׃

propter casum, qui contigit: Narratur de quodam, qui abstulit, & sepeliit filium suum. Conclave circumcidendorum non obligatur ad Mesusa: Fenestra, quæ pateat quaquaversum quatuor cubitos, in qua consistunt servi, ut ventilent dominis suis, obligatur ad Mesusa: Columbaria, alterum alteri imposita, obligantur ad Mesusa; Ista sunt, quorum limen calcat terram. R. Jose dolebat eo quod non viderit columbarium R. Ela, quod constructum erat juxta mentem omnium sapientum; Thephila, & Mesusa, quænam præcedit? Samuel dicit: Mesusa præcedit: R. Huna dicit: Thephila præcedit: Quænam est ratio Rabi Samuelis? Eo quod observetur in diebus festis, & in Sabbathis: Quænam est ratio R. Huna? Eo quod observetur in navigantibus, atque itinerantibus Misna favet Samueli: Si Thephila atteratur, eam faciunt Mesusa; Si Mesusa atteratur, eam non faciunt Thephilin: Qua de causa? Quia adscendunt in sanctitate, at non descendunt.



AD-



ADDITAMENTA AD TRACTATUM

De Sacrificio solenni.

NUNC PRIMUM

A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א הטמא פטור מן הראיה שנאמר ובאתם שמה ואבאתם שהה בראוי ליכנם לעזרה יצא טמא שאין ראוי ליכנס לעזרה יוחנן בן דהבאיי אמר משם רבי יהודה אף הסומא שנאמר יראה פרט לסומא השי' רבי על דברי רבי יוחנן בן דהבאיי הכריעו חכמים לסייע דברי רבי יהודה.

ב וחנה לא עלתה כי אמרה לאישה עד יגמל וגומר . קטן אינו צריך לאמו חייב בסוכה קטן שצריך לאמו יוצא בעירוב אמו ושאינו צריך לאמו מערבין

CAPUT PRIMUM.

I. Immundus liber est a comparitione: Dictum est enim: *Et advenies illuc; Et adducetis illuc*. Qui idoneus sit, ut ingrediatur in atrium; Excluditur immundus, qui non est idoneus, ut ingrediatur in atrium: Jochanan ben Dahavai dicit nomine R. Jehuda: Etiam cœcus: Dictum est enim: *Et comparebit*. Excludit cœcum: Opponit Rabi ad verba Jochanan ben Dahavai; & præponderant sapientes, ut confirment verba R. Jehuda.

II. *Et Anna non adscendit, quia dixit viro suo; donec ablactetur &c.* Puer, qui opus non habeat matre sua obligatur ad tabernaculum. Puer, qui opus habeat matre sua, satisfacit debito suo mixtura matris suæ; Sin autem non

עליו מזון שתי סעודות בערובי תחומין יודע לנענע חייב בלולב יודע להתעטף חייב בציצית יודע לדבר אביו מלמדו שמע ותורה ולשון קדש ואם לאו ראוי לו שלא בא לעולם יודע לשמור תפלין אביו לוקח לו תפלין.

ג ביצד בודקין אותו מטבילין אותו ונותנים לו חולים לשם תרומה יודע לשמור גופו אוכלים על גופו טהרות יודע לפרוש חולקו חולקים לו על הגורן יש בו דעת לישאל ספיקו ברשות היחיד שמא ברשות הרבים טהור יודע לשחוט שחיטתו כשרה יכול לאכול כזית דגן פורשים מצואתו וממימי רגליו ארבע אמות כזית צלי שוחטים עליו את הפסח רבי יהודה אומר לעולם אין שוחטין את הפסח עליו אלא אם כן יודע הפרש אכילה אמר לו איזו היא הפרש אכילה כל שנותנין לו ביצה ונותנה אבן וזורקה.

ד תינוקות שהביאה שתי שערות חייבת בכל מצות האמורות בתורה או חולצת או מתיבמת וכן תינוק שהביא שתי שערות חייב בכל מצות האמורות בתורה ראוי להיות בן סורר ומורה נתמלא זקנו ראוי ליעשות שליח צבור לעבור לפני התבה ולישא את כפיו אבל אין חולק בקדשי מקדש עד שיביא שתי שערות רבי אומר אני עד שיהא בן שנה שנאמר ויעמידו את הלוים מבן עשרים שנה שנאמר ויעמידו את הלוים מבן עשרים שנה ומעלה לנצח על מלאכת בית יהוה.

ה בית שמאי אומרים מרובה מדת הראייה ממדת חגיגה ראייה כולה לגבוה מה שאין כן בחגיגה בית הלל אומרים מרובה מדת חגיגה ממידת ראייה חגיגה נוהגת לפני דבור ולאחר דבור מה שאין כן בראייה.

ו שלש מצות נוהגות בר״ל אלו אלו הן ראייה חגיגה ושמחה יש בראייה

opus habeat matre sua, miscent pro eo alimentum duorum conviviorum in mixturis terminorum. Si sciat agitare, obligatur ad palmam, si sciat se velare, obligatur ad fimbriam, si sciat loqui, ejus pater docebit illum orationem Audi, & legem, & linguam sanctam; si minus, melius esset illi, ut non venisset in mundum; Si sciat custodire Thephilin, ejus pater illi comparabit Thephilin.

III. Quomodo illum perscrutantur? Faciunt eum lavare, eique dant profana nomine separationis; si sciat custodire corpus suum, eum cibant puritate; Si sciat separare partem suam, separare, separant illi ex area; Si sciat interrogare, ejus dubium in loco privato, est immundum, in loco publico est mundum; Si sciat mactare, ejus mactatio est legitima; Si possit comedere quantitatem olivæ ex tritico, se removent ab ejus stercore, & urina quatuor cubitos; Si possit comedere quantitatem olivæ ex assato, mactant pro eo Pascha; R. Jehuda dicit: Nunquam pro eo mactant Pascha, nisi quando sciat distinguere cibum: Dixit illi: Quænam est hæc distinctio cibi? Quando ei dant ovum, & accipit, & lapidem, & projicit.

IV. Si puella eduxerit duos pilos, obligatur ad omnia præcepta, quæ memorantur in lege, sc. ad discalceationem, & ad leviratum: Puer si eduxerit duos pilos, obligatur ad omnia præcepta quæ memorantur in lege; & conveniens est ut reputetur filius contumax, & rebellis; Si impleatur ejus barba, idoneus est, ut fiat minister cœtus, ut incedat ante arcam, & elevet manus suas; at non est idoneus, ut partiatur in sanctitatibus sanctuarii, nisi quando eduxerit duos pilos: Rabi dicit: Ego dico; Donec sit filius viginti annorum: Dictum est enim: *Et statuerunt Levitas ætate viginti annorum, ut prævalerent super opere domus Domini*.

V. Schola Schamai dicit: Major est conditio sacrificii comparitionis, quam conditio sacrificii solennis; etenim sacrificium comparitionis totum offertur Deo, quod non ita fieri solet in sacrificio solenni: Schola Hillel dicit: Major est conditio sacrificii solennis, quam conditio sacrificii comparitionis; quia sacrificium solenne observatum fuit ante, & post allocutionem, quod non observatur in sacrificio comparitionis.

VI. Tria præcepta observantur in festo, sc. comparitio, sacrificium solenne, & læti-

מה שאין בשתיהם. ובחגיגה מה שאין כן בשתיהם ובשמחה מה שאין בשתיהם. ראייה כולה לגבוה מה שאין כן בשתיהם חגיגה נוהגת לפני דבור ולאחר דבור מה שאין כן בשתיהן שמחה נוהגת באנשים ובנשים ונוהגת כל שבעה מה שאין כן בשתיהם איזו היא ראייה אלו עולות הבאות לראיה איזו היא חגיגה אלו שלמים הבאים לחגיגה אם יש לו להביא מתוך ביתו הרי זה מביא ואם לאו משתתף הוא עם אחרים ובלבד שלא יפחות מכשעור זה וזה קרויין חגיגה.

ז אמר רבי שמעון בן אלעזר לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על עולות הבאות לעולם שלא יביא אלא מן החולים ועל שלמים הבאים בשאר ימות השנה שאם רוצה לסמוך מן המעשר סומך על מה נחלקו על חגיגת יום טוב עצמן שבית שמאי אומרים יביא הכל מן החולים ובית הלל אומרים יבא חובתו מן החולים ואם רצה לסמוך מן המעשר סומך ושאר כל ימות השנה יביא חובתו מן החולים.

ח ישראל יוצאים ידי חובתן בנדרים ונדבות ובמעשר בהמה כהנים בחטאת ואשם בבכור בחזה ובשוק אבל לא בעופות ולא במנחות נזיר יוצא באלו בין בשלו ובין בשל אחרים ובלבד שיאכל מן הזבח כל שבעה.

ט אין מביאים תודה בחג המצות מפני החמץ שבה ולא בעצרת מפני שהוא יום טבוח אבל מביא בחג הסוכות ויוצא בה ידי חובתו רבי שמעון אומר אין מביאים תודה בחג הסוכות שכל שבא בחג המצות בא בחג השבועות ובחג הסוכות תורה שאינה באה בחג המצות אינה באה לא בחג השבועות ולא בחג הסוכות רבי אליעזר ברבי שמעון אומר תורה באה בחג הסוכות ויוצא בה ידי

lætitia: Est in comparitione, quod non est in ambobus, & in lætitia, quod non est in ambobus; Sacrificium solenne totum offerebatur Deo; quod non observabatur in ambobus; sacrificium solenne observatum fuit ante & post allocutionem, quod non observatur in ambobus; Lætitia observatur in viris, & in fœminis, & observatur toto septiduo, quod non observatur in ambobus; Quodnam est sacrificium comparitionis? Ista sunt holocausta, quæ afferuntur in comparitione: Quodnam est sacrificium solenne? Ista sunt sacrificia pacifica, quæ afferuntur propter sacrificium solenne; Si haberet, ut afferret de domo sua, afferebat, si minus, se consociabat cum aliis, dummodo ne essent pauciores numero; & utrumque vocabatur Chagigah.

VII. Dicit R. Simeon ben Elieser: Non contendunt schola Schammai, & schola Hillel de holocaustis, quæ semper afferebantur; quæ non afferebantur nisi ex profanis, & de pacificis, quæ afferebantur in ceteris anni diebus; Etenim si vellet confidere in decima, confidere poterat: In quo dissentiunt? In sacrificio solenni ipsius diei festi; Etenim schola Schammai dicit: Adducet omne ex profanis; At schola Hillel dicit: Adducet debitum suum ex profanis; & si velit confidere in decima, confidere poterit; & reliquis anni diebus adducet debitum suum ex profanis.

VIII. Israelitæ satisfaciunt debito suo sacrificiis votivis, & spontaneis, & decima animantis; Sacerdotes sacrificio pro peccato, & sacrificio pro delicto, & primogenito, pectore, & armo, at non volucribus, neque muneribus: Nazyræus satisfacit his, sive sua sive aliorum sint, dummodo comedat de sacrificio toto septiduo.

IX. Non afferebant sacrificium Eucharisticum in festo azymorum, propter fermentatum, quod in eo erat, neque in festo Petecostes, quia erat dies mactationis; At poterit afferre in festo Tabernaculorum, atque eo satisfacit debito suo. R. Simeon dicit: Non offerebant sacrificium Eucharisticum in festo Tabernaculorum; Etenim omne, quod offertur in festo azymorum, affertur in festo Pentecostes, & in festo Tabernaculorum; Sacrificium Eucharisticum quod non affertur in festo Azymorum, non afferetur neque in festo Pentecostes, neque in festo Tabernaculorum: Rabi Elieser bar R. Simeonis dicit: Sacrificium Eucharisticum affertur in festo Tabernaculorum, & cum eo satisfacit debito suo respectu lætitiæ, at non satis-

חובתו משם שמחה ואין יוצא בה ידי חובה משם חגיגה.

י עבר הרגל ולא חג אינו חייב באחריותו על זה נאמר מעוות לא יוכל לתקון ונומר רבי שמעון בן מנסיא אומר גנב אדם יכול שיחזיר גניבו גזל יכול שיחזיר גזילו בא על אשת איש פסולה מתחת ידי בעלה יטרד והלך מן העולם ועל זה נאמר מעוות לא יוכל לתקון.

יא רבי שמעון בן יוחאו אומר אין אומרים בקרו גמל זה שמא יש בו מום בקרו חזיר שמא יש בו מום אין מבקרים אלא כל תמימים ואיזה זה תלמיד חכם שפירש מן התורה ועל זה נאמר מעוות לא יוכל לתקן ואומר לוה רשע ולא ישלם רבי יהודה בן לקיש אומר עליו הוא אומר כצפור נודדת מקינה ואומר מה מצאו אבותיכם בי על כי רחקו מעלי ונומר.

יב היתר נדרים פורחים באויר ואין להם על מה שיסמרו אבל חכם מתיר לפי חכמתו הלכות שבת חגיגות ומעילות בהררים תלויין בסערה מקרא מועט והלכות מרובות אין להם על מה שיסמכו מיכן היה רבי יהושע אומר צבתא בצבתא מתעברא צבתא קרמיתא מאי הות הא לוי ברייה הות הדינים העבודות הטהרות והטמאות והעיירות מוסף עליהם הערכים והחרמים וההקדשות מקרא מרובה מדרש והלכות מרובות יש להם על מה שיסמכו אבא יוסי בן חנן אומר אלו שמנה מיקצעי תורה גופי הלכות.

פרק שני

א אין דורשים בעריות בשלשה אבל דורשים בשנים ולא במעשה בראשית בשנים אבל דורשים ביחיד ולא במרכבה. ביחיד אלא אם כן היה חכם מבין מדעתו מעשה ברבן יוחנן בן זכאי שהיה רוכב על החמור והיה רבי אלעזר בן ערך מחמר אחריו אמר רבי שנה פרק אחד במעשה מרכבה אמר לו לא כן אמרתי לך מתחלה שאין שונים במרכבה ביחיד אלא

tisfacit debito suo respectu sacrificii solennis.

X. Si præterierit festum, & non obtulerit sacrificium solenne, non tenetur ad ejus compensationem: Hac de causa dictum est: *Perversum nequit corrigi &c.* R. Simeon ben Menasia dicit: Siquis furetur, potest fieri, ut restituat furtum suum; si rapiat, potest fieri, ut restituat rapinam suam; si congrediatur cum muliere nupta, reprobat eam marito suo, & ipse extruditur ex mundo; & hac de causa dictum est: *Perversum nequit corrigi.*

XI. R. Simeon ben Jochai dicit: Non dicunt: Explorarunt hunc camelum, ne fortasse in eo essent macula; Explorarunt hunc porcum, ne fortasse in eo esset macula; non explorant nisi omnia perfecta; & quinam hic est? Discipulus sapiens, qui se separavit ex lege: Et de hoc dictum est: *Perversum nequit corrigi*. Pariterque dictum est: *Mutuabitur peccator & non solvet*. R. Jehuda ben Lakisch dicit: *Sicut avis transmigrans de nido suo, sic vir qui derelinquit locum suum*. Pariterque dictum est: *Quid invenerunt patres vestri in me iniquitatis, quia elongaverunt a me?*

XII. Dissolutionem votorum dispellunt in aerem, neque illis est, quibus fulciantur; At sapiens dissolvit juxta sapientiam suam: Constitutiones Sabbathi, solennitatum, & prævaricationum sunt quasi montes appensi pilo. Textus exiguus, & constitutiones multæ; & non est illis, quibus falciantur: Hinc R. Jehosua dicebat: Forceps per forcipem facta est; Et forceps prima quomodo facta fuit? Creatura est: In judiciis, & ministeriis, in puritatibus, & in immunditiis & in scortationibus, adde his æstimationes, & anathemata, & sanctificationes, multus est textus, expositio, & constitutiones multæ, sunt illis quibus falciantur: Aba Jose ben Chanen dicit: Isti sunt octo anguli legis, & essentiales constitutiones.

C A P U T II.

I. NON exponunt incestus in tribus, at in duobus, neque opus creationis in duobus, sed exponunt cum uno, at non in curru nisi si fuerit sapiens, per se intelligens: Narratur de Raban Jochanan ben Zachai, qui equitabat super asino, & R. Eliéser ben Arach sequebatur post eum, dixit illi: Rabi lege caput unum in opere currus: Respondit illi: Nonne tibi dixi a principio, quod non legant in curru ne in uno quidem, nisi si fue-

אם בן היה חכם מבין מדעתו אמר לו מעתה ארצה לפניך אמר לו אמור פתח רבי אלעזר בן ערך ודרש במעשה מרכבה ירד רבן יוחנן בן זכאי מן החמור ונתעטף בטליתו וישבו שניהם על גבי אבן תחת הזית והרצה לפניו עמד ונשקו ואמר ברוך יהוה אלהי ישראל אשר נתן בן לאברהם אבינו שיודע להבין ולדרוש בכבוד אביו שבשמים יש נאה דורש ואין נאה מקיים נאה מקיים ואין נאה דורש אלעזר בן ערך נאה דורש ונאה מקיים אשריך אברהם אבינו שאלעזר בן ערך יצא מחלציך שיודע להבין ולדרוש בכבוד אביו שבשמים.

ב יוסי ברבי יהודה אומר רבי יהושע הרצה לפני רבן יוחנן בן זכאי רבי עקיבא הרצה לפני רבי יהושע חנניא בן חכינאי הרצה לפני רבי עקיבא.

ג ארבעה נכנסו לפרדס בן עזאי ובן זומא אחר ורבי עקיבה אחד הציץ ומת אחד הציץ ונפגע אחד הציץ וקיצץ בנטיעות ואחד עלה בשלום וירד בשלום בן עזאי הציץ ומת עליו הכתוב אומר מה יקר בעיני יהוה המותה לחסידיו בן זומא הציץ ונפגע עליו הכתוב אומר דבש מצאת אכול דייך ונומר אלישע הציץ וקיצץ בנטיעות עליו הכתוב אומר אל תתן את פיך לחטיא את בשרך ונומר רבי עקיבא עלה בשלום וירד בשלום עליו הכתוב אומר משכני אחריך נרוצה ונומר.

ד משלו משל למה הדבר דומה לפרדס של מלך ועלייה בנוייה על גביו מה עליו על אדם להציץ ובלבד שלא יזוז את עיניו ממנו. ועוד משלו משל למה הדבר דומה לאיסתרא העוברת בין שני דרכים אחד של אור ואחד של שלג הטה לכאן נכוה באור הטה לכאן נכוה משלג מה עליו על אדם להלך באמצע ובלבד שלא יהא נוטה לא לכאן ולא לכאן.

ה מעשה ברבי יהושע שהיה מהלך באסתרטא והיה בן זומא בא כנגדו הגיע אצלו ולא נתן לו שלום אמר לו מאין לאין בן זומא אמר לו צופה הייתי

si fuerit sapiens, & per se intelligens? Dixit illi: Exponam igitur coram te: Respondit: Dic: Incepit R. Eliezer ben Arach, & exposuit in opere currus; Descendit Raban Jochanan ben Zachai de asino, & se velavit pallio suo, & consederunt ambo super lapide sub olea, & explicavit coram eo; stans osculatus est eum dicens: Benedictus Dominus Deus Israel, qui dedit filium Abraham patri nostro, qui scit intelligere, & exponere gloriam patris sui, qui est in cœlis: Est qui idoneus est ad exponendum, at non est idoneus ad confirmandum, idoneus ad confirmandum, at non idoneus ad exponendum; Eliezer ben Arach est idoneus ad exponendum, & idoneus ad confirmandum; Beatus es Abraham pater noster, quod ex lumbis tuis egressus sit Eliezer ben Arach, qui scit intelligere, & exponere gloriam patris sui, qui est in cœlis.

II. R. Jose bar R. Jehuda dicit: R. Jehosua explicavit coram Raban Jochanan ben Zachai; R. Akiba explicavit coram R. Jehosua; Chananjah ben Chachinai explicavit coram R. Akiba.

III. Quatuor ingressi sunt in Paradisum, ben Azai, & ben Zuma, Acher, & R. Akiba: Alter inspexit, & mortuus est, alter inspexit, & mente abreptus fuit, alter inspexit, & amputavit plantas, & alter adscendit in pace, & descendit in pace: Ben Azai inspexit, & mortuus est: Et de eo dicit: *Pretiosa in conspectu Domini mors sanctorum ejus*. Ben Zuma inspexit, & mente abreptus est: Et de eo dicit textus: *Si invenias mel, comede quod tibi satis est &c.* Elisa inspexit, & amputavit plantas: Et de eo dicit textus. *Ne permittas ori tuo, ut peccato obstringat carnem tuam*. R. Akiba adscendit in pace, & descendit in pace: Et de eo dicit textus. *Trahe me, post te curremus*.

IV. Cuinam hoc simile est? Simile horto regis, super quo sit exstructum cœnaculum, super quod adscendit homo, ut inspiciat, dummodo ne ab eo dimoveat oculos suos: Et præterea cuinam hoc simile est? Simile est turmæ quæ pertransit inter duas vias, quarum altera est ignea, & altera nivea, si hinc declinet, igne comburitur, si illinc, nive aduritur: Quid faciet? Incedet in medio duntaxat, nec hinc & illinc inclinet.

V. Narratur de R. Jehosua, qui cum incederet per viam, ei occurrit ben Zuma, at eum non salutavit; Dixit illi: Unde venis, & quo vadis ben Zuma? Respondit: Ego consideravi in opere

crea-

במעשה בראשית ואין בין מים העליונים
למים התחתונים אפילו טפח שנאמר ורות
אלהים מרחפת על פני המים ואומר כנשר
יעיר קנו ונומר מה נשר זה טס על קינו
נוגע ואינו נוגע כך אין בין מים העליונים
למים התחתונים אפילו טפח אמר להם
רבי יהושע לתלמידיו כבר בן זומא מבחוץ
לא היו ימים מועטים עד שנסתלק בן
זומא.

ו כל המסתכל בארבעה דברים
ראוי לו כאלו לא בא לעולם מה למעלה
מה למטה מה לפנים ומה לאחור יכול
קודם למעשה בראשית תלמוד לומר למן
היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ
יכול עד שלא נבראו סדרי תקופות
תלמוד לומר ולמקצה השמים עד קצה
השמים מה תלמוד לומר למן היום אשר
ברא אלהים אדם על הארץ מן היום
אשר ברא אלהים אדם על הארץ אתה
דורש ואי אתה דורש מה למעלה מה
למטה מה היה ומה עתיד להיות.

ז מימיהם לא נחלקו אלא על
הסמיכה חמשה זוגותיהם שלשה מזוגות
הראשון שאמרו שלא לסמוך ושנים
מזוגות האחרונים שאמרו לסמוך היו
נשיאים ושנים מהם אבות בית דין דברי
רבי מאיר רבי יהודה אומר שמעון בן
שטח נשיא יהודה בן טבאי אב בית דין.

ח אמר רבי יוסי בתחלה לא
היתה מחלוקת בישראל אלא בית דין של
שבעים ואחד היה בלשכת הגזית ושאר
בתי דינין של עשרים ושלשה היו בעיירות
ארץ ישראל ושני בתי דינין של שלשה
שלשה היו בירושלם אחד בהר הבית
ואחד בחיל נצרך אחד מהם הולך אצל
בית דין שבעירו אין בית דין הולך אצל
בית דין הסמוך לעירו אם שמעו אמרו
להם אם לאו הוא ומופלא שבהם באים
לבית דין שבחיל אם שמעו אמרו להם
ואם לאו אלו ואלו באים לבית דין
שבלשכת הגזית ובית דין שבלשכת הגזית

creationis, & non eſt differentia inter aquas ſuperiores & inferiores, ne in quantitate quidem palmi: Dictum eſt enim: *Et ſpiritus Domini incubabat ſuper faciem aquarum*. Pariterque dictum eſt: *Sicut aquila feſtinat ad nidum ſuum &c.* Sicut iſta aquila volat ſuper nidum ſuum, & videtur illum tangere, & non tangit; ita pariter non eſt differentia inter aquas ſuperiores & inferiores ne in quantitate quidem palmi: Dixit R. Jehoſua diſcipulis ſuis; Ben Zuma jam foris eſt: Præteriere pauci dies, & mortuus eſt ben Zuma.

VI. Qui conſiderat hæc quatuor, ei melius fuiſſet, ſi non intraſſet in mundum; quod ſupra eſt, quod infra, quod ante, quod poſt: Crederem ante opus creationis? Idcirco dictum eſt: *A die quo creavit Deus hominem ſuper terra*. Crederem antequam creati eſſent ordines Tekupharum? Idcirco dictum eſt: *Et ab extremitate cœli uſque ad extremitatem cœli*. Cur dictum eſt: *A die, quo creavit Deus hominem ſuper terra?* A die quo creavit Deus hominem ſuper terra, tu poteris exponere, at non poteris exponere, quod ſupra eſt, quod infra, quod fuit, & quod futurum eſt.

VII. A diebus eorum non contenderunt niſi de impoſitione manuum: Quinque paria erant; Tria paria ex prioribus dixerunt non eſſe manus imponendas, & duo paria ex poſterioribus dixerunt eſſe manus imponendas; fuerunt principes, & duo ex iis patres Synhedrii; verba R. Meir; R. Jehuda dicit: Simeon ben Schetach fuit princeps; Jehuda ben Tabai fuit pater Synhedrii.

VIII. Dicit R. Joſe: In principio non fuit contentio in Iſrael: At Synhedrium LXXI. conſidebat in conclavi cæſi lapidis, & reliqua Synhedria XXIII. in urbibus terræ Iſrael; & duo Synhedria XXIII. erant Hieroſolymæ, alterum in monte domus, & alterum in antemurali: Siquis opus haberet, adibat Synhedrium urbis ſuæ, ſi non adeſſet Synhedrium, adibat Synhedrium, quod proximum erat urbi ſuæ; Si intellexiſſent, illi dicebat; ſi minus, ipſe, & qui dignitate præſtabat inter eos, adſcendebant ad Synhedrium, quod erat in monte domus, ſi intellexiſſent illis dicebant; ſi minus; ipſe, & qui dignitate præſtabat inter eos, adibant Synhedrium, quod erat in antemurali; Si intellexiſſent, illis dicebant; ſi minus; tam illi quam iſti adibant Synhedrium, quod conſidebat in conclavi cæſi lapidis: Et Synhedrium quod conſidebat in concla-

אף על פי שהיא של שבעים ואחד אין פחות מעשרים ושלשה נצרך אחד מהם לצאת רואה אם יש שם עשרים ושלשה יוצא ואם לאו אין יוצא עד שיהו שם עשרים ושלשה היו יושבים מתמיד של שחר עד תמיד של בין הערבים ובשבתות ובימים טובים נכנסים לבית המדרש שבהר הבית נשאלה הלכה אם שמעו להם ואם לאו עומדים במנין אם רבו המטמאים טימאו אם רבו המטהרים טיהרו משם הלכה יוצא רווחה בישראל.

ט משרבו תלמידי שמאי והלל שלא שמשו כל צורכן הרבו מחלוקת בישראל ונעשו שתי תורות ומשם היו יושבים ובודקים כל מי שהוא חכם ועניו ושפוי וירא חטא ופרקו טוב ורוח הבריות נוחה הימנו עושין אותו דיין בעירו משנעשה דיין בעיר מעלין ומושיבים אותו בהר הבית ומשם מעלין ומושיבין אותו בחיל ומשם מעלין ומושובין אותו בלשכת הגזית ושם יושבין ובודקין יחסי כהונה ויחסי לויה כהן שנמצא בו פסול לובש שחורים ומתעטף שחורים יוצא והולך לו ושלא נמצא בו פסול לובש לבנים ומתעטף לבנים נכנס ומשמש עם אחיו הכהנים ויום טוב היו עושים שלא נמצא פסול בזרעו של אהרן ומביא עשירית האפה משלו ועובדה בידו אף על פי שאין המשמר שלו אחד כהן גדול ואחד כהן הדיוט שעברו עד שלא הביאו עשירית האיפה שלהן עבודתן כשרה.

י איזו היא סמיכה שנחלקו עליה בית שמאי אומרים אין סומכים ביום טוב ושלמים החגג בהם סומך עליהם מערב יום טוב בית הלל אומרים מביאים שלמים ועולות וסומכין עליהן אמרו בית הלל לבית שמאי ומה אם בשעה שאי אתה מותר לעשות להדיוט אתה מותר לעשות לגבוה שעה שאתה מותר לעשות

clavi cæsi lapidis, licet constaret LXXI. tamen non debebat esse minus XXIII. Siquis ex iis necesse esset, ut egrederetur, inspiciebat, an adessent XXIII. si aderant, egrediebatur; si minus, non egrediebatur, nisi quando adessent XXIII. Considebant a sacrificio jugi matutino usque ad sacrificium juge vespertinum; & in Sabbathis, & diebus festis ingrediebantur in Academiam, quæ erat in monte domus: Inquirebatur de constitutione, si intellexissent, illis dicebant, si minus, numerabantur sententiæ; Si plures essent, qui immundabant, immundabant; si plures essent, qui purificabant, purificabant: Inde egrediebatur constitutio decisa & explicata in Israel.

IX. Postquam multiplicati sunt discipuli Schammai, & Hillel, qui non ministrarunt, quantum opus erat, multiplicatæ sunt contentiones in Israel, & factæ sunt duæ leges: Et ibi considebant, & explorabant; & siquis esset sapiens, & humilis, & modestus, & timens peccatum, & bonis moribus præditus, & acceptus creaturis, creabant ipsum judicem in urbe sua, postquam creatus erat judex in urbe sua, faciebant eum adscendere, & considere in monte domus, & inde faciebant adscendere & considere in antemurali, & inde faciebant adscendere, & considere in conclavi cæsi lapidis: Et ibi perscrutabantur genealogias sacerdotum, & genealogias Levitarum; Sacerdos, in quo deprehensa esset profanatio, induebat vestes nigras, & se velabat vestibus nigris, & egrediens abibat; Ille, in quo non esset deprehensa profanatio, induebat vestes albas, & se velabat vestibus albis, & ingrediens ministrabat cum fratribus suis sacerdotibus, & diem festum celebrabant, quod non deprehensa esset profanatio in semine Aharon: Et afferebat decimam Ephæ partem de bonis suis, & offerebat manibus suis, licet sua classis non ministraret: Tam summus sacerdos, quam sacerdos vulgaris si ministrassent, antequam obtulissent decimam Ephæ partem de bonis suis, eorum ministerium erat legitimum.

XI. Quænam est impositio manuum, de qua contenderunt? Schola Schammai dicit: Non imponunt manus in die festo; Et pacificis, quæ afferebat in solennitate, imponet manus a vespera diei festi: Schola Hillel dicit: Adducent pacifica, & holocausta, & iis imponent manus: Dixit schola Hillel scholæ Schammai: Si quando tibi non licet facere pro homine, tibi licet facere pro Deo, quando tibi licet facere pro homine,

להדיוט אין דין שיהא מותר לעשות לגבוה אמרו להם בית שמאי נדרים ונדבות יוכיחו שמותרין לעשות להדיוט ואין מותרין לעשות לגבוה אמרו להם בית הלל לא אם אמרתם בנדרים ובנדבות שאין זמנה קבוע תאמרו בחגיגה שזמנה קבוע אמרו להם בית שמאי אף חגיגה פעמים שאין זמנה קבוע שמי שלא חג ביום טוב הראשון של חג חוגג את כל הרגל ויום טוב האחרון אבא שאול היה אומר בלשון אחרת משום בית הלל ומה אם בשעת שכירתך סתומה כירת רבך פתוחה בעת שכירתך פתוחה לא תהא כירת רבך פתוחה דבר אחר שלא יהא שולחנך מלא ושולחן רבך רקן.

יא מעשה בהלל הזקן שסמך על העולה בעזרה וחברו עליו תלמידי בית שמאי אמר להם באו וראו שהיא נקבה וצריכים אנו לעשותה זבחי שלמים הפליגן בדברים והלכו להם מיד גברה ידם של בית שמאי ובקשו לקבוע הלכה כמותם והיה שם בבא בן בוטא שהוא מתלמידי בית שמאי ויודע שהלכה כדברי בית הלל בכל מקום והלך והביא את כל צאן קדר והעמידם בעזרה ואמר כל מי שצריך להביא עולות ושלמים יבא ויטול ויסמוך באו ונטלו את הבהמה והעלו עולות וסמכו עליהם בו ביום נקבעה הלכה כדברי בית הלל ולא עירער אדם בדבר.

יב שוב מעשה מתלמיד אחד מתלמידי בית הלל שסמך על העולה בעזרה מצאו תלמיד אחד מתלמידי בית שמאי אמר לו מה זה סמיכה אמר לו מה זה שתיקה שתקו בנזיפה.

יג עצרת שחל להיות בשני או בחמישי או בששי או באחד מכל ימות השבת בית שמאי אומרים יום טבוח ביום של אחריה בית הלל אומרים אין יום טבוח ומעשה שמת אלכסא בלוד ובאו

mine, non erit æquum, ut tibi liceat facere pro Deo? Respondit illis schola Schammai. Sacrificia votiva & spontanea probent; quæ licet facere pro homine, at non licet facere pro Deo. Dixit illis schola Hillel: Minime: Si dixistis de sacrificiis votivis, & spontaneis, quorum tempus non est stabile, dicetis de sacrificio solenni, cujus tempus est stabile? Respondit illis schola Schammai: Vel sacrificio solenni aliquando non est tempus stabile; Etenim si non obtulerit sacrificium solenne in primo die festo, poterit offerre in tota solennitate, & novissimo die festo: Aba Saul dicit alio sensu nomine scholæ Hillel: Si quo tempore furnulus tuus est clausus, furnulus domini tui est apertus, quando furnulus tuus est apertus, non erit æquum est furnulus domini tui sit apertus? Alia expositio: Ne sit mensa tua plena, & mensa domini tui vacua.

XI. Narratur de Hillel seniore, qui imposuit manus holocausto in atrio, & conjurarunt in eum discipuli scholæ Schammai: Dixit illis: Venite & videte, quod sit fœmina, & necesse est nobis, ut illam offeramus in sacrificia pacifica; excitavit in eis dissensionem verbis, & abierunt: Statim prævaluit manus scholæ Schammai, & quæsierunt statuere constitutionem juxta eorum mentem; & ibi erat Baba ben Bota ex discipulis scholæ Schammai, & cognovit constitutionem omnino esse juxta verba scholæ Hillel, & abiens adduxit omnes oves Kedar, easque statuit in atrio, dicens: Qui debet adducere holocausta, & pacifica, veniat, & accipiat, & imponat manus: Venerunt, & sumserunt jumenta, & obtulerunt holocausta, iisque imposuerunt manus: eo die statuta fuit constitutio juxta verba scholæ Hillel, & nemo fuit, qui contenderet.

XII. Præterea narratur de quodam discipulo ex discipulis scholæ Hillel, qui imposuit manus holocausto in atrio; deprehendit eum quidam ex discipulis scholæ Schammai, eique dixit: Quænam est hæc impositio manuum? Respondit: Quid est hoc silentium? Fecit eum silere cum objurgatione.

XIII. Si Pentecostes incidat in diem secundum, aut quintum, aut sextum, aut in aliquem ex cunctis diebus hebdomadæ, schola Schammai dicit; dies mactationis erit in die, qui consequitur: Schola Hillel dicit: Non est dies mactationis. Et contigit, ut moreretur Alcasa in Lud; & venerunt in civita-

tum

אנשי עיירות להספידו אמר להם רבי טרפון צאו אין מספידין ביום טוב.

פרק שלישי

א איזו חזקה כל שעקר רגליו במים עודיהו רגליו במים טבל לקל שבהן והוחזק לחמור שבהן מה שעשה עשוי הטובל על מנת לעלות מטומאה לטהרה הרי זה טהור בכולם הטובל אם נתכוון טהור אם לאו טמא אבל המטביל את ידיו בון כך ובין כך ידיו טהורות רבן גמליאל היה אוכל על טהרת חולין כל ימיו והיתה מטפחותיו מדרס לקדש אנקלוס הגר היה אוכל על טהרת הקדש ימיו והיתה מטפחתו מדרס לחטאת.

ב חומר בקודש מבתרומה שמטבילין כלים בתוך כלים כוסות בתוך כוסות תמחויין בתוך תמחויין בתרומה אבל לא בקודש בקדש נותן לתוך הסל או לתוך גורנותני ומטביל אבא שאול אומר כך היו עושים בתרומה אבל לא בקדש אחוריים ותוך ובית הצביעה בתרומה אבל לא בקדש אמר רבי יוסי זה לשון כפול כל שיש לו אחוריים ותוך יש לו בית הצביעה כל שאין לו אחוריים ותוך אין לו בית הצביעה הנושא את המדרש נושא את התרומה אבל לו את הקדש כיצד היו סנדליו טמאים ונושא חבית של תרומה על כתפיו אין עושים כן במקדש בגדי אוכלי תרומה מדרס לקדש ולא כמדת הקדש מדת התרומה מרובה מדות הקדש ממדות התרומה שבקדש מטביל ומנגיב ואחר כך קושר ובתרומה קושר ואחר כך מטביל אחד קדשי מקדש ואחד קדשי הגבול בכך.

ג כלים הנגמרים בטהרה אפילו בעזרה צריכין טבילה לקדש אבל לא לתרומה כיצד סולת שנתערבה ונגע טבול

tem ad lugendum illum: Dixit illis R. Tarphon: Egredimini: Non est lugendum in die festo.

CAPUT III.

I. Quænam dicitur præsumtio? Siquis transferat pedes suos in aquas, quandiu sunt pedes sui in aquis; Si se immerserit pro eorum levissimo, & fuerit præsumtio pro eorum gravissimo, quod factum est, factum est: Si se immergat cum conditione, ut adscendat ab immunditie ad puritatem, pro omnibus est mundus: Si se immergens intentionem habeat, erit mundus, si minus, erit immundus; At si lavet manus suas sine hac, sine illa ratione, ejus manus sunt puræ. Raban Gamaliel comedebat cum puritate profana cunctis suis diebus, & considerabat suum linteum calcationem: Onkelos proselytus comedebat in puritate sanctitatem cunctis suis diebus, & erat ejus linteum calcatio pro aqua expiationis.

II. Gravior est conditio in sanctitate, quam in separatione; Etenim immergunt vasa in vasis, & pocula in poculis, & catinos in catinis in separatione, at non in sanctitate. In sanctitate licet indere in canistrum, aut in corbem, & immergere: Aba Saul dicit: Sic faciebant in separatione, at non in sanctitate. Posteriora, & interiora, & ansa sunt in separatione, at non in sanctitate: Dicit R. Jose: Hic est sensus duplicatus: Omne quod habet posteriora, & interiora, habet ansam; Et omne, quod non habet posteriora, & interiora, non habet ansam: Qui attollit calcationem, attollet separationem, at non sactitatem. Quomodo? Si fuerint ejus sandalia immunda, & attollat dolium separationis super humeros suos; At non ita faciunt in sanctitate: Vestimenta comedentium separationem sunt calcatio pro sanctitate; Neque est conditio sanctitatis sicut conditio separationis; major est conditio sanctitatis, quam conditio separationis; Etenim in sanctitate immergit, & exsiccat, & postea colligat, at in separatione colligat, & postea immergit: Eadem est conditio tam in sanctitatibus sanctuarii, quam in sanctitatibus termini.

III. Vasa quæ perfecta sunt cum puritate, vel in atrio requirunt immersionem pro sanctitate, at non pro separatione: Quomodo? Si simila commisceatur, & ejus partem tangat lotus diei, repro-

יום במקצתה פסל את כולה בתרומה לא פסל אלא מקום מגעה הקרקע אינו מצרף לא את הקדש ולא את התרומה הכלי מצרף מה שבתוכו לקודש אבל לא לתרומה:

ד הרביעי בקדש פסול והשלישי בתרומה ובתרומה אם נטמאת את מידיו חברתה טהורה ובקדש מטביל את שתיהם כאחת אין מטביל את הטהורה בפני עצמה ואת הטמאה בפני עצמה אלא מטביל שתיהם כאחת הטובל את אחת מהם ועשה טהרות כל הטהרות שנעשו בטהרה עד שלא יטביל שניהם טמאות שהיד מטמא את חברתה לטמא בקדש דברי רבי רבי יוסי ברבי יהודה אומר לפסול בקדש:

ה אוכלים אוכלין נגובים בידים סואבות בתרומה אבל לא בקדש אמר רבי חנניה בן אנטיגנוס וכי יש נגובין בקדש אלא תוחב את החררה בכוש או בקיסם ואוכל עמה זית או בצל בתרומה אבל לא בקודש חומר בקדש מבתרומה ומבחטאת שהכל נאמנים על החטאת ואין הכל נאמנין לא על הקדש ולא על התרומה חומר בחטאת שהטהור לקדש ולתרומה טמא לחטאת יש מינים לקדש ולתרומה ואין מינים לחטאת אונן אסור במעשר ומותר בתרומה ובפרה טבול יום אסור בתרומה ומותר במעשר ובפרה מחוסר כפרה אסור בפרה ומותר במעשר ובתרומה:

ו אמר רבי יוסי מנין לרביעי בקודש שהוא פסול ודין הוא ומה מחוסר כפורים שאין פסול בתרומה פוסל בקודש רביעי שהוא פסול בתרומה אינו דין שיפסול בקדש למדנו לשלישי מן הכתוב ולרביעי מקל והומר אמר רבי נחמיה מפני מה הכל נאמנים על החטאת ואין הכל נאמנים לא על הקדש ולא על התרומה שלא יהא כל אחד ואחד אומר הריני בונה מזבח לעצמי הריני שורף פרה לעצמי שנאמר ואתה ובניך אתך תשמרו

reprobat totam; At in ſeparatione non reprobat niſi locum, quem tetigerit. Solum non conjungit neque ſanctitatem, neque ſeparationem; Vas conjungit, quod in eo eſt, pro ſanctitate, at non pro ſeparatione.

IV. Quartus gradus in ſanctitate eſt illegitimus, & tertius in ſeparatione; & in ſeparatione, ſi altera ex ejus manibus polluatur, altera munda eſt; & in ſanctitate immerget ſimil ambas, non immerget mundam ſeorſim, & immundam ſeorſim, at immerget ſimul ambas: Si immergat alteram ex iis, & perficiat puritates, omnes puritates quæ perfectæ ſint in puritate priuſquam immergat ambas, ſunt immundæ; Etenim manus polluit alteram ad immundandum in ſanctitate: Verba Rabi: R. Joſe bar R. Jehuda dicit ad reprobandum in ſanctitate.

V. Comedunt cibos ſiccos manibus immnndis in ſeparatione, at non in ſanctitate. Dicit R. Chananjah ben Antigoni: Num ſunt ſicca in ſanctitate? At poteſt infigere placentam forcipe, aut bacillo, & comedere cum ea olivam, aut cæpam in ſeparatione, at non in ſanctitate: Gravior eſt conditio in ſanctitate, quam in ſeparatione, & in aquis expiationis; quia omnes ſunt fide digni quoad aquas expiationis, at omnes non ſunt fide digni quoad ſanctitatem, & ſeparationem: Gravior eſt conditio in aquis expiationis; Etenim qui eſt purus ad ſanctitatem, & ſeparationem, eſt impurus ad aquas expiationis: Sunt ſpecies quoad ſanctitatem, at non ſunt ſpecies quoad aquas expiationis: Lugenti eſt interdicta decima, & licita ſeparatio, & vacca rufa; Loto diei eſt interdicta ſeparatio, & permiſſa decima, & vacca rufa; Indigenti expiationis eſt interdicta vacca rufa, & permiſſa decima, & ſeparatio.

VI. Dicit R. Joſe: Unde probatur, quod quartus gradus in ſanctitate ſit illegitimus? Argumento: Si indigens expiationis, qui non reprobat ſeparationem, reprobat ſanctitatem, quartus gradus, qui reprobat ſeparationem, non erit æquum ut reprobet ſanctitatem? Percepimus tertium gradum ex textu, & quartum argumento a minori ad majus: Dicit R. Nehemias: Cur omnes fide digni ſunt in aquis expiationis, & omnes non ſunt fide digni in ſanctitate, & in ſeparatione? Ne ſinguli dicant: Ecce ego ædificabo altare pro me ſeorſim; Ecce ego comburam vaccam pro me ſeorſim. Dictum eſt enim: *Et tu, & filii tui tecum obſervabitis ſacerdo-*

tium

את כהונתכם לכל דבר המזבח יכול אף לתרומת מעשר וחלה תלמוד לומר ולמבית לפרכת מה מבית לפרכת מיוחד שאין לרעתם של ישראל יצאת תרומה ותרומת מעשר וחלה שיש לרעתן של ישראל רבי יהודה אומר הרי הוא אומר והיתה לעדת בני ישראל למשמרת למי נדה שהכל נאמנים על שמירתה ספק רשות עם הארץ מררסו והסיטו טהורים לחולים וטמאים לתרומה.

ז ממלאים ומקדשים מי חטאת בכל מביאים מי חטאת ואפר חטאת ממקום למקום עם הארץ שאמר טהור לחטאת מקבלים אותו כלים הללו טהורים לחטאת מקבלים אותם הימנו טבל להזות ולא הזה הרי זה אוכל בתרומות לערב ראו בידיו מי חטאת ואפר הטאת אוכלים על גביו טהרות ועל גב בגדיו ועל גב סנדליו.

ח עם הארץ שהביא כלים לחטאתו חבר לוקח ממנו לחטאתו ולתרומתו הביא לתרומתו אין חבר לוקח הימנו לא לחטאתו ולא לתרומתו הביא לחטאתו ולתרומתו של חאאת קבר לוקח הימנו לחטאתו ולתרומתו לתרומתו אין חבר לוקח הימנו לא לחטאתו ולא לתרומתו חבר שאמר לעם הארץ הבא כלים לחטאתו חבר לוקח הימנו לא לחטאתו ולא לתרומתו הבא לחטאתי ולתרומתי של חטאת חבר לוקח הימנו בין לו ובין לאחר ובלבר שלא יערים ואם הערים הרי אלו טמאים עם הארץ שאמר אלו הבאתים לחטאתי ונמלכתי עליהם לתרומתי הואיל ונתיחדו ברשות עם הארץ שעה אחת הרי אלו טמאים.

ט מן המודעית ולפנים נאמנים על כלי חרס רקים לקודש מן המודעית ולחוץ אין נאמנים מיהודה נאמנים על

tium vestrorum, *in cunctis*, *quæ spectant altare*. Crederem etiam in separatione, decima, & placenta? Idcirco dictum est: *Et intra velum*. Sicut *intra velum* est peculiare, quod non est juxta scientiam Israel; Excluditur separatio, & separatio decimæ, & placenta, quæ sunt juxta scientiam Israel. R. Jehuda dicit: *Et erit congregationi filiorum Israel in custodiam ad aquas adspersionis*. Ut omnes fide digni sint propter suam custodiam: Dubium in potestate populi terræ ejus calcatio, & motio sunt puræ pro profanis, & immundæ pro separatione.

VII. Licet implere & sanctificare aquas expiationis in cunctis. Licet adducere aquas expiationis, & cinerem expiationis ab altero ab alterum locum: Si populus terræ dicat: Ego sum purus pro aquis expiationis, accipitur: Vasa ista sunt pura pro aquis expiationis, accipiunt illa ab ipso: Si se immersisset ad adspergendum, & non adspersisset, ipse poterit comedere vespera in separationibus; Si conspexerint in ejus manibus aquas expiationis, & cinerem expiationis, licet super eo comedere puritates, at non super ejus vestibus, & sandaliis.

VIII. Si populus terræ adducat vasa pro sua expiatione, socius poterit ab eo accipere pro sua expiatione, & separatione: Si adducat pro sua separatione, socius non poterit ab eo accipere neque pro sua expiatione, neque pro sua separatione: Si adducat pro sua expiatione, & separatione; Si pro expiatione, socius poterit ab eo accipere pro sua expiatione, & separatione; Si pro sua separatione, socius non poterit accipere neque pro sua expiatione, neque pro sua separatione: Si socius dicat populo terræ: Affer vasa pro mea expiatione: Socius poterit ab eo accipere pro sua expiatione, & pro sua separatione: Pro mea separatione: Socius non poterit ab eo accipere neque pro sua expiatione, neque pro sua separatione: Si dicat: Affer pro mea expiatione, & separatione: Pro expiatione poterit socius ab eo accipere tam pro se, quam pro alio; dummodo non sit dolus, at si fuerit dolus, ecce sunt immunda. Si populus terræ dicat: Hæc vasa attuli pro mea expiatione, & me pœnituit, ut inserviant meæ separationi: Cum secreta fuerint in potestate populi terræ una hora, sunt immunda.

IX. A Modiit & interius sunt fide digni de vasis testaceis vacuis pro sanctitate; a Modiit & exterius non sunt fide digni: Ab Judæa sunt fide digni de

נאמנים על טהרת יין ושמן כל ימות השנה אבל לא על התרומה בשעת הגתות והבדים אף על התרומה קודם לגתות והבדים שבעים יום נאמנים על הקדש ועל המדומע ועל הקנקן אבל לא על התרומה בשעת הגתות והבדים אף על התרומה נאמנים על היין בשעת היין ועל השמן בשעת השמן אבל לא על היין בשעת השמן ולא על השמן בשעת היין עברו הגתות והבדים חזרו לאסורן.

י הביאו לו חבית של תרומה לא יקבלה הימנו אלא אם כן אמר לו יש לי בתוכה רביעית קדש הביאה לו לגת הבאה אף על פי שמכירה שהיא היא לא יקבלה ממנו. מעשה ברבי טרפון שהיה מהלך בדרך מצאו זקן אחד אמר לו מפני מה בריות מרננות אחריך והלא כל דבריך אמת וישר הם אלא שאתה מקבל תרומה בשאר ימות השנה מכל אדם אמר רבי טרפון אקפח את בני אם לא הלכה בידי מרבן יוחנן בן זכאי שאמר לי מותר אתה לקבל תרומה בשאר ימות השנה מכל אדם עכשיו מרננות אחרי גוזר אני עלי שאיני מקבל תרומה בשאר ימות השנה מכל אדם אלא אם כן יש לו בתוכה רביעית קדש.

יא הגבאין שנכנסו לבית וכתבו עליו מבחוץ כל שבבית טהור נאמנים על טהרת החטאת ואין נאמנים על טהרת תרומה ובירושלם נאמנים על טהרת כל הכלים לקדש אבל לא לתרומה ובשעת הרגל אף על התרומה הלוקח כלים מאומני עם הארץ והמוכר כלים לאומני עם הארץ נאמנים על טהרת החטאת ואין נאמנים על טהרת תרומה שלחן שנטמא מטבילים אותו בזמנו ואפילו בשבת מעשה והטבילו את המנורה ביום טוב והיו צדוקין אומרים באו וראו פרושין שמטבילין לאור הלבנה׃

de puritate vini & olei cunctis anni diebus, at non de separatione tempore torcularium & trapetorum licet separatio præcedat torcularia, & trapeta septuaginta dies; Sunt fide digni pro sanctitate, & pro commixto cum separatione, & pro vase, at non pro separatione tempore torcularium & trapetorum vel pro separatione: Fide digni sunt pro vino tempore vini, & pro oleo tempore olei; at non de vino tempore olei, neque pro oleo tempore vini: Quando advenerit tempus torcularium, & trapetorum, iterum interdicuntur.

X. Si illi attulerit dolium separationis, non accipiet ab eo, nisi quando illi dixerit: Mihi est in illo quartarius sanctitatis: Si attulisset ad torcular futurum, licet norit illud ipsum esse, ab eo non accipiet: Narratur de R. Tarphon, qui incedens per viam deprehendit quemdam senem dicentem: Qua de causa craturæ murmurant post te? Atqui verba tua sunt vera, & recta: At hac de causa, quod a quovis accipias separationem in ceteris anni diebus. Respondit R. Tarphon: Præcidam meum filium, si mihi non sit constitutio in manibus meis a Raban Jochanan ben Zachai, qui mihi dixit: Licet tibi recipere separationem a quovis homine in reliquis anni diebus: Nunc quoniam murmurant post me, ego de me decerno, quod non recipiam separationem a quovis homine in ceteris anni diebus, nisi quando in ea fuerit quartarius sanctitatis.

XI. Exactores qui intraverint domum, si super ea foris scripserint, omnia quæ sunt in domo, sunt munda: Fide digni sunt de puritate expiationis, at non sunt fide digni de puritate separationis; Et Hierosolymis sunt fide digni de puritate omnium vasorum, de sanctitate, at non de separatione, & tempore festivitatis vel de separatione. Qui emit vasa ab artifice populi terræ, & qui vendit vasa artifici populi terræ, fide digni sunt de puritate expiationis, at non sunt fide digni de puritate separationis: Si mensa polluatur, immergunt ipsam in tempore suo, vel in Sabbatho: Narratur, quod immerserint candelabrum in die festo; & Sadducæi dixerunt: Venite & videte Pharisæos immergentes ad lucem lunæ.

TRA-

TRACTATUS DE SACRIFICIO SOLENNI

Gemara Hierosolymitana illustratus.

NUNC PRIMUM

A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א הכל חייבין בראייה חוץ מחרש שוטה וקטן וטומטום ואנדרוגינוס נשים ועבדים שאינן משוחררים החיגר והסומא והחולה והקטן וכל שאינו יכול לעלות ברגליו . איזהו קטן כל שאינו יכול לרכוב על כתיפו של אביו ולעלות מירושלם להר הבית דברי בית שמאי . ובית הלל אומר כל שאינו יכול לאחוז בידו של אביו ולעלות מירושלם להר הבית שנאמר שלש רגלים.

ב בית שמאי אומרים הראוי שתי כסף והחגיגה מעה כסף . ובית הלל אומרים הראייה מעה כסף וחגיגה שתי כסף.

ג עולות במועד באות מן החולין ושלמים מן המעשר . ביום טוב הראשון של חג בית שמאי אומרים מן החולים · ובית הלל אומרים מן המעשר.

ד ישראל יוצאים ידי חובתם בנדרים ובנדבות ובמעשר בהמה . והכהנים בחטאת ובאשם ובחזה ובשוק ובבכור. אבל לא בעופות ולא במנחות.

ה מי שיש לו אוכלים מרובים ונכסים ממועטים מביא שלמים מרובים ועולות ממועטות . אוכלים מעוטים ונכסים מרובים מביא עולות מרובות ושלמים ממועטים . זה וזה ממועטים על זה נאמר מעה כסף ושתי כסף . זה וזה מרובים על זה נאמר איש כמתנת ידו כברכת יהוה אלהיך שאר נתן לך.

ו מי שלא חג ביום טוב הראשון של חג חוגג והולך את כל הרגל ויום טוב

CAPUT PRIMUM.

I. OMnes debent comparere, excepto surdo, stulto, & puero, obturato, hermaphrodita, mulieribus, servis non libertate donatis, claudo, cœco, ægroto, sene, & qui non potest adscendere pedibus suis. Quinam est puer? Qui non potest insidere humeris patris sui ex Hierosolymis in montem domus. Verba scholæ Schammai: & schola Hillel dicit: Qui non potest apprehendere manum patris sui, & adscendere Hierosolymis in montem domus: Dictum est enim: שלש רגלים.

II. Schola Schammai dicit: Comparitio requirit duos nummos argenteos, & Chagigah unum nummum argenteum. Schola Hillel dicit: Comparitio requirit nummum argenteum, & Chagigah duos nummos argenteos.

III. Holocausta in diebus festis intermediis adducuntur de profanis, & sacrificia pacifica de decimis: Die primo festi Paschatis, schola Schammai dicit, de profanis, & schola Hillel dicit de decimis.

IV. Israelitæ satisfaciunt debito suo sacrificiis votivis, & spontaneis, & decimis jumenti; & sacerdotes sacrificiis pro peccato, & sacrificiis pro delicto, & primogenito, & pectore, & armo, sed non avibus, neque muneribus.

V. Cui sunt multi convivæ, & facultates exiguæ, adducit multa pacifica, & pauca holocausta; Sicui sint multæ facultates, & pauci convivæ, adducet multa holocausta, & pauca pacifica: Si cui sint exiguæ facultates, & convivæ, de hoc dictum est: Nummus argenteus, & duo nummi argentei. Si huic & illi multæ facultates & convivæ, de hoc dictum est: *Quisque juxta donum manus suæ juxta benedictionem Domini Dei tui, qui dedit tibi.*

VI. Si non offerat sacrificium solenne in die primo festi, offeret per totam solennitatem, & die festo novissimo

האחרון . עבר הרגל ולא חג אינו חייב באחריותו . על זה נאמר מעוות לא יוכל לתקון וחסרון לא יוכל להימנות.

ז רבי שמעון בן מנסיא אומר איזהו מעוות שאינו יכול לתקון זה שבא על הערוה והוליד ממזר . אם תאמר בגנב וגזלן יכול הוא לחזור ולתקן . רבי שמעון בן מנסיא אומר אין קורים מעוות אלא למי שהיה מתוקן מתחילה ונתעוות. ואיזה זה תלמיד חכם שפירש מן התורה.

ח היתר נדרים פורחים באויר ואין להם על מה שייסמכו . הילכות שבת חגיגות ומעילות כהררים תלוים בסערה . מקרא ממועט והלכות מרובות . הדינים והעבודות הטהרות והטמאות והעריות יש להם על מה שייסמכו והם הם גופי תורה.

סליק פירקא

הלכה א הכל חייבין בראייה כו׳. מתניתא בראיית קרבן. אבל בראיית פנים אפילו קטן חייב . מן הדא הקהל את העם האנשים והנשים והטף . ואין קטן גדול מטף . דתני מעשה ברבי יוחנן בן ברוקה ורבי אלעזר הסמא שהיו מהלכים מיבנה ללוד והקבילו רבי יהושע בבקיעין . אמר להם מה חדוש היה לכם בבית המדרש היום. אמרו לו הכל תלמידיך ומימיך אנו שותים . אמר להם אף על פי כן אי אפשר לבית המדרש שלא יהא בו דבר חדש בכל יום . מי שבת שם . אמרו לו רבי לעזר בן עזריה . מה היתה פרשתו הקהל את העם האנשים והנשים והטף . פתח בה אמר הואיל והאנשים באים ללמד והנשים לשמוע . הטף למה בא . אלא כדי ליתן שכר למביאיהם . אמר להם אין הדור יתום שרבי לעזר בן עזריה בתוכו . אתי דרבי לעזר בן עזריה דלא כבן עזאי דתנינן תמן מיכן אמר בן עזאי חייב אדם ללמד את בתו תורה שאם תשתה תדע שהזכות תולה לה . חרש . חברייא בשם רבי לעזר למען ישמעון ולמען ילמדון .

mo solennitatis. Si præterierit festum, & non obtulerit sacrificium solenne, non tenetur ad ejus compensationem: De hoc dictum est: *Perversum nequit corrigi, & quod deficit nequit numerari.*

VII. R. Simeon ben Menasia dicit. Quodnam est perversum, quod nequeat corrigi? Hic est, qui congreditur cum scorto, & ex eo generat spurium: Si dicas de fure, & raptore, ab eo potest restitui, & corrigi. R. Simeon ben Jochai dicit: Non vocatur perversus, nisi is, qui in principio erat rectus, & factus sit perversus: Quinam hic est? Hic est discipulus sapiens, qui se separat ex lege.

VIII. Dissolutionem votorum dispellunt in aerem, neque illis est, quibus se sustentent: Constitutiones Sabbathi, solennitatum, & prævaricationem ecce sunt sicut montes pendentes a pilo; Etenim textus est exiguus, & constitutiones multæ; Judicia, & ministeria, puritates, & immundities, & scortationes habent, quibus se sustentent; Hæc & illa sunt essentiale legis.

Finis capitis.

CONstitutio I. Omnes tenentur ad comparitionem &c. Misna de comparitione sacrificii: At in comparitione aspectus vel puer tenetur: Probatur ex eo quod dictum est: *Congrega populum, viros, mulieres, & parvulos*. At puer non est major parvulo. Etenim extat traditio: Narratur de R. Jochanan ben Beroka, & de R. Eliеser Chasma, qui abeuntes ex Jabne in Lud susceperunt R. Jehosua in vallibus: Dixit illis: Quid novi est vobis in Academia hodie? Responderunt: Nos omnes sumus tui discipuli, & de aquis tuis nos bibimus: Respondit: Licet ita sit, tamen fieri non potest, ut non sit aliquid novi singulis diebus in Academia: Quis ibi assedit? Dixerunt: R. Eliеser ben Azaria: Quænam fuit ejus expositio? *Congrega populum viros, mulieres, & parvulos*: Exposuit dicens: Quoniam viri veniunt ad discendum, & mulieres ad audiendum; Puer qua de causa venit? Nisi ut detur merces eorum patribus. Respondit illis: Non est generatio pupilla, in qua sit R. Eliеser ben Azaria: Non consentit R. Eliеser ben Azaria cum ben Azai. Etenim ibi legimus: Hinc dixit ben Azai; quod homo debeat docere filiam suam legem; Etenim si bibat; scito, quod merita ei suspendant: *Surdus*. Socii nomine Rabi Eliеser; *Ut audiant, & addiscant*:

עד כרון במדבר. ואינו שומע. חרש שומע
ואינו מדבר . רבי אילא בשם רבי לעזר
למען ילמדון . ולמען ילמדון . אמר רבי
יונה הדא אמרה דלית כללוי דרבי כללין.
דתנינן תמן חרש המדבר ואינו שומע לא
יחרוס . וסברנן מימר מדבר ואינו שומע
חרש שומע ואינו מדבר אינו חרש . ותנינן
החרש שנחלץ והחרשת שחלצה והחולצת
לקטן חליצתה פסולה . אמר רבי יוחנן
בשאין יכולים לומר ואמר ואמרה . ותנינן
חרש שדיברו חכמים בכל מקום שאינו
לא שומע ולא מדבר . ודא מסייעה לרבי
יונה דרבי יונה אמר הדא אמרה לית
כללוי דרבי כללין . רבי יוחנן בעי חרש
באזנו אחת מהו . אמר רבי יוסי בי רבי
בון מחלוקת רבי יוסי ורבנן דתני ולבני
אהרן תעשה כותנות . רבנן אמרי שתי
כותנות לכל אחד ואחד . רבי יוסי אמר
אפילו כתונת אחת לכל אחד ואחד . מה
טעמון דרבנן ולבני אהרן תעשה כותנות
מה טעמא דרבי יוסי לק׳ בני אהרן תעשה
כותנות . והכא תקרא את התורה הזאת
נגר כל ישראל באזניהם . רבנן אמרי שתי
אזנים לכל אחד ואחד רבי יוסי אומר
אפי אוזן אחת לכל אחד ואחד . שוטה .
אמר רבי לעזר אתה הראת לדעת. קטן .
רבי ירמיה ורבי איבו בר נגרי הוון יתיבין
אמרין . תנינן איזהו קטן כל שאינו יכול
לרכות על כתיפו של אביו . וקטן שומע
וקטן מדבר. חזרון ואמרון כל זכורך לרבות
את הקטן . ויימר כל זכורך לרבות את
החרש למען ישמעון ולמען ילמדון פרט
לחרש . ויימר למען ישמעון ולמען ילמדון
פרט לקטן . אמר רבי יוסה מאחר שכתוב
אחד מרבה וכתוב אחד ממעט. מרבה אני
את הקטן שהוא ראוי לבוא לאחר זמן .
ומוציא את החרש שאינו ראוי לבוא לאחר
זמן . שמואל בר אבא בעא קומי רבי
זעורה קטן חרש מהו שיהא חייב . אמר
ליה איתא חמי יציבא בארעא וגיורא
בשמי שמייא . אילו גדול חרש פטור. קטן
חרש לא כל שכן . אמר רבי ירמיה כדין
היה קטן ולא חרש יהא פטור גזירת
הכתוב הוא כל זכורך לרבות את הקטן .
הייתי אומר אילו גדול חרש יהא חייב

scant: Hactenus de loquente, qui non audiat: Mutus, qui audiat, at non loquatur: R. Ela nomine R. Eliezer: *Ut addiscant*; atque ut addiscant: Dicit R. Jonas; Quod dicis; Regulæ generales Rabi non sunt regulæ generales: Etenim ibi legimus: Surdus, qui loquitur, at non audit, non separabit. Atqui legimus: Si surdus discalceetur, & surda discalceet, & discalceet minorennem, ejus discalceatio est illegitima: Dicit R. Jochanan: Intelligitur de iis, qui non possint dicere: Atqui legimus: Surdus, de quo semper loquuti sunt sapientes est ille, qui neque audit, neque loquitur: Et hoc favet ר״ Rabi Jona; Etenim Rabi Jonas dicit: Hoc dicit: Non est generale, Rabi generale. Rabi Jochanan quæsivit: Si fuerit una aure surdus; quid? Dicit R. Jose discipulus R. Bon: Dissentiunt R. Jose discipulus R. Bon, & sapientes: Etenim extat traditio: *Et filiis Aharon facies tunicas.* Sapientes dicunt: Duas tunicas singulis. Rabi Jose dicit: Vel tunicam unam singulis. Quænam est ratio sapientum? *Et filiis Aharon facies tunicas.* Quænam est ratio R. Jose? Centum *filiis Aharon facies tunicas.* Et hoc loco: *Leges legem istam coram filiis Israel in auribus eorum.* Sapientes dicunt: Duæ aures singulis: R. Jose dicit: Vel una auris singulis: Stultus. Dicit R. Eliezer; Qui sit conveniens ut intelligat: Puer: R. Hieremias, & R. Abon bar Nigri respondentes dixerunt: Legimus: Quinam est puer? Qui non possit gestari super humeris patris sui; At puer audit, & puer loquitur: Iterum dixerunt: *Omnis masculus tuus:* Ad includendum puerum: Et dictum est: *Omnis masculus tuus:* Ad includendum surdum: *Ut audiant, atque ut addiscant:* Excludit surdum: Et dictum est: *Ut audiant, atque ut addiscant:* Excludit puerum: Dicit R. Jose: Postquam alter textus includit, & alter excludit; Includam ego puerum, qui conveniens est, ut veniat post aliquod tempus; & excludam surdum, qui non est conveniens, ut veniat alio tempore: Samuel bar Aba quæsivit coram Rabi Zehera: Puer surdus, quid? num tenetur? Respondit: Veni & vide: Indigena in terra, & peregrinus in cœlis cœlorum. Si majorennis surdus absolvitur, puer surdus nonne multo magis? Dicit R. Hieremias: Æquum est, ut puer, at non surdus sit liber. Decernit textus: *Omnis masculus tuus:* Ad includendum puerum. Dicerem; quoniam majorennis surdus tenetur, non erit distin-

שלא לחלוק בהילכות זכורך . הוי צורכה
לההיא דאמר רבי יוסי מאחר שכתוב
אחר מרבה ובתוב אחר ממעט מרבה אני
את הקטן שהוא ראוי לבוא לאחר זמן
ומוציא אני את החרש שאינו ראוי לבוא
לאחר זמן. טומטום. הכל מודים בטומטום
שנקרע ונמצא זכר ביום טוב הראשון
שהוא חייב . מה פליגי בשאר הימים ׃
חזקיה אמר יראה יראה . את שהוא חייב
באחר חייב בשני. את שאינו חייב בראשון
אינו חייב בשני. אמר רבי יוחנן כל שבעה
תשלומים לראשון . אמר רבי אילא מפסח
השני למד רבי יוחנן . כמה דרבי יוחנן
אמר תמן פסח שני תשלומים לראשון ׃
רבי הושעיה אמר כל שבעה חובה . מה
נפק מן ביניהון גר שנתגייר בשאר הימים
על דעתיה דחזקיה פטור. על דעתיה דרבי
יוחנן ודרבי הושעיה חייב . אף בטמא כן ׃
ניטמיא בשאר הימים על דעתיה דחזקיה
פטור על דעתיה דרבי יוחנן ודרבי הושעיה
חייב. אמר רבי יוסה תמן ראוי הוא קריעה
היא שגרמה . ברם הכא הטמא עצמו
אינו ראוי . אנדרונינס . כל זכורך פרט
לאנדרונינס . תמן תנינן ספק אנדרונינס
אין מחללים עליו את השבת . רבי יהודה
מתיר באנדרונינס. מה אמר בא רבי יהודה
נשמעינא מן הדא יוחנן בן דהבאי משם
רבי יהודה אף הסומא . ולית בר נש
אמר אף אלא דהוא מודיי על קדמייתא
מחלפה שיטתיה דרבי יהודה תמן הוא
אמר פרט והכא הוא אמר לרבות . רבי
יודה ורבנן מקרא אחד הם דורשין. רבנן
דרשין ערל מה תלמוד לומר ערל זכר .
עד שיהא כולו זכר . רבי יודה דרש זכר
מה תלמוד לומר ערל ואפילו מקצתו ערל.
ברם הכא כל זכורך פרט לאנדרונינס .
נשים . כל זכורך פרט לנשים . עבדים
נישמעינה מן הדא שלש פעמים בשנה
יראה כל זכורך . את שאין לו אדון אלא
הקדוש ברוך הוא יצא העבד שיש לו
אדון אחר . אמר רבי יהושע בן לוי מנין
שכל המקיים מצות ראייה כאילו מקביל
פני שכינה מן הדא שלש פעמים בשנה
יראה כל זכורך את פני הארון יהוה וגו' ׃
חיגר דכתיב רגלים . חולה דכתיב ושמחת

stinctio in constitutionibus : *Masculus tuus*. Necesse est illi, quod dicit Rabi Jose: Postquam alter textus includit, & alter excludit : Includam ego puerum, qui conveniens est, ut veniat alio tempore ; & excludam surdum, qui non est conveniens, ut veniat alio tempore : Obstructus : Omnes fatentur, si laceretur, & deprehendatur masculus in primo die festo, quod teneatur : In quo contendunt ? In reliquis diebus. Ezechias dicit : *Comparebit*, *comparebit*. Qui tenetur in primo, tenetur in secundo; qui non tenetur in primo, non tenetur in secundo. Dicit R. Jochanan: Omne septiduum compensatur pro primo. Dicit R. Ela : A Paschate secundo probat R. Jochanan; Sicut ibi dicit R. Jochanan : Secundum compensatur pro primo: Ita pariter hoc loco dicit : Omne septiduum compensatur pro primo. R. Osajah dicit: Omne septiduum est ex debito : Quid eruitur ex inter eos ? Peregrinus, qui factus sit proselytus reliquis diebus ex mente R. Ezechia est liber, ex mente R. Jochanan, & R. Osajah tenetur : Dicit R. Jose : Idoneus est ipse ; quia laceratio est, quæ effecit. At hoc loco, qui polluit seipsum, non est idoneus: Androgynus: *Omnis masculus tuus :* Excludit Androgynum : Ibi legimus: Si dubium fuerit utrum sit Androgynus necne, non profanant pro eo Sabbathum : R. Jehuda permittit in Androgyno: Quid dicit hoc loco R. Jehuda: Eruitur ex eo quod dicit Jochanan ben Abaje nomine R. Jehuda, vel in cœco : At non ita sentit Bar Nas, licet assentiatur de primo. Diversa est sententia R. Jehuda : Ibi enim dicit : Excludit ; & hic ipse dicit ad includendum; R. Jehuda & sapientes eundem textum exponunt : Sapientes exponunt: *Præputiatus*. Cur dictum est: *Præputiatus masculus?* Donec sit omnino masculus. R. Jehuda exponit : *Masculus*. Cur dictum est : *Præputiatus?* Vel partim præputiatus : Profecto hoc loco: *Omnis masculus tuus*: Excludit androgynum : Mulieres : *Omnis masculus tuus :* Excludit fœminas. Servi. Eruitur ex eo quod dictum est : *Tribus vicibus in anno comparebit omnis masculus tuus*. Cui non sit dominus nisi Deus S. B. Excluditur servus, cui est alius dominus. Dicit R. Jehosua ben Levi: Unde probatur, siquis observet præcepta, quod dignus sit ut recipiat faciem Divinitatis? Ex eo quod dictum est : *Tribus vicibus in anno comparebit omnis masculus tuus coram Domino Deo &c.* Claudus : Scriptum est רגלים : Ægrotus : Scriptum est:

זקן דכתיב רגלים. אמר רבי יוסה תרתיהון
לקולא. יכול לשמוח ואינו יכול להלך
קורא אני עליו רגלים. יכול להלך ואינו
יכול לשמוח קורא אני עליו ושמחת.
רבי יוחנן בשם רבי ינאי בית שמאי ובית
הלל מקרא אחד הם דורשים בית שמאי
אומרים כתוב אחד אומר זכורך. וכתוב
אחר אומר רגלים. טול בנתים את שהוא
יכול לרכוב על כתיפו של אביו. ואפילו
קטן יכול הוא לרכוב יצא. אלא את
שהוא רואה כתיפו של אביו ומפסיע.
בית הלל דורשים כתוב אחד אומר זכורך.
וכתוב אחד אומר רגלים. טול בנתים את
שהוא יכול לאחוז בידו של אביו. ולעניין
טהרות את אמר שהוא תפוס ביד אביו.
ספיקו בפיקח אביו תופש בידו ספיקו בחרש
ברם הכא בין כך ובין כך חייב. רבי בון
בר חייה בעא קומי רבי זעורה היכן היו
מראים פנים בהר או בעזרות. אמר ליה
נישמעינה מן הדא הטמא פטור מן
הראייה דכתיב ובאת שמה והבאתם שמה
ואין טמא מת נכנס להר הבית. הדא
אמרה בעזרה היו מראים פנים. מהיבן
את מודד מן החומה או מן הבתים. תני
שמואל מן השילוח. ושילוח היה באמצע
המדינה. רבי בון בר חייא בעא קומי
רבי זעורה מהו לשלח חגיגתו ביד אחר.
אמר ליה נישמעינה מן הדא מוכי שחין
ופולפסין פטורים מן הראיה דכתיב ובאת
והבאתם שמה. הטמא פטור מן הראיה
דכתיב בבוא כל ישראל לראות ונומר.
הראוי לבוא עם כל ישראל מביא. ושאינו
ראוי לבוא עם כל ישראל אינו מביא.
וישלח חגיגתו ביד אחר. אמר רבי יוסי
זאת אומרת שאינו משלח חגיגתו ביד
אחר. רבי שמי בעי או חילוף מוכי שחין
ופולפסין פטורים מן הראיה דכתיב בבוא
כל ישראל לראות. הטמא פטור מן הראיה
דכתיב ובאת שמה והבאת שמה חזר רבי
שמי ומר מוכי שחין ופולפסין אף על פי
שאינן ראוין לבא עם כל ישראל ראוים

est: *Et lætaberis*. Senex: Scriptum est: רגלים. Dicis R. Jose: Ambo ad allevandum: Crederem si posset lætari, at non posset incedere, legendum esse de eo רגלים. Crederem, si posset incedere, at non posset lætari, legendum esse de eo: *Et lætaberis*? R. Jochanan nomine R. Inai: Schola Schammai, & schola Hillel eundem textum exponunt: Schola Schammai dicit: Alter textus dicit: *Omnis masculus tuus*: Et alter dicit: רגלים. Sume inter ea, qui possit equitare super humeros patris sui; Vel puer, qui possit equitare, satisfacit debito suo; At qui inspicit humeros patris sui, & gradiatur, Schola Hillel exponit: Alter textus dicit: *Masculus tuus*: Et alter dicit רגלים: Sume inter ea, qui possit apprehendere manum patris sui; & respectu puritatis tu dicis, qui apprehendat manum patris sui: Si fuerit dubium de cœco, ejus pater apprehendet manu; Si de surdo; Profecto hoc loco utroque modo tenetur. R. Bon bar Chijah quæsivit coram R. Zehera: Ubi ostendunt facies suas? In monte domus, an in atriis? Hinc eruitur: Pollutus liber est a comparitione; Scriptum est enim: *Et adduces illuc; & venietis illuc*: At pollutus mortuo non potest ingredi in montem domus: Hoc dicit: In atriis ostendunt facies tuas: Unde metietur a murone, an ex domibus? Docet Samuel: A Siloah: Et Siloah erat in medio provinciæ: R. Bon bar Chijah quæsivit coram R. Zehera: Quid si mittatur sacrificium solenne per manum alterius? Hinc eruitur: Percussus ulcere, & fætens liberi sunt a comparitione: Scriptum est enim: *Et adduces illuc, & venietis illuc*. Pollutus liber est a comparitione: Scriptum est enim: *Quando veniet universus Israel ad comparendum &c.* Qui idoneus est qui veniat cum universo Israel, adducet, & qui non est idoneus, qui veniat cum universo Israel, non adducet: Et qui miserit sacrificium suum solenne per manum alterius: Dicit R. Jose: Hoc dicit, quod non sit mittendum sacrificium solenne per manum alterius: Dicit Rabi Same quæsivit: Aut immuta: Percussus ulcere, & fætens liberi sunt a comparitione: Scriptum est enim: *Quando veniet universus Israel ad comparendum*: Pollutus liber est a comparitione. Scriptum est enim: *Et adduces illuc, & venietis illuc*: Instat R. Same, & docet: Percussus ulcere, & fætens licet non sint idonei, ut veniant cum universo Israel, idonei sunt, ut veniant

הן לבוא בפני עצמן . הטמא אינו ראוי לא בפני עצמו ולא עם כל ישראל. הפריש חגיגתו ומת היורשים מהו שיביאו אותה . רבי אילא אמר יראה ייראה . הראוי לבוא מביא ושאינו ראוי לבוא אינו מביא . אמר רבי זעורה כהיא דרבי יוחנן ורבי יונתן תריהון אמרין כל בכור בניך תפדה אפילו לאחר מיתה והכא לא יראו פני ריקם אפילו לאחר מיתה . אמר רבי בא בר ממל מחלוקת שמואל ורבי יוחנן דתנינן תמן האשה שהביאה חטאתה ומתה היורשים עולתה . עולתה ומתה לא יביאו היורשים חטאתה . שמואל אמר במפורשת . רבי יוחנן אמר אפילו אינה מופרשת . מה אנן קיימין אם בשירשו מיטלטלין בהדא רבי יוחנן אמר אפילו אינה מפורשת . מה נפק מן ביניהון ירשו קרקע . על דעתיה דשמואל לתבע אין תובעין . ולמשכן אין ממשכנין . על דעתיה דרבי יוחנן אף למשכן ממשכנין . ירשו מטלטלין על דעתיה דרבי יוחנן לתבוע אין תובעין ולמשכן אין ממשכנין . על דעתיה דשמואל אף לתבוע אין תובעין.

הלכה ב ראייה עולות וחגיגה שלמים . בית שמאי אומר מרבים בעולות וממעטים בשלמים . בית הלל אומרים ממעטים בעולות ומרבים בשלמים רבי תנחום בר עילאי בשם רבי יוסי בן חנינה בית שמאי ילפין לה מקרבנות העצרת בית הלל ילפין לה מקרבנות הנשיאים אמרו בית הלל לבית שמאי לא מוטב ללמד קרבן יחיד מקרבן יחיד . ולא ללמד קרבן יחיד מקרבן ציבור . אמרו להם בית שמאי מוטב ללמד דבר שהוא נוהג לדורות מדבר שהוא נוהג לדורות . ואל תבא לי קרבן נשיאים שאינו נוהג לדורות תני יש בראייה מה שאין בחגיגה . ובחגיגה מה שאין בראייה . שהראייה כולה לגבוה

seorsim: Pollutus non est idoneus neque ipse solus, neque cum universo Israel: Si separaverit sacrificium suum solenne, & moriatur, hæredes num ipsum afferent? R. Ela dicit: *Comparebit, comparebit:* Qui idoneus est, ut veniat, afferet, qui non est idoneus, ut veniat, non afferet: Dicit R. Zehera juxta mentem R. Jochanan & R. Nathan, ambo dicunt: *Omne primogenitum filiorum tuorum redimes:* Vel post ejus mortem; & hoc loco dictum est: *Non comparebunt coram me vacui:* Vel post ejus mortem: Dicit R. Ba bar Mimal: Dissentiunt Samuel, & R. Jochanan; Etenim ibi legimus; Si mulier adduxerit sacrificium pro peccato, & moriatur, ejus hæredes afferent ejus holocaustum; Si adduxerit suum holocaustum, & moriatur, ejus hæredes afferent ejus sacrificium pro peccato: Samuel dicit; quando separaverit: R. Jochanan dicit: Vel si non separaverit: Quomodo nos explicabimus? si hæreditaverint fundos, sicut dicit Samuel; quando separaverit; si hæreditaverint sicut dicit R. Jochanan: Vel si non separaverit: Quid eruitur ex inter eos? Quando hæreditaverint fundos ex mente Samuelis ad exigendum non exigunt, ad oppingorandum non oppingorant. Ex mente R. Jochanan etiam ad oppignorandum oppignorant: Si hæreditent res mobiles, ex mente Rabi Jochanan ad exigendum non exigunt, & ad oppignorandum non oppignorant: Ex mente Samuelis etiam ad exigendum non exigunt.

Constitutio II. Sacrificium comparitionis est holocaustum, & sacrificium solenne sunt pacifica: Schola Schammai dicit: Multiplicant in holocaustis, & diminuunt in pacificis: Schola Hillel dicit: Diminuunt in holocaustis, & multiplicant in pacificis; R. Tanchum bar Elai nomine R. Jose ben Chanina; Schola Schammai docet ex sacrificiis Pentecostis; Schola Hillel docet ex sacrificiis principum: Dixit Schola Hillel scholæ Schammai: Melius est explicare sacrificium privatum ex sacrificio privato, & non explicare sacrificium privatum ex sacrificio cœtus: Respondit illis schola Schammai: Melius est explicare rem, quæ observatur in generationibus, ex re, quæ observatur in generationibus; At non adducatur mihi sacrificium principum, quod non observatur in generationibus: Traditio: Est in comparitione, quod non est in sacrificio solenni, & in sacrificio solenni, quod non est in comparitione; Etenim sacrificium com-

מה שאין כן בחגיגה . חגיגה נוהגת לפני
הדיבר ולאחר הדיבר מה שאין כן בראייה
חגיגה נוהגת לפני הדיבר . לשון חגיגה
נוהגת לפני הדיבר . שלח את עמי ויחוגו
לי במדבר . ובשמחה מה שאין כן בשניהן .
שהשמחה נוהגת בין בדבר שהוא משלו
בין בדבר שהוא משל אחרים . בין בדבר
שדרכו לכן . בין דבר שאין דרכו לכן .
ואילו אינן נוהגים אלא משלו ובלבד מדבר
שדרכו לכן . רבי יוסי בעי ולמה לי נן
אמרין כל שהוא חייב בראייה חייב
בשמחה ויש שהוא חייב בשמחה ואינו
חייב בראייה . נשים חייבות בשמחה ואינן
חייבות בראייה . רבי יהושע בן לוי אמר
ושמחת אפילו ממקילון . אמר רבי לעזר
נאמר כאן שמחה . ונאמר להלן שמחה .
מה שמחה האמורה להלן שלמים . אף
כאן שלמים . רב חונה אכל פשוט כל
שבעה . אמר רבי יוחנן מעה כסף ושתי
כסף דבר תורה . תנא רבי יוסא קומי
רבי יוחנן ראייה כל שהיא . חכמים הם
שאמרו מעה כסף ושתי כסף . אמר ליה
ויש כן זו . אמר רבי יונה וכל השיעורים
לא חכמים הם שנתנו . כזית מן המת .
כזית מן הנבלה . וכעדשה מן השרץ . לא
אתא מישאול אלא כיי דתני רבי הושעיה
דתני רבי הושעיה לא יראו פני ריקם
אפילו כל שהוא . חכמים הם שאמרו
מעה כסף ושתי כסף . וקשיא מן דו סמך
לה לדבר תורה . הוא אמר חכמים הם
שאמרו מעה כסף ושתי כסף . אמר רבי
יוסי בי רבי בון רבי יוחנן כדעתיה ורבי
הושעיה כדעתיה . רבי יוחנן כדעתיה דרבי
יוחנן דו אמר כל השיעורים הלכה למשה
מסיני . הוי דו אמר מעה כסף ושתי כסף
דבר תורה . רבי הושעיה כדעתיה רבי
הושעיה דו אמר האוכל איסור בזמן הזה
צריך לשנות לפניו את השיעורים שמא

comparitionis totum offertur Deo, quod non fit in sacrificio solenni: Sacrificium solenne observatum fuit ante allocutionem, & post allocutionem; At ita non est in sacrificio comparitionis: Vox Chagigah usurpata fuit ante allocutionem: Dictum est enim: *Dimitte populum meum, ut festum mihi peragant in deserto*. Et in lætitia, quod non est in ambabus; Etenim lætitia observatur tam in re, quæ sua sit, quam in re, quæ sit aliorum; tam in re, cujus hujusmodi sit consuetudo, quam in re, cujus hujusmodi non sit consuetudo; At illa non observantur nisi in re, quæ sua sit, & duntaxat ex re, cujus hujusmodi sit consuetudo. Rabi Jose quæsivit: Qua de causa nos dicimus: Qui obligatur ad comparitionem, obligatur etiam ad lætitiam? Atqui qui obligatur ad lætitiam, non obligatur ad comparitionem: Mulieres obligantur ad lætitiam, at non obligantur ad comparitionem. R. Jehosua ben Levi dicit: *Et lætaberis*: Vel ex macello: Dicit Rabi Elieser: Memoratur hic lætitia, & memoratur ibi lætitia; Sicut lætitia ibi memorata consistit in pacificis, ita pariter lætitia hic memorata consistit in pacificis: R. Huna comedit juxta sensum simplicem toto septiduo: Dicit R. Jochanan: Mina argenti, & duo denarii argentei ex verbis legis: Docuit R. Jose coram R. Jochanan; Comparitio quantalacunque: Sapientes sunt, qui dicunt: Mina argenti, & duo denarii argentei: Itane est? Dicit Rabi Jonas: Omnes mensuras nonne sapientes definierunt? In quantitate olivæ ex mortuo, in quantitate olivæ ex cadavere; in quantitate lentis ex reptili: Non venit ad inquirendum nisi juxta id, quod docet R. Osajah: Etenim docet R. Osajah: *Non comparebunt coram me vacui*: Vel quantuluncunque: Sapientes sunt, qui dixerunt, minam argenti, & duos denarios argenteos: Atqui extat oppositio ex eo quod confirmetur ex verbis legis: Ipse dicit: Sapientes sunt, qui dixerunt minam argenti, & duos denarios argenteos: Dicit Rabi Jose discipulus Rabi Bon; R. Jochanan juxta opinionem suam, & Rabi Osajah juxta opinionem suam: Rabi Jochanan juxta mentem Rabi Jochanan: Ipse dicit: Omnes mensuræ sunt constitutio Mosis ex monte Sinai: Ipse dicit: Mina argenti, & duo denarii argentei. R. Osajah juxta mentem Rabi Osajah: Ipse dicit: Siquis hoc tempore comedat vetitum, debet ante illud immutare mensuras: Fortasse consurget

aliud

יעמוד בית דין אחר וישנה עליו את השיעורים ויהא יודע מאיזו שיעור אכל · הוי דו אמר ראייה כל שהיא . חכמים הם שאמרו מעה בסף ושתי כסף. אמרין חזר ביה רבי יוחנן מן הדא . רבי יונה ורבי יונתן תריהון אמרין לא חזר ביה . ועוד מן הדא דאמר רבי לא בשם רבי אימי איתפלגון חזקיה ורבי יוחנן . חזקיה אמר אדם חולק חובתו לשתי בהמות. רבי יוחנן אמר אין אדם חולק חובתו לשתי בהמות. אלא צריך שתהא בידו שתי כסף לכל אחד ואחד . רבי שמעון בן לקיש בשם חזקיה אדם טופל בהמות לבהמה . ואין אדם טופל מעות למעה . רבי יוחנן אמר טופל מעות למעה ואין אדם טופל בהמות לבהמה. היך עבידה היו לפניו עשר בהמות הקריב חמש ביום טוב הראשון והמותר מהו שידחו את יום טוב האחרון . רבי קריספי אמר איתפלגון רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש . חד אמר דוחה . וחורנה אמר אינון דוחה . ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא אמר רבי זעורה נפרש מיליהון דרבנין מן מיליהון . רבי יוחנן דו אמר אדם טופל מעות למעה אין אדם טופל בהמות לבהמה הוא דו אמר דוחה. רבי שמעון בן לקיש דו אמר אדם טופל בהמות לבהמה אין אדם טופל מעות למעה הוא דו אמר אינו דוחה . שמעון בר בא בשם רבי יוחנן לעולם הוא מוסיף והולך ודוחה את יום טוב עד שיאמר עוד אין בדעתי להוסיף.

הלכה ג רבי תנחום בר עילאי בשם רבי יוסי בי רבי חנינה כך משיבים בית שמאי לבית הלל דבר שהוא בא חובה בא מן המעשר . אמרו להם אילו בחול שמא אינו מביא אחת מן החולים וטופל למעשר . והבא אחת מן החולים וטופל למעשר. ומניין שהוא טופל למעשר אמר רבי יוסי בן חנינה נאמר כאן מסת ונאמר להלן כי לא תוכל שאתו . מה שאתו האמור להלן מעשר אף כאן מעשר אמר רבי לעזר נאמר כאן שמחה ונאמר להלן שמחה . מה שמחה האמורה להלן מעשר . אף כאן מעשר . ויביא כולם מן המעשר . עולא בר ישמעאל אמר נאמר

aliud Synhedrium, & innovabit in eo mensuras, & ipse cognoscet in qua mensura comedet: Ipse dicit: Comparitio quantalacunque: Sapientes sunt qui dixerunt minam argenti, & duos denarios argenteos: Dixerunt: Hinc pœnituit R. Jochanan. R. Jonas, & Rabi Jonathan, ambo dicunt: Non pœnituit: Et præterea ex eo, quod dicit Rabi non nomine R. Amme; Contendunt Ezechias, & R. Jochanan. Ezechias dicit: Homo dividet debitum suum in duo jumenta. R. Jochanan dicit: Homo non dividet debitum suum in duo jumenta; at necesse est, ut habeat in manu sua duos denarios argenteos pro singulis. R. Simeon ben Lakisch nomine Ezechia adjunget jumentum jumento; at non adjunget pecuniam pecuniæ. R. Jochanan dicit; Homo adjunget pecuniam pecuniæ, at non adjunget jumentum jumento: Quomodo faciet? Si fuerint coram eo decem jumenta, si offerat quinque in primo die festo, residuum quid? num pellit diem festum novissimum? R. Karisphai dicit: Dissentiunt R. Jochanan, & R. Simeon ben Lakisch: Alter dicit: Pellit: Et alter dicit: Non pellit. Et ignoratur, quis hoc, & quis illud dicat: Dicit R. Zehera: Explicabimus verba sapientum, ex eorum ipsorum verbis: R. Jochanan dicit: Homo adjunget pecuniam pecuniæ, at non adjunget jumentum jumento; hoc dicit: pellit: R. Simeon ben Lakisch hoc dicit: Homo adjunget jumentum jumento, at non adjunget pecuniam pecuniæ; hoc dicit: Non pellit: Simeon bar Ba nomine R. Jochanan; semper ipse addit, & procedens pellit diem festum, donec dicat: Non est in mea mente, ut amplius addam.

Constitutio III. Rabi Tanchum bar Elai nomine R. Jose discipuli R. Chanina; Sic respondit schola Schammai scholæ Hillel: Quod venit ex debito, adducitur ex decima: Dixerunt illi: Si in profano, fortasse non adducet unum ex profanis, & adjunget decimæ; & hoc loco adducet unum ex profanis, & adjunget decimæ. Et unde probatur, quod adjungat decimæ? Dicit R. Jose ben Chanina: Dictum est hic: *Ex facultate*: Et dictum est ibi: *Quo minus possis ferre illam*. Sicut ibi memorata erat decima, ita pariter hoc loco erat decima: Dicit R. Elieser: Memoratur hic lætitia, & memoratur ibi lætitia, sicut lætitia ibi memorata ex decima, ita pariter lætitia hoc loco memorata ex decima: Et adducet fortasse ex decima decima. Ela bar Ismael dicit: Dictum

כאן מסת . ונאמר להלן ותרב משאת
בנימן . מה משאת שנאמר להלן אחת
עיקר והשאר טפילה . אף מסת שנאמר
כאן עיקר והשאר טפילה . אמר רבי יוסי
בי רבי בון והלא שלמי נדבה כשלמי
חגיגה הן ולמה הוא טופל לון לאילין
קרייא ללמדך שרוחין עליהם יום טוב.

הלכה ד רבי זעורה עולא בר
ישמעאל בשם רבי לעזר שלמי חגיגה
ששחטן מערב הרגל אינו יוצא בהם ידי
חובתו ברגל . התיב רבי בא והא תני
חגיגה ארבעה עשר יוצאים בה משם
שמחה . ואין יוצאין בה משם שלמים .
אמר רבי זעירא תיפתר בששחטו ברגל
אמר ליה רבי בא אם בששחטו ברגל אין
זו חגיגת ארבע עשר . מאי כדון . אמר
רבי זעורה עד דאנא תמן שמע תנא עולא
בר ישמעאל בשם רבי לעזר כד סלקית
להכא שמע תנא רבי חייה בשם רבי
לעזר והיית אך שמח לרבות לילי יום
טוב האחרון לשמחה . או יכול אף לילי
יום טוב הראשון תלמוד לומר אך . או
חלף רבי חייה בשם רבי לעזר ושמחת
בחגך . משאת מתחייב בחגיגה את מתחייב
בשמחה. התיבון והא תנינן ההלל והשמחה
שמונה. הגע עצמך שחל יום טוב הראשון
להיות בשבת . לשוחטן מערב הרגל אין
את יכול דאמר רבי זעורה עולא בר
ישמעאל בשם רבי לעזר שלמי חגיגה
ששחטן מערב הרגל אינו יוצא בהם ידי
חובתו ברגל . לשוחטן ברגל אין את יכול
שכבר למדנו שאין חגיגה דוחה שבת .
אימתי אמרו ההלל והשמחה שמונה אמר
רבי יוסי קיימה רב אבודמא נחותא
בכהנים ובשעיר . אבל לא בעופות ולא
במנחות דכתיב זבח.

הלכה ה עני וידו רחבה קורא
אני עליו איש כמתנת ידו . עשיר וידו
מעוטה קורא אני עליו כברכת יהוה
אלהיך אשר נתן לך . עני וידו מעוטה על
זה נאמר אין פחות משתי כסף. איש פרט
לקטן . רבי ירמיה בעי . אמר הרי עלי
חגיגה בחמש סלעים והביא בשתים יצא

ctum est hic: *Ex facultate:* & dictum est ibi: *Et multiplicavit partem Benjamin.* Sicut in parte ibi memorata, unum est essentiale, & reliquum est accessorium, ita pariter in *Ex facultate* hoc loco memorato unum est essentiale, & reliquum accessorium: Dicit R. Jose discipulus R. Bon: Atqui sacrificia pacifica spontanea sunt sicut pacifica sacrificii solennis: Et cur hæc illis conjungit textus? Ut doceare, quod pro iis pellant diem festum.

Constitutio IV. R. Zehera, Ela bar Ismael nomine R. Eliefer; Si mactet pacifica sacrificii solennis a vespera festi, iis non satisfacit debito suo in festo. Respondit R. Ba. Atqui extat traditio: Sacrificio solenni diei decimæ quartæ satisfaciunt debito respectu lætitiæ, at non satisfaciunt debito nomine pacificorum: Dicit R. Zehera: Exponitur: si mactet in festo: Respondit Rabi Ba: Si mactet in festo, hoc non erit sacrificium solenne diei decimæ quartæ. Quid nunc? Antequam ibi audivi, traditionem Ela bar Ismael nomine R. Eliefer; quando illuc adscendi, audivi traditionem Rabi Chijah nomine Rabi Eliefer: *Et eris utique lætus.* Ad includendum noctem diei ultimi festi ad lætitiam: Aut crederem posse includere noctem diei primi festi? Idcirco dictum est: *Utique.* Aut immuta: R. Chijah nomine R. Eliefer: *Et lætaberis in festo tuo:* Postquam obligaris ad sacrificium solenne, obligaris etiam ad lætitiam: Responderunt: Atqui legimus: Hallel, & lætitia octo dies. Considera, si dies primus festus incidat in Sabbathum: A vespera festi tu non poteris mactare: Etenim dicit R. Zehera: Ela bar Ismael nomine R. Eliefer: Pacifica sacrificii solennis si mactet a vespera festi, iis non satisfacit debito suo in festo: Ea mactare in festo tu non potes; quia jam percepimus, quod sacrificium solenne non pellat Sabbathum. Quando dixerunt: Hallel & lætitia octo dies? Dicit Jose: Quod statuit Rab, conceditur in sacerdotibus & in hirco, at non in volucribus, & in numeribus: Scriptum est enim: *Sacrificium.*

Constitutio V. Pauper, & ejus manus ampla, ego legam de eo: *Quisque juxta munus manus suæ.* Dives & ejus manus angusta ego legam de eo: *Juxta benedictionem Domini Dei tui, quam dederit tibi:* Pauper & ejus manus angusta. Idcirco dictum est: *Non diminuet ex duobus denariis argenteis:* *Vir.* Excludit puerum: R. Hieremias quæsivit: Si dicat: Ecce super me sacrificium solenne in quinque siclis; & adducat in duo-

או כבר נקבע . אמר ליה רבי יוסי ולמה
לא אילו מי שאמר הרי עלי אשם בחמש
סלעים שמא לא נקבע. והכא נקבע .

הלכה ו רבי יוחנן בשם רבי
ישמעאל נאמר חמשה עשר בפסח . ונאמר
חמשה עשר בחג . מה חמשה עשר
שנאמר בחג יום טוב האחרון תשלומין
לראשון . אף חמשה עשר שנאמר בחג
יום טוב האחרון תשלומין לראשון . יהודה
בר ספרא בשם רבי הושעיה וחגותם אותו
חג ליהוה שבעת ימים . וכי שבעה הם
והלא שמונה הם אלא צא שבת מהם
הרי שבעה . אמר רבי יוסי וכי מיכן
למדנו שאין חגיגה דוחה את השבת לא
ממקום אחר . התיב רבי יוחנן אחוי דרב
ספרא והא תני אף בפסח כן. מעתה צא
שבת מהם הרי ששה . הגע עצמך שחל
יום טוב הראשון ויום טוב האחרון להיות
בשבת מעתה צא מהם שני ימים הרי
ששה . אתא רבי חנניה יהודה בר ספרא
בשם רבי הושעיה וחגותם אותו חג ליהוה
שבעת ימים. וכי שבעה הם והלא שמונה
הם אלא צא שבת מהם שכבר למדנו
שאין חגיגה דוחה שבת מה תלמוד לומר
תחגוהו אלא מלמד שיום טוב האחרון
תשלומים לראשון . אמר רבי יוחנן ותני
כן שמיני רגל בפני עצמו . פייס בפני
עצמו . ברכה בפנה עצמה . קרבן בפני
עצמו . רגל דאמר רבי אבון בשם רבי
אחא בכולהם כתיב וביום . וכאן כתיב
ביום ללמדך שהוא רגל בפני עצמו. פייס
אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן בשמיני
חזרו לפייס כרגלים . ברכה אמר רבי לא
זמן. קרבן פר אחד איל אחד.

הלכה ז תני רבי שמעון בן
יוחאי אם ראית עיירות שנתלשו ממקומם
בארץ ישראל דע שלא החזיקו בשכר
סופרים ומשנים . מה טעמא על מה
אבדה הארץ נצתה במדבר מבלי יושב .
ויאמר יהוה על עזבם את תורתי . רבי

duobus; satisfacitne debito suo, an jam affigitur? Respondit R. Jose: Cur non? Si dicat: Ecce super me sacrificium pro delicto in quinque siclis: Fortasse non affigitur, & hoc loco affigitur?

Constitutio VI. R. Jochanan nomine R. Ismael: Memoratur dies decimus quintus in Paschate, pariterque memoratur dies decimus quintus in festo Tabernaculorum; Sicut in die decimo quinto memorato in Paschate dies festus novissimus compensatur pro primo, ita pariter in die decimo quinto memorato in festo Tabernaculorum dies festus novissimus compensatur pro primo: Jehuda bar Saphra nomine R. Osajah: *Et celebrabitis eum festum Domino septem dies*: Num sunt septem? Atqui sunt octo: At ex iis detrahe Sabbathum, erunt septem. Dicit Rabi Jose: Num hinc docemur, quod sacrificium solenne non pellat Sabbathum? Nonne ex alio loco? Respondit R. Jochanan frater R. Saphra: Atqui extat traditio: Ita pariter in Paschate: Hinc ex iis detrahe Sabbathum, ecce erunt sex. Considera, si incidat dies primus festus, & dies festus novissimus in Sabbathum, hinc detrahe ex iis duos dies, ecce erunt sex. Venit R. Chananjah; Jehuda bar Saphra nomine R. Osajah; Dictum est: *Et celebrabitis eum festum Domino septem dies*: Num sunt septem? At qui sunt octo: At detrahe ex iis Sabbathum; quia jam percepimus, quod sacrificium solenne non pellat Sabbathum: Cur dictum est: *Et celebrabitis eum festum*? Nos docemur, quod dies festus novissimus compensetur pro primo. Dicit R. Jochanan: Atqui extat traditio: Octavus est dies festus seorsim, sortitio seorsim, benedictio seorsim, sacrificium seorsim; Dies festus: Etenim dicit Rabi Abon nomine R. Acha: In omnibus dictum est: *Et in die*. At hoc loco dictum est: *In die*: Ut doceare, quod sit dies festus seorsim: Sortitio: Dicit R. Jose: Misna ita dicit: In octavo redeunt ad sortes sicut in festis. Benedictio: Dicit Rabi: Non est tempus: Sacrificium: Dictum est: *Juvencum unum, arietem unum*.

Constitutio VII. Traditio R. Simeonis ben Jochai: Si videas, quod civitates extirpentur a locis suis in terra Israel, scito, quod non firmi fuerint in mercede scribarum, & Misnæ. Qua de causa? Quia dictum est: *Quare perierit terra, & exusta sit quasi desertum, eo quod non sit qui pertranseat?* Pariterque dictum est: *Et dixit Dominus, quia dereliquerunt legem meam*. Rabi Jodan prin-

יורן נשייא שלח לרבי חייה ולרבי אסי ולרבי אמי למיעבור בקרייתא דארעא דישראל למתקנן לון ספרין ומתניינין. עלון לחד אתר ולא אשכחון לא ספר ולא מתניין. אמרין לון אייתון לן נטורי קרתא. אייתון לון סנטורי קרתא. אמרון לון אילין אינון נטורי קרתא. אייתון לון סנטורי קרתא. אמר לון אילין אינון נטורי קרתא. לית אילין אלא חרובי קרתא. אמרין לון ומאן אינון נטורי קרתא. אמר לון ספרייא ומתנייניא. הדא היא דכתיב אם יהוה לא יבנה בית וגומר. רבי חונה רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק מצאנו שויתר הקדוש ברוך הוא לישראל על עבודה זרה ועל גילוי עריות ועל שפיכות דמים. ועל מאסם בתורה לא וויתר. מה טעמא ויאמר יהוה על אשר עשו עבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים. אין כתיב כאן. אלא ויאמר יהוה על עזבם את תורתי. אמר רבי חייה בר בא אותי עזבו אוותרה שמא את תורתי שמרו. שאילו אותי עזבו ותורתי שמרו השאור שבה היה מקרבן אצלי. רב חונה אמר למד תורה שלא לשמה שמתוך שלא לשמה את בא לשמה. רבי יהודה כשהיה רואה את המת ואת הכלה מתקלסים היה נותן עיניו בתלמידים ואומר המעשה קודם לתלמוד. נמנו בעליית בית ארים התלמוד קודם למעשה. רבי אבהו הורה בקיסרין שלח לרבי חנינה בריה מזכי בטיבריה. שלחון ואמרון ליה גמל הוא שלח כתב ליה המבלי אין קברים בקיסרין שלחתיך לטיבריא. כבר נמנו בעליית בית ארים בלוד התלמוד קודם למעשה. רבנן דקיסרין אמרין הדא דאת אמר בשיש שם מי שיעש׳. אבל אם אין שם מי שיעשה המעשה קודם לתלמוד. דלמא רבי חייה רבי יסא רבי אמי עניין מיתי לגבי רבי לעזר. אמר לון אן הויתון יומא דין. אמרון ליה גמל חסד. אמר דון ולא הוה תמן חורנין אמר ליה מגיר הוה.

הלכה ח ותני רבי ליעזר אומר יש להם על מה שייסמכו נשבעתי ואקיימה פעמים שאונו מקיים. רבי יהושע אומר יש להם על מה שיסמכו אשר נשבעתי באפי. באפי נשבעתי חוזר אני בי. תמן

princeps misit ad R. Chijah, & Rabi Ase, & ad R. Amme, ut transirent per civitates terræ Israel, ut ordinarent illis libros, & Misnam: Adscendentes in quendam locum non invenerunt neque librum, neque Misnam: Dixerunt: Veniant ad nos custodes urbis; venerunt ad eos custodes urbis: Dixerunt illis: Isti non sunt custodes urbis; At isti non sunt nisi vastatores urbis: Dixerunt illis: Quinam sunt custodes urbis? Dixit illis: Libri, & Misna: Hac de causa dictum est: *Nisi dominus ædificaverit domum &c.* R. Huna, R. Hieremias nomine Rabi Samuelis bar Rabi Isaach; deprehendimus, quod Deus S. B. permiserit Israelitis Idololatriam, & scortationes, & effusiones sanguinum; at contemtum legis non permisit: Qua de causa? Quia dictum est: *Et dixit Dominus:* Quod fecerint Idololatriam, & scortationes, & effusiones sanguinum, non scriptum est hoc loco; sed: *Et dixit Dominus, quia dereliquerunt legem meam:* Dicit R. Chijah bar Ba: Si me dereliquissent, permisissem; fortasse legem meam observarunt: Si me dereliquissent, & legem meam observassent, fermentum, quod in ea est, mihi obtulissent: Rabi Huna dicit: Si quis addiscat legem sine suo nomine, quod in ea est sine suo nomine, venit suo nomine: R. Jehuda, quando videbat mortuum, & sponsam collaudata, conjiciebat oculos suos in discipulos dicens: Opus præcedit doctrinam: Constituerunt in cœnaculo familiæ Arim, ut doctrina præcederet opus. R. Abau cum esset in Cæsaræa misit ad R. Chanina bar Mitbi in Tiberiadem; Miserunt dicentes: Non est retributio benignitatis: Misit scribens: Portantes non sepeliunt in Cæsaræa, quos ad te misi Tiberiadem: Jam constituerunt in cœnaculo familiæ Arim in Lud, ut doctrina præcederet opus: Sapientes Cæsarienses dicunt: Quod dicis, intelligitur, quando ibi sit, qui operetur; At si ibi non sit, qui operetur, opus præcedit doctrinam. Forte R. Chijah, R. Jose, R. Amme venerunt prope R. Elieserem: Dixit illi: Quid actum esset eo die? Responderant: Retributio benignitatis: Dixit illis: Non erat ibi alius? Responderunt: Magir erat.

Constitutio VIII. Traditio. R. Eliesér dicit: Sunt illis, quibus se sustententent: Adjuravi, & confirmavi: aliquando non confirmantur: R. Jehosua dicit: Sunt illis, quibus se sustentent: *Quibus adjuravi in ira mea:* In ira juravi; me pœnitet: Ibi legimus:

תנינן ארבעה נדרים התירו חכמים . וכל
הנדרים לא חכמים הם שהם מתירים .

כתיב וידבר משה אל ראשי המטות לבני
ישראל. תלה בראשי המטות שהיו מתירין
להם את נדריהם . רב יהודה בשם שמואל
כתיב לא יחל דברו . הוא אינו מוחל
דברו . אחר הוא שעושה דברו חולים.
ואיזה זה חכם שהוא מתיר לו את נדרו.
רבי זעורה רב יהודה ירמיה בר אבא בשם
שמואל שלשה שהם יודעים לפתח מתירין
בזקן. סברין מימר במקום שאין זקן. רבנן
דקיסרין אמרין אפילו במקום שיש זקן .
אמרון קומי יסא רב חונה ראשי מטות.
אמר ליה אין לית רב חונה ראשי מטות
מאן אינון ראשי מטות . רב חונה ראש
לראשי המטות. מהו למנות זקנים לדברים
יחידים . נישמעינה מן הדא . רבי מניתיה
רבי להתיר נדרים ולראות כתמים . מן
דרסך בעא בעי גבי בריה טומי בכורות .
אמר לו איני מוסיף לך על מה שנתן לך
אבא . אמר רבי יוסי בי רבי בון כולא
יהב ליה לדין יחידי ולהתיר נדרים ולראות
כתמים ולראות מומים שבגלוי . מן דרמך
בעא גבי בריה מומים שבסתר. אמר ליה
איני מוסיף לך על מה שנתן לך אבא.
אף על גב דת אמר ממנים זקנים לדברים
יחידים והוא שיהא ראוי לכל הדברים .
כהדא רבי יהושע בן לוי מני לכל תלמודו,
והוה מצטער על חד דהוה בכי בעיינוי
ולא הוה יכיל ממנייתיה. וימניניה לדברים
יחידים . הדא אמרה הראוי לכל הדברים
ראוי לדבר אחד ושאינו ראוי לכל הדברים
אפילו לדבר אחד אינו ראוי. מהו למנות
זקנים לימים . נישמעינה מן הדא רבי
חייה בר בא אתא לגבי רבי לעזר אמר
ליה פייס לי לרבי יודן נשייא דיכתוב לי
חדא איגרא דאיקר ניפוק לפרנסתי
לארעא ברייתא פייסיה וכתב ליה . הרי
שילחנו אליכם אדם גדול שלוחינו וכיוצא
בנו עד שהוא מגיע אצלינו . רבי חזקיה
רבי דוסתאי רבי אבא בר זמינא ומטו בה
משמיה דרבי דוסתאי סבא הכין כתב ליה
הרי שילחנו לכם אדם גדול . ומה הוא
גדולתו שאינו בוש לומר לא שמעתי .

mus : Quatuor vota ſolvunt ſapientes : At omnia vota ſapientes non ſolvunt : Scriptum eſt : *Et locutus eſt Moſe principibus tribuum filiorum Iſrael :* Dependet ſectio a principibus tribuum, ut iis ſolvant eorum vota : R. Jehuda nomine Samuelis : Scriptum eſt : *Non profanabit verbum ſuum :* Ipſe non profanabit verbum ſuum : At alius poterit facere ejus verbum profanum. Et quinam ille eſt ? Sapiens, qui diſſolvit ejus votum. R. Zehera, R. Jehuda, R. Hieremias bar Aba, nomine Samuelis : Tres qui ſciant diſſolvere vota, permittunt in ſene : Putant dicendum, in loco, ubi non ſit ſenex ; Sapientes Cæſarienſes dicunt ; vel in loco ubi ſit ſenex : Dixerunt coram R. Iſa nomine R. Huna : *Principibus tribuum :* Reſpondit : Non ſunt juxta mentem R. Huna principes tribuum. Quinam ſunt principes tribuum ? R. Huna : Princeps principum tribuum : Quid ut præficiantur ſenes rebus ſingularibus ? Hinc eruitur. Rab præfecit Rabi ad ſolvendum vota, & ad inſpiciendum maculas : Poſtquam obdormiit quæſivit a filio ſuo vitia primogenitorum : Dixit illi : Ne addas tibi ad id, quod tibi conceſſit pater. Dicit R. Joſe diſcipulus R. Bon : Omnia illi conceſſit ad judicandum res ſingulares, & ad ſolvendum vota, & ad inſpiciendum maculas, & ad conſiderandum vitia manifeſta : Poſtquam obdormiit quæſivit a filio vitia occulta. Dixit illi : Ne addas tibi ad ea, quæ tibi conceſſit pater : licet dicas, quod præficiant ſenes rebus ſingularibus, & ipſe ſit idoneus in cunctis rebus : Sicut R. Jehoſua ben Levi præfecit diſcipulos omnibus, & dolebat propter unum, qui flebat oculis, & non potuit illum præficere ; at præfecit rebus ſingularibus ; Hoc dicit ; Qui in cunctis idoneus eſt, etiam in ſingulari eſt idoneus ; Et qui in cunctis non eſt idoneus, ne in ſingulari quidem eſt idoneus : Quid ut præficiantur ſenes juramentis ? Hinc eruitur : R. Chijah bar Ba accedens ad R. Elieſerem ei dixit : Deprecare pro me R. Jodan principem, qui mihi ſcripſit hanc epiſtolam honorificam, ut mihi præbeatur alimentum ex terra aliena ; Placavit, eique ſcripſit : Ecce mittimus ad vos virum excellentem legatum noſtrum, ſimilem filio noſtro, donec perveniat ad vos. R. Ezechias R. Doſthai, R. Aba bar Zamina : & deprecatus eſt nomine R. Doſthai ſenem, ſic illi ſcribens : Mittimus ad vos virum excellentem : Et quænam erat ejus excellentia ? Non pudebat dicere : Non intellexi : Quid ad ſolvendum

in

מהו להתיר בפלגים . רבי אבהו בשם רבי יוחנן מתירים בפלגים . רבי התיר בפלגים. רבי יהושע בן לוי מתיר בפלגים. רבי חונה בשם רבי ירמיה במקום שאין טלית. אמר רבי יוסי בי רבי בון לנדרים קלים . הילכות שבת . רבי יונה אמר רבי חמא בר עוקבה מקשי והלא אין כתוב אלא אך מעיין ובור מקוה מים יהיה טהור . ואת למד ממנו כמה הלכות . רבי זעורה בשם רבי יוחנן אם באת הלכה תחת ידיך ואין את יודע מה טיבה אל תפליגינה לדבר אחר שהרי כמה הלכות נאמרו למשה מסיני וכולהם משוקעות במשנה . אמר רבי אבון ויאות הרי שני מיני חטים אילולא שבא נחום ופירשה לנו יודעין היינו . רבי זעורה בשם רבי לעזר אכתוב לו רובי תורתי וכי רובה של תורה נכתבה אלא מרובים הדברים הנדרשים מן הכתב. מן הדברים הנדרשים מן הפה . וכיני . אלא חביבים הדברים הסמוכים לכתב. מן הדברים הסמוכים לפה. אמר רבי יודה בר פזי אכתוב לו רובי תורתי אילו התוכחות. אפילו כן לא כמו זר נחשבו .אמר רבי אבון אילו כתבתי לך רובי תורתי לא כמו זר נחשבו. מה בינן לאומות אילו מוציאים ספריהם . ואילו מוציאים ספריהן . ואילו מוציאים דפתריהם ואילו מוציאין דפתריהן רבי חגיי בשם רבי שמואל בר נחמן נאמרו דברים בפה ונאמרו דברים בכתב ואין אנו יודעים איזה מהן חביבים . אלא מן מה דכתיב כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל. הדא אמרה אותם שבפה חביבים . רבי יוחנן ורבי יודן בי רבי שמעון חד אמר אם שימרת מה שבפה ושימרת מה שבכתב אני כורת אתך ברית . ואם לאו איני כורת אתך ברית. וחורנה אמר אם שימרת מה שבפה ושימרת מה שבכתב את מקבל שכר . ואם לאו אין אח מקבל שכר . אמר רבי יהושע עליהם ועליהם . כל ככל . דברים הדברים מקרא ומשנה תלמוד הלכות ואגדות . אפילו מה שתלמיד וותיק עתיד

in aliquibus? R. Abau, & R. Jochanan dissolverunt in aliquibus: Rabi dissolvit in aliquibus: R. Jehosua ben Levi dissolvit in aliquibus: R. Huna nomine R. Hieremia: In loco, ubi non sit pallium. Dicit R. Jose discipulus R. Bon in votis levibus: Constitutiones Sabbathi. R. Huna dicit, R. Chama bar Achaba opponunt: Atqui non scriptum est nisi: *Veruntamen fons, & puteus congregationis aquæ, mundus erit*. Et inde quam multas constitutiones addiscis! R. Zehera nomine R. Jochanan; Si veniat constitutio in potestatem tuam, & tu ignores quantum prosit, ne disputes in alia re; quia quam multæ constitutiones dictæ sunt Mosi a monte Sinai, & omnes demersæ sunt in Misna. Dicit R. Abon: Et recte: Ecce duæ species tritici; si non venisset Nahum, & nobis explicasset, cognoscere-musne nos? R. Zehera nomine R. Elieser: *Scribam ei multiplices leges meas*. Quid num multæ leges scriptæ sunt? Verum multæ res exponuntur ex textu ex verbis expositis ex lege orali: Et sic est: At amabiliora sunt verba, quæ confirmantur ab textu, quam verba, quæ confirmantur ab lege orali: Dicit Rabi Jehuda bar Pazi: *Scribam ei multiplices leges meas*. Istæ sunt disceptationes. Licet ita sit, non tanquam anomalum reputantur. Dicit R. Abon: Si tibi scripsi multiplices leges meas, non tanquam anomalum reputabuntur: Quænam est differentia inter nos, & nationes? Illæ producunt suos libros; & istæ producunt suos libros; Illæ producunt suas expositiones, & istæ producunt suas expositiones. R. Haggæus nomine R. Samuelis bar Nachman; Memorantur verba ex lege orali, & memorantur verba ex scriptura; at nos ignoramus, quænam ex iis sint amabiliora; At probatur ex eo quod scriptum est: *Ex dicto verborum istorum pepigi tecum pactum, & cum Israel*. Hoc dicit, quod verba ex lege orali sint amabiliora. R. Jochanan, & R. Jodan discipulus R. Simeonis; Alter dicit: Si observabis, quæ continentur in lege orali, & observabis, quæ continentur in lege scripta; Ego faciam tecum pactum: Si minus, non faciam tecum pactum; & alter dicit: Si observabis, quæ continentur in lege orali, & in lege scripta, tu recipies mercedem, si minus, non recipies mercedem. Dicit R. Jehosua ben Levi: עליהם ועליהם כל בכל דברים הדברים. Textus, & Misna, Gemara, constitutiones, & Hagadoth: Vel ea, quæ discipulus pius docturus est coram ma-

להורות לפני רבו כבר נאמר למשה בסיני. מה טעמא יש דבר שיאמר ראה זה חדש הוא חבירו משיבו ואומר לו כבר היה לעולמים אשר היה מלפנינו . רבי זעורה בשם שמואל אין מורין לא מן ההלכות ולא מן האגדות ולא מן התוספות אלא מן התלמוד . והא תנא רבי חלפתא בר שאול היא שני מיני חטים היא שני מיני שעורים . אמר רבי זעורה כך היתה הלכה בידם ושכיחוה . היא שני מיני חטים היא שני מיני שעורים . והא תנינן המחליק בצלים לחים לשוק ומקיים יבשים לגורן . אית לך מימר שוק וגורן כך היתה הלכה בידם ושכיחוה . רבי חנניה בשם שמואל אין למידין ההורייה . הכל מורין שאין למידין מן המעשה . אמר ליה רבי מנא הדא דת אמר בהוא דלא סבר. ברם בהוא דסבר עביד. אמר ליה בין דסבר בין דלא סבר בהוא דפליג . ברם בהוא דלא פליג בין סבר בין לא סבר עבד . רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל האסורים שריבה עליהן שוגג מותר מזיד אסור . ולא מתניתא היא אם שוגג מותר אם מזיד אסור . מתניתא בתרומה דרוכה אתא מימור לך ואפילו בשאר כל הדברים. רבי אחא בשם רבי יונתן כשם שמצוה לומר על דבר שהוא נעשה . כך מצוה שלא לומר על דבר שאינו נעשה . אמר רבי לעזר כשם שאסור לטהר את הטמא כך אסור לטמא את הטהור . רבי אבא בר יעקב בשם רבי יוחנן אם באת הלכה תחת ידיך ואין את יודע אם לתלות אם לשרוף לעולם הוי רץ אחר השריפה יותר מן התלייה שאין לך חביב בתורה מפרים הנשרפים ושעירים הנשרפים והם בשריפה . רבי יוסי בעי ולמידין דבר שאין מצותו לכאן מדבר שמצותו לכאן.

פרק שני

א אין דורשין בעריות בשלשה ולא במעשה בראשית בשנים ולא במרכבה ביחיד אלא אם כן היה חכם מבין מדעתו.

magistro suo, jam dicta sunt Mosi in monte Sinai: Qua de causa? Quia dictum est: *Nihil sub sole novum, nec valet quisquam dicere: Ecce hoc recens est*: Ejus socius respondebit & dicet: *Jam enim præcessit in seculis, quæ fuerunt ante nos*. R. Zehera nomine Samuelis: Non docent neque ex constitutionibus, neque ex Hagadoth, neque ex additamentis, sed a Gemara. Atqui docet R. Chalphta bar Saul. Si sint duæ species tritici, & duæ species hordei: Dicit Rabi Zehera: Sic fuit constitutio in eorum manibus, & eam obliti sunt: Si fuerint duæ species tritici, & duæ species hordei: Atqui legimus: Distribuet cæpas virides pro foro, & conservabit siccas pro area: Tu non potes dicere de foro, & de area, quod ita fuerit constitutio in eorum manibus, & eam obliti fuerint: Rabi Chanina nomine Samuelis: Non docent ex demonstratione. Et omnes fatentur, quod non doceant ex facto. Dixit Rabi Mena; Quod dicis, intelligendum est, quando in eo non sit opinio; profecto quando in eo sit opinio, faciet. Respondit; sive sit sive non sit opinio, quando in eo sit dissensio; Profecto quando non sit dissensio, sive sit, sive non sit opinio, faciet: R. Abau nomine R. Jochanan: Cuncta interdicta de quibus sit controversia, illi qui operatur per errorem, sunt permissa, illi qui prudens operatur, sunt vetita: Misna: De separatione, quæ sit multa, venit ut tibi dicat, vel in omnibus ceteris rebus. R. Acha nomine R. Jonathan; sicut præceptum agit de re, quæ facienda sit, ita pariter præceptum agit de re, quæ non sit facienda. Dicit R. Eliefer; Sicut vetitum est mundare immundum, ita pariter vetitum est immundare mundum. R. Aba bar Jacob nomine R. Jochanan; Si veniat constitutio in manum tuam, & ignores, utrum sit suspendendum, an comburendum, incede post combustionem magis quam post suspensionem; Quia non est tibi in lege amabilius juvencis comburendis, & hircis comburendis; & ipsi absumebantur combustione. R. Jose vult, ut explicetur res, cujus præceptum hinc non sit, ex re, cujus præceptum inde sit.

CAPUT II.

I. NON exponunt incestus in tribus, neque opus creationis in duobus, neque currum in uno, nisi si fuerit sapiens, & atque ex seipso intel-

 li-

וכל המסתכל בארבעה דברים ראוי לו כאילו לא בא לעולם. מה למעלן ומה למטן מה לפנים ומה לאחור כל שלא חס על כבוד קונו ראוי לו כאילו לא בא לעולם.

ב יוסי בן יועזר אומר שלא לסמוך. יוסי בן יוחנן אומר לסמוך. יהושע בן פרחיה אומר שלא לסמוך. מתיי הארבילי אומר לסמוך. יהודה בן טבאי אומר שלא לסמוך. שמעון בן שטח אומר לסמוך. שמעיה אומר לסמוך. אבטליון אומר שלא לסמוך. הלל ומנחם לא נחלקו יצא מנחם ונכנס שמאי. הלל אומר לסמוך ושמאי אומר שלא לסמוך. הראשונים היו נשיאים. והשניים אבות בית דין.

ג בית שמאי אומרים מביאים שלמים ואין סומכין עליהם אבל לא עולות. ובית הלל אומרים מביאים שלמים ועולות וסומכין עליהן.

ד עצרת שחלה להיות ערב שבת בית שמאי אומרים יום טבוח לאחר שבת. ובית הלל אומרים אין להם יום טבוח ומודין שאם חלה להיות בשבת שיום טבוח לאחר שבת ואין כהן גדול מתלבש בכליו. מותרין בהספד ובתענית שלא לקיים את דברי האומרים עצרת לאחר שבת.

ה נוטלים לידים לחולים ולמעשר ולתרומה ולקודש מטבילין. ולחטאת אם ניטמאו ידיו ניטמא גופו.

ו. הטובל לחולים והוחזק לחולים אסור במעשר. הטובל למעשר והוחזק למעשר אסור לתרומה. הטובל לתרומה הוחזק לתרומה אסור לקדש. הטובל לקודש והוחזק לקודש אסור לחטאת. הטובל לחמור הותר לקל. טבל

ligens: Quicunque considerat hæc quatuor, ei melius fuisset, quod nunquam intrasset mundum, sc. quod supra est, & quod infra, & quod ante, & quod post: Et quicunque non attendit ad honorem creatoris sui, ei melius fuisset, quod non intrasset in mundum.

II. Jose ben Joeser dicit, quod non imponat manus: Jose ben Jochanan dicit, quod imponat manus; Jehosua ben Perachi dicit, quod non imponat manus; Nitai Arbelita dicit, quod imponet manus; Jehuda ben Tabai dicit, quod non imponet manus: Simeon ben Schatach dicit, quod imponet manus; Schamajah dicit, quod imponet manus; Abtalion dicit, quod non imponet manus: Hillel & Menachem non dissentiunt; Exiit Menachem, & intravit Schammai; Schammai dicit, quod non imponet manus; Hillel dicit, quod imponet manus; Primi erant principes, & secundi erant patres Synhedrii.

III. Schola Schammai dicit: Adducunt sacrificia pacifica, & non imponunt illis manus, at non holocausta. Schola Hillel dicit: Adducunt pacifica, & holocausta, & illis imponunt manus.

IV. Si Pentecostes incidat in vesperam Sabbathi, schola Schammai dicit, dies mactationis erit post Sabbathum: Schola Hillel dicit; dies mactationis non erit post Sabbathum: Et conveniunt, quod si incidat in Sabbathum, dies mactationis erit post Sabbathum, & summus sacerdos non induet vestimenta sua. Et licet lugere, & jejunare, ne confirmentur verba eorum, qui dicunt; Pentecostes post Sabbathum.

V. Lavant manus pro profano, & pro decimis, & pro separatione, & pro sanctitate immergunt manus, & pro aqua expiationis, si pollutæ fuerint manus, polluitur ejus corpus.

VI. Siquis se immergat pro profano, & intenderit se immergere ut habeatur purus ad comedendum profanum, prohibitus est a decimis: Siquis se immergat pro decimis, & intenderit se immergere, ut habeatur purus ad comedendum decimas, prohibitus est a separatione: Siquis se immergat pro separatione, & intenderit se immergere, ut habeatur purus ad comedendum separationem, est prohibitus a sanctitate: Siquis se immergat pro sanctitate, & intenderit se immergere, ut habeatur purus ad comedendum sanctitatem, prohibitus est ab aqua expiationis: Siquis se immergat pro graviori, levius erit sibi permissum; Si se immergat, & non in-

ולא הוחק כאילו לא טבל .

ז בגדי עם הארץ מדרס לפרושים בגדי פרושים מדרס לאוכלי תרומה . בגדי אוכלי תרומה מדרס לקודש . יוסי בן יועזר היה חסיד שבכהונה והיתה מטפחתו מדרס לקודש . יוחנן בן גודגדא היה אוכל על טהרת הקודש כל ימיו והיתה מטפחתו מדרס לחטאת.

סליק פירקא

הלכה א אין דורשין בעריות בשלשה כו'. רבי בא בשם רב יהודה דרבי עקיבה היא . ברם כרבי ישמעאל . דרבי ישמעאל תני אזהרות לעובדה . מן דרבי אמי יתיב מתני אזהרה לשוכב אזהרה לנשכב. הדא אמרה הלכה כרבי ישמעאל ולא במעשה בראשית בשנים . רבי בא בשם רב יהודה דרבי עקיבה היא ברם כרבי ישמעאל דורשים לעובדה . מן מה דרבי יודה בר פזי יתיב דרש בתחילה היה העולם מים במים. הדא אמרה הלכה כרבי ישמעאל . דרש רבי יודה בר פזי בתחילה היה העולם מים במים . מה טעמא ורוח אלהים מרחפת על פני המים . חזר ועשאו שלג משליך קרחו כפיתים . חזר ועשאו ארץ כי לשלג יאמר הוי ארץ . והארץ עומדת על מים . לרוקע הארץ על המים . והמים עומדים על הרים על הרים יעמדו מים . וההרים עומדין על רוח . כי הנה יוצר הרים ובורא רוח. והרוח תלויה בסערה . רוח סערה עושה דברו . סערה עשאה הקדוש ברוך הוא כמין קמיע ותלייה בזרועו שנאמר ומתחת זרועות עולם . כי הנה יוצר הרים ונומר זה אחד מששה מקריות שהיה רבי קורא אותן ובוכה . בקשו את יהוה כל ענוי הארץ ונומר . שנאו רע ואהבו טוב ונומר . יתן בעפר פיהו ונומר . כי את כל המעשה ונומר . ויאמר שמואל אל שאול למה הרגזתני ונומר . אמר לו לא היה לך להרגיז את בוראך אלא בי . עשיתני עבודה זרה שלך . אין את יודע כשם

intendat, ut purus habeatur, perinde habetur, ac si se non immerserit.

VII. Vestimenta populi terræ sunt calcatio pro Pharisæis; Vestimenta Pharisæorum sunt calcatio pro comedentibus separationem; Vestimenta comedentium separationem sunt calcatio pro sanctitate: Vestimenta sanctitatis sunt calcatio pro aqua expiationis: Joseph ben Joeser erat sacerdotum piissimus, & ejus linteum erat calcatio pro sanctitate: Jochanan ben Gudgoda comedebat in puritate de sanctitate omnes dies suos, & linteum ejus erat calcatio pro aqua expiationis.

Finis capitis.

Constitutio I. Non disserunt de incestibus in tribus &c. R. Ba nomine R. Jehuda; R. Akiba hæc est opinio: Profecto juxta mentem R. Ismaelis; Etenim R. Ismaelis hæc est traditio: Præmonitiones pro opere. Ex mente R. Amme respondetur: Traditio: Præmonitio pro iniente, & præmonitio pro inito: Hoc dicit: Constitutio juxta mentem R. Ismaelis: Neque in opere creationis in duobus. R. Ba nomine R. Jehuda; R. Akiba hæc est opinio: Profecto juxta mentem R. Ismaelis disserunt de opere; Ex eo quod R. Juda bar Pazi respondens disseruit: in principio mundus fuit aqua in aqua: Hoc dicit: Constitutio juxta mentem R. Ismaelis: Exposuit R. Jehuda bar Pazi: In principio mundus fuit aqua in aqua: Qua de causa? *Et spiritus Domini incubabat super faciem aquarum:* Iterum fecit illum nivem; *Emittit glaciem suam sicut bucellas*. Postea fecit illum terram: *Quia nivi dixit, & sit terra*. Et terra stetit super aquis: *Qui expandit terram super aquas*. Et aquæ steterunt super montibus: *Super montibus stabunt aquæ*. Et montes steterunt super vento: *Quia ecce formans montes, & creans ventum:* Et ventus appensus fuit super procella: *Ventus procellosus facit verbum ejus:* Et procellam fecit Deus S. B. instar amuleti, & appendit brachio suo. Dictum est enim: *Quia ecce formans montes &c.* Hic est unus ex sex textibus, quos Rabi quum legeret, flebat: *Quærite Dominum omnes mansueti terræ &c. Odite malum, & diligite bonum &c. Ponet in pulvere os suum &c. Quia omnia opera &c. Dixit autem Samuel ad Saul: Quare inquietasti me &c.* Dixit illi: Non fuit tibi, ut irritares creatorem tuum nisi per me? Fecisti me Idololatriam tuam: Num ignoras, sicut ultio

שנפרעים מן העובד כך נפרעים מן הנעבד
ולא עוד אלא שהייתי סבור שהוא יום
הדין ונתייראתי . והרי דברים קל וחומר
מה אם שמואל רבן של נביאים שכתוב
בו וירע כל ישראל מדן ועד באר שבע
וגומר נתיירא מיום הדין . אנו על אחת
כמה וכמה . והדין כי הנה יוצר הרים
ובורא רוח וגומר . אפילו דברים שאין
בהם חטא נכתבים לאדם על פינקסו . ומי
מגיד לאדם הבל היוצא מפיו . רבי חגיי
בשם רבי יעבץ יוצר הרים ובורא רוח .
רבי חגי בשם רבי יעבץ אילין ציפאריי
תוהו חושך ואפילה . רבי יודה בר פזי
בשם רבי יוסי בי רבי יודה אדריינוס שאל
לעקילס הגר קושטין אתון אמרין דהין
עלמא קיים על רוחא . אמר ליה אין .
אמר ליה מן הן את מודע לי . אמר ליה
אייתי לי הוגנין . אייתי ליה הוגנין
אטעונונון טעוניהון אקימון וארבעון נסתון
וחנקון . אמר ליה הא לך אקימון . אמר
ליה מן דחנקתון . אמר ליה כלום חסרתנון
לא רוחא היא דנפקת מינהו . ולא
במרכבה ביחיד . עוד היא כרבי עקיבה .
דברי הכל היא כדי שיהא אדם יודע לחוס
על כבוד קונו . לא כן אמר רב אין אדם
רשאי לומר דבר כנגד רבו אלא אם כן
ראה או שימש . כיצד הוא עושה בתחילה
רבו פותח לו ראשי פסוקים ומסכים . רבי
חייה בשם רבי יוחנן תלמיד וותיק היה לו
לרבי ודרש פרק אחד במעשה המרכבה
ולא הסכימה דעתו של רבי ולקה בשחין.
התורה הזו דוחה לשני שבילים אחד של
אור ואחד של שלג . היטה בזה מת באור.
היטה בזו מת בשלג מה יעשה יהלך
באמצע . מעשה ברבן יוחנן בן זכאי שהיה
מהלך על הדרך רוכב על החמור . ורבי
לעזר בן ערך מהלך אחריו . אמר לו רבי
השניני פרק אחד במעשה המרכבה . אמר
לו ולא כך שנו חכמים ולא במרכבה אלא
אם כן היה חכם ומבין מדעתו . אמר לו
רבי תרשיני לומר לפני אני . אמר לו אמור
כיון שפתח רבי לעזר בן ערך במעשה
המרכבה ירד לו רבן יוחנן בן זכאי מן
החמור אמר אינו בדין שתהא שומע כבוד

tio sumitur de colente, ita pariter sumitur ultio de eo, qui colitur? Et præterea quia puto esse diem judicii, pertimui: Ecce argumentum a minori ad majus: Si Samuel, qui fuit magister prophetarum, de quo scriptum est: *Et cognovit universus Israel a Dan usque ad Ber-Sabea &c.* Timuit a die judicii, nos quanto magis? Et æquum est: *Quia ecce formans montes, & creans ventum &c.* Vel ea, quæ non sunt peccatum, scribuntur homini in ejus libello: Et quis indicabit homini cuncta, quæ egrediuntur ex ore suo? R. Haggæus nomine R. Ibas: *Formans montes, & creans ventum*. R. Haggæus nomine R. Ibas: Isti sunt dæmones, vastitas tenebræ, & nubes. R. Juda bar Pazi nomine Rabi Jose discipuli Rabi Juda: Adrianus quæsivit ab Onkelos proselyto: Recte vos dicitis, quod mundus consistat super vento? Respondit: Maxime: Dixit illi: Unde mihi hoc ostendes? Respondit: Adduc ad me camelos juvenes; Et adduxit ad eum camelos juvenes; Fecit eos onerare oneribus, fecit eos consistere, & cubare; Ponderavit, & strangulavit; Dixit illi; Fac ut consistant; Respondit; Postquam strangulati sunt? Dixit; Nihil deest; nisi quod ex iis spiritus sit egressus. Neque in curru in uno: Præterea juxta mentem R. Akiba: Hoc est omnium consensu est, ut homo sciat curam habere honoris creatoris sui: Non ita dicit Rab: Non potest homo loqui coram magistro suo, nisi si fuerit dignus, aut ministret: Quomodo faciet? Ab initio incipiet ejus magister capita textuum, & numerabit. R. Chijah nomine R. Jochanan: Discipulus pius erat τῷ Rabi, & exposuit caput unum in opere currus, & non consentit mens Rabi, & percussus fuit ulcere. Lex ista assimilatur duabus semitis, quarum altera est ignea, & altera nivea; si ad hanc inclinet, moritur igne, si ad illam inclinet, moritur nive. Quid faciet? Incedet in medio. Narratur de Raban Jochanan ben Zachai, qui incedebat per viam equitans super asino, & R. Eliesar ben Arach incedebat post eum; dixit illi: Rabi doce me caput unum in opere currus: Respondit: Non ita docuerunt sapientes: in opere currus non docebit, nisi si fuerit sapiens, & ex se ipso intelligens: Dixit illi: Permitte mihi dicere verbum coram te. Respondit: Dic: Quando incepit R. Eliesar ben Arach in opere currus, descendit Raban Jochanan ben Zachai de asino, dicens: Non est æquum, ut ego audiens

קוני ואני רכוב על החמור . הלכו וישבו להם תחת אילן אחד וירדה אש מן השמים והקיפה אותם והיו מלאכי השרת מקפצין לפניהם כבני חופה שמיחין לפני חתן. מיד פתחו כל האילנות פיהם ואמרו שירה אז ירננו עצי היער. כיון שגמר רבי לעזר בן ערך במעשה המרכבה . עמד רבן יוחנן בן זכאי ונשקו על ראשו ואמר ברוך יהוה אלהי אברהם יצחק ויעקב שנתן לאברהם אבינו בן חכם יודע לדרוש בכבוד אבינו שבשמים . יש לך נאה לדרוש ואינו נאה מקיים נאה מקיים ואינו נאה דורש אלעזר בן ערך נאה דורש ונאה מקיים . אשריך אברהם אבינו שיצא מחלציך אלעזר בן ערך . וכיון ששמעו רב יוסף הכהן ורבי שמעון בן נתנאל אף הם פתחו במעשה המרכבה. אמרו יום אחד בתקופת תמוז היה ורעשה הארץ ונראתה הקשת בענן . ויצאת בת קול ואמרה להם הרי המקום פנוי לכם והטריקלין מוצא לכם אתם ותלמידיכם מזומנים לכת שלישית . ואתיא כמאן דאמר שובע שמחות את פניך . שבע כיתות של צדיקים לעתיד לבוא . שוב מעשה בי רבי יהושע שהיה מהלך בדרך ובן זומא בא כנגדו שאל בשלומו ולא השיבו . אמר לו מאיין ולאיין בן זומא . אמר לו מסתכל הייתי במעשה בראשית ואין בין מים העליונים למים התחתונים אלא כמלא פותח טפח. נאמר כאן ריחוף. ונאמר להלן כנשר יעיר קינו על גוזליו ירחף . מה ריחוף שנאמר להלן נוגע ואינו נוגע . אמר רבי יהושע לתלמידיו הרי בן זומא מבחוץ . ולא היו ימים קלים עד שנפטר בן זומא . רבי יודה בר פזי בשם רבי יוסי בי רבי יודה שלשה הרצו תורתן לפני רבן . רבי יהושע לפני רבן יוחנן בן זכאי רבי עקיבה לפני רבי

diens gloriam creatoris mei equitem ſuper aſino : Incedentes conſederunt ſub quadam arbore , & deſcendens ignis eos circumdedit , & Angeli miniſterii ſaliebant coram eis ſicut filii thalami lætantur coram ſponſo . Et reſpondit quidam Angelus de medio ignis dicens : Juxta verba tua Elieſer ben Arach eſt opus currus : Statim aperuerunt omnes arbores ora ſua & dixerunt canticum : *Tunc exultabunt ligna ſilvæ :* Poſtquam abſolvit Rabi Elieſer ben Arach in opere currus , ſurgens Raban Jochanan ben Zachai oſculatus eſt caput ejus, dicens: Benedictus Dominus Deus Abraham, Iſaach, & Jacob , qui dedit Abraham patri noſtro filium ſapientem, qui ſcit diſſerere de gloria patris noſtri, qui in cœlis eſt ; eſt tibi , qui ſit idoneus ad diſſerendum, & non ſit idoneus ad confirmandum , & idoneus ad confirmandum , at non ſit idoneus ad diſſerendum ; Elieſer ben Arach eſt idoneus ad diſſerendum , & idoneus ad confirmandum : Beatus es Abraham pater noſter , quod exierit de lumbis tuis Elieſer ben Arach : Quando audierunt R. Joſeph ſacerdos , & R. Simeon ben Nathanal , ipſi quoque inceperunt in opere currus ; dixerunt ; Dies primus in Tekupha Tamuz erat, & terra tremuit & conſpectus eſt arcus in nube & egreſſa eſt filia vocis , & dixit : Ecce locus vacuus vobis, & triclinia , & ſtrata pro vobis & vos , & diſcipuli veſtri invitati eſtis ad claſſem tertiam : Et concluditur juxta mentem illius , qui dicit : *Adimplebis me lætitia cum vultu tuo :* Septem claſſes juſtorum erunt in ſeculo futuro . Præterea narratur de diſcipulo R. Jehoſua , qui cum incederet per viam ei occurrit ben Zuma , qui cum eum ſalutaſſet, non reſpondit: Dixit illi : Unde venis , & quo vadis ben Zuma ? Reſpondit : Conſiderabam in opere creationis ; & non eſt differentia inter aquas ſuperiores & inferiores niſi juxta plenitudinem minorem palmo : Dictum eſt hic : *Motitat ſe :* Et dictum eſt ibi : *Sicut aquila feſtinat ad nidum tuum , ſuper pullos ſuos motitat ſe ;* Sicut ibi ubi dicitur , *motitat ſe* , attingit , & non attingit ; ita pariter hic ubi dicitur , *motitat ſe* , attingit & non attingit : Dixit R. Jehoſua diſcipulis ſuis : Ecce ben Zuma foris eſt : Et pauci dies præteriere , quibus mortuus eſt ben Zuma . R. Juda bar Pazi nomine R. Joſe diſcipuli R. Juda : Tres explicarunt leges ſuas coram magiſtris ſuis . R. Jehoſua coram Raban Jochanan ben Zachai , R. Akiba coram Rabi

יהושע. חנניה בן חכינאי לפני רבי עקיבה מיכן והילך אין דעתן נקייה. ארבעה נכנסו לפרדס. אחד הציץ ומת. אחד הציץ ונפגע. אחד הציץ וקיצץ בנטיעות. אחד נכנס בשלום ויצא בשלום. בן עזאי הציץ ונפגע עליו הכתוב אומר דבש מצאת אכול דייך. בן זומא הציץ ומת עליו הכתוב אומר מה יקר בעיני יהוה המותה לחסידיו אחר הציץ וקיצץ בנטיעות מני אחר אלישע בן אבויה שהיה הורג רבי תורה. אמרין כל תלמיד דהוה חמי ליה משבח באוריתא הוה קטיל ליה. ולא עוד אלא דהוה עליל לבית וועדא והוה חמי טלייא קומי ספרא והוה אמר מה אילין יתבין עבדין הכא אומנותיה דהן בנאי. אומנותיה דהן נגר. אומנותיה דהן צייד. אומנותיה דהן חייט וכיון דהוון שמעין כן הוון שבקין ליה ואזלין לון עליו הכתוב אומר אל תתן את פיך לחטיא את בשרך ונומר. שחיבל מעשה ידיו של אותו האיש. אוף בשעת שומדא הוון מטענין לון מטולין והוון מתכוונין מיטען תרי חד מטול משם שני שעשו מלאכה אחת. אמר אטעוננון יחידאין. אזלון ואטעונינון יחידיין והוון מתכוונין מיפרוק בכרמלית. שלא להוציא מרשות היחיד לרשות הרבים. אמר אטעונינון צלוחיין. אזלון ואטעונינון צלוחיין. רבי עקיבה נכנס בשלום ויצא בשלום עליו הכתוב אומר משכני אחריך נרוצה ונומר. רבי מאיר הוה יתיב דרש בבית מדרשא דטיבריה. עבר אלישע רביה רכיב על סוסייא ביום שובתא אתון ואמרון ליה הא רבך לבר פסק ליה מן דרשה ונפק לגביה. אמר ליה מה הויתא דרש יומא דין אמר ליה ויהוה ברך את אחרית ונומר. אמר ליה ומה פתחת ביה. אמר ליה ויוסף יהוה את כל אשר לאיוב למשנה. שכפל לו את כל ממונו. אמר ווי דמובדין ולא משכחין. עקיבה רבך לא הוה דרש כן. אלא ויהוה ברך את אחרית איוב מראשיתו. בזכות מצות ומעשים טובים שהיה בידו מראשיתו. אמר ליה ומה הויתה לריש תובן. אמר ליה טוב אחרית דבר מראשיתו. אמר ליה ומה

bi Jehoſua; Chananjah ben Chaninai coram R. Akiba; Hinc & ulterius non fuit eorum mens pura; Quatuor ingreſſi ſunt in Paradiſum: Unus inſpexit, & mortuus eſt; Alter inſpexit, & mente abreptus eſt, alter inſpexit, & amputavit plantas; Alter ingreſſus eſt in pace, & egreſſus eſt in pace; Ben Azai inſpexit, & mente abreptus eſt; De eo dicit textus. *Mel inveniſti, comede, quod ſatis eſt:* Ben Zuma inſpexit, & mortuus eſt; De eo textus dicit: *Pretioſa in conſpectu Domini mors ſanctorum ejus:* Acher inſpexit, & amputavit plantas; Quiſnam erat Acher? Eliſa ben Abuja, qui occidit magiſtrum legis. Dixerunt: Omnis diſcipulus, qui reſpicit laudem in lege, occidit: Et præterea ingreſſus in domum congregationis vidit puerum prope ſcribam, & dixit; Quid iſti aſſidentes hic faciunt opiſicia, quæ ſunt architecti, opificia, quæ ſunt fabri, opificia, quæ ſunt piſcatoris, artificia, quæ ſunt ſutoris: Et quando ita audierunt, deſeruerunt eum, & abierunt; de eo ſcriptum eſt: *Ne dederis os tuum, ut peccare facias carnem tuam &c.* Quia deſtruit opus manuum ipſius viri. Præterea tempore perſecutionis onerarunt illos, oneribus, & ſtatuerunt onerare duos uno onere nomine duorum, qui faciunt opus unum: Dixit onerentur ſingulares; abierunt, & onerarunt ſingulares, & ipſi diſpoſuerunt ex cap. 1. 4. *Schabbath:* Quod non liceat educere de loco privato in locum publicum: Dixit: Ferant vaſcula: Abeuntes, geſtarunt vaſcula. R. Akiba ingreſſus eſt in pace, & egreſſus eſt in pace: De eo ſcriptum eſt: *Trahe me, poſt te curremus &c.* R. Meir ſedens exponebat in Academia Tiberiadis, pertranſiens Eliſa ejus magiſter equitans ſuper equo in die Sabbathi, venientes dixerunt illi; Ecce magiſter tuus foris eſt, ceſſavit ab exponendo, & egreſſus eſt ad eum: Dixit illi: Quidnam hodie expoſuiſti? Reſpondit: *Dominus autem benedixit noviſſimis &c.* Dixit illi: Et quid in eo declaraſti? Reſpondit: *Et addidit Dominus omnia quæcunque fuerant Job, duplicia:* Quod ei duplicaverit omnes ejus opes: Dixit: Væ qui perdunt, & non inveniunt: Akiba magiſter tuus non ita expoſuit: Sed: *Dominus autem benedixit noviſſimis Job a principio ſuo:* Propter merita præceptorum, & operum bonorum, quæ erant in manu ſua a principio ſuo: Dixit illi: Et quænam ibi fuit expoſitio? Reſpondit: *Melior eſt finis orationis, quam*

פתחת ביה. אמר ליה לאדם שהוליד בנים
בנעורתו ומתו ובזקנותו ונתקיימו. הוי טוב
אחרית דבר מראשיתו . לאדם שעשה
סחורה בילדותו והפסיד ובזקנותו ונשתכר ·
הוי טוב אחרית דבר מראשיתו . לאדם
שלמד תורה בנערותו ושכחה . ובזקנותו
וקיימה . הוי טוב אחרית דבר מראשיתו .
אמר ווי דמובדין ולא משכחין . עקיבה
רבך לא הוה דרש כן אלא טוב אחרית
דבר מראשיתו. בזמן שהוא טוב מראשיתו
וכי היה המעשה . אבויה אבא מגדולי
ירושלם היה ביום שבא למוהליני קרא
לכל גדולי ירושלם והושיבן בבית אחד ·
ולרבי אליעזר ולרבי יהושע בבית אחד מן
דאכלון ושתון שרון מטפחין ומרקדין ·
אמר רבי ליעזר לרבי יהושע עד דאינון
עסיקין בדידון נעסוק אנן בדידן וישבו
ונתעסקו בדברי תורה. מן התורה לנביאים
ומן הנביאים לכתובים וירדה אש מן
השמים והקיפה אותם . אמר להם אבויה
רבותי מה באתם לשרוף את ביתי עלי ·
אמרו לו חס ושלום אלא יושבים היינו
וחוזרים בדברי תורה מן התורה לנביאים
ומן הנביאים לכתובים . והיו הדברים
שמחים בנתינתן מסיני והיתה האש מלחכת
אותם כלחיכתם מסיני . ועיקר נתינתם
מסיני לא ניתנו אלא באש וההר בוער
באש עד לב השמים . אמר להם אבויה
אבא רבותי אם כך היא כוחה של תורה
אם נתקיים לי בן הזה לתורה אני מפרישו
לפי שלא היתה כוונתו לשם שמים לפיכך
לא נתקיימו באותו האיש . אמר ליה ומה
הויתה דרש תובן . אמר ליה לא יערכנה
זהב וזכוכית . אמר ליה ומה פתחת ביה .
אמר ליה דברי תורה קשים לקנות ככלי
זהב ונוחים לאבד ככלי זכוכית . ומה כלי
זהב וכלי זכוכית אם נשתברו יכול הוא
לחזור ולעתותם כלים כמו שהיו. אף
תלמיד חכם ששכח תלמודו יכול הוא
לחזור וללמדו כתחילה . אמר ליה דייך
מאיר עד כאן תחום שבת . אמר ליה מן

principium. Dixit illi : Et quænam ibi fuit declaratio? Respondit : Simile est homini, qui generat filios in juventute sua, & moriuntur, & in senectute sua, & conservantur : *Melior est finis orationis, quam principium*. Simile est homini, qui facit mercaturam a nativitate sua, & perdit, & in senectute, & lucratur : *Melior est finis orationis, quam principium*. Simile est homini, qui addiscit legem in pueritia sua, & obliviscitur, & in senectute sua, & conservat : *Melior est finis orationis, quam principium*. Dixit: Væ qui perdunt, & non inveniunt : Akiba magister tuus non ita exponebat sed: *Melior est finis orationis quam principium*. Quando fuerit bonus a principio suo : Num hoc fuit factum? Abuja pater erat de civibus præstantissimis Hierosolymæ die, quo venit ad me circumcidendum, invitavit omnes præstantissimos cives Hierosolymæ, & fecit eos considere in domo una, & in altera R. Eliefer, & R. Jehosua; Postquam comederunt, & biberunt inceperunt plaudere, & saltare : Dixit R. Eliefer τῷ R. Jehosua : Donec isti vacent in rebus suis, nos vacemus in rebus nostris; & considentes operam dederunt verbis legis, ab lege ad prophetas, a prophetis ad Hagiographa, & descendit ignis de cœlo, & eos circumdedit: Dixit illis Abuja: Magistri cur venistis ad comburendam domum meam? Responderunt : Absit: Nos assidentes circumvoluimus verba legis, a lege ad Prophetas, & a Prophetis ad Hagiographa; & sunt verba, quæ sunt excellentia, perinde ac data fuerint a monte Sinai, eaque ignis lambiit, sicut lambiit a monte Sinai : Et a principio quando data sunt de Sinai, non data fuerunt nisi in igne: Dictum est enim: *Et mons ardebat igne usque ad cor cœlorum*. Dixit illis Abujah pater : Magistri, si ita est virtus legis, si mihi conservetur iste filius, ego designabo illum legi. Quia ejus intentio non fuit nomine Dei, idcirco non confirmatum est in isto viro : Dixit illi : Quid ibi exposuisti? Respondit: *Non potest ullus sapientiam æstimare auro, & nitidissima gemma*. Dixit illi : Quid in ea declarasti? Respondit : Verba legis difficile est acquirere, sicut vasa aurea, & facile est ea perdere, sicut vasa vitrea; & sicut vasa aurea, & vasa vitrea si franguntur, possunt restitui, & fieri vasa, sicut erant; ita pariter discipulus sapiens si obliviscatur doctrinam suam, poterit recuperare, & addiscere sicut in principio. Dixit illi : Satis tibi sit usque ad hunc

הם את ידע אמר ליה מן טלפי דסוסיי
רהוינא מני והולך אלפיים אמה . אמר ליה
וכל הדא חכמתא אית בך ולית את חזר
בך . אמר ליה לית אנא יכיל . אמר ליה
למה . אמר ליה שפעם אחת הייתי עובר
לפני בית קדש הקדשים רכוב על סוסי
ביום הכיפורים שחל להיות בשבת ושמעתי
בת קול יוצאת מבית קדש הקדשים
ואומרת שובו בנים חוץ מאלישע בן אבויה
שידע כחי ומרד בי . וכל דא מן הן אתת
ליה אלא פעם אחת היה יושב ושונה
בבקעת גניסר וראה אדם אחד עלה לראש
הדקל ונטל אם על הבנים וירד משם
בשלום . למחר ראה אדם אחר שעלה
לראש הדקל ונטל את הבנים ושילח את
האם וירד משם והכישו נחש ומת . אמר
כתיב שלח תשלח את האם ואת הבנים
תקח לך למען ייטב לך והארכת ימים .
היכן היא טובתו של זה . היכן היא
אריכות ימיו של זה . ולא היה יודע
שדרשה רבי יעקב לפנים ממנו . למען ייטב
לך לעולם הבא שכולו טוב . והארכת ימים
לעתיד שכולו ארוך . ויש אומרים על ידי
שראה לשונו של רבי יהודה הנחתום נתון
בפי הכלב שותת דם . אמר זו תורה וזו
שכרה . זהו הלשון שהיה מוציא דברי
תורה כתיקנן . זה הוא הלשון שהיה יגיע
בתורה כל ימיו . זו תורה וזו שכרה . דומה
שאין מתן שכר ואין תחיית המתים . ויש
אומרים אמו כשהיתה מעוברת בו היתה
עוברת על בתי עבודה זרה והריחה מאותו
המין . והיה אותו הריח מפעפע בגופה
כאירסה של חכינה . לאחר ימים חלה
אלישע אתון ואמרון לרבי מאיר הב רבך
באיש . אזל בעי מבקרתיה ואשכחיה באיש
אמר ליה לית את חזר בך . אמר ליה
אין חוזרים מתקבלים . אמר ליה ולא כן
כתיב תשב אנוש עד דכא . עד דיכדוכה
של נפש מקבלים . באותה שעה בכה
אלישע ונפטר ומת . והיה רבי מאיר שמח
בלבו ואומר דומה שמתוך תשובה נפטר
רבי . מן דקברוניה ירדה האש מן השמים
ושרפה את קברו . אתון ואמרון לרבי מאיר

hunc locum est terminus Sabbathi: Dixit illi: Unde cognoscis? Ex fissuris ungulæ mei equi, quas ego numeravi; & incessit duo millia cubitorum. Dixit illi: Cum tanta sit in te sapientia, & non vis pœnitere? Respondit: Non possum. Dixit illi: Qua de causa? Respondit: Aliquando pertransiens coram domo sancti sanctorum equitans super meo equo in die expiationum, qui incidit in Sabbathum, audivi filiam vocis egreditatem de domo sancti sanctorum, dicentem: *Revertimini filii rebelles:* Excepto Elisa ben Abujah, qui noscens meam virtutem in me rebellavit: Et hæc omnia adduxit eo quod aliquando sedens, & legens in valle Ginasar, vidit quendam virum adscendentem in summitatem palmæ, & capientem matrem super filiis, & inde descendentem in pace; Postridie vidit alium virum adscendentem in summitatem palmæ, qui cæpit filios, & dimisit matrem, & descendit, & eum momordit serpens, & mortuus est: Dixit: scriptum est: *Dimittendo dimittes matrem, & filios capies tibi, ut bene tibi sit, & prolonges dies:* Ubi est hujus bonum, & ubi est prolongatio dierum istius? Et ignoravit, quod exposuit R. Jacob ante illum. *Ut bene sit tibi:* In seculo futuro, quod totum est bonum: *Et prolonges dies*. In seculo futuro, quod totum erit prolongatio. Et sunt qui dicunt, eo quod viderit linguam Rabi Jehuda Nechtom immissam in os canis distillantem sanguinem. Dixit: Hæc est lex, & hæc est merces: Hæc est lingua, quæ protulit verba legis juxta eorum institutum: Hæc est lingua, quæ laboravit in lege cunctis diebus suis: Hæc est lex, & hæc est merces: Videtur quod non sit neque merces, neque resurrectio mortuorum: Et alii dicunt, quod ejus mater, quum de eo esset gravida, pertransiens per domos Idololatriæ, olfecerit ex ea specie: Et hic odor diffusus fuit in ejus corpus, sicut venenum serpentis. Post aliquot dies ægrotavit Elisa, venientes dixerunt τῷ R. Meir: Ecce magister tuus ægrotat: Respondit: Num pœnitentes recipiuntur? Dixit illi: Nonne scriptum est: *Ne avertas hominem in humilitatem*. Usque ad contritionem animæ recipiunt: Tum flevit Elisa, & mortuus est. Et Rabi Meir lætabatur in corde suo, dicens: Probabile est, ut in pœnitentia mortuus sit magister meus: Postquam eum sepelierunt, descendit ignis de cœlo, & combussit ejus sepulcrum. Venientes dixerunt τῷ R. Meir: Ecce sepulcrum ma-

הא קבריה דרבך אייקר . נפק בעי
מבקרתיה ואשכחיה אייקר . מה עבד נסא
גולתיה ופרסיה עלוי אמר ליני הלילה
ונומר . ליני בעולם הזה שרומה ללילה .
והיה בבקר זה העולם הבא שכולו בוקר :
אם יגאלך טוב ונאל . זה הקרוש ברוך הוא
שהוא טוב דכתיב ביה טוב יהוה לכל
ורחמיו על כל מעשיו . ואם לא יחפוץ
לגאלך ונאלתיך אנכי חי יהוה׳. ואיטפיית.
אמרון לרבי מאיר אין אמרין לך בההוא
עלמא למאן את בעי למקרך לאבוך או
לרבך . אמר לון אנא מיקרב לרבי קרמיי
ובתר כן לאבא . אמרין ליה ושמעין לך .
אמר לון ולא כן תנינן תפילין תיק הספר
עם הספר . תיק תפילין עם התפילין .
מצילין לאלישע אחר בזכות תורתו. לאחר
ימים הלכו בנותיו ליטול צרקה מרבי . גזר
רבי ואמר אל יהי לו מושך חסר ואל יהי
חונן ליתומיו . אמרו לו רבי אל תבט
במעשיו הבט בתורתו . באותה השעה בכה
רבי וגזר עליהם שיתפרנסו. אמר מה אם
זה שיגע בתורה שלא לשום שמים ראו
מה העמיר מי שהוא יגע בתורה לשמה
על אחת כמה וכמה . רבי לעזר בשם בר
סירה פליאה ממך מה תדע עמוקה משאול
מת תחקור . במה שהורשיתה התבונן אין
לך עסק בנסתרות . רב אמר תאלמנה
שפתי שקר . יתחרשן . יתפרכן. ישתתקן.
יתחרשן כמה דת אמר ויאמר יהוה אליו
מי שם פה ונומר. יתפרכן כמה דת אמר
והנה אנחנו מאלמים אלומים. ישתתקן
כשמועו. הרוברות על צריק עתק. הרוברות
על צריקו של עולם דברים שהעתיק
מבריותיו . בגאוה ובוז זה שהוא מתגאה
לומר אני דורש במעשה בראשית סבור
שהוא כמגעה ואינו אלא כמבזה . אמר
רבי יוסי בן חנינה המתכבר בקלון חבירו
אין לו חלק לעולם הבא. המתכבר בכבוד
חי העולמים לא כל שכן . מה כתיב
בתריה מה רב טובך אשר צפנת ליריאיך
אל יהי לו כמה רב טובך . אמר רבי לוי
כתיב כבוד אלהים הסתר דבר וגו׳. כבוד

magiſtri tui combuſtum eſt: Egreſſus quæſivit ejus ſepulcrum, & invenit combuſtum: Quid fecit? Accepit pallium ſuum, & extendit ſuper illo, dicens: *Quieſce hoc nocte &c. Quieſce* in hoc ſeculo, quod aſſimilatur nocti. *Et facto mane:* Hoc eſt ſeculum futurum, quod totum eſt mane. *Si te voluerit propinquitatis jure retinere, bene res acta eſt*. Hic eſt Deus S. B. qui eſt bonus: Scriptum eſt enim: *Bonus eſt Dominus univerſis, & miſericordiæ ejus ſuper omnia opera ejus: Sin autem ille noluerit, ego te abſque ulla dubitatione ſuſcipiam: vivit Dominus*. Et acquievit. Dixerunt τῷ R. Meir: Si dicant tibi in hoc mundo; Quemnam ſepeliendum curabis, patremne tuum, an magiſtrum tuum? Reſpondit: Ego antea ſepeliam magiſtrum, & poſtea patrem: Dixerunt illi: Et tibi auſcultarunt? Reſpondit: Nonne ita legimus: Salvant thecam libri cum libro, thecam Thephilin cum Thephilin? Salvabunt Eliſa poſt merita ſuæ legis: Poſt aliquot dies venerunt ejus filiæ ad ſumendam eleemoſynam a Rabi: Decrevit Rabi dicens: *Non ſit illi adjutor, nec ſit qui miſereatur pupillis ejus:* Dixerunt illi: Rabi ne reſpicias ad ejus opera, ſed reſpice ad ejus legem; Tum flevit Rabi, & de iis decrevit, ut alerentur. Dixit: Si iſte qui non laboravit in lege nomine Dei, videte, quid conſtitutum ſit, qui laborat in lege ejus nomine, quanto magis? R. Elieſer nomine R. Sira: *Cum obtectum a te fuerit &c. Profundior inferno, unde cognoſces?* Quod hæreditaſti, conſidera; ne te occupes in rebus occultis. Rab dicit: *Muta fiant labia doloſa*. Sint ſurdi, ſint muti, taceant; Sint ſurdi: Sicut tu dicis: *Et dixit Dominus ad me: Quis poſuit os? &c.* Sint muti: Sicut tu dicis: *Et ecce nos colligebamus manipulos*. Taceant: Juxta ſenſum literalem: *Quæ loquuntur adverſum juſtum iniquitatem:* Quæ loquuntur contra juſtum mundi verba, quæ inveterarunt ab ejus creatione; *In ſuperbia, & in contemtu*. Iſte eſt, qui ſuperbit dicendo; Ego exponam opus creationis; credens quod ſit in oblectationem, non in contemtum; Dicit R. Joſe ben Chanina; Qui aggravat ignominiam ſocii ſui, non erit ei pars in ſeculo futuro; Qui aggravat honorem vitæ æternæ, quanto magis? Quid poſtea ſcriptum eſt? *Quam magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abſcondiſti timentibus te?* Ne ſit illi multitudo dulcedinis tuæ. Dicit R. Levi: *Gloria Dei eſt cælare verbum &c.*

Glo-

אלהים הסתר דבר עד שלא נברא העולם. כבוד מלכים חקור דבר משנברא העולם. אמר רבי לוי כתיב הזאת ידעת מני עד. אבל את מני שים אדם עלי ארץ. רבי יונה בשם רבי בא כתיב כי שאל נא לימים ראשונים אשר היו לפניך. יכול קודם למעשה בראשית. תלמוד לומר למן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ. יכול מששי ואילך. תלמוד לומר ראשונים אחר שריבה הכתוב מיעט. הרי אנו למידין מששי. מה ששי מיוחד שהוא מששת ימי בראשית. אף את לא תהא מביא לי אלא את שהוא כיוצא בששי. יכול לידע מה למעלה מן השמים. ומה למטה מן התהום תלמוד לומר ולמקצה השמים ועד קצה השמים. אלא עד שלא נברא העולם. את דורש ולכך סכים משנברא העולם את קולך וקולך הולך מסוף העולם ועד סופו. תני בר קפרא ולמן היום. אתיא דרבי יודה בר פזי כהדא דבר קפרא. ומה דתני רבי חייה כהדא דרבי בא. רבי יונה בשם רבי לוי בבי״ת נברא העולם. מה בי״ת סתום מכל צדדיו פתוח מצד אחד. כך אין לך רשות לדרוש מה למעלן ומה למטן מה לפנים ומה לאחור. אלא מיום שנברא העולם ולבא. אומרים לבי״ת מי בראך והוא מראה להם בנקודה ואומר זה שלמעלן. ומה שמו. והוא מראה להם בנקודה של אחריו ואומר יהוה שמו. ארון שמו. דבר אחר ולמה בבי״ת שהוא בלשון ברכה. ולא באל״ף שהוא לשון ארירה. אמר הקדוש ברוך הוא איני בורא עולמי אלא בבי״ת שלא יהו כל באי העולם אומרים היאך העולם יכול לעמוד ונברא בלשון ארירה. אלא הריני בורא הריני בורא אותו בבי״ת בלשון ברכה ואולי יעמוד. רבי אבהו בשם רבי יוחנן בשתי אותיות נבראו שתי עולמות העולם הזה והעולם הבא. אחד בה״א ואחד ביו״ד מה טעמא כי ביה יהוה צור עולמים. ואין אנו יודעים איזה נברא בה״א. ואיזה נברא ביו״ד. אלא מן מה דכתיב אלה תולדות השמים והארץ בהבראם. בה״א בראם. הוי העולם הזה נברא בה״א.

Gloria Dei est celare verbum; priusquam creatus est mundus: *Et gloria regum investigare sermonem:* Dicit Rabi Levi: Scriptum est: *Hoc scio a principio eu quo positus est homo super terram.* R. Jonas nomine R. Ba; Scriptum est: *Interroga nunc a diebus primis, qui fuerunt ante te:* Crederem ante opus creationis? Idcirco dictum est: *Inde ab die, quo creavit Dominus hominem super terram:* Crederem ab sexto die & ultra? Idcirco dictum est: *Primis.* Postquam inclusit textus, excludit: Ecce nos docemur ab sexto die; sicut sextus fuit peculiaris, qui fuit ab sexto die creationis: Ita pariter mihi non adduces nisi qui sit similis sexto. Crederem, quod possit cognoscere quæ sunt super cœlos, & quæ sunt infra abyssum? Idcirco dictum est: *Et ab una extremitate cœli, usque ad alteram extremitatem cœli.* Verum priusquam crearetur mundus, tu expones, & sic numerabis, postquam creatus est mundus erit vox tua, & vox tua incedet a fine usque ad finem mundi. Traditio bar Kaphra: *Et inde ab die.* Consentit R. Ida cum bar Kaphra: Et quid docet R. Chijah? Juxta sententiam R. Ba. R. Jonas nomine R. Levi: In בי״ת creatus est mundus: Sicut בי״ת est clausa ab cunctis lateribus, & ab uno latere aperta; Sic tibi non est licitum differere de iis, quæ supra, & quæ infra, & quæ ante, & quæ retro sunt; sed tamen ab die, quo creatus est mundus & ultra: Dixerunt בי״ת: Quis te creavit? Et illis ostendit punctum, & dicit: Qui supra est: Et quodnam est ejus nomen? Et ipsa ostendit punctum post se, & dicit: *Dominus est nomen ejus.* Dominus est nomen ejus: Alia expositio: Et cur in בי״ת? Quia est vocabulum benedictionis: Non autem in אל״ף quia est locutio maledictionis: Dixit Deus S. B. non creabo mundum meum nisi in בי״ת ne ii, qui veniunt in mundum, dicant; Quomodo mundus potest consistere, cum creatus sit vocabulo maledictionis? Ecce ego illum creabo in בי״ת vocabulo benedictionis, ut ille consistat. R. Abau nomine R. Jochanan: Duabus literis creati sunt duo mundi, mundus iste, & mundus futurus, alter in ה״א & alter in יו״ד. Qua de causa? Quia dictum est: *In Domino Deo forti in perpetuum.* At nos ignoramus, quinam creatus sit in ה״א & quinam creatus sit in יו״ד. At eruitur ex eo, quod dictum est: *Istæ sunt generationes cœli, & terræ in Abraham:* In ה״א creavit eos: Mundus iste creatus est in ה״א & mundus

והעולם הבא נברא ביו״ד. מה ה״א פתוח
מלמטן רמז לכל באי העולם שהם יורדים
לשאול. מה ה״א יש לו נקודה מלמעלן·
משעה שהם יורדים הם עולים. מה ה״א
פתוח מכל צד. כך פותח פתח לכל בעלי
תשובה. מה יו״ד כפוף כך יהיו כל באי
העולם כפופים. ונהפכו כל פנים לירקון·
כיון שראה דוד כן התחיל לקלס בשתי
אותיות. הללויה הללו עבדי יהוה הללו
את שם יהוה. רבי יורן נשיא שאל לרבי
שמואל בר נחמן מהו דין דכתיב סול
לרוכב בערבות ביה שמו ועלזו לפניו. אמר
ליה אין לך כל מקום ומקום שאינו ממונה
על ביה שלו ומי ממונה על ביה שבכולם
הקדוש ברוך הוא ביה שמו כי יה שמו.
אמר ליה רבי לעזר רבך לא הוה דרש
כן אלא למלך שבנה פלטין במקום ביבים
במקום אשפות במקום סריות. מי שהוא
בא ואומר הפלטין הזו בממקום ביבים
הוא במקום אשפות הוא במקום סריות
הוא אינו פונם. כך מי שהוא אומר
בתחילה היה העולם מים במים הרי זה
פונם. לפרדיסו של מלך ועלייה בנויה על
גביו עליו להציץ אבל לא ליגע. בית
שמאי אומרים שמים נבראו תחילה ואחר
כך הארץ. ובית הלל אומרים הארץ
נבראת תחילה ואחר כך השמים. אילו
מביאים טעם לדבריהם ואילו מביאים טעם
לדבריהם. מה טעמון דבית שמאי בראשית
ברא אלהים את השמים ואת הארץ.
למלך שעשה כסא. משעשאו עשה
אפיפודין שלו. השמים כסאי והארץ הדום
רגלי. מה טעמון דבית הלל ביום עשות
יהוה אלהים ארץ ושמים. למלך שעשה
פלטין משבנה את התחתונים עשה את
העליונים אף ידי יסדה ארץ וימיני טיפחה
שמים. אמר רבי יורה בר פזי ודא מסייעה
לבית הלל לפנים הארץ יסרת ומעשה
ידיך שמים. אמר רבי חנינה ממקום שבית
שמאי מביאים טעם לדבריהם משם בית
הלל מסלקין לון. מה טעמא דבית שמאי

dus futurus creatus est in יו״ד sicut ה״א aperta in inferiori parte designat omnes venientes in mundum, quod descendant in sepulcrum; Sicut ה״א est punctata a superiori parte, a tempore quo descendunt, adscendunt; Sicut ה״א est aperta ab omni latere; sic aperta est porta omnibus pœnitentibus: Sicut יו״ד est curva, ita pariter omnes venientes in mundum sunt curvi: *Et conversæ sunt universæ facies in auriginem*. Quando hoc consideravit David incepit laudare duabus literis. *Laudate Dominum*, *laudate servi Domini*, *laudate nomen Domini*. R. Jodan princeps quæsivit a R. Samuele bar Nachman: Qua de causa scriptum est: *Iter facite ei, qui adscendit super occasum: Dominus nomen illi: Exultate in conspectu ejus*. Respondit: Non est tibi locus, qui non sit statutus in יה & quis constituit in יה? Cum in omnibus Deus S. B. constituit in יה nomen suum: *Quia Dominus est nomen ejus:* Dixit illi: Rabi Eliesér magister tuus non ita exposuit; sed dixit parabolam de rege, qui ædificat palatium in loco cloacarum, in loco fossarum, & in loco fœtoris: Qui venit dicit: Palatium istud, quod est in loco cloacarum, & in loco fossarum, & in loco fœtoris non frangetur: Ita pariter qui dicit: In principio fuit mundus aqua in aquis, ecce ille frangetur: Parabola de horto regis, super quo sit ædificatum cœnaculum ad prospiciendum, at non ad attingendum. Schola Schammai dicit: Cœli creati fuerunt in principio, & posthæc terra: Et schola Hillel dicit: Terra creata est in principio, & posthæc cœli. Illi adduxerunt rationem pro verbis suis, & isti adduxerunt rationem pro verbis suis: Quænam est ratio scholæ Schammai? *In principio creavit Deus cœlum & terram:* Parabola de rege, qui faciat thronum; postquam eum fecit, facit ejus scabellum: *Cœlum ipsum solium meum est, & terra scabellum pedum meorum:* Quænam est ratio scholæ Hillel? *Qua die fecit Dominus Deus terram & cœlos:* Parabola de rege, qui ædificans palatium, postquam ædificavit partes inferiores, ædificat superiores: *Etiam manus mea fundavit terram, & dexteræ meæ palmus expandit cœlos*. Dicit Rabi Jehuda bar Pazi: Et hoc favet scholæ Hillel: *Initio tu Domine terram fundasti, & opera manuum tuarum sunt cœli*. Dicit R. Chanina: Unde schola Schammai adducit rationem pro verbis suis, inde schola Hillel recedit. Quænam est ratio scholæ Schammai? *In principio crea-*

בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. משם בית הלל מסלקין לון. והארץ היתה. כבר היתה. רבי יוחנן בשם חכמים אם לבירייה שמים קדמו. ואם לשכלול הארץ קדמה. אם לבירייה שמים קדמו בראשית ברא אלהים ונומר. אם לשכלול הארץ קדמה ביום עשות יהוה אלהים ארץ ושמים. שמים בראשון כבית שמאי עשה שלשה ימים ועשו תולדות ראשון ושני ושלישי ברביעי יהי מאורות. ים בשני כבית שמאי עמה שלשה ימים ועשה תולדות שני ושלישי ורביעי. בחמישי ישרצו המים. ארץ בשלישי כבית שמאי עשת שלשה ימים ועשת תולדות שלישי ורביעי. וחמישי בששי ותוצא הארץ. ארץ בראשון כבית הלל עשת שני ימים ועשו תולדות ראשון ושני. בשלישי תדשא הארץ. שמים בשני כבית הלל עשו שני ימים ועשו שני תולדות שני ושלישי ברביעי יהי מאורות. ים בשלישי כבית הלל עשה שני ימים ועשה תולדות שלישי ורביעי בחמישי ישרצו המים. אמר רבי שמעון בן יוחאי תמיה אני היאך נחלקו אבות העולם על בירייה העולם שאני אומר שמים וארץ לא נבראו אלא כלפס הזה וכביסויה. מה טעמא אף ידי יסדה ארץ וימיני טיפחה שמים. אמר רבי לעזר בי רבי שמעון אם כדעת הזו שאמר אבא פעמים שהוא מקדים שמים לארץ. פעמים שהוא מקדים ארץ לשמים. אלא מלמד ששניהם שקולים זה בזה.

הלכה ב בראשונה לא היתה ועמדו שמאי והלל ועשו אותם ארבעה. מחלוקת בישראל אלא על הסמיכה בלבד משרבו תלמידי בית שמאי ותלמידי בית הלל ולא שימשו את רביהן כל צורכן ורבו המחלוקות בישראל ונחלקו לשתי כתות אילו מטמאים ואילו מטהרים ועוד אינה עתידה לחזור למקומה עד שיבוא בן דוד. רבי חייה בשם רבי יוחנן לא תהא שבות קלה בעיניך שהרי סמיכה אינה אלא רשות ונחלקו עליה אבות העולם. אמר רבי יוסה

creavit Deus cœlum, & terram: Inde recedit ſchola Hillel: *Et terra erat:* Jam erat. R. Jochanan nomine ſapientum: Si ad creationem, cœli præcedunt; Si ad perfectionem, terra præcedit: Si ad creationem, cœli præcedunt: *In principio creavit Deus &c.* Si ad perfectionem, terra præcedit: *Quo die fecit Dominus Deus terram, & cœlos.* Cœlum in primo, juxta mentem ſcholæ Schammai fecit tribus diebus & fecit generationes primo, ſecundo, & tertio; in quarto *ſint luminaria*: Mare in ſecundo juxta mentem ſcholæ Schammai fecit tribus diebus & fecit generationes ſecundo, tertio, & quarto: In quinto: *Repere faciant aquæ.* Terra in tertio, juxta montem ſcholæ Schammai fecit tribus diebus, & fecit generationes tertio, & quarto, & quinto; & in ſexto: *Et producat terra.* Terra in primo juxta mentem ſcholæ Hillel fecit duobus diebus, & fecit generationes in primo, & ſecundo; In tertio: *Creſcere faciat terra.* Cœlum in ſecundo juxta mentem ſcholæ Hillel fecit duobus diebus, & fecit generationes ſecundo, & tertio; & in quarto *& ſint luminaria:* Mare in tertio juxta mentem ſcholæ Hillel, fecit duobus diebus, & fecit generationes in tertio, & in quarto, in quinto: *Repere faciant aquæ.* Dicit Rabi Simeon ben Jochai: Miror ego, quomodo diſſentiant patres mundi in creatione mundi; Etenim ego dico, quod cœli & terra non creati fuerint niſi ſicut iſte lebes, & ejus operculum: Qua de cauſa? Quia dictum eſt: *Etiam manus mea fundavit terram, & dexteræ meæ palmus expandit cœlos.* Dicit R. Elieſer diſcipulus R. Simeonis; Si hac ratione, qua dicit Aba, aliquando cœli præcedunt terram, & aliquando terra præcedit cœlos: Non dictum eſt, niſi quod ambo inter ſe æquiparentur.

Conſtitutio II. In principio non fuit diſſenſio in Iſrael niſi in impoſitione manuum duntaxat; Surgentes Schammai, & Hallel eas fecerunt quatuor: Poſtquam multiplicati ſunt diſcipuli ſcholæ Schammai, & diſcipuli ſcholæ Hillel, & non miniſtrarunt præceptoribus ſuis, quantum neceſſe erat, multiplicatæ ſunt diſſenſiones in Iſrael, & diviſi ſunt in duas claſſes; illi immundabant, & iſti purificabant; & præterea non reſtituetur res in priſtinum locum antequam veniat filius David. R. Chijah nomine R. Jochanan; Ne ſit decretum ſcribarum leve in oculis ſuis; Etenim impoſitio manuum non eſt arbitraria, & de ea contenderunt patres mundi:

Di-

זאת אומרת שאדם צריך לכבוש את
כובדו . דלא כן מה אנן אמרין אסור
אסור ליגע בבהמה ביום טוב . הלל ומנחם
לא נחלקו יצא מנחם ונכנס שמאי ·
להיכן יצא . יש אומרים ממידה למידה
יצא . ויש אומרים כנגד פניו יצא . הוא
ושמונים זוג של תלמידי חכמים מלובשין
תירקי זהב שהשחירו פניהם כשולי קדירה
שאמרו להם כתבו על קרן שור שאין לכם
חלק באלהי ישראל . אנן תנינן יהודה בן
טבאי נשיא ושמעון בן שטח אב בית דין ·
אית תניי תני ומחלף . מאן דאמר יהודה
בן טבאי נשיא עובדא דאלכסנדרייאה
מסייע לה . יהודה בן טבאי הוון בני
ירושלם בעון ממניתיה נשיא בירושלם .
ערק ואזל ליה לאלכסנדריאה והיו בני
ירושלם כותבים מירושלם הגדולה
לאלכסנדריאה הקטנה עד מתי ארוסי יושב
אצלכם ואני יושבת עגומה עליו . פירש
מיתי גו אילפא אמר דבורה מרתה דביתא
דקבלתן מה הוות חסירה . אמר ליה חד
מן תלמידוי רבי עיינה הוות שברה . אמר
ליה הא תרתיי גבך . חדא דחשדתני ·
וחדא דאיסתכלת בה . מה אמרית יאייא
בריוא . לא אמרית אלא בעובדא . וכעס
עלוי ואזל . מאן דאמר שמעון בן שטח
נשיא עובדא דאשקלון מסייע לה . תרין
חסידין הוון באשקלון אכלין כחדא ושתיי
כחדא ולעיי באוריתא כחדא . דמך חד
מינהון ולא איתגמל ליה חסד . כית
בריה דמעין מוכס ובטלת כל מדינתא
מיגמול ליה חסד . שורי ההוא חסידא
מצטער אמר ווי דלית לשנאיהון דישראל
כלום . איתחמי ליה בחילמא ואמר ליה
לא תיבזי בני מריך הין עבד חדא חובא
ואזל בה . ודין עבד חדא טיבו ואזל בה .
ומה חוביה עבד ההוא חסידא . חס ליה
לא עבר חובה מן יומוי . אלא פעם אחת
הקדים תפילין של ראש לתפילין של יד ·
ומה טיבו עבד בריה דמעין מוכס . חס ליה
לא עבד טיבו מן יומוי . אלא חד זמן
עבד אריסטון לבולבטייא ולא אתון
אכלוניה . אמר ייכלוניה מיסכינייא דלא
יתלון . ואית דאמרין בשוקא הוה עבר
ונפל מיניה חד עיגול וחמא חד מיסכן
ונסב ליה ולא אמר ליה כלום . בגין דלא

Dicit R. Jose: Hoc dicit, quod homo debeat subigere decorem suum. At non ita est: Quid nos dicimus? Quod sit interdictum attingere in jumento in die festo. Hillel & Menachem non dissentiunt: Egressus est Menachem, & ingressus est Schammai: Quo egressus est Schammai? Sunt qui dicunt: a proprietate ad proprietatem egressus est: & sunt qui dicunt: Contra faciem ejus egressus est: Ipse & octoginta paria discipulorum sapientum induti vestimentis aureis, qui cum denigrassent facies suas, quasi fundos ollæ dixerunt illi; Scribite super cornu bovis quod non sit pars vobis in Deo Israel. Nos legimus: Jehuda ben Tabai princeps, & Simeon Schetach pater Synhedrii: Est qui docet immutandum esse. Qui dicit: Jehuda ben Tabai princeps: Factum Alexandriæ illi favet: Jehuda ben Tabai cives Hierosolymæ cupiebant præficere principem Hierosolymæ: Aufugit, & abiit Alexandriam; & cives Hierosolymæ magnæ scribebant Alexandriæ parvæ: Quandiu sponsus meus manet apud vos, & ego sedeo contristata propter illum? Venit interea Elpha, dicit: Devora domina domus accepit, quod deerat: Dixit ei quidam ex discipulis Rabi: Ejus oculus conturbatus est. Dixit illi: Duo in te: In altero quod de me suspicatus es, & in altero, quod considerasti in me; Quod dixisti conveniens est in aspectu; Non dixisti nisi de facto; & in eum iratus abiit. Qui dicit: Simeon ben Schetach princeps: Factum Askalon illi favet. Duo viri pii erant in Askalon, qui simul edebant, & simul bibebant, & simul laborabant in lege. Unus ex iis obdormivit, & non retribuit illi misericordiam: Mortuus est filius publicani, & cessavit universa provincia, ut ei retribueret misericordiam: Exiliit iste vir pius præ dolore dicens: Væ si non essent osores Israel. Apparuit ei in somnio dicens: Ne contemnas filios domini tui; Ille fecit hoc peccatum; & abiit; & iste fecit hoc bonum; & abiit: At quod peccatum fecit ille vir pius? Absit: Nullum unquam peccatum fecit: At aliquando præmisit Thephilin capitis Thephilin manus: Et quod bonum fecit filius publicani? Absit; nullum unquam bonum fecit: At aliquando fecit prandium consiliariis, & non venerunt ad comedendum: Dixit: Comedant pauperes, ne projiciatur: & sunt qui dicunt: Per forum transibat, & cecidit ex eo massa conglobata, & vidit quidam pauper, & accepit, & nihil di-

מסטקי אפויי בתר יומין חמא ההוא
חסידא לחסידא חבריה מטייל גו גנין גו
פרדיסין גו מבועין דמיי . וחמא לבריה
דמעין מוכס לשונו שותת על פי הנהר
בעי ממטי מיא ולא מטי . וחמא למרים
ברת עלי בצלים . רבי לעזר בר יוסה אמר
תלייא בחיטי ביזייא . רבי יוסי בן חנינא
אמר צירא דתרעא דגיהנם קביע באודנה .
אמר לון למה דא כן . אמר ליה דהוות
ציימה ומפרסמה . ואית דאמרי דהוות
ציימא חד יום ומקזה ליה תריי . אמר ליה
עד דייתי שמעון בן שטח ואנן מריטין לה
מן גו אודנא וקבעין ליה גו אודניה אמר
לון ולמה אמר ליה דאמר אין אנא
מתעביד נשייא אנא מקטל חרשייא . והא
איתעביד נשייא ולא קטל חרשייא . והא
אית תמנין נשין חרשין יהיבין גו מערתא
דאשקלון מחבלן עלמא . אלא איזיל
אמור ליה . אמר לון אנא דחיל דהוא
גבר נשייא ולית הוא מהימנתי . אמר
ליה אי הימנך הא טבאות . ואין לא עביד
הדין סימנך קומוי הב ידך על עיינך
ואפקת . וחזרה והיא חזרה . אזל ותני ליה
עובדה . בעא מיעבד סימנא קומוי ולא
שבקוה . אמר ליה ידע אנא דאת גבר
חסיד יתיר מן כן את יכיל עבד . ולא עוד
אלא בפומי לא אמרית בליבי חשבית . מיד
עמד שמעון בן שטח ביום סגריר ונסב
תומנין גוברין בחירין ויהב בידיהון תומניי
לבושין נקיים ויבונין גו קידרין חדתין
וכפונון על רישיהון . אמר לון אין צפרית
חד זמן לבשון לבושיכון . ואין צפרית זמן
תניין עולון כולכון כחדא . וכיון דאתון
עללין כל חד וחד מינכון ינוף חדא
ויטלטליניה מן ארעא דעיסקיה דהדין
חרשא טלטלתניה מן ארעא לא יכיל עבד
כלום . אזל וקם ליה על תרעא דמערתא .
אמר ליה אויים אויים פתחון לי דמן דידכן
אנא . אמרון ליה היך אתית להכא בהדין
יומא . אמר לון בני טיפייא הוינא מהלך .
אמרון ליה ומה אתיתא הכא מיעבד .
אמר מילף ומילפא . כל מטי יעביד מה
דהוא חכם . והוות כל חדא מינהון אמרה
מה דהיא אמרה ומייתיא פיתא . וחדא

dixit, ne erubescerent facies ejus; post aliquot dies iste vir pius vidit virum pium socium suum deambulantem intra hortos, & viridaria, & fontes aquarum: Et vidit filium publicani, quod ejus lingua biberet in ora fluvii, voluit pervenire ad aquas, & non pervenit: Et vidit Mirjam filiam Eli super cepis. R. Eliefer bar Jose dicit appensam funiculis mammarum suarum. R. Jose ben Chanina dicit: Cardo portæ Gehennam affixus erat ejus auri: Dixit illis. Qua de causa istud? Respondit: Quia jejunabat, & publicabat: Et sunt qui dicunt: Quia jejunabat uno die, & publicabat duos: Dixit illis: Quandiu ita erit? Responderunt: Donec veniat Simeon ben Schetach: Tum removerunt ab ejus aure, eique affiximus intra aurem. Dixit eis: Et cur? dixit illi: Ipse dixit: Si creatus fuero princeps, ego occidam præstigiatores; at postquam creatus fuit princeps, non occidit præstigiatores: Et ecce ibi erant octoginta mulieres præstigiatrices, quæ habitabant intra specum Askalon, quæ perdebant mundum; sed abi, & dic illi. Dixit eis: Ecce ego timeo, cum sit ille princeps, mihi non credet: Dixit illis: Si tibi credet, recte erit, si minus, fac hoc signum tuum coram eo, da manum tuam super oculum tuum; & egressus abiit, & rediit, abiens narravit illi factum. Voluit facere signum coram eo, & non permisit: Dixit illi: Ego scio quod sis vir pius: Hoc majus poteris facere: Et præterea non solum dixi ore meo, in corde tuo cogitavi: Statim surgens Simeon ben Schetach assumsit secum octoginta viros electos, & dedit in eorum manus octoginta vestimenta munda, & posuerunt intra ollas novas, & imposuerunt capitibus suis: Dixit illi: Quando ego clamo primam vice, induite vestimenta vestra; quando secunda vice clamo, uno tempore vos omnes simul ingredimini; Et quando ingressi fueritis, unusquisque vestrum apprehendat unam, & elevet de terra occupationis suæ, quia istæ præstigiatrices, si eleventur ex terra, nihil facere poterunt: Veniens constitit super ostio specus: Dixit illi: Dominæ, dominæ aperite mihi, quia ego sum ex amicis vestris. Dixerunt illi: Quomodo huic venisti hodie? Respondit illis: Cum filiis ego incedebam. Dixerunt illi: Quid venisti huc ad faciendum? Respondit: Ad discendum, & docendum. Omnis qui venit faciat, quod scio: Et singulæ ex iis dicebant: Quid illa dicebat? Afferatur panis: Et alte-

אמרה מה דהיא אמרה ומייתיה קופד .
אמרה מה דהיא אמרה ומייתיא חמר .
אמרון ליה את מה אית בך עבד . אמרי
לון אית בי צפר תרין צפרין ומייתי לכון
תמנין גוברין בחירין הווי עמכון חדיי
ומחדיי לכון . אמרון ליה כן אנן בעיי .
צפר חדא זמן ולבשון לבושיהון . צפר זמן
תיניין ועלו כולהון כחדא אמר כל דמטי
יחכום זוגיה. וטענונון ואזלון וצלבונון הדא
היא דתנינן מעשה בשמעון בן שטח שתלה
נשים באשקלון . אמרו שמנים נשים תלה
ואין דנים שנים ביום אחד אלא שהיתה
השעה צריכה לכך . תני אמר רבי אליעזר
בן יעקב שמעתי שעונשין שלא בהלכה
ועונשים שלא כתורה . עד היכן רבי לעזר
בי רבי יוסי אמר עד כדי זימזום . רבי
יוסה אומר בעדים אבל לא בהתרייה.
מעשה באחד שיצא לדרך רכוב על סוסו
בשבת והביאוהו לבין די וסקלוהו . והלא
שבות היית . אלא שהיתה השעה צריכה
לכך. שוב מעשה באחד שיצא לדרך ואשתו
עמו ופנה לאחורי הגדר ועשה צרכיו עמה
והביאוהו לבית דין והלקוהו . והלא אשתו
היית אלא שנהג עצמו בביזיון.

הלכה ג בית שמאי אומרים
הותרה סמיכה שלא כדרכה . ובית הלל
אומרים לא הותרה סמיכה שלא כדרכה .
איזו היא סמיכה שלא כדרכה מאתמול .
אמר רבי זעורה על עמא מודיי באשם
מצורע שסמך עליו מאתמול לא יצא.
שלמי נדבה שסמך עליהם מאתמול יצא .
מה פליגין בשלמי חגיגה . בית
שמאי עבדין לון כשלמי נדבה בית
הלל עבדין לון כאשם מצורע . אמר
רבי יסא הן דת אמר אשם מצורע שסמך
עליו מאתמול לא יצא בזמנו . עיבר זמנו
נעשה בשלמי חגיגה. אמרו בית הלל לבית

altera dicebat: Quid dicebat? Afferatur caro. Dicebat: Quid dicebat? Afferantur decocta: Dicebat: Quid dicebat? Afferatur merum. Dixerunt illi: Quid in te est, ut facias? Dixit illis: Est in me avis, duæ aves, & adduxi ad vos octoginta viros electos: erunt vobiscum lætantes, & lætificantes vos: Dixerunt illi; Sic nos desideramus: Clamavit prima vice, & induerunt vestimenta sua; clamavit secunda vice, & omnes simul ingressi sunt: Dixit. Unusquisque veniens cognoscat sociam suam, & portarunt, & abeuntes suspenderunt. Hoc est quod legimus: Narratur de Simeone ben Schetah, quod suspenderit mulieres in Askalon: Dixerunt: Octoginta mulieres suspendit: At non judicant duos uno die, nisi si fuerit tempus necessitatis, ut ita fiat. Traditio: Dicit R. Elieser ben Jacob: Audivi quod puniant, vel si non fuerit juxta constitutionem, & puniant vel si non fuerit juxta legem: Quando? Rabi Elieser discipulus R. Jose dicit: Donec deprehendantur mendaces: R. Jose dicit: In testibus, at non in præmonitione: Narratur de quodam, qui equitavit super equo in Sabbatho, & adduxerunt eum in Synhedrium, & lapidarunt; Atqui statutum scribarum hoc erat: At erat tempus necessitatis ut ita fieret: Præterea narratur de quodam, qui egressus in viam cum uxore sua divertit post sepem, & fecit, quod sibi necesse fuit cum ea, & adduxerunt eum in Synhedrium, & lapidarunt: Atqui sua uxor hæc erat: At se assuefecit cum contemtu.

Constitutio III. Schola Schammai dicit: Permissa est impositio manuum, quæ non sit facta juxta institutum: At schola Hillel dicit: Non est permissa impositio manuum, quæ non sit facta juxta institutum: Quænam est impositio manuum, quæ non sit facta juxta institutum? Hesterna: Dicit R. Zehera: Omnes fatentur in sacrificio pro delicto leproso, quod si illi die hesterno imposuerit manus, non satisfacit debito suo; Si pacificis spontaneis imponat manus die hesterna, satisfacit debito suo: In quo dissentiunt? In pacificis solennitatis: Schola Schammai ea considerat sicut pacifica spontanea; Schola Hillel ea considerat sicut sacrificium pro delicto leprosi. Dicit R. Isa: Quod dicis, si imponat manus die hesterna sacrificio leprosi, quod non satisfacit debito suo, intelligitur in tempore suo; Si prætereat ejus tempus, consideratur sicut pacifica solennitatis: Dixit schola Hillel scholæ Schammai:

שמאי מה אם בשעה שאני אוסר להדיוט
הרי אני מתיר לגבוה . בשעה שאני מתיר
להדיוט אינו דין שנתיר לגבוה. אמרו להם
בית שמאי והרי נדרים ונדבות יוכיחו שהן
מותרים להדיוט ואסורים לגבוה . אמרו
להם בית הלל לא אם אמרתם בנדרים
ונדבות שאין זמנן קבוע . תאמרו בחגיגה
שזמנה קבוע . אמרו להם בית שמאי
חגיגה אין זמנה קבוע שאם לא חג
בשני חוגג בשלישי . אמרו להן בית הלל
חגיגה זמנה קבוע שאם לא חג ברגל אינו
יכול לחוג לאחר הרגל . אמרו להם בית
שמאי והלא כבר נאמר אך אשר יאכל
לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם . אמרו
להם בית הלל משם ראייה לכם אינו
נעשה. אבל נעשה הוא לגבוה. אבא שאול
אומר טעם אחר מה אם שבירתך סתומה
בירת רבך פתוחה. בשעה שבירתך פתוחה
אינו דין שתהא בירך רבך פתוחה . דבר
אחר אינו בדין שיהא שולחנך מלא ושולחן
קונך ריקם. אמר רבי יוסי בי רבי בון רבי
שמעון בן לקיש הוה עבר קומי סדרא
ושמע קלהון קריי הדין פסוקא . ויזבחו
ליהוה זבחים ויעלו עולות ליהוה למחרת
היום ההוא . אמר מאן דמפסיק ליה כבית
שמאי. מאן דקרא בוליה כבית הלל. ניחא
עולות למחרת היום ההוא. שלמים למחרת
היום ואין שלמים באין כבית שמאי . אמר
רבי בי רבי בון דוד מת בעצרת והיו כל
ישראל אוננין והקריבו למחר. מעשה בהלל
הזקן שהביא עולתו לעזרה וסמך עליה .
חברו עליו תלמידי בית שמאי התחיל
מכשכש בזנבה אמר להם ראו נקיבה היא
ושלמים הבאתיה . הפליגן בדברים והלכו
להם . לאחר ימים גברה ידם של בית
שמאי וביקשו לקבוע הלכה כדבריהם והוה
שם בבא בן בוטא מתלמידי בית שמאי
ויודע שהלכה כבית הלל . פעם אחת נכנס
לעזרה ומצאה שוממת אמר ישמו בתיהן

mai: Si quo tempore prohibeo homini, permitto Deo; quo tempore permitto homini, non erit æquum at permittam Deo? Respondit illis schola Schammai. Ecce sacrificia votiva & spontanea probent, quæ licet sint permissa privato, tamen sunt vetita Deo: Dixit illis schola Hillel: Minime: Si dixistis de sacrificiis votivis, & spontaneis, ratio est, quia eorum tempus non est stabile, dicetis de sacrificio solennitatis, cujus tempus est stabile? Respondit illis schola Schammai: In sacrificio solennitatis non est tempus stabile, etenim si non offerat die primo, offeret in secundo, si non in secundo, offeret in tertio: Dixit illis schola Hillel: In sacrificio solennitatis est tempus stabile; Etenim si non obtulerit die primo festo, non poterit offerre post festum. Respondit illis schola Schammai: Atqui jam dictum est: *Veruntamen quod comedetur ab omni anima, illud solum fiet vobis*. Dixit illis schola Hillel: Nomine comparitionis vobis non fiet, at fiet Deo: Aba Saul dicit aliam rationem: Si quo tempore furnulus tuus est clausus, furnulus domini tui est apertus; quo tempore furnulus tuus est apertus, non erit æquum ut furnulus domini tui sit apertus? Alia expositio: Non est æquum, ut mensa tua sit plena, & mensa creatoris tui sit vacua. Dicit R. Jose discipulus R. Bon; R. Simeon ben Lakisch pertransiens coram Academia audivit vocem legentis hunc textum: *Et immolaverunt victimas Domino, & obtulerunt holocausta Domino die sequenti*. Dixit: Qui interrumpit, consentit cum schola Schammai: Qui legit totum, consentit cum schola Hillel: Recte *holocausta die sequenti*: Pacifica die sequenti; at non adducuntur pacifica juxta sententiam scholæ Schammai. Dicit R. Jose discipulus R. Bon: David mortuus est in Pentecoste, & omnes Israelitæ luxerunt, & sepelierunt eum die sequenti: Narratur de Hillel seniore, qui adduxit holocaustum suum in atrium, eique imposuit manus: Consociati sunt in eum discipuli scholæ Schammai; Incepit movere cauda sua, dicens: Videte; fœmina est, & in pacifica adduxi: Dissenserunt verbis, & abierunt: Post aliquot dies prævaluit manus scholæ Schammai, & quæsierunt constituere constitutionem juxta eorum verba; & ibi erat Baba ben Butha ex discipulis scholæ Schammai, & cognovit, quod constitutio esset juxta sententiam scholæ Hillel: Aliquando ingressus in atrium, invenit desolatum, dixit:

של אילו שהישמו את בית אלהינו . מה
עשה שלח והביא שלשת אלפים טלים
מצאן קדר וביקרן ממומים והעמידם בהר
הבית ואמר להם שמעוני אחי בית ישראל
כל מי שהוא רוצה יביא עולות יביא ויסמוך
יביא שלמים ויסמוך. באותה השעה נבקעה
הלכה כבית הלל . ולא אמר ארם דבר .
אמר רבי יצחק בי רבי לעזר הרא כסא
בשירותה בעייא מוליי סטא דקיסא מיניה
וביה כל גומרא דלא כוויא בשעתה לא
כוייא . מעשה באחד בתלמידי בית הלל
שהביא עולתו לעזרה וסמך עליה . וראהו
אחד מתלמידי בית שמאי אמר להם מה
זו סמיכה. אמר לו מה זו שתיקה. ושיתקו
בנזיפה והלך לו.

הלכה ד עצרת שחלה להיות
ערב שבת בית שמאי אומרים יום טבוח
שלה לאחר שבת . בית הלל אומרים אין
לה יום טבוח. אלא יומה הוא טבוחה. הא
בית שמאי אומרים יום טבוח שלה אחר
שבת ואין כהן גדול מתלבש בכליו . מקל
וחומר מה אם בשעה שיש שם שלמים
ועולות כרברי בית הלל אין כהן גדול
מתלבש בכליו. בשעה שאין שלמים ועולות
כדברי בית שמאי לא כל שכן. כתוב אחד
אומר וחג הקציר בכורי מעשיך . וכתוב
אחר אומר כל מלאכת עבודה לא תעשו .
אמר רבי חנניה כיצד יתקיימו שני
מקראית הללו. בשעה שהוא חל בחול את
חוגג ושובת . ובשעה שהוא חל בשבת
למחר את חוגג וקוצר . אמר רבי יוסי בי
רבי בון ובלבד שיבלים לעיסתו כהרא דתני
להן אינש דיהוי עלוהי אעיז ובכורים
האומר הרי עלי עצים למזבח . וגיזירין
למערכה אסור בהספר ותענית ומלעשות
מלאכה בו ביום . מודים שאם חלה להיות
בשבת שיום טבוח שלה לאחר שבת. הא
בית הלל אומרים יום טבוח שלה לאחר
שבת. עורות של מי . רבי טבי בשם רבי
יאשיה איתפלגון רבי יוחנן ורבי שמעון בן
לקיש. רבי יוחנן אמר של כל המשמרות .

Desolentur domus istorum, qui desolarunt domum Dei nostri: Quid fecit? Misit, & adduxit tria millia agnorum de ovibus Kedar, & exploravit vitia, & constituit eos in monte domus dicens: Audite me domus Israel; Qui vult adducere holocausta, adducat, & imponat manus, adducat pacifica, & imponat manus: Tum statuta est constitutio juxta sententiam scholæ Hillel: nemo locutus est: Dicit R. Isaach discipulus R. Elieser: Iste calix in principio implendus est terendo ligni ex eo & in eo est omnis pruna, quæ non adurit in tempore suo non adurit: Narratur de quodam ex discipulis scholæ Hillel, qui adduxit holocaustum suum in atrium, eique imposuit manus: Et eum videns unus ex discipulis scholæ Schammai dixit illis: Quænam est hæc impositio manuum? Respondit illi: Quodnam est hoc silentium? Et siluit in increpatione sua, & abiit.

Constitutio IV. Si Pentecostes incidat in vesperam Sabbathi, schola Schammai dicit; dies suæ mactationis erit post Sabbathum. Schola Hillel dicit: Non est illi dies mactationis: At erat dies suæ mactationis: Ecce schola Schammai dicit: Dies mactationis suæ erat post Sabbathum, & summus sacerdos non induebat vestimenta sua: Probatur argumento a minori ad majus: Si quo tempore ibi erant pacifica, & holocausta juxta verba scholæ Hillel summus sacerdos non induebat vestimenta sua; Quo tempore non erant pacifica, & holocausta juxta verba scholæ Schammai nonne multo magis? Alter textus dicit: *Et festum messis primarum frugum operis tui:* Et alter dicit: *Omne opus ministerii non facietis*. Dicit Rabi Chananjah: Quomodo confirmantur isti duo textus? Quando incidit in diem profanum, tu festum celebrabis, & quiesces; & quando incidit in Sabbathum, die sequenti tu festum celebrabis, & metes. Dicit R. Jose discipulus R. Bon. Dummodo spicæ sint pro massa: Sicut traditur de eo, qui debet afferre ligna, & primitiva; Dicit: Ecce super me ligna pro altari, & segmenta pro strue: Interdictum est eo die lugere, & jejunare, & facere opus: Fatentur, si incidat in Sabbathum, quod dies suæ mactationis sit post Sabbathum; Ecce schola Hillel dicit; Si dies suæ mactationis post Sabbathum, pelles cujus erunt? R. Tabi nomine R. Josia: Dissentiunt R. Jochanan, & R. Simeon ben Lakisch. R. Jochanan dicit: Erant omnium classium. R. Simeon ben Lakisch

רבי שמעון בן לקיש אמר של אותו המשמר. ואת אמריום טבוח שלה לאחר שבת עורות של מי תפלוגתא דרבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש. אמר רבי יוחנן עצרת יש לה תשלומין כל שבעה. התיב רב הושעיה והא תני מה החדש למנויו יום אחד. אף העצרת למנייה יום אחד. אמר רבי לא שאם לא חג בראשון יחוג כל שבעה. רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי יהושע בן לוי בכל יום כהן גדול מתלבש בכליו ובא ומקריב תמיד של שחר אם יש נדרים ונדבות הוא מקריבן והולך ואוכל בתוך ובא ומקריב תמיד של בין הערבים ובא ולן בלשכת פלהדרין. רבי עוקבה בשם רבי יהושע בן לוי לא היה עושה כן אלא בשבתות ובימים טובים. אית תניי תניי הציץ מרצה על מצחו. אית תניי תני אפילו בזוית. מאן דאמר הציץ מרצה על מצחו והיה על מצחו תמיד. מאן דאמר אפילו בזוית מהדא דיום הכיפורים. מאן דאמר הציץ מרצה על מצחו מסייע לרבי יוסי בי רבי בון. מאן דאמר אפילו בזוית מסייע לרבי עוקבה.

הלכה ה ויש ידים לחולים. אלא כרבי שמעון בן אלעזר. דרבי שמעון בן אלעזר אומר יש ידים לחולין. דברי הכל היא כדי שיהא בדל מן התרומה. תני רבי שמעון בן אלעזר משום רבי מאיר הידים תחילה לחולין ושניות לתרומה. מה רבי שמעון בן אלעזר כרבי עקיבה. דתנינן תמן המכניס ידיו לבית המנוגע ידיו תחילה דברי רבי עקיבה וחכמים אומרים ידיו שניות. כרבנן היא תמן. מה טעמון הכא מתוך שאת אומר לו ידיו שניות אף הוא בדל מן התרומה. ולא מחמת משקה גזרו עליהם. ויהיו תחילה. קל וחומר. מה אם טבול יום שהוא דבר תורה אינו אלא פוסל. ידים שהם מדבריהם לא כל שכן. דבר אחר כלום גזרו על הידים לא כדי שיהא בדל מן התרומה. מתוך שאת אומר לו ידיו שניות אף הוא בדל מן התרומה. תמן תנינן התרומה והבכורים חייבים עליהם מיתה

kisch dicit: Ipsius classis ministrantis. Et tu dicis: Dies suæ mactationis erit post Sabbathum; pelles cujus erunt? Dissensio est inter R. Jochanan & Rabi Simeonem ben Lakisch: Dicit R. Jochanan: In Pentecoste erat compensatio toto septiduo: Respondit R. Osajah: Atqui extat traditio: In novilunio numeratur unus dies, ita pariter in Pentecoste numeratur unus dies: Respondit Rabi: Minime: Si non offerat sacrificium solenne primo die, offerret toto septiduo. R. Jose discipulis Rabi Bon nomine Rabi Jehosua ben Levi: Quotidie summus sacerdos induebat vestimenta sua, & veniens offerebat sacrificium juge matutinum, si ibi adessent sacrificia votiva, & spontanea, offerebat, & abibat, & comedebat in domo sua, & veniens offerebat sacrificium juge vespertinum, & abibat, & dormiebat in conclavi Parhedrin. R. Achaba nomine R. Jehosua ben Levi; Non ita faciebat nisi in Sabbathis, & diebus festis: est qui docet: Lamina expiabat super ejus fronte; est qui docet: Vel in angulo. Qui dicit: Lamina expiabat super ejus fronte: Probat ex eo quod dictum est: *Et erit super ejus fronte jugiter*. Qui dicit vel in angulo; favet τῷ R. Akaba.

Constitutio V. Et sunt manus in profanis: At juxta mentem R. Simeonis ben Elieser: Etenim R. Simeon ben Elieser dicit: Sunt manus in profanis: Ex omnium consensu, ut separet a separatione: Traditio R. Simeonis ben Elieser nomine R. Meir: Manus sunt primus gradus in profanis, & secundæ in separatione: Quid R. Simeon ben Elieser consentit cum R. Akiba? Etenim legimns: Si introducat manus suas in domum leprosam ejus manus sunt primus gradus; Verba R. Akiba; & sapientes dicunt: Ejus manus sunt secundæ. Juxta mentem sapientum ibi est: Quænam est ratio hoc loco? Propterea quod tu dixisti: Manus ejus sunt secundæ: Ipse quoque separabit a separatione. At non propter potum de iis decreverunt: Et erunt primus gradus: Est argumentum a minori ad majus: Si lotus diei, qui est ex verbis legis, non est nisi reprobans, manus, quæ sunt ex verbis scribarum, nonne multo magis? Alia expositio: Num decreverunt de manibus, ne separet de separatione? Propterea quod tu illi dixisti: Manus sunt secundæ, ipse quoque separat a separatione: Ibi legimus: Propter separationem, & primitiva rei sunt mortus,

וחומש ואסורים לזרים והן נכסי כהן ועולין
באחד ומאה וטעונים רחיצת ידים והערב
שמש הרי אילו כתרומה ובבכורים מה
שאין כן במעשר . תמן את אמר אין
המעשר טעון רחיצה . והכא את אמר
המעשר טעון רחיצה . הן דאת אמר
המעשר טעון רחיצה רבנן. הן דאת אמר
אין המעשר טעון רחיצה רבי מאיר.
דתנינן תמן כל הטעון ביאת מים מדברי
סופרים מטמא את הקדש ופוסל את
התרומה ומותר בחולין ובמעשר דברי רבי
מאיר. וחכמים אוסרים במעשר. ולא שמיע
דאמר רבי שמואל בשם רבי זעורה מהו
וחכמים אוסרים במעשר. נפסל גופו מלוכל
במעשר . מאי כדון הן דת אמר המעשר
טעון רחיצה ברוצה לאכול והן דאת אמר
אין המעשר טעון רחיצה ברוצה ליגע.
ולא הוא רוצה לאכול הוא רוצה ליגע.
אלא משום נטילת סרך . והתנינן תרומה
וכי יש בתרומה משום נטילת סרך אלא
בחולין שנעשו על גב טהרת הקודש.
וחולין שנעשו על גב הקודש לא כחולים
הם. תיפתר או כרבי שמעון בן אלעזר.
או כרבי אלעזר בי רבי צדוק. או כרבי
שמעון בן אלעזר דתני רבי שמעון בן
אלעזר אומר משום רבי מאיר הידים
תחילה לחולים ושניות לתרומה. או ברבי
לעזר בי רבי צדוק דתנינן תמן חולין
שנעשו על גב הקודש הרי אילו כחולין.
רבי לעזר בי רבי צדוק אומר הרי אילו
כתרומה לטמא שנים ולפסול אחד ולקודש
מטבילים. כל הן דתנינן מטבילים בארבעים
סאה אנן קיימין. והא תנינן הנוטל ידיו
למקדש צריך רביעית. אמר רבי לעזר כאן
בידים טמאות. וכאן בידים טהורות. אמר
רבי חנינא בריה דרבי הלל אפילו תימר
כאן וכאן בידים טהורות כאן וכאן בידים
טמאות כאן בקודשי מקדש המקודשים.
וכאן בחולים שנעשו על גב הקדש.

tus, & obligantur ad quintam partem, & interdicta sunt alienis, & sunt facultates sacerdotis, & adscendunt in una & centum, & requirunt lotionem manuum, & occasum solis; Ecce sunt istæ conditiones in separatione, & primitivis, quæ non sunt in decima: Ibi tu dicis: Decima non requirit lotionem; & hic tu dicis: Decima requirit lotionem? Ibi tu dicis: Decima requirit lotionem: Est sententia sapientum: Quod dicis: Decima non requirit lotionem. Est sententia R. Meir. Etenim ibi legimus: Quod requirit adductionem in aquas ex verbis scribarum, polluit sanctitatem, & reprobat separationem, & permittitur in profanis, & in decima: Verba R. Meir. At sapientes prohibent in decima: At non intellexit, quod dicit Rabi Samuel nomine Rabi Zehera: Quid? Et sapientes prohibent in decima? Profanatur ejus corpus quominus possit comedere in decima. Quid nunc? Quod dicis: Decima requirit lotionem: Intelligitur de eo, qui velit comedere: Quod dicis: Decima non requirit lotionem: Intelligitur de eo, qui velit tangere: At iste non vult edere, ille vult tangere; at non est propter lotionem manum adhærentem: Atqui legimus: Separatio: Quid? num est in separatione propter lotionem manum adhærentem? Sed solum in profanis, quæ fiant super puritate sanctitatis; & profana, quæ fiunt super puritate sanctitatis, non sunt sicut profana: Potest exponi aut juxta mentem R. Simeonis ben Eliefer, aut juxta mentem R. Eliefer discipuli R. Zadoch; Aut juxta mentem Rabi Simeonis ben Eliefer: Etenim extat traditio: R. Simeon ben Eliefer dicit nomine Rabi Meir: Manus sunt primus gradus profanis, & secundæ separationi. Aut juxta mentem R. Eliefer discipuli R. Zadoch: Etenim ibi legimus: Si profana perficiantur super sanctitate, ecce sunt sicut profana. R. Eliefer discipulus R. Zadoch dicit: Ecce sunt sicut separatio, ad polluendum duo, & ad reprobandum unum, & ad sanctificandum immersa: Hæc omnia, de quibus legimus, quod immergantur in quadraginta satis, nos explicamus: Atqui legimus: Siquis lavet manus suas ad sanctificandum, requirit quartarium: Dicit R. Eliefer: Hic intelligitur de manibus immundis; & ibi de manibus mundis. Dicit R. Chanina bar R. Hillel; Vel si dicas; Tam hic quam ibi de manibus immundis; hic & ibi de manibus mundis; Hic de sanctificatis sanctitate sanctitatum; & ibi de profanis, quæ perficiantur super sanctitatis: Et

in

ולחטאת אם ניטמאו ידיו ניטמא גופו · אמר רבי חנניה לא שחידשו טומאה לחטאת . אלא אמרו המיטמא טומאה קלה במיטמא טומאה חמורה · רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר ואסף איש מה תלמוד לומר טהור . הגע עצמך אפילו את אוספו במגריפה אמרה התורה טהור. מה אנן קיימים אם במגריפה של מתכת והלא פשוטי כלי מתכות טמאים . אם במגריפה של עץ לא כעומד מחמת דבר טמא הוא. אמר רב הושעיה תיפתר באוספו בנסר · ואיפשר שלא ינשא עליו . אמר רבי יודן אבוי דרבי מתניה תיפתר באוספו במלתרא עבה . רבי בא בר ממל בעא קומי רבי אמי מה בין אדם טהור לחטאת . לכלי ריקן טהור לחטאת אמר ליה ואסף איש טהור . מה תלמוד לומר איש . אלא ליתן טהרה מעולה לאיש לעשותו במי חטאת ובאפר חטאת · רבי יסא בשם רבי שמעון בן לקיש היסט שטיהרתי לך בשרץ טימאתי לך כאן .

הלכה ו וחולין צריכים כוונה . דרובא אתא מימור לך אפילו טובל לחולין והוחזק לחולים אסור במעשר. לא כן אמר רבי אלעזר במניין החולים כן מניין המעשר. כאן לאכילה. וכאן למגע. הטובל סתם מותר בכולם. אמר רבי יוחנן במוחזק לכולם . עודיהו רגליו משוקעות במים מחזיק עצמו לכל טהרה שירצת . תמן תנינן מקל שהיא מליאה משקים טמאים כיון שהשיקה למקוה טהרה דברי רבי יהושע . וחכמים אומרים עד שיטבול את כולה . רבי שמעון בן לקיש אומר מה פלינין בטומאה קלה . אבל בטומאה חמורה אף רבי יהושע מודה . רבי יוחנן אמר אף בטומאה חמורה פלינין . מתניתא פליגא על רבי שמעון בן לקיש עודיהו רגליו משוקעת במים מחזיק עצמו בכל טהרה שירצה . פתר לה באוכל אוכלים טמאים ושותה משקין טמאים . לא כן אמר רבי יעקב בר זבדי רבי אבהו בשם רבי שמעון בן לקיש האוכל אוכלים טמאים ושותה

in ſacrificio pro peccato ſi polluantur ejus manus, polluitur ejus corpus. Dicit R. Chanajah: Non eo quod innovarint immunditiem pro ſacrificio pro peccato: Sed dixerunt: Quod polluit pollutione levi reputatur perinde ac polluat pollutione gravi. R. Jacob bar Acha nomine R. Elieſer: *Et addet vir:* Cur dictum eſt: *Mundus*? Conſidera vel ſi addat pala, lex dicit: *Mundus*. Quomodo nos explicamus? Si pala ænea: Atqui extenſiones inſtrumentorum æneorum ſunt immundæ. Si pala lignea; non quaſi conſiſtat propter rem immundam. Dicit R. Oſajah. Poteſt exponi de eo, qui addat tabula: Et fieri poteſt, ut ſuper ſe non ferat. Dicit Rabi Jodan pater R. Methania: Poteſt exponi de eo, qui addat trabe craſſa. Rabi Ba bar Mimal quæſivit a R. Amme: Quænam eſt differentia inter virum mundum pro aquis expiationis, & vas vacuum mundum pro aquis expiationis? Reſpondit: Dictum eſt: *Et addet vir mundus*. Cur dictum eſt: *Vir*? Niſi quod attribuat puritatem excellentiorem viro, ut conſideretur ſicut aquæ expiationis, & ſicut cinis expiationis: R. Iſa nomine R. Simeonis ben Lakiſch: Geſtationem quam purificavi tibi in reptili, immundavi tibi hoc loco.

Conſtitutio VI. Et profana requirunt intentionem: Major pars venit ad dicendum tibi; Vel ſi ſe lavet pro profanis, interdicitur in decima: Non ita dicit R. Elieſer: Sicut eſt ſupputatio in profanas, ita pariter eſt ſupputatio in decima: Hic intelligitur pro comeſtione; & ibi pro tactu; Qui ſe immergit abſolute, ſunt omnia permiſſa. Dicit Rabi Jochanan de illo, qui ſit mundus pro omnibus: Præterea dum pedes ejus immerguntur in aquis, confirmavit ſe in omni puritate, quæ libuerit. Ibi legimus: Melius eſt ut impleat liquoribus immundis, quando infunditur in lavacro, eſt mundus: Verba R. Jehoſua: At ſapientes dicunt: Donec totum immergat. R. Simeon ben Lakiſch dicit: In quo diſſentiunt? In immunditie levi: At in immunditie gravi, vel R. Jehoſua conſentit: R. Jochanan dicit: Vel in immunditie gravi diſſentiunt: Miſna contraria eſt R. Simeoni ben Lakiſch: Dum immerguntur ejus pedes in aquis, confirmavit ſeipſum in omni puritate, quæ libuerit: Exponit de eo, qui comedat cibos immundos, & de eo, qui bibat potus immundos: Non ita dicit R. Jacob bar Zebedai; Rabi Abau nomine Rabi Simeonis ben Lakiſch; Siquis comedat cibos immundos,

משקים טמאים גופו טהור בלא כונה מכיון שנתן דעתו לטהרה מעולה ממנה אינו צריך כונה . מתניתא פלינא על רבי שמעון בן לקיש מקוה שיש בו ארבעים סאה מכוונות וירדו שנים וטבלו שניהם טהורים זה אחר זה הראשון טהור והשני טמא. רבי יהודה אומר אם היו רגליו של ראשון נוגעות במים אף השני טהור. ועוד היא באוכל אוכלים טמאים ובשותה משקין טמאים . מתניתא פלינא על רבי שמעון בן לקיש צנון שבמערה אשה נידה מריחתו והוא טהור . העלתו כל שהוא מן המים טמא . ותני עלה רבי יהודה מטהר משם רבי יהושע. ונידה לא טומאה חמורה היא. הדא פליגא על רבי שמעון בן לקיש ולית לה קיום.

הלכה ז רבי יסא בשם רבי יוחנן במגעות שנו . רבי זעורה בעא קומי רבי יסא מהיכן ניטמא הבגד הזה מדרס. אמר ליה תיפתר שהיתה אשתו של עם הארץ יושבת עליו ערומה . שמואל בר אבא בעא קומי רבי זעורה כמה דת אמר תמן אין היסט בחולין . ויש היסט בחולים על ידי מגע ודכוותה אין משא בחולים. ויש משא בחולים על ידי מגע , רבי שמואל אחוי דרבי הושעיה אמר רבי ירמיה בעי ישבה על הכסא ונגעה בו . מה נפשך אם משא הרי משא . אם מגע הרי מגע . כמה דת אמר במשא עד שינשא רובו . ודכוותה במגע עד שיגע ברובו . גופו של פרוש מהו שייעשה כזב אצל התחמה . התיב רבי יוחנן והא תנינן המניח עם הארץ בתוך ביתו לשומרו בזמן שהוא רואה את הנכנסים ואת היוצאים האוכלים והמשקים וכלי חרש פתוחים טמאים . אבל המשכבות והמושבות וכלי חרש מוקפים צמיד פתיל טהור . אין תימר עשו גופו כזב אצל התרומה אפילו מוקפים צמיד פתיל יהיו טמאים . אמר רבי יורה בר פזי תיפתר בעם הארץ אצל הפרוש ולית שמע מינה כלום . אמר רבי מנא כן אמר רבי יוסה רבי כל מה דאנן קיימין הכא בתרומה

dos , & bibat potus immundos , ejus corpus eſt mundum ſine intentione ; Si animum attenderit ad puritatem quæ adſcendit ex ea, non requiritur intentio: Miſna contraria eſt R. Simeoni ben Lakiſch : Si in lavacro ſint quadraginta ſata præparata , & duo deſcendant , & lavent, ambo ſunt mundi, ſi alter poſt alterum, primus eſt mundus, & ſecundus immundus. R. Jehuda dicit: Si pedes primi tangant aquas , vel ſecundus erit mundus; & præterea idem erit ſentiendum de eo qui comedat cibos immundos , & de eo, qui bibat potus immundos : Miſna contraria eſt R. Simeoni ben Lakiſch : Aquis frigidis , in quibus ſe nudavit mulier menſtruata , ſi abluat, & ipſe erit mundus : Si adſcendat quantuluncunque ex aqua , eſt immundum: Atqui extat traditio: Rabi Jehuda purificat nomine R. Jehoſua : Nonne mulier menſtruata eſt immunditíes gravis? Hoc contrarium eſt Rabi Simeoni ben Lakiſch ; & non poteſt confirmari.

Conſtitutio VII. R. Iſa nomine Rabi Jochanan : De tactu agitur : Rabi Zehera quæſivit coram Rabi Iſa: Undenam polluitur veſtis conculcationis ? Reſpondit : Exponi poteſt , quod uxor populi terræ ſederit ſuper ea nuda . Samuel bar Aba quæſivit coram Rabi Zehera : Sicut tu dicis : Ibi non eſt conſuetudo in profanis ; At eſt conſuetudo in profanis propter tactum , & ſimiliter non eſt onus in profanis ; At eſt onus in profanis propter tactum : R. Samuel frater R. Oſajah dicit: Rabi Hieremias putat: Quando ſedeat ſuper loco ſecreto, & illum tangat: Quid tu putas ? Si onus ecce eſt onus : Si tactus, ecce eſt tactus. Sicut tu dicis : In onere donec ferat majorem partem; & ſimiliter in tactu, donec tangat majorem partem . Corpus ſeparatus quid ? num conſideratur ſicut ſeminifluus reſpectu ſeparationis? Reſpondit R. Jochanan : Atqui legimus . Si relinquat populum terræ in domo ſua ad cuſtodiendum, quandiu ille videt ingredientes, & egredientes, cibis, & potus, & vaſa teſtacea aperta , polluuntur ; at ſtrata & ſedilia , & vaſa teſtacea circumdata filo , ſunt munda : Si dicas : Fit ejus corpus ſicut ſeminifluus reſpectu ſeparationis , vel ſi fuerint circumdata filo , erunt immunda. Dicit R. Jehuda bar Pazi: Poteſt exponi de populo terræ qui ſit prope ſeparantem ; At hinc nihil eruitur. Dicit R. Mena ; ita dicit R. Joſe , Rabi omnia hæc , quæ hic explicamus , de ſeparatione explicabat :

Sci-

אנן קיימים . תרע לך שהוא כן דתנינן תמן אפילו מאכל ואפילו כסות הכל טמא . כלום אמרו טמאים לא משם היסט . לא כן אמר רבי יוחנן לא חצצות ולא הסיטות ולא רשות היחיד ולא עם הארץ אצל התרומה . נופה של תרומה מהו שיעשה כזב אצל הקדש . נישמעינה מן הרא החותך שפופרת של קודש החותכה והמטבילה טעון טבילה . ניחא חותכה . מטבילה . ויברכינה בסיב ויטבילה . אלא תיפתר בשחתכה על מנת להטבילה . נופו של קודש מהו שיעשה כזב אצל החטאת . נישמעינה מן הרא שני לגינים אחד טהור לקודש ואחד טהור לתרומה שנגעו זה בזה שניהם טהורים . והא מתניתא פלינא עשה את הטהור לחטאת שהיסט ברוקו ובשכבת זרעו של טהור לתרומה וניטמא . היא טהור לתרומה היא טהור לקודש .

פרק שלישי

א חומר בקודש מבתרומה שמטבילים כלים בתוך כלים בתרומה אבל לא בקודש . אחוריים ותוך ובית צביעה בתרומה אבל לא בקודש . הנושא את המדרס נושא את התרומה . אבל לא את הקודש . בגדי אוכלי תרומה מדרס לקודש . לא כמידת הקודש מידת התרומה . שבקודש מתיר ומנגב ומטביל . ואחר כך קושר . ובתרומה קושר ואחר כך מטביל .

ב כלים הנגמרים בטהרה צריכין טבילה לקודש אבל לא לתרומה . הכלי מצרף מה שבתוכו לקודש אבל לא לתרומה . הרביעי בקודש פסול . והשלישי בתרומה ובתרומה ניטמאת אחת מידיו חבירתה טהורה . ובקודש מטביל שתיהם . והיד מטמא את חברתה בקודש אבל לא לתרומה .

ג אוכלים אוכלים נגובים בידים מסואבות בתרומה אבל לא בקודש . האונן והמחוסר כיפורים צריכין טבילה לקודש אבל לא לתרומה .

ד חומר בתרומה שביהודה

Scito quod ita sit: Etenim ibi legimus: Vel cibus, vel operimenta omnia sunt immunda: Forsan dixerunt, sunt immunda, non propter gestationem: Non ita dicit R. Jochanan; Non discriminationes, neque gestationes, neque locus privatus, neque populus terræ prope separationem: Ipsa separatio quid? Num consideratur sicut seminifluus prope sanctitatem? Hinc eruitur: Siquis concidat calamum sanctitatis incisæ, & immergat, requirit lotionem: Recte si fuerit incisa, & immersa, & involvat musco, & lavet. At potest exponi, quando fuerit incisa cum conditione ut immergat. Ipsa sanctitas quid? Num consideratur sicut seminifluus prope aquas expiationis? Hinc eruitur: Si duæ lagenæ, quarum altera sit munda pro sanctitate, & altera munda pro separatione, si altera alteram attingat, ambæ sunt mundæ. Atqui Misna contraria est: Considerat mundum pro aquis separationis, qui portet in sputo suo, & in concubitu seminis mundi pro separatione, & polluatur: Iste erit purus pro separatione, & ille purus pro sanctitate.

CAPUT III.

I. Gravior est conditio in sanctitate, quam in separatione; nam immergunt vasa in vasis pro separatione, at non pro sanctitate: Exteriora vasis, & interiora, & ansa in separatione, at non in sanctitate: Qui attollit calcationem, attollet separationem, at non sanctitatem: Vestimenta comedentium separationem sunt calcatio pro sanctitate. Conditio sanctitatis non est sicut conditio separationis; quia in sanctitate dissolvit, exsiccat, & immergit, & deinde colligat; at in separatione colligat, & deinde immergit.

II. Vasa quæ perfecta sunt cum puritate, requirunt immersionem pro sanctitate, at non pro separatione. Vas conjungit id quod in eo est pro sanctitate, at non pro separatione. Quartus gradus in sanctitate illegitimus est, & tertius in separatione; at in separatione si altera ex ejus manibus fuerit polluta, altera pura est: At in sanctitate immerget ambas, quia una manus polluit alteram in sanctitate, at non in separatione.

III. Comedunt cibos siccos manibus immundis in separatione, at non in sanctitate: Lugens, & indigens expiationum debent immergere in sanctitate, at non in separatione.

IV. Gravior est conditio in separatio-

נאמנים על טהרת יין ושמן כל ימות השנה ובשעת הגיתות והבדים אף על התרומה. עברו הגיתות והבדים הביאו לו חבית של יין ושל תרומה לא יקבלה ממנו אבל מניחה לגת הבאה. אם אמר לו הפרשתי לתוכה רביעית קודש נאמן. כדי יין וכדי שמן המדומעות נאמנין עליהם בשעת הגתות והבדים. קודם לגת שבעים יום.

ה מן המודיעית ולפנים נאמנים על כלי חרש. ומן המודיעית ולחוץ אינן נאמנים. כיצד הקדר שהוא מוכר את הקדירות נכנס לפנים מן המודיעית הוא הקדר והן הקדירות והן הלוקחים נאמן. יצא אינו נאמן.

ו הגבאים שנכנסו לתוך הבית וכן הגנבים שהחזירו את הכלים נאמנים לומר לא נגענו. ובירושלם נאמנים על הקודש. ובשעת הרגל אף על התרומה.

ז הפותח את חביתו והמתחיל בעיסתו על גב הרגל. רבי יהודה אומר יגמור. וחכמים אומרים לא יגמור. משעבר הרגל היו מעבירין על טהרת עזרה. עבר הרגל ביום הששי לא היו מעבירים מפני כבוד השבת. רבי יהודה אומר אף לא ביום המישי שאין הכהנים פנויים.

ח כיצד מעבירין על טהרת עזרה מטבילין את הכלים שהיו במקדש. היו להם שניים ושלישים שאם ניטמאו הראשונים יביאו שניים תחתיהן. כל הכלים שהיו במקדש טעונים טבילה. חוץ ממזבח הזהב ומזבח הנחושת מפני שהן כקרקע דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים מפני שהן מצופין.

סליק פירקא

הלכה א חומר בקודש מבתרומה כו'. רבי חייא בשם רבי יוחנן מפני שאוכלי תרומה זריזין. ואוכלי קודש אינן זריזין. אמר רבי חנניה קומי רבי מנא והדא היא מעלה אילו דבר שהוא שוה בזה ובזה טמא בזה וטהור בזה. ודא היא

tione, eo quod in Judæa fide digni sint de puritate vini & olei cunctis anni diebus, & tempore torcularium, & trapetorum vel de separatione. Si præterierint torcularia, & trapeta, eique adduxerint dolium vini separationis, ab eo non accipiet, sed relinquet illud pro sequenti torculari: Si vero illi dixerit: Separavi in eo quartarium sanctitatis, erit fide dignus: De cadis vini, & de cadis olei commixtis fide digni sunt tempore torcularium, & trapetorum, & ante torcularia septuaginta dies.

V. A Modiit & interius sunt fide digni de vasis testaceis; A Modiit & exterius non sunt fide digni: Quomodo? Figulus qui vendit ollas, si intraverit Modiit, quoniam ipse est figulus, & illæ ollæ, & illi emtores, fide dignus est, si egrediatur, non est fide dignus.

VI. Exactores si intraverint domum, & similiter fures qui restituerint vasa, sunt fide digni dicentes: Non attigimus: Et Hierosolymis fide digni sunt de sanctitate, & tempore festivitatis vel de separatione.

VII. Qui aperuerit dolium suum, & qui inchoaverit in massa sua in festo, R. Jehuda dicit; perficiet: Sapientes dicunt: Non perficiet: Quando præterierit festum, removebant propter puritatem atrii; Si dies festus præterierit die sexto, non removebant propter honorem Sabbathi: R. Jehuda dicit: Ne die quidem quinto, qui sacerdotes non erant otiosi.

VIII. Quomodo removebant propter puritatem atrii? Immergebant vasa, quæ erant in sanctuario, & dicebant illis: Cavete ne tangatis mensam & candelabrum, eaque polluatis: Omnia vasa, quæ erant in sanctuario, habebant secundaria, & tertiaria, ut si polluta essent prima, adducerentur secunda in locum eorum. Omnia vasa, quæ erant in templo, requirebant immersionem, excepto altari aureo, & altari æneo, quia erant instar soli; Verba R. Eliefer: Et sapientes dicunt: Quia erant obducta.

Finis capitis.

Constitutio I. Gravior est conditio in sanctitate, quam in separatione &c. R. Chijah nomine R. Jochanan: Quia qui comedunt separationem, sunt accurati; at qui comedunt sanctitatem, non sunt accurati. Dicit R. Chananjah coram R. Mena: Et hæc est ejus excellentia, si res sit æqualis in hoc & in illa, est immunda in hoc, & immunda in illa. Et hæc est ejus excellentia?

Re-

מעלה. אמר ליה תיפתר במזוקק לקודש׃ רבי לא בשם רבי יוחנן אם היה דבר טמא בכר כליטרא אין מטבילין אותו. אבא שאול אומר אף בתרומה אין מטבילין אותו אלא סל וגרגותני בלבד. אמר רבי יוחנן אבא שאול ורבי שמעון שניהם אמרו דבר אחר. דתנינן תמן האוחז באדם ובכלים ומטבילן טמאים. וכשהוא מדיח את ידיו טהורים. רבי שמעון אומר ירפם עד שיבא בהן המים. אמר רבי יוחנן מחתברא רבי שמעון יודה לאבא שאול. אבא שאול לא יודה לרבי שמעון. רבנן דקיסרין בשם רבי יוחנן הלכה כאבא שאול. ותני כן הלכה כדבריו. אמר רבי יונה מתניתא דרבי מאיר אבל דברי חכמים עושים כן אפילו בקודש שאין בית צביעה תוך. כלי קודש כולם תוך. רבי יונה בשם רבי חייה בר בא מעשה שנכנסו שבעה זקנים לעבר את השנה בבקעת רימון ומי היו רבי מאיר ורבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון רבי נחמיה ורבי ליעזר בן יעקב. ורבי יוחנן הסנדלר. אמרו כמה מעלות בקודש בתרומה. רבי מאיר אומר שלש עשרה. רבי יוסי אומר שתים עשרה. אמר רבי מאיר כך שמעתי מרבי עקיבה שלש עשרה אמר לו רבי יוחנן הסנדלר שימשתי את רבי עקיבה עומדות מה שלא שימשתו ישיבות. אמרו רבי יוחנן הסנדלר אלכסנדרי לא מתו הוא ועמדו משם בנשיקה וכל מאן דלא הוה ליה גולה הוה חבריה קטע פלגא דגולתיה ויהב ליה ולמה הוון עברין כן דהוון דרשין הדין פסוקא מן שבע שבע אפין אשירה נא לידידי שירת דודי לכרמו וקלסון לאחריא מה אשכח אפוי בנוה אמרין רבי שמעון בן יוחאי הוה. ולמה הוון רחקין מעתה הדא מילתא דהוון דרשין מיסר אלהי מסכה לא תעשה לך. מה כתיב בתריה את חג המצות תשמור. אמרין כל מי שספיקה בידו לעבר את השנה ואינו מעברה כאילו עובד עבודה זרה. מי אתי מיזל לון אמרין אתון נחוי עובדינן. והוה חמן חד כיף דשייש והוה כל חד וחד נסיב חד מסמר וקבע ליה בגויה והוא נחת ושקע כהדין ליישא. עד

Respondit illi: Poteſt exponi de eo, qui ſit purus pro ſanctitate. Rabi non nomine R. Jochanan; Si res polluta ſit ponderis in quantitate libræ, eam non immergunt. Aba Saul dicit: Etiam in ſeparatione non immergunt ipſam, ſed caniſtrum & corbem duntaxat. Dicit R. Jochanan; Aba Saul & R. Simeon, ambo idem dicunt: Etenim ibi legimus. Si apprehendat hominem, & vaſa, & immergat, ſunt immunda; at quando lavat manus ſuas, ſunt munda: R. Simeon dicit: dilatabit ea, antequam in ea introducat aquas. Dicit R. Jochanan: Probabiliter R. Simeon conſentit cum Aba Saul: At Aba Saul non conſentit cum R. Simeone. Sapientes Cæſarienſes nomine R. Jochanan; Conſtitutio juxta mentem Aba Saul: Atqui extat traditio: Conſtitutio juxta ejus verba: Dicit R. Jonas: Miſna R. Meir: At verba ſapientum ita conſiderant vel in ſanctitate, in cujus medio non ſit anſula: Vaſa ſanctuarii omnia habent medium. R. Jonas nomine R. Chijah bar Ba: Narratur, quod ſeptem ſenes ingreſſi ſint ad intercalandum annum in valle Rimmon: Et qui fuerunt? Rabi Meir, & R. Jehuda, & R. Joſe, & R. Simeon, R. Nehemias, & R. Elieſer ben Jacob, & R. Jochanan Sandalarius: Dixerunt: Quot ſunt gradus in ſanctitate, & in ſeparatione? R. Meir dicit: Tredecim: R. Joſe dicit: Duodecim: Dicit R. Meir: Sic audivi a R. Akiba: Tredecim: Reſpondit illi R. Jochanan Sandalarius: Conſtituit Rabi Akiba ſtationes: Cur non ſtatuerunt conſeſſus? Dixerunt: R. Jochanan Sandalarius Alexandrinus: Non ſunt mortui; Et inde ſurrexerunt ſe oſculantes: & qui non habebat pallium, ejus ſocius abſcindebat dimidium pallii ſui, & illi dabat; & cur ita fecerunt? Quia omnes exponebant hunc textum variis modis: *Cantabo dilecto meo canticum patuelis mei vineæ ſuæ*: Et collaudarunt alios: Quid invenit: Intra ſe dixerunt: R. Simeon ben Jochai erat, & qua de cauſa hinc hoc repuleunt? Quia expoſuerunt Pſalmum: *Deum fuſilem non facies tibi*. Quid poſtea ſcriptum eſt? *Solennitatum azymorum obſervabis*. Dixerunt: Omnis, qui ſufficiens ſit ad intercalandum annum, & non intercalet, reputatur perinde ac ſerviat Idololatriæ. Et qui volebat eos adire; dicebant: Venite, & cognoſcite opera noſtra. Et ibi erat quædam petra marmorea, & unuſquiſque accipiens clavum, in ejus corpore infixit; & ipſe deſcendens immerſus eſt in hoc marmor: Uſque ad hoc tempus vocatur pe-

כרון מיתקרי כיפא מסמרה . אמר רבי
יוחנן בית צביעה שאמרו בין בפנים בין
בחוץ כרוך שהנקיים תופסים בו . אמר
רבי זעורה איפשר לומר בנגוב שאין
הידים מיטמות בנגוב . אבל איפשר לומר
כמלוא משקה שמכיון שנגע בו טימהו .
אלא כי נן קיימין במלוכלך במשקה . רבי
יוחנן בשם רבי בנייה עשו משקה בית
צביעה במשקה בית מטבחייא . כמה דת
אמר תמן משקה בית מטבחיא טהורים
במקומן וטמאים במקום אחר. והכא משקה
בית צביחה טהורים במקומם וטמאים
במקום אחר . רבי סימון בשם רבי יהושע
בן לוי משקה בית מטבחייא שיצא לחוץ
מטמא . והא תנינן משקה בית מטבחייא
שיצאו לחוץ בקרושתן הן . אמר רבי יוסה
קיימה רבי סימון . רבי חיננא רבי סימון
בשם רבי יהושע בן לוי בשיצאו וחזרו
ניטמא משקה העליון והיה שותת ויורד .
רבי בא ורבי בון בר חייה חד אמר
במקומו טהור . ירד למטן טמא . וחורנה
אמר הואיל והוא בא מכח טהרה טהור .
רבי אחא בשם רבי זעורה הרא דת אמר
במשקים שניטמו באוכלים אבל במשקים
שניטמו בשרץ טמאים הם. תמן תנינן כל
הכלים יש להם אחוריים ותוך . ויש להם
בית צביעה . רבי טרפון אומר לעריבה
גדולה של עץ . רבי עקיבה אומר לכוסות
רבי מאיר אומר לידים טמאות וטהורות .
אמר רבי יוסי לא אמרו אלא לידים
טהורות בלבד וכרבי מאיר . היו ידיו
טמאות ואחורי הכוס טהורים משקה לחוץ
על גבי הכוס ואחזו בבית צביעתו פשיטא
שאין משקה מיטמא מן היד לטמא את
הכוס. כשם שאין משקה מיטמא מן היד
לטמא את הכוס . כך אין משקה מיטמא
מן היד לטמא ככר במקום אחר. נישמעינה
מן הדא משקים טהורים נתונים בקרקע
נגע בהם ככר טמא טימאן לאיזה דבר
דבר טימאם לא לטמא ככר במקום אחר
מפני שהם על גב הקרקע הא על גב
הכוס לא אלא משקה נתון על גב היד
ואחזו בבית צביעתו אפילו כן אין משקה
מיטמא מן הכוס לטמא את היד .
נישמעינה מן הדא משקים טמאים נתונים
בקרקע נגע בהם ככר טהור ניטמא לא
אמר אלא ככר הא יד לא וכרבי יוסה

petra clavi. Dicit R. Jochanan: Ansa, de qua dixerunt, sive intus sive foris juxta modum quo purificatur, apprehendunt in ea. Dicit R. Zehera: Potest dici de exsiccato; Etenim manus non applicantur in exsiccato: At potest dici de eo, qui sit plenus humore, in quo quando attingit, polluitur: At nos ita explicamus de eo, quod sit inquinatum humore: R. Jochanan nomine Benajah: Consideratur humor ansæ sicut humor domus mactationis: Sicut tu ibi dicis: Humores domus mactationis sunt mundi in locis suis, & immundi in alio loco; & hic humores ansæ sunt puri in locis suis, & immundi in alio loco. R. Simon nomine Rabi Jehosua ben Levi: Humor domus mactationis, si foris egrediatur, polluitur: Atqui legimus: Si humores domus mactationis foris egrediantur, reputantur sicut eorum sanctitas. Dicit R. Jose coram R. Simone; quando egrediuntur, & revertantur, polluitur humor superior, & combibit & descendit. R. Ba, & R. Bon bar Chijah: Alter dicit: In loco suo est mundus: Si infra descendat, est immundus: Et alter dicit: Quoniam procedit ex virtute puritatis erit purus: R. Acha nomine Rabi Zehera: Quod dicis, intelligendum est de liquoribus, qui polluantur cibis; at si polluantur reptili, sunt immundi: Ibi legimus; Cuncta vasa, quibus sit pars posterior, & interior, & sit ansa: R. Tarphon dicit pro mactra magna lignea: R. Akiba dicit pro poculis: Rabi Meir dicit pro manibus immundis, & mundis: Dicit R. Jose: Non dixerunt nisi pro manibus mundis duntaxat; Et juxta mentem R. Meir. Si fuerint ejus manus immundæ, & pars posterior poculi munda, & liquor sit super poculo, & apprehenderit ansa, perspicuum est, quod liquor non polluatur a manu ad polluendum poculum; Sicut liquor non polluitur a manu ad polluendum poculum, ita pariter liquor non polluetur a manu ad polluendum massam in alio loco: Hinc eruitur: Si liquores ponantur super solo, si eos tangat massa immunda, polluuntur: Qua de causa polluuntur? Non ad polluendum massam in alio loco, quia sunt super solo: Si super poculo, minime: At si liquor imponatur manui, & apprehenderit ansa; licet ita sit, liquor non polluitur a poculo ad polluendum manum. Hinc eruitur: Si liquores immundi ponantur super solo, si eos tangat massa munda, non polluitur nisi massa; at manus minime: Et juxta mentem R. Jose: Si manus fue-

היו ידיו טהורות ואחורי הכוס טמאים משקה נתון על גבי היד ואחז בבית צביעתו . פשיטא שאין משקה מיטמא מן הכוס לטמא את היד וכשם שאין משקה מיטמא מן הכוס לטמא את היד . כך אין משקה מיטמא מן הכוס לטמא ככר במקום אחר . גישמעינה מן הדא משקים טמאים נתונים בקרקע נגע בהם ככר טהור ניטמא . לאיזה דבר ניטמא . לא לטמא ככר במקום אחר מפני שהן על גבי קרקע . הא על גבי היד לא . אלא משקה נתון על גבי הכוס ואחז בבית צביעתו אפילו כן אין משקה מיטמא מן היד לטמא את הכוס . גישמעינה מן הדא משקים טמאים נתונים בבית צביעתו של כוס . נגע בהם כוס שאחוריו טהורים בבית צביעתו ניטמא הנושא את המדרס הוא נושא את התרומה אבל לא את הקודש . רבי בא בשם רב יהודה מפני מעשה שאירעו . מעשה באחד שניקבה חביתו ופקקה בסנדלו . רבי זעורה רבי יסא בשם רבי לעזר עבר ונשא טהור ואתיא כהיא דאמר רבי לעזר יש מהן שאמרו לא ישא עבר ונשא טמא . ויש מהם שאמרו לא ישא ואם עבר ונשא טהור . אמר רבי זעורה קומי רבי מנא לית הדא אמרה שלא עשו גופו כזב אצל הקודש אין תימר עשו גופו כזב אצל הקודש אפילו עבר ונשא יהא טמא . אמר ליה תיפתר במזוקק לקודש . שלא במידת הקודש מידת התרומה . שבקודש מתיר את החוטים ומנגב את הנקבים ואחר כך קושר . ובתרומה קושר ואחר כך מטביל אוכלי תרומה זריזין הם . והן הצין אותה . אוכלי הקודש אינן זריזין ואינן חצים אותה .

הלכה ב תני מעשה באשה אחת שהיתה אורגת בגד אחד בטהרה ובאת אצל רבי ישמעאל להישאל לו . אמרה לו יודעת אני שלא ניטמא אלא שלא נתתי דעתי לשומרו . מתוך שהוא בודקה אמרה לו נידה באת ומתחה עמי בחבל . באותה השעה אמר רבי ישמעאל גדולים הם דברי חכמים שאמרו כלים הנגמרים בטהרה צריכים טבילה לקודש אבל לא לתרומה . שוב מעשה באשה אחת שהיתה

fuerint mundæ, & pars posterior poculi immunda, si liquor imponatur manui, & apprehenderit ansa, perspicuum est, quod liquor non polluatur a poculo ad polluendum manum: Sicut liquor non polluitur a poculo ad polluendum manum, ita pariter liquor non polluitur a poculo ad polluendum massam in alio loco: Hinc eruitur: Si liquores immundi ponantur super solo, & eos tangat massa munda polluitur: Qua de causa polluitur? Non ad polluendum massam in alio loco, quia sunt super solo: Ecce super manu minime: At si liquor imponatur poculo, & apprehendat ansa, licet ita sit, liquor non polluitur a manu ad polluendum poculum: Hinc eruitur: Si liquores immundi imponantur ansæ poculi, si eos tangat poculum, cujus pars posterior est munda in ansa, polluitur: Qui attollit calcationem, ipse attollit separationem, at non sanctum. R. Ba nomine R. Jehuda propter casum, qui contigit: Narratur de quodam, cui perforatum fuit dolium, & obturavit sandalio. Rabi Zehera, R. Isa nomine R. Elieser: Si transgrediens attollat, erit purus: Et adducitur juxta illud, quod dicit R. Elieser: Sunt ex iis, qui dicunt: Non attollet; si transgrediens attollat, est immundus; & sunt ex iis, qui dicunt: Non attollet: Si vero transgrediens, attollat, est mundus: Dixit Rabi Zehera coram R. Mena: Non hoc dicit, ne fiat corpus ejus sicut seminifluus respectu sanctitatis: Si dicas; fit ejus corpus quasi seminifluus respectu sanctitatis, vel si transgrediens portet, erit immundus: Dixit illi: Potest exponi de eo, qui sit mundus pro sanctitate: Quia non est proprietas sancti sicut proprietas separationis: Etenim in sancto dissolvit funiculos, & exsiccat foramina, & deinde ligat; At in separatione ligat, & postea immergit: Qui comedunt separationem, sunt accurati, & eam dividunt; Qui comedunt sanctitatem, non sunt accurati, & eam non dividunt.

Constitutio II. Traditio: Narratur de quadam fœmina, quæ texebat vestem in puritate, & venit ad R. Ismael, ut eum consuleret: Dixit illi: Ego scio, quod non sit polluta; At non animo attendi, ut eam custodirem: Interea dum exploravit, dixit illi: Menstruata veni, & extensa est mecum in funiculo: eo tempore dixit R. Ismael: Præstantia sunt verba sapientum, qui dixerunt: Vasa quæ perfecta sunt cum puritate, requirunt immersionem pro sancto, at non pro separatione: Præterea narratur de

אורנת מטפחת אחת בטהרה ובאת אצל רבי ישמעאל להישאל לו. אמרה לו יודעת אני שלא ניטמא אלא שלא נתתי דעתי לשומרו. מתוך שהוא בודקה אמרה לו נפסקה נימא אחת וקשרתיה בפי. באותה השעה אמר רבי ישמעאל גדולים הם דברי חכמים שאמרו כלים הנגמרים בטהרה צריכים טבילה בקודש אבל לא לתרומה. החותך משפופרת הקודש חושכה ומטבילה טעון טבילה ניחא חותכה. מטבילה. ויברכינה בסיב ויטבילה. אמר רבי אילא תיפתר שחתכה על מנת להטבילה. אמר רבי יהושע בן לוי עד כאן בקודשי מקדש המקודשים. מיכאן ואילך בחולים שנעשו על טהרת הקודש. אמר רבי יוחנן מעידותו של רבי עקיבה היא דתנינן תמן הוסיף רבי עקיבה הסולת והקטורת הלבונה והגחלים שנגע טבול יום במקצתן שפסל את כולם. רבי שמעון בן לקיש אמר יודעים היו שכלי שרת מחברים ומה בא להעיד על שירי מנחות שיהו מחברים את עצמן. רבי יוסה בי רבי זמינה בשם רבי יוחנן מפני מה אמרו שירי מנחות מחברים את עצמם מפני שנזקקו לכליין. רבי אחא רבי אילא בשם רבי יסא יודעין היו שכלי שרת מחברים מה בא להעיד על הסולת ועל הקטורת ועל הלבונה ועל הגחלים. ניחא סולת וקטרת ולבונה. גחלים. אמר רבי בון בר כהנא תיפתר בגחלים של יום הכיפורים שבמה שהוא חותה הוא מכניס. אבל בגחלים שבכל יום לא כהיא דתנינן תמן נתפזר ממנו בקב גחלים היה מכבדם לאמה. ובשבת כופים עליו פסכתר. אמר רבי מתניה וכי סולת וקטרת ולבונה וגחלים יש להם שיעור אצל זה לא מפני שנזקקו לכליין. והכא מפני שנזקקו לכליין. רבי בון בר חייה בעי קומץ מהו שיקרב בשני כלים. התיב רבי חנין והא תנינן הכלי מצרף. אין תימר שקומץ קרב בשני כלים. ולריא מילה תנינן הכלי מצרף. אמר רבי לעזר דרומייא לא כן אמר רבי יוסי בי רבי זמינא בשם רבי

de quadam fœmina, quæ texebat linteum in puritate, & venit ad R. Ismael, ut eum consuleret: Dixit illi: Ego sciebam non esse pollutum; at non animum attendi ut illud asservarem: Interea dum se explorabat; dixit illi: Discissum est filum unum, & ego ore meo alligavi. Eo tempore dixit Rabi Ismael: Præstantia sunt verba sacientum, qui dixerunt: Vasa quæ perfecta sunt in puritate, requirunt immersionem in sancto, at non in separatione: Qui abscindit ex calamo sanctitatis, si abscindat, & immergat, requirit lotionem; Recte: Abscindet, & immerget, & involvet musco, & lavabit: Dicit R. Ela: Potest exponi, quod absciderit cum conditione, ut immergat: Dicit R. Jehosua ben Levi: Hactenus de sanctitatibus sanctuarii, quæ fuerint sanctificatæ: Hinc & ulterius de profanis, quæ perfecta sint in puritate sanctitatis: Dicit R. Jochanan ex mente Rabi Akiba: Ibi legimus; Addit R. Akiba similam, & suffitum, & thus, & prunas, quæ si attigerit lotus diei in eorum parte, reprobat omnia. R. Simeon ben Lakisch dicit: Ipsi sciunt, quod vasa ministerii conjungant: Quid venit ad significandum? De reliquiis munerum, quod conjungant; Rabi Jose discipulus Rabi Zamina nomine Rabi Jochanan: Qua de causa dixerunt, quod reliquiæ munerum conjungant? Quia conjunguntur mensuris: Rabi Acha, Rabi Ela nomine Rabi Isa: Sciunt ipsi, quod vasa ministerii conjungant: Quid venit ad significandum? De simila, & de suffitu, & de thure, & de prunis: Recte de simila, & de suffitu, & de thure: De prunis qua de causa? Dicit R. Bon bar Channa: Potest exponi de prunis diei expiationum; etenim eo ipso, quo sumebat, ingrediebatur. At de prunis quotidianis nonne est juxta id quod ibi legimus? Dispergebatur ex illo, tanquam cabus prunarum, purgabat autem olla in fossa, & in Sabbatho operiebat Pesachtar. Dicit Rabi Mathania: Quid? Num similæ, & suffitui, & thuri, & prunis est mensura prope istam? Nonne quia conjunguntur mensuris? Hic quoque, quia conjunguntur mensuris. R. Bon bar Chijah quæsivit: Pugillus quid? Num offeretur in duobus vasis? Respondit R. Chanen: Atqui legimus: Vas conjungit: Si dicas, quod pugillus offeratur in duobus vasis: Et hac de causa legimus: Vas conjungit. Dicit R. Eliesér meridionalis: Non ita dicit R. Jose discipulus R. Zamina nomine R. Jochanan: Cur dixerunt: Reliquiæ

יוחנן מפני מה אמרו שירי מנחות מחברין את עצמם לא מפני שנזקקו לביליין והכא שנזקקו לביליין. אמר רבי מתניה וכי סולת וקטרת ולבונה ונחלים לא בכמה כלים הם קריבים ואת אמר הכלי מצרף. והכא הכלי מצרף. כהנא שאל לרבנין דתמן מנחה חלוקה בנסה ניטמאת זו ניטמאת זו. אמר ליה ניטמאת זו ניטמאת זו וקפצה טומאה. אמרון ליה וקפצה טומאה אפילו אחרת בנתיים. אמרון ליה אפילו אחרת בנתיים קומץ מזו לזו. אמר ליה שמועה לא שמענו משנה שנינו כהיא דתנינן לתמן שתי מנחות שלא נקמצו ונתערבו זו בזו אם יכול לקמוץ מזו בפני עצמה ומזו בפני עצמה בשירות ואם לאו פסולות. ואין שיריה של זו מפסיקין לזו. אתא רבי יעקב בר אחא רבי יסא בשם רבי יוחנן קומץ מזו על זו. ניטמאת זו ניטמאת זו האמצעית לא ניטמאת לא כן תני כף אחת שהיא עושה מה שבתוכה אחת. אמר רבי חיננה אין הכלי מצרף אלא דבר שהוא אסור לו. רבי שמעון בן לקיש בעי צריד של מנחות מהו שיעשה מניין. התיב רבי לעזר והכתיב מכל האוכל אשר יאכל אשר יבא עליו מים יטמא. את שטומאתו על ידי מים עושה מניין. את שאין טומאתו על ידי מים אינו עושה מניין: התיב רבי יוסי הרי נבלת עוף הטהור הרי היא מטמא טומאת אוכלים בלא הכשר ובלא טומאה. מפני שסופה לטמאות טומאה חמורה. מאי כדון מכל האוכל אשר יאכל את שטומאתו משם אוכל עושה מניין. ואת שאין טומאתו משם אוכל אינו עושה מניין. רבי יונתן בשם רבי האוכל אוכל שלישי בתרומה נפסל גופו מלאכול בתרומה. רבי שמואל בר רב יצחק בעי מה רבי כרבי אליעזר דתנינן תמן האוכל אוכל ראשון ראשון. האוכל אוכל שני שני. האוכל שלישי שלישי דברי הכל היא כדי שיהא בדל מן התרומה. ודכוותה האוכל אוכל שני במעשר נפסל גופו מלאכול במעשר. נישמעינה מן הדא

liquiæ munerum conjungunt? Nonne quia se conjungunt vasis? Hic quoque quia se conjungunt vasis. Dicit R. Mathanias: Quid? Simila, & suffitus, & thus, & prunæ nonne in multis vasis offeruntur? Et tu dicis: Vas conjungit? Channa quæsivit a sapientibus: Ibi munus dividitur in pasta, si alterum polluitur, alterum quoque polluitur: Dixit illi: Si hoc polluatur, & illud polluatur, & exsiliat immunditie. Responderunt illi: Et exiliet immundities, vel si fuerit alterum inter ea? Dixerunt: Vel si fuerit alterum inter ea, pugillabit de hoc pro illo. Dixit illi: Lectionem non audivimus; Misnam legimus juxta illud, quod ibi traditur: Si duo munera non fuerint pugillata, & inter se fuerint commixta, si poterit de hoc pugillare seorsim, & de illo seorsim, sunt legitima, si minus sunt illegitima; neque reliquiæ hujus sunt illi sufficientes. Venit Rabi Jacob bar Acha, R. Jose nomine R. Jochanan: Pugillabit ex hoc pro illo, si hoc polluitur, illud polluitur, medium non polluitur: Non ita extat traditio. Acerra una, quæ facit, quod in ejus medio est, unum. Dicit R. Chinna: Vas non conjungit nisi rem, quæ sibi sit interdicta. R. Simeon ben Lakisch quæsivit: Sic siccum munerum quid? Num facit numerum? Respondit R. Elieser: Atqui scriptum est: *Omne edulium, quod comeditur, super quod venerit aqua, pollutum erit*. Illud, cujus immundities fit propter aquas, facit numerum; Illud vero, cujus immundities non fit propter aquas, non facit numerum. Respondit R. Jose: Ecce cadaver volucris mundi, ecce immundat immunditie ciborum sive dispositione & sine immunditia: Quia finis ejus ut est immundet immunditie gravi. Quid nunc: *Omne edulium quod comeditur*? Cujus immundities fit propter cibum, facit numerum; at si ejus immundities non fiat propter cibum, non facit numerum: R. Jonathan nomine Rabi: Si comedat tertium cibum in separatione, profanatur ejus corpus, quominus possit comedere in separatione. R. Samuel bar R. Isaach quæsivit: Rabi consentit cum R. Eliesér: Etenim ibi legimus: Si comedat primum cibum, est primus gradus: Si comedat secundum cibum, est secundus gradus: Si comedat tertium cibum, est tertius gradus: Omnium consensu est, ut separet a separatione: Et similiter si comedat cibum secundi gradus in decima, profanatur ejus corpus, quominus possit comedere in decima: Hinc eruitur: Et sapientes interdicunt in decima;

ורכמים אוסרים במעשר ולא שמ'ע להו
דאמר רבי שמואל בשם רבי זעורה מהו
וחכמים אוסרים במעשר נפסל גופו מלאכול
במעשר . ורכוותה האוכל אוכל רביעי
בקודש נפסל גופו מלאכול בקודש .
נישמעינה מן הדא דאמר רבי ירמיה בשם
רבי בא בר ממל עשו אותו כאוכל אוכל
רביעי בקודש . הדא אמרה האוכל אוכל
רביעי בקודש נפסל גופו מלאכול בקודש .
עד כרון בקדשי מקדש המוקדשים ואפילו
בחולים שנעשו על טהרת הקודש. נישמעינה
מן הדא דתנינן תמן השוחט בהמה חיה
ועוף ולא יצא מהם דם כשרים ונאכלים
בידים מסואבות אף על פי שלא הוכשרו
בדם . רבי שמעון אומר הוכשרו בשחיטה.
רבי לעזר בשם רבי הושעיה מתניתא
בחולין שנעשו על נב הקודש כרבי יהושע.
רבי זעורא רבי יסא רבי יוחנן רבי ינאי
בשם רבי האוכל אוכל שלישי בתרומה
נפסל גופו מלאכול בתרומה. ולא מתניתא
היא שהשלישי שני לקודש . מתניתא
בקודשי מקדש המקודשים . דרבא אתא
מימר לך ואפילו בחולין שנעשו על גב
הקודש . אמר רבי בון בר חייה קומי רבי
זעורה מתניתא אמרה כן ככרות הקודש
בתוך גומותיהם המים מקודשין . באש לך
ראתא מימור לך עשה משקה פיו כמשקה
קודש . אמר רבי זעורה כמה דת אמר
תמן עשה את הטהור לחטאת במי חטאת
יכאפר חטאת . והכא עשה משקה פיו
כמשקה קודש . רבי זעורה רבי יסא רבי
יוחנן רבי ינאי ולא ידעין אין מטי בה
בשם רבי מתניתא מינה קיומה ומינה
תברה . מינה קיומה שהשלישי שני לקודש
ואין שני לתרומה שנעשת לטהרת
התרומה . אבל אם נעשה לטהרת הקודש
נעשה גופו שני אצל הקודש . מינה תברה
שהשלישי שני לקודש ולא שני לתרומה
שנעשית לטהרת הקודש . אבל אם נעשה

cima; At non intellexit quod dicit Rabi Samuel nomine Rabi Zehera: Quid significat; & sapientes interdicunt in decima? Profanatur ejus corpus, quominus possit comedere in decima: Et similiter si comedat cibus quarti gradus in sanctitate, profanabitur ejus corpus, quo minus possit comedere in sanctitate: Hinc probatur ex eo, quod dicit R. Hieremias nomine R. Ba bar Mimal: Considerant ipsum, quasi comederit cibum quarti gradus in sanctitate: Hoc dicit: Si comedat cibum quarti gradus in sanctitate, profanabitur ejus corpus quominus possit comedere in sanctitate: Hactenus de sanctitatibus sanctuarii, quæ fuerint sanctificatæ; vel de profanis, quæ perfecta sint super puritate sanctitatis. Eruitur ex eo, quod ibi legimus: Si mactet jumentum, feram & volucrem; & ex iis non egrediatur sanguis, sunt legitima, & comeduntur manibus immundis, vel si non facta sint legitima in sanguine: R. Simeon dicit: Mactatione legitima fient. R. Eliesar nomine R. Osajah: Misna loquitur de profanis, quæ perfecta fuerint super puritate sanctitatis juxta mentem R. Jehosua. R. Zehera, R. Isa, R. Jochanan, R. Inai nomine Rabi. Si comedat cibum tertii gradus in separatione, profanabitur ejus corpus, quominus possit comedere in separatione: Nonne extat Misna; tertius erit secundus respectu sanctitatis? Misna loquitur de sanctitatibus sanctuarii, quæ fuerint sanctificatæ. Raba venit ad dicendum tibi, vel in profanis, quæ perfecta fuerint super sanctitate. Dicit R. Bon bar Chijah coram R. Zehera: Misna ita dicit: Frusta sanctitatis intra foveas aquarum sanctificantur. Molestum est tibi, quod veniat ad dicendum tibi: Consideratur humor oris sui, sicut humor sanctitatis. Dicit Rabi Zehera: Sicut tu ibi dicis: Considerat purum pro aquis expiationis, sicut aquas expiationis, & sicut cinerem expiationis: Et hoc loco considerat humorem oris sui sicut humorem sanctitatis: R. Zehera, R. Isa, R. Jochanan, R. Inai: Nonne norunt, si veniat nomine Rabi, quod Misna hinc confirmetur, & hinc infringatur? Hinc confirmatur, quod tertius sit secundus respectu sanctitatis, at non secundus respectu separationis, qui fit pro puritate separationis. At si fiat pro puritate sanctitatis, considerabitur ejus corpus gradus secundus respectu sanctitatis: Hinc infringitur, quod tertius sit secundus respectu sanctitatis, non autem secundus respectu separationis, quæ fiat in purita-

te

לטהרת התרומה נעשה גופו שני אצל
התרומה וכל שכן אצל הקדש . תני רבי
יוסי מניין לרביעי בקודש שהוא פסול. ודין
הוא מה אם מחוסר כיפורים שאינו פוסל
בתרומה אינו דין שיפסול בקודש . הרי
למדנו לשלישי מן הכתוב . ולרביעי מקל
וחומר . התיב רבי יוחנן הרי האוכל הבא
מחמת טבול יום יוכיח . הרי הוא פוסל
בתרומה ואינו פוסל בקודש . רבי חנניה
בשם רבי יוחנן אתיא דרבי יוסה בשיטת
רבי עקיבה רבו . כמה דרבי עקיבה אמר
תמן יטמא יטמא דבר תורה . כן רבי
יוסה אמר הכא יטמא יטמא דבר תורה
רבי אבהו בשם רבי יוסה בן חנינה לית
רבי יוסי צריך להדין קל וחומר. קריי דרש
רבי יוסי והבשר אשר יגע זה שני שנגע
בראשון. בכל טמא זה שלישי שנגע בשני.
לא יאכל סוף טמא לא יאכל. עד כדון
כאוכלים שניטמו מאויר כלי חרס שניטמא
בשרץ . אוכלים עצמם שניטמו בשרץ מנין
ודין הוא ומה אם הכלים שאינן מיטמים
מאויר כלי חרס שניטמא בשרץ הרי הם
מיטמים בשרץ לטמא אוכלים . אוכלים
עצמם שניטמו בשרץ אינו דין שיטמו
בשרץ לטמא אוכלים . עד כדון כרבי
עקיבה. כרבי ישמעאל . תני רבי ישמעאל
והבשר אשר יגע בכל טמא . זה ראשון
שנגע בטמא. לא יאכל לרבות את השני.
שלישי בתרומה מנין . ודין הוא מה אם
טבול יום שאינו פוסל בחולים הרי הוא
פוסל בתרומה שני שהוא פוסל בחולים
אינו דין שיפסול בתרומה . רביעי בקודש
מנין ודין הוא מה אם מחוסר כיפורים
שאינו פוסל בתרומה הרי הוא פסול
בקודש . שלישי שהוא פוסל בתרומה אינו
דין שיפסול בקודש . הרי למדנו לראשון
ולשני מן הכתוב ולשלישי מן הדין

te ſanctitatis; at ſi fiat in puritate ſeparationis, fiet ejus corpus gradus ſecundus reſpectu ſeparationis, & multo magis reſpectu ſanctitatis: Traditio R. Joſe: Unde probatur quod quartus in ſanctitate ſit illegitimus? Argumento: Si indigens expiationum qui non profanat ſeparationem, profanat ſanctitatem, tertius gradus, qui profanat ſeparationem, non erit æquum ut profanet ſanctitatem? Ecce percipimus tertium gradum ex textu, & quartum argumento a minori ad majus. Reſpondit R. Jochanan; Ecce cibus, qui adducitur propter lotum diei probet: Ecce ille profanat ſeparationem, at non profanat ſanctitatem. R. Chinna nomine R. Jochanan: Sentit R. Joſe juxta ſententiam R. Akiba magiſtri ſui. Sicut R. Akiba dicit: *Pollutus erit, pollutus erit*. Ex verbis legis: Ita pariter R. Joſe hoc loco dicit: *Pollutus erit, pollutus erit*. Ex verbis legis: R. Abau nomine R. Joſe ben Chanina: Non eſt diſſerendum juxta mentem R. Joſe argumento a minori ad majus: Textum exponit R. Joſe; *Et caro, quæ tetigerit*: Hic eſt ſecundus, qui tangit primum: *Omne immundum:* Hic eſt tertius, qui tangit ſecundum: *Non comedetur:* Finis eſt, ut ſit immunda ut non comedatur: Hactenus de cibis, qui immundantur aere vaſis teſtacei, quod reptili immundatur. De cibis ipſis, qui immundantur reptili, unde probatur? Argumento: Si cibi, qui non immundantur aere vaſis teſtacei, quod reptili immundatur, ecce immundantur reptili ad polluendum cibos, cibi ipſi, qui immundantur reptili, non erit æquum ut immundantur reptili ad immundandum cibos? Hactenus juxta mentem R. Akiba: Nunc juxta mentem R. Iſmael. Traditio R. Iſmael: *Et caro, quæ tetigerit omne immundum:* Hic eſt primus gradus, qui tangit immundum: *Non comedetur*. Ad includendum ſecundum: De tertio in ſeparatione, unde probatur? Argumento: Si lotus diei, qui non profanat profana, ecce profanat ſeparationem, gradus ſecundus, qui profanat profana, non erit æquum ut profanet ſeparationem? De quarto in ſanctitate unde probatur? Argumento: Si indigens expiationum, qui non profanat ſeparationem, ecce profanat ſanctitatem, tertius gradus, qui profanat ſeparationem, non erit æquum, ut profanet ſanctitatem? Ecce percipimus primum & ſecundum ex textu, & tertium ex argumento, & quartum ex argumento a minori ad majus. Faciendum eſt argu-

ולרביעי מקל וחומר . דנין לו דין מן הדין
שיהא הכל משועבד להלכה שיהא השלישי
פוסל בתרומה והרביעי בקודש . ובתרומה
אם ניטמאת אחת מידיו חבירתה טהורה
לטמא את הקודש דברי רבי ורבי יוסי בי
רבי יהודה אומר לפסול בקודש . מה רבי
כרבי יהושע דתנינן תמן כל הפוסל את
התרומה מטמא את הידים להיות שניות .
והיד מטמא את חבירתה דברי רבי יהושע.
ודרבי יהושע רבא מן דרבי . מה דאמר
רבי בקודש . ומה דאמר רבי יהושע
בתרומה . רבי שמעון בן לקיש אמר לא
שנו אלא חבירתה הא אחרת לא . רבי
יוחנן אמר אפילו אחרת . רבי ירמיה רבי
אמי בשם רבי יוחנן אפילו ככר . אמרין
חזר ביה רבי יוחנן מן הדא . מה אמר
כה עד לא יחזור ביה . לא אמר אלא
לטמא ככר . על שם כל הפוסל את
התרומה מטמא את הידים להיות שניות.
הא לטמא ככר כל עמא מודיי שאינו
מטמא על שם שאין שני עושה שני.

הלכה ג אמר רבי חנניה בן
אנטיגנס וכי יש אוכלין נגובין אצל הקודש
תוחב את ההררה בשפוד ואוכל עמה
כזית בשר בתרומה אבל לא בקודש. תמן
תנינן היה אוכל דבילה בידים מסואבות
הכניס ידו לתוך פיו ליטול את הצרור .
חזקיה אמר לא שנו אלא דבילה שהוא
רוצה במשקין שעל אצבעו הא שאר כל
הדברים לא . רבי יוחנן אמר לא שנייא
היא דבילה היא שאר כל הדברים. מתניתא
פליגא על חזקיה מגע טמא מת שהיו
אוכלים ומשקים לתוך פיו . הכניס ראשו
לאויר התנור טהור וטימאהו . וטהור שהיו
אוכלים ומשקים לתוך פיו הכניס ראשו
לאויר התנור טמא וניטמא . ניחא משקין
טמאים אוכלים מהיכן הוכשרו . לא ממשקה
פיו . תיפתר או בדבילה שמינה או באוכלין
שהוכשרו עד שהם מבחוץ. מתניתא פליגא
על רבי יוחנן אוכלין אוכלין נגובין בידים
מסואבות. בתרומה אבל לא בקודש. פתר
לה בזורק . אם בזורק אפילו בקודש שמא

gumentum ex argumento , ut totum ſiat juxta conſtitutionem, ut tertius reprobet in ſeparatione , & quartus in ſanctitate : & in ſeparatione ſi altera ex ejus manibus immundetur , altera erat pura ad immundandum ſanctitatem : Verba Rabi : R. Joſe diſcipulus R. Juda dicit ad reprobandum in ſanctitate : Conſentit Rabi cum R. Jehoſua : Etenim ibi legimus : Omne quod reprobat ſeparationem, polluit manus , ut ſint ſecundæ , & manus polluit alteram; Verba R. Jehoſua; & R. Jehoſua Raba eruit ex ſententia Rabi ; Quod dicit Rabi in ſanctitate , dicit Rabi Jehoſua in ſeparatione : Rabi Simeon ben Lakiſch dicit : Non agitur niſi de ejus ſocia; ſi alia fuerit, minime. Rabi Jochanan dicit: Vel ſi alia fuerit. Rabi Hieremias , R. Amme nomine R. Jochanan ; vel fruſtum : Dixerunt : Hinc repetit R. Jochanan : Quid hoc loco dicit ? Donec non repetat : Non dicit niſi ad immundandum fruſtum ; Propterea quod omne , quod reprobat ſeparationem, immundat manus , ut ſint ſecundæ. Ecce ad immundandum fruſtum , omnes fatentur , quod non immundet , quia ſecundus non facit ſecundum .

Conſtitutio III. Dicit R. Chananjah ben Antigoni : Ecquid ? Num ſunt cibi ſicci prope ſanctitatem? Si inſigat in veru placentam , & comedat cum ea in quantitate olivæ , legitimum eſt in ſeparatione, at non in ſanctitate. Ibi legimus : Si comedat palatham ficuum manibus immundis , introducet manum ſuam in os ſuum ad extrahendum granum : Ezechias dicit : Non agitur niſi de palatha ficuum , quæ conteritur liquoribus , qui ſunt ſuper ejus digito , at in reliquis rebus minime . R. Jochanan dicit : Non eſt differentia : Tam paratha ficuum , quam reliqua omnia . Miſna contraria eſt τῷ Ezechia: Si tangat immundus mortuo, quando ſint cibi & liquores in ore ſuo , introducens caput ſuum in aerem furni , eſt mundus & illum polluit : Et mundus , quando ſunt cibi & liquores in ore ſuo , ſi introducat caput ſuum in aerem furni , polluitur, & polluit : Recte, liquores ſunt immundi ; cibi unde diſponuntur ? Non a liquore oris ſui : Poteſt exponi aut de palatha ficuum pingui , aut de cibis , quod diſponantur , quando ſint foris . Miſna contraria eſt τῷ R. Jochanan : Comedunt cibos ſiccos manibus immundis in ſeparatione , at non in ſanctitate. Exponitur de ſpargente ; ſi de ſpargente , vel

ישכח ויגע . אם שמא ישכח ויגע אפילו
בתרומה יהא אסור . מאי כרון אוכלי
תרומה זריזין הם ואינו שוכח. אוכלי
הקודש אינן זריזין והוא שכח. תמן תנינן
אונן נוגע ואינו מקריב ואינו חולק לאכול
בערב . תמן את אמר מותר ליגע . והכא
את אמר אסור ליגע . אמר רבי ינאי כאן
בשהסיע דעתו וכאן בשלא הסיע דעתו .
רבי יוסה בעי אם בשהסיע דעתו אפילו
בתרומה יהא אסור . מאי כרון כהיא דאמר
רבי ירמיה בשם רבי בא בר ממל עשו
אותו כאוכל אוכל רביעי בקודש . הדא
אמרה האוכל אוכל רביעי בקודש אסור
לאכול ומותר ליגע . והכא אסור לאכול
ומותר ליגע . תמן תנינן שבית שמאי
אומרים צריכה טבילה באחרונה . ובית
הלל אומרים אינה צריכה טבילה באחרונת
מה אנן קיימין אם לאכילת תרומה קשיא
על דבית שמאי . ולא טבולת יום היא .
ואין טבול יום מעריב שמשו ואוכל . אם
לאכילת קדשים קשיא דבית הלל . ולא
מחוסרת כפרה היא ואין מחוסר כפרה
טעון טבילה אצל הקודש . אין תימר
בתרומה אנן קיימין תמן והדא דתנינן
הכא רישא דברי הכל וסיפא במחלוקת .
אין תימר בתרומה אנן קיימים הכא
והדא היא דתנינן תמן רישא דברי הכל
וסיפא במחלוקת . אמר רבי שמואל בר
אבודמי קומי רבי מנא בתרומה אנן
קיימים . תמן טעמון דבית שמאי מפני
ההדיוטות שלא יהו אומר ראינו אשה
שופעת דם ואוכלת בתרומה.

הלכה ד חומר בתרומה שביהודה
נאמנים הא בגליל לא . רבי סימון רבי
יהושע בן לוי בשם רבי פרייה מפני
שפסיקייא של כותים מפסקת . והא תנינן
שנייה לה רגב בעבר הירדן בלא כן אין
פסיקייא של כותים מפסקת . אמר רבי
שמי תיפתר במביא גרגרים וכותשן שם .
וביהודה נאמנים על היין אבל לא על
הקנקינים . ובגליל אינן נאמנים לא על

vel in ſanctitate; fortaſſe oblivifcetur & tanget: Si fortaſſe oblivifcetur & tanget, vel in ſeparatione erit interdictum: Quid nunc? Qui comedunt ſeparationem ſunt accurati, & non oblivifcentur: Qui comedunt ſanctitatem non ſunt diligentes, & oblivifcentur: Ibi legimus; Lungens non tangit, neque offert, neque dividit, ut comedat veſpera: Ibi tu dicis, quod liceat tangere; & hoc loco dicis, quod ſit vetitum tangere? Dicit Rabi Inai: Hic, quando animo non attendit, & ibi quando animo attendit: Rabi Joſe quæſivit; Si agitur de eo, qui animo non attendit, vel in ſeparatione erit vetitum: Quid nunc? Juxta id quod dicit R. Hieremias nomine R. Ba bar Mimal; Conſiderant ipſum quaſi comedentem cibum quarti gradus in ſanctitate. Hoc dicit: Si comedat cibum quarti gradus in ſanctitate, vetitum eſt edere, & permiſſum eſt tangere: Et hoc loco vetitum eſt comedere, & licitum eſt tangere. Ibi legimus: Schola Schammai dicit: Requiritur immerſio in ultimo; & ſchola Hillel dicit: Non requiritur immerſio in ultimo: Quomodo nos explicamus? Si pro comeſtione ſeparationis, oppoſitio eſt contra ſententiam ſcholæ Schammai: Nonne lotio diei eſt? Nonne lotus diei poſtquam occiderit ejus ſol, comedet? Si pro comeſtione ſanctitatum, eſt oppoſitio contra ſententiam ſcholæ Hillel: Nonne defectus expiationis eſt? Atqui indigens expiationis non requirit lotionem prope ſanctitatem: Si dicas: de ſeparationes nos hic explicamus: Atqui ibi legimus: In principio omnes conſentiunt, at in fine eſt diſſenſio: Si dicas: De ſeparatione hic explicamus: Atqui ibi legimus: In principio omnes conſentiunt, at in fine eſt diſſenſio. Dicit R. Samuel bar Abdomi coram R. Mena: De ſeparatione nos explicamus: Ibi hæc eſt ratio ſcholæ Schammai; propter idiotas, ne dicant: Vidimus mulierem effundentem ſanguinem, & comedentem in ſeparatione.

Conſtitutio IV. Gravior eſt conditio in ſeparatione; etenim in Judæa fide digni ſunt, at non in Galilæa. R. Simeon R. Jehoſua ben Levi nomine R. Pedijah: Quia ligula Cuthæorum dividit. Atqui legimus; Diverſum eſt: Pons erat in tranſitu Jordanis; Præterea ligula Cuthæorum non dividit. Dicit Rabi Same: Exponitur de eo, qui affert caricas, & ibi contundit; & in Judæa ſunt fide digni quoad vinum, at non quoad vaſa: Et in Galilæa non ſunt fide digni neque

היין ולא על הקנקינים . רבי סימון בשם
רבי יהושע בן לוי בן דרום שאמר בגליל
הבאתיה נאמן . ובן גליל שאמר מדרום
הבאתיה אינו נאמן. רבי ירמיה סבר מימר
בתרומה שנעשית על גב הקודש . הא על
גב עצמה לא אמר רבי יוסה . ואפילו
נעשית על גב עצמה . פליגא על רבי
יוסה צריך לעמוד עליהם עד שיטבולו .
פתר לה שלא בשעת הבד . אית לך
מימר שלא בשעת הגת . אמר רבי יצחק
בי רבי לעזר או קודם עד שלא בצרו ברה
שלא בני אדם נגעו בו טהרות בשעת
הגיתות והבדים הטהרות טהורות . עברו
הגיתות והבדים הטהרות טמאות . ויש כלי
חרש משהוא מיטהר חוזר ומיטמא . ולית
כל אילין מילייא כן אלא כיני נגעו בו
טהרות קודם לגיתות ולבדים הטהרות
טהורות . ויש כלי חרש משהוא מיטמא
חוזר ומיטהר . ולית כל כל אילין מילייא
כן אלא כיני נגעו בו טהרות בשעה שהוא
מלא הטהרות טהורות . פוגהו הטהרות
טמאות ויש כלי חרש משהוא מיטהר
חוזר ומיטמא . ולית כל אילין מילייא כן.
אלא כיני נגעו בו טהרות בשעה שהוא
ריקן הטהרות טמאות . מילהו הטהרות
טהורות . ויש כלי חרש משהוא מיטמא
חוזר ומיטהר . ולית כל אילין מילייא כן
אמר רבי יוחנן כושת וקירויה ומבוי וגר
ועם הארץ חומרין . כושת כיי דתנינן תמן
הכושת והחמס וראשי בשמים התייה
והחלתית והפילפלין וחלות חריע נלקחים
בכסף מעשר . ואינן מטמין טומאת אוכלין
דברי רבי עקיבה . אמר רבי יוחנן בן נורי
אם נלקחים בכסף מעשר מפני מה אינן
מטמות טומאת אוכלים . אם אינן מטמות
טומאת אוכלים ואינן נלקחים בכסף מעשר
קירויה כיי דתנינן תמן קירויה שהטבילוה
במים שהם ראויין לקדש מקרשים בה עד
שתיטמא ניטמא אין מקרשים בה. רבי
רבי יהושע אומר אם מקרשים בה
בתחילה אף בסוף . אם אינן מקרשים בה
בסוף אף לא בתחילה . בין כך ובין כך

quoad vinum, neque quoad vasa. Rabi Simon nomine R. Jehosua ben Levi: Si meridionalis dicat; in Galilæam adduxi, est fide dignus: Et incola Galileæ si dicat: A plaga meridionali adduxi; Non est fide dignus: R. Hieremias putat dicendum de separatione, quæ perfecta sit super sanctitate; Ecce super se ipsam; non dicit R. Jose: Vel si perfecta sit super seipsam: Disceptatio contra sententiam R. Jose: Necesse est, ut consistat super illis donec immergant: Exponitur quando non fuerit tempus trapeti; Tu potes dicere, quando non fuerit tempus torcularis. Dicit R. Isaach discipulus R. Elieser; Aut anticipabit priusquam eam vindemient tres homines, si eam attingant puritates tempore torcularium & trapetorum, puritates sunt puræ; Si præterierit tempus torcularium, & trapetorum, puritates sunt immundæ: Estne vas testaceum, quod postquam purificatum fuerit, iterum immundetur? At hæc omnia non ita sunt, sed ita: Si illud tangant puritates, quando est plenum, puritates sunt mundæ; si illud evacuet, puritates erunt immundæ. Estne vas testaceum, quod postquam purificatum fuerit, iterum immundetur? At hæc omnia non ita sunt, sed ita; si illud tangant puritates, quando fuerit vacuum, puritates sunt immundæ; si impleverit, puritates erunt mundæ: Estne vas testaceum, quod postquam fuerit purificatum, iterum immundetur? At hæc omnia non ita sunt. Dicit R. Jochanan: Onyx, & urceus, & introitus, & proselytus, & populus terræ sunt graves: Onyx juxta id quod ibi legimus: Onyx, & Zinziber, & principalia aromata, Laser, Laserpitium, & piper, & Caltha crocata emuntur argento decimæ; neque polluuntur immunditie ciborum; verba R. Akiba: Dicit R. Jochanan ben Nuri; si comparantur argento decimæ, qua de causa non polluuntur immunditie ciborum? Si non polluuntur immunditie ciborum, non comparabuntur argento decimæ. R. Jochanan dicit: Aggravarunt in immunditie ciborum, & non comparantur argento decimæ. Urceus juxta id quod ibi legimus: Si urceum immergat in aquis, quæ idoneæ sint ad sanctificandum sanctificata, priusquam polluatur, si polluatur non sanctificant in eo: Rabi Jehosua dicit: Si in ea sanctificaverint in principio, sanctificabunt etiam in fine; Si in ea non sanctificaverint in fine, non sanctificabunt ne in principio quidem: Sive hoc sive illo modo; Non ad-

לא יאסוף בתוכה מים מקודשים . רבי יוחנן אמר חומרין אין מקדשים בה לא בתחילה ולא בסוף . מבוי כיי דתנינן תמן וכן מבוי שניטלה קורתו או לחייו כו׳ . רבי יוחנן אמר חומרין אסורים בין בשבת הזאת בין בשבת הבאה . נר דתני נר שנתגייר והיו לו ייגות אמר בבריא לי שלא נתנסך מהם בזמן שנעשו על גב עצמם טהורים לו וטמאים לאחרים . על גב אחרים טמאים בין לו בין לאחרים רבי עקיבה אומר אם טהורים לו יהיו טהורים לאחרים אם טמאים לאחרים יהיו טמאים לו . רבי יוחנן אמר חמרין טמאים בין לו בין לאחרים . עם הארץ דתני עם הארץ שנתמנה להיות חבר והיו לו טהרות ואמר בבריא לי שנעשו בטהרה בזמן שנעשו על גב עצמו טהורות לו וטמאות לאחרים על גב אחרים טמאות בין לו בין לאחרים. רבי עקיבה אומר אם טהורות לו יהיו טהורות לאחרים אם טמאות לאחרום יהיו טמאות לו. רבי יוחנן אמר חומרין טמאות בין לו בין לאחרים. אמר רבי ינאי הרובין היו אומרים בתרומה שנעשירת על גב הקודש . הא גב עצמה לא . ואני אומר אפילו על גב עצמה . אתיא דרבי יוסי כרבי ינאי ודרבי ירמיה כרובים . אם אמר לו הפרשתי לתוכה רביעית בקודש נאמן מאחר שהוא נאמן על הקודש נאמן על התרומה . כדי יין וכדי שמן המדמיעות . אמר רבי יוסי בי רבי בון אילו שקורחים בהן את הדמע.

הלכה ה מתניתא בבלי חרש הדקים . מתניתא אמרה כן הויא הקדר והם הקדירות והם הלוקחים. וקדירות לא כלי חרש דקים הם . נגעו בו טהרות מן המודיעית ולפנים טימא משקה אה הכלי. היה מלא מים רבי שמעון בן לקיש אמר נאמן על הכלי ואינו נאמן על המשקה . רבי יוחנן אמר נאמן על זה ועל זה . מתניתא פליגא על רבי שמעון בן לקיש . אם אמר לו הפרשתי לתוכה רביעית קודש נאמן. אמר רבי זעורה תיפתר באומר עד שאני חבר הפרשתיה . רבנן דקיסרין בשם

addet in ea aquas ſanctas: R. Jochanan dicit: Aggravarunt: Non ſanctificant in eo neque in principio, neque in fine: Introitus juxta id, quod ibi legimus; & ſimiliter introitus, ex quo fuerit ſublatum ejus tignum, aut aſſer &c. Rabi Jochanan dicit: Aggravarunt: Vetita ſunt tam hoc Sabbatho, quam Sabbatho futuro. Proſelytus: Extat enim traditio: Si peregrinus factus ſit proſelytus, eique fuerint vina: Si dicat: Manifeſtum eſt mihi, quod non fuerit ex iis libatum, quando perfecta ſunt ſuper ipſis; erunt ſibi pura, & immunda aliis: Si ſuper aliis, tam ſibi quam aliis erunt immunda: R. Akiba dicit: Si ſibi fuerint pura, aliis quoque erunt pura, ſi aliis immunda, ſibi quoque erunt immunda. R. Jochanan dicit: Aggravarunt: Jam ſibi quam aliis erunt immunda: Populus terræ: Extat enim traditio: Si populus terræ conſtituatur ſocius, & ſint ſibi puritates; ſi dicat: Manifeſtum eſt mihi, quod perfectæ ſint in puritate; Quando perfectæ ſint ſuper ipſis, ſunt puræ ſibi, & aliis immundæ; ſi ſuper aliis, tam ſibi quam aliis erunt immundæ. Rabi Akiba dicit: Si ſibi erunt puræ, aliis quoque erunt puræ, ſi aliis immundæ, ſibi quoque erunt immundæ. R. Jochanan dicit: Aggravarunt: Tam ſibi, quam aliis erunt immundæ; Dicit Rabi Inai: Multi dicunt de ſeparatione quæ perfecta ſit ſuper ſanctitate; at ſuper ſeipſa minime: At ego dico: Vel ſi perfecta fuerit ſuper ſeipſa: Conſentit R. Joſe cum R. Inai, & R. Hieremias in majori parte: Si dicat illi: Separavi intra eam quartarium in ſanctitate, eſt fide dignus: Poſtquam eſt fide dignus in ſanctitate, erit fide dignus in ſeparatione. De cadis vini, & cadis olei commixtis: Dicit R. Joſe diſcipulus R. Bon. Si immittant in eos commixtum.

Conſtitutio V. Miſna de vaſis teſtaceis minutis: Miſna ita dicit: Ipſe eſt figulus, & illæ ollæ, & illi emtores; & ollæ non ſunt vaſa teſtacea minuta; Si tangant puritates a Modiit & interius, polluit liquor vas; ſi fuerit plenum aqua; R. Simeon ben Lakiſch, eſt fide dignus de vaſe, at non eſt fide dignus de liquore. R. Jochanan dicit: In utroque eſt fide dignus: Miſna contraria eſt R. Simeoni ben Lakiſch: Si dicat illi: Separavi intra illud quartarium ſanctitatis, eſt fide dignus. Dicit R. Zehera: Exponitur de illo qui dicat: Antequam ego ſum factus ſocius ſeparavi. Sapientes Cæſarienſes nomine R. Bon bar Chijah;

רבי בון בר חייה טעמא דרבי שמעון בן לקיש אין חבירות למים.

הלכה ו הנכאים שנכנסו לתוך הבית הבית טמא. אם יש עמהם גוי נאמנין לומר נכנסנו אבל לא נגענו. פתר לה תרין פתרין נאמנים לומר נכנסנו אבל לא נגענו בשיש עדים יודעים. ובירושלם נאמנים על הקודש אפילו יש עדים יודעים. פתר לה פתר חורן נאמנים לומר נכנסנו אבל לא נגענו. לכן צריכה בשיש עדים יודעים. ובירושלם נאמנים אף על הקודש אף על פי שיש עדים יודעים. אמר רבי יהושע בן לוי ירושלם הבנויה כעיר שחוברה לה יחדיו. עיר שהיא עושה כל ישראל חברים. מעתה אפילו בשאר ימות השנה. אמר רבי זעורה ובלבד ששם עלו שבטים.

הלכה ז רבי חנניה בשם רבי יוחנן התירו סופו מפני תחילתו שאם אומר את לו שלא יגמור אף הוא אינו אינו פותח. ולא יפתח. אף הוא ממעט בשמחת הרגל. רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן מה פליגין בחבית של יין. אבל בחבית של שמן כל עמא מודיי שאינו גומרה. כיצד הוא עושה. תני רבי חייה שופכה. תני בר קפרה שוברה. והא תנא רבי חלפתא בר שאול מניחה לרגל הבא. רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי יום טוב שחל להיות בערב שבת אוכל אף תשבות הרגל כרגל. אמר רבי זעורה מתניתא אמרה כן ערב הפסח כפסח. ויום טבוח כעצרת. אמר רבי חנניה אוף אנן תנינן דרבא רבי יודה אומר אף לא ביום החמישי שאין הכהנים פנויים.

הלכה ח וכלים טעונים טבילה. אמר רבי בא אני אומר שמא שהיה שם אחד מן הכלים שלא הוזה. מעתה נחוש לכולן. אמר רבי בון בר חייה אני אומר שהיה שם אחד מן הכהנים שיצא לדבר עם האשה על עיסקי קינה ונתזה צינורה של רוק מתוך פיה על בגדיו וטימתו. מעתה נחוש לכולם. תיפתר בשניטמא בספק משקין. תמן תנינן ספק משקים לטמא טמא ולטמא טהור. תמן בתרומה

jah; Ratio Rabi Simeonis ben Lakisch hæc est, quod non sint societates in aquis.

Constitutio VI. Exactores si intraverint domum, domus erit immunda: Si fuerint cum iis gentiles sunt fide digni, si dicant: Ingressi sumus, at non tetigimus; Exponuntur duæ expositiones: sunt fide digni dicentes: Ingressi sumus, at non attigimus: Quando ibi fuerit testes noti: At Hierosolymis fide digni sunt de sanctitate; vel si ibi fuerint testes noti: Exposuit aliam expositionem: Fide digni sunt dicentes: Ingressi sumus, at non attigimus: Idcirco necesse est, quando ibi sint testes noti: Et Hierosolymis sunt fide digni de sanctitate, vel si sint testes noti. Dicit R. Jehosua ben Levi: *Hierusalem quæ ædificatur ut civitas, cujus participatio ejus in idipsum*. Civitas, quæ facit omnes Israelitas socios: Hinc vel reliquis anni diebus: Dicit R. Zehera: Dummodo eo tempore, quo illuc adscendunt tribus.

Constitutio VII. R. Chananjah nomine Rabi Jochanan: Permiserunt ejus finem propter ejus principium; Etenim si illi dicas: Ne perficias: Ipse quoque non incipiet; & non aperiet; Ipse quoque diminuet in lætitia festi. R. Samuel bar Nachman nomine R. Jonathan: Dissentiunt in dolio vini; at in dolio olei, omnes consentiunt, quod non perficiat: Quomodo faciet? Traditio R. Chijah: Effundet: Traditio bar Kaphra: Franget: Atqui docet Rabi Chalphta bar Samuel: Relinquet pro festo futuro. R. Simon nomine R. Jehosua ben Levi: Si dies festus incidat in vesperam Sabbathi, comedet, vel quiescet pes in festo. Dicit R. Zehera: Misna ita dicit: Vespera Paschatis sicut Pascha; & dies mactationis sicut Pentecostes. Dicit R. Chananjah: Nos quoque legimus quod sit opinio Raba. R. Jehuda dicit: Neque die quinto; quia sacerdotes non sunt otiosi.

Constitutio VIII. Et vasa requirunt immersionem: Dicit R. Ba: Ego dico: Fortasse ibi erit aliquod ex vasis, ex quo non adsperserit; hinc curam habebit de omnibus. Dicit Rabi Bon bar Chijah: Ego dico: Quando ibi sit aliquis ex sacerdotibus, qui egrediatur ad colloquendum cum muliere de opera nidi sui, & spargatur sputum ex ore ipsius super ejus vestes, & polluantur: Hinc cura habetur de omnibus: Potest exponi, quando polluatur dubio liquorum: Ibi legimus: Dubium liquorum ad polluendum immundum, & ad polluen-

וכאן בקודש . חומר הוא בקודש . תני
שולחן שניטמא מטבילין אותו בזמנו אפילו
בשבת דברי רבי מאיר . וחכמים אומרים
מיד. אשכחת אמר על דעתיה דרבי מאיר
מטמא שני לחמים. על דעתון דרבנן אינו
מטמא אלא לחם אחד בלבד . אמר רבי
יעקב בר סוסי קומי רבי יוסה ואפילו על
דעתיה דרבי מאיר אינו מטמא אלא לחם
בלבד . תיפתר שניטמא בספק משקים .
פעם אחת הטבילו את המנורה אמרו
צדוקים ראו פרושים מטבילין גלגל חמה .
תמן תנינן נכנסו ללישכת הכלים והוציאו
משם תשעים ושלשה כלי כסף וכלי זהב .
רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן
כנגד תשעים ושלש אזכרות שכתוב בפרשת
חגי זכריה ומלאכי . אמר רבי חונה
חישבתים ואינן אלא שמונים ושלש כנגד
שמונים ושלש חותמות שכתוב בעזרה
שהיה כל אחד ואחד מיחד שמו של
הקדוש ברוך הוא וחותם . אית דבעי
מימר ביום מרובה של תמיד כנגד שלשה
עשר פרים וארבעה עשר כבשים ואלים
שנים ושעיר אחד . רבי שילה דכפר
תמרתה בשם רבי יוחנן טעמא דרבי ליעזר
וצפית אותו זהב טהור וגו׳ התורה קראת
אותו קרקע . עד כדון מזבח הזהב . מזבח
העולה מנין . ודין הוא מה אם מזבח
הזהב שהוא אמה על אמה . את אמר
קרקע. מזבח העולה שהוא חמש על חמש
לא כל שכן. אית דבעי מימר רבוע רבוע
מה כאן קרקע אף כאן קרקע . אמר רבי
הילא טעמא דרבנן המזבח עץ שלש
אמות גובה וגומר . התורה קראת אותו
מיטלטל . עד כדון מזבח העולה מזבח
הזהב מנין . ודין הוא מה אם מזבח
העולה שהוא חמש על חמש את אמר
מיטלטל מזבח הזהב שהוא אמה על אמה
לא כל שכן . אית דבעי מימר רבוע רבוע
מה כאן מיטלטל אף כאן מיטלטל .
וחכמים אומרים מפני שהם מצופין . לא
ציפוי שהוא עומד מחמתו הוא . לא כן
אמר רבי שמעון בן לקיש בשם רבי
הושעיה בעובי דינר גורדיינון היה בו. אמר
רבי לא למלכתו אינו עומד מחמתו הוא

luendum mundum: Ibi agitur de separatione; & hoc loco de sanctitate: Gravior est conditio in sanctitate: Traditio: Si mensa polluatur, immergunt ipsam tempore suo vel in Sabbatho: Verba R. Meir: Et sapientes dicunt: Statim: Deprehenditur quod dicas ex mente R. Meir, quod polluat duos panes; Ex mente sapientum, non polluit nisi unum panem duntaxat: Dicit Rabi Jacob bar Susai coram R. Jose: Vel ex mente Rabi Meir non polluit nisi unum panem duntaxat: Potest exponi, quando polluatur dubio liquorum: Aliquando immerserunt candelabrum: Dixerunt Sadducæi: Videte Pharisæos, quod immergant ad sphæram solis: Ibi legimus: Ingressi in atrium, inde eduxerunt tria & nonaginta vasa argentea, & aurea; R. Samuel bar Nachman nomine R. Jonathan contra tres & nonaginta memorias, quæ deprehenduntur in segione Haggæi, Zachariæ, & Malachiæ: Dicit R. Huna: Facta est supputatio, & non sunt nisi 83. contra 83. clausulas quæ scribuntur in Ezra, quia singulæ sunt nomen peculiare Dei S. B. & clausula. Si velis, dicam in die, quo multiplicatur sacrificium juge contra tredecim juvencos, & quatuordecim agnos, & duos arietes, & unum hircum: Rabi Sila ex pago Tamartha nomine Rabi Jochanan: Ratio R. Elieser hæc est: *Et obduces ipsum auro puro &c.* Lex ipsum vocat solum: Hactenus de altari aureo: De altari holocausti unde probatur? Argumento: Si altare aureum, quod cubitum quaquaversum patebat, tu vocas solum, altare holocausti, quod quinque cubitos quaquaversum patebat, nonne multo magis? Si velis dicam: *Quadratum, quadratum*. Sicut hoc loco est solum, ita pariter ibi solum: Dicit R. Ela: Ratio sapientum hæc est: *Altare ligneum, trium cubitorum ejus altitudo erit &c.* Lex ipsum vocat mobile: Hactenus de altari holocausti, de altari aureo unde probatur? Argumento: Si altare holocausti, quod patebat quaquaversum quinque cubitos, tu vocas mobile, altare aureum, quod cubitum quaquaversum patebat, nonne multo magis? Si velis, dicam: *Quadratum, quadratum:* Sicut hic est mobile, ita pariter ibi mobile: Et sapientes dicunt: Quia obducta erant: Non propter obductionem, quæ consistebat ejus causa: Non ita dicit R. Simeon ben Lakisch nomine R. Osajah; Quasi crassities denarii Gordiani ibi erat: Dicit Rabi: Non ad ejus opus, non consistebat ejus causa: Et adducitur juxta id, quod dicit

ואתייא כיי דאמר רבי שמעון בן לקיש ועשית מזבח מקטר קטורת . אין כתיב כאן אלא מקטר קטורת . המזבח הירה מקטיר את הקטורת . ויהא כטבלה שהיא עשויה לילך ולהניח . לא כן אמר רבי אמי בשם רבי שמעון בן לקיש השולחן למה טמא לא מפני שמוציאין אותו ומראים אותו לעולי רגלים . וזה לא במקומו הוא עומד . אף זה שימש כלי במקדש ויהא טהור . ולמה טמא . אמר רבי מנא כיי דתנינן תמן שלש משפלורת הן . אמר רבי זעורה מפני שמשתמשין בה על גב חביליה. והכא מפני שמשתמשין בו על גב חביליו.

cit R. Simeon ben Lakisch : *Et facies altare thymiaterium thymiamatis ;* Non est scriptum hoc loco , nisi *thymiaterium thymiamatis* . Erat sicut tabula , quæ facta sit ad motum , & ad quietem : Non ita dicit R. Amme nomine R. Simeonis ben Lakisch . Mensa cur polluitur ? Nonne propterea quod eam educerent , ut ostenderent adscendentibus ad solennitates ? Et hoc nonne in loco suo stabat ? Hoc quoque inserviet vas in sanctuario , & erit mundum . Et cur polluitur ? Dicit R. Mena sicut ibi legimus : Tres cistæ erant : Dicit Rabi Zehera : Quia utuntur illa super ejus funiculis ita pariter hoc loco quia ipso utuntur super ejus funiculis .



AD-



ADDITAMENTA AD TRACTATUM
De die Festo.
NUNC PRIMUM
A BLASIO UGOLINO
Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א ביצה שנולדה ביום טוב אחרים אמרו משום רבי אלעזר תאכל היא ואמה עגל שנולד ביום טוב מותר לשחטו ביום טוב מפני שהוא מתיר את עצמו. אפרוח שנולד ביום מותר לשוחטו ביום טוב מפני שהוא מתיר את עצמו: השוחט תרנגולת ומצא בה בצים גמורות הרי אלו מותרות ביצה שיצא רובה מערב יום טוב אף על פי שנגמרה ביום טוב הרי זו מותרת נולדה בשבת תאכל ביום טוב ביום טוב תאכל בשבת.

ב רבי יהודה אומר משום רבי אליעזר עדין מחלוקת במקומה כשם שאסורה לאכול כך אסורה ליטלטל כשם שספקה אסור כך ספק מוכן אסור נתערבה במאה כולן אסורות. בית שמאי אומרים שאור בכזית וחמץ בכותבת בית הלל

CAPUT PRIMUM.

I. Si ovum nascatur in die festo, alii dicunt nomine R. Eliezer, comedetur ipsum, & ejus mater: Si vitulus nascatur in die festo, licet illum mactare, quia seipsum permisit: Si pullus nascatur in die festo, licet illum mactare, quia permisit seipsum. Siquis mactet gallinam, & in ea inveniat ova perfecta, ecce illa erunt permissa: Si ovi major pars egressa fuerit a vespera diei festi, licet perficiatur in die festo, ecce erit permissum: Si nascatur in Sabbatho, comedetur in die festo, si in die festo, comedetur in Sabbatho.

II. R. Jehuda dicit: Adhuc est controversia in loco suo. Sicut est vetitum comedere, ita pariter erit vetitum transferre, sicut ejus dubium est vetitum, ita pariter dubium utrum fuerit præparatum, erit vetitum. Si misceatur in centum, omnia erunt prohibita: Schola Schammai dicit: Fermentum in quantitate olivæ, & fermentatum in quantitate dactyli. Schola Hillel dicit: Utrum-

אומרים זה וזה בכזית איזהו שאור המחמץ את אחרים חמץ שנתחמץ מידי אחרים מאימתי קרוי שאור משיפסל מלאכול לכלב.

ג אפר שהסיקו ביום טוב אין מכסים בו ביום טוב לפי שאינו מן המוכן היה לו עפר בתוך ביתו להטיח בו גגו סיד לסוד בו ביתו אין מכסין בו. רבי יוסי אומר כוי אין שוחטים אותו ביום טוב מפני שהוא ספק ואם שוחטו אין מכסין את רמו אמר רבי יוסי ומה מלה שודאה דוחה את השבת אין ספקה דוחה את יום טוב כסוי הדם שאין ודאי דוחה את השבת אינו דין שלא יהא ספקו דוחה את יום טוב אמרו לו שופרות שבגבולין יוכיחו שאין ודאי דוחה את השבת וספיקן דוחה את יום טוב הם יוכיחו לכסוי הדם שאף על פי שאין ודאי דוחה את השבת שיהא ספיקו דוחה את יום טוב הש״ב רבי אלעזר בנו של רבי אליעזר הקפר מה למילה שאין ספיקה דוחה את יום טוב שאין ודאה דוחה את לילי יום טוב תאמר בכסוי הדם שודאי דוחה את לילי יום טוב הואיל ודאו דוחה את לילי יום טוב דין הוא שהיא ספקו דוחה את יום טוב אמר רבי אבא זה אחד מן הדברים שהיה רבי חייא אומר אין לי תשובה והשיב רבי אלעזר.

ד אמר רבי שמעון בן אלעזר מודים בית שמאי לבית הלל שמוליכים את הסולם משובך לשובך על מה נחלקו על החזירם שבית שמאי אוסרים ובית הלל מתירים רבי יהודה אומר עזריא אומר מטלטלים את הסולם במה דברים אמורים בסולם של שובך אבל בסולם של עלייה אסור לטלטל אפילו בעלייה רבי דוסא אומר מטין אותו מחלון לחלון אחרים אמרו משם רבי דוסא אף מרדין בו.

ה רבי שמעון אומר בית שמאי אומרים לא יטול אדם גוזל עד שיקשה בית הלל אומרים עד שינענע והמקשר והמנענע בבורות בשיחין ובמערות מותר ובאילן אסור המקושרים והמנענעים בכל מקום אסורים משם גזל. זימן בתוך הקן

Utrumque in quantitate olivæ. Quodnam est fermentum? Quod alia fermentat; Fermentatum, quod aliorum opera fermentescit: Quando vocatur fermentum? Postquam sic corrumpitur, ut non possit comedi a cane.

III. Cinere, quem combussisset die festo, non tegunt in die festo, quia non est ex præparato; Si fuerit sibi pulvis in domo sua ab oblinendum tectum, & calx ad incrustandum domum suam, his non teget. R. Jose dicit: Cavi non mactant in die festo, quia est dubius, & si mactant, non tegunt ejus sanguinem. Dicit R. Jose: Si circumcisio quæ certa sit, pellit Sabbathum, si fuerit dubia non pellit diem festum; tectio sanguinis, si non fuerit certa pellit Sabbathum, non erit æquum ut ejus dubium pellat diem festum? Dixerunt illi: Cornua in terminis probent, quorum certitudo licet non pellat Sabbathum, tamen eorum dubium pellit diem festum: Ipsa probent pro tectione sanguinis, cujus certitudo licet non pellat Sabbathum, tamen ejus dubium pellit diem festum: Respondit Rabi Elieser ben R. Elieser Kaphar: Si in circumcisione, cujus dubium non pellit diem festum, quia ejus certitudo non pellit noctes diei festi, dices de tectione sanguinis, cujus certitudo pellit noctes diei festi? Quoniam ejus certitudo pellit noctes diei festi, æquum erit, ut ejus dubium pellat diem festum. Dixit R. Aba: Hoc est unum ex quatuor, de quibus dicebat Rabi Chijah: Non est mihi responsio, & respondit R. Elieser.

IV. Dicit R. Simeon ben Elieser: Fatetur schola Schammai scholæ Hillel, quod liceat deducere scalam a columbario ad columbarium: In quo dissentiunt? In restituenda: Etenim schola Schammai prohibet, & schola Hillel permittit: R. Jehuda dicit: Azarias dicit: Licet transferre scalam: De quo hæc dicta sunt? De scala columbarii; at scalam cœnaculi vetitum est transferre, vel in cœnaculo. R. Dusa dicit: Licet eam inclinare de fenestra ad fenestram. Alii dicunt nomine R. Dusa: Vel per eam licet descendere.

V. R. Simeon dicit: Schola Schammai dicit: Homo non sumet pullum, antequam alligaverit; Schola Hillel dicit: Nisi quando moverit, & alligaverit; Si moverit in puteis, & in specubus, & in cisternis, licitum est, at in arbore est vetitum; Si alligati, & moti sint in omni loco sunt prohibiti propter rapinam. Si præparaverit intra nidum,

ומצא לפניה אסורים על פתחה מותרים
אמר רבי שמעון בן אלעזר מודים בית
שמאי ובית הלל שאם זימן בתוך הקן
ומצא לפני הקן שהם אסורים במה
דברים אמורים ביוני שובך ויוני עלייה
וצפרים שקיננו בטפיחים ובבירה אבל
אווזין ותרנגולים ויוני הדרסיות אין צריכין
זימון מפני שהן ברשות אדם וחיה שקננה
בפרדה צריכה זימון מפני שאינה ברשות
אדם.

ו אמר רבי שמעון בן אלעזר
מודים בית שמאי ובית הלל שמסלקין את
התריסים ביום טוב על מה נחלקו על
החזירם שבית שמאי אוסרים ובית הלל
מתירים מודים שאם קצב על העלי שאסור
לטלטלו מודים שאין מולחים עורות ביום
טוב אבל מולחים עליו בשר לצלי אמר
רבן שמעון בן גמליאל מודים בית שמאי
ובית הלל שמוליכים כלים מלאים לצורך
וריקנין למלאותן על מה נחלקו על ריקנים
שלא לצורך שבית שמאי אוסרים ובית
הלל מתירים יוצא אדם במפתח שבאצבעו
לרשות הרבים ואינו חושש דלת שיש לה
ציר פותחים ונועלים בה בשבת ואין צריך
לומר ביום טוב נשבר צירה אין פותחין
ואין נועלין בה ביום טוב ואין צריך לומר
בשבת.

ז אמר רבי יהודה מודים בית
שמאי ובית הלל שמוליכים את המתנות
שהורמו ביום טוב עם המתנות שהורמו
מערב יום טוב על מה נחלקו על המתנות
שהורמו מערב יום טוב מפני עצמן שבית
שמאי אוסרים ובית הלל מתירין אמרו
בית שמאי גזרה שוה חלה ומתנות מתנה
לכהן ותרומה מתנה לכהן כשם שאין
מוליכים את התרומה כך לא יוליכו את
המתנות אמרו להם בית הלל לא אם
אמרת בתרומה שאינו זכאי בהרמתם
תאמר במתנות שהוא זכאי בהרמתם רבי
יוסי אומר מודים בית שמאי ובית הלל

dum, & invenerit ante nidum, sunt prohibiti; super porta, sunt permissi: Dicit R. Simeon ben Eliefer: Conveniunt schola Schammai, & schola Hillel; Si præparaverit intra nidum, & inveniat ante nidum, quod sint prohibiti: De quo hæc dicta sunt? De columbis columbarii, & columbis cœnaculi, & avibus, quæ nidificaverint in tignis, & in palatio; Ita anseres, & gallinæ, & columbæ saginatæ non requirunt præparationem, quia sunt in potestate hominis: Et fera, quæ nidificat in horto, requirit præparationem, quia non est in potestate hominis.

VI. Dicit R. Simeon ben Eliefer: Conveniunt schola Schammai, & schola Hillel, quod liceat removere asseres in die festo: In quo dissentiunt? In restituendis. Etenim schola Schammai prohibet, & schola Hillel permittit: Conveniunt, quod si incidat super pistillo, sit vetitnm transferre; Conveniunt, quod non liceat salire pelles in die festo; at licet super iis salire carnem ad assandum. Dicit Raban Simeon ben Gamaliel: Conveniunt schola Schammai, & schola Hillel, quod liceat adducere vasa plena propter suam necessitatem, & ea evacuare, ut impleantur: In quo dissentiunt? In evacuandis sine necessitate: Etenim schola Schammai prohibet, & schola Hillel permittit: Poterit homo egredi cum clave, quæ sit in digito suo, in locum publicum, & non erit solicitus: Portam, in qua sit cardo, aperiunt & claudunt in Sabbatho; neque necesse est ut dicatur in die festo: Si rumpatur ejus cardo, non aperiunt, neque claudunt in die festo, neque necesse est ut dicatur in Sabbatho.

VII. Dicit Rabi Jehuda: Conveniunt schola Schammai, & schola Hillel, quod liceat deferre dona, quæ fuerint separata in die festo, cum donis, quæ fuerint separata a vespera diei festi: In quo dissentiunt? In donis, quæ seorsim fuerint separata a vespera diei festi: Etenim schola Schammai prohibet, & schola Hillel permittit: Dixit schola Schammai: Statutum æquale est in placenta, & in donis; Etenim placenta & dona sunt donum sacerdotis, & separatio est donum sacerdotis; Sicut non adducunt separationem, ita pariter non adducent dona: Respondit illis schola Hillel: Minime; si dixistis de separatione, quam separando non acquirit, dicetis de donis, quæ separando acquirit? R. Jose dicit: Conveniunt schola Schammai, & schola Hillel, quod non li-

שמוליכים את המתנות ביום טוב על מה נחלקו על התרומה שבית שמאי אומרים מוליכים ובית הלל מתירים · אמרו בית הלל גזרה שוה חלה ומתנות מתנות לכהן ותרומה מתנה לכהן כשם שמוליכים את המתנות כך יוליכו את התרומה אמרו להם בית שמאי לא אם אמרתם במתנות שהוא זכאי בהרמתם תאמרו בתרומה שאינו זכאי בהרמתם אחרים אומרים מודים בית שמאי ובית הלל שאין מוליכים את התרומה לכהן ביום טוב על מה נחלקו על המתנות שבית שמאי אוסרים ובית הלל מתירים·

ח הלש עיסה ביום טוב בין טמאה ובין טהורה מותרלטלטלה ומותר להפריש ממנה חלה לשה מערב יום טוב ושכח ולא הפריש אסור לטלטלה ואסור להפריש ממנה חלה · אמר רבי מאיר מודים בית שמאי ובית הלל שהתבלים נידוכין במדוך של עץ ומלח עמהן על מה נחלקו על המלח בפני עצמו שבית שמאי אומרים בפך ובעץ פרור לצלי ובית הלל אומרים לכל דבר והפילפלין הרי הן כתבלין בית שמאי אומרים מוליכין תבלין ומדוך אצל מדוכה ולא מדוכה אצלו ובית הלל אומרים מוליכים זה אצל זה וזה אצל זה ואין חוששין בית שמאי אומרים מוליכין סכין וטבח אצל בהמה ולא בהמה אצלו ובית הלל אומרים מוליכים זה אצל זה וזה אצל זה ואין חוששין·

ט אין עושים סיטני ואין כותשין את המלח במדוך של עץ אבל מרסק הוא ביד של סכין ובעץ הפרור ואינו חושש אין מרסקין דבלה וגרוגרות וחרובין לפני הזקנים בשבת אבל מרסק הוא ביד של סכין ובעץ הפרור ואינו חושש המולל מלילות מערב שבת מנפח על יד על יד ואוכל אבל לא בקנון ולא בתמחוי המולל מלילות מערב יום טוב מנפח בקנון ובתמחוי אבל לא בטבלא ולא בנפה ולא בכברה כדרך שעושה בחול המולל מלילות

liceat deferre ſeparationem ſacerdoti in die feſto: In quo diſſentiunt? In donis, etenim ſchola Schammai prohibet, at ſchola Hillel permittit. Dixit ſchola Hillel; æqualis eſt conditio placentæ, & donorum, dona ſunt ſacerdotibus, & ſeparatio donum ſacerdoti; Sicut adducunt dona, ita pariter adducunt ſeparationem: Dixerunt illis ſchola Schammai; minime; Si dixiſtis de donis, quæ acquiſivit in iis ſeparandis; Dicetis de ſeparatione, quam ſeparando non acquiſivit? Alii dicunt: Conſentiunt ſchola Schammai, & ſchola Hillel, quod non adducant ſeparationem ad ſacerdotem in die feſto: In quo diſſentiunt? In donis. Etenim ſchola Schammai prohibet, & ſchola Hillel permittit.

VIII. Si depſat paſtam in die feſto, ſive fuerit immunda, ſive munda, licet transferre, & licet ex ea ſeparare placentam: Si depſat a veſpera diei feſti, & oblitus non ſeparaverit: vetitum eſt transferre, pariterque vetitum eſt ex ea ſeparare placentam: Dicit R. Meir: Conveniunt ſchola Schammai, & ſchola Hillel, quod liceat conterere condimenta piſtillo ligneo, & ſalem cum illis: In quo diſſentiunt? De ſale ſeorſim; Etenim ſchola Schammai dicit: In vaſe, & ligno ollæ ſc. cochleari pro aſſando. Et ſchola Hillel dicit quacunque re. Et piper eſt ſicut condimenta. Schola Schammai dicit: Deducunt condimenta, & piſtillum prope piſtillum, at non piſtillum prope illud; Et ſchola Hillel dicit: Deferunt alterum prope alterum, & alterum prope alterum, & non erunt ſoliciti. Schola Schammai dicit: Deferunt cultrum, & qui mactat prope jumentum, at non jumentum prope illud: Et ſchola Hillel dicit: Deferunt alterum prope alterum, & alterum prope alterum; & non erunt ſoliciti.

IX. Non faciunt embamma, neque contundunt in mortario in die feſto; Neque conterunt ſalem piſtillo ligneo, at licet comminuere manubrio cultri, & ligno ollæ; & non erit ſolicitus. Non diſcindunt palatam ficuum, & caricas, & ſiliquas coram ſenioribus in Sabbatho, at licet comminuere manubrio cultri, & ligno ollæ: & non erit ſolicitus: Qui confricat ſpicas a veſpera Sabbathi, ventilabit de manu in manum, & poterit comedere, at non lance, neque catino: Qui confricat ſpicas a veſpera diei feſti, poterit ventilare in infundibulo, & in catino, at non in tabula, neque in ſubcerniculo, neque in cribro, ſicut ſolet facere in die profano: Si confricat ſpicas in Sabbatho, poterit ventilare

בשבת מנפח על יד על יד ואוכל אבל לא בקנון ולא בתמחוי.

י הבורר קטנית ביום טוב רבי יהודה אומר בית שמאי אומרים אם היו צרורות מרובין על האוכלין בורר את האוכלין ומניח את הצרורות בית הלל אומרים בורר איזה מהם שירצה אמר רבי אליעזר ברבי צדוק של בית רבן גמליאל היו ממלאים דלי עדשים ומציף מים ושולה והצרורות יורדין למטה והאוכלים למעלה רבי יוסי אומר מוליכים מנעל שחור ולא מנעל לבן מפני שצריך אומן רבי שמעון אומר משלחים מפני שהן מאכל עששיות פול מפני שהם מאכל לודים שעורים מפני שהם ראויות לבהמה:

פרק שני

א יום טוב שחל להיות ערב שבת אין מערבין לא בחצרות ולא בתחומין דברי רבי וחכמים אומרים מערבין בחצרות אבל לא בתחומים מערבין בפת לשבת ובתבשיל ליום טוב תבשיל שאמרו אפילו צלי אפילו שלוק אפילו קוליס שנתן עליו חמין מערב יום טוב העושה תבשיל מערב יום טוב אופה ומבשל עליו לשבת ומטמין עליו את החמין ורשאי לאוכלו מבעוד יום ורשאי ליתנו במתנה ותחלתו וסופו אין לו שיעור רשאין בני חצר לעשות תבשיל לאפות ולבשל עליו לשבת ורשאין לעשות לו שתוף למבוי הרי ששכח ולא ערב ואחרים שערבו מותרים לעשות לו הוא עצמו ששכח ולא עירב מותר למלאות לו חבית של מים ולהדליק לו את הנר אמר רבי שמעון מודים בית שמאי ובית הלל שהן שני תבשילין על מה נחלקו על הדג והבצה שעליו שבית שמאי אומרים תבשיל אחד ובית הלל אומרים שני תבשילין מודים שאם בשל שני מינין בקדרה או שפרפר ביצה על גבי הדג או שחתך קפלוט תחת הדג שהן שני תבשילין.

ב אין אופין מיום טוב למוצאי יום טוב אבל ממלא לו קדרה בשר אפילו לא אכל ממנו אלא דבר מועט וממלא

lare de manu ad manum, & comedere, at non in infundibulo, neque in catino.

X. Qui purificat legumina die festo; R. Jehuda dicit; Schola Schammai dicit: Si lapilli fuerint plures cibo, purificabit cibum, & reponet lapillos; schola Hillel dicit: Purificabit ex iis quod sibi magis placuerit. Dicit R. Elieser bar R. Zadoch. Familia Raban Gamaliel implebant situlam lentibus, faciebat diffluere aquas, & lapilli cadebant in partem inferiorem, & in superiorem cibi. R. Jose dicit: Incedunt calceo nigro, at non calceo albo, quia opus habet artifice. R. Simeon dicit: Mittunt triticum, quia est cibus tinearum, fabas, quia sunt cibus Lyddensium, hordeum, quia est conveniens jumento.

CAPUT II.

I. SI dies festus incidat in vesperam Sabbathi, non faciunt mixturam neque pro atriis, neque pro terminis. Verba Rabi: Et sapientes dicunt: Faciunt mixturam pro atriis, at non pro terminis: Faciunt mixturam pane pro Sabbatho, & decocto pro die festo: Decoctum, de quo dixerunt, vel assatum, vel elixatum, vel colia, super quæ indiderit aquas calidas a vespera diei festi: Si faciat decoctum a vespera diei festi, poterit coquere, & elixare pro Sabbatho, & in illa immergere aquas calidas, & licet illud comedere, dum adhuc est dies, & licet illud dono dare, & ejus principio, & fini non est mensura: Licet incolis atrii facere decoctum, ut super illo coquant & elixent in Sabbatho; & licet facere societatem pro introitu; Ecce si oblitus non fecerit mixturam, & alii fecerint mixturam, licet illis pro eo facere seorsim. Si oblitus non fecerit mixturam, licet illi implere dolium, & accendere lucernam. Dicit Rabi Simeon: Conveniunt schola Schammai, & schola Hillel quod sint duo decocta: In quo dissentiunt? In pisce, & in ovo, quod super illo fuerit: Etenim schola Schammai dicit: Unum erit decoctum: At schola Hillel dicit: Duo erunt decocta: Conveniunt; si coquat duas species in una olla, aut extendat ovum super pisce, aut incidat cæpam sub pisce, quod sint duo decocta.

II. Non coquunt ab die festo pro exitu diei festi; At poterit implere ollam carne, vel si parum ex ea comedat, & implere cucumam aquis, vel

si ex

לו מיהם מים אפילו לא שתה הימנו אלא כוס אחד אבל האופה אין אופה אלא כדי צרכו רבי שמעון בן אלעזר אומר ממלא אשה את התנור פת מפני שהפת יפה כל זמן שהתנור מלא . אין עושין לא לאכילת גוים ולא לאכילת כלבים ביום טוב מעשה בשמעון התימני שלא יצא בלילי יום טוב לבית המדרש לשחרית מצאו רבי יהודה בן בבא אמר לו מפני מה לא באתה לבית המדרש אמר לו מצוה אחת אירע לי ועשיתיה בלשות של גוים נכנסה לעיר והיו מתיראין שמא יצהיבו את בני העיר עשינו להם עגל והאכלנום והשקינום ושכנום כדי שלא יצהיבו את בני העיר אמר לו תמיהני עליה אם לא יצא שכרך בהפסדך שהרי אמרו אין עושים לא לאכילת גוים ולא לאכילת כלבים ביום טוב.

ג אמר רבן שמעון בן גמליאל מודים היו בית שמאי שאין כהן טובל לתרומתו בו ביום אבל מטביל הוא מגב לגב ומחבורה לחבורה ביום טוב כיצד מגב לגב הרוצה לעשות גתו על גב ברו וברו על גב עיסתו הרי זה טובל בו ביום כיצד מחבורה לחבורה רצה שלא לעשות ברו על גב עיסתו של חברו הרי זה מטביל את כליו.

ד אין מטבילין את המים ביום טוב ואין משיקין את המים בכלי אבן לטהרן אבל לא להטבילן כלים שנטמאו באב הטומאה אין מטבילין אותן ביום טוב ואין צריך לומר בשבת אבל ממלא הוא כוס דלי או קיתון לשתות וחושב עליהם ומטבילן וטובל כדרכו מטומאה חמורה ואין צריך לומר מטומאה קלה.

ה אין משתתפין בחמים שהוחמו ביום טוב ואין צריך לומר בשבת אבל מרחיץ הוא פניו ידיו בחמין שהוחמו מערב שבת בשבת ואין צריך לומר בחמים שהוחמו מערב יום טוב ביום טוב רבן שמעון בן גמליאל אומר טרקלין

si ex ea non bibat nisi poculum unum; At si coquat, non coquet nisi quantum sit sibi necesse. R. Simeon ben Elieser dicit: Poterit mulier implere furnum pane, quia optime coquitur panis, quando furnus est plenus: Non parant cibos pro gentilibus, neque pro canibus in die festo: Narratur de Simeone Temanita, qui non est egressus in noctibus diei festi in Academiam: Die crastino eum deprehendit R. Jehuda ben Baba, dicens: Cur non venisti in Academiam? Respondit: Præceptum mihi contigit, illudque feci: Exercitus gentilium venit in civitatem; & ipsi timebant, ne affligerent incolas civitatis: Præparavimus illis vitulum, & cibavimus, & potavimus, & hospitio excepimus, ne affligerent incolas civitatis: Dixit illi: Miror ego, an non exierit tua merces in tuum detrimentum; Quia dixerunt: Non parant cibos pro gentilibus, neque pro canibus in die festo.

III. Dicit Raban Simeon ben Gamaliel: Fatetur schola Schammai, quod sacerdos se non immergat pro sua separatione eo ipso die, at potest immergere alterum per alterum, & a societate ad societatem in die festo: Quomodo alterum per alterum? Si velit facere torcalar suum per suum trapetum, & ejus trapetum per suam pastam, ecce poterit immergere eo ipso die: Quomodo a societate ad societatem? Si nolit facere trapetum super pasta socii sui, ecce immerget sua vasa.

IV. Non immergunt aquas in die festo, nec imbibunt aquis vasa lapidea, ut ea purificent in Sabbatho: Verba Rabi: At sapientes dicunt: Immergunt aquas in die festo, & imbibunt aquis vasa lapidea, ut ea purificentur, non autem ut laventur. Vasa quæ polluta fuerint patre immunditiei, non immergunt in die festo, neque necesse est ut dicatur in Sabbatho; At poterit implere poculum, situlam, aut urceum ad bibendum, & ad cogitandum de illis, & ea immergere, & lavare juxta institutum suum ab immunditie gravi, neque necesse est ut dicatur, ab immunditie levi.

V. Non licet immergere in aquis, quæ calefactæ sint in die festo, neque necesse est ut dicatur in Sabbatho; at poterit lavare facies, & manus suas aquis, quæ calefactæ fuerint a vespera Sabbathi in Sabbatho, neque necesse est ut dicatur de iis, quæ calefactæ fuerint a vespera diei festi in die festo. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Si triclinium calefactum sit a vespera diei fe-

שהסיקה מערב יום טוב מטיל בה ביום טוב לא הסיקה מערב יום טוב לא יטיל בה ביום טוב אבל מרגילין ביום טוב ואין מרגילין בחול בבכור ובפסולי המוקדשין.

י ועושין כל צרכי מילה דברים שאין עושין לה בשבת עושין לה ביום טוב שחקין לה כמון וטורפים לה יין ושמן רבן שמעון בן גמליאל אומר ובלבד שלא יקרע לה סמרטוטין בתחלה. של בית רבן גמליאל לא היו זוקפים את המנורה בלילי יום טוב ומעשה ברבן גמליאל וזקנים שהיו מסובין ברומי ונפלה מנורה בלילי יום ועמד רבי עקיבא וזקפה אמר לו רבן גמליאל עקיבא מה לך שאתה מכניס ראשך בין המחלוקת אמר לו רבי למדתנו אחרי רבים להטות אף על פי שאתה אוסר והן מתירין הלכה בדברי המרובים רבי יהודה אמר משם רבן גמליאל מטלטלים את המנורה ביום טוב אבל אין זוקפין אותה.

ז של בית רבן גמליאל היו מכבדים בין המטות אמר רבינו אלעזר בן רבי צדוק פעמים הרבה אכלנו בבית רבן גמליאל ולא ראיתם שהם מכבדים בין המטות אלא סדינין היו פורסין מערב יום טוב כשאורחים נכנסים מסלקין אותם אמר לו רבי אם כן אף בשבת מותר לעשות כן.

ח של בית רבן גמליאל היו מכניסין את המגמר במגופה אמר רבי אלעזר בן רבי צדוק פעמים הרבה אכלנו בבית רבן גמליאל ולא ראיתים שהיו מכניסין את המוגמר במגופה אלא ערדסקאות היו מעשנים מערב יום טוב כשאורחים נכנסים היו פותחים אותו אמרו לו אם כן אף בשבת מותר לעשות כן. איזה הוא גדי מקולס כלו צלי ראשו וכרעיו וקרבו בשל ממנו כל שהוא שלק ממנו כל שהוא אין זה גדי מקולס. עושין גדי מקולס ביום טוב הראשון וביום טוב האחרון של החג עגל מקולס ביום טוב הראשון של פסח אבל לא גדי מקולס אמר רבי יוסי תודוס איש רומי הנהיג את בני רומי ליקח טלאים בלילי פסחים ועושין אותם מקולסים אמרו לו אף הוא קרוב

festi, poterit in eo deambulare in die festo; si non calefecerit a vespera diei festi, non poterit in eo deambulare in die festo. Licet uti in die festo, at non licet uti in die profesto in primogenito, & sanctificatis, quæ fuerint profanata.

VI. Fieri licet omnia, quæ sunt necessaria circumcisioni; Quæ pro ea fieri non licet in Sabbatho, fieri licet in die festo: Licet conterrere cyminum, & miscere vinum & oleum: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Dummodone laceret veteramenta in principio. Familia Raban Gamaliel non erigebant candelabrum in noctibus diei festi: Narratur: Raban Gamaliel & seniores considebant Romæ, & cecidit candelabrum in nocte diei festi; Et surgens Rabi Akiba illud erexit: Dixit illi Raban Gamaliel: Akiba, quid est quod introducas caput tuum inter dissensiones? Respondit: Docuisti nos Rabi, ut inclinaremus post plures; Licet tu prohibeas, & isti permittant, constitutio est juxta verba plurium. Rabi Jehuda dicit nomine Raban Gamaliel: Licet transferre candelabrum in die festo, at non potest illud erigi.

VII. Familia Raban Gamaliel everrebant inter lectos. Dicit Rabenu Eliesfer ben R. Zadoch: Multis vicibus comedimus in domo Raban Gamaliel, at non vidimus, quod ipsi everrerent inter lectos; at sindones extendebant a vespera diei festi; & quando hospites introibant, removebant. Dixerunt ei: Si ita est, vel in Sabbatho ita fieri licebit.

VIII. Familia Raban Gamaliel introducebant suffimentum in thuribulo. Dicit R. Eliesfer ben Zadoch: Pluribus vicibus comedimus in domo Raban Gamaliel, at non vidimus, quod introducerent suffimentum in thuribulo: At columnas excavatas cum fenestellis a vespera diei festi perfumabant; Quando introibant hospites, aperiebant: Dixerunt: Si ita est, vel in Sabbatho ita fieri licebit: Quinam est hœdus galeatus? Totus erat assatus, cum capite, cruribus & intestinis: Si quantulumcunque esset elixatum, non erat hœdus galeatus: Parant hœdum galeatum in die festo primo, & in die festo novissimo Tabernaculorum; vitulum galeatum in die festo primo Paschatis, at non hœdum galeatum. Dicit R. Jose: Todos civis Romanus assuefecit cives Romanos, ut acciperent agnos in noctibus Paschatis, & pararent ipsos galeatos: Dixerunt illi: Vel ipse prope erat, ut faceret, ut co-

להאכיל קרשים בחוץ מפני שקורין אותם פסחים.

ט של בית רבן גמליאל היו שוחקים את הפלפלין ברחיים ׳שלהן אמר רבי אלעזר ברבי צדוק פעם אחת היה אבא מוסב לפני רבן גמליאל והביאו לפניו אנגרון ואפסנרות ועליהם פלפלים שחוקות ומשך אבא את ידו מהן אמר לו אל תחוש להם מערב יום הן שחוקות איזהו קירוד אלו קטנים שעושין חבורה קרצוף אלו הם גדולים שאין עושין חבורה רבי שמעון אומר גורר אדם מטה כסא וספסל וקתדרא אצלו בשבת ואין צריך לומר ביום טוב. דלת הגוררת מחצלת הגורר וקנקלא הגורר פותחין ונועלין בהן בשבת ואין צריך לומר ביום טוב.

פרק שלישי

א ביברין של חיה ושל עופות ושל דגים אין צדין מהם ביום טוב ואין נותנים לפניהם מזונות אבל צדין מהם מערב יום טוב ונותנים לפניהם מזונות רבן שמעון בן גמליאל אומר לא כל הביברין שוין זה הכלל מחוסר צידה אסור שאין מחוסר צידה מותר. שוחטין מן הגנרין אבל לא מן המצודות ולא מן המכמרות רבי שמעון בן אלעזר אומר כל שפרסוהו מערב יום טוב ובא ומצאו מקולקל מותר הדבר ידוע שנצרו מערב יום טוב מצאו כמות שהוא אסור הדבר ידוע שניצדו ביום טוב.

ב אותו ואת בנו שנפל לבור רבי אליעזר אומר מעלה את הראשון על מנת לשחטו ושחטו והשני עושה לו פרנסה במקומו בשביל שלא ימות רבי יהושע אומר מעלה הראשון על מנת לשחטו ואינו שחטו ומערים ומעלה את השני על מנת לשחוט רצה לשחוט רצה שלא לשחוט אחד מהם הרשות בידו בכור שנפל לבור רבי שמעון אומר אף על פי שמומו ניכר מערב יום טוב ולא התירו מומחה אין שוחטין אותו ביום טוב לפי שאינו מן המוכן.

comederent sanctitates foris, quia eos vocabant Paschata.

IX. Familia Raban Gamaliel contundebant piper molis suis. Dicit R. Eliesser bar Rabi Zadoch: Aliquando meus pater discubuit coram Raban Gamaliel, eique attulerunt decocta super quibus erat piper cotritum; & retraxit pater meus ab iis manum suum: Dixit illi: Ne sis de his solicitus; Etenim jam a vespera diei festi contrita fuerunt: Quænam est strigilis? Isti sunt dentes exigui qui excitant vulnus: Quænam est abrasio? Isti sunt dentes magni, quæ non faciunt vulnus: R. Simeon dicit: Poterit homo trahere lectum, sedem, & sellam, & cathedram prope se in Sabbatho; neque necesse est ut dicatur in die festo. Portam, quæ trahit, & stoream, quæ trahit ex cancellos, qui trahunt aperiunt, & claudunt in Sabbatho, neque necesse est, ut dicatur in die festo.

CAPUT III.

I. IN vivariis ferarum, & volucrum, & piscium non venantur in die festo, neque coram illis projiciunt alimentum; at licet venari a vespera diei festi, & projicere coram illis alimenta: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Omnia vivaria non sunt æqualia: Hæc est regula generalis: Quodcunque requirit venationem, est vetitum; & quod non requirit venationem, est permissum. Mactant ex iis, quæ sunt intra cancellos, at non mactant, quæ sunt ex retibus: Rabi Simeon ben Eliesser dicit: Si extenderint rete a vespera diei festi, & illud inveneri depravatum, licitum est; Etenim manifestum est, quod venatione capta fuerint a vespera diei festi: Si invenerint sicut erat, est vetitum; quia certum est, quod venatione capta fuerint in die festo.

II. Si animal & ejus filius ciciderint in puteum, R. Eliesser dicit; faciet adscendere primum cum conditione ut illud mactet, & illud mactabit, & secundo dabit alimentum in loco suo, ne moriatur: R. Jehosua dicit: Faciet adscendere cum conditione, ut illud mactet, at non mactabit; & callide aget; & faciet adscendere secundum cum conditione, ut illud mactet: Si neutrum velit mactare, sibi est facultas. Si primogenitum ceciderit in puteum, Rabi Simeon dicit; vel si ejus vitium sit notum a vespera diei festi, neque illud permiserit peritus, tamen illud non mactant in die festo, quia non est ex præparato.

III.

ג עושים פרנסה לנחיל של דבורים בשביל שלא יברחו אבל אין צדין אותו בתחלה . כיצד אין נימנים על הבהמה בתחלה ביום טוב לא יאמר לו הריני עמך בסלע חריני עמך בשתים אלא אומר לו הריני עמך למחצה לשליש ולרביע וחכמים אומרים אין משגיחין בכף מאזנים כל עקר אבל שוקל ומניח ואם היה טבח אומר אל ישקול בידו מפני שידו כמשקל אבל חותך בכלי ונותן לזה ולזה הולך אדם אצל טבח הרגיל אצלו ואומר לו תן לי יד או ירך אחת אצל נחתום הרגיל אצלו ואומר לו תן לי ככר אחד או תן לי גלוסקא אחת אצל פטם הרגיל אצלו ואומר לו תן לי גוזל אחד או תרנגולת אחת אצל חנווני הרגיל אצלו ואומר תן לי חמשים אגוזין עשרה ביצים עשרים רימונים ובלבד שלא יאמר לו סכום מנין .

ד לא יתן אדם לפני בניו ולפני בהמתו לא במדה ולא במשקל ולא במנין אבל קודה בסאה או בתרקב ונותן לפני בהמתו קודח כמניקות ונותן לפני בניו ובלבד שלא יתכוין לכן אמרו עליו על רבי אלעזר ברבי צדוק ועל אבא שאול בן בטניא שהיו חנונים בירושלם כל ימי חייהם והיו ממלאים מדותיהם מערב יום טוב ונותנים ללקוחות ביום טוב רבי חנניה בן אנטיגנס אומר אף בחולו של מועד עושין כן מפני ביטול בית המדרש וחכמים אומרים אף בחול עושים כן מפני מצוי המדות אף הוא כונס שלש מאות כדי שמן וחברו שלש מאות כדי יין ממיצוי המדות והעלום לגזברים אמר להם אין אתם זקוקין לכך אמרו להם אין רצונם בהם אמרו להם הואיל והחמרתם על עצמכם משל צבור הם יעשו בהן צרכי הרבים .

ה אין נוטלים עצים מן הסוכה אפילו ביום טוב האחרון של חג אם אמר לכשארצה אטול הרי זה מותר אין מביאין עצים לא בחבל ולא בקופה ולא במחצלת אבל מביא במטפחת ובחיקו אמר רבי שמעון בן אלעזר לא נחלקו בית שמאי

III. Parant alimentum examini apum, ne fugiant, at in principio non debent capi. Quomodo non numerantur super jumento in principio in die festo? Non dicet illi: Ecce tecum ero pro ſiclo; ecce tecum ero pro duobus ſiclis; At dicet: Ecce tecum ero pro dimidio, pro tertia, & pro quarta parte: Et ſapientes dicunt: Nullo modo cura habenda eſt bilancis; At ponderabit, & deponet; & ſi fuerit lanio dicet: Ne ponderes manu tua; quia ejus manus reputatur ſicut pondus: Sed incidet inſtrumento, & dabit huic, & illi: Poterit quis adire lanionem, ad quem ire ſolet, eique dicere: Da mihi manum, aut femur unum: Et piſtorem, ad quem ire ſolet, eique dicere: Da mihi maſſam: Saginatorum ad quem ire ſolet, eique dicere: Da mihi pullum unum aut unam gallinam: Tabernarium ad quem ſolet ire, eique dicere: Da mihi quinquaginta nuces, & decem ova, & viginti malogranata; dummodo ne illi dicat ſummam pretii Rabi Simeon ben Elieſer dicit: Dummodo ne illi dicat ſummam ſpecierum.

IV. Non poteſt homo ponere coram filio ſuo, neque coram jumento ſuo in menſura, neque in pondere, neque in numero, ſed ſumet ſeha, & modio, & ponet coram jumento ſuo, & ſumet calamis ferreis, & ponet coram filio ſuo, dummodo ne animo ad hoc attendat. Dixerunt ſapientes de Rabi Elieſer bar R. Zadoch, & de Aba Saul ben Botnit, qui erant tabernarii Hieroſolymæ, cunctis diebus vitæ ſuæ implebant ſuas menſuras a veſpera diei feſti, & dabant emtoribus in die feſto: Rabi Chananjah ben Antigoni dicit: Vel in die feſti intermedio ita faciunt propter ceſſationem academiæ; & ſapientes dicunt; vel in die profano ita faciunt propter ſordes menſurarum: Ipſe quoque collegit 300. cados olei, & ejus ſocius 300. cados vini ex ſordibus menſurarum, & tradiderunt theſaurariis: Dixit illis: Ad hoc vos non obligamini. Reſponderunt illis: Non eſt voluntas noſtra in his: Dixerunt illis: Quoniam ſuper vos aggravaſtis ex bonis cœtus, hæc parentur pro neceſſitatibus cœtus.

V. Non licet ſumere ligna ex tabernaculo, vel in die feſto noviſſimo Tabernaculorum: Si vero dixerit; quando mihi libuerit, ego ſumam, tum erit licitum: Non licet afferre ligna fune, neque ſporta, at licet linteo, & in ſinu tuo. Dicit R. Simeon ben Elieſer: Non diſſentiunt ſchola Schammai, & ſcho-

ובית הלל על המכונסין שבקרפיף שיביאו ועל המפוזרין שבשדה שלא יביאו על מה נחלקו על המפוזרים שבקרפיף ועל מכונסין שבשדה שבית שמאי אומרים לא יביאו ובית הלל יביאו אמר רבי נתן לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על מפוזרין שבקרפיף ועל מכונסין בשדה שיביאו על מה נחלקו על המפוזרין שבשדה שבית שמאי אומרום לא יביאו ובית הלל אומרים יביאו.

ו המטה והכסא והספסל וקתדרא ועריסה שנתפרקה וכן קורה שנשברה וכן סואר של קורות שנשבר אין מסיקין מהם ביום טוב לפי שאינן מן המוכן אגוזים ושקדים שאכלן מערב יום טוב מסיקין בקליפיהן ביום טוב אגוזים ושקדים עצמם אין מסיקין מהם ביום טוב לפי שאינן מן המוכן מודים חכמים לרבי מאיר בחותמות שבקרקעות שמפספק ומתירין ומפקיעי אבל לא חותכין ובשבת מפספקים ומתירים אבל לא מפקיעים ולא חותכים ושבכלים בשבת מתיר ואין צריך לומר ביום טוב.

ז קורע אדם את העור שעל פי חבית של יין ושל מורייס ובלבד שלא יתכוין לעשות זינוק אין פותחים לפסין סתומים ורבן שמעון בן גמליאל מתיר אין מכבים את הבקעת לחוס עליה אם בשביל שלא יעשן הבית או בשביל שלא תקריח את התבשיל מותר לא יתן אדם אבן על גבי בקעת כדי לשוברה אבל מכניסה בחור ושוברה אין עושים פחמים ביום טוב אפילו לאותו היום אבל ממתיקים את החרדל בגחלת אין מנפחים במפוח אבל נופחים בשפופרת אין עושין את השפוד ואין מחדדים אותו אין פוקעין את הקנה לצלות בו מליח אבל פוצעין את האגוז במטפחת ואינו חושש משום קריעה.

ח התנור והכירים חדשים הרי הם ככל הכלים ומטלטלים אותם אבל אין סכין אותם שמן ואין סוחטים אותם במטלת ואין מפיגים בצונן כדי לחסמם אם בשביל לאפות בהם מותר אין יוצאים בכסא אחד האנשים ואחד הנשים ולא

ſchola Hillel de collectis in loco ſepto, ut poſſint adduci, & de diſperſis in agro, ut non poſſint adduci; in quo diſſentiunt? De diſperſis in loco ſepto, & de collectis in agro, de quibus ſchola Schammai dicit; non adducentur; & ſchola Hillel dicit: adducentur: Dicit Rabi Nathan: Non diſſentiunt ſchola Schammai, & ſchola Hillel de diſperſis in loco ſepto, & de collectis in agro, quod poſſint adduci, de quo diſſentiunt? De diſperſis in agro, de quibus ſchola Schammai dicit, quod non poſſint adduci; & ſchola Hillel dicit, quod poſſint adduci.

VI. Lecto, & ſede, & ſella, & cathedra, & cuna, quæ fracta ſit pariterque trabe, quæ fracta eſſet, & ſimiliter junctura tignorum, quæ fracta eſſet, non accendunt in die feſto, quia non ſunt ex præparato: Si comederit nuces, & amygdalas a veſpera diei feſti, earum corticibus poterit accendere in die feſto; Nucibus, & amygdalis ipſis non poſſunt accendere in die feſto, quia uon ſunt ex præparato: Aſſentiuntur ſapientes τῷ R. Meir de ligaminibus quæ ſunt in fundis, quod liceat luxare, ſolvere, & findere, at non licet incidere; & in Sabbatho licet fluxare, & ſolvere, at non licet findere, & incidere: Et quæ ſunt in vaſis, in Sabbatho ſolvere licet, neque neceſſe eſt ut dicatur in die feſto.

VII. Poteſt homo lacerare pellem, quæ eſt in orificio dolii vini, & muriæ, dummodo ne incidat, ut faciat effluxionem: non licet aperire cabos clauſos, & Raban Simeon ben Gamaliel permittit: Non licet extinguere lignum fiſſum, quod ſit accenſum; at ſi de eo curatur, ne perfumet domum, aut ne comburatur decoctum, permiſſum eſt: Non licet ponere lapidem ſuper ligno fiſſo, ut frangatur; at licet introducere in foramen, ut frangatur: Non licet facere prunas in die feſto, vel pro eo ipſo die, at licet dulcificare ſinapi pruna: Non licet ſufflare folle, ſed calamo: Non licet facere veru, neque acuere: Non licet findere cannam, ut in ea aſſetur ſalitum; at licet frangere nucem linteo, neque erit ſolicitus de ejus laceratione.

VIII. Furnus, & furnuli novi ecce ſunt ſicut omnia vaſa, & licet eos transferre, at non licet ungere oleo, neque licet calcare fruſto; neque licet introducere frigus, ut obdureſcant; Si fiat, ut in iis coquatur, permiſſum eſt. Non licet egredi in curru tam viris, quam fœminis, neque cœco cum baculo

סוסא במקלו ולא רועה בתרמילו רבי אליעזר ברבי ישמעאל אומר אף אין מנהיגין את הבהמה במקל ביום טוב. רבי אליעזר אומר נוטל אדם קיסם לחצות בו שניו וחכמים אומרים לא יטול אלא מן האבוס שלפני בהמה ובלבד שלא יקטמנו לחצות בו שניו אם קטמו בשבת חייב חטאת ביום טוב לוקה ארבעים.

ט רבי אליעזר אומר מגביב מן החצר ומדליק ובלבד שלא יעשה צבורין ורבי שמעון מתיר שכל שבחצר מוכן מולגין את הראה ואת הכרעים ואין טופלין אותם לא בחרסית ולא באדמה אבל מפספסים אותם באור ואין מספרין את הראש ואת הכרעות ואין מספרין את הירק בתספורת אבל מספר הוא את הקרנה ואת העכביות מסיקים ואופים בפורני מחמים חמים באנטיכי ואין מסיקין את הפורני לאפות בו בתחלה ודברים נאמרו בפתילה שלשה להחמיר ושלשה להקל אלו שלשה להחמיר אין עושין אותם מתחלה ואין מהבהבין אותה באור ואין חותכים אותה לשנים אלו שלשה להקל שורין אותה בשמן וממעכין אותה ביד וחותכה באור לשני נירות.

פרק רביעי

א האוכל תאנים מערב יום טוב והותיר והעלן לראש הגג לעשותם גרוגרות לא יאכל מהם ביום טוב לפי שאינן מן המוכן האוכל ענבים מערב יום טוב והותיר והעלן לראש הגג לעשותם צמוקים לא יאכל מהם ביום טוב לפי שאינן מן המוכן סוכי תאנים ובהם תאנים מכבדות תמרה ובהם תמרה הכניסם לעצים אין אוכל מהם ביום טוב למאכל בהמה אוכל מהם ביום טוב מתחילים באוצר תחלה ומשילין פירות דרך ארובה ביום טוב אין משלשלין אותם דרך חלונות אבל מורידים אותם דרך סולמות . ארבע רשויות וארבע מצות הם האורג שני חוטים בין בבגדי קדש בין בבגדי הדיוט והכותב שתי אותיות בין בכתבי קדש בין בכתבי הדיוט בשבת חייב חטאת ביום טוב לוקה ארבעים והאורג חוט אחד בין בבגדי קדש בין בבגדי הדיוט והכותב אות אחת בין בכתבי הקדש בין

lo suo, neque pastori cum sua pera: R. Eliesar bar R. Ismael dicit: Pariter non licet ducere jumentum baculo in die festo. R. Eliesar dicit: Licet sumere festucam ad purificandum dentes suos; & sapientes dicunt: Non licet sumere nisi ex præsepe, quod in conspectu suo fuerit; dummodo ne incidat ad purificandum dentes suos; si incidat in Sabbatho, tenetur sacrificio pro peccato; si in die festo, vapulat quadraginta verberibus.

IX. R. Eliesar dicit: Licet colligere ex atrio, & incendere, dummodo ne coacervet: Et Rabi Simeon permittit; Etenim omnia quæ sunt in atrio, sunt ex præparato. Licet depilare caput, & pedes animalis, at non licet oblinere testa, & terra; at licet conterre igne; & non licet abradere caput, & pedes; Non licet tondere olus forfice, sed licet tondere origanum, & myricas: Licet accendere, & coquere in furno; Licet calefacere aquas in lebete æneo; at non licet accendere furnum ad coquendum in illo in principio: Et hæc dicta sunt de ellychnio, tria ad aggravandum, & tria ad allevandum: Hæc tria dicta sunt ad aggravandum; Non licet illud facere a principio, neque licet ustulare igne, neque licet in duo dividere: Hæc tria dicta sunt ad allevandum; Licet immergere in oleum, pariterque licet comprimere manu, & igne dividere in duo licia.

CAPUT IV.

I. Siquis comedat ficus a vespera diei festi, & reliquæ sint, & adducat in summitatem tecti, ut fiant caricæ, non poterit ex iis comedere in die festo, quia non sunt ex præparato. Si comedat uvas a vespera diei festi, & reliquæ sint, & adducat in summitatem tecti, ut fiant passæ, non poterit ex iis comedere in die festo, quia non sunt ex præparato. Ramos ficorum, in quibus sint ficus, ramos palmæ, in quibus sint dactyli, si introducat pro lignis, non poterit ex iis comedere in die festo, si pro cibo jumenti, poterit ex iis comedere in die festo. Licet incipere a principio in horreo, & demittere fructus per fenestram in die festo, at non licet demittere per fenestras, at licet demittere per scalas: Sunt quatuor potestates, & quatuor præcepta. Siquis texat duo fila tam in vestibus sacris, quam in vestibus vulgaribus, & si scribat duas literas sive in scripturis sanctis, sive in scripturis vulgaribus, & in Sab-

בכתבי הדיוט בשבת חייב חטאת ביום טוב לוקה ארבעים דברי רבי אליעזר וחכמים אומרים בין בשבת בין ביום טוב אין חייב אלא משום שבות.

ב לא עולים באילן ולא רוכבים על גבי בהמה ולא שטים על פני מים ולא מספקים ולא מטפחים ולא מרקדים ואלו הם משום רשות לא דנים ולא מקדשים ולא חולצים ולא מיבמין ואלו הם משום מצוה לא מקדישים ולא מעריכים ולא מחרימים ולא מגביהים תרומה ומעשרות כל אלו ביום טוב וקל וחומר בשבת ואין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד כולם שעשאום ישראל בין אנוסים בין שוגגים בין מזידים בין מוטעים מה שעשה עשוי בשבת ואין צריך לומר ביום טוב.

ג הבהמה והכלים כרגלי הבעלים המוסר בהמתו לבנו או לרועה הרי אלו כרגלי כלים המיוחדים לאחד מן שבבית הרי אלו כרגליו ושאינן מיוחדים למקום שכולם הולכים מהלך בצפון כרגלו משל זה בדרום כרגלו משל זה בצפון אם מצעו את התחום אל יזוז ממקומו חמור כרגלי חמר פרה כרגלי הרועה איבר בהמה כרגלי הרועה רבי דוסא אומר הלוקח בהמה מן הרועה אף על פי שלא הודיע עליה לרועה הרי היא כרגלי הרועה הלוקח בהמה מחברו מערב יום טוב כרגלי הלוקח ביום טוב כרגלי המוכר הלוקח בשר מן הטבח מערב יום טוב כרגלי הלוקח ביום טוב כרגלי המוכר.

ד השואל חלוק מחברו מערב יום טוב כרגלי השואל ביום טוב כרגלי המשאיל שנים ששאלו חלוק אחד לילך בו שחרית לבית המדרש ואחר לילך בו לסעודת הערב ביום טוב כרגלי המשאיל האשה ששאלה מחברתה תבלים מים ומלח מערב יום טוב כרגלי השואלת ביום טוב כרגלי המשאלת נתנתה לעיסתה הרי

Sabbatho, tenetur sacrificio pro peccato, & in die festo vapulat quadraginta verberibus: verba R. Eliefer; & sapientes dicunt: Tam in Sabbatho quam in die festo non tenetur nisi propter statutum scribarum.

II. Non licet adscendere in arborem, neque equitare super jumento, neque natare in superficie aquarum, neque complodere manus, neque percutere manu femur, neque saltare: Et hæc sunt ex arbitrio; Non judicant, neque disponsant, neque discalceant, neque ducunt jure affinitatis: Hæc sunt ex præcepto. Non sanctificant, neque æstimant, neque faciunt anathemata, non educunt separationem & decimas: Hæc omnia fieri licet in die festo, & multo magis in Sabbatho: Non est differentia inter diem festum, & Sabbathum nisi in cibo animarum duntaxat: Si hæc omnia faciant Israelitæ sive coacti, sive per ignorantiam, sive per contumaciam, sive per errorem, quod factum est factum est in Sabbatho, & non est necesse ut dicatur in die festo.

III. Bestia, & vasa sunt instar pedum dominorum: Siquis tradiderit bestias suas filio suo, aut pastori, ecce illi sunt ipsi ut ejus pedes: Vasa si destinata sint uni ex domesticis, ecce sunt sicut ejus pedes; si vero non fuerint destinata ad locum, in quo omnes incedunt; si incedat in aquilone, erit sicut pes domini; si in meridie, erit sicut pes domini; in aquilone, si in medio termini, se non movebit a loco suo; Asinus sicut pes agasonis, vacca sicut pedes pastoris, membrum bestiæ sicut pedes pastoris: R. Dusa dicit: Siquis emat bestiam a pastore, vel si non significaverit pastori, ecce erit sicut pedes pastoris; siquis emat bestiam a socio suo a vespera diei festi, erit sicut ejus pedes: Si emat in die festo, erit sicut pedes vendentis: Si emat carnem a lanione a vespera diei festi, erit sicut pedes ementis: Si in die festo, erit sicut pedes vendentis.

IV. Si mutuo petat subuculum a socio suo a vespera diei festi, ecce erit instar pedum illius, qui mutuo petit. Si mutuo petat in die festo, ecce erit instar pedum illius, qui mutuo dat: Si duo mutuo petant subuculam unam, ut alter eat mane in Academiam, & alter ad convivium vespera diei festi, erunt instar pedum illius, qui mutuo dat: Si mulier mutuo petat a socia sua condimenta a vespera diei festi, erit instar pedum mutuo petentis; Si in die festo, erit instar pedum mutuo dantis: Si dederit pro pasta, ecce erunt instar pe-

אלו כרגלי שתיהם רבי יהודה פוטר במים מפני שנבלעים בעיסה.

ה הגחלת כרגלי הבעלים והשלהבת בכל מקום חמשה דברים נאמרו בגחלת גחלת של הקדש מועלין בה גחלת של עבודה זרה אסורה שלהבת מותרת. המוציא גחלת לרשות הרבים חייב שלהבת פטור המודר הנאה מחברו אסור בגחלתו ומותר בשלהבתו מברכים על השלהבת ואין מברכים על הגחלת. בור של שני שבטים משלשל וממלא הימנו בשבת. בור שבין שני תחומים אין ממלאין ממנו בשבת אלא אם כן עשו לו מחיצה גבוה עשרה טפחים הנהרות ומעיינות המושכין הרי הם כרגלי כל אדם.

ו מי שהיו פירותיו בעיר אחרת ועירבו בני אנשי אותה העיר לבוא אצלו, לא יביאו לו מפירותיו אלא אם כן היו רגליו מעורבות לשם ואם יש שם אפוטרפוס מביאין על פי אפוטרופוס. מי שזימן אצלו אורחים לא יוליכו בידיהם מנות אלא אם כן זיכה לה' אחר במנותיהם מערב יום טוב מה הן מוצאים מבית המשתה חתיכה וגלוסקמא ומצה מחובלת רבן שמעון בן גמליאל אומר מקום שנהגו לחלק אגוזים וקליות יוליכו בנו ובתו הקטנים מוליכן עמו לבית האבל ולבית המשתה ולבית השמחה במקום שנהגו. לא יתן אדם ממנתו לבנו ובתו של בעל הבית משום איבה אין חפין ואין מתגררים ביום טוב ואין שפים בלי כסף בקרקחתין ואין מדיחין את הכלים בנתר ביום טוב אבל מדיחים אותם במלח ובמורסן בשבת ואין צריך לומר ביום טוב אלו הן מדבריות היוצאות בפסח ונכנסות ברביעה ביתות אלו שלנו בתוך התחום רבי אומר אלו ואלו היוצאות חוץ לתחום אף על פי שלא נכנסו לתוך התחום אלא משחשיכה מותר לשחוט מהם ביום טוב אלו הן מדבריות הרועות באפר לעולם.

pedum ambarum: R. Jehuda permittit in aquis, quia abſorbentur a paſta:

V. Pruna eſt inſtar pedes dominorum, & flamma in omni loco: Quinque rationes dictæ ſunt de pruna: In pruna ſanctitatis prævaricantur: At ex flamma utilitatem non percipiunt, neque prævaricantur: Pruna Idololatriæ interdicta eſt, & flamma eſt permiſſa: Siquis educat prunam in locum publicum, tenetur, ſi flammam, abſolvitur; Si voveat nullam utilitatem percipere a ſocio ſuo, interdicta ſibi eſt ejus pruna, & permiſſa eſt ejus flamma; Benedicunt ſuper flamma, at non benedicunt ſuper pruna: In puteum duarum tribuum licet demittere, atque ex eo implere in Sabbatho: Ex puteo, qui ſit inter duos terminos, non licet implere in Sabbatho niſi quando fecerint illi ſepimentum altum decem palmos: Fluvii, & fontes, qui fluunt, ſunt inſtar pedes hominis.

VI. Siquis habeat fructus ſuos in alia civitate, & mixturam fecerint cives iſtius civitatis, ut ad illum adducant; non adducunt illi de ejus fructibus, niſi quando ejus pedes mixturam ibi fecerint; ſi vero ibi fuerit procurator, adducent ex dicto procuratoris: Siquis apud ſe invitaverit hoſpites, non adducent manibus ſuis portiones, niſi quando fecerit, ut illis acquiſierint ibi portiones ſuas a veſpera die feſti: Quid educunt a ſympoſio? portionem, marſupium & corium, & placentam conditam: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Ubi ſolent dividere nuces, & toſta, adducent filium, & filiam ſuam ſecum deducet in convivium, & in ſympoſium, & in domum lætitiæ in loco, ubi ſolent: Non dabit homo de portione ſua filio & filiæ patrisfamilias propter inimicitiam: Non licet tegere, neque ſcalpere in die feſto, neque polire vaſa argentea cum arena, neque lavare vaſa cum nitro in die feſto. At licet abluere cum ſale, & conterere in Sabbatho, & non eſt neceſſe ut dicatur in die feſto. Hæ ſunt beſtiæ deſerti, quæ egrediuntur in Paſchate, & ingrediuntur in pluvia prima: Iſtæ ſunt domeſticæ, quæ pernoctant in termino. Rabi dicit: Tam illæ quam iſte egrediuntur extra terminum, vel ſi non ingrediantur intra terminum niſi poſt obortas tenebras, licet mactare in die feſto: Iſtæ ſunt beſtiæ deſerti, quæ in paſcuis ſemper paſcuntur.

TRA-

TRACTATUS DE DIE FESTO

Gemara Hieroſolymitana illuſtratus.

NUNC PRIMUM

A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א ביצה שנולדה ביום טוב בית שמאי אומרים תיאכל. ובית הלל אומרים לא תיאכל. בית שמאי שאור כזית וחמץ. ככותבת. ובית הלל אומרים זה וזה בכזית.

ב השוחט חיה ועוף ביום טוב בית שמאי אומרים יחפור בדקר ויכסה. ובית הלל אומרים לא ישחוט אלא אם כן היה לו עפר מוכן. ומודים שאם שחט שיחפור בדקר ויכסה שאפר הכירה מוכן.

ג בית שמאי אומרים אין מוליכין את הסולם משובך לשובך אבל מטהו מחלון לחלון ובית הלל מתירין׃ בית שמאי אומרים לא יטול אלא אם כן נענע מבעוד יום. ובית הלל אומרים עומד ואומר זה וזה אני נוטל.

ד זימן שחורים ומצא לבנים. לבנים ומצא שחורים שנים ומצא שלשה אסורין. שלשה ומצא שנים מותרין. בתוך הקן ומצא לפני הקן אסורין. ואם אין שם אלא הם הרי אילו מותרין.

ה בית שמאי אומרים אין נוטלין את העלי לקצב עליו בשר. ובית הלל מתירין. בית שמאי אומרים אין נותנים את העור לפני הדריסה ולא יגביהנו אלא אם כן יש עליו בשר. ובית הלל מתירין. בית שמאי אומרים אין מסלקין את התריסין ביום טוב. ובית הלל מתירין אף להחזיר.

ו בית שמאי אומרים אין מוציאין לא את הקטן ולא את הלולב ולא את ספר תורה לרשות הרבים. ובית הלל מתירין.

ז בית שמאי אומרים אין מוליכין חלה ומתנות לכהן ביום טוב בין שהורמו מאמש בין שהורמו מהיום. ובית

CAPUT PRIMUM.

I. OVum ſi naſcatur in die feſto: Schola Schammai dicit; Comedetur: Et ſchola Hillel dicit: Non comedetur. Schola Schammai dicit: Fermentum in quantitate olivæ, & fermentatum in quantitate dactyli: Schola Hillel dicit: Utrumque in quantitate olivæ.

II. Qui mactat feram, & volucrem in die feſto, ſchola Schammai dicit: Effodiet paxillo, & teget: Et ſchola Hillel dicit: Non mactabit, niſi quando ſibi fuerit pulvis præparatus; & conveniunt, ſi mactet, quod effodiat paxillo, & tegat, quia cinis furnuli eſt præparatus.

III. Schola Schammai dicit: Non deferunt ſcalam de columbario ad columbarium; ſed inclinare poterit de feneſtra ad feneſtram; & ſchola Hillel permittit. Schola Schammai dicit: Non ſumet, niſi eas moverit a die heſterna: Schola Hillel dicit: Stabit, & dicet: Hanc & illam ſumam.

IV. Si paraverit nigros, & inveniat albos; ſi albos, & invenerit nigros; ſi duos, & invenerit tres, vetiti ſunt; ſi tres & invenerit duos, liciti ſunt: Si intra nidum, & invenerit ante nidum, vetiti ſunt; ſi ibi non fuerint, niſi illi, ecce liciti ſunt.

V. Schola Schammai dicit: Non accipiunt piſtillum ad incidendum carnem: Schola Hillel permittit. Schola Schammai dicit: Non ponunt pellem in loco conculcationis, neque illud attollere licet, niſi in eo fuerit quantitas olivæ carnis. Schola Hillel permittit. Schola Schammai dicit: Non removent aſſeres die feſto: Et ſchola Hillel permittit vel reſtituere.

VI. Non educunt parvulum, neque palmam, neque librum legis in locum publicum: Schola Hillel permittit.

VII. Schola Schammai dicit: Non deferunt placentam, neque dona ad ſacerdotem die feſto, ſive ſeparata fuerint ab die heſterna, ſive ſeparata fuerint

הלל מתירין. אמרו בית שמאי גזירה שוה חלה ומתנות מתנה לכהן ותרומה מתנה לכהן בשם שאין מוליכין את התרומה כך לא יוליכו את המתנות. אמרו להם בית הלל אם אמרתם בתרומה שאינו זכאי בהרמתה. תאמר במתנות שזכאי בהרמתן:

ח בית שמאי אומרים תבלים נידוכין כדרכן במדוך של אבן והמלח במדוך של עץ.

ט הבורר קטנית ביום טוב בית שמאי אומרים בורר אוכל אוכל. ובית הלל אומרים בורר כדרכו בחיקו ובתמחוי אבל לא בטבלה ולא בנפה ולא בכברה. רבן גמליאל אומר אף מדיח ושולה.

י בית שמאי אומרים אין משלחין ביום טוב אלא מנות. ובית הלל אומרים משלחים בהמה חיה ועוף חיין ושחוטין משלחין יינות שמנים וסלתות אבל לא תבואה. רבי שמעון מתיר בתבואה.

יא משלחין כלים בין תפורין בין שאינן תפורין אף על פי שאין לצורך המועד אבל לא סנדל מסומר ולא מנעל שאינו תפור. רבי יהודה אומר אף לא מנעל לבן מפני שצריך אומן. זה הכלל כל שניאותין בו ביום טוב משלחין אותו.

סליק פירקא

הלכה א ביצה שנולדה ביום טוב כו'. מה טעמון דבית שמאי מוכנת היא על גב אמה. מה טעמון דבית הלל נעשית כמוקצה שיבש ולא ידע בו. אילו מוקצה שיבש ולא ידע בו שמא אינו אסור. והא תני השוחט את התרנגולת ומצא בה בצים אף על פי גמורות הרי אילו מותרות רבי חנניה ורבי מנא חד אמר לא דומה טעם אכילתה מבפנים לטעם אכילתה מבחוץ. וחורנה אמר שאינה נגמרת לאפרות עד שתצא לחוץ. מה הן בחלב נאמר אם היו מעורות לגידים אסורות ואם לאו מותרות. הכל מודים בביצה שיצא רובה מערב יום טוב שהיא נאכלת

rint eo ipso die: Schola Hillel permittit: Dixit illis schola Schammai: Decretum æquale est: Placenta, & dona sunt donum sacerdoti, & separatio est donum sacerdoti. Sicut non deferunt separationem, ita pariter non deferent dona. Respondit illis schola Hillel: Minime; si dixistis de separatione, quam separando non acquisivit, dices de donis, quæ separando acquisivit?

VIII. Schola Schammai dicit: Condimenta conteruntur pistillo ligneo, & sal in vase, & ligno ollæ: Schola Hillel dicit: Condimenta juxta institutum suum conteruntur pistillo lapideo, & sal pistillo ligneo.

IX. Qui purificat legumina die festo, schola Schammai dicit: Purificet cibum, & comedet: Et schola Hillel dicit: Purificabit juxta institutum suum in sinu suo, infundibulo, & catino, at non tabula, neque in subcerniculo, neque in cribro. Raban Gamaliel dicit: Etiam expellet, & rejiciet.

X. Schola Schammai dicit: Non mittunt die festo, nisi dona: Schola Hillel dicit: Mittunt animalia, & feras, & volucres, tam viva quam mactata. Mittunt vina, olea, & farinas. at non proventum: R. Simeon permittit proventum.

XI. Mittunt vestimenta sive consuta sive non consuta fuerint, vel si non fuerint propter necessitatem festi, at non sandalium clavatum, neque calceum, qui non sit consutus: R. Jehuda dicit: neque calceum album, quia artifice indiget: Hæc regula generalis est: Quacunque re utuntur, die festo eam mittunt.

Finis capitis.

CONstitutio I. Ovum, quod natum sit die festo &c. Quænam est ratio scholæ Schammai? Præparatum erat super matre sua: Quænam est ratio scholæ Hillel? Consideratur quasi destinatum, quod sit exsiccatam, & ignoret. Si destinatum sit, & sit exsiccatum, & ignorat, fortasse non erit vetitum: Atqui extat traditio: Si mactet gallinam, & in ea inveniat ova, vel si fuerint perfecta, ecce illa sunt permissa: R. Chanina, & R. Mena: Alter dicit: Non similis est sapor comestionis interioris sapori comestionis exterioris: Et alter dicit: Quod non sit perfectus, ut volare possit, nisi postquam foris egressus sit: Omnes conveniunt, si ovi major pars egressa fuerit a vespera diei festi,

ביום טוב. מה פליגין כשיצא מיעוטה בית שמאי אומרים תיאכל ובית הלל אומרים לא תיאכל. כשם שהיא אסורה לאכל כך היא אסורה לטלטל. נתערבה אחת במאה או אחת באלף כולן אסורות. מה כמאן דאמר ספק הכן אסור. ברם כמאן דאמר ספק הכן מותר מודה הוא הכא שהוא אסור. נשרין ספק מהיום נשרו ספק מאתמול נשרו. ברם הכא יש כאן אחת לאסור והיא מוכחת על כולם. אחרים אומרנם משם רבי לעזר תיאכל היא ואמה מהו תאכל היא ואמה. אם היתה אמה מוכנת לשחיטה תהא מותרת ואם לאו אסורה. ואין כל התרנגולים מוכנין לשחיטה אמר רבי בא תיאכל בהכינה של אמה. ענל שנולד ביום טוב מותר שהוא מתיר עצמו לשחיטה. רבי זעורה בעי מעתה מרברית תהא מותרת שהיא מתרת עצמה בשחיטה. חזר רבי זעורה ואמר ענל מאתמול הוא נומר. ברם הכא בו ביום ננמרה בו ביום נולרה. אמר רבי בא אתייא כמאן ראמר הבהמה יולרת לחרשים מקוטעין. ברם כמאן ראמר בהמה יולרת לחרשים מסויימין. הגע עצמך שסיים אימתי עלה עליה זכר. גוזל שנולר ביום טוב מותר שהוא מתיר עצמו בשחיטה לא כן תני בצים שריקימו גוזלים שלא חעלו עליהם כנפים אסורים משום שקץ. ואין לוקין עליהם משום נבילה. ואמר רבי חני ואפילו שחטן. אמר רבי אבון תיפתר כאילין רנפקין וכנפיהון עליהון. רבי אבהו בשם רבי יוסה בי רבי חנינה שאל כל שתשמישו ביום מוליר ביום. בלילה מוליר בלילה. התיבון הרי התרנגולת הרי אין תשמישה אלא ביום והיא יולרת בין ביום בין בלילה. אמר רבי אבון שנייא היא שכן היא יולרת בלא זכר. רבי זעורא בשם נירול ענל שנולר מן הטרפה ביום טוב מותר נעשה ברבר מוכן טמון ברבר שאינו מוכן. המן חנינן ביצה נבילה

sti, quod possit comedi in die festo: In quo dissentiunt? Quando minor pars egressa fuerit: Schola Schammai dicit: Comedetur: & schola Hillel dicit: Non comedetur: Sicut est vetitum comedere, ita pariter est vetitum transferre: Si unum cum centum, aut unum cum mille commisceatur, omnia sunt vetita: Si juxta mentem illius qui dicit: Dubium præparati est interdictum: Profecto juxta mentem illius qui dicit: Dubium præparati est permissum; fatetur ipse quoque hoc loco quod sit interdictum. Decidua, si dubium fuerit utrum hodie, an heri deciderint: Profecto hoc loco est in iis unum ad prohibendum, & ipsum probabit de omnibus: Alii dicunt nomine R. Eliezer; Comedetur ipse, & ejus mater: Quid comedetur ipse, & ejus mater? Si fuerit ejus mater præparata ad mactationem, erit permissa, si minus erit prohibita; Et omnes gallinæ non sunt præparatæ ad mactationem. Dicit R. Ba: Comedetur in præparatione matris suæ: Si vitulus nascatur in die festo, permissus est, quia permittit seipsum mactatione. R. Zehera quæsivit; Hinc fera licita erit, quia permittit seipsam mactatione: Caprea licita erit, quia permittit seipsam mactatione: Iterum dixit R. Zehera: Vitulus hesternus erit perfectus: Profecto hoc loco eo die perficitur, quo nascitur: Dicit R. Ba: adducitur juxta mentem illius, qui dicit; Jumentum generet mensibus imperfectis. Profecto hoc loco juxta mentem illius, qui dicit; Jumentum generat mensibus integris: Considera, quod sint perfecti ab eo tempore, quod super illud adscendit masculus: Si pullus nascatur in die festo, est licitus, quia permittit seipsum mactatione; Non ita extat traditio: Ova si fuerint figurata, pulli, super quos non adscenderint alæ, sunt prohibiti, nomine abominandi. At in iis non vapulant, nomine cadaveris: Et dicit R. Haggæus; vel si eos mactaverit: Dicit R. Abon: Potest exponi de iis, qui prodeant, & in iis sint eorum alæ. R. Abau nomine R. Jose discipuli R. Chanina quæsivit: Qui concumbit interdiu, interdiu generat; qui noctu, noctu generat. Responderunt: Ecce gallina, ecce non concumbit nisi interdiu, at generat tam interdiu quam noctu: Dicit R. Abuna: Diversum est: Quia generat sine masculo: R. Zehera nomine Ghidol: Si vitulus nascatur ex discerpto in die festo est licitus, consideratur quasi res præparata recondita in re, quæ non sit præparata. Ibi legimus:

אם יש בה כיוצא בה נמכרת בשוק מותרת ואם לאו אסורה כרברי בית שמא ובית הלל אוסרין . מה טעמא דבית שמאי נמורה הייתה ער שלא תתנבל . מעתה אפילו אין כיוצא בה נמכרת בשוק תהא מותרת . אם אומר את כן נמצאת מתיר שלל של בצים . ובית שמאי כמשנה הראשונה . ובית הלל כמשנה האחרונה דאמר רבי חייה בשם רבי יוחנן בראשונה היו אומרים אין מעמידין לא בקיבת הנבלה ולא בקיבת הגוי . חזרו לומר מעמידין בקיבת הנבילה ואין מעמידין בקיבת הגוי . רבי יוסי בי רבי בון אמר שמואל בר אבא בעי מה כרבי אליעזר דרבי ליעזר אמר סתם מחשבת נכרי לעבורה זרה . רבי יסה בשם רבי יוחנן הכין בראשונה היו אומרים אין מעמידים לא בקיבת הנבילה ולא בקיבת הגוי . חזרו לומר מעמידים בין בקיבת הנבילה בין בקיבת הגוי . אמר רבי יוסי לשון מתניתא מסייעה לרבי חייא בר בא קיבת תנכרי וקיבת הנבילה אסורה כמשנה הראשונה . וטריפה שינקה מן הכשירה קיבתה מותרת כמשנה אחרונה . ואפילו דיסברון בית שמאי כבית הלל כמשנה האחרונה . ביצה נידולי גופה . קיבה ממקום אחר באת . ואתיא כהיא דאמר רבי יוסה בי רבי בון בשם רבי יותנן מעשה בבניו של יהודה בן שמועיי שביקעו להם זאבים יותר משלש מאות צאן ובא מעשה לפני חכמים והתירו קיבותיהם . אמרו ביצה נידולי גופה . קיבה ממקום אחר באת . נולדה ביום טוב תיאכל בשבת . בשבת תיאכל ביום טוב . רבי יהודה אמר משם רבי ליעזר היא המחלוקת בית שמאי אומרים תיאכל . ובית הלל אומרים לא תיאכל . רבי חנינה הורי לציפוראיי בספחי חרדל ובביצה כרבי יודה . עאל רבי יוחנן ודרש להון כרבנן דהכא וכרבנן דתמן . רבי אבא בר זמינא בשם רבי יוצדק מן קומי אילין תרתין מילייא נחת רבי יוחנן מן ציפורין לטיבריא . אמר מה איתיתון

mus : Si ovum fiat cadaver, si illi simile vendatur in foro, erit licitum, si minus erit interdictum juxta verba Scholæ Schammai ; At schola Hillel prohibet ; Quænam est ratio scholæ Schammai : Perfectum erat, priusquam fieret cadaver : Hinc vel si illi simile non vendatur in foro, erit licitum ; Si ita dicas, deprehendetur, quod permittas embryonem ovorum. Et schola Schammai juxta Misnam priorem, & schola Hillel juxta Misnam posteriorem : Etenim dicit R. Chijah nomine R. Jochanan : In priori dicunt : Non conglutinant coagulo cadaveris, neque coagulo gentilis : Iterum dixerunt : Licet conglutinare coagulo cadaveris, at non coagulo gentilis : R. Jose discipulus R. Bon dicit : Samuel bar Aba quæsivit ; quid juxta mentem R. Elieser? Etenim Rabi Elieser dicit : Absolute intentio alieni est pro Idololatria : R. Jose nomine R. Jochanan : Sic juxta priorem dicunt ; Non conglutinant coagulo cadaveris, neque coagulo gentilis : Iterum dixerunt : Licet conglutinare tam coagulo cadaveris, quam coagulo gentilis : Dicit R. Jose : Sensus Misnæ favet τῷ Rabi Chijah bar Ba : Coagulum alieni, & coagulum cadaveris est interdictum juxta Misnam priorem : Si legitima lactet est discerpta, ejus coagulum erit interdictum juxta Misnam priorem : Si discerpta lactet ex legitima, ejus coagulum erit licitum juxta Misnam posteriorem : Vel si consentiat schola Schammai cum schola Hillel juxta Misnam posteriorem : ovum crescit in corpore. Coagulum ex alio loco venit : Et adducitur juxta illud, quod dicit R. Jose discipulus R. Bon nomine R. Jochanan : Narratur de filiis Jehuda ben Schemoai ; quid disciderint sibi lupi plusquam 300. oves ; & adductum fuit factum coram sapientibus, & permiserunt earum coagula ; Dixerunt ; Ovum crescit in corpore : coagulum ex alio loco adducitur ; Si nascatur in die festo, comedetur in Sabbatho, si in Sabbatho comedetur in die festo. R. Jehuda dicit nomine Rabi Elieser : Est dissensio : Schola Schammai dicit : Comedetur : Et schola Hillel dicit : Non comedetur : R. Chanina docuit Tsipporienses de sponte natis Sinapis, & de ovo juxta mentem R. Jehuda : Adscendens R. Jochanan exposuit illis juxta mentem sapientum hoc loco, pariterque juxta mentem sapientum eo loco. R. Aba bar Zamina nomine Rabi Josadak : postquam statuerunt hæc duo, descendit R. Jochanan ex Tsippori Tiberiadem ; dixit : Quid adduxerunt

לי ההן סבא דאנא שרי והוא אסר . ואסר
והוא שרי . אמר רבי בא אתא עובדא
קומי רבי יסא ובעא מיעבד כרבי יוחנן
כד שמע דרב ורבי חנינה תרויהון פליגין
שרע מינה . דאיתפלגון שירי פתילה שירי
מדורה שירי שמן שכבו בשבת מהו
להדליקם ביום טוב רב ורבי חנינה תריהון
אמרין אסור . ורבי יוחנן אמר מותר . אמר
רבי מנא קומי רבי יודן מה אפכן לה
פתילה גבי ביצה . אמר ליה מן מה דאנן
חמיי רבנן מרמיי לה הדא אמרה היא
הדא היא הדא . משם ארבעה זקנים
אמרו הנאכל עירובו בראשון הרי הוא
כבני עירו בשני . רב חונה בשם רב הלכה
כארבעה זקנים . רב חסדא בעי מחלפה
שיטתיה דרב תמן הוא עבד לה שתי
קדושות . והכא הוא עבד לה קדושה
אחת. דאיתפלגון שירי פתילה שירי מדורה
שירי שמן שכבו בשבת מהו להדליקם ביום
טוב. רב ורבי חנינה תריהון אמרין אסור .
ורבי יוחנן אמר מותר . אמר רבי מנא
קומי רבי יודן מה אפכן לה פתילה גבי
ביצה . אמר ליה מן מה דאנן חמיי רבנן
מרמיי לה הדא אמרה היא הרא היא
הרא. הכל מודים בנשרים שהם אסורים.
רבי בון בר חייה בעא קומי רבי זעורה
מה בין נשרים מה בין בצים. אילו נשרים
באימותיהם שמא אינן אסורים . אילו
בצים באימותיהן שמא אינן מותרות .
מעתה נולדה ביום טוב לא תיאכל בשבת
בשבת לא תיאכל ביום טוב . אמר ליה
וכיני לא דייך שהחמרתה עליה שאם
נולדה ביום טוב לא תיאכל ביום טוב.
בשבת לא תיאכל בשבת . אלא שאת
מבקש להחמיר עליה שאם נולדה ביום
טוב לא תיאכל בשבת. בשבת לא תיאכל
ביום טוב . רבי ירמיה בעי עיטורי סוכה
מה הן. חזר רבי ירמיה ואמר כל שבעה
הם בטילים על גב סוכה . מיכן והילך
קדושת יום טוב עליהן . מה אתא מישאל.

ad me hunc senem; quod ego permitto, ipse prohibet, & quod ego prohibeo, ipse permittit? Dicit R. Ba: Adductum fuit factum coram R. Isa; & voluit ut fieret juxta mentem R. Jochanan: Quando audivit Rab, & Rabi Chanina, ambo dissenserunt; ex hac opinione se removit. Etenim objiciunt: Reliquiis ellynchis, reliquiis pyræ, quæ extinctæ fuerint in Sabbatho, non accendunt in die festo? Rab, & R. Chanina ambo dicunt, quod sit interdictum, & R. Jochanan dicit, quod sit licitum: Dixit R. Mena coram R. Jodan: Quid si invertat ellynchium super ovo? Respondit ex eo quod vidimus sapientes, quod alterum alteri assimilarent, dixerunt tam hoc quam illud. Nomine quatuor seniorum dixerunt: Siquis comedat mixturam suam in primo, ecce considerabitur sicut filii civitatis suæ in secundo. R. Huna nomine Rab: Constitutio juxta mentem quatuor seniorum. R. Chasda dicit: Diversa est sententia Rab: Etenim ibi considerat duas sanctitates, & hoc loco considerat unam sanctitatem: Etenim dissentiunt: Reliquiis ellychnii, reliquiis pyræ, & reliquiis olei, quæ extinctæ fuerint in Sabbatho, num accendunt in die festo? Rab, & R. Chanina ambo dicunt, quod sit prohibitum; & R. Jochanan dicit, quod sit licitum: Dixit R. Mena coram R. Jodan: Num invertet ellychnium super ovo? Respondit ex eo, quod vidimus sapientes quod alterum alteri assimilarent; & dixerunt tam hoc quam illud. Omnes conveniunt, quod decidua sint interdicta: R. Isa quæsivit coram Rabi Zehera; Quænam est differentia inter decidua, & ovum? Decidua in matribus suis fortasse erunt prohibita; & ova in eorum matribus fortasse erunt licita: Hinc si nascatur in die festo, non comedetur in Sabbatho; si in Sabbatho non comedetur in die festo. Dixit illi: Si ita est; Non satis est tibi, quod super eo aggravaveris? Si nascatur in die festo, non comedetur in die festo; si in Sabbatho, non comedetur in Sabbatho; At quia quæsisti, ut super illo aggravares; si nascatur in die festo, non comedetur in Sabbatho, si in Sabbatho, non comedetur in die festo. R. Hieremias quæsivit: Coronæ tabernaculi quid sunt? Iterum dixit: Toto septiduo abolebantur super tabernaculo: Hinc & ulterius, in præparatione sua sunt. Dicit R. Jose: Toto septiduo sanctitas tabernaculi super ea: Hinc & ulterius sanctitas diei festi cadit super ea: Quid venit ad inquirendum? Si dies

יום טוב שחל להיות ערב שבת כמאן דאמר שתי קדושות הן.

הלכה ב רבי זריקן בשם רבי יוסי בן חנינה לא שנו אלא לביעורו הא לאכילה כזית . רבי אבהו בשם רבי יוחנן בין לביעורו בין לאכילה כזית . קם רבי מנא עם רבי חזקיה אמר ליה מן הן שמע רב הדא מילתא. אמר ליה מן רבי אבהו . אמר ליה ואוף ואנן אמרין רבי אבהו בשם רבי יוחנן בין לביעורו בין לאכילה כזית . די לא כן ניתני שלשים ושבע כריתות בתורה.

הלכה ג רבי חייה בשם רבי יוחנן המבשל נבילה ביום טוב אינו לוקה שהותר מכלל בישול ביום טוב. רבי שמעון בן לקיש אמר לוקה שלא הותר מכלל בישול אלא לאכילה בלבד. התיב רבי בא בר ממל על הדא דרבי יוחנן מעתה החורש ביום טוב אינו לוקה שהותר מכלל חרישה ביום טוב . רבי יוסה בשם רבי אילא לא הותרה חרישה כדרכה . רבי שמי אמר קומי רבי יוסה רבי אחא בשם רבי אילא דרבי שמעון היא דרבי שמעון אמר עד שיהא לו צורך בגופו של דבר . קם רבי יוסי עם רבי אחא אמר ליה אתה אמרתה הדא מילתא . לא כן אמר רבי יוחנן דברי רבי מאיר עשרים וארבעה דברים מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל וזה אחד מהם נאמר עשרים ושלשה אלא רבי מאיר ורבי שמעון שניהם אמרו דבר אחד . לא כן סברנן מימר רבי יוסה ורבי שמעון שניהם אמרו דבר אחד. נימר רבי מאיר ורבי יוסה ורבי שמעון שלשתם אמרו דבר אחד . אלא מילין דצריכן לרבנן פשיטן לכון . פשיטן לרבנן צריכן לכון . קצר לצורך עשבים חייב משום קוצר ואינו חייב משום שהוא מייפה את הקרקע. לא צורכא די לא. קצר לייפות את הקרקע מהו שיהא חייב משם קוצר . ומשם שהוא מייפה את הקרקע ואפילו תימר דרבי שמעון היא . ברם כרבנן מכל מקום הרי חרש ומכל מקום הרי קצר. אמר רבי מנא מיליהון דרבנן מסייען לרבי יוסי רבי דאמר רבי חייה בשם רבי יוחנן דג שסחטו אם לגופו פטור . אם

dies festus incidat in vesperam Sabbathi, juxta mentem illius, qui dicit: Duæ sanctitates sunt:

Constitutio II. R. Serichan nomine R. Jose ben Chanina: Non differunt nisi de remotione; at respectu comestionis in quantitate olivæ. R. Abau nomine R. Jochanan; tam in remotione, quam in comestione in quantitate olivæ: Surgens R. Mena cum R. Ezekia, dixit illi: A quo hoc audiit Rab? Respondit: A R. Abau: Dixit: Nos quoque dicimus: R. Abau nomine Rabi Jochanan tam in remotione quam in comestione in quantitate olivæ. Nonne ita traditio est: Novem & triginta excidia sunt in lege?

Constitutio III. R. Chijah nomine R. Jochanan: Si coquat cadaver in die festo, non vapulabit; quia coctio permissa est ab suo genere in die festo. R. Simeon ben Lakisch dicit: Vapulabit, quia coctio non est permissa ab suo genere nisi ratione comestionis duntaxat. Respondit R. Ba bar Mimal ad id quod dixit R. Jochanan: Hinc arans in die festo non vapulabit, quia aratio permissa est ab suo genere in die festo. R. Jose nomine R. Ela: Non est permissa aratio, quæ facta sit juxta institutum suum. R. Same dixit coram R. Acha nomine R. Ela: Hæc est sententia R. Simeon; Etenim R. Simeon dicit: Donec illi sit necesse in ipsa re: Surgens R. Jose cum R. Acha dixit: Tu hoc dicis? Non ita dicit R. Jochanan; verba R. Meir: Quatuor & viginti res ex allevationibus scholæ Schammai, & ex aggravationibus scholæ Hillel; & hæc est una ex illis. Non ita dicendum putant: R. Jose & R. Simeon unum idemque dicunt: Dicemus: R. Meir, & R. Jose, & R. Simeon, tres omnes unum idemque dicunt. At quæ sunt necessaria sapientibus, perspicua sunt vobis: Quæ sunt perspicua sapientibus, sunt vobis necessaria: Si metat at utilitatem percipiat ex herbis, tenetur nomine metentis; at non tenetur, eo quod expoliat solum: Non est necesse: Si metat ad expoliandum solum, quid? Num tenetur nomine metentis? Et propterea quod expoliat solum; vel si dicas, quod hæc sit opinio R. Simeonis. Profecto juxta mentem sapientum nihilominus erit aratio, & nihilominus erit demessio. Dicit R. Mena: Verba sapientum favent τῷ R. Jose. Rabi dicit: Rabi Chijah nomine R. Jochanan: Quando comprimit piscem si propter ejus corpus, absolvitur; si ad exprimendum jusculum, ec-

להוציא ציר הרי זה חייב . ואפילו תימר
דרבי שמעון היא . ברם כרבנן מכל מקום
הרי סחט ומכל מקום הרי הוציא ציר. רב
אבון בשם רבנן דתמן זאת אומרת שאין
אפר הכירה מוכן אלא למצוה . אמר רבי
מנא בשלא הכינו . אבל אם הכינו מכסין
בו ומצוה. ואתייא כהיא דאמר רבי שמי
ררש רבי אחא בשם רב יהודה הכינו
למצוה מכסין בו מצוה . צואה מכסין בה
צואה מצוה . רבי יוסה בי רבי בון אמר
איתפלגון רב זירא ורבי אבא בר יוסף חד
אמר יש הכן לצואה . וחורנה אמר אין
הכן לצואה . מתיב מאן דאמר אין הכן
למאן דאמר יש הכן ויכסה בו את הכוי .
אמר ליה כוי דרך בני אדם לטעות בו .
צואה אין דרך בני אדם לטעות בה. אמר
ליה אם אומר את כן אף הוא חופר
בדקר ומכסה . ותני כן הביא עפר לטוח
את גגו סיד לסור את ביתו מכסין בו .
אית תניי תני אין מכסין . רבי יוסה בי
רבי בון בשם רב חסדא מאן דאמר מכסין
לשעבר . מאן דאמר אין מכסין בבא
לישאל בתחילה . תני רבי יוסי אומר כוי
אין מכסין את דמו מפני שהוא ספק .
מה אם מילה שוודייה דוחת את השבת ,
אין ספיקה דוחה את יום טוב. כיסוי הדם
שאין וודייוו דוחה את השבת דין הוא שלא
ידחה ספיקו את יום טוב . ומותר לשחוט
בשבת . רבי יוסה בי רבי בון בשם רבי
יוחנן בשוחט להולה. אמרו לו והרי שופר
שבגבולים יוכיח שאין וודייו דוחה שבת
והרי ספיקו דוחה יום טוב . מה ספק יש
שם . יום חול הוא יתקע יום טוב הוא
יתקע . רבי חנינה בשם רבי אחא
באנדרונינס שתקע . ותני כן אנדרונינס
מוציא את מינו ואינו מוציא את שאינו
מינו . טומטום אינו מוציא לא את מינו
ולא את שאינו מינו. רבי יוסי בעי אם
באנדרונינס שתקע כדא דתני אין לו
תשובה. אמר רבי אבין זה אחד מארבעה
דברים שהיה רבי חייה הגדול אומר אין

ce iste tenetur: Vel si dicas, quod hæc sit opinio R. Simeonis: Profecto juxta mentem sapientum nihilominus erit compressio, nihilominus erit expressio jusculi: R. Abon nomine sapientum: Quod ibi dicas; cinis furnuli non est præparatus nisi ad præceptum: Dicit R. Mena: Quando sit sine intentione; At si fuerit intentio, eo tegunt: Et præceptum est: Et adducitur juxta id, quod dicit R. Same: Exponit R. Acha nomine R. Jehuda; Si ejus intentio sit ad præceptum eo tegunt ex præcepto: Sordibus potest tegi: Sordes ex præcepto. R. Jose discipulus R. Bon dicit: Contendunt R. Sira, & R. Aba bar Joseph: Est præparatio ad sordes, & alter dicit: Non est præparatio ad sordes: Respondit qui dicit: Est præparatio ad sordes: Et eo tegit Cavi: Dixit illi: Solent homines errare in Cavi: At non solent homines errare in sordibus: Respondit: Si ita dicas, ipse quoque effodiet paxillo, & teget: Atqui ita extat traditio: Si adducat pulverem ad oblinendum tectum suum, calcem ad incrustandum domum suam, eo tegunt: Est qui docet: Non tegunt: R. Jose discipulus R. Bon nomine R. Chasda: Qui dicit: Tegunt: Intelligitur pro tempore præterito: Qui dicit: Non tegunt: Intelligitur, quando venit ad inquirendum in principio. Traditio: Rabi Jose dicit: Non tegunt sanguinem Cavi, quia est dubium: Si in circumcisione, cujus certitudo pellit Sabbathum, ejus dubium non pellit diem festum; in tectione sanguinis cujus certitudo non pellit Sabbathum, æquum erit ut ejus dubium non pellat diem festum. Licetne mactare in Sabbatho? R. Jose dicit absolute: R. Jose discipulus R. Bon nomine R. Jochanan: Si mactet pro ægroto: Dixerunt illi: Ecce cornu quod est in terminis, probet, cujus non certitudo pellit Sabbathum, ecce ejus dubium pellit diem festum: Quodnam dubium ibi est? Die profesto ipse clanget, & die festo ipse clanget. Rabi Chanina nomine R. Acha: Agitur de Androgyno, qui clangat: Atqui ita extat traditio: Si Androgynus clangat, liberat eos, qui sunt de sua specie, at non liberat eos, qui non sunt de sua specie: Obstructus non liberat eos qui sunt de sua specie, neque eos, qui non sunt de sua specie: R. Jose quæsivit: Si in Androgyno qui clangit; sicut extat traditio: Non est illi responsum. Dicit R. Abin: Hoc est unum ex quatuor, de quibus dicebat R. Chijah magnus, non est responsum. At respondit

Rabi

להם תשובה והשיב רבי לעזר בנו של רבי לעזר הקפר מה אם מילה שאין ספיקה רוחה את יום טוב . וודייה דוחה את לילי יום טוב . תאמר בכיסוי הדם שוודייו דוחה את לילי יום טוב . הואיל וודייו דוחה את לילי יום טוב דין שידחה ספיקו את יום טוב . וקמת כמה דצרכת לרבנן קדמאיי וקשת בידיהון כן צרכת לרבנן אחרא וקשת בידיהון . על דעתיה דרבי אחא אנדרוגינס מוציא את מינו בתחילה . על דעתיה דרבי יוסה לשעבר . ומודים שאם שחט שיחפור בדקר ויכסה שאפר הכירה מוכן . הדא דאת אמר באפר שהוסק מערב יום טוב אבל באפר שהוסק ביום טוב לא . במה דברים אמורים בשלא שחט . אבל אם שחט מוטב שיטול מאפר שהוסק ביום טוב ואל יחפור בדקר ויכסה . חברייא אמרין שמצות עשה דוחה למצוה בלא תעשה . על דעתיה דרבי יונה דו אמר מצות עשה דוחה למצוה בלא תעשה אף על פי שאינה כתובה בצירה ניחא . על דעתיה דרבי יוסי דו אמר הואיל ואין מצות עשה דוחה בלא תעשה אלא אם כן היתה כתובה בצירה . מכיון שהתחיל במצוה אומר לו מרק . רבי זעורה בעי קערה שחקקה קוף מהו . רבי יוסי בי רבי בון אמר איתפלגון רבי זעורה ורב המנונא חד אמר אסור . וחרנה אמר מותר . מאן דאמר אסור נעשה במוקצה שיבש ולא ידע בו . מאן דאמר מותר נעשה בטבל שתיקנו שוגג . מאן דאמר מותר מהו לשתמש על גב מקומה . כך אנו אומרים אסור לתשמש על גבי קרקע .

הלכה ד יהודה ברבי חייה נפק לברא שאלון ליה סולם של עלייה מהו אמר לון שרי כד דאתא גבי אבוה אמר ליה מה מעשה בא לידיך . אמר היתרתי להם סולם של עלייה . ואקים תניי קומוי ותנא במה דברים אמורים בסולם של שובך אבל בסולם של עלייה אסור . מה בין סולם של שובך . מה בין סולם של עלייה . אמר רבי יעקב בר אחא סולם של שובך אם עשה הוא מלאכתו מאתמול

Rabi Eliеser bar R. Eliеser Akephar: Si in circumcisione, cujus dubium non pellit diem festum, ejus certitudo pellit noctes diei festi, dices de tectione sanguinis, cujus certitudo pellit noctes diei festi? Quoniam ejus certitudo pellit noctes diei festi, erit æquum, ut ejus dubium pellat diem festum: Et confirmatur juxta id quod necesse est est sapientibus prioribus, & objecta in eorum manibus, & similiter necesse est sapientibus posterioribus, & difficultas adhuc est in eorum manibus: Ex mente R. Acha: Androgynus liberat eos, qui sunt de sua specie in principio: Ex mente R. Jose pro tempore præterito: Et conveniunt, quod si mactet, effodiat paxillo, & tegat, quia cinis furnuli est præparatus: Quod dicis, intelligendum est de cinere, quem combusserit a vespera diei festi; At non cinere, quem combusserit in die festo. De quo hæc dicta sunt? Quando non mactet: At si mactet; melius est ut sumat de cinere, quem combusserit in die festo, at non effodiet paxillo, ut tegat. Socii dicunt, quod præceptum affirmativum pellat negativum. Ex mente R. Jona hoc dicit: Præceptum affirmativum pellit negativum; Vel si non sit scriptum in ejus latere; recte se habet: Ex mente R. Jose hoc dicit: Quoniam præceptum affirmativum non pellit negativum; Si ita est, scribatur in ejus latere: Postquam incepit in præcepto; dic illi: Perfice. R. Zehera quæsivit; si scutellam perfoderit simia, quid? R. Jose discipulus Rabi Bon dicit: Contendunt R. Zehera, & R. Amenuna; alter dicit: Est vetitum; & alter dicit: Est licitum: Qui dicit esse vetitum, consideratur quasi destinatum, quod sit exsiccatum, & ignorat. Qui dicit esse vetitum, consideratur quasi aboleverit, quod præparavit per errorem: Qui dicit licitum; quid? nam uti poterit super ejus loco? Sic nos dicimus: Vetitum est, ut utatur super solo.

Constitutio IV. Jehuda egressus est foris; quæsierunt ab eo: Scala cœnaculi quid? Respondit: Permissa est: Quando venit ad patrem suum, dixit illi: Quod factum venit in manum tuam? Respondit: Permisi illis scalam cœnaculi: Et confirmavit traditionem coram eo, & docuit: Quam multa dicta sunt de scala columbarii! At in scala cœnaculi est vetitum: Quænam est differentia inter scalam columbarii & scalam cœnaculi? Dicit R. Jacob bar Acha: Si in scala columbarii faciat opus suum die hesterna gradus infirmi

כחישין הן . סולם של עלייה יכול הוא
לעשות מלאכתו מאתמול . אמר רבי יוסה
בי רבי בון סולם של שובך יכול הוא
לעמוד עליו ולעשות מלאכתו . סולם של
עלייה אינו יכול לעמוד עליו ולעשות
מלאכתו . סולם של שובך שהוא עולה בו
לעלייה . סולם של עלייה שהוא עולה בו
לשובך. בית שמאי אומרים לא יטול אלא
אם כן ניענע מבעוד יום . מחלפה שיטתון
דבית שמאי דתנינן תמן ועוד אמר רבי
אליעזר עומד הוא אדם על המוקצה ערב
שבת בשביעית ואומר מיכן אני אוכל
למחר. ורבי ליעזר לאו שמאי הוא . חומר
הוא בדבר שיש בו רוח חיים . בית הלל
אומרים עומד ואומר זה וזה אני נוטל .
מחלפה שיטתון דרבנן דתנינן תמן וחכמים
אומרים עד שירשום ויאמר מכאן ועד כאן
והכא אינון אמרין הכן . עוד אינון אית
להון חומר הוא בדבר שיש בו רוח חיים.
אמר רבי יוסי בי רבי בון לוי מקש על
שובכיה ואמר יזכה לי שובכי למחר.
הלכה ה מתניתא דרבי דתני
מאתים ומצא מנה מנה מונח ומנה נוטל
דברי רבי . וחכמים אומרים חולים . תמן
תנינן האומר לבנו מעשר שני בזוית זו
ומצא בזוית אחרת הרי אילו חולים . רבי
יעקב בר אחא בשם רבי יסא דרבי היא
דתני מאתים ומצא מנה מנה מונח ומנה
נוטל דברי רבי . וחכמים אומרים חולים.
הוי ואמר דברי הכל היא שנייא בגוזלים
שדרכן לפרוח . והא תנא רבי חלפתא
בר שאול הוא הדבר בגוזלים הוא הדבר
בביצים . הוי דרבי היא . אמר רבי יוסה
תמן אביו הניח . ובנו מצא . ברם הכא
הוא מניח הוא מצא . רבי בא בר כהן
אמר קומי רבי יסה בשם רבי אחא הורי
רבי בא בר זבדא במעשר שני כרדא
דרבי . אמר רבי יודן הדא דאת אמר
כשהיו שם שתי קינים אבל אם אין שם
אלא קן אחד לא בדא. והא תנינן אם
אין שם אלא הן הרי אילו מותרים. אמר
רבי יוסה בר בון בשאין שם אלא גוזל
אחד בלבד . קן אחת שחורים בלבד.
שמואל אמר המלהם את התריסין ביום

mi facti sunt : In ſcala cœnaculi poterit facere opus ſuum die heſterna. Dicit R. Joſe diſcipulus R. Bon : In ſcala columbarii poterit conſiſtere, & in ea facere opus ; At in ſcala cœnaculi non poterit conſiſtere, & in ea facere opus: Scala columbarii qua adſcendit in cœnaculum; Scala cœnaculi, qua adſcendit in columbarium. Schola Schammai dicit: Non ſumet niſi moverit dum adhuc eſt dies : Diverſa eſt ſententia ſcholæ Schammai. Etenim ibi legimus: Et præterea dicit R. Elieſer : Conſiſtit homo ſuper præparato veſpera Sabbathi in ſeptimo, & dicet : Hinc ego comedam die craſtina : Et R. Elieſer : Non eſt hoc juxta mentem Schammai. Gravior eſt conditio in quo ſit ſpiritus vitæ : De quo hæc dicta ſunt ? Conſiſtit, & dicet : Hanc & illam ſumam : Diverſa eſt ſententia ſapientum : Etenim ibi legimus: Et ſapientes dicunt ; Donec deſignet, & dicat : Ex hoc uſque ad illum locum . Et hic non ita dicimus: Præterea juxta eorum mentem non eſt gravior conditio in eo, in quo ſit ſpiritus vitæ : Dicit R. Joſe diſcipulus R. Bon : Levi inquirit de columbario, & dicit: Acquiram mihi columbarium in diem craſtinam.

Conſtitutio V. Miſna Rabi : Etenim extat traditio: 200. & inveniat minam, minam reponet, & minam ſumet ; verba Rabi . Et ſapientes dicunt profana : Ibi legimus: Si dicat filio ſuo : Decima ſecunda eſt in hoc angulo, & inveniat in alio angulo; Ecce iſta ſunt profana . R. Jacob bar Acha nomine R. Iſa : Hæc eſt ſententia Rabi : 200. & inveniat minam, minam reponet, & minam ſumet; verba Rabi : Et ſapientes dicunt : Sunt profana . Iterum dicit : Omnium conſenſu eſt, quod ſit diverſum in pullis, qui ſolent avolare. At ecce docet R. Chalphta bar Saul ; ſive agatur de pullis, ſive agatur de ovis, eſt ſententia Rabi : Dicit R. Joſe: Ibi pater repoſuit, & filius invenit; profecto hoc loco ipſe repoſuit, & ipſe invenit : R. Ba bar Coen dixit coram R. Iſa nomine R. Acha: Docet R. Ba bar Zebida in decima ſecunda juxta mentem Rabi . Dicit R. Jodan : Quod dicis, intelligitur, quando ibi ſint duo nidi, at ſi ibi non ſit niſi nidus unus, non inſervit : Atqui legimus : Si ibi non ſint niſi iſti, ecce illi ſunt permiſſi. Dicit R. Joſe bar Bon : Quando ibi non ſit niſi nidus unus duntaxat : Nidus unus pullorum nigrorum duntaxat. Samuel dicit: Siquis conjungat duos aſſeres die feſto, tenetur nomine ædifi-

can-

טוב חייב משום בונה. וקשיא דבר שאילו
עשאו בשבת חייב חטאת . בית הלל
מתירין אף להחזיר . רבי חנניה בשם רבי
יוחנן התירו סופו מפני תחילתו · שאם
אומר את לו שלא יחזיר אף הוא אינו
פותח . ולא יפתח . אף הוא ממעט
בשמחת יום טוב . אמר רבי אחא מחזיר
ובלבד שלא יחזיר כל צורכו . אמר רבי
יוסי בי רבי בון בשאין שם פתח. אבל יש
שם פתח משתמש דרך הפתח . בית
שמאי אומרים אין נוטלין את העלי לקצב
עליו בשר ובית הלל מתירים הא שלא
לקצב עליו בשר אסור. הדא היא דאמר
רבי חיננה בר שלמיה בשם רב מורים
חכמים לרבי נחמיה בזיירה ומזורה ובוכנה.
בזיירא דו עצר ביה. ומזורה דו חבט ביה
ובוכנה דו בתת ביה . בית שמאי אומרים
אין נותנין את העור שוין שלא ינרדנו .
מה אנן קיימין אם במחובר לו כגופו הוא·
אם כפרוש הדא היא דאמר רבי יעקב
בר אחא חיננא קרתחייה בשם רבי
הושעיה דיסקיא שיש בתוכה מעות
נתן עליה ככר וטלטלה . כהדא אנטיכי
נפלת על רבי ירמיה בשובתא וחשבון
עליה ורימונה לא שהלכה כרבי הושעיה
אלא בנין רבי ירמיה דלא יסכן . שוין
שלא ימלחנו . תני אבל הוא מולח עליו
בשר לצלי . חברייא בשם רב מולח הוא
אדם דבר מרובה אף על פי שאינו יכול
לאכול ממנו אלא דבר ממועט. רבי אחא
בשם רב מולח ומערים מולח ומערים מלח
הכא ומלח הכא עד דו מלח כוליה.

הלכה ו הא גדול אסור . רבי
שמואל בריה דרבי יוסה בי רבי בון אמר
אפילו גדול מותר . ולוידא מילה תנינן
קטן . בא להודיעך כוחן של בית שמאי
עד היכן היו מחמירין . שמואל מיטען
מערס לערס . אמר רבי זעורה קומי רבי
יוסה נאמר דהוה אסתניס . אמר ליה בר׳
הוה מיני ומינך. תני רבי ישמעאל בי רבי
אומר אבנים שישבנו עליהן בנערותינו
עשו עמנו מלחמה בזקנותינו . רבי יונה
מפקד לחברייא לא תיתבון לכון על
מסטוביתיה ברייתא דסדרא דבר עולא דאינון
צנינין. רב מפקד לתלמידוי לא תיתבון לכון על

cantis : Atqui eſt oppoſitio : Si ſit res, quam ſi faciat in Sabbatho, tenetur ſacrificio pro peccato : Schola Hillel permittit vel ſi reſtituat R. Chanina nomine R. Jochanan : Permiſerunt ejus finem propter ejus principium : Etenim ſi illi dicas : Ne reſtituas: ipſe quoque non incipiet, & aperiet, ipſe quoque diminuet de lætitia in die feſto : Dicit R. Acha : Reſtituat, dummodo non reſtituat quantum neceſſe ſit : Dicit Rabi Joſe diſcipulus R. Bon : Quando ibi non fuerit porta; at ſi ibi fuerit porta, utetur via portæ. Schola Schammai dicit : Non accipiunt piſtillum ad incidendum carnem ; & ſchola Hillel permittit ; ſi non ut incidat carnem, eſt vetitum : Hoc eſt quod dicit Rabi Chanina bar Scialmia, nomine Rab : Aſſentiuntur ſapientes [illegible] R. Nehemia in prelo, & tabula, & piſtillo : Prelo, quo exprimet, tabula, qua percutiet ; & piſtillo, quo tundet : Schola Schammai dicit : Non ponunt pellem æqualiter ne decorticetur. Quomodo nos explicabimus ? Si de eo, quod illi conjunctum eſt, in ejus corpore eſt ; Si de ſeparato : Hoc eſt quod dicit R. Jacob bar Acha Chinna Karthachia nomine Rabi Oſajah : Biſaccum in quo fuerint nummi, ponet ſuper illum maſſam, & transferret : Similiter lebes cecidit ſuper R. Hieremiam in Sabbatho, & conſiderarunt de hac re, & removerunt quod conſtitutio non eſſet juxta mentem Rabi Oſajah; ſed eo quod R. Hieremias non periclitaretur. Æqualiter ne ſaliantur : Traditio : At poterit ſuper ea ſalire carnem ad aſſandum. Socii nomine Rab : Poterit homo ſalire rem multam, vel ſi ex ea non poſſit comedere niſi paucam. R. Acha nomine Rab : Saliet, & callide aget ſaliet & callide aget, ſaliet hinc inde, donec totum ſaliatur.

Conſtitutio VI. Ecce majorennem eſt vetitum. R. Samuel bar R. Joſe diſcipuli R. Bon ; Vel majorennem eſt licitum : Et hac de cauſa legimus parvulum : Venit ad ſignificandum tibi virtutem ſcholæ Schammai ; hactenus illi aggravarunt. Samuel onerabat a lecto ad lectum : Dixit R. Zehera coram R. Joſe : Dictum eſt, quod eſſet ægrotus : Reſpondit illi. Filius meus ex me & ex te. Traditio : Rabi Iſmael diſcipulus Rabi dicit : Lapides, quibus ædificavimus in pueritia noſtra, fecerunt nobiſcum bellum in ſenectute noſtra : R. Jonas præcepit ſociis : Nolite conſiſtere in pavimento exteriori academiæ bar Ela, quia ſunt loca frigida. Rab præcipiebat diſcipulis ſuis : Nolite con-

טבלה ברייתא דסדרא דאסי דאינון צנינין . רבי אבהו הוה נחת מסחי בהדין דימוסין דטיבריה והוה מיסתסיך על תרין גותיין שרעון וזקפון . שרעון וזקפון . אמרו ליה מהו הכין . אמר לון שימרתי כחי לזיקנותי. רב חונה לא נחת לבית וועדא. רב קטינה שאיל לא כן תני מטלטלין את האיסתניסין . רב חונה הורי לריש גלותא לצאת בכסא . רב חסדא בעי לא כן תני אין יוצאים בכסא אחד אנשים ואחד נשים . אפילו תלמיד חכם אינו טועה בדבר הזה . ורב חונה טעי . רבי ירמיה הורי לבר גירונטי אסיא מיטענה בסדינא מיעול מבקרא ביישייא בשובתא. מיישא בר בריה דרבי יהושע בן לוי מיטען בסדינא מיעול מידרוש בציבורא בשובתא. אמר רבי זריקן לרבי זעורה כד תיעול לדרומא את שאיל לה אשתאלת לרבי סימון . אמר לון רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי לא סוף דבר שצורך לרבים בו. אלא שמא יצרכו לו הרבים. דלמא רבי ליעזר ורבי אבא מרי ורבי מתניה הורי פיתא לארסקינס בשובתא שמא יצרכו לו הרבים . תני ולא את המפתח . בית הלל מתירין . ואמר רב הושעיה בר רב יצחק הדא דאת אמר במפתח של אוכלין . אבל במפתח של כלים לא ברא. והא רבי אבהו יתיב ומתני ומפתחא דפלמנטרין בידיה . פילפלין הוה ליה בגווה .

הלכה ז תני אמר רבי יודה לא נחלקו בית שמאי ובית הלל שמוליכין את המתנות שהורמו ביום טוב ואת המתנות שהורמו מערב יום טוב עם המתנות שהורמו ביום טוב . על מה נחלקו על המתנות שהורמו מערב יום טוב לעצמן שבית שמאי אוסרין. ובית הלל מתירין.

הללה ח וקשיא על דבית הלל. תרומה אינו זכאי בהרמתה . הגע עצמך שיש עליה תניי . זו מפני זו . ולמה תנינן חלה מפני חלה שהורמה ביום טוב. כהדא דתני הלש עיסה ביום טוב מפריש חלתה ביום טוב . לשה מערב יום טוב ושכח להפריש חלתה אסור לטלטלה ואין צריך לומר ליטול 'ממנה . עירס . לא . אמר אלא לש אבל עירס לא . אמר

consistere super tabulam exteriorem Academiæ Asi; quia sunt loca frigida: R. Abau descendit ad se lavandum in thermas Tiberiadis, & innitebatur duobus tignis, quæ inclinabat, & erigebat. Dixerunt illi: Quid ita? Respondit: Quia conservavi robur meum senectuti meæ: R. Huna non descendit in Academiam: Rabi Katina: Non ita extat traditio: Transferunt ægrotos: R. Huna docet, quod princeps captivitatis in curru possit egredi. R. Chasda dicit: Non ita extat traditio: Non egrediuntur in curru, sive viri, sive fœminæ: Vel discipulus sapientis in hoc non errat: At R. Huna errat. R. Hieremias docuit, quod bar Gironti medicus ut cum linteo ingrederetur a visitandis ægrotis in cœtum in Sabbatho: Miiscia filius filii R. Jehosua ben Levi; cum sindone ingressus est a studio in cœtum in Sabbatho. Dixit R. Zerikan τῷ R. Zehera: Quando ingrederis in meridiem, consules de hac quæstione Rabi Simeonem. Dixit illis R. Simon nomine Rabi Jehosua ben Levi: Non erit rei finis, quando sit necesse cœtui: At fortasse necesse erit cœtui. Forte R. Eliefer, & R. Aba, & R. Mathania docuerunt de bucella pro præfecto in Sabbatho: Fortasse necesse erit cœtui: Traditio: At non clavem: Schola Hillel permittit: Et dixit R. Osajah bar R. Isaach: Quod dicis, intelligitur de clave ciborum, at de clave vasorum, nihil inservit: Atqui Rabi Abau assedit, & docuit: Et clavis arcarum erat in manu sua. Piper erat ei intra illas.

Constitutio VII. Traditio: Dicit Rabi Juda: Non dissentiunt schola Schammai, & schola Hillel de mittendis donis, quæ separata fuerint in die festo, & de donis, quæ separata fuerint a vespera die festi, aut de donis, quæ separata fuerint in die festo. De quo dissentiunt? De donis, quæ seorsim fuissent separata a vespera die festi: Schola Schammai prohibet, schola Hillel permittit.

Constitutio VIII. Et est oppositio contra opinionem scholæ Hillel: Separatio non acquiritur separando: Considera; si in ea fuerit conditio: Altera propter alteram: Et cur legimus; placenta propter placentam, quam separaverit in die festo? Sicut extat traditio: Si depsat pastam in die festo, separabit ejus placentam in die festo: Si depsat vespera diei festi, & oblitus non separaverit placentam, vetitum est transferre; & non est necesse ut dicatur, quod ex ea non possit sumere: Si commisceat, minime: Non dixit; nisi si depsat; at si com-

רבי שמואל אחוי דרבי ברכיה תיפתר בעיסה טמאה שאינו מפריש חלתה אלא בסוף. אמר רבי יוסי בי רבי בון בדין היה בעיסה טהורה שלא יפריש חלתה אלא בסוף. תקנה תקנו בה שיפרישנה תחילה שלא תיטמא העיסה. מתניתא ביום טוב של פסח. אבל בעצרת ובחג מותר. רבי יוסה בי רבי בון רבי חונה בשם רבי אחא אפילו בעצרת ובחג אסור. על שם וכל מלאכה לא יעשה בהם.

הלכה ט וידוך מאתמול. חברייא בשם רבי יוחנן שטעמן מר. רבי זעורה בשם רבי יוחנן שטעמן פג. שמואל שחק על סיטרא דמדוכתא. רב אמר כל הנידוכין נידוכין. כדרכן. רב חונה רבי ירמיה רבי אימי בשם רבי יוחנן השום והשחליים והחרדל נידוכין כדרכן. רבי אבהו בשם רבי יוחנן העושה אלינתין בשבת חייב משם מרקיה. הא ביום טוב מותר. רבי חזקיה בשם רבי ירמיה העושה אלינתין ביום טוב אסור משם מרקה. יצחק דיהבא שאל לרבי יוחנן מהו מישחוק קונדיטון ביומא טבא אמר ליה שרי וייב לי ואנא שתי. רבי אבהו בשם רבי יהושע בן לוי שרי. רבי זעורא בעא קומי רבי אבהו מאן דעביד טבאות לא שחיק ליה מאיתמל. אמר ליה אין. מחלפה שיטתיה דרבי אבהו ידע דרבי זעורא מחמר ואינון מחמרין בגין כן הוא עבד דכוותהון. אית דבעי מימר הכין אמר ליה מאן דבעי דייא טב לא שחק ליה מן דאיתמל. רבי זעורה שאל לקלה דרומה עבדיה דרבי יודן נשייא שחק הוא מרק קונדיטון ביומא טבא אמר ליה אין וכל מיני סיקריקון. רבי יצחק בי רבי לעזר בשם רבי אימי אבוי דרבי אבודמיה דציפורי. מה פליגין ליתן לצלי הא לקדירה מותר. רבי נחום אמר רבי שמואל בר אבא בעי הדא אטריתא ליבש אסור לקדירה מותר. על יד על יד צריכה.

הלכה י רבי יונה בעי עשה כן

commisceat, minime. Dicit R. Samuel frater R. Barachia: Potest exponi de pasta immunda, de qua non separat placentam nisi in fine: Dicit R. Jose discipulus R. Bon; Æquum est, ut de pasta pura non separet ejus placentam nisi in fine: Constitutionem statuerunt, ut separetur in principio, ne pasta immundetur: Misna: In die festo Paschatis: At permissum est in Pentecoste, & in festo Tabernaculorum. R. Jose discipulos R. Bon, R. Huna nomine Rabi Acha; vel in Pentecoste, & in festo Tabernaculorum est interdictum; quia dictum est: *Et ullum opus non fiet in eis*.

Constitutio IX. Et conteret ab die hesterna. Socii nomine R. Jochanan; quia eorum gustus est amarus. R. Zehera nomine R. Jochanan: Quia eorum gustus oblectat: Samuel contudit super ora mortarii. Rab dicit: Quæ conteruntur, conterentur juxta institutum suum. R. Huna, R. Hieremias, Rabi Amme nomine Rabi Jochanan: Allium, & ficus immaturæ, & sinapi juxta institutum suum conteruntur: R. Abau nomine R. Jochanan: Siquis faciat conditum in Sabbatho, tenetur nomine defricantis: At die festo permissum est. R. Ezechias nomine R. Hieremia: Siquis faciat Alunit in die festo, est vetitum nomine defricantis: Isaach Diaba quæsivit a R. Jochanan; Quid si conterat Alunit in die festo? Respondit ei: Permissum est; & mihi dedit, & ego bibi. R. Abau nomine R. Jehosua ben Levi permittit. R. Zehera quæsivit coram R. Abau: Qui facit Alunit nonne hesterna die conteret? Respondit, maxime: Diversa est sententia R. Abau: Hoc loco dicit: Permissum est; & ibi dicit: Est vetitum: At eo quod Rabi Abau scivit, quod R. Zehera aggravaret, & illi aggravarent, idcirco fecit juxta eorum sententiam: Si vis, tibi ita dicam: Dixit illi: Siquis optime velit facere, non conteret die hesterna: R. Zehera quæsivit ex Kala australi servo R. Jodan principis; Si contundat, & defricet conditum in die festo; Respondit: maxime, & cunctas species condimentorum: R. Isaach discipulus R. Elieser nomine R. Amme patris R. Abduma ex Tsippori: In quo dissentiunt? Si indat in assatum; si vero indat in ollam, licitum est: R. Nahum: Dicit R. Samuel bar Acha: Si velit pastam exsiccare est vetitum, si in ollam, est permissum: Idcirco necesse est.

Constitutio X. R. Jonas quæsivit: Si

בשבת על דבית שמאי מהו שיהא חייב ·
אמר ליה רבי יוסה ולמה לא · אילו עשה
כן בשבת על דבית הלל שמא אינו חייב
והכא חייב · אמר רבי מנא יאות אמר
רבי יונה אבא לא אתייא אלא על דבית
שמאי למה הותר מכלל ברירה ביום טוב ·
לא הותר מכלל ברירה בשבת · ברר
אוכלים מתוך אוכלים חזקיה אמר חייב
ורבי יוחנן אמר פטור · מתניתא פליגא
על חזקיה בורר ואוכל ובורר ומניח על
השולחן רבי בון בר חייה בשם רבי שמואל
בר רב יצחק תיפתר בשהיו אורחים
אוכלין ראשונה ראשונה · והא תני ובלבד
שלא יבור את כל אותו המין אם עשה כן
בשבת חייב · על דעתיה דרבי יוחנן שכן
הבורר כדרכו במקום אחר חייב · על
דעתיה דחזקיה אפילו עיגולין מן גו
עיגולין ואפילו רימונים מן גו רימונים · אין
כיני אפילו בני נש מן גו בני נש · מאי
כדון כל עמא מודיי להיא דרבי אימי ·
רבי אימי הוה ליה אורחין אפיק קומיהון
תורמוסין ופסילייה אמר לון יהבון דעתכון
דאותן מיכול קינרסיה בסופה · תני אין
בוררין ולא טוחנין ולא מרקדין · הבורר
והטוחן והמרקד בשבת נסקל · וביום טוב
סופג את הארבעים והתנינן בורר כדרכו
בחיקו ובתמחוי · אמר רבי חנינה ענתנייה
דרבן גמליאל אמר אף מדיח ושולה. והא
תני של בית רבן גמליאל היו שוחקין
שילפלין בריחים שלהן · ומותר לטחון
ואסור לבור · אמר רבי יוסה בי רבי בון
לא הותרה טחינה לדרכה · מנין שאין
בוררין ולא טוחנין ולא מרקידין. רבי אחא
בשם רבי שמעון בן לקיש כל מלאכה לא
יעשה בהם עד ושמרתם את המצות. רבי
יוסה בעי כלום למדו לתבשיל אלא מיכן ·
רבי יוסה לא אמר כן אלא רבי יוסי בשם
רבי שמעון בן לקיש אך אשר יאכל לכל
נפש הוא לבדו יעשה לכם · עד ושמרתם
את המצות · תני חזקיה ופליג · אך הוא
לבדו הרי אילו מיעוטין שלא יקצור ולא

ita faciat in Sabbatho ex mente scholæ Schammai, quid? num tenetur? Respondit R. Jose: Cur non? Si ita faciat in Sabbatho ex mente scholæ Hillel, fortasse non tenetur; & hoc loco tenetur? Dixit R. Mena: Recte: Dicit R. Jonas: Pater meus non adducebat nisi ex mente scholæ Schammai. Cur permittitur ab genere purificatio in die festo? At non permittitur ab genere purificatio in Sabbatho: Siquis purificet cibos intra cibos, Ezechias dicit; tenetur; & Rabi Jochanan dicit: absolvitur: Misna contraria est תוּ R. Ezechia: Si purificet, & comedat, si purificet, & reponat super mensa. R. Bon bar Chijah nomine R. Samuelis bar R. Isaach; Potest exponi, quando hospites comedant in principio. Atqui extat traditio: Dummodo ne purificet totam illorum speciem, si ita faciat in Sabbatho, tenetur: Ex mente R. Jochanan; Etenim sic purificans juxta institutum suum in loco alio tenetur. Ex mente Ezechia vel massæ orbiculatæ intra massas orbiculatas, vel malogranata intra malogranatu: Non ita est: Vel homines intra homines: Quid nunc? Omnes consentiunt in eo, quod dicit R. Amme: R. Amme habebat hospites; introduxit coram illis lupinos, & eorum cortices, dicens; Attendite, quod comedetis carduos in fine: Traditio: Non purificant, neque molunt, neque cribrant: Siquis purificet, molat, & cribrat in Sabbatho, lapidatur: Et in die festo vapulat quadraginta verberibus: Atqui legimus: Poterit purificare juxta institutum suum in sinu suo, & in catino. Dicit Rabi Chanina: Hæc est opinio Raban Gamaliel: Etenim Raban Gamaliel dicit: Vel poterit abstergere. Atqui extat traditio familiæ Raban Gamaliel: Illi conterebant piper in molis suis: Et permissum est molere, at est vetitum purificare: Dicit R. Jose discipulus Rabi Bon: Non permissa est molitio juxta institutum suum: Unde probatur, quod non purificent, neque molant, neque cribrent? R. Acha nomine R. Simeonis ben Lakisch: Dictum est: *Ullum opus non fiet in eis:* Usque ad locum: *Et observabitis præcepta:* R. Jose: Aliunde non percipimus licitam esse coctionem nisi ex hoc loco. R. Jose non ita dicit; sed R. Jose nomine R. Simeonis ben Lakisch: *Veruntamen quod comedetur ab omni anima, illud solum fiet a vobis:* Usque ad locum: *Et observabitis præcepta:* Traditio Ezechia: Et dividit: *Tantummodo illud solum:* Ecce istæ sunt exclusiones; sc. ne metat, neque molat,

ישעון ולא ירקד ביום טוב. רבי זעירה רבי חייה בר אשי בשם רב המשמר חייב משום בורר. אמר רבי זעירה לא מסתברא דילא משום מרקיד. רבי יונה ורבי יוסה תריהון אמרין בקדמיתא הוינן אמרין יאות. אמר רבי זעירה מה המרקד קמח מלמטן וסולת מלמעלן. אף המשמר יין מלמטן ושמרים מלמעלן. ולא הוינן אמרין כלום. למה הותר מכלל ברירה והותר מכלל שימור. הותר מכלל ברירה בורר כדרכו בחיקו ובתמחוי. והותר מכלל שימור אבל נותנין לתלויה ביום טוב. ולא הותר מכלל הרקדה דאמר רבי חנינה בר יקה בשם רב יהודה אין שונין את הקמח אבל מרקידין לאחורי הנפה אין תאמר משם מרקיד הוא יהא אסור. אמר רבי יוסי בי רבי בון די לא כרבי יהודה דתני משם רבי יהודה אף מכשירי אוכל נפש התירו. בעיא הדא מילתא מהו לשנות את הקמח לאחורי הנפה כרבנן.

הלכה יא וקשיא על דבית שמאי ירך גדולה מותר לשלחה. גדי קטן אסור לשלחו. אמר רבי ידן לא מסתברא בטוענו. אבל אם היה מושכו והולך. מה בין מושכו להוליכו. מה בין מושכו להשקותו. רבי הושעיה רבה אמר לרבי ידן נשייא שמעת מאביך תרנגולת מותר לטלטלה. מה אם היתה מוכנת לשחיטה מותרת ואם לאו אסורה. ואין כל תרנגולין מוכנין לשחיטה. לכן צריכה אפילו אינה מוכנת. אמרו לו בלחישה. אמר לו למה את אומרה לי בלחישה. אמר לו כשם ששמעתיה בלחישה. כך אני אומרה לך בלחישה. תני משלחין חטים שהן מאכל עסיסות. פול שהוא מאכל נריות. שעורים שהן מאכל בהמה. לא כן תני בשם רבי שמעון לכל נפש אף נפשות בהמה בכלל. אתיא דרבי שמעון כשיטת רבי עקיבה רבו. כמה דרבי עקיבה אמר לכל נפש אף נפשות בהמה בכלל. כן רבי שמעון אומר לכל נפש אף נפשות בהמה בכלל.

הלכה יב כיני מתניתא מפני

lat, neque cribret in die festo. R. Zehera, R. Chijah bar Asse nomine Rab: Percolans tenetur nomine purificantis: Dicit R. Zehera: Probabiliter non nomine cribrantis. R. Jonas, & R. Jose; ambo dicunt; juxta priorem sententiam isti recte dicunt. Dicit R. Zehera: Sicut in cribrando farina infra, & supra simila; ita pariter in percolando vinum infra, & supra fæces: At isti nihil dicunt: Cur permissa est ab genere purificatio, & permissa est ab genere percolatio? Permissa est ab genere purificatio, quando purificet juxta institutum suum in sinu suo, & in catino; & permissa est ab genere percolatio; At immittunt in suspensorium in die festo; at non permissa est ab genere cribratio: Etenim dicit R. Chanina bar Ika nomine R. Jehuda: Non depurant farinam, sed cribrant post cribrum; si dicas nomine cribrantis; jam vetitum est. Dicit R. Jose discipulus R. Bon: Non est juxta mentem R. Jehuda: Etenim extat traditio nomine R. Jehuda vel ea quæ disponunt cibum, permittunt: Quæsitum est, quid num licet depurare farinam post cribrum juxta mentem sapientum?

Constitutio XI. Est oppositio contra mentem scholæ Schammai: Femur magnum licet mittere; Hœdum parvum vetitum est mittere: Dicit R. Jodan: Verisimiliter non propter ejus onus, at si attrahat, & incedat: Quænam est differentia inter attractionem, & incessum? Quænam est differentia inter ejus attractionem & ejus mactationem? Rabi Osajah Raba dixit R. Jodan principi: Audivi a patre tuo, quod sit licitum transferre gallinas: Quid? Si fuerit præparata ad mactationem, erit permissa, si minus, erit vetita. At omnes gallinæ non sunt præparatæ ad mactationem: Idcirco necesse est, vel si non fuerit præparata: Respondit illi mussitando: Dixit: Cur mihi respondisti mussitando? Respondit: Sicut illum audisti mussitando; & idcirco ego tibi respondeo mussitando. Traditio: Mittunt tritica, quia sunt cibus tinearum fabam, quia est cibus locustarum. Hordea, qui sunt cibus jumenti: Nonne ita extat traditio R. Simeonis? Dictum est enim: *Ab omni anima:* Vel animas jumenti includit: Consentit R. Simeon cum R. Akiba magistro suo: Sicut R. Akiba dicit: *Ab omni anima:* Vel animas jumenti includit: Ita pariter R. Simeon dicit: *Ab omni anima:* Vel animas jumenti includit.

Constitutio XII. Ita extat Misna, quia

שהוא צריך ביצת אומן . מתניתא דרבי ליעזר דתנינן תמן מנעל על האמום רבי ליעזר מטהר . וחכמים מטמין. דברי הכל היא . שנייא היא הכא שהוא במכשיר בלי ביום טוב . תני אין מפרקין את המנעל מעל האימום ביום טוב . אבל מפרקין את המנעל מן האמום בחולו של מועד . מהו להעמיד חלב ביום טוב . אם אומר את כן אף הוא חולב ומעמיד מיום טוב לחול תנא רבי חלפתא בן שאול תכשיטין אסור לשלחן . אמר רבי מנא לא אמרו אלא לשלחן הא ללובשן מותר . תני מטלטלים את השופר להשקות בו את התינוק ארת הפינקס את הקרקש את המראה לכסות בהן את הכלים . אמר רבי אבון מתניתא אמרה שאסור ללובשן דתנינן כל שניאותין בו ביום טוב משלחין אותו. אם אומר את שמותר ללובשן יהא מותר לשלחן . מהו הדא דתני מטלטלין את השופר להשקות בו את התינוק ואת הפינקס את הקרקש את המראה לכסות הכלים. בשיש עליהם תואר כלי . עד כדון בתכשיטין של זהב ואפילו תכשיטין של בכסף . אמרין בשם רבי ירמיה אסור . ואמרין בשם רבי ירמיה מותר . אמר רבי חזקיה אנא ידע ראשה וסופא טליין דקיקין הוון מתרביין בדרתיה דרבי ירמיה אתא שאל לרבי זעורה אמר ליה לא תאסור ולא תישרי.

פרק שני

א יום טוב שחל להיות ערב שבת לא יבשל כתחילה מיום טוב לשבת אבל מבשל הוא ליום טוב ואם הותיר הותיר לשבת . ועושה תבשיל מערב יום טוב וסומך עליו לשבת. בית שמאי אומרים שני תבשילים . ובית הלל אומרים תבשיל אחד.

ב ומודין בדג וביצה שעליו שהן שני תבשילין . אכלו או שאבד לא יבשל עליו כתחילה שייר המינו כל שהוא סומך עליו לשבת.

ג חל להיות אחר שבת בית שמאי אומרים מטבילין את הכל מלפני השבת . ובית הלל אומרים כלים מלפני השבת ואדם בשבת.

ד בית שמאי אומרים מביאים שלמים ואין סומכין עליהם . אבל לא

quia opus habet ovum artifice. Misna R. Eliezer: Etenim ibi legimus: Calceum, qui est super forma R. Eliezer purificat; Et sapientes immundant: Ex omnium consensu est: Diversum est hoc loco; eo quod consideretur quasi disponat vasa in die festo. Traditio: Non tollunt calceum ex forma in die festo; at tollunt calceum ex forma in die festi intermedio: Quid ad coagulandum in die festo? Si ita dicas, mulgebit, & coagulabit a die festo in diem profanum: Docet R. Chalphta ben Saul: Ornamenta vetitum est mittere: Dicit R. Mena: Non dixerunt de mittendis, at ea induere licitum est: Traditio: Transferunt cornu ad potandum puerum, tabellas, tintinnabulum, speculum ad tegendum vasa. Dicit R. Abon: Misna dicit, quod sit vetitum ea induere: Etenim legimus: Omne, ex quo licet utilitatem percipere in die festo, mittunt: Si dicas esse licitum induere erit quoque licitum mittere: Quid ista traditio, quod transferant cornu ad potandum puerum & tabellas, & tintinnabulum, & speculum ad tegendum vasa? Quando sit in iis forma vasis: Hactenus de ornamentis aureis, vel de ornamentis argenteis; Dixerunt nomine R. Hieremia; Est vetitum; pariterque dixerunt nomine R. Hieremia; Est licitum; Dicit R. Ezechias; Ego cognovi principium, & finem; Mappæ tenues erant multæ in atrio R. Hieremia; Venit ad inquirendum ab R. Zehera; Dixit illi; Ne prohibeas neque permittas.

CAPUT II.

I. SI dies festus incidat in vesperam Sabbathi, non coquet homo a principio a die festo pro Sabbatho, at poterit coquere pro die festo, & si reliquum fuerit, reliquum sit pro Sabbatho; & faciat decoctum a vespera diei festi, & innitetur illi pro Sabbatho; Schola Schammai dicit duo decocta, & schola Hillel decoctum unum.

II. Et conveniunt in pisce, & in ovo, quod inserviant pro duobus decoctis; Si comederit illud, aut perdiderit, non coquet super eo a principio, & si reliquum fecerit de eo quantuluncunque, innitetur ei pro Sabbatho.

III. Si inciderit post Sabbathum, schola Schammai dicit; Immergunt omnia ante Sabbathum; Schola Hillel dicit; Vasa ante Sabbathum, & hominem in Sabbatho.

IV. Schola Schammai dicit; Adducunt sacrificia pacifica, at illis non impo-

עולות ובית הלל אומרים מביאים שלמים ועולות וסומכין עליהן.

ה ושוין שמשיקין את המים בכלי אבן לטהרה אבל לא מטבילין. מטבילין מגב לגב ומחבורה לחבורה ביום טוב.

ו בית שמאי אומרים לא יחם אדם חמין לרגליו אלא אם כן היו ראויין לשתייה. ובית הלל מתירים. ועושה מדורה ומתחמם כנגדה.

ז שלשה דברים רבן גמליאל מחמיר כדברי בית שמאי אין טומנין את החמין מיום טוב לשבת ואין זוקפין את המנורה ביום טוב. ואין אופין פיתן גריצות אלא רקיקין. אמרו רבן גמליאל מימיהם של בית אבא לא היו אופין פיתן גריצות אלא רקיקין. אמרו לו מה נעשה לבית אביך שהיו מחמירים על עצמם ומקילין על כל ישראל להיות אופין פיתן גריצות וחרי.

ח אף הוא אמר שלשה דברים להקל מכבדין בין המיטות. ומניחין את המגמר ביום טוב. ועושין גדי מקולס בלילי פסחים וחכמים אוסרים.

ט שלשה דברים רבי אלע׳ר בן עזריה מתיר. וחכמים אוסרים. פרתו יוצאה ברצועה שבין קרניה. ומקרדין את הבהמה ביום טוב. ושוחקים את הפילפלין בריחים שלהן. רבי יהודה אומר אין מרקדין את הבהמה מפני שהוא עושה חבורה אבל מקרצפין. וחכמים אומרים מקרדין אבל לא מקרצפין.

י הריחיים של פילפלין טמיאה משום שלשה כלים. משום כלי קיבול ומשום כלי מתכות. ומשום כברה. ענלה של קטן טמאה מדרס. ניטלת בשבת ואינה נגררת על גבי הכלים. רבי יהודה אומר כל הכלים אינן נגררין חוץ מן העגלה מפני שהיא כובשת.

סליק פירקא

הלכה א יום טוב שחל להיות ערב שבת כו׳. כתיב את אשר תאפו אפו ואת אשר תבשלו בשלו. רבי ליע׳ר אומר אופים על האפוי ומבשלים את המבושל. רבי יהושע אומר אופים ומבשלים על המבושל. מה טעמא דרבי ליעזר את אשר תאפו אפו ואת אשר תבשלו בשלו. מה טעמא דרבי יהושע את אשר תאפו

ponunt manus, at non holocausta; Schola Hillel dicit: Adducunt sacrificia pacifica, & holocausta, & illis imponunt manus.

V. Et conveniunt, quod conjungant aquas in vase lapideo ad purificandum eas, at non immergunt, sed immergunt de superficie ad superficiem, & de societate ad societatem in die festo.

VI. Schola Schammai dicit: Non calefaciet homo aquam pro pedibus suis, nisi ad bibendum idonea fuerit: Schola Hillel permittit: Licet facere pyram, & se calefacere coram ea.

VII. Tria aggravabat Raban Gamaliel juxta verba Scholæ Schammai, sc. non recondunt calida a die festo pro Sabbatho, neque erigunt candelabrum in die festo, neque coquunt panes crassos, sed placentas tenues. Dixit Raban Gamaliel; Nunquam familia patris mei non coquebat panes crassos, sed placentas tenues: Responderunt illi: Quid faciemus familiæ patris tui, quæ se aggravavit, & allevavit omnes Israelitas, ut coquerent panes crassos, & Chori?

VIII. Tria quoque dixit ad allevandum: Everrunt inter lectos, & apponunt suffimentum in die festo, & faciunt hœdum galeatum in noctibus Paschalibus: Et sapientes prohibent.

IX. Tria permisit Rabi Eliefer ben Azaria; & sapientes prohibuerunt: Ejus vacca egrediebatur cum corrigia inter cornua sua; & radebant bestiam in die festo, & conterebant piper suis molis: R. Jehuda dicit: Non licet radere bestiam strigili in die festo, quia excitat vulnus, sed licet radere pectine: Sapientes dicunt: Non radunt strigili, neque radunt pectine.

X. Molæ piperis sunt immundæ propter tria vasa, propter vas receptionis, propter vas æneum, & propter vas cribri. Currus pueri polluitur calcatione, & defertur in Sabbatho, at non trahitur nisi super vasa: R. Jehuda dicit: Nulla vasa trahuntur, excepto curru, quia subigit.

Finis capitis.

Constitutio I. Si dies festus incidat in vesperam Sabbathi &c. Scriptum est: *Quod coquetis, coquite, & quod elixabitis, elixate:* R. Eliefer dicit: Coquunt super decocto, & elixant super elixato: R. Jehosua dicit: Coquunt & elixant super elixato: Quænam est ratio R. Eliefer? *Quod coquetis, coquite, & quod elixabitis, elixate.* Quænam est ratio R. Jehosua? *Quod coquetis, & quod*

אפו ואת אשר תבשלו בשלו . אמר רבי
ליעזר אתיא כמאן דאמר במרה ניתנה
השבת . ברם כמאן דאמר באלוש ניתנה
השבת עומרין באלוש ומזהירין באלוש .
איתא חמי דבר תורה הוא אסור . ועירובי
תבשילים מתירים . אמר רבי אבהו בריו
היה שיהו אופים ומבשלים מיום טוב
לשבת . אם אומר את כן אף הוא אופה
ומבשל מיום טוב לחול. איתא חמי מציעין
את המיטות מיום טוב לשבת . ואין אופין
ומבשלים מיום טוב לשבת . אמר רבו
אילא ולמה מציעים מיום טוב לשבת שכן
מציעים את המיטות מלילי שבת לשבת·
ויאפו או יבשלו מיום טוב. לשבת . אין
אופים ומבשלים מלילי שבת לשבת . רבי
כהנא בריה דרבי חייה בר בא אמר
ובלבד שלא יערים . מתניתא דרבי שמעון
בן אלעזר. תני אין עושין מיום טוב
למוצאי יום טוב . והא תני ממלאה היא
אשה קדירה בשר אף על פי שאינו אוכל
ממנו אלא ההיכה אחת . קומקום של
חמין אף על פי שאינו שותה ממנו אלא
כוס אחד . אבל פת אינה אופה אלא
צורכה . תני רבי שמעון בן אלעזר אומר
ממלאה אשה את התנור פת מפני שהפת
יפה בשעה שהתנור מלא . דרש רב הונה
כהדא דרבי שמעון בן אלעזר . דרש רבי
יוחנן לטיבראי כהדא דרבי שמעון בן
אלעזר . הוה דרש להון להלכה ואינון
סברין לעובדא . אית דבעי מימר לעובדא
דרש להון . אתון ושאלון ליה ודרש להון
להלכה . חזר ודרש להון ולא ידעין אין
להלכה אין לעובדא . אמר רבי אבא בר
זבדי הורי רבי אבהו כהדא דרבי שמעון
בן אלעזר. רבי חייה בשם רבי יוחנן צריך
לומר עלי ועל מי שלא עירב . הרי שלא
עירב אחרים שעירבו מותרים לעשות משלו
רבי זריקן בשם רבי זעורה במזכה להם
משלו די לא כן נמצאו עושים לו משלו .
לא עירב ולא עירבו לו אחרים רבי יצחק
אומר צולה לו דגה. רב הונה אמר מחמם
לו חמים . שמואל אמר מדליק לו את
הנר . תני רבי חייה ממלא לו חבית של
מים ומדליק את הנר . מעשה באחד
שהדיר את בנו לתלמוד תורה ובא מעשה
לפני רבי יוסי בן חלפתא והתיר לו

& quod elixabitis elixate; Dicit R. Eliefer: Adducitur ejus mentem illius qui dicit: In Marah datum est Sabbathum: Profecto juxta mentem illius qui dicit: In Alus datum est Sabbathum, consistunt in Alus, & præmonentur in Alus. Veni & vide, quod ex verbis legis sit vetitum, & mixturæ decoctorum sint licitæ. Dicit R. Abau: Æquum est, ut coquant & elixent a die festo pro Sabbatho: Si ita dicas: Ipse quoque coquet & elixabit ab die festo pro die profano. Veni & vide: Per medium divident lectos a die festo pro Sabbatho; Etenim per medium dividunt lectos a noctibus Sabbathi pro Sabbatho; & coquent, & elixabunt a die festo pro Sabbatho; at non coquent neque elixabunt a noctibus Sabbathi pro Sabbatho. Rabi Channa bar R. Chijah bar Ba dicit: Dummodo ne callide agat: Misna Rabi Simeonis ben Eliefer: Traditio: Non faciunt a die festo pro exitu diei festi: Atqui extat traditio: Poterit implere mulier ollam carne, vel si ex ea non edat nisi frustum unum: Cucumam aquis calidis, vel si ex ea non potet nisi poculum unum: At panem non coquet, nisi quantum sibi opus sit: Traditio: R. Simeon ben Eliefer dicit: Poterit implere mulier furnum pane, quia optime coquitur, quando furnus est plenus. Exponit Rabi Huna juxta mentem R. Simeonis ben Eliefer: Exposuit R. Jochanan Tiberiensibus juxta mentem R. Simeonis ben Eliefer: Ipse exposuit illis ad constitutionem, & illi existimarunt ad opus: Si velis, tibi dicam: Ad opus exposuit illis: Venerunt, & quæsierunt ab eo, & exposuit illis ad constitutionem: Iterum illis exposuit, & nescierunt utrum ad constitutionem, an ad opus. Dicit R. Aba bar Zebedai: Docet R. Abau juxta mentem R. Simeonis ben Eliefer: R. Chijah nomine R. Jochanan: Dicendum est super me, & super eo, quo non fecerit mixturam: Ecce si non fecerit mixturam; alii qui fecerunt mixturam, possunt ei facere decoctum: R. Zerichan nomine R. Zehera: Si illis acquirat de suo decocto, satis est, si minus, deprehendetur, quod ei fecerint de suo; Si non fecerit mixturam, neque alii illi fecerint mixturam, R. Isaach dicit: Assabit sibi piscem: R. Huna dicit: Calefaciet sibi aquas: Samuel dicit: Accendet sibi lucernam: Traditio R. Chijah: Implebit sibi dolium aquis, & accendet sibi lucernam. Narratur de quodam, qui vovit filium suum doctrinæ legis; & adductum fuit factum coram R. Jose ben Chalph-

למלאות לו חבית של מים ולהדליק לו
את הנר . רבי חייה רבה עלה לביתו
אמרין ליה אנשינן מערבה . אמר לון אית
הכא טלופחים מן איתמל אמרין ליה אין.
הדא אמרה אפילו מין אחד . אית הוה
בהון תרדין . הדא אמרה אף על פי שאין
בהם כזית . אית הוה בהון שיעורה הדא
אמרה אינו צריך להתנות. אמר רב חסדא
תניי היה לו לרבי חייה הגדול . תני אמר
רבי שמעון בן אלעזר מודים בית שמאי
ובית הלל שהם שני תבשילים . על מה
נחלקו על הדגה ועל הביצה שיש עליה
שבית שמאי אומרים תבשיל אחד . ובית
הלל אומרים שני תבשילים . הכל מודים
שאם פירפר ביצה על גבי המליח או
שחיתך קפלוט תחת הדג או שבישל שני
מינין בקדירה שהן שני תבשילין . והלכה
כדברי התלמיד . רב אמר אומר אני אין
פחות מכזית . לית הדא פליגא על
רבי יוחנן . דרבי יוחנן אמר עלי ועל מי
שלא עירב . מתניתא מסייעא לרבי יוחנן
עירוב תחילתו וסופו אין לו שיעור . יום
טוב שחל להיות בערב שבת אין מערבין
לא בחצירות ולא בתחומין דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים מערבים בחצירות ואין
מערבין בתחומין. מערבין בחצירות שכן את
מתיר לו דבר שהוא מותר לו . ואין
מערבין בתחומין שכן את מתיר לו דבר
שהוא אסור לו . אית תניי תני ומחלף.
אמר רבי לעזר הואיל והם תנייא מחלף
צריכין אנן מיחוש . רבי ירמיה בשם רבי
זעירה מאן דעבד טבאות מערב מן איתמל
אמר רבי יודן הדא דאת אמר בשלא עשה
לו עירובי תבשילין . אבל אם עשה לו
עירובי תבשילים מותר . רבי יוסה בי רבי
בון בעי ועירובי תבשילים מתירים את
המחיצות .

הלכה ב מתניתא בכלים גדולים.
אבל בכלים קטנים מערים עליהן ומטבילן.
תני רבי הושעיה ממלא הוא אדם כלי
טמא מן הבור ומערים עליו ומטבילו . תני
נפל דליו לתוך הבור נפל כליין לתוך הבור
מערים עליהם ומטבילם . תרין אמורין חד
אמר בכלים שניטמאו באב הטומאה וחורנה
אמר בכלים שניטמאו בוולד הטומאה .

Chalphtha, & ei permisit, ut illi impleret dolium aquis, eique accenderet lucernam; R. Chijah Raba adscendit in domum suam; dixerunt illi: Obliti sumus facere mixturam. Dixit illis: Suntne hic lentes ab die hesterna? Responderunt: Maxime: Hoc dicit: Vel si fuerit una species: Estne hic blitum? Hoc dicit: Vel si apud eos non fueritne in quantitate quidem olivæ: Estne hic mensura? Hoc dicit: Non est necesse pacisci. Dicit R. Chasda: Traditio erat τῷ R. Chijah magno. Traditio: Dicit R. Simeon ben Eliefer: Consentiunt schola Schammai, & schola Hillel quod sint duo decocta: In quo dissentiunt? In pisce, & in ovo, de quibus dicit schola Schammai esse decoctum unum; & schola Hillel dicit esse duo decocta. Omnes conveniunt, si minuat ovum super pisce salito, aut incidat porrum sub pisce, aut si coquantur duæ species in olla, quod sint duo decocta: Et constitutio est juxta verba discipuli: Rab dicit: Ego dico non esse minus oliva; Non est hæc oppositio contra R. Jochanan; Etenim R. Jochanan dicit: Super me & super eo, qui non fecit mixturam. Misna favet τῷ Rabi Jochanan: Mixturæ est principium, & in fine non est mensura: Si dies festus incidat in vosperam Sabbathi, non faciunt mixturam pro atriis, neque pro terminis: Verba R. Meir: Et sapientes dicunt: Faciunt mixturam pro atriis, at non faciunt mixturam pro terminis: Faciunt mixturam pro atriis, quod ita tu illi permittas rem, quod est illi permissa: At non faciunt mixturam pro terminis, quod ita tu illi permittas rem, quod est illi prohibita: Est qui docet: Immuta. Dicit R. Eliefer: Quoniam isti doctores immutant, nos debemus esse soliciti: R. Hieremias nomine R. Zehera: Qui optime facere velit, ab die hesterna faciet mixturam. Dicit Rabi Jodan: Quod dicis, intelligitur, quando non fecerit mixturam decoctorum; at si fecerit mixturam decoctorum, est permissum: R. Jose discipulus R. Bon dicit, quod mixturæ decoctorum permittant sepimenta.

Constitutio II. Misna agit de vasis magnis: At in vasis parvis effundunt super ea, & immergunt: Traditio Rabi Osajah: Poterit horum implere vas immundum ex cisterna, & effundunt super illa, & immergunt: Duo dicunt; Alter dicit in vasis, quæ polluta fuerint patre immunditiei: Et alter dicit in vasis, quæ polluta fuerint filio immunditiei. Respondit, qui dicit filio im-

מתיב מאן דאמר בוולד הטומאה למאן דאמר באב הטומאה אפילו בחול יהא טעון הערב שמש . אמר ליה ברוצה לישתמש בהם חולים בטהרה . כל מחוייבי טבילות טובלים כדרכם בתשעה באב וביום הכיפורים . אמר רבי חנניה סגן הכהנים כדיי הוא ביתו של אלהינו שיאבדו עליו הכהנים טבילה אחת . דרש רבי לוי כהדא דרבי חנניה סגן הכהנים . ואדם בשבת שכן אדם טובל לקירויו בשבת.

הלכה ג מתניתא דלא כרבי דתני אין מטבילים כלי על גב מימיו ביום טוב ואין משיקים את המים בכלי אבן לטהרם בשבת דברי רבי . וחכמים אומרים מטבילים כלי על גב מימיו ביום טוב . ומשיקים את המים בכלי אבן בטהרה בשבת. לא אמר לא בשל אבן . הא בשל עץ לא . כיצד מגב לגב . רצה לעשות עיסתו על גבי גיתו או גיתו על גבי עיסתו מטביל את כליו . כיצד מחבורה לחבורה היה אוכל עם חבורה זו ונמלך לאכול עם חבורה אחרת טובל.

הלכה ד בית שמאי אומרים הותרה סמיכה שלא כדרכה . ובית הלל אומרים לא הותרה סמיכה שלא כדרכה . איזו היא שלא כדרכה מאתמול. אמר רבי זעורה כל עמא מודיי באשם מצורע שסמך עליו מאתמול לא יצא. שלמי נדבה שסמך עליהם מאתמול יצא . מה פליגין בשלמי חגיגה בית שמאי עבדין לון כשלמי נדבה. בית הלל עבדין לון כאשם מצורע . אמר רבי יסי הן דאת אמר אשם מצורע שסמך מאתמול לא יצא בזמנו עיבר זמנו נעשה כשלמי נדבה. אמרו בית הלל לבית שמאי מה אם בשעה שאני אוסר להדיוט הרי אני מתיר לגבוה בשעה שהוא מותר להדיוט אינו דין שנתיר לגבוה. אמרו להן בית שמאי והרי נדרים ונדבות יוכיחו שהן

immunditiei, illi qui dicit patre immunditiei, vel in die profano requirit occasum solis. Respondit; si quis velit iis uti profanis in puritate. Qui lavandi sunt, se lavabunt juxta suum institutum nona die Ab, & in die expiationum. Dicit R. Chananjah Segen sacerdotum: Frustranea esset domus Dei nostri, si in eo perderent sacerdotes unam lotionem: Exposuit R. Levi juxta mentem Chananjah Segen sacerdotum. Et homo in Sabbatho. Quod ita homo lavet urceos suos in Sabbatho.

Constitutio III. Misna non est juxta mentem Rabi: Etenim extat traditio: Non immergunt vasa in aquas suas in die festo, neque irrigant aquas vase lapideo ad purificandum in Sabbatho. Verba Rabi. Et sapientes dicunt: Immergunt vasa in aquas suas in die festo, & irrigant aquas in vase lapideo ad purificandum in Sabbatho. Non dicit nisi in vase lapideo; at in vase ligneo, minime: Quomodo de superficie in superficiem? Si velit facere pastam super grege suo, aut gregem suum super pasta sua immerget ejus vasa. Quomodo a societate ad societatem? Si comedat cum hac societate, & incedat ad comedendum cum alia societate, se lavabit.

Constitutio IV. Schola Schammai dicit: Permissa est impositio manuum, quæ non sit facta juxta institutum suum; & schola Hillel dicit: Non est permissa impositio manuum, quæ non sit facta juxta institutum suum: Quænam est illa, quæ non sit facta juxta institutum suum? Quæ facta fuerit die hesterna. Dicit R. Zehera: Omnes conveniunt in sacrificio pro delicto leprosi, cui si imposuerit manus ab die hesterna, non satisfacit debito suo. Si sacrificiis spontaneis imposuerit manus, ab die hesterna, satisfacit debito suo. In quo dissentiunt? In pacificis sacrificii solennis: Schola Schammai considerat ea sicut sacrificia pacifica spontanea; Et schola Hillel ea considerat sicut sacrificium pro delicto leprosi. Dicit Rabi Isa: Quod dicis de sacrificio pro delicto leprosi, si ei imposuerit manus ab die hesterna, non satisfacit debito suo, intelligitur in tempore suo; si vero ejus tempus præterierit, consideratur sicut sacrificia pacifica spontanea. Dixit schola Hillel scholæ Schammai. Si quo tempore ego prohibeo homini, tu permittis Deo, quando ego permitto homini, non erit æquum ut permittas Deo? Respondit illis schola Schammai: Ecce sacrificia votiva, & spontanea probent,

quæ

מותרים להדיוט ואסורים לגבוה . אמרו להם בית הלל לא אם אמרתם בנדרים ונדבות שאין זמנם קבוע . תאמרו בחגיגה שזמנה קבוע . אמרו להם בית שמאי חגיגה אין זמנה קבוע שאם לא חג בראשון חוגג בשני . לא חג בשני חוגג בשלישי . אמרו להן בית הלל . חגיגה זמנה קבוע שאם לא חג ברגל אינו יכול לחוג אחר הרגל . אמרו להם בית שמאי והלא כבר נאמר אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם . אמרו להם בית הלל משם ראייה . לכם אינו נעשה . אבל נעשה הוא לגבוה. אבא שאול אומרו טעם אחר מה אם בשעה שבירתך סתומה בירת רבך פתוחה . בשעה שבירתך פתוחה אינו דין שתהא בירת רבך פתוחה . דבר אחר אינו דין שיהא שולחנך מלא ושולחן קונך ריקם. אמר רבי יוסי בי רבי בון רבי שמעון בן לקיש הוה עבר קומי סדרא ושמע קלהון קראיי ההן פסוקא ויזבחו ליהוה זבחים ויעלו עולות ליהוה למחרת היום ההוא . אמר מאן דמפסק לה בבית שמאי מאן דקרי כולה בבית הלל . ניחא עולות למחרת היום ושלמים למחרת היום. ואין שלמים באין כבית שמאי . אמר רבי יוסי בי רבי בון דוד מת בעצרת והיו כל ישראל אוננים והקריבו למחר . מעשה בהלל הזקן שהביא עולתו לעזרה וסמך עליה וחברו עליו תלמידי שמאי התחיל מכשכש בזנבה אמר לון ראו נקיבה היא ושלמים הבאתיה . והפליגם בדברים והלכו להם . לאחר ימים גברה ידם של בית שמאי ובקשו לקבוע הלכה כדבריהן. והיה שם בבא בן ביטיי מתלמידי בית שמאי יודע שהלכה כבית הלל . פעם אחת נכנס לעזרה ומצא אותה שוממת אמר ישמו בתיהם של אילו שהשימו בית אלהינו: מה עשה שלח והביא שלשת אלפים צאן מצאן קדר וביקרן ממומים והעמידם בהר הבית. אמר להם שמעוני אחי בית ישראל

quæ licet ſint permiſſa homini, ſunt tamen Deo prohibita. Reſpondit illis ſchola Hillel: Minime: Si dixiſtis de ſacrificiis votivis, & ſpontaneis, quorum tempus non eſt ſtabile, dicetis de ſacrificio ſolenni, cujus tempus eſt ſtabile? Reſpondit illis ſchola Schammai: Sacrificio ſolenni non eſt tempus ſtabile; Etenim ſi non obtulerit in die primo, poterit offerre in ſecundo, ſi non in ſecundo, poterit offerre in tertio: Reſpondit illis ſchola Hillel: Sacrificio ſolenni eſt tempus ſtabile: Etenim ſi non obtulerit in feſto, non poterit offerre in alio feſto. Reſpondit illi ſchola Schammai: Atqui jam dictum eſt: *Veruntamen quod comedetur ab omni anima, illud ſolum fiet a vobis*. Reſpondit illis ſchola Hillel ex demonſtratione: *Vobis non fiet*; at fiet Deo: Aba Saul dixit alteram rationem: Quando furnulus tuus eſt clauſus, furnulus domini tui eſt apertus: Quando furnulus tuus eſt apertus, non erit æquum, ut furnulus domini tui ſit apertus? Alia expoſitio: Non eſt æquum, ut menſa tua ſit plena, & menſa domini tui ſit vacua. Dicit R. Joſe diſcipulus R. Bon, R. Simeon ben Lakiſch pertranſiens coram Academia audivit vocem legentem hunc textum: *Et immolaverunt victimas domino, & obtulerunt holocauſta die ſequenti*: Dixit: Qui hoc dicit, ſentit juxta mentem ſcholæ Schammai, qui legit totum, ſentit juxta mentem ſcholæ Hillel: Recte holocauſta die ſequenti, & pacifica die ſequenti; At pacifica non afferunt juxta mentem ſcholæ Schammai. Dicit R. Joſe diſcipulus R. Bon: David mortuus eſt in Pentecoſte, & Iſraelitæ eum luxerunt, & ſepelierunt die ſequenti. Narratur de Hillel ſeniore, quod adduxerit holocauſtum ſuum in atrium, eique manus impoſuerit; & aggravarunt ſuper illum diſcipuli Schammai; Incepit motitare cauda, dicens illis: Videte; fœmina eſt, & in pacifica eam obtuli. Et diſſenſerunt verbis, & abierunt: Poſt aliquot dies prævaluit manus Scholæ Schammai, & quæſierunt ſtatuere conſtitutionem juxta ejus verba; Et ibi erat Baba ben Bitai ex diſcipulis ſcholæ Schammai, qui norat conſtitutionem eſſe juxta mentem ſcholæ Hillel. Aliquando ingreſſus in atrium, invenit illud deſolatum; dixit: Deſolentur domus illorum, qui deſolarunt domum Dei noſtri: Quid fecit? Miſit, & adduxit tria millia agnorum de grege Kedar, & eorum vitia exploravit, eoſque ſtatuit in monte domus; Dixit illis: Audite me fratres mei, do-

כל מי שהוא רוצה יביא עולות יביא ויסמוך יביא שלמים יביא ויסמוך באותה השעה נבקעה הלכה כבית הלל ולא אמר אדם דבר . אמר רבי יצחק בר לעזר הדא אמורה בשירותא בעייא מוליי סמא דקיסא מיניה וביה כל גומרא דלא כוויה בשעתה לא כוויה . שוב מעשה באחר מתלמידי הלל שהביא עולתו לעזרה וסמך עליה וראהו אחר מתלמידי שמאי . אמר ליה מה זו סמיכה . אמר ליה מה זה שתיקה . שיתקו בנזיפה והלך לו .

הלכה ה פתר לה תרין פתרין על רעתין דבית שמאי והוא ששתה מהן . על רעתון דבית הלל והן שיהו ראוין לשתייה . ועושה מדורה ומתחמם כנגדה . דברי הכל והוא שיהא קומקום כנגד המדורה . על רעתון דבית הלל אפילו אין הקומקום כנגד המדורה . חמין שהוחמו ביום טוב . וכן המים שהוחמו מערב שבת לשבת . רב ושמואל חד אמר מרחיץ בהן פניו ידיו ורגליו . והורנה אמר מרחיץ בהן גופו איברים איברים . ולא ידעין מאן אמר רא ומאן אמר דא . מן מה דתני שמואל מרחיץ בהם פניו ידיו ורגליו הוי רב דו אמר מרחיץ בהן גופו איברים איברים . חד פילוסיפוס שאל לבר קפרא אבלט שאל ללוי סריסא מותר לשתות ואסור לרחוץ . אמר ליה אם תראה סריס מתחבק עם אשתך שמא אינו רע לך . אמר ליה אין . אמר ליה ומכי הוא לך כלום . אמר ליה שלא תתפרץ . אמר ליה והבא שלא יתפרצו . כיון שיצא אמרו לו תלמידיו רבי לזה דחיתה בקנ' לנו מה את משיב . אמר להם והלא כבר נאמר אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם .

הלכה ו אבא בר רב חונה אמר הדא דתימר בשלא עשה לו עירובי תבשילין . אבל אם עשה לו עירובי תבשילין מותר . מה בין תבשיל ומה בין חמין . תבשיל דרכו לאכול ממנו . חמין אין דרכו

domus Israel; Qui velit adducere holocausta, adducat, & imponat manns, & qui velit adducere pacifica, adducat, & imponat manus: Tum statuta est constitutio juxta mentem scholæ Hillel: Et nemo locutus est: Dicit Rabi Isaach bar R. Elieser: Hoc dicit: In principio poculum implendum est; uredo ligni ex eo, & in eo est: Pruna, quæ statim non adurit, non adurit. Præterea narratur de quodam ex discipulis Hallel, qui adduxit holocaustum suum in atrium, eique imposuit manum; Quem quum vidisset unus ex discipulis Schammai, dixit: Quænam est hæc impositio manuum? Respondit: Quodnam est hoc silentium? Siluit in objurgatione & abiit.

Constitutio V. Exposuit duas expositiones ex mente scholæ Schammai, easque confirmavit ex mente schola Hillel, & ipsæ dignæ erant, quæ confirmarentur: Et fecit pyram, & e regione illius se calefacit; Ex omnium consensu est, quod eorum locus sit e regione pyræ. Exposuit aliam expositionem juxta mentem scholæ Schammai, quod eorum locus sit e regione pyræ. Ex mente scholæ Hillel, vel si eorum locus non sit e regione pyræ, aquæ quæ calefactæ sint in die festo, pariterque aquæ quæ calefactæ sint a vespera diei festi pro Sabbatho; Rab, & Samuel; alter dicit; Licet lavare in illis faciem, manus & pedes suos: Et alter dicit; Licet in eo lavare corpus suum membratim: Et ignoramus, quis hoc, & quis illud dicat: Ex eo quod docet Samuel; Poterit in iis lavare faciem, manus, & pedes suos est sententia Rab qui dicit: Poterit lavare corpus suum membratim. Quidam philosophus quæsivit a Bar Kaphra: Abalat quæsivit a Levi: Eunucho licitum est bibere, & vetitum lavare. Respondit: Si videas eunuchum amplecti uxorem tuam, forfasse non erit gratum tibi: Respondit: Maxime. Dixit illi: Eritne tibi dubium? Respondit: Ne lasciviat: Dixit illi: Hic quoque ne lasciviat. Postquam egressus est; Dixerunt illi ejus discipuli: Rabi hunc repulisti canna: quid nobis respondebis? Dixit illis. Jam dictum est: *Veruntamen quod comedetur ab omni anima, illud solum fiet a vobis*.

Constitutio VI. Aba bar R. Huna dicit, quod dicis, intelligitur quando sibi non fecerit mixturam decoctorum. At si sibi fecerit mixturam decoctorum, permissum est. Quænam est differentia inter decocta, & aquas calidas? Ex decocto solet comedi: Ex aquis calidis non solet bibi.

לשתות מהם . ואין זוקפים את המנורה ביום טוב . הדא דאת אמר במנורה של פרקים . אבל במנורה שאינה של פרקים לא בדא. כהדא תלמידוי דרבי יוסי הוון יתיבין נפלת מנרתא קומיהון והוה כל חד וחד שמיט גרמיה וערק . אין אנפין פיתן גריצות אלא רקיקין . מתוך שאת מיינע אף הוא אינו אופה אלא צורכו. רבי אחא שמע לה מן הדא ומה חרי האף הגדול הזה . ורבנן שמעין לה מן הדא והנה שלשה סלי חורי על ראשי.

הלכה ז של בית רבן גמליאל היו מכבדים בין המיטות . אמר רבי לעזר בי רבי צדוק פעמים הרבה אכלתי אצל רבן גמליאל ולא היו מכבדים בין המיטות אלא סדינים היו פורשים על גבי הארץ וכיון שהיו האורחים יוצאים היו קופלים אותם. אמרו לו אם כן אף בשבת מותרין לעשות כן . של בית רבן גמליאל היו מכניסין את המגמר במגופה . אמר רבי אלעזר בי רבי צדוק פעמים הרבה אכלתי אצל רבן גמליאל ולא היו מכניסין את המגמר במגופה אלא פרריסקים היו מעשנים מערב יום טוב וכיון שהיו האורחין נכנסין היו פותחין אותן . אמרו לו אם כן אף בשבת מותרים לעשות כן. ועושין גדי מקולס בלילי פסחים . וחכמים אוסרים . איזהו גדי מקולס כולו צלי ראשו על כרעיו ועל קרבו שלק מקצת ובישל מקצת אין זה גדי מקולס . מכניסים גדי מקולס בלילי יום טוב הראשון של חג . ובלילי יום טוב האחרון של פסח מכניסים עגל מקולס . בלילי יום טוב הראשון של פסח אבל לא גדי מקולס . תני אמר רבי יוסה תודוס איש רומי הנהיג על אנשי רומי שיהו אוכלים גדיים מקולסין בלילי פסחים שלחו חכמים ואמרו לו אילולא שאת תודוס לא היינו מנדין אותך. מהו תודוס . אמר רבי חנניה דהוה משלח פרנסתהון דרבנן. לא נמצאת מביא את הרבים לידי אכילת קדשים בחוץ שכל המביא את הרבים לידי אכילת קדשים בחוץ צריך נידוי.

הלכה ח רבי בא רב ושמואל תריהון אמרין דברי חכמים אפילו להמשיך בה אסור. רבי בא בשם שמואל אם היתה קרנה קרוחה מותר . אמר רבי יוסה קשייתה קומי רבי בא ואמר לא תנינן

bi. Neque licet erigere candelabrum in die festo: Quod dicis, intelligitur de candelabro, quæ constet membris: At in candelabro, quod non constet membris, nihil inservit: Sicut discipuli Rabi Jose quum assiderent, cecidit candelabrum coram illis; Unusquisque quando vacillavit candelabrum, aufugit: Non licet coquere panes crassos, sed tenues ut oblecteris, etiam ipse non coquet nisi quod sit necesse. Rabi Acha probat ex eo, quod dictum est: *Quisnam est fervor magnæ iræ hujus?* Et sapientes hinc probant: *Et en tria canistra tortarum purissimarum super caput meum.*

Constitutio VII. Familia Raban Gamaliel everrebat inter lectos. Dicit Rabi Eliеser discipulus R. Zadoch: Multis vicibus comedi cum Raban Gamaliel; at non everrebant inter lectos; sed sindones extendebant super terram, & quando hospites egrediebantur, eos duplicabant. Dixerunt illi; Si ita est, vel in Sabbatho hoc fieri licebit: Familia Raban Gamaliel introducebant suffimentum thuribulo. Dicit R. Elieser discipulus R. Zadoch: Multis vicibus comedi cum Raban Gamaliel, & non introducebant suffimentum thuribuli, sed columnæ excavatæ cum fenestellis perfumabant a vespera diei festi, & quando hospites ingrediebantur, aperiebant: Dixerunt illi: Si ita est, vel in Sabbatho hoc fieri licebit: Et parant hœdum galeatum in noctibus Paschatis; Et sapientes prohibent: Quinam est hœdus galeatus? Totus est assatus cum capite, cruribus, & intestinis; si partim elixetur, & partim coquatur, non est hœdus galeatus: Introducunt hœdum galeatum in nocte diei primi festi Tabernaculorum, & nocte diei novissimi Paschatis introducunt vitulum galeatum: In nocte diei primi festi Paschatis, at non hœdum galeatum. Traditio: Dicit R. Jose. Todos Romanus assuefecit Romanos, ut comederent hœdos galeatos in noctibus Paschalibus; Miserunt sapientes dicentes, si non esses Todos, nonne te excommunicassemus? Quid Todos? Dicit R. Chananjah: Ipse mittebat alimenta sapientum: Nonne deprehenditur, quod adducas multos, ut comedant foris sanctitates? Etenim qui adducit multos, ut comedant foris sanctitates, est excommunicandus.

Constitutio VIII. R. Ba Rab, & Samuel. Verba sapientum; vel ad trahendum cum ea est vetitum. Rabi Ba nomine Samuelis; si fuerit cornu perforatum permissum est. Dixit Rabi Jose argumentum coram R. Ba dicens: Non legi-

אלא הנקה בחטם . רבי זעירה בשם שמואל שור שעיסקו רע יוצא בפרומביא שלו . ורבותינו שבגולה נהגו כן . רבי אחא רבי יעקב בר אידי בשם רבי יונתן רבי יעקב בר אחא בשם רבי תנחום בי רבי חייה חמור שעיסקו רע יוצא בפרומביא שלו . רבי אילא רבי יהודה בשם רבי שמעון בי רבי חייה כלב יוצא בסוגר שלו אם להכות בו אסור . אם בשביל שלא לאכול אפסרו מותר . גניבה אמר הלכה היה מלמד ובא. רבי יונה בוצרייה בעי אם הלכה היה מלמד ובא הדא היא דתנינן שלא ברצון חכמים . תנא רבי יודה בר פזי דברדלייה אמרו לו או עמוד מבינותינו או העביר רצועה מבין קרניה . אמר רבי יוסי בי רבי בון שהיה מתריס כנגדן . אמר רבי חנניה פעם אחת יצאת והשחירו שינין מן הצומות ומן התענית . אמר רבי אידי דחוטרא אשתו הוות ומנין שאשתו קרויה עגלה לולא חרשתם בעגלתי לא מצאתם חידתי תמן אמרין שכינתו היתה . ויש אדם נענש על שכינתו . אמר רבי קיריס ראירמה ללמדך שכל מי שיש ספיקה בידו למחות ואינו מוחה קלקלה תלויה בו .

הלכה ט איזהו הקירור אילו הקטנים שהם עושים חבורה . קירצוף אילו הגדולים שאינם עושים חבורה . וחכמים אומרים אין מקרדים אף לא מקרצפים . אין מקרדים שלא יבואו לידי חבורה. ולא מקרצפים שלא יבואו לידי תלישה.

הלכה י של בית רבן גמליאל היו שוחקים את הפילפלין בריחיים שלהן . אמר רבי אלעזר בי רבי צדוק פעם אחת אכל אבא אצל רבן גמליאל והביאו לפניו אינגורין ובתוכן פילפלין שחוקים כיון שטעמן משך ידו מהם . אמרו לו אל תחוש להם מערב יום טוב הם שחוקים . ויעשה רבי צדוק כשוגג אצל רבן גמליאל ויאכל . אלא שלא להתיר מלאכה על ידי רבן גמליאל . התחתון משום כלי קיבול והעליון משם כלי מתכות. והאמצעית משם כברה . תני לא יגור אדם את המטה את הכסא ואת הספסל ואת הקתידרה מפני

legimus nisi Dromas fœmina cum annulo. Zehera nomine Samuelis: Bos cujus opera sit mala petulcus egreditur cum freno. Et sapientes, qui erant in captivitate, ita facere solebant. Rabi Acha, R. Jacob bar Idi nomine R. Jochanan, Rabi Jacob bar Acha nomine R. Tanchum discipuli R. Chijah: Asinus, cujus opera sit mala egreditur cum fræno suo. R. Ela, R. Jehuda nomine R. Simeonis discipuli R. Chijah: Canis egreditur cum capistro suo, si ad percutiendum est vetitum. Si ut non devoret capistrum suum, est licitum: Ganiba dicit: Constitutionem docetur, & adducitur. R. Jonas Bossaria quæsivit, si est constitutio, ipsa doceatur & adducatur: & hoc illud est, quod legimus; invitis sapientibus. Docet R. Juda bar Pazi ex Bardilaja dixerunt illi: Aut surge ex inter nos; Aut traduces ligulam inter ejus coruua. Dicit R. Jose discipulus R. Bon; quod ipse repugnaverit contra illos: Dicit R. Chananjah: Aliquando exiit, & nigri facti sunt ejus dentes ex jejuniis, & afflictione: Dicit Rabi Idi ex Chutra; ejus uxor erat, quia ejus uxor vocabatur vitula: Dictum est enim: *Si non arassetis in vitula mea, non invenissetis propositionem meam:* Ibi dicunt, quod ejus vicina esset: Estne quisquam, qui puniatur propter suam vicinam? Dicit Rabi Cheris de Irma: Ut doceare: Sicui sit sufficientia ad impediendum, & non impediat, depravatio ab eo pendet.

Constitutio IX. Quænam est strigilis? Isti sunt dentes parvi, qui faciunt vulnus: Quænam est rasio? Isti sunt dentes magni, qui non faciunt vulnus: Et sapientes dicunt: Non strigilant, neque radunt: Non strigilant, ne deveniant ad vulnus: Neque radunt, ne eo deveniant, ut evellant.

Constitutio X. Familia Raban Gamaliel conterebant piper suis molis. Dicit R. Eliеser discipulus R. Zadoch: Aliquando comedit pater meus cum Raban Gamaliel, attulerunt coram eo decoctum cum herbis & vino, & aqua immixta & in eo piper, quod contriverant, quando ea gustavit, retraxit ab iis manum suam: Dixerunt illi: Ne sis de his solicitus: A vespera diei festi, jam contrita sunt: Et fecit Rabi Zadoch quasi errans prope Raban Gamaliel, & comedit: At ne permitteret opus per manum Raban Gamaliel. Inferius propter vas receptionis, superius propter vas æneum, & medium propter vas cribri: Traditio: Non trahet homo lectum, sedem, & sellam, & ca-

שהוא עושה חרץ · ורבי שמעון מתיר · רבי בא בשם רב חונה רבי חני בשם רבי זעורה רבי יוסה בשם רבי אילא מודים חכמים לרבי שמעון בכסא שרגליו משוקעות בטיט שמותר לטלטלו · ודכוותה מותר להחזירו · אמר רבי יוסה אוף אנן תנינן ניטליז בשבת · אמר רבי יוסה בי רבי בון דרבי שמעון היא · אמר רבי יוסה מתניתא אמרה כן כל הכלים אינן נגררין חוץ מן העלה מפני שהיא כובשת·

פרק שלישי

א אין צדים דגים מן הביברים ואין נותנים לפניהם מזונות אבל צדין חיה ועוף מן הביברין ונותנין לפניהן מזונות · רבן שמעון בן גמליאל אומר לא כל הביברין שוין · זה הכלל כל המחוסר צידה אסור · ושאינו מחוסר צידה מותר·

ב מצודות חיה ועופות ודגים שעשאן מערב יום טוב לא יטול מהם ביום טוב אלא אם כן ידוע שניצודו מבעוד יום · מעשה בגוי אחד שהביא דגים לרבן גמליאל ואמר מותרים הם אלא שאין רצוני לקבל הימנו ·

ג בהמה מסוכנת לא ישחוט אלא אם כן ידוע שהוא יכול לאכול ממנה כזית צלי מבעוד יום · רבי עקיבה אומר אפילו כזית חי מבית טביחתה · שחטה בשדה לא יביאנה במוט ובמטה אבל מביאה בידו איברים איברים ·

ד בכור שנפל לבור רבי יהודה אומר ירד המומחה ויראה אם יש בו מום יעלה וישחוט ואם לאו לא ישחוט · רבי שמעון אומר כל שאין מומו ניכר מערב יום טוב אין זה מן המוכן ·

ה בהמה שמתה לא יזיזנה ממקומה · מעשה ששאלו את רבי טרפון עליה ועל החלה שניטמאה ונכנס לבית המדרס ושאל אמרו לו לא יזיזם ממקומם·

ו אין נמנין על הבהמה בתחילה ביום טוב אבל נימנין עליה מערב יום טוב ושוחטין ומחלקין ביניהן · רבי יהודה אומר שוקל אדם בשר כנגד הכלי או כנגד

cathedram, quia facit foveam: Et Rabi Simeon permittit. R. Ba nomine R. Huna nomine R. Zehera; R. Jose nomine Rabi Ela: Assentiuntur sapientes R. Simeoni in sede, cujus pedes immersi sint in cœno, quod liceat transferre, & similiter licitum est restituere: Dicit R. Jose: Nos quoque legimus: Licet auferre: in Sabbatho. Dicit Rabi Jose discipulus R. Bon: R. Simeon ipse erat: Dicit R. Jose: Misna ita dicit: Cuncta vasa non trahuntur, excepto curru quia subigit:

CAPUT III.

I. NON venantur pisces e vivariis, neque coram illis projiciunt cibum, sed venantur feras, & volucres ex vivariis, & coram illis projiciunt cibum. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Omnia vivaria non sunt æqualia: Hæc regula generalis est: Omne vivarium, quod requirit venationem, est vetitum, & omne vivarium, quod non requirit venationem est licitum.

II. Si retia ferarum, & volucrum, & piscium parata fuerint a vespera diei festi, non capiet ex illis die festo, nisi noverit, quod capta sint a vespera diei festi. Narratur de quodam Idololatra, qui adduxit pisces ad Raban Gamalel, qui dixit; liciti sunt; at mihi non placet ab eo accipere.

III. Bestiam periclitantem non mactabit, nisi sit tempus in die ad comedendum de ea quantitatem olivæ assatæ a vespera diei: Rabi Akiba dicit: Vel in quantitate olivæ crudæ e loco mactationis suæ. Si mactaverit eam in agro, non adducet eam cum baculo, & cum virga, sed adducat manu sua membratim.

IV. Si primogenitum ceciderit in cisternam; R. Jehuda dicit; descendet peritus & videbit, si in eo sit vitium, faciet adscendere, & mactabit, si minus, non mactabit: R. Simeon dicit: Si ejus vitium non fuerit cognitum a vespera diei festi, non erit ex præparato.

V. Bestiam mortuam non movebit a loco suo; Et narratur, quod interrogaverint R. Tarphon de hoc, & de placenta, quæ polluta esset; & ingressus Academiam, quæsivit; & dixerunt: Non movebit eas a loco suo.

VI. Non numerantur super bestia in principio in die festo, sed numerantur super ea a vespera diei festi, & mactant, & inter se partiuntur. R. Jehuda dicit: Ponderat homo carnem vase, aut se-

הקופיץ . וחכמים אומרים אין משגיחין בכף מאזנים כל עיקר.

ז אין משחיזין את הסכין אבל משיאה על גבי חבירתה . לא יאמר אדם לטבח מכור לי בדינר בשר אבל שוחט והן מחלקים ביניהם.

ח אומר אדם לחנווני מלא לי כלי זה אבל לא במידה. רבי יהודה אומר אם היה כלי של מידה לא ימלאנו. מעשה בשאול בן בטנית שהיה ממלא את מדותיו מערב יום טוב ונותנן ללקוחות ביום טוב . אבא שאול אומר במועד עושה כן . וחכמים אומרים אף בחול עושה כן מפני מיצוי המידות.

ט אומר אדם לחבירו תן לי בצים ואגוזים במנין שכן דרך בעל הבית להיות מונה בתוך ביתו.

סליק פירקא

הלכה א אין צדין דגים כו' אמר רבי חיננא מתניתא דילא כרבי יהודה . דתנינן תמן רבי יהודה אומר הצד צפור למגדל וצבי לבית חייב הא לגינה ולביברין פטור . מחלפה שיטתיה דרבי יהודה דתנינן אין צדין דגים מן הביברים ואין נותנים לפניהם מזונות . הא לגינה ולביברים פטור . מחלפה שיטתון דרבנן דתנינן תמן וחכמים אומרים צפור למגדל וצבי לגינה ולחצר ולביברים . ותנינן אבל צדין חיה ועוף מן הביברין ונותנים לפניהן מזונות. הא לגינה ולחצר לא . כאן בחצר מקורה . כאן בחצר שאינה מקורה והא תנינן גינה . אית לך מימר גינה מקורה . אלא כאן בגדולה כאן בקטנה . רבי עולא אמר בעון קומי רבי אחא מה ניתני כל המחוסר צידה חייב ושאינו מחוסר צידה פטור . אמר לון ולא בנעל לתוכה אנן קיימים . אלא כל המחוסר צידה אסור . ושאינו מחוסר צידה מותר . אמר רבי שמואל אחוי דרבי ברכיה כל שהוא מחוסר נשבים מחוסר צידה . ושאינו מחוסר נשמים אינו מחוסר צידה . שוחטין מן הגנרים ואין שוחטין לא מן המכמורות ולא מן המצודות . רבי יוסי בי רבי בון

securi; Et sapientes dicunt: Nulla cura est habenda bilancis.

VII. Non acuunt cultrum die festo, sed licet acuere alterum super altero. Non dicet homo lanioni: Pondera mihi pro denario carnem, sed mactabit, & inter se divident.

VIII. Dicet homo socio suo: Imple mihi hoc vas; at non ad mensuram. R. Jehuda dicit: Si sit vas mensuræ, non implebit illud: Narratur de Saul ben Botnit, quod impleret mensuras suas a vespera diei festi, ut daret emtoribus in die festo: Aba Saul dicit: Vel in diebus festi intermediis sic faciebat. Et sapientes dicunt: Etiam in die profano sic faciebat propter sordes mensurarum.

IX. Dicet homo socio suo: Da mihi ova, & nuces in rationes; Etenim sic paterfamilias solet in domo sua inire rationes.

Finis capitis.

Constitutio I. Non venantur pisces &c. Dicit R. Chinna: Misna non est juxta mentem R. Juda: Etenim ibi legimus: Si venetur volucrem in armario, & capream in domo tenetur, si in horto, & in vivariis absolvitur. Diversa est sententia R. Juda: Etenim legimus: Non licet venari pisces ex vivariis, neque ponere ante illos cibos: At in horto, & in vivariis licitum est: Diversa est sententia sapientum: Etenim ibi legimus: Et sapientes dicunt: Aves in turri, & capream in horto, & in in atrio, & in vivariis. Atqui legimus: At venantur feras, & volucres ex vivariis, & projiciunt coram illis cibum; At in horto, & in atrio minime. Hic intelligitur in atrio contignato; & ibi in atrio non contignato: Atqui legimus hortum: Tu non potes dicere hortum esse contignatum: At hic intelligitur de magno, & ibi de parvo: Rabi Ela dicit: Quæsierunt coram R. Acha: Cur tradiderunt: Quicquid requirit venationem, vetitum est, & quod non requirit venationem, licitum est? Respondit: Nonne de eo, qui in eo includitur, explicamus? At quicquid requirit venationem, est vetitum, & quod non requirit venationem, est licitum: Dicit R. Samuel frater R. Berachia: Quod requirit retia, requirit venatione; quod non requirit retia, non requirit venatione. Mactant ex separatis at non mactant ex emtis, & ex captis. R. Jose discipulus R. Bon nomine R. Amme: Intelligitur de eo, quod

בשם רבי אימי במצרתא רשיתייא . שמואל אמר צד הוא בפיטס . רב אמר סוכרא דנהרא שרי . אמר רבי יודן בהוא רטסיס.

הלכה ב מי מוריע. אם נתקלקלה המצודה . דבר בריא שניצודו מבעוד יום . אבל אם נתקלקלה המצודה דבר בריא שלא ניצודו מבעוד יום . ואפילו נתקלקלה המצודה וחש לומר שמא לא ניצודו מבעוד יום . אמר רבי יוסי בי רבי בון בפורש בחורשין תדע לך שהוא כן דתנינן דגים. ודגים לא במקום שהן מצויין. והכא במקום שחיה ועוף מצויין. רבי זעורה בשם רב סברין מימר מותרים למחר. רבי חזקיה רבי עוזיאל בריה דרבי חונייה דברת חוורן מותרין ממש . סברין מימר ספיקן התירו . רבי חנינה ורבי יונתן תריהון אמרין ספק הכן אסור . רבי יוחנן אמר ספק הכן מותר . רבי חייה רבה ורבי שמעון ברבי חד אמר הנוי צריך הכן. וחורנה אמר אין הנוי צריך הכן. ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא . מן מה דרב מיבעי מיתי קומיה רבי חייא רבה והוא אמר ליה הכם הויתה והוא אמר ליה שיירתה הות עברה והוינא אכל מינה תאנים. הוי דו אמר אין הנוי צריך הכן. חד תלמיד מן דרבי סימיי אזל לאנטרדס אייתון ליה דורמסקנא ואכל חד תלמיד מן דרבי יהושע בן לוי אזל לתמן אייתו ליה דורמסקנה ולא אכל. אתא ואמר קומי רביה אמר דו נהג כשיטת רביה דרבי סימיי אמר אין הנוי צריך הכן . רבי אבהו בשם רבי יהושע בן לוי דמרמניות שבכרם הרי אילו אסורות . רב חונה בשם רב השיצים שבכפים הרי אילו מותרים.

הלכה ג רבי בא בשם רבנן דתמן שחטה ואכלו זאבים בני מעיה כשרה שחזקת בני מעים לכושר. וחש לומר שמא ניקבו . חזקת בני מעים כשרים . תני אבל מביאה הוא על נבעורה. כיצד הוא עושה משייר ממנה אבר אחד ומביאו עמו.

הלכה ד מחלפה שיטתיה דרבי

quod sit captum rete : Samuel dicit : de eo, quod sit venatione captum in dolio . Rabi dicit : Probabiliter fluvius permittitur. Dicit R. Jodan : Ubi coarctatur.

Constitutio II. Quando cognoscat, quod sit depravatam rete, manifestum est, quod venatione capta sint dum adhuc est dies; At si fuerit depravatam rete, manifestum est, quod non fuerint venatione capta dum adhuc est dies; vel si depravatam esset rete; dici potest, quod non fuerint venatione capta dum adhuc est dies. Dicit R. Jose discipulus R. Bon : Potest exponi de sylvis: Scito ita esse: Etenim legimus: Pisces: Et pisces non sunt in loco, ubi existunt & hic in loco, ubi feræ & volucres existunt Rabi Zehera nomine Rab; Putant dicendum, quod sint permissa die crastino. R. Ezechias, R. Uziel bar R. Chunia: Manifestum est, quod absolute sint permissa. Putant dicendum, quod eorum dubium permiserint. R. Chanina, & R. Jonathan, ambo dicunt : Dubium præparati est vetitum; R. Jochanan dicit : Dubium præparati est permissum: R. Chijah Raba, & R. Simeon bar Rabi; alter dicit : Gentilis opus habet præparato : Et alter dicit: Geutilis non opus habet præparato. Et ignoratur, quis hoc, & quis illud dicat : Ex eo quod Rab quæsivit coram Rabi Chijah : Ipse dixit : Ubi fuisti ? Turma transibat : Et ego ex ea comedi ficus : Hoc dicit, quod gentilis non opus habeat præparato. Quidam discipulus de Rabi Simai cum profectus esset Antandras, attulerunt ei prunas Damascenas, & comedit. : Quidam discipulus ex Rabi Jehosua ben Levi illuc se contulit, eique attulerunt prunas Damascenas, & noluit comedere : Venit & narravit coram magistro suo : Respondit : Ille solet facere juxta sententiam R. Simai, qui dicit : Gentilis non opus habet præparato. R. Abau nomine R. Jehosua ben Levi. Omphaces, quæ sunt in vinea, sunt vetitæ : Rabi Huna nomine Rab: Pinnæ piscis sunt licitæ.

Constitutio III. Rabi Ba nomine Sapientum eo loco. Si mactet, & ejus viscera comedant lupi, erit legitimum; quia præsumitur, quod viscera essent legitima; & potest dici : Fortasse erant perforata: Præsumitur; quod viscera essent legitima : Traditio : At adducet super pellem suam. Quomodo faciet? Dissolvet ex eo membrum unum, & cum ea adducet.

Constitutio IV. Diversa est sententia R. Je-

יורה דתנינן תמן רבי יהודה אומר אם לא
היתה נבילה מערב שבת אסורה לפי
שאינה מן המוכן . והכא הוא אמר הכין .
רבי יורה כרעתיה דרבי יורה אמר אין
המומחה תורה. רבי חונה בשם רבי אבא
דרבי יורה היא . דרבי יורה עבר ראיית
בכור כראיית טריפה . כמה דאת אמר
תמן רואין את הטרפה ביום טוב . ודכוותה
רואין את הבכור ביום טוב . רבי יורן בעי
דמאי מדבריהם וראיית טריפה מדבריהם .
כמה דאת אמר רואים את הטרפה ביום
טוב . ודכיותה מפרישים את הדמאי ביום
טוב . רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינה
כל שמומו ניכר מערב יום טוב ולא התירו
מומחה אלא ביום טוב אין זה מן המוכן .
והא תני עגל בכור שנולד מן הטריפה
ביום טוב מותר . אמר רב חסדא תיפתר
שעבר המומחה וראהו . אתא עובדא קומי
רבי אימי וסבר מימר רבי יודה ורבי
שמעון הלכה כרבי יודה . אייתי רב הושעיה
מתניתא דבר קפרא מדרומא ותנא וחכמים
אומרים כל שמומו ניכר מערב יום טוב
ולא התירו מומחה אלא ביום טוב אין זה
מן המוכן . וקיבלה וחזר ביה.

הלכה ה אותו ואת בנו שנפלו
לבור רבי ליעזר אומר יעלה את הראשון
על מנת לשחוט וישחוט והשני עושים לו
פרנסה במקומו שלא ימות . רבי יהושע
אומר יעלה את הראשון על מנת לשחוט.
ולא ישחוט ויערים ויעלה את השני אף
על פי שלא חישב לשחוט אחד מהן
מותר . רבי בון בר חייה בעי מחלפה
שיטתיה דרבי ליעזר. תמן הוא אמר מותר
להערים . והכא הוא אמר אסור להערים .
תמן משום בל יראה ובל ימצא . והכא
מה אית לך. מחלפה שיטתיה דרבי יהושע
תמן הוא אמר אסור להערים. והכא הוא
אמר מותר להערים . אמר רבי אידי כאן
שבות . וכאן חייב חטאת . אמר רבי יוסי
בי רבי בון הכא כדי לחוס על נכסיהן של

R. Jehuda: Etenim ibi legimus: R. Jehuda dicit: Si non factum fuerit cadaver a vespera diei festi, est vetitum, quia non est lex præparato. Et hoc loco ita dicit. R. Juda juxta mentem R. Juda da dicit: Peritus non est ex lege. R. Huna nomine Aba; Hæc est opinio R. Juda: Etenim R. Juda considerat inspectionem primogeniti sicut inspectionem discerpti. Sicut tu ibi dicis: Inspiciunt discerptum in die festo; & similiter inspiciunt primogenitum in die festo: R. Jodan vult, quod decima dubia sit ex verbis scribarum, & inspectio discerpti sit ex verbis scribarum: Sicut tu dicis: Inspiciunt discerptum in die festo; Et similiter separant decimam dubiam in die festo: R. Abau nomine R. Jose ben Chanina: Cujus vitium fuerit cognitum a vespera diei festo; & non permiserit peritus nisi in die festo, hoc non est ex præparato: Atqui extat traditio: Vitulus primogenitus, qui nascatur ex discerpto, in die festo est permissus: Dicit R. Chasda: Potest exponi, quod transgressus peritus illum inspexerit. Allatum fuit factum coram R. Amme, & putat dicendum: R. Juda, & R. Simeon; Constitutio juxta mentem R. Juda: Adduxit R. Osajah traditionem bar Kaphra ex plaga australi, & docuit: Et sapientes dicunt: Cujus vitium fuerit cognitum a vespera diei festi, & illud non permiserit peritus nisi in die festo, hoc non erit ex præparato. Et accepit, & repetiit.

Constitutio V. Si ipse & ejus filius ceciderint in cisternam. R. Eliefer dicit; faciet adscendere primum cum conditione, ut mactet, & mactabit; & secundo parabunt alimentum in loco suo, ne moriatur: R. Jehosua dicit: Faciet adscendere primum cum conditione, ut mactet; & non mactabit, & callide aget: Et faciet adscendere secundum; vel si animo non intendat mactare; unus ex iis erit licitus. Rabi Bon bar Chijah vult, quod diversa sit sententia R. Eliefer. Etenim ibi dicit: Licet callide agere; & hic dicit; Non licet callide agere. Ibi propter præceptum: *Non conspicietur*, *non invenietur:* Et hic quid dices? Diversa est sententia R. Jehosua: Ibi dicit: Vetitum est callide agere; & hic dicit: Licet callide agere: Dicit R. Idi: Hic propter decretum scribarum; & ibi tenetur sacrificio pro peccato. Dicit R. Jose discipulus R. Bon. Hic ut cura habetur de facultatibus Israelitarum. Et ibi quid dices? R. Isaach, & R. Josia: Alter jux-

ישראל תמן מה אית לך. רבי יצחק ורבי יאשיה חד כהדין וחד כהדין.

הלכה ו שמואל אמר טעו חמשה זקנים שהורו לרבי טרפון בלוד. אמר רב מתנה בבכור הוה עובדא. אמר רבי אבין מתניתא אמרה כן. עליה ועל החלה שניטמאת. מה זו קודש אף זו קודש. בעון קומי לוי מהו לראות את הטרפה בבית אפל. אמר לאפק לבר. רבי אימי בעי שמענן אין רואים את הנגעים בבית אפל. שמענן אין רואים את הטרפה בבית אפל. אמר רבי יוסה בי רבי בון לא מטעם הזה אלא שמא תימצא טריפה ויהא אסור לטלטלה. אתיא דרב מתנה כשמואל ודלוי כרב. אמר רבי בא רב יהודה בשם שמואל הלכה כרבי יורה.

הלכה ז הא להוסיף מוסיפים. היו חמשה נעשים עשרה. תני לא יאמר אדם לחברו הרי אני עמך בסלע הרי אני עמך בשקל. אבל אומר הוא לו הרי אני עומד למחצה לשליש ולרביע. רבי חייה רבה ורבי שמעון ברבי שקלו מנה כנגד מנה בבכור. במה דברים אמורים בחול. הא ביום טוב אסור על שם אין משניחין בכף מאזנים כל עיקר. רב אבון רב יהודה בשם שמואל אפילו לתלותו בכף מאזנים מפני העכברים אסור. אמר רבי יוסה בי רבי בון לא מטעם הזה; אלא בגין דתנינן רבי יהודה אומר שוקל אדם בשר כנגד הכלי או כנגד הקופיץ. וחכמים אומרים אין משגיחין בכף מאזנים כל עיקר: הא תנייא קדמייא סבר מימר משגיחין. הא לתלותו בכף מאזנים מפני העכברים מותר. תני רבן שמעון בן נמליאל אומר אף מפייס הוא אדם את עצמו בליטה לידע מה הגיע לו. כהדא רבי מנא זבן חרובין דשמיטה אתא שאל לרבי חזקיה אמר ליה נהגין רבנן כהדא דרבן שמעון בן נמליאל. תני הטבח לא יהא שוקל בידו ומניח שידו כליטרא היא. אבל חותך הוא בסכין ונותן לזה ולזה. תני אין מרגילין ביום טוב לא בחול בבכור ולא בפסולי המוקדשין. אמר רבי אבון שלא יהא כעובד בו עבודה בחייו. אמר רבי יוסטא בר שונם נזרו עליהם

juxta hanc, & alter juxta illam sententiam.

Constitutio VI. Samuel dicit: Errarunt quinque senes, qui docuerunt Rabi Tarphon in Lud. Dicit Rab: Misna: De primogenito actum est: Dicit R. Abin: Misna ita dicit: De hoc, & de placenta, quæ pollueretur; Sicut hoc erat sanctum, ita pariter illa erat sancta: Quæsierunt coram Levi: Inspiciuntne plagas in domo tenebrosa? Respondit: Ad efferendum: R. Amme contendit, quod eruatur, quod non inspiciant plagas in domo tenebrosa: Eruitur, quod non inspiciant plagas in domo tenebrosa. Dicit R. Jose discipulus R. Bon: Non ex hac ratione; at si fortasse deprehendatur discerptum, erit vetitum transferre: Consentit Rabi Mitna cum Samuele, & Levi cum Rab; Dicit R. Ba: R. Jehuda nomine Samuelis: Constitutio juxta mentem Rabi Juda.

Constitutio VII. Ecce ad addendum, addunt: Si quinque fiant decem: Traditio: Non dicet homo socio suo: Ecce ego ero tecum in siclo; ecce ego ero tecum in duobus siclis: At dicet: Ecce ego ero pro dimidio, pro tertia, pro quarta parte. R. Chijah Raba & R. Simeon bar Rabi: Ponderant minam contra minam in primogenito. De quo hæc dicta sunt? De die profano: At in die festo est vetitum: Quia nullo modo attendunt ad bilances. R. Abon, R. Juda nomine Samuelis: Vel si appendatur bilanci; quia propter mures est vetitum. Dicit R. Jose discipulus R. Bon: Non ex hac ratione; sed quia legimus: R. Jehuda dicit: Ponderare poterit homo vase, aut securi: Et sapientes dicunt: Non attendunt omnino ad bilances. Ecce prior doctor putat dicendum, quod attendant: Ecce ut appendatur bilancibus, propter mures est licitum. Traditio: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Licebit homini pro seipso sortiri libram, ut cognoscat, quid sibi impartiatur. Sicut R. Mena emit siliquas anni septimi; Venit ad consulendum R. Ezechia: Respondit illi. Solent agere sapientes juxta sententiam Raban Simeonis ben Gamaliel. Traditio: Lanio non ponderebit manu sua, ut reponat, quod habet in manu sua: Sicut libra consideratur: At incidet cultro, & dabit huic, & illi. Traditio: Non sortiuntur in die festo, neque in die profano in primogenito, neque in iis, quæ reprobata sint ex sanctificatis. Dicit R. Bon: Ne sit quasi faciens opus in vita sua. Dicit R. Jostha bar Sunam: De-

שלא ירעו אותם עדרים. אמר רבי
מנא כל עמא מודיי מינפוח שרי·
למיחבוט רבי חייה רבה ורבי שמעון כרבי
חד אמר אסור. וחורנה אמר מותר. אמר
רבי יוסי בי רבי בון כל עמא מודיי
למיחבוט אסור. למינפוח רבי חייה רבה
ורבי שמעון ברבי חד אמר אסור. וחורנה
אמר מותר.

הלכה ח אין משחיזין את הסכין
אבל משיאה על גבי בירתא. אמר רבי
חסדא דרבי יהודה היא. אמר רב יהודה
בשם שמואל דברי הכל היא כדי להעביר
שמנונית שעליה.

הלכה ט רב חונה אמר או חסר
או יתר. רבי לעזר אמר לזעורה בר חמא
מלי לי ההן מנא ולמחר אנן מכילין ליה·
תני מעשה בי רבי לעזר בי רבי צדוק
ואבא שאול בן בטנית שהיו חנוונים
בירושלם והיו ממלין מידותיהן מערב יום
טוב ונותנים אותם ללקוחות ביום טוב.
רבי חנינה בן עקביה אומר אף בחולו של
מועד היו עושים כן מפני מיצוי המידות.
אף הוא כנס שלש מאות חביות. וחבירו
כינס שלש מאות חביות. אמרו להם
חכמים לא הייתם צריכים לעשות כן אלא
הואיל והחמרתם על עצמכם יעשה בהם
צורכי ציבור. פעם אחת חלה ונכנסו
רבותינו לבקרו אמר לון אתון חמון הדא
ימינא דהוות מכילה בקושטא. אמר רבי
חנינה מאן דאמר רחמנא וותרן יתוותרון
בני מעוי אלא מאריך רוחיה וגבי דידיה·
אמר רבי אחא כתיב וסביביו נשערה
מאד. מדקדק עמהם כחוט שערה. אמר
רבי יוסה בי רבי בון לא מטעם הזה אלא
ונורא על כל סביביו. מוראו על הקרובים
יותר מן הרחוקים.

הלכה י תני אומר הוא אדם
לחבירו תן לי כלה של תבלין שכן בעל
הבית דרכו להיות נותן כלה של תבלין
בתוך תבשילו.

creverunt, ne pascerent gregatim. Dicit Rabi Mena: Omnes conveniunt: Si inflet, quod sit licitum: Si percutiat: R. Chijah Raba, & R. Simeon bar Rabi: Alter dicit: Est vetitum: Et alter dicit: Est licitum: Dicit R. Jose discipulus R. Bon: Omnes conveniunt: Si percutiat, quod sit vetitum. At si inflet: R. Chijah Raba, & R. Simeon bar Rabi: Alter dicit: Est vetitum; & alter dicit: Est licitum.

Constitutio VIII. Non acuunt cultrum, sed licet traducere alterum super alterum. Dicit R. Chasda, quod hæc sit opinio R. Jehuda: Dicit R. Jehuda nomine Samuelis: Omnes conveniunt, quod liceat removere pinguedines, quæ in eo fuerint.

Constitutio IX. R. Huna dicit: Aut deest, aut superest. Traditio: R. Eliesser dicit τῷ Zehera bar Chama: Imple mihi hanc portionem, & cras eam metiemur. Traditio: Narratur de Rabi Eliesser discipulo R. Zadoch, & de Aba Saul ben Botnit, qui cum essent tabernarii Hierosolymæ, implebant mensuras suas a vespera diei festi, & dabant iis, qui emebant in die festo. R. Chanina ben Akabia dicit: Vel in diebus festi intermediis ita faciebunt propter sordes mensurarum: Quinetiam ipse collegit 300. dolia, pariterque ejus socius collegit 300. dolia: Dixerunt illis sapientes: Non erat opus, ut ita faceretis; at quoniam vosmetipsos aggravastis, fiant in iis quæ sunt cœtui necessaria: Aliquando cum ægrotasset, ingressi sunt sapientes ad visitandum illum; dixit illis: Vos videtis hanc meam dextram quæ metiebatur cum rectitudine. Respondit R. Chanina: Qui dicit; quod Deus condonet pœnam, incidantur ejus viscera: At producit ejus lucrum & exigit, quod suum est. Dicit R. Acha: Scriptum est: *Et in circuitu ejus tempestas valida*. Inquirit in eos, quasi in cuspide capilli. Dicit R. Jose discipulus R. Bon: Non ex illa ratione, sed ex hac: Dictum est enim: *Et terribilis super omnes, qui in circuitu ejus sunt*. Ejus terror super proximos magis quam super remotos.

Constitutio X. Traditio: Potest dicere homo socio suo. Da mihi mensuram condimentorum; Quia sic solet paterfamilias immittere mensuram condimentorum in suum decoctum.

פרק רביעי

א המביא כדי יין ממקום למקום לא יביאם בסל ובקופה אבל מביא הוא על כתיפו לפניו . המוליך את התבן לא יפשיל את הקופה לאחריו אבל נוטלה בידו . מתחילין בערימת התבן אבל לא בעצים שבמוקצה .

ב אין נוטלים עצים מן הסוכה אלא מן הסמוך לה מביאים עצים מן השדה מן המכונס . מן הקרפף אפילו מן המפוזר . איזהו קרפף כל שהוא סמוך לעיר דברי רבי יהודה. רבי יוסה אומר כל שנכנסים לו בפותחת אפילו בתוך תחום שבת.

ג אין מבקעים עצים מן הקורות ולא מן הקורה שנשברה ביום טוב . אין מבקעים לא בקורדום לא במגל ולא במנירה אלא בקופיץ . בית שהוא מלא פירות וסתום ונפחת נוטל ממקום הפחת. רבי מאיר אומר אף פותח לכתחילה ונוטל.

ד אין פוחתין את הנר מפני שהוא עושה כלי ואין עושים פיחמים ואין חותכים את הפתילה לשנים. רבי יהודה אומר חותכה באור לשתי נירות.

ה אין שוברים את החרס ואין חותכין את הנייר לצלות בו מליח . אין גורפין תנור וכירים אבל מכבשין . אין מקיפים שתי חביות לשפות עליהם את הקדירה. אין סומכין את הקדירה בבקעת וכן הדלת . אין מנהגין את הבהמה במקל ביום טוב .

ו רבי אליעזר אומר נוטל אדם קיסם לחצות בו שיניו ומגבב מן החצר ומדליק שכל מה שבחצר מוכן . וחכמים אומרים מגבב משלפניו ומדליק.

ז אין מוציאים את האור לא מן העצים ולא מן האבנים ולא מן המים . ואין מלבנין את הרעפים לצלות עליהם. ועוד אמר רבי אליעזר עומד אדם על המוקצה ערב שבת בשביעית ואומר מיכן אני אוכל למחר . וחכמים אומרים עד שירשום ויאמר מכאן ועד כאן.

סליק פירקא

CAPUT IV.

I. Siquis adducat cados vini de loco ad locum, non deferet canistro, neque pertica, sed deferet humero suo, aut ante se. Et similiter si adducat paleam, non suspendet perticam in tergo, at deferet manu sua: Et incipiunt acervum paleæ, at non lignas, quæ sint in loco destinato.

II. Non auferunt ligna de tabernaculo, nisi de eo, quod ipsi proximum est: Adducunt ligna ex agro de eo quod collectum est, & e loco septo etiam de eo, quod dispersum est: Quid est קרפף? Quicquid urbi proximum: verba R. Jehuda: R. Jose dicit: Quocunque intrant per portam, vel intra terminum Sabbathi.

III. Non diffidunt ligna neque e tignis; neque e tigno, quod fractum fuerit die festo; neque diffindunt securi, neque serra, neque falce, sed Cophiz (*sc. instrumento ferreo, quo carnem findunt*) Si domus sit plena fructibus clausa, & aperta fuerit, sumet de loco aperto. R. Meir dicit: Etiam aperiet a principio, & sumet.

IV. Non diminuunt lucernam, quia facit vas; neque faciunt carbones in die festo: Neque disciundunt ellychnia in duo. R. Jehuda dicit: Licet discindere igne pro duabus lucernis.

V. Non frangunt testam, neque discindunt cartam ad assandum in ea pisces salitos, neque everrunt furnulos, sed subigunt: Non conjungunt duo dolia ad ponendum super illis ollam, neque sustentant ollam ligni segmentis, neque januam: Neque ducunt bestiam cum baculo in die festo.

VI. R. Elieser dicit: Potest homo sumere festucam, de eo, quod coram ipso est, ad purificandum dentes suos: Potest colligere ex atrio, & incendere: Etenim quicquid est in atrio, ex præparato est: Sapientes dicunt: Colliget ex eo, quod coram ipso est, & incendet.

VII. Non educunt ignem neque de lapidibus, neque de aquis, neque calefaciunt lateres ad assandum in illis: Præterea dicit R. Elieser: Potest homo consistere super destinato & præparato vespera anni septimi, & dicere: Hinc ego comedam in diem crastinum: At sapientes dicunt: Donec signaverit, & dixerit: Abhinc & huc usque.

Finis capitis.

הלכה א המביא כדי יין כו׳
אמר רבי חנין בר לוי מתניתא באילין
קורפרייא דקיקתה דמיטענן תרתיי תלת
בגו ידא . היתה אחת גדולה לפניו כך
היא דרכו. היך מה דאת אמר מביאה על
גב עורה . ודכוותה מביאה על גב קנקנה .
כמה דאת אמר מביאה איברים איברים .
ודכוותה מביאה צלוחיות צלוחיות . רבי
יודן בעי מהו להוציא תבן מרשות היחיד
לרשות הרבים. ולא מתניתא היא המוליך
את התבן לא יפשיל את הקופה לאחריו.
מתניתא במאן דאמר לכל נפש. אף
נפשות בהמה בכלל. מה צריכה ליה כמאן
דאמר אין נפשות בהמה בכלל . ברם
כמאן דאמר נפשות בהמה בכלל פשיטא
ליה . מתניתא במוציא להאכיל . מה
צריכא ליה במוציא להיסק . רבי יעקב בר
אחא בשם רבי יסא מוקצה שיבש אסור
ליגע בו . רבי אמר לרבי שמעון בריה עלה
והבא לנו גרוגרות מן העלייה. אמר ליה
ואינו אסור משום מוקצה . אמר ליה
ואדיין את לזו. אין לך אסור משום מוקצה
אלא תאנים וענבים בלבד . אמר רבי
שמואל בר סופרטיי מפני שהן מסריחות
בנתיים . רבי זעורא בעא קומי רבי יסא
לא מסתברא באילין פיצולייא הוה
עובדא אמר ליה אוף אנא סבר כן .
אתא רבי יוסי בי רבי בון רבי יצחק בר
ביסנא בשם רבי יוחנן באילין פיצולייא
הוה עובדא . אמר ליה אין לך אסור
משום מוקצה אלא תאנים וענבים בלבד.
רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו הדא
דאת אמר לענין שבת . אבל לענין
מעשרות כל הדברים יש להם מוקצה .
אמר רבי יוסה מתניתא אמרה כן בגרוגרות
משידוש . ובמגורה משיעגל . אין נוטלים
עצים מן הסוכה אלא מן הסמוך לה .
שמואל אמר בשלא נתכוון לעבותה אבל
אם נתכוון לעבותה אסור בשלא היתנה .
אבל אם התנה מותר . רב נחמן בר יעקב
בעי ויש אדם מתנה לסתור אוהלין.
ואומר בפני שמואל בשפיל לה . והוה רב
נחמן בר יעקב הוי בה . תני אמר רבי
לעזר בי רבי שמעון לא נחלקו בית שמאי

CONstitutio I. Siquis adducat cados vini &c. Dicit R. Chanen bar Levi: Misna agit de his hydriis tenuibus, quas portant duas, tres intra manum. Si aliqua magna fuerit, ante se, sic est ejus consuetudo; In ejus dorso, sic est ejus consuetudo: Quomodo tu dicis: Adducet super corio: Ita pariter adducet super cantharo. Sicut tu dicis: Adducet membratim; ita pariter adducet ampullatim: R. Jodan quæsivit: Quid ad educendum paleam a loco publico in locum privatum? Nonne extat Misna? Siquis paleam adduxerit, non suspendet perticam in tergo: Misna juxta mentem illius qui dicit: *Pro omni anima:* Vel animæ bestiarum includuntur: Quid necesse est juxta mentem illius qui dicit: Animæ bestiarum non includuntur? Profecto juxta mentem illius, qui dicit: Animæ bestiarum includuntur: Manifestum est, quod Misna agat de eo, qui educat pro cibo: Quid necesse est in eo, qui educit ad comburendum? R. Jacob bar Acha nomine R. Isa: Destinatum si aruerit, vetitum est tangere. Rabi dixit R. Simeoni filio suo: Adscende, & adfer mihi caricas ex cœnaculo. Respondit illi: Nonne est vetitum propter destinatum? Dixit illi: Tibi hoc satis est: non sunt tibi vetitæ propter destinatum nisi ficus & uvæ duntaxat. Dicit R. Samuel bar Susartai, quia sunt inter eas putridæ. Rabi Zehera quæsivit coram R. Isa: Probabiliter agitur de his quæ sint decorticatæ. Respondit: Ego quoque ita puto: Venit R. Jose discipulus R. Bon; Rabi Isaach bar Bisna nomine R. Jochanan: De his, quæ sunt decorticatæ agitur: Respondit: Non sunt tibi vetitæ propter destinatum nisi ficus, & uvæ duntaxat. R. Jacob bar Zibedai nomine R. Abau: Quod dicis intelligendum est ratione Sabbathi; at respectu decimarum, cunctis rebus est destinatum: Dicit R. Jose: Misna ita dicit de caricis, postquam conculcaverit, & ex horreo, postquam cumulaverit: Non auferunt ligna de tabernaculo, nisi de eo, quod ipsi proximum est: Samuel dicit. Quando non intenderit ad opacandum, at si intenderit ad opacandum vetitum est, quia non est pactus; At si fuerit pactus; licitum est. R. Nachman bar Jacob quæsivit: Estne quisquam, qui paciscatur destruere tentoria? Et dixit coram Samuele in eo, qui illi sit adjunctum. Et ibi erat R. Nachman bar Jacob: Traditio: Dicit R. Eliеser discipulus R. Simeonis: Non dissentiunt schola Schammai, & schola Hillel, quod

liceat

ובית הלל שמביאים עצים מן המכונסים מבשרה ומן המפוזרים שבקרפף. על מה נחלקו על המפוזרים שבשרה שבית שמאי אוסרים ובית הלל מתירין. אמר רבי נתן מודין בית שמאי לבית הלל שמביאין עצים מן המכונסין שבשרה ומן המכונסין שבקרפף ועל מה נחלקו על המפוזרים שבקרפף שבית שמאי אוסרים ובית הלל מתירים. רבי יוסה בשם רב ירמיה רבי חנינה מטי בה בשם רב הלכה כדברי מי שהוא מחמיר ובלבד מן המפוזרים שבקרפף. מחלפה שיטתיה דרבי יודה. דתנינן תמן רבי יהודה אומר אפילו אין בה אלא בור ושיח ומערה מטלטלין בתוכה. והכא הוא אמר הכין. אמר רבי מנא בבית דירה עביד לה רבי יודה.

הלכה ב אין מבקעים עצים מן הקורות ולא מן הקורה שנשברה. הדא דאת אמר בקורה שנשברה ביום טוב. אבל בקורה שנשברה מערב יום טוב מותר בשאין בהם תואר כלי. אבל אם יש עליה תואר כלי אפילו נשברה מערב יום טוב אסור. תני סוכות תאנים ובהן תאנים מכבדות ובהן תמרים שהכניסן לאוכלים אוכל מהן ביום טוב. רב אמר מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי. הדא דאת אמר בכלים שנשברו ביום טוב אבל בכלים שנשברו מערב יום טוב מותר בשאין עליה תואר כלי. אבל יש עליהן תואר כלי ואפילו שנשברו ביום טוב מותר. תני רבי חייה מסיקין באוכלים אבל לא בקליפיהן ולא בגלעיניהן. רב הוה יתיב קומי רבי חייה רבה והוה אכיל והוה מתחמי זרק גו תפייה וזרק קומי תפייה. אמר ליה רבי חייה רבה הכא זרוק. אמר ליה מה בין הכא ומה בין הכא אמר ליה בן פיחה אחריהם. אמר רבי חנינה אוכלה הוה זרק. אמר רבי אימי בבלייא חולה הוה. אמר ליה בנגר בן אסור ביום טוב. ולא בקורדום. דבית רבי ינאי אמרין מבקעים בקורדום. תנא רבי הושעיה מבקעים בקורדום. שמואל אמר הלכה במי שהוא אומר מבקעים בקרדום. תני רבי יוסי בן כופר אמר משם

liceat adducere ligna ex collectis, quæ sint in agro, & ex dispersis, quæ sint in loco septo. De quo dissentiunt? De dispersis in agro: quæ schola Schammai prohibet, & schola Hillel permittit. Dicit Rabi Nathan: Consentit schola Schammai cum schola Hillel, quod liceat adducere ligna ex collectis in agro, & ex collectis in loco septo: De quo dissentiunt? De dispersis in loco septo; quæ schola Schammai prohibet, & schola Hillel permittit: R. Jose nomine R. Hieremia; R. Chanina removit nomine Rab: Constitutio juxta verba illius, qui aggravat; Dummodo ex dispersis in loco septo. Diversa est sententia R. Juda: Etenim ibi legimus: R. Juda dicit: Vel si ibi non fuerit nisi cisterna, fossa, & specus, in ea transferunt. Et hic tu ita dicis? Dicit R. Mena: Sicut domum habitationis eam consideravit R. Juda.

Constitutio II. Non diffindunt ligna ex tignis, neque ex tigno, quod fuerit fractum: Quod dicis, intelligendum est de tigno, quod fractum fuerit in die festo. At tignum, quod fractum fuerit a vespera diei festi, est permissum, quando in eo non fuerit forma vasis: At si in eo fuerit forma vasis vel si fractum fuerit a vespera diei festi. Traditio: Si fuerint tabernacula ficorum, & in iis sint ficus, si palmæ, & in iis sunt dactyli, si introducat pro cibis poterit de iis comedere in die festo, si introducat pro lignis, non poterit de iis comedere in die festo. Rab dicit: Comburunt vasa, at non comburunt eorum cortices & ossa. Quod dicis, intelligitur de instrumentis, quæ fracta fuerint in die festo: At si fracta fuerint a vespera diei festi, licitum est, quando in iis non sit forma vasis; at si in iis fuerit forma vasis, vel si fracta fuerint in die festo, licitum est. Traditio: R. Chijah: Comburunt cibos, at non eorum cortices, at eorum ossa: Rabi Chijah assidens coram R. Chijah Raba comedit, & vidit, quod spargeret intra focum mensarium, & spargeret coram foco mensario. Dicit illi R. Chijah Raba: Sic spargis? Respondit: Sive hoc sive illo modo: Dixit illi: Fuligo erat post illos: Dicit R. Chanina: Comedens spargebat: Dicit R. Amme Babyloniensis: Ægrotus erat: Respondit: E contrario vetitum est in die festo. At non securi: At familia R. Inai dicit: Diffindunt securi. Docet R. Osajah: Diffindunt securi. Samuel dicit: Constitutio juxta mentem illius qui dicit: Diffindunt securi. Traditio: Rabi Jose

ben

רבי לעזר בן שמוע בית שמאי אוסרים ובית הלל מתירים . ולא במגל. אית תניי תני מבקעין ואית תניי תני מבקעים אין מבקעין אמר רב חסרא מאן דאמר מבקעין במגל של יד . מאן דאמר אין מבקעים במגל של קציר . אית תניי תני מפספסים בקלקים . אית תניי תני אין מפספסים. אמר רב חסרא מאן דאמר מפספסים בבריא . מאן דאמר אין מפספסין כחש . אית תניי תני מוללין עצי בשמים . אית תניי תני אין מוללין בלחים . מאן דאמר אין מוללין ביבישין . אית תניי תני אין ממתקין . את החרדל בנחלת . אית תניי תני אין ממתקים . מאן דאמר ממתקים בשנתנו על גבי הנחלת . ומאן דאמר אין ממתקין בשנתן את הנחלת עליו . אית תניי תני שפין את הכסף בקרטיקון . אית תניי תני אין שפין . מאן דאמר שפין בשנתנו מערב יום טוב . ומאן דאמר אין שפין בשנתנו ביום טוב . רבי מאיר אומר אף הוא פוחת בתחילה ונוטל . רבי בא רב יהודה בשם שמואל ובלבד כנגד הפתח והא תני מודין חכמים לרבי מאיר בחותמות שבקרקע שמפקפקין ומפקיעין ומתירים וחותכים בשבת . מפקפקין אבל לא מפקיעין ולא מתירים ולא חותכים . ובכלים בשבת מותר . ואין צורך לומר ביום טוב.

הלכה ג תני לפסים סתומות עשאן מערב יום טוב לא יפתחם ביום טוב מפני שהוא כמכשיר כלי ביום טוב . תמן תנינן על לפסים ארוניות שהן טהורות באהל המת וטמאות במשא הזב . רבי לעזר בי רבי צדוק אומר אף במשא הזב טהורות מפני שלא נגמרה מלאכתן. אתיא דיחידאה דהכא כסתומה דתמן . ודיחידייא דתמן כסתומה דהכא . רבי בא בשם רב יהודה בקעת סומכה לכותל בשביל שלא תכסכס. תני אין מכבין את הבקעת בשביל לחוס עליה . אם בשביל שלא תעשן את הבית ואת הקדירה מותר אמר רבי חנניה בשאין שם אויר אבל אם

ben Cuphar dicit nomine Rabi Eliefer ben Simeonis: Schola Schammai prohibet, & fchola Hillel permittit: At non falce: Eft qui docet, quod diffindant; & eft qui docet, quod non diffindant: Dicit R. Chafda: Qui dicit, quod diffindant; intelligit falce manuali: Qui dicit, quod non diffindant, intelligit falce mefforia: Eft qui docet, quod comminuant ciliciis; & eft qui docet, quod non comminuant. Dicit R. Chafda: Qui dicit quod comminuant, intelligit de forti: Qui dicit, quod non comminuant, intelligit de infirmo. Eft qui docet, quod fricent ligna aromatica; & eft, qui docet, quod non fricent: Qui dicit, quod fricent, intelligit de humidis; Qui dicit quod non fricent, intelligit de ficcis: Eft qui docet, quod dulcificent finapi fuper pruna; & eft, qui docet, quod non dulcificent: Qui dicit, quod dulcificent; intelligit fuper pruna, qui dicit, quod non dulcificent, intelligit, quando pruna illi imponatur: Eft qui docet, quod poliant argentum cum pulvere argentariorum; Et eft qui docet, quod non poliant: Qui dicit, quod poliant, quando pofuerint a vefpera diei fefti; qui dicit, quod non poliant; quando pofuerint in die fefto. R. Meir dicit: Ipfe quoque diminuet in principio, & tollet. Rabi Ba, Rabi Jehuda nomine Samuelis, dummodo e regione portæ. Atqui extat traditio: Confentiunt fapientes cum R. Meir in ligaminibus, quæ funt in folo, quod liceat luxare, fcindere, & diffolvere, & incidere in Sabbatho; Licet luxare, at non licet fcindere, neque diffolvere, neque incidere; & quæ funt in vafis, in Sabbatho licitum eft: Et non eft neceffe, ut dicatur in die fefto.

Conftitutio III. Traditio. Lebetes claufos, quos paraverit a vefpera diei fefti, non aperiet in die fefto, quia reputabitur, quafi difponat vafa in die fefto: Ibi legimus de afferibus, qui funt puri in tentorio mortui, & immundi onere femniflui. R. Eliefer difcipulus R. Zadoch: Vel onere feminiflui funt puri, quia non eft perfectum eorum opus: Adducitur hic opinio fingularis, ficut ibi fententia abfoluta, & ibi opinio fingularis, ficut hic fententia abfoluta: Rabi Ba nomine Rabi Jehuda; Sciffa ligna admovebit muro, ne fricentur. Traditio: Extinguunt fiffa ligna, ut fiat extinctio fuper illis; Si ne perfument domum, & ollam, licitum eft. Dicit R. Chananjah; quando ibi non fit aer, at fi ibi fuerit aer,

יש שם אויר משליכה לאויר ודיין . אמר רבי נסא ויאות כן אנן אמרין הרא קלוריתה שרי מישוף ומכחול מינה ביומא טבא . אמר רבי מנא כאן לשימור וכאן לרפואה . שלשה דברים נאמרו בפתילה להחמיר ושלשה להקל . אילו שלשה שאמרו להחמיר אין עושים אותה כתחילה ביום טוב . ואין חותכים אותה לשנים . ואין מספספין אותה באור . אילו שלשה שאמרו להקל מועכין אותה ושורין אותה בשמן · וחולקין אותה באור לשתי נרות . אמר רבי חיננא בצריך לשניהם . תני רבי יודה בר פזי דבר דלייא מביא שתי נרות ונותנה בשניהן וחולקה באור לשתי נרות· רבי יעקב בר אחא חיננא בר אידי בשם רב מוהטין את הפתילה ביום טוב .

הלכה ד הרא אמרה ההם סיקירה אסיר מיעבר ביומא טבא דהוא הקטע בנומיה . ברתיה דרבי חייה רבה אתת מיפה גו תנורא אשכחה כיפה בנויה אתת שאלת לאבוהא . אמר ליה איזלין גרפין אמרה לינה יכלה . אמר ליה איזלין כבשין . ירעה הוות אלא דהוות בעייא מישמן מן אבוה . רב אמר מצילין מן התנור לכירה . אבל לא מכירה לתנור. רב אבא בר חנה אמר מצילין מתנות לכירה ומכירה לתנור אבל לא מערבית. לשחרית. רב אאון בשם רב מצילין מתנור לכירה ומכירה לתנור מערבית לשחרית אבל לא היום טוב לחול . אין מקיפין שתי חביות לשפות עליהם את הקדירה משם בונה . תני לא יצא סומא במקלו ולא רועה בתרמילו ורבי שמעון מתיר . וכן היה רבי שמעון אומר הואיל והוא מותר בדבר אחד יהא מותר בכל הדברים.

הלכה ה מה ביניהם . לעשות ציבור ביניהם . על רעתיה דרבי אליעזר עושים ציבור . על רעתהון דרבנן אין עושים ציבור.

הלכה ו אין מלבנים את הרעפים לצלות עליהון. אית תניי תני מלבנין ואית תניי תני אין מלבנין אמר רב חסרא מאן ראמר מלבנים בברוקים . ומאן דאמר אין מלבנים בשאינן ברוקים . ועוד אמר רבי אליעזר עומר אדם על המוקצה ערב שבת

ejiciet in aerem, & satis erit. Dicit R. Nasa: Recte; Etenim nos ita dicimus: Collyrium licet abstergere, & fricare in die festo. Dicit R. Mena: Ibi pro unctione, & hic pro medicina: Tria dicta sunt de ellychnio ad aggravandum, & tria ad allevandum: Hæc tria dicta sunt ad aggravandum. Ipsum non faciunt in principio in die festo, neque discindunt in duo, neque discindunt igne: Hæc tria dicta sunt ad allevandum. Comprimunt illa, & immergunt in oleo, & ipsum dividunt igne pro duabus lucernis: Dicit Rabi Chinna; quando sit necessarium pro ambabus. Traditio Rabi Juda bar Pazi, bar Dalia quod adduceret suas lucernas, & inderet in ambas, & ipsum divideret igne pro duabus lucernis. R. Jacob bar Acha: Chinna bar Idi nomine Rab: Emungunt ellychnium in die festo.

Constitutio IV. Hoc dicit: Fucatio vetita est a vespera diei festi, eo quod incidat in incisura: Filia R. Chijah Raba venit ad coquendum intra furnum: Invenit fornicem intra illum; venit ad inquirendum a patre suo. Respondit: Afferantur scopæ: Dixit: Non possum: Dixit: Afferantur tabulæ: Ipsa norat; at volebat addiscere a patre suo. Rab dicit: Extendunt a furno ad furnulum; at non a furnulo ad furnum. R. Aba bar Chana dicit: Extendunt a furno ad furnulum, & a furnulo ad furnum, at non a tempore vespertino pro matutino. R. Abon nomine Rab. Extendunt a furno ad furnulum, & a furnulo ad furnum a tempore vespertino pro matutino, at non a die festo pro die profano. Non conjungunt duo dolia, ut illis imponatur olla, ne videatur ædificare. Traditio: Non egredietur cœcus cum baculo suo, neque pastor cum pera; & Rabi Simeon permittit. Et sic dicebat R. Simeon: Quoniam ipsi permittitur in re una, permittetur in omnibus.

Constitutio V. Quænam est differentia inter eos? Ad faciendum collectionem; hoc intercedit inter eos: Ex mente R. Elieser: Faciunt collectionem: Ex mente sapientum: Non faciunt collectionem.

Constitutio VI. Non calefaciunt lapides, ut super illis assent. Est qui docet, quod calefaciant; & est qui docet, quod non calefaciant: Dicit Rabi Chasda; Qui dicit quod calefaciant; intelligit quando sint explorati: Qui dicit, quod non calefaciant; intelligit, quando non sint explorati. Et præterea dicit R. Elieser: Stabit homo super destina-

בשביעית ואומר מכן אני אוכל למחר : מחלפה שיטתיה דרבי ליעזר דתנינן תמן בית שמאי אומרים לא יטול אלא אם כן נענע מבעוד יום . ורבי ליעזר לאו שמאי הוא חומר הוא בדבר שיש בו רוח חיים . וחכמים אומרים עד שירשום ויאמר מכאן ועד כאן . מחלפה שיטתון דרבנן דתנינן תמן בית הלל אומרים עומר ואומר זה וזה אני נוטל . והכא אינון אומרים הכין עוד אינון אית להון חומר בדבר שיש בו רוח חיים.

פרק חמישי

א משילין פירות דרך ארובה ביום טוב . ומכסין את הפירות בכלים מפני הדלת . וכן כדי יין וכן כדי שמן . ונותנין כלי תחת הדלף בשבת.

ב כל שהוא משום שבות משום רשות משום מצוה חייבין עליו ביום טוב. אילו הן משום שבות לא עולין באילן ולא רוכבין על גבי בהמה ולא שטין על גבי המים ולא מספקין ולא מטפחין ולא מרקדים . אילו הם משום רשות לא דנין ולא מקדשין לא חולצין ולא מייבמין . אילו הם משום מצוה לא מקדישין ולא מעריכין ולא מחרימים ולא מגביהין תרומה ומעשרות ביום טוב . כל אילו ביום טוב אמרו קל וחומר לשבת אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד.

ג הבהמה והכלים כרגלי הבעלים. המוסר בהמה לבנו או לרועה הרי הוא כרגליו. כלים המיוחדים לאחד מן האחים שבבית הרי הם כרגליו ושאין מיוחדין הרי אילו במקום שהולכין.

ד השואל כלים מחברו מערב יום טוב כרגלי השואל . ביום טוב כרגלי המשאיל. האשה ששאלה מחבירתה תבלין ומים ומלח לעיסתה הרי אילו כרגלי

ſtinato, veſpera Sabbathi, in ſeptimo, & dicet: Hinc ego comedam in diem craſtinum. Diverſa eſt ſententia Rabi Elieſer. Etenim ibi legimus: Schola Schammai dicit: Non ſumet, niſi moverit, dum adhuc eſt dies. Et R. Elieſer: Non eſt opinio Samai. Gravior eſt conditio in eo, in quo ſit ſpiritus vitæ: Et ſapientes dicunt: Donec ſignaverit, & dixerit: Abhinc & huc uſque: Diverſa eſt ſententia ſapientum. Etenim ibi legimus. Schola Hillel dicit: Stans dicet: Hoc & illud ſumam. At hoc loco non ita dicunt: Præterea non eſt illis gravior conditio in re, in qua ſit ſpiritus vitæ.

CAPUT V.

I. Licet demittere fructus per feneſtram in die feſto, & tegere fructus vaſis propter ſtillicidium, & ſimiliter cados vini, & olei, & ponere vas ſub ſtillicidio in Sabbatho.

II. De quocunque tenentur propter Sabbathiſmum, propter licentiam propter præceptum Sabbathi, de eodem tenentur in die feſto. Et hæc ſunt propter Sabbathiſmum: Non adſcendunt in arborem, neque equitant ſuper jumento, neque natant in ſuperficie aquarum, neque complodunt manus, neque percutiunt manu femur, neque ſaltant. Hæc ſunt, de quibus tenentur propter licentiam; Non judicant, non faciunt ſponſalia, non excalceant, neque ducunt jure affinitatis. Hæc ſunt, de quibus tenentur propter præceptum; Non ſanctificant, non æſtimant, non faciunt anathemata, non elevant ſeparationem, neque decimas in die feſto: Hæc omnia dicta ſunt in die feſto, quanto magis in Sabbatho? Non eſt differentia inter diem feſtum, & Sabbathum niſi in cibo animarum duntaxat.

III. Beſtia & vaſa ſunt ſicut pedes dominorum; Siquis tradiderit beſtias ſuas filio ſuo, aut paſtori; Ecce illæ ſunt ſicut pedes dominorum. Vaſa quæ ſint deſtinata uni ex fratribus domus, ſunt ut ejus pedes: Quæ vero uni non ſunt deſtinata, illa ſunt ut locus, quo incedunt.

IV. Qui mutuo petierit vas aliquod ab ſocio ſuo a veſpera diei feſti, eſt inſtar pedum illius, qui mutuo petiit: ſi die ipſo feſto, eſt inſtar pedum mutuo dantis. Mulier ſi a ſocia ſua petierit condimenta, aquam & ſal pro paſta, illæ ſunt inſtar pedum ambarum: Rabi Je-

שחיהן. רבי יהודה פוטר במים מפני שאין ממש.

ה הגחלת כרגלי הבעלים. והשלהבת בכל מקום. הגחלת של הקדש אין מועלין בה. והשלהבת לא נהנין ולא מועלין.

ז בור של יחיד כרגלי יחיד ושל אנשי העיר כרגלי אנשי אותה העיר. ושל עולי בבל כרגלי הממלא.

ז מי שהיו פירותיו בעיר אחרת ועירבו בני אותה העיר לבוא אצלו לא יביאו לו מפירותיו. ואם עירב הוא הרי פירותיו כמוהו.

ח מי שזימן אצלו אורחים לא יוליכו בידם מנות אלא אם כן זיכה להן אחד במנותיהם מערב יום טוב. אין משקין ושוחטין את המדבריות אבל משקין ושוחטין את הבייתות. אילו הן הבייתות הלנות בעיר. מדבריות הלנות באפר.

סליק פירקא

הלכה א משילין פירו' דרך ארובה ביום טוב כו'. מתניתא באותו הגג. אבל בגג אחר אסור בשאינו שוה. אבל אם היה שוה מותר. תני היה שם חלון משחילין דרך חלון. רב ירמיה בשם רב פורשין על גבי שיפוף של לבנים בשבת. אמר רבי שמעון בי רבי ינאי אני לא שמעתי מאבא אחותי אמרה לי משמו ביצה שנולדה ביום טוב סומכין לה כלי בשביל שלא תתגלגל אבל אין כופין עליה כלי. ושמואל אמר כופין עליה כלי. אמר רבי מנא ובלבד שלא יהא כלי נוגע בגופה של ביצה. תני רבי הושעיה נחיל של דבורים פורסין עליה סדין בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים מה כרב. כשמואל כאן מלמעלן וכאן מלמטן. רבי ביסנא בשם רבי יוסה בן חנינה חבול סוטות אסור לטלטלן. מצדתא הוויין פריסין והויין משתרפן בו שמשא. אתון שאלון לרב מהו מטלטלתון. אמר לון אסור ליגע בהון חשבין עליהון מיתנגין תוחתי ראשיכון ושרי לכון מטלטלתון. תני חבית של טבל שנתרועעה מביא כלי אחר

Jehuda permittit quoad aquam, quia in ea non est substantia.

V. Pruna est instar pedum dominorum, & flamma in omni loco: In pruna sancta non prævaricantur; & ex flamma non percipiunt utilitatem, neque in ea prævaricantur.

VI. Puteus particularis est instar pedum particularis, puteus incolarum ipsius civitatis est instar pedum incolarum ipsius civitatis; Puteus eorum, qui adscenderunt de Babylone est instar pedum illius, qui ex eo implet.

VII. Si cujus fructus sint in civitate alia, & mixturam fecerint incolæ istius civitatis ad adducendum fructus suos illi, ne adducant illi: Si autem ille mixturam fecerit, fructus illius sunt ut ipse.

VIII. Siquis apud se excipiat hospites, in manibus suis non adducent portiones, nisi ipsis acquisierit portiones suas a vespera diei festi. Non potant, neque mactant bestias deserti, sed potant & mactant domesticas: Istæ sunt domesticæ, quæ pernoctant in civitate; Bestiæ deserti sunt, quæ pernoctant in pascuis.

Finis capitis.

CONstitutio I. Demittunt fructus per fenestram in die festo &c. Misna: in ipso tecto. At in alio tecto est vetitum, quia non est æquale: At si fuerit æquale, est licitum: Traditio: Si ibi fuerit fenestra, demittunt per fenestram. R. Hieremias nomine Rab: Extendunt stoream super declivitatem laterum in Sabbatho. Dicit R. Simeon discipulus R. Inai: Ego non audivi a patre meo: soror mea mihi dixit nomine suo: Ovo, quod natum est in die festo, sustentant vas, ne devolvatur; at super illo vas non incurvant. Et Samuel dicit: Super illo vas incurvant. Dicit R. Mena: Dummodo vas non tangat ipsum ovum. Traditio: Super examen apuum extendunt sindonem æstate propter æstum, & hyeme propter pluvias: Quod est juxta mentem Rab: Juxta mentem Samuelis; Hic a superiori, & ibi ab inferiori parte: R. Bisna nomine R. Jose ben Chanina funiculos retis vetitum est transferre. Si retia extensa comburantur a sole: Venientes interrogarunt Rab: Quid? num licet transferre? Respondit: Interdictum est tangere: Cogitarunt de illis: Obtegite sub illis capita vestra, & licebit vobis transferre: Traditio: Si dolium indecimati frangatur, adducet vas aliud, ei-

ונותנו תחתיה . נתמלא אסיר לטלטלו . אמר רבי זעורה זאת אומרת שעושין תקנה למוקצה להצילו שלא כדרכו . והא תני על העבט של ענבים על המעטן של זיתים שמשכן לא יטול מהם ביום טוב ואין צורך לומר בשבת . אמר רב חסדא אף על פי שזה טבל וזה טבל זה יש לו מוקצה וזה אין לו מוקצה . הדא אמרה שעושין תקנה למוקצה להצילו שלא כדרכו . תני נר שכבה מצילין את שמנו . אמר רבי יעקב בר אחא דרבי שמעון היא דרבי שמעון אמר כבה מותר לטלטלו . אמר רבי שמואל בר רב יצחק לא אמר אלא לטלטלו הא להציל מצילין. תני נותנין כלי תחת הדלף בשבת. נתמלא שופך ושונה ואינו חושש . אמר רבי חנינה עשו אותו בנהרות ומעיינות שבאו מחוץ לתחום לתוך התחום ותני בן נהרות ומעיינות שבאו לחוץ התחום לתחום ממלא מהם בשבת ואין צריך לומר ביום טוב .

הלכה ב שבות שהיא רשות ורשות שהיא מצוה . איזו היא שבות שהיא רשות לא עולין באילן ולא רוכבין על גבי בהמה ולא שטין על פני המים . ולא מספקין ולא מטפחין ולא מרקדין איזו היא רשות שהיא מצוה לא דנין ולא מקדשין לא חולצין ולא מייבמין . תני אין עולין באילן בין לח בין יבש . ניחא לח . יבש כך אנו אומרים אסור לדוש על גבי זמורה בשבת . אלא כרבי מאיר דרבי מאיר אמר גפן שיבשה אסורה ואינה מקודשת . דברי הכל אסרו אילן יבש מפני אילן לח . רב חייה בר אשי אתא ופרי קומי רב אמר ליהביידא אתותה אמר ליה בההיא תמרתא עקימתא . אמר ליה מאן שרא לך . רב בשם רב אסור לדוש על גבי זמורה בשבת . היא שורשי אילן היא קולסי אכרוב בגבוהין שלשה . אבל אם אינן גבוהים שלשה כארץ הם . מפני מה

eique supponet: Si impleatur, vetitum est transferre. Dicit R. Zehera: Quod dicis, intelligitur, quando fiat dispositio destinato ad salvandum more insolito. Atqui extat traditio: Super matula uvarum, & super cupa olivarum, quas traxerit, non sumet ab illis in die festo. Et non est necesse ut dicatur in Sabbatho. Dicit R. Chasda; vel si hoc fuerit indecimatum & illud indecimatum; Huic est destinatum, & & illi non est destinatum: Quod dicis intelligitur, quando faciunt dispositionem destinato more insolito. Traditio: Si lucerna exstinguatur, conservant ejus oleum. Dicit R. Jacob bar Acha; Hæc est opinio R. Simeonis: Ecce R. Simeon dicit: Si exstinguatur, licitum est transferre. Dicit R. Samuel bar R. Isaach: Non dicit nisi ad transferendum; Ecce ad inclinandum, inclinant. Traditio: Supponunt vas sub stillicidio in Sabbatho. Si impleatur, effundet, atque iterum effundet, & non erit solicitus. Dicit R. Chananjah: Hoc faciunt in fluviis, & fontibus, qui veniunt de locis extra terminum in terminum. Atqui extat traditio: Ex fluviis, & fontibus, qui veniant ex locis extra terminum in terminum, licet implere in Sabbatho; & non est necesse ut dicatur in die festo.

Constitutio II. Sabbathismus, qui sit ex arbitrio, & arbitrium, quod sit ex præcepto. Quinam est Sabbathismus, qui sit ex arbitrio? Non adscendunt in arborem, neque equitant super bestia, neque natant in superficie aquarum, neque percutiunt manu super femur, neque complodunt manus, neque saltant. Quodnam est arbitrium, quod sit ex præcepto? Non faciunt sponsalia, neque discalceant, neque ducunt fratriam. Traditio: Non adscendunt in arborem, sive fuerit sicca, sive viridis: Recte si fuerit sicca: Si viridis: Sic nos dicimus: Vetitum est triturare super surculo in Sabbatho: At juxta mentem R. Meir: Etenim R. Meir dicit: Si vitis exsiccetur, est vetita, & non sanctificatur: Ex omnium consensu prohibuerunt arborem siccam propter viridem. R. Chijah bar Asse veniens disseruit coram Rab: Dixit illi: Mendax venisti: Respondit: De palma contorta agitur. Dixit illi: Quis hoc permittit tibi? Rabi nomine Rab: Vetitum est triturare surculo in Sabbatho: Tam radices arboris, quam capita brassicæ in earum altitudine tres; ut si earum altitudo non fuerit trium cubitorum, sicut terra erunt: Qua de causa di-

אמרו אין עולין באילן . שמא ישכח ויאכל
או שמא ישכח וירעיד . נישמעינה מן הדא
היה רוכב על גבי בהמה אומרים לו רד .
חברייא אמרי שמא תינוק הבהמה . אמר
לון רבי יוסי הגע עצמך שהיה הוגן אחד
גדול . תנא רבי אחא בר פפא קומי רבי
זעורה שנייא היא שהו מצווה על שביתת
בהמה כמוהו למען ינוח שורך וחמורך
כמוך . אית תניי תני נשענים בבהמה . אית
תניי תני אין נשענים בבהמה . אמר רב
חסדא מאן דאמר נשענים בברייא . מאן
דאמר אין נשענים בתש . רבי יוסה אומר
איתפלגון רבי בא ממל וחברייא חד אמר
נשענים . וחורנה אמר אין נשענים . מאן
דאמר נשענים בהוא דמיסתמיך ציבחר .
מאן דאמר אין נשענים בכובש את כבדו .
ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא .
מן מה דלא אמר רבי יוסה בשם רבי בא
בר ממל בלום הוי דו אמר נשענים בברייא
ואין נשענים בתש . ולא שטין על פני
המים . רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו
זאת אומרת שאסור להשיט דבר ולהוליכו
מאצלו . ודכוותה אסור לאדם להשיט דבר
ולהביאו אצלו . רבי אבא מרי לרבי מתניה
הוון יתיבין חמון לחד בר נש פצל מייא
לבא ולבא ושתי . אמר רבי אבא מרי
לרבי מתניה הדא היא דאמר רבי יעקב
בר זבדי בשם רבי אבהו אסור לאדם
להשיט דבר ולהוליכו מאצלו . אמר ליה
הדא היא דתנינן שובר אדם את החבית
לאכול ממנה גרוגרות . ולא מספקין .
סיפוק שהוא מחמתו כמה דאת אמר ויחר
אף בלק אל בלעם ויספק את כפיו . ולא
מטפחין . טיפוח שהוא לרצונו . רבי יונה
חברייא אר אמר הכין שרי והכין אסור .
וחורנה אמר בין הכין ובין הכין אסור . ולא
ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא . מן
מה דאמר רבי יונה אית הוה סבין ביומינן
והוון מטפחין לאחורי ידיהון בשובתא . הוי
דו אמר הכין שרי והכין אסור . רבי הוה
מסב לרבי שמעון בריה והוון מטפחין
לאחורי ידיהון בשובתא . עבר רבי מאיר
ושמע קלהון אמר רבותינו הותרה השבת .

dixerunt: Non adſcendunt in arborem? Ne fortaſſe oblitus comedat; & fortaſſe oblitus concutiat. Hinc eruitur. Si equitet ſuper beſtia, illi dicunt: Deſcende: Hoc dicit: Fortaſſe oblitus ſi equitet ſuper beſtia; dicunt illi deſcende: Socii dixerunt: Fortaſſe lactabit jumentum. Dixit illis R. Joſe: Conſidera ſi ſit dromas lactens. Docuit R. Acha bar Papa coram R. Zehera: Diverſum eſt, quod ſit præceptum, ut quieſcat beſtia ſicut ipſe. Dictum eſt enim: *Ut quieſcat bos tuus, & aſinus tuus, ſicut tu*. Eſt qui docet: Innituntur beſtiæ: Eſt qui docet: Non innituntur beſtiæ: Dicit R. Chaſda; qui dicit: innituntur beſtiæ; intelligit de robuſta: Qui dicit: Non innituntur: intelligit de infirma: R. Joſe dicit: Diſſentiunt Rab Ba bar Mimal, & ſocii: Alter dicit: Innituntur: Et alter dicit: Non innituntur. Qui dicit: Innituntur. Quando parum innitatur. Qui dicit: Non innituntur. Dicit de eo, qui ſubigit gravitatem ſuam. Et ignoramus quis hoc, & quis illud dicat: Ex eo quod non dicit R. Joſe nomine R. Ba bar Mimal: Fortaſſe ille, qui dicit: Innituntur, intelligit de robuſta, at non innituntur infirmæ. Neque natant in ſuperficie aquarum. R. Jacob bar Zebedai nomine R. Abau hoc dicit, quod ſit vetitum facere natare aliquid, ut ad ſe adducat. Et ſimiliter eſt vetitum facere natare aliquid, ut ad ſe adducat. Rabi Aba Mari, & R. Mathanias conſidentes viderunt quendam quod hinc inde finderet aquas, ut biberet. Dixit Rabi Aba Mari τῷ R. Mathania: Hoc eſt, quod dicit R. Jacob bar Zebedai nomine Rabi Abau, quod ſit vetitum facere natare aliquid, ut ad ſe adducat: Reſpondit: Hoc eſt quod legimus: Frangit homo dolium, ut ex eo comedat caricas. Et non complodunt manus. Comploſio, quæ ſit ex excandeſcentia: Sicut tu dicis: *Et excandefacta eſt ira Balac erga Balaam, comploſitque manus ſuas*. Et non percutiunt manu femur: Percuſſio, quæ ſit ad ejus oblectationem. R. Jonas, & ſocii: Alter dicit: Sic permittitur; Et ſic prohibetur: Et alter dicit: Tam hoc quam illo modo eſt vetitum: Et ignoramus, quis hoc, & quis illud dicat: Ex eo quod dicit R. Jonas: Fuerunt ſenes noſtri in diebus noſtris, qui plaudebant averſa manu in Sabbatho: Iſte dicit: Sic permittitur, & ſic prohibetur. Rabi diſcubuit cum R. Simeone filio ſuo, & ipſi plaudebant averſa manu in Sabbatho: Pertranſiens R. Meir audiit eorum ſonitum; dixit: Sapientes no-

שמע רבי קליה אמר מי הוא זה שבא לרדותינו בתוך בתינו ואית דאמרי הכין אמר מי הוא זה שבא לצנעינו בתוך בתינו שמע רבי מאיר קליה וערק . נפקין פריי בתריה מפרי . אפרח רוחא פיקייליה מעל קדליה דרבי מאיר . אודיק רבי מן כוותא וחמא קדליה דרבי מאיר מן אחורוי . אמר לא זכית אנא לאורייתא אלא בנין דחמית קדליה דרבי מאיר מן אחורוי . רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש תריהון אמרין אנן לא זכינן לאוריתא אלא בנין דחמינן אצבעתיה דרבי מן נולניקין דידיה . ולא מרקדין . רבי ירמיה רבי זעורה בשם רב חונה קיפוץ עוקר שתי רגליו כאחת . ריקוד עוקר אחת ומניח אחת . אמר רבי לעזר כל משמיעי קול אסורין בשבת . רבי שמואל בר רב יצחק סבר מקושה דכנישתא חדתא . רבי ליל בי רבי אלם מקש על כסא . רבי אילא עני בסררא סלק לביתא אשכחון דמיכין. רבע ליה על סולמא בנין דלא מקשה על תרעא בשובתא . רבי ירמיה הוה פשט עם בריה דרבי אימי אזל בעי מתערתא בקריצתא דשובתא שרי מיקש על תרעא . אמר ליה אבא מאן שרא לך . רבי אבא בר כהנא בעא קומי רבי יסא מהו מקשה על כריסא בשובתא. אמר ליה בחולא מאן שרא לך . אמר רבי שמואל בר אבודמא נהגין רבנן בחולה מן הטיבור ולמעלן בבגדיו מן הטיבור ולמטן . ולא דנין . רבי חזקיה רבי אחא בשם רבי אבהו אסור לדון דיני ממונות בחרב שבת. והא מתניתא פליגא לפיכך אין דנין לא בערב שבת ולא בערב יום טוב דיני נפשות . הא דיני ממונות דנין . ותני רבי חייה כן דנין דיני ממונות בערב שבת . אבל לא דיני נפשות בערב שבת . אמר כן להלכה . וכאן לדבר תורה . ולא מקדשין . רבי בא בר כהן אמר קומי רבי יוסה. רבי אחא בשם רבי יעקב בר אידי אסור לארס אשה בערב שבת . הרא דאת אמר שלא לעשות סעודת אירוסין . הא לארס יארס. שמואל אמר אפילו בתשעה באב יארס שלא יקדמנו אחר . מחלפא

nostri permiserunt Sabbathum. Audiens Rabi ejus vocem, dixit: Quis eſt qui venit ad generationes noſtras in domos noſtras? Et ſunt qui dicunt, quod ita dixerit: Quis eſt qui venit ad modeſtos noſtros in domos noſtras? Quando audiit ejus vocem R. Meir, aufugit: Egreſſi ſunt poſt eum pueri & pueris. Abſtulit ventus pileum de cervice R. Meir: Inſpexit R. Cuthæum, & vidit pileum R. Meir ad ejus dorſum; Dixit: Ego non ſum dignus lege, niſi quod vidi pileum R. Meir ad ejus dorſum: Rabi Jochanan, & R. Simeon ben Lakiſch, ambo dixerunt: Nos non ſumus digni lege, niſi quod vidimus digitos R. Meir ex chiroteca ipſius. Neque ſaltant: Rabi Hieremias, R. Zehera nomine Rabi Huna קיפוץ transfert ſimul duos ſuos pedes: ריקוד transfert unum pedem, & deponit alterum. Dicit Rabi Elieſer; Omnes ſonitus ſunt vetiti in Sabbatho. R. Samuel bar R. Iſaach putant, quod tinnitus congregationis ſit recens. Rabi Lil diſcipulus R. Elam tinnit ſuper vaſe. R. Ela cum jejunaſſet in Academia adſcendit in domum ſuam, invenit illos dormientes, ſe proſtravit ſuper ſcala, quod non liceat tinnire ſuper oſtio in Sabbatho. R. Hieremias ſtudebat cum filio R. Amme, veniens volebat tinnire ſuper oſtio mane, quia in Sabbatho licitum eſt tinnire ſuper oſtio: Dixit illi: Pater meus hoc tibi permiſit? R. Abau bar Channa quæſivit coram Rabi Iſa: Quid ſi tinniat ſuper ventre in Sabbatho? Reſpondit: In die profano, quis tibi permiſit? Dicit R. Samuel bar Abdama: Conſueverunt ſapientes in die profano ab umbilico ad ſuperiorem partem, in veſtibus ſuis ab umbilico ad inferiorem partem: Neque judicant; R. Ezechias R. Acha nomine R. Abau: Vetitum eſt judicare judicia pecuniaria in veſpera Sabbathi: Atqui Miſna diverſa eſt: Idcirco non judicant in veſpera Sabbathi, neque in veſpera diei feſti judicia capitalia: Ecce judicia pecuniaria judicant: Atqui ita extat traditio R. Chijah. Judicant judicia pecuniaria in veſpera Sabbathi, at non judicia capitalia in veſpera Sabbathi. Reſpondit: Hoc loco juxta conſtitutionem; & ibi juxta verba legis: Neque faciunt ſponſalia: R. Ba bar Coen dixit coram R. Joſe; R. Acha nomine R. Jacob bar Idi: Vetitum eſt deſponſare mulierem in veſpera Sabbathi: Quod dicis, intelligitur, ne fiant convivia ſponſalium: At ad deſponſandum, deſponſet. Samuel dicit: Vel nona die Ab poterit deſponſare, ne alius anticipet: Diverſa eſt

שיטתיה דשמואל תמן הוא אמר מושיב יחידים ביתה. במאזנים לעלות המה מהבל יחד . והכא הוא אמר הכין שלא יקדמנו אחר. בתפילה. אפי כן לא קייטה . ולא מקדישין . רבי יעקב בשם רבי אימי איתפלגון רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש חד אמר מקדישין . וחורנה אמר אין מקדישין. רבנן דקסרין מפרשין להון. רבי יוחנן אמר מקדישין בתחילה ביום טוב. רבי שמעון בן לקיש אמר אין מקדישין בתחילה ביום טוב. אית תניי תני הולך לו אצל מוכרי טלאים . אית תניי תני הולך אצל מוכרי פסחים . מאן דאמר הולך לו אצל מוכרי טלאים. כמאן דאמר מקדישין. מאן דאמר הולך לו אצל מוכרי פסחים כמאן דאמר אין מקדישין . הרא אמרה שאינו יוצא לחולין וחוזר וקדש. אין תימר יוצא לחולים חוזר וקדש יהא אסור משום מקריש ותנינן אין מקדישין . רבי חנניה ורבי מנא חד אמר במקדיש למחר . וחורנה אמר במקדיש לבדק הבית : אמר רבי שמיי ואפילו כמאן דאמר מקדישים בעזרה משום שבות שהתירו במקדש . כל אילו ביום טוב אמרו קל וחומר לשבת . אילין אינין והא אית לך חורנין . סקילה בשבת ואין סקילה ביום טוב . כרת בשבת ואין כרת ביום טוב . מכות ביום טוב ואין מכות בשבת . אין תימר כדברים שיש בהן אוכל נפש אתינן מיתני . והא תנינן משחילין פירות דרך ארובה ביום טוב אבל לא בשבת . ועוד מן הרא שוחקים עצי בשמים למילה ביום טוב אבל לא בשבת אמר רבי יוסה והוא שמל. ועוד מן הרא רתני מורים חכמים לרבי מאיר בחותמות שבקרקע שמפקפקים ומפקיעים ומתירים וחותכים בשבת. פקפקין אבל לא מפקיעין ולא מתירים ולא חותכים בכלים בשבת מותר. אין צורך לומר ביום טוב . אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד . מה ביניהון . רב חסרא אמר לחדד ראשו של

est sententia Samuelis: Etenim ibi dicit: *Qui inhabitare facit unius moris in domum: Mendaces filii hominum in stateris, ut decipiant ipsi de vanitate in idipsum*. Et hic tu ita dicis. Ne alius anticipet in oratione? vel si ita sit, tamen non confirmatur. Neque sanctificant: R. Jacob bar Acha nomine Rabi Amme: Dissentiunt R. Jochanan, & R. Simeon ben Lakisch: Alter dicit: sanctificant; & alter dicit: Non sanctificant: Sapientes Cæsarienses eos interpretantur: R. Jochanan dicit: Sanctificant in principio in die festo. R. Simeon ben Lakisch: Non sanctificant in principio in die festo. Est qui docet, quod possit adire vendentes agnos: Est qui docet, quod possit adire vendentes Paschata. Qui dicit, quod possit adire vendentes agnos, consentit cum eo qui dicit: Sanctificant: Qui dicit, quod possit adire vendentes Paschata, consentit cum eo, qui dicit: Non sanctificant. Hoc dicit, quod non egrediatur in profana, ut iterum sanctificet: Si dicas: Egredietur in profana, at iterum sanctificet, erit vetitum propter sanctificantem: Atqui legimus: Non sanctificant. R. Chananjah, & R. Mena: Alter dicit de eo qui sanctificat in diem crastinum; & alter dicit de eo, qui sanctificat pro instauratione domus. Dicit R. Sciamai: vel juxta mentem illius, qui dicit: Sanctificant in atrio, propter Sabbathismum, quem permiserunt in sanctuario: Hæc omnia dicta sunt in die festo, quanto magis in Sabbatho? Ista sunt, atqui sunt tibi alia: Lapidatio est in Sabbatho, at non est lapidatio in die festo; Excidium in Sabbatho, at non est excidium in die festo; flagellatio in die festo, at non est flagellatio in Sabbatho: Si dicas quod agatur de rebus, in quibus sit cibus animarum. Atqui legimus: Demittunt fructus per fenestram in die festo, at non in Sabbatho; & præterea conterunt ligna aromatica pro circumcisione in die festo, at non in Sabbatho: Dicit R. Jose: Dummodo circumcidatur. Præterea ex eo quod traditur: Conveniunt sapientes cum R. Meir de ligaminibus, quæ sunt in solo, quod liceat luxare, findere, dissolvere, & incidere in Sabbatho: Licet luxare, at non findere, neque dissolvere, neque incidere instrumentis: in Sabbatho permissum est; & non est necesse ut dicatur in die festo. Non est differentia inter diem festum & Sabbathum nisi in cibo animarum duntaxat: Quænam est differentia inter eos? R. Chasda dicit? In acuenda sum-

שפור ביניהון . רבי חנינה בריה דרבי אבהו אמר להוציא אש מן העצים ביניהון. תנא רבי יהודה בר פזי דבר דלייא הוא הדבר . מהו הוא הדבר לחדד ראשו של שפור הוא הדבר או להוציא אש מן האבנים הוא הדבר . לית לך אלא כהדא אין משחיזין את הסכין אבל משיאה על גב חבירתה . אמר רב חסדא דרבי יודה היא דאמר רב יהודה בשם שמואל דברי הכל היא כדי להעביר שמנונית שעליה . מהו להדליק נר של אבטלה חזקיה אמר אסור . מתניתא פליגא על חזקיה לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת. בשבת אין את מבעיר . אבל מבעיר את ביום טוב . אין תימר בדברים שיש בהם אוכל נפש אנן קיימים והכתיב אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם. אלא כי נן קיימים בנר של אבטלה . אמר רבי אבונה והניי תמן בית שמאי אוסרים ובית הלל מתירים . רבי נחום אחוי דרבי אילא בעא קומי רבי יוחנן אמר ליה לא תאסור ולא תישרי.

הלכה ג מתניתא בשמסרה לו ביום טוב . אבל אם מסרה לו מערב יום טוב כרגלי הרועה. בשיש שם רועה אחד. אבל אם אין שם רועה אחד כרגלי הבקר. ותני כן המוסר בהמתו לבקר אף על פי שלא הודיע לבקר הרי כרגלי הבקר . אמר רבי בא תחומים עשו אותם כמידת הדין תרע לך שכן. תמן אמרין בשם רב חסדא ולא ידעין אין מן שמועה ואין מן מתניתא ואפילו עצים וסברנן מימר עצים אין בהם ממש . רבי יודה פוטר במים מפני שאין בהם ממש. מה נפק מביניהון המים . מאן דאמר מפני שאין בהם ממש . הרי יש בהם ממש . מאן דאמר מפני שהם נבלעין בעיסה . הרי אינן נבלעים כתבשיל.

הלכה ד חמשה דברים נאמרו בנחלת. וחמשה בשלהבת. נחלת של הקדש מועלים בה . והשלהבת לא נהנין ולא מועלים . נחלת של עבודה זרה אסורה . והשלהבת מותרת . המודר הנייה מחבירו אסור בנחלתו ומותר בשלהבתו . המוציא את הנחלת לרשות הרבים חייב והשלהבת

summitate veru consistit differentia inter eos. Traditio: Rabi Jehuda bar Pazi bar Dalijah dicit: De quo loquitur? De acuenda summitate veru agitur: Aut loquitur de educendo igne ex lapidibus. Tu non potes dicere nisi ita: Non acuunt cultrum, sed traducet alterum super alterum: Dicit R. Chana: Hæc est opinio R. Jehuda: Etenim R. Jehuda dicit nomine Samuelis: Ex omnium consensu est, ut removeat pinguedines, quæ in illo sunt: Quid? Num accendere licet lucernam separationis? Ezechias dicit: Est vetitum: Misna contraria est τῷ Ezechia: Dictum est: *Non traducetis ignem in cunctis habitationibus vestris in die Sabbathi:* In Sabbatho non traduces; at poteris traducere in die festo: Si dicas de rebus, in quibus sit cibus animarum, nos explicamus: atqui scriptum est: *Veruntamen quod comedetur ab omni anima, id solum fiet a vobis:* At nos ita explicamus de lucerna separationis? Dicit R. Abuna: Atqui ibi extat traditio: Schola Schammai prohibet, & schola Hillel permittit. R. Nahum frater R. Ela quæsivit coram R. Jochanan; dixit illi: Ne prohibeas, neque permittas.

Constitutio III. Misna agit, quando ei tradiderit in die festo: at si tradiderit a vespera diei festi, erit instar pedum pastoris: Quando ibi sit unus pastor; At si ibi non fuerit unus pastor, erit instar pedum bubulci. Atqui ita extat traditio: Siquis tradiderit bestiam suam bubulco, vel si non innotuerit bubulco, ecce erit instar pedum bubulci. Dicit R. Ba: Limites fecerunt juxta hanc mensuram: Scito quod ita sit: Ibi dixerunt nomine Rabi Chasda: Et non noverunt neque ex fama, neque ex traditione; vel ligna, & eorum fragmenta; Dicitur: in lignis non est substantia: R. Jehuda exponit de aquis, in quibus non est substantia: De quo disputatur inter illos? De aquis: Qui dicit, quod in iis non sit substantia; Ecce in illis est substantia: Qui dicit: Quia in pasta absorbeantur; Ecce in decocto non absorbentur.

Constitutio IV. Quinque dixerunt de pruna, & quinque de flamma: In pruna sanctitatis prævaricantur: Et ex flamma non percipiunt utilitatem, neque prævaricantur. Pruna Idololatriæ est vetita, & flamma est licita: Siquis voveat nullam utilitatem percipere a socio suo, sibi est vetita ejus pruna, & permissa est ejus flamma: Si educat in locum publicum prunam, tenetur, si flammam, absolvitur; Et benedicunt su-

פטור. וםברכים על השלהבת ואין מברכין ועל הנחלת. רב חייה בר אשי בשם רב אם היו הנחלים לוחשות מברכין. רבי יוחנן רקציון בשם רבי נחום בי רבי סימאי ובלבד בנקטפת.

הלכה ה באר שבין שני תחומים רבי יוחנן אמר עושים לה מחיצה של ברזל. רבי יוסי בן חנינה אמר אפילו מחיצה של קנים. ובלבד שלא יהו המים נמשכים לכאן ולכאן. אמר רבי יודן החמירו בדבריהם יותר מדברי תורה. אמר רבי חנינה ולא מן במינו הוא. אלא החמירו בדבריהם כדברי תורה. הדא אמרה המוציא כלי בדרך הרי זו כרגלי המוציא. רב ושמואל חד אמר כרגלי המפקיד: וחורנה אמר כרגלי מי שהיו מפקדים אצלו הם. מתניתא פליגא על מאן דאמר כרגלי מי שהיו מופקדים אצלו הם. דתנינן מי שהיו פירותיו בעיר אחרת ועירבו בני אותה העיר לבוא אצלו לא יביאו לו מפירותיו. אין תימר כרגלי מי שהיו מופקדים אצלו הם יביאו לו מפירותיו. אמר רבי יודן תיפתר שהיה מפתח ביד הבעלים. או שלא מסרו להם רשותו מבעוד יום. ויידא אמר דא מי שזימן אצלו אורחים לא יוליכו בידם מנות אלא אם כן זיכה להם אחר במנותיהם מערב יום טוב. מכיון שזיכה להם אחר במנותיהם לא כרגלי מי שהיו מופקדים אצלו הם. אילו הם המדבריות אילו שהם יוצאות בפסח ונכנסות ברביעה. אילו הם בייתות הלנות בעיר. רבי אומר אילו ואילו נכנסו לתחום משחשיכה מותרים לשחוט. אילו הם מדבריות הגדילות באפר. אמר רבי זעורה הדא אמרה כלי שבא מחוץ התחום לתחום משחשיכה מותר לטלטלו. רבי שמעון בר כרסנא בשם רבי אחא ובלבד בארבע אמות. כהדא גמליל זוגא אוקריה חד סרקיי כמהין. אתא שאל לרבי מנא אמר קבלין בנו מגריון דידך ואוכלין בארבע אמות.

ſuper flamma, at non benedicunt ſuper pruna. R. Chijah Aſſe nomine Rab: Si prunæ fuerint candentes, benedicunt: R. Jochanan ex Katzion nomine Rabi Nahum diſcipuli R. Simai: Dummodo ſint ex decerpto.

Conſtitutio V. Si puteus ſit inter duos terminos: R. Jochanan dicit: Faciunt ipſi ſepimentum ferreum. R. Joſe ben Chanina dicit, vel ſepimentum cannarum, dummodo ne aquæ hinc inde trahantur: Dicit R. Jodan: Aggravarunt in verbis ſcribarum pluſquam in verbis legis. Dicit R. Chanina: At non ſpeciem quæ ſit in ejus ſpecie. At aggravarunt in verbis Scribarum præ verbis legis. Hoc dicit: Siquis educat vaſa per viam, ecce erit inſtar pedum educentis: Rab, & Samuel; Alter dicit inſtar pedum deponentis: Et alter dicit inſtar pedum illorum, qui apud ſe depoſuerint: Miſna contraria eſt illi, qui dicit inſtar pedum illorum, qui apud ſe depoſuerint: Etenim legimus: Si illi fuerint fructus in alia civitate, & mixturam fecerint incolæ illius civitatis, ad adducendum illi, non adducent illi de ſuis fructibus: Si Si dicas inſtar pedum illorum, qui apud ſe deponunt, adducent ad eum de ſuis fructibus. Dicit R. Jodan; Poteſt interpretari, quod clavis ſit in manu dominorum; Aut ei non dederint facultatem dum adhuc eſt dies: Et hoc eſt quod dicit: Siquis invitet apud ſe hoſpites, non afferent manibus ſuis portiones, niſi quando ipſis acquiſierit eorum portiones a veſpera diei feſti: Poſtquam illis acquiſivit eorum portiones, non erunt inſtar pedum eorum, qui apud ſe depoſuerint: Iſtæ ſunt beſtiæ deſerti, quæ egrediuntur in Paſchate, & ingrediuntur tempore pluviæ primæ. Domeſticæ ſunt, quæ pernoctant in civitate. R. Meir dicit: Tam illæ, quam iſtæ ſi ingrediantur intra terminum poſt obortas tenebras, licet mactare. Iſtæ ſunt beſtiæ deſerti, quæ nutriuntur in paſcuis. Dicit R. Zehera: Hoc dicit: Vas, quod deferatur ex loco extra terminum in terminum, poſt obortas tenebras licitum eſt transferre. Sic Gamaliel Zuga: Vendidit quidam Saracenus fungos. Venit ad conſulendum R. Mena; dixit illi: Aſſume eos in culinam tuam, & comede intra quatuor cubitos.

AD-



ADDITAMENTA AD TRACTATUM

De Festo parvo.

NUNC PRIMUM A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א העיין היוצא בתחילה משקין ממנו שדה בית הבעל דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אין משקין ממנו אלא שדר בית השלחין שחרבה רבי אלעזר בן עזריה אומר אין משקים ממנו ואין ממלאים ומשקים בקילון ואפילו מן הבריכה שנתמלאת בקילון אבל בריכה שניטפה משדה בית השלחים משקים הימנה.

כ רבי שמעון בן מנסיא אומר שתי בריכות זו על גבי זו לא יזלף מן העליונה לתחתונה ומשקה אבל משקה הוא מן העליונה לתחתונה רבי שמעון בן אלעזר אומר ערוגה שמקצתה נמוך ומקצתה גבוה לא יזלף מן הנמוך שבה על הגבוה שבה וישקה אבל מזלף הוא מן הגבוה שבה על הנמוך שבה ומשקה מרבצין שדה בית השלחים במועד אלו הם עוניות אלו הם בריכין שבעיקר אילנות מותרים ומשמשים

CAPUT PRIMUM.

I. EX fonte, qui profluat in principio, non rigant agrum humidum: verba Rabi Meir: Et sapientes dicunt: Non rigant ex eo nisi agrum siticulosum, qui fuerit desolatus. R. Elieser ben Azaria dicit: Non rigant ex eo, neque implent ex puteo profundo, vel ex cisterna, quæ impleta fuerit ex puteo profundo, sed ex cisterna, quæ distillat ex agro siticuloso, rigant.

II. R. Simeon ben Manasia dicit: Si fuerint duæ cisternæ, altera superior altera, non distillabit ex superiori in inferiorem, ut irriget, sed irrigabit a superiori in inferiorem. R. Simeon ben Elieser dicit. Si areolæ pars fuerit humilis, & pars alta, non distillabit ex humili in altam, ut irriget, sed distillabit ex alta in humilem, ut irriget: Licet conspergere aquis agrum siticulosum in diebus festi intermediis; Istæ sunt foveæ, quæ sunt in radicibus arborum, quæ sunt licitæ, atque utuntur cannis.

בקנים דבר האבד עושים אותו במועד דבר שאינו אבד אין עושים אותו במועד.

ג מוכר אדם עונתו של מים לנוי ומחליף עמו משבת למוצאי שבת ואינו חושש אין חופרים בורות שיחים ומערות במועד אבל מחניכים ומתקנים אותם אמר רבי נראים דברי רבי יהודה במועד ודברי חכמים בשביעית. ביצד היה רבי יהודה אומר במדה לבן שלא כדרכו תוחב בשפוד ומכה בקרדום ומרדיד אדמה תחתיו אמר רבי שמעון בן אלעזר וכי באיזו שדה לבן רבי יהודה אומר בשדה סמוכה לשדה בית השלחים ולא בשדה הסמוכה לשדה בית האילן מחריבין.

ד חורי נמלים במועד ביצד מחריבין חורי נמלים רבן שמעון בן גמליאל אומר נוטל אדם עפר מחורו של זה ונותן לחורו של זה והם מחנקים זה את זה מרביצים מים על גבי פשתן מפני העקרב ונחיל של דבורים שברח מחזירים אותו למקומו.

ה מי שהיה כותלו גוהה לרשות הרבים סותרו ובונה אותו מפני סכנת נפשות חומת העיר שנפרצה גודרים אותה גדרוה ונפרצה אין גודרין אותה אם היתה סמוכה לספר סותרה ובונה כדרכו.

ו רואים את הנגעים להקל אבל לא להחמיר דברי רבי מאיר רבי יוסי אומר אם נזקקים לו להקל נזקקים לו להחמיר אמר רבי נראים דברי רבי מאיר במוסגר ודברי רבי יוסי במוחלט איזה הוא חינוך הקברות מרחיב בה ומאריך בה איזו היא גברכת זו היא בקיע מורה רבי יוסי בסיד שיכול לגמרו שסרין אותו במועד.

ז אין מקדשין נשים במועד רבי יהודה מתיר שמא יקדמנו אחר ברחמים ממאנים ומגרשים וחולצים ומיבמים במועד. מלקט אדם עצים ועשבים בין מתוך שלו בין מתוך של חברו ובלבד שלא יעשה אומן וטוחנים במועד דבר האבד עושים

cannis. Quod perdi poteſt, faciunt in diebus feſti intermediis; quod non poteſt perdi non faciunt in diebus feſti intermediis.

III. Poterit vendere foſſam ſuam aquarum gentili, & commutare cum eo a Sabbatho ad exitum Sabbathi, & non erit ſolicitus: Non licet effodere puteos, ſpecus, & ciſternas in diebus feſti intermediis. At licet inſtruere & aptare. Dicit Rabi: Probabilia ſunt verba R. Jehuda in diebus feſti intermediis, & verba ſapientum in anno ſeptimo. Quomodo? R. Jehuda dicit: In agro albo modo inſolito infiget veru, & percutiet ſecuri, & ſub eo effodiet terram. Dicit R. Simeon ben Elieſer: De quo agro albo agitur? R. Jehuda dicit: De agro qui ſit proximus agro ſiticuloſo, at non de agro qui ſit proximus agro arboribus conſito.

IV. Deſtruunt foramina formicarum in diebus feſti intermediis. Quomodo deſtruunt foramina formicarum? Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Accipiet homo pulverem ex foramine hujus, & ponet in foramen illius; & illa inter ſe obturantur: Conſpergunt aquis linum propter ſcorpionem, & ſi alveare apum fugiat, licet reſtituere in locum ſuum.

V. Si cui fuerit murus, qui inclinet in locum publicum, deſtruet, & ædificabit propter periculum animarum: Si murus civitatis perruptus fuerit, licet reſarcire, ſi reſarcitum ſit. Et iterum perrumpatur, non licet reſarcire: Si fuerit prope terminum, deſtruet, & ædificabit more conſueto.

VI. Inſpiciunt plagas ad allevandum, at non ad aggravandum; verba Rabi Meir: R. Joſe dicit: Si obligantur ad allevandum, obligantur etiam ad aggravandum. Dicit Rabi: Probabilia ſunt verba R. Meir in leproſo incluſo, & verba Rabi Joſe in leproſo declarato. Quænam eſt dedicatio ſepulcrorum? Quando hic dilatet, & ibi producat: Quænam eſt piſcina? Hæc eſt foſſa. Aſſentitur R. Joſe in calce, quod poſſit perfici cæmentatio in diebus feſti intermediis.

VII. Non deſponſant mulieres in diebus feſti intermediis: Rabi Jehuda permittit; ne alius antecedat precibus. Renuunt, & repudiant, & diſcalceant, & fratrias ducunt in diebus feſti intermediis: Poteſt homo colligere ligna, & herbas tam in poſſeſſione ſua, quam in poſſeſſione ſocii ſui; dummodo non faciat cumulum: Licet molere in diebus feſti intermediis: quod poteſt perdi faciunt

אותם במועד דבר שאין אבד אין עושים אותו במועד במה דברים אמורים בתלוש אבל במחובר אף דבר האבד אין עושים אותו במועד.

ח אין לו מה יאכל קוצר מעמר ודש ובלבד שלא ידוש בפרות. לוקחים מן הגוים שדות בתים וכרמים בהמה עבדים ושפחות מפני שהוא במציל מידם וכותב ומעלה בערכאים ואם היה כהן מטמא להם ולא עוד אלא לדון עליהם בחוצה לארץ וכשם שמטמא בחוצה לארץ כך מטמא בבית הקברות ומיטמא לתלמוד תורה ומטמא לישא אשה רבי יהודה אומר אם יש שם מי שילמוד הרי זה לא יטמא ואם לאו הרי זה יטמא רבי יוסי אומר אף על פי שיש שם ממי שילמוד הרי זה מטמא שאין מכל אדם זוכה ללמוד אלא ממי שזוכה לו.

פרק שני

א כל אלו שאמרו מגלחים במועד מותר לספר בתוך שלשים יום של אבל אף על פי שהתירו לו לספר לא יספר ברשות הרבים אבל מספר הוא בצנעא בתוך ביתו. כל אלו שאמרו מכבסין במועד מותר לכבס בתוך שלשים יום של אבל אף על פי שהתירו לו לכבס לא יוליך כליו לכובס אבל מכבס הוא בצנעא בתוך ביתו כשם שאסור לספר ולכבס כך אסור ליטול צפרנים דברי רבי יהודה ורבי יוסי מתיר וכן היה רבי יהודה אומר הבאים מחוף הים וממדינת הים אסורים לכבס ולספר וחכמים מתירים אמר רבי נראים דברי רבי יהודה בזמן שלא נטל רשות ולדברי חכמים בזמן שנטל.

ב אין כותבים שטרי אריסות וקבלנות במועד רבי יהודה מתיר שמא יקדמנו אחר כותב אדם חשבונותיו במועד ומחשב אדם יציאותו במועד ומקבלים קיבולת במועד למוצאי מועד ובלבד שלא

ciunt in diebus festi intermediis; at quod non potest corrumpi, non licet facere in diebus festi intermediis. De quo hæc dicta sunt? De avulso, at de conjuncto, licet possit corrumpi, non faciunt in diebus festi intermediis.

VIII. Si sibi non sit quod comedat, metat, & in manipulos colliget, & triturabit, dummodo non trituret vaccis. Licet emere a gentilibus agros, domos, & vineas, jumenta, & servos, & ancillas, quia considerat perinde ac ea salvet ab eorum manibus: Et licet scribere, & adscendere ad eorum tribunalia; & si fuerit sacerdos poterit pro iis se polluere, & præterea poterit ire ad judicium contra illos extra terram; Et sicut se polluit in locis extra terram, poterit se polluere in loco sepulcrorum, & poterit se polluere pro studio legis, & poterit se polluere causa ducendæ uxoris: R. Jehuda dicit: Si ibi fuerit, qui doceat, poterit se polluere, si minus, se non polluet. Rabi Jose dicit: Vel si ibi fuerit, a quo addiscat, licebit se polluere, quia a quovis homnine non potest addiscere, sed ab illo tamen, qui mereatur.

CAPUT II.

I. Omnibus de quibus dixerunt, quod se tondeant in diebus festi intermediis, licebit se radere intra tricesimum diem luctus; vel si permiserint, ut se radat, se non radet in loco publico, sed clam se radet in domo sua. Omnibus istis de quibus dixerunt, quod se lavent in diebus festi intermediis, licebit se lavent intra tricesimum diem luctus, vel si permiserint ut se lavet, tamen non adducet vestes suas ad fullonem, at ipse clam lavabit intra domum suam: Sicut vetitum est se radere, & lavare; ita pariter vetitum est cædere ungues: Verba R. Jehuda: Et R. Jose permittit. Et similiter R. Jehuda dicit: Qui veniunt ex portu maris, & ex provincia maritima, vetitum est se lavare, & radere; & sapientes permittunt. Dieit Rabi: Probabilia sunt verba R. Jehuda, quando non acceperit facultatem, & verba sapientum, quando acceperit.

II. Non scribunt contractus desponsationis, & conductionis in diebus festi intermediis. R. Jehuda permittit, ne alius prævertat: Licet scribere rationes suas in diebus festi intermediis, & supputare impensas suas, & recipiunt conductiones in diebus festi intermediis pro exitu dierum festi intermediorum, dummo-

ימנה ולא ישקול ולא ימדוד כדרך שעושה בחול.

ג הקובר את מתו שני ימים קודם הרגל מפסיק את כל הרגל ומונה חמשה אחר הרגל ורבים מתעסקים בו ומלאכתו נעשית על ידי אחרים עבדיו ושפחותיו עושים בצנעה אצל אחרים שלשה ימים קודם לרגל מונה שבעה אחר הרגל ארבעה ראשונים רבים מתעסקים בו שלשה אחרונים אין מתעסקים בו לפי שאין הרגל עולה לו שיתעסקו בו הרבים ומלאכתו נעשית על ידי אחרים עבדיו ושפחותיו עושים בצנעה אצל אחרים.

ד שבעה ימים קודם לרגל מספר בערב הרגל אם לא ספר בערב הרגל אסור לספר עד שיעברו עליו שלשים יום שאף על פי שאין הרגל עולה לספירת שבעה עולה לספירת שלשים מי שקיים כפיית המטה שלשה ימים קודם לרגל לא יכפה אחר הרגל רבי אליעזר בן יעקב אומר אפילו יום אחד רבי אליעזר ברבי שמעון אומר בית שמאי אומרים אומרים שלשה ימים ובית הלל אומרים אפילו שעה אחת ובערב שבת זוקף את מטתו ובמוצאי שבת כופה אפילו לא נשתייר לו אלא יום אחד בלבד.

ה אין אבל רשאי להתאבל בתוך המועד אבל נוהג בצנעה בתוך ביתו. שותין מי זבלים ומי דקלים וכוס עקרים במועד שבראשונה היו אומרים אין שותים מי זבלים ומי דקלים וכוס עקרים במועד עד שבא רבי עקיבא ולמד ששותים מי זבלים ומי דקלים וכוס עקרים במועד.

ו מקיזים דם לבהמה לחיה ולעופות ואין מונעים רפואה מן הבהמה במועד בהמה שתובעה את הזכר אין מרביעים אותה אבל מורידים אותה לבקרות חמורה שתובעת את הזכר. מרביעים אותה בשביל שלא תצטנן ושאר כל הבהמות מורידים אותה לבקרות ואין מרביעים במועד ואין מרביעים בחול בבכור ובפסולי המוקדשים.

ז דנים דיני ממונות ודיני נפשות ודיני קנסות ושורפים את הפרה ועורפים את העגלה ורוצעים עבד עברי ופודין את

modo ne numeret, neque ponderet, neque mensuret, sicut facere solet in die profesto.

III. Si sepeliat mortuum suum biduo ante festum, interrumpitur totum festum, & numerat quinque dies post festum; & populus in eo occupatur, & ejus opus per manum aliorum perficitur; ejus servi, & ancillæ clam apud alios operantur: Si triduo ante festum, numerabit septem dies post festum; in quatuor prioribus populus in eo occupatur, in tribus posterioribus populus in eo non occupatur, quia festum illi non annumeratur: quando populus in eo occupatur, & ejus opus per aliorum manum perficitur, ejus servi & ancillæ clam apud alios operantur.

IV. Septiduo ante festum licet se radere in vespera festi; si se non raserit in vespera festi, est vetitum se radere, nisi postquam præterierint triginta dies; Etenim vel si festum non adscendat in numerum, septem dies tamen ad scendunt innumerum triginta: Si quis observasset præceptum invertendi lectum triduo ante festum, non invertet post festum. R. Eliefer ben Jacob dicit vel die uno. R. Eliefer bar Rabi Simeonis dicit: Schola Schammai dicit triduo: Et schola Hillel dicit vel hora una: Et in vespera Sabbathi eriget lectum suum; & in exitu Sabbathi invertet, vel si sibi non esset reliquus nisi dies unus duntaxat.

V. Lugenti non licet lugere intra dies festi intermedios, sed aget clam intra domum suam: Licet bibere aquas fimi & aquas palmarum, & poculum sterilitatis: Etenim olim dicebant: Non licet bibere aquas fimi, & aquas palmarum, & poculum sterilitatis in diebus festi intermediis, donec venit R. Akiba, & docuit, quod liceat bibere aquas fimi & aquas palmarum, & poculum sterilitatis in diebus festi intermediis.

VI. Licet venam secare jumento, & feræ, & volucri, neque cohibent medicinam a jumento in diebus festi intermediis: Si animal requirat masculum, non faciunt inire, at demittunt in stabulum. Si asina requirat masculum faciunt inire, ne frigescat; at reliqua omnia animalia demittunt in stabulum, at non faciunt inire in diebus festi intermediis: neque faciunt inire in die profesto cum primogenito, neque cum iis, quæ profanata fuerint de sanctificatis.

VII. Judicant judicia pecuniaria, & judicia capitalia, & judicia mulctæ & comburunt vaccam, & decollant vitulam, & aurem perfodiunt servo He-

הערכים ואת החרמים ואת ההקדשות ואת מעשר השני ומפרקים מנעל מן האמום ובלבד שלא יחזיר מכבש של כובשים שהתירו קודם למועד אין מחזירים לו אין צריך לומר שאין נוטלו הימנו של בעלי בתים נוטלו הימנו ואין צריך לומר שמחזירו.

ח חניות פתוחות לסטיו פותח ונועל כדרכו לרשות הרבים פותח אחת ונועל אחת ערב יום טוב האחרון של חג יוצא ומעטר את השוק בשביל יום טוב האחרון של חג יושבים על ספסל של גוים בשבת שבראשונה היו אומרים אין יושבים על ספסל של גוים בשבת ומעשה ברבן גמליאל שהיה יושב על ספסל של גוים בשבת בעכו אמרו לו לא היו נוהגין להיות יושבים על ספסל של גוים בשבת ולא רצה לומר להם מותרים אתם אלא עמד והלך לו.

ט מעשה ביהודה והלל בניו של רבן גמליאל שנכנסו לרחוץ בכבול אמרו להם היו נוהגים להיות רוחצים שני אחים באחד לא רצו לומר להם מותרים אתם אלא נכנסו ורחצו זה אחר זה שוב מעשה ביהודה והלל בניו של רבן גמליאל שהיו יוצאים בקורדקיסים של זהב בשבת בבירי אמרו לו לא היו נוהגים כן להיות יוצאין בקורדקיסים של זהב בשבת לא רצו לומר להם מותרים אתם אלא שלחום ביד עבדיהם.

י חכם שמת הכל קרוביו הכל קורעים הכל חולצים והכל סופדים והכל מברין עליו אפילו ברחובה של עיר אין מוליכים חלילים לבית האבל אלא לבית המשתה ולבית השמחה במקום שנהגו איזהו הספד זה שעל הלב שנאמר על שדים סופדים טיפוח בידים קילוס זה פישוט זרועות.

bræo, & redimunt æstimationes, & anathemata, & sanctitates, & decimam secundam, & extrahunt calceum ex forma, dummodo ne restituat. Prælum fullonum si solvissent ante dies festi intermedios, non restituunt, neque necesse est ut dicatur, quod ex eo non liceat extrahere: At ex prælo patrumfamilias licet extrahere, neque dici necesse est, quod liceat restituere.

VIII. Si tabernæ apertæ fuerint in pavimentum licet aperire & claudere more solito; Si apertæ fuerint in locum publicum, licet aperiet valvam alteram, & alteram claudet: Vespera diei festi novissimi tabernaculorum exibit, & coronabit forum propter diem festum novissimum tabernaculorum. Licet sedere super sella gentilium in Sabbatho: Etenim olim dixerunt: Non licet sedere in sella gentilium in Sabbatho: Et narratur de Raban Gamaliel, qui sedit in sella gentilium in Sabbatho in Aco: Dixerunt illi: Non est consuetudo, ut sedeant in sella gentilium in Sabbatho: Noluit dicere illis: Permissum est: Sed surgens abiit.

IX. Narratur de Jehuda & Hallel filiis Raban Gamaliel, qui ingressi sunt ut simul se lavarent in Cabul: Dixerunt illis: Non est consuetudo, ut se lavent simul duo fratres: Noluerunt dicere: Vobis est licitum: Sed ingressi se lavarunt alter post alterum. Præterea narratur de Jehuda & Hallel filiis Raban Gamaliel, quod egressi sint in lecticis aureis in Sabbatho in Biri. Dixerunt illis: Non ita est consuetudo, ut egrediantur in lecticis aureis in Sabbatho: Noluerunt dicere: Vobis permissum est: Sed dimiserunt per manus servorum suorum.

X. Si sapiens moriatur, omnes sunt ejus propinqui, omnes lacerant vestes, & omnes discalceant, & omnes plangunt, omnes apponunt cibos pro eo, vel in platea civitatis: Non adducunt tibias in domum luctus, sed in domum symposii, & in domum lætitiæ, ubi est consuetudo: Quinam est planctus? Quando quis se percutit super cor: Dictum est enim: *Super ubera plangite*. Complosio fit manibus; קילוס intelligitur, quando quis extendit brachia.

TRACTATUS MOED KATON

Gemara Hierosolymitana illustratus.

NUNC PRIMUM

A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א משקים בית השלחים במועד ובשביעית בין ממעיין שיוצא בתחילה בין ממעיין שאינו יוצא בתחילה. אבל לא ממי גשמים ולא מימי קילון. ואין עושים עוגיות לגפנים. רבי אלעזר בן עזריה אומר אין עושים את האמה בתחילה במועד ובשביעית. וחכמים אומרים עושים את האמה בתחילה בשביעית ומתקנים את המקולקלת במועד ומתקנים את קילקולי המים שברשות הרבים וחוטטים אותם ומתקנים את הדרכים ואת הרחובות ואת מקוות המים ועושים כל צורכי הרבים ומציינים על הקברות ויוצאים אף על הכלאים.

ב רבי אליעזר בן יעקב אומר מושכים את המים מאילן לאילן אבל לא ישקה את כל השדה כולה. זרעים שלא שתו לפני המועד לא ישקם במועד. וחכמים מתירים בזה ובזה. צדין את האישות ואת העכברים בשדה האילן ובשדה הלבן כדרכו במועד ובשביעית. רבי יהודה אומר בשדה האילן כדרכו ובשדה לבן שלא כדרכו. ומקרין את הפירצה במועד. ובשביעית בונה כדרכו.

ג רבי מאיר אומר רואים את הנגעים להקל אבל לא להחמיר. וחכמים אומרים לא להקל ולא להחמיר. ועוד אמר רבי מאיר מלקט אדם עצמות אביו ואמו מפני ששמחה היא לו. רבי יוסי אומר אבל הוא לו. ולא יעורר על מתו ולא יספידנו קודם לרגל שלשים יום. אין חופרים כוכים וקברות במועד. אבל מחנכין

CAPUT PRIMUM.

I. Rigant agrum siticulosum diebus festi intermediis, & anno septimo, sive ex fonte, qui exierit in principio, sive ex fonte, qui non exierit a principio. At non ex aquis pluviarum, neque ex aquis canalis, neque faciunt fossas vitibus. R. Elieser ben Azaria dicit: Non faciunt fossas in principio in diebus festi intermediis, neque in anno septimo. Sapientes dicunt faciunt fossas in principio in anno septimo, & corrigunt depravatas in diebus festi intermediis, & corrigunt aquæ ductus depravatos in loco publico, & eos effodiunt. Et reparant vias & plateas, & receptacula aquarum, & faciunt omnes necessitates publicas, & signant sepulcra, & egrediuntur etiam propter heterogenea.

II. R. Elieser ben Jacob dicit: Deducunt aquas ab una arbore ad aliam, dummodo ne riget totum agrum: Semina quæ non rigata fuerint ante festum non rigabit in diebus festi intermediis. Sapientes utrunque permittunt. Venantur talpas & mures ex agro arboribus consito, & ex agro albo modo insolito in diebus festi intermediis, & in anno septimo. R. Jehuda dicit: Ex agro arboribus consito modo consueto, & ex agro albo, modo insolito. Et corrigunt rupturam in diebus festi intermediis, & in anno septimo ædificabit modo consueto.

III. R. Meir dicit: Inspiciunt plagas in principio ad allevandum, at non ad aggravandum: Sapientes dicunt neque ad allevandum, neque ad aggravandum. Præterea dicit R. Meir: Colligit homo ossa patris & matris suæ, eo quod sibi sit lætitia. R. Jose dicit: Est ipsi luctus: Nemo excitabit tristitiam super mortuo suo, neque lugebit eum ante festum triginta dies. Non effodiunt foveas neque sepulcra in diebus festi intermediis, sed repa-

את הכוכים ועושים נברכת . וארון עם
המת בחצר . רבי יהודה אוסר אלא אם
כן יש עמו נסרים .

ד ואין נושאים נשים במועד
לא בתולות ולא אלמנות ולא מייבמים
מפני ששמחה היא לו . אבל מחזיר את
גרושתו . ועושה אשה תכשיטיה במועד .

ה רבי יהודה אומר אשה לא
תסוד מפני שניוול הוא לה. ההדיוט תופר
כדרכו והאומן מכלב. ומסרגין את המיטות
רבי יוסי אומר אף מתחין.

ו מעמידים תנור וכיריים וריחים
במועד . רבי יהודה אומר אין מכבשין את
הריחים בתחילה . ועושים מעקה לגג
ולמרפסת מעשה הדיוט אבל לא מעשה
אומן . שפין את הסדקים ומעגילים אותם
במענילה ביד וברגל אבל לא במחלציים.

ז הציר והצינור והקורה והמנעול
והמפתח שנשברו מתקנים אותם במועד
ובלבד שלא יכוין מלאכתו במועד. כבשים
שהוא יכול לאכול מהם במועד כובשים .

סליק פירקא

הלכה א משקים בית השלחים
כו'. ניחא מעיין שלא יצא כתחילה . מעיין
שיוצא כתחילה ולא טריח הוא . אלא
כרבי מאיר דרבי מאיר אמר משקים ממנו
אפילו שדה בית הבעל . אמר רבי יוסי
דברי הכל כשהיה אחד ונעשה שנים או
שהיו מימיו מועטים ונתברכו . ותני כן
מעיין שיצא כתחילה משקים ממנו אפילו
שדה בית הבעל דברי רבי מאיר. וחכמים
אומרים אין משקים ממנו אלא שדה בית
השלחים שחרבה . על דעתיה דרבי מאיר
משקים ממנו דבר שאינו אבד. ודבר שהוא
טריח. על דעתיה דרבנן אין משקים ממנו
אלא דבר שהוא אבד ובלבד דבר שאינו
טריח . אבד וטרח מה אמרי בה רבנן .
נישמעינה מן הדא כל שהיא פסידה
והולכת זו היא בית השלחין . עמדה
טלהבחיש זו בית הבעל . מחלוקת דרבי
מאיר וחכמים עד כמה תשהא ותיעשה

reparant foveas, & faciunt piscinam, & arcam cum mortuo in atrio: Rabi Jehuda prohibet: nisi illi fuerint asseres.

IV. Non ducunt uxores in diebus festi intermediis, nec virgines, nec viduas, neque ducunt fratrias, quia est ipsi lætitia. Sed repudiatam reducit; & mulier facit ornamenta sua in diebus festi intermediis.

V. R. Jehuda dicit: Non oblinunt se calce, quia molestum est ipsis. Idiota suit modo consueto, & artifex inæqualiter suit; & texunt strata lecti: R. Jose dicit: Etiam extendunt.

VI. Instruunt furnum, & furnulum & molas in diebus festi intermediis. R. Jehuda dicit: Non expurgunt molas de novo. Et reparant tectum, & porticum opera idiotæ, at non opera artificis; fissuras poliunt, & complanant eas cylindro, manu & pede, sed non trullis.

VII. Cardo & foramen ejus, & trabs, & sera & clavis, quæ fractæ fuerint reparantur in diebus festi intermediis, sed ea conditione ne differat opus suum in dies festi intermedios; Quæcunque condimenta comedi possunt in festo, condiunt.

Finis capitis.

CONstitutio I. Rigant agrum siticulosum &c. Recte ex fonte, qui non exierit in principio; Ex fonte qui exierit in principio ubi non sit defatigatio: At juxta mentem Rabi Meir. Etenim R. Meir dicit: Rigant ex eo vel agrum humidum: Dicit R. Jose: Omnes conveniunt, quando sit unus, & dividatur in duos, aut quando ejus aquæ sint exiguæ & multiplicentur: Atqui ita extant traditio: Ex fonte, qui exierit in principio, rigant vel agrum humidum; verba Rabi Meir: Et sapientes dicunt: Non rigant nisi agrum siticulosum, qui fuerit exsiccatus: Ex mente R. Meir, rigant ex eo, rem, quæ non pereat, & rem, in qua sit labor. Ex mente sapientum non rigant ex eo nisi rem, quæ pereat, dummodo sit res, in qua non sit labor: Si pereat, & sit labor, quid dixerunt de ea sapientes? Hinc eruitur: Omne quod perditur, & crescat detrimentum, est ager siticulosus; Si consistat in eo statu, ut non fiat macilentus, hic est ager humidus: Dissentiunt Rabi Meir, & sapientes: Quandiu expectabit, ut fiat ager siticulosus?

Ex-

בית השלחים עד כדי שתשהא שנים שלשה ימים קודם לרגל . נישמעינה מן הדא חבריי גנב קומי מועדא תלתא יומין חזר במועדא . אתא עובדא קומי רב חונה ואמר אילין דאכחשין ישתיין . אילין דלא אכחשין לא ישתיין . רבי יונה ורבי יוסי הורון בהדא מקרת דציליא דהוות זריעה סערים מיחצדינון במועדא דלא יפקען וייברן . ניחא מי קילון . מי גשמים. אמר רבי יוחנן נזרו מי גשמים מפני שהם כמי קילון . רבי ביסנא בשם רבי לא שנו אלא במועד . הא בשביעית מותר . מה בין שביעית מה בין מועד . שביעית על ידי שהיא מותרת במלאכה התירו בין דבר שהוא טריח בין דבר שאינו טריח . מועד על ידי שהוא אסור במלאכה לא התירו לא דבר שהוא אבד ובלבד דבר שאינו טרח . ואית דבעי נישמעינה מן הדא שביעית על ידי שזמנו מרובה התירו . מועד על ידי שזמנו קצור אסרו . אותם שבעת ימים האחרונים לא מסתברא מיעבדינון כשבעת ימי הרגל ויהיו אסורים. רבי ירמיה בעי מי תמציות שלא פסקו מה הם . נישמעינה מן הא אילו הם מי תמציות כל זמן שהגשמים יורדים וההרים בוצצים . פסקו גשמים אף על פי שההרים בוצצים הרי הם כמי תמציות . פסקו מלהיות בוצצים הרי הם כמי גביים . עד היכן חייה בר בון בשם רבי יוחנן עד כדי שתפרח חברית . רבי לעזר בי רבי יוסי בשם רבי תנחום בי רבי חייה עד כדי שייעשו כרגלי האווז . רבי ירמיה בעי פרחה חברית ולא פסקו למפריעו הוא נעשה במעיין או מיכן ולבא . ליידא מילה הטביל בו מחטים וצינורות אין תימר למפריעו הוא נעשה מעיין טהרו . אין תימר מיכאן ולבא לא טהרו . רבי לעזר בי רבי יוסי שאל אילין אנטרגטייא מה את עביד לן כמי קילון . או אינן כמי קילון . בריכה שנתמלאת מן המעיין והפסיק המעין מתוכה מהו להשקות ממנה נישמעינה מן הדא אבל אין משקים לא מימי הגשמים ולא מימי הקילון . מה אנן קיימים אם בשעה שהגשמים יורדים והלא במשקים לים הגדול הם . אלא כי נן

Expectabit duos, tres dies ante diem festum. Eruitur ex eo, quod dicunt socii: Si exsiccentur ante solennitatem tres dies, restituet in solennitate: Allatum fuit factum coram R. Huna, qui dixit: Qui fiant macilenti irrigentur; qui non fiunt macilenti, non irrigentur: Rabi Jonas & Rabi Jose docuerunt de cis umbrosis, in quibus serat hordea, quod liceat demetere in diebus festi intermediis, ne scindantur, & perdantur. Recte de aquis canalis: De aquis pluviarum: Dicit Rabi Jochanan: Decreverunt de aquis pluviarum, quia sunt sicut aquæ canalis. R. Bisna nomine Rabi; non agitur nisi in solennitate; At in anno septimo licitum est: Quænam est differentia inter annum septimum, & solennitatem? In anno septimo, quia permissum est opus, permiserunt tam rem, in qua sit labor, quam rem in qua non sit labor; In solennitate, quia est vetitum opus, non permiserunt nisi rem, quæ perire potest, dummodo in ea non sit labor: Et si velis, hinc probari potest: In anno septimo, quia ejus tempus est diuturnum, permiserunt; In solennitate quia ejus tempus est breve, prohibuerunt: Ipsi septem dies novissimi probabiliter non considerantur; sicut septem dies solennitatis, ut sint vetiti. Rabi Hieremias quæsivit: Aquæ expressæ, quæ non cessant, quid sunt? Hinc eruitur: Istæ sunt aquæ expressæ, quandiu pluviæ descendunt, & montes sunt lutosi: Si cessent pluviæ, licet montes sint lutosi, ecce istæ aquæ erunt sicut expressæ: Si cessent, ut sint lutosi, ecce erunt sicut aquæ collectæ: Hactenus Chijah bar Bon nomine Rabi Jochanan: Donec floreat Chabrit. R. Elieser discipulus Rabi Jose nomine R. Tanchum discipuli R. Chijah: Donec fiant sicut pedes anseris: R. Hieremias quæsivit; Si floreat Chabrit, & non cessent, retrorsum fiant sicut fons, aut hinc & ultra. Hac de causa, si immergat in eo acus, & verticillos, si dicas retrorsum, fiet fons purus: Si dicas hinc & ultra, non erit purus. Rabi Elieser discipulus R. Jose quæsivit: Istas aquas specus quomodo consideràbis, num sunt an non sunt sicut aquæ canalis? Ex piscina, quæ impleatur ex fonte, & cesset fons qui in ea est, num licet irrigare? Hinc eruitur: At non irrigant ex aquis pluviarum, neque ex aquis canalis: Quomodo nos explicabimus? Si quo tempore cadunt pluviæ, atqui reputantur quasi irrigentur in mare magnum: At nos ita explicabimus:

קיימים בשעה שפסקו גשמים . אם בשעה שפסקו גשמים לא כבריכה שנתמלאת מן המעיין והפסיק המעין מתוכה היא . וארת אמר אין משקים ממנה , הדא אמרה בריכה שנתמלאת מן המעיין והפסיק המעיין מתוכה אין משקים ממנה. בריכה שנתמלאת מן הקילון והמשיך המעיין לתוכה מהו להשקות ממנה . נישמעינה מן הדא שרה בית השלחים שניטופח לתוך שרה בית השלחים אחרת משקים ממנה . אמר רבי ירמיה ועודה מנטפת : וכי מחמת הניטוף היא יכולה להשקות : לא מחמת עצמה שהיא מליאה ואת אמר משקים ממנה . הדא אמרה בריכה שנתמלאת מן הקילון והמשיך המעין לתוכה משקים ממנה . ותני שמואל כן הפוסקים והבריכה שמילאן קודם לרגל לא ישקה מהן ברגל . אם היתה אמת המים הם עוניות . אילו הם הברידים שבעיקרי אילנות כדיי דתנינן תמן יד הבריד ארבעה.

הלכה ב תמן תנינן רבי לעזר בן עזריה אוסר עד שיעמיק שלשה או עד שיגביה שלשה או עד שיתן על הסלע . פתר לה תרין פתרים בשהיה לו דבר ממועט בתוך ביתו מערב שביעית והוא מבקש להוציאו בתוך שדהו בשביעית הרי זה מוסיף עליו והולך משיפסקו עוברי עבירה . רבי לעזר בן עזריה אוסר . מה טעמא דרבי לעזר בן עזריה שמא לא ימצא לו זבל ונמצא מזבל את אותו המקום . אתיא דרבי לעזר בן עזריה כרבי יוסה. כמה דרבי יוסי אמר אין זבל מצוי. כן רבי לעזר בן עזריה אומר אין זבל מצוי. פתר לה פתר חורן בשהיה לו דבר ממועט בתוך ביתו בערב שביעית והוא מבקש להוציאו לתוך שדהו בשביעית הרי זה מוסיף והולך משיפסקו עוברי עבירה . רבי לעזר בן עזריה שמא לו ימצא לו זבל ונמצא מזבל את אותו מקום . ולא כבר הוא מזובל מערב שביעית. רבי ירמיה רבי בון בר חייה בשם רבי בא בר ממל מפני מראית העין . עד שיוציא עשר משפלות כאחת . ולית לרבנן מפני מראית העין .

mus : quando cessaverint pluviæ : Si quo tempore cessant pluviæ , non erit sicut piscina, quæ impleatur ea fonte , & in ea cesset fons: & tu dicis: ex ea non rigant? Hoc dicit: Ex piscina, quæ impleatur ex fonte, & cesset in ea fons, non rigant. Ex piscina, quæ impleatur ex canali, & in eam derivetur fons, num licet rigare ? Hinc eruitur. Si ex agro siticuloso distillet in alium agrum siticulosum, ex eo rigant. Dicit R. Hieremias: Et adhuc distillet: Quid? num propter distillationem poterit irrigari ? Non propter sui ipsius causam, quod impleatur, & tu dicis, quod ex ea liceat rigare ? Hoc dicit: Ex piscina, quæ impleatur ex canali, si in eam derivetur fons, licet rigare : Atqui ita docet Samuel : stagna & piscina, si impleatur ante festum, non licet ex iis rigare in festo: Si fossa aquarum pertranseat in medio, licet rigare; & non avertet : Neque faciunt fossas vitibus : Istæ sunt fossæ : Isti sunt batilli ferrei, quibus eradicant arbores. Sicut ibi legimus. Manubrium batilli quatuor palmorum.

Constitutio II. Ibi legimus: R. Eliefer ben Azaria prohibet , donec profundum faciat tres cubitos , aut elevet tres cubitos, aut ponat super petra . Exposuit de hoc duas expositiones , quando sit illi res diminuta intra domum suam a vespera anni septimi , & ipse quærat eam educere in agrum suum in anno septimo , ecce super illo addit: postquam cessarunt peccatores a peccato transgressione. R. Eliefer ben Azaria prohibet: Quænam est ratio R. Eliefer ben Azaria ? Fortasse sibi non inveniet fimum, & deprehendetur, quod stercoret ipsum locum. Consentit R. Eliefer ben Azaria cum R. Jose. Sicut R. Jose dicit: Fimus non est frequens; Ita pariter R. Eliefer dicit: Fimus non est frequens : Exponit de hoc alium expositionem; Quando sit illi in domo sua res diminuta in vespera anni septimi , & quærat eam educere in agrum suum in anno septimo , ecce addit , & procedit , postquam cessaverint peccatores a peccato: R. Eliefer ben Azarias prohibet. Quænam est ratio R. Eliefer ben Azaria? Fortasse non inveniet sibi fimum, & deprehendetur, quod stercoret ipsum locum : Nonne jam stercoravit a vespera anni septimi? R. Hieremias, R. Bon bar Chijah nomine Rabi Ba bar Mimal propter adspectum oculi. Donec simul educat decem corbes: At juxta mentem sapientum nulla habetur ratio de adspectu oculi. Di-

cit

אמר רבי אידי דחוטרא סלו ומגריפו
מוכיחים עליו שהוא עושה אשפה . רבי
יוסי בי רבי בון אמר אילין שמועתא
רהכא דתנינן תמן רבי לעזר בן עזריה
אומר אין עושים את האמה בתחילה במועד
ובשביעית . אמר רבי ירמיה מפני שהוא
מכשיר את צדדיה לזריעה . רבי ירמיה בי
רבי בון בר חייה בשם רבי בא בר ממל.
מפני מראית העין . הוון בעיי מימר מאן
דאמר תמן מפני מראית העין . והכא
מראית העין . מאן דאמר תמן מפני
שהוא מכשיר את צדדיה לזריעה . והכא
מה אית לך . לית לך אלא כהדא שמא
לא ימצא לו זבל ונמצא מזבל את אותו
המקום. מה נפק מן ביניהון חפר לעשות
אמה של בניין הוון בעיי מימר מאן דאמר
תמן מפני מראית העין . והכא מפני
מראית העין . מאן דאמר תמן מפני
שהוא מכשיר את צדדיה לזריעה . הרי
אינו מכשיר את צדדיה לזריעה . הכל
מודין שאם היה לו שם אבנים או צרורות
או סיד או גיבסס מותר . ומתקנים את
המקולקלת במועד . דבר שהוא לצורך
המועד . אבל דבר שאינו לצורך המועד
אסור בשל יחיד . אבל בשל רבים אפילו
דבר שאינו לצורך המועד מותר . כהדא
רבני דסכותא איתפחתת במועדא ושרא
לון רבי אבהו מעבדינה במועדא . בטריח
וכיוונו לא סברנן מימר ובלבד שלא יכוין
את מלאכתו במועד . אמרין אין לא
מתעבדא כדון לא מתעבדא עוד . איירא
רציפורין איתפחתת במועדא חברייא סברין
מימר שרי מן הדא ומתקנים את קילקולי
המים . אמר רבי פינחס לא אסר רבי
ירמיה אלא משם הלכת הפטיש . בית
עלמא דבר מקטיא איתפחת במועדא . רב
חונה סבר מימר שרי מן הדא ועושים כל
צורכי הרבים . אמר ליה רבי מנא ולא
תני רבי שמואל אלא להיות שפין את
סדקיהן . חוטטים אותם . גרפין לון. כיי
דתנינן תמן החוטט בצינור לקבל צרורות.
ועושים כל צורכי הרבים . אילו הן צורכי
הרבים דנים דיני ממונות ודיני נפשות דיני

cit R. Idi ex Chutra: Corbem & scopam suam probant super illo, ut præparet fimetura. R. Jose discipulus R. Bon dicit. Hæc lectio, de qua hic agitur, ea est, quam ibi legimus: Rabi Eliefer ben Azaria dicit: Non faciunt fossam in principio in die festi intermedio, & in anno septimo. Dicit Hieremias; quia disponit ejus latera ad sationem: R. Hieremias & R. Bon bar Chijah nomine R. Ba bar Mimal propter adspectum oculi: Putant dicendum: Qui ibi dicit propter adspectum oculi; hic quoque propter adspectum oculi. Qui ibi dicit, quod disponat ejus latera ad sationem; Hoc loco quid dices? Tu non potes dicere nisi hoc: Fortasse non inveniet sibi fimum, & deprehendetur, quod stercoret ipsum locum: Quid eruitur ex inter eos? Si effodiat ad faciendum fossam ædificii; putant dicendum; Qui ibi dicit propter adspectum oculi; hic quoque propter adspectum oculi: Qui ibi dicit, quod ipse disponat ejus latera ad sationem; Ecce non disponit ejus latera ad sationem: Omnes conveniunt, si sibi ibi fuerint lapides, aut lapilli, aut calx, aut gypsum, quod sit licitum: Et stabiliunt depravatos in diebus festi intermediis: Rem, quæ sit necessaria solennitati: At res, quæ non sit necessaria solennitati, est vetita propter privatum, at propter cœtum vel res, quæ non sit necessaria solennitati, erit licita: Sic incolæ tabernaculi diminuerunt illud in solennitate; & permisit illis R. Abau, postquam illud fecerunt in solennitate: Si cum labore, & ad illum attendant, non putant dicendum; dummodo ne attendat ad opus in solennitate: Dixerunt: Si nunc non fiet, non faciendum est amplius. Airah ex Tsipporin: Si diminuatur in solennitate, socii putant dicendum, quod permissum sit ex eo quod dictum est. Et stabiliunt aquæ ductus: Dicit R. Pinchas: Non dicit R. Hieremias nisi propter rationem mallei. Domus communis, quæ sit extra cucumerarium diminuitur in solennitate: R. Huna dicendum putant, quod sit permissum ex eo quod dictum est: Et faciunt omnes necessitates publicas: Respondit ei Rabi Mena: Nonne docet R. Samuel? tantum poliunt eorum fissuras: Et effodiunt eos: Everrunt eos. Juxta illud quod ibi legimus; Effodiet suscina ad recipiendum lapillos: Et faciunt omnes necessitates publicas: Istæ sunt necessitates publicæ. Judicant judicia pecuniaria, & judicia capitalia, judicia

מכות ופודים את השבויים וערכים וחרמים והקרישות ומשקים את הסוטה ושורפים את הפרה ועורפים עגלה ערופה. ורוצעים עבד עברי ומטהרים את המצורע. ומפרקין את המנעל מעל גבי האיסום אבל לא מחזירים אותו. ומציינים על הקברות. לא כבר ציינו מאדר. תיפתר ירד שטף של גשמים ושטפו. ויוצאים אף על הכלאים. לא כבר יצאו באדר. תיפתר שהיתה השנה אפילה ואין הצמחים ניכרים. ומנין לציון. רבי ברכיה רבי יעקב בר בת יעקב בשם רבי חונייה דברת חוורן. רבי יוסה אמר לה רבי יעקב בר אחא בשם רבי חונייה דברת חוורן רבי חזקיה רבי עזיאל בריה דרבי חונייה דברת חוורן וטמא טמא יקרא כדי שתהא טומאה. קוראה לו בפיה ואומרת לו פרוש. רבי לא בשם רבי שמואל בר נחמן ועברו העוברים בארץ וראה עצם אדם ובנה אצלו ציון. מיכן שמציינים על העצמות. אדם מיכן שמציינים על השורה ועל הגולגולת. ובנה מיכן שמציינין על גבי אבן קבועה. אם אומר את על גבי אבן תלושה אף היא הולכת ומטמא במקום אחר. אצלו במקום טהרה. ציון מיכן לציון. מצא אבן אחת מצויינת אף על פי שאין מקיימין כן המאהיל עליה טמא אני אומר מת קמצוץ והיה נתון תחתיה. היו שתים המאהיל עליהם טהור. ובניהם טמא. אם היה חרש בנתיים הרי הם כייחידיות. ביניהם טהור סביבותיהם טמא. תני אין מציינים על הבשר שמא נתאכל הבשר. רבי יוסטא בר שונם בעא קומי רבי מנא ולא נמצא מטמא טהרות למפרע. אמר ליה מוטב יתקלקלו בו לשעה ואל יתקלקלו בו לעולם.

הלכה ג רבי מנא אמר לה סתם. רבי אבון בשם שמואל בסתם חלוקים. מה אנן קיימים אמר במרווחין דברי הכל אסור. אם ברצופין דברי הכל מותר. אלא כי נן קיימים בנטועין מטע עשר לבית סאה. רבי ליעזר בן יעקב עבד לון כמרווחין. ורבנן עבדין לון כרצופין. הא רבנן אמרי

flagellationis, & ridimunt captivos, & æstimant, & faciunt anathemata, & sanctificationes, & potant mulierem adulterii suspectam, & comburunt vaccam, & decollant vitulam decollandam, & perfodiunt aurem servi Hebræi; & extrahunt calceum, qui est super forma; at non restituunt; & pingunt super sepulcra: Nonne jam pinxerunt a mense Adar? Potest exponi, quod descenderit inundatio aquæ, & inundaverit: Et egrediuntur propter heterogenea: Nonne jam egressi sunt in mense Adar? Potest exponi, quod annus sit serotinus, & germina non discernantur: Unde probatur esse pingendum? R. Barachias, R. Jacob filius filiæ Jacob nomine R. Chunia: Res manifesta est: R. Jose dicit: R. Jacob bar Acha nomine R. Chuniah: Res manifesta est. R. Ezechias, R. Uzziel bar R. Chuniah: Res manifesta est: *Et pollutus pollutus clamabit:* Eo quod sit immunditiæ: Clamabit illi ore suo, & dicet: Recede. Rabi minime nomine Samuel bar Nachman: *Et circumibunt peragrantes terram, cumque viderint os hominis statuent juxta illud titulum.* Hinc probatur, quod pingant super ossa: *Hominis.* Hinc probatur quod pingant super spina dorsi, & super cranio: *Statuet:* Hinc probatur, quod pingant super lapide stabili: Si dicas super lapide evulso; ipse quoque movebitur, & polluet in alio loco: *Juxta illud.* In loco mundo: *Titulum:* Hinc probatur esse pingendum: Si inveniat lapidem pictum, licet ita non explicemus, si tentorium faciet super illo, erit immundus; tamen ego dico: mortuus, quando sit in medio, & ipse ponatur sub eo; Quando sint duo, si tentorium facint super illos, est mundus; Si inter illos, erit immundus: Si aret inter illos, ecce erit sicut solitudo: Inter illos, est mundus, circum illos, est immundus. Traditio: Non pingunt super carne, fortasse absumetur caro. R. Justa bar Sunata quæsivit coram R. Mena: Nonne deprehendetur, quod polluat puritates ordine inverso? Respondit: Melius est ut depreventur ab eo aliquo tempore, & non depraventur in perpetuum.

Constitutio III. R. Mena dicit absolute. R. Abon nomine Samuelis in sensu absoluto dissentiunt: Quomodo nos explicabimus? Si de dilatatis, omnium consensu est vetitum: Si de conjunctis, omnium consensu est licitum: At nos sic explicabimus: Quando plantet decem plantas in spatio sati: R. Eliesér eas considerat quasi inunctas, & sapientes

במרווחין אסור להשקות . מהו להמשיך . נילף הרא דרבנן מן דרבי ליעזר בן יעקב . כמה דרבי ליעזר בן יעקב אמר במרווחין אסור להשקות ומותר להמשיך . בן רבנן אמרי במרווחין אסור להשקות ומותר להמשיך . ולא כן סברנן מימר במרווחין דברי הכל אסור . והם עפר לבן לא במרווחין הוא . אלא כאן בשביעית . וכאן במועד . מה בית שביעית ומה בין מועד . שביעית על ידי שהיא מותרת במלאכה התירו בין דבר שהוא טריח . בין דבר שאינו טריח . מועד על ידי שהוא אסור במלאכה לא התירו אלא דבר שהוא אבד ובלבד דבר שאינו טריח . ואית דבעי מימר נישמעינה מן הרא שביעית על ידי שזמנה מרובה התירו . מועד על ידי שזמנו קצור . אסור . אותם שבעת ימים האחרונים לא מסתברא מיעברינון כשבעת ימי הרגל ויהיו אסורים . אשכח תני מרבצים בעפר לבן בשביעית אבל לא במועד . וחכמים מתירים בזה ובזה . מהו בזה ובזה . בין בין ששתו קודם לרגל . בין שלא שתו קודם לרגל . אלא באן באילן . כאן בזרעים.

הלכה ד אישות זו חולדה . אף על פי שאין ראיה לדבר זכר לדבר נפל אשת בל חזו שמש . ניחא בשדה האילן . בשדה הלבן . אלא בשדה הלבן שהיא סמוכה לשדה האילן . כדרכו . צד במצודה. שלא כדרכו תוחב בשפוד ומכה בקרדום ומדרד את הארמה תחתיה . תני מחריבין חוררי הנמלים במועד . כיצד הוא עושה רבן שמעון בן גמליאל אומר נוטל מאילו ונותן בצד אילו והם מחנקים אילו את אילו . והוא שתהא אמת המים עוברת ביניהם . ומקרין את הפרצה במועד . אבן על גבי אבן וצרור על גבי צרור . ובשביעית בונה כדרכו אבן על גבי צרור וצרור על גבי אבן . ובפריצה שאינה סנה את העפר . אבל פירצה שהיא היתה סנה את העפר

tes eas considerant quasi conjunctas: Ecce sapientes dicunt de conjunctis, quod sit vetitum eas rigare: Quid ad deducendum? Docemur quod dicunt sapientes, ex sententia R. Eliefer ben Jacob: Sicut Rabi Eliefer ben Jacob dicit de conjunctis, quod sit vetitum rigare, & licitum deducere; ita pariter sapientes dicunt de conjunctis, quod sit vetitum eas rigare, & licitum deducere: Nonne ita putamus dicendum, quod de conjunctis omnium consensu sit vetitum? Atqui pulvis albus non est in conjunctis: At hoc loco intelligitur in anno septimo, & ibi in diebus festi intermediis. Quænam est differentia inter annum septimum, & dies festi intermedios? In anno septimo, quia in eo est permissum opus, permiserunt rem, in qua sit labor: In diebus festi intermediis, quia in iis est vetitum opus, non permiserunt nisi rem, quæ potest perire, dummodo in ea non sit labor: Si velis, tibi dicam: Hinc eruitur; In anno septimo, quia ejus tempus est diuturnum, permiserunt; In diebus festi intermediis, quia eorum tempus est breve, est vetitum. Ipsi septem dies novissimi probabiliter considerantur sicut septem dies solennitatis, ut sint vetiti: Deprehenditur, quod sit traditio, quod liceat adspergere pulvere albo in anno septimo, at non in diebus festi intermediis; Et sapientes permittunt in hoc, & in illo: Quid in hoc & in illo? Sive ejus irrigatio præcedat festum, sive irrigatio non præcedat festum: At hoc loco intelligitur in arboribus, & ibi in seminibus.

Constitutio IV. Talpas: Hæc est mustela. Licet non sit rei demonstratio, tamen est rei monimentum: *Supercecidit ignis, & non viderunt solem*: Recte in agro arboribus consito; In agro albo; At in agro albo, qui sit proximus agro arboribus consito modo consueto: Lain ejus latus modo insolito: Infiget veru, & percutiet securi, & educet terram sub illa. Obturant foramina formicarum in diebus festi intermediis? Quomodo faciet? Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Tollet ex hoc, & ponet in latere illius; Et illa inter se obturantur; dummodo inter ea fossa aquarum pertranseat; & corrigunt rupturam in diebus festi intermediis: Ponet lapidem super lapide, & lapillum super lapillo; & in anno septimo ædificabit modo consueto ponendo lapidem super lapillo, & lapillum super lapide. At in ruptura, in qua non multiplicetur pulvis; at in ruptura, in qua multipli-

אסור לנודרה בשביעית . ותני כן כל פירצה שהיא סנה את העפר אסור לנודרה בשביעית . ושאינה סנה את העפר מותר לנודרה בשביעית . בשאינה מבשלת את הרבים . אבל אם מבשלת הרבים אף על פי שהיא סנה את העפר מותר לנודרה בשביעית . כהדא אם היה כותלו גוהה סותרו ובונהו . ויסתור ולא יבנהו. רבי חנניה בשם רבי יוחנן התירו סופו מפני תחילתו שאם אומר את לו שלא יבנה אף הוא אינו סותרו ונמצא בא לידי סכנה.

הלכה ה תמן תנינן בהרת כגריס ופסת כגריס ונולד לפסיון מחיה או שער לבן. והלכה לה האום רבי עקיבה מטמא : וחכמים אומרים תיראה כתחילה. הא רבי עקיבה מטמא ומחליט. ורבנן אמרי תיראה בתחילה מחליטין . ומה ביניהון. רבי יוחנן אמר ערב הרגל ביניהון. רבי עקיבא אומר הי קדמייתא ואין את נזקק לו לא להקל ולא להחמיר . ורבנן אמרי חורי היא ואת פוטרו מן חראשונה. והיידא היא שלא להחמיר שאין את נזקק לו לשנייה לא להקל ולא להחמיר . רבי יוסה בשם רבי אחא אתיא דיחידייא דהכא כסתמא דתמן ודיחידייא דתמן כסתמא דהכא . אתיא דיחידייא דהכה כסתמא דתמן רבי עקיבה אומר היא קדמייתא ואין את נזקק לו לא להקל ולא להחמיר . ודיחידייא דתמן כסתמא דהכא ורבנן אמרי חורי היא ואת פוטרו מן הראשונה ותנינן הכא רבי מאיר אומר רואים את הנגעים בתחילה להקל אבל לא להחמיר . רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי אחא בין דיחידיא דהכא בין דרבנן דהכא מודיי לרבנן דתמן להקל אבל לא להחמיר. תמן בשהלכה לה האום ברם הכא בשהלכו להם הסימנים והאום קיימת . אמר רבי נראים דברי רבי יוסי

tiplicandus ſit pulvis, vetitum eſt illi maceriam obducere in anno ſeptimo. Etenim extat traditio: In ruptura, quæ requirit multum pulverem, vetitum eſt maceriam obducere in anno ſeptimo: Si vero non requirat multum pulverem, licitum eſt maceriam obducere in anno ſeptimo. Quando non offendat multos, ſi vero multos offendat, vel ſi multum pulverem requirat, licitum eſt maceriam obducere in anno ſeptimo: Similiter ſi ejus murus inclinet, diruet, & ædificabit: Et diruet, at non iterum ædificabit: R. Chanina nomine R. Jochanan; Permiſerunt ejus finem propter ejus principium: Etenim ſi illi dicas, quod non ædificet; ipſe etiam non deſtruet; & deprehendetur, ut deveniat in periculum.

Conſtitutio V. Ibi legimus: Papula alba ſicut faba freſſa & diffundatur in quantitate fabæ freſſæ & naſcatur in diffuſione vitalitas, aut pilus albus, & ſe dilataverit radix. R. Akiba polluit: Et ſapientes dicunt: Et apparuerit ſicut in principio. Ecce R. Akiba polluit, & abſolute leproſum declarat: Et ſapientes dicunt: Si autem apparuerit ſicut in principio, abſolute leproſum declarant. Quænam eſt differentia inter eos? R. Jochanan: In veſpera diei feſti eſt controverſia inter eos; R. Akiba dicit: Eſt prima, & tu non obligaris neque ad allevandum, neque ad aggravandum: Et ſapientes dicunt: Alia eſt; & tu liberas illum a prima: Et hæc eſt cauſa, quod non obligeris ad aggravandum, quia non opus habes immutare non ad allevandum neque ad aggravandum. R. Joſe nomine R. Acha. Adducitur hic opinio ſingularis, ſicut ibi ſententia abſoluta, & ibi opinio ſingularis, ſicut hic ſententia abſoluta: Adducitur hic opinio ſingularis, ſicut ibi ſententia abſoluta. R. Akiba dicit: Eſt prima: Et tu non obligaris neque ad allevandum, neque ad aggravandum: Et ibi opinio ſingularis ſicut hic ſententia abſoluta: Et ſapientes dicunt: Alia eſt; & tu liberas a prima: Atqui ibi legimus: R. Meir dicit: Inſpiciunt plagas in principio ad allevandum, at non ad aggravandum. R. Joſe diſcipulus R. Bon, ſive juxta ejus particularem opinionem hoc loco, ſive juxta opinionem ſapientum eo loco; Aſſentiuntur ibi ſapientibus ad allevandum, at non ad aggravandum; Ibi intelligitur, quando ſe dilataverit radix. Et hic, quando abierint ſigna, & adhuc radix remaneat: Dicit Rabi. Probabilia videntur verba R. Joſe in leproſo inclu-

במוסגר ודברי רבי מאיר במוחלט . רבי
זעורה אמר ימי הרגל ביניהון . רבי עקיבה
אומר היא קדמיתא והוא נכנס לעזרה .
ורבנן אמרי חורי היא ואינו נכנס לעזרה
הא רבי עקיבה מטמא ומחליט . ורבנן
אמרי תיראה כתחילה מחליטין . ומה
ביניהון שמואל אמר פריחה ביניהון . רבי
עקיבה אומר היא קדמייתא בפורח מן
הטמא טהור . ורבנן אמרי חורי היא בפורח
מן הטהור טמא ואמרון בשם שמואל
פריחה ושחין המורד ביניהון . רבי עקיבה
אומר היא קדמייתא בפורח מן הטמא
טהור . ורבנן אמרי חורי היא בפורח מן
הטהור טמא . בגין דהיא חורי הא אין
היא היא טהור . ואתייא כיי דאמר רבי
שמעון בן לקיש . דאיתפלגון פרחה בו
בשחין המורד רבי יוחנן אמר טהור . רבי
שמעון בן לקיש אמר טמא . ועוד אמר
רבי מאיר מלקט אדם עצמות אביו ואמו
מפני ששמחה היא לו . בראשונה היו
קוברים אותם במהמורות . נתאכל הבשר
היו מלקטים את העצמות וקוברים אותם
ברזים. אותו היום היה מתאבל ולמחר היה
שמח לומר שנינוחו אבותיו מן הדין . תני
המעביר ארון ממקום למקום אין בו משום
ליקוט עצמות . אמר רבי אחא הדא דת
אמר בארון של אבן. אבל בארון של עץ
יש בו משום ליקוט עצמות . איזהו ליקוט
עצמות מעבירן באפיקרסין ממקום למקום.
ותני כן ליקוט עצמות מלקט עצם עצם
כשיתאכל הבשר . רבי חגיי בשם רבי
זעורה ליקוטי עצמות כשמועה . תני הין
שמועה לליקוטי עצמות . אמר רבי חגיי
והוא ששמע למחר . אבל אם שמע בו
ביום יש שמועה לליקוטי עצמות ויש שיעור
לליקוטי עצמות . תנא ניקומכי קומי רבי
זעורה אין שיעור לליקוטי עצמות . כהדא
רבי מנא הורי לרבי הלל דכיפרא לקרוע
ולהתאבל כרבו אחא שלא להיטמאות כרבי
יוסי . תני ליקוטי עצמות אין אומרים
עליהם קינים ונהי . אין אומרים עליהם
לא ברכת אבלים ולא תנחומי אבלים. אילו
הן ברכת אבלים מה שהן אומרים בשורה.
תני אבל אומרים עליהן דברים . מהו
דברים . רבנן אמרי קילוסין . ולא יעורר

cluso, & verba R. Meir in leproso declarato: R. Zehera dicit: De urina est controversia inter eos: R. Akiba dicit: Prima est; ipse ingredietur in atrium. Et sapientes dicunt: Alia est: Et non ingredietur in atrium: Ecce R. Akiba polluit, & absolute leprosum declarat. Et sapientes dicunt: Si autem apparuerit sicut in principio leprosum declarant: Quænam est controversia inter eos? In efflorescentia est controversia inter eos. R. Akiba dicit: Si prima effloruerit, ex immundo fiet mundus; Et sapientes dicunt: Alia est, si effloruerit, ex mundo fiet immundus: Quia alia est; Ecce si illa non est, erit mundus: Et adducitur quod dicit Rabi Simeon ben Lakisch: Etenim dissentiunt: Si effloruerit in ulcere rebellanti; R. Jochanan dicit: Erit mundus. Rabi Simeon ben Lakisch: Erit immundus. Et præterea dicit R. Meir: Poterit homo colligere ossa patris & matris suæ, quia sibi est lætitia: In principio eos sepeliebant in scrobibus: Postquam absumta erat caro, colligebant ossa, eaque sepeliebant in locis secretis. Eo ipso die absumebatur, & postero die lætabatur dicens, quod requiescerent ejus patres a judicio. Traditio: Si quis traducat arcam de loco ad locum, non est in eo ratio collectionis ossium: Dicit Rabi Acha: Quod dicis, intelligitur de arca lapidea, at in arca lignea est ratio collectionis ossium: Respondit R. Jose: Vel in arca lignea non est ratio collectionis ossium: Quænam est collectio ossium? Traducunt indusio de loco ad locum: Atqui extat traditio: Qui colligit ossa, colliget sigillatim, postquam absumta fuerit caro. R. Haggæus nomine Rabi Zehera: Collectio ossium, sicut nuncius: Traditio: Non est nuncius pro colligentibus ossa: Dicit Rabi Haggæus; Dummodo audierit die sequenti; At si eo ipso die audierit, est nuncius in colligentibus ossa; & est mensura in colligentibus ossa: Docuit Nikomachi coram R. Zehera; Non est mensura in collectione ossium. Similiter R. Mena docuit R. Hillel ex Cypro, ad lacerandum, & ad lugendum juxta mentem R. Acha, ad polluendum juxta mentem R. Jose: Traditio: Pro colligentibus ossa non recitant lamentationes neque threnos. Si dicas: Super illis non recitant benedictionem lugentium, neque consolationes lugentium: benedictiones lugentium sunt, quæ recitantur in serie: Traditio: At recitant super illis verba: Quid verba? Sapientes dicunt: Laudationes: Et non excitabit

על מתו . איזהו העירור מזכירתו בין המתים. ולא יספידנו . איזה הוא הספד . שהוא עושה לו הספד בפני עצמו . הדא דת אמר בישן. אבל בחרש מותר . איזהו חרש ואיזהו ישן . חרש בתוך שלשים יום. ישן לאחר שלשים יום . תני לא תעורר אשה לוייתה במועד . רבי נחמן בשם רבי מנא אמר לוייתה כמה דתימר העתידים עורר לויתן . תני לא ישא אדם אשה שיש לה בנים אפילו בקבר . אמר רבי יוסה מפני מעשה שאירע.

הלכה ו איזהו חינוך קברות . רבי יוסי בר נהוראי אמר סרו בסיד . רב חסדא אמר אם היה ארוך מקצרו . רבי יהושע בן לוי אמר מאריך בו מצד אחד ומרחיב בו מצד אחד . תני רבי חייה מאריך בו ומרחיב בו בין מצד אחד בין משני צדדין ועושין נברכת במועד . זה הבקיע . כל שהוא תושב נקרא בקיע . וארון עם המת בחצר . הדא דת אמר במת שאינו מפורסם . אבל במת שהוא מפורסם עושים לו ארון אפילו בשוק. כד דמך רבי חנניה חברון דרבנין עברון ליה ארון בשוקא . הכל מודים שלא יקוץ לו ארזים . ודכוותה לא יחצוב לו אבנים. היו חצובות תפלוגתא דרבי יהודה ורבנן.

הלכה ז אין נושאים נשים במועד שמעון בר בא בשם רבי יוחנן מפני ביטול פרייה ורבייה . בעון קומי רבי יסה העבד מהו שישא במועד . אמר לון נישמעינה מן מי שחציו עבד וחציו בן חורין ואמר שמעון בר בא בשם רבי יוחנן מפני ביטול פרייה ורבייה הדא אמרה שהעבד מצווה על פרייה ורבייה . וכל שהוא מצווה על פרייה ורבייה אסור לו לישא במועד . רבי אילא רבי לעזר בשם רבי חנניה על שם שאין מערבים שמחה בשמחה . רבי לא שמע לה מן הדא כי חנוכת המזבח עשו שבעת ימים והחג שבעת ימים . רבי יעקב בר אחא שמע לה מן הדא מלא שבוע זאת . רבי אבהו בשם רבי לעזר מפני

tabit sibi tristitiam super mortuo suo: Quænam est ista excitatio tristitiæ? Quando recordatur illum esse inter mortuos: Neque lugebit eum: Quinam est luctus? Quando illi faciat feretrum seorsim. Quod dicis, intelligitur de vetere; at in recenti licitum est: Quinam est recens, & quinam vetus? Recens intra triginta dies; vetus post triginta dies: Traditio: Non debet excitare mulier luctum suum in diebus festi intermediis: R. Nachman nomine R. Mena dicit: Luctum suum: Quomodo tu dicis: Præparatæ sunt ad excitandum luctum suum: Traditio: Non nubet homo mulieri, cui sint filii, vel in sepulcro. Dicit R. Jose; propter casum, qui contigit.

Constitutio VI. Quænam est dedicatio sepulcrorum? R. Jose ben Nehorai dicit: Oblinunt calce. Rabi Chasda dicit: Si ipse dilatet quando sit parvum. R. Jehosua ben Levi dicit: Producet ab altero, & dilatabit ab altero latere: Traditio R. Chijah: Producet, & dilatabit illud sive ab uno, sive a duobus lateribus: Et faciunt piscinam diebus festi intermediis: Hæc est cisterna: Omnis locus habitationis vocatur fossa: Et arcam cum mortuo in atrio. Quod dicis intelligitur de mortuo, qui non sit notorius: At pro mortuo, qui sit notorius, faciunt vel in platea: Quando obdormiit R. Chananjah socius sapientum, fecerunt illi arcam in platea: Omnes fatentur, quod pro illo non præcidat cedros: Et similiter ne illi exscindat lapides; Si fuerint cæsi; dissensio est R. Jehuda, & sapientum.

Constitutio VII. Non ducunt uxores in diebus festi intermediis. Simeon bar Ba nomine R. Jochanan, propter cessationem propagationis, & multiplicationis. Quæsierunt coram R. Isa: Servus num ducet uxorem in diebus festi intermediis? Respondit: Hinc eruitur. Si fuerit partim servus, & partim liber: Et dixit Simeon bar Ba nomine Rabi Jochanan propter cessationem propagationis, & multiplicationis; Hoc dicit, quod præcipiatur servo propagatio & multiplicatio: Et cui præcipitur propagatio, & multiplicatio, vetitum est illi nubere in diebus festi intermediis. R. Ela, R. Eliesær nomine R. Chananjah: Ne misceatur gaudium cum gaudio. Rabi non probavit ex eo quod dictum est: *Quia dedicationem altaris celebrarunt septem dies, & solennitatem septem dies*. R. Jacob bar Acha probavit ex eo quod dictum est: *Complevit hebdomadam ipsius*. Rabi Abau nomine Rabi

הטורח . תני אבל מתכוין הוא ונושא
מערב הרגל . לית הדא פלינא על רבי
לעזר . לית הדא פלינא על רבי יוחנן
ואפילו על רבי חנינה לית היא פלינא .
אמר רבי בא עלת עלתא נפקת טרחותא.
אבל במחזיר הוא את גרושתו מפני שאינו
שמחה היא לו . הדא דת אמר מן
הנישואין. אבל מן האירוסין אסור. ועושה
אשה תכשיטיה במועד . ואילו הן תכשיטי
אשה נודלרת וכוחלת ופוקסת ונוטלרת
את שערה ואת צפרניה ומעברת כלי חדש
על פניה. אמר רבי יורן אבוי דרבי מתניה
בלשון נקי היא מתניתא. רבי יהודה אומר
לא תסוד מפני שהוא ניוול לה. תרין
אמורין רבי חנניה ורבי מנא חד אמר
בסיד שהיא מתרתו בתוך המוער נחלקו .
אבל בסיד שהיא מתרתו לאחר המוער
רברי הכל אסור. וחורנה אמר בסיד שהיא
מתרתו לאחר המוער נחלקו . אבל בסיד
שהיא מתרתו בתוך המוער דברי הכל
מותר . ולא ידעין מאן אמר דא ומאן
אמר דא . מן מה דאמר רבי חנינה רבי
יסא בשם רבי יוחנן ורבי יורה כדעתיה
כמה דרבי יורה אמר תמן צרת שעה
צרה. כן הוא אומר הכא ניוול שעה ניוול.
הוי רו אמר בסיד שהיא מתרתו בתוך
המוער נחלקו . אבל בסיד שהיא מתרתו
לאחר המוער דברי הכל אסור.

הלכה ח דבית רבי ינאי אמרן
כדרכו ממלא את המחט . מכלב אחת
אחת. רבי יוחנן אמר כדרכו אחת אחת .
מכלב מפסיע. מתניתא מסייעא לרבי יוחנן
הרוצענין מכלבין במוער . אין תימר אחרת
אחת היא אומנותן . אלא כי נן קיימים
במפסיע . איזהו הדיוט ואיזהו אומן . אמר
רבי יוסי בן חנינה כל שהוא מזוינ את
האומריות זהו אומן . וכל שאינו מזוינ את
האומריות זה הוא הדיוט . אמר רבי סימון
בתופר כיסין היא מתניתא . ממתחין . רבי
יסא אמר איתפלגון חזקיה ורבי יוחנן .
חזקיה אמר סירוג שתי וערב . מיתוח או
שתי או ערב . רבי יוחנן אמר סירוג או
שתי או ערב. מיתוח היתה רפה ממתחה

Rabi Eliefer propter fatigationem: Traditio: Sed præparabit, & nubet a vespera diei festi. Non est hæc oppositio contra R. Jochanan; neque contra R. Chanina est hæc oppositio. Dicit Rabi Ba: Afcendit sponsa, egreditur molestia. At reducet repudiatam, quia non est illi gaudium: Quod dicis, intelligitur de nuptiis, at in desponsatis est vetitum: Et mulier facit ornamenta sua in diebus festi intermediis: Ista sunt ornamenta fœminæ nobilis, sc. stibio pingere oculos, cincinnare, aptare capillitium, & ungues suos, & traducere vestes novas super faciem suam. Dicit R. Jodan pater R. Mathania: Vocabulo munditiei utitur Misna: R. Jehuda dicit: Non oblinet se calce, quia est illi deturpatio: Duo dicunt, R. Chananjah, & R. Mena: Alter dicit: De calce, quæ sit macerata intra dies festi intermedios, dissentiunt: At calx, quæ sit macerata post dies festi intermedios, omnium consensu prohibetur. Et alter dicit: De calce, quæ sit macerata post dies festi intermedios, dissentiunt; at calx, quæ fuerit macerata intra dies festi intermedios, omnium consensu permittitur: At ignoramus, quis hoc, & quis illud dicat: Ex eo quod dicit Rabi Chanina, R. Aba nomine R. Jochanan, & Rabi Juda juxta suam sententiam; sicut ibi R. Juda dicit: Si afflictio momentanea erit afflictio: Ita pariter ipse hoc loco dicit: Si fuerit deturpatio momentanea, erit deturpatio. Hoc est, quod dicit: De calce, quæ sit macerata intra dies festi intermedios, dissentiunt: At calx, quæ fuerit macerata post dies festi intermedios omnium consensu est vetita.

Constitutio VIII. Schola R. Inai dicit: More suo implebit acum, & inæqualiter suet: sigillatim: R. Jochanan dicit: More suo sigillatim: Inæqualiter, gradatim: Misna favet τῷ R. Jochanan: Sutores inæqualiter suunt in diebus festi intermediis: Si dicas sigillatim; ita erit eorum artificium: At ita nos explicamus, gradatim. Quinam est idiota, & quinam artifex? Dicit R. Jose ben Chanina: Qui copulat fimbrias; hic est artifex: Qui non copulat fimbrias, iste est idiota. Dicit R. Simon: De illo, qui consuit marsupia, loquitur Misna: Extendunt: Rabi Isa dicit: Dissentiunt Ezechias, & Rabi Jochanan: Ezechias dicit: Internexio tegmen & subtegmen: Extensio aut tegmen, aut subtegmen: R. Jochanan dicit: Internexio tegmen, aut subtegmen. Extensio erit remissio ab extensione. Dicit R. Chijah

אמר רבי חייה בר בא הכל מודים בסירוג שהוא שתי וערב . מה פליגין במיתוח . חזקיה אמר או שתי או ערב. רבי יוחנן אמר אם היתה רפה ממתחה . רבי יסא הורי לשמואל בר חנינה סירוג שתי וערב . ולא ידעין אי כהדא דחזקיה ואין כהדא דרבי חייה בר בא דברי הכל. אמר רבי בון בר חייה קומי רבי זעורה מתניתא אמרה כן סירוג שתי וערב דתנינן תמן החבל מאימתי הוא חיבור למטה משיסרג בה שלשה בתים . אית לך מימר שתי ולא ערב או ערב ולא שתי . מהו להעריב ולסרג. רב הושעיה אית ליה קמח וטחן חטין . רבי זעורה אמר לרבי יונה פוק זבון לן שיחורין לרובנה . אמר ליה אית לן פילחא דמועדא ואיפקר עלוי.

הלכה ט תנא רבי חלפתא בר שאול ובלבד שלא ינדרנו כתחילה . תני תנור וכיריים חדשים אין סכין אותם בשמן ואין טולין אותן במטלית ואין חוסמין אותם בצונין בשביל שיתחסמו ואם בשביל לשפות עליהן את הקדירה מותר . ותני כן תנור וכיריים חדשים הרי הן בכל הכלים המיטלטלין בחצר . רבי יודן בי רבי ישמעאל הורי מרוחק להביא כירה חרשה מבית האומן לשפות עליה את הקדירה כתחילה ביום טוב.

הלכה י לגג שלשה ולמפרסת עשרה. שפין את הסרקין . תני רבי חייה חשף שף ברגל והמעגל מעגל ביד׳ מתניתא במעגילה קטנה . ומה דתני רבי חייה במעגילה גדולה . הציר והצינור והקורה והמנעול והמפתח שנשברו מתקנן במועד ובלבד שלא יכוין את מלאכתו במועד . כהדא רבי מנא איתבר עוקא דסולמיה. שאל לרבי יונה אבוי ושרא ליה אפילו כן אמר ליה פוק חמי חד סב וסמוך עלוי. נפק ואשכח רבי בון בר כהנא ושאל ליה ושרא ליה . וכל כבשים שהוא יכול לאכול מהם במועד כובשן . הא כבשים שאינו יכול לאכול מהן במועד לא . אמר

jah bar Ba : Omnes conveniunt in internexione , quod sit tegmen & subtegmen . In quo dissentiunt ? In extensione . Ezechias dicit : Aut stamen aut subtegmen : R. Jochanan dicit : Si sit remissio ab extensione . Rabi Isa docuit Samuelum bar Chanina : Internexio est stamen & subtegmen : At ignoramus utrum sit juxta mentem Ezechia , an juxta mentem Rabi Chijah bar Ba ex omnium consensu . Dicit R. Bon bar Chijah coram R. Zehera : Misna ita dicit : Internexio stamen , & subtegmen : Etenim ibi legimus : Funis quando conjungitur ad inferiorem partem ? Postquam in eo internexuerit tria spatia : Tu potes dicere stamen , at non subtegmen , aut subtegmen , & non stamen : Quid ad faciendum subtegmen , & ad internectendum? R. Osajah : Est illi farina , & moliet triticum ? Rabi Zehera dixit τῷ R. Jona : Protulit venditionem nobis vestium nigrarum ad mœrorem : Dixit illi . Est nobis ministerium festi , & de eo erit solicitus.

Constitutio IX. Docet R. Chalphta bar Saul : Dummodo ne maceriam obducat in principio . Traditio : Furnum & furnulum non ungunt oleo , neque tegunt panno , neque fortificant frigore , ut obdurescant ; si vero ut super illis poliatur olla , licitum est . Atqui extat traditio : Furnus & furnulus novi ecce sunt sicut omnia vasa , quæ transferuntur in atrio . R. Jodan discipulus R. Ismael docuit : Festinabit ut adducat furnulum novum ex domo artificis, ad poliendum super illo ollam in principio diei festi.

Constitutio X. Tecto trium cubitorum & porticu decem . Poliunt fissuras : Traditio R. Chijah : Poliendo poliet pede ; & cylindro complanabit manu. Misna loquitur de cylindro parvo . Quid est, quod docet R. Chijah de cylindro magno ? Cardo , & fistula , & tignum , & sera & clavis si frangantur, possunt reparari in diebus festi intermediis , dummodo non attendat ad opus in diebus festi intermediis : Sic Rabi Mena , cum fracti essent gradus suæ scalæ , quæsivit a R. Jona patre suo , & ei permisit : Licet ita sit , tamen ei dixit : Si egrediens videbis quendam senem , illi innitere : Egressus invenit R. Bon bar Channa , & ab eo quæsivit , eique permisit . Et omnia condimenta , quæ comedi possunt in diebus festi intermediis, condiunt . At non condimenta , quæ non possunt comedi in diebus festi intermediis . Dicit R. Ba : Quod

רבי בא הרא דת אמר כשאינן אבודין אבל אם היה דבר אבד מותר . תני לא יהא יוצא ומלקט עשבים ומוכרן בשוק שאין דרכו לאכול מהם במועד . אמר רב הושעיה אם אומר את כן נמצאתה מתיר את האומנות במועד. לא כן אמר רבי בא הרא דת אמר בשאינן אבידין אבל אם היה דבר אבד מותר . מתניתא בשלקטן ברגל מה דאמר רבי בא בשלקטן מערב הרגל.

פרק שני

א מי שהפך את זיתיו ואירעו אבל או אונס או שהטעוהו טוען קורה ראשונה ומניחה לאחר המועד דברי רבי יהודה. רבי יוסי אומר זולף וגומר כדרכו.

ב וכן מי שהיה יינו בתוך הבור ואירעו אבל או אונס או שהטעוהו זולף וגומר וגף כדרכו דברי רבי יוסי . רבי יהודה אומר עושה לו לימודים בשביל שלא יחמיץ.

ג מכניס אדם פירותיו מפני הגנבים ושולה פשתנו מן המשרה בשביל שלא תאבד . ובלבד שלא יכוין את מלאכתו במועד . וכולן אם כיוונו את מלאכתן במועד יאבדו.

ד אין לוקחים בתים עבדים ובהמה ואבנים אלא לצורך המועד או לצורך המוכר שאין לו מה יאכל . אין מפנין מבית לבית אבל מפנה הוא לחצירו מפני ששמחה היא לו . אין מביאין כלים מבית האומן אם חושש להם מפנן לחצר אחרת.

ה מחפין את הקציעות בקש . רבי יהודה אומר אף מעבין . מוכרי פירות כסות וכלים מוכרין רצועה לצורך המועד. הציידים והרשושות והגרוסות עושים בצינעה לצורך המועד. רבי יוסי אומר הם החמירו על עצמם.

סליק פירקא

הלכה א מי שהפך את זיתיו כו'.

אנן תנינן מי שהפך את זיתיו . תני רבי חייה מי שהיו זיתיו הפוכין ושנויין.

Quod dicis, intelligitur, de iis, quæ non possunt perire; at si sit res, quæ perire possit, licitum est: Traditio: Non egredietur ad colligendum herbas, ut eas vendat in foro, qui non solent eas comedere in diebus festi intermediis. Dicit R. Osajah: Si ita dicas, deprehendetur, quod permittas opificia in diebus festi intermediis. Non ita dicit R. Ba: Quod dicis, intelligitur de iis, quæ non possunt perire; at si sit res, quæ possit perire, licitum est. Misna agit de illo, qui eas colligat in festo: Hoc est quod dicit R. Ba: Intelligendum est de illo, qui eas colligat a vespera diei festi.

CAPUT II.

I. QUI converterit olivas suas, & ipsi acciderit luctus, aut violentia, aut si eum reduxerint operarii; onerabit trabem primam, & relinquet eam post festum; verba Rabi Jehuda: R. Jose dicit: Effundet, & perficiet, & occludet modo consueto.

II. Sic etiam si alicui fuerit vinum in puteo, & ipsi acciderit luctus, aut violentia, aut eum reduxerint operarii, effundet, perficiet, & claudet modo consueto; verba R. Jose: R. Jehuda dicit: Faciet illi tabulas, ne acescat.

III. Colligit homo fructus suos propter fures, & extrahit linum suum e loco macerationis, ne corrumpatur; at ea conditione ne in dies festi intermedios differat opus suum; nam omnia ea, quorum opus in dies festi intermedios attente distulerunt, pereunt.

IV. Non emunt domos, & servos, nec bestias nisi in necessitatem festi, aut in necessitatem venditoris, qui non habet quod edat: Non deducunt ex una in alteram domum, sed deducere possunt in atrio suo quia est sibi lætitia: Non ferunt vasa e domo artificis, si de illis solicitus sit, ea deferat ad atrium aliud.

V. Tegunt ficus stipula: R. Jehuda dicit: Vel accumulant: Qui vendunt fructus, tegumentum & vasa, vendunt clam in necessitatem festi: Venatores, molitores tritici, & fabæ fressæ molitores faciunt clam in necessitatem festi. R. Jose dicit: Super se aggravarunt.

Finis capitis.

CONstitutio I. Qui convertit olivas suas &c. Nos legimus: Qui convertit olivas suas: Traditio R. Chijah: Siquis habeat olivas suas conversas, at-

מתניתא צריכא לרבי חיה ודרבי חייה צריכה למתניתן . אילו תנינן ולא תנא רבי חייה הוינן אמרין לא אמרן אלא מי שהפכן פעם אחת אבל אם הפכן ושניין דברי הכל מותר . הויי צורכה למתניתיה דרבי חייה . או אילו תנא רבי חייה ולא תנינן אנן הוינן אמרין לא אמרנן אלא מי שהפכן ושניין . אבל אם הפכן פעם אחת דברי הכל אסור . הוי צורכא למתניתן וצורכא למתניתא דרבי חייה . אמר רבי פינחס בי רבי זכאי מתניתן בעטינים . מה דתני רבי חייה בגרגרים . רבנן דקיסרין אמרין מתניתן כרבי יודה . ומה דתני רבי חייה כרבי יוסה . רבי יודה אומר יאבד דבר ממועט ול יאבד דבר מרובה . רבי יוסה אומר ל יאבד דבר כל עיקר . רבי יודה בר פזי בשם רבי יוחנן כשם שהן חלוקין כאן כך הן חלוקין בהילכות אבל . דתני אילו דברים שעושין לאבל בימי אבלו דורכים את עבטו וזולפים את יינו וגפים את חביותיו וזיתיו הפוכים ושנויין טותנם כדרכם ומשקים בית השלחים שלו בשהגיע זמנו לשתות וזורעים את נירו פשתן ברביעה דברי רבי יודה . אמרו לו אם אינה נזרעת פשתן תזרע מין אחר . אם אינה נזרעת בשבת זו תזרע בשבת אחרת מנו אמרו לו רבי יוסה . מחלפה שיטתיה דרבי יודה . תמן הוא אמר יאבד דבר ממועט ואל יאבד דבר מרובה . והכא אמר הכין . שנייא היא תמן שדרכו להערים . וכל שכן מחלפה שיטתיה דרבי יודה . מה אית תמן שדרכו להערים את אמר מותר . כאן שאין דרכו להערים לא כל שכן . אמר רבי חיננא מנו אמרו לו חכמים שהם בשיטת רבי יודה במועד .

הלכה ב אמר רבי זעורה לא אמר אלא וכן מי שהיה יינו בתוך הבור . הא כתחילה אסור . מה אנן קיימים אם בשהגיע זמנו לבצור ולא בצר הוא חטא על נפשיה . אם בשלא הגיע זמנו לבצור יכיל הוה קאים . אלא כי נן קיימים בשהגיע זמנו לבצור הוה סבר רו יכיל

que iterum convertat: Misna necessaria est ת״ל Rabi Chijah, & opinio Rabi Chijah est necessaria Misnæ: Si legeremus, & non docuisset Rabi Chijah, nos diceremus: Non dicitur nisi de illo, qui converterit una vice tantum; at si convertat, atque iterum convertat, omnium consensu est licitum. Ecce necessaria est Misnæ opinio R. Chijah. At si docuisset R. Chijah, & nos non percepissemus, nos diceremus: non dicitur nisi de illo, qui convertat, atque iterum convertat; At si convertat semel, omnium consensu est vetitum: Ecce necesse est Misnæ, & necesse est traditioni Rabi Chijah. Dicit R. Pinchas discipulus R. Zachai: Misna agit de paucis: Qui est quod docet R. Chijah? De caricis: Sapientes Cæsarienses dixerunt: Traditio juxta mentem R. Juda; Et quid docet R. Chijah? Juxta mentem R. Jose. R. Juda dicit: Perdatur res pauca: At non perdatur res multa: R. Jose dicit: Res omnino non perdetur. R. Juda bar Pazi nomine R. Jochanan: Sicut hoc loco dissentiunt, ita pariter in constitutionibus lugentis: Etenim extat traditio; Hæc sunt, quæ fiunt lugenti in diebus luctus sui. Deducunt ejus matulam, & effundunt ejus vinum, & claudunt ejus dolia, & ejus olivas convertunt, atque iterum convertunt, & moliunt modo usitato, & rigant ejus agrum siticulosum, quando advenerit tempus ut irrigetur, & seminat ejus novale lino in prima pluvia; verba R. Juda. Dixerunt illi: Si non fuerit seminatum linum, seminentur aliæ species: Si non fuerit seminatum hac hebdomada, seminetur in alia hebdomada: Ejus filii dixerunt ת״ל R. Jose. Diversa est sententia R. Juda: Ibi dicit: Perdatur res pauca, at non perdatur res multa: & hoc loco ita dicit? Diversum est: Ibi solet callide agi: Quanto magis diversa est sententia R. Juda? Si eo loco, ubi solet callide agi, tu dicis, quod sit licitum, hic ubi non solet callide agi, nonne multo magis? Dixit R. Chinna. Hinc dixerunt sapientes, qui sentiunt juxta mentem R. Juda in diebus festi intermediis.

Constitutio II. Dicit Rabi Zehera: Non dixit, nisi quando habeat vinum suum intra cisternam: Ecce in principio est vetitum. Quomodo nos explicabimus? Si advenerit tempus præcidendi, & non amputaverit, erit peccatum super ejus anima: Si non advenerit tempus præcidendi, crederem, quod possit conservare? At nos ita explicamus: Quando advenit tempus præcidendi,

קיים ולא קם . כהדא דרבי שמעון בן
ינאי קטף כרמיה במועדא חמוניה כל
עמא וקטפון בתריה בשתא חוריתא .
שבקיה ויבש . ילפון מקלקלתא ומתקנתא
לא ילפון . רבי חייה בר אשי בשם רב
הורא שרי מיעבדינה במועדא לצוד בה
רגים במועדא . רב יהודה הורי באילין
מהולייא שרי מעבדינון במועדא לצורך
המועד . רבי אמי הורי באילין פומפייא
שרי מיעבדינון במועדא לצורך המועד :
רבנן דקיסרין אמרי מסיקים לפסים
וקירות לצורך המועד . שמואל אמר
זפתים גרבא ולא זפתים כוזתא . זפתים
גרבא דזיפתא דקקירא . ולא זפתים
כוזתא . דזיפתא גלידא . אית דמחלפים
זפתים כוזתא ולא זפתין גרבא . זפתים
כוזתא שהיא לשעה . ולא זפתים גרבא
שהיא לשהות .

הלכה ג ודלא כרבי יורה דרבי יורה
אמר יושב ושומר . רבי יעקב בר אחא בשם
רבנן פרקמטיא אבדה שרי מטלטלתה
במועדא . רבי יעקב בר אחא בשם רבי
יסא הדא שיירתא שרי מיזבון מינה
במועדא . הוה ידע דשיירתא מיעול
ומיזלא עיבידתיה . אמר רבי מנא אין
ידע דלא מיזבן והוא פחת מן אגרא
יזבין ואי לא לא יזבין . אמר רבי יוסי
בר בון אגרא וקרנא קרן הוא אין ידע
דלא מזבין והוא פחת מן קרנא יזבן
ואי לא לא יזבן . רבי יונה ורבי יוסה
הורון בהדין לסוטה שרי מזבנתיה במועדא
לצורך המועד . רבי יצחק בי רבי לעזר
מפקד לרבי הושעיה בי רבי שמי דהוה
פרוש אין את ידע דאת מזבן ואילפא
מורבא לך ואת אתי משתי גבן זבין .
ואי לא לא תזבין . רבי יונה בוצריה הוה
ליה ספרים . שאל לרבי הונא מהו
מזבנתון במועדא . אמר ליה מחרי את
מועדא שתי את קונדיטון . רבי חנניה
חבריין דרבנין אמר פרגמטיא נגבית מכנסי
יתומים קטנים . הוין בעיי מימר בשיש

di, ipse putat, quod possit conservare, an non conservat. Pariter R. Simeon discipulus R. Inai putavit vineam suam in diebus festi intermediis: Cum vidisset universus populus, amputarunt post eum; Anno sequenti eam deseruit, & exsiccata est: Perceperunt depravationem, at non perceperunt correctionem: R. Chijah bar Asse nomine Rab: Stagnum licitum est parare in diebus festi intermediis, at venandum pisces in eo in diebus festi intermediis: R. Juda docuit: Hæc licet parare in diebus festi intermediis propter necessitatem festi. Rabi Amme docuit de his radulis, quæ factæ sint in diebus festi intermediis propter necessitatem festi. Sapientes Cæsarienses dicunt: Educunt cacabos & ollas propter diem festum: Samuel dicit: Pice obducunt lagenam, at pice non obducunt urceum. Pice obducunt, lagenam, quam picaverit cera: at non pice obducunt urceum, quem picaverit gelu: Sunt, qui immutant: Pice obducunt urceum, at non pice obducunt lagenam; Pice obducunt urceum, quia est pro eo tempore; at non pice obducunt lagenam, in qua est dilatio.

Constitutio III. At non juxta mentem R. Juda: Etenim R. Juda dicit: Sedebit & custodiet. R. Jacob bar Acha nomine sapientum: Si merces perdantur, licitum est transferre in diebus festi intermediis. R. Jacob bar Acha nomine Rabi Isa: Ex turma licitum est emere in diebus festi intermediis: Ipse cognoscit, quod turma introducat & educat opus suum. Dicit R. Mena: Si cognoscat, quod non vendat, & ipse incipiat ex lucro, emet, si minus non emet. Dicit R. Jose bar Bon: Lucrum & capitale sunt capitale, si cognoscat, quod non vendat, & ipse incipiat a capitali, emet, si minus non emet. Rabi Jonas, & R. Jose docuerunt de peplo, quod sit permissum postquam venditum sit in diebus festi intermediis propter diem festum. Rabi Isaach discipulus Rabi Elieser præcepit ק״ק Rabi Osajah discipulo R. Same, ut divideret: Si tu scias, quod tibi ementi sit navis in promtu, & eo venias, ut moreris apud nos, emes, si minus non emes: R. Jonæ Busaria habebat cicerculas, quæsivit a R. Huna, licetne vendere in diebus festi intermediis? Respondit; Postquam lætatus es in festo, bibe conditum: R. Chananjah socius sapientum dicit: Mercatura colligitur ex facultatibus pupillorum parvulorum: Illi dicendum putant; quando adsint te-

עדים . הא אם אין עדים יודעים לא .
רבנן דקסרין בשם רבי לא לכן צריכא
בשיש עדים יודעים הא אם אין עדים
יודעים נעשית כפיקדון . כך אנו אומרים
פיקדון לא ייגבה מניכסי יתומים קטנים .
מה בינו למלוה . מלוה ניתנה להוצאה .
וזה לא ניתן להוצאה . אמר רבי בא בר
ממל אילו היה לי מי שימנה עמי היתרתי
בשר בכור להישקל בליטרא . והיתרתי
שיהו עושים מלאכה בחולו של מועד .
כלום אסרו בשר בכור להישקל בליטרא
לא כדי שיהו מוכרים אותו בזול . והם
מעריטים עליו ומוכרים אותו ביוקר . כלום
אסרו לעשות מלאכה בחולו של מועד לא
כדי שיהו אוכלים ושותים ויגיעים בתורה
ואינון אכלין ושתין ופחזין . אמר רבי יוחנן
אם הזכירוך לבולי יהא הירדן בעל גבולך .
אמר רבי יוחנן קבלין רשות להיפטר מבולי
אמר רבי יוחנן לווין בריבית לחבורת
מצוה ולקידוש החדש . רבי יוחנן בצפרא
הוה נחת לכנישתא והוה מלקט פירורים
ואכל ואמר יהא חולקי עם אילין דאכלון
הכא רומשית .

הלכה ד ניחא כולהן אבנים
כהדא אם היה כותלו גוהה סותרו ובונהו
ויסתור ולא יבנה . רבי חנניה בשם רבי
יוחנן התירו סופו מפני תחילתו שאם
אומר את לו שלא יבנה אף הוא אינו
סותרו ונמצא בא לידי סכנה . רבי יהושע
בן לוי שאל לרבי שמעון בן לקיש מהו
ליקח בתים מן הגוי . אמר ליה אימת
רבי שאל בשבת . תני בשבת מותר . כיצד
הוא עושה מראה לו כיסין של דינרים
והגוי חותם ומעלה לארכיים שכן מצאנו
שלא נכבשה יריחו אלא בשבת דכתיב
כה תעשה ששת ימים . וכתיב וביום
השביעי תסובו את העיר שבע פעמים .
וכתיב עד רדתה אפילו בשבת . הרי שאין
לו מה יאכל קוצר ומעמר ודש ובלבד
שלא ידוש בפרה . במספק ליחיד . אבל
במספק לרבים דש ואפילו בפרה . אין

stes; si non adsint testes noti, minime. Sapientes Cæsarienses nomine Rabi: Non ita necesse est, quando adsint testes noti, si non adsint testes noti, consideratur sicut depositum: Sic nos dicimus: Depositum non colligitur ex facultatibus pupillorum parvulorum. Quænam est differentia inter hoc & mutuum? Mutuum datur ad impendium; at hoc non datur ad impendium. Dicit R. Ba bar Mimal: Si mihi esset, qui mecum præficeretur, permitterem, ut caro primogeniti libra ponderaretur, & permitterem, ut facerent opus in diebus profestis solennitatis: Num prohibuerunt, ut caro primogeniti libra ponderaretur? At ne vili pretio venderet: Et illi callide agentes vendent caro pretio. Num prohibuerunt, ut fieret opus in diebus profestis solennitatis? At nisi ea de causa, ut ipsi ederent & biberent, & se oblectarent in lege, at ne ederent, & biberent, & exilirent. Dicit R. Jochanan. Si te memorarunt divitibus, Jordanes sit terminus tuus. Dicit R. Jochanan: Accipiunt facultatem migrandi a Buli: Dicit R. Jochanan: mutuo dant cum fœnore pro societate præcepti & ad sanctificandum mensem: R. Jochanan in Cypro descendens in congregationem collegit micas, & comedit dicens: Sit mea portio cum iis, qui hoc loco vespera comedent.

Constitutio IV. Recte omnes lapides: Pariter, si ejus murus inclinet, obstruet, & ædificabit. Obstruet, at non ædificabit. R. Chananjah nomine Rabi Jochanan: Permiserunt ejus finem propter ejus principium; Etenim si illi dicas; quod non ædificet, ipse non obstruet, & deprehendetur, quod deveniat in periculum: R. Jehosua ben Levi quæsivit a R. Simeone ben Lakisch: Quid? num possunt emi domus a gentili? Respondit: Quando Rabi quæsivit? In Sabbatho: Traditio extat: In Sabbatho permissum est: Quomodo faciet? Ostendet illi marsupium nummorum, & gentilis obsignabit, & faciet adducere ad præfectum; Etenim sic invenimus, quod Jericho non fuerit subacta nisi in Sabbatho: Etenim ibi scriptum est: *Facies sex diebus*. Pariterque scriptum est: *Et die septimo circuibitis civitatem septem vicibus:* Et similiter scriptum est: *Usque ad ejus deductionem*. Vel in Sabbatho. Si sibi non sit, quod comedat, metet, & in manipulos colliget, & triturabit, dummodo vacca non trituret: Propter sufficientiam privatam; at propter sufficientiam publicam triturabit vel vacca: Non deducet ex habitaculo

מפנים מדירה נאה לדירה נאה ולא מדירה כאורה לדירה כאורה. ולא מדירה כאורה לדירה נאה . אין צורך לומר מדירה נאה לדירה כאורה . ובתוך שלו אפילו מדירה נאה לדירה כאורה . שמחה לאדם בשעה שהוא דר בתוך שלו . אין מפנים את המת ואת העצמות מקבר מכובד למכובד ולא מבזוי לבזוי ולא מבזוי למכובד . אין צורך לומר מן המכובד לבזוי . ובתוך שלו אפילו מן המכובד לבזוי ערב הוא לאדם שהוא נינוח אצל אבותיו . אין מביאים כלים מבית האומן. הדא אמרה פרגמטיא אברה שרי מטלטלתא במועדא.

הלכה ה כיני מתניתא מעביך . רבי יהודה אומר יאבד דבר ממועט ואל יאבד דבר מרובה . רבי יוסה אומר אל יאבד דבר כל עיקר . כהנא אמר אילין מילין במועד דקשיין מן אהילות ומן נגעים . תמן אמר רב ירמיה בשם רב פורסים מחצלת על גבי שיפוף בשבת . והכא הוא אמר הכין . רבנן דקיסרין בשם רבי יעקב בר אחא לתולש מן הקרקע ביניהם . רבנן אמרי קוצר ומעבה . רבי יודה אומר לא יקצור אלא יעבה . קיבלו עליהם חרמי טיבריא ודשושי עכו יוגרוס ציפורים שלא לעשות מלאכה בחולו של מועד . ניחא גרוסי ציפורים . דשושי עכו חרמי טיבריה . ואינן ממעטים בשמחת הרגל . צד הוא בחכה צד הוא במכמורת . אפילו כן אינן ממעטים בשמחת הרגל . רבי אמי מיקל לון שהם ממעטים בשמחת הרגל.

פרק שלישי

א ואילו מגלחים במועד הבא ממדינת הים ומבית השביה והיוצא מבית האסורים . ומנודה שהתירו לו חכמים . וכן מי שנשאל לחכם והותר והנזיר והמצורע מטומאתו לטהרתו.

ב ואילו מכבסים במועד הבא ממדינת הים ומבית השביה. והיוצא מבית האסורים והמנודה שהתירו לו חכמים . וכן מי שנשאל לחכם והותר. מטפחות הידים

lo pulchro ad habitaculum pulchrum, neque a domicilio turpi ad domicilium turpe, neque a domicilio turpi ad domicilium pulchrum; & non eſt neceſſe ut dicatur a domicilio pulchro ad domicilium turpe: & intra domum ſuam vel a domicilio pulchro ad domicilium turpe; Lætitia eſt homini, quando habitat intra domum ſuam: Non deducunt mortuum, & oſſa a ſepulcro illuſtri ad ſepulcrum illuſtre, neque a vili ad vile, neque dicendum eſt ut dicatur ab illuſtrari ad vile: At in poteſtate ſua vel ab illuſtri ad vile; quia gratum eſt homini, ut quieſcat prope patres ſuos: Non adducunt vaſa ex domo artificis: Hoc dicit: Si merces perdantur, licitum eſt eas transferre in feſto.

Conſtitutio V. Ita ſe habet Miſna: Accumulant. R. Jehuda dicit: Perdetur res pauca, ut non perdatur res multa. R. Joſe dicit: Non perdetur omnino res: Channa dicit: Hæc ſunt in feſto, quæ ſunt difficilia in tentoriis, & a plagis. Ibi dicit R. Hieremias nomine Rab: Extendunt ſtoreas ſuper limatione in Sabbatho: Et tu hic ita dicis? Sapientes Cæſarienſes nomine Rabi Jacob bar Acha: Differentia de evulſo ex terra eſt inter eos. Sapientes dicunt: Metet, & accumulabit: R. Juda dicit: Non metet, ſed accumulabit: Acceperunt ſuper ſe piſcatores Tiberiadis, & molitores Aco, & molitores fabarum Tſipporim, ne facerent opus in diebus profeſtis ſolennitatis: Recte molitores fabarum Tſipporin; molitores Aco, piſcatores Tiberiadis: Et non diminuent de lætitia feſti: Eſt modus in hamo, & eſt modus in retibus. Licet ita ſit, tamen non diminuent de lætitia feſti. R. Amme allevavit in illis, ut diminuerent de lætitia feſti.

CAPUT III.

I. ET iſti ſe tondent in diebus feſti intermediis, qui venerit ex provincia maritima, & e captivitate, & qui exierit e carcere, & excommunicatus, quem abſolverint ſapientes: Et ſimiliter ſiquis conſuluerit ſapientem ſuper voto, eumque abſolverit; & Nazyræus & leproſus, qui adſcenderit ab immunditie ad munditiem.

II. Hi lavant veſtes in diebus feſti intermediis, qui venerit ex provincia maritima, & e captivitate, & qui exierit e carcere, & excommunicatus, quem abſolverint ſapientes; & ſimiliter qui conſuluerit ſapientem, eumque abſol-

ומטפחות הספרים ומטפחות הספג וכל העולים מטומאה לטהרה הרי אילו מותרין ושאר כל אדם אסורים.

ג ואילו כותבים במועד קידושי נשים גיטים ושוברים דייתיקי ומתנה ופרוזבולין איגרות שום ואיגרות מזון שטרי חליצה ומיאונין ושטרי בירורים וגזירות בית דין ואיגרות של רשות.

ד אין כותבים שטרי חוב במועד אם אינו מאמינו או שאין לו מה יאכל הרי זה יכתוב. אין כותבים ספרים ותפילין ומזוזות במועד. ואין מגיהים אות אחת אפילו בספר העזרה. רבי יהודה אומר כותב הוא אדם תפילין ומזוזות לעצמו וטווה לעצמו תכלת לציצתו.

ה הקובר את מתו שלשת ימים קודם לרגל בטלו ממנו גזירת שבעה. שמונת ימים קודם לרגל בטלו ממנו גזירת שלשים מפני שאמרו שבת עולה ואינה מפסקת רגלים עולים ואין מפסיקין.

ו רבי אליעזר אומר משחרב בית המקדש עצרת בשבת. רבן גמליאל אומר ראש השנה ויום הכיפורים כרגלים. וחכמים אומרים לא כדברי זה ולא כדברי זה אלא עצרת כרגלים ויום השנה ויום הכיפורים בשבת.

ז אין קורעים ולא חולצים ולא מברין אלא קרוביו של מת. ואין מברין אלא על מיטות זקופות. ואין מוליכים בבית האבל לא בטבלא ולא באסקוטלא ולא בקנון אלא בסלים. ואין אומרים ברכת אבלים במועד אבל עומדים בשורה ומנחמים ופוטרים את הרבים.

ח אין מניחים את המיטה ברחוב שלא להרגיל את ההספד. ולא של נשים לעולם מפני הכבוד. נשים במועד מענות אבל לא מטפחות. רבי ישמעאל אומר הסמוכות למיטה מטפחות.

ט ובראשי חדשים בחנוכה ובפורים מענות ומטפחות. בזה ובזה אבל

ſolverit : Linteum manuum, & linteum tonſorum, & linteum abſterſionis, & omnibus illis qui adſcendunt ab immunditie ad munditiem, licitum eſt, & reliquis omnibus eſt vetitum.

III. Et hæc ſcribunt in diebus feſti intermediis, ſponſalia mulierum, & libellos repudii, apocham, contractum, ſcripturam de donis, Peroſbol, literas de æſtimatione, & literas de alimento, & literas de extractione calcei, & de denegatione, & libellos declaratorios, & decreta Synhedrii, & literas ſalutatorias.

IV. Non ſcribunt libellos debiti in diebus feſti intermediis, & ſi non fidat illi, aut ſi illi non ſit quod comedat, ecce hic ſcribat: Non ſcribunt phylacteria, neque Meſuſot in diebus feſti intermediis; neque emendant literam unam ne in libro quidem Eſra; & R. Jehuda dicit: Scribit homo phylacteria, & Meſuſot pro ſe ipſo, & net ſuper femore ſuo hyacinthinum pro fimbriis ſuis.

V. Siquis mortuum ſuum ſepelierit tres dies ante feſtum, ceſſat ab eo decretum ſeptem dierum; ſi octo dies, ceſſat ab ipſo decretum triginta dierum; Nam dixerunt: Sabbathum annumeratur, & non facit ceſſare; Feſta faciunt ceſſare, at non annumerantur.

VI. R. Elieſer dicit: Quando deſtructum eſt templum, Pentecoſtes reputatur ut Sabbathum. Raban Gamaliel dicit: Principium anni, & dies expiationum reputantur ſicut feſta. Et ſapientes dicunt: Non deciditur neque juxta verba hujus, neque juxta verba illius; ſed Pentecoſtes reputatur ſicut feſta, & principium anni, & dies expiationum ſicut Sabbathum.

VII. Non lacerant veſtes, neque diſcalceant, neque apponunt cibum lugenti, niſi propinqui mortui, neque apponunt cibum niſi in lecto erecto: Non deferunt cibum in domum luctus, neque in tabula, neque in ſcutella, neque in vaſe conflatorio, ſed in caniſtris: Non dicunt benedictionem lugentium in diebus feſti intermediis, ſed in ſerie conſiſtunt, & conſolantur, & dimittunt populum.

VIII. Non ponunt feretrum in platea, ne occaſionem lamentandi præbeant, neque mulierum decoris cauſa. Mulieres in diebus feſti intermediis reſpondent threnis, ſed non feriunt palmis: R. Iſmael dicit: Quæ proximæ ſunt feretro, feriunt palmis.

IX. In principio anni, in dedicatione templi, & in Purim reſpondent, & pal-

לא מקוננות. נקבר המת לא מענות ולא
מטפחות. איזה הוא העינוי שכולם עונות
כאחת. וקינה שאחת מדברת וכולם עונות
אחריה שנאמר ולמדנה בנותיכם נהי ואשה
רעותה קינה. אבל לעתיד לבוא מהו אומר
בלע המות לנצח ומחה יהוה אלהים דמעה
מעל כל פנים וגו'.

סליק פירקא

הלכה א אילו מגלחים במועד
הבא ממדינת הים ומבית השביה והיוצא
מבית האסורים. והא שאר כל בני אדם
אסורים. אמר רבי סימן גזרו עליהם
שלא ייכנסו לרגל מנוולים. תמן תנינן
אנשי משמר ואנשי מעמד אסורים מלספר
ומלכבס. ובחמישי מותרים מפני כבודי
השבת. הא שאר כל הימים אסורים.
רבי יוסה רבי אבהו בשם רבי יוחנן רב
אבון בשם חזקיה גזרו עליהם שלא ייכנסו
לשבתן מנוולין. תני בשם רבי יודה הבא
ממדינת הים אסור לו לגלח. רבי יודה
כרעתיה דרבי יודה אמר אסור לפרש לים
הגדול. מעתה כהן שיצא חוץ לארץ
הואיל ויצא שלא ברצון חכמים יהא
אסור לו לגלח. חד כהן אתא לגבי רבי
חנינה אמר ליה מהו לצאת רצור לעשות
דבר מצוה לחלוץ או לייבם. אמר ליה
אחיו של אותו האיש יצא ברוך המקום
שנגפו ואת מבקש לעשות כיוצא בו.
אית דבעי מימר הכין אמר ליה אחיו
של אותו האיש הניח חיק אמו וחיבק
חיק נכריה וברוך שנגפו ואת מבקש
לעשות כיוצא בו. שמעון בר בא אתא
לגבי רבי חנינה אמר ליה כתוב לי חדא
איגרא דאיקר ניפוק לפרנסתי לארעא
ברייתא. אמר לו למחר אני הולך אצל
אבותיך יהו אומרים לי נטיעה אחת של
חמדה שהיתה לנו בארץ ישראל התראה
לה לצאת לחוץ לארץ. והיוצא מבית
האסורים. הוינן סברין מימר בשהיה חבוש
אצל הגוים. אבל אם היה חבוש אצל
ישראל לא אתא מימר לך. ואפילו
חבוש אצל ישראל אינו ערב לאדם לגלח

palmis feriunt, at non lamentantur. Quando ſepultus eſt mortuus, non reſpondent, neque palmis feriunt: Quænam eſt reſponſio? Ut omnes ſimul reſpondeant: Quænam eſt? lamentatio; ut una loquatur, & omnes poſt eam reſpondeant: Dictum eſt enim: *Docete filias veſtras lamentum, & quælibet amicam ſuam threnos*. At de ſeculo futuro dictum eſt: *Et abſorbebit mortem in ſecula, & abſterget Dominus Deus lachrymas a facie omnium*.

Finis capitis.

CONſtitutio I. Iſti ſe tondent in diebus feſti intermediis, qui venerit de provincia maritima, & qui venerit ex captivitate, & qui exierit de carcere: At ecce reliquis hominibus eſt vetitum: Dicit R. Simon: De his decreverunt, ne ingrederentur ad feſtum inquinati: Ibi legimus: Viris claſſis, & viris ſtationis vetitum ut ſe radere, & lavare; At quinto die licitum eſt propter honorem Sabbathi; At reliquis diebus eſt vetitum: R. Joſe R. Abau nomine R. Jochanan, R. Abon nomine Ezechia, de his decreverunt, ne ingrederentur in Sabbathum ſuum inquinati. Traditio nomine R. Juda: Siquis veniat de provincia maritima, vetitum eſt ſe tondere: R. Juda juxta mentem R. Juda dicere: Vetitum eſt navigare in mari magno: Hinc ſi ſacerdos egrediatur extra terram; quoniam egreditur invitis ſapientibus, vetitum eſt ſe tondere: Quidam ſacerdos venit ad Rabi Chanina, dicens: Quid ut liceat egredi ad Tyrum, ad faciendum præceptum, ſc. ad diſcalceandum, aut leviratum contrahendum? Reſpondit: Frater ipſius viri egreſſus eſt, Deus S. B. illum percuſſit, & tu quæris facere ſimile? Si velis tibi dicam: Sic illi dixit: Deſeruit ſinum matris ſuæ, ut amplecteretur ſinum alienigenæ; Deus S. B. illum percuſſit, & tu quæris facere ſimile? Simeon bar Ba venit ad R. Chanina dicens: Scripta eſt mihi epiſtola honorabilis, ut egrediar ad regendam terram extraneam. Reſpondit: Poſtridie ego adibo patres tuos, & ipſi dixerunt mihi; Planta una pretioſa, quæ eſt nobis in terra Iſrael, permittetur, ut egrediatur extra terram? Et qui exierit de carcere. Illi putant dicendum; quando ſit alligatus apud gentiles, at ſi fuerit alligatus apud Iſraelitam; tu non potes dicere: Vel ſi fuerit alligatus apud Iſraelitas, non erit illi gratum ſe tondere

בבית האסורים . והמנודה שהתירו לו
חכמים . מה אנן קיימים אם בשהתירו לו
קודם לרגל יגלח . אם בשלא התירו לו
קודם לרגל אל יגלח . אלא כי נן קיימים
בשהתירו לו קודם לרגל וחל יום שלשים
שלו להיות ברגל שאין נידוי פחות משלשים
ואין נזיפה פחותה משבעת ימים . אין
נידוי פחות משלשים יום עד חדש ימים
עד אשר יצא מאפכם . ואין נזיפה פחותה
משבעה ימים הלא תכלם שבעת ימים .
רבי הוה מוקר לבר אלעשא . אמר ליה
בר קפרא כל עמא שאלין לרבי ואת
לית את שאל ליה. אמר ליה מה נישאול
אמר ליה שאול משמים נשקפה הומירה
בירכתי ביתה טפחדת כל בעלי כנפים
ראוה נערים ונחבאו וישישים קמו עמדו
הנס יאמר הוי הוי והנלכד נלכד בעונו .
הפך רבי וחמתיה גחיך אמר רבי איני
מכירך זקן . וידע דלית הוא מתמנייא
ביומוי . ביקשו לנדות את רבי מאיר אמר
להם איני שומע לכם עד שתאמרו לי את
מי מנדים ועל מה מנדים ועל כמה דברים
מנדים . ביקשו לנדות את רבי ליעזר אמר
אמרין מאן אזל מודע ליה . אמר רבי
עקיבה אנא אזל מודע ליה. אתא לגביה
אמר ליה רבי רבי חביריך מנדין לך .
נסתיה נפק ליה לברא אמר חרוביתא
חרוביתא אין הלכה כדבריהם איתעוקרין
ולא איתעקרת . אין הלכה כדבריי
איתעוקרין ואיתעקרת . אין הלכה כדבריי
הוזרים ולא הזרת . אין הלכה כדבריי
הוזרים והזרת. כל הדין שבחא ולית הלכה
כרבי אליעזר . אמר רבי חנינה משניתנה
לא ניתנה אלא אחרי רבים להטות. ולית
רבי אלעזר ידע שאחרי רבים להטות לא
הקפיד אלא על ידי ששרפו טהרותיו
בפניו . תמן תנינן חיתכו חוליות ונתן חול
בין חולייא לחולייא רבי ליעזר מטהר
וחכמים מטמים וזה תנורו של חבינאי .

dere in carcere: Et excommunicatus, quem absolverint sapientes: Quomodo nos explicabimus? Quando illum absolverint ante festum, se tondebit; Si non absolverint ante festum, se non tondebit: At ita nos explicabimus. Quando illum absolverint ante festum, & incidat ejus dies tricesimus in festum: Quia excommunicatio non durat minus quam triginta dies; neque objurgatio publica durat minus quam septem dies: Neque excommunicatio durat minus quam triginta dies: *Usque ad mensem dierum*; *Usquequo egrediatur e naso vestro*. Neque objurgatio publica durat minus quam septem dies: *Atqui erubesces septem dies*. Rabi honorabat filium Elisa: Dixit illi bar Kaphra: Omnes consulunt Rabi, & tu non illum non consulis? Respondit: Quid interrogabimus? Dixit: Fossa ex cœlis prospecta fuit; tumultus in angulis domus: Pavebant omnes volucris: viderunt illam juvenis, & se absconderunt; & senes surgentes steterunt: Qui fugit, dicit: Væ, væ: Et qui captus est, captus est propter suum peccatum. onversus Rabi vidit illum irridentem. Dixit Rabi: Non est tibi notus senex. Et cognovit quod non fuerit præfectus in diebus suis. Quæsierunt excommunicare Rabi Meir: Dixit illi: Vos non auscultabo, nisi mihi dicatis, qui sint qui excommunicant, & qua de causa excommunicent, & quot causis excommunicent; Quæsierunt excommunicare R. Eliesèr; Dixit: Dicite, quis ibit, ut illi significet? Respondit Rabi Akiba: Ego vadam, ut illi significem. Venit ad eum dicens: Rabi Rabi socii tui te excommunicarunt. Cepit eum & egressus est foris; dixit: Siliqua, siliqua: Si sit constitutio juxta eorum verba; Exstirpentur, tu autem ne extirperis: Si constitutio sit juxta mea verba; Exstirpentur, & exstirperis: Si constitutio sit juxta mea verba: Evertantur, tu autem ne evertaris: Si sit constitutio juxta mea verba: Evertantur, & evertaris: Omnes illum collaudarunt; & constitutio non fuit juxta verba R. Eliesèr. Dicit R. Chanina: Postquam data est, non data est nisi *post multos ad inclinandum*: Et ignoravit R. Eliesèr *post multos ad inclinandum*: Non fuit iratus, nisi quod combusserint ejus puritates in ejus conspectu. Ibi legimus; Si præcidant partes, & ponit arenam inter partem, & partem: Rabi Eliesèr purificat; & sapientes polluunt. Hic est furnus Chachinai. Dicit Rabi Hieremias: Irrisio mul-

אמר רבי ירמיה חכך גדול נעשה באותו
היום כל מקום שהיתה עינו של רבי ליעזר
מבטת היה נשרף ולא עוד אלא אפילו
חיטה אחת חציה נשרף וחציה לא נשרף
והיו עמודי בית הוועד מרופפים . אמר
להם רבי יהושע אם חברים מתלחמים
אתם מה איכפת לכם . ויצאה בת קול
ואמרה הלכה כאליעזר בני . אמר רבי
יהושע לא בשמים היא . רבי קריספי רבי
יוחנן בשם רבי אם יאמר לי אדם בך
שנה רבי ליעזר שונה אני כדבריו אלא
דתניא מחלפין. חד זמן הוה עבר בשוקא
וחמת חדא איתא סחותה דבייתה וטלקת
ונפלת גו רישיה . אמר דומה שהיום
חבירי מקרבין אותו דכתיב מאשפות ירים
אביון . רבי יהושע בן לוי שלח בתר חד
נש חלתא זימנין ולא אתא. שלח אמר
ליה אילולא דלא חרמית בר נש מן
יומוי הוינא מחרם להדוא גוברא שעל
עשרים וארבעה דברים מנדים וזה אחד
מהם וכל אשר לא יבוא לשלשת הימים
בעצת השרים והזקנים יחרם כל רכושו
והוא יבדל מקהל הגולה. אמר רבי יצחק
בי רבי לעזר אית סגין מינהון מברדן
במתניתא . ותמן תנינן שלח לו שמעון בן
שטח אמר לו צריך אתה לנדות שאילו
נגזרה גזירה כשם שנגזרה בימי אליהו לא
נמצאת מביא את הרבים לידי חילול
השם שכל המביא את הרבים לידי חילול
השם צריך נידוי . תמן תנינן שלח לו רבן
גמליאל אם מעכב אתה את הרבים
נמצאת מכשלן לעתיד לבא לא נמצאת
מעכב את הרבים מלעשות מצוה שכל
המעכב את הרבים לעשות דבר מצוה
צריך נידוי . תני אמר רבי יוסי תודוס איש
רומי הנהיג את אנשי רומי שיהו אוכלים
גדיים מקולסים בלילי פסחים . שלחו
חכמים ואמרו לו אילולי שאת תודוס לא
היינו מנדים אותך . ומהו תודוס אמר
רבי חנניה דהוה משלח פרנסתהון דרבנן
לא נמצאתה מביא את הרבים לידי
אכילת קדשים בחוץ שכל המביא את
הרבים לידי אכילת קדשים בחוץ צריך
נידוי . תמן תנינן את מי נידו את אלעזר
בן הנד שפיקפק בטהרת הידים . הדא

multa facta est eo die: Etenim ubicunque oculus R. Eliefer confpiciebat, adurebatur; & præterea vel faccus unus, partim adurebatur, & partim non adurebatur; & columnæ domus congregationis commovebantur. Dixit illis Rabi Jehofua: Si focios vos oppugnatis, quid proderit vobis? Et exiit filia vocis dicens: Conftitutio juxta mentem Eliefer filii mei. Dixit Rabi Jehofua: Non in cœlis fuit. R. Karfifphai, Rabi Jochanan nomine Rabi: Siquis tibi dicat: Sic docet R. Eliefer: Ego quoque docebo juxta ejus verba: At doctores variant. Aliquando ipfe pertranfiens per forum vidit quendam afferentem fordes domus fuæ, & projecit, & ceciderunt fuper ejus caput: Dixit: Mihi videtur, quod hodie mei focii me fepelierint: Scriptum eft enim; *Et de ftercore erigens pauperem*. Rabi Jehofua ben Levi mifit poft quendam virum tribus vicibus, & non venit: Mittens dixit illi. Si neminem unquam excommunicaffem, excommunicarem hunc virum; Etenim quatuor & viginti de cauffis excommunicant; & hæc eft una ex illis: Siquis non veniat ad tres dies ad concilium principum, & feniorum, devovebuntur omnes ejus dromades, & ipfe feparabitur a congregatione magna. Dicit R. Ifaach difcipulus R. Eliefer: Multæ funt earum fpecies difperfæ in Mifna: Etenim ibi legimus. Mifit ad eum Simeon ben Schatach dicens; Tu es excommunicandus; Etenim fi ftatutum fit decretum, ficut ftatutum fuit diebus Eliæ, non deprehendetur ut inducas multos ad profanandum nomen Divinum; Etenim qui inducit multos ad profanandum nomen Divinum, eft excommunicandus. Ibi legimus: Mifit ad eum Raban Gamaliel dicens; deprehenditur quod facias eos impingere pro tempore futuro: Non deprehenditur, quod cohibueris multos a faciendo præcepto; Etenim qui cohibet multos a faciendo præcepto, erit excommunicandus. Traditio: Dicit R. Jofe: Todos Romanus affuefecit Romanos, ut comederent hœdos galeatos in noctibus Pafchalibus: Miferunt ad eum fapientes dicentes; Si non effes Todos, nonne te excommunicaremus? Quid Todos? Dicit R. Chananjah: Ipfe mittebat alimenta fapientum. Ne deprehendatur, quod inducas multos, ut comedant fanctitates foris; Etenim qui inducit multos, ut comedant fanctitates foris, erit excommunicandus: Cur fuit excommunicatus Eliefer ben Anad? Quia ferutatus eft de puritate manuum. Hoc dicit:

אמרה המפקפק בדבר אפילו מדברי
סופרים צריך נידוי . תמן תנינן דכמה
השקוה . מהו דכמה דכוותה . נידוהו ומת
בנידויו וסקלו בית דין ארונו ללמדך שכל
המנודה ומת סוקלים ארונו . הדא אמרה
המבזה זקן אפילו לאחר מיתה צריך נידוי
ביומוי דרבי זעורה הוון מרחקין ומקרבין .
אמר לון רבי לא השתא מקרבין והשתא
מרחקין . אמר רבי יוסה חזרו ונמנו
לכשיחזור בו יהו מקרבים אותו . המנודה
לרב מנודה לתלמיד . המנודה לתלמיד
אינו מנודה לרב . המנודה לאב בית דין
מנודה לחכם. המנודה לחכם אינו מנודה
לאב בית דין המנודה לנשיא מנודה לכל
אדם . עד כדון חכם שנידה ואפילו חבר
שנידה . נישמעינה מן הדא חדא אמהא
מן דבר פטא הוות עברה קומי חדא
כנישא חמת חד ספר מחי לחד מינוק
יתיר מן צורכיה . אמרה ליה יהוי ההוא
גוברא מחרם . אתא שאל לרבי אחא .
אמר ליה צריך את חשש על נפשך . הדא
אמרה העושה דבר שלא כשורה צריך
נידוי . רבי שמעון בן לקיש הוה מעייני
תינין בברברית אתון ליסטא וגנבון מינהון
בליליא . ובסופא ארגש בהון . אמר לון
ליהוון אילין עמא מחרמים . אמרון ליה
ייא ההוא גברא מחרם . חש על
נפשיה . אמר ממון אינון חייבים לי .
דילמא נפשם נפק פרי בתריהון אמר לון
שרון לי. אמרון ליה שרי לן ונן שריי לך.
הדא אמרה המנדה את מי שאינו צריך
ונידה אותו נידוי נידוי . מי מתיר . לא כן
תני מת אחד ממנדיו אין מתירים לו .
אמר רבי יהושע בן לוי הדא אמר בשאין
שם נשיא אבל אם יש שם נשיא הנשיא
מתיר . רבי יעקב בר אחא בשם רבי בא
בר ממל מעשה באחד שמת אחת ממנדיו
ולא התירו לו ולא כן אמר רבי יהושע
בן לוי הדא דת אמר בשאין שם נשיא
אבל אם יש שם נשיא הנשיא מתיר .
וקמת מה דאמר רבי יעקב בר אחא בשם
רבי בא בר ממל בשלא חזר בו . רבי

cit: Qui scrutatur in re, quæ statuta sit vel ex verbis scribarum est excommunicandus: Ibi legimus: Quæ sit illi similis, potant: Quid דכמה? Illi similis: Si excommunicatus moriatur in excommunicatione sua, Synhedrium lapidat ejus arcam: ut doceare; Siquis contemnat senem vel post ejus mortem, erit excommunicandus: Diebus R. Zehera; Removebant, & admovebant: Dixit illis Rabi: Nonne modo removent, & modo admovent? Dixit R. Jose: Eos pœnituit, & iterum statuerunt, ut admoverent. Qui excommunicat magistrum, excommunicat discipulum; Qui excommunicat discipulum, non excommunicat magistrum. Qui excommunicat patrem Synhedrii, excommunicat sapientem; Qui excommunicat sapientem, non excommunicat patrem Synhedrii. Qui excommunicat principem, excommunicat omnes homines: Hactenus si sapiens excommunicetur, vel socius excommunicatur. Hinc eruitur: Quædam ancilla bar Pata pertransiens ante quandam congregationem vidit quendam scribam percutientem puerum plusquam necesse est, dixit: Vir iste excommunicetur: Venit ad consulendum R. Acha; Respondit: Necesse est, ut sis solicita de anima tua. Hoc dicit: Siquis faciat, quod non est conveniens, erit excommunicandus; Rabi Simeon ben Lakisch habebat speces ficuum in Barabit, & venerunt latrones, & rapuerunt ex iis in nocte; & in fine perstrepuit in eos, dicens: Væ illis: Iste populus excommunicatus est. Responderunt: Convenit ut ille vir excommunicetur: Solicutus fuit de ejus animas: Dixit: Nummos illi mihi debent: Fortasse eorum anima egressa fructum proferet post eos. Dixit illis: Absolvitisne me? Responderunt: Absolve nos, & nos absolvemus te: Hoc dicit: Siquis excommunicet, qui non est excommunicandus, & excommunicet, excommunicatio est excommunicatio: Quis absolvet? Nonne ita extat traditio? Siquis de excommunicatibus moriatur, eum non absolvunt: Dicit R. Jehosua: Quod dicis, intelligitur, quando ibi non sit princeps, at si ibi sit princeps, princeps absolvit: R. Jacob bar Acha nomine R. Ba bar Mimal: Narratur: Mortuus est quidam de excommunicantibus, & non absolverunt: At non ita dicit Rabi Jehosua ben Levi: Quod dicis, intelligitur, quando ibi non sit princeps, at si ibi sit princeps, princeps absolvit: Et confirmatur quod dicit Rabi Jacob bar Acha nomine R. Ba bar Mimal;

Quan-

יעקב בר אביי בשם רב ששת נמנו באושא שלא לנדות זקן . ואתייא כיי דאמר רבי שמואל בשם רבי אבהו זקן שאירע בו דבר אין מורידים אותו מגדולתו אלא אומרים לו היכבד ושב בביתך . רבי יעקב בר אביי בשם רבי אחא זקן ששכח תלמודו מחמת אונסו נוהגים בו כקדושת ארון . רבי אחא רבי תנחום רבי חייה בשם רבי יוחנן זקן שנידה לצורך עצמו אפילו כהלכה אין נידויו נידוי . ביומוי דרבי ירמיה אתא עקא על טיברייאי שלח בעי מנרתא דכספא גבי רבי יעקב בי רבי בון שלח אמר אדיין לא שב ירמיה מרעתו וביקש לנדותו . והוה רבי חייה בריה דרבי יצחק עטושיא יתיב תמן . אמר ליה שמעתי שאין מנדים זקן אלא אם כן עשה כירבעם בן נבט וחביריו . אמר ליה דכמה השקוה . וכירבעם בן נבט וחביריו עשה . ונדון אילין לאילין . וחשון אילין על אילין וצרכון מישתרייא אילין מן אילין . וכן מי שנשאל לחכם והותר . מה אנן קיימים אם בשנשאל קודם לרגל לא יגלח . אם בשלא נשאל קודם לרגל אל יגלח . אלא כי נן קיימים בשנשאל קודם לרגל ולא מצאו פתח לנדרו אלא ברגל . כהדא רבי שמעון ברבי לא מצאו פתח לנדרו עד שבא אחד מזקני הגליל . ואית דאמרין רבי שמעון בן אלעזר הוה והוה נסיב ליה מן הכא ומקים ליה הכא עד דאקימיה גו שמשא מפלי מאנוי . אמרון ליה אילו הויתה ידע דהדין סבא עבד לך הכין נדר הוויתא . אמר לון לא . ושרון ליה . וליה אמרין הדא מנן לך . אמר לון משרת רבי מאיר הייתי בברחו שנים ויש אומרים מקלו של רבי מאיר היתה בידו והיא היתה מלמדתו דעת. תני כל אילו שאמרו מגלחים במועד מותרים לגלח בתוך שלשים יום של אבל . אית תניי תני אסור . ואית תניי תני מותר . אמר רב חסדא מאן דאמר מותר בשיש שם רגל. מאן דאמר

Quando non pœniteat. Rabi Jacob bar Abai nomine R. Sesath; Statuerunt in Ussah ne excommunicaretur senex. Et adducitur juxta id, quod dicit R. Samuel nomine R. Abau. Si quid in sene contingat, non removent eum a sua dignitate; sed illi dicunt: Gravis factus es, mane in domo tua. R. Jacob bar Abai nomine R. Acha: Si senex obliviscatur doctrinam suam propter oppressionem suam, observatur in eo juxta sanctitatem arcæ. R. Acha, R. Tanchum nomine R. Jochanan: Si senex excommunicet propter suam necessitatem, vel si sit juxta constitutionem, ejus excommunicatio non est excommunicatio. Diebus R. Hieremia venit Aka Tiberiadem, misit ad petendum candelabrum argenteum a R. Jacob discipulo R. Bon: Misit dicens: Nondum conversus est Hieremias ab iniquitate sua, & quærit, ut excommunicetur: & R. Chijah bar R. Isaach Atascia ibi habitabat: Dixit: Audivi, quod non excommunicent senem, nisi quando operetur sicut Jeroboam, & ejus socii: Respondit: Si sit illi similis, potant. Sicut Jeroboam filius Nebat, & ejus socii facit. Et mutuo se excommunicant, & mutuo de se soliciti sunt, & & mutuo se absolvunt. Et similiter qui interrogetur a sapiente, & absolvat: Quomodo nos explicamus? Si de illo, qui petierit ante festum, se non tondebit; Si non consuluerit ante festum, se non tondebit: At ita nos explicabimus de illo, qui consuluerit ante festum, & non invenerit absolutionem voto suo nisi in festo. Pariter R. Simeon bar Rabi: Non inveniunt solutionem voto suo donec veniat aliquis de senioribus Galilææ: Et sunt qui dicunt: Rabi Simeon ben Eliefer ipse, & ipse assumsit hinc & illic constituit: Assumsit hinc, & illic constituit, priusquam ortus esset sol abstersit vestes. Dixerunt illi: Si scivisses, quod ita tibi faceret iste senex, vovisses? Respondit: Minime: Et permiserunt illi: Et illi dixerunt: Unde hoc habes? Respondit: Ministravi τῷ R. Meir multis annis: Et alii dicunt: Baculus Rabi Meir erat in manu sua, & inde addiscebat scientiam. Traditio: Omnes isti, de quibus dixerunt, se tondent in diebus festi intermediis, licitum est se tondere intra triginta dies luctus: Est qui docet, quod sit vetitum: Et est qui docet, quod sit licitum: Dicit R. Chasda: Qui dicit, quod sit licitum, intelligitur, quando tum fuerit festum: Qui dicit, quod sit vetitum, intelligitur,

אסור בשאין שם רגל . מתניתא פליגא על רב חסדא הרי שתכפוהו אבליו זה אחר זה הרי זה מיקל בסכין ובמספרת אבל לא במספריים . וייעשה אבל השני אצל הראשון כמי שהוא אנוס ויגלח . הוי לא אתאמרת אלא מפני כבוד הרגל . רבי שמואל בר רב יצחק בעי ניהא בתוך שבעה . בתוך שלשים . התיב רבי חנניה חברון דרבנן והא תאני אילו דברים שאבל אסור בהם כל שבעה . אם בתוך שלשים הוא אסור בתוך שבעה לא כל שכן . לא איתאמרת אלא בשתכפוהו אבלים . הרא אמרה שהוא מותר . אמר רבי מתניה מאן דאמר אסור כדרכו במספרים . שפם ונטילת צפורנים אית תניי תני ברגל מותר ובאבל אסור . אית תניי תני ברגל אסור ובאבל מותר . מאן דאמר ברגל מותר בשיש שם רגל . ובאבל אסור בשאין שם רגל . מאן דאמר ברגל אסור בשיש שם הערמה . באבל מותר בשאין שם הערמה. רב חייה בר אשי בשם רב הלכה כדברי מי שהוא מיקל כאן וכאן . רבי שמעון בר אבא בשם רבי יהושע בן לוי הלכה כדברי מי שהוא מיקל בהילכות אבל . רב אמר שפם בנטילת צפרנים לכל דבר . אמר רבי ירמיה ובלבד בנוטות . רבי יצחק בר נחמן בשם רבי חנינה זוג בא לפני רבי בשפם ובנטילת צפרנים והתיר להם רבי . רבי סימון בשם רבי חנינה שתי זונות היו אחד מעמתן . ואחד מידד . עלה אחד בשפם . ואחד בנטילת צפרנים והתיר להם רבי . כהדא רבי שמואל בר אבא דמכת אחתיה והוה יתיב מצמי טפרויי. סלק רבי לעזר לגביה ולא כסיתון. סלק רבי נתן בר אבא לגביה וכסיתון . אמר לית מן קומי רבי לעזר לא כסיתינון ומן קומוי את מכסי לון . אמר ליה ומה את סבר דאת חביב עלי כרבי לעזר.

הלכה ב תני בלנרי נשים . הא בלנרי אנשים . מהו בלנרי נשים . רבנן דקיסרין אמרי אנטינייא . רבי אבהו בשם רבי יוחנן מי שאין לו אלא חלוק אחד מותר לכבסו במועד . אמר רבי יוסה בי

quando tum non sit festum. Misna contraria est τῷ R. Chasda: Ecce si continuarint ejus luctum, ecce ille allevatur in cultro, & forfice, at non in novaculis, & faciet luctum secundum prope primum, quasi coactus se totonderit. Ecce tu non dicis nisi propter decorem festi. R. Samuel bar R. Isaach dicit: Recte intra septem dies; At intra triginta. Respondit Rabi Chananjah socius sapientum: Atqui hæc sunt, quæ sunt vetita lugenti toto septiduo: Si intra triginta est vetitum, intra septem nonne multo magis? Non dicis nisi postquam continuaverint lugentes: Hoc dicis, quod sit licitum. Dicit R. Mathania; Qui dicit, quod sit vetitum, intelligitur, quando tondeat more consueto novaculis. Mystax, & abscissio unguium, est qui docet, quod sit permissa in festo, & vetita in lugente. Est qui docet, quod sit vetita in festo, & permissa in lugente: Qui dicit, quod sit permissa in festo, quando tum fuerit festum, & in lugente vetita, quando tum non fuerit festum: Qui dicit, quod in festo sit vetita, quando ibi sit calliditas: Et in lugente quod sit licita, quando ibi non sit calliditas. R. Chijah bar Asse nomine Rab. Constitutio juxta verba illius, qui tam hic quam ibi allevat. R. Simeon bar Aba nomine R. Jehosua ben Levi: Constitutio juxta verba illius, qui allevat in constitutionibus lugentis. Rab dicit de mystace & de abscissione unguium in singulis rebus: Dicit R. Hieremias: Dummodo in nautis. R. Isaach bar Nachman nomine Rabi Chanina. Par venit coram Rabi cum mystace, & abscissione unguium, & iis permisit Rabi. R. Simon nomine Rabi Chanina: Duo paria: Alter ex Umathan, & alter ex Midad. Adscendit alter cum mystace, & alter abscissis unguibus, & iis permisit Rabi. Sic R. Samuel bar Aba, cui mortua erat soror, ipse sedens præcidebat ungues. Adscendit ad eum R. Eliezer, & non operuit: Adscendit ad eum R. Natan bar Aba, & operuit: Dixit: coram R. Eliezer non operuit, & coram me operuit. Respondit: Quid putas, quod tu sis amabilior apud me præ R. Eliezer?

Constitutio II. Traditio: Lintea balneatoria mulierum licet lavare in diebus festi intermediis. Tam lintea balneatoria mulierum, quam lintea balneatoria virorum: Quid lintea balneatoria mulierum? Sapientes Cæsarienses dicunt vestes muliebres intimas, R. Abau nomine R. Jochanan: Qui non habeat nisi subuculam unam, licet illam lavare in festo.

רבי בון ובלחוד תריי דיהא שלח חד ולבש חד . בעון קומי רבי יוסה בגדי קטנים מה הם . אמר לון במי שאין לו אלא חלוק אחד . בעון קומוי תנינן אין קורעים ולא חולצים ולא מברים אלא קרוביו של מת . הוות מטלתיה זעירא וקריבויי בען מיעול לגביה . מהו דיתבון פלגון מן לגיו ופלגון מן לבר . אמר לון ייעלון פלגון יומא דין . ופלגון למחר . אמר רבי מנא הן דהוינן סברין דו מקללה חמר . תני מטפחות ספרים אין מכבסים אותם במי רגלים . אבל מכבסים אותם בנתר ובורית מפני הכבוד .

הלכה ג ... ואינו מיצר . אמר רבי זעורה מכיון שנתן דעתו לגרש אינו מיצר ושוברים . איטולוגים . איגרות שום . שום היתומים . איגרות מזון . מזונות אלמנה . שטרי חליצה . אילו הם שטרי חליצה . תמן אמר דקרבת קודמינא ושרת סיניה מעילוי ריגליה דימינא ורקת קודמינא רוקא דמיתחזי על ארעא ואמירת ככה יעשה לאיש אשר לא יבנה את בית אחיו ושטרי מיאונין . אילו הן שטרי מיאונין לא רעיינא ליה לא שוינא ליה . לא צבינא לאיתנסבא ליה . ושטרי בירורין . רבי יוחנן אמר קומפרומיסין . זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד . וגזרות בית דין . אילו גיזרי דינין . ואיגרות של רשות . זו שאילת שלום .

הלכה ד אין כותבים שטרי ארסיות וקבלנות במועד . השם שם כדרכו . ובלבד שלא ימוד ושלא ישקול ולא ימנה . ומקבלים קיבולת במועד לעשותה לאחר המועד . ואין מקבלים קיבולת במועד לעשותה בתוך המועד . השם שם כדרכו ובלבד שלא ימוד ושלא ישקול ולא ימנה . אמר רבי ירמיה אם אינו מאמינו ללוה או שאין לו מה יאכל ללבלר . אמר לו רבי יוסי אם אומר את כן נמצאתה מתיר את האומנות במועד . אלא אם אינו מאמינו למלוה שעברה . או שאין לו מה יאכל למלוה הבאה . חד בר נש אובד תפילוי במועדא אתא לגביה רבי חננאל ושלחיה לגבי רבי אבא בר נתן אמר ליה הב ליה תפילך וזיל כתוב לך . אמר ליה

festo. Dicit R. Jose discipulus R. Bon: Si sit solus, & habeat duas, mittet alteram, & alteram induet. Quæsierunt coram R. Jose: Vestes parvæ quænam sunt? Respondit: Quasi illi non sit, nisi subucula una. Quæsierunt coram eo: Legimus: Non lacerant, neque discalceant, neque apponunt cibum, nisi propinqui mortui. Deambulabat Zehera, & ejus propinqui volebant ingredi ad eum; Quid ut partim consistant intus, & partim foris? Respondit. Ingrediantur partim hodie, & partim die crastino. Dicit R. Mena: Isti putant, quod profanetur dies crastinus. Traditio: Lintea tonsorum non lavantur urina: At indunt in nitrum, & saponem decoris gratia.

Constitutio III. Neque contristatur. Dicit R. Zehera: Quando intenderit repudiare, non contristatur: Et apochas. Contractus: Literas æstimationis: Æstimationem pupillorum, & literas de alimento; de alimentis viduæ: Et literas de extractione calcei: Ibi dictum est: Accedet coram illis, & dissolvet calceum, qui sit super ejus pede dextero, & exspuet coram eo sputum, quod conspiciatur super terra, & dicet: *Sic fiat viro, qui non ædificavit domum fratris sui*. Et literas denegationis: Et istæ sunt literæ denegationis: Non placet; Non convenit: Nolo illi nubere. Et libellos declaratorios: R. Jochanan dicit compromissum. Iste eligit sibi alterum, & ille eligit sibi alterum judicem. Et decreta Synhedrii: Ista sunt decreta judicum; Et literas arbitrarias: Istæ sunt literæ salutatoriæ.

Constitutio IV. Non scribunt libellos desponsationis, & conductionis in diebus festi intermediis. Æstimans æstimat modo usitato; dummodo ne metiatur, neque ponderet, neque numeret: Et recipiunt conductionem in diebus festi intermediis, ut fiat post dies festi intermedios. Et æstimans æstimat modo consueto, dummodo ne metiatur, neque ponderet, neque numeret. Dicit Rabi Hieremias. Si ei non fides habeatur ad mutuo petendum, aut non sit, quod comedat scriba: Dixit illi R. Jose; si ita dicas, deprehendetur, quod permittas opificium in diebus festi intermediis: At si sibi fides non habeatur pro mutuo præterito, aut si sibi non sit, quod comedat pro mutuo futuro. Quidam amisit phylacteria sua in diebus festi intermediis, adiit R. Chananel, qui eum misit ad R. Aba bar Nathan dicens: Da mihi phylacteria tua, & abiens scribe tibi. Respondit: Rab vadat, & sibi scri-

רב איזיל כתוב ליה . מתניתא פליגא על׳
רב כותב הוא הדם תפילין ומזוזה לעצמו.
הא לאחר לא . פתר לה בכותב להניח .
וטווה על יריכו תכלת לציצתו . רב יהודה
בשם שמואל רבי אבהו בשם רבי יוחנן
טווה ואפילו בפלך . רב אמר טווה בפלך .
בין לו בין לאחר . מתניתא פליגא על רב
וטווה על יריכו תכלת לציצתו׳ . הא לאחר
לא . פתר לה בטווה להניח .

הלכה ח נזירת שבעה סנדל וספן
נזירת שלשים איחוי וניהוץ ותגלחת .
איזהו ניהוץ כלי צמר מנוהצים חדשים .
וכלי פשתן מנוהצים לבנים . רבי חלבו רב
חונה בשם רב חל יום שמיני שלו להיות
בשבת מגלח ערב שבת . היך איפשר .
תיפתר שגררתו חיה ונתייאשו מלבקש .
ותני כן הרי מי שגררתו חיה . מאימתי
מונין לו משנתייאשו מלבקש . מצאוהו
איברים איברים מונין לו משימצא ראשו
ורובו . רבי יהודה אומר השזרה והגולגולת
רובו . אמר רבי אבון תיפתר שנסתם
הגולל ערב שבת עם חשיכה . היך איפשר
אמר רבי אחא תיפתר שסתמו גוי . אית
דבעי מימר שבאת לו שמועה קרובה
בשבת . רבי אמי הוה ליה עובדא וגילח
יום שלשים ואחד . רבי הוה ליה עובדא
וגילח יום שלשים ואחד . אמר רבי זריקן
מן מתניתן ילף לה רבי אמי דתנינן תמן
מי שנזר שתי נזיריות מגלח את הראשונה
יום שלשים ואחד ואת השנייה יום ששים
ואחד . אמר רבי יוסי תמן לשעבר והבא
בתחילה . רבי ירמיה הורי לרבי יצחק
עטושייא . ואית דאמרי לרבי חייה בריה
דרבי יצחק עטושיא לגלח יום שלשים מן
מתניתן . שמנת ימים קודם לרגל בטלו
ממנו גזירת שלשים . היא שמיני היא
שלשים . אמר רבי יוסה שנייא היא תמן
שמפני כבוד הרגל התירו . תדע לך שהיא
כן דאמר רבי חלבו רב חונה בשם רב חל
יום שמיני שלו להיות בשבת מגלח ערב
שבת אין תימר שלא מפני הרגל התירו

ſcribat. Miſna contraria eſt τῷ Rab: Scribet ſibi homo phylacteria, & Meſuſa, & aliis minime: Expoſuit, quod ſcriberet, ut reponeret: Et net ſuper femore ſuo hyacinthinum pro fimbriis ſuis. R. Jehuda nomine Samuelis, Rabi Abau nomine Rabi Jochanan: Neat vel colo. Rab dicit: Neat vel colo, tam ſibi quam aliis. Miſna contraria eſt τῷ Rab; Et neat ſuper femore ſuo hyacinthinum pro fimbriis ſuis: At aliis minime. Exponitur, quod neat, ut reponat.

Conſtitutio V. Decretum ſeptem dierum de ſandalio, & obtectione: Decretum triginta dierum de reſarcitione, & albatione, & tonſione: Quænam eſt dealbatio? Veſtimenta lanea nova dealbata, & veſtimenta linea alba dealbata. Rabi Cholbo, R. Huna nomine Rab. Si cadat dies ejus octavus in Sabbathum, ſe tondebit veſpera Sabbathi: Quomodo fieri poteſt? Poteſt exponi, quod illum raptaverit fera, & deſperet ab inquiſitione: Atqui ita extat traditio: Si raptaverit fera; quando illi numerant? Poſtquam deſperaverit ab inquiſitione. Si illum inveniat membratim, numerant illi, poſtquam invenerit caput, & majorem ſui partem. R. Jehuda dicit; Spina dorſi & cranium eſt maxima ſui pars. Dicit R. Abun: Poteſt exponi, quod fuerit obturatum operculum ſepulcri veſpera Sabbathi poſt obortas tenebras: Quomodo fieri poteſt? Poteſt exponi, quod obturaverint gentiles. Si velis, tibi dicam: Si ſibi afferatur nuncius prope Sabbathum. τῷ R. Amme contigit factum & ſe totondit die uno & trigeſimo. τῷ Rabi cuntigit factum & ſe totondit die uno & trigeſimo. Dicit R. Zerikan: Ex Miſna docuit R. Amme; etenim ibi legimus: Qui voveat duos Nazyreatus, ſe tondebit pro primo die uno & trigeſimo, & pro ſecundo die uno & ſexageſimo. Dicit R. Joſe: Ibi pro tempore præterito, & hic in principio: Rabi Hieremias docuit τῷ Rabi Iſaach Atuſcia; & ſunt qui dicunt, τῷ R. Chijah bar R. Iſaach Atuſcia, ut ſe tondeat die trigeſimo ex Miſna. Octiduum ante feſtum abolet decretum triginta dierum: Tam octavus, quam triceſimus. Dicit R. Joſe: Diverſum eſt, quod ibi traditur: Etenim quod antecedit feram, permiſerunt: Scito quod ita ſit: Etenim dicit R. Cholbo, R. Huna nomine Rab: Si cadat ejus dies octavus in Sabbathum, ſe tondebit veſpera Sabbathi; Si dicas; Quod feſtum non antecedit, permiſerunt; Hinc vel ſi cadat

ejus

מעתה אפילו חל יום שלשים שלו להיות בשבת מגלח ערב שבת . ועוד מן הרא דתני על כל המתים הוא שולל לאחר שבעה ומאחה לאחר שלשים . וישלול יום שבעה ויאחה יום שלשים . אמר רבי חגי דיהוה שמעתא כן ושמעתא כן . תני זו דברי אבא שאול . רב יהודה בשם שמואל רבי אבהו בשם רבי יוחנן הלכה כאבא שאול . ותני כן הלכה כדבריו . רבי בא בשם רב דברי אבא שאול בין ימים בין גזירות בטלו . אבל דברי חכמים ימים בטלו גזירות לא בטלו . מה ביניהון רב הונה אמר ערב הרגל ביניהון . אם גילח ערב הרגל יגלח אחר הרגל . רבי יוחנן אמר אף על פי שלא גילח ערב הרגל יגלח לאחר הרגל . רבי לעזר הורי לרבי שמעון בר בא לגלח לאחר הרגל . ולא ידעין אי כהדא דאבא שאול . ואין כהדא דרבנן דברי הכל . רבי לעזר הורי לשמעון בא הרגל עולה למניין שלשים . אמר רבי יוסי אשכחון תלתין קודמים לשבעה . הקובר את מתו שלשת ימים קודם לרגל בטלו ממנו גזירת שבעה . לא אמר אלא שלשה הא שנים לא . הדא דת אמר בינו לבין עצמו אבל הרבים אין הרבים מתעסקים עמו . ותני כן הקובר את מתו שלשת ימים בתוך הרגל מונה שבעה לאחר הרגל . שלשה ימים הראשונים הרבים מתעסקים עמו . ארבעה ימים האחרונים אין הרבים מתעסקים עמו . ומלאכתו נעשית באחרית ועבדיו ובהמתו עושים בצינעה במקום אחר . מהו להראות לו פנים . רבי יעקב בר אידי בשם רבי חנינה והלא אמרו אין אבל בשבת מפני מה אמרו להראות לו פנים לא מפני הכבוד . והכא מפני הכבוד . ודכוותה יום אחד לפני הרגל בטלו ממנו גזירת שנים . אבל ביום הראשון אינו נותן תפילין . ביום השני הוא נותן תפילין . אם באו פנים חדשות חולצן כל שבעה דברי רבי ליעזר רבי יהושע אומר ביום הראשון וביום השני אינו נותן תפילין . בשלישי הוא נותן תפילין . אם באו פנים חדשות אינו חולצן . אם ביום השני אינו נותן תפילין . צורכה

ejus dies tricesimus in Sabbathum, se tondebit vespera Sabbathi: & praeterea probatur ex eo, quod traditur: Pro omnibus mortuis crasse consuet post septem dies, sed recte consuet post triginta; & crasse consuet die septimo, & recte consuet die trigesimo. Dicit R. Haggaeus; quod ita sit lectio, & ita sit lectio. Traditio: Haec sunt verba Aba Saul. Rabi Jehuda nomine Samuelis. R. Abau nomine R. Jochanan: Constitutio juxta mentem Aba Saul. Atque ita extat traditio: Constitutio juxta ejus verba. R. Ba nomine Rab: Ex verbis Aba Saul, tam dies, quam decreta abolentur: At ex verbis Sapientum dies, at non decreta abolentur: In quo consistit differentia inter eos? R. Huna dicit: In vespera festi. Si se tondet vespera festi, se tondebit post festum. Si se non tondeat vespera festi, se tondebit post festum. R. Jochanan dicit: Vel si se non tondeat vespera festi, se tondebit post festum: R. Eliefer docuit Rabi Simeonem bar Ba, ut se tondeat post festum. Et ignoramus utrum sit juxta sententiam Aba Saul, an juxta mentem Sapientum ex omni consensu. R. Eliefer docuit Simeonem bar, quod festum adscendat in numerum triginta dierum: Dicit Rabi Jose: Deprehenduntur triginta antecedere septem: Si sepeliat mortuum suum triduo ante festum, aboletur ex eo decretum septem; Non dicit nisi tres; at duos minime: Quod dicis, intelligitur inter se & ipsum solum: at populus, populus cum eo non occupatur. Atqui ita extat traditio: Siquis sepeliat mortuum suum triduo intra festum, numerabit septem dies post festum. In tribus diebus prioribus populus occupatur cum eo, at quatuor diebus posterioribus populus cum eo non occupatur; & ejus opus fit ab aliis, & ejus servi & jumenta operantur clam in loco alio. Quid ut ostendant facies? R. Jacob bar Idi nomine R. Chanina: Atqui dixerunt: Non est luctus in Sabbatho: Cur dixerunt: Quid ut ostendant facies? non propter decorem: Atqui hoc loco propter decorem. Et similiter dies unus ante festum abolet decretum duorum dierum. At in die primo non induet phylacteria. In die secundo induet phylacteria: Si veniant personae novae, exuet illa toto septiduo; verba R. Eliefer. R. Jehosua dicit: Die primo & secundo non induet phylacteria; in tertio induet phylacteria: Si veniant personae novae ea non exuet; si in die secundo, non induet phylacteria: Dicendum est

de

מימר מי שמתו מוטל לפניו . אלא בגין
דתנא דא תנא דא . רבי זעורה מר
עוקבן בשם שמואל . רבי זעורה רב ירמיה
בשם רב הלכה כרבי ליעזר בנתינה וכרבי
יהושע בחליצה . רבי זעורה בעי אם נתן
ביום השני כרבי ליעזר מהו שיעשה רבי
ליעזר כרבי יהושע שלא לחלוץ . אמר רב
יוסי בי רבי בון וכיני אם נתן ביום השני
כרבי ליעזר נעשה רבי ליעזר כרבי יהושע
שלא לחלוץ . אין כיני נאמר הלכה כרבי
ליעזר . הרי שאין לו מה לאכול ביום
הראשון ובשני אינו עושה מלאכה בשלישי
הוא עושה בצינעה אבל אמרו תבוא תבוא
מאירה לשכיניו שהצריכוהו לכך. בר קפרא
אמר אפילו בשלישי לא יעשה כל עיקר.
בר קפרא כרעתיה דבר קפרא אמר אין
תוקפו של אבל אלא עד שלשה ימים.
רבי אבא בריה דרבי פפי רבי יהושע
דסיכנין בשם רבי לוי כל תלתא יומין
נפשא טייסא על נופא סבירה דהיא
חזרה לגביה כיון דהיא חמייא דאישתני
זיויהון דאפוי היא שבקא ליה ואזלה לה.
לאחר שלשה ימים הכרס נבקעת על פניו
ואומרת לו הא לך מה שנזלתה וחמסתה
ונתת בי. רב חגיי בשם רבי יאשיה מייתי
לה מן הכא וזריתי פרש על פניכם
ואפילו פרש חגיכם . באותה השעה אך
בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל.
אריסיו וחביריו וקבליו הרי אילו עושים .
איבריו וספניו וגמליו אינן עושים . רבי
יהושע בן לוי אמר היתה לו פרה מנטלת
בעיר הרי זה עושה . אמר ליה רבי יוסה
הדא דת אמר בהוא דחייב ליה . הא
בתחילה [אסור . שני אחים שני שותפין
שני טבחים שני חנוונים שאירע לאחד
מהם דבר הרי אילו נועלין את חנותן .
וחביריו ופועליו עושים בצינעה במקום
אחר . אבל כל זמן שמתו מוטל לפני
אוכל אצל חבירו . אין לו חבר אוכל
בבית אחר . אין לו בית אחר עושה
מחיצה ואוכל . אם אינו יכול לעשות
מחיצה הופך את פניו כנגד הכותל ואוכל
ואינו לא מיסב ואוכל ולא אוכל כל צורכו
ולא שותה כל צורכו ולא אוכל בשר ולא

de illo, cujus mortuus ab ejus conspectu deportatur. At propterea quod hoc docuit, illud docuit. Rabi Zehera Mor Akaben nomine Samuelis, R. Zehera, R. Jeremias nomine Rab: Constitutio juxta mentem R. Eliеser in induendis, & juxta mentem R. Jehosua in exuendis. R. Zehera quæsivit; si induat die secundo juxta mentem Rabi Eliеser: Quid? Num facit Rabi Eliеser juxta mentem R. Jehosua ne exuat? Dicit R. Jose discipulus R. Bon: Atqui sic fiat: Si induat in die secundo juxta mentem R. Eliеser, facit R. Eliеser juxta mentem R. Jehosua ne exuat. Si ita, dicetur constitutio juxta mentem R. Eliеser: Ecce si sibi non fuerit, quod comedat die primo, & secundo non faciet opus, in tertio faciet in abscondito; At dicunt. Veniat, veniat maledictio super ejus vicinos, qui ita eum fecerunt indigere. Bar Kaphra dicit. Vel in tertio omnino non faciet: Bar Kaphra juxta sententiam bar Kaphra dicit: Non erit molestia lugentis nisi usque ad tres dies. R. Aba bar R. Papi, R. Jehosua Sicaniensis nomine Rabi Levi: Toto triduo anima volitat super ejus corpus, credens posse in illud reverti; quando videt, quod obscuretur splendor sui vultus, illud deserit, & abit: Post tres dies venter finditur super ejus faciem; & dicit; Ecce tibi, quod rapuisti, & abstulisti, ut poneres super me: R. Haggæus nomine R. Josia probavit ex hoc loco, ubi dictum est: *Et ecce ego projiciam super vultum vestrum stercus, atque etiam stercus solennitatum vestrarum*. Tum profecto ejus caro super illo dolet, & ejus anima luget. Ejus hortulani, & socii, & conductores operantur. Ejus agricolæ, & nautæ, & camelarii non operantur: Rabi Jehosua ben Levi dicit: Si sibi fuerit vacca in civitate, quæ lactet ecce operabitur: Dixit illi R. Jose quod dicis, intelligitur de eo, qui sit illi debitor: At in principio est vetitum: Si fuerint duo fratres, duo socii, duo laniones, duo tabernarii, si hoc uni ex iis contingat, ecce claudunt tabernas; & ejus socii, & operarii operantur clam in alio loco. At quandiu mortuus jacet in ejus conspectu, comedet apud socium suum; si sibi non sit socius, comedet in alia domo, si sibi non sit alia domus, faciet maceriam, & comedet; si non possit facere maceriam, convertet faciem suam ad parietem, & comedet: Non accumbet ut comedat, neque comedet quantum sibi necesse sit, neque bibet quantum sibi necesse sit, neque co-

שותה יין . ואין מזמנין עליו . ואם בירך
אין עונים אחריו אמן . ואחרים שבירכו
אינו עונה אחריהם אמן . במה דברים
אמורים בחול אבל שבת מיסב ואוכל
ואוכל כל צורכו ושותה כל צורכו ואוכל
בשר ושותה יין ומזמנין עליו ואם בירך
עונין אחריו אמן ואחרים שבירכו עונה
אחריהם אמן . אמר רבן שמעון בן גמליאל
הואיל והיתרתה לו את כל אילו חייביהו
בשאר מצותיה של תורה . חיי שעה
היתרתה לו חיי עולם לא כל שכן . רבי
יהודה בר פזי בשם רבי יהושע בן לוי
הלכה כרבן שמעון בן גמליאל . נמסר
לרבים אוכל בשר ושותה יין נמסר לכתפים
כמי שנמסר לרבים. אבל בשבת הראשונה
אינו הולך לבית הכנסת . בשנייה הולך
לבית הכנסת ואינו יושב במקומו . בשלישית
יושב במקומו ואינו מדבר. ברביעית שוה
לכל אדם . רבי יהודה אומר איפשר לומר
בשבת הראשונה שהרבים מתעסקים עמו .
אלא השנייה היא הראשונה . השלישית
היא השנייה . הרביעית היא השלישית .
רבי שמעון אומר אבל בשבת הראשונה
הולך לבית הכנסת ואינו יושב במקומו :
בשנייה יושב במקומו ואינו מדבר. בשלישית
שוה לכל אדם . רבי יהושע בן לוי אמר
הלכה כדברי מי שהוא מוסיף ימים . הרי
שבא ומצא אבל בתוך ביתו בשני ובשלישי
משלים עמהם . ברביעי מונה לעצמו . רבי
שמעון אומר אפילו ברביעי משלים עמהן .
רבי יהושע בן לוי אמר הלכה כרבי שמעון
כשאינו גדול משפחה אבל אם היה גדול
משפחה מונה לעצמו . כהדא רבי מנא
הורי לרבי ארמנייא מכיון שאת גדול
משפחה מנה לעצמך . בשלא הוראו לו
רוב פנים . אבל אם הראו לו פנים נוטלו
למרחץ. כהדא רב הונא הורי לאחוי דרבי
יהודה בר זבדי מכיון שהוראו לו רוב
פנים נוטלו למרחץ . הרי שמוליכין אותו
ממקום למקום כגון אילין דקברין בבית
שריי אית תניי תני אילו שבאן מונים

comedet carnem, neque bibet vinum: Neque invitatur ad convivium; Si benedicat, non respondent post illum amen; & alii si benedicant, non respondebit post eos amen: At de quo hæc dicta sunt? In die profesto: At in Sabbatho accumbet, & comedet, & comedet quantum sibi necesse sit, & bibet quantum sibi necesse sit, & comedet carnem, & bibet vinum, & ad convivium invitantur; & si benedicat, respondent post eum amen, & si alii benedicunt, respondet post eos amen. Dicit Raban Simeon ben Gamaliel: Quoniam illi permisisti ea omnia quibus tenetur in reliquis præceptis legis: Si vita momentanea permittitur, vita æterna quanto magis? R. Jehuda bar Pazi nomine R. Jehosua ben Levi: Constitutio juxta mentem Raban Simeonis ben Gamaliel. Si tradatur populo, comedet carnem, & bibet vinum, si tradatur bajulis, reputatur perinde ac tradatur populo. At prima hebdomada non ibit in domum congregationis: In secunda ibit in domum congregationis, at non sedebit in loco suo; In tertia sedebit in loco suo, at non loquetur: In quarta, erit æqualis cunctis hominibus: R. Jehuda dicit: Potest dici, quod prima hebdomada populus cum eo occupetur; At secunda erit prima, & tertia erit secunda, & tertia erit quarta: R. Simeon dicit: Lugens prima hebdomada veniet in domum congregationis, at non sedebit in loco suo; In secunda sedebit in loco suo, at non loquetur; in tertia erit æqualis cunctis hominibus. R. Jehosua ben Levi dicit: Constitutio juxta mentem illius, qui addit dies: Ecce si veniens inveniat lugentem in domo sua, in secunda & tertia complebit cum illis: In quarta sibi seorsim numerabit: R. Simeon dicit: Vel in quarta complebit cum illis. R. Jehosua ben Levi dicit: Constitutio juxta mentem R. Simeonis, quando non sit maximus familiæ, at si fuerit maximus familiæ, sibi seorsim numerabit: Sic R. Mena docuit R. Armenjah: Quoniam tu es maximus familiæ, numera tibi seorsim. Quando illum non invisant personæ; at si illum invisant personæ, proficiscetur ad balneum: Sicut Rabi Huna docuit fratrem Rabi Jehuda bar Zebedai; postquam eum invisunt personæ, proficiscetur ad lavacrum: Ecce si illum deducunt de loco ad locum, sicut illi, qui sepeliunt in loco habitato: Est qui docet: Qui hic sunt, numerant postquam exierit mortuus; & illi,

משיצא המת . ואילו ששם מונין משיסתם הנולל. אית תניי תני אילו ואילו משיסתם הנולל . רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי הכל אחר גדול הולך המשפחה. רבי יעקב בר אחא בשם רבי אסי לחומרין . מהו חומרין אם היה גדול המשפחה כאן אילו שכאן מונין משיצא המת . ואילו ששם מונין משיסתם הנולל . אם היה גדול המשפחה שם אילו ואילו מונין משיסתם הנולל . כהדא גמליאל זוגא דמכת אחתיה סלק הילל אחוה עימיה . אמר ליה רבי מנא מכיון שאת גדול המשפחה כד תהא סלק נב אחוך הוי שלף סנדלך . הרי שמפנין אותו מקבר לקבר אית תניי תני משיסתם הנולל הראשון . אית תניי תני משיסתם הנולל השני . רבי יונה הוה ליה עובדא שאל לרבי חנניה חברון דרבנן אמר ליה משיסתם הנולל הראשון. רבי ירמיה הוה ליה עובדא שאל לרבי זעירה לרבי אמי אמר ליה משיסתם הנולל השני . אתא לגביה אמר ליה לחומרא הורי לך . רבי יונה ורבי יוסי תריהון אמרין הדא דת אמר בתוך שבעה. אבל לאחר שבעה כבר עבר האבל . בשנתנו דעתם לפנותו . אבל אם לא נתן דעתו לפנותו משיסתם הנולל הראשון . כהדא גמליאל דיקונתיה קברוניה כורסאיי נבון . בתר תלתא יומין אימלכון מהדרא יתיה אתון ושאלון לרבי סימון אמר לון רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי מכיון שלא נתתם דעתכם לפנותו משיסתם הנולל הראשון . יישוע אחוי דדוריי הוה ליה עובדא . אתא שאל לרבי אבהו אמר ליה משיסתם הנולל השני . אמר ליה רבי יעקב בר אחא עמך הייתי ושאלתינה לרבי אבודמא דמן חיפה אמר משיסתם הנולל הראשון . אמר ליה אנא לא שמעית אין שמעת פוק והורי . מנין לאבל מן התורה שבעה ויעש לאביו אבל שבעת ימים . ולמידין דבר קודם למתן תורה . רבי יעקב בר אחא בשם רבי

illi, qui ibi sunt, numerant, postquam fuerit obturatum operculum sepulcri. Est qui docet; tam illi, quam isti, postquam fuerit obturatum operculum sepulcri. R. Simon nomine R. Jehosua ben Levi: Omnes incedunt post maximum familiæ. R. Jacob bar Acha nomine R. Ase: Ad aggravandum: Quid aggravant? Si fuerit maximus familiæ, tam illi, quam isti numerant, postquam exierit mortuus; & illi, qui ibi sunt numerant, postquam obturatum fuerit operculum sepulcri: Si ibi fuerit maximus familiæ, tam illi, quam isti numerant, postquam fuerit obturatum operculum sepulcri: Sic Gamaliel Zuga, cum mortua esset ejus soror adscendit Hillel ejus frater cum eo: Dixit illi R. Mena; Quoniam tu es maximus familiæ, quando adscendis ad fratrem tuum, exue calceum tuum: Ecce si educant de sepulcro in sepulcrum; Est qui docet: Postquam fuerit obturatum operculum sepulcri primi: Est qui docet: Postquam fuerit obturatum operculum sepulcri secundi: Narratur: R. Jona quæsivit a R. Chananjah socio sapientum: Respondit: Postquam fuerit obturatum operculum sepulcri primi: Narratur: R. Hieremia quæsivit a R. Zehera, & a R. Amme: Respondit: Postquam fuerit obturatum operculum sepulcri secundi: Venit ad eum & dixit: Ad aggravandum te docuit. R. Jonas, & R. Jose ambo dicunt: Quod dicis, intelligitur intra septiduum. At post septiduum jam præteriit luctus: Quando cogitant abducere; at si non cogitet abducere; postquam fuerit obturatum operculum sepulcri primi: Sic Gamaliel acquisivit sepulcrum Bursai exactoris: Post tres dies cogitarunt eum reducere & venientes quæsierunt a R. Simone: Respondit illis R. Simon nomine Rabi Jehosua ben Levi: Postquam non cogitastis abducere, explicandum est postquam fuerit obturatum operculum sepulcri primi: Narratur: Isu frater Durai veniens quæsivit a Rabi Abau: Respondit: Postquam fuerit obturatum operculum secundi sepulcri: Respondit ei R. Jacob bar Acha; tecum fui, & quæsisti a R. Abdoma ex Chipha; & dixit: Postquam fuerit obturatum operculum sepulcri primi. Respondit: Ego non audivi: Si tu audisti profer, & doce: Et unde probatur lugendum esse septem dies? Ex eo quod dictum est: *Et fecit patri suo luctum septem dies*: Et percipimus rem ante datam legem. R. Jacob bar Acha nomine R. Zehera

hinc

זעורה שמע לה מן הדא ופתח אהל מועד
תשבו יומם ולילה שבעת ימים ושמרתם
את משמרת משכן יהוה . כשם ששימר
הקדוש ברוך הוא על עולמו שבעה . כך
אתם שמרו על אחיכם שבעה . ומנין
ששימר הקדוש ברוך הוא על עולמו שבעה
ויהי לשבעת הימים ומי המבול היו על
הארץ . ומתאבלין קודם שימות המת .
אלא בשר ודם שאינו יודע מה עתיד
להיות אינו מתאבל עד שימות המת.
אבל הקדוש ברוך הוא שהוא יודע מה
עתיד להיות שימר על עולמו תחילה.
אית דבעי מימר אילו שבעת ימי אבלו
של מתושלח הצדיק . אמר רבי הושעיה
כי שמן משחת יהוה עליכם כשם
שנתרויתם בשמן המשחה כל שבעה . כך
אתם שמרו על אחיכם כל שבעה . רבי
אבהו בשם רבי יוחנן אל נא תהי כמרת.
תסגר . מה ימי המת שבעה אף ימי
הסגר שבעה . חד ברבי אמר הדא דרבי
יוחנן קומי דרבי שמעון בן לקיש ולא
קביל עלוי אמר הכא עבד לה להסגר
והכא הוא עבד להחלט . דאמר רבי יוחנן
בשם רבי ינאי אל נא תהי כמת. מה ימי
המת אינן עולין . אף ימי החלט אינן
עולין . רבי ירמיה ורבי חייה בשם רבי
שמעון בן לקיש . רבי אבהו רבי יוסי בן
חנינה בשם רבי שמעון בן לקיש ויתמו
ימי בכי אבל משה. ימי שבעה בכי שנים.
אבל שלשים . ואית דמחלפין ימי שנים
בכי שבעה . אבל שלשים . רבי יוסה רבי
חייה בשם רבי שמעון בן לקיש. רבי יונה
ורבי חייה ורבי שמעון בן לקיש בשם רבי
יודן נשייא והפכתי חגיכם לאבל מה ימי
החג שבעה . אף ימי האבל שבעה. אמר
רבי אמי לרבי חייה בר בא או מה ימי
החג שמונה. אף ימי האבל שמונה. אמר
ליה שמיני רגל בפני עצמו הוא. או מה
העצרת יום אחד . אף האבל יום אחד .
אמר ליה מיכן לשמועה רחוקה . ותני כן
שמועה קרובה יש לה שבעה ושלשים .
ורחוקה אין לה שבעה ושלשים. אית תניי
תני שמועה קרובה בתוך שלשים. ורחוקה
לאחר שלשים . אית תניי תני שמועה
קרובה בתוך שנים עשר חדש . ורחוקה

hinc probat : *Et ad ostium tentorii conventus stabitis nocte & die septem dies, & custodietis custodiam tabernaculi Domini :* Sicut vigilavit Deus S. B. pro mundo suo septem dies; ita pariter vigilate pro fratribus vestris septem dies. Et unde probatur, quod Deus S. B. vigilaverit pro mundo suo septem dies? Ex eo quod dictum est : *Et fuit post septem dies, ut aquæ diluvii essent super terram:* Et lugendum est antequam moriatur mortuus : At caro & sanguis ignorat, quid futurum sit, neque luget priusquam moriatur mortuus : At Deus S. B. qui cognoscit, quod futurum est, vigilat super mundo suo a principio: Si velis tibi dicam : Isti sunt septem dies luctus Methusalah justi: Dicit R. Osajah: *Quia oleum unctionis Domini super vos :* Sicut præmoniti estis de oleo unctionis toto septiduo; ita pariter vigilate pro fratribus vestris toto septiduo . R. Abau nomine R. Jochanan: *Ne nunc sit sicut mortuus* . Sicut dies mortui sunt septem, ita pariter dies inclusionis erunt septem; Unus ex filiis Rabi dixit hanc opinionem Rabi Jochanan coram R. Simeone ben Lakisch, & non accepit, & dixit : Hic assimilat leproso incluso, & ibi assimilat leproso declarato: Etenim dicit Rabi Jochanan nomine R. Inai : *Ne nunc sit sicut mortuus*. Sicut dies mortui non annumerantur, ita pariter dies leprosi declarati non annumerantur. R. Hieremias, & R. Chijah nomine R. Simeonis ben Lakisch: R. Abau R. Jose ben Chanina nomine R. Simeonis ben Lakisch : *Et completi sunt dies fletus luctus Mose . Dies* septem ; *fletus* duo : *luctus* triginta: Et sunt, qui immutant: *Dies* duo : *fletus* septem : *luctus* triginta. R. Jose, R. Chijah nomine R. Simeonis ben Lakisch : R. Jonas, & R. Chijah, & R. Simeon ben Lakisch nomine R. Jodan principis : *Et convertam solennitates vestras in luctum :* Sicut dies solennitatis sunt septem, ita pariter dies luctus sunt septem : Dixit R. Amme τῷ R. Chijah bar Ba : Aut sicut dies solennitatis sunt octo, ita pariter dies luctus sunt octo : Respondit : Dies octavus erat dies festus seorsim : Aut sicut Pentecostes erat dies unus, ita pariter luctus erit dies unus : Respondit : Hinc probatur de nuncio longinquo. Et extat traditio : Nuncio proximo sunt dies septem, & triginta, at longinquo non sunt dies septem & triginta : Est qui docet : Nuncius proximus intra duodecim menses, & lon-

לאחר שנים עשר חדש . רבי אבהו בשם רבי יוחנן הלכה כדברי מי שהוא אומר שמועה קרובה בתוך שלשים . ורחוקה לאחר שלשים . הרי ששמע שמת לו מת ברגל לא הספיקו ימי הרגל לצאת עד ששלמו לו שלשים . חברייא אמרי מכיון ששמע בתוך שלשים מונה שבעה לאחר שלשים . אמר לון רבי יוסי מכיון ששמע בשעה שאינו יכול להתאבל כמי ששמע לאחר שלשים ואין לו אלא יום אחד בלבד . רבי אידי דקיסרין בשם רבי יוחנן באת לו שמועה קרובה בשבת קורע למחר ומתאבל . אמר רבי חנניה אינו מתאבל . אמר ליה רבי מנא ויש קריעה בלא איבול שכן על אביו ועל אמו אפילו למחר כמה חייב לקרוע . רבי אבהו בשם רבי יוחנן אפילו טפילה לטפילה אסור בתגלחת כהדא רבי מנא הוה בקיסרין שמע דדמך בר בריה ואזל וספד . אמרון ליה לא כן אלפן רבי אפילו טפילה כטפילה אסור בתגלחת· אמר לון באינון דהוון נביה . אנן לא הוינן נביה רבי אבודמי בר טובי בשם רבי אבהו ואפילו טפילה לטפילה חייב לקרוע. דאמר רבי אבהו האנק דום . מיכן שהוא צריך לצווח . מתים אבל לא תעשה מיכן שהוא צריך להתאבל . פארך חבוש עליך . אית דבעי מימר אילו התפילין. אית דבעי מימר זה הניהוץ . מאן דאמר אילו התפילין. אי מה התפילין לשני ימים. אף האבל לשני ימים. מאן דאמר זה הניהוץ אי מה הניהוץ שלשים יום . אף האבל שלשים. ונעליך תשים ברגליך. מיכן שהוא אסור בנעילת הסנדל . ולא תעטה על שפם. מיכן שהוא צריך לכסות את פיו . ויכסינה מלרע. אמר רב חסדא דלא יהוון אמרין פומיה הוא חשש . ולחם אנשים לא תאכל . מיכן שהקטנים הולכים אצל הגדולים . ומניין שהגדולים הולכים אצל הקטנים . אמר רבי שמואל בר רב יצחק כתיב כי כה אמר יהוה אל תבוא בית מרזח וגו' ; תני אילו דברים שאבל אסור בהם כל שבעה ברחיצה בסיכה בנעילת

ginquus poſt duodecim menſes : Rabi Abau nomine Rabi Jochanan : Conſtitutio juxta verba illius qui dicit : Nuncius proximus intra triginta dies , & longinquus poſt triginta dies. Ecce ſi audierit ſibi mortuum eſſe mortuum in feſto, non ceſſabunt dies feſti ad exitum priuſquam ſibi compleantur triginta dies. Socii dixerunt : Quando audierit intra triginta dies, numerabit ſeptem poſt triginta dies: Reſpondit R. Joſe: Quando audierit in tempore , in quo non poſſit lugere , reputatur perinde ac audierit poſt triginta dies , & ſibi non eſt niſi dies unus duntaxat . R. Idi Cæſarienſis nomine R. Jochanan : Si ſibi afferatur nuncius proximus in Sabbatho , lacerabit veſtes die ſequenti , & lugebit . Dicit R. Chananjah: Non lugebit. Reſpondit ei R. Mena : Eſtne laceratio veſtium ſine luctu? Etenim ſic pro patre & matre ſua vel poſt multos dies debet lacerare . Rabi Abau nomine Rabi Jochanan : Vel aſſutionem in aſſutionem vetitum eſt radere : Sic Rabi Mena cum eſſet Cæſarææ quum audiſſet , obdormiſſe filium filii ſui , veniens luxit : Dixerunt illi : Non ita nos docuiſti Rabi ; Aſſutionem in aſſutione vetitum eſt radere . Reſpondit : Quando ſint cum eo: At nos non fuimus cum eo . R. Abdmai bar Tobi nomine R. Abau: Vel aſſutionem in aſſutionem debet lacerare : Etenim dicit R. Abau : *Ingemiſce tacens*. Hinc probatur clamandum eſſe : *Mortuorum luctum non facies*. Hinc probatur eſſe lugendum : *Corona tua circumligata ſit tibi*. Si velis dicam : Iſta ſunt phylacteria: Si velis dicam : Iſta eſt dealbatio : Qui dicit : Iſta ſunt phylacteria : Sicut phylacteria duobus diebus ; ita pariter luctus duobus diebus : Qui dicit : Iſta eſt dealbatio : Sicut dealbatio triceſimo die , ita pariter luctus triceſimo die : *Et calceamenta tua erunt in pedibus tuis :* Hinc probatur vetitum eſſe induere calceos : *Neque teges myſtacem*. Hinc probatur tegendam eſſe faciem : Et ab inferiori parte teget : Dicit Rabi Chaſda : Ne dicant : Ejus os doleat : *Nec panem virorum comedes*. Hinc probatur , quod minorennes incedant prope majorennes ; Et unde probatur, quod majorennes incedant prope minorennes ? Dicit R. Samuel bar Rabi Iſaach : Scriptum eſt : *Quia ſic dicit Dominus : Ne ingrediaris domum convivii*. Traditio : Iſta ſunt , quæ ſunt vetita lugenti toto ſeptiduo , lotio , unctio , & indutio calcei , & uſus

הסנדל ובתשמיש המיטה מלספר ומלכבס מלקרות בתורה ומלשנות מדרש הלכות והגדות משאילת שלום ומלעשות מלאכה. מאן תנא אבל אסור ברחיצה כל שבעה רבי נתן . רבי אמי הוה ליה עובדא שאל לרבי חייה בר בא והורי ליה כל שבעה כרבי נתן. רבי יוסה הוה ליה עובדא שלח לרבי בא בר כהן אמר ליה ולא כן אלפן רבי . רבי אמי הוה ליה עובדא ושאל לרבי שמעון בן לקיש והורי ליה כל שבעה כרבי נתן . אמר ליה ודילמא תרין עובדין אינון . אנן אמרין . לה על דרבי חייה בר אבא ואתון אמרין ליה על דרבי שמעון בן לקיש. ועוד מן הדא רבי חמא אבוי דרב הושעיה הוה ליה עובדא שאל לרבנן ואסרין . רבי יוסה בעי היידן רבנן . רבנן דהכא או רבנן מדרומא . אין תימר רבין דהכא ניחא. אין תימר רבנן דדרומא דרברביא קומוי והוא שאיל לזעירייא. אין תימר רבנן דהכא ניחא ׳ אין תימר רבנן דדרומא אתון שריין ואינון אסורים . דתני מקום שנהגו לרחוץ אחר המיטה מרחיצין . ובדרום מרחיצין . אמר רבי יוסה בי רבי בון מי שהוא מתיר את הרחיצה עושה אותה כאכילה ושתייה. הדא דאת מר ברחיצה שהיא של תענוג אבל ברחיצה שאינה של תענוג מותר . שמואל בר אבא עלו בו חטטין אתון ושאלון לרבי יסא מהו דיסחי . אמר לון ואין לא סחי מיית הוא. אין כיני אפילו בתשעה באב . אין כיני אפילו ביום הכיפורים . רבי יוסי בן חנינה ראו אותו טובל . אין לקירויו לא ידעין ואין לחקר גופו שאין רחיצת צונין רחיצה לא ידעין. הורי רבי בא בר כהן תנייא . הורי רבי אחא בבא מן הדרך . והיו רגליו קיהות עליו שמותר להרחיצם במים . תני אבל ומנודה שהיו מהלכים בדרך מותרים בנעילת הסנדל . לכשיבואו לעיר יחלוצו . וכן בתשעה באב וכן בתענית ציבור . תני מקום שנהגו לשאול בשלום אבלים בשבת שואלים . ובדרום שואלים . רבי הושעיה רבא אצל לחד אתר חמא אבילייא בשובתא ושאל בון אמר אני איני יודע

usus lecti, (sc. concubitus) tonsio, & ablutio, & lectio in lege, & studium commentarii allegorici, & constitutionum, & Agadoth, & salutatio, & opus: Doctor, qui prohibet lugenti lotionem toto septiduo, est R. Nathan: Narratur: Rabi Amme quæsivit a Rabi Chijah bar Ba, & illum docuit: Toto septiduo juxta mentem Rabi Nathan: Narratur: Rabi Jose, misit a Rabi Ba bar Coen, respondit: Nonne ita nos docuit Rabi? Narratur: Rabi Amme quæsivit a Rabi Simeone ben Lakisch, & illum docuit: Toto septiduo juxta mentem R. Nathan. Respondit: Fortasse duo sunt facta. Nos dicimus de R. Chijah bar Aba, & vos dicitis de Rabi Simeone ben Lakisch. Et hinc præterea: Narratur: Rabi Chama pater Rabi Osajah quæsivit a sapientibus, & prohibuerunt. R. Jose a quibusnam sapientibus quæsivit? Et sapientibusne hujus loci, an a sapientibus meridionalibus? Si dicas de sapientibus hujus loci; recte: Si dicas de sapientibus meridionalibus, qui erant maximi coram eo, & ipse quæsivit a minimis: Si dicas de sapientibus hujus loci; recte: Si dicas de sapientibus meridionalibus, ipsi permiserunt, & non prohibuerunt: Etenim extat traditio: Ubi solent lavare post lectum, lavant: Et in plaga meridionali lavant. Dicit R. Jose discipulus R. Bon: Qui permittit lotionem, considerat sicut cibum, & potum. Quod dicis, intelligitur de lotione voluptuosa, at lotio quæ non sit voluptuosa, permittitur. Cum adscendisset ulcus in Samuelem bar Aba, venientes quæsierunt a Rabi Isa, quid num licet avellere? Respondit: Quando moriatur si non avellat: Si ita est, vel nona die Ab; Si ita est, vel in die expiationum: Viderunt lavantem Rabi Jose ben Chanina: Num licet se refrigerare? Ignorarunt: Num licet refrigerare corpus? Num lotio in aquis frigidis est lotio? Ignorarunt. Docet R. Ba bar Coen: Traditio: Docet R. Acha de eo, qui veniat ex itinere, & ejus pedes sint stupidi, licitum est aquis lavare: Traditio: Si lugens & excommunicatus incedat per viam, licet induere calceos; Postquam pervenerint in civitatem, exuent: Et similiter nona die Ab, & in jejunio cœtus: Traditio: Ubi solent lugentes salutare in Sabbatho, salutabunt; & in plagis meridionalibus salutant. Rabi Osajah in quodam loco vidit lugentes in Sabbatho, & eos salvavit: Dixit: Ego ignoro consue-

מנהג מקומכם אלא שלום עליכם כמנהג
מקומינו . רבי יוסי בי רבי חלפתא הוה
משבח בי רבי מאיר קומי ציפוראיי אדם
גדול אדם קדוש. אדם צנוע. חד זמן חמא
אבילייא בשובתא ושאל בון . אמרין ליה
רבי אהנו דאת מתני שבחיה . אמר לון
מה עבד . אמרו ליה חמא אבילייא
ושאל בון . אמר לון בעיי אתון מידע מהו
חייליה בא להודיענו שאין אבל בשבת
דכתיב ברכת יהוה היא תעשיר זו ברכת
שבת . ולא יוסיף עצב עמה זו אבילות .
כמה דת אמר נעצב המלך על בנו. שמואל
אמר פח״ז חובה נת״ר רשות. פריעה ראש.
חזירת קרע זקיפת המיטה חובה. נעילת
סנדל תשמיש המיטה רחיצה רשות . חד
תלמיד מן דשמואל שימש מיטתו שמע
שמואל ואיקפד עלוי ומית . אמר להלכה
איתאמרת דילמא למעשה . רב אמר ח״ז
חובה . פ״ן רשות . חזירת קרע זקיפת
המיטה חובה . פריעת ראש נעילת סנדל
רשות . תרין בנוי דרבי נפקין חד רישיה
מגלי ושלית סנדלוי . וחד רישיה מכסי
ולביש סנדלוי . רבי יונה סלק לגבי רבי
גוריון נפק לגביה לביש סנדלוי . אמר ליה
מה את סבר דילפינן עובדא מינך . לא
ילפין עובדא מן בר נש זעיר . ומלקרות
בתורה . אמר רבי יוחנן ואין דובר אליו
דבר . ואפילו דבר של תורה . אמר ליה
רבי שמעון בן לקיש כל נרמיה אילו תנא
לא הוה מיית. מאי כרון. כיי דאמר רבי
יודה בר פזי בשם רבי יוחנן בשלא היו
יודעים במה לפתוח לו בגופו אם בממונו
אם בנפש בניו ובנותיו . חד תלמיד מן
דרב חסדא איבאש שלח ליה תרין
תלמידים דיתנון עימיה איתעביד קומיהון
כמין חיוי ואפסקון ודמך . חד תלמיד מן
דבר פדיה איבאש שלח ליה תרין
תלמידים דיתנון עימיה איתעביד קומיהון
כמין כוכבא ואפסקון ודמך . תני אבל
שונה הוא במקום שאינו רגיל . כהדא
רבי יסא הוה ליה עובדא שלח ליה רבי
יוחנן תרין תלמידים דיתנון עימיה . אין
משום דשרי לא ידעין . ואין משום דלא
רגיל לא ידעין . ורבי יסא לא רגילי
אלא כגון אילין מיליהון דרבנן דבר נש

ſuetudinem veſtræ regionis; at ego vos ſaluto juxta conſuetudinem regionis noſtræ . R. Joſe diſcipulus R. Chalphta laudabat diſcipulum Rabi Meir coram Tſipporienſibus dicens: Homo magnus, homo ſanctus , homo modeſtus : Aliquando vidit lugentes in Sabbatho , & eos ſalutavit : Dixerunt illi : Ecce, cui impertiſti laudem . Reſpondit, quid fecit ? Dixerunt : Vidit lugentes in Sabbatho, & eos ſalutavit : Reſpondit : Si vultis noſcere , quanta ſit ejus virtus venit ad vobis ſignificandum , quod non ſit luctus in Sabbatho : Scriptum eſt enim : *Benedictio Domani divites facit* . Hæc eſt benedictio Sabbathi : *Nec aſſociabitur afflictio* . Hic eſt luctus. Sicut tu dicis : *Dolet rex ſuper filio ſuo* . Samuel dicit : פח״ז ex debito : נת״ר ex arbitrio . Denudatio capitis , reſarcitio lacerationis , elevatio lecti ex debito : Indutio calcei , uſus lecti , lotio ex arbitrio: Quidam diſcipulus Samuelis uſus eſt lecto ; quod audiens Samuel iratus eſt; & mortuus eſt: Dixit: propter conſtitutionem dictum eſt: Fortaſſe propter factum; Rab dicit: ח״ז ex debito פ״ן ex arbitrio : Duo filii Rabi egreſſi ſunt , alter capite detecto, projecit calceum ; & alter capite aperto , & indutus calceo: R. Jonas adſcendit ad R. Gorion , egreſſus eſt ad eum indutus calceo: Dixit illi: Quid putas, quod ex te ſit docendum factum ? Non docetur factum ex parvulo . Et lectio in lege . Dicit Rabi Jochanan : *Et non loquitur illi verbum :* Vel verbum legis : Dicit Rabi Simeon ben Lakiſch : Si ipſemet ſtuduiſſet , non eſſet mortuus . Quid nunc ? Juxta id quod dicit Rabi Juda bar Pazi nomine R. Jochanan : Quando non cognoſcant , unde initium ſumant, utrum ab ejus corpore, an ab ejus facultatibus , an ab anima filiorum , & filiarum ſuarum. Quidam diſcipulus R. Chaſda ægrotavit, miſit ad eum duos diſcipulos , ut legerent cum eo; factus eſt coram illis ſicut animal , & abierunt, & obdormiit : Quidam diſcipulus bar Pedia ægrotavit ; miſit ad eum duos diſcipulos , ut legerent cum eo ; factus eſt coram illis ſicut ſtella , & abierunt , & obdormiit : Traditio : At repetet , ubi non eſt exercitatus . Similiter narratur de Rabi Iſa , miſit ad eum R. Jochanan duos diſcipulos, ut legerent cum eo: Num ut eſſet licitum ignorarunt ; num ut eſſet exercitatus, ignorarunt; & R. Iſa non erat exercitatus niſi in his verbis, de quibus homo interrogat , ſapientum & confir-

mat

מישתאיל בהון וקיים ליה כמאן דלא רגיל
רבי יוסי בר פיטרס חמוי דרבי יהושע בן
לוי קדמייא הוה ליה עובדא שלח ליה
בר קפרא תרין תלמידים דיתנון עימה.
אין דשרי לא ידעין . ואין משום שהיה
להוט אחר התורה לא ידעין . ותני כן
אם היה להוט אחר התורה מותר
על כל דבר האמור בתורה כהן מיטמא
ישראל מתאבל . הוסיפו עליהם אחיו
ואחותו מאמו ואחותו הנשואה מתאבל
ואונן אבל לא מיטמא . ארוסתו לא
מתאבל ולא אונן ולא מיטמא . תני כל
שמתאבלים עליו מתאבלים. עמו רב דמכת
אחתיה ופקיד לחייה בריה אמר ליה כד
תי סליק לגביי הוי שלח סנדלך . רבי מנא
הוון בנויי דרבי חנינה אחוי מייתין. אתון
ושאלון לרבי יוסי מהו לכפות את המיטה.
אמר לון לא צריך . מהו לישן על גבי
מיטה ספוייה אמר לון לא צריך . מהו
לקרות את שמע ולהתפלל . אמר לון
נישמעינה מן הדא הרי שהיה עסוק עם
המת בקבר והגיעה עונת קרית שמע פורש
למקום טהרה ולובש את תפיליו וקורא
קרית שמע ומתפלל . מאימתי כופין את
המיטות משיצא המת מפתח החצר דברי
רבי ליעזר . ורבי יהושע אומר משיסתם
הגולל . וכשמת רבן גמליאל כיון שיצא
מפתח החצר אמר רבי ליעזר לתלמידים
כפו את המיטות . וכשנסתם הגולל אמר
רבי יהושע לתלמידים כפו את המיטות .
אמרו לו כבר כפינום על פי זקן . בערב
שבת הוא זוקף את מיטותיו . במוצאי
שבת הוא כופן . תני דרגש נזקפת ואינה
נכפית. רבי שמעון בן אלעזר אומר שומט
קלמנטרין שלה ודייו . רבי יוסה בשם רבי
יהושע בן לוי הלכה כרבי שמעון בן לעזר
רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא מיטה
שנקליטיה עולין ויורדין עמה שומטן ודיין .
איזו היא מיטה ואיזו היא דרגש . אמר
רבי ירמיה כל שמסרגין על גופה זו היא
מיטה . וכל שאין מסרגין על גופה זו היא
דרגש . והא תנינן המיטה והעריסה
משישופם בעור הדג . אם מסרג הוא על

mat perinde ac non ſit exercitatus . Rabi Joſe bar Petros ſoceri R. Jehoſua ben Levi : In principio contigit factum : miſit ad eum bar Kaphra duos diſcipulos, ut legerent cum eo: Utrum permitteretur , ignorarunt : An ex eo quod arderet poſt legem , ignorarunt : Atqui extat traditio : Si ardeat poſt legem , licitum eſt: Ubicunque dicitur in lege , quod debeat ſe Iſraelitæ luctu polluere, adduntur his fratres & ſorores ejus ex matre , & pro ſorore ſua nupta lugebit , & planget , at non polluetur: Pro deſponſata non lugebit , neque planget , neque polluetur : Traditio: omnes qui debent lugere, cum eo lugebunt : Cum τῷ Rab mortua eſſet ſoror , præcepit ejus fratri filio ſuo dicens : Quando ad me adſcendes , projicies calceum tuum: R. Mena : Filii R. Chanina fratris ſui mortui ſunt : Venientes quæſierunt a R. Joſe: Num invertendus eſt lectus ? Reſpondit : Non eſt neceſſe: Num dormiendum eſt ſuper lecto inverſo ? Reſpondit : Non eſt neceſſe : Num legenda eſt ſectio Audi , & orandum ? Reſpondit illis. Hinc probatur : Ecce ſi fuerit occupatus cum mortuo in ſepultura , & adveniat tempus lectionis Audi , ſecedet in locum mundum , & induet ſua phylacteria , & leget ſectionem Audi , & orabit : Quando invertunt lectos? Poſtquam elatus ſit mortuus ex porta atrii : Verba R. Elieſer : Et R. Jehoſua dicit: Poſtquam obturatum fuerit operculum ſepulcri . Et quando mortuus eſt Raban Gamalel, poſtquam elatus eſt ex porta atrii, dixit R. Elieſer diſcipulis: Invertite lectos : Et quando obturatum fuit operculum ſepulcri , dixit R. Jehoſua diſcipulis. Invertite lectos: Dixerunt illi : Invertimus ex dicto ſenis . In veſpera Sabbathi eriget lectum ſuum: In exitu Sabbathi invertet : Traditio : Lectus erigitur , at non inclinatur . Rabi Simeon ben Elieſer dicit : Invertet poſtes lecti & ſatis erit . R. Joſe nomine R. Jehoſua ben Levi : Conſtitutio juxta mentem R. Simeonis ben Elieſer . R. Jacob bar Acha nomine R. Iſa: Si lectus cohæreat , adſcendunt & deſcendunt cum eo , ſi inclinet ſatis erit : Quinam eſt מיטה & quinam eſt דרגש? Dicit R. Hieremias : Omne quod funibus ſuper ipſo internectitur , eſt lectus ; & omne , quod ſuper ipſo furibus non internectitur, eſt lectica : Atqui legimus : Lectus & ſtratum poſtquam fricaverit pelle piſcis : Si funibus internectat ſuper ipſo, non eſt hæc frica-

נופה לאיזה דבר הוא שפה . אמר רבי
לעזר תיפתר באילין ערסתא קיסרייתא
ראית לה ניקבן . ומניין לכפיית המיטות .
רבי קריספי בשם רבי יוחנן וישבו אתו
לארץ . אלא דבר שהוא סמוך לארץ .
מיכן שהיו ישנים על מיטות כפויות : בר
קפרא אמר איקונין אחת טובה היתה לי
בתוך ביתך וגרמתני לכפותה אף את כפה
מיטתך . ואית דמפקין לישנא יכפה
הסרסור . רבי יונה ורבי יוסה תריהון בשם
רבי שמעון בן לקיש חד אמר מפני מה
הוא ישן על מיטה כפויה כדי שיהא
ניעור בלילה ונזכר שהוא אבל . וחורנה
אמר מתוך שהוא ישן על גבי מיטה
כפויה הוא ניעור בלילה ונזכר שהוא
אבל . אמר איני כופה את המיטה הרי
אני ישן על גבי הספסל אין שומעים לו
מפני שאמר איני כופה את המיטה . אבל
אם אמר הרי אני כופה את המיטה
שומעין לו . מתניתא לא אמרה כן אלא
וכשמברין אותו כל העם מסובין על הארץ
והוא מיסב על הספסל בכהן גדול . הא
בכהן הדיוט לא . וברבים הא ביחיד לא .
ולא עבדין כן . כפיית המיטות פעמים
עושה ששה חמשה ארבעה שלשה . בערב
שבת ששה . בערב שבת עם דימדומי חמה
חמשה . יום טוב לאחר שבת ארבעה . שני
ימים טובים של ראש השנה שלשה . חד
תלמיד מן דרבי מנא הורי לחד מן קריבוי
דנשייא משהוא זוקפה שוב אינו כופה .
כמה ימים היה לו . רבי בא רבי אמי רבי
יעקב בר זבדי בשם רבי יצחק שלשה .
רבי חיננא בר פפא הורי לכפותה אפילו
יום אחד ואיתחמי ליה יעז כי מריתה .
תני הדר בפונדק אין מחייבין אותו לכפות
דלא יהוון אמרין חרש הוא . הרי שמת
חמיו או חמותו או אחד מקרובי אשתו
אינו כופה לא לכחול ולא לפקוס אלא
נוהג עמה כדרך שהיא נוהגת . וכן היא
שמת חמיה או חמותה או אחד מקרובי
בעלה אינה לא כוחלת ולא פוקסת אלא
נוהגת עמו כדרך שהוא נוהג . שמואל

catio . Dicit R. Eliefer : Poteft exponi de his ftratis Cæfarienfibus, quæ erant perforata: Et unde probatur de inclinatione lectorum ? R. Karfiphai nomine R. Jochanan : Dictum eft: *Et federunt cum eo ad terram:* Sic in loco prope terram : Super terra non fcriptum eft , fed *federunt cum eo ad terram* : Indicat rem quæ fit vicina terræ. Hinc probatur , quod dormiant in lectis inverfis. Bar Kaphra dicit : Quædam imago optima erat mihi in domo tua , & occafionem mihi dedit ut inverterem; tu quoque invertes lectum tuum : Et ex vocabulo eruitur , invertet proxeneta . Rabi Jonas & Rabi Jofe ambo nomine Rabi Simeonis ben Lakifch , alter dicit : Cur dormiet fuper lecto inverfo ? Ut excitetur nocte , & recordetur quod fit lugens . Et alter dicit ; Ut dormiens fuper lecto inverfo excitetur noctu, & recordetur, quod fit lugens. Si dicat : Non invertam lectum, ecce ego dormiam fuper fella ; illum non aufcultant ; quia dicit: Non invertam lectum: At fi dicat: Ecce ego invertam lectum ; illum aufcultant : Mifna: Non ita dicet, fed ita dicit: Quando apponunt illi cibum , univerfus populus accumbit fuper terra, & ipfe accumbit in fella : In fummo facerdote : At in facerdote vulgari minime ; & in populo ; Ecce in particulari minime : At non ita faciunt : Inclinationem lectorum aliquando facit fex , aliquando qinque , aliquando quatuor , aliquando tres dies: Si in vefpera Sabbathi, fex : Si in vefpera Sabbathi , poft occafum folis , quinque ; In die fefto poft Sabbathum, quatuor; In duobus diebus feftis principii anni , tres . Quidam difcipulus R. Mena docuit quendam de propinquis principis: Poftquam erexerit lectum, amplius non invertet: Quot dies illi erunt ? R. Jacob bar Acha nomine R. Ifa: Duo dies illi erunt. R. Ba, R. Amme , R. Jacob bar Zebedai , nomine R. Ifaach; tres. R. Chinna bar Papa, docuit ut inverteretur vel die uno: Traditio : Qui habitat in diverforio , non obligant ad inverfionem lecti ; ne dicant : Præftigiator eft: Ecce fi moriatur ejus focer, aut focrus , aut aliquis de propinquis uxoris fuæ non invertet lectum non ad fucandum , neque ad concinnandum ; fed aget cum iis, ficut fieri folet . Et fimiliter fi fibi moriatur focer, aut focrus , aut aliquis de propinquis mariti fui, fe non fucabit, neque concinnabit, fed aget cum iis, ficut fieri folet : Samuel dicit : Non agitur

אמר לא שנו אלא חמיו או חמותו הא אחד כל הקרובים לא. רבי בר כהן אמר קומי רבי יוסה בר פזי בשם רבי יוחנן כדר עמו. קם רבי יוסה עם רבי יודה בר פזי. אמר ליה אתה שמעת מן אבוך הדא מילתא. אמר ליה אבא לא הוה אמר כן. אלא אחוי דאיתתיה דבר נחמיה מית אתון ושאלון ליה מהו לכפות ארת המיטה אמר לון לא צריך. מהו לקרות את שמע ולהתפלל. אמר לי נישמעינה מן הדא הרי שהיה עסוק עם המת בקבר והגיעה עונת קרית שמע הרי זה פורש למקום טהרה ולובש את תפילין וקורא את שמע ומתפלל. מפני שאמרו שבת עולה ואינה מפסקת והרגלים מפסיקין ואינן עולין. רבי סימון בשם רבי יוחנן שהוא מותר בתשמיש המיטה. קם רבי ירמיה עם רבי יודה בי רבי סימון. אמר ליה הכין אמרין כל תלמידוי דרבי יוחנן לא שמע בר נש מיניה הדא מילתא אלא אבוך. אמר ליה רבי יעקב אין דאיתאמרת לא איתאמרת אלא מן אילין מילייא דהכין הכין מילחיה דרבי יהושע בן לוי אמר שהוא אסור בתשמיש המיטה. דאמר רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי והלא אמרו אין אבל ברגל אלא שהרבים נוהגין בו בצינעה. מהו בצינעה שהוא אסור בתשמיש המיטה. התיבון הרי הרגל הרי הוא אסור בתשמיש המיטה ואינו עולה. אף השבת הואיל והיא אסורה בתשמיש המיטה לא תעלה. אמר רבי בא איפשר לשבעה בלא רגל. אבל אי איפשר לשבעה בלא שבת.

הלכה ו רבית רבי ינאי אמרי עצרת עולה שבעה כרגלים. בעון קומי רבי יוסה שלשה לפני העצרת ועצרת שבעה הרי עשרה. אלא שלשה לפני עצרת שבעה. ועצרת שבעה הרי ארבעה עשר. אמר רבי יוסי בי רבי וכיני יום אחד לפני עצרת מונה חמשה. לאחר העצרת שנים מונה ארבעה שלשה בטלו ממנו גזירות שבעה. תני אין מראין פנים לא בראש השנה ולא ביום הכיפורים. אמר רבי שמואל בר רב יצחק יום הכיפורים שחל להיות בשבת מראין בו פנים. כהדא רבי חזקיה הוה ליה עובדא סלקין רבנן לגביה מיחמייא ליה אפין בצומא רבא. אמר לו כלום אמרי אין מראין פנים לא בראש השנה ולא ביום

tur nisi de ejus socero, aut socru; at si moriatur aliquis de propinquis: minime. Surgens R. Jose cum R. Juda bar Pazi, dixit: Audistine hoc a patre tuo? Respondit: Pater meus non ita dixit; sed hoc dixit: Frater uxoris bar Nehemia mortuus est, venientes quæsiverunt ab eo: Num invertendus est lectus? Respondit: Non est necesse. Num legenda est sectio Audi, & orandum est? Respondit: Hinc probatur: Ecce si occupatus fuerit in mortuo ad sepeliendum, quando adveniat tempus lectionis Audi, secedet in locum mundum, & induet phylacteria sua; & leget sectionem Audi, & orabit. Cur dixerunt: Sabbathum annumeratur, & non facit cessare; at dies festi faciunt cessare, & non annumerantur: R. Simon nomine R. Jochanan: Quod sit licitus usus lecti. Surgens R. Hieremias cum R. Juda discipulo R. Simonis dixit: Sic dicunt omnes discipuli R. Jochanan; Nemo hoc audiit ab eo, nisi pater tuus. Dixit illi R. Jacob: Si dictum est; non dictum est nisi de his rebus: Ita est enim sententia: R. Jehosua ben Levi dicit, quod sit vetitus usus lecti: Etenim dicit R. Simon nomine R. Jehosua ben Levi: Nonne dixerunt: Non est luctus in die festo, nisi quod populus ita facere soleat in occulto: Quid in occulto? Quod sit vetitus usus lecti. Responderunt: Ecce dies festus, ecce in eo vetitus est usus lecti, & non annumeratur; Ita pariter Sabbathum, quoniam in eo est vetitus usus lecti, non annumerabitur. Dicit R. Ba: Fieri potest, ut sint septem sine festo; at fieri non potest ut sint septem sine Sabbatho.

Constitutio VI. Familia R. Inai dicit: In Pentecoste numerantur septem dies sicut in solennitatibus: Quæsierunt coram R. Jose; Tres ante Pentecosten, & septem Pentecostes, ecce decem. At tres, ante Pentecosten septem, & Pentecostes septem, ecce quatuordecim. Dicit Rabi Jose discipulus Rabi: Atqui ita est: Si die uno ante Pentecosten, numerat quinque; Si post Pentecosten duobus diebus, numerat quatuor: tres, aboletur ex eo decretum de septem. Traditio: Non ostendunt facies in principio anni, neque in die expiationum. Dicit R. Samuel bar R. Isaach: Si dies expiationum incidat in Sabbathum: Sicut accidit τῷ R. Ezechia: Adscenderunt sapientes, ut eum inviserent in jejunio magno: Dixit illis: Omnes dicunt: Non visitant in principio anni,

הכיפורים . לא מפני התפילה . שנייא היא יום הכיפורים שחל להיות בשבת . שנייא היא יום הכיפורים שחל להיות בחול.

הלכה ז אין קורעין ולא חולצין ולא מברין אלא קרוביו של מת . אמר רבי ירמיה ובלבד קרובים שהן ראויין להתאבל . כהדא דתני חכם שמת קרוביו ואפילו קרובים שאינן ראויין להתאבל כהדא רבי אבון דמך במועדא ולא גמל ליה רבי מנא חסד והוון ציפוראיי אמרין עד מות שנא . בתר מועדא עבד ליה איקריה . עאל ואמר קומיהון כהדא דתני חכם שמת הכל קרוביו באינון דהוון גביה אנן לא הוינן גביה . הקורע מן המלל מן השלל מן הרדיד אינו קרע . מן האיחוי הרי זה קרע. איזהו איחוי. אמר רבי אחא כל שאין מקומו ניכר . עשרה קרעים אסורים באיחוי . הקורע על אביו ועל אמו ועל רבו שלימדו חכמה ועל הנשיא ועל אב בית דין ועל שמועות הרעות . ועל קללת השם . ועל שריפת תורה . ועל ירושלם . ועל בית המקדש . ועל אביו ועל אמו ועל רבו שלימדו חכמה מנין ואלישע רואה והוא מצעק אבי אבי רכב ישראל ופרשיו . רבי מתון בעא קומי רבי יוחנן ומאלישע אנו למידין תורה . אמר ליה מתון מתון מה המת משהוא מסתלק עוד אינו רואהו . כך זה משנסתלק עוד לא ראהו . כשם שקורעין על החכמים כך קורעין על תלמידיהם . איזהו תלמיד חכם חזקיה אמר כל ששנה הלכות ועד תורה. אמר ליה רבי יוסי הדא דת אמר בראשונה אבל עכשיו אפילו הלכות . רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל שהוא מבטל עסקיו מפני משנתו . תני כל ששואלין אותו והוא משיב. אמר רבי הושעיה כגון אנן דרבבינן משגחין עלינן ואנן מתיבין לו . אמר רבי בא בר ממל כל שהוא יודע לבאר

neque in die expiationum, non propter orationem: Diversum est in die expiationum, qui incidat in Sabbathum, & diversum est in die expiationum, qui incidat in diem profestum.

Constitutio VII. Non lacerant vestes, neque discalceant, neque opponunt cibum, nisi propinqui mortui: Dicit Rabi Hieremias: Dummodo sint propinqui, quibus convenit lugere. Sic si moriatur sapiens, ejus propinqui, vel propinqui, quibus non convenit lugere: Sic R. Abon obdormiit in diebus festi intermediis; at non exercuit in eo R. Mena benignitatem. Et Tsipporienses dixerunt: Usque ad mortem odio habuit: Post dies festi intermedios illum honoravit: Adscendens dixit coram illis: Sic est traditio: Si moriatur sapiens, omnes sunt ejus propinqui, quando sint prope illum; At nos non fuimus prope illum: Siquis laceret vestes a limbo, a sartura, a velo, non lacerat: Si ex sutura, ecce lacerat: Quænam est sutura? Dicit R. Acha: Omnis locus, qui non cognoscatur: Decem lacerationibus vetita est sutura. Qui lacerat pro patre & matre sua, pro magistro, a quo didicit sapientiam, pro principe, & pro patre Synhedrii, & pro nuncio malo, & pro maledictione nominis Divini, & pro combustione legis, & pro Hierusalem, & pro domo sanctuarii: Pro patre, & matre sua, & pro magistro a quo didicit sapientiam, unde probatur? Ex eo quod dictum est: *Elisæus autem videbat, & clamabat: pater mi, pater mi, currus Israel, & auriga ejus*. R. Matun quæsivit coram R. Jochanan: Num ab Elisæo nos percepimus legem? Respondit: Matun, Matun sicut mortuus, postquam abductus est amplius non videtur, ita pariter iste, postquam abductus est, amplius non videtur: Sicut lacerant pro sapientibus, ita pariter lacerant pro eorum discipulus: Quinam est discipulus sapiens? Ezechias dicit: Qui didicit constitutiones, atque etiam legem. Respondit illi Rabi Jose: Quod dicis, intelligitur de tempore præterito, at nunc, satis est, vel si didicerit constitutiones. R. Abau nomine R. Jochanan: Unusquisque, qui cessat ab occupationibus suis propter studium legis: Traditio: Quotiescunque ipsum interrogant, & ipse respondeat. Dicit Rabi Osajah: Quia nos sumus sapientes, curamus de nobis, & illi respondemus. Dicit R. Ba bar Mimal: Omnis qui sciat explicare doctrinam

משנתו . ואנן אפילו רבבינן ולא חכמין
מבארה מתניתן . איזהו רבו כל שפתח לו
תחילה דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר
כל שרוב תלמודו ממנו . רבי יוסי אומר
כל שהאיר עיניו במשנתו . אפילו בדבר
אחד . רבי אבהו בשם רבי יוחנן הלכה
כדברי מי שהוא אומר כל שרוב תלמודו
ממנו . ולמה לא אמר כרבי יהודה. אית
תניי תני ומחליף . רבי לעזר קרע על
שפתח לו תחילה. שמואל חלץ על שהאיר
עיניו במשנתו . ומה האיר עיניו במשנתו
אמר רבי יוסי בי רבי בון בשני מפתיחות
אחר יורד לאמת השיחי. ואחר פותח כיון
מהו יורד לאמת השיחי שהיה שוחה אמה
עד שלא יפתח. על הנשיא ועל אב בית
דין ועל שמועות הרעות מנין ויחזק דוד
בבגדיו ויקרעם וגומר . ויספדו ויבכו ויצומו
עד הערב . על שאול זה הנשיא . ועל
יהונתן בנו זה אב בית דין . ועל עם יהוה
ועל בית ישראל כי נפלו בחרב אילו
שמועות הרעות. על קללת השם מנין ויהי
כשמוע המלך חזקיהו את דברי רב שקה
ויקרע את בגדיו . מהו לקרוע על קללת
הגוי . מאן דאמר רב שקה גוי היה
קורעין. ומאן דאמר יהודי היה אין קורעין
תני רבי הושעיה אחד ששמע קללת השם
מישראל ואחד ששמע קללת השם מן הגוי
חייב לקרוע . מה טעמא הנה אני יהוה
אלהי כל בשר הממני יפלא כל דבר .
מהו לקרוע בזמן הזה. רבי יוסי רבי ירמיה
בשם רבי יוחנן משרבו הגדפנין פסקו
מלקרוע . מהו לקרוע על הכינויים .
נישמעינה מן הדא . רבי שמעון בן לקיש
הוה מהלך באיסרטא איזדמן ליה חד כותיי
והוה מגדף והוה קרע . מגדף והוה קרע .
נחת ליה מן חמרא ויהב ליה חד מרתוקא
נו ליביה . אמר ליה רשע אית לאימך

nam suam : Et nos licet simus sapientes, ignoramus explicationem Misnæ. Quinam est ejus magister? Qui incepit ab initio: Verba R. Meir. R. Jehuda dicit: Ille, a quo didicit majorem partem doctrinæ: R. Jose dicit; Qui illuminavit ejus oculos in doctrina, Vel in una re. R. Abau nomine R. Jochanan: Constitutio juxta verba illius, qui dicit; Ille, a quo didicit majorem partem doctrinæ. Et cur non dicit juxta mentem R. Jehuda? Est qui docet, quod sit immutandum: R. Eliefer laceravit pro illo, qui incepit ab initio: Samuel se discalceavit, pro illo, qui illuminavit oculos suos in doctrina: Quid significat: Qui illuminavit oculos suos in doctrina? Dicit Rabi Jose discipulus Rabi Bon: Parabola de duabus clavibus; alteram descendit in fossam depressam; & altera aperit. Quid significat: descendit in fossam depressam? Quod deprimat cubitum priusquam aperiat: Pro principe, & pro patre Synhedrii, & pro malo nuncio unde probatur? Ex eo quod dictum est: *Et apprehendit David vestimenta sua, & laceravit ea &c. Et planxerunt, & fleverunt, & jejunarunt usque ad vesperam pro Saul:* Hic est princeps: *Et pro Jonathan:* Hic est pater Synhedrii: *Et pro populo Domini, & pro domo Israel, qui ceciderunt in gladio:* Isti sunt nuncii mali: Pro maledictione nominis Divini unde probatur? Ex eo quod dictum est: *Et fuit quum audiisset rex Ezechias verba Rabsaka laceravit vestimenta sua.* Quid? Num lacerandum est propter maledictionem gentilis? Qui dicit, quod Rabsaka fuerit gentilis, docet quod lacerent; Et qui dicit, quod fuerit Judæus; docet, quod non lacerent: Traditio Rabi Osajah: Sive audiat maledictionem nominis Divini ab Israelita, sive audiat maledictionem nominis Divini a gentili debet lacerare. Qua de causa? Quia dictum est: *Ecce ego Dominus universæ carnis: nunquid mihi difficile erit omne verbum?* Quid? num hoc tempore lacerandum est? R. Jose, R. Hieremias nomine Rabi Jochanan: Postquam multiplicati sunt blasphemi, cessarunt a laceratione: Quid? Num lacerandum est pro cognominibus Divinis? Hinc eruitur: R. Simeon ben Lakisch cum incederet per viam occurrit quidam Cuthæus, qui blasphemavit, & ipse laceravit: Blasphemavit, & ipse laceravit: Descendit ex asino, percussit pugno super ejus cor, dicens: Im-

מאנין מספקא לי . הדא אמרה שקורעין
על הכינויין וקורעין בזמן הזה. על שריפת
התורה מנין ויהי כקרוא יהודי שלש
דלתות וארבעה . מהו שלש דלתות
וארבעה . תלת ארבע פסיקן . כיון שהגיע
לפסוק החמישי כי יהוה הוגה על רוב
פשעיה מיד יקרעה בתער הסופר וגומר .
ולא פחדו ולא קרעו את בגדיהם . הרואה
תלמיד חכם שמת כרואה ספר תורה
שנשרף . אמר רבי אבהו יבא עלי אם
טעמתי כלום כל אותו היום . רבי יונה הוה
בצור כד שמע דדמך בריה דרבי אבהו אף
על גב דאכל גובנא ושתא מיא אסקיה
צום ההוא יומא . רבי בא ורבי הונא
בר חייה הוון יתיבין אתת נעימתא וחטפת
תפילוי דרבי הונא בר חייה . צדה רבי
בא וחנקה . אמר ליה רבי הונא בר חייה
עוד מעט והיינו באין לידי שריפת תורה .
אמר ליה ואדיין את לזו כן אמר רב
ירמיה בשם רב אין קורעין אלא על ספר
תורה ששרפו מלך ישראל בזרוע כגון
יהויקים בן יאשיהו מלך יהודה וחביריו .
עולא ביריא רבי לעזר בשם רבי חנינה
הרואה ספר תורה שנשרף חייב לקרוע על
הגויל בפני עצמו ועל הכתב בפני עצמו .
מה טעמא אחרי שרוף המלך את המגילה
ואת הדברים. את המגילה זה הגויל . ואת
הדברים זה הכתב . רבי ברכיה רבי חלבו
עולא ביריא רבי לעזר בשם רבי חנינה
עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות ראש
חולה לצדיקים לעתיד לבוא . מה טעמא
שיתו לבכם לחילה . לחולה כתיב .
והצדיקים מראין אותו באצבע ואומר כי
זה אלהים אלהינו עולם ועד הוא ינהגנו
עלמות. עלמות בעליסות. עלמות בזריזות.
עלמות כאילין עולימתא . תרגם עקילס
אתנא סירא עולם שאין בו מות. והצדיקים
מראין אותו באצבע ואומר כי זה אלהים
אלהינו עולם ועד הוא ינהגנו עלמות. הוא
ינהגנו בעולם הזה . הוא ינהגנו לעולם
הבא . ועל ירושלם ועל בית המקדש .

pie suntne matri tuæ vestes, quæ mihi satis sint? Hoc dicit, quod lacerent pro cognominibus Divinis, & hoc tempore: Pro combustione legis unde probatur? Ex eo quod dictum est: *Et fuit, quum legisset Judi tres pagellas, vel quatuor*. Quid tres pagellas, vel quatuor? Tres aut quatuor versus: Quando pervenit ad versum quintum: *Quia Dominus locutus est super eam, propter multitudinem iniquitatem ejus; statim: scidit illud scalpro scribæ*. Si videat, quod discipulus sapiens moriatur, perinde habetur, ac si videat, quod liber legis comburatur. Dicit Rabi Abau: Veniat super me, si quicquam gustavi toto eo die: Rabi Jonas erat in Tyro; quando audiit, quod obdormisset filius Rabi Abau, licet comedisset caseum, & bibisset aquas jejunavit eo die: Rabi Ba, & Rabi Huna bar Chijah cum sederent venit ulula, & abstulit phylacteria Rabi Huna bar Chijah; Cepit eam Rabi Ba, & strangulavit: Dixit illi Rabi Huna bar Chijah: Parum abfuit, quin eo deveniremus, ut combureremus librum legis. Respondit illi: Tibi hoc satis sit. Sic dixit Rabi Hieremias nomine Rab: Non lacerant nisi propter librum legis, quem comburat rex Israel cum brachio, sicut fecit Joakim filius Josia regis Juda, & ejus socii: Ela filius Rabi Elieser nomine Rabi Chanina: Siquis videat combustionem libri legis, debet lacerare pro pergameno seorsim, & pro scriptura seorsim: Qua de causa? Quia dictum est: *Postquam combussisset rex volumen, & sermones*. *Volumen*: Hoc est pergamenum: *Et sermones*: Hæc est scriptura: Rabi Barachia, & Rabi Cholbo, Ela filius Rabi Elieser nomine Rabi Chanina: Futurum est, ut Deus S. B. faciat justis in seculo futuro: Qua de causa? Quia dictum est: *Ponite corda vestra in virtute ejus*: לחולה scriptum est: Et justi mostrabunt ipsum digito: Et dictum est: *Quoniam hic est Deus noster in æternum, & in seculum seculi, ipse reget nos in secula*. עלמות: in robore; עלמות in alacritate: עלמות: In his seculis: Interpretatur Onkelos אתנא סירא seculum, in quo non est mors: Et justi illum digito monstrabunt dicentes: *Quoniam hic est Deus, Deus noster in æternum, & in seculum seculi; ipse reget nos in secula. Ipse reget nos* in hoc seculo: *Ipse reget nos* in seculo futuro: Et pro Hierusalem, & pro domo sanctuarii: Dictum est enim:

ויבאו אנשים משכם ומשילה ומשומרון שמונה אנשים מגולחי זקן וקרועי בגדים אחד ששמע שחרבה ירושלם ואחד הרואה את ירושלם בחרבנה חייב לקרוע. הרואה את ירושלם מן הצופים חייב לקרוע. אית תניי תני מוסיף על הקרע. אית תניי תני תחילת הקרע טפח ותוספת כל שהוא. ואית תניי תני תחילת הקרע טפח תוספתו שלש אצבעות. רבי יוסי בי רבי ירמיה בשם רבי יוחנן הלכה כמי שאומר תחילת הקרע טפח תוספתו כל שהוא. מהו להבדיל קנה שפה. רבי ירמיה רבי חייה בשם רבי שמעון בן לקיש ויחזק דוד בבגדיו אין חזקה פחות מטפח ויקרעם רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי מיכן שהוא צריך להבדיל קנה שפה. מת לו מת קורע. מת לו מת אחר אפילו ששמע על אביו ועל אמו ועל רבו שלימדו חכמה קורע קרע אחד לכולם. רבי יהודה בן תימא אומר קורע על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו ובלבד שלא יעשה של אביו ושל אמו תוספת. ולא דא היא קדמיתא אלא שלא יוסיף לא על של אביו ולא על של אמו. רבי חלבו ורב מתנה יוסי בר מנשיא בשם רב הלכה כרבי יהודה בן תימא. מת לו מת קורע. מת לו מת אחר מוסיף על הקרע וקורע. עד היכן אמר רבי חנינה עד שהוא מגיע עד טיבורו. תנא חד סב קומי רבי זעירא אפילו נתמנה לו בגד כל שבעה חייב לקרוע. אמר ליה רבי זעורא הדא דתימר בשאר הקרובים. אבל על אביו ועל אמו אפילו לאחר כמה חייב לקרוע. מת לו מת קורע. מת לו מת אחר אחר מרחיק שלש אצבעות וקורע. שלמו מלפניו מתחיל מאחריו. שלמו מלמעלן מתחיל מלמטן. שלמו אילו ואילו רבי חייה בריה דרבי אדא דיפו אמר נעשה כפוחח. רבי חיננא בר פפא סלק גבי רבי תנחום בר חייה נפק לגביה לביש סנטיריה. מהו סנטיריה

enim: *Et venerunt viri de Sichem, & de Silo, & de Samaria, octoginta viri rasi barba, & scissis vestibus*. Sive audiat, quod diruta sit Hierusalem, sive videat Hierusalem in excidio suo, debet lacerare: Si videat Hierusalem a Sophim, debet lacerare; Est qui docet, quod addat ad lacerationem. Est qui docet: In principio lacerabit palmum, & addet quantuluncunque: Est qui docet, quod in principio laceret palmum, & addat tres digitos: Rabi Jose, Rabi Hieremias nomine R. Chijah bar Ba, R. Ezechias, R. Hieremias nomine R. Jochanan: Constitutio juxta mentem illius qui dicit: In principio lacerabit palmum, & addet quantuluncunque: Quid ut separet cannam fimbriæ? Rabi Hieremias, Rabi Chijah nomine R. Simeonis ben Lakisch: *Et apprehendit David vestimenta sua*: Non est apprehensio minor palmo: *Et laceravit ea*. Rabi Simon nomine Rabi Jehosua ben Levi: Hinc separanda est canna fimbriæ? Si sibi moriatur mortuus, lacerabit; si alter mortuus sibi moriatur, vel si audierit de patre, & matre sua, & de magistro, ex quo didicerit sapientiam, lacerabit lacerationem unam pro omnibus: Rabi Jehuda ben Thima dicit: Lacerabit pro hoc seorsim, & pro illo seorsim; dummodo non faciat lacerationem pro patre & matre sua addititiam: Nonne hæc est prima? At dicitur ne addat ad lacerationem pro patre & matre sua. Rabi Cholbo, & Rabi Mitna, Jose bar Menasia nomine Rabi Cholbo bar Rabi Jehuda ben Thima: Si sibi moriatur mortuus, lacerabit; si alius mortuus sibi moriatur, addet ad lacerationem, & lacerabit: Quousque? Dicit R. Chanina: Donec perveniat ad umbilicum suum: Docuit quidem senex coram Rabi Zehera, vel si mutet vestes cunctis septem diebus debet lacerare: Respondit illi Rabi Zehera; Quod dicis, intelligitur de reliquis propinquis: At pro patre & matre sua vel post multos dies debet lacerare. Si sibi moriatur mortuus lacerabit; si alius sibi mortuus moriatur, in distantia trium digitorum lacerabit: Si perfecerit in adversa, incipiet ab aversa parte; Si perfecerit a superiori, incipiet ab inferiori parte: Si perfecerit utrimque, Rabi Chijah bar Rabi Ada ex Japho dicit; fiet quasi nudus. Rabi Chanina bar Papa adscendens ad R. Tanchum bar Chijah: Egressus est ad eum indutus vestibus integris. Quid

מאנין דלא חפיתין . אמר ליה הדא מנן לך . אמר ליה הכין הוה רבי סימון רבי עבד. אמר ליה התפלל עלינו . אמר ליה יסוג חורעתך . שכל אותה השנה הריך מתוח כנגד המשפחה . דאמר רבי יוחנן כל שבעה החרב שלופה . עד שלשים היא רופפת. לאחר שנים עשר חדש היא חוזרת לתערה . למה הדבר דומה לכיפה של אבנים כיון שנתרערעה אחת מהן נתרערעו כולן . ואמר רבי לעזר אם נולד בן זכר באותה המשפחה נתרפאת כל אותה המשפחה. מנין שאבל חייב לקרוע מעומד דכתיב ויקם איוב ויקרע את מעילו ויגז את ראשו . רבי יודה בר פזי בשם רבי יוחנן מיכן שאבל צריך לקרוע מעומד . אמר רבי יוחנן הורי רבי יסא לשלול למחר . כד דמך רבי יסא הורי רבי חייה בר בא לנעול בו ביום . אמר רבי זעורה ולא פליגין מאן דאמר ישלול למחר ינעול למחר . ומאן דאמר ינעול בו ביום ישלול בו ביום . אמרו לו מת ראובן וקרע ואחר כך אמרו לו שמעון מת הרי כבר יצא ידי קרעו אמרו לו מת ראובן וקרע ואחר כך אמרו לו קיים היה ומת . אית תניי תני יצא ידי קירעו . אית תניי תני לא יצא ידי קירעו. מאן דאמר יצא ידי קירעו כבר קרע. מאן דאמר לא יצא ידי קרעו שהרי על חי קרע . ועוד מן הדא דתני קרע וחזרה בו נשמה אם על אתר אינו צריך לקרוע. אם לאחר זמן צריך לקרוע . כמה הוא על אתר כדי דיבור . כמה הוא כדי דיבור . רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי כדי שאילת שלו בין אדם לחבירו . אבא בר בר חנה בשם רבי יוחנן כדי שאילת שלום בין הרב לתלמיד ויאמר לו שלום עליך רבי . רבי יוחנן הוה מיסתמיך על רבי יעקב בר אידי והוה רבי לעזר חמי ליה ומיטמר מן קומוי . אמר הא תרתין

סנטיריד ? Sunt vestes, quæ non sunt manicatæ : Dixit illi : Unde hoc habes? Respondit : Sic Rabi Simeon præceptor meus fecit : Dixit illi : Ora pro nobis. Respondit : Sepi portam tuam ; Etenim toto eo anno, æquum est, ut extensa sit e regione familiæ : Etenim dicit R. Jochanan : Toto septiduo gladius evaginatus est : Usque ad tricesimum diem commovetur : Post duodecimum mensem restituet portam : Cuinam hoc simile est ? Simile fornici lapidum, si unus frangatur, omnes franguntur : Et dicit Rabi Elieser : Si nascatur filius masculus in ea familia, sanatur tota illa familia : Unde probatur, quod lugens stans debeat lacerare ? Ex eo quod scriptum est : *Tunc surrexit Job, & scidit vestimenta sua, & tonso capite*. Rabi Juda bar Pazi nomine Rabi Jochanan : Hinc probatur, quod lugens stans debeat lacerare : Dicit R. Jochanan : Docet Rabi Isa postero die crasse esse consuendum : Quando obdormiit ; Rabi Isa ; docet Rabi Chijah bar Ba, quod liceat calceos induere eo ipso die : Dicit Rabi Zehera : Nonne dissentiunt ? Qui dicit : Crasse consuet postero die, calceos induet postero die : Qui dicit : Calceos induet eo ipso die, crasse consuet eo ipso die : Dicunt illi : Mortuus est Ruben, & lacerat : Et posthæc illi dicunt : Mortuus est Simeon ; Ecce satisfecit debito lacerationis suæ : Si dicant illi : Mortuus est Ruben & lacerat ; & posthæc si illi dicant : Vivit, & mortuus est : Est qui docet, quod satisfecerit debito lacerationis; Est qui docet, quod non satisfecerit debito lacerationis : Qui dicit, quod satisfecerit debito lacerationis ; jam laceravit : Qui dicit quod non satisfecerit debito lacerationis, quia pro vivo laceravit : Et præterea probatur ex eo quod traditur ; Si laceret, & in eum revertatur spiritus ; si super loco, non obligatur ad lacerandum, si post tempus, obligatur ad lacerandum : Quandiu erit super loco? Quantum satis est ut possit loqui. Quandiu erit, ut possit loqui ? Rabi Simeon nomine Rabi Jehosua ben Levi ; ut possit salutare inter hominem, & ejus socium : Aba bar Channa nomine Rabi Jochanan : Quantum satis sit, ut possit salutare inter magistrum & discipulum ; & dicet : Pax tibi sit magister : Rabi Jochanan innitebatur τῷ Rabi Jacob bar Idi ; quem cum vidisset R. Eliéser, se abscondit ab ejus conspectu. Dixit : Ecce

מילין הדין בבלייא עבד לי . חדא דלא שאל בשלמי וחדא דלא אמר שמועתא מן שמי . אמר ליה כן אינון נהגין גבון זעירא לא שאיל בשלמיה דרבה דאינון מקיימים ראוני נערים ונחבאו וישישים קמו עמדו . מי מהלכים חמי ליה חד בית מדרש. אמר ליה הכין הוה רבי מאיר יתיב ודרש ואמר שמועתא מן שמיה דרבי ישמעאל ולא אמר שמועתא מן שמיה דרבי עקיבה . אמר ליה כל עמא ידעין דרבי מאיר תלמידיה דרבי עקיבה . אמר ליה וכל עמא ידעין דרבי אלעזר תלמידיה דרבי יוחנן . ומהו מיעבור קומי אדורי צלמא . אמר ליה ומה את פלינ ליה איקר עבור קומוי ואסמי עיינוי . אמר ליה יאות רבי לעזר עבד לך דלא עבר קומך. אמר ליה רבי יעקב בר אידי יודע אדת לפייס . ורבי יוחנן בעי דיימרון שמועתא מן שמיה . אף דוד ביקש עליה רחמים אמר אגורה בהאלך עולמים . רבי פינחס רבי ירמיה בשם רבי יוחנן וכי עלת על לב דוד שהוא חיה לעולם . אלא כך אמר אזכה שיהו דברי נאמרים בבתי בניסיות ובבתי מדרשות . ומה אניס ליה . בר טירא אמר האומר שמועה משם אומרה שפתותיו רוחשות בקבר . מה טעמא דובב שפתי ישנים. בבומר זה של ענבים שהוא זב מאליו . רבי חיננא בר פפא ורבי סימון . חד אמר כהן דשתי קונדיטון . וחורנה אמר כהן דשתי חמר עתיק אף על גב דהוא שתי ליה טעמיה בפומיה ; ואין דור שאין בו ליצנים . ומה היו פריצי הדור עושים היו מהלכים אצל חלונותיו של דוד ואומרים אימתי יבנה בית המקדש אימתי בית יהוה נלך . והוא אומר אף על פי שהן מתכוונין להכעיסני יבוא עלי שאני שמח בליבי . שמחתי באומרים לי בית יהוה נלך . והיה כי ימלאו ימיך ללכת עם אבותיך . אמר רבי שמואל בר נחמן אמר הקדוש ברוך הוא לדוד דוד ימים מלאים אני מונה לך אין אני מונה לך ימים חסרים . כלום שלמה בנך בונה בית

ce hæc duo mihi fecit iſte Babylonienſis : Alterum , quod me non ſalutavit ; & alterum , quod non dixerit lectionem meo nomine : Reſpondit : Sic ſolemus apud nos facere : Zehera non ſalutavit Raba ; Etenim nos obſervamus , quod dictum eſt : *Videbant me juvenes & abſcondebantur , & ſenes aſſurgentes ſtabant :* Si incedens videret Academiam ? Reſpondit : Sic Rabi Meir aſſidens exponebat , & dicebat lectionem Rabi Iſmael , at non dicebat lectionem nomine Rabi Akiba . Dixit : Omnes norant , quod Rabi Meir fuerit diſcipulus Rabi Akiba : Reſpondit : Et omnes norant , quod Rabi Elieſer fuerit diſcipulus Rabi Jochanan : Num licet tranſire coram idolo ? Reſpondit : Quem honorem illi impartis? Tranſi coram illo , & claude oculos : Dixit illi : Recte fecit tibi Rabi Elieſer, quod non pertranſivit coram te : Reſpondit Rabi Jacob bar Idi : Tu ſcis placare : Et Rabi Jochanan quæſivit , ut diceretur lectio nomine ſuo : David quoque precatus eſt Deum dicens : *Inhabitabo in tabernaculo tuo in ſecula* . Rabi Pinchas ; Rabi Hieremias nomine Rabi Jochanan; num putavit David vivere in perpetuum ? At ita dixit : Fiam dignus, ut mea verba memorentur in domibus congregationum , & in academiis : Quid illi proderat ? R. Tira dicit : Si dicatur lectio nomine dicentis , ejus labia moventur in ſepulcro : Qua de cauſa ? Quia dictum eſt : *Loqui facit labia dormientium* . Sicut vas iſtud uvarum , quod per ſe fluit . Rabi Chinna bar Papa , & Rabi Simeon : Alter dicit : Sacerdos , qui bibat conditum : Et alter dicit : Sacerdos , qui bibat vinum vetus ; licet ipſe biberit , tamen ejus ſapor eſt illi in ſuo ore . Et non eſt generatio , in qua non ſint deriſores : Et quid proterve faciebant? Incedentes ante feneſtras David dicebant : Quandonam ædificabitur domus ſanctuarii ? Quando in domum Domini ibimus : Et ipſe reſpondebat : Licet illi , dent operam , ut me irritent ; veniat ſuper me , ſi ego non lætar in corde meo : *Lætatus ſum in his quæ dicta ſunt mihi ; in domum Domini ibimus . Cumque impleveris dies tuos ut vadas ad patres tuos* . Dicit Rabi Samuel bar Nachman : Dixit Deus S. B. Davidi : David dies plenos ego tibi numerabo , at non numerabo tibi dies deficientes : Fortaſſe Salomon filius tuus ædificabit domum ſanctuarii , ut in eo offerantur ſacrificia : Amabilius

המקדש לא להקריב בתוכו קרבנות . הביב
עלי משפט וצדקה שאת עושה יותר מן
הקרבנות מה טעמא עשה צדקה ומשפט
נבחר ליהוה מזבח .

הלכה ח על כל המתים כולם
הוא דוחה במיטה ואינו מרבה בעסקיו
על אביו ועל אמו מרבה בעסקיו ואינו
דוחה במיטה . אם היה שעת דוחק או
עונת גשמים אפילו על אביו ועל אמו
מרבה בעסקיו ודוחה במיטה שכל המרבה
בעסק על אביו ועל אמו הרי זה משובח .
על כל המתים אינו מבדיל קנה שפה שלו
אלא על אביו ועל אמו דברי רבי מאיר .
רבי יהודה אומר כל קרע שאינו מבדיל
קנה שפה הרי זה קרע של תפלות . רבי
יוחנן פליג עם רבי יודה בתרתיי . רבי
יוחנן שמע דרבי חנינה תשיש סלק בעי
מבקרתיה גו איסרטא שמע דדמך . נחרת
מן חמריה ואפיק מנא טבייא דשובתא
ובזעין בייי דתנינן תמן כהן גדול פורס
מלמטן וההדיוט מלמעלן. רבי לעזר בשם
כהנא למעלן למעלן מקנה שפה . למטן
למטן מקנה שפה . רבי יוחנן אמר למטן
ממש . ואתיא דרבי לעזר בשם כהנא כרבי
יודה . אין כרבי יודה לא יפרוס כל עיקר.
מאי כדון . חומר הוא בכהן גדול שאינו
מבדיל קנה שפה . על כל המתים הוא
שולל לאחר שבעה ומאחה לאחר שלשים.
על אביו ועל אמו אינו מאחה עולמית .
תנו בשם רבי נתן האשה שוללת מיד
ומאחה לאחר שלשים על אביה ועל אמה
אינה מאחה עולמית . איזהו איחוי כאריג.
הסולם והקפש אין מעכבין. על כל המתים
אינו קורא אלא העליון בלבד . על אביו
ועל אמו אפילו עשרה זה על גבי זה .
אין אפיקרסין מעכבת . האשה אינה
קורעת אלא העליון בלבד. תני רבי שמעון
בן אלעזר אומר האשה קורעת את
הפנימי והופכתו לאחוריה וחוזרת וכורעת
את השאר . על כל המתים הוא אסור

lius mihi eſt judicium & juſtitia, quam feciſti, quam ſacrificia: Qua de cauſa? Quia dictum eſt: *Facere miſericordiam & judicium magis placet Domino quam victima*.

Conſtitutio VIII. Pro omnibus mortuis propellet lectum, at non multiplicabit ejus operam; Pro patre & matre ſua multiplicabit operam, & non propellet lectum; Si fuerit tempus anguſtiæ, aut tempus pluviarum, vel pro patre & matre ſua multiplicabit operam, & propellet lectum, etenim qui multiplicat operam pro patre & matre ſua erit laudabilior: Pro omnibus mortuis non ſeparabit cannam fimbriæ, ſed tantum pro patre & matre ſua: Verba Rabi Meir: Rabi Jehuda dicit: Omnis lacerans ſi non dividat cannam fimbriæ, hæc eſt laceratio vana: Rabi Jochanan contendit cum Rabi Jehuda in duobus. Rabi Jochanan, quum audiſſet, quod langueret Rabi Chanina, adſcendit ad eum viſitandum, in medio viæ audiit obdormiiſſe. Deſcendit de aſino ſuo, & prodiit hinc fama, quod in Sabbatho lacerent: Etenim ibi legimus: Summus ſacerdos lacerat ab inferiori parte, & vulgaris ab ſuperiori: Rabi Elieſer nomine Rabi Channa: A ſuperiori, a ſuperiori parte cannam fimbriæ: Ab inferiori, ab inferiori parte cannam fimbriæ. Rabi Jochanan dicit: Ad inferiorem partem ſimpliciter: & adducitur ſententia Rabi Elieſer nomine Channa bar R. Jehuda: Si juxta mentem Rabi Jehuda omnino non lacerabit: Quid nunc? Gravior eſt conditio in ſummo ſacerdote, qui non ſeparat cannam fimbriæ. Pro omnibus mortuis craſſe conſuet poſt ſeptem dies, & reſarciet poſt triginta dies: Pro patre & matre ſua in perpetuum non reſarciet: Tradiderunt nomine Rabi Nathan: Mulier ſtatim craſſe conſuet & reſarciet poſt triginta dies. Pro patre, & matre ſua non reſarciet in perpetuum: Quænam eſt ſutura? Sicut textura. Sutura in formam crucis, & obductio non impediunt: Pro omnibus mortuis non lacerabit niſi veſtem ſuperiorem; at pro patre & matre, vel ſi fuerint decem altera impoſita alri: Interula non impedit: At mulier non lacerat niſi ſuperiorem veſtem duntaxat: Traditio: R. Simeon ben Elieſer dicit: Mulier non lacerabit niſi interiorem, & eam vertet ad ejus dorſum, & iterum deprimet reliquas: Pro omnibus mortuis vetita eſt dealbatio

בניהוץ עד שלשים . על אביו ועל אמו עד שנים עשר חדש . איזהו גיהוץ כלי צמר מנוהצין חדשים . וכלי פשתן מגוהצין לבנים. על כל המתים הוא אסור בתגלחת עד שלשים. על אביו ועל אמו עד שישלח פרע או עד שיגערו בו חביריו. רבי שמואל בר אבודמי דמכת אימיה קומי מועדא תמניא יומין . אתא שאל לרבי מנא אמר ליה כל דבר שהוא תלוי בשבעה ושלשים הרגל מפסיק ברם הכא עד שישלח פרע או עד שיגערו בו חביריו . על כל המתים אינו מגלה את לבו אלא על אביו ועל אמו דברי רבי מאיר . רבי שמואל בשם רבי אבודמי בר תנחום מפני שבטלה ממנו מצות כבוד . על כל המתים אסור לילך בסחורה עד שלשים יום . על אביו ועל אמו עד שיגערו בו חביריו ויאמרו לו צא עמנו . על כל המתים הוא אסור לילך בסעודה עד שלשים יום . על אביו ועל אמו עד שנים עשר חדש . אם היתה חבורת מצוה או קידוש החדש מותר. הרי שהיה מחליף בגדים כל שבעה חייב לקרוע את כולם. רבי חייה רבה ורבי חמא אבוי דרבי הושעיה תריהון אמרין כולהן אסורים באיחוי . בר קפרא אמר אין לך אסור באיחוי אלא יום הראשון בלבד . אמר רבי חונא פלוגא אחרין ביניהון . מאן דמר כולהן אסורין באיחוי עושה שאר הימים כיום הראשון אפילו יש עליו כמה בגדים חייב לקרוע את כולן מאן דמר אין לך אסור באיחוי אלא יום הראשון בלבד עושה שאר הימים תוספת אפילו יש עליו כמה בגדים אינו קורע אלא העליון בלבד.

הלכה ט רבי תנחום בר עילאי דמך בחנוכתא. רבי דוסא דמך בריש ירחא דניסן . עבדין ליה איברייא . סברין מימר מן דעתון דרבנן ובדקון ואשכחון דלא מן דעתון דרבנן . רבי קרוספי דמך במועדא ועבדון ליה איברייא . סברין מימר מן דעתיה דרבי אמי . ובדקון ואשכחון דלא מן דעתיה דרבי אמי . רבי חלבו רבי בא בר זבדא בשם רב אפילו לשעה מן הדא

tio usque ad tricesimum diem: Et pro patre & matre sua usque ad duodecimum mensem: Quænam est dealbatio? Vestes laneæ novæ dealbatæ, & vestes lineæ dealbatæ. Pro omnibus mortuis vetita est tonsio usque ad tricesimum diem; & pro patre & matre sua, donec crescat coma, & donec eum increpent socii: Rabi Samuel bar Abdamai cum obdormisset ejus mater ante festum octo dies, venit ad inquirendum a Rabi Mena: Respondit: Omne, quod pendet a septem, & a triginta diebus, festum facit cessare; Profecto hoc loco donec crescat coma, & donec eum increpent socii: Pro omnibus mortuis non deteget pectus suum, sed tantum pro patre & matre sua; verba Rabi Meir. Rabi Samuel nomine Rabi Abdamai bar Tanchum; Quia ab se abolet præceptum decoris: Pro omnibus mortuis vetitum est proficisci ad mercatum usque ad trigesimum diem; Pro patre & matre sua, donec illi persuaserint socii dicentes: Veni nobiscum: Pro omnibus mortuis vetitum est ire ad convivium usque ad trigesimum diem; At pro patre & matre sua usque ad duodecimum mensum: Si fuerit societas præcepti, aut sanctificatio mensis, licitum est: Si immutet vestes toto septiduo, debet omnes lacerare. Rabi Chijah Raba, & Rabi Chama pater R. Osajah ambo dicunt: Omnes vetitum est resarcire. Bar Kaphra dicit: Non est tibi vetita sutura nisi die primo duntaxat. Dicit Rabi Huna: Alia dissensio est inter eos. Qui dicit, quod vetitum sit omnes resarcire, considerat reliquos dies sicut diem primum; vel si innumeras vestes induerit, omnes debet lacerare: Qui dicit, quod non sit vetitum resarcire nisi in die primo, considerat reliquos dies accessorios; vel si induerit innumeras vestes, non lacerabit nisi superiorem duntaxat.

Constitutio IX. Rabi Tanchum bar Elai obdormiit in Canuchah. Rabi Dusa obdormiit in novilunio Nisan: Ipsos profecto considerarunt: Putarunt dicendum ex mente sapientum, & investigarunt, & non invenerunt ex mente sapientum. Rabi Karsiphai obdormiit in festo, & profecto illum considerarunt: Putarunt dicendum ex mente Rabi Amme: Et investigarunt, & non invenerunt ex mente R. Amme. Rabi Cholbo bar Zebeda nomine Rab vel pro tempore hinc probatur:

ותמת שם מרים ותקבר שם . ואנן חמי רבנן עניין בדיבורא . אמר רבי ירמיה חברים זריזין הן ואינן באין לידי הספד . תני אין מוליכין חלילין לבית האבל . אבל מוליכין חלילין לבית השמחה ולבית המשתה.

tur : *Et mortua est ibi Mirjam* , *&* *sepulta est ibi :* Et nos vidimus sapientes afflictos in sermone . Dicit Rabi Hieremias : socii sunt accurati , neque deveniunt in statum planctus : Traditio : Non deducunt tibias in domum luctus , at deducunt tibias in domum lætitiæ , & in domum convivii .